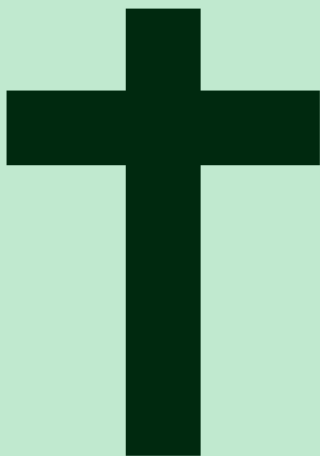

A Ch'an Biblia D'a
Chuj San Mateo

The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of Guatemala

A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo
The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of Guatemala
La Santa Biblia en Chuj de San Mateo Ixtatán

copyright © 2007 Sociedad Bíblica de Guatemala

Language: Chuj de San Mateo Ixtatán (Chuj)

Dialect: Ixtatán

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
43e98fca-30dd-583b-b172-dc26d705ee90

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	65
SAN LUCAS	105
SAN JUAN	168
HECHOS	216
ROMANOS	277
1 CORINTIOS	302
2 CORINTIOS	327
GÁLATAS	342
EFESIOS	351
FILIPENSES	360
COLOSENSES	366
1 TESALONICENSES	372
2 TESALONICENSES	377
1 TIMOTEO	380
2 TIMOTEO	388
TITO	394
FILEMÓN	398
HEBREOS	400
SANTIAGO	419
1 PEDRO	426
2 PEDRO	433
1 JUAN	438
2 JUAN	445
3 JUAN	446
SAN JUDAS	447
APOCALIPSIS	449
SALMOS	476

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan SAN MATEO

San Mateo sb'i jun libro tic. B'ab'el libro d'a yol Nuevo Testamento, syalcoti to a Jesús "Rey toni". A d'ay tz'ib'ab'ilcan vach' ab'ix yic Jesucristo ix stz'ib'ejcan viñaj apóstol Mateo. Ayocto ix aljican yab'ixal to a d'a Jesús, ata' ol yaq'uelc'och sti' Dios yac'naccan d'a eb' anima icha yaj stz'ib'chajcan d'a Antiguo Testamento. A jun vach' ab'ix tic, mañocñej eb' israel ay yico', aton eb' b'aj ulnaquec' Jesús chi', palta yic masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. A jun vach' ab'ix tic tz'alani to añej Jesucristo syal yac'an scolnab'il masanil anima.

Syalcot jun libro tic to a Jesús Rey toni, Yajal yaji, yuj sch'oxanel yopisio yic syalanel slolonel Dios yed' juntzañ c'ayb'ub'al vach' yic Dios. Ay oye' macañ b'aj tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al chi': A d'a capítulo 5 masanto d'a 7, ata' tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al ix yal Jesús d'a sjolom lum vitz, syalcot yuj b'eyb'al yed' juntzañ tas ayalan yic d'a eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 10, syal yuj tas ix aj sc'ayb'aj eb' schecab' Jesús yic syalanel vach' ab'ix chi' eb', tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 13, syalcot juntzañ ab'ix sch'oxanel tastac ay d'a yol sc'ab' Dios. Axo capítulo 18, syalcot tas snib'ej Dios d'a eb' tz'och tz'ac'an yed'oc. Axo d'a capítulo 24 yed' 25, syalcot yuj tastac ol ujoj d'a slajvub' tiempoal, yic ol checlajel yopisio Dios.

A stz'olal sb'i eb' smam yicham Jesucristo (Lc 3.23-38)

¹ A jun libro tic syalcot yab'ixal Jesucristo yñtilal viñaj rey David, yñtilal pax viñaj Abraham. Aton stz'olal sb'i eb' smam yicham Jesucristo tic. ² A viñaj Abraham smam viñaj Isaac, a viñaj Isaac chi' smam viñaj Jacob, a viñaj Jacob chi' smam viñaj Judá yed' eb' yuc'tac. ³ A viñaj Judá chi' smam viñaj Fares yed' viñaj Zara. Tamar sb'i ix snun eb' viñ schavañil. A viñaj Fares chi' smam viñaj Esrom, a viñaj Esrom chi' smam viñaj Aram. ⁴ A viñaj Aram chi' smam viñaj Aminadab, a viñaj Aminadab chi' smam viñaj Naasón, a viñaj Naasón chi' smam viñaj Salmón. ⁵ A viñaj Salmón chi' smam viñaj Booz, a ix Rahab snun viñaj Booz chi'. A viñaj Booz chi' smam viñaj Obed, a ix snun viñ, Rut sb'i ix. A viñaj Obed chi' smam viñaj Isaí. ⁶ A viñaj Isaí chi' smam viñaj David, aton viñ rey. A viñaj David chi' smam viñaj Salomón. A ix snun viñaj Salomón chi' aton ix yetb'eyumcan viñaj Urías.

⁷ A viñaj Salomón chi' smam viñaj Roboam, a viñaj Roboam chi' smam viñaj Abías, a viñaj Abías chi' smam viñaj Asa. ⁸ A viñaj Asa chi' smam viñaj Josafat, a viñaj Josafat chi' smam viñaj Joram, a viñaj Joram chi' smam viñaj Uzías. ⁹ A viñaj Uzías chi' smam viñaj Jotam, a viñaj Jotam chi' smam viñaj Acáz, a viñaj Acáz chi' smam viñaj Ezequías. ¹⁰ A viñaj Ezequías chi' smam viñaj Manasés, a viñaj Manasés chi' smam viñaj Amón, a viñaj Amón chi' smam viñaj Josías. ¹¹ A viñaj Josías chi' smam viñaj Jeconías yed' eb' yuc'tac. D'a jun tiempoal chi', ix ic'jib'at eb' israel d'a Babilonia.

¹² Ayic ayec' eb' d'a Babilonia chi', ix alji viñaj Salatiel yuninal viñaj Jeconías. A viñaj Salatiel chi' smam viñaj Zorobabel. ¹³ A viñaj Zorobabel

chi' smam viñaj Abiud, a viñaj Abiud chi' smam viñaj Eliaquim, a viñaj Eliaquim chi' smam viñaj Azor. ¹⁴ A viñaj Azor chi' smam viñaj Sadoc, a viñaj Sadoc chi' smam viñaj Aquim, a viñaj Aquim chi' smam viñaj Eliud. ¹⁵ A viñaj Eliud chi' smam viñaj Eleazar, a viñaj Eleazar chi' smam viñaj Matán, a viñaj Matán chi' smam viñaj Jacob. ¹⁶ A viñaj Jacob chi' smam viñaj José, viñ yeb'eyum ix María, ix snun Jesús, aton Cristo.

¹⁷ Yuj chi' chequel yaji to ay 14 macañ smam yicham chi', scot d'a viñaj Abraham masanto d'a viñaj David. Tz'elxi yich d'a viñaj David chi', masanto ix ic'jib'at eb' israel d'a Babilonia, ay 14 macañ paxi. Axo yic ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia chi' masanto ix alji Cristo, 14 macañ paxi.

Ayaljub'al Jesucristo

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Icha tic ix aj yalji Jesucristo. A viñaj José ayxo strato viñ yed' ix María. Palta toñejanto ay strato eb', manto yic'laj sb'a eb'. Palta axo ix María chi', ayxo unin yed'nac ix, yujto a Yespíritu Dios ix ac'an scuchoch jun unin chi' ix. ¹⁹ A viñaj José chi', te tojol spensar viñ, malaj sgana viñ scheclajelta ix d'a scal anima. Yuj chi' ix sna viñ yactejean ix d'a elc'altac, yic malaj mach tz'ojtacanel jun chi'. ²⁰ Axo yic vanto snaan jun chi' viñ, ay jun yángel Dios Cajal ix ch'ox sb'a d'a viñ d'a svayich. Ix yalan d'a viñ:

—Ach José, yirñil viñaj David, mañ ach xiv ic'an ix María tic etb'eyumoc. Yujto a Yespíritu Dios ix ac'an pitzvoc jun unin chi' d'a ix. ²¹ A jun unin ol aljoc chi', vinac unin. JESÚS^{1.21} ol ac' sb'iej, yujto a' ol ex colancanelta a ex schoñab' ex tic d'a yalañ e mul, xchi d'a viñ.

²² Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal, ayic ix lolon d'a sti' jun schecab' icha tic:

²³ Ay jun ix cob'es, manta vinac syic'a', palta ay jun unin ol pitzvoc d'a ix. A jun unin ol aljoc chi', vinac unin.

Emanuel ol ac'joc sb'iej, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Emanuel, syalelc'ochi, ayec' Dios qued'oc.

²⁴ Axo ix el svayañ viñaj José chi', ix sc'anab'ajan viñ icha ix yutej yalan jun yángel Dios Cajal chi'. Ichato chi', ix schaan sc'ol viñ yic'an ix. ²⁵ Palta maj yil-laj sb'a viñ yed' ix, masanto ix alji jun unin chi'. Axo ix alji, JESÚS ix yac' eb' sb'iej.

2

A eb' viñ mago xid' ilan Jesús

¹ A d'a choñab' Belén, d'a yol yic Judea, ata' ix alji Jesús. A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Herodes reyal d'a Judea. Ay juntzañ eb' viñ vinac scuchan mago schuman yed' q'uen c'anal. Ayic toxo ix alji Jesús, ix cot eb' viñ b'aj sja c'u. Ix ja eb' viñ d'a Jerusalén. ² Ix sc'anb'anec' eb' viñ:

—¿B'aj ay jun unin toto ix alji, jun ol och e reyaloc a ex israel ex tic? A b'aj sja c'u, ata' ix quil sq'ueul jun q'uen c'anal. A q'uen sch'oxani to ix alji. Yuj chi' oñ coti, yic scaq'uem co b'a d'ay, xchi eb' viñ.

³ Axo ix yab'an specal jun chi' viñaj rey Herodes, ix te somchaj spensar viñ. Yed' jantac eb' ay d'a Jerusalén chi', ix te somchajq'ue eb' yed' viñ.

⁴ Ix yavtancot masanil eb' viñ sat sacerdote viñ yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ:

—¿B'ajtil ol aljoc viñ Cristo? xchi viñ d'a eb' viñ.

1.21 1:21 A Jesús, syalelc'ochi "A Dios Colvajum".

⁵ Ix yalan eb' viñ:

—A d'a choñab' Belén, d'a yol yic Judá, ata' ol aljoc viñ. Yujto ay jun schecab' Dios tz'ib'annaccan icha tic:

⁶ A jun choñab' Belén, d'a yol yic Judea, yunerfej d'a yichañ juntzañxo choñab' ay d'a yol yic Judá chi'.

Palta ec'al yopisio d'a yichañ juntzañxo choñab' chi'.

Yujto ata' ol aljoc jun viñ yajal,

A ol ilan in choñab' Israel, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi eb' viñ.

⁷ Axo viñaj Herodes chi' ix checan avtajcot eb' viñ mago chi'. Elc'altac ix sc'anb'ej viñ yab' d'a eb' viñ, b'ac'ñitax ix sch'ox sb'a jun c'anal chi' d'a eb' viñ. ⁸ Ix lajvi yab'an viñ, ix checjib'at eb' viñ yuj viñ d'a choñab' Belén. Ayic manto b'at eb' viñ, ix stz'acan yal viñ icha tic:

—Ixiquec d'a Belén chi'. Cham val e c'anb'an eyab'i b'ajtil ayec' jun unin chi'. Slajvi schax chi' eyuuj, tzul eyalan d'ayin, yic ol in b'at vac'paxem in b'a d'ay, xchi viñ.

⁹ Ix lajvi yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix b'at eb' viñ. Axo jun c'anal syil eb' viñ b'aj sjavi c'u chi', b'ab'el sb'at yuj eb' viñ, masanto ix c'och d'a stojolal yib'añ b'aj ay jun unin chi'. Ata' ix och vaan. ¹⁰ Axo ix yilanxi jun c'anal chi' eb' viñ, ix te tzalaj eb' viñ. ¹¹ Ix och eb' viñ d'a yol jun pat chi'. Ix yilan jun unin chi' eb' viñ yed' snun, aton ix María. Ix em cuman eb' viñ d'ay. Ix yac'anem sb'a eb' viñ d'ay. Ix lajvi chi', ix sjacan juntzañ scaxa eb' viñ b'aj ayem juntzañ silab'. Ix sian oro eb' viñ d'a jun unin chi'. Ix sian juntzañ te suc'uq'ui sjab' eb' viñ, sñusji yed' juntzañxo yal te suc'uq'ui sjab' scuchan mirra. ¹² Axo ix alji d'a eb' viñ d'a svayich, to maxtzac ec' eb' viñ yal d'a viñaj Herodes chi'. Yuj chi' ch'ocxo b'e b'aj ix pax eb' viñ d'a schoñab'.

Ix b'at viñaj José elelal d'a Egipto

¹³ Ix lajvi spax eb' viñ mago chi', ay jun yángel Dios Cajal ix ch'ox sb'a d'a viñaj José chi' d'a svayich, ix yalani:

—Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic ed'oc yed' snun. Elañec d'a elañchamel. Tzex b'at d'a Egipto. Tzex canñej ta', masanto ol valxi d'ayach, yujto a viñaj Herodes ol checan sayjoquec' jun unin tic, yujto sgana viñ ol yac' miljocchamoc, xchi jun ángel chi'.

¹⁴ Yuj chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'anb'at jun unin chi' viñ yed' ix María d'ac'valil. Ix b'at eb' d'a Egipto. ¹⁵ Ata' ix aj eb' masanto ix cham viñaj Herodes chi'. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal a ix lolon d'a sti' jun schecab'. Xchi icha tic: A d'a Egipto ix vavtej paxta Vuninal, xchi.

A viñaj Herodes checjinac miljoccham eb' unin

¹⁶ Axo ix yilan viñaj Herodes chi' to majxo ec' eb' viñ mago chi' yal d'a viñ, ix snaanel viñ to toñej ix ac'ji musansatil viñ yuj eb' viñ. Yuj chi', ix te cot yoval viñ. Ix schecan miljoccham jantacñej eb' vinac unin viñ ay d'a choñab' Belén yed' eb' ay d'a slac'anil jun choñab' chi'. Ix laj cham eb' schab'il ab'il yed' eb' manto tz'acvi chab' ab'il. Yujto icha chi' stiempoal ix sc'anb'ej viñ d'a eb' viñ mago chi'. ¹⁷ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj jun viñ schecab' Dios scuchan Jeremías. Xchi icha tic:

¹⁸ Ix ab'chaj jun av d'a choñab' Ramá.

Ay jun nivan oq'uel yed' jun nivan cusc'olal.

A ix Raquel, ix oc' ix yuj eb' yune'.

Malaj sgana ix tz'ac'ji snivanil sc'ool, yujto mañxalaj eb' yune' ix, xchi.

¹⁹ Axo yic ix cham viñaj Herodes chi', ix sch'oxan sb'a jun yángel Dios Cajal d'a viñaj José chi' d'a svayich, ayic ayec' viñ d'a Egipto. Ix yalan d'a viñ:

²⁰ —Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic yed' snun. Paxarñec d'a e choñab', yujto a eb' viñ sgana smilancham jun unin tic, chamnaxo eb' viñ, xchi jun ángel chi'.

²¹ Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'ancot jun unin chi' viñ yed' ix snun d'a yol yic Israel chi'. ²² Palta ix yab'an viñaj José chi' to a jun viñ yuninal viñaj Herodes scuchan Arquelao aycanoch sq'uexuloc viñ smam chi' yac'an mandar d'a Judea chi'. Yuj chi', ix xiv viñ sc'och cajan ta'. Ix yalan Dios d'a viñ d'a svayich tas sc'ulej. Yuj chi' ix b'atcan eb' d'a yol yic Galilea. ²³ Ayic ix c'och eb' ta', ix cajnaj eb' d'a choñab' Nazaret. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'. Tz'ib'ab'ilcan yuj eb', chajtil to ol yal eb' anima to aj Nazaret Jesús.

3

A viñaj Juan ix ac'an bautizar, ix alanel slolonel Dios

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ scuchan Juan ix ac'an bautizar d'a tz'inan luum d'a yol yic Judea. Ata' ix yal slolonel Dios viñ d'a eb' anima ix laj c'och d'ay. ² Ix yalan viñ icha tic d'a eb':

—Naec e b'a yuj e chucal, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaari Yajalil, xchi viñ.

³ Ay jun viñ schecab' Dios scuchan Isaías, ayocto ix stz'ib'ancan yab'ixal viñaj Juan chi' viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi icha tic:

Ay jun d'a tz'inan luum, chaari ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e yic sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc Dios Cajal, xchama, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

⁴ A viñaj Juan chi', a xil noc' camello ayoch spichuloc viñ, axo stzec'ul viñ, a noc' tz'uum. A juntzañ noc' icha noc' yol sojoy schi viñ, axo noc' caltacte'al yal chab' syuq'uej viñ. ⁵ A eb' aj Jerusalén smasanil, sc'och eb' smaclej yab' d'a viñ. Ay pax eb' d'a junjun choñab' d'a yol yic Judea yed' eb' ay d'a slac'anil a' nivan Jordán sc'ochi, ⁶ ix laj yalanq'ueta smul eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an ac'joc bautizar sb'a eb' yuj viñ d'a a' Jordán chi'.

⁷ Tzijtum eb' fariseo yed' eb' saduceo ix laj c'och b'aj van yac'an bautizar viñ chi'. Ix yalan viñ d'a eb':

—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. ¿Mach ix alan d'ayex to syal e colanel e b'a d'a jun nivan yaelal ol javoc? ⁸ Tato tze na e b'a yuj e mul, yovalil vach' tzeyutej e b'a yic scheclajeli to ix e na e b'a. ⁹ Mañ eyal icha tic: Malaj pena, yirñtil oñ can viñaj Abraham. Yuj chi' malaj tas ol javoc d'a quib'añ, mañ xe chioc. Yujto a in sval d'ayex, tato sgana Dios, syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yirñtilaloc viñaj Abraham chi' e q'uexuloc. ¹⁰ A jun yaelal ol javoc chi', lajan icha junoc viñ vinac lista yaj yed' sch'acab' d'a yich juntzañ te' avb'en te'. Jantacñej te' chuclaj sat syac'a, ol laj ch'acjoquel te'. Ol syumancanb'at te' viñ d'a yol c'ac'. ¹¹ A in tic, d'a val yel tzex vac' bautizar d'a a', yic chequel to ix e na e b'a. Palta ay val junxo tzac'an sjavi vuuj. A ol ac'an Yespíritu Dios d'ayex, mato a c'ac' ol yac' d'ayex. Icha to ol ex ac'joc bautizar yuuj.

A jun ol javoc chi', yelxo val nivan yelc'och d'a vichař. Mař in mojos vac'an servil, vach'chom tořej sviq'uel xařab'. ¹² A jun chi', lajan icha junoc viř sluchanq'ue vaan strigo yed' sluchlab', yic tz'el smatz'il ixim. Smesanxiq'ue vaan d'a stec'lab'. Sic'anxib'at ixim trigo chi' d'a yed'tal. Axo yoc ixim chi', sřustz'a d'a yol jun c'ac' malaj b'aq'uir' stupi, xchi viřaj Juan chi' d'a eb'.

Ix ac'ji bautizar Jesús yuj viřaj Juan

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ A d'a jun tiempoal chi', spetoj Jesús d'a yol yic Galilea. Ix c'och d'a a' nivan Jordán, b'aj ayec' viřaj Juan, yic syac'an ac'joc bautizar sb'a. ¹⁴ A d'a sb'ab'elal max yal-laj sc'ool viřaj Juan chi' syac' bautizar Jesús. Yuj chi' ix yal viř d'a Jesús chi':

—Smoj a in tzin ac' bautizar, yuj chi' mař smojoc a in tzach vac' bautizar, xchi viř.

¹⁵ Palta ix yalan Jesús chi' d'a viř:

—Yovalil ol a c'ulej jun tic yujto smoj sco c'anab'ajej jantacřej tas syal Dios, xchi d'a viř.

Ichato chi', ix chaan sc'ol viřaj Juan chi'. ¹⁶ Axo yic ix lajvi yac'ji bautizar Jesus, ix q'uxeta d'a yol a'. Axo d'a jun rato chi', ix jacvi satchař. Ix yilan yemul Yesritu Dios d'a yib'ař, icha junoc noc' paramuch. ¹⁷ Axo ix yab'an eb', ay jun ix lolonemta d'a satchař. Ix yalan icha tic:

—Aton jun tic, Vuninal. Te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc, xchi.

4

Ix ac'ji proval Jesus yuj viř diablo

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Axo Jesus ix ic'jib'at yuj Yesritu Dios d'a taquir' lum. Ix c'och ta' yic tz'ac'ji proval yuj viř diablo.

² 40 c'ual majxo valaj Jesus chi', ichato chi' ix och svejel. ³ Axo viř diablo ix c'och yac'lan smontanb'at d'a chucal, ix yalan viř:

—Ina Yuninal ach Dios, al d'a juntzař q'ueen tic yic tz'och q'uen panil, xchi viř d'ay.

⁴ Palta ix yalan Jesus:

—A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan icha tic: Mař yujocřej tas svaji ay co q'uinal. Palta yuj jantacřej tas syal Dios ay co q'uinal, xchicani, xchi Jesús.

⁵ Ix lajvi chi', ix ic'jib'at yuj viř diablo chi' d'a jun chořab' yicřej Dios yaji, aton Jerusalén. Ix yic'anq'ue Jesús chi' viř d'a schon stemplo Dios.

⁶ Ix yalan viř d'ay icha tic:

—Ina Yuninal ach Dios, emañ chennaj d'a sat lum chi', yujto syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Ol yal Dios d'a eb' yángel, yic tzach stařvej eb'.

Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mař ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen, xchicani, xchi viř diablo chi'.

⁷ Ix tac'vi pax Jesús chi':

—Palta syalpax icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Mař in eyac' proval, yujto e Yajal in, e Diosal in, xchicani, xchi d'a viř.

⁸ Ix yic'anxib'at Jesús chi' viř diablo, ix c'och eb' d'a jun nivan tzalan. Ix sch'oxan masanil nación viř d'a yolyib'ařiq'uinal tic d'ay. Ix sch'oxan viř to te nivan yelc'och svach'il. ⁹ Ix lajvi chi', ix yalan viř:

—Masanil juntzañ tic, ol vac' iquej, tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin, xchi viñ.

¹⁰ Palta ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ach Satanás, elañ d'a in tz'ey. Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A d'ayin tzeyal e b'a, yujto e Yajal in, e Diosal in. A inrtej tzin eyac' servil, xchi Dios, xchi Jesús chi'.

¹¹ Yuj chi', ix actajcan Jesús chi' yuj viñ. Axo eb' ángel ix ul ac'an servil.

Ix schael yich yopisio Jesús d'a Galilea

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Axo yic ix yab'an Jesús to preso yaj viñaj Juan, ix b'atxi d'a yol yic Galilea. ¹³ Mañoc d'a Nazaret ix c'ochi, palta a d'a Capernaum, ata' ix c'och cajan. A jun choñab' chi', a d'a sti' a' ñajab' ay. A d'a yol smac'b'en eb' yinñilal viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, ata' ay. ¹⁴ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi icha tic:

¹⁵ A d'a yol yic Zabulón yed' d'a yol yic Neftalí, a d'a sti' a' ñajab' ata' ay, d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán.

Ata' ay jun choñab' Galilea sb'i, aton b'aj cajan eb' mañ israeloc.

¹⁶ A eb' anima chi', ayto ec' eb' d'a q'uic'alq'uinal,^{4.15-16} palta ol yil jun saquilq'uinal eb' te nivan yelc'ochi.

A eb' ayec' ta', ichato chamnac eb', palta ol c'och saquilq'uinal d'a eb', xchi d'a Slolonel Dios chi'.

¹⁷ Axo yic ix c'och Jesús chi' ta', ix och ijan yalanel slolonel Dios d'a eb' anima chi', ix yalan icha tic:

—Naec e b'a, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil, xchi d'a eb'.

Ix avtaj chañvañ eb' yamum chay yuj Jesús

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Ayic van sb'eyec' Jesús d'a sti' a' ñajab' yic Galilea, ix yilani ayec' viñaj Simón scuch pax Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés. Van yac'anem jun schimpa eb' viñ yic yamlab' chay d'a yol a', yujto yamum chay eb' viñ.

¹⁹ Axo Jesús ix alan d'a eb' viñ:

—Ochañec in c'ayb'umoc. Ol vac'och eyopisio. Icha tzeyutej eyaman noc' chay tic, icha chi' ol eyutoc eyic'ancot eb' anima d'ayin, xchi d'a eb' viñ.

²⁰ D'a jun rato chi' ix yactejan ch'añ schimpa eb' viñ. Ix och eb' viñ sc'ayb'umoc Jesús chi'.

²¹ Janic'anto sb'at eb', ix ilchaj chavañxo eb' viñ yuc'tac sb'a yuuj, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. A viñaj Zebedeo ay yic eb' viñ. Ayoch eb' viñ d'a yol jun barco yed' smam chi', van snipan schimpa eb' viñ yic yamlab' chay. Axo Jesús ix avtancot eb' viñ. ²² D'a jun rato chi' ix yactancan smam eb' viñ chi' yed' jun barco chi', ix och eb' viñ sc'ayb'umoc Jesús.

Yalnac vach' ab'ix Jesús d'a eb' anima

(Lc 6.17-19)

²³ Ix ec' Jesús d'a yol yic Galilea chi' yed' eb' sc'ayb'um. Ix laj ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil sculto. Ix ec' yalanel jun vach' ab'ix, chajtíl tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Jantacñej juntzañ yab'il

4.15-16 4:16 A viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, aton chab' inñilal eb' israel cajan d'a sti' a' mar yic Galilea. Aton eb' ix ixtaji ayic ix javi juntzañ choñab' ay d'a norte yuj yac'an oval yed' eb'. Yuj chi' syala' to "ichato chamnac el eb'".

tz'ic'an eb' anima chi', ix laj b'oxican eb' yuuj. ²⁴ Ix laj pucaxel yab'ixal Jesús d'a scal masanil yol yic Siria. Yuj chi' ix ic'jib'at eb' penaay smasanil d'ay, jantac'nej juntuari yab'il yed' juntuari ilya tz'ic'an eb'. Añejtona', ay pax eb' tz'ixtaj yuj eb' enemigo, eb' scot d'a sjolom yed' eb' sich'inaqueli. Ix laj ic'jib'at eb' d'ay. Yuj chi' ix b'oxican eb' smasanil yuuj. ²⁵ Jantac eb' aj Galilea chi', ix laj och tzac'an eb' yuuj. Añejtona', ay eb' d'a juntuari choñab' d'a yol yic Decápolis, d'a Jerusalén, d'a Judea yed' pax d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán, ix laj och pax tzac'an eb' yuuj.

5

Yalnac el slolonel Dios Jesús d'a jun tzalan

¹ A ix yilan eb' anima Jesús, ix q'ue d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta', axo eb' sc'ayb'um ix c'och eb' d'ay. ² Ix sc'ayb'an eb', ix yalan icha tic:

Eb' te vach' yico'
(Lc 6.20-23)

³ —A eb' snachajel yuuj to mañ vach'oc eb' d'a yichañ Dios, te vach' yic eb', yujto ayxo och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari.

⁴ A eb' scus yuj smul, te vach' yic eb', yujto a Dios ol ac'an snivanil sc'ool eb'.

⁵ A eb' emnaquil syutej sb'a, te vach' yic eb', yujto ol yiquej jun lugar eb' yalnaccan Dios.

⁶ A eb' te ay sgana stojolb'itan spensar, te vach' yic eb', yujto ol och Dios yed' eb', yic vach' icha chi' ol aj stojolb'i eb'.

⁷ A eb' tz'oc' sc'ool d'a eb' yetanimail, te vach' yic eb', yujto tz'oc' pax sc'ool Dios d'a eb'.

⁸ A eb' malaj chucal d'a spensar, te vach' yic eb', yujto ol yil Dios eb'.

⁹ A eb' ac'um lajvoc oval, te vach' yic eb', yujto a Dios ol alan eb' yuninaloc.

¹⁰ A eb' tz'ab'an syail yujto vach' syutej sb'a eb', te vach' yic eb', yujto ayoch eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari.

¹¹ A exxo tic, tato vuuj tzex b'ajji, tato ay tas tz'ac'jioch d'a eyib'ari, te vach' eyico'. Añejtona' tato vuuj tz'ac'jicot juntuari es d'a eyib'ari, te vach' eyico'. ¹² Tzex tzalaj val sic'lab'il, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaari. Icha tz'aj yac'jioch d'a eyib'ari ticnaic, icha chi' ajnac och d'a yib'ari eb' schecab' Dios d'a peca'.

Icha atz'am atz'am, icha saquilq'uinal, icha chi' caji
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Icha atz'am atz'am, icha chi' eyaj d'a yolyib'arñq'uinal tic. Q'uinaloc a atz'am atz'am satel sc'achial, ¿tas to ol aj sc'achib'ixi? Mañxalaj tz'och atz'am. Toñej syumjiel atz'am, slaj stec'nub'an eb' anima.

¹⁴ Icha saquilq'uinal, icha chi' eyaj d'a yolyib'arñq'uinal tic. Q'uinaloc ay junoc choñab' d'a junoc tzalan, max yal-laj co c'ub'aneli. ¹⁵ Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, ¿tom a d'a yalañ junoc cajón scac'can ochi? Maay, palta chaari scutejq'uei, yic vach' syil eb' tz'och d'a yol pat chi'. ¹⁶ Icha yaj jun candil chi', icha chi' eyaji. Ch'oxequel saquilq'uinal d'a eb' anima, syalelc'ochi, aton e vach' b'eyb'al tze ch'ox yil eb', yuj chi' ol yal vach' lolonel eb' d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaari.

Yalnac Jesús tas yopisio ley Moisés

¹⁷ Mañ e na'a to in ja vac' lajvoc ley Moisés yed' juntzañ sc'ayb'ub'al eb' schecab' Dios d'a peca'. Mañ yujoc jun chi' in javi, palta in javi yic vach' ol elc'och tas syal jun ley chi'. ¹⁸ Val yel sval d'ayex, yovalil ol elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun ley chi'. Yacb'an ayto ec' jun yolyib'arñ'uinal tic yed' satchaari, malaj val jab'oc Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan chi' ol sateloc. Vach'chom a junoc letra, ma junoc punto, malaj val junoc tas ol sateloc, masanto ol elc'och masanil tas tz'ib'yajcan d'ay. ¹⁹ Ay juntzañ checnab'il d'a jun ley chi', ichato malaj val yelc'ochi, palta yalñej mach max c'anab'ajan smasanil, syalanpax d'a eb' anima to max sc'anab'ajej pax eb', tato ol c'och eb' d'a yol sc'ab' Dios d'a satchaari, val yel malaj val ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. Palta a eb' sc'anab'ajan tas syal jun ley chi', syalanpax d'a eb' anima to sc'anab'ajej eb', ayic ol c'och eb' d'a yol sc'ab' Dios chi', yel ton val te nivan ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. ²⁰ A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ichato te tojol sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' anima, palta sval d'ayex, tato mañ ec'octo svach'il e b'eyb'al chi' d'a eb', toton mañ ton ol ex c'ochlaj d'a yol sc'ab' Dios.

Yalnac Jesús yuj chichonc'olal
(Lc 12.57-59)

²¹ Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca'. Xchi icha tic: Mañ e mac'cham eb' eyetanimail. Yalñej mach smac'ancham junocxo anima, yovalil ol c'och d'a yichañ ley, axo ta' ol ch'olb'itaj tas yaji, xchi. ²² Palta a in sval d'ayex, yalñej mach junoc schichonoch sc'ool d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj tas yaji. Yalñej mach sb'uchvaj d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj yuj eb' sat yajal. Añejtona' yalñej mach junoc sb'ajan junoc yetanimail, ay smay sb'atcan d'a infierno d'a scal c'ac'.

²³ Yuj chi', ayic tzex c'och yed' eyofrenda b'aj tzeyac' d'a Dios, tato tze nacoti to ay b'aj ix och e mul d'a junocxo anima, ²⁴ canocab' jun eyofrenda chi' b'ela. B'at e b'ocan yaj yed'oc. Slajvi chi', tzex jaxi, tzeyac'an eyofrenda chi'.

²⁵ Q'uinaloc ay eb' tz'ac'anoch d'a eyib'arñ, tzex yic'anb'at eb' d'a viñ yajal, ayic van to e b'at d'a yol b'e, tze b'oancan yaj yed' eb', yic vach' maxtzac b'at ex yac'och eb' d'a yol sc'ab' viñ yajal chi'. Yujto a viñ yajal chi' tzex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' viñ polencia. Axo eb' viñ tzex ac'anb'at preso. ²⁶ Val yel sval d'ayex, maxtzac ex actajeli masanto tze tup e multa masanil.

Yalnac Jesús yuj ajmulal

²⁷ Cab'nac pax tas alb'ilcan d'a sley Dios, ayic yalannaccani: Mañ ex em ajmulal, xchi. ²⁸ Palta a in tic sval d'ayex, yalñej mach syiloch sc'ool d'a junoc ix ix, a jun chi' toxo ix em ajmulal yed' ix d'a spensar.

²⁹ Q'uinaloc ayex, yuj yol e sat ay d'a e vach', tz'ixtaxel e pensar. Tato icha chi', vach' ama tzeyiq'uelta jun yol e sat chi', tzeyumaneli. Yujto vach' tato jab'ñej e nivanil satcaneli, d'a yichañ tzex b'atcan d'a infierno yed' e nivanil chi' smasanil. ³⁰ Q'uinaloc ayex yuj e c'ab' ay d'a e vach' tz'ixtaxel e pensar. Tato icha chi', te vach' tato tze tzepel jun e c'ab' chi', tzeyumancaneli. Yujto vach' tato jab'ñej e nivanil satcaneli, d'a yichañ tzex b'atcan d'a infierno yed' e nivanil chi' smasanil.

IX yalcan Jesús yuj eb' spuc sb'a yed' yetb'eyum
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Atax d'a peca' alb'ilcan jun tic: A viñ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, yovalil sb'ocan junoc yumal ayic spucan sb'a eb' chi', syac'ancan viñ d'a ix, xchi. ³² Palta a in tic, sval d'ayex, tato ay mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, tato mañ yujoc ajmulal, tato icha chi', a viñ tz'ac'anoch ix d'a ajmulal. Añejtona', yalñej mach junoc viñ tz'ic'an jun ix spucnac sb'a yed' viñ yetb'eyum, tz'ochpax viñ ajmulal.

Max yal co locan sb'i junoc tasi

³³ Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca', xchi icha tic: Tato tze loc sb'i Dios Cajal, tzeyac'an e ti', yovalil tze c'anab'ajej juntzañ tas tzeyalcan chi', xchi. ³⁴ Palta a in tic sval d'ayex, mocab'a junoc tas tze loc sb'i. Max yal e locan sb'i satchaañ, yujto a jun chi', aton sdespacho Dios. ³⁵ Yed' pax sat luum tic, max yal e locan sb'i, yujto icha stec'nub' Dios yaji. Yed' pax Jerusalén, max yal e locan sb'i, yujto a jun chi', aton schoñab' jun co Reyat te nivan yelc'ochi. ³⁶ Añejtona' e jolom, max yal e locan pax sb'i, yujto mañ eyicoc e ch'ocoj, yujto max yal eyac'an sacb'oc junoc pitañ xil e jolom ma eyac'anxi q'uic'b'oc. ³⁷ Ayic tzex loloni, Yel toni, xe chiñej, Maay, xe chi. Max yal e locan sb'i junoc tasi, yujto a jun locej b'i chi' d'a viñ diablo scoti.

Max yal co pacan co b'a

(Lc 6.29-30)

³⁸ Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tato ay junoc mach smac'an poj yol sat junocxo, mac'jocab' pax poj yico'. Añejtona' tato ay mach smac'anel ye junoc, mac'jocab' pax el yico', xchi. ³⁹ Palta a in tic, sval d'ayex, mañ eyac' oval yed' eb' chuc syutej sb'a d'ayex. Tato ay junoc mach sd'ob'anb'at e ti' d'a e vach', tze meltzitejb'at junxo pac'añ d'ay. ⁴⁰ Tato ay mach sgana stoc'anec' e camix d'a yichañ ley, tzeyac'paxb'at e chumpa d'ay. ⁴¹ Añejtona', tato ay junoc mach tzex ac'an plural e cuchanb'at nañaloc legua yicatz, tato icha chi', jun legua tze cuchb'at d'ay. ^{5.41} ⁴² Yalñej mach junoc sc'anan smajnej junoc tas d'ayex, mañ ex b'at micnaj d'ay.

Sco xajanej eb' schichonoch sc'ool d'ayori

(Lc 6.27-28,32-36)

⁴³ Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tze xajanej eb' vach' eyac'an yed'oc. Axo eb' eyajc'ool, schichonoch e c'ool d'a eb', xchi.

⁴⁴ Palta a in tic sval d'ayex: Yovalil tze xajanej eb' ajc'ol yajoch d'ayex. Tzex lesalvipax yuj eb' tz'ac'anoch junoc chucal d'a eyib'añ. ⁴⁵ Icha chi' tzeyutej e ch'oxanel e b'a to yel yuninal ex co Mam ay d'a satchaañ, yujto a tz'ac'anemta yoc c'u d'a yib'añ eb' chuc yed' d'a yib'añ eb' vach'. Añejtona', syac'anpax emta riab' d'a yib'añ eb' mañ tojoloc spensar yed' d'a yib'añ eb' tojol spensar. ⁴⁶ Tato añej eb' tzex xajanan tze xajanej, ¿tom ol e cha spac jun chi' tze na'a? Ina eb' viñ tecumel tumin, añeja' icha pax chi' syutej sb'a eb' viñ. ⁴⁷ Añejtona', tato añej eb' e vach' c'ool tze c'umej, ¿tom ay yelc'och jun chi' e naani? Ina eb' mañ ojtannacoc Dios, añeja' icha pax chi' syutej sb'a eb'. ⁴⁸ Yovalil tz'acan ex d'a masanil tas vach', icha co Mam ayec' d'a satchaañ, tz'acan d'a masanil tas vach'.

5.41 **5:41** A eb' israel ayoch eb' d'a yalañ smandar eb' yajal soldado. Yuj chi' a eb' yajal d'a Roma syal yac'an plural eb' yac'an scuch icatz eb'.

6

A tas scutej co colvaj d'a eb' meb'a'

¹ Tzeyil val e b'a, mañtoc añej d'a yichañ eb' anima vach' tzeyutej e b'a. Tato ichañej chi' tzeyutej e b'a, malaj spac ol e cha d'a co Mam ayec' d'a satchaañ. ² Yuj chi', ayic tzex colvaj d'a eb' meb'a', malajocab' b'aj tzeyala', yujto a eb' chab' sat syac' eb' yojtaquejel masanil anima, icha chi' sc'ulej eb' d'a yoltac spatil sculto eb' yed' d'a yol calle yic slaj yal eb' anima to vach' eb'. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac jun svach'il eb' chi'. Toxon malaj jab'oc spac ol scha eb' d'a Dios. ³ A exxo pax tic, a tzex colvaj d'a eb' meb'a', mocab' eyal d'a junocxo mach, vach'chom eyamigo val, mañ eyal yab'i. ⁴ C'ub'eltacñej tzex colvaj d'a eb' meb'a' chi'. Vach'chom c'ub'eltac tzex colvaj d'a eb', a co Mam Dios tz'ilani. Yuj chi', a' ol ac'an spac d'ayex.

*Yalnaccan Jesús, chajtil scutej co b'a co lesalvi
(Lc 11.2-4)*

⁵ Ayic tzex lesalvi, mocab' ex lesalvoc ichoc eb' chab'sat. Yujto a eb' chi', sgana eb' toñej sq'ue liñan slesalvi d'a yoltac spatil culto yed' b'aj scha sb'a calle d'a esquina, yic slaj yal eb' anima to vach' eb'. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac svach'il eb' chi'. Toxon malaj jab'oc spac ol scha eb' d'a Dios. ⁶ A exxo tic, ayic tzex lesalvi, tze macchejoch e b'a d'a yol e pat. Slajvi chi', d'a c'ub'eltac tzeyac' e lesal d'a co Mam Dios. Vach'chom d'a c'ub'eltac tzeyac' e lesal d'ay, a' ol ab'anoc, ol yac'an spac d'ayex.

⁷ Ayic tzex lesalvi, mantoc toñej tzex comon loloni, icha syutej sb'a eb' mañ ojtannacoc Dios. A eb' chi', yujñej to najat syutej yoc slesal eb', syab'an Dios snaan eb'. ⁸ Yuj chi', mañ lajanoc tzeyutej e lesalvi yed' eb', yujto yojtaco co Mam Dios tas tz'och eyuuj ayic mantzac e c'an d'ay. ⁹ Yuj chi' icha tic tzeyutej e lesalvi:

Ach co Mam, ay ach ec' d'a satchaañ. Nivanocab' yelc'och a b'i.

¹⁰ Ach ochocab' yajalil d'a tic. C'anab'ajaxocab' tas tza nib'ej d'a sat luum tic, icha tzach c'anab'ajax d'a satchaañ.

¹¹ Ac' tas sco va d'a c'u tic.

¹² Ac' lajvoc co mul yujto a oñ tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayori.

¹³ Mañ oñ a cha montajb'at d'a chucal.

Tzori a colanel d'a yol sc'ab' viñ chuc. Yujto masanil tiempo Yajal achñej. Te nivan a poder. Te nivan elc'ochi. Amén.

¹⁴ A ex tic, tato tzeyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex, axo co Mam ayec' d'a satchaañ ol ac'an lajvoc e mul. ¹⁵ Palta tato max eyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex, axo co Mam Dios max ac'an pax lajvoc e mul.

A tas tz'aj coch d'a tze'ojc'olal

¹⁶ Ayic tzex och d'a tze'ojc'olal, mañ lajanoc tzeyutej e b'a yed' eb' chab' sat. Yujto a eb' chi', ejmeltac syutej sat eb', yic syil eb' anima to ayoch eb' d'a tze'ojc'olal. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac jun stze'ojc'olal eb' chi'. Toxon malaj spac ol scha eb' d'a Dios. ¹⁷ A exxo pax tic, ayic tzex och tze'ojc'olal, tze b'iquel e sat, tze jixb'an e jolom, ¹⁸ yic vach' malaj mach snaani tato ayex och d'a tze'ojc'olal. Tato icha chi', añej d'a yichañ co Mam Dios ayex och d'a tze'ojc'olal. Vach'chom c'ub'eltac tzex ochi, ol yila', a' ol ac'anxi spac d'ayex.

A co b'eyumal d'a satchaari

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Mañ e mol e b'eyumal d'a yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ chi', tz'och ijaxoc, sc'ab'ati, tz'och eb' elc'um d'ay. ²⁰ Más vach' d'a satchaari tze mol e b'eyumal. Yujto a jun e b'eyumal d'a satchaari chi', max ochlaj ijaxoc, max c'alaj. Max ochpaxlaj eb' elc'um d'ay. ²¹ Yujto a b'aj sco molb'ej co b'eyumal chi', ata' scac'b'at co pensar.

A scandilal co nivanil

(Lc 11.34-36)

²² A yol co sat, icha junoc candil, icha chi' yaj d'a co nivanil tic. Yuj chi' tato junñej b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil. ²³ Palta tato ayex ch'occh'oc b'aj tzeyac'och e sat, tzex can d'a q'uic'alq'uinal yuuj. A jun saquilq'uinal ayoch d'ayex, tato smeltzajoch q'uic'alq'uinalil d'ayex, ol ex can d'a q'uic'alq'uinal sic'lab'il.

A Dios yed' q'uen tumin

(Lc 16.13)

²⁴ Malaj junoc ori syal cac'an servil chavañoc patrón, yujto ay junoc ol co patiquejeli, axo junocxo, ol co xajanej. Ay jun b'aj ol cac'och co pensar, axo junocxo malaj jab'oc yelc'och d'a co sat. Yuj chi' max yal-laj cac'an servil Dios, scac'apax och co pensar d'a q'uen tumin.

A Dios tz'ilan eb'yuninal

(Lc 12.22-31)

²⁵ Sval d'ayex, mañ ex och ilc'olal yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuuj, yuj tas tze va'a yed' pax tas tz'aj e pichchaji. A Dios tz'ac'an co q'uinal, oxxom tas sco va'a, ¿tom mañ ol yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom mañ ol yac' pax co pichul? ²⁶ Tzeyilnab' noc' much tz'ec' jeñeñoc d'a satchaari. Malaj tas syavej noc'. Max jach'vilaj noc'. Malaj pax tas smol noc'. Palta a co Mam Dios ay d'a satchaari tz'ac'an svael noc'. Inatax tz'ac'ji svael noc', oc exxom a ex tic, más nivan eyelc'och d'a yichari noc'. ²⁷ ¿Tom ay junoc ex syal eyac'anoch nañalocxo vara e teel vach'chom tzex och ilc'olal?

²⁸ Añejtona', ¿tas yuj tze naub'tañej yuj e pichul? Tzeyilnab' sq'uib' juntzañ añ xumac. A juntzañ chi' max munlajlaj. Max ch'alvilaj. ²⁹ Palta sval d'ayex, a yec'nac viñaj rey Salomón, vach'chom mañ jantacoc svach'il yilji viñ yed' spichul, palta maj tzac'vanlaj svach'il yilji viñ icha juntzañ añ xumac chi'. ³⁰ A juntzañ añ chi', toñej ayec' añ ticnaic, axo q'uic'an tz'och añ sc'ac'aloc horno. Vach'chom icha chi' añ, palta a Dios tz'ac'an svach'il yilji añ. Yuj chi', ol yac'pax e pichul. Palta inai, tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool. ³¹ Yuj chi' mañ ex och ilc'olal. Mañ eyala': ¿Tas ol co va'a? ¿B'aj ol cot co pichul? mañ xe chioc. ³² Yujto a eb' mañ ojtannacoc Dios, syac'och spensar eb' sayanec' juntzañ chi'. Palta a co Mam ayec' d'a satchaari, a ojtannac to ay tz'och juntzañ chi' cuuj. ³³ Yuj chi', tzeyac' eyip eyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' Dios. Tojloñej tzeyutej e b'eyb'al, icha sgana. Tato icha chi', ol yac' juntzañ chi' d'ayex smasanil. ³⁴ Yuj chi', mañ ex och ilc'olal yuj tas eyaj q'uic'an. Yujto mañ eyojtacoc tas tzex ic'an q'uic'an chi', mocab' e naub'tañej yuuj. C'ocb'ilñejocab' sco na tas tzoñ aj d'a junjun c'ua.

7

*Max yal co ch'olb'itan tas yaj junocxo anima**(Lc 6.37-38,41-42)*

¹ Mañ e ch'olb'itej tas yaj junoc anima yic mañ ol ex ch'olb'itaj pax yuj co Mam Dios. ² Yujto icha tz'aj e ch'olb'itan tas yaj eb' eyetanimail chi', icha chi' ol ex yutoc Dios ex sch'olb'itani. A eyechlab' tzeyac'lab'ej, a ol ac'lab'aj pax d'ayex. ³ Q'uinaloc ay junoc eyetanimail sb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo tic ay junoc patzab' ayoch d'a yol e sat, tato max e na to ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at d'a yol sat junxo chi'?^{7.3} ⁴ Tato ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyalan d'a jun chi': Ayb'at jun c'alem d'a yol a sat, in gana svic'q'ueta d'ayach, tom xe chi' d'ay? ⁵ Tato icha chi' tzeyutej eyalani, chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejcanel jun patzab' chi' d'a yol e sat. Icha chi' b'ian, ol yal eyilani, axo eyic'anelta jun c'alem chi' d'a yol sat jun eyetanimail chi'.

⁶ A slolonel Dios yicñej yaji, lajan icha juntzañ tori perla^{7.6} sb'i, te caro stojol. Yuj chi', max yal cac'an d'a eb' malaj yelc'och Dios d'a sat. Yujto a eb' chi', lajan yaj eb' icha juntzañ noc' tz'i' scot d'ayoñ, tzoñ schi'an noc'. Ay pax eb' icha juntzañ noc' chitam, toñej slaj steq'uem tas scac' d'ay.

*C'anec, sayec, avajañecoch d'a sti' puerta**(Lc 11.9-13; 6.31)*

⁷ C'anec, ol ac'joc d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajañecoch d'a sti' puerta, ol jacchaj te' d'ayex. ⁸ Yujto a eb' sc'anani, ol scha eb'. Axo eb' sayani, ol ilchaj yuj eb'. Arñejtona' eb' tz'avajoch d'a sti' puerta, ol jacjoc te' d'a eb'.

⁹ Q'uinaloc ayex, a eb' eyuninal sc'anani yooch d'ayex, ¿tom a junoc q'ueen ol eyac' d'a eb'? ¹⁰ Tato a junoc chay sc'an eb' d'ayex, ¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'a eb'? ¹¹ A ex tic, vach'chom malaj e vach'il, palta eyojtac tas tzeyutej eyac'an juntzañ tas vach' d'a eb' eyuninal. Ocxom co Mam Dios ayec' d'a satchaari, ¿tom mañ ol yac' junoc vach'il d'a eb' sc'anani d'ay?

¹² E gana te vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex. Ichaocab' pax ta' tzeyutej e b'a d'a eb'. Yujto icha chi' syal juntzañ ley Moisés aycani yed' juntzañ ch'añ uum tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

*A jun icha puerta yunerñej sat**(Lc 13.24)*

¹³ Ay jun icha puerta yunerñej sat, ata' slaj ex ochi. Ay pax junxo icha puerta te levan yed' jun icha nivan b'e te levan, palta yic syaelal. Yuj chi' mañ jantacoc eb' anima sb'atcan ta'. ¹⁴ Palta axo jun icha puerta yic q'uinal, yunerñej yed' jun b'e sc'och ta' icha utzin b'e. Yuj chi', malaj val eb' anima sb'at ta'.

*A co b'eyb'al lajan icha sat te te'**(Lc 6.43-44)*

¹⁵ Ay eb' nivanoc syaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzeyil val e b'a d'a eb', yujto a ol c'och eb' d'ayex, nivanoc nanam ol yutoc sb'a eb', icha junoc noc' calnel. Palta axo spensar eb', te chuc, icha noc' oques te ov.

^{7.3} **7:3** A jun tz'alji c'ajil c'alemal chi', aton junoc chucal quenñej yaji. Axo tas tz'alji patzab'il chi', aton junoc chucal te nivan yaji. ^{7.6} **7:6** Perla, a jun q'uen q'ueen saccac, sveei paxi. Te caro stojol. Arñej eb' b'eyum sc'anani.

¹⁶ Yujñej sb'eyb'al eb', ol eyojtaquejel eb', icha cojtacanel juntzañ te te' yuj sat. ¿Tom syal quic'anelta sat te' uva d'a te' q'uiix? ¿tom higo sat te' syac'a'? ¹⁷ Yujto a juntzañ snunal te te' vach', vach' sat syac'a'. Yed' pax juntzañ snunal te te' chuc, chucñej sat syac'a'. ¹⁸ A junoc snunal te te' vach' max yac' junoc sat te' chuc. Yed' pax juntzañ snunal te te' chuc, max yal yac'an junoc sat vach'. ¹⁹ Icha juntzañ te' chuc sat syac'a', sch'acjeli, syumjib'at d'a yol c'ac', icha chi' ol aj eb' malaj svach'il sb'eyb'al. ²⁰ Yuj chi', a eb' nivanoc syac'och sb'a schecab'oc Dios, yujñej sb'eyb'al eb' chi' ol eyojtacanel eb'.

²¹ Ay eb' ol alan d'ayin: Ach Mamin Vajal, xcham eb', palta mañ masaniloc eb' ol och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. Palta añej val eb' sc'anab'ajan tas sgana in Mam ayec' d'a satchaari chi', añej val eb' ol c'ochoc. ²² Ato yic ol ja jun c'ual chi', tziytum eb' ol alan d'ayin: Mamin, Mamin calnac val el a lolonel. Yuj a poder quic'naquel juntzañ enemigo d'a eb' anima. Añejtona' yuj a poder, tziytum milagro co ch'oxnac, xcham eb' d'ayin. ²³ Palta ol valan d'a eb': Toxon mañ ex vojtaoc. Elañec d'a in tz'ey, yujto añej chucal ix laj e c'ulej, xin cham d'a eb'.

Yovalil sco c'anab'ajej icha syal Jesús

(Lc 6.47; Mr 1.22)

²⁴ A eb' tz'ab'an in lolonel, tato sc'anab'ajej eb' tas svala', lajan eb' icha junoc viñ jelan ix b'oan spat d'a yib'ari q'ueen. ²⁵ Axo ix yac'an jun yax ñab', ix ja a' eluma', ix ochpax chulan jun ic' te ov d'a jun pat chi'. Palta maj telvoclej, yujto a d'a yib'ari q'ueen b'ob'ilq'uei. ²⁶ Palta ay juntzañixo eb' tz'ab'an in lolonel, max sc'anab'ajej eb' tas svala'. Lajan eb' icha junoc viñ malaj spensar, ix sb'oq'ue spat d'a yib'ari q'uen arena. ²⁷ Axo ix yac'an jun yax ñab'. Ix ja a' eluma', ix och pax chulan ic' te ov d'a spat viñ chi', yuj chi' ix c'ari val stelvi, xchi Jesús d'a eb'.

²⁸ Axo yic ix lajvi yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix sat sc'ool eb' yuj juntzañ sc'ayb'ub'al chi'. ²⁹ Yujto ix c'ayb'aj eb' yuuj, ix checlajeli to ay yopisio yuj Dios. Mañ lajanoclej sc'ayb'an eb' icha sc'ayb'aj eb' yuj eb' c'ayb'um d'a ley Moisés.

8

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj jun yab'il scuchan lepra

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Axo yic ix emixta Jesús d'a jun tzalan chi', tziytum anima ix och tzac'an yuuj. ² Ay jun viñ penaay yuj jun yab'il scuch lepra, ix c'och d'a Jesús. Ix em cuman viñ d'a yichari. Ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, tato syal a c'ool, syal ac'an b'oxoc in c'ool, xchi viñ d'ay.

³ Yuj chi', ix maslaj viñ yuj Jesús.

—In gana tzach in b'oxicani, xchi d'a viñ. D'a val jun rato chi' ix b'oxican viñ yuj jun yab'il chi'.

⁴ Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:

—Ab'i, ay ta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. Ac' jun silab' ix yalcán Moisés yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi Jesús d'a viñ.

Ix b'oxi sc'ool jun schecab' viñ yajal soldado

(Lc 7.1-10)

⁵ Axo yic ix c'och Jesús d'a choñab' Capernaum, ix c'och jun viñ yajal soldado d'ay. Ix tevi viñ d'ay, ⁶ ix yalan viñ:

—Mamin, ay jun viñ in checab' manb'ilel vuuj aycan d'a in pat, jichanec' viñ d'a sat sch'at. Te sicb'inaquel viñ, te ya yaj viñ, xchi viñ d'ay.

⁷ Yuj chi', ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tato icha chi', ol in b'at vac' b'oxoc viñ, xchi d'a viñ.

⁸ Ix yalanxi viñ d'ay:

—Palta Mamin, mañ smojoc a c'och d'a in pat. Torñejocab' tzala', sb'oxican jun viñ in checab' chi'. ⁹ Yujto a in tic, ay in och d'a vopisio, ay junxo tzin ac'an mandar. Añejtona' ay eb' soldado svac' mandar. Tato ay eb' b'aj svala' to sb'at eb', sb'atñej eb'. Tato ay pax eb' b'aj svala' to scot eb', scotñej eb'. Añejtona', tato ay junoc tas tzin chec sb'o junoc in checab', sb'oñej. Yuj chi', vojttac, icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi' tzutej ac'an mandar masanil tas a ach tic, xchi viñ.

¹⁰ Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix sat sc'ool yab'ani. Yuj chi' ix yalan d'a eb' ajun yed'oc:

—Val yel sval d'ayex, manta junoc eb' quetisraelal svil yac'anoch sc'ool d'a Dios icha jun viñ tic. ¹¹ Svalanpax d'ayex, tzijtum eb' ol cot b'aj sja c'u yed' b'aj tz'em c'u. Ol em c'ojjab' eb' sva yed' viñaj Abraham,^{8.11} viñaj Isaac yed' viñaj Jacob d'a mexa b'aj ayoch Dios aj satchaañ Yajalil. ¹² Axo eb' quetisraelal, smoj ton val sc'och eb' ta', palta ay eb' ol yumjocanb'at d'a q'uc'alc'uinal.^{8.12} Ata' ol oc' eb'. Ollaj siq'uc'oc eb' yoq'ui yuj yab'an syail, xchi d'a eb'.

¹³ Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a viñ yajal soldado chi':

—Paxañ d'a a pat. Icha val tzutej ac'anoch Dios d'a a c'ool, icha pax chi' ol aj sb'o d'ayach, xchi d'a viñ.

Axo jun viñ schecab' viñ chi', a val d'a jun rato chi' ix b'oxican viñ.

Tzijtum eb' anima ix b'oxi sc'ool yuj Jesús

(Mr 1.29-34; Lc 4.38-41)

¹⁴ Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a spat viñaj Pedro. Axo ix c'ochi, ix yilani, jichanec' ix sñi' viñaj Pedro chi' yuj jun c'ac'al yab'il. ¹⁵ Yuj chi' ix yamji sc'ab' ix yuj Jesús. D'a jun rato chi', ix sicb'i jun c'ac'al yab'il chi' d'a ix. Yuj chi' ix q'ue vaan ix. Ix och ijan ix sc'atc'ancot eb'.

¹⁶ Axo d'a yic numumixo sq'uc'b'i, tzijtum eb' ayoch enemigo d'ay ix ic'jib'at d'a Jesús. Junñej b'elañ lolonel ix yala', ix el eb' enemigo chi'. Añejtona' ix yac'can b'oxoc masanil eb' penaay. ¹⁷ Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi icha tic:

A ix ic'anel juntzañ co yaelal. Van yab'an syail co q'uexuloc, xchican Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

A eb' sgana yoch tzac'an yuj Jesús

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Axo d'a junel, ix yilan Jesús, tzijtum anima ix smolb'ejc'och sb'a d'ay. Yuj chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—Coyec d'a sc'axepal jun a' nivan ñajab' tic, xchi d'a eb'.

¹⁹ Palta ayic manto b'at eb', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix c'och d'ay. Ix yalan viñ d'ay:

—Ach in C'ayb'umal, yalñej b'aj ol ach b'atoc, ol in och tzac'an uu, xchi viñ d'ay.

²⁰ Axo ix yalan Jesús d'a viñ:

8.11 **8:11** Ol em c'ojan eb' vael yed' viñaj Abraham, syalelc'ochi to ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios.

8.12 **8:12** D'a cal q'uc'alc'uinal syalelc'ochi yaelal yed' cusc'olal.

—A noc' vaax, ay sřiaq'ueen noc'. A noc' much, ay pax so' noc' b'aj svayi. A inxo Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viř.

²¹ Ay junxo viř sc'ayb'um ix alani:

—Mamin, ol in b'at ed'oc, palta in gana tzac' in permiso. Ato ol cham viř in mam ol in b'at ed'oc, xchi viř d'ay.

²² Palta ix yalanpax d'a viř:

—Coř ved'oc. A eb' chamnacto el d'a yichař Dios, a eb' chi' syal smucan eb' yetchamnaquil chi', xchi Jesús d'a viř.

Numc'ajnac ic' yed' a' řajab' yuj Jesús

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol barco. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix b'at eb'. ²⁴ Palta ayic van sb'ey eb', ix ja jun ic' te ov. Ix och chulnaj a' d'a yol te' barco chi'. Axo Jesús vaynacb'at d'a yol te'. ²⁵ Yuj chi' ix pitzjiel svayař yuj eb'.

—Mamin, col oř. Van co b'at d'a yich a', xchi eb' d'ay.

²⁶ —¿Tas yuj tzex te xivi? Te tevelřej tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

Ix lajvi chi', ix q'ue vaan. Ix scachanoch vaan jun ic' chi' yed' a' řajab' chi'. Yuj chi' ix numc'aj smasanil. ²⁷ Ix te sat sc'ool eb' sic'lab'il. Ix laj yalan eb' junjun:

—¿Tas val yaj jun viř tic? Inai ix c'anab'ajax viř yuj ic' yed' a' řajab' tic, xchi eb'.

A chavař eb' tz'ixtax yuj eb' enemigo d'a lugar Gadara

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a junxo sc'axepal b'at a', d'a chořab' Gadara. Ata' ix cot chavař eb' viř b'aj smucji eb' chamnac. Ix c'och eb' viř d'a Jesús. A chavař eb' viř chi', ayoch eb' enemigo d'a eb' viř. Yelxo te ov eb' viř. Yuj chi', malaj junoc mach sb'eyec' d'a jun b'e tz'ec' b'aj ayec' eb' viř chi'. ²⁹ Ix q'ue yav eb' viř d'a Jesús:

—Ach Yuninal Dios, ¿tas och d'ayoř? ¿Tom tzach ja ac'och yaelal d'a quib'ař yacb'an manto c'och stiempoal? xchi eb' d'ay.

³⁰ Axo d'a slac'anil jun lugar chi', tziřtmuntunzař noc' chitam van sva'i.

³¹ Yuj chi' ix tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús, ix yalan eb':

—Tato tzoř a pecheli, a d'a juntzař noc' chitam chi' tzoř ac'b'ati, xchi eb' d'ay:

³² —Ixiquec, xchi Jesús chi' d'a eb'.

Yuj chi', ix el eb' enemigo chi' d'a eb' viř chavař chi'. Axo d'a noc' chitam chi' ix ochxican eb'. Axo d'a jun rato chi', ix b'at řilnaj noc' elenal. Ix b'at noc' d'a sattac vitz, masanto ix c'och noc' d'a yol a' nivan řajab'. Ata' ix sjic' a' noc', ix cham noc' smasanil.

³³ Axo eb' stařvumal noc', ix xivb'at eb', ix b'at eb' elenal. Elařchamel ix c'och eb' d'a yol chořab'. Ata' ix yael eb' smasanil. Ix yalanpax eb' tas ix utaj eb' ayoch enemigo chi' d'ay. ³⁴ Yuj chi' ix b'at eb' ay d'a chořab' chi' smasanil yil Jesús. Axo yic ix yilan eb', ix laj tevi eb' d'ay, yic elařchamel tz'elxi d'a yol slugar eb' chi'.

9

B'oxinac sc'ool viř sich'inaquel yuj Jesús

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Axo Jesús ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'atxi d'a junxo sc'axepal a'. Ix c'ochxi d'a schoñab'. ² Ata' ay jun viñ sicb'inac eli, ix ic'jib'at viñ d'a sat svaynub' yuj juntzañ eb' viñ vinac d'a Jesús. Axo ix yilan Jesús to ix yac'och eb' d'a sc'ool. Yuj chi' ix yalan d'a viñ sicb'inac el chi':

—Ach vetanimail, tec'tec' tzutej a b'a. Ix ac'jican lajvoc a mul, xchi d'a viñ.

³ Ata' ayec' jayvañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snaan eb' viñ: A jun viñ tic, toñej sb'uchvaj viñ d'a Dios, xchi eb' viñ. ⁴ Axo Jesús yojtacxo tas sna eb' viñ, yuj chi' ix yal d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj tze na juntzañ malaj svach'il tic? ⁵ ¿B'aja junoc secojtac calan tze na'a? ¿A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato xco chi? ⁶ A ticnaic jun, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'an lajvoc smul eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.

Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ sicb'inaquel chi':

—Q'ueañ vaan. Ic'chañ a vaynub'. Paxañ d'a a pat, xchi d'a viñ.

⁷ D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ, ix pax viñ d'a spat. ⁸ Ayic ix yilan jun chi' eb' anima, ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yujto te nivan spider Jesús ix sch'ox d'a eb' anima.

Ix avtaj viñaj Mateo yuj Jesús

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ix b'atxi Jesús. Ayic van sb'eyi, ix yilani ayec' jun viñ scuch Mateo, c'ojanem viñ b'aj stequel alcabar.

—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.

D'a jun rato chi' ix q'ue vaan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. ¹⁰ Ix lajvi chi', ix ic'jib'at Jesús yuj viñ vael d'a spat. Axo yic van sva yed' eb' sc'ayb'um, añejtona' tzijtjum eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' te chuc sb'eyb'al ix va yed' eb'. ¹¹ Axo ix yilan jun chi' eb' viñ fariseo. Ix yalan eb' viñ d'a eb' sc'ayb'um Jesús:

—A jun e C'ayb'umal tic, ¿tas yuj junñej sva yed' eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' malaj svach'il sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ.

¹² Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a eb' viñ:

—A eb' vach' sc'ool, malaj tz'och viñ añtum yuj eb'. Añej eb' penaay, ay tz'och viñ yuuj. ¹³ Ixiquec an, ojtaquejequel tas syalelc'och jun yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, a ix yalan icha tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a eb' eyetanimail. Mañocñej juntzañ silab' sñusji chi' in gana, xchi. Mañ yujoc vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al snaani, in javi. Palta in javi vavtejcot eb' toxonton ojtannac to malaj svach'il sb'eyb'al, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A sb'eyb'al eb' fariseo yed' sc'ayb'ub'al Jesús

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ A junel ix c'och eb' sc'ayb'um viñaj Juan, aton viñ tz'ac'an bautizar b'aj ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas yuj max och eb' a c'ayb'um tic d'a tzec'ojc'olal? A oñ tic, scac' val och co b'a d'a tzec'ojc'olal. Icha pax chi' syutej sb'a eb' fariseo, xchi eb' d'ay.

¹⁵ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Q'uinaloc ay junoc q'uiñ nupnajel. A eb' avtab'il sb'at ta', ¿tom syal yoch eb' d'a tzec'ojc'olal ayic ayto ec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed'

eb'? Palta ato ol ja stiempoal mañixo ayoquec' viñ yed' eb', ato ta' ol och eb' d'a tzec'ojc'olal.

¹⁶ Malaj mach tz'ac'anoch junoc ac' c'apac manto juc'ji juneloc snipuloc junoc c'a pichul. Yujto a jun ac' c'apac chi', tz'utz'i, svach' toc'ji ñic'chaj jun c'a pichul chi' yuuj. ¹⁷ Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yallaj yac'chajem vino manto sipji d'a yol junoc c'a tz'um yed'tal^{9.17} vino. Tato icha chi', sñic'chaj jun tz'uum chi' yuj jun vino chi', tz'ixtax schab'il macañ. Yuj chi', a d'a yol junoc ac' tz'uum tzeyaq'uem vino manto sipji, yic vach' ol aj schab'il.

*A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix ix penaay
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Ayic van yalan juntzañ chi' Jesús, ix c'och jun viñ sat yaj d'a spatil sculto eb', ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús, ix yalan viñ:

—A jun ix visil, toxomlaj ix cham ix naic. Palta coñ ved'oc. In gana b'at aq'uec' a c'ab' d'a yib'añ ix, yic ol pitzvocxi ix, xchi viñ.

¹⁹ Yuj chi' ix q'ue vaan Jesús. Ix b'at yed' viñ. Ix b'at pax eb' sc'ayb'um yed'oc. ²⁰ Axo d'a scal eb' anima van sb'at yed'oc, ay jun ix ix penaay. Slajchavilxo ab'il penaay ix yuj yel jun a' d'a snivanil ix. Yuj chi' ix c'och ix d'a spatic Jesús. Ix yamji sti' spichul yuj ix. ²¹ Yujto ix sna ix: Toñejocab' tzin yamlej sti' spichul, sb'oxican in c'ool, xchi ix. ²² Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan Jesús d'a ix, ix yalan d'a ix:

—Ach ix, tec'tec' tzutej a b'a. Tzach b'oxican vuuj, yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi d'a ix.

D'a jun rato chi' ix b'oxican ix.

²³ Axo yic ix c'och Jesús d'a spat viñ yajal chi', ix yilani van spu'an sflauta eb' ay syamc'ab' yic b'it. Axo masanil eb' anima, toxoñej vejanchaañ eb' oq'uel. ²⁴ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Elañic d'a tic. A ix tic, mañ chamnacocljaj ix. Toñej svay ix, xchi d'a eb'.

Palta toñej ix tzetzej Jesús chi' yuj eb'. ²⁵ Axo yic ix lajvi yelta eb' anima chi', ix ochc'och b'aj ay ix cob'es chi'. Ix yamji sc'ab' ix yuuj, ix q'ue vaan ix b'ian. ²⁶ A d'a smasanil jun lugar chi', masanil eb' anima ix ab'an tas ix uji chi'.

Ix jacvi sat chavañ eb' viñ max uji yilani

²⁷ Ayic van sb'atxi Jesús d'a yol b'e, ix och tzac'an chavañ eb' viñ max uji yilan yuuj, ix syamanoch eb' viñ yalan icha tic:

—Ach yiñtilal viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayon? xchi eb' viñ d'ay.

²⁸ Axo yic ix och d'a yol pat, ix c'och eb' viñ d'ay. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—¿Tzam eyac'och d'a e c'ool to syal in b'oan tas e gana? xchi d'a eb' viñ.

—I', scac'och Mamin, xchi eb' viñ d'ay.

²⁹ Yuj chi' ix maslaj sat eb' viñ yuuj. Ix yalan d'a eb' viñ:

—Icha tzeyutej eyac'anoch d'a e c'ool tic, icha chi' ol aj e b'oxi, xchi d'a eb' viñ.

³⁰ Icha chi' ix aj sjacvi sat eb' viñ chi'. Tzaxo uji yilan eb' viñ. Yuj chi', ix cham val yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:

—Ayta b'aj tzeyal jun tic, xchi d'a eb' viñ.

³¹ Palta axo yic ix b'at eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a masanil lugar.

9.17 9:17 Stz'isnac stz'umal noc' noc' eb' anima d'a peca' yed'taloc svino. Ayic spajb'i vino chi', sipjiq'uei, sñic'chaj yed'tal c'axo chi' yuuj.

Ix lolonxi jun viñ max ujitaxon sloloni

³² Vanto spax eb' viñ chi', ix quetzjicot junxo viñ d'a Jesús. A jun viñ chi' max ujilaj slolon viñ, yujto ayoch jun enemigo d'a viñ. ³³ Axo yic ix el jun enemigo chi' d'a viñ yuj Jesús, ix och ijan viñ sloloni. Yuj chi' ix te sat sc'ool eb' anima ayec' ta', ix yalan eb':

—A d'a co cal a oñ aj Israel oñ tic, manta b'aj squil junoc icha jun tic, xchi eb'.

³⁴ Palta axo eb' viñ fariseo ix alani:

—A jun viñ tic, syal ton yic'anel eb' enemigo chi' viñ, yujto a jun yajal yaj d'a eb' enemigo chi', a ayoch yed' viñ, xchi eb' viñ.

Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb' anima

³⁵ Axo Jesús ix laj ec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea. Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil culto. Ix yalanel vach' ab'ix, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yalñej tas juntzañ yaelal tz'ic'an eb' yed' tas ilyail, ix laj b'oxi sc'ool eb'. ³⁶ Ayic ix och q'uelan d'a eb' anima chi', ix oc' sc'ool d'a eb', yujto ix yila' to lajan eb' icha juntzañ noc' calnel malaj starivumal, te ayoch eb' d'a syaelal, te cusnac eb'. ³⁷ Yuj chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—A eb' anima tic, lajan eb' icha ixim trigo stienpoalxo sjochchaji. Val yel, c'ojan ayto eb', palta jayvaññej mach smunlaj d'a scal eb'. ³⁸ Yuj chi' lesalvañec d'a jun aj munlajel chi', yic ol schecb'at eb' smunlajvum d'a scal eb', xchi Jesús.

10*A Jesús ix checanb'at eb' sc'ayb'um yalel yab'ixal*

(Mr 3.13-19; 6.7-13; Lc 6.12-19; 9.1-6)

¹ Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um slajchavañil. Ix ac'ji yopisio eb' yic'anel eb' enemigo. Ix yac'anpax yopisio eb' yac'an b'oxoc sc'ool eb' yalxoñej tas ilyail tz'ic'ani ma yaelal.

² A eb' lajchavañ schecab' tic: Aton viñaj Simón, scuchan Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés, viñaj Jacobo yed' pax jun viñ yuc'tac viñ scuchan Juan. A eb' viñ chavañ tic, yuninal eb' viñ viñaj Zebedeo. ³ Yed' pax viñaj Felipe, viñaj Bartolomé, viñaj Tomás, viñaj Mateo, viñ tecumel alcabar d'a yalañtaxo, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo yed' viñaj Tadeo.

⁴ Ay pax junxo viñ scuch Simón, yetb'eyumejnac eb' Zelote yed' viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo.

⁵ Aton eb' lajchavañ tic ix checjib'at yuj Jesús. Ayic manto b'at eb', ix yalan juntzañ checnab'il tic d'a eb':

—Ayic tzex b'ati, mañ ex ec' d'a juntzañ schoñab' eb' mañ israeloc. Mañ ex ec' pax d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Samaria. ⁶ Añej d'a eb' satnacto d'a scal eb' quetisraelal, añej ta' tzex eq'ui. Yujto icha juntzañ noc' calnel satnaqueq'ui, icha chi' yaj eb'. ⁷ B'at eyaleli to toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. ⁸ A eb' penaay yuj lepra, b'at eyac' b'oxoc eb'. Yed' juntzañxo eb' penaay, tzeyac' pax b'oxoc sc'ool eb'. Tzeyac'anpax pitzvoc eb' chamnac. Añejtona', slaj eyiq'uel eb' enemigo ayoch d'a eb' anima. Nab'añej ix e cha jun opisio tic, yuj chi' nab'añej tzex colvaj pax d'a eb'.

⁹ Ayic tzex b'ati, mañ eyic'b'at e tumin. Malaj junoc centavo tzeyic'b'ati. ¹⁰ Mañ eyic'b'at e pa. Junñej e camix tzeyac'ochi, tzex b'ati. Mañ eyic'b'at

jun mojoyco e xañab'. Mañ eyic' e c'ococh. Sval juntzañ tic d'ayex, yujto a eb' smunlaji, smoj ton schaan eb' tas syab'lej.

¹¹ Ayic tzex c'och d'a junjun choñab', d'a junjun aldea, tze say junoc mach vach' sb'eyb'al b'aj smoj e cani, masanto tzex b'atxi d'a junocxo lugar. ¹² Ayic tzex c'och d'a jun pat chi', tzeyal d'a eb' aj pat chi': Ayocab' sjunc'olal Dios eyed'oc, xe chi d'a eb'. ¹³ Tato smoj eb' icha chi', elocab'c'och icha tzeyal chi' d'a eb'. Palta tato mañ smojoc eb' icha chi' jun, mocab' elc'och icha tzeyal chi' d'a eb'. ¹⁴ Tato max ex scha eb', tato malaj sgana eb' d'a tas tzeyal chi', tzex elixta d'a yol spat eb' yed' d'a yol schoñab' eb' chi'. Tze tzicancanel spococal eyoc,^{10.14} yic tze ch'oxancaneli to mañxalaj eyalan eyic d'a eb'. ¹⁵ Val yel sval d'ayex, ayic ol ja jun c'ual sch'olb'itaj tas yaj eb' anima, yelxo val nivan syaelal eb' ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra.

A tastac ol ac'jococh d'a yib'añ eb' yic Cristo

¹⁶ Ab'ec, tzex in checb'ati. Icha juntzañ noc' calnel sb'at d'a scal noc' oques, icha chi' ol ex ajoc. Yuj chi', lista tzeyutej e b'a icha junoc noc' chan te jelan. Palta te nanam tzeyutej e b'a ichoc noc' paramuch. ¹⁷ Tzeyil val e b'a, yujto ay eb' ol ex ic'anb'at d'a eb' viñ yajal. Ol ex smac' eb' d'a yoltac spatil sculto. ¹⁸ Ol ex yic'b'at eb' d'a yichañ eb' viñ nivac yajal yed' d'a yichañ eb' viñ rey vuuj. Yuj chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a eb' viñ chi' yed' d'a eb' mañ israeloc. ¹⁹ Palta ayic ol ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal chi', mañ e na yuj tas ol eyala'. Mañ ex och ilc'olal yuj tas ol eyutoc eyalan d'a eb' viñ, yujto a d'a jun rato chi', a Dios ol ac'an nachajel eyuuj tas ol eyala'. ²⁰ Mañoc ex ol ex lolonoc, yujto a Yespíritu Dios, aton co Mam ol ex majnanoc, ol eyalani.

²¹ A d'a jun tiempoal chi', ay eb' uc'tacab'il ol ac'anoch yuc'tac d'a yol sc'ab' chamel. Ay pax eb' mamab'il icha chi' ol yutoc sb'a d'a eb' yuninal. Añejtona', ay pax eb' uninab'il ol yac' oval yed' smam chi', ol yac'anoch smam eb' d'a yol sc'ab' chamel. ²² Masanil eb' anima ol chichonoch sc'ool d'ayex vuuj. Palta a mach ol ac'an techaj smasanil juntzañ chi', a eb' chi' ol colchajoc. ²³ Ayic syac'an chucal eb' d'ayex d'a junoc choñab' b'aj ayex eq'ui, elañec d'a eb', tzex b'at d'a junocxo choñab'. Val yel sval d'ayex, ayic manto ex ec'chaj d'a masanil juntzañ schoñab' eb' quetisraelal, ol in jax a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic.

²⁴ Malaj junoc eb' c'ayb'um ec'to yelc'och d'a yichañ sc'ayb'umal. Añejtona', malaj junoc tz'ac'an servil ec'to yelc'och d'a jun tz'ac'an mandar. ²⁵ Tato lajan tz'aj junoc c'ayb'um yed' sc'ayb'umal, smoj ton icha chi' tz'aji. Icha pax chi' junoc checab' yed' spatrón. A in tic, ichato aj pat in. A exxo tic, icha uninab'il ex. Ay eb' tz'alani to Beelzebú in, to yajal eb' enemigo vaji. Ocxom val d'ayex a ex tic.

Añej d'a Dios syal tzoñ xivi

(Lc 12.2-7)

²⁶ Yuj chi', mañ ex xiv d'a eb' anima. Jantacñej tas c'ub'eltac yaj ticnaic, ol laj checlajelta. Yed' jantacñej tas c'ub'eltac yaji, ol laj ac'joc ojtacajeloc. ²⁷ A juntzañ tas sval d'ayex d'a c'ub'elraquil, tzeyalel d'a eb' anima. Yed' juntzañxo tas c'ub'eltac tzin sajoch d'a e chiquin, tzeyalel d'a yoltac calle. ²⁸ Mañ ex xiv d'a eb' syal smilan e nivanil tic, yujto a e pixan max yal

10.14 **10:14** Stziccanel spococal yoc eb' c'ayb'um ayic max schaanlaj yab' eb' anima yab'ixal colnab'il, yuj sch'oxanel eb' to mañ schoñab'oc Dios eb' anima chi'.

smilan eb'. Palta a d'a Dios b'aj tzex xivi, yujto a syal satanel e pixan yed' e nivanil, syac'ancanb'at d'a infierno.

²⁹ Tzeyilnab' juntzañ noc' cotac much. Ayic schořichaj noc', chavař noc' d'a jun yune' tamin, palta malaj junoc noc' scomon chami, tato mař ichoc ta' sgana co Mam Dios. ³⁰⁻³¹ Palta a exxo tic, yelxo val nivan eyelc'och d'a yichař masanil noc' cotac much chi'. Ina masanil xil e jolom b'isb'il yuuj. Yuj chi', mař ex xivoc.

A eb' max q'uixvi yalani, to yic Cristo eb'
(Lc 12.8-9)

³² Yalřej mach eb' max q'uixvi yalan d'a yichař eb' anima to vico', a inxo tic, ol val eb' vicoc d'a co Mam Dios ayec' d'a satchař. ³³ Palta axo eb' tz'alan d'a yichař eb' anima to mař vicoc eb', ařejtona' in, ol valpax d'a co Mam Dios ayec' d'a satchař to mař vicoc eb'.

Yuj Jesús, ay eb' syac' oval
(Lc 12.51-53; 14.24-27)

³⁴ Mař e na' to in ja vac' junc'olal d'a scal eb' anima d'a yolyib'ařq'uinal tic. Mař yujoc yoch junc'olal d'a scal eb' in javi. Palta yuj yoch oval d'a scal eb'. ³⁵ In javi, yic vach' ay eb' viř vinac ol yac' oval yed' smam. Ay eb' ix ix ol yac' oval yed' snun. Ay eb' ix alib'al ol yac' oval yed' ix yalib'. ³⁶ Yuj chi', a eb' jun yaj yed' junoc mach d'a yol spat, aton eb' ol laj meltzajoch ajc'olal d'ay junjun.

³⁷ A mach másxo val xajanej smam snun d'a vichař, mař smojoc yoch vicoc. Ařejtona', a mach másxo val xajanej yuninal d'a vichař, mař smojoc yoch vicoc. ³⁸ A mach mař b'ecanoc sc'ool yab'an syail vuuj, mař b'ecanoc sc'ool yoch chamel d'a yib'ař, tz'och d'a spenec te' culus, mař smojoc yoch tzac'an vuuj. ³⁹ A eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'ařq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelřej. Palta axo eb' sb'ec sb'a scham vuuj, aton eb' ol scha sq'uinal d'a junelřej.

A eb' ol chaan spac d'a Dios
(Mr 9.41)

⁴⁰ A eb' tzex chaani, a in tzin scha eb'. Axo eb' tzin chaan chi', van schaan pax jun checjinac in cot eb'. ⁴¹ A eb' schaan junoc schecab' Dios, yujřej to schecab' Dios yaji, ol scha spac eb' icha yic eb' schecab' Dios chi'. A eb' schaan junoc mach tojol sb'eyb'al, yujřej to tojol sb'eyb'al, ol scha spac eb' icha yic eb' tojol sb'eyb'al chi'. ⁴² Yalřej junoc mach eb' sian junoc vaso siquila'^{10.42} d'a junoc eb' in c'ayb'um, yujřej to in c'ayb'um, vach'chom junoc malaj val yelc'ochi, val yel ol scha spac eb'.

11

IX scheb'at chavař sc'ayb'um viřaj Juan d'a Jesús
(Lc 7.18-35)

¹ Ayic ix lajvi yalan juntzañ checnab'il chi' Jesús d'a eb' sc'ayb'um slajchavařil, ix b'ati. Ix ec' yalel slolonel Dios yab' eb' anima d'a juntzař chořab' d'a jun lugar chi', ix sc'ayb'anpax eb' anima chi'.

² A d'a jun tiempoal chi', ayoch viřaj Juan d'a preso, viř tz'ac'an bautizar. Ix yab'an viř tastac van sc'ulan Cristo, yuj chi' ix scheb'at

^{10.42} **10:42** A slugar eb' israël, te q'uixin luum, taquirařal luum paxi, yuj chi' a siaj junoc vaso siquila' te nivan colval d'a eb' b'eyum anima syab'i.

chavañ eb' viñ sc'ayb'um viñ d'a Jesús chi'. ³ Ix b'at sc'anb'an eb' viñ d'ay icha tic:

—¿Tom a ach tic tañvab'il a ja cuuj, mato ch'oc junocxo sco tañvej sjavi? xchi eb' viñ d'ay.

⁴ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—Paxañec d'a viñaj Juan chi', tzeyalan d'a viñ tastac van eyab'ani, eyilan d'a tic. ⁵ Tzeyal d'a viñ to a eb' max ujilaj yilani, tzaxo yal yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, tzaxo yal sb'ey eb'. A eb' slaj c'a yuj lepra, slaj b'oxican sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo yab' eb', yed' eb' chamnac, ay eb' van spitzvixi. Axo eb' meb'a, van yalji vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. ⁶ Yuj chi' a eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool, te vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñaj Juan chi' a tzex c'ochxi, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

⁷ Ayic toxo ix b'at eb' viñ schecab' viñaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' anima yuj viñaj Juan chi':

—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid' eyilnac? ⁸ Tato maay jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a jun anima te vach' spichul xid' eyilnac? Cojtac to a eb' vach' spichul chi' ayec' eb' d'a spat eb' viñ rey. ⁹ Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac jun viñ tz'alanel slolonel Dios? Yel, yalumel slolonel Dios yaj viñaj Juan chi', palta mañocñej jun chi' yopisio viñ. ¹⁰ Aton yab'ixal viñaj Juan chi' yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayic ayocto yalannaccan yuj viñ icha tic:

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'laj b'at uuñ.

Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol yutoc sb'oan sb'eyb'al eb' anima, ayic manto ach c'ochi, xchican d'a Slolonel Dios chi'.

¹¹ Sval d'ayex to a d'a scal eb' anima, malaj junoc mach ec'to yelc'och d'a viñaj Juan chi'. Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios, vach'chom eb' malaj val yelc'ochi, másxo ec'to svach'il yic eb' d'a yichañ yic viñaj Juan chi'.

¹² Atax ix och ijan viñaj Juan chi' yac'an bautizar, masanto ticnaic, tzijtum eb' anima yelc'olal tz'och d'a yol sc'ab' Dios. Ay eb' tec'tec' syutej sb'a, syac' val pural sb'a eb' yac'anoch sb'a d'a yol sc'ab'. ¹³ Ayic manto alji viñaj Juan chi', yalnaccan eb' schecab' Dios smasanil to ol vach' och Dios Yajalil. Añejtona', icha pax chi' yalan ley Moisés. ¹⁴ Tato e gana tzeyac'och d'a e c'ool, a viñaj Juan chi' aton viñaj Elías, viñ tañvab'il sjavi eyuuj. ¹⁵ A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.

¹⁶ —¿Mach yed'oc ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar eb' tze na'a? Lajan eb' icha eb' unin stjani d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb' yetuninal. ¹⁷ Ayic ix co pu'an co flauta eyuuj, maj ex chañalvoclaj. Ayic ix oñ b'itan d'a cuseltaquil, maj ex oc'laj qued'oc, xchi eb'. Icha eb' unin malaj sgana d'a junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex tic. ¹⁸ Yujto a sb'eyb'al viñaj Juan chi', malaj juntzañ tas vach' sva'a syuq'uej viñ, yuj chi' tzeyalani to enemigo ayoch d'a viñ. ¹⁹ Axo ticnaic in japax a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tzin va'i, svuc'an a' d'a scal eb' anima. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in añ, svamigoan pax eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' chuc sb'eyb'al. Palta a eb' ay sjelanil Dios d'ay, scheclajelta sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús d'a eb'.

*A juntzañ choñab' b'aj max sna sb'a eb' anima
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Ix lajvi chi', ix och ijan Jesús yalani tas smul eb' anima d'a juntzañ choñab' b'aj ix sb'o juntzañ milagro, yujto vach'chom te ay milagro ix sb'o ta', palta max sna jab'oc sb'a eb'. Ix yalani:

²¹ —A ex val tic ex aj Corazin, te chuc eyico'. Yed' ex aj Betsaida, te chuc pax eyico'. Octom d'a Tiro yed' d'a Sidón ix b'oji juntzañ milagro icha ix b'oji d'a e cal tic. Tato icha chi', pecataxom snanac sb'a eb'. Toxom ix yac'och juntzañ pichul eb' ya sva'i. Toxom ix yac'q'ue q'uen tic'aq'uil tañ eb' d'a sjolom, yic scheclajeli to ste cus eb' yuj smul. ²² Yuj chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan e yaelal ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Tiro yed' eb' aj Sidón chi'. ²³ Añejtona', icha ex chi' ex aj Capernaum. Nivanoc tze na' to smoj ol ex q'uec'och d'a satchaañ. Palta toñej ol ex emcan d'a scal eb' chamnac. Octom a d'a Sodoma b'ob'il juntzañ milagro icha ix b'oji d'a e cal. Tato icha chi', snanac am sb'a eb', axo schoñab' eb' chi', ay am ec' ticnaic. ²⁴ Yuj chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan e yaelal ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma chi', xchi Jesús.

A Jesucristo tz'ac'an quic' quip

(Lc 10.21-22)

²⁵ A d'a jun tiempoal chi', ix lesalvi Jesús, ix yalan icha tic:

—Mamin, Yajal ach d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj val dios d'ayach Mamin, yujto ix a c'ub'ejel juntzañ tic d'a eb' jelan, d'a eb' te ay spensar d'a yichañ eb' yetanimail, axo d'a eb' icha unin, ata' ix a ch'oxo'. ²⁶ Icha chi' ix aj Mamin, yujto icha chi' a gana, xchi d'a Dios.

²⁷ Ix lajvi chi', ix yalanxi:

—A in Mam ix ac'anoch masanil tas d'a yol in c'ab'. A in Yuninal in tic, malaj junoc mach ojtannac in sic'lab'il, añej in Mam ojtannac in. Añejtona', malaj junoc mach ojtannac in Mam chi'. A inñej Yuninal in, vojtaç, ojtacab'il pax yuj eb' in gana svac' yojtaquejeli. ²⁸ Cotañec d'ayin masanil ex tz'el eyip e munlaji yed' ex te al eyaj yuj eyicatz, ol vac' eyic' eyip. ²⁹ Ol vac' junoc icatz e cuch ved'oc. C'ayb'ejec d'ayin, yujto a in tic nanam in, emnaquil in. Tato icha chi', ol eyic' eyip. ³⁰ Yujto a jun icatz svac' e cuch tic, mañ aloc, mañ ajaltacoc in eyac'an servil, xchi Jesús d'a eb'.

12

Telajb'ail yuj sc'ual ic'oj ip

(Mr 2.23—3.6; Lc 6.1-11)

¹ A d'a jun sc'ual ic'oj ip, ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix te och svejel eb'. Yuj chi', ix sc'utzelta ixim jolom trigo chi' eb', ^{12.1-2} ix svuchanel ixim eb' sc'uxu'. ² Palta ix yilan juntzañ eb' viñ fariseo tas ix sc'ulej eb', yuj chi' ix yalan eb' d'a Jesús:

—Ina eb' a c'ayb'um tic. Van smunlaj eb' d'a sc'ual ic'oj ip, palta mañ sleyaloc sco c'ulej icha chi', xchi eb' viñ.

³ Palta ix yalan d'a eb' viñ:

—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas sc'ulejnc viñaj David d'a junel, ayic ste ochnac svejel viñ yed' eb' ajun yed'oc?

⁴ Xid'naquec' viñ d'a scajñub' Dios. Svanac juntzañ ixim pan viñ yicñej

12.1-2 **12:1** A ic'ojel jayeoc jolom trigo yed' vuchojel trigo chi', lajan icha jochoj trigo d'a yol sat eb' fariseo. A jun chi' ay yovalil sc'ulan eb' d'a sc'ual ic'oj ip, icha chi' yalan d'a Éxodo 20.8-11.

Dios yaji yed' eb' ajun yed'oc chi'.^{12.4} A juntzañ ixim pan chi', añej eb' sacerdote ay yalan yic svaan ixim. Mañ sleyaloc scomon vaan ixim viñ yed' eb' ajun yed'oc. Palta mañ muloc jun sc'ulejnac viñ chi' yed' eb' d'a yichañ Dios. ⁵ ¿Tom malaj b'aj ix eyil d'a ley Moisés to a eb' sacerdote, eb' ay d'a yol stemplo Dios, mañ sc'anab'ajejnacoc sc'ual ic'oj ip eb'? Palta mañ ochnacoc laj smuloc eb'. ⁶ Palta a in tic sval d'ayex, ay jun d'a e cal tic ec'to yelc'och d'a yichañ stemplo Dios, a in ton tic. ⁷ Octom val snachajel eyuuj tas yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, ayic yalannaccan icha tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a eb' eyetanimail. Mañocñej juntzañ silab' sñusji chi' in gana, xchi. Octom snachajel jun tic eyuuj, max am eyala' to tz'och smul eb' malaj smul. ⁸ A in tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip, xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

⁹ Ix lajvi chi', ix b'at Jesús, ix c'och d'a yol spatil sculto eb' viñ. ¹⁰ Ata' ay jun viñ sicb'inaquel sc'ab', junelñej taquiñ roquinac. Axo eb' viñ chi', sgana eb' viñ ay junoc smul Jesús tz'ilchaji, yic syac'och eb' viñ d'a yib'añ. Yuj chi', ix stz'acan sc'anb'ej eb' viñ d'ay:

—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi eb' viñ.

¹¹ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc noc' e calnel sb'at d'a yol junoc xab' d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom max ex b'at eyic'q'ueta noc'? ¹² Ocxom junoc anima, yelxo val nivan yelc'och d'a yichañ junoc noc' calnel chi'. Yuj chi', sleyal ton sco c'ulej juntzañ tas vach' d'a sc'ual ic'oj ip, xchi d'a eb' viñ.

¹³ Ix lajviñej chi', ix yalan d'a viñ:

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viñ.

Ix slianel sc'ab' viñ chi', ix b'oxican b'ian. Lajan ix aj yed' jun toxonton vach' chi'. ¹⁴ Axo ix elta eb' viñ fariseo chi', ix slajtian sb'a eb' viñ tas ol yutoc eb' viñ smilan Jesús.

Ayocto yalannaccan Dios yuj Jesucristo

¹⁵ Ayic ix snaanel Jesús tas sgana eb' syutej, ix sb'esanel sb'a ta'. Tzijtun anima ix b'at yed'oc. Masaniñ eb' penaay, ix laj b'oxican sc'ool eb' yuuj.

¹⁶ Ix yalan d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyaleli mach in, xchi.

¹⁷ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías, viñ schecab' Dios d'a peca'. Xchican icha tic:

¹⁸ A jun tic, in checab' yaji, sic'b'il yajcanel vuuj.

Te xajan vuuj. Tzin q'ue val chañ yed'oc. Ol vac' Vespíritu d'ay.

Ol yalanel d'a scal eb' mañ israeloc to ol ch'olb'itaj tas yaj eb' d'a stojolal.

¹⁹ Malaj b'aj ol yac' oval. Malaj b'aj ol el yav. Malaj mach ol ab'an sjaj d'a yol calle.

²⁰ Ay eb' ob'iltac, icha junoc te' aj spacchaji, ma icha junoc candil van stupi, icha chi' yaj eb', palta a' ol colvaj yed' eb', mañ ol ixtaj eb' yuuj. Icha chi' ol yutoc sb'a, masanto ol vach' och yajalil, axo yac'an yajalil chi' d'a stojolal.

²¹ Axo eb' anima d'a junjun choñab', ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

*Ay eb' aljinac to a viñ diablo ayoch yed' Jesús
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

12.4 **12:4** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj d'a 1 Samuel 21.1-6.

²² Ay jun viñ ix ic'jib'at d'a Jesús. Max ujilaj yilan viñ, max yalpxalaj slolon viñ, yujto ixtab'il viñ yuj jun enemigo. Axo Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ. Yuj chi' ix yilxi viñ, ix lolonxi viñ. ²³ Axo eb' anima smasanil ix te sat sc'ool eb' yilani. Ix laj yalan eb':

—A jun viñ tic, ¿tecan a jun yirñtilal viñaj David viñ tarivab'il sja cuuj? xchi eb'.

²⁴ Palta ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ fariseo, ix yalan eb' viñ:

—A jun viñ tic, syalton yic'anel eb' enemigo viñ, yujto a viñ Beelzebú, yajal eb' enemigo, a ayoch yed' viñ, xchi eb' viñ.

²⁵ Axo Jesús, yojtacxo tas van snaan eb' viñ chi', yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—A junoc nación spoj sb'a d'a yol yico', sjuvieli. Añejtona' junoc choñab', ma junoc pat spoj sb'a d'a yol yico', sjuvipaxeli. ²⁶ Añejtona', icha pax chi' viñ Satanás, tato spechel eb' yetenemigoal viñ, spojnacxom sb'a eb', ¿tom ol najtilax yopisio viñ? ²⁷ A ex tic tzeyala', yujto ayoch viñ Beelzebú ved'oc yuj chi' tzin pechel eb' enemigo chi'. Tato yel tzeyala', ¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'um chi' ayic spechanel eb' enemigo chi' eb'? Añejtona' eb' e c'ayb'um chi' sch'oxanel e paltail. ²⁸ Palta yujñej Yespíritu Dios tzin pechel eb' enemigo chi'. Yuj chi', scheclajeli to toxo ix och Dios yac' yajalil d'a e cal.

²⁹ Q'uinoloc ay junoc viñ te ay yip. Malaj junoc mach syal scomon och d'a yol spat viñ, syic'anb'at tastac ay d'a viñ. Añej tato tz'ac'ji ganar stzec'chajcan viñ aj pat chi', añej icha chi', syal yic'jib'at tastac ay d'a yol spat viñ chi'.

³⁰ A eb' mañ ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb' anima d'ayin, a eb' spechan saclem eb' anima chi'.

³¹ Yuj chi', sval d'ayex, yalxoñej tas smul eb' anima, yalxoñej tas malaj svach'il syal eb', ol yal yac'ji lajvoc yuj Dios. Palta a eb' sb'uchvaj d'a Yespíritu Dios, mañxo ol ac'joc'lan nivanc'olal eb'. ³² A eb' tz'alan junoc chucal d'a in patic a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, syal yac'ji lajvoc smul eb'. Palta axo eb' sb'uchvaj d'a spatic Yespíritu Dios, a smul eb' chi', mañxo ol ec'b'at'aj, vach'chom ticnaic, vach'chom d'a junxo tiempoal toto ol javoc.

³³ Naec sic'lab'il, tato ay junoc te te' vach', vach' sat te' syac'a'. Tato ay junoc te te' chuc, chuc sat te' syac'a'. Yuj sat te' chi', scojtaquejel tas te'al te'. ³⁴ A ex tic, lajan ex icha juntzañ noc' chan. Malaj e vach'il. Yuj chi', ¿tom ay jab'oc tas vach' syal eyalani? Yujto añej tas ay d'a e pensar, añej chi' tzeyala'. ³⁵ Tato vach' co pensar, vach' scutej co b'a, yujto añej tas vach' chi' ay d'a co pensar. Axo ta chuc co pensar, chuc scutej co b'a, yujto añej chucal sco na'a. ³⁶ Yuj chi', sval d'ayex, ato yic ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, jantacñej juntzañ lolonel malaj yopisio tzeyala', ol ch'olb'itaj tas eyaj yuuj. ³⁷ Yujto a Dios ol ex ch'olb'itan yuj tas tzeyala'. Ol yala', tato malaj e mul yuj tas slaj eyal chi', mato ay, xchi Jesús.

A eb' c'anjinac yil junoc milagro

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' juntzañ eb' viñ fariseo ix alan d'a Jesús:

—Ach co c'ayb'umal, co gana tza ch'ox junoc milagro quila', xchi eb' viñ d'ay.

³⁹ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—A ex d'a jun tiempoal tic, malaj e vach'il, mañoc d'a Dios tzeyac'och e pensar. Toñej tze c'an eyil junoc milagro, junoc sch'oxan spoder Dios. Palta a junoc milagro ol ch'oxjoc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' jun viñ schecab' scuchan Jonás. ⁴⁰ A viñaj Jonás chi', oxe' c'ual, oxe' ac'val ec'nac viñ d'a yol sc'ool jun noc' nivan chay. Icha ajnac viñaj Jonás chi', icha chi' ol in aj pax a in tic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. Oxe' c'ual, oxe' ac'val ol in ec' d'a yol luum. ⁴¹ Ayic ec' yalannaccanel yab'ixal Dios viñaj Jonás d'a eb' aj Nínive, snanac val sb'a eb'. Axo ticnaic, ayinec' eyed'oc, ec'to velc'och d'a yichañ viñaj Jonás chi', palta max e nalaj e b'a. Yuj chi', ato ol javoc jun c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan e mul eb'. ⁴² Icha pax chi' jun ix yajal d'a Sur d'a peca', te najat cotnac ix, ul yab'annac sjelanil viñaj Salomón ix. Axo ticnaic, ay in ec' d'a tic, ec'to velc'och d'a yichañ viñ, palta max ul e c'anb'ej eyab' d'ayin. Yuj chi', ato ol javoc jun c'ual ayic ol ch'olb'itaj tas eyaji, ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal

(Lc 11.24-26)

⁴³ Q'uinaloc ay jun enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic. Tz'ec' d'a tz'inan luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. ⁴⁴ Yuj chi' snaani: Ol in pax d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. Axo yic sc'ochxi, syilan jun anima chi', icha junoc pat mesesi yool, malaj yajal, vach' yilji. ⁴⁵ Yuj chi' smeltzajxib'at d'a spat, sb'at yic'ancot ucvañocxo eb' enemigo ec'to schucal d'a yichañ. Svach' och cajan eb' smasanil d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi' icha d'a sb'ab'elal. Icha jun anima chi', icha chi' ol aj svach' juviel e pensar a ex tic, xchi Jesús d'a eb'.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Vanto yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix c'och ix snun yed' eb' yuc'tac. A d'a ti' pat ix c'och eb'. Sgana eb' sc'umej Jesús chi'. ⁴⁷ Yuj chi' ay jun viñ ix alan d'a Jesús:

—Ix ja ix a nun yed' eb' uc'tac d'a ti' pat. Sgana eb' slolon ed'oc, xchi viñ d'ay.

⁴⁸ Palta ix yalan Jesús d'a viñ:

—¿Mach ix in nun, mach eb' vuc'tac chi' tza na'a? xchi.

⁴⁹ Ix lajvi chi', ix sch'oxan eb' sc'ayb'um d'a viñ.

—Aton eb' tic, icha in nun, icha vuc'tac yaj eb'. ⁵⁰ Yujto a mach sc'ulan tas sgana in Mam d'a satchañ, aton eb' chi' icha vuc'tac, icha vanab', icha in nun yaji, xchi Jesús.

13

A yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ D'a jun c'ual chi', ix elta Jesús d'a yol pat. Ix b'at em c'ojan d'a sti' a' ñajab'. ² Tzijtun anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Yuj chi', ix och d'a yol jun barco. Ata' ix em c'ojan. Axo eb' anima chi' ix can eb' d'a sti' a'. ³ Tzijtun juntzañ ab'ix ix yal d'a eb'. Ix yalan icha tic:

—Ay jun viñ ix b'at tzicojcanb'at iñat trigo. ⁴ Ayic van stzicanb'at ixim viñ, ay ixim ix emcan d'a yol b'e. Axo noc' much ix lojanq'ue ixim. ⁵ Ay juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen sam q'ueen, b'aj jab'ñej

slumal. Elañchamel ix ja ixim, yujto quenñej slumal. ⁶ Palta axo yic ix el yoc c'u, elañchamel ix tacjiel ixim, yujto malaj val sch'añal yib' ixim. ⁷ Ay juntzañixo ixim ix emcan d'a scaltac añ añic'ultac. Axo ix te q'uib' juntzañ añ añic'ultac chi', ix satel ixim iñat chi' d'a scal añ. ⁸ Ay pax juntzañixo ixim ix emcan b'aj yax sat luum. A juntzañ ixim chi', ix satan ixim. Ay ixim ix yac' sat d'a cien. Ay ixim ix yac' sat d'a 60. Ay ixim ix yac' sat d'a 30. ⁹ A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús chi' d'a eb'.

Max nachajel slolonel Dios yuj eb' anima

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Axo eb' sc'ayb'um Jesús ix c'och d'a stz'ey. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas yuj añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al tzal d'a eb'? xchi eb' d'ay.

¹¹ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Añej d'ayex sch'ox co Mam Dios juntzañ tas mantalaj mach ojtannac, yic snachajel eyuuj tas tz'aj eyoch d'a yol sc'ab'. Palta axo d'a juntzañixo eb' quetanmail, max sch'oxlaj. ¹² Yujto a mach snib'ej snachajel yuuj, ayto tas ol vach' nachajel yuuj. Axo eb' malaj sgana snachajel juntzañ tic yuuj, ol ic'joc ec' d'a eb'. ¹³ Yuj chi', añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al sval d'a eb'.

Yujto vach'chom syil junoc tas eb', scanxi eb' d'a ichñej ta'. Ichato malaj tas syil eb'. Añejtona', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.

¹⁴ Yuj eb' anima chi', icha tic ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías ayic yalannaccan viñ icha tic:

Val yel ol yab' eb', palta mañ ol nachajel-laj yuj eb'.

Val yel ol yil eb', palta mañ ol nachaj paxel-laj yuj eb'.

¹⁵ Yujto a eb' anima tic, toxo ix pitb'iel eb'.

Ichato macan schiquin eb', ichato smutz' sat eb', yic vach' max uji yilan eb', max yab' pax eb' yed' schiquin. Yuj chi' max nachajel-laj yuj eb'. Max sq'uex jab'oc spensar eb', max colchaj eb' vuuj, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilocani.

¹⁶ Palta a ex tic, vach' eyico', jacan e sat eyilani, jacan pax e chiquin eyab'ani. ¹⁷ Val yel sval d'ayex, tzijtum eb' schecab' Dios d'a peca' yed' juntzañixo eb' te tojol sb'eyb'al, sgana eb' yilnac juntzañ tzeyil tic, palta maj yil-laj eb'. Sgana eb' yab'nac juntzañ tzeyab' tic, palta maj yab'laj eb'.

A tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at trigo

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Aq'uec och e chiquin d'ayin. Ol val d'ayex tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo. ¹⁹ A juntzañ iñat ix emcan d'a yol b'e, syalelc'ochi, ay eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab', palta max nachajel-laj yuj eb'. Axo viñ diablo sc'och d'a eb', syic'anel slolonel Dios chi' viñ d'a spensar eb'. ²⁰ Axo juntzañixo iñat ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen, syalelc'ochi, ay juntzañixo anima tz'ab'an slolonel Dios. Nivanoc sq'uechañ eb' schaani. ²¹ Palta malaj stec'anil eb'. Axo yic sja junoc yaelal, mato tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yuj slolonel Dios, elañchamel sjuvixiel spensar eb'. ²² Axo juntzañixo iñat ix emcan d'a caltac añic'ultac, syalelc'ochi, ay juntzañixo eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta te ilc'olalñej yaj eb' yuj juntzañ yic yolyib'añq'uinal tic. Syac'an musansatib' sb'a eb' yuj sb'eyumal. Yuj juntzañ chi', sjuviel eb' d'a slolonel Dios. Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo malaj sat syac'a'. ²³ Palta axo juntzañ

iñat ix emcan b'aj ay syaxil sat luum, syalelc'ochi, ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, snachajel yuj eb'. A eb' chi', lajan eb' icha juntzañ iñat nivan sat syac'a'. Ay eb' lajan icha juntzañ iñat syac' sat d'a cien. Ay pax eb' icha juntzañ syac' sat d'a 60 yed' d'a 30, xchi Jesús.

A yab'ixal añ avalañ ay d'a scal ixim trigo

²⁴ Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ol val d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. Lajan icha junoc viñ ix tzicanem yiñat trigo te vach' d'a sat sluum. ²⁵ Axo d'ac'valil, vaynac viñ, ix c'och jun viñ ajc'ool d'a sluum viñ chi'. Ix stzicanem juntzañ iñat avalañ d'a scal strigo viñ chi'. ²⁶ Axo yic vanxo spoj ixim trigo chi', ix checlaji to ay añ avalañ d'a scal ixim. ²⁷ Yuj chi', axo eb' schecab' viñ aj luum chi' xid' alan d'ay: Mamin, a juntzañ iñat a tzicnaquem d'a jun a luum chi', te vach', palta ¿b'aj am ix cot juntzañ añ avalañ ix pac' d'a scal? xchi eb' d'a viñ. ²⁸ Tecan a junoc vajc'ool xid' tzicanem juntzañ chi' d'a scal ixim, xchi viñ d'a eb'. ¿Ay am a gana b'at co toq'uel juntzañ añ avalañ chi'? xchi eb' d'a viñ. ²⁹ Maay, yujto ayic ol e toc'anel juntzañ añ avalañ chi', ol el pax ixim trigo chi' yed'oc. ³⁰ Canocab'ñej icha chi' masanto ol jochchaj ixim trigo chi'. Ato ta' ol val d'a eb' in majan, ol stoc'anel juntzañ añ avalañ chi' eb'. Ol stzec'an eb' manojail, ol sñusantz'a eb'. Ol lajvoc chi', ol sjochanel ixim trigo chi' eb' b'ian, ol smolb'ancan ixim eb' d'a yol spatil, xchi viñ d'a eb' schecab' chi', xchi Jesús.

A yab'ixal sat añ mostaza

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Ix lajvi chi', ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:

—Ol val d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. A sb'isul eb' chi', lajan icha junoc iñat mostaza syavej junoc viñ d'a sat sluum. ³² A juntzañ iñat chi', yelxo te cotac d'a yichañ masanil juntzañxo iñat. Palta axo sq'uib'i, más nivac tz'aj d'a yichañ juntzañxo añ scavej d'a junjun ab'il. Lajan tz'aj icha juntzañ te te'. Axo noc' much, sc'och noc' d'a sc'ab', sb'oan so' noc' ta', xchi Jesús.

A yab'ixal yich pan

(Lc 13.20-21)

³³ Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús d'a eb':

—Ol valxi d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. Lajan icha jab' yich pan syac'och junoc ix ix d'a scal oxeoc echlab' harina. Masanil ixim harina chi' sipji yuuj, xchi Jesús.

Ab'ixñej juntzañ yalnac Jesús d'a eb' anima

(Mr 4.33-34)

³⁴ Ayic ix yalanel Jesús d'a scal eb' anima chi', añej juntzañ ab'ix ajaltac snachajeli, a ix yal d'a eb'. Añej juntzañ ab'ix chi' ix yac'lab'ej ayic ix yalanel d'a eb'. ³⁵ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a peca' yuj jun schecab' Dios ayic ix yalani:

A juntzañ ab'ix ajaltac snachajeli, a ol val d'a eb' anima.

Ol val juntzañ tas malaj mach ojtannac yictax ix b'ojjcan yolyib'artq'uinal tic yuj Dios, xchi d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

A tas syalelc'och yab'ixal añ avalañ

³⁶ Axo Jesús, ix tac'lancan sb'a yed' eb' anima chi', ix ochxi d'a yol pat. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix yalan eb' d'ay:

—A yab'ixal añ avalañ ix al chi', al d'ayoñ tas val syalelc'ochi, xchi eb' d'ay.

³⁷ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—A jun tzicumb'at iriat trigo te vach', syalelc'ochi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. ³⁸ Axo jun luum chi', syalelc'ochi, aton yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ iriat vach' chi', aton eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo juntzañ añ avalañ chi', aton eb' yic viñ diablo. ³⁹ A jun yajc'ool viñ aj luum chi', aton viñ diablo chi'. A jun tiempoal ol jochchajel ixim trigo chi', syalelc'ochi, aton yic ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal tic. Axo eb' jochum trigo chi', aton eb' ángel. ⁴⁰ Icha stoc'jiel juntzañ añ avalañ chi' sñusjitz'aoc, icha chi' ol aj eb' anima ayic ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal tic. ⁴¹ A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in checcot eb' v'ángel. Ol laj smolb'an juntzañ eb' tz'ac'an juvoquel spensar eb' yetanimail yed' juntzañxo eb' chuc sc'ulej. Ol laj ic'joc el eb' b'aj ol in och Yajalil. ⁴² Axo syumchajcanb'at eb' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol laj oc' eb' ta'. Ol siq'uic'oc eb' yoq'ui. ⁴³ Axo eb' tojol sb'eyb'al, icha val yilji c'u, icha chi' ol aj yilji eb' d'a yol sc'ab' co Mam Dios. A val juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.

A yab'ixal jun tas c'ub'ab'il d'a yol luum

⁴⁴ A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ, lajan icha junoc tas te vach', te caro stojol, c'ub'anel d'a yol luum. Ayic tz'ilchaj yuj junoc viñ vinac, d'a jun rato chi' svach' mucancan viñ junelxo. Ste tzalaj viñ yuuj. Yuj chi' schoñel viñ masanil tas ay d'ay, yic smanan jun luum chi' viñ yicoc.

A yab'ixal jun q'uen toñ perla sb'i

⁴⁵ A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ, lajan icha junoc manvajum tzec' sayan juntzañ q'uen toñ te caro stojol, perla sb'i. ⁴⁶ Tato ay junoc te vach' tz'ilchaj yuuj, te caro stojol, schoñel masanil tas ay d'ay, smanan jun perla chi' yicoc.

A yab'ixal jun chimpa yamlab' chay

⁴⁷ Ol val junxo ab'ix tic d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Lajan icha junoc chimpa yamlab' chay tz'ac'jiem yol a', tzijtum macañil noc' chay tz'ochcan d'a yol ch'añ. ⁴⁸ Axo yic sb'ud'ji ch'añ, syic'anq'ueta ch'añ eb' yamum chay chi', syic'anel eb' d'a sti' a'. Ata' tz'em c'ojan eb', sic'anel noc' vach' eb', smolb'an noc' eb' d'a yol junoc xuuc. Axo noc' schucal, syumcanel noc' eb'. ⁴⁹ Icha chi' ol aj eb' anima, ayic ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal tic, ol cot eb' ángel ul yiq'uuel eb' chuc d'a scal eb' vach'. ⁵⁰ Axo syumjicanb'at eb' chi' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol te oc' eb' ta'. Ol siq'uic'oc eb' yoq'ui, xchi Jesús.

A yopisio eb' sc'ayb'um Jesús

⁵¹ Ix lajvi chi' ix sc'anb'an Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—¿Tzam nachajel juntzañ tic smasanil eyuuj? xchi d'a eb'.

—Snachajel cuuj Mamin, xchi eb' d'ay.

⁵² —A ex tic, c'ayb'ab'il exxo, chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Yuj chi', syal eyac'an c'ayb'aj juntzañ ac' c'ayb'ub'al yed' juntzañ ojtacab'ilxo, xchi d'a eb'.

*Ayec' Jesús d'a Nazaret**(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)*

⁵³ A ix lajvi yalan juntzañ ab'ix chi' Jesús, ix elxi d'a jun lugar chi'. ⁵⁴ Ix c'ochxi d'a schoñab'. Ix och d'a yol spatil culto. Ata' ix sc'ayb'ej eb' anima. A eb' anima chi' toñej ix sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':

—¿B'aj am ix sc'ayb'ej sjelanil jun viñ tic? ¿Tas syutej viñ sb'oan juntzañ milagro tic? ⁵⁵ A jun viñ tic, yuninal viñ viñ ricum te'. Axo ix snun viñ, aton ix María. Cojtac pax eb' yuc'tac viñ, aton viñaj Jacobo, viñaj José, viñaj Simón yed' viñaj Judas. ⁵⁶ Añejtona' pax eb' ix yanab' viñ, ayec' eb' ix d'a co cal. Yuj chi', ¿b'aj am ix yic' jun sjelanil viñ tic? xchi eb'.

⁵⁷ Yuj chi', toñej ix somchajel spensar eb' yuuj. Palta ix yalan Jesús chi' d'a eb':

—A eb' schecab' Dios, ay yelc'och eb' d'a yichañ eb' anima smasanil. Palta axo d'a yichañ eb' yetchoñab' eb' yed' d'a yichañ eb' jun yaj yed' eb' d'a yol spat, malaj yelc'och eb', xchi Jesús.

⁵⁸ Jayeñej milagro ix sb'o d'a jun lugar chi', yujto max yac'ochlaj eb' d'a sc'ool.

14*A schamel viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar**(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)*

¹ A d'a jun tiempoal chi', ix yab'an specal Jesús viñaj Herodes, aton viñ yajal d'a yol yic Galilea. ² Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' tz'ac'an servil:

—A jun viñ chi', aton viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar, ix pitzvixi viñ d'a scal eb' chamnac. Yuj chi' ay yopisio viñ sb'oan juntzañ milagro chi', xchi viñ.

³⁻⁴ Icha chi' ix yutej viñ yalani, yujto a viñ miljinaccham viñaj Juan chi'. Icha tic yuuj chamnac viñaj Juan chi': Ay jun viñ yuc'tac viñaj Herodes chi' scuchan Felipe. Herodías sb'i ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. A viñaj Herodes chi' ix montanel ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. Yuj chi' a viñaj Juan chi' ix b'at alan d'a viñaj Herodes chi' icha tic:

—Mañ smojoc tzic' jun ix tic, xchi viñ.

Axo ix Herodías chi' ix ac'an sc'ool viñaj Herodes chi'. Yuj chi' ix checji yamjoc viñaj Juan chi', ix och viñ d'a preso, ix och q'uen cadena d'a viñ. ⁵ Sgana viñ smilancham viñaj Juan chi', palta xiv viñ d'a eb' anima, yujto ix nachajel yuj eb' anima chi' smasanil to a Dios ay schecab' viñaj Juan chi'. ⁶ Axo yic ix och sq'uiñal yab'ilal viñaj Herodes chi', ix yavtancot juntzañ eb' nivac vinac viñ. Axo ix yune' ix Herodías chi', ix c'och ix d'a yichañ eb', ix chañalvi ix. Te vach' schañalvi ix ix yil viñaj Herodes chi'. ⁷ Yuj chi' ix yac' sti' viñ d'a ix, ix sloacan sb'i Dios viñ:

—Yalñej tas junoc ol a c'an d'ayin, ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.

⁸ Axo ix snun ix, ix ac'an sc'uloc, yuj chi' ix yal ix d'a viñaj Herodes chi':

—Ac' sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar d'ayin d'a yol junoc pultu, xchi ix. ⁹ Axo ix yab'an jun chi' viñ rey chi', ix te cus chañ viñ. Palta toxo ix sloc sb'i Dios viñ, ix yab'anpax eb' viñ ayec' yed' viñ. Yuj chi' ix yalan viñ to tz'ac'ji d'a ix. ¹⁰ Ix yac'an órden viñ to sb'at tzepjiel sjolom viñaj Juan chi' d'a preso. ¹¹ Slajvi chi', tz'ic'chajcot d'a yol junoc pultu. Icha chi' ix yutej eb'. Ix ac'ji sjolom viñaj Juan chi' d'a ix. Axo ix ix ac'an d'a ix snun chi'.

¹² Axo eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi', ix c'och eb'. Ix yic'anb'at snivanil viñ eb', ix b'at smucanem eb'. Ix lajvi chi', ix b'at yalan eb' d'a Jesús tas ix aj viñaj Juan chi' schami.

Oye' mil vinac ix yac' va Jesús
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ A ix yab'an jun chi' Jesús, ix och d'a yol jun te' barco yed' eb' sc'ayb'um. Sch'ocojxoñej eb' ix b'at d'a jun lugar b'aj malaj anima. Palta ix yab'an eb' anima to sb'at eb'. Yuj chi' ix laj elta eb' d'a junjun choñiab'. Ix laj b'at eb' d'a yoc yic sc'och eb' b'aj sc'och Jesús chi'. ¹⁴ Axo ix elta d'a yol te' barco chi', ix yilani, mañ jantacoc eb' anima ayxo ec' ta'. Yuj chi' ix oc' sc'ool d'a eb'. Ix yac'an b'oxoc sc'ool juntzañ eb' penaay ix ic'jib'at d'ay. ¹⁵ Axo d'a yemc'ualil, ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—Ina vanxo yem c'u, palta d'a jun lugar tic malaj anima. Yuj chi', tecan vach' tza chec pax eb' anima tic d'a juntzañ aldea d'a slac'anil tic, yic vach' ol sman va sb'a eb' ta', xchi eb' d'ay.

¹⁶—Mañ yovaliloc b'at sman va sb'a eb'. Aq'uec va eb' a ex tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

¹⁷—Palta oye'ñej ixim pan qued'nac yed' cha pitañ noc' chay, xchi eb' d'ay.

¹⁸—Iq'ueccot d'ayin, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁹ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima to tz'em c'ojan eb' d'a jun ac'lic b'aj ayec' chi'. Ix yic'anchariñ o lechariñ pan chi' yed' cha pitañ noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaariñ, ix yac'an yuj díosal yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi'. Ix lajvi chi', ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a scal eb' anima chi'. ²⁰ Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. Ayic ix lajvi sva eb' chi', ix smolanq'ue vaan lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'. ²¹ Oye' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin ix va'i, maj b'isjoclay eb'.

B'eynac Jesús d'a sat a' rñajab'
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to tz'ochxi eb' d'a yol te' barco chi', yic sb'ab'laj c'axpajcanec' eb' d'a a a' chi'. Axo Jesús ixto cani, ix yalan quilcob'a d'a eb' anima chi'. ²³ Ix lajvi stac'lan sb'a yed' eb', ix b'at d'a jun tzalan, yic slesalvi ta'. Axo yic ix q'uc'b'i, ayec' ta' sch'ocoj. ²⁴ Axo eb' sc'ayb'um, van snañalb'i yec'c'och eb' d'a snañal a'. Palta plural sb'ey te' barco chi' yuj a', yujto ov sja ic' d'a yichariñ eb'. ²⁵ Axo yic ayto sach'i, ix c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Van sb'eyb'at d'a sat a'. ²⁶ Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um chi' sb'ey d'a sat a', ix te xiv eb' yuuj. Ix el yav eb' yuj xivelal. Ix laj yalan eb':

—Tecan to lab' jun squil tic, xchi eb'.

²⁷ Palta ix yal Jesús d'a eb':

—Tec'an tzeyutej e b'a. A in. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.

²⁸ Axo ix yalan viñaj Pedro d'ay:

—Mamin, tato yel a ach, avtej in b'at ed' ta', yic ol in b'eyb'at d'a sat a' yic tzin c'och d'ayach, xchi viñ d'ay.

²⁹—Cotañ, xchi d'a viñ.

Yuj chi' ix elta viñ d'a yol te' barco chi'. Ix b'eyb'at viñ d'a sat a' yic sc'och viñ d'a Jesús chi'. ³⁰ Axo ix yab'an viñ, te ov ic', ix xivq'ue viñ. Yuj chi' ijan ix b'at viñ d'a yich a', ix el yav viñ.

—Mamin, colin, xchi viñ.

³¹ Yed'ñej chi', ix b'at yamji sc'ab' viñ yuj Jesús, ix yalan d'a viñ:

—A ach tic, te jab'ñej tzin ac'och d'a a c'ool. ¿Tas yuj tzac' chab'c'olal? xchi d'a viñ.

³² Axo yic ix och eb' d'a yol te' barco chi', ix och vaan jun ic' chi'. ³³ Axo eb' ayec' d'a yol te', ix em cuman eb' d'a yichañ Jesús. Ix yalan eb':

—Val yel a ach tic, Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.

B'oxinac sc'ool eb' penaay d'a Genesaret

(Mr 6.53-56)

³⁴ Ix c'axpajec' eb' d'a a' chi'. Ix c'och eb' d'a Genesaret. ³⁵ Axo ix yilan eb' anima to a Jesús, ix laj yalanel eb' d'a juntzañ lugar chi'. Yuj chi' ix ic'jib'at masanil eb' penaay d'ay. ³⁶ Ix sc'anan eb' syam jab'oc sti' spichul. A eb' ix yamani, ix b'oxican sc'ool eb' yuuj.

15

A juntzañ tas tz'ac'an juvoquel co pensar

(Mr 7.1-23)

¹ Ay juntzañ eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix cot eb' viñ d'a Jerusalén. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:

² —¿Tas yuj max sc'anab'ajej sb'eyb'al eb' co mam quicham eb' a c'ayb'um? ¿Tas yuj max sb'iquel sc'ab' eb' ayic sva eb' icha sley eb' co mam quicham chi'? xchi eb' viñ d'ay.

³ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—A exxo tic, ¿tas yuj max e c'anab'ajej juntzañ schecnab'il Dios? Añej juntzañ sley eb' co mam quicham tze c'anab'ajej. ⁴ Yalnaccan Dios icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. A mach sb'ajan smam snun, smiljichamoc, xchi Dios. ⁵ Palta a exxo tic, tzeyala' to mañ yovaliloc scolvaj junoc mach d'a smam snun. Tato ay junoc tz'alan d'a smam snun: Max yal in colvaj d'ayex, yujto masanil tas ay d'ayin, a Dios ay yico', tato xchi, te vach' tzeyab'i. ⁶ A exxo tic tzeyala', tato ay mach tz'alan icha chi', mañxo yovaliloc scolvaj d'a smam snun. Icha chi' tzeyutej eyixtanel schecnab'il Dios, yujto añej juntzañ sley eb' co mam quicham chi' tze c'anab'ajej. ⁷ Chab' sat ex. Yel ton val tas yalnaccan viñaj Isaías eyuuj icha tic:

⁸ A eb' anima tic, añej yed' sti' eb' syal vach' lolonel d'ayin. Palta axo spensar eb', najat yajcaneli.

⁹ Nivanoc tzul yaq'uem sb'a eb' d'ayin. Añej juntzañ schecnab'il anima syac' eb' c'ayb'ajoc, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' anima. Ix yalan d'a eb':

—Ab'ec. Nachajocab' eyuuj tas svala': ¹¹ A juntzañ tas scac'och d'a co ti', max oñ juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios. Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a tzoñ juanel d'a yichañ, xchi d'a eb'.

¹² Yuj chi', ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—¿Ojtac ama to ix te cot yoval eb' viñ fariseo chi' yuj jun ix al chi'? xchi eb' d'ay.

¹³ Ix yalanpax d'a eb':

—Jantacñej juntzañ te te' mañ avab'illoc yuj co Mam Dios ayec' d'a satchaañ, ol toc'jocq'ueta te' yed' sch'añal yib'. Yuj chi', icha junoc te

te' stoc'jiq'ueta yed' sch'añal yib' chi', icha chi' ol aj eb'. ¹⁴ Yuj chi', yilxo eb'. Lajan eb' icha junoc mach max uji yilani, nivanoc squetzb'at junocxo mach max uji pax yilani. Q'uinaloc ay junoc mach max uji yilani, squetzanb'at junocxo mach max uji yilan chi' yed'oc, syetb'atej sb'a eb' d'a junoc vitz schavañil, xchi Jesús.

¹⁵ Axo ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús:

—Al d'ayoñ tas syalelc'och jun ab'ix ix al d'a eb' fariseo chi', xchi viñ d'ay.

¹⁶ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—¿Tom max nachajpaxel jun chi' eyuuj? ¹⁷ ¿Tom mañ eyojtacoc? A tas scac'och d'a co ti', a d'a yol co c'ool tz'emc'ochi, axo d'a junxo rato, tz'elxicani. ¹⁸ Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a d'a co pensar spitzvicoti. Aton juntzañ chi' tzoñ juanel d'a yichañ Dios. ¹⁹ Yujto a d'a spensar eb' anima spitzvi chuc pensaril, miloj anima, ajmulal, elc'al, testigoal d'a es yed' b'uchumtaquil. ²⁰ Aton juntzañ chi' tz'ic'an sjuviel eb' anima d'a yichañ Dios. Palta vach'chom max co b'iquel co c'ab' tzoñ va'i, max ori juviel-laj d'a yichañ Dios, xchi Jesús.

A jun ix ix mañ israeloc yac'nacoch Jesús d'a sc'ool

(Mr 7.24-30)

²¹ Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix c'och d'a yol yic Tiro yed' d'a Sidón.

²² Ata' ay jun ix mañ israeloc, aj Canaán ix. Ix c'och ix d'a Jesús. Ix avaj chaarñ ix d'ay:

—Mamin, yirñtil ach viñaj David, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ay jun ix vune' ayoch jun enemigo d'ay. Syab' val syail ix yuuj, xchi ix d'ay.

²³ Palta max tac'vilaj d'a ix. Axo ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey, ix yalan eb' d'ay:

—Octom tza chec meltzaj jun ix tic, yujto mañ jantacoc yavaj ix d'a co patic, xchi eb' d'ay.

²⁴ Ix lajvi chi', ix tac'vi Jesús:

—Añej d'a eb' quetisraelal checb'il in cot yuj Dios. Yujto icha yaj juntzañ noc' calnel sateq'ui, icha chi' yaj eb', xchi.

²⁵ Palta ix ec'b'at ix d'a yichañ eb'. Ix em cuman ix d'a yichañ Jesús. Ix yalan ix d'ay:

—Mamin, colvajañ d'ayin, xchi ix d'ay.

²⁶ —Palta mañ vach'oc tato stoc'jiec' yooch eb' uninab'il, tz'ac'jib'at d'a noc' yunetac tz'i', ^{15.26} xchi Jesús d'a ix.

²⁷ Palta ix tac'vi ix d'ay:

—Yel ton Mamin, palta a noc' yunetac tz'i' chi' sic'anq'ue sc'ajil yooch eb' uninab'il d'a yalañ smexa viñ aj pat, xchi ix d'ay.

²⁸ Yuj chi' ix yalanxi d'a ix:

—A ach tic, svila' tzac' val och Dios d'a a c'ool. Yuj chi', b'oocab' icha tas tza nib'ej chi', xchi d'a ix.

A d'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool ix yune' ix chi'.

Tzijtum eb' b'oxinac sc'ool yuj Jesús

²⁹ Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix b'eyb'at d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. Ix c'och d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta'. ³⁰ Mañ jantacoc eb' anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Ix ic'jicot juntzañ eb' max yal sb'eyi, eb' max uji yilani, eb'

15.26 **15:26** A mach b'aj ix sb'ab'laj sch'oxej sb'a Jesús, aton d'a eb' israel, schoñab' Dios, palta a ix Sirofenisa mañ israeloc ix, yuj chi' syal Jesús yuj eb' uninab'il yed' noc' yunetac tz'i'.

max yal sloloni yed' eb' malaj sc'ab'. Tzijtumto juntzarixo eb' penaay ix ic'jicot d'ay. Ix ic'jicot eb' d'a yichañ Jesús. Axo ix ac'an b'oxoc sc'ool eb'.³¹ A eb' max yal sloloni, ix lolong'ue eb', a eb' malaj sc'ab', ix b'oxi eb'. A eb' max yal sb'eyi, ix b'eyxi eb'. Añeja' eb' max uji yilani, ix yilxi eb'. Ayic ix yilan juntzañ chi' eb' anima, ix te sat sc'ool eb'. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios.

Ix ac'ji va charie' mil eb' vinac

(Mr 8.1-10)

³² Ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús, ix yalan d'a eb':

—Tz'oc' in c'ool yuj juntzañ anima tic, yujto chab'jitax jacan eb' d'ayin. A ticnaic mañxa tas sva eb'. Max yal in c'ool tzin chec pax eb' d'a spat, tato max va eb' sb'ati. Ay smay tz'el yip eb' d'a yol b'e, xchi d'a eb'.

³³ —Palta tzijtum eb'. ¿Tas ol cutoc cac'an va eb' d'a jun tz'inan luum tic? xchi eb' sc'ayb'um chi'.

³⁴ —¿Jaye' ixim pan eyed'nac? xchi d'a eb'.

—Uqueñej ixim yed' jay c'otañ noc' chay, xchi eb' d'ay.

³⁵ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima chi' to tz'em c'ojjab' eb' d'a sat luum. ³⁶ Ix yic'ancharañ ixim pan chi' yuquil yed' jay c'otañ noc' chay chi'. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi' yed' noc' chay chi'. Ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. ³⁷ Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. A ix lajvi sva eb', uqueto xuuc ixim ix yac' sobre ix smolq'ue eb' sc'ayb'um chi'. ³⁸ Charie' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin, maj b'isjoclay eb'. ³⁹ Ix lajvi chi', ix yalan quilib'a Jesús d'a eb' anima chi'. Ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'at d'a yol yic Magadán.

16

A eb' c'anjinac yil junoc milagro d'a Jesús

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Ay juntzañ eb' fariseo yed' eb' saduceo ix c'och d'a Jesús, yujto sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix sc'an yil junoc milagro eb' scot d'a satchaañ. ² Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—A ex tic, ay b'aj tzeyal icha tic d'a yemc'ualil: A q'uic'an maxtzac yac'laj ñab', yujto van stz'a asun, xe chi. ³ Ay b'aj tzeyal pax d'a q'uiñib'alil: A ticnaic musan, te q'uic' asun, ol yac' ñab', xe chi. Jelan eyilan juntzañ asun, tzeyalani tato ol yac' ñab', mato maay. Ay juntzarixo yechel sch'oxan tas yaj jun tiempoal tic, palta ina max nachajel juntzañ chi' eyuuj. Yuj chi', chab' sat ex. ⁴ A ex tic, te chuc ex, mañoclay d'a Dios tzeyac'och e pensar. Yuj chi' toñej tze c'an eyil junoc milagro scot d'a Dios. Palta añej jun milagro ol ac'joc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viñaj Jonás, xchi d'a eb'.

Ix lajvi chi', ix el d'a stz'ey eb', ix b'ati.

A juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' fariseo

(Mr 8.14-21)

⁵ Ix b'at Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a junxo sc'axepal a' ñajab'. Axo eb' sc'ayb'um chi', maj snalaj eb' yic'b'at ixim pan yic sva'a. ⁶ Ix yalan Jesús d'a eb':

—Ab'ec tas sval tic. Tzeyil val e b'a yuj yich span eb' fariseo yed' yuj yich span eb' saduceo, xchi d'a eb'.

⁷ Yuj chi' ix yalub'tañan eb' yuj juntzañ ix yal chi'.

—Syal icha chi', yujto maj quic'cotlaj ixim co pan, xchi eb'.

⁸ Axo Jesús yojtaco tas van yalan eb'. Yuj chi' ix yalanpax d'a eb':

—¿Tas yuj tzeyala' to malaj ixim e pan? Tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool. ⁹ ¿Tom aña'ja' max nachajel eyuuj? ¿Tom max e nacoti ayic vac'annac oye' pan d'a oye' mil vinac, jayeto xuuc yac'nac sobre e molnaxiq'uei? ¹⁰ Yed' vac'annac pax uque' pan d'a chañe' mil vinac, ¿tom max e nacoti jayeto xuuc yac'nac sobre e molnaxiq'uei? ¹¹ Ayic ix valan d'ayex yuj yich span eb' fariseo yed' yich span eb' saduceo, ¿tas yuj max nachajel eyuuj tas syalelc'ochi? A e naani to a ixim pan svala', xchi d'a eb'.

¹² Ayic ix yalan juntzañ chi' Jesús, ichato chi' ix nachajel yuj eb' to mañoc yich pan b'aj syil sb'a eb', palta aton d'a juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' fariseo yed' eb' saduceo.

Yalnac viñaj Pedro to a Jesús, aton Cristo

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Ayic ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Cesarea yic Filipino, ix sc'anb'an d'a eb':

—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ¿mach in am yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.

¹⁴ —Ay eb' tz'alani, tob' a ach tic Juan ach, viñ ix ac'an bautizar. Ay pax eb' tz'alani tob' Elías ach. Ay pax eb' tz'alani, tob' Jeremías ach, mato junocxo schecab' Dios ec'nac d'a peca', xchi eb' d'ay.

¹⁵ —Xal ex tic, ¿mach in e naani? xchi d'a eb'.

¹⁶ Axo viñaj Pedro ix tac'vi d'ay, ix yalan viñ icha tic:

—A achton tic, Cristo ach, Yuninal ach Dios pitzan, xchi viñ d'ay.

¹⁷ Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a viñ:

—Simón, yuninal ach viñaj Jonás, te vach' ico', yujto a jun ix al tic, mañoclaj junoc anima ix ac'an nachajel uuj, palta aton in Mam ayec' d'a satchaari, a ix ac'an nachajel uuj. ¹⁸ A in sval d'ayach, a ach ton Pedro ach. (Pedro syalelc'ochi, q'ueen.) A d'a yib'ari jun tenam chi' ol in b'o viglesia. A viglesia chi', mañ ol ac'joc ganar eb' yuj spider chamel. ¹⁹ A d'ayach ol vac' sllaveal yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. A tas ol ala' to ay yovalil d'a yolyib'ariq'uinal tic, ay pax yovalil d'a satchaari. Añejtona' a tas ol ala' to malaj yovalil d'a yolyib'ariq'uinal tic, malaj pax yovalil d'a satchaari, xchi Jesús d'a viñ.

²⁰ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Ayta b'aj tzeyala' to a in tic Cristo in, xchi d'a eb'.

Ayocto yalancan Jesús yuj schamel

(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

²¹ A d'a jun tiempoal chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' sc'ayb'um tas ol ja d'a yib'ari. Ix yalani:

—Yovalil ol in b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ac'jococh d'a vib'ari yuj eb' ichamtac vinac ay yopisio, eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol in smilcham eb', palta axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi d'a eb'.

²² Palta axo viñaj Pedro ix ic'anelta Jesús chi' sch'ocoj, yic syac'lan viñ scachani.

—Mamin, mañ ichocta' sgana Dios. A juntzañ ix al chi', mañ ol jalaj d'a ib'ari, xchi viñ d'ay.

²³ Palta ix och val q'uelan Jesús d'a viñ, ix yalani:

—Elañ d'a in stz'ey ach Satanás, yujto a gana tzac' somchajel in pensar. Mañoclañ juntzañ tas yic Dios b'aj tzac'och a pensar. Añej juntzañ yic anima tza na'a, xchi d'a viñ.

²⁴ Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' sc'ayb'um:

—Tato ay mach sgana tz'och in c'ayb'umoc, yovalil mañoxo yicoc sb'a sch'ocoj. Sb'ecocab' sb'a yab'an syail vuuj, taxoñej scham d'a te' culus. Tato icha chi', ochocab' tzac'an vuuj. ²⁵ Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' sb'ec sb'a scham vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. ²⁶ Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej, ¿tas co ganar? ¿Tasto val ol cac' stojoloc yic tzoñ colchajeli? ²⁷ Yujto a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a yed' spoder in Mam ol in ja yed' eb' vángel. Axo vac'an spac chi' d'a junjun anima, icha tastac ix sc'ulej eb'. ²⁸ Val yel sval d'ayex, ay juntzañ ex ayex ec' d'a tic, manto ex chamlañ, olto eyil in javi, ol in och Yajalil, xchi d'a eb' sc'ayb'um chi'.

17

Q'uexmajnac yilji Jesús

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Ob'xitax chi', axo Jesús ix ic'anb'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñ yuc'tac viñ scuchan Juan. Sch'ocojil eb' ix b'at yed'oc d'a jun nivan tzalan. ² Ata' ix q'uexmaj yilji Jesús d'a yichañ eb'. Veei ix aj sat icha yoc c'u, axo spichul, te sac ix aj icha saquilq'uinal. ³ Axo d'a jun rato chi', ix ul sch'ox sb'a viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed' Jesús. ⁴ Yuj chi' ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús chi':

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Tato a gana, sco b'o oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed' jun yic viñaj Elías, xchi viñ.

⁵ Van to yalan viñaj Pedro chi', ix c'och jun asun. Ix em moyan d'a yib'añ eb'. Toxoñej veei yilji. Ix lajvi chi', ix ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc. Aq'uecoch e chiquin d'a tas syala', xchi.

⁶ Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix em lachaljoc eb'. Ix te xivb'at eb'. ⁷ Yuj chi' ix c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Ix maslaj eb' yuuj.

—Q'ueañec vaan. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.

⁸ Axo ix yilan eb', mañxalaj mach ayeq'ui. Axoñej Jesús ayeq'ui. ⁹ Ayic van yemxita eb' d'a jun tzalan chi', ix yalan Jesús d'a eb':

—Ayta b'aj tzealelta jun ix eyil chi'. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ato yic ol in pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, ato ta' ol eyaleli, xchi d'a eb'.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' sc'ayb'um chi' d'ay:

—A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, syal eb': A viñaj Elías, yovalil ol b'ab'lañ javoc, xchi eb'. ¿Tas am yuj syal eb' icha chi'? xchi eb' d'a Jesús.

¹¹ Ix yalanxi d'a eb':

—Yel ton syal eb', yovalil ol javoc viñaj Elías chi', yic sna sb'a eb' anima. ¹² Palta sval d'ayex ulnaxoec' viñ. Palta max nachajel yuj eb' tato a viñ. Yuj chi', yutejnac viñ eb' icha val sgana. Icha pax chi' ol aj vab'an syail yuj eb' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

¹³ Icha chi' ix aj snachajel yuj eb' to aton viñaj Juan, viñ ac'annac bautizar, ix yal Jesús.

B'oxinac sc'ool jun unin ayoch jun enemigo d'ay

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Axo ix c'ochxi eb' b'aj ay jun ñilañ anima. Ix c'och jun viñ d'a Jesús, ix em cuman viñ d'a yichañ, ix yalan viñ d'ay:

¹⁵ —Mamin, ¿ma max oc' a c'ool d'a jun vuninal? Scot numnaj d'a sjolom. Te ya yaj yuuj. Tzijtum elxo sb'at d'a yol c'ac' yed' d'a yol a a' yuuj. ¹⁶ Ix vic'cot d'a eb' a c'ayb'um tic, palta maj b'olaj sc'ool yuj eb', xchi viñ d'a Jesús.

¹⁷ Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A ex tic, max eyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Inai, ayxo tiempo ay in ec' eyed'oc. ¿B'aq'uiñito val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. Ixiquec b'at iq'ueccot viñ unin chi', xchi.

¹⁸ Axo ix c'och viñ unin chi' d'a Jesús, ix stuman jun enemigo ayoch chi' d'a viñ. Yuj chi' ix el jun enemigo chi' d'a viñ. D'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool viñ yuuj.

¹⁹ Axo yic ix can Jesús sch'ocoy yed' eb' sc'ayb'um, ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas am yuj maj el jun enemigo chi' cuuj? xchi eb' d'ay.

²⁰⁻²¹ —Maj el-laj yujto max eyac' val och Dios d'a e c'ool. Val yel sval d'ayex, tato tzeyac'och Dios chi' d'a e c'ool, vach'chom jab'ñej, icha junoc pitañ sat añ mostaza, ol yal eyalan icha tic d'a jun vitz tic: Elañ d'a ed'tal tic, ixic d'a junocxo lugar, xe chi. Tato icha chi', ol el eyuuj. Masanil tas ol yal eyuuj tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Ayic molanxoec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Galilea, ix yalan d'a eb':

—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' anima. ²³ Ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.

Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te cus eb'.

A jun tumin stecjiel yuj stemplo Dios

²⁴ Ayic ix c'och eb' d'a Capernaum, a eb' tecumel tumin yuj stemplo Dios xid' alan d'a viñaj Pedro:

—A viñ e C'ayb'umal tic, ¿tzam yac' q'uen tumin viñ stecjiel yic stemplo Dios? xchi eb' viñ.

²⁵ —Syac' q'uen viñ, xchi viñ d'a eb'.

Axo yic ix c'ochxi viñaj Pedro d'a yol pat, a Jesús ix b'ab'laj alan d'a viñ:

—Simón, ¿tas tza na'a? A juntzañ tumin stecjiel yuj eb' rey, ¿mach am tz'ac'ani? ¿Am eb' yuninal eb' tz'ac'ani, mato a eb' anima? xchi d'a viñ.

²⁶ —A eb' anima, xchi viñ.

Yuj chi', ix yalanxi Jesús d'a viñ:

—Tato icha chi', a eb' uninab'il, mañ yovaliloc syac' eb'. ²⁷ Palta malaj co gana somchaj sc'ool eb'. Yuj chi', ixic d'a sti' a' ñajab'. B'at aq'uem q'uen anzuelo d'a yol a'. A jun noc' b'ab'el chay syamchaj uuj, tzic'q'ueta noc'. Axo d'a yol sti' noc' ol ilchaj jun tumin uuj. C'ocb'il ol yab' jun tumin stecjiel chi' d'ayoñ. Yuj chi' tzic'cot jun tumin chi', b'at ac'an d'a eb' tecumel tumin chi' cuuj co chavañil, xchi d'a viñ.

18

¿Mach am junoc más nivan yelc'ochi?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ A d'a jun tiempoal chi', ix c'och eb' sc'ayb'um Jesús d'ay. Ix sc'anb'an eb':

—¿Mach am junoc más nivan yelc'och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari? xchi eb' d'ay.

² Axo Jesús ix avtancot jun unin, ix yac'anoch d'a scal eb'. ³ Ix yalan d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, tato max e q'uex e pensar, tato mari lajanoc tz'aj e pensar icha eb' unin, max yal eyoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. ⁴ Yuj chi', a eb' te emnaquil syutej sb'a icha jun unin tic, arirej eb' te nivan yelc'och ta'. ⁵ A mach schaan junoc anima lajan icha jun unin tic, yujto vic jun anima chi', a in tzin scha'a.

⁶ Palta tato ay mach tz'ac'an somchaj spensar junoc anima tzin ac'anoch d'a sc'ool, aton junoc icha spensar eb' unin tic, chuc yic jun chi'. Octom b'ab'el spixjioch junoc nivan q'uen d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic'vichamoc, yacb'an manto yac' somchaj spensar jun anima chi'. Tato icha chi', más vach' yico'. ⁷ Ob'iltac eb' anima yuj juntzari tas tz'ac'an somchajel spensar. Masanil tiempo ay juntzari chi', palta a val eb' tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yic eb'.

⁸ Tato a junoc e c'ab', ma junoc eyoc tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tze tzepeli, tzeyumaneli, yujto vach'chom mari ex tz'acanoc, tato ol e cha e q'uinal d'a junelrije, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan e c'ab' yed' eyoc, tato ol ex b'atcan d'a scal jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. ⁹ Tato a junoc yol e sat tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tzeyiq'uelta, tzeyumaneli. Yujto vach'chom junrije yol e sat, tato ol e cha e q'uinal d'a junelrije, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan yol e sat, tato ol ex b'atcan d'a scal c'ac' d'a infierno, te chuc eyico'.

A yab'ixal junoc noc' calnel satnac

(Lc 15.3-7)

¹⁰⁻¹¹ Mari e patiquejel eb' unin tic. Sval d'ayex to a eb' ángel starivan junjun eb', masanil tiempo ayec' eb' yed' co Mam Dios d'a satchaari.

¹² Q'uinaloc ay junoc mach ay junoc ciento scalnel. Tato satb'at junoc, syactancan noc' 99 b'aj ayec' chi', sb'at sayan noc' satcan chi'. ¹³ Tato tz'ilchaj noc' yuuj, ste tzalaj yuj noc'. Axo noc' 99 ayec' chi', ichato max tzalaj yuj noc'. ¹⁴ Icha pax chi' co Mam ay d'a satchaari. Malaj sgana ay junoc d'a scal eb' unin tic sateli.

Yovalil scac' nivanc'olal d'a junocxo anima

(Lc 17.3)

¹⁵ Tato ay junoc uc'tac tz'och smul d'ayach, b'at al d'ay sch'ocoj to ix och smul d'ayach. Tato scha yab' d'ayach, tzac' ganar a montan jun uc'tac chi'. ¹⁶ Palta tato max scha yab' d'ayach, tzic'b'at jun chavariocxo mach, b'at yalan eb' d'ay. Ayocab' chavari oxvarioc testigo, yic vach' ay yip masanil tas tz'alji, icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. ¹⁷ Palta tato arireja' max scha yab'i, tzal d'a iglesia. Tato arireja' max scha yab' pax d'a eb', canocab' ichrije ta'. Icha junoc comon anima d'a ch'oc choñab'il, ma junoc tecumel tumín, ichocab' ta' tz'ajcan d'a ichari.

¹⁸Val yel sval d'ayex, a tas ol eyala' to ay yovalil d'a yolyib'añ'g'uinal tic, a jun chi' ay pax yovalil d'a satchaari. Añejtona', a tas ol eyala' to malaj yovalil d'a yolyib'añ'g'uinal tic, a jun chi' malaj pax yovalil d'a satchaari.

¹⁹Svalan pax d'ayex, tato ay chavañioc ex lajanñej e naan tas ol e c'ana', axo co Mam Dios ayec' d'a satchaari ol ac'an d'ayex, ²⁰yujto a b'aj ay chavañ oxvañioc anima smolb'ej sb'a, yic syalan sb'a eb' d'ayin, ayinec' yed' eb', xchi Jesús.

²¹Axo viñaj Pedro ix c'och d'a stz'ey, ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, tato ay junoc vuc'tac tzijtum el tz'och smul d'ayin, ¿jayel svac' nivanc'olal d'ay? ¿Yovalil am svac' nivanc'olal uqueloc? xchi viñ.

²²—Sval d'ayach, mañ uquelocñej tzac' nivanc'olal. Vach'chom 500 el^{18.22} tz'och smul d'ayach, yovalil añeja' tzac'ñej nivanc'olal, xchi Jesús.

A yab'ixal jun viñ max ac'an nivanc'olal

²³Ol val d'ayex chajtil ol aj eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. Lajan icha junoc viñ rey sb'o yaj scuenta yed' eb' tz'ac'an servil. ²⁴Ayic ix och ijan sb'oan yaj juntzañ scuenta viñ chi', ix ic'jicot jun viñ tz'ac'an servil, mañxo b'ischajb'enoc^{18.24} jantac sb'oc viñ d'a viñ rey chi'. ²⁵Palta a jun viñ chi', malaj stumin viñ. Yuj chi' ix yal viñ rey chi' to yovalil schoñjiel viñ^{18.25} yed' ix yetb'eyum, eb' yuninal yed' jantacñej tas ay d'a viñ, talaj stupchajel sb'oc viñ chi'. ²⁶Axo viñ tz'ac'an servil chi', ix em cuman viñ d'a yichañ viñ rey chi'. Ix tevioch viñ d'a viñ: Mamin, ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup in b'oc chi' smasanil d'ayach, xchi viñ. ²⁷Yuj chi', ix yil sc'ol viñ rey chi' d'a viñ. Ix ac'jican lajvoc sb'oc viñ smasanil. Ix el viñ d'a libre. ²⁸Axo yic ix el viñ d'a libre chi', ix ilchajel jun viñ yetmunlajvumal viñ yuuj, ay jab' sb'oc viñ d'a viñ.^{18.28} Yuj chi' ix och b'imb'in viñ d'a sjaj viñ, ix yalan viñ: Ac'cot a b'oc chi' d'ayin val ticnaic, xchi viñ. ²⁹Palta ix em cumnaj jun viñ ay sb'oc chi' d'a yichañ viñ. Ix tevi viñ d'a viñ: Ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup in b'oc chi' d'ayach smasanil, xchi viñ. ³⁰Palta maj yal sc'ool viñ ix yac' nivanc'olal viñ. Yuj chi', ix ic'jib'at viñ d'a preso yuj viñ, masanto ix stup sb'oc viñ chi' d'a viñ. ³¹Axo ix yilan juntzañxo eb' viñ yetmunlajvumal viñ chi' tas ix sc'ulej viñ, ix te och eb' viñ ilc'olal yilani. Yuj chi' ix b'at yal eb' viñ d'a viñ rey chi', tas ix sc'ulej viñ. ³²Axo viñ rey chi', ix checan avtajcot viñ. Ix yalan viñ: Ach in checab', puch vinac ach. Inai, ix vac' lajvoc a b'oc chi' smasanil, yujto ix al a b'a d'ayin. ³³Octom val ix il a c'ol d'a viñ etb'eyum chi', icha ix oc' in c'ool d'ayach, xchi viñ. ³⁴Yuj chi', ix te cot yoval viñ rey chi'. Ix ac'jioch viñ d'a preso yuj viñ. Ix yalan viñ to tz'ac'jioch yaelal d'a yib'añ viñ masanto stup sb'oc viñ chi'. ³⁵Yuj chi', a ex tic, tato max eyac' nivanc'olal d'a eb' eyuc'tac eyanab' d'a smasanil e c'ool, icha chi' ol ex yutocxi co Mam Dios ay d'a satchaari, xchi Jesús d'a eb'.

19

Yalnac Jesús yuj eb' spuc sb'a
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

^{18.22} **18:22** Ix yal Jesús: “70 el d'a uc'tac” xchi, (quen max elc'och d'a 500). Ato a spensar eb' israel, a jun número 7 chi', te tz'acan d'a yol sat eb', yuj chi' 70 el d'a uc'tac, syalelc'ochi to max oñ tzac'van co b'isani jayel tz'och smul junoc mach d'ayori, yovalil scac' nivanc'olal d'ay.
^{18.24} **18:24** Lajuñe' mil talento ix aj yalan Jesús. ^{18.25} **18:25** A d'a pecataxo, schoñji anima d'a checab'oc. ^{18.28} **18:28** Cien denario ix aj yalan Jesús.

¹ Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix elxi d'a Galilea b'aj ayec' chi'. Ix c'och d'a yol yic Judea d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán. ² Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj. Ix ac'ji b'oxoc sc'ool eb' penaay ta' yuuj.

³ Ay juntzañ eb' fariseo ix c'och d'ay. Sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix sc'anb'an eb':

—¿Ay am sleyal spuc sb'a junoc viñ vinac yed' ix yetb'eyum yalñej tas yuuj? xchi eb'.

⁴ Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, atax yic sb'oannac yolyib'arñquinal tic Dios, b'ob'il viñ vinac yed' ix ix?

⁵ Yalnaccani: Yuj chi', a viñ vinac, yovalil syactejcan smam snun viñ, yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. Axo eb' schavañil, ichato junxoñej nivanil tz'aj eb', xchi Dios. ⁶ Yel mañxo chavañoc eb', junxoñej yaj eb'. Yuj chi', a eb' junxoñej yajcan yuj Dios, max yal-laj yac'anoch sb'a anima yic spucan sb'a eb', xchi Jesús d'a eb'.

⁷ Ix yalanxi eb' d'ay:

—¿Palta tas yuj yalnaccan viñaj Moisés to a viñ vinac syal yac'an yumal yic pucojb'ail viñ d'a ix yetb'eyum, slajvi chi' schecan pax ix viñ? xchi eb' d'ay.

⁸ —Yuj e pital, yuj chi' yalnaccan viñaj Moisés to syal e pucan e b'a yed' ix eyetb'eyum chi'. Palta atax sb'oannac yolyib'arñquinal tic Dios, mañ ichocta' yajcan yuuj. ⁹ Yuj chi', sval d'ayex, a mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Añej tato tz'em ix d'a mul yed' junocxo vinac, syal spucan sb'a viñ yed' ix, xchi d'a eb'.

¹⁰ Axo eb' sc'ayb'um ix alan d'ay:

—Tato icha chi', más am vach' max cac'och ix quetb'eyum, xchi eb'.

¹¹ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Palta mañ masaniloc anima stechaj yuj jun tzeyal chi'. Añej eb' tz'och Dios yed'oc, añej eb' stechaj yuuj. ¹² Ay juntzañ eb', atax d'a yaljub'al aytaxon palta yaj eb'. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' toto sjuvi yuj eb' yetanimail. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' max yac'ochtaxon yetb'eyum, yujto axoñej Yajalil eb' ay d'a satchaari sgana syac' servil. A eb' tz'ac'an techaj jun tic, techajocab' yuj eb', xchi Jesús d'a eb'.

A eb' unin ix ic'jib'at d'a Jesús

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' unin ix yic'b'at eb' anima d'a Jesús, yic syaq'uec' sc'ab' d'a sjolom eb', slesalvi yuj eb'. Palta axo eb' sc'ayb'um ix cachanoch vaan eb'.

¹⁴ Palta ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Chaeccot eb' unin d'ayin. Mañ e cach eb' sja d'ayin. Yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, añej eb' ol yal yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari, xchi d'a eb'.

¹⁵ Ichato chi', ix yac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ix lajvi chi', ix el d'a jun lugar chi'.

A jun viñ quelem b'eyum ix lolon yed' Jesús

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ A junel, ay jun viñ quelem ix c'och d'a Jesús. Ix yalan viñ d'ay:

—Ach in vach' C'ayb'umal, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tas vach' tzin c'ulej yic vach' ol in cha in c'uin d'a junelñej? xchi viñ d'ay.

¹⁷ —¿Tas yuj tzin al vach'il? Junñej mach vach', aton Dios, malaj junocxo. Tato a gana tza cha a q'uinal, c'anab'ajej juntzañ checnab'il tic, xchi Jesús d'a viñ.

¹⁸ —¿Tastac juntzañ checnab'il tzin c'anab'ajej chi'? xchi viñ d'ay.

—Mañ e milcham eyetanimail. Mañ ex em ajmulal. Mañ ex elc'anoc. Mañ e naq'ue lolonel d'a spatic eb' eyetanimail. ¹⁹ Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. Ichaocab' eya'ílan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat.

²⁰ —Atax in cotoch uninal, tzin c'anab'ajej juntzañ checnab'il tic smasanil. Yuj chi' ¿tasto val in paltail? xchi viñ.

²¹ —Tato a gana mañxa jab'oc a paltail, ixic, b'at choñicanel smasanil tastac ay d'ayach. Tzac'an stojol d'a eb' meb'a', yuj chi' ol a cha a b'eyumal d'a satchaari. Ichato chi' b'ian, tzach jaxi, axo och chi' in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.

²² Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, cusc'olalxo ix pax viñ, yujto mañ jantacoc tas ay d'a viñ.

²³ Ix lajvi chi', ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Val yel sval d'ayex, a eb' b'eyum, tato ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari, te pural ol och eb'. ²⁴ Svalan d'ayex: Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Yelxo val pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a eb'.

²⁵ Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':

—Tato icha chi', ¿mach eb' ol colchaj jun? xchi eb'.

²⁶ Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb', ix yalani:

—A jun tic malaj junoc anima syal yuuj. Palta artej Dios syal yuuj. Yujto masanil tas syalñej yuuj, xchi d'a eb'.

²⁷ Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

—Mamin, a oñ tic, ix cactejean masanil tas ay d'ayori, oñ och a c'ayb'umoc. Yuj chi', ¿tas am spac ol co cha'a? xchi viñ.

²⁸ —Val yel sval d'ayex, ato yic ol ac'b'ocxi masanil tastac, ato ta' ol e cha spac eyico'. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in em c'ojan d'a in c'ojob', b'aj ol checlajel in poder. A exxo ix ex och in c'ayb'umoc tic, ol ex em c'ojan e lajchavañil d'a junjun e c'ojob'. Ol e ch'olb'itan yaj eb' quetisraelal slajchavil macaari. ²⁹ A mach syactejean spat vuuj, mato yuc'tac, yanab', mato smam snun, ma yuninal, mato sluum syactejean vuuj, a jun chi', te nivan spac ol scha'a. Añejtona' ol schaan sq'uinal d'a junelñej. ³⁰ Ay eb' anima nivan yelc'och d'a co cal ticnaic. Palta a eb' chi', tzijtum eb' malaj jab'oc ol aj yelc'och d'a jun tiempoal chi'. Añejtona', ay eb' malaj jab'oc yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a d'a scal eb' chi', ay eb' nivan ol aj yelc'och d'a jun tiempoal chi', xchi Jesús d'a eb'.

20

A jun ab'ix yic eb' munlajvum

¹ Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um icha tic:

—Ol val d'ayex tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. A junel, ay jun viñ patrón ayto sacb'i ix q'ue vaan. Ix b'at viñ say eb' smajan yic smolanel sat te' uva eb'. ² Ayic ix ilchaj eb', ix yac' strato viñ yed' eb'. Ix yalan viñ d'a eb' to jun denario ol stup sc'u junjun eb' viñ. Ichato chi' b'ian, ix checjib'at eb' d'a smunlajel viñ chi'. ³ Axo d'a

q'uec'ualilxo, ix b'at viñ d'a mercado. Ix yilan viñ to ay juntzañxo eb' viñ toñej ayeq'ui. ⁴Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' viñ: Tato e gana tze say munlaj e b'a, ixiquec munlajel d'ayin. Tz'acan ol vac' e tojol, yalñej jantac ol ex munlajoc, xchi viñ. Yuj chi' ix b'at eb' viñ d'a viñ munlajel chi'. ⁵Axo d'a chimxoc'ual, ix b'atxi viñ. Añeja' lajan ix yutej viñ yac'anxi strato yed' juntzañxo eb' viñ, icha ix yutej viñ d'a q'uec'ualil. Añeja' icha chi' ix yutej viñ d'a tz'eymajc'ualxo. ⁶Axo d'a yemxoc'ualil, ix b'atxi viñ d'a mercado chi'. Axo ix yilan viñ, ay juntzañxo eb' viñ toñej ayeq'ui, ix yalanpax viñ d'a eb' viñ: ¿Tas yuj toñej ayex ec' d'a tic tz'ec' c'u? xchi viñ. ⁷Malaj mach tzoñ manani, xchi eb' viñ d'a viñ. Tato icha chi', ixiquec, munlajañec jab'oc d'ayin. Ol vac' e tojol icha syal jantac ol ex munlajoc, xchi viñ. ⁸Axo d'a q'uic'b'alxo, ix yalan viñ d'a jun viñ scaporal: Avtejcot eb' viñ in majan chi', tza tupan eb' viñ. A eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel chi', a eb' viñ tza b'ab'laj tupej. Axo eb' viñ b'ab'el ix ochi, tzac'anto tza tup eb' viñ, xchi viñ. ⁹Yuj chi', a eb' viñ yemxoc'ualil ix ochi, a eb' viñ ix b'ab'lajc'och scha stojol. Junjun denario ix scha eb' viñ stojoloc. ¹⁰Axo eb' viñ ix b'ab'laj och d'a smunlajel chi', a snaan eb' viñ to más nivan stojol eb' viñ ol scha'a. Palta añejtona' junjunñej denario ix scha eb' viñ. ¹¹Ayic ix schaan stojol eb' viñ chi', ix cot yoval eb' viñ d'a viñ patrón chi'. ¹²Ix yalan eb' viñ: Ach co patrón, a eb' viñ ix och d'a slajvub'xo munlajel, junxoñej hora ix yac' eb' viñ qued'oc, palta lajan co tojol ix ac'yed' eb' viñ. Palta a oñ tic plural ix ec' c'u cuuj, mañ jantacoc c'ac' ix cab'i, xchi eb' viñ. ¹³Axo viñ patrón chi' ix alan d'a jun viñ d'a scal eb' viñ: Ach vamigo, mañ chucoc svutej in b'a d'ayex. Inai, jun denario ix cutej co trato. ¹⁴Yuj chi', cha a tojol. Ixic. Axo juntzañxo eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel, a in d'a in gana, tz'acan svac' stojol eb' viñ. ¹⁵Yujto a in, vic in tumin. Max yal scot oval d'ayin, yujto vach' svutej in b'a d'a junjun anima, xchi viñ. Icha chi' syal jun ab'ix tic. ¹⁶Yuj chi', a eb' malaj yelc'och ticnaic, más nivan ol aj yelc'och eb'. Axo eb' nivan yelc'och ticnaic, mañxalaj ol aj yelc'och eb' ta', xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Axo Jesús van sb'atxi d'a yol b'e yed' eb' ajun yed'oc, van sb'at eb' d'a Jerusalén. Ayic van sb'ey eb', ix yavtanelta eb' sc'ayb'um slajchavañil d'a scal eb' anima chi'. Ix yalan d'a eb':

¹⁸Inai, ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. A in tic, vach'chom Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, palta ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yed' d'a yol sc'ab' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol yac'och chamel eb' viñ d'a vib'añ. ¹⁹Ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' mañ israeloc. Ol in sb'uch eb'. Ol in smac'an eb'. Ol in culusajq'ueoc. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.

A tas sc'annac ix snun viñaj Jacobo yed' viñaj Juan

(Mr 10.35-45)

²⁰A ix yetb'eyum viñaj Zebedeo, ix c'och ix d'a Jesús yed' chavañ eb' yune', aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. Ix em cuman ix d'a yichañ, yujto sgana ix sc'an jab'oc tas d'ay. ²¹Yuj chi' ix yalan d'a ix:

—¿Tas a gana tza c'an d'ayin? xchi.

—Ayic ol ach och Yajalil, comonoc tza cha em c'ojan eb' viñ vune' tic d'a a tz'ey, jun viñ d'a a vach', axo junxo viñ d'a a q'uexañ, xchi ix d'ay.

²² Ix yalan Jesús d'a eb' viñ schavañil:

—Max nachajel-laj eyuj tas tze c'an d'ayin. ¿Tom ol techaj yaelal eyuuj icha ol in utaj a in tic? xchi d'a eb' viñ.

—Ol techajoc, xchi eb' viñ d'ay.

²³ —Val yel ol ex ac'joc proval icha ol in utajoc. Icha ol vab' syail a in tic, icha chi' ol aj eyab'anpax syail. Palta a in tic, malaj valan vic ex vac'an em c'ojan d'a in vach' ma d'a in q'uexañ. Yujto a co Mam Dios b'ojinaccani mach eb' ol em c'ojan ta'. Yuj chi' ol ac'joc d'a eb', xchi Jesús d'a eb' viñ.

²⁴ Axo lajuñvañixo eb' sc'ayb'um, ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix cot yoval eb' d'a eb' chavañ chi'. ²⁵ Yuj chi' ix avtajcot eb' slajchavañil yuj Jesús. Ix yalan d'a eb':

—Eyojtacxo, a eb' ayoch yajalil d'a junjun nivac choñab', a eb' tz'ac'an mandar. Axo eb' nivac vinac, yajal ton yaj eb' d'a yib'añ eb' anima.

²⁶ Palta a ex tic, mañ ichocta' ol aj d'a e cal. Tato ay mach sgana nivan tz'aj yelc'och d'a e cal, yovalil tz'och ex yac' servil. ²⁷ A mach sgana sat tz'aj d'a e cal, yovalil tz'och e checab'oc. ²⁸ Ichin pax ta' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, mañ yujoc in yac'an servil eb' anima in javi, palta yuj ul vac'an servil eb', in ja vac'cham in b'a yuj eb', yic vach' tzijtum mach ol colchaj vuuj, xchi d'a eb'.

Jacvinac sat chavañ vinac yuj Jesús

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Ayic van yelxi eb' d'a Jericó, tzijtum anima ix och tzac'an yuj Jesús. ³⁰ Axo d'a ti' b'e, c'ojanem chavañ vinac max uji yilani. Axo ix yab'an eb' to van yec' Jesús, te chaañ ix avaj eb':

—Mamin, ach Yirñtilalcan viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayonñ? xchi eb' d'ay.

³¹ Palta axo eb' anima ix cachan eb' yic tz'em numan eb'. Palta masñej ix avaj chaañ eb':

—Mamin, ach Yirñtilal can viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayonñ? xchi eb'.

³² Yuj chi', ix och vaan Jesús, ix yavtancot eb':

—¿Tas e gana tzex vutej? xchi.

³³ —Mamin, co gana tza jac co sat, xchi eb'.

³⁴ Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb'. Ix maslaj sat eb' chi' yuuj. D'a jun rato chi' ix jacvi sat eb', ix och tzac'an eb' yuuj.

21

C'ohnac Jesús d'a Jerusalén

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Axo yic van sc'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slac'anil Jerusalén, ix c'och eb' d'a choñab' Betfagé, d'a yich lum tzalan scuch Olivo. Axo Jesús ix checanb'at chavañ eb' sc'ayb'um. ² Ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun aldea d'a quichañb'at tic. Ata' ol ilchaj jun noc' nun b'uru eyuuj, etznoch noc'. Aypaxec' jun noc' quelem yune' noc' yed'oc. Tze tijelta noc' schavañil, tzeyic'ancot noc' d'a tic. ³ Tato ay mach tas tz'alan d'ayex, tzeyalan d'a eb': Ay ol och noc' yuj Cajalil. Ol ul cac'xican noc' d'a jun rato, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

⁴ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj jun schecab' Dios d'a peca', ayic ix yalan icha tic:

⁵ Tzeyal d'a eb' aj choñab' Sion icha tic:

Ina sja e Reyald'ayex. Emnaquil sja yed' jun noc' b'uru. Ayq'ue d'a yib'añ jun noc' quelem b'uru, yune' jun noc' nun b'uru, xe chi, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

⁶ Ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Ix sc'anab'ajej eb' icha ix yal Jesús. ⁷ Ix yic'ancot jun noc' nun b'uru chi' eb' yed' jun noc' quelem b'uru chi' d'a Jesús. Axo eb' sc'ayb'um chi' ix ac'anq'ue spichul stz'amoc noc'. Ix lajvi chi' ix q'ue Jesús d'a yib'añ noc' quelem b'uru chi'. ⁸ Ayic van sb'ey noc', tzijtum eb' anima ix laj slich'em spichul^{21.8} d'a yol b'e b'aj van sb'eyb'at chi'. Ay pax eb' ix laj xicanelta te c'ab'tac te' ay xiil. Ix laj yac'anem eb' d'a yol b'e. ⁹ Axo eb' b'ab'el yed' eb' tzac'an, ix laj yalanq'ue eb':

—Yuj val Dios d'a jun Yiñtilalcan viñaj David. Calej vach' lolonel d'a viñ checb'ilcot yuj Dios Cajal. Caq'uec yuj diosal d'a Dios aj satchaañ, xchi eb'.

¹⁰ Ayic ix c'och Jesús d'a yol choñab' Jerusalén, masanil anima ix laj somchaj chaañ. Ix laj yalan eb':

—¿Mach jun sja tic? xchi eb'.

¹¹ Axo eb' ñilanec' yed' Jesús ix alani:

—Aton Jesús, aj Nazaret yic Galilea. Aton jun tic schecab' Dios, xchi eb'.

*Ix pechjielta eb' anima yuj Jesús d'a yamaq'uul stemplo Dios
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹² Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix spechanelta eb' choñvajum yed' eb' manvajum. Ix laj slocan pac'lañ smexa eb' q'uexum tumin yed' xila eb' choñum paramuch.^{21.12} ¹³ Ix yalan d'a eb':

—Icha tic yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A in pat ol aljoc yuuj to yicñej lesal yaji, xchi. Palta a ex tic, icha junoc ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.

¹⁴ Ayic ayec' d'a yamaq'uul stemplo Dios chi', ay juntzañ eb' max uji yilan ix c'och d'ay yed' juntzañ eb' max yal sb'eyi. Ix b'oxican eb' yuuj.

¹⁵ Palta axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix yil juntzañ milagro eb' viñ ix sb'o chi'. Ix yab'anpax eb' viñ to ay juntzañ eb' unin tz'alan d'a yamaq'uul stemplo Dios chi': Yuj val Dios d'a jun Yiñtilalcan viñaj David, xchi eb'. Yuj chi' ix te cot yoval eb' viñ. ¹⁶ Ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—¿Tom max ab' tas syal eb' unin tic? xchi eb' viñ d'ay.

—Svab' yalan eb'. ¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, b'aj tz'alji icha tic d'a co Mam Dios?

A eb' unin yed' eb' van to schuni, a eb' tzac'lab'ej yic syal vach' lolonel eb' d'ayach.

Icha chi' syala', xchi Jesús d'a eb' viñ.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús chi', ix can eb' yuuj. Ix elxi d'a Jerusalén chi', ix c'och d'a Betania. Axo ta' ix ec' jun ac'val.

*Tacjinaquel jun te' higo yuj Jesús
(Mr 11.12-14,20-26)*

21.8 21:8 Sya'uem spichul anima yed' xiltac te te' d'a yoltac b'e, yuj sch'oxanel eb' to stzalaj eb' ayic sjavi junoc rey, ma junocxo mach nivan yelc'ochi. **21.12 21:12** Schoñvi noc' eb' anima d'a yamaq'uul templo yuj yac'ji noc' silab'il. Yuj chi' schoñchaj noc' ta'. Ay pax eb' q'uexum tumin ta', yic sq'uexji stumin eb' anima scot d'a juntzañxo ch'oc choñab'il, yic syal smanan silab' eb'. Tzijtum mach syixtej eb' d'a spatic juntzañ chi'.

¹⁸ Axo d'a q'uirib'alil, van spax Jesús d'a Jerusalén ix och svejel. ¹⁹ Axo ix yilani, ay jun te' higo d'a ti' b'e. Ix c'och d'a te', palta malaj junoc sat te' ix ilchaj yuuj. Toñej c'ayum xil te'. Yuj chi' ix yalan d'a te':

—Mañxa b'aq'uiril ol ach satanoc, xchi d'a te'.

D'a jun rato chi', ix tacjiel te'. ²⁰ Ayic ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um, ix sat sc'ool eb'.

—¿Tastaxlaj yuj junñej rato ix tacjiel jun te' tic? xchi eb'.

²¹ Val yel sval d'ayex, tato tzeyac'och Dios d'a e c'ool, tato malaj e chab'c'olal, yalñej junoc tas ol yal eyuuj. Mañocñej tas icha ix vutej jun te' tic ol yal eyuuj. Vach'chom ol eyal d'a jun tzalan tic: Elañ d'a ed'tal tic. Yumb'at a b'a d'a yol a' ñajab', tato xe chi, ol yalñej eyuuj icha chi'.

²² Yalñej tas tze c'ana' ayic tzex lesalvi, ol ac'joc d'ayex tato tzeyac'och d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

A yopisio Jesús

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ix ochxi Jesús d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix sc'ayb'an eb' anima ta'. Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac d'a scal eb' israel chi', ix c'och eb' viñ, ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:

—¿Tas elc'ochi, yuj chi' a comon b'oej juntzañ chi' evi? ¿Mach val ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ.

²⁴ Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:

—Añejtona', ol in c'anb'ejpax junoc tas d'ayex. Tato ol eyal d'ayin, ol valpax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi'. ²⁵ ¿Mach ac'jinac yopisio viñaj Juan, yic yac'annac bautizar eb' anima viñ? ¿Am Dios ix ac'ani, mato anima? Alec d'ayin, xchi d'a eb' viñ.

Yuj chi', ix slajtian sb'a eb' viñ yuj juntzañ ix yal chi'. Ix laj yalanq'ue eb' viñ:

—¿Tas ol cutoc calan d'ay? Tato scala' to a Dios ac'jinac yopisio viñ, axom ol yalan d'ayoñ: ¿Tas yuj maj eyac'och viñ d'a e c'ool jun? xchama.

²⁶ Palta tato scala' to yicñej anima yopisio viñ, ay smay yuj eb' anima, yujto a viñaj Juan chi', schecab' Dios yaj viñ snaan eb' smasanil, xchi eb' viñ.

²⁷ Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—Mañ cojtacoclaj, xchi eb' viñ d'ay.

—Tato icha chi', mañ ol val pax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

A yab'ixal chavañ uninab'il

²⁸ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas tze na yuj jun ab'ix ol val tic? Ay jun viñ, ay chavañ yuninal viñ. Ix yalan viñ d'a viñ b'ab'el unin: Ach vuninal, ixic d'a co munlajel, xchi viñ. ²⁹ Maay, mañ ol in b'atlaj, xchi viñ d'a viñ smam chi'. Palta d'a jun rato chi', ix snaan sb'a viñ, ix b'at viñ d'a smunlajel viñ smam chi'. ³⁰ Ix yalanpax viñ d'a viñ schab'il icha ix yutej viñ yalan d'a viñ b'ab'el. Yuj chi' ix tac'vi viñ schab'il chi': Inye Mamin, ol in b'atoc, xchi viñ. Palta maj b'atlaj viñ. ³¹ A ticnaic, tzin c'anb'ej d'ayex, ¿mach junoc eb' uninab'il chi' ix c'anab'ajan icha sgana smam chi'? xchi Jesús d'a eb' viñ.

—Aton viñ b'ab'el unin chi', xchi eb' viñ.

Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, tato ayex ol ex och d'a yol sc'ab' Dios, a val eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix ol b'ab'laj och d'ayex. ³² Yujto a viñaj

Juan chi' ix ul alancan d'ayex chajtil tzeyutej e tojlob'itan e b'a, palta maj eyac'ochlaj d'a e c'ool. Axo eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix, ay eb' ix ac'anoch tic d'a sc'ool. Vach'chom eyilnac tas yutejnac snaan sb'a eb', palta a exxo tic maj e nalaj e b'a yed' eb', maj eyac'och tas ix yal viñaj Juan chi' d'a e c'ool.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Aq'uecoch e chiquin d'a junxo ab'ix ol val d'ayex. Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva^{21.33} d'a sat sluum. Ix smacan viñ yed' q'uen tz'alq'ueen. Ix sb'oan jun yed'tal b'aj stec'jiel yal sat te' uva chi' viñ. Ix sb'oanq'ue jun b'aj tz'aj eb' stañvan te' uva chi' viñ, chaarñ ix aji.

Ix lajvi chi', ix yac'anb'at sluum viñ chi' majanil yed' te' uva chi' d'a juntzañ eb' munlajvum. Ix b'atcan viñ d'a junxo choñab' najat. ³⁴ Axo yic ix ja stiempoal smolchajel sat te', ix checancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a eb' viñ munlajvum chi'. Ix b'at sc'an an smajananub'al luum eb'. ³⁵ Ayic ix c'och eb', ix yamchajcot eb' yuj eb' viñ. Ay jun ix smac' eb' viñ. Ay junxo smilcham eb' viñ. Axo junxo ix sjulq'uenejcham eb' viñ. ³⁶ Axo viñ aj luum chi' ix checanb'at juntzañxo eb' schecab'. Ec'alto sb'isul eb' ix b'atxi chi' d'a eb' ix b'at d'a sb'ab'elal. Palta lajan ix aj eb' icha eb' ix b'ab'laj xid'ec' chi'.

³⁷ Ichato chi' ix schecanb'at jun yuninal viñ. Tato icha chi' ol xiv eb' viñ d'a jun vuninal tic, xchi viñ. ³⁸ Palta axo ix yilan eb' viñ to van sc'och jun yuninal viñ chi', ix laj yalan eb' viñ: Ina sjavi viñ uninab'il tic. A ticnaic tato ol cham viñ smam viñ, axo viñ ol ochcan ajluumal. Co mileccham viñ, yic vach' a d'ayoñ ol can luum, xchi eb' viñ.

³⁹ Yuj chi', ayic ix c'och viñ, ix yamchajcot viñ yuj eb' viñ. Ix sjachanb'at viñ eb' viñ d'a stitac avb'en chi'. Ata' ix smilcham viñ eb' viñ.

⁴⁰ Yuj chi', tzin c'anb'ej d'ayex, ayic ol c'och viñ aj luum chi', ¿tas ol yutoc eb' viñ munlajvum chi' viñ tze na'a? xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

⁴¹ —Mañ ol ac'joc nivanc'olal eb' viñ yuj viñ. Ol smilcham eb' viñ chuc spensar chi' viñ. Ol yac'anxican sluum viñ chi' majanil d'a juntzañocxo eb' viñ. A eb' viñ chi' ol ac'an smajananub'al d'a viñ ayic ol c'och stiempoal, xchi eb' viñ.

⁴² Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani b'aj syala'?

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.

Icha tic ix aj yuj Dios Cajal. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

⁴³ Yuj chi' sval d'ayex, ol yal Dios to mañxalaj eyalan eyic eyoch d'a yol sc'ab'. Axo ol yalan d'a juntzañxo eb' anima, to ay yalan yic eb' yoch e q'uexuloc. Yujto a eb' chi', lajan eb' icha eb' tz'ac'an smajananub'al te' avb'en uva d'a viñ aj luum chi'. ⁴⁴ Tato ay junoc mach tz'em tañaj d'a yib'añ jun q'ueen tic, choc' tz'aji. Tato a q'ueen tz'em tañaj d'a yib'añ junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb' viñ.

⁴⁵ Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo, ayic ix yab'an juntzañ ab'ix chi' eb' viñ, ix snaanel eb' viñ to a yuj eb' viñ ix yal juntzañ chi' Jesús.

⁴⁶ Yuj chi' sgana eb' viñ ix syama'. Palta ix xiv eb' viñ d'a eb' anima, yujto a Jesús schecab' ton Dios yaj d'a eb' anima chi'.

22

A yab'ixal jun nupnajel

¹ Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' viñ, xchi icha tic:

² —Ol val d'ayex chajtil ol aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaariñ. Ay jun viñ rey ix yac'och sq'uiñ jun yuninal yic snupnaji. ³ Ayic van syamchajoch jun q'uiñ chi', ix checanb'at eb' schecab' viñ, yic tz'ic'jicot eb' avtab'il yuj viñ. Palta maj yal-laj sc'ool eb' ix cot d'a jun q'uiñ chi'. ⁴ Yuj chi', ix yalanxi viñ d'a juntzañxo eb' schecab': Ixiquec, b'at alec d'a eb' avtab'il chi' vuuj to vach'xo yaj tas ol sva eb' vuj d'a tic. To ix vac' miljoc juntzañ noc' vacax yed' juntzañxo noc' noc' b'aq'uech yac'ji servil. Listaxo yaj smasanil ticnaic. Yuj chi', ixiquec, alec d'a eb' to elarichamel scot eb' d'a jun nupnajel tic, xchi viñ rey chi' d'a eb'. ⁵ Yuj chi', ix b'at eb' schecab' viñ chi' yala'. Palta axo eb' avtab'il chi', maj stac'cotlaj sb'a eb'. Ay jun ix b'atcan yil sluum. Ay junxo, ix b'at d'a snegocio. ⁶ Axo juntzañxo eb' ix yamancan eb' schecab' viñ chi'. Ix yac'an chucal eb' d'a eb'. Añeja' ix miljicham eb' yuj eb'. ⁷ Axo viñ rey chi', ix cot yoval viñ. Yuj chi', ix schecb'at juntzañ eb' soldado viñ, yic b'at miljoccham eb' ix mac'ancham eb' schecab' viñ chi'. Axo schoñab' eb', ix ñusjicantz'aoc. ⁸ Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a juntzañxo eb' schecab': Vach'xo yaj smasanil tas yic jun nupnajel tic, palta a eb' avtab'il chi', mañ ton smojoc to a eb' tz'avtaji. ⁹ Yuj chi' ixiquec d'a calle. Jantacñej eb' tz'ilchaj eyuuj, tzeyic'cot eb' d'a jun q'uiñ tic, xchi viñ d'a eb'. ¹⁰ Yuj chi', ix b'at juntzañxo eb' schecab' viñ chi' d'a calle. Jantacñej eb' ix ilchaj yuj eb', eb' chuc yed' eb' vach', ix molb'aj eb'. Yuj chi', ix te b'ud'ji jun pat b'aj ix och jun q'uiñ chi' yuj eb' anima.

¹¹ Ix lajvi chi', ix och'och viñ rey chi' yil eb' ix c'och chi'. Ix yilan viñ, ay jun viñ mañoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch yuuj. ¹² Yuj chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ: Ach vetanimail, ¿tas yuj tzach comon ja d'a jun nupnajel tic? Ina mañoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch uuj, xchi viñ. Maj tac'voclaj viñ. ¹³ Yuj chi' ix yalan viñ rey chi' d'a juntzañ eb' schecab' ayec' yed' ta': Tzeq'uec pitan jun viñ tic. Tzeyic'anb'at viñ. Tze yumancanb'at viñ b'aj ay q'uiç'alq'uinal. Ata' ol oc' viñ. Ol siq'uiç'oc viñ yoq'ui, ol juch'uch'oc ye viñ yuj yab'an syail, xchi viñ. ¹⁴ Icha chi' syal jun ab'ix tic, yujto tzijtum eb' avtab'il yuj Dios, palta jayvaññej eb' sic'b'ileli, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A jun tumin sc'anjiel yuj eb' viñ yajal

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Ix lajvi chi', ix yic'anel sb'a eb' viñ fariseo chi'. Ix slajtian sb'a eb' viñ d'a spatic Jesús, tas ol yutoc eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ yuj slolonel, yujto sgana eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ. ¹⁶ Yuj chi', ix schecb'at jayvañ eb' sc'ayb'um eb' viñ d'a Jesús chi' yed' jayvañ eb' spartido viñaj Herodes. ^{22.16} Ix b'at yalan eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, cojtac to te yel tzala'. Cojtac paxi, a jun c'ayb'ub'al sgana Dios, tza c'ayb'ej d'a yel. Junlajan tzutej a pensar d'a spatic eb' anima, yujto max ach och q'uelan d'a eb'. ¹⁷ ¿Tas tz'aj tza na'? A juntzañ tumin sc'anjiel d'ayon yuj viñ yajal d'a Roma, ¿ay am sleyal scac'a', ma to maay? xchi eb' d'ay.

22.11 22:11 A d'a jun tiempoal chi' tz'ac'ji spichul eb' avtab'il chi' d'a junoc q'uiñ yuj viñ ay yic q'uiñ chi'. 22.16 22:16 A eb' spartido viñaj Herodes, sgana eb' to añej viñaj Herodes chi' yed' yuninal tz'och yajaliloc eb'.

18 Palta yojtacxo Jesús to chuc snaan eb' d'a spatic. Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—A ex tic, chab' sat ex. ¿Tas yuj tzin eyac' proval? 19 Ch'oxec vil junoc tumin tz'ac'ji d'a viñ yajal chi', xchi d'a eb' viñ.

Yuj chi', ix ch'oxji jun tumin chi' yila'. 20 Ix sc'anb'anxi d'a eb' viñ:

—¿Mach ayoch yechel d'a jun tumin tic? ¿Mach ay yic jun b'i tz'ib'ab'ilocho tic? xchi d'a eb'.

21 —Aton yechel viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb'.

—Yuj chi', a tas yictaxon viñ yajal chi', aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios, aq'uec d'ay, xchi d'a eb' viñ.

22 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', toñej ix sat sc'ol eb'. Yuj chi' ix el eb' d'a stz'ey Jesús chi', ix b'at eb' b'ian.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 A d'a jun c'u chi', ay juntzañ eb' viñ saduceo ix c'och d'a Jesús. A eb' viñ chi' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac. Yuj chi', ix yalan eb' viñ d'ay:

24 —Ach co C'ayb'umal, a viñaj Moisés tz'ib'annaccani: Q'uinoloc ay junoc viñ schami, scan ix yetb'eyum viñ, palta malaj junoc yuninal viñ. Tato icha chi', axo junoc yuc'tac viñ tz'ic'anxican ix, yic vach' tato tz'aj yuninal junxo viñ chi', ichato yuninal viñ ix cham chi' yaji. Icha chi' yaj yalancan viñaj Moisés chi'. 25 A junel, ay ucvaañ eb' viñ yuc'tac sb'a ec'nac d'a co cal. A viñ b'ab'el vinac ic'jinac jun ix ix, palta cham viñ. Malaj yuninal viñ alji yed' ix. Axo viñ yuc'tac viñ ic'anpaxcan ix. 26 Palta champax junxo viñ chi', malaj pax yuninal viñ ajcan yed' ix. Icha chi' ajpax viñ yoxil. Ec' eb' viñ yucvañil d'a ix. 27 Chamel eb' viñ yucvañil, ichato chi' b'ian, scham ix. 28 Axo yic ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol ic'an ix? yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil, xchi eb' viñ.

29 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Toñej tzex somchaji, yujto mañ eyojtac tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Mañ eyojtacopaxi jantac spider Dios. 30 Yujto ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, mañxalaj ic'lajb'ail. Yujto lajan ol aj eb' yed' eb' yángel Dios ay d'a satchaañ. 31 Palta toxon chequel yaji to ol pitzvocxi eb' chamnac. ¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas yalnaccan Dios, ayic yalannaccani? 32 A in ton tic, sDiosal in viñaj Abraham, sDiosal in viñaj Isaac, sDiosal in pax viñaj Jacob, xchi. Yuj chi' vach'chom chamnac eb' viñ, palta cojtac to mañ satnacoc el eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji.

33 Ayic ix yab'an eb' anima juntzañ ix yal chi', ix te sat sc'ol eb'.

A jun checnab'il nivan yelc'ochi

(Mr 12.28-34)

34 Axo yic ix yab'an eb' viñ fariseo to ix em numnaj eb' viñ saduceo chi' yuj Jesús, yuj chi' ix smolb'ej sb'a eb' viñ d'a stz'ey. 35 Ay jun viñ d'a scal eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Sgana viñ syac' proval Jesús. Yuj chi', ix stz'ac sc'anb'ej viñ d'ay:

36 —Ach in C'ayb'umal, ¿b'aja junoc checnab'il d'a ley Moisés nivan yelc'och d'a yichañ smasanil? xchi viñ d'ay.

37 Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tze xajanej Dios Cajal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan yed' d'a smasanil e pensar. 38 Aton jun checnab'il tic, nivan yelc'och d'a

yichañ smasanil. ³⁹ Axo junxo checnab'il tic, quen mañ lajanoc yelc'och yed'oc, xchi icha tic: Ichaocab' eya'ılan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat. ⁴⁰ Tato sco c'anab'ajej chab' checnab'il tic, syalelc'ochi, van co c'anab'ajan sley Dios smasanil yed' jantacñej tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab', xchi Jesús d'a viñi.

A Cristo, aton Yuninal Dios

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Aytoec' eb' viñi fariseo chi', ix sc'anb'an Jesús d'a eb' viñi:

⁴² —¿Tas xe chi yuj Cristo? ¿Mach ay yirñtilal tze na'a? xchi d'a eb' viñi.

—A Cristo chi', yirñtilalcan viñtaj rey David, xchi eb' viñ d'ay.

⁴³ Ix tac'vi Jesús:

—Palta yuj Yespíritu Dios yalnac viñtaj David chi' to a Cristo, Yajal yaj d'a viñi, xchi icha tic:

⁴⁴ A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,^{22.44} masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñi.

⁴⁵ Icha chi' yutejnac viñtaj David yalancani to a Cristo Yajal yaj d'ay. Yuj chi', ¿tom yirñtilalñej viñtaj David chi' yaji? xchi Jesús d'a eb' viñi.

⁴⁶ Palta malaj junoc mach ix pacan d'ay. Yuj chi', atax d'a jun c'u chi', malaj junoc mach stec'b'ej sb'a sc'anb'an junocxo tas d'ay.

23

A smul eb' viñi fariseo yed' eb' viñi c'ayb'um d'a ley Moisés

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' anima yed' d'a eb' sc'ayb'um:

² —A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ay yopisio eb' yalan tas yaj ley chi'. ³ Yuj chi', yalñej tas syal eb' chi', tze c'anab'ajej. Palta mañ e c'ulej icha sc'ulej eb' chi'. Yujto a tas syal eb', max sc'anab'ajejlaj eb'.

⁴ A juntzañ schecnab'il eb', lajan icha junoc icatz te al. Syac'q'ue b'ulan eb' d'a yib'añ anima, palta max yac'och yiximal sc'ab' eb' sd'uñanb'at jab'oc d'a yib'añ eb'. ⁵ Yujñej to sgana eb' to vach' eb' d'a yichañ anima, nivanoc sc'ulej eb' juntzañ vach'il chi' yil eb'. Ay juntzañ tz'uum b'aj tz'ib'ab'íloch jab'oc slolonel Dios, syac'och eb' d'a sc'ab' yed' d'a snañal sat. Nivac syutejoch eb', yic vach' eb' d'a yichañ eb' anima snaani. Jucan pax syutejoch spichul eb', yelxo val te jucan yajoch schional yuj eb'.

⁶ Ayic tz'och juntzañ nivac vael, añej b'aj te vach', añej ta' tz'em c'ojan eb'. Yed' pax d'a yoltac spatil sculto eb', añej val d'a juntzañ xila eb' nivac vinac tz'em c'ojan eb'. ⁷ Axo yic slaj ec' eb' d'a calle, stzalaj val eb' ayic slaj yac'anem sb'a eb' anima d'a eb'. Ste q'uechañ eb' ayic tz'alji eb' yuj eb' anima sc'ayb'umaloc.

⁸ Palta a exxo tic, mañ e cha aljoc e b'a c'ayb'umal, yujto junñej e c'ayb'umal. A exxo tic, eyuc'tac e b'a, eyanab' e b'a e masanil. ⁹ Malaj junoc mach d'a yolyib'añq'uinal tic tze comon alej e mamoc. Yujto junñej e Mam, aton Dios ay d'a satchaari. ¹⁰ Mañ e cha aljoc e b'a cuchb'umal, yujto junñej e Cuchb'umal, a in ton Cristo in tic. ¹¹ A mach syac'och sb'a checab'oc d'a e cal, aton jun chi' te nivan yelc'ochi. ¹² A mach syic'chaari sb'a, ol ic'jocxiemi. Palta axo eb' syiq'uem sb'a, aton eb' ol ic'jocchaari.

^{22.44} **22:44** A mach tz'em c'ojan d'a svach' junoc yajal, sch'oxo' to nivan yelc'och d'a yol sat jun chi'.

13-14 A exo tic ex c'ayb'um d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tze macoch vaan eb' anima, yic max och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari. Max ex och a ex tic. Max e chapaxoch eb' sgana yochi.

15 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzex ec' d'a sat luum tic yed' d'a sat a' mar, yic ay mach tze montejoych eyed'oc. Axo eb' tz'och eyed' chi', toñej svach' juviel spensar eb' eyuuj. Yuj chi', eyuuj ec'b'al yaelal ol ac'jococh d'a yib'ari eb' d'a eyichari.

16 A ex tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Te chuc eyico', yujto tzeyal icha tic: Tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta tato ay mach slocan sb'i q'uen oro ayoch d'a stemplo Dios chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. 17 Yuj chi', te quistal ex, musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a q'uen oro chi' sch'ocoj, mato a stemplo Dios chi'? A q'uen oro chi', yujto ayoch q'uen d'a stemplo Dios, yujñej chi' yic Dios yaj q'ueen. 18 Tzeyalan paxi: Tato ay mach slocan sb'i jun altar b'aj sñusjitz'a juntzari silab' d'a Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta axo mach slocan sb'i jun silab' ay d'a altar chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. 19 Yuj chi' te quistal ex. Musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a jun silab' chi', mato a jun altar chi'? A jun silab' chi', yujto ayec' d'a yib'ari jun altar chi', yujñej chi' yic Dios yaji. 20 Yuj chi', tato ay mach slocan sb'i altar, mañocñej jun altar chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i jantacñej tas ayq'ue d'a yib'ari. 21 Añejtona', tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, mañocñej templo chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto cajan Dios chi' ta'. 22 Tato ay pax mach slocan sb'i satchaari, syalelc'ochi, van slocan sb'i sdespacho Dios. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto ata' ayec' Dios chi'.

23 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzeyac' sdiezmoal juntzari ari alavena, juntzari ari anix yed' juntzari ari camino. Palta ay juntzari schecnab'il Dios nivan yelc'ochi, max e c'anab'ajejlaj. A checnab'il chi' tz'alani to yovalil tojol scutej co b'a, tz'oc' pax co c'ool d'a eb' quetanimail, scac'anpaxelc'och tas scala'. Palta inai malaj tz'och juntzari tic d'ayex. Octom tze c'anab'ajej juntzari tic, tze c'anab'ajan pax juntzari xo chi'. 24 A ex pax tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Añej noc' us tzeyic'canel d'a scal tas tzeyuq'uej. Slajvi chi', axo noc' camello tze turb'ati.

25 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic lajan ex icha junoc mach añej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool mictac. Ichex ton ta' a ex tic, te vach'ñej tzeyutej e b'a d'a yichari anima, palta axo d'a elc'altac jun, toñej tzex och b'eyumal yuj eyixtan anima, yuj eyac'an sgana e pec'al. 26 A ex fariseo ex tic, ichato max uji eyilan jab'oc. B'ab'laj b'oejec e pensar, ichato chi', vach' ol ex aj d'a yichari anima.

27 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Lajan ex icha b'aj smucchaj eb' chamnac, sac yilji. A d'a spatic te vach' yilji, palta axo d'a yool, b'ud'an yuj sb'aquil juntzari chamnac chi' yed' juntzari xo tas tzoñ ixtanel d'a sat ley. 28 Ichex ta', yujto a d'a yichari eb' anima, nivanoc vach' tzeyutej e b'a, palta axo e pensar, chab' sat yaji, te chuc.

²⁹ A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic, tzato e b'oq'ue b'aj mucan eb' schecab' Dios. Añeja' pax juntzañ eb' tojol spensar mucan ta', tzato e b'oq'ue smonumentoal. ³⁰ Tzeyalani: Q'uinoloc ay oñ ec' d'a stiempoal eb' co mam quicham d'a peca' chi', mañ cac'nac am och co b'a yed' eb' ayic smilannaccham eb' schecab' Dios chi' eb', nivanoc xe chi. ³¹ Palta a tzeyalan icha chi', tze ch'oxeli to yinñil ex eb' miljinac eb' schecab' Dios chi'. ³² A exxo, tze vach' aq'uejoch stz'acub' tas sc'ulejnac eb' e mam eyicham chi'.

³³ A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. Añejtona', icha pax chi' eb' e mam eyicham chi'. ¿Tom ol yal e colanel e b'a d'a jun yaelal d'a infierno? ³⁴ Ab'ec. Ol in checb'at juntzañ eb' schecab' Dios d'ayex, eb' ay sjelanil d'a yic Dios yed' eb' c'ayb'um. Ay eb' ol e culusejq'uei, ol e milancham eb'. Ay eb' ol e mac' d'a yoltac spatil culto. Ol laj e pech b'eyec' eb' d'a junjun choñab'. ³⁵ Yuj chi', a d'a eyib'añ ol ja schamel masanil eb' tojol spensar ix miljicham d'a yolyib'añq'uinol tic, yictax ix cham viñaj Abel, jun viñ tojol spensar, masanto yic ix miljicham viñaj Zacarías yuninal viñaj Berequías. A viñaj Zacarías chi', ix miljicham viñ yuj eb' e mam eyicham chi' d'a snañal stemplo Dios yed' altar.^{23.35} ³⁶ Val yel sval d'ayex, a schamel junjun eb' chi', ol ochcan e muloc a ex ayex ec' ticnac.

Cusnac Jesús yuj eb' aj Jerusalén
(Lc 13.34-35)

³⁷ A ex val tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ool eyuuj. Slaj e milñejcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot d'ayex yuj Dios, toñej slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzijtum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyanq'ue yune' noc' chi', palta toxon max yal e c'ool. ³⁸ Ab'ec. A jun e templo tic,^{23.38} ol can tz'inan. ³⁹ Sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Colec vach' lolonel d'a jun checb'ilocot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

24

Yalnac Jesús to ol em lañaj stemplo Dios
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Ix elta Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Ayic van sb'ati, ix c'och eb' sc'ayb'um d'ay. Ix sch'oxan junjun macañil yic stemplo Dios chi' eb' d'ay. ² Ix yalan d'a eb':

—¿Tzam eyil juntzañ nivac pat tic smasanil? Val yel sval d'ayex, a juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tic, mañxa junoc q'uen ol can d'a yib'añ q'uen yetq'ueenal. Ol juchajem smasanil, xchi d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ix lajvi chi', ix b'at d'a tzalan Olivo. Ix em c'ojan ta'. Axo eb' sc'ayb'um, ix c'och eb' sch'ocoj d'ay, ix yalan eb':

^{23.35} ^{23:35} A viñ b'ab'el vinac mac'b'ilcham yuj yetanimail, aton viñaj Abel, icha chi' yalan d'a Génesis 4.1-8. Axo viñaj Zacarías, milb'ilcham yuj eb' yetisraelal, icha chi' yalan d'a ch'añ slibroal yab'ixal eb' israel chi'. 2 Crónicas 24.21. ^{23.38} ^{23:38} Ix yalan Jesús: "A jun e pat ol can tz'inan," syalelc'ochi a jun templo, ma syalelc'ochi a choñab' Jerusalén.

—Sco nib'ej tzal d'ayoñ, ¿b'aq'uiñ ol ja jun ix al chi'? ¿Tas junoc yechel ol ac'an checlajoc to toxo ol ach javoc, to toxo pax ol lajvoquec' jun tiempoal tic? xchi eb' d'ay.

⁴ Yuj chi' ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

—Te lista tzeyutej e b'a, yic malaj junoc mach ol ex ac'an musansatil. ⁵ Yujto tzijtum eb' ol esanel in b'i, ol laj yalan eb': A in ton tic Cristo in, xcham eb'. Tzijtum mach ol smusej sat eb'. ⁶ Ol eyab' yoch juntzañ nivac oval. Ol eyab'anpax specal juntzañxo ijan ol ochoc. Palta mañ ex xivoc, yujto yovalil icha chi' ol ujoj elc'ochi. Palta manto ol lajvoc el-laj yolyib'arñq'uinal tic ta'. ⁷ Yujto ay juntzañ nivac choñab' ol yac' oval yed' juntzañxo nivac choñab'. Ol yac'an oval eb' yajal yed' eb' yetyajalil. Ol ja pax vejel d'a yib'arñ eb'. Ol laj ec' quixcab'. ⁸ A juntzañ chi', b'ab'el yaelal. Ayto juntzañxo ol javoc.

⁹ A ex tic, ol laj ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' yajal, yic ol ex och d'a syaelal yuj eb'. Ol laj ex smilcham eb'. Masanil eb' anima ol laj och ajc'olal d'ayex vuuj. ¹⁰ A d'a jun tiempoal chi', tzijtum mach ol meltzajxican d'a spatic. Ol laj och eb' ajc'olal d'a eb' yetb'eyum taxon chi'. Ol laj yac'lajoch sb'a eb' d'a yol sc'ab' chamel. ¹¹ Tzijtum mach ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzijtum eb' anima ol smusej sat eb'. ¹² Ol te q'ue vaan chucal. Yuj chi' tzijtum eb' mañxo ol xajanan Dios. ¹³ Palta a eb' tec'an syutej sb'a yab'an syail masanto d'a slajvub', aton eb' chi' ol colchajoc. ¹⁴ Axo jun vach' ab'ix tz'alani chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios, yovalil ol laj aljoquel d'a smasanil yolyib'arñq'uinal tic, yic ol laj yab' eb' d'a junjun choñab'. Ichato chi', ol ja slajvub' chi'.

¹⁵ A viñaj Daniel, viñ schecab' Dios d'a peca', a viñ aljinaccan yuj jun viñ tz'ac'an chucal, tz'ac'an juvoc juntzañ tasi. A mach tz'avtan jun ab'ix chi', nachajocab' el yuuj. Ayic ol eyilan jun chi' d'a yol stemplo Dios, ¹⁶ a eb' ayec' d'a Judea, b'atocab' eb' elelal d'a tzalquixtac. ¹⁷ A eb' ayq'ue d'a spañanil yib'arñ spat, mañxocob' emixta eb' yic tz'och eb' yiq'uelta junoc tas d'a yol spat, yic sb'at eb' elelal. ¹⁸ Yed' eb' ayb'at d'a smunlajel, mañxocob' ol ul yic' spichul eb' b'aj ix cani. ¹⁹ A d'a jun tiempoal chi', te chuc yic eb' ix yab'ix yed' eb' ix vanto schuni yune' ayic ol b'at eb' elelal. ²⁰ C'anec d'a Dios, yic mañoc d'a ñab'il q'uinal ol ex b'at elelal, mato d'a sc'ual ic'oj ip. ²¹ Yujto te nivan yaelal ol javoc d'a jun tiempoal chi'. Manta b'aj tzuji icha chi' yictax ix sb'oan yolyib'arñq'uinal tic Dios. Añej val jun chi', mañxa b'aq'uiñ ol ujoj pax junelxo. ²² Tato max sc'ochlitez tiempoal jun yaelal chi' Dios, malaj am junoc mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' chamel, palta yuj eb' sic'b'ilxoel yuuj, ol sc'ochlitez.

²³ Tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ina yajec' Cristo d'a tic, mato, ina yajec' d'a chi', ta xchi eb', mañ e cha eyab'i. ²⁴ Yujto ay eb' ol laj yaloch sb'a Cristoal. Ay pax eb' ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Ol laj sch'ox juntzañ yechel eb' yed' juntzañ milagro, ol laj musaj sat eb' anima yuj eb'. A eb' sic'b'ilxoel yuj Dios, ijan val ol yac' ganar eb' sjuanel spensar eb'. ²⁵ Ayocto svalanacan juntzañ tic d'ayex. ²⁶ Yuj chi', tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ab'ec. Ayec' Cristo d'a tz'inan luum, tato xchi eb', mañ ex b'at eyila'. Tato ay pax eb' ol alanoc: Ina yajec' d'a yol jun pat chi', tato xchi eb', mañ e cha eyab'i. ²⁷ Yujto ayic ol in javoc a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, masanil mach ol ilanoc, icha tz'aj yec' copnaj leb'lon b'aj sjavi c'u, scheclaj b'aj tz'em c'u, masanil mach tz'ilani. ²⁸ Tato

smolb'ej sb'a noc' ostoc, syalelc'ochi to ay junoc noc' chamnac noc', icha chi' ol ajoc ayic ol in javoc chi'.

A tas ol aj sja Jesús d'a schaelal

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

²⁹ Ayic ol ec'chaj juntzañ yaelal chi', a c'u ol q'uc'buquoloc, mañixo ol yac'laj yoc q'uen uj. Axo q'uen c'anal, ol cot q'uen d'a satchaari. Axo juntzañ yipal satchaari chi' ol tzicub'tarajoc. ³⁰ Ichato chi' b'ian, axo scheclaj jun yechel d'a satchaari to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic van vemuli. Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yolyib'arñq'uinal tic, ol laj siq'uc'oc eb' yoq'ui, yujto ol yil eb' vemul d'a scal asun. Mañ jantacoc in poder, te nivan in tziquiquial. ³¹ A inxo, ol in checcot eb' vángel, te chaari ol spu strompeta eb' yic smolchajoc eb' sic'b'ilel vuuj. Ollaj ic'jocot eb' b'aj slajvic'och yolyib'arñq'uinal tic masanto b'aj ay yich chaari.

³² Ab'ec jun ab'ix ol val yuj te' higo. Ayic svolanxi te' sc'ab', eyojtacxo to toxo ol ja riab'iloq'uinal. ³³ Arñejtona', ayic ol eyilan sja masanil juntzañ ix val tic, ol nachajel eyuuj to toxo ol in javoc, ichato ayinxo ec' d'a sti' puerta. ³⁴ Val yel sval d'ayex, mañ ol satel juntzañ anima tic, masanto ol ec'chaj juntzañ ix val tic smasanil. ³⁵ A satchaari yed' yolyib'arñq'uinal tic, ol sateloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiñ ol lajvoquoloc.

³⁶ Palta malaj mach ojtannac b'aja c'u, jantac yorail ol in javoc. A eb' ángel ay d'a satchaari, mañ yojtacocclaj eb'. A inxo tic, Yuninal in Dios, palta mañ vojtaococ paxlaj. Arñej Dios Mamab'il ojtannac.

³⁷ Icha d'a stiempoal viñaj Noé, icha chi' ol aj jun tiempool ayic ol in ja a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. ³⁸ Yujto ayic manto ja jun oval a' mucvajum, ¿toc ay tas sna eb' anima? Toñej sva eb', syuc'an a' eb', syic'lan sb'a eb'. Icha chi' van sc'ulan eb', ayic sjavinac sc'ual yoch viñaj Noé d'a yol te' arca chi'. ³⁹ Maj nachajel-laj jab'oc yuj eb' masanto sjavinac jun oval a' mucvajum chi'. Ata' chamnac eb' smasanil. Icha ajnac eb' d'a jun tiempool chi', icha chi' ol aj eb' anima ayic ol in javoc. ⁴⁰ Q'uinaloc ay chavañoc vinac ayb'at munlajel ayic ol in ja chi', ay jun ol ic'joc'atoc, axo junxo ol canoc. ⁴¹ Arñejtona' tato ay chavañoc eb' ix ix van scheni: Jun ix ol ic'joc'atoc, axo junxo ix ol canoc.

⁴² Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a, yujto mañ eyojtacoc jantac yorail ol in javoc, a in e Yajal vaji. ⁴³ Arñejtona' tato ay junoc viñ aj pat ticnaic, tato yojtac viñ janic' ol ja junoc elc'um d'ac'valil, lista syutej sb'a viñ yic max yal yoch jun elc'um chi'. ⁴⁴ Yuj chi', arñejtona' ex, te lista tzeyutej e b'a, yujto ayic mañ in maclab'iloc eyuuj, ata' ol in javoc.

A eb' checab' yed' spatrón

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Q'uinaloc ay junoc viñ patrón yed' junoc schecab'. A viñ sc'anab'ajani, viñ ay spensar, aton viñ ol yac'och yopisio viñ yilan spat yed' masanil tas ay d'ay. ¿Palta mach jun sc'anab'ajan chi' tze na'a? ⁴⁶ Aton viñ van smunlaj icha sgana viñ patrón chi' ayic ol jaxoc. Te vach' yic viñ chi'. ⁴⁷ Val yel sval d'ayex, ol ac'jococh yopisio viñ d'a yib'arñ masanil tas ay d'a viñ spatrón chi'. ⁴⁸ Palta tato a viñ checab' chi' chuc spensar, a snaan viñ to mañ ol ja viñ spatrón chi' d'a elarñchamel, ⁴⁹ tz'och ijan viñ smac'an eb' yethecab'vumal chi'. Toñej tz'ec' viñ vael yed' eb' uc'um arñ. Tz'uc'vi arñ viñ yed' eb'. ⁵⁰ Axo d'a jun c'ual mañ maclab'iloc

yuj viñ checab' chi', ata' ol jax viñ spatrón chi'. Mañ yojtacoc yorail viñ. ⁵¹ Ol ac'joch'at jun viñ checab' chi' d'a syaelal. Ol ac'joch'at viñ yed' eb' yetchab'satil. Ata' ol oc' eb'. Ol siq'uc'oc eb' yoc' yab'an syail, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um.

25

A yab'ixal lajuñvari eb' ix cob'estac

¹ Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaari Yajalil. Lajan icha lajuñvari eb' ix cob'estac. Ix yic'b'at scandil eb' ix d'ac'valil. Ix b'at eb' ix d'a jun nupnajel. Ix b'at eb' ix scha viñ van snupnaj chi'.^{25.1} ² Ovari eb' ix quistal, ovari pax eb' ix ay spensar. ³ A eb' ix quistal chi', malaj yaceite eb' ix ix yic'b'at yed'oc yic scandil. Añej jab' aycanem d'a yol scandil eb' ix chi'. ⁴ Axo eb' ix ay spensar chi', ch'oc ix yic'b'at nañalxo yaceite eb' ix. ⁵ Axo viñ van snupnaj chi', ix ec' hora sjavi viñ. Yuj chi', ix laj cot svayari eb' ix. Ix laj vayb'at eb' ix. ⁶ Axo d'a chimilac'val, ay jun mach ix avaj d'a eb' ix: Van sja viñ van snupnaji, b'at chaec viñ, xchi d'a eb' ix. ⁷ Yuj chi', ix laj q'ue vaan eb' ix. Ix yac'anoch sc'ac'al scandil eb' ix chi'. ⁸ Axo eb' ix quistal chi' ix alan d'a eb' ix ay spensar chi': Aq'uec jab'oc eyaceite tic co c'ana'. Axo val stup quic tic, xchi eb' ix. ⁹ Max cac'laj. Talaj ol lajvoc pax quic tic. Ixiqec, ix manec eyic b'aj schoñchaji, xchi eb' ix. ¹⁰ Yuj chi' ix b'at eb' ix sman yico'. Aytob'at eb' ix, ix ja viñ van snupnaj chi'. A eb' ix lista yaj yed' scandil chi', ix ochcan eb' ix yed' viñ b'aj tz'och q'uiñ nupnajel chi'. Ix macchajcan te' puerta b'aj ix ochcan eb' chi'. ¹¹ Axo ix jax eb' ix quistal chi', ix to avajoch eb' ix: Mamin, Mamin, jacoñ ochi, xchi eb' ix. ¹² Axo ix yalan viñ d'a eb' ix: Val yel sval d'ayex, mañ ex vojtaocolaj, xchi viñ d'a eb' ix.

¹³ Yuj chi', sval d'ayex, te lista tzeyutej e b'a, yujto mañ eyojtacoc b'aja sc'ual, yorail ol in javoc, xchi Jesús d'a eb'.

A yab'ixal oxvari eb' checab'

(Lc 19.11-27)

¹⁴ Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaari Yajalil. Lajan icha jun viñ ix b'at d'a junxo choñab' te najat. Ayic manto b'at viñ, ix yavtancot eb' schecab' viñ. Ix yac'ancan juntzari stumin viñ d'a yol sc'ab' eb'.

¹⁵ Ay jun b'aj ix yac' oye' talento viñ.^{25.15} Axo d'a junxo, chab' talento ix yac' viñ. Ay pax junxo b'aj ix yac' jun talento viñ, ato syal sjelanil junjun eb'. Ix lajvi chi', ix b'at viñ. ¹⁶ Axo viñ checab' ix chaan oye' talento chi', ix yac' snegocio viñ yed' q'ueen. Ix yac'an ganar oyexo talento viñ. ¹⁷ Icha pax chi' viñ ix chaan chab' talento chi', ix yac' ganar chab'xo talento viñ. ¹⁸ Palta axo viñ junñej talento ix chaan chi', ix sjoy b'aj ix smuquem q'uen tumin chi' viñ.

¹⁹ Pecataxo chi' ix jax viñ spatrón eb' chi'. Ix sb'oan scuenta viñ yed' junjun eb'. ²⁰ A viñ chajinac oye' talento chi', a viñ ix b'ab'laj c'och d'a viñ. Ix yac'an oyexo talento ix yac' ganar viñ chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin, ac'naccan oye' talento q'uen a tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina pax oyexo talento yune' q'ueen ix vac' ganar tic, xchi viñ. ²¹ Yuj chi'

25.1 25:1 Ato a' sb'eyb'al eb', sb'at viñ ol nupnaj chi' b'aj ay spat ix ix b'at yic'ancoti, yic sb'at ix d'a spat viñ. Stañvaj sja eb' yuj eb' yamigo, yic vach' molan sb'at eb' d'a jun q'uiñ chi'.

25.15 25:15 Ay 75 libra q'uen plata d'a junjun talento.

ix yalan viñ spatrón viñ chi': Vach' jun. Te vach' ix utej a munlaj d'ayin. Ix a c'anab'ajej icha in gana. Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj chi' tzijtumto tas ol vac' d'ayach. Yuj chi' tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a viñ schecab' chi'. ²² Ix lajvi chi', ix c'och viñ b'aj cannac chab' talento chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin, ac'naccan chab' talento q'uen a tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina chab'xo talento yune' q'uen ix vac' ganar tic, xchi viñ. ²³ Yuj chi' ix yalanxi viñ spatrón viñ chi': Vach' jun. Vach' ix utej a munlaj d'ayin. Ix a c'anab'ajej icha in gana. Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj chi' tzijtumto tas ol vac' d'ayach. Yuj chi', tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a junxo schecab' chi'. ²⁴ Palta axo ix c'och viñ junñej talento cannac chi' d'ay, ix yalan viñ: Ach in patrón, vojta to ov ach. Toñej tzach jach'vi, palta malaj tas tzavej. Toñej tza cha tas syac' ganar junocxo anima. ²⁵ Yuj chi', in xiv d'ayach, in mucnaquem q'uen a tumin chi' d'a yol luum. Ina q'uen tic, xchi viñ. ²⁶ Axo ix yalan viñ spatrón viñ chi': A ach tic, nivanoc checab' ach, palta malaj a vach'il. Te jaragana ach. Tato ojta to toñej tzin jach'vi, palta malaj tas svavej, toñej tzin cha viquej tas syac' ganar junocxo anima. ²⁷ Tato icha chi', ¿tas yuj maj ac'b'at q'uen in tumin tic majanil, yic vach' tzin chapax q'uen yed' yune' in javi? xchi viñ d'a viñ schecab' chi'. ²⁸ Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a juntzañ eb' ayec' ta: Iq'uequec' q'uen talento tic d'a viñ. Aq'uec' q'uen d'a viñ ay lajuñe' talento yico'. ²⁹ Yujto a mach ay yico', ol vach' ac'joc d'ay yic ol yac' sobre yic chi'. Axo eb' malaj val yico', ol vach' ic'joquec' jab' yic eb' chi'. ³⁰ Axo viñ checab' malaj tz'och tic, b'at yumeccanb'at viñ d'a scal q'uic'alg'uinal. Ata' ol oc' viñ. Ol siq'uic'oc viñ yoc' yuj yab'an syail, xchi viñ, xchi Jesús d'a eb'.

Ayic ol ch'olb'itaj tas yaj eb' anima

³¹ A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ja yed' eb' vángel smasanil, ol in och Yajalil. Ol in em c'ojan d'a in c'ojob'. Ato ta' ol checlajelta to te nivan velc'ochi. ³² Ol laj och molan junjun choñab' d'a vichañ. Ol in pojan snañal eb' icha junoc viñ tañvum calnel spojanel noc' scalnel d'a scal noc' chiva. ³³ A eb' icha noc' calnel chi', ol can eb' d'a in vach'. Axo eb' icha noc' chiva, ol can eb' d'a in q'uexañ. ³⁴ A in Rey in tic, ol val d'a eb' ay d'a in vach' chi': A ex tic, yac'nac svach'colal in Mam d'ayex. Ocharñec ved'oc b'aj svac' Yajalil. Yujto atax ix sb'oan yolyib'arq'uinal tic Dios ix sb'oancan jun tic eyicoc. ³⁵ Yujto ayic yochnac in vejel, in eyac'nac vaoc. Ayic stacjinac in ti', eyac'nac a' vuq'uej. Ayic in b'eyec' icha yec' junoc b'eyum anima, eyac'nac in posado. ³⁶ Ayic malaj in pichul, eyac'nac vico'. Ayic penaay in, xid'nac ex in eyila'. Axo yic ay in och preso, xid'nac ex in e c'umej, xin cham d'a eb'. ³⁷ Axo eb' tojol sb'eyb'al chi' ol alan d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ni ix quil yoch a vejel yed' stacji a ti'? ¿Toc ay tas ix cac' d'ayach? ³⁸ ¿B'ac'ni ix quil a b'eyec' icha junoc b'eyum anima chi', yic tza c'an a posado chi'? Axo yic malaj a pichul, ¿toc ay tas cac'nac d'ayach? ³⁹ Ayic penaay ach yed' d'a yic ay ach och d'a preso chi', ¿toc ay b'aj xid'nac orñ ach quila'? xcham eb' d'ayin. ⁴⁰ Icha to chi' b'ian, ol valan d'a eb': Val yel sval d'ayex, ayic ix eyac'an juntzañ tic d'a eb' vuc'tac, eb' vanab', vach'chom d'a eb' malaj yelc'ochi, syalelc'ochi, a d'ayin ix eyac'a, xin cham d'a eb'.

⁴¹ Ichato chi', ol valan d'a eb' ay d'a in q'uexañ: Elañec a ex tic d'a in tz'ey, yujto aycot yoval sc'ool Dios d'a eyib'añ. Ixiq'uec' d'a jun c'ac' malaj b'aq'uiri stupi, d'a jun lugar sb'onac Dios yicoc viñ diablo yed' eb' yángel.

⁴² Yujto ayic ix och in vejel, maj in eyac' vaoc. Ayic ix tacji in ti', malaj jab'oc tas ix eyac' vuq'uej. ⁴³ Ayic ix in b'eyec' icha junoc b'eyum anima, maj eyac' in posado. Ayic malaj in pichul, malaj jab'oc in pichul ix eyac'a'. Añejtona', ayic penaay in yed' ayic ay in och d'a preso, maj xid' in eyil jab'oc, xin cham d'a eb'. ⁴⁴ Yuj chi', icha tic ol yal eb' d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ni ix ach quila' ayic ix och a vejel, ayic ix tacji a ti' chi', ayic ix ach b'eyeq'ui, ayic malaj a pichul chi', ayic penaay ach, ayic preso aji? ¿Tom ay b'aj maj ori colvaj d'ayach? xcham eb' d'ayin. ⁴⁵ Palta ol valan d'a eb': Val yel sval d'ayex, ayic maj ex colvaj d'a juntzañ eb' tic, vach'chom malaj tz'och eb', syalelc'ochi, a d'ayin maj ex colvajoc, xin cham d'a eb'. ⁴⁶ A eb' chi', ol b'at eb' d'a syaelal d'a junelñej. Palta axo eb' tojol sb'eyb'al, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

26

A tas ajnac syamchaj Jesús

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix yalanxi d'a eb' sc'ayb'um:

² —Eyojtac, chab'ejocxo tz'och q'uiñ yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ata' ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ol in culusanhamoc, xchi d'a eb'.

³ Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix smolb'ej sb'a eb' viñ d'a spat viñaj Caifás, viñ sat sacerdote. ⁴ Ata' ix laj yal eb' viñ tas ol yutoc eb' viñ yac'anoch es d'a yib'añ Jesús, yic syamchaj yuj eb' viñ, smilancham eb' viñ. ⁵ Palta ix yalan eb' viñ:

—Max yal-laj co yaman viñ d'a yol q'uiñ tic, yujto ay smay ol q'ue somnaj eb' anima scot yoval d'ayori yuj viñ, xchi eb' viñ.

Q'uenac jun suc'uq'ui sjab' d'a sjolom Jesús

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Ix c'och Jesús d'a Betania. Ix ochc'och d'a yol spat viñaj Simón. A d'a yic yalaritaxo, penaay viñ yuj jun yab'il scuchan lepra. ⁷ Ayic c'ojanem Jesús sva'i, ix c'och jun ix ix d'ay. Yed'nac jun limeta ix sb'onac yed' jun q'uen scuch alabastro.^{26.7} B'ud'ud'i q'ueen d'a jun suc'uq'ui sjab' te caro stojol. Ix stob'anq'ue jun chi' ix d'a sjolom Jesús. ⁸ Axo ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um Jesús chi', ix cot yoval eb' d'a ix. Ix laj yalanq'ue eb':

—¿Tas yuj nab'añej tz'ixtax jun tic? ⁹ A jun suc'uq'ui sjab' tic, te caro stojol. Octom ix choñchaji, axo stojol chi' tz'ac'ji d'a eb' meb'a', xchi eb'.

¹⁰ Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tze tzuntzej ix? A jun sc'ulej ix tic d'ayin, vach' toni. ¹¹ A eb' meb'a' tzeyal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. Palta a inxo tic, mañ masaniloc tiempo ay in ec' eyed'oc. ¹² Ayocto ix yac'anoch jun suc'uq'ui sjab' tic ix d'a in nivanil tic, yic vach' listaxo vaj yed' in muquil. ¹³ Val yel sval d'ayex, yalñej b'ajtil ol aljoquel vach' ab'ix yic colnab'il d'a yolyib'añq'uinal tic, ol aljoc pax yab'ixal tas ix sc'ulej ix tic, yic ol najocot ix, xchi d'a eb' viñ.

Choñb'il Jesús yuj viñaj Judas

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

^{26.7} **26:7** A q'uen alabastro, aton jun q'uen vach' yilji, c'un paxi, sc'anchaj q'ueen ayic sb'ochaj yed'tal añ flor yed' juntzañ limeta vach' yilji.

¹⁴ Ay jun viñ d'a scal eb' viñ slajchavañil, aton viñaj Judas aj Queriot, ix b'at lolon viñ yed' eb' viñ sat sacerdote. ¹⁵ Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Tato svac'och Jesús d'a yol e c'ab', ¿jantac tzin e tupu'? xchi viñ.

Yuj chi', 30 plata tumin^{26.15} ix ac'ji d'a viñ yuj eb' viñ. ¹⁶ Yuj chi' ix sayan modo viñ tas ol yutoc yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb'.

A Santa Cena

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ A d'a jun sb'ab'el c'ual q'uiñ svaji ixim pan malaj yich ayb'at d'a scal, ix c'och eb' sc'ayb'um Jesús d'ay, ix sc'anb'an eb':

—¿B'ajtil a gana sco b'o b'aj ol oñ vaoc yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchi eb' d'ay.

¹⁸ —Ixiquec d'a choñab'. Ay jun viñ b'aj ol ex c'och d'a spat. Icha tic ol eyal d'a viñ: Xchicot co C'ayb'umal to quenxoriñ tiempo ayeq'ui. Yuj chi' syala' to d'a a pat tic ol va qued' a oñ sc'ayb'um oñ tic, yic sco nacot yed'oc tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto, xchi. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñ, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁹ Yuj chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi' sb'o icha ix yal chi'. Ix sb'oan eb' tas ol schi eb' d'a q'uiñ chi'.

²⁰ Axo d'a q'uiñ b'alil, ix c'och Jesús chi' vael yed' eb' sc'ayb'um chi'.

²¹ Ayic van sva yed' eb', ix yalani:

—Val yel sval d'ayex, ay jun d'a co cal tic ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, xchi d'a eb'.

²² Ix laj och eb' ilc'olal yab'an jun chi'. Yuj chi', junjun eb' ix och ijan sc'anb'an yab' d'ay:

—Mamin, ¿tom a in? xchi junjun eb' d'ay.

²³ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—A jun van sva ved' d'a jun uc'ab' ayec' d'a co nañal tic, a ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. ²⁴ A in tic, Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, palta yovalil ol in chamoc, icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. Palta te chuc yic jun ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'. Octom maj uneajlaj. Tato icha chi', más vach' yico', xchi d'a eb'.

²⁵ Axo viñaj Judas, viñ ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', ix alan d'ay:

—Ach in C'ayb'umal, ¿tom a in? xchi viñ.

—A ach toni, xchi d'a viñ.

²⁶ Ayic van sva yed' eb' sc'ayb'um chi', ix yic'anchari ixim pan. Ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix lajviñej chi', ix xepanb'at ixim, ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um.

—Vañec. Aton in nivanil tic, xchi d'a eb'.

²⁷ Ix lajvi chi', ix syaman jun vaso ayem yal sat uva d'a yool. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix yac'anpax d'a eb'.

—Mol uq'uejec jun tic e masaniñ. ²⁸ Yujto aton jun tic in chiq'uñil. Yuj in chiq'uñil tic ol elc'och jun strato Dios eyed'oc.^{26.28} Ol elcan in chiq'uñil tic, yic vach' tzijtum mach ol ac'joc lajvoc smul yuuj. ²⁹ Palta svalcan d'ayex ticnaic to mañxa b'aj ol vuc' yal sat te' uva, masanto d'a jun c'u ol vuc'xi eyed'oc, ayic ol vach' och co Mam Dios Yajalil, xchi d'a eb'.

26.15 26:15 Treinta tumin plata, aton stojol viñ checab' yic smanchaji. 26.28 26:28 A jun trato tic, aton jun ac' trato yalnaccan viñaj Jeremías d'a peca', aton tz'ilchaj d'a Jeremías 31.31-33. Ayic sch'oxanel eb' to yel ol elc'och jun trato, toxonton tz'el schiq'uñil junoc noc' noc' yuj eb'. Éxodo 24.8.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñtaj Pedro d'a yib'ari

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Ix lajvi sb'itan jun b'it^{26.30} eb' d'a Dios, ix elta eb'. Ix b'at eb' d'a tzalan Olivo. ³¹ Ata' ix yal Jesús d'a eb':

—Masanił ex tic ol ex somchajcanel vuuj d'a jun ac'val tic. Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios: Ol in milcham viñ tarivum calnel. Axo noc' calnel chi', ol saclemcanb'at noc', xchi. ³² Palta axo yic ol in pitzvocxi, ol in b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea, xchi d'a eb'.

³³ Axo viñtaj Pedro ix alan d'ay:

—Vach'chom ol somchajcanel spensar eb' d'ayach, palta a in tic, malaj b'ac'uiñ ol in somchajeloc, xchi viñ.

³⁴ —Val yel sval d'ayach, a d'a jun ac'val tic, ayic manto oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a ib'ari ol alani to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.

³⁵ —Vach'chom ol in miljoccham ed'oc, palta mañ ol vala' to mañ ach vojtaoc, xchi viñtaj Pedro chi' d'ay.

Añejtona' icha chi' ix laj yal eb' sc'ayb'um chi' smasanil.

Lesalvinac Jesús d'a Getsemani

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Ix lajvi chi', ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Getsemani. Ata' ix yal d'a eb':

—Canañec d'a tic. Ol b'at in lesalvoc d'a chi', xchi d'a eb'.

³⁷ Ix lajvi chi', ix yic'anb'at viñtaj Pedro yed' chavañ eb' yuninal viñtaj Zebedeo yed'oc. Ix och ijan Jesús scusi, ix och ilc'olal. ³⁸ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Tzin te cusi, ijan val tzin cham yuj cuselal. Canañec d'a tic. Pitzanocab' ex ved'oc, xchi Jesús d'a eb'.

³⁹ Ix lajvi chi', ix snitzanb'at sb'a, ix em cuman ix emc'och snañal sat d'a sat luum. Ix lesalvi icha tic:

—Mamin, tato syala', iq'uec' jun yaelal tic d'a vib'ari. Palta mocab' ichoc in gana a in tic, palta ichocab' val a gana, xchi.

⁴⁰ Ix lajvi chi', ix c'och d'a eb' viñ oxvañ chi', palta ix yilani, vaynac eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a viñtaj Pedro:

—¿Tom max yal pitzan ex junoc hora ved'oc? ⁴¹ Aq'uec el e vayañ. Lesalvañec, yic mañ ol ex telvoc ayic tzex montajb'at d'a chucal. A co pensar, tec'an toni, palta axo co nivanil, malaj yip, xchi d'a eb'.

⁴² Ix lajvi chi', ix b'atxi lesal, ix yalan icha tic:

—Mamin, tato max yal yec' jun yaelal tic d'a vib'ari, elocab'c'och tas nab'il uuj, xchi.

⁴³ Axo ix c'ochxi junelxo, ix yilani añeja' vaynac eb' sc'ayb'um chi', yujto max techaj vayañ yuj eb'. ⁴⁴ Yuj chi' ix canxi eb' yuuj. Ix b'at lesalvixi d'a yoxelal. Ix yalanxi icha ix yutej yalan d'a sb'ab'elal. ⁴⁵ Axo ix c'ochxi d'a eb' sc'ayb'um chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tom añeja' vaynac ex? ¿Tom toriej tzeyic' eyip? A ticnaic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voych animal tic, ix c'och yorail vac'jioch d'a yol sc'ab' eb' viñ chuc. ⁴⁶ Q'ueañec vaan, coyec, yujto lac'anxo ayec' viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, xchi d'a eb' viñ.

Yamchajnac Jesús

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

26.30 **26:30** A jun b'it sb'itaj yic q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, tecan a Salmo 115 masanto d'a 118.

⁴⁷ Vanto yalani, ix javi viñaj Judas. A viñ chi' nivanoc ayoch stz'acub'oc eb' uxluchvañ schecab' Jesús chi'. Tzijtum anima ix c'och yed' viñ. Yed'nac yespada eb' yed' te te'. A eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel chi' ix checancob eb'. ⁴⁸ A viñaj Judas chi', viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb', toxo ix slajtiej sb'a viñ yed' eb'. Ix yalan viñ icha tic:

—A viñ ol in tz'ub'el'ta sti', aton viñ chi' tzeyama', xchi viñ d'a eb'.

⁴⁹ Yuj chi', elañchamel ix c'och viñ d'a Jesús. Ix yalan viñ d'ay:

—Buenas noches, ach in C'ayb'umal, xchi viñ d'ay.

Ix lajvi chi', ix stz'ub'anel'ta sti' viñ.

⁵⁰ —Ach vamigo, c'ulej tas tzul a c'uloc chi' d'a tic, xchi d'a viñ.

Ix lajvi chi', ix c'och umnaj eb' viñ d'ay. Ix syaman eb' viñ. Ix stzec'an eb' viñ.

⁵¹ Palta ay jun viñ sc'ayb'um Jesús chi' ix ic'anq'ueta q'uen yespada. Ix stzepanel schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote. ⁵² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ sc'ayb'um chi':

—Ac'xiem q'uen espada chi' d'a yol yatut, yujto a eb' tz'ac'an oval yed' q'uen espada, ol champax eb' yuj q'ueen. ⁵³ ¿Tom mañ ojtacoc, tato in gana tzin c'ancot d'a Dios, aton in Mam, ec'to d'a 72 mil^{26.53} eb' ángel ol yac'cot in scol d'a elañchamel? ⁵⁴ Palta tato ol in c'ancoti, mañ ol elc'ochlaj tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios, yujto tz'ib'yajcani to yovalil icha tic ol in ajoc, xchi Jesús.

⁵⁵ Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' viñ ix c'och chi':

—¿Tom yajal in d'a scal eb' tz'ac'an oval yed' eb' yajal tzeyila', yuj chi' eyed' eyespada yed' e te', tzex ja in eyama'? Junjun c'u tzex in c'ayb'an d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, palta maj in eyam ta'. ⁵⁶ Palta icha ton tic ol aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab' Dios d'a Slolonel, xchi d'a eb' viñ.

Ix actajcan yuj eb' sc'ayb'um chi' sch'ocoj. Ix b'at eb' elelal smasanil.

C'ochnac Jesús d'a yichañ eb' viñ sat yajal

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵⁷ A eb' viñ ix yaman Jesús, ix yic'b'at eb' viñ d'a viñaj Caifás, aton viñ sat sacerdote. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. ⁵⁸ Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj. Ix ochc'och viñ d'a yamaq'uil spat viñ sat yaj d'a eb' viñ chi'. Ix em c'ojan viñ yed' eb' viñ polencía, yic syilan viñ tas ol ajoc.

⁵⁹ Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ichamtac vinac yed' masanil eb' viñ sat yajal, ix say juntzañ vinac eb' viñ, yic syac'och es eb' d'a yib'añ Jesús chi' yic tz'och chamel d'a yib'añ. ⁶⁰ Mañ jantacoc eb' ix c'ochi. Ix yac'anoch juntzañ es eb' d'a yib'añ. Palta malaj junoc eb' ix elc'och tas ix yala'. C'o'janc'olal to ix q'ue van chavañixo vinac chi', ix yac'an val och es eb' d'a yib'añ. ⁶¹ Ix yalan eb':

—Ix cab' yalani: A in tic, syal in satanel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tzin b'oanxiq'uei, xchi, xchi eb'.

⁶² Axo viñ sat sacerdote, ix q'ue vaan, ix yalan viñ d'a Jesús:

—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? ¿Tom max ab' juntzañ syac'och eb' viñ tic d'a ib'añ? xchi viñ d'ay.

⁶³ Axo Jesús tz'inñej xchi. Yuj chi' ix yalanxi viñ d'ay:

—Al d'ayori, tato Cristo ach, tato Yuninal ach Dios. Yovalil tzal d'a sat Dios pitzan, tato yel tzala', xchi viñ d'ay.

⁶⁴ —A in ton tic, icha tzal chi'. Svalanpax d'ayex, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in eyila', c'ojan in em d'a svach' c'ab' Dios, aton Jun nivan spoder. Ol eyilpax vemul d'a scal asun d'a satchaari, xchi Jesús d'a viñ.

⁶⁵ Ayic ix yab'an juntzari chi' viñ sat sacerdote chi', ix sñic'chitan spichul viñ scot yoval. Ix yalan viñ d'a eb' yetyajalil chi':

—A jun viñ tic sb'uchvaj viñ d'a Dios. ¿Tasto tz'och testigo sco saya'? Toxo ix cab' sb'uchvaj viñ. ⁶⁶ ¿Tas xe chi yuj viñ ticnaic? xchi viñ.

—Ix och smul viñ. Smoj scham viñ, xchi eb' viñ.

⁶⁷ Ix lajvi chi', ix tzub'aj sat Jesús chi' yuj eb'. Ix d'ob'jib'at sti', ay pax eb' ix tz'itanb'at sat. ⁶⁸ Ix yalan eb' d'ay:

—A ach nivanoc tzach alnax Cristoal tic, ala' mach tzach mac'ani, xchi eb' d'ay.

Yic'naquel viñaj Pedro d'a yib'ari

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Axo viñaj Pedro, c'ojanec' viñ d'a yamaq'uul jun pat chi'. Ix c'och jun ix criada d'a viñ.

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix d'a viñ.

⁷⁰ Palta ix yiq'uel viñ d'a yib'ari d'a yichari eb' smasanil:

—A jun tzal tic, mari vojtaocclaj, xchi viñ d'a ix.

⁷¹ Axo yic ix elta viñaj Pedro chi' d'a sti' spuertail amac', ix ilji viñ yuj junxo ix.

—Aton jun viñ tic, yetb'eyum sb'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix.

⁷² Palta ix yic'anxiel viñ d'a yib'ari. Ix slocan sb'i Dios viñ:

—Mari vojtaocclaj jun viñ tic, xchi viñ d'a eb'.

⁷³ Junanto rato chi', ix c'och eb' aytaxon ec' ta' d'a viñaj Pedro chi', ix yalan eb' d'a viñ:

—Val yel, etb'eyum a b'a yed' eb' sc'ayb'um Jesús tic, yujto lajan a lolon yed' eb' scab'i, xchi eb'.

⁷⁴ Yuj chi', ix sc'anancot yoval sc'ool Dios viñ d'a yib'ari. Ix slocan sb'i Dios viñ:

—A jun viñ tic, mari vojtaocclaj viñ, xchi viñ d'a eb'.

Van to yalan jun chi' viñ, ix oc' noc' caxlañ. ⁷⁵ Yuj chi', ix snaancot viñ tas ix yal Jesús, ayic ix yalan icha tic: Ayic mantzac oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a ib'ari to mari in ojtacoc, xchi d'a viñ. Yuj chi' ix sb'esanelta sb'a viñaj Pedro chi', ix te oc' viñ sic'lab'il.

27

Ic'b'ilb'at Jesús d'a yichari viñaj Pilato

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Axo ix q'uiñib'i, ix smolb'an sb'a eb' sat sacerdote smasanil yed' eb' ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel. Ix laj yalan eb' tas ol yutoc eb' yac'anoch chamel d'a yib'ari Jesús. ² Yuj chi', ix stzec' eb', ix yic'anb'at eb', xid' yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Poncio Pilato, aton viñ gobernador.

Schamel viñaj Judas

³ A viñaj Judas, viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ, ayic ix yab'an viñ to ix och chamel d'a yib'ari Jesús chi', ix snaan sb'a sc'ool viñ. Ix

b'atxi viñ b'aj ay eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, yujto ix snib'ej viñ ix yac'xi meltzaj 30 plata tumin ix scha d'a eb' viñ. ⁴Yuj chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ix och val in mul, yujto ix vac'och Jesús chi' d'a yol sc'ab' chamel, palta malaj jab'oc smul, xchi viñ.

Palta ix yalan eb' viñ:

—A oñ tic, malaj coch d'a a mul chi'. A chumxo d'a chi', xchi eb' viñ.

⁵A ix yab'an jun chi' viñ, ix syumancan och juntzañ tumin chi' viñ d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix lajvi chi', ix b'at viñ sd'uñb'ejcham sb'a.

⁶Axo eb' viñ sat sacerdote ix sic'anq'ue q'uen tumin chi', ix yalan eb' viñ:

—Max yal-laj cac'anoch juntzañ tumin tic d'a scal q'uen ofrenda, yujto ix manjicham jun viñ yuj q'ueen, xchi eb' viñ.

⁷Yuj chi', ix laj yal-lan yab' eb' viñ. Ix yalan eb' viñ tas ol och q'ueen. Ix lajvi chi', ix smanan jun sluum jun viñ tz'acum eb' viñ, yic ata' smucji eb' ch'oc choñab'il slaj chami. ⁸Yuj chi', Slumal Chic' ix sb'iejcan jun lugar chi'. Icha chi' ix sb'iejñejcani. ⁹Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Jeremías schecab' Dios d'a peca', ayic yalannaccani: Ix yic' 30 plata tumin eb', aton stojol jantac snanac eb' aj Israel. ¹⁰A d'a jun tumin chi' ix manjiel sluum jun viñ tz'acum. Icha chi' yalnaccan Dios Cajal d'ayin, xchi.

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñaj Pilato

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹Ayic ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Pilato, viñ gobernador, ix sc'amb'an viñ d'ay:

—¿Tom a ach tic, Sreyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.

—Yel ton tzala', xchi.

¹²Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix yac'b'at eb' viñ d'a yib'añ, palta maj tac'vocljaj. ¹³Yuj chi' ix yalanxi viñaj Pilato chi' d'ay:

—¿Tom max ab' juntzañ tas syac'och eb' viñ d'a ib'añ tic? xchi viñ d'ay.

¹⁴Palta mañ val jab'oc ix tac'vi. Yuj chi' ix te sat sc'ool viñ yuuj.

Ochnac chamel d'a yib'añ Jesús

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵A d'a junjun ab'il d'a sc'ual q'uiñ, tz'ac'jielta junjun eb' preso yuj viñ gobernador, ato syala', mach sc'anelta eb' anima. ¹⁶A d'a preso chi' ayoch jun viñ scuchan Barrabás. Ojtacab'il viñ yuj eb' anima smasanil. ¹⁷Ayic molanec' eb' chi', ix sc'amb'an viñaj Pilato chi' d'a eb':

—¿Mach junoc e gana svaq'uel d'a libre, am viñaj Barrabás, mato a Jesús, syal eb' Cristoal? xchi viñ d'a eb'.

¹⁸Icha chi' ix yal viñ, yujto yojtactaxon viñ to yuj schichonc'olal eb' viñ sacerdote ix ac'jioch Jesús chi' d'a yol sc'ab' viñ.

¹⁹C'ojanem viñaj Pilato chi' d'a sdespacho, ix c'och schecab' ix yetb'eyum viñ d'ay. Ix yalanb'at ix: Mañ a loch'ej a b'a d'a viñ tojol spensar chi', yujto ix in vayichej viñ q'uiq'ui. Tzin xivb'at yuj jun in vayich chi', xchi ix.

²⁰Palta axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ix ac'an sc'ool eb' anima, yic a viñaj Barrabás sc'anelta eb'. Axo Jesús sc'an cham eb'. ²¹Ix sc'amb'anxi viñ gobernador chi' d'a eb':

—¿Mach junoc eb' chavañ tic e gana svaq'uelta d'a libre? xchi viñ.

—A viñaj Barrabás co gana tzaq'uelta, xchi eb'.

22 —Palta ¿tas ol vutoc Jesús, tz'aljipax Cristoal tic? xchi viñ.

—Culusejq'uei, xchi eb' smasanil.

23 —Palta ¿tas val junoc chucal ix sc'ulej viñ tzeyila'? xchi viñ.

Palta ix q'ue umnaj eb' yalani:

—Culusejq'uei, xchi eb'.

24 Axo ix yilan viñaj Pilato chi' to max yac' ganar viñ scolan Jesús, toñej ix vach' q'ue somnaj eb' anima yalan yuuj. Yuj chi', ix schec viñ ic'jicot jab' yaal. Ix sb'icanel sc'ab' viñ d'a yichañ eb' anima chi' smasanil. Icha chi' ix yutej viñ sch'oxan d'a eb' to mañ locanoc viñ yed' eb'. Ix yalanxi viñ d'a eb':

—A in tic malaj voch d'a schamel viñ tojol spensar tic. E chumxo d'a chi', xchi viñ d'a eb'.

25 Yuj chi', ix laj yalan eb' smasanil d'a viñ:

—Ochocab'can schamel viñ chi' co muloc yed' d'a yib'añ eb' cuninal, xchi eb'.

26 Ayic ix yab'an jun chi' viñ, ix ac'jielta viñaj Barrabás chi' d'a libre. Axo Jesús ix schec mac'joc viñ. Ix ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' sculusang'uei.

27 Axo eb' viñ soldado yic viñ yajal chi', ix yic'anb'at Jesús eb' d'a spat viñ. Ata' ix yavtejcot eb' soldado eb' masanil. 28 Ix squichan el spichul Jesús eb' viñ. Ix yac'anoch junxo pichul chacchac eb' viñ d'ay. 29 Ix sjalan setan jun te' q'uix eb' viñ. Ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom scoronaoc, yic lajan tz'aj yilji icha junoc rey snaan eb' viñ. Ix yac'och jun te' aj eb' viñ sc'ocochoc d'a svach' c'ab'. Ix lajvi chi', ix laj stz'acan em cuman sb'a eb' viñ d'a yichañ. Ix laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj stz'acan yal eb' viñ d'ay:

—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ.

30 Ix tzub'aj yuj eb' viñ. Ix toc'jiec' te' aj chi' d'ay. Ix ste pajanoch te' eb' viñ d'a sjolom. 31 Ayic ix lajvi sb'uchvaj eb' viñ d'ay, ix squichanxiel jun pichul chacchac chi' eb' viñ d'ay. Ix yac'anxioch spichultaxon chi' eb' viñ. Ichato chi' ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ol culusajq'ueoc.

Ix culusajq'ue Jesús

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Ayic van sb'at eb' viñ yed' Jesús, ix ilchajel jun viñ aj Cirene scuchan Simón yuj eb' viñ. Ix ac'ji pural viñ yuj eb' viñ yic scuchanb'at te' sculusal Jesús chi'.

33 Icha chi' ix aj sc'och eb' d'a jun lugar scuch Gólgota. A Gólgota chi', syalelc'ochi, B'aj Ay Sb'aquil Jolom. 34 Ata' ix yac' yal uva eb' viñ yuq'uej, calan yaj yed' añ ixaj. 27.34 Palta ayic ix yab'lani, maj schalaj yuq'uej d'a eb' viñ.

35 Ichato chi' ix culusajq'ue Jesús chi'. Axo eb' viñ soldado chi', ix yac' suerte eb' viñ, yic spojec' spichul Jesús eb' viñ d'a spatic. 36 Ix lajvi chi', ix em c'ojan eb' stañvan yila'. 37 Axo d'a sjolom sculusal chi' ix och jun letra. A tz'alani tas yuj ix ac'jioch chamel d'a yib'añ. Aton Jesús tic, Sreyal eb' israel, xchi jun letra chi'.

38 Añejtona' ay chavañ eb' elc'um ix culusajq'ue yed'oc, jun d'a svach', jun d'a sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb'. 39 Axo eb' ix laj ec' ta', sb'uchvajq'ue eb' d'ay. 40 Ix yalan eb':

27.34 27:34 Tz'ac'chaj jun yal uva calan yaj yed' jun c'a chi' d'a eb' culusab'il, yic vach' max yab' val syail eb'.

—A ach ton tic, ix ala' to tza satel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tza b'oanxiq'ue sq'uexul. Col a b'a ticnaic. Tato yel Yuninal ach Dios, emaricot d'a te' culus chi', xchi eb' d'ay.

⁴¹ Icha pax chi' eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, eb' viñ fariseo yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj yalanq'ue eb' viñ:

⁴² —Nivanoc ix colchaj juntzañxo eb' yuj viñ, palta ina max ujilaj scolan sb'a viñ ticnaic. A jun viñ tic nivanoc co Reyala a oñ israel oñ tic. A ticnaic, yic'ocab'emta sb'a viñ d'a te' culus tic quila'. Ichato chi', ol cac'anoch d'a co c'ool. ⁴³ Nivanoc ix yac'och Dios viñ yipoc sc'ool. Yuj chi' colvajocab' Dios chi' yed' viñ quil ticnaic tato yel xajan viñ yuj Dios. Inato ix yal viñ to Yuninal Dios, xchi eb' viñ.

⁴⁴ Axo eb' elc'um culusab'ilq'ue yed' chi', ix b'uchvaj pax eb' d'ay.

A schamel Jesús

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Axo d'a chime'ualil, ix q'uc'b'i d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, masanto d'a a las tres. ⁴⁶ Ix lajvi chi', ix avajq'ue Jesús chi':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? xchi. Syalelc'ochi: Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas yuj tzin actejcan in ch'ocoj? xchi.

⁴⁷ Ay jayvañ eb' ayec' ta', ayic ix yab'an eb' jun ix yal chi', ix yalan eb':

—A d'a viñaj Elías, viñ schecab' Dios, ata' tz'avaji, xchi eb'.

⁴⁸ D'a jun rato chi', ix b'at lemnaj jun viñ. Ix yic'ancot jun tz'ub'lab' viñ, ix slab'anem viñ d'a scal vinagre. Ix yac'anoch viñ d'a sjolom jun te' aj, ix yac'an viñ stz'ub'u'. ⁴⁹ Palta ay juntzañxo eb' ix alan d'a viñ:

—Yilxo viñ, quil b'ela tato ol ja viñaj Elías chi' ul scol viñ, xchi eb'.

⁵⁰ Axo Jesús, te chaarñ ix avajq'ue junelxo. Ichato chi' ix chami. ⁵¹ Val d'a jun rato chi', axo jun c'apac cortina ayoch smaculo snañal stemplo Dios, chab'ñej ix aj snañal c'apac srñic'haji. Ix rñic'hajcot d'a sjolom masanto d'a yoctac. Ix ec' pax jun nivan quixcab'. Ix laj jat juntzañ nivac q'ueen.

⁵² Axo juntzañxo q'uen joyb'ilel yool b'aj ayoch eb' chamnac, ay q'uen ix laj jacvi. Axo juntzañ eb' yicxo Dios chamnacxo, tzijtum eb' ix pitzvixi yed' snivanil. ⁵³ Ato yic ix pitzvixi Jesús, ato ta' ix elta eb' d'a juntzañ q'uen b'aj aycanoch chi'. Ix c'och eb' d'a yol choñab' Jerusalén chi', aton jun choñab' yicñej Dios yaji. Tzijtum eb' anima ix laj ilan eb'.

⁵⁴ Axo eb' viñ soldado stañvumal Jesús yed' viñ scapitanil eb', ix yab'an eb' viñ yec' jun quixcab' chi'. Ix yilanpax eb' viñ juntzañxo tas ix uji. Yuj chi', ix te xiv eb' viñ. Ix laj yalan eb' viñ:

—A jun viñ ix cham tic, val yel Yuninal ton Dios, xchi eb' viñ.

⁵⁵ Ay pax juntzañ eb' ix ix najattac aycoti, van yilan eb' ix. A eb' ix chi', ec'nac eb' ix yed' Jesús chi' ayic ayec' d'a Galilea. Axo scoti, scot eb' ix yed'oc yic tz'ac'ji servil yuj eb' ix. ⁵⁶ A d'a scal eb' ix, ayec' ix María aj Magdala, ix María snun viñaj Jacobo yed' viñaj José yed' pax ix snun eb' yuninal viñaj Zebedeo.

Ac'jinacoch snivanil Jesús d'a yol jun q'ueen

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Ay jun viñ b'eyum scuchan José aj choñab' Arimatea. Sc'ayb'umpax Jesús yaj viñ. ⁵⁸ Axo d'a yemc'ualil ix c'och viñ d'a viñaj Pilato. Ix sc'ananemta snivanil Jesús chi' viñ. Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi' to tz'ac'ji snivanil Jesús chi' d'a viñ. ⁵⁹ Ix b'at yic'anemta viñ. Ix spichanoch

viñ d'a jun c'apac sávana te sac. ⁶⁰ Ay jun q'ueen joyb'ilxoel yool, ^{27.60} yictaxon viñaj José chi', mantalaj junoc chamnac tz'ac'jioch d'a yool. Ata' ix yac'canoch snivanil Jesús chi' viñ. Ix sb'alanoch jun nivan q'ueen viñ smaculoc sti', ix pax viñ. ⁶¹ Axo ix María aj Magdala yed' junxo ix María, ix c'och eb' ix ta', ix em c'ojan eb' ix d'a slac'anil q'ueen.

Starvejnac eb' soldado b'aj mucchajnac Jesús

⁶² A d'a jun c'ual chi', sc'ual yac'an lista sb'a eb' israel, yujto q'uic'anocxo sc'ual ic'oj ip. Axo d'a junxo c'u ix c'och eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo d'a viñaj Pilato. ⁶³ Ix yalan eb' viñ:

—Ach cajal, sco nacot jun viñ esalvum chi', a ix yalani: Schab'jial in chami, ol in pitzvocxi, nivanoc xchi viñ. ⁶⁴ Yuj chi', ma max ac' pavor d'ayoñ. Tza checb'at starivumal jun b'aj xid' ac'jicanoch snivanil viñ chi', masanto tz'el schab'jial chi'. Tato maay, tecan ol b'at eb' sc'ayb'um viñ yelq'uejelta snivanil chi'. Ol lajvoc chi', axo ol yalanel eb' d'a scal eb' anima: Ix pitzvixi Jesús d'a scal eb' chamnac, xcham eb'. Tato icha chi', axo jun slajvub'alxo es más nivan ol aj d'a yichañ jun b'ab'el es ix yal chi', xchi eb' viñ d'a viñaj Pilato chi'.

⁶⁵ Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi':

—A ex tic ay e soldado. Olxo eyila' tas ol eyutoc e tarivani, xchi viñ.

⁶⁶ Yuj chi', ix yic'anb'at eb' soldado eb' viñ chi'. Ix starivan q'uen eb' viñ. Ix yac'och jun sello eb' viñ d'a smacul q'ueen. Axo eb' soldado chi', ix can eb' d'a sti' q'ueen starivej.

28

Ix pitzvixi Jesús

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Axo ix ec'b'at sc'ual ic'oj ip, ix q'uiñib'i d'a domingo, b'ab'el c'u yic semana. Ix b'at ix María aj Magdala yed' junxo ix María b'aj ix ac'jicanoch snivanil Jesús. ² Axo yic van sc'och eb' ix ta', ix ec' jun nivan quixcab', yujto a jun yángel Dios Cajal ix emta d'a satchaari. Ix c'och d'a jun q'uen chi'. Ix yic'anelta q'uen smacul chi'. Ix em c'ojan d'a yib'añ q'ueen. ³ Icha yec' copnaj c'ac' yilji, te sac spichul icha q'uen sach'at. ⁴ Axo eb' soldado, van starivan q'uen q'ueen chi', ayic ix yilan eb', ix te ib'xiq'ue eb' yuj xivelal. Ix laj telvi eb', icha chamnac ix aj eb'. ⁵ Axo jun ángel chi' ix alan d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Vojtac to a Jesús tzec' e saya', aton jun ix culusajq'uei.

⁶ Mañoxo ayococh d'a tic. Toxo ix pitzvixi icha yaj yalancan d'ayex. Cotañec, ilecnab'i, ilec yed'tal b'aj ix ul yac'och eb' viñ. ⁷ Ixiqec, b'at alec elañchamel d'a eb' sc'ayb'um to ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Ol b'ab'lajc'och eyuuj d'a Galilea. Ata' ol eyila'. Aton juntzañ tic tzul val d'ayex, xchi jun ángel chi' d'a eb' ix.

⁸ D'a jun rato chi', ix yactancan q'uen b'aj mucan chi' eb' ix. Ix xiv eb' ix, palta ix te tzalajpax eb' ix. Yuj chi', ix b'at lemnaj eb' ix yal d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi'. ⁹ Axo yic vanto sb'ey eb' ix, ix sch'oxan sb'a Jesús d'a eb' ix. Ix c'anb'aj sc'ool eb' ix yuuj. Yuj chi', ix c'och eb' ix d'a stz'ey. Ix yac'anem sb'a eb' ix d'ay. Ix syaman yoc Jesús chi' eb' ix. ¹⁰ Ix yalan d'a eb' ix:

^{27.60} **27:60** A eb' israel, syac'och schamnac eb' d'a yol juntzañ ñaq'ueen, smacchan sti' eb' yed' jun nivan q'ueen.

—Mañ ex xivoc. Ixiquec, b'at alec d'a eb' in c'ayb'um to sb'at eb' d'a Galilea, yujto ata' ol in yil eb', xchi d'a eb' ix.

A tas yalnac eb' soldado

¹¹ Ayic van sb'at eb' chi', a jayvañ eb' soldado ix tarivan q'uen chi', ix b'at eb' d'a choñab'. Ix c'och eb' d'a eb' viñ sat sacerdote. Ix laj yal eb' tas ix uji. ¹² Ix lajvi yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix b'at yal-lan yab' eb' viñ yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. Ix laj yalan eb' viñ to nivan tumin ol yac' eb' viñ d'a eb' soldado chi'. ¹³ Yuj chi', ix yalan eb' viñ d'a eb' soldado chi':

—Yovalil tzeyala': Ayic vaynac oñ d'ac'valil, a eb' sc'ayb'um xid' ic'anelta snivanil Jesús chi', xe chi. ¹⁴ Tato syab' specal jun tic viñ gobernador, malaj pena. Ol oñ b'at co b'o yaj yed' viñ, xchi eb' viñ.

¹⁵ Yuj chi', ix scha juntzañ tumin chi' eb' viñ soldado chi'. Ix ec' yalan eb' viñ icha ix yal eb' viñ chi'. Yuj chi' aña'ja' tz'ab'chaj jun es chi' d'a scal eb' israel.

Schecnab'at eb' sc'ayb'um Jesús

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Axo eb' uxluhvañ sc'ayb'um Jesús chi', ix b'at eb' d'a Galilea. Ata' ix c'och eb' d'a jun tzalan yalnaccan Jesús. ¹⁷ Ata' ix yil Jesús eb'. Ix laj em cumjab' eb' d'ay. Palta ay jayvañ eb' ay schab'c'olal. ¹⁸ Axo Jesús, ix c'och d'a stz'ey eb'. Ix yalan d'a eb':

—In ac'jioch Yajalil d'a yib'añ masanil tas ay d'a satcha'ñ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic. ¹⁹ Yuj chi', ixiquec, c'ayb'ejec eb' anima d'a junjun choñab', yic ol laj och eb' in c'ayb'umoc. Slaj eyac' bautizar eb' d'a sb'i Dios Mamab'il yed' Dios Uninab'il, a in ton tic yed' Dios Espiritu Santo. ²⁰ Tze c'ayb'ej eb', yic vach' a jantacñej tas valnaccan d'ayex ol laj sc'anab'ajej eb'. Ab'ec, ay in ec' eyed' d'a masanil tiempo, masanto ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal tic, xchi Jesús d'a eb'.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan SAN MARCOS

San Marcos sb'i jun libro tic. Schael yich yalan yuj vach' ab'ix yic Jesucristo yuninal Dios. A Jesucristo yel Yuninal Dios, Ochnac Animail. Syalcoti to ay val tas sb'onac Jesús, syalanpaxcoti to ay val yopisio. A yopisio chi' scheclajel yuj sc'ayb'ub'al syac'a'. Ay yopisio d'a yib'añ eb' demonio, syalpax yac'an lajvoc mul. A Jesús chi' a val aljinac to a Dios ix checancot d'a scal eb' anima. Ulnac eq'ui yuj ul yac'ancham sb'a yic scolan eb' anima d'a yalañ smul.

A viñ tz'ib'annac jun libro tic yelxo val sna viñ yuj tas sb'onac Jesús yed' slolonel yed' sc'ayb'ub'al. Ayic slajvi yalan jayeoc versículo viñ yuj viñaj Juan Bautista, syalanpaxcot viñ yuj sbautismo Jesús yed' b'aj ac'ji proval. Slajvi chi' syalanpax viñ yuj smunlajel Jesús yed' tas syutej sb'oanxi sc'ol eb' penaay. Syalanpax viñ yuj sc'ayb'ub'al Jesús chi'. Yacb'an tz'ec' tiempo, a eb' sc'ayb'um Jesús chi' ix nachajel yuj eb' mach Jesús chi'. Axo pax eb' ajc'ool, junjun c'u syac'lan eb' scachanoch vaan Jesús chi'. A juntzañ slajvub' capitulo syalcot yuj jun semana d'a yalaño schamel Jesús, syalanpax yuj schamel d'a te' culus, yuj tas ajnac spitzvixi yed' tas ajnac spax d'a satchaañ.

*A viñaj Juan tz'ac'an bautizar'R'ix alanel slolonel Dios
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Icha tic ix aj yel yich vach' ab'ix yic Jesucristo, Yuninal Dios. ² A jun schecab' Dios scuchan Isaías ix tz'ib'ancan tas xchi Dios d'a Yuninal. Ix yalan Dios icha tic:

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'laj b'at d'ayach. Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol yutoc sb'oan sb'eyb'al eb' anima, ayic manto ach c'ochi, xchi.

³ A jun chi' ol avaj d'a tz'inan luum, ol yalan icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc viñ Cajal, icha chi' ol yala', xchican d'a Slolonel Dios chi'.

⁴ A viñaj Juan ix ac'an bautizar eb' anima d'a tz'inan luum chi', ix yalan viñ d'a eb' ix c'och d'ay: Yoalil tze na val e b'a yuj e mul yic tz'ac'jican lajvoc e mul chi' yuj Dios. Ichato chi' ol ex vac'an bautizar, xchi viñ d'a eb'. ⁵ Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yol yic Judea yed' smasanil eb' aj Jerusalén ix c'och eb' smaclej yab' d'a viñaj Juan chi'. Slajvi yalanq'ueta smul junjun eb', ichato chi' tz'ac'ji bautizar eb' yuj viñ d'a a' nivan Jordán.

⁶ A viñaj Juan chi', a xil noc' camello ayoch spichuloc viñ, axo stzec'ul viñ, tz'uum. Axo juntzañ noc' icha noc' yol sojoy schi viñ. Axo noc' yal chab', a' noc' syuc' viñ. ⁷ Ix yalanel viñ d'a scal eb' anima:

—Ay junxo mach tzac'an sja vuuj, ec'alto yopisio d'a vichañ. Mañ in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej tzin em ñojan in tijanel sch'añal xañab'. ⁸ A in tic tzex vac' bautizar d'a a a'. Axo ol ac'an Yespíritu Dios d'ayex, ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj, xchi.

*Ix ac'ji bautizar Jesús
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)*

⁹ A d'a jun tiempoal chi', ix cot Jesús d'a Nazaret, d'a yol yic Galilea, xid' yac'an bautizar sb'a d'a viñaj Juan d'a a' nivan Jordán. ¹⁰ Ayic

van sq'uxeta d'a yol a', ix yilan sjacvi satchaañ. Ix emul Yespíritu Dios d'a yib'añ icha noc' paramuch. ¹¹ Ix ab'chaj yaljiemta jun lolonel d'a satchaañ, ix yalan icha tic:

—A ach ton tic Vuninal ach, xajanab'il ach vuuj. Tzin tzalaj val ed'oc, xchi d'a Jesús.

A viñ Satanás ix ac'an proval Jesús

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Ix lajvi chi' ix ic'jib'at Jesús yuj Yespíritu Dios d'a jun lum tz'inan luum. ¹³ Ata' ix xid'ec' 40 c'ual b'aj ay juntzañ noc' noc' ay smay. Ata' ix yac'lej viñ Satanás yac'an proval. Ix lajvi chi', axo eb' ángel ix ulec' yac' servil.

Ix elyich smunlaj Jesús d'a Galilea

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Ayxo och viñaj Juan d'a preso, ix c'och Jesús d'a Galilea. Ata' ix yalcanel vach' ab'ix, tas ol aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. ¹⁵ Ix yalan icha tic:

—Ix c'och stiempoal, jab'xoñej yoch Dios Yajalil. Yuj chi', naec e b'a. Aq'uecoch jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a e c'ool, xchi.

A Jesús ix avtancot chañvañ eb' yamum chay

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Van yec' Jesús d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. Axo ix yilani, ata' ayec' viñaj Simón yed' jun yuc'tac scuchan Andrés. Van yac'anem ch'añ schimpa eb' yic yamlab' chay d'a yol a', yujto yamum chay eb'. ¹⁷ Ix yalan Jesús d'a eb':

—Ochañec in c'ayb'umoc, ol vac'och eyopisio. Icha tzeyutej eyaman noc' chay tic, icha chi' ol eyutoc eyic'ancot eb' anima d'ayin, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁸ Val d'a jun rato chi' ix yactancan ch'añ schimpa eb' chi', ix och eb' sc'ayb'umoc Jesús chi'.

¹⁹ Axo ix b'at jab'xo Jesús chi', ix yilanb'at eb' yuninal viñaj Zebedeo, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. Ayoch eb' d'a yol jun barco, van snipan schimpa eb'. ²⁰ Ix yavtancot eb'. Yuj chi', ix yactancan smam eb' chi' yed' eb' smajan eb' d'a yol te' barco chi', ix b'at eb' yed'oc.

A jun viñ b'aj ix el jun enemigo

(Lc 4.31-37)

²¹ Ix c'och eb' d'a choñab' Capernaum. Axo d'a sc'ual ic'oj ip, aton sábadó, ix och ijan Jesús sc'ayb'an eb' d'a yoltac spatil culto. ²² Ix te sat sc'ool eb' yab'an juntzañ c'ayb'ub'al ix yala', yujto ayic ix c'ayb'aj eb' yuuj, ix checlajeli to ay yopisio yuj Dios, mañ ichoc eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. ²³ Ata' ix c'och jun viñ ayoch jun enemigo d'ay. Ix q'ue yav jun enemigo chi', ix yalani:

²⁴ —¿Tas alan ic d'ayorñ, ach Jesús aj Nazaret? ¿Tom tzach ja orñ a sateli? Vojtac ach. A ach tic, sic'b'il ach el yuj Dios, xchi d'ay.

²⁵ Axo Jesús ix tuman jun enemigo chi':

—Tz'in xa chi. Elañ d'a viñ tic, xchi.

²⁶ Ix cot d'a sjolom viñ yuj jun enemigo chi'. Ix te el yav viñ. Ichato chi' b'ian, ix el jun enemigo chi'. ²⁷ Ix te sat sc'ool eb' anima smasanil yilani. Yuj chi', ix laj yalanq'ue eb':

—¿Tas yaj jun viñ tic? ¿Tas c'ayb'ub'al jun viñ sjavi tic? A viñ tic, ay spoder viñ scachan eb' enemigo. Ina ticnaic, sc'anab'ajax viñ yuj eb', xchi eb' anima chi'.

²⁸ D'a val jun rato chi', ix pucax el yab'ixal Jesús d'a masanil yol yic Galilea chi'.

Tzijtum eb' ix b'oxi sc'ool yuj Jesús

(Mt 8.14-17; Lc 4.38-41)

²⁹ Ix lajvi yelta eb' d'a yol spatil culto chi', ix b'at Jesús yed' viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. Ix c'och eb' d'a spat viñaj Simón yed' viñaj Andrés. ³⁰ Axo ix sñi' viñaj Simón chi', van scham ix yuj c'ac'al yab'il. Yuj chi' ix yalan eb' yab' Jesús to penaay ix. ³¹ Ichato chi' ix c'och d'a stz'ey ix. Ix syaman sc'ab' ix, ix yic'anq'ue vaan ix. Val d'a jun rato chi' ix b'oxi sc'ol ix yuj jun c'ac'al yab'il chi', ix och ijan ix sc'atc'ancot eb'.

³² Axo yic toxo ix b'at c'u, vanxo sq'uic'b'i, ix ic'jib'at eb' penaay smasanil d'a Jesús yed' eb' ayoch enemigo d'ay. ³³ Ix smolb'an sb'a eb' aj choñab' chi' smasanil d'a ti puerta. ³⁴ Tzijtum macañil yab'il tz'ic'an eb', ix b'oxican eb' yuj Jesús chi'. Tzijtum eb' enemigo ix ic'jiel d'a eb'. Maj chajoclay lolon eb' enemigo chi', yujto yojtacxo eb' to Yuninal Dios.

Ix ec' Jesús yalcanel slolonel Dios d'a Galilea

(Lc 4.42-44)

³⁵ Ayto sc'ana' ix q'ue vaan Jesús, ix b'at d'a stiel choñab'. Ata' ix lesalvi. ³⁶ Axo viñaj Simón yed' eb' yetc'ayb'umal, ix b'at eb' sayeq'ui. ³⁷ Axo ix ilchaj yuj eb', ix yalan eb' d'ay:

—Masanil eb' anima, van yec' eb' ach sayeq'ui, xchi eb' d'ay.

³⁸ Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—Coyec d'a juntzañ aldea d'a lac'an tic, yic b'at valcanel slolonel Dios d'a scal eb' anima ta'. Yuj jun tic in coti, xchi d'a eb'.

³⁹ Ix lajvi chi', ix ec' yalancanel slolonel Dios d'a yoltac spatil culto d'a yol yic Galilea. Ix yic'anel eb' enemigo chi' d'a eb' anima.

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj lepra

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Ay jun viñ penaay yuj jun yab'il scuchan lepra ix c'och d'a Jesús. Ix em cuman viñ, ix yalan viñ:

—Tato syal a c'ool, syal in ac'an b'oxoc, xchi viñ d'ay.

⁴¹ Axo Jesús ix oc' sc'ool, ix syamlan viñ.

—Tzin nib'ej sb'oxican a c'ool, xchi d'a viñ.

⁴² Ix lajvi yalan jun chi', ix tacji jun yab'il chi' d'a viñ, ix b'oxi sc'ool viñ.

⁴³ Ix lajvi chi', ix checji pax viñ yuj Jesús. Ayic ix schecan pax viñ chi', ix cham val yalan d'a viñ:

⁴⁴ —Ab'i, ayta b'aj tzalel jun tic. Palta ixic, ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. B'at ac'an jun silab' d'a Dios icha yalnaccan Moisés, yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi d'a viñ.

⁴⁵ Axo ix b'at viñ, ix syamanoch viñ yalaneli chajtil ix aj sb'oxi. Ix spucanel specal viñ, yuj chi' max yal yoch Jesús d'a yol junoc choñab', yujto tzijtum eb' sgana sc'och d'ay. B'aj malaj val anima ix eq'ui, palta ix laj cot eb' anima d'a junjun lugar, ix c'och eb' d'ay.

2

B'oxinac sc'ool jun viñ sicb'inaqueli
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Ayxom sjayiloc c'u, ix c'ochxi Jesús d'a choñab' Capernaum. Axo ix yab'an eb' anima to ayec' d'a spat. ² Yuj chi', mañ jantacoc anima ix smolb'ej sb'a d'a spat chi', mañxalaj b'aj tz'aj eb'. Axo Jesús ix alanel slolonel Dios d'a scal eb'. ³ Ay jun viñ sicb'inaquel ix ic'jicot yuj chañvañ eb' viñ. ⁴ Palta maj yal-laj yoch eb' b'aj ayec' Jesús chi', yujto tzijtum anima. Yuj chi' ix q'ue eb' d'a spañanil yib'añ jun pat chi'. Axo d'a stojolal b'aj ayeq'ui, ata' ix yol eb'. Ix lajvi chi', ix yac'anem d'uriñoc viñ sicb'inaquel chi' eb' yed' svaynub' b'aj ayec' chi'. ⁵ Ix yilan Jesús chi' to ix yac'och eb' d'a sc'ool, ix yalan d'a viñ sicb'inaquel chi':

—Ach vetanimail, ix ac'ji lajvoc a mul, xchi d'a viñ.

⁶ Palta ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés c'ojanem ta'. Ix snaan eb' viñ icha tic: ⁷ ¿Tas yuj syal viñ icha chi'? Te b'uchumtac viñ d'a Dios. Malaj junoc anima syal yac'an lajvoc co mul, añej val Dios, xchi eb' viñ. ⁸ Axo Jesús yojtacxo tas sna eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj van e naan juntzañ chi'? ⁹ ¿B'aja junoc secojtac calan tze na'a? Tic ix ac'ji lajvoc a mul, ¿tom xco chi'? ¿Mato: Q'ueañ vaan, b'eyañ xco chi'? ¹⁰ Palta a ticnaic, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'ancan lajvoc smul eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.

Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ sicb'inaquel chi':

¹¹—A in tic sval d'ayach, q'ueañ vaan. Ic'q'ue vaan a vaynub' tic. Paxañ d'a a pat, xchi Jesús chi' d'a viñ.

¹² D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ. Ix yic'ancharañ svaynub' viñ chi'. Q'uelanoch eb', ix pax viñ. Yuj chi' ix te sat sc'ol eb' smasanil. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios.

—Malaj b'aj squiltaxon jun tic, xchi eb'.

Ix och viñaj Leví sc'ayb'umoc Jesús
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Ix lajvi chi', ix c'ochxi Jesús d'a sti' a' ñajab' junelxo. Ix laj c'och masanil eb' anima d'ay, ix sc'ayb'an eb'. ¹⁴ Axo yic van sb'ati, ix yilani to ayec' jun viñ scuch Leví, ^{2.14} viñ yuninal viñaj Alfeo, c'ojanem viñ b'aj stecchajel alcabar.

—Ocharñ in c'ayb'umoc, xchi Jesús chi' d'a viñ.

Yuj chi' ix q'ue vaan viñ, ix och viñ sc'ayb'umoc Jesús. ¹⁵ Axo ix c'och Jesús d'a spat viñaj Leví chi', ayic ix em c'ojan vael yed' eb' sc'ayb'um, ay juntzañxo eb' tecumel alcabar ix em c'ojan yed' eb' yed' juntzañxo eb' chuc sb'eyb'al, yujto tzijtumxo eb' ix och tzac'an yuuj. ¹⁶ Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo, ix yilan eb' viñ to van sva Jesús yed' eb' malaj svach'il sb'eyb'al chi'. Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a eb' viñ sc'ayb'um Jesús chi':

—¿Tas yuj sva Jesús yed' eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' malaj svach'il sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ.

¹⁷ Axo ix yab'an Jesús, ix yalan d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc viñ añtum, a eb' vach' sc'ool, malaj tz'och viñ yuj eb'. Añej eb' penaay ay tz'och viñ yuuj. Maj in javilaj vavtejcot eb' vach'

sb'eyb'al snaani, palta yuj vavtan eb' ojtannac to malaj svach'il sb'eyb'al, xchi Jesús d'a eb' viñi.

Max schalaj sb'a jun icham b'eyb'al yed' jun ac' c'ayb'ub'al
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ A junel ix och eb' sc'ayb'um viñaj Juan yed' eb' sc'ayb'um eb' fariseo d'a tze'ojc'olal. Yuj chi' ay eb' ix c'och d'a Jesús, ix yalan eb' d'ay:

—A eb' sc'ayb'um viñaj Juan yed' eb' sc'ayb'um eb' fariseo, ayoch eb' d'a tze'ojc'olal, palta axo eb' a c'ayb'um tic, ¿tas yuj max och eb' d'a tze'ojc'olal? xchi eb' d'ay.

¹⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Q'uinaloc ay junoc nupnajel ticnaic, a eb' avtab'il ta', ¿tom syal yoch eb' d'a tze'ojc'olal yach'an aytoec' viñ snupnaj chi' yed' eb'? Ayic aytoec' viñ yed' eb', max yal yoch eb' d'a tze'ojc'olal. ²⁰ Palta ato yic ol ja stiempoal ol ic'joquel viñ d'a scal eb', ato ta' ol och eb' d'a tze'ojc'olal.

²¹ Q'uinaloc ay junoc c'a pichul tzolchaji, ¿tom ay junoc mach tz'ac'anoch junoc ac' c'apac snipuloc jun c'a pichul chi'? Yujto a jun ac' c'apac chi' tz'utz'i, svach' toc'an ñic'chaj jun c'a c'apac chi'. Svach' ixtaxb'at jun c'a c'apac chi' yuuj. ²² Añejtona', malaj junoc mach syal yac'anem vino manto sipjoc d'a yol junoc c'a tz'uum yed'tal vino.^{2.22} Yujto a sipji vino chi', toñej sñic'chaj jun c'a tz'uum chi' yuuj. Toñej tz'ixtax vino chi' yed' jun tz'uum chi'. Yuj chi', añej d'a yool juntzañ ac' tz'uum, añej ta' tz'em ac' vino chi', xchi Jesús d'a eb'.

Telajb'ail yuj sc'ual ic'oj ip
(Mt 12.1-14; Lc 6.1-11)

²³ D'a jun sc'ual yic syic' yip eb' aj Israel, ix ec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a jun b'e d'a scal ixim trigo. Axo eb' sc'ayb'um chi' ix c'utzanelta ixim jolom trigo chi' ayic van sb'ey eb'. ²⁴ Yuj chi', axo eb' fariseo ix alan d'a Jesús:

—A ticnaic, ¿tas yuj smunlaj eb' a c'ayb'um d'a sc'ual ic'oj ip? Malaj sleyal sc'ulan eb' icha chi', xchi eb'.

²⁵ Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ílcani, tas sc'ulejñac viñaj David d'a junel, ayic yoch svejel viñ yed' eb' ajun yed'oc? ²⁶ Xid'nac ec' viñ d'a scajñub' Dios ayic ayoch viñaj Abiatar sat sacerdoteal. Ata' svanac juntzañ ixim pan viñ yic Dios yaji, yac'anpax ixim viñ d'a eb' ajun yed'oc. A juntzañ ixim pan chi', añej eb' sacerdate ay yalan yic svaan ixim. Palta a jun sc'ulejñac eb' chi', mañ muloclaj d'a sat Dios.

²⁷ A Dios b'oannac sc'ual ic'oj ip yuj svach'iloc eb' anima, palta mañ yujoc sc'anab'ajax sc'ual ic'oj ip chi', b'ojinac anima yuj Dios chi'. ²⁸ A in tic syal valani tas sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, xchi Jesús d'a eb'.

3

B'oxinac jun viñ sich'inaquel sc'ab'
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Ix ochxi Jesús d'a yol spatil culto. Ata' ay jun viñ sich'inaquel sc'ab', junelñej taquiñ roquinac. ² Ay eb' stañvan yila' tato sb'oxi sc'ab' viñ yuj

Jesús d'a sc'ual ic'oj ip, yujto sgana eb' yac'anoch d'a yib'añ. ³ Ix yalan Jesús d'a viñ sicb'inaquel sc'ab' chi':

—Q'ueañ liñan, cotañ d'a co nañal tic, xchi Jesús d'a viñ.

⁴ Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' anima:

—¿B'aja junoc ay sleyal co c'ulan d'a sc'ual ic'oj ip tze na'a? ¿Tzam yal co c'ulan juntzañ tas vach', ma a juntzañ malaj svach'il syal co c'ulani? ¿Tzam yal scac' b'oxoc junoc penaay, ma to syal co vach' milanchamoc? xchi Jesús.

Palta tz'inxoriej xchi eb'. ⁵ Ix ec' q'ueleloc Jesús d'a eb', ix cot yoval. Ix te cusq'uei yujto te pit eb'. Ix yalan d'a viñ:

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi.

Ix yac'anel lian viñ. Icha chi' ix aj sb'oxicani. ⁶ Ayic toxo ix elta eb' viñ fariseo, ix lolon eb' viñ yed' eb' spartido viñaj Herodes. Ix laj slajtian sb'a eb' chajtil ol yutoc eb' smilancham Jesús.

Tzijtum anima ix c'och d'a sti' a' ñajab'

⁷ Axo Jesús ix c'och d'a sti' a' ñajab' yic Galilea yed' eb' sc'ayb'um. Tzijtum eb' anima ix c'och yed' eb'. Ay eb' ix cot d'a yol yic Galilea, ⁸ d'a yol yic Judea, d'a choñab' Jerusalén, d'a yol yic Idumea yed' d'a sc'axepal a' Jordán. Ay pax eb' ix cot d'a slac'anil Tiro yed' Sidón. Ix yab'an eb' to mañxo jantacoc milagro ix sb'o Jesús. Yuj chi' tzijtum eb' ix c'och d'ay. ⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to syac' lista junoc barco eb', yic max vitz'c'aj yuj eb' anima. ¹⁰ Mañ jantacoc eb' toxo ix b'oxi sc'ool yuuj. Yuj chi' tzijtum eb' penaay syecoch sb'a yic smaslan Jesús chi' eb'. ¹¹ Axo juntzañ eb' enemigo, ayic syilan Jesús eb', tz'em cuman eb' d'a yichañ, tz'avajq'ue eb':

—A ach tic, Yuninal ach Dios, xchi eb'.

¹² Palta scachji eb' yuuj, yic max yalel eb' mach.

A Jesús sic'jinaquel lajchavañ eb' schecab'

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun tzalan. Axo eb' sgana to tz'ec' yed'oc, ix yavtejcot eb', ix c'och eb' d'ay. ¹⁴ Lajchavañ eb' ix ac'jioch yopisio, yic vach' tz'ec' eb' yed'oc, yic syalanpaxel slolonel Dios eb'. ¹⁵ Ix yac'anoch yopisio eb' yic'anel enemigo eb' d'a eb' anima. ¹⁶ A eb' lajchavañ chi' aton eb' tic: Viñaj Simón, scuchan pax Pedro yuj Jesús, ¹⁷ viñaj Jacobo yed' viñ yuc'tac viñ scuch Juan. A chavañ eb' tic, yuninal eb' viñaj Zebedeo. Ix ac'jican scuch eb' Boanerges. Boanerges syalelc'ochi, yuninal c'u sc'añi.^{3.17} ¹⁸ Ayec' pax viñaj Andrés, viñaj Felipe, viñaj Bartolo, viñaj Mateo, viñaj Tomás, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo, viñaj Tadeo yed' viñaj Simón. A viñaj Simón tic, spartido sb'a viñ yed' eb' Zelote. ¹⁹ Ayec' pax viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel.

Ay eb' ix alani to a viñ diablo ayoch d'a Jesús

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun pat yed' eb' sc'ayb'um. Tzijtum anima ix smolb'ej sb'a junelxo. Yuj chi' maxtzac yac' tiempo sva eb'. ²¹ A ix yab'an eb' sc'ab' yoc Jesús, ix javi eb', ijan ix syam eb', yujto a snaan eb' to loco yaji.

²² Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix cot d'a Jerusalén, ix yalan eb' viñ:

—A Beelzebú yajalil eb' enemigo, ayoch yed' Jesús tic. Yuj chi', syal ton yic'anel eb' enemigo chi', yujto a' ayoch yed'oc, xchi eb'.

²³ Axo Jesús ix avtancot eb' viñ, ix yalan d'a eb' viñ:

—A viñ Satanás chi', ¿tas ol yutoc viñ spechanel eb' yetenemigoal? ²⁴ Q'uinaloc ay junoc nivan choñab' b'aj slaj spoj sb'a eb' yajal, slaj yac'an oval eb'. Tato icha chi', d'a jun rato sjuviel jun choñab' chi'. ²⁵ Q'uinaloc ay junoc patil eb' anima, spoj sb'a yuj oval. Tato icha chi', jun rato sjuviel jun patil eb' anima chi'. ²⁶ Añejtona', icha chi' yaj pax viñ Satanás. Q'uinaloc spoj sb'a viñ yed' eb' yetenemigoal, syac'an oval viñ yed' eb'. Tato icha chi', sjuviel viñ. Icha chi' tz'aj yel yopisio viñ.

²⁷ Q'uinaloc ay junoc vinac te ay yip. Malaj junoc mach syal scomon och d'a yol spat viñ, syic'anelta tastac ay d'ay. Añej ta syac' ganar eb' viñ stzec'ancan viñ aj pat chi' b'ab'el, ichato chi', syal yic'jiel tastac ay d'a viñ.

²⁸ D'a val yel sval d'ayex, yalñej tas smul eb' anima yed' jantacñej tas malaj svach'il syal eb' d'a spatic Dios, ol yal yac'an lajvoc Dios. ²⁹ Palta a eb' b'uchumtac d'a Yespíritu Dios, a jun smul eb' chi', toxon mañ ol ac'joc lajvoc. Scan d'a yib'añ eb' d'a junelñej, xchi Jesús.

³⁰ Icha chi' ix yutej yalani, yujto ix yal eb' to a viñ enemigo ayoch yed'oc.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Ix lajvi chi', ix c'och ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac. Añej d'a ti' pat ix c'och eb'. Ix schecan avtajelta Jesús eb'. ³² Axo eb' c'ojanem d'a stz'ey ix alan d'ay:

—Ayec' ix a nun yed' eb' uc'tac d'a ti' pat, van ach sayan eb', xchi eb'.

³³ Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Mach ix in nun chi', mach eb' vuc'tac chi' tze na'a? xchi d'a eb'.

³⁴ Ix lajvi chi', ix ec' q'ueleloc d'a eb' c'ojanem d'a stz'ey chi', ix yalani:

—A ex tic, icha val in nun, icha val vuc'tac eyaji. ³⁵ Yujto a eb' sc'anab'ajan icha sgana Dios, aton val eb' chi' icha vuc'tac, icha vanab', icha in nun yaji, xchi Jesús.

4

A yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ayic ix syamanxi och Jesús sc'ayb'an eb' anima d'a sti' a' ñajab', tzijtum anima ix smolb'ej sb'a. Yuj chi', ix och d'a yol jun barco ayec' d'a sti' a', ix em c'ojan. Axo eb' anima chi', ix can eb' smasanil d'a sti' a'.

² Tzijtum tas ix yac' sc'ayb'ej eb'. Ix yalan juntzañ ab'ix d'a eb'. Xchi icha tic:

³ —Ab'ec. Ay jun viñ ix b'at tzicobj'at iñat trigo. ⁴ Ayic van stzicanb'at viñ, ay ixim ix emcan d'a yoltac b'e. Axo noc' much ix ec' lojanq'ue ixim.

⁵ Ay pax juntzañixo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen samq'ueen, b'aj jab'ñej slumal. Elañchamel ix javi ixim, yujto jab'ñej slumal. ⁶ Palta axo ix el yoc c'u, elañchamel ix tacjiel ixim, yujto malaj val sch'añal yib' ixim.

⁷ Ay pax juntzañixo ixim ix emcan d'a caltac añc'ultac. Axo ix te q'uib' juntzañ añc'ultac chi', toñej ix satel juntzañ iñat chi' d'a scal añ. Yuj chi' majxo yac'laj sat. ⁸ Palta ay juntzañixo ix emcan b'aj yax sat luum. A juntzañ chi' ix javi, ix q'uib'l, ix aj sjolom. Ay ix yac' sat d'a 30. Ay ix yac'

d'a 60. Ay ix yac' d'a jun ciento. ⁹ A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús d'a eb'.

A yopisio juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Ayic marixalaj eb' anima chi' ayec' yed' Jesús, axo eb' sc'ayb'um slajchavañil yed' eb' ayec' d'a stz'ey, ix sc'anb'ej eb' d'ay:

—¿Tas yuj ab'ixñej tz'aj a c'ayb'an eb' anima? xchi eb'.

¹¹ Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—Añej d'ayex sch'ox Dios juntzañ tas manta mach ojtannac, yic vach' snachajel eyuuj chajtil tz'aj eyoch d'a yol sc'ab'. Palta axo d'a eb' anima smasanil, añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al svala', ¹² yic marí ol nachajel yuj eb'. Vach'chom syil junoc tas eb', scanxiñej eb' ichñej ta'. Ichato malaj tas syil eb'. Añejtona', vach'chom syab' eb', palta max nachajel jab'oc yuj eb'. Yuj chi', max sq'uex spensar eb', max ac'ji lajvoc smul eb' yuj Dios.

A tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³—Tato marí eyojtacoc tas syalelc'och jun ab'ix ix val tic, ¿tas ol eyutoc eyojtacanel juntzañxo ab'ix smasanil? ¹⁴ A viñ tzicumb'at iñat trigo chi', syalelc'ochi, aton eb' tz'alanel slolonel Dios. ¹⁵ A juntzañ iñat ix emcan d'a yoltac b'e chi', syalelc'ochi, a eb' ix ab'an slolonel Dios. Palta axo yic slajvi yab'an eb', sc'och viñ Satanás, syic'anel slolonel Dios viñ d'a eb'.

¹⁶ Axo juntzañ iñat ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen, syalelc'ochi, ay juntzañxo anima tz'ab'an slolonel Dios, te tzalajc'olal scha eb'. ¹⁷ Palta malaj jab'oc stec'anil eb', icha junoc te te' malaj sch'añal yib'. Axo yic sja junoc yaelal, mato tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yuj slolonel Dios, jun rato sjuviel spensar eb'. ¹⁸ Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a caltac añc'ultac, syalelc'ochi, ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios. ¹⁹ Palta añej yic yolyib'añq'uinal tic sna eb'. Sjuviel spensar eb' yujto snib'ejoch sb'a eb' b'eyumal. Tziytum juntzañ tas snib'ejoch eb'. Yuj chi', sjuviel eb' d'a slolonel Dios. Lajan tz'aj eb' icha juntzañ iñat malaj jab'oc sat syac'a'.

²⁰ Palta axo juntzañxo iñat ix emcan b'aj yax sat luum, syalelc'ochi, ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, syac'val och eb' d'a sc'ool. A eb' chi', lajan eb' icha juntzañ iñat syac' sat d'a 30. Ay pax eb' lajan icha juntzañ syac' sat d'a 60, yed' d'a jun ciento, xchi Jesús.

A masanil tas c'ub'eltac yaji ol checlajelta

(Lc 8.16-18)

²¹ Ix yalanxi Jesús:

—Ayic sco tz'icanoch co candil, ¿tom a d'a yalañ junoc cajón, ma d'a yalañ junoc ch'at scac'cani? A d'a yib'añ junoc tas chaañ, ata' scac'q'uei, yic vach' syac' yoc d'a yol co pat. ²² Icha pax chi' jantac tas c'ub'ab'ileli, ol checlajoc. Yed' jantacñej tas c'ub'eltac yaji, ol checlajel smasanil. ²³ A juntzañ van eyab'an tic, naec val sic'lab'il.

²⁴ Aq'uec val och e chiquin d'a tas van eyab'ani, yujto icha tzeyutej eyac'anoch e chiquin, icha chi' ol yutoc Dios yac'anpax nachajel eyuuj. Ayto pax tas ol vach' ac'joc nachajel eyuuj. ²⁵ Yujto a mach sgana snachajel yuuj, ol vach' ac'joc nachajel yuj eb'. Axo eb' malaj sgana snachajel yuuj, a jab'oc tas ijan snachajel yuj eb', ol vach' ic'joc ec' d'a eb', xchi Jesús.

A yab'ixal juntzañ iñat sq'uib'i

²⁶—Ol val d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Lajan icha junoc viñ stzicb'at viñat d'a sat junoc sluum. ²⁷Slajvi chi', svay viñ junjun ac'val, sq'ueux van viñ d'a junjun c'u. Axo pax juntzañ iñat chi' sq'ueuli, sq'uib'i. Palta mañ yojtacoc viñ tas tz'aj sq'uib'i, ²⁸yujto yujñej syaxil sat luum sq'uib'i. B'ab'el sq'ueul xiil. Slajvi chi', sq'ueul sjolom, tz'och sat. ²⁹Ayic sc'anb'i, sjochchaji, yujto sc'och stiempoal yeli.

A yab'ixal sat añ mostaza

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰¿Chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios tze na'a? Ol val jun ab'ix tic eyab'i, chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb'. ³¹A eb' chi', lajan eb' icha juntzañ iñat mostaza tz'avchaj d'a junoc luum. A juntzañ iñat chi', yelxo te cotac d'a yichañ masanil juntzañxo iñat d'a yolyib'añq'uinal tic. ³²Palta ayic toxo ix avchaji, sq'uib'i, ec'to tz'aj d'a yichañ masanil juntzañxo itaj scavej d'a junjun ab'íl. Te nivac tz'aj sc'ab', syal sb'oan so' noc' much d'a yerul, xchi Jesús d'a eb'.

Ab'ixñej yalnac Jesús d'a eb' anima

(Mt 13.34-35)

³³Tzajtum juntzañ ab'ix icha jun tic ix yal Jesús d'a eb' ayic ix yalanel slolonel. Añej juntzañ tas snachajel yuj eb', ix yaleli. ³⁴Añej juntzañ ab'ix chi' ix yac'lab'ej a ix yalanel d'a eb' anima. Axo yic ayec' sch'ocoy yed' eb' sc'ayb'um, ix laj yal d'a eb' tastac syalelc'och masanil juntzañ chi'.

Ix numc'aj ic'yed' a' ñajab' yuj Jesús

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Añeja' d'a jun c'u chi' ayic van sq'uic'b'i, ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Coyec d'a junxo sc'axepal a' chi', xchi.

³⁶Yuj chi' ix yactejcan juntzañ eb' anima ayec' d'a sti' a' ñajab' chi'. Ix och eb' d'a yol te' barco d'a b'ajtaxon ayoch Jesús chi', ix b'at eb'. Ix b'at pax juntzañxo barco yed' eb'. ³⁷Palta ix javi jun ic' te ov d'a yib'añ a'. Ix och chulnaj a' d'a yol te' barco chi'. Ix mac'jioch a' d'a yol te' yuj ic' chi'. Ijan ix b'at te' d'a yich a'. ³⁸Axo Jesús vaynac d'a yichelc'och te' barco chi', ayoch sc'añ jolom. Yuj chi', ix pitzjiel svayañ yuj eb'.

—Mamin, ¿tom max a na jab'oc to van co b'at d'a yich a'? xchi eb' d'ay.

³⁹Yuj chi' ix q'ue vaan, ix cachji jun ic' chi' yuuj yed' a' ñajab' chi':

—Ochañ vaan. Numan tzach aji, xchi.

Ichato chi' b'ian, ix och vaan jun ic' chi', ix numc'aji.

⁴⁰Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—¿Tas yuj tzex te xivi? ¿Tas yuj maxto eyac'och Dios d'a e c'ool? xchi d'a eb'.

⁴¹Axo eb', toñej ix te sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':

—¿Tas yaj jun viñ tic? Ina sc'anab'ajax viñ yuj ic' yed' a' ñajab' tic, xchi eb'.

5

A jun viñ ayoch enemigo d'ay d'a Gerasa

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹Ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a junxo sc'axepal a' ñajab' chi' d'a Gerasa. ²Ayic van yelta Jesús d'a yol te' barco chi', ix cot jun viñ b'aj

smucchaj eb' chamnac, ix c'och viñ d'ay. A jun viñ chi', ayoch enemigo d'a viñ. ³ Añej b'aj mucan eb' chamnac, añej ta' cajan viñ. Malaj junoc mach syal stzec'an viñ, vach'chom yed' q'uen cadena. ⁴ Yujto tzijtum elxo stzec'chaj viñ yed' q'uen d'a sjaj yoc yed' d'a sc'ab', palta d'a juntac el sd'iñchajb'at q'uen yuj viñ. Malaj junoc mach stzac'van syaman viñ. ⁵ Masanil tiempo, d'ac'valil yed' d'a c'ualil, toriej sb'eyec' viñ d'a jolomtac vitz, yed' b'aj smucchaj eb' chamnac. Tz'avaj viñ. Ste maq'uej lajvoc sb'a viñ d'a juntzañ q'uen q'ueen. ⁶ Najatto ix yilb'at Jesús chi' viñ, ix spilan yip viñ scot d'ay. C'axel yem cuman viñ d'a yichañ sc'ochi. ⁷⁻⁸ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—Ach enemigo, elañ d'a viñ, xchi.

Ix lajvi chi', ix te q'ue yav viñ yalani:

—¿Tas alan ic d'ayin, ach Jesús? A ach tic, Yuninal ach Dios, jun te Nivan Yelc'ochi. Tzin tevi val d'ayach d'a yichañ Dios, mañ in ixtej, xchi viñ d'ay.

⁹ Ix lajvi chi', ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:

—¿Tas a b'i? xchi d'a viñ.

—Legión in b'i, yujto tzijtum co b'eyi, xchi viñ.

¹⁰ Ix och ijan viñ stevi d'a Jesús, yic max checziel eb' enemigo chi' d'a jun lugar chi'. ¹¹ Ay juntzañ noc' chitam van sva d'a stz'ey jun tzalan chi'.

¹² Yuj chi' ix tevioch masanil eb' enemigo chi' d'a Jesús:

—Checoñcanb'at d'a scal noc' chitam chi', yic a d'a noc' ol oñ ochcanoc, xchi eb'.

¹³ Axo Jesús ix chaanb'at eb' d'a noc'. Yuj chi' ix el eb' d'a viñ, axo d'a noc' chitam chi' ix b'at ochxican eb'. Ay am chab'oc mil noc'. Ix laj syumanb'at sb'a noc' smasanil d'a sattac vitz. Ix laj b'at noc' d'a yol a' ñajab' chi'. Ix laj sjic' a' noc', ix cham noc'.

¹⁴ Axo eb' stañvumal noc' ix te xiv eb'. Ix laj b'at eb' elelal. Ix laj ec' eb' yalcanel yab'ixal jun chi' d'a choñab' yed' b'aj najat yajb'ati. Yuj chi', ix laj c'och eb' anima yila' tas jun ix uji chi'. ¹⁵ Axo ix c'och eb' b'aj ayec' Jesús, ix yilan eb' to a viñ b'aj ix el eb' enemigo chi', c'ojanec' viñ ta'. Ayxo och spichul viñ, te vach'xo sc'ol viñ. Yuj chi', ix te xiv eb'. ¹⁶ A eb' ix ilan tas ix sc'ulej Jesús chi', a eb' ix alan d'a juntzañxo eb' vanto sc'ochi. Ix laj yalan eb' tas ix aj yel eb' enemigo chi' yed' tas ix aj pax noc' chitam chi'. ¹⁷ Yuj chi', ix tevi eb' anima chi' d'a Jesús, yic tz'el d'a yol slugar eb' chi'.

¹⁸ Ayic ix ochxi Jesús d'a yol barco, axo viñ b'aj ix el eb' enemigo chi', ix sc'an pavor viñ d'a Jesús yic vach' sb'atcan viñ yed'oc. ¹⁹ Palta ix yalan d'a viñ:

—Paxañ d'a a pat, b'aj ay a mam yed' eb' uc'tac. Tzalan icha tic d'a eb': Nivan tas ix sb'o Dios Cajal d'ayin. Ix te oc' sc'ool d'ayin, xa chi, xchi Jesús d'a viñ.

²⁰ Yuj chi', ix b'at viñ. Ix ec' pax viñ d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Decápolis. Ix laj yalanel viñ jantac tas ix sb'o Jesús d'ay. Yuj chi' ix te sat sc'ol eb' smasanil.

*A ix yisil viñaj Jairo yed' junxo ix penaay
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

²¹ Ix lajvi chi', ix ec'xi Jesús d'a a' ñajab' b'aj ix coti. Axo yic ix c'ochxi d'a sti' a' chi', tzijtum anima ix smolb'ej sb'a. ²² Ix c'och jun viñ yajal yaj d'a spatil culto, scuch Jairo. Ayic ix yilan Jesús viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ. ²³ Ix te tevi viñ d'ay, ix yalan viñ:

—Toxo val scham jun ix visil. Coñ ved'oc, b'at aq'uec' a c'ab' d'a yib'añ ix, yic ol b'oxoc sc'ool ix yic mañ ol cham ix, xchi viñ d'ay.

²⁴ Yuj chi' ix b'at Jesús yed' viñ. Tzijtum pax anima ix b'at yed'oc, ix ste vitz'ej sb'a eb'. ²⁵ Palta ay junxo ix, ayxo slajchavil ab'il syamanoch yel jun a' d'a snivanil ix. ²⁶ Tzijtum eb' aritum b'aj ix b'at yixtej sb'a ix. Masanil tastac ay d'a ix, ix schoñel ix yuj stupan eb'. Palta maj b'oxilaj ix yuj eb', masrtej ix te nivtaj ix. ²⁷ Palta ix yab'an yab'ixal Jesús ix. Yuj chi' ix c'och ix d'a spatic d'a scal eb' anima. Ix syaman sti' spichul Jesús chi' ix, ²⁸ yujto ix sna' ix: Toñejocab' tzin yam jab'oc sti' spichul, tzin b'oxicani, xchi ix. ²⁹ D'a jun rato chi', ix och vaan jun syaelal ix chi'. Ix yab'an ix sb'oxi sc'ool yuj jun syaelal chi'. ³⁰ Axo Jesús yojtac to ay mach ix b'oxi sc'ool yuj spoder. Yuj chi', ix meltzajb'at q'uelan d'a eb' anima chi', ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Mach jun ix yaman in pichul tic? xchi d'a eb'.

³¹ Axo eb' sc'ayb'um ix alan d'ay:

—Ina te vitz'an yaj b'aj ayach ec' d'a scal eb' anima tic, slajvi chi' tza c'anb'ani: ¿Mach jun in yamani? xa chi, xchi eb' d'ay.

³² Palta ix ec' q'ueleloc d'a scal eb' anima sayani mach jun ix yaman chi'. ³³ Axo ix ix chi', ix te ib'xiq'ue ix yuj xivelal. Yujto yojtacxo ix to ix b'oxi sc'ool ix yuuj. Yuj chi', ix c'och ix d'ay. Ix em cuman ix d'a yichañ. Yelc'olal ix yal ix smasanil d'a yel. ³⁴ Yuj chi' ix yal Jesús chi' d'a ix:

—Ach ix, yujto in ac'och d'a a c'ool, yuj chi' ach b'oxi. Paxañ d'a tzalajc'olal. Tic ach b'oxi d'a jun a yaelal tic, xchi d'a ix.

³⁵ Ayic van yalan Jesús, ay juntzañ eb' viñ ix cot d'a spat viñ yajal yaj d'a spatil culto chi'. Ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jairo chi':

—A jun ix isil chi', toxo ix cham ix. Nab'axoñej tza tzuntzej co C'ayb'umal tic yic b'at yilani, xchi eb' viñ d'a viñ.

³⁶ Palta ayic ix yab'an Jesús chi' tas ix yal eb' viñ, ix yalan d'a viñ:

—Mañ a na jun chi'. Ac' val och Dios d'a a c'ool, xchi.

³⁷ Ix lajvi chi', malaj eb' anima ix schab'at yed'oc. Añej viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yuc'tac viñaj Jacobo chi' ix schab'at yed'oc.

³⁸ Axo ix c'och eb' d'a spat viñ yajal chi', ix yilani, vejancharañ eb' oq'uel. Mañ jantacoc yel yav eb'. ³⁹ Yuj chi', ix och d'a yol pat chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tzex te oq'ui? A ix unin tic, mañ chamnacoclay ix, toñej svay ix, xchi d'a eb'.

⁴⁰ Palta toñej ix tzevaj eb'. Axo ix lajvi yelta eb' anima chi' yuuj, ix yic'anoch smam snun ix, yed' eb' ajun yed'oc. Ix ochc'och eb' b'aj ayec' ix unin chi'. ⁴¹ Ix syaman sc'ab' ix, ix yalan d'a ix:

—Talita cumi, xchi. Syalelc'ochi: Ach ix unin, a in sval d'ayach, q'ueañ vaan, xchi.

⁴² D'a jun rato chi', ix q'ue van ix, ix b'ey ix. Slajchavilxo ab'il ix. Axo eb' anima ayec' ta', ix te sat sc'ool eb'. ⁴³ Palta ix cham val yalan Jesús d'a eb':

—Ayta b'aj tzevalel jun tic. Aq'uec va ix unin tic, xchi d'a eb'.

6

*Ayec' Jesús d'a choñab' Nazaret
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)*

¹ Ix paxta Jesús d'a jun lugar b'aj ayec' chi', ix c'ochxi d'a schoñab'. Ix c'och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. ² Axo d'a sc'ual ic'oj ip ix syamoch sc'ayb'an eb' anima d'a yol spatil culto. Tzijtum eb' ix ab'an sloloni. Palta toñej ix sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':

—¿B'ajtil ix sc'ayb'ej juntzañ tic jun viñ tic? ¿B'aj ix yic' jun sjelanil viñ tic? ¿Tas syutej viñ sb'oan juntzañ milagro tic? ³ Yujto a jun viñ tic, ñicum te' viñ, yune' viñ ix María. Yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Jacobo, viñaj José, viñaj Judas yed' viñaj Simón. Ay pax eb' ix yanab' viñ ayec' d'a co cal tic, xchi eb'.

Yuj chi', toñej ix somchaj spensar eb' yuj Jesús chi'. ⁴ Palta ix yalan d'a eb':

—A eb' schecab' Dios, ay val yelc'och eb' d'a yichañ eb' anima smasanil. Palta axo d'a yichañ eb' yetchorñab' eb', d'a yichañ eb' sc'ab' yoc eb' yed' d'a yichañ eb' junñej yaj yed' eb' d'a yol spat, malaj yelc'och eb', xchi Jesús.

⁵ Maj yal-laj sb'oan juntzañ milagro ta'. Toñej ix yac'b'at sc'ab' d'a yib'añ jayvañ eb' penaay, yic sb'oxi sc'ool eb'. ⁶ Ix sat sc'ool Jesús yujto maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool. Ix lajvi chi', ix ec' sc'ayb'ej eb' ay d'a juntzañ aldea d'a slac'anil schoñab'.

Schecnach'at eb' sc'ayb'um Jesús

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um slajchavañil. Ix lajvi chi', chat-acvañil ix yutej schecanb'at eb'. Ix ac'ji yopisio eb' yic'anel eb' enemigo. ⁸ Ayic mantzac b'at eb', ix yalan d'a eb':

—Ayic tzex b'ati, mañ eyic' jab'oc tas yic yol e b'e. Mañ eyic' e pa, mañ eyic' eyooch, mañ eyic' e tumin. Añej e c'ococh tzeyic'a'. ⁹ Añej e pichul ayoch eyuuj yed' e xañab'. ¹⁰ Yalñej mach junoc pat b'aj tzex c'ochi, ata' tzex aji masanto tzex paxta. ¹¹ Tato ay eb' max ex chaani, tato malaj sgana eb' schaan yab'i, mañ ex aj ta'. Tze tziccanel spococal eyoc, yic tze ch'oxeli to mañxa eyalan eyic d'a eb',^{6,11} xchi Jesús d'a eb'.

¹² Axo ix b'at eb' sc'ayb'um chi', ix laj yalanel eb' to yovalil sna sb'a eb' anima yuj smul. ¹³ Mañ jantacoc eb' enemigo ix yiq'uel eb' d'a eb' anima. Tzijtum val eb' penaay b'aj ix laj suquec' aceite eb'. Ix laj b'oxican sc'ool eb'.

A schamel viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ A d'a jun tiempoal chi', ayic ix yab'an viñaj rey Herodes juntzañ tastac ix sc'ulej Jesús, yujto ix te pucaxel yab'ixal d'a scal masanil eb' anima. Yuj chi' ix yalan viñ:

—A jun viñ chi', aton viñaj Juan viñ ac'annac bautizar, ix pitzvixi viñ d'a scal eb' chamnac. Yuj chi', ay spoder viñ sc'ulan juntzañ chi', xchi viñ.

¹⁵ Axo juntzañxo eb' anima ix alani:

—A jun viñ chi', aton viñaj Elías, xchi eb'.

Axo juntzañxo eb' ix alani:

Aton jun schecab' Dios, icha eb' ay d'a peca', xchi eb'.

¹⁶ Palta axo viñaj rey Herodes chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ:

—A jun viñ syal eb' chi', aton viñaj Juan. Aton viñ ix viq'uel sjolom. A viñ ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, xchi viñ.

17-19 Icha tic ix aj scham viñaj Juan yuj viñaj Herodes. Ay jun yuc'tac viñaj Herodes chi' scuchan Felipe, Herodías sb'i ix yetb'eyum viñ. Axo viñaj Herodes chi' ix montanel ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. Axo viñaj Juan chi' ix b'at alan d'a viñaj Herodes chi':

—Mañ sleyaloc tzic' ix yetb'eyum viñ uc'tac tic, xchi viñ.

Yuj chi', ix te cot yoval ix Herodías chi'. Ix yac'an sc'ool viñaj Herodes chi' ix. Yuj chi', ix yal viñ to syamchaj viñaj Juan chi'. Ix yac'anoch viñ viñ d'a preso. Ix och q'uen cadena d'a viñ. Axo ix Herodías chi', ix te chichonoch sc'ool ix d'a viñaj Juan chi'. Sgana ix smiljicham viñ, palta max yal-laj yuj ix d'a elañichamel, ²⁰ yujto toxon yojtac viñaj Herodes chi' to tojol spensar viñaj Juan chi', to yic Dios yaj viñ. Yuj chi', ix xiv viñ yuj viñaj Juan chi', ix yac'anoch stañvumal viñ viñ, yic max cham viñ yuj ix Herodías chi'. Ay b'aj syal slolonel Dios viñaj Juan d'a viñaj Herodes chi'. Toñej ste somchaj sc'ool viñ yuj viñ, palta ste tzalaj viñ yab'an d'a viñ. ²¹ Palta ayic ix och jun q'uiñ yic yab'ilal viñaj Herodes chi', ata' ix yil ix Herodías chi' tas ol yutoc ix yac'ancham viñaj Juan chi', yujto ay jun nivan vael ix och yuj viñ rey chi'. Ix yac' va eb' yetyajalil viñ, eb' yajal eb' soldado yed' eb' nivac vinac d'a yol yic Galilea chi'. ²² Axo jun ix yune' ix Herodías chi' ix c'och b'aj van sva eb' chi'. Ix chañalvi ix. Axo viñaj Herodes yed' eb' viñ ayoch vael yed'oc, te vach' schañalvi ix ix yil eb'. Yuj chi', ix yalan viñ d'a ix:

—C'an d'ayin tas tza nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.

²³ Ix yac'an sti' viñ d'a ix, ix sloacan sb'i Dios viñ:

—Yalñej tas junoc tza c'an d'ayin, ol vac'ñej d'ayach. Vach'chom a masanil tas ay d'a yol in mach'en, nañal ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.

²⁴ Axo ix elixta ix. Ix yalan ix d'a ix snun:

—¿Tas a gana ol in c'ana'? xchi ix.

Ix tac'vi ix snun ix chi':

—A sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar tza c'ana', xchi ix.

²⁵ Ix lajvi chi', ix c'ochxi ix d'a viñ rey chi', ix yalan ix:

—In gana tzac' sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar d'ayin. D'a yol junoc pultu in gana tzac' d'ayin, xchi ix.

²⁶ Ix te cusq'ue viñ rey chi' ayic ix yab'an viñ. Palta majxo yal-laj stenanec' viñ, yujto toxo ix sloc sb'i Dios viñ. Ix yab'pax eb' viñ ayec' yed' viñ. ²⁷ Yuj chi', ix schecb'at jun viñ soldado viñ stzepel sjolom viñaj Juan chi', syic'ancoti. ²⁸ Ix b'at jun viñ soldado chi' d'a te' preso, ix b'at yic'anel sjolom viñaj Juan chi' viñ. Ix lajvi chi', ix yic'ancot viñ d'a yol jun pultu, ix yac'an viñ d'a ix. Axo ix ix ac'an d'a ix snun chi'.

²⁹ Axo eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi', ayic ix yab'an eb', ix c'och eb'. Ix yic'anb'at snivanil viñ eb', ix b'at smucanem eb'.

A Jesús ix ac'an va oye' mil vinac

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ A eb' schecab' Jesús ix c'ochxi eb' d'ay. Ix yalan eb' masanil tastac ix sc'ulej eb' yed' masanil tas ix sc'ayb'ej eb'. ³¹ Ixto lajvi yalan eb', ix yalan Jesús d'a eb':

—Coyec co ch'ocoj b'aj malaj anima, yic squic' quip ta', xchi.

Ix yal icha chi', yujto malaj scolanal eb' yuj eb' anima, yujto sc'ochñej eb' anima d'ay. Max och jab'oc scolanal eb' sva yuj eb'.

³² Axo Jesús, ix och d'a yol jun te' barco yed' eb' sc'ayb'um. Sch'ocoj eb' ix b'at b'aj malaj anima. ³³ Palta tzijtum mach ix ilan sb'at eb', yojtacxo

eb' to a Jesús. Yuj chi', ay eb' ix cot d'a junjun choñab' d'a slac'anil chi'. Ix b'at eb' d'a yoc, ix b'ab'laj c'och eb' b'aj ix c'och chi'. ³⁴ Axo ix elta Jesús d'a yol te' barco chi', ix yilanb'ati to mañ jantacoc anima ayxo ec' ta'. Ix oc' sc'ool d'a eb', yujto lajan eb' icha noc' calnel malaj starivumal. Yuj chi', tzijtum tas b'aj ix sc'ayb'ej eb'. ³⁵ Axo yic vanxo sb'at c'u ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb' d'ay:

—Ina vanxo sb'at c'u. Palta a jun lugar tic, te tz'inan. ³⁶ Yuj chi' tecan vach' tza checb'at eb' anima tic b'ajtac ay anima yed' d'a juntzariñ aldea d'a lac'an tic, yic vach' ol laj sman va sb'a eb' ta', yujto malaj tas sva eb' d'a tic, xchi eb'.

³⁷—Aq'uec va eb' a ex tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'. Palta ix yalan eb' d'ay:

—¿Tom syal co b'at co man chab'oc am ciento denario pan, yic ol cac' sva eb'? xchi eb'.

³⁸—¿Jaye' ixim pan chi' eyed' jun? Sayec eyila', xchi Jesús d'a eb'. Axo yic ix lajvi yilan eb', ix yalan eb' d'ay:

—Añej oye' ixim qued'nac yed' cha pitañ noc' chay, xchi eb'.

³⁹ Ix lajvi chi', ix yalan Jesús, to tz'em c'ojan eb' anima smasanil d'a jun ac'lic chi', macquiltac tz'aj eb'. ⁴⁰ A ix aj em c'ojan eb' viñ, ay 100 d'a junjun macariñ yed' 50 d'a juntzarixo. ⁴¹ Ix lajvi chi', ix yic'anchariñ oye' pan chi' Jesús yed' cha pitañ chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaariñ, ix yac'an yuj diosal, ix xepanb'at ixim pan chi'. Ix lajvi chi', ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um chi', yic spucanb'at eb' d'a eb' anima chi'. Ix spucanpaxb'at cha pitañ chay chi' d'a eb' smasanil. ⁴² Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. ⁴³ Ayic ix lajvi sva eb' chi', ix sic'anq'ue lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' yed' pax noc' chay chi'. ⁴⁴ Oye' mil eb' viñ vinac ix va'i.

B'eynac Jesús d'a sat a' ñajab'

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to tz'ochxi eb' d'a yol te' barco, yic sb'ab'laj c'axpajcanec' eb' d'a junxo sc'axepal a' ñajab' chi', yic sc'och eb' d'a choñab' Betsaida. Axo Jesús chi' ixto cani, ix yalan quilcob'a d'a eb' anima chi'. ⁴⁶ Ix lajvi stac'lancan sb'a yed' eb', ix b'at d'a jun tzalan yic slesalvi ta'. ⁴⁷ Axo yic toxo ix q'uiç'b'i, vanxo sc'och eb' sc'ayb'um chi' yed' te' barco d'a snañal a'. Axo Jesús ix can sch'ocoj d'a sti' a'. ⁴⁸ Axo yic ayto sc'ana' ix yilanb'at Jesús to van yel yip eb' smac'an a', yujto te ov sja ic' d'a yichañ eb'. Van sb'eyb'at d'a yoc d'a sat a' ix c'och d'a eb'. B'eñej ijan ix ec'b'at d'a eb'. ⁴⁹ Palta ix yilb'at eb' to van sb'ey d'a sat a', a snaan eb' to lab' jun van sc'och chi' d'a eb'. Yuj chi' ix te el yav eb'. ⁵⁰ Ix yil eb' smasanil, yuj chi' ix te xivq'ue eb'. Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—Tec'b'ejec e b'a. A in. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.

⁵¹ Ix lajvi chi', ix och d'a yol te' barco chi' yed' eb'. Ix och vaan jun ic' chi' yuuj. Yuj chi', ix te sat sc'ool eb'. ⁵² Vach'chom toxo ix yil jun milagro ix sb'o Jesús eb' yed' ixim pan, palta max nachajel spider yuj eb', yujto manto yac'och jab'oc spensar eb' d'ay.

B'onacxi sc'ool eb' penaay d'a Genesaret

(Mt 14.34-36)

⁵³ Ix lajvi sc'axpajec' eb' d'a a' chi', ix c'och eb' d'a jun lugar scuchan Genesaret. Ix yac'ancanoch etzan te' barco chi' eb' d'a sti' a'. ⁵⁴ Ix lajviñej yelta eb' d'a yol te' barco chi', ix yilano eb' anima to a Jesús. ⁵⁵ Yuj

chi', ix laj yalan eb' d'a smasanil jun lugar chi'. Ix laj syamanoch eb' sb'achancot eb' penaay d'a sat svaynub' b'aj ayec' Jesús chi'. ⁵⁶ Masanil b'ajtac ix ec' Jesús, d'a aldea, d'a choñab' yed' b'ajtac ay anima, ix laj ic'jielta eb' penaay d'a yoltac calle. Ix sc'anán pavor eb' d'a Jesús chi', yic syamaji jab'oc sti' spichul yuj eb' penaay chi'. Axo jantacñej eb' ix yaman sti' spichul chi', ix b'oxican sc'ool eb' yuuj.

7

A juntzañ tas tz'ixtanel co pensar

(Mt 15.1-20)

¹ Ay juntzañ eb' viñ fariseo yed' jayvañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix cot eb' viñ d'a Jerusalén. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj ayec' Jesús. ² Ix yilanoch eb' sc'ayb'um Jesús chi' eb' viñ, to mañ ichoc val yaj sleyal eb' viñ syutej eb' sb'ican sc'ab' ayic sva eb'. Ix och spaltail eb' d'a sat eb' viñ yuj sc'ab' chi'. Yuj chi', ix yalan eb' viñ to malaj svach'il eb'. ³ Yujto a eb' viñ fariseo chi' yed' smasanil juntzañxo eb' aj Israel, añej sb'eyb'al smam yicham eb' sb'eyb'alej. Yuj chi', tato max sb'iquel sc'ab' eb' icha syal sb'eyb'al eb' chi', max valaj eb'. ⁴ Axo yic sjax eb' d'a mercado, max valaj eb' masanto sb'ic sc'ab' eb', icha chi' syalelc'och jun sb'eyb'al eb' chi'. Man jantacto juntzañxo tas sb'eyb'alej eb', icha yic sb'ican el svaso eb', xalu yed' juntzañxo q'uen yamc'ab' yic vael. ⁵ Yuj chi', a eb' viñ fariseo chi' yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix yal eb' viñ d'a Jesús:

—¿Tas yuj max sc'anab'ajej juntzañ sb'eyb'al eb' co mam quicham eb' a c'ayb'um tic? Ina max sb'ic sc'ab' eb' ayic sva eb', xchi eb' viñ.

⁶ Yuj chi', ix yal Jesús d'a eb' viñ:

—A ex tic, te chab' sat ex. Yel ton val yalnaccan viñaj Isaías eyuuj, ayic stz'ib'annaccan viñ icha tic:

A eb' anima tic, añej d'a sti' eb' syal vach' lolonel d'ayin.

Palta axo spensar eb', najat yajcanel d'ayin.

⁷ Nivanoc tzul yaq'uem sb'a eb' d'ayin.

Añej juntzañ schecnab'il anima syac' eb' c'ayb'ajoc, xchi Dios d'a Slolonel.

⁸ Yujto a ex tic, ix eyactejcan schecnab'il Dios yic vach' añej juntzañ sb'eyb'al e mam eyicham tze c'anab'ajej. ⁹ Toñej tzeyixtejel schecnab'il Dios, yuj e c'anab'ajan juntzañ sb'eyb'al eb' e mam eyicham chi'. ¹⁰ Yalnaccan viñaj Moisés icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. A eb' sb'ajan smam snun, smiljicham eb', xchi. ¹¹ Palta a exxo tic, tzeyala' to mañ yovaliloc scolvaj junoc mach d'a smam snun. Tato ay junoc mach tz'alan icha tic d'a smam snun: Max yal in colvaj d'ayex, yujto a masanil tas ay d'ayin, yicñej Dios yaji, tato xchi, te vach' tzeyab'i. ¹² Tato ay mach tz'alan icha chi', a exxo tic tzeyala' to mañxo yovaliloc scolvaj eb' d'a smam snun chi'. ¹³ Icha chi' tzeyutej eyixtanel schecnab'il Dios, yujto añej sb'eyb'al eb' e mam eyicham tzeyac' sc'ayb'ej eb'. Tzijtumto juntzañxo tas tze c'ulej icha juntzañ tic, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁴ Ix lajvi chi', ix yavtanxicot eb' anima Jesús. Ix yalan d'a eb':

—Maclejec eyab' e masanil tas ol vala'. Nachajocab'el eyuuj: ¹⁵⁻¹⁶ A juntzañ tas tz'och d'a co ti', max oñ juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios. Palta a juntzañ tas scot d'a co pensar, a tzoñ ac'an juvoquel d'a yichañ Dios, xchi d'a eb'.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix actajcan eb' anima yuj Jesús, ix och d'a yol pat yed' eb' sc'ayb'um. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas syalelc'och jun ix al tic? xchi eb' d'ay.

¹⁸ Ix yalanpax d'a eb':

—¿Tom max nachajel eyuuj? ¿Tom mañ eyojtacoc? A tas tz'och d'a co ti' max ori juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios, ¹⁹ yujto mañoc d'a co pensar sc'ochi. Toriej tz'em d'a yol co c'ool, axo d'a junxo rato, tz'elixcani, xchi d'a eb'.

Icha chi' ix yutej yalani to a jantacrej tas sco va'a, malaj yovalil yuj Dios. ²⁰ Ix yalanxi junxo tic d'a eb':

—A juntzañ tas scot d'a co pensar, a tzoñ juanel d'a yichañ Dios. ²¹ Yujto a d'a spensar eb' anima spitzvi juntzañ chuc pensaril tic. Ay eb' ayxo yetb'eyum tz'em d'a mul. Ay pax eb' malaj yetb'eyum tz'empaxi. Ay eb' smac'ancham yetanimail. ²² Ay eb' tz'elc'ani. Ay eb' syiloch sc'ool d'a junocxo. Ay eb' malaj svach'il syutej sb'a. Ay eb' tz'esani. Ay eb' malaj jab'oc sq'uixvelal scomon c'ulan junoc tasi. Ay eb' schichonoch sc'ool d'a junoc mach vach' yaji. Ay eb' comonrej sb'uchvaji. Ay eb' ac'umtac syutej sb'a. Añejtona', ay pax eb' malaj jab'oc spensar. ²³ A juntzañ chucal tic, a d'a spensar eb' anima spitzvi. A tz'ixtanel eb' d'a yichañ Dios, xchi Jesús.

Ay jun ix mañ israeloc ix yac'och Jesús d'a sc'ool
(Mt 15.21-28)

²⁴ Ix lajvi chi', ix elxi Jesús d'a jun lugar chi', ix c'och d'a yol yic Tiro yed' Sidón. Axo d'a yol jun pat ix och vaan. Yujto sgana to malaj mach tz'ojtacaneli tato ayec' ta', palta maj yal-laj sc'ub'anel sb'a. ²⁵ Ata' ayec' jun ix unin, ayoch jun enemigo d'a ix, axo ix yab'an ix snun ix to ix c'och Jesús ta'. Yuj chi', ix b'at ix yila'. Ix b'at em cuman ix d'ay. ²⁶ A jun ix chi', griega ix, aj Sirofenicia ix. Ix tevi ix d'a Jesús, yic syiq'uel jun enemigo chi' d'a ix yune' ix chi'. ²⁷ Axo ix yalan d'a ix:

—B'ab'laj vaocab'can eb' unin. Mañ vach'oc tato stoc'jiec' svael eb', tz'ac'jib'at d'a noc' yunetac tz'i', xchi. ^{7.27}

²⁸ Palta axo ix tac'vi ix d'ay:

—Yel ton Mamin, palta a noc' yunetac tz'i' chi' sic'anq'uechaañ sc'ajil yooch eb' unin d'a yalañ mexa, xchi ix d'ay.

²⁹ Yuj chi', ix yalanxi Jesús d'a ix:

—A jun ix al tic d'ayin, te vach'. Syalxo a pax d'a a pat, yujto toxo ix el jun enemigo chi' d'a ix une' chi', xchi d'a ix.

³⁰ Axo ix c'ochxi ix d'a spat, ix yilan ix to c'otanec' ix yune' chi' d'a sat sch'at. Toxo ix el jun enemigo chi' d'a ix.

Ix jacvi schiquin jun viñ chacañ

³¹ Ayic ix elxi Jesús d'a Tiro b'aj ayec' chi', ix ec' d'a choñab' Sidón yed' d'a juntzañ choñab' ay d'a yol yic Decápolis. Ix lajvi chi', ix c'och d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. ³² Axo yic ayec' ta', ix ic'jicot jun viñ chacañ d'ay yuj eb' anima, pural syal pax slolon viñ. Ix tevi eb' d'a Jesús yic syac'b'at sc'ab' d'a yib'añ viñ. ³³ Yuj chi', ix yic'anelta viñ d'a scal eb' anima chi', ix yac'anoch yiximal sc'ab' d'a yol schiquin viñ. Ix stzub'ani. Ix lajvi chi', ix slatzanoch sc'ab' d'a sñi' yac' viñ. ³⁴ Ix q'ue q'uelan d'a satchaañ, ix javi sic'son sc'ool.

—Efata, xchi. Syalelc'ochi: Jacvocab'i.

³⁵ D'a jun rato chi', ix jacvi schiquin viñ. Ix tijviel yac' viñ. Ix lolong'ue viñ. ³⁶ Ix lajvi chi', ix cham val yalan Jesús d'a eb' anima:

—Ayta b'aj tzeyalel jun ix eyil tic, xchi d'a eb'.

Axo yic ix yalan jun chi' d'a eb', masñej ix ste alejel eb'. ³⁷ Ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':

—Masanil tas sc'ulej, vach'ñej. Sjacvi schiquin eb' chacarñ. Slolonpax eb' max uji taxon sloloni, xchi eb'.

8

Ix ac'ji va charñe' mil eb' vinac

(Mt 15.32-39)

¹ A d'a jun tiempoal chi', mañ jantacoc eb' anima ix smolb'ejc'och sb'a d'a Jesús, palta malaj tas sva eb'. Yuj chi' ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús, ix yalan d'a eb':

² —A in tic, tz'oc' in c'ool yuj juntzañ eb' anima tic, yujto chab'jitax ix javican eb' ved' d'a tic, palta mañxalaj tas sva eb'. ³ Tato malaj tas sva eb', tzin checan pax eb' d'a spat, tecan ol el yip eb' d'a yol b'e, yujto ay eb' najat ix coti, xchi Jesús d'a eb'.

⁴ —Palta, ¿tas ol cutoc cac'an va eb' d'a jun lugar tic? xchi eb' sc'ayb'um chi'.

⁵ —¿Jaye' ixim pan eyed'nac? xchi d'a eb'.

—Uqueriej ixim, xchi eb' d'ay.

⁶ Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' anima chi' to tz'em c'ojan eb' d'a sat luum. Ix yic'ancharañ ixim pan chi' yuquíl, ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix xepanb'at ixim pan chi', ix yac'an ixim d'a eb' sc'ayb'um. Axo eb' ix pucanb'at ixim d'a eb' anima chi'. ⁷ Ay jayvañ yunetac chay yed'nac eb'. Ix yac'anpax yuj diosal d'a Dios yuj noc'. Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' to spuch'at noc' chay chi' eb' d'a eb' anima chi'. ⁸ Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. Ix lajvi sva eb' chi', uqueto xuuc b'ud'an ix yac' sobre ix can yuj eb'. ⁹ Ay am charñeoc mil sb'isul eb' ix va'i. Ix lajvi chi', ix chec'ji pax eb' yuuj. ¹⁰ Ix ochxi d'a yol te' barco yed' eb' sc'ayb'um chi'. Ix b'at eb' d'a yol yic Dalmanuta.

A eb' fariseo ix c'anan yil junoc milagro

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Ay juntzañ eb' viñ fariseo ix c'och d'a Jesús. Ix och ijan eb' viñ stelan sb'a yed'oc, yujto sgana eb' viñ syac' proval. Yuj chi', ix sc'anan yil junoc milagro eb' viñ scot d'a Dios. ¹² Axo Jesús ix ja sic'son sc'ool. Ix yalani:

—A ex tic, ¿tas yuj tze c'an eyil junoc milagro d'ayin? Val yel sval d'ayex, malaj junoc milagro ol in ch'ox eyila', xchi Jesús.

¹³ Ix lajvi chi', ix yactancan eb' viñ fariseo chi' Jesús, ix ochxi d'a yol te' barco chi' yed' eb' sc'ayb'um. Ix c'axpajec' eb' d'a junxo sc'axepal a' ñajab' chi'.

A juntzañ sc'ayb'ub'al eb' fariseo

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Axo eb' sc'ayb'um Jesús, maj sna eb' yic'b'at jab'oc ixim span. Añej val jun pitañ ixim yed'nac eb' d'a yol te' barco chi'. ¹⁵ Ix yalan Jesús d'a eb':

—Ab'ec. Tzeyil val e b'a d'a yich span eb' fariseo yed' d'a yich span viñaj Herodes, yujto te ay smay tzex juviel yuuj, xchi d'a eb'.

¹⁶ Axo eb' sc'ayb'um chi', ix laj yalan eb' yuj tas ix yala':

—Syal icha tic, yujto malaj ixim co pan qued'nac, xchi eb'.

¹⁷ Palta yujtac Jesús tas van yalan eb'. Yuj chi', ix yal d'a eb':

—¿Tas yuj tzeyala' to malaj ixim e pan? ¿Tom max nachajel eyuuj? ¿Tom mañ eyojtacoc tas syalelc'och jun tic? Te max in eyac'och d'a e c'ool. ¹⁸ ¿Tom maj eyila'? ¿Tom maj eyab'i'? ¿Tom max e nacoti? ¹⁹ Ayic ix in pucanec' oye' ixim pan d'a scal oye' mil vinac, ¿jayeto xuuc ixim ix yac' sobre ix e sic'q'uei? xchi d'a eb'.

—Lajchave' xuuc, xchi eb'.

²⁰ —Axo yic ix in pucanxiec' uque' ixim pan d'a scal chañe' mil anima, ¿jayeto xuuc ix b'ud'ji, ix yac' sobre ix e sic'q'uei? xchi.

Uque' xuuc, xchi eb'.

²¹ —¿Tas yuj max nachajel jab'oc eyuuj jun? xchi d'a eb'.

Ix jacvi sat jun viñ yuj Jesús

²² Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choñab' Betsaida. Ay jun viñ max uji yilani, ix quetzchajb'at viñ d'a Jesús yuj eb' anima. Ix tevi eb' d'a Jesús chi' to syamji viñ yuuj. ²³ Axo Jesús ix yaman sc'ab' viñ. Ix squetzanb'at viñ d'a stiel choñab'. Ix sucanec' jab' stzub' d'a yol sat viñ. Ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'añ viñ. Ix lajvi chi' ix sc'anb'ani tato tzaxo yal yilan viñ. ²⁴ Yuj chi', ix yac'lej viñ yilani. Ix yalan viñ d'a Jesús chi':

—Tzaxo vil juntzañ anima, añejto lajan eb' yed' te te' svila', palta sb'eyec' eb', xchi viñ.

²⁵ Axo Jesús ix sucanxiec' sc'ab' d'a yib'añ sat viñ. Ichato chi', ix vach' jacvi yol sat viñ chi'. Te vach'xo ix aj yilan viñ. ²⁶ Ix lajvi chi', ix checji pax viñ d'a spat yuuj. Ix yalan d'a viñ:

—Mañ ach ec' d'a yol choñab'. Ayta mach b'aj tzal jun tic, xchi Jesús d'a viñ.

Yalnac viñaj Pedro to a Jesús aton viñ Cristo

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Ix lajvi chi', ix ec' Jesús d'a juntzañ aldea d'a yol yic Cesarea yic Filipos yed' eb' sc'ayb'um. Axo yic van sb'ey eb', ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Mach in yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.

²⁸ —Ay eb' tz'alani, tob' a ach tic Juan ach, viñ ac'annac bautizar. Ay pax eb' tz'alani tob' Elías ach. Ay pax eb' tz'alani tob' schecab' ach Dios ec'nac d'a peca', xchi eb' sc'ayb'um chi' d'ay.

²⁹ —Xal ex, ¿mach in eyalani? xchi d'a eb'. Yuj chi' ix tac'vi viñaj Pedro d'ay:

—A ach tic, Cristo ach, xchi viñ d'ay.

³⁰ Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyalel jun tic, xchi.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Axo d'a jun tiempo chi', ix syamoch Jesús sc'ayb'an eb' sc'ayb'um yuj tastac ol javoc d'a yib'añ, ix yalan icha tic:

—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol vab' syail. A val eb' ichamtac vinac ay yopisio, eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ol in spatiquejcanel eb'. Ol in smilancham eb'. Palta axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.

³² Tojlnřej ix yutej Jesús yalan juntzañ chi' d'a eb'. Palta axo viñaj Pedro, ix ic'anelta Jesús chi' sch'ocoj. Ix yac'lan viñ scachanoch vaan

yalani. ³³ Palta axo Jesús, ix meltzajb'at q'uelan d'a juntzarixo eb' sc'ayb'um. Ix scachanoch vaan viñaj Pedro chi', ix yalan d'a viñ:

—Ach Satanás, elañ d'a in tz'ey, yujto mañoc juntzarñ yic Dios b'aj tzac'och a pensar. Añej juntzarñ yic anima b'aj ayoch a pensar, xchi d'a viñ.

³⁴ Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' sc'ayb'um yed' eb' anima, ix yalan d'a eb':

—Tato ay eb' sgana tz'och in c'ayb'umoc, yovalil mañoxo yicoc sb'a eb' sch'ocoj. Yab'ocab' syail eb' vuuj, vach'chom d'a te' culus. Tato icha chi', ochocab' eb' in c'ayb'umoc. ³⁵ Yujto yalñej mach eb' sgana añej d'a yolyib'añq'uinal tic scol sb'a, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' ol yac'cham sb'a vuuj, yuj pax jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, aton eb' ol scha sq'uinal d'a junelñej. ³⁶ Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej, ¿tas co ganar? ³⁷ ¿Tasto val ol cac' stojoloc yic tzoñ colchajeli? ³⁸ A val eb' anima d'a jun tiempo tic, mañoc d'a Dios syac'och spensar eb'. Malaj jab'oc svach'il eb'. A mach sq'uixvi vuuj d'a yichañ eb' anima, sq'uixvi pax yuj in lolonel, añejtona', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in q'uixvocpax yuuj, ayic ol in ja yed' spoder in Mam yed' eb' ángel yicxo yaji.

9

¹ Val yel sval d'ayex, ay ex manto ex chamlaj ol eyil svach' och Dios Yajalil yed' spoder, xchi d'a eb'.

Ix q'uexmaj yilji Jesús

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Ob'xitax chi', ix ic'jib'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yuj Jesús d'a jun nivan tzalan. Sch'ocoj eb' ix b'at yed'oc. Ata' ix q'uexmaj yilji d'a yichañ eb'. ³ A spichul, te tziqiqui ix aji. Te sac ix aj yilji. Malaj mach d'a yolyib'añq'uinal tic stzac'van sacb'itan junoc c'apac icha chi'. ⁴ Axo ix yilan eb', ayec' viñaj Elías yed' viñaj Moisés van slolon eb' yed'oc. ⁵ Yuj chi', ix yalan viñaj Pedro d'ay.

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Tecan vach' sco b'o oxec lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed' junoc yic viñaj Elías chi', xchi viñ d'ay.

⁶ Mañ yojtacoc viñaj Pedro chi' tas syala' yujto te xivnac eb' sc'ayb'um chi'. ⁷ Ix lajvi chi', ix c'och jun asun, ix em moyan d'a yib'añ eb'. Ix aljiemta jun lolonel d'a scal jun asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, te xajanab'il vuuj. Aq'uecoch e chiquin d'ay, xchi jun lolonel chi'.

⁸ Ix lajvi chi', ix yilan eb' to mañxalaj mach ayeq'ui. Axoñej Jesús ayeq'ui.

⁹ Ayic van yemxita eb' d'a jun tzalan chi', ix yalan d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyalel jun ix eyil tic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, ato yic ol in pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, ato ta' ol eyaleli, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁰ Yuj chi', munilñej yojtac jun chi' eb'. Malaj junoc mach b'aj ix yal eb'. Palta ix laj snaub'tañ eb' yuj tas ix yal chi' to ol pitzvocxi d'a scal eb' chamnac. ¹¹ Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' d'a Jesús:

—A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, slaj yal eb' icha tic: A viñaj Elías, yovalil ol b'ab'laj javoc, xchi eb'. ¿Tas am yuj syal eb' icha chi'? xchi eb' oxvañ chi'. ¹² Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb':

—Yel toni, yovalil ol b'ab'laj javoc viñaj Elías chi', yic vach' listaxo yaj smasanil ayic tzin javi, palta ¿tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan vuuj, a in Ac'b'il in cot yuj Dios vohc animail tic? Ata' syala' to ol vab' syail, ol in paticajcanel yuj eb' anima. ¹³ Palta sval d'ayex yuj viñaj Elías chi', ulnaxoec' viñ. Ay eb' yac'nac sgana d'a spatic viñ icha snib'ej. Icha val tz'ib'ab'ilcan yuj viñ d'a Slolonel Dios, icha val chi' ix yutej eb', xchi d'a eb' sc'ayb'um chi'.

B'onacxi sc'ool jun viñ unin ayoch enemigo d'ay
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Ayic vanxo sc'ochxi eb' b'aj aycan juntzarñoxo eb' sc'ayb'um chi', ix yilanb'at Jesús to mañ jantacoc anima ayec' yed' eb'. Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, van stelan sb'a eb' viñ yed' eb' sc'ayb'um Jesús chi'. ¹⁵ Axo smasanil eb' ayec' ta', ayic ix yilanb'at Jesús chi' eb', ix te sat sc'ol eb'. Yuj chi', ix b'at lemnaj eb' scha'a. ¹⁶ Axo ix c'och eb' d'a stz'ey, ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Tas yuj tze telaj e b'a yed' eb' viñ? xchi d'a eb'.

¹⁷ Ay jun viñ ix tac'viq'ue d'a scal eb' anima chi':

—Mamin, ix vic'cot jun vuninal d'ayach. Ayoch jun enemigo d'ay, yuj chi' max ujilaj sloloni. ¹⁸ Yalxoñej b'aj scot d'ay, syumji telvoc yuuj. Svoman sti', sjuch'uch'i ye, stzatzb'icanel yuuj. Ix val d'a eb' a c'ayb'um to syiq'uel eb', palta maj yal-laj yic'anel eb' d'ay, xchi viñ d'a Jesús chi'.

¹⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A... a ex tic, te max eyac'och Dios d'a e c'ool. Ina ayxo tiempo ayinec' eyed'oc. ¿B'aq'uiñto val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. Iq'ueccot jun unin chi' d'ayin, xchi.

²⁰ Yuj chi', ix b'at yic'ancot jun yuninal viñ chi' eb'. A ix yilanoch jun enemigo chi' to a Jesús, masñej ix cot yoval scot d'a sjolom jun unin chi'. Ix telvi d'a sat luum, ix te ec' b'alb'onoc. Ix voman sti'. ²¹ Yuj chi', ix sc'anb'an Jesús d'a smam jun unin chi':

—¿Jantacxo tiempo syamchaj yuuj? xchi.

Ix yalan viñ:

—Atax d'a yuninal aytaxonoch d'ay. ²² Tzijtumxo el tz'och d'a yol c'ac' yuuj, sb'at d'a yol a', sgana scham yuuj snaani. Palta tato syal a b'oani, oc'oc val a c'ool d'ayori, xchi viñ d'ay.

²³ —¿Tas yuj tzala' tato syal vuuj? Syala' ta tzac'och Dios d'a a c'ool. A mach tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, masanil tas ol yal yuuj, xchi Jesús d'a viñ.

²⁴ Yuj chi', te chaarñ ix yal viñ smam viñ unin chi':

—Svac'och d'a in c'ool. Colvajan ved'oc d'a in chab'c'olal, xchi viñ.

²⁵ Axo ix yilan Jesús, mañ jantacoc anima van smolchajc'och d'ay, yuj chi' ix stuman jun enemigo chi':

—Ach enemigo, ac'um chacañil, macum ti anima, sval d'ayach, elarñ d'a jun unin tic. Mañixo ach och d'ay junelxo, xchi Jesús.

²⁶ Yuj chi', ix el yav jun enemigo chi'. Te ov ix cotxi d'a sjolom jun unin chi'. Ichato chi' b'ian ix el d'ay. Axo jun unin chi', icha chamnac ix ajcan yuuj. Yuj chi', tzijtum eb' ix alani:

—Ix chami, xchi eb'.

²⁷ Palta axo Jesús ix yaman sc'ab', ix squetzanq'ue vaan.

²⁸ Ix lajviñej chi', ix och Jesús sch'ocoy yed' eb' sc'ayb'um d'a yol pat. Ata' ix sc'anb'ej eb' d'ay:

—¿Tas yuj maj yal quic'anel jun enemigo chi'? xchi eb'.

²⁹ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—A jun macañ enemigo tic, mañ comonoc tz'eli. Añej tato tzex lesalvi, ol yal eyic'aneli, xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalanxi Jesús yuj schamel

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Ayic ix elxi eb' ta', ix ec' eb' d'a yol yic Galilea. Sgana Jesús malaj mach tz'ab'an b'aj van sc'ochi, ³¹ yujto van sc'ayb'an eb' sc'ayb'um. Ix yalan d'a eb':

—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' juntzañ vinac. Ol in smilcham eb'. Palta axo d'a schab'jial chi', ol in pitzvocxi, xchi d'a eb'.

³² Palta max nachajel yuj eb' tas ix yala'. Ix xivpax eb' sc'anb'an d'ay tas syalelc'ochi.

¿Mach am junoc más nivan yelc'ochi?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choñab' Capernaum. Axo yic ayxoc' eb' d'a yol jun pat, ix sc'anb'an Jesús d'a eb':

—¿Tas yuj ix e telaj e b'a d'a yol b'e? xchi d'a eb'.

³⁴ Palta tz'inxoñej xchi eb', yujto ayic van sb'ey eb', ix laj stelaj sb'a eb', mach junoc nivan yelc'och d'a scal eb'.

³⁵ Yuj chi' ix em c'ojan Jesús. Ix yavtancot eb' slajchavañil. Ix yalan d'a eb':

—Tato ay junoc ex e gana nivan eyelc'och d'a e cal d'a yichañ Dios, yovalil más emnaquil tzeyutej e b'a d'a eyichañ e masanil. Yovalil tzex och eyac' servil eb' eyetc'ayb'umal tic smasanil, xchi Jesús d'a eb'.

³⁶ Ix lajvi chi', ix yic'anoch jun unin Jesús d'a scal eb'. Ix schelanq'uei. Ix yalan d'a eb':

³⁷ —A mach schaan junoc unin icha jun tic, yujto vico', a in ton tzin scha eb'. Mañoc inñej tzin scha eb'. Scha pax jun checjinac in cot eb', xchi.

A mach mañ ajc'olac d'ayoñ ayoch qued'oc

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Axo viñaj Juan ix alan d'a Jesús:

—Mamin, ay jun viñ ix quila' van yic'anel eb' enemigo viñ d'a eb' anima. Syalan viñ to yuj a poder sb'o juntzañ chi' viñ. Palta ix co cachoch vaan viñ, yujto mañ junñejoc yaj qued'oc, xchi viñ d'ay.

³⁹ Palta ix yalan Jesús:

—Max yal-laj e cachanoch vaan viñ, yujto malaj junoc mach sb'ooan junoc milagro d'a in b'i, slajvi chi' syalan chuc d'a in patic. ⁴⁰ Yujto a eb' mañ ayococh ajc'olal d'ayoñ, junñej caj yed' eb'. ⁴¹ Tato ay mach scolvaj d'ayex, yujto vic ex, a in Cristo in tic, vach'chom añej junoc vaso a' siej eb', yovalil ol scha spac eb'.

Ay smay sjuviel co pensar

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Palta tato ay mach tz'ac'an somchaj spensar junoc anima tzin ac'anoch d'a sc'ool, to icha spensar unin tz'aj spensar chi', chuc yic jun anima chi'. Octom b'ab'el spixjioch junoc nivaquil q'ueen^{9.42} d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic'an a' schami, yacb'an mantzac yac'

somchaj spensar jun anima chi'. Tato icha chi', más vach' yico'. ⁴³⁻⁴⁴ Tato yuj junoc e c'ab' sjuviel e pensar, más vach' tze tzepel jun e c'ab' chi', yic mañ ol juvoquel e pensar yuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej e c'ab', tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan e c'ab', tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. ⁴⁵⁻⁴⁶ Tato yuj junoc eyoc sjuviel e pensar, más vach' tze tzepel jun eyoc chi', yic vach' max juviel e pensar yuuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej eyoc, tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan eyoc, tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. ⁴⁷ Tato yuj junoc e sat sjuviel e pensar, más vach' tzeyiq'uelta, yic mañ ol juvoquel e pensar yuuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej e sat, tato ol ex och b'aj ayoch Dios Yajalil, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan yol e sat, tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. ⁴⁸ A d'a jun lugar chi', malaj b'aq'uiñ ol lajvoc yab'an syail eb' anima chi' ta'. Axo jun c'ac' chi', malaj b'aq'uiñ ol tupoc.

⁴⁹ Icha tz'aj yem yatz'amil tas sco chi'a, icha chi' ol aj yem c'ac' d'a yib'añ eb' smasanil. ⁵⁰ A atz'am atz'am, te ay yopisio. Palta q'uinaloc satel sc'achial atz'am, ¿tasto val ol aj sc'achib'ixi? Icha yatz'amil tas schichaji, te ay yopisio, ichocab' ex ta'. Ayocab' pax junc'olal d'a e cal, xchi Jesús d'a eb'.

10

Yalnac Jesús yuj eb' spuc sb'a
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Ix elxi Jesús d'a Capernaum b'aj ayec' chi', ix ec' d'a yol yic Judea. Ix c'och d'a junxo lugar ay d'a sc'axepal a' Jordán. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' anima d'ay junelxo. Ix sc'ayb'an eb' ichataxon smodo. ² Ay juntzañ eb' viñ fariseo ix c'och d'ay, yujto sgana eb' viñ syac' proval. Yuj chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'ay tato ay sleyal spucan sb'a junoc viñ vinac yed' ix yetb'eyum. ³ Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas schican schecnab'il Moisés d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani? xchi.

⁴ Ix yalan eb' viñ:

—Yalnaccan viñaj Moisés chi' to syal yac'an junoc yumal viñ yic pucojb'ail d'a ix yetb'eyum, slajvi chi' spucan sb'a viñ yed' ix, xchi eb' viñ d'ay.

⁵ Ix yalanxi Jesús:

—Yuj val e pital, yuj chi' yalnaccan jun checnab'il chi' viñaj Moisés chi'.

⁶ Palta atax sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, sb'oannaccan viñ vinac yed' ix ix. ⁷ Atax ta' yalnaccan icha tic: A viñ vinac, ol yactejean smam snun viñ yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. ⁸ Junxoñej nivanil tz'ajcan eb' schavañil, xchi Dios. Yel, mañxo chavañoc eb', junxoñej yaj eb'. ⁹ Yuj chi', a eb' junxoñej yajcan yuj Dios max yal-laj spojan sb'a eb' yuj eb' anima, xchi Jesús d'a eb' viñ.

¹⁰ Ix lajvi chi' ix ochxi Jesús d'a yol pat yed' eb' sc'ayb'um, ix sc'anb'an eb' d'ay, tas syalelc'och jun ix yal chi'.

¹¹ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—A mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em ajmulal.

¹² Añejtona' a junoc ix ix spuc sb'a yed' viñ yetb'eyum, syic'an junocxo vinac ix, tz'em ix ajmulal, xchi Jesús d'a eb'.

Ic'b'ilocot eb' unin d'a Jesús

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Ix lajvi chi', ay juntzañ unin ix ic'jicot d'a Jesús yuj eb' anima, yic syaq'uec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Palta axo eb' sc'ayb'um ix cachanoch vaan eb' tz'ic'ancot eb' unin chi'. ¹⁴ A ix yilan jun chi' Jesús, ix cot yoval d'a eb', ix yalani:

—Chaecot eb' unin d'ayin. Mañ e cach eb', yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic ay yalan yic yoch d'a yol sc'ab' Dios. ¹⁵ Val yel sval d'ayex, a eb' max chaan Dios Yajaloc icha syutej schaan junoc unin, mañ ol och eb' d'a yol sc'ab', xchi Jesús d'a eb'.

¹⁶ Ix lajvi chi', ix schelanq'ue eb' unin chi'. Ix yac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ix sc'anana svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'.

A yab'ixal jun viñ quelem b'eyum

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Axo yic van sb'atxi Jesús d'a yol b'e, ay jun viñ ix spil yip scot d'ay. Ix em cumnaj viñ d'a yichañ sc'ochi. Ix yalan viñ d'ay:

—Ach in vach' C'ayb'umal, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tas ol vutoc in chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ d'ay.

¹⁸ —¿Tas yuj tzin al vach'il? Junñej mach vach', añejton Dios. ¹⁹ Inai, ojtac juntzañ schecnab'il Dios tz'alan icha tic: Mañ ach em ajmulal. Mañ a milcham junoc etanimail. Mañ ach elc'anoc. Mañ ac'och es d'a yib'añ junoc etanimail. Mañ ac' musansatil junoc etanimail. Ayocab' yelc'och a mam a nun d'a a sat, xchi Jesús d'a viñ.

²⁰ —Mamin, atax in cotoch uninal, tzin c'anab'ajej juntzañ checnab'il tic smasanil, xchi viñ d'ay.

²¹ Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a viñ. Ix te xajanaj viñ yuuj. Ix yalan d'a viñ:

—Ayto junxo max ach tzac'vani. Ixic, b'at choñel jantac tas ay d'ayach. Tzac'an stojol d'a eb' meb'a', yic ol a cha a b'eyumal d'a satchañ. Slajvi chi', tzach jax d'ayin, axo och in c'ayb'umoc chi', xchi d'a viñ.

²² Axo ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te cus viñ. Yuj chi' te cusc'olalxo ix pax viñ, yujto mañ jantacoc tas ay d'a viñ.

²³ Axo ix lajvi spax viñ, ix meltzajb'at q'uelan Jesús d'a eb' sc'ayb'um. Ix yalan d'a eb':

—A val eb' b'eyum, ay val smay mañ ol ochlaj eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a eb'.

²⁴ A eb' sc'ayb'um chi', ix te sat sc'ol eb' yab'an juntzañ chi'. Palta ix yalanxi d'a eb':

—Ex in c'ayb'um, a eb' syac'och sb'eyumal yipoc sc'ool, ay val smay mañ ol ochlaj eb' d'a yol sc'ab' Dios. ²⁵ Q'uinaloc ay junoc noc' camello ticnaic. ¿Tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum, yelxo val pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi.

²⁶ Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te vach' satb'at sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':

—Tato icha chi', ¿mach ol yal scolchaji? xchi eb'.

²⁷ Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb', ix yalani:

—A jun tic, malaj junoc anima syal yuuj. Palta a Dios syal yuuj. Yujto masanil tas syalñej yuuj, xchi.

²⁸ Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

—Mamin, a ori tic, ix cactejan smasanil tastac, ori och a c'ayb'umoc, xchi viñ d'ay.

²⁹ —Val yel sval d'ayex, a mach syactejan spat vuuj, mato yuc'tac, yanab', smam snun, ma yuninal, ma sluum syactejan vuuj, yuj pax jun vach' ab'ix yic colnab'il, te nivan spac ol scha'a. ³⁰ Ol ac'joc junoc ciento spat, yuc'tac, yanab', snun, yuninal, yed' sluum d'a jun tiempo tic. Ol yab' ton syail eb' yuj eb' anima, palta axo d'a yic jun tiempoal ol javoc, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej.

³¹ Ay eb' nivan yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a eb' chi', malaj ol aj yelc'och eb' d'a jun tiempoal chi'. Añejtona' ay eb' malaj yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a d'a jun tiempoal chi', nivan ol aj yelc'och eb', xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalanxican Jesús yuj schamel

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Axo Jesús ix b'atxi d'a yol jun b'e sc'och d'a Jerusalén. Ix b'ab'laj yuj eb' sc'ayb'um. A eb' sc'ayb'um chi', torñej ix sat sc'ool eb'. Axo juntzañxo eb' anima ajun yed' eb', ix te xiv eb'. Axo Jesús, ix avtanelta eb' sc'ayb'um chi' slajchavañil d'a scal eb' anima chi'. Ix och ijan yalan d'a eb' tastac ol javoc d'a yib'añ.

³³ —Ina van co b'at d'a Jerusalén ticnaic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' sat sacerdote yed' d'a yol sc'ab' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol yac'anoch chamel eb' d'a vib'añ. Ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. ³⁴ Ol in sb'uch eb'. Ol in smac'an eb'. Ol in stzub'ej eb'. Ol in smilancham eb'. Palta axo d'a schab'jial ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

A tas ix sc'an viñaj Jacobo yed' viñaj Juan

(Mt 20.20-28)

³⁵ A eb' viñ yuninal viñaj Zebedeo, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, ix c'och eb' viñ yal d'a Jesús:

—Mamin, a tas ol co c'an d'ayach, co gana tzac' d'ayori, xchi eb' viñ d'ay.

³⁶ —¿Tas e gana svac' d'ayex? xchi d'a eb' viñ.

³⁷ —Ayic ol ach och yajalil, tzoc ori a cha em c'ojan d'a a tz'ey,^{10.37} jun ori d'a a vach', jun ori d'a a q'uexañ, xchi eb' viñ d'ay.

³⁸ —Max nachajel eyuuj tas tze c'an d'ayin. ¿Tom ol techaj yaelal e yuuj icha ol in utaj a in tic? A val jun tas ol javoc d'a vib'añ ichato ol in ac'joc bautizar yuuj, ¿tom ol techaj eyuuj? xchi d'a eb' viñ.

³⁹ —Ol techajoc, xchi eb' viñ.

—Val yel, ol ex ac'joc proval, icha ol in ajoc. Icha ol vab' syail, icha chi' ol aj eyab' anpax syail. ⁴⁰ Palta a in tic, malaj valan vic ex vac'an em c'ojan d'a in vach' c'ab', ma d'a in q'uexañ. Yujto a co Mam Dios b'ojinaccani mach eb' ol em c'ojan ta', xchi d'a eb' viñ.

⁴¹ Ayic ix yab'an lajuñvañxo eb' yetc'ayb'umal eb' chi', ix cot yoval eb' d'a viñaj Jacobo yed' d'a viñaj Juan chi'. ⁴² Axo Jesús chi' ix avtancot eb' slajchavañil, ix yalan d'a eb':

—Toxon eyojtac to a eb' ayoch yajalil d'a junjun nivac choñab', syac' mandar eb'. Axo eb' nivac vinac, yajal yaj eb' d'a yib'añ eb' anima. ⁴³ Palta a exxo tic, mañ ichoc ta' ol aj d'a e cal. Tato ay mach sgana nivan tz'aj yelc'och d'a e cal, yovalil tz'och ex yac' servil. ⁴⁴ Añejtona', tato ay

^{10.37} **10:37** A juntzañ xila d'a tz'ey eb' viñ yajal, nivan yelc'och eb' tz'em c'ojan d'ay.

mach sgana sat tz'aj d'a e cal, yovalil tz'och e checab'oc. ⁴⁵ Yujto a in tic, vach'chom Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, mañ yujoc vac'ji servil in javi, palta yuj vac'an servil. Ix in javi ul vac'cham in b'a sq'uexuloc eb' anima, yic vach' tzijtum eb' ol colchajcanel vuuj, xchi Jesús d'a eb'.

Ix jacvi sat viñaj Bartimeo yuj Jesús

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Ix c'och Jesús d'a choñab' Jericó yed' eb' sc'ayb'um. Axo yic ix b'atxi eb', mañ jantacoc anima ix b'at yed' eb'. Axo d'a jun ti' b'e, ay jun viñ c'ojanemi, Bartimeo sb'i viñ, yuninal viñaj Timeo, max ujilaj yilan viñ. Toñej sc'an jab'oc tas viñ d'a eb' anima. ⁴⁷ Axo ix yab'an viñ to van yec' Jesús aj Nazaret, yuj chi' ix avaj chaañ viñ:

—Jesús, ach Yiñtilal viñaj David, ¿ma max oc' a c'ool d'ayin? xchi viñ d'ay.

⁴⁸ Yuj chi', tzijtum eb' ix cachan viñaj Bartimeo chi' yic tz'em numan viñ. Palta masñej ix te avaj viñ.

—Ach Yiñtilal viñaj David, ¿ma max oc' a c'ool d'ayin? xchi viñ d'ay.

⁴⁹ Yuj chi' ix och vaan Jesús, ix yalani:

—Avtejeccot viñ d'ayin, xchi.

Yuj chi', ix b'at eb' yal d'a viñ:

—Tzalajañ. Q'ueañ vaan, yujto tzach yavtejb'at Jesús, xchi eb'. ⁵⁰ Yuj chi', ix syumancanel jun sávana viñ b'ac'anoch d'ay. Ix q'ue jucnaj viñ. Elañchamel ix b'at viñ d'a Jesús. ⁵¹ Ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:

—¿Tas a gana tzach vutej? xchi d'a viñ.

—Mamin, in gana sivilxi, xchi viñ d'ay.

⁵² Ix ach b'oxi yujto ix ac'och Dios d'a a c'ool. Yuj chi', syalxo a pax ticnaic, xchi Jesús d'a viñ.

D'a jun rato chi' ix yilxi viñ. Ix lajvi chi', ix och tzac'an viñ yed' Jesús b'aj van sb'ati.

11

Ix c'och Jesús d'a Jerusalén

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Ayic van sc'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slac'anil Betfagé yed' Betania, d'a yichañb'at tzalan Olivo d'a slac'anil Jerusalén, ix schecanb'at chavañ eb' sc'ayb'um, ² ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun choñab' d'a quichañb'at tic. Ayic ol ex c'och ta', ol eyilan jun noc' quelem b'uru etzanochi. A jun noc' chi' mantalaj mach sq'ue juneloc d'a yib'añ noc'. Tze tijelta noc', tzeyic'ancot noc'. ³ Tato ay eb' tz'alan icha tic d'ayex: ¿Tas yuj tze tijelta noc'? ta xchi eb', tzeyalan d'a eb': Yujto ay tz'och noc' yuj jun Cajalil, ol ul cac'xican noc' d'a jun rato, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

⁴ Yuj chi' ix b'at eb', ix yilan noc' quelem b'uru chi' eb'. Etzanoch noc' d'a sti' jun pat d'a yol b'e. Ix stijanelta noc' eb'. ⁵ Palta ay juntzañ eb' ayec' ta' ix c'anb'an d'a eb':

—¿Tas tze c'ulej tic? ¿Tas yuj tze tijelta noc' b'uru tic? xchi eb'.

⁶ Ix yalan eb' icha ix yutej Jesús yalani. Yuj chi' ix ac'ji noc' d'a eb'. ⁷ Ix yic'anb'at noc' eb' d'a Jesús. Ix yac'anq'ue juntzañ spichul eb' stz'aamoc noc'. Ix lajvi chi', ix q'ue Jesús d'a yib'añ noc'. ⁸ Ayic van sb'ey yed' noc', tzijtum eb' anima ix laj lich'anem spichul d'a yol b'e b'aj van sb'eyb'at

chi'.^{11.8} Ay pax juntzañxo eb' ix xicanelta te c'ab'tac te' ay xiil. Ix laj yac'anem te' eb' d'a yol b'e chi'.⁹ Axo eb' b'ab'el yed' eb' tzac'an, ix laj avajq'ue eb':

—Yuj val dios. Calequel vach' lolonel d'a jun Ac'b'ilcot yuj Dios Cajal.¹⁰ Calec vach' lolonel d'a jun ol och Cajaloc tic, icha yutejnac co mam quicham David yoch yajalil d'a peca'. Caq'uec yuj diosal d'a Dios, xchi eb':

¹¹ Axo ix c'och Jesús d'a Jerusalén, ix och d'a yol yamaq'uul stemplo Dios, ix ec' q'ueleloc yilan smasanil juntzañ tas ayec' ta'. Palta yujto vanxo yem c'u, yuj chi' ix b'at d'a choñab' Betania yed' eb' sc'ayb'um slajchavañil.

A tas ix yal Jesús d'a te' higo

(Mt 21.18-19)

¹² Axo yic ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix elxi eb' d'a Betania chi', axo Jesús ix och svejel d'a yol b'e. ¹³ Najatto ix yilb'at jun te' higo, te ay xil te'. Ix b'at yilanb'ati, talaj ay junoc sat te' tz'ilchaj yuuj. Palta axo ix c'och d'a te', añej xil te' ay, yujto mañ stiempoloc satan te'.

¹⁴ Yuj chi' ix yalan d'a te':

—Mañxa junoc mach ol loan a sat, xchi d'a te'.

Ix yab' eb' sc'ayb'um yalan jun chi'.

Eb' pechb'ilelta d'a yol yamaq'uul stemplo Dios

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Ix lajvi chi', ix c'ochxi eb' d'a Jerusalén. Ix och Jesús d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix och ijan spechanelta eb' schoñvaj ta' yed' eb' smanvaji. Ix laj slocan pac'laj smexa eb' q'uexum tumin yed' xila eb' choñum paramuch.^{11.15} ¹⁶ Mañxalaj junoc mach ix chajiec' yed' syamc'ab' d'a yamaq'uul stemplo Dios yuuj. ¹⁷ Ix sc'ayb'an eb', ix yalani:

—Yalnaccan Dios icha tic d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A in templo ol alchaj yuuj to yicñej lesal yaj yuj junjun choñab', xchi. Palta a ex tic, icha junoc ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁸ Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ayic ix yab'an eb' viñ tas ix sc'ulej Jesús, ix te xiv eb' viñ yuuj, yujto te nivan yelc'och juntzañ sc'ayb'ub'al d'a yichañ eb' anima smasanil. Yuj chi', ix sayan eb' viñ tas syutej smilancham Jesús chi'. ¹⁹ Axo d'a q'uc'b'alil, ix elxi Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Jerusalén chi'.

Ix tacjiel te' higo

(Mt 21.20-22)

²⁰ Axo d'a junxo q'uiñib'alil, a ix paxta eb', ix yilanxi te' higo eb', toxo ix tacjiel te' masanto d'a sch'añal yib'. ²¹ Axo viñaj Pedro ix naancoti. Yuj chi', ix yalan viñ d'a Jesús:

—Mamin, ina te' higo a catab'ej evi. Toxo ix tacjiel te', xchi viñ d'ay.

²² Yuj chi' ix yalan Jesús:

—Aq'uecoch Dios d'a e c'ool. ²³ Q'uinaloc ayex tzeyal d'a jun vitz tic: Elañ d'a ed'tal tic. Yumb'at a b'a d'a yol a' mar, tato xe chi, tato malaj e chab'c'olal, ol elc'och icha tzeyal chi'. ²⁴ Yuj chi', sval d'ayex, a tzeyac'an lesal, tzeyac'och d'a e c'ool to yel ol e cha jantac tas tze c'an chi'. Tato icha chi', ol ac'joc d'ayex. ²⁵⁻²⁶ Tato ay mach tz'och smul d'ayex, ayic

tzeyac'an lesal, tzeyac' nivanc'olal. Tato icha chi', axo co Mam Dios ayec' d'a satchaari, syac' pax lajvoc e mul, xchi Jesús d'a eb'.

A yopisio Jesús

²⁷ Ix lajvi sc'ochxi eb' d'a Jerusalén, ix ochxi Jesús d'a yamaq'uul stemplo Dios. Ix b'eyec' d'a yool. Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix c'och eb' viñ d'ay. ²⁸ Ix sc' anb'an eb' viñ:

—¿Tas opisio, yuj chi' a comon c'ulej juntzañ chi' evi? ¿Mach ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ d'ay.

²⁹ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—Añejtona' ol in c'anb'ej pax junoc tas d'ayex. Tato ol e yal d'ayin, ol val d'ayex mach ac'jinac yopisio in c'ulan juntzañ chi'. ³⁰ ¿Mach ac'jinac yopisio viñaj Juan ayic yac'annac bautizar eb' anima viñ? ¿A am Dios ac'jinac, mato a eb' anima? Alec d'ayin, xchi Jesús d'a eb' viñ.

³¹ Yuj chi', ix laj slajtian sb'a eb' viñ yuj juntzañ ix yal chi'. Ix laj yalan eb' viñ:

—¿Tas scutej calan d'a viñ? Tato scala' to a Dios ac'jinac yopisio viñaj Juan chi', axom ol yalan viñ d'ayori: ¿Tas yuj maj eyac'och d'a e c'ool jun? xcham viñ. ³² Palta max yal-laj calanpaxi to yic anima viñ, xchi eb' viñ.

Icha chi' ix yutej eb' viñ yalani, yujto xiv eb' viñ d'a eb' anima. Yujto a viñaj Juan chi', schecab' Dios yaj viñ d'a yichañ eb' anima smasanil. ³³ Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—Mañ cojtacoc, mach am ac'jinac yopisio viñaj Juan chi', xchi eb' viñ.

—Tato icha chi', mañ ol valpaxlaj d'ayex mach ac'jinac yopisio in c'ulan juntzañ chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

12

A yab'ixal eb' munlajvum chuc spensar

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Axo Jesús ix och ijan yalan jun ab'ix. Ix yalan icha tic:

—Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva d'a sat sluum. Ix smacan viñ yed' q'uen tz'alq'ueen. Ix sb'oan jun yed'tal b'aj stec'chajel yal te' uva chi' viñ. ^{12.1} Ix sb'oanpaxq'ue jun b'aj tz'aj eb' stañvan te' uva chi' viñ, chaari ix ajq'uei.

Ix lajvi chi', ix yac'anb'at sluum viñ chi' majanil yed' te' uva chi' d'a juntzañ eb' viñ munlajvum. Ix b'atcan viñ d'a junxo lugar najat. ² Axo ix javi stiempoal smolchajel sat te', ix schecanb'at jun schecab' viñ d'a eb' viñ majnum luum chi', yic b'at schaan smajananub'al lum b'aj tz'el te' uva chi' yalani. ³ Axo ix c'ochi, ix syamancot eb' viñ smac'ani. Ix spechan paxta eb' viñ. Malaj jab'oc tas ix yic'a'. ⁴ Axo viñ aj luum chi' ix checanb'at junxo schecab' d'a eb' viñ. Axo ix c'ochi, ix ste b'ajeb' viñ, ix lajvi sjolom smac'an eb' viñ. ⁵ Yuj chi', axo viñ aj luum chi' ix checanb'at junxo schecab'. Axo ix c'och junxo chi', ix smilancham eb' viñ. Tzijtumbo eb' schecab' viñ ix schecb'ati. Ay eb' toñej ix mac'ji, ay eb' ix miljicham yuj eb' viñ.

⁶ Palta ay jun yuninal viñ te xajan yuuj. Slajvub'xo chi', ix schecanb'at yuninal viñ chi'. Tecan ol xiv eb' viñ d'a jun vuninal tic, xchi viñ. ⁷ Palta axo yic van sc'ochi, ix smol alan eb' viñ: Ina sjavi viñ uninab'il tic. Q'uinaloc ol cham viñ smam viñ, axo viñ ol icancan luum. Co mileccham

12.1 **12:1** Il nota d'a Mateo 21.33.

viñ, yic a d'ayoñ ol can luum, xchi eb' viñ. ⁸ Yuj chi' axo ix c'ochi, ix syamancot eb' viñ. Ix smac'anham eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ syumcanel snivanil d'a stitac avb'en chi'.

⁹ Yuj chi' tzin c'anb'ej d'ayex, a viñ aj luum chi', ¿tas ol yutoc eb' viñ majnum luum chi' viñ tze na'a? A viñ aj luum chi' ol b'at satanel eb' viñ. Slajvi chi' ol yac'ancanb'at sluum viñ chi' majanil d'a juntzarixo.

¹⁰ ¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, b'aj syal icha tic?

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.

¹¹ Icha tic ix aj yuj Dios Cajal. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj, xchi d'a Slolonel Dios chi', xchi Jesús d'a eb'.

¹² Axo eb' viñ yajal ix sayani tas ol yutoc eb' viñ syamchaj Jesús chi', yujto ix nachajel yuj eb' viñ to yuj eb' viñ ix alji jun ab'ix chi'. Palta ix xiv eb' viñ d'a eb' anima. Yuj chi' ix yactejan Jesús chi' eb' viñ. Ix pax eb' viñ.

A juntzañ tumin sc'anjiel yuj eb' viñ yajal

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Ix lajvi chi', ix checjib'at jayvañ eb' fariseo yed' eb' spartido viñaj Herodes d'a Jesús. Sgana eb' syac' proval, talaj ay junoc slolonel ay palta syutej yalani. Yujto sgana eb' syac'och d'a yib'añ. ¹⁴ Ix b'at yalan eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, cojtac to te yel tzala'. Cojtacpaxi to jun lajanñej yilji eb' anima d'ayach. Axo jun b'eyb'al sgana Dios, a tzac' c'ayb'aj d'a yel. ¿Tas tza na'a? A juntzañ tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, ¿vach' am scac'a', mato maay? ¿Ay am sleyal scac'a', mato maay? xchi eb' d'a Jesús.

¹⁵ Palta yojtaco Jesús to toñej stz'ac sc'anb'ej eb' icha chi'. Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tzin eyac' proval? B'at iq'ueccot junoc tumin chi' vila', xchi d'a eb'.

¹⁶ Yuj chi' ix b'at yic'cot jun tumin chi' eb'. Ix sc'anb'an Jesús chi' d'a eb':
—¿Mach ayoch yechel sat d'a jun tumin tic? ¿Mach tz'ib'ab'ilocho sb'i tic d'ay? xchi d'a eb'.

—Aton yechel viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb'.

¹⁷ —A tas yictaxon viñ yajal chi', aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios, a tzeyac' d'ay, xchi d'a eb'.

Axo ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te sat sc'ool eb'.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' saduceo ix c'och d'a Jesús. A eb' chi' syal eb' to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac, yuj chi' ix yalan eb' d'ay:

¹⁹ —Ach co C'ayb'umal, a viñaj Moisés tz'ib'annaccan icha tic: Q'uinaloc ay junoc mach schami, scan ix yetb'eyum, palta malaj junoc yuninal. Tato icha chi', axo junoc yuc'tac yovalil tz'ic'ancan ix, yic vach' tato tz'aj yuninal junxo viñ chi', ichato yuninal viñ ix cham chi' tz'ajcani. Icha chi' yaj yalancan viñaj Moisés chi'. ²⁰ A junel, ay ucvañ vinac, yuc'tacñej sb'a eb' viñ. A viñ b'ab'el vinac ic'an jun ix ix. Palta cham viñ. Malaj junoc yuninal viñ caní. ²¹ Axo viñ schab'il yuc'tac viñ ic'ancan ix. Palta champax junxo viñ chi', malaj pax junoc yuninal viñ caní. Icha chi' aj pax viñ yoxil. ²² Añejtona', icha chi' ec' eb' viñ yucvañil d'a ix. Malaj

junoc yuninal eb' viñ ajnaccani. Slajvi scham eb' viñ yucvañil, ichato chi' scham ix. ²³ Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol ic'an ix? Yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil, xchi eb' saduceo chi'.

²⁴ Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Toñej tzex te somchaji, yujto mañ eyojtacoc tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Mañ eyojtacoc jantac spoder Dios. ²⁵ Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, mañxalaj ic'lajb'ail, yujto lajan ol aj eb' yed' eb' ángel ay d'a satchaari. ²⁶ Palta toxonton chequelxo yaji to ol pitzvocxi eb' chamnac. ¿Tom manta b'aj tzeyil tas stz'ib'ejnaccan viñaj Moisés d'a Slolonel Dios chi', a slolonnac Dios d'a scal te' q'uiix? Xchi Dios icha tic: A in ton tic sDiosal in viñaj Abraham, sDiosal in viñaj Isaac, sDiosal in pax viñaj Jacob, xchi. ²⁷ Yuj chi' cojtac, vach'chom chamnac eb' d'a sat eb' anima, palta axo d'a sat Dios mañ satnacoquel-laj eb', pitzan eb' d'a yichari, yujto yalnaccani to sDiosal eb' yaji. A ex tic te somchajnac ex, xchi Jesús d'a eb'.

A jun checnab'il te nivan yelc'ochi

(Mt 22.34-40)

²⁸ Ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix c'och ta'. Ix yab'an viñ to van stelan sb'a eb' viñ saduceo chi' yed' Jesús. Ix yab'anpax viñ to vach' ix yutej Jesús spacan d'a eb' viñ, yuj chi' ix sc'anb'an viñ d'ay:

—¿B'aja junoc checnab'il te nivan yelc'och d'a yichari smasanil? xchi viñ d'ay.

²⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—A jun checnab'il te nivan yelc'och d'a yichari smasanil, xchi icha tic: Ab'ec ex vetisraelal, a Cajal co Diosal, junñej toni. ³⁰ Tze xajanej Cajal co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan, d'a smasanil e pensar yed' d'a smasanil eyip, xchi. Aton jun checnab'il tic te nivan yelc'och d'a yichari smasanil. ³¹ Axo junxo ol val tic, quen mañ lajanoc yelc'och yed'oc. Xchi icha tic: Ichaocab' tzeyutej eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' tzeyutej e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. Malaj junocxo checnab'il ec'al yelc'och d'a yichari chab' tic, xchi Jesús.

³² Ix yalanxi viñ c'ayb'um chi' d'ay:

—Vach' ton Mamin, yel ton tzala'. Junñej ton Dios, malaj junocxo. ³³ Yovalil sco xajanej Dios d'a smasanil co c'ool, d'a smasanil co pensar yed' d'a smasanil quip. Añejtona' yovalil icha scutej co ya'ilan co b'a, ichaocab' chi' scutej co xajanan eb' ay d'a spatic schiquin co pat. Aton chab' checnab'il tic, te nivan yelc'och d'a yichari masanil juntzari silab' smilji yed' juntzari silab' sñusji tz'ac'ji d'a Dios, xchi viñ d'ay.

³⁴ Axo ix yab'an Jesús to vach' ix yutej viñ yalani, ix yalanxi d'a viñ:

—Jab'xoñej val och d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.

Yuj chi', malaj junocxo mach ix stec'b'ej sb'a sc'anb'an junocxo tas d'a Jesús chi'.

A Cristo aton Yuninal Dios

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ A junel, ix sc'ayb'ej eb' anima Jesús d'a yamaq'uul stemplo Dios, ix yalani:

—¿Tas yuj syal eb' c'ayb'um d'a ley Moisés to a Cristo yirñilal viñaj David? ³⁶ Palta yuj Yespíritu Dios yalnac viñaj David chi' to a Cristo Yajal yaj d'a viñ, xchi icha tic:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,^{12.36} masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñaj David chi'.

³⁷ Icha chi' yutejnac viñ yalancani to a Cristo Yajal yaj d'a viñ. Yuj chi', ¿tom yirñilalñej viñaj David chi' yaji? xchi Jesús d'a eb'.

Mañ jantacoc eb' anima ix ab'an jun tic. Ix te tzalaj eb' yab'ani.

A smul eb' c'ayb'um d'a ley Moisés

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ayic van sc'ayb'an eb' anima Jesús, ix yalani:

—Tzeyil val e b'a, yujto a eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, te ay smay sb'eyb'al eb'. Sgana eb' sb'eyec' yed' spichul te jucan. Axo yic tz'ec' eb' d'a calle, ste q'uechañ eb' ayic slaj yac'anem sb'a eb' anima d'a eb'. ³⁹ A d'a yoltac spatil culto, añej d'a xila eb' nivac vinac snib'ej eb' tz'em c'ojan. Yed' pax d'a yic tz'och juntzañ nivac vael, añej d'a yed'tal eb' viñ nivac vinac tz'aj eb'. ⁴⁰ Syic'anec' eb' tastac ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum. Slajvi chi', te najat syutej yoc slesal eb', yic sna eb' anima to malaj smul eb'. Yuj chi', yelxo val nivan yaelal ol och d'a yib'añ eb', xchi Jesús.

A yofrenda jun ix chamnac yetb'eyum

(Lc 21.1-4)

⁴¹ A junel, ix och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix em c'ojan d'a stz'ey jun chalab' ofrenda. Ix yilani chajtil tz'aj yac'anem stumin eb' anima. Tzijtum eb' b'eyum ix ec' ta'. Nivac stumin eb' ix ec' yac'canemi. ⁴² Palta ix c'och jun ix chamnac yetb'eyum te meb'a'. Ix yac'anem chab' yunetac tumin ix, te jab'ñej yelc'ochi. ⁴³ Ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús chi', ix yalan d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, a jun ix chamnac yetb'eyum tic, te meb'a' ix. Palta a jun yofrenda ix, ix yac' tic, ec'to yelc'och d'a yichañ yofrenda smasanil juntzañix eb' ix ec' yaq'uem yic d'a yol jun chalab' ofrenda tic. ⁴⁴ Yujto a tas syac' sobre d'a eb', a' ix laj yaq'uem eb'. Palta a jun ix tic, te meb'a' ix. A masanil yic sgasto ix, ix yaq'uemi. Mañxalaj tas ix can d'a ix, xchi Jesús d'a eb'.

13

Yalnaccan Jesús yuj stemplo Dios

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Ayic van yelta Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalan jun sc'ayb'um d'ay:

—Mamin, inai te nivac juntzañ q'uen q'ueen tic. Te nivac pax juntzañ pat tic, xchi d'ay.

² Palta ix yalan Jesús d'ay:

—¿Tzam il juntzañ nivac pat tic? Sval d'ayach, a juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tic, mañxo junoc ol can d'a yib'añ q'uen yetq'uenal. Ol ecjoquel q'uen d'a yed'tal smasanil, xchi d'ay.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ix lajvi chi', ix b'at eb' d'a tzalan Olivo, d'a yichañb'at stemplo Dios. Ata' ix em c'ojan Jesús. Axo viñaj Pedro, viñaj Jacobo, viñaj Juan yed' viñaj Andrés, sch'ocoj eb' viñ ayec' yed'oc. Ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:

⁴ —Co gana tzal d'ayoñ ¿b'aq'uiñ ol ujoc juntzañ ix al chi'? ¿Tas junoc yechel ol sch'ox Dios, ayic toxo val ol javoc juntzañ chi'? xchi eb' viñ d'ay.
⁵ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Tzeyil val e b'a yic malaj junoc mach ol ex ac'an musansatil. ⁶ Yujto tzijtum eb' ol javoc, ol yesanel in b'i eb'. Axo ol yalan eb' icha tic: A in ton tic Cristo in, xcham eb'. Tzijtum anima ol yac' musansatil eb'.

⁷ Ol eyab' yoch juntzañ nivac oval. Ol eyab'anpax specal juntzañixo oval ijan ol ochoc. Palta mañ ex xivoc, yujto yovalil icha chi' ol ujoc. Palta manto slajvub'oclaj yolyib'arñq'uinal tic. ⁸ Yujto ay juntzañ nivac choñab' ol yac' oval yed' juntzañixo nivac choñab'. Ol laj yac'an oval eb' yajal yed' eb' yetyajalil. Jantac b'aj ol ec' nivac quixcab'. Ol javoc nivac vejel d'a yib'arñ eb' anima. A juntzañ chi', b'ab'el yaelal. Ayto juntzañixo ol javoc.

⁹ Palta a ex tic, te lista tzeyutej e b'a, yujto ol ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal. Ol laj ex smac' eb' d'a yoltac spatil culto. Ol laj ex yic'anb'at eb' d'a yichañ eb' viñ yajal yed' d'a yichañ eb' viñ rey, yujto ayoch e pensar d'ayin. Icha chi' ol ex ajoc, yic ol yal eyalanel vab'ixal d'a eb'.

¹⁰ Yovalil ol b'ab'laj aljoquel jun ab'ix yic colnal'il tic d'a junjun choñab', ichato chi' ol ja slajvub'al. ¹¹ Ol ex ic'joch'at d'a yichañ eb' viñ yajal. Palta mañ ex och ilc'olal yuj tas ol eyala'. Yujto a juntzañ lolonel ol ac'joc d'ayex yuj Yespíritu Dios d'a jun rato chi', a ol eyala'. Yujto mañoc ex ol ex lolonoc, palta a Yespíritu Dios ol lolonoc. ¹² A eb' yuc'tac sb'a, ol yac'lajoch sb'a eb' d'a yol sc'ab' chamel. Icha chi' ol yutoc pax sb'a eb' mamab'il d'a eb' yuninal. A eb' uninab'il, ay eb' ol yac' oval yed' smam, ol yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' chamel. ¹³ Ol chichonoch sc'ool masanil anima d'ayex, yujto ayoch e pensar d'ayin. Palta a eb' ol ac'an techajoc masanto schami, aton eb' chi' ol colchajoc.

¹⁴ Ayic ol eyilan viñ ajc'ol sjuanel masanil tastac b'aj mañ smojoc yajeq'ui, nachajocab' el eyuuj. A eb' ayec' d'a Judea, b'atocab' eb' elelal d'a tzalquixtac. ¹⁵ Ay eb' ayq'ue d'a spañanil yib'arñ spat, mañxocob' emta eb' yiq'uelta junoc tas d'a yol spat chi', ayic sb'at eb' elelal. ¹⁶ Yed' eb' ayb'at d'a smunlajel, mañxocob' ul yic' spichul eb' b'aj aycani. ¹⁷ A d'a jun tiempoal chi', te chuc yic eb' ix yab'ix yed' eb' ix vanto schuni yune' ayic ol b'at eb' elelal. ¹⁸ C'anec d'a Dios yic mañoc d'a stiempoal riab'il q'uinal ol ex b'at elelal. ¹⁹ Yujto a jun nivan yaelal ol ja d'a jun tiempoal chi', manta b'aj ix yac' icha chi' yictax ix sb'oan yolyib'arñq'uinal tic Dios. Añej jun chi', mañxa b'aq'uiñ pax ol yac'xi icha chi'. ²⁰ Tato mañ ol sc'ochlitej yoc jun yaelal chi' Dios Cajal, malaj am junoc mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' chamel, palta yuj eb' sic'b'ilxoel yuuj, ol sc'ochlitej.

²¹ Tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ina yajec' Cristo d'a tic, mato, ina yajec' d'a chi', ta xchi eb', mañ e cha eyab'i. ²² Yujto ay eb' ol pitzvoc chañ, ol laj yalanoch sb'a eb' Cristoal. Ay pax eb' ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Ol sch'ox juntzañ yechel eb' yed' juntzañ milagro, yic somchajel eb' anima yuj eb'. Ijan val ay eb' sic'b'ilxoel yuj Dios ol yac' ganar eb' sjuanel spensar. ²³ Palta a ex tic, te lista tzeyutej e b'a. Ayocto svalancan juntzañ tic smasanil d'ayex.

*A tas ol aj sjavi Jesús d'a schaelal
 (Mt 24.29-35,42-44; Lc 21.25-36)*

²⁴ Palta a d'a jun tiempoal chi', ayic ol lajvoquec' jun nivan yaelal chi', a c'u ol q'uic'b'oqueloc, axo q'uen uj, mañxo ol yac'laj yoc q'ueen.

²⁵ Axo q'uen c'anal, ol laj emta q'uen d'a satchaari chi'. Axo juntzari yipal satchaari, ol tzicub'tarijoc. ²⁶ Ichato chi' b'ian, axo ol yilang'ue eb' anima to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic ol in emul d'a scal asun. Mari jantacoc in poder, te nivan in tziqiuqial ayic ol in javoc. ²⁷ A in tic, ol in checcot eb' vangel yic ol ec' eb' smolb'ejcot eb' sic'b'ilel vuuj d'a masanil yolyib'ariq'uinal tic. Ol ec' ic'jocot eb' b'aj slajvic'och yolyib'ariq'uinal masanto b'aj ay yichchaari.

²⁸ Ab'ec jun ab'ix ol val tic yuj te' higo. Ayic tz'uninb'i sc'ab' te', sja pax xiil te' sc'ab' chi', eyojtacxo to toxo ol ja riab'il q'uinal. ²⁹ Anejtona', ayic ol eyil sjavi juntzari tic, nachajocab' el eyuuj to jab'xoñej sjavi slajvub', ichato ayinxo ec' d'a sti' puerta. ³⁰ Val yel sval d'ayex, manto ol satel-laj juntzari anima tic, masanto ol ec'can juntzari ix val tic smasanil. ³¹ A satchaari yed' yolyib'ariq'uinal tic, ol lajvoqueloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiñ ol lajvoqueloc.

³² Palta malaj junoc mach ojtannac tas c'ual, jantac yorail ol in javoc. A eb' angel ay d'a satchaari, mari yojtacoc pax eb'. A inxo pax tic, Yuninal in Dios, palta mari vojtcoc paxi. Anejton Dios Mamab'il ojtannac.

³³ Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a, macvajaric. Lesalvaric, yujto mari eyojtacoc b'aq'uiñ ol javoc stiempoal jun chi'. ³⁴ Q'uinaloc ay junoc vinac sb'at d'a junoc lugar najat, scan spat viñ, syac'ancanoch yopisio junjun eb' smajan viñ. Syalanca viñ tastac sc'ulej junjun eb'. Syalanpaxcan viñ d'a viñ stariñvumal sti' spat: Macvajari, xchi viñ. ³⁵ Axo eb' smajan viñ chi', mari yojtacoc eb' b'aq'uiñ ol jax viñ aj pat chi', mato q'ueic'b'alil, mato chimilac'val, mato ayto sc'ana', mato van sacb'i. Icha viñ aj pat chi', ichin ta'. Mari eyojtacoc b'aq'uiñ ol in jax d'a schaelal. Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a ³⁶ yic vach' mantoc ichato vaynac ex, ol in ja lemnajoc. ³⁷ A jun sval tic d'ayex, yic eb' anima smasanil. Te lista tzeyutej e b'a, xchi Jesús.

14

A ajnac syamchaj Jesús

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Chab'ejocxo yoch q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton jun q'uiñ b'aj svaji ixim pan malaj yich ayb'ati. Axo eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ix smolb'ej sb'a eb'. Ix laj yalan eb' tas ol yutoc eb' syaman Jesús d'a elc'altac, yic ol smilan eb'. ² Palta ix yalan eb':

—Max yal co yaman viñ d'a yol q'uiñ tic, yujto ay smay sq'ue niñaj eb' anima yuj viñ, xchi eb'.

Q'uenac jun suc'uq'ui sjab' d'a sjolom Jesús

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Axo Jesús ayec' d'a Betania, d'a yol spat viñaj Simón, d'a yalaritaxo penaayaxnac viñ yuj jun yab'il scuch lepra. Ayic c'ojanem Jesús sva'i, ix c'och jun ix ix d'ay. Yed'nac jun limeta ix b'ob'il d'a jun q'uen scuch alabastro. B'ud'an q'ueen yed' jun suc'uq'ui sjab', te caro stojol scuchan nardo. Ix sb'ijanel sjaj q'ueen ix. Ix lajvi chi', ix stob'anq'ue jun chi' ix d'a sjolom Jesús. ⁴ Palta axo eb' ayec' ta', ay jayvañ eb' ix cot yoval. Ix laj yalan eb':

—¿Tas yuj nab'añej tz'ixtax jun suc'uq'ui sjab' tic? ⁵ Octom ix choñchaji, axo d'a eb' meb'a' ix ac'ji stojol, yujto más am ox'e ciento denario stojol jun tic, xchi eb'.

Yuj chi', ix te cot yoval eb' d'a ix.

⁶ Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—Actejec eyalan jun chi'. ¿Tas yuj tze tzuntzej ix? A jun ix sc'ulej ix tic d'ayin, te vach'. ⁷ A eb' meb'a' ix eyal chi', aytejec' eb' eyed'oc. Tato e gana tzeyac' junoc tas d'a eb', syalñej e colvaj d'a eb'. Palta a inxo tic, mari masaniloc tiempo ay in ec' eyed'oc. ⁸ A jun ix tic, a tastac ay d'a ix, ix yac' d'ayin. Ayocto syac'anoch jun suc'uq'ui sjab' tic ix d'a in nivanil tic, yic vach' listaxo vaji ayic ol in mucchajoc. ⁹ Val yel sval d'ayex, yalñej b'aj d'a yolyib' añq'uinal tic b'aj ol aljoquel vach' ab'ix yic colnab'il, ol aljocpaxel yab'ixal tas ix sc'ulej jun ix tic, yic ol nachajcot ix, xchi Jesús d'a eb'.

Ix yac'och Jesús viñaj Judas d'a yol sc'ab' chamel

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Ay jun viñ scuchan Judas aj Queriot d'a scal eb' sc'ayb'um Jesús slajchavañil. Ix b'at lolon viñ yed' eb' sat sacerdote, yic syac'anoch Jesús viñ d'a yol sc'ab' eb'. ¹¹ Ayic ix yab'an jun chi' eb', te vach' ix yab' eb'. Ix yac' sti' eb' to ol yac' q'uen tumin eb' d'a viñ, yuj chi' ix och ijan viñ sayan tas ol yutoc viñ yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb'.

A Santa Cena

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² A d'a b'ab'el c'u yic jun q'uiñ b'aj svaji ixim pan malaj yich ayb'ati, ayic smiljicham noc' calnel yic q'uiñ chi', ix sc'anb'an eb' sc'ayb'um Jesús d'ay:

—¿B'ajtil a gana sco b'o b'aj tzoñ va'i, yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchi eb' d'ay.

¹³ Yuj chi' ix schecb'at chavañ eb' sc'ayb'um chi'. Ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a choñab'. Ata' ol eyilel jun viñ vinac ed'jinac jun ch'ub' a'. Tzex b'at yed' viñ. ¹⁴ Axo b'aj tzex c'och chi' yed' viñ, tzezal d'a viñ aj pat chi' icha tic: Xchicot co C'ayb'umal icha tic: ¿B'ajtil ay jun cuarto b'aj ol in va yed' eb' in c'ayb'um, yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchicoti, xe chi d'a viñ. ¹⁵ A viñ ol ch'oxan jun nivan cuarto chaañ yajq'ue d'ayex. Listaxo yaji. Ata' tze b'o tas ol co va'a, xchi Jesús chi' d'a eb'.

¹⁶ Yuj chi', ix b'at eb' sc'ayb'um, ix c'och eb' d'a choñab'. Ata' ix ilchaj jun viñ chi' yuj eb', icha ix yal Jesús. Yuj chi' ix sb'oan eb' tas ol sva d'a jun q'uiñ chi'.

¹⁷ Axo d'a q'uc'b'alil, ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um slajchavañil.

¹⁸ Ayic van sva eb' d'a mexa chi', ix yalan Jesús:

—Val yel sval d'ayex, ay jun d'a co cal tic ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. A jun chi', van sva ved'oc, xchi d'a eb'.

¹⁹ Ix te cus eb' yab'an jun chi'. Yuj chi' junjunal ix sc'anb'ej eb' yab' d'a Jesús:

—¿Tom a in? xchi junjun eb'.

²⁰ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Ay jun ay d'a e cal tic e lajchavañil. Van sva ved' d'a jun pultu ayec' d'a co nañal tic. ²¹ A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic yovalil ol in och d'a yol sc'ab' chamel, icha tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. Palta te

chuc yic jun ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'. Octom maj uneajoc. Tato icha chi', vach' am yico', xchi d'a eb'.

²² Ayic van sva eb', ix yic'ancharañ ixim pan Jesús. Ix yac'an yuj diasal yuj ixim. Ix lajvi chi' ix xepanb'at ixim, ix yac'an d'a eb'.

—Chaec. Aton jun in nivanil tic, xchi d'a eb'.

²³ Ix lajvi chi', ix yic'an pax charañ jun vaso. Ayic ix lajvi yac'an yuj diasal yuuj, ix yac'an d'a eb'. Ix smol uc'an eb' smasanil.

²⁴ Aton jun tic in chiq'uul. Yuuj ol elc'och jun strato Dios syac' tic eyed'oc.^{14.24} Ol elcan in chiq'uul tic yic vach' tzijtum mach ol colchajel yuuj. ²⁵ Palta svalcan d'ayex ticnaic to mañxa b'aj ol vuc' yal sat te' uva, masanto d'a jun c'u ol vuc'xi, b'aj ayoch Dios Yajalil, xchi d'a eb'.

Ix yal Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'arñ

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Ix lajvi sb'itan jun b'it eb' d'a Dios,^{14.26} ix elta eb'. Ix b'at eb' d'a tzalan Olivo. ²⁷ Ata' ix yal Jesús d'a eb':

—A d'a jun ac'val tic, ol laj somchajel e pensar vuuj. Yujto icha tic yaj stz'ib'chajun d'a Slolonel Dios: Ol in milcham viñ tarivum calnel. Axo noc' calnel chi', ol saclemcanb'at noc', xchi. ²⁸ Palta axo ol in pitzvocxi, ol in b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea, xchi d'a eb'.

²⁹ Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

—Vach'chom ol laj somchajel spensar eb' tic, palta a in tic, mañ val jab'oc ol somchajel in pensar, xchi viñ.

³⁰ —Val yel sval d'ayach, a d'a jun ac'val tic, ayic manto oc' noc' caxlañ d'a schaelal, oxel ol iq'uel d'a ib'arñ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.

³¹ Palta axo viñaj Pedro chi', te yelc'olal ix yal viñ:

—Vach'chom ol in miljoccham ed'oc, palta mañ val jab'oc ol vala' to mañ ach vojtaoc, xchi viñ d'ay.

Añejtona', icha chi' ix yutej eb' sc'ayb'um chi' yalan smasanil.

Ix lesalvi Jesús d'a Getsemaní

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Ix lajvi chi', ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Getsemaní, ix yalan d'a eb':

—Emañec c'ojan d'a tic, yach'an tzin b'at lesal, xchi d'a eb'.

³³ Ix lajvi chi', ix yic'anb'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yed'oc. Ix te och ijan scusi. Ix te och pitz'an cuselal d'a sc'ool. ³⁴ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—Ijan val tzin cham yuj cuselal. Canañec d'a tic. Pitzanocab' ex ved'oc, xchi d'a eb' viñ.

³⁵ Ix lajvi chi', ix snitzanb'at jab'xo sb'a, ix em cuman, ix emc'och snañal sat d'a sat luum. Ix lesalvi tato syal yec' jun yaelal van sja d'a yib'arñ chi'. ³⁶ Ix yalani:

—Mamin, masanil tas syal uuj. Iq'uec' jun yaelal tic d'a vib'arñ. Palta mañ ichaoc in gana a in tic, palta ichocab' a gana, xchi.

³⁷ Ix lajvi chi', ix c'ochxi d'a eb' viñ oxvañ chi', palta ix yillani, vaynac eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Pedro:

—Simón, ¿tom vaynac ach? ¿Tom max yal tzaq'uel a vayarñ junoc hora ved'oc? ³⁸ Aq'uequel e vayarñ. Lesalvañec, yic mañ ol ex ac'joc ganar yuj

junoc proval. A co pixan, tec'an, palta axo co nivanil, malaj yip, xchi d'a eb' viñ.

³⁹ Ix lajvi chi', ix b'at lesalvixi. Icha val ix aj slesalvi d'a sb'ab'elal icha chi' ix aj slesalvixi. ⁴⁰ Axo ix c'ochxi, ix yilani, vaynac pax eb' viñ, yujto max techaj vayarñ yuj eb' viñ. Yuj chi', majxo nachajel yuj eb' viñ, tas syutej tac'voc sb'a eb' viñ d'ay. ⁴¹ Axo ix jax lesal d'a yoxelal, ix yalan d'a eb' viñ:

—¿Tom arteja' te vaynac ex? A ticnaic c'och'ilxo chi', syalxo e vayi. Ix c'och yorail vac'jioch a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic d'a yol sc'ab' eb' viñ chuc. ⁴² Q'ueañtec vaan, coyec. Van sjavi viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb', xchi d'a eb' viñ.

Ix yamchaj Jesús

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Vanto yalan jun chi', ix c'och viñaj Judas. Aton viñ chi' yetc'ayb'umal sb'a yed' eb' uxluchvañ chi'. Tzajtum anima ix c'och yed' viñ, yed'nac yespada eb', yed'nac ste' eb'. Ix checjicot eb' yuj eb' sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' pax eb' ichamtac vinac ay yopisio. ⁴⁴ A viñaj Judas chi', viñ van yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ, toxo ix yal viñ d'a eb' tas ol yutoc sch'oxani. Ix yalan viñ icha tic:

—A jun viñ ol in tz'ub'elsta sti', a jun viñ chi' tzeyama'. Tzatz tzeyutej viñ e tzec'ani, tzeyic'anb'at viñ, xchi viñ d'a eb' viñ.

⁴⁵ Yuj chi' a d'a Jesús ix c'och viñ d'a elañchamel.

—Ach in C'ayb'umal, xchi viñ d'ay.

Ix lajviñej chi', ix stz'ub'anelsta sti' viñ. ⁴⁶ Ix syaman Jesús eb' viñ, ix yic'anb'at eb' viñ. ⁴⁷ Axo eb' ajun yed' Jesús chi', ay jun ix yic'q'ueta yespada. Ix stzepanel schiquin jun schecab' viñ sat sacerdote chi'. ⁴⁸ Axo ix yalan Jesús d'a eb' ix c'och chi':

—¿Tom yajal in d'a scal eb' tz'ac'an oval yed' eb' yajal tzeyila', yuj chi' eyed' eyespada yed' e te', tzex javi in eyama'? ⁴⁹ Junjun c'u in ec' eyed'oc d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, a tzex in c'ayb'ani, palta maj in eyamlaj ta'. Palta ichaton tic tz'aji yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, xchi d'a eb'. ⁵⁰ Ix actajcan yuj eb' sc'ayb'um chi' sch'ocoj. Ix b'at eb' elelal smasanil.

A jun quelem b'atnac elelal

⁵¹ Palta ay jun viñ quelem unin ix och tzac'an yuuj. Añej jun sávana b'ac'anoch d'a viñ. Ayic ix och yub'naj eb' viñ d'a viñ, ⁵² ix squichancanel jun sávana chi' viñ, ix b'at viñ elelal.

Ix c'och Jesús d'a yichañ eb' yajal

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵³ Ix ic'jib'at Jesús d'a viñ sat sacerdote. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' yetyajalil viñ chi' smasanil, eb' ichamtac vinac, yed' pax eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. ⁵⁴ Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuj Jesús. Ix ochc'och viñ d'a yamaq'uil spat viñ sat sacerdote chi'. Ix em c'ojan viñ yed' eb' polencia. Ix c'axni viñ yed' eb'.

⁵⁵ A eb' sat sacerdote chi' yed' masanil eb' sat yajal, ix say eb' mach ol ac'anoch junoc tas d'a yib'añ Jesús, yic vach' tz'ac'jioch d'a yol sc'ab'chamel, palta malaj mach ix ilchaj yuj eb'. ⁵⁶ Yujto tzijtum eb' ix ac'anoch es d'a yib'añ, palta maj schalaj sb'a yalan eb'. ⁵⁷ Ay eb' ix q'ue vaan. Ix yac'anoch es eb' d'a yib'añ Jesús. Ix yalan eb' icha tic:

⁵⁸—Ix cab' yalan icha tic: A in tic ol in satel jun stemplo Dios, jun b'ob'il yuj eb' anima. Axo d'a schab'jial ol in b'oanxiq'ue sq'uexul, jun mañ animaac sb'oani, xchi, xchi eb'.

⁵⁹Palta maj schalaj sb'a yalan eb'.

⁶⁰Axo viñ sat sacerdote ix q'ue vaan d'a scal eb'. Ix yalan viñ d'a Jesús: —¿Tom max ach tac'vi jab'oc? ¿Tom max ab' juntzañ syac'och eb' tic d'a ib'añ? xchi viñ d'ay.

⁶¹Palta tz'inñej xchi, maj tac'vi jab'oc. Yuj chi' ix yalanxi viñ: —¿Tom a ach tic Cristo ach? ¿Tom Yuninal ach Dios, b'aj tz'alji vach' lolonel? xchi viñ.

⁶²—A in ton tic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in eyila, c'ojan in em d'a svach' c'ab' Dios, aton jun nivan spoder. Ol eyil vemul d'a scal asun d'a satchaari, xchi.

⁶³Yuj chi' axo viñ sat sacerdote chi', ix sñic'chitejb'at spichul viñ scot yoval. Ix yalan viñ:

—Mañxa tz'och eb' testigo cuuj ticnaic. ⁶⁴Ina toxo ix cab'i to sb'uchvaj viñ d'a Dios. ¿Tas xe chi yuj viñ ticnaic? xchi viñ.

Axo eb' viñ chi' smasanil ix yac'och chamel eb' viñ d'a yib'añ Jesús.

⁶⁵Ix lajvi chi', ix tzub'aj sat yuj eb'. Ix mac'ji sat yuj eb'. Ix tz'itjib'at sat yuj eb'. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Ala', ¿mach tzach mac'ani? xchi eb'.

Ix lajvi chi', axo eb' polencia ix te mac'ani.

Ix yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

⁶⁶Axo viñaj Pedro aytoec' viñ d'a yamaq'uul jun pat chi' ix c'och jun ix scriada viñ sat sacerdote. ⁶⁷Ix yilan ix van sc'axni viñ, yuj chi' ix och q'uelan ix d'a viñ, ix yalan ix:

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' Jesús aj Nazaret, xchi ix.

⁶⁸Palta ix yic'anel viñ d'a yib'añ:

—A jun chi' toxonton mañ vojtaoc. Te max nachajel vuuj tas juntzañ tzal chi', xchi viñ d'a ix.

Ix lajvi chi', ix elta viñ d'a sti' elta yamaq'uul jun pat chi'. Ix oc' noc' caxlañ b'ian. ⁶⁹Ayic ix yilanxi viñ ix criada chi', ix yalan ix d'a eb' ayec' ta':

—Aton jun viñ tic yetb'eyum sb'a yed' eb' sc'ayb'um Jesús, xchi ix.

⁷⁰Palta ix yic'xiel viñ d'a yib'añ. Junanto rato chi', ix yalanpax eb' ayec' chi' d'a viñ:

—Val yel a ach tic, etb'eyum a b'a yed' eb', yujto aj Galilea ach, xchi eb' d'a viñ.

⁷¹Yuj chi' ix sc'anancot yoval sc'ool Dios viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios viñ:

—A viñ tzeyal chi', mañ vojtaoc jab'oc viñ, xchi viñ d'a eb'.

⁷²D'a jun rato chi' ix oc'xi noc' caxlañ d'a schaelal. Yuj chi' ix snaancot viñ tas ix yal Jesús, a ix yalan icha tic: Ayic manto oc' noc' caxlañ d'a schaelal, yoxelalxo ic'anel d'a ib'añ to mañ in ojtaoc, xchi Jesús d'a viñ. Ayic ix snaancot jun chi' viñ, ix te oc' viñ.

15

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñaj Pilato

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Axo ix sach'i, a eb' sat sacerdote yed' eb' ichamtac vinac yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' pax masanil juntzarixo eb' sat yajal, ix smolb'ej sb'a eb'. Ix laj lolon eb'. Ix lajvi chi' ix stzec'an Jesús eb'. Ix yic'anb'at eb'. Ix yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Pilato, aton viñ yajal.

² Ix sc'anb'an viñ d'ay:

—¿Tom a ach tic sReyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.

—Yel ton tzala', xchi Jesús d'a viñ.

³ Axo eb' sat sacerdote, tzijtum tas ix yac'och eb' d'a yib'añ Jesús. ⁴ Yuj chi', ix yalanpax viñaj Pilato chi' d'ay:

—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? Ab'i, mañ jantacoc tas syac'och eb' viñ d'a ib'añ, xchi viñ d'ay.

⁵ Palta axo Jesús, majxo tac'vocla. Yuj chi' ix och q'uelan viñaj Pilato chi' yuuj.

Ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' chamel

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38—19.16)

⁶ A d'a junjun ab'il, ayic tz'och q'uiñ, syac'anelta junjun eb' presovum viñaj Pilato chi', icha mach sgana eb' anima sc'anelta. ⁷ Ayoch jun viñ scuch Barrabás d'a preso yed' juntzarixo eb' viñ yetb'eyum, yac'lejnac oval eb' viñ yed' eb' viñ yajal. Smilnac juntzañ eb' anima eb' viñ ayic yochnac jun oval chi'. ⁸ Axo ix c'och eb' anima, ix sc'anb'an eb' d'a viñaj Pilato chi' tato tzato yiq'uelta junoc presovum chi' viñ d'a libre ichataxon sley d'a junjun q'uiñ. ⁹ Yuj chi', ix yalan viñaj Pilato chi' d'a eb':

—¿E gana am svaq'uel viñ e reyal d'a libre a ex israel ex tic? xchi viñ d'a eb'.

¹⁰ Icha chi' ix yal viñ, yujto yojtactaxon viñ to yuj schichonc'olal eb' viñ sat sacerdote ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' viñ. ¹¹ Palta a eb' viñ yajal chi' ix ac'an sc'ool eb' anima chi', yic a viñaj Barrabás sc'anelta eb'. ¹² Axo ix yalan viñaj Pilato d'a eb' anima chi':

—¿Tas e gana svutej viñ tzeyal e reyaloc tic? xchi viñ.

¹³ Ix laj q'ue ñilnaj eb' yalani:

—Culusejq'ue viñ, xchi eb'.

¹⁴ —Palta ¿tas smul viñ jun? xchi viñ.

Ix te q'ue ñilnaj eb' yalanxi:

—Culusejq'ue viñ, xchi eb'.

¹⁵ Axo viñaj Pilato chi', sgana viñ to vach' scan d'a yichañ eb' anima, yuj chi' ix ac'jielta viñaj Barrabás chi'. Ix lajvi chi' ix ac'ji mac'joc Jesús yuj viñ. Ichato chi' ix yac'anoch Jesús chi' viñ d'a yol sc'ab' eb' sgana sculusanq'uei.

¹⁶ Axo eb' viñ soldado ix ic'anb'at Jesús d'a yamaq'uil spat viñ yajal. A jun pat chi' scuch Pretorio. Ata' ix yavtejcot eb' viñ soldado eb' viñ smasanil. ¹⁷ Ix yac'och jun q'uiç'mutz'inac c'apac eb' viñ d'a Jesús. Ix sjalan jun q'uiç corona eb' viñ. Ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom. ¹⁸ Ix lajvi chi' ix och ijan eb' viñ yalan d'ay:

—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ d'ay.

¹⁹ Ix lajvi chi', ix laj spajanoch jun te' aj eb' viñ d'a sjolom. Ix laj stzub'an eb' viñ. Ix laj stz'acan yaq'uem sb'a eb' viñ d'ay. ²⁰ Axo ix lajvi sb'uchvaj eb' viñ d'ay, ix yic'anxiel jun q'uiç'mutz'inac c'apac chi' eb' viñ d'ay. Ix yac'anxioc spichultaxon eb' viñ. Ichato chi' ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ix culusajq'uei.

*Ix culusajq'ue Jesús**(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

²¹ Ay jun viñ aj Cirene scuch Simón, smam viñaj Alejandro yed' viñaj Rufo. Van sjax viñ b'aj ix xid'eq'ui. Ix ac'ji plural viñ yuj eb' yic scuchanb'at sculusal Jesús viñ. ²² Ix lajvi chi', ix yic'anb'at Jesús eb' d'a jun lugar scuch Gólgota. Syalelc'ochi: Lum B'aj Ay Sb'aquíl Jolom. ²³ Ata' ix yac' eb' yuc' yal uva calan yaj yed' jun te' scuch mirra, ^{15.23} palta maj schalaj yuq'uej d'a eb'. ²⁴ Ix lajvi chi', ix sculusanq'ue eb'. Axo eb' soldado chi', ix laj yac'an suerte eb' yic spucanec' spichul eb' d'a spatic, icha syala' tas ix yic' junjun eb'.

²⁵ Axo d'a q'uec'ualil a las nueve, ix sculusanq'ue Jesús eb'. ²⁶ Ay jun letra ix tz'ib'chajochi. A tz'alani tas yuj ix ac'jioch chamel d'a yib'añ. A sReyal eb' aj Israel, xchi. ²⁷⁻²⁸ Ay pax chavañ eb' viñ elc'um ix culusajq'ue yed'oc, jun viñ d'a svach', jun viñ d'a sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb' viñ.

²⁹ Axo eb' ix laj ec' ta', ix b'uchvaj eb' d'ay. Slaj svichub'tañan sjolom eb' d'ay. Syalan eb':

—E... a ach ton tic ix ala' to tza satel stemplo Dios, tza b'oanxiq'ue sq'uexul d'a schab'jial. ³⁰ Col a b'a. Emañcot d'a te' culus chi', xchi eb' d'ay.

³¹ Icha pax chi' eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ix laj b'uchvaj eb' d'ay. Ix laj yalanq'ue eb':

—Ix laj colchaj juntzañ eb' yuj viñ, palta max yal-laj scolan sb'a viñ ticnaic. ³² A Cristo tic, co reyal a oñ israel oñ tic. A ticnaic, emocab'cot d'a te' culus tic quila'. Ichato chi' ol cac'anoch d'a co c'ool, xchi eb'.

Axo eb' viñ ix culusajq'ue yed' chi', ix b'uchvajpax eb' viñ d'ay.

*A schamel Jesús**(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)*

³³ Axo d'a chimc'ualil, ix q'uic'b'i d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic masanto d'a yemc'ualil a las tres. ³⁴ Ix lajviñej chi', te chaañ ix avajq'ue Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? xchi. Syalelc'ochi: Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas yuj tzin actejcan in ch'ocoj? xchi.

³⁵ Axo eb' ayec' ta', ay eb' ix ab'an jun lolonel chi', ix yalan eb':

—Ab'ec. A d'a viñaj Elías, viñ schecab' Dios, ata' tz'avaji, xchi eb'.

³⁶ Ix lajvi chi', ay jun viñ ix b'at lemnajoc, ix slab'anem jun tz'ub'lab' viñ d'a scal vinagre. Ix yac'anoch viñ d'a sjolom jun te' aj. Ix yac'anq'ue viñ d'a sti' Jesús. Ix yalan viñ:

—Yilxo, canocab'ñej icha chi' b'ela. Ol quila' tato ol ja viñaj Elías chi' ul yiq'uemta, xchi viñ.

³⁷ Axo Jesús, chaañ ix avaj junelxo. Ichato chi' b'ian, ix chami. ³⁸ Axo jun cortina ayoch smaculoc snañal stemplo Dios, ix ñic'chaj snañal. Ix cot ñic'naj d'a sjolom masanto ix emul d'a yich. ³⁹ Axo viñ yajal eb' soldado ayec' d'a yichañ Jesús, ix yilan viñ chajtil ix aj schami. Yuj chi' ix yalan viñ:

—A jun viñ tic, val yel Yuninal Dios, xchi viñ.

⁴⁰ Ay pax juntzañ eb' ix ix najattac aycoti, van yilancot eb' ix. A d'a scal eb' ix, ayec' ix María aj Magdalena, ix Salomé yed' ix María snun viñaj José

yed' viñaj Jacobo, viñ tzac'an unin. ⁴¹ A eb' ix chi', ec'nac eb' ix yed' Jesús ayic ayec' d'a Galilea. A eb' ix ac'jinac servil. Tzijtum juntzañxo eb' ix ix ayec' yed' eb' ix. Aton eb' ix, ix c'och yed' Jesús d'a Jerusalén chi'.

Ac'b'íloch snivanil Jesús d'a yol jun q'uen q'ueen
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² A d'a jun c'u chi', sc'ual yac'an lista sb'a eb' israel, yujto q'uic'anocxo sc'ual ic'oj ip. Axo yic van sq'uic'b'i ⁴³ ix c'och viñaj José, aj choñab' Arimatea. Te nivan yopisio viñ d'a scal eb' yetyajalil. A jun viñ chi', tañvab'il yoch Dios Yajalil yuj viñ. Ix stec'b'ej sb'a viñ, ix c'och viñ d'a viñaj Pilato. Ix sc'ananemta snivanil Jesús viñ d'a viñ. ⁴⁴ Ix sat sc'ool viñaj Pilato chi' ayic ix yab'an viñ to toxo ix cham Jesús. Yuj chi' ix yavtancot viñ yajal eb' soldado viñ. Ix sc'amb'an viñ d'a viñ tato toxo ix cham Jesús chi'. ⁴⁵ Axo ix yab'an viñ to toxo ix chami, ix yalan viñ to syal b'at yic'anemta snivanil viñaj José chi'. ⁴⁶ Ix smanan jun sávana te vach' viñaj José chi'. Ix lajvi chi', ix b'at viñ yiq'uemta snivanil chi'. Ix sb'ac'anoch c'apac sávana chi' viñ d'ay. Ix b'at yac'ancanoch viñ d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilxo el yool. Ix yac'ancanoch jun q'uen viñ smaculoc. ⁴⁷ Axo ix María aj Magdala yed' ix María snun viñaj José, ix yil eb' ix b'aj ix mucchajcanochi.

16

Ix pitzvixi Jesús
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Axo ix ec'b'at sc'ual ic'oj ip, a ix María aj Magdala, ix Salomé yed' ix María snun viñaj Jacobo, ix sman juntzañ te suc'uq'ui sjab' eb' ix yic sb'at sucanec' eb' ix d'a snivanil Jesús. ² Axo ix sacb'i d'a domingo, val sq'ueul c'u, ix b'at eb' ix b'aj ix mucchajcanoch chi'. ³ Axo yic van sb'ey eb' ix chi', ix yalan eb' ix:

—¿Mach ol ic'anel smacul q'ueen? xchi eb' ix.

⁴ Palta axo ix yilanb'at eb' ix, elnaxo smacul q'uen chi'. Te nivaquil q'ueen. ⁵ Axo ix ochc'och eb' ix d'a yol q'ueen, ix yilan eb' ix, c'ojanem jun ángel d'a svach' eb' ix icha yilji eb' viñ quelemtac. Ayoch jun pichul jucan yuuj, te sac. Ix te xiv eb' ix yuuj. ⁶ Palta ix yalan jun ángel chi' d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Van e sayanec' Jesús aj Nazaret, aton jun ix culusajq'uei. Palta toxo ix pitzvixi. Mañxo ayococh d'a yol q'uen tic. Ilec nab' b'aj ix ul yac'canochta eb' tic. ⁷ Ixiquec, b'at alec d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi' yed' d'a viñaj Pedro to ol b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea. Ata' ol eyila', icha yaj yalancan d'ayex, xchi d'a eb' ix.

⁸ Ix lajvi chi', elañchamel ix elixta eb' ix d'a yol q'ueen. Ix b'at lemnaj eb' ix. Ix te ib'xiq'ue eb' ix yuj xivelal. Malaj junoc mach b'aj ix yal eb' ix, yujto ix te xiv eb' ix.

Ix sch'ox sb'a Jesús d'a ix María aj Magdala
(Jn 20.11-18)

⁹ [A d'a domingo, ayto sacb'i, ata' ix pitzvixi Jesús. Ix lajvi chi', a d'a ix María aj Magdala b'aj ix sb'ab'laj ch'oxej sb'a. A d'a jun ix chi', ata' elnac ucvañ eb' enemigo yuj Jesús. ¹⁰ Axo ix, ix b'at alan d'a eb' ec'nac yed' Jesús d'a yalañtaxo. Ste cus eb', van yoc' pax eb'. ¹¹ Axo ix yalan ix d'a eb' to ix pitzvixi Jesús, to yel ix yil ix. Palta maj schalaj yab' eb' d'a ix.

Ix sch'ox sb'a Jesús d'a chavañ eb' sc'ayb'um

(Lc 24.13-35)

¹² Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a Jesús d'a chavañ eb' sc'ayb'um, ayic van sb'ey eb'. Ch'oc yilji ix yil eb'. ¹³ Yuj chi' ix meltzaj eb'. Ix b'at yalan eb' d'a juntzañixo eb' yeth'eyum. Palta añejtona' maj schalaj yab' eb'.

A Jesús ix checanb'at eb' sc'ayb'um

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Axo junelxo, ayic van sva eb' sc'ayb'um yuxluchvañil, ix sch'oxan sb'a Jesús d'a eb'. Ix tumaj eb' yuuj, yujto chab'c'olal yaj eb', pit eb'. Yujto maj scha yab' eb' d'a eb' ix ilani ayic toxo ix pitzvixi. ¹⁵ Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb':

–Ixiquec d'a masanil yolyib'añiq'uinal tic. Alequel vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' anima smasanil. ¹⁶ A mach ol ac'anoch d'a sc'ool, syac'an ac'joc bautizar sb'a, ol colchajoc. Palta a eb' max yac'och d'a sc'ool, ol ochcan yaelal d'a yib'añ eb'. ¹⁷ A eb' ol ac'anoch d'a sc'ool, ol sch'ox juntzañ milagro tic eb': Yuj in poder ol yic'anel juntzañ enemigo eb' d'a eb' anima. Ol lolon eb' d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al. ¹⁸ Tato ol syam junoc noc' chan eb', tato ol yuc' junoc tas eb' to scham anima yuuj, malaj ol ic'an eb'. Tato ol yaq'uec' sc'ab' eb' d'a yib'añ eb' penaay, ol b'oxoc sc'ool eb', xchican Jesús.

Ix ic'ji pax Jesús d'a satchaañ

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic Cajal Jesús d'a eb' schecab' chi', ix ic'jiq'ue d'a satchaañ. Ata' ix em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios. ²⁰ Ix lajvi chi', ix b'atcan eb' schecab' chi' yalcanel slolonel Dios d'a junjun lugar. Axo Cajal Jesús ix och yed' eb'. Ix sch'ox juntzañ milagro yed' eb', yic chequel to yel jun lolonel tzec' yalel eb' chi'.]

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan SAN LUCAS

San Lucas sb'i jun libro tic, yujto a viñaj Lucas ařitum tz'ib'annac. A jun libro tic syalcoti to a Jesús Scolumal chořab' Israel yaji, Scolumal pax masanil anima. Syalanpaxi to a Jesús checb'ilcot ul yal vach' ab'ix d'a eb' meb'a'. Syalanpax yuj viñaj Juan Bautista yed' tastac sb'onac viñ. Syalanpax yuj yaljub'al Jesús yed' pax yic ix ac'ji proval, yic ix el yich smunlajel d'a Galilea, yic pax ix och d'a yol chořab' Jerusalén, yic ix ac'jioch d'a yol sc'ab' syaelal, yic ix chami yed' tas ix aj spitzvixi, tas pax ix aj spax d'a satchaari. A juntzaři tic syalpax d'a San Mateo yed' d'a San Marcos.

Palta ay juntzařixo tas max b'inajlaj d'a San Mateo yed' d'a San Marcos chi', axo d'a San Lucas tic sb'inaji, aton juntzaři tic: Sb'it eb' ángel, yab'ixal eb' vaymitum calnel xid'nac yil Jesús ayic yaljinac, yab'ixal ayic ix c'och Jesús d'a yol stemplo Dios ayic uninto, yab'ixal jun viñ aj Samaria, yab'ixal jun viñ uninab'il satnac'b'ati. A d'a jun libro tic te nivan syal yuj lesal, yuj Yespíritu Dios, yab'ixal eb' ix ix ochnac tzac'an yuj Jesús yed' pax yuj spoder Jesús yac'an lajvoc mul.

Tz'ib'ab'ilb'at juntzaři ab'ix tic d'a viñaj Teófilo

¹⁻² Ach Teófilo tzin tz'ib'ejb'at juntzaři tic d'ayach. Ay juntzaři tas ujinac d'a co cal tic. A eb' tz'alanel slolonel Dios ticnaic, yilnac eb' smasanil chajtil ajnac yel yich juntzaři tic. Ichato chi' ix ori sc'ayb'an eb'. Tzijtumbo eb' ix naaneli, ix stz'ib'ancan yab'ixal juntzaři chi' eb', icha ajnac yel yich. ³ A inxo tic, ix in c'ayb'ej juntzaři chi' smasanil sic'lab'il. Yuj chi' ach mamin Teófilo, tzin nib'ej tzin tzolb'itej smasanil ab'i tastac ajnac sb'o junjun. ⁴ Icha chi' ol vutoc, yic ol a vach' ojtaquejeli to yel juntzaři ix a c'ayb'ej chi'.

Alb'ilcan yaljub'al viñaj Juan

⁵ Ayic ayoch viñaj Herodes reyal d'a Judea, ay jun viñ sacerdote scuchan Zacarías, yetb'eyum sb'a viñ yed' jun macaři eb' sacerdote^{1.5} scuch Abías. A ix yetb'eyum viñ, Elisabet sb'i ix, a viñaj Aarón ay yirñtilcan ix. ⁶ Te vach' spensar eb' d'a yichaři Dios. Sc'anab'ajej schecnab'il yed' juntzařixo sley Dios Cajal eb'. Yuj chi' malaj junoc mach syal yalani to ay smul eb'. ⁷ Malaj junoc yune' eb', yujto max unevilaj ix. Ichamtac animaxo eb' schavařil. ⁸ A junel ix ja sc'ual yoch viñaj Zacarías chi' d'a stz'olal yed' eb' yetsacerdoteal, yic syac'anoch sti' eb' yetisraelal eb' d'a Dios. ⁹ Ix laj yac'an suerte eb', ichataxon smodo. Axo d'a yib'aři viñaj Zacarías chi' ix emi, yuj chi' ix och viñ d'a yol stemplo Dios Cajal. Ata' ix sřius incienso viñ. ¹⁰ Ayic van sřusan viñ chi', masanil eb' anima van slesalvi d'a sti' templo chi'. ¹¹ Axo yic ayoch viñ d'a yol templo chi', ix ul sch'oxan sb'a jun yánel Dios Cajal d'a viñ. Liřanoch d'a stz'ey jun yed'tal b'aj van stz'a incienso chi' d'a svach'. ¹² Axo ix yilan jun ángel chi' viñ, ix te sat sc'ol viñ. Ix te xivpaxb'at viñ yuuj. ¹³ Palta ix yalan jun ángel chi' d'a viñ:

^{1.5} **1:5** A eb' sacerdote d'a scal eb' israel chi', ay 24 macaři eb'. Junjun macaři smunlajřej a sc'och stz'olal d'a yib'aři.

—Zacarías, mañ ach xivoc, yujto ix yab' a lesal Dios. A ix etb'eyum ix Elisabet, ol yuneej jun vinac unin ix. Juan ol ac' sb'iej. ¹⁴ Te nivan a tzalajc'olal ol ja yuuj. Tzajtum eb' anima ol te q'uechañ, yujto ol aljoc jun unin chi', ¹⁵ yujto nivan ol aj yelc'och d'a yichañ Dios Cajal. Malaj b'aj ol yuc' vino, malaj pax b'aj ol yuc' añ. Ayic manto aljoc, ayxo och Yespíritu Dios d'ay. ¹⁶ Yujtej jun uninal chi', tzajtum eb' etisraelal ol meltzajoch spensar d'a Dios Cajal. ¹⁷ A viñaj Juan chi' ol b'ab'laj d'a yichañ Cajalil. Icha sc'ulejnac viñaj Elías d'a peca', icha chi' ol yutej sb'a viñ. Lajan ol aj pax spoder viñ yed' viñaj Elías chi'. A viñ ol cachan eb' mamab'il yed' eb' uninab'il yic slajvi oval d'a scal eb'. A eb' spitej sb'a d'a Dios, yuj viñ ol q'uexmaj spensar eb' yic ol sc'anab'ajej eb'. Icha chi' ol yutoc sb'oan sb'a eb' anima, yic listaxo yaj eb' ayic ol javoc Cajalil, xchi jun ángel chi'.

¹⁸ Ix sc'anb'an viñaj Zacarías chi' d'a jun ángel chi':

—¿Tas ol vutoc vojtaçaneli tato yel juntzañ tzal tic? A in tic icham vinac inxo, chichimxo pax ix vetb'eyum, xchi viñ.

¹⁹ Ix yalanxi jun ángel chi' d'a viñ:

—A in ton tic tzin cuch Gabriel, schecab' in Dios. A' ix in checancot val jun vach' ab'ix tic d'ayach. ²⁰ A ticnaic, ol ach queecaxcanoc yujto max a cha tas svala', masanto ol aljoc jun unin chi', ichato chi' ol ach lolonxoc. A jun tic ol ujoc ayic ol ja stiempoal, xchi jun ángel chi'.

²¹ Axo eb' anima van stañvancan viñ d'a sti' chi', ix te sat sc'ol eb', yujto te junip ix ochcan viñ d'a yol templo chi'. ²² Axo ix elul viñ, majxo yal-laj slolon viñ. Ix snaanel eb' to ay tas ix sch'ox Dios d'a viñ, yujto ayic snib'ej viñ sloloni, axoñej yed' sc'ab' viñ sch'oxo', yujto ix queecaxcan viñ.

²³ Axo ix lajvi sturno viñ chi', ix pax viñ d'a spat. ²⁴ Ix lajvi chi', axo ix yetb'eyum viñ, aton ix Elisabet, ix scuchoch jun unin chi' ix. Oye' ujal axoñej d'a spat ix ayeq'ui, ix yalan ix icha tic: ²⁵ Yuj svach'c'olal Dios Cajal d'ayin, yuj chi' icha tic in aji, yuj chi' mañxalaj mach ol alan in pecal to malaj vune', xchi ix.

Alb'ilcan yaljub'al Jesús

²⁶⁻²⁷ Ay jun ix cob'es scuchan María cajan d'a choñab' Nazaret d'a yol yic Galilea. Ayxo strato ix yed' viñaj José. A viñaj José chi', yinñtilal viñ viñaj rey David. Svaquilxo ujal sch'oxan sb'a ángel Gabriel d'a viñaj Zacarías, ix checixicot yuj Dios d'a ix María chi'. ²⁸ Ix ochc'och b'aj ayec' ix, ix yalan d'a ix:

—Tzalajañ, yujto te xajan ach yuj Dios Cajal. A' ayñej ec' ed'oc, xchi.

²⁹ Ayic ix yab'an juntzañ chi' ix, ix te sat sc'ol ix. Ix snaub'tañan ix tas yuj icha chi' ix yutej jun ángel chi' yalani. ³⁰ Ix yalan jun ángel chi' d'a ix:

—María, mañ ach xivoc, yujto te nivan svach'c'olal Dios ol yac' d'ayach.

³¹ A ticnaic, ol a cuchcanoch jun vinac unin, JESÚS ol ac' sb'iej. ³² A jun chi', nivan ol aj yelc'ochi. Ol aljoc to Yuninal Dios, Jun Yelxo Nivan Yelc'ochi. Aton Dios Cajal ol ac'an och reyal sq'uexuloc viñaj rey David, aton smam yicham. ³³ Aton ol och yajaloc eb' etisraelal d'a masanil tiempo. Malaj b'aq'uiñ ol lajvoc jun yopisio chi', xchi d'a ix.

³⁴ —¿Tas ol aj yelc'och jun tzal chi', yujto a in tic mantalaj viñ vetb'eyum? xchi ix d'ay.

³⁵ —A Yespíritu Dios ol ja d'a ib'añ. A spoder jun Nivan Yelc'ochi, a' ol emul d'a ib'añ icha asun. Yuj chi' a jun unin ol aljoc chi', yicñej ton Dios ol ajoc. Ol yal eb' anima to Yuninal Dios. ³⁶ A ix a c'ab' oc ix Elisabet,

vach'chom chichimxo ix, ol aljoc jun yune' ix. Vach'chom tz'alji d'a ix to malaj b'aq'uir' ol aljoc yune' ix, palta a ticnaic svaquixlo ujal scuchanoch yune' ix chi', ³⁷ yujto malaj junoc tas ajaltac d'a Dios, xchi jun ángel chi' d'a ix.

³⁸—A in tic schecab' in Dios Cajal, yuj chi' ujobab' icha ix al chi' d'ayin, xchi ix d'a jun ángel chi'.

Ix lajvi chi', ix pax jun ángel chi'.

Ix xid'ec' ix María yil ix Elisabet

³⁹ A d'a jun tiempoal chi', elañchamel ix b'at ix María chi' d'a jun choriab' ay d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea. ⁴⁰ Ix c'och ix d'a spat viñaj Zacarías chi', ix yac'an statzil sc'ool ix Elisabet chi' ix. ⁴¹ Ix te ib'xiq'ue jun unin d'a yol sc'ool ix Elisabet chi', ayic ix yab'an slolon ix María chi'. Ix te vach' och Yespíritu Dios d'a ix Elisabet chi'. ⁴² Yuj chi' te chaañ ix yal ix:

—A ach tic ec'al svach'c'olal Dios ix yac' d'ayach d'a yichañ eb' ix quetixal. Te nivan pax svach'c'olal ol yac' d'a jun une' ol aljoc chi'. ⁴³ A in tic, ¿tom ay jab'oc vopisio? A ach tic snun ach Cajalil, palta tzach javi in a c'umej. ⁴⁴ A ix vab'an a loloni, axo jun vune' tic, ix te ib'xiq'ue d'a yol in c'ool, ichato ste tzalaj svab'i. ⁴⁵ A ach tic ix ac'och d'a a c'ool tas ix yal Cajal chi' d'ayach, yuj chi' te vach' ico', yujto yovalil ol ujoc elc'och tas ix yal chi', xchi ix Elisabet chi' d'a ix María chi'.

⁴⁶ Yuj chi' ix yal ix María chi' icha tic:

Yed' smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'a Cajalil.

⁴⁷ Ste tzalaj in c'ool d'a Dios co Columal.

⁴⁸ A in tic schecab' in Dios. Ix oc' sc'ol d'ayin, vach'chom malaj velc'ochi.

Yuj chi' masanil tiempo ol yal eb' anima to vach' vico',

⁴⁹ yujto a Dios te nivan spoder, mañ jantacoc svach'il ix sch'ox d'ayin.

Malaj junocxo mach lajan yed'oc.

⁵⁰ Masanil tiempo tz'oc' sc'ol d'a jantac'nej eb' tz'och ejmelal d'ay.

⁵¹ Ix sch'oxeli to te nivan spoder. A eb' syic'chaañ sb'a, ix can eb' d'a yalañ yuuj.

⁵² Ix ic'jicanel eb' yajal d'a yopisio. Axo eb' nanam, ix ic'ji chaañ eb'.

⁵³ Jantac tas ix ac'ji d'a eb' ay svejel. Axo eb' b'eyum, malaj tas ix ac'ji d'a eb', ix checji pax eb'.

⁵⁴ Ix och Dios qued'oc a or' aj Israel or' tic, yujto schecab' caji. Tz'oc'ñej sc'ool d'ayor',

⁵⁵ icha yutejnac yalancan d'a eb' co mam quicham, yujto yac'naccan sti' d'a viñaj Abraham yed' d'a eb' yir'ñtilal d'a junel'nej, xchi ix María chi'.

⁵⁶ Oxe' ujal ix ec' ix d'a spat ix Elisabet chi', ichato chi' ix paxta ix d'a spat.

A yaljub'al viñaj Juan

⁵⁷ Axo ix c'och stiempoal yalji yune' ix Elisabet chi', vinac unin jun ix alji chi'. ⁵⁸ A eb' cajan d'a slac'anil ix yed' eb' sc'ab' yoc ix, ix te tzalaj eb' yed' ix ayic ix yab'an eb' to a Dios Cajal ix ac'an svach'c'olal d'a ix. ⁵⁹ Yucub'ixial yalji jun unin chi', ix smolb'an sb'a eb' d'a spat viñaj Zacarías chi' yic tz'ac'ji circuncidar jun unin chi'. Ix snib'ej eb' ijan a sb'i vir' smam ix yac'och eb' d'ay. ⁶⁰ Axo ix snun chi' ix alan icha tic:

—Maay, Juan ol sb'iej, xchi ix.

⁶¹ Ix sc'anb'an eb':

—¿Tas yuuj? ¿Tom ay eb' a c'ab' oc icha chi' sb'i? xchi eb'.

⁶² Ichato chi' ix sc'anb'an eb' d'a viñaj Zacarías chi', ix yac'an yechel eb' sc'anb'ani tas ol sb'iej jun unin tic. ⁶³ Ix sch'oxan yechel viñ to tz'ac'jib'at junoc b'aj syal stz'ib'anem viñ. Yuj chi' ix stz'ib'anem viñ: “Juan ol sb'iej” xchi viñ. Masanil eb' ix sat sc'ol yuj jun chi'. ⁶⁴ D'a jun rato chi' ix lolonxiq'ue viñaj Zacarías chi', ix och ijan viñ yalan vach' lolonel d'a Dios. ⁶⁵ Yuj chi', masanil eb' cajan d'a slac'anil chi', ix te sat sc'ol eb'. Ix laj alji d'a juntzarí aldea smasanil d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea chi' tas ix uji. ⁶⁶ Masanil eb' ix ab'an jun tic, ix och ijan eb' snaub'tañani, ix laj sc'anb'an yab' eb' d'ay junjun:

—¿Tas yaj jun unin tic? xchi eb'. Icha chi' ix yal eb' yujto ix sch'ox val spoder Dios d'ay.

A sb'it viñaj Zacarías

⁶⁷ Axo viñaj Zacarías, viñ smam jun unin chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñ, yuj chi' ix ac'ji lolon viñ yuuj icha tic:

⁶⁸ Calec vach' lolonel d'a Cajalil, aton co Diosal a oñ aj Israel oñ tic, yujto ix javi oñ scolel a oñ schoñab' oñ tic.

⁶⁹ Ol yac'cot jun co Columal te ay spoder. A d'a eb' yirñtilalcan David, viñ schecab', ata' ol aljoc.

⁷⁰ Icha chi' yutejnac yalancan d'a peca' yuj eb' schecab' sic'b'ileli.

⁷¹ Yalannac Dios to ol oñ scolcanel d'a yol sc'ab' eb' caje'ool yed' d'a masanil eb' tzoñ chacaneli.

⁷² Ol sch'ox svach'c'olal d'a eb' co mam quicham. Mañ ol satlaj sc'ol d'a jun strato yalnac to yicñej yaji.

⁷³ Aton jun strato chi' yalnac d'a viñ co mam quicham aj Abraham a yac'annaccan sti' d'a viñ

⁷⁴ to ol oñ scol d'a yol sc'ab' eb' caje'ool, yic mañ xivc'olaloc scal co b'a d'ay.

⁷⁵ D'a stojolal scutej co b'a d'ay, añej d'ay scac'och co pensar d'a masanil tiempo.

⁷⁶ A ach tic, vuninal ach, ol aljoc d'ayach to yalumal ach el slolonel Dios Te Nivan, yujto ol ach b'ab'laj b'at d'a yichañ viñ Cajal, ol sb'oan spensar eb' anima uuñ icha tz'aj sb'o junoc b'e.

⁷⁷ A ach ol ac' nachajel yuj schoñab' tas ol aj scolchaj eb', syalelc'ochi to ol ac'joc lajvoc smul eb'.

⁷⁸ Yujto te xajan oñ yuj co Diosal, tz'oc' sc'ool d'ayoñ, yuj chi' ix uji jun tic. Ichato van sach'i q'uinal, icha chi' ol aj sja jun checb'ilocot yuuj,

⁷⁹ yic ol och saquilq'uinal d'a eb' ay d'a q'uic'alq'uinal, eb' ay smay scot chamel d'a yib'añ. A ol ch'oxan d'ayoñ tas scutej co b'eyb'al yic vach' junc'olal ol oñ ajoc, xchi viñaj Zacarías chi'.

⁸⁰ Axo ix q'uib' jun unin chi', ix te och yip d'a yic Dios, ix cajnaj d'a tz'inan luum, masanto ix c'och stiepoal ayic ix sch'oxanelta sb'a d'a eb' yetisraelal.

2

Ayaljub'al Jesús
(Mt 1.18-25)

¹ A d'a jun tiempoal chi', ix yaq'uelta jun órden viñaj Augusto, aton viñ sat yajal d'a Roma, yic sq'ue vaan sb'isul masanil eb' anima d'a yol smac'b'en Roma chi'. ² A viñaj Cirenio ayoch gobernadoral d'a yol yic

Siria ayic sb'ab'laj b'ischajnac eb' anima smasanil. ³ Masanil eb' anima sacleminal yajcanb'ati, tzul yac' tz'ib'chaj sb'a eb' d'a schoñab'. ⁴ Yuj chi' a viñaj José, ix cot viñ d'a choñab' Nazaret d'a yol yic Galilea, ix c'och viñ d'a choñab' Belén d'a yol yic Judea, aton b'aj aljinac viñaj David d'a peca', yujto a viñaj José chi', a viñaj David ay yintilal viñ. ⁵ Ix b'at viñ d'a Belén yic syac' tz'ib'chaj sb'a viñ yed' ix María, aton ix ayxo strato yed' viñ, cuchb'iltooch yune' ix yuuj. ⁶ Ayic ayec' eb' d'a Belén chi', ix c'och sc'ual yalji yune' ix chi'. ⁷ Ata' ix alji jun sb'ab'el unin ix. Ix spich ix d'a sb'al, ix yac'anec' c'otan ix b'aj sva noc' chej, yujto mañxalaj b'aj colan d'a yol mesón.

A eb' ángel yed' eb' tañvum calnel

⁸ D'a slac'anil choñab' Belén chi' ayec' juntzañ eb' vaymitum calnel. ⁹ Elañchamel ix ja jun yánel Dios Cajal d'a eb'. Ix ja copnaj stiziquial Dios Cajal d'a spatic yichañ eb'. Ix te xivq'ue eb'. ¹⁰ Ix yalan jun ángel chi' d'a eb' icha tic:

—Mañ ex xivoc yujto ved'nac jun vach' ab'ix d'ayex. Yuj jun ab'ix tic, ol tzalaj masanil anima. ¹¹ A d'a Belén, d'a schoñab' can viñaj David, ata' ix alji jun e Columal q'uiq'ui, aton Cristo Cajal. ¹² Ol eyila', ayoch sb'al jun unin chi'. Ayec' d'a yol b'aj sva noc' chej, icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a', xchi jun ángel chi'.

¹³ A d'a jun rato chi', tzijtum eb' ángel ix cot d'a satchaari ix ul sch'oxan sb'a eb' yed' junxo ángel chi', ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix yalan eb' icha tic:

¹⁴ Calec vach' lolonel d'a Dios ay d'a satchaari. Ayocab' junc'olal d'a scal eb' anima b'aj ix sch'ox svach'c'olal, xchi eb' ángel chi'.

¹⁵ Ayic toxo ix pax eb' ángel chi' d'a satchaari, ix laj yalan junjun eb' tañvum calnel chi' icha tic:

—Coyec d'a Belén chi', b'at quilec tas ix uji ta', aton tas ix schec aljoc Cajalil d'ayori, xchi eb'.

¹⁶ Yelc'olal ix b'at eb'. Ix ilchaj ix María yed' viñaj José yuj eb'. Ix yilan jun unin chi' eb', c'otanec' b'aj sva noc' chej. ¹⁷ Ayic ix yilan eb', ix yalan eb' tas ix yal jun ángel chi' d'a eb'. ¹⁸ Masanil eb' ix ab'ani, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yal eb' chi'. ¹⁹ Axo ix María chi', toñej ix yab'can juntzañ chi' ix, ix ste naub'tañan ix. ²⁰ A eb' tañvum calnel chi', ix meltzajxi eb', ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix yac'an yuj diosal eb' d'ay yuj masanil tas ix yab' eb' yed' yuj tas ix yil eb', yujto ix elc'och masanil icha ix alji d'a eb'.

Ix ic'jib'at Jesús d'a stemplo Dios

²¹ Ucub'ixitax chi', ix ac'ji circuncidar jun unin chi'. JESÚS ix sb'iepcani, aton jun b'i chi' ix aljican d'a ix María yuj jun ángel atax yic manto scuchoch ix.

²² Ay juntzañ checnab'il yalnaccan viñaj Moisés to sc'anab'ajej eb' ix tz'alji yune', yic vach' scan eb' ix d'a yichañ ley. D'a sc'ual yic sc'anab'ajan jun checnab'il chi' ix, ix yic'anb'at Jesús eb' d'a choñab' Jerusalén yic syac'anoch jun unin chi' eb' d'a yol sc'ab' Dios Cajal. ²³ Ix sc'ulej jun tic eb' yujto icha tic tz'ib'yajcan d'a sley Dios Cajal chi': "Junjun vinac unin sb'ab'laj alji, a tz'ac'ji yicoc Dios Cajal," xchi. ²⁴ Ix b'at eb' b'ian, ix yac'an jun silab' eb' d'a Dios icha silab' eb' meb'a' syac'a', icha tas syal

sley Dios chi': "Yovalil tz'ac'ji chavañoc noc' cuvajte', mato chavañoc noc' paramuch," xchi.2.24

²⁵ A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ cajan d'a Jerusalén scuch Simeón. Te tojol sb'eyb'al jun viñ chi'. Slesalvi viñ d'a Dios. Van stañvan viñ sc'och sc'ual yic ol colchaj choñab' Israel chi'. Ayoch Yespíritu Dios d'a viñ. ²⁶ Yalnac Dios d'a viñ to manto ol cham viñ masanto ol yil Cristo viñ, aton ol checjocot yuj Cajalil. ²⁷ Aton jun viñ tic ix checjib'at yuj Yespíritu Dios d'a yamaq'uul templo. Ayec' viñ ta' ix ic'jicot Jesús d'a yol yamaq'uul templo chi' yuj viñ tz'alji smamoc chi' yed' ix snun, yic sc'anab'ajej eb' tas syal ley. ²⁸ Axo viñaj Simeón chi' ix chelanq'ue jun unin chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. Ix yalan viñ:

²⁹ Mamin Vajal, syalxo in cham d'a junc'olal ticnaic, yujto ix elc'och tas ix al d'ayin a in a checab' in tic.

³⁰ Ix yil val in sat sjavican viñ Colvajvum tic.

³¹ Aton viñ tic ix ac' yopisio d'a yichañ eb' anima smasanil d'a yolyib'añq'uinal tic.

³² A viñ tic ol ac'an saquilq'uinal d'a eb' mañ israeloc. Axo jun a choñab' Israel, te nivan ol aj yelc'och yuj viñ, xchi viñ.

³³ Axo viñaj José yed' ix María, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yalcan viñaj Simeón chi' yuj jun unin chi'. ³⁴ Ix lajvi chi', ix sc'an an svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ eb', ix yalan viñ d'a ix María, ix snun Jesús chi' icha tic:

—Ina jun unin tic, chequeltaxon yaji to nivan eb' quetisraelal ol somchajel spensar yuuj. Tzijtum pax eb' ol b'o spensar yuuj. A' ol ch'oxanoc tas sgana Dios d'a eb', palta tzijtum eb' ol paticaneloc. ³⁵ Icha chi' ol aj scheclajelta tas sna junjun anima. A ach tic, ol ja jun c'ual ol ochcan pitz'an cusc'olal d'a a pixan. Ichato ol techajoch junoc q'uen espada d'a a pixan, xchi viñaj Simeón chi'.

³⁶ Ay pax jun ix ix ta' scuch Ana. A jun ix chi' syalel slolonel Dios ix. A viñ smam ix scuchan Fanuel, yirñtilal viñaj Aser. Te chichimxo ix. Uninto ix snupnajnac ix, uque' ab'il ix yic'laj sb'a eb', ix cham viñ yetb'eyum ix.

³⁷ 84 ab'ilxo scan ix. Max yactejan stemplo Dios ix, syac'ñej servil Dios Cajal ix d'a c'ual, d'ac'val, d'a tze'ojc'olal yed' d'a lesal. ³⁸ D'a jun rato chi' ix c'och ix b'aj ayec' eb' chi'. Ix yac'an yuj diosal ix d'a Dios, ix och ijan ix yalanel yab'ixal Jesús chi' d'a masanil eb' van stañvan scolchajel choñab' Jerusalén chi'.

Ayic ix paxta eb' d'a Nazaret

³⁹ Ayic ix lajvi sc'anab'ajan juntzañ sleyal alb'ilcan yuj Dios Cajal eb', ix pax eb' d'a schoñab' scuch Nazaret, aton jun ay d'a yol yic Galilea. ⁴⁰ Axo jun unin chi', ipan yel q'uinal d'ay, van sq'uib'i, van sjelanb'i, ay val och svach'c'olal Dios d'ay.

A ix c'och Jesús d'a stemplo Dios

⁴¹ A viñ tz'alji smamoc Jesús chi' yed' ix snun, junjun ab'il xid'ec' eb' d'a Jerusalén yuj q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto.

⁴² Axo ix tz'acvi slajchavil ab'il sq'uinal Jesús, ix b'atxi eb' d'a Jerusalén d'a q'uiñ chi' ichataxon sleyal. ⁴³ Ayic ix lajvi jun q'uiñ chi', ix paxta eb'. Axo yune' quelem Jesús, ix can d'a Jerusalén, max snalaj ix snun yed' viñaj José tato ix cani. ⁴⁴ A snaan eb' to tzac'an yed' juntzañxo eb' tzijtumul anima. Yuj chi', jun c'ual ix b'ey eb'. Axo ix sayanec' eb' d'a scal eb' sc'ab'

yoc yed' eb' yamigo, ⁴⁵ malaj. Yuj chi', ix meltzajxi eb' d'a Jerusalén chi' sayxi.

⁴⁶ Ato d'a schab'jial ix ilchaj yuj eb' d'a yamaq'uil stemplo Dios, c'ojanem d'a scal juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, van smaclan yab'i tas syal eb' viñ, sc'anb'anpax yab' d'a eb' viñ. ⁴⁷ Masanil eb' ix ab'an sloloni, ix te och q'uelan eb', yujto te rícan, te jelan pax spacani. ⁴⁸ Axo ix yilan eb' smam snun chi', ix te sat sc'ool eb'. Axo ix snun chi' ix alani:

—Ach vune', ¿tas yuj icha tic tzoñ utej? A viñ a mam tic yed' in, te ilc'olal caji, van ach co sayaneq'ui, xchi ix d'ay.

⁴⁹ Ix tac'vi Jesús d'a ix icha tic:

—¿Tas yuj tzin e sayeq'ui? ¿Tom mañ eyojtacoc to yovalil a smunlajel in Mam tzul in b'o'o? xchi.

⁵⁰ Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yala'.

⁵¹ Ichato chi' ix paxta yed' eb' d'a Nazaret, ix sc'anab'ajan tas ix yal eb'. Axo ix snun chi', ix can juntzañ chi' d'a spensar ix, ix ste naub'tañan ix. ⁵² Vanñej sq'uib' Jesús chi', ipan yaj spensar. Stzalaj val Dios yed'oc, stzalaj pax eb' anima yed'oc.

3

Ix yalel slolonel Dios viñaj Juan

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² A viñaj Juan yuninal viñaj Zacarías, ayec' viñ d'a tz'inan luum. Ata' ix yal Dios tas ol yal viñ d'a eb' anima. A jun tic ujinac ayic 15 ab'ilxo yoch viñaj Tiberio yajalil, ayic ayoch viñaj Poncio Pilato gubernadoral d'a Judea, axo viñaj Herodes ayoch gubernadoral d'a Galilea. Axo viñaj Felipe yuc'tac viñaj Herodes chi', ayoch gubernadoral d'a Iturea yed' d'a Traconite. Axo viñaj Lisantias ayoch gubernadoral d'a Abilinia. Axo eb' viñ sat sacerdote, aton viñaj Anás yed' viñaj Caifás. ³ A d'a jun tiempoal chi', ix schael yich viñaj Juan chi' yec' d'a masanil juntzañ lugar ay d'a slac'anil sti' a' Jordán. Ix laj yalan viñ d'a eb' anima to syac' bautizar sb'a eb', snaan sb'a eb' yic tz'ac'ji lajvoc smul eb'. ⁴ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios, ayic yalannaccan yab'ixal viñaj Juan chi' viñ icha tic:

Ay jun d'a tz'inan luum, ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc viñ Cajal.

⁵ Masanil ch'olquixtac ol laj pañanb'oc. Masanil lum vitz yed' lum tzalan ol pañlajoc. Axo juntzañ b'e cumquiltac ol tojolb'oc yed' juntzañ amquiltac tojolxoñej ol ajoc.

⁶ A junjun choñab' ol ilanoc to ay colnab'il syac' Dios, xchicani.

⁷ Ayic ix javi eb' anima d'a viñaj Juan chi' yic tz'ac'ji bautizar eb' yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb':

—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. ¿Mach ix alan d'ayex tato ol yal e colan e b'a d'a jun nivan yaelal van sjavi yuj yoval sc'ol Dios?

⁸ Tato tze na e b'a d'a e mul, yovalil vach' tzeyutej e b'eyb'al, yic scheclajeli to yel ix e na e b'a. Mañ eyal icha tic: Malaj pena, yiñtiloñcan viñaj Abraham, mañ xe chioc. Yujto a in tic sval d'ayex, tato sgana Dios, syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yiñtiloc viñaj Abraham chi' e q'uexuloc. ⁹ A jun nivan yaelal ol javoc, lajan icha junoc viñ lista yaj yed' sch'acab' d'a yich juntzañ te' avb'en te'. Jantacñej te' chuclaj sat syac'a', ol laj sch'aquel te' viñ. Ol syumanb'at te' viñ d'a cal c'ac', xchi viñaj Juan chi' d'a eb'.

¹⁰—¿Tas vach' sco c'ulej jun? xchi eb' d'a viñ.

¹¹—A eb' ay chab'oc scamix, yac'ocab' junoc eb' d'a eb' malaj yico'. A eb' ay tas sva'a, spucocab' ec' eb' d'a eb' malaj yico', xchi viñ d'a eb'.

¹²IX c'och pax juntzañ eb' tecumel alcabar yic syac'an bautizar sb'a eb'. IX sc'anb'an eb' d'a viñ:

—Ach co c'ayb'umal, ¿tas vach' sco c'ulej? xchi eb'.

¹³—Ayc tze c'ananel stumin eb' anima, mañ e c'an jab'ocxo d'a yib'añ icha syal ley, xchi viñ d'a eb'.

¹⁴Ay pax eb' soldado ix c'anb'an d'a viñ:

—A oñxo pax tic, ¿tas sco c'ulej? xchi eb'.

—Mañ e xib'tej eb' anima yuj eyesanoch junoc tas d'a yib'añ yic tzeyiq'uec' junoc tas d'a eb'. Schaocab' e c'ool ichataxon e tojol, xchi viñ d'a eb'.

¹⁵Ay eb' anima chi' ix naub'tañani, ix sc'anb'an eb' tato a viñaj Juan chi' aton Cristo. ¹⁶Palta ix yalan viñ d'a eb' smasanil:

—Val yel, a in tic tzex vac' bautizar d'a a a', palta ay junxo toto ol javoc. A' ol ac'anoch Yespíritu Dios d'ayex, icha c'ac' ol em d'a eyib'añ. Ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj. A jun chi' ec'to yopisio d'a vichañ. Mañ in mojoc svac' servil, vach'chom toñej tzin tij sch'añal xañab'. ¹⁷A jun chi' lajan icha junoc viñ schayej strigo, tz'el smatz'il d'a scal. Slajvi schayan ixim, syac'ancanem ixim d'a yol yed'tal. Axo smatz'il ixim tz'elcani, slañcanb'at viñ d'a yib'añ jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi viñaj Juan chi'.

¹⁸Tzijtumto juntzañxo c'ayb'ub'al icha juntzañ tic ix yalel viñ d'a eb' anima chi', ix yalanpax vach' ab'ix viñ d'a eb'. ¹⁹A viñ ix cachanpax viñaj Herodes, viñ ayoch gobernadoral, yujto ix yic' ix smu' viñ scuchan Herodías. IX scachanpax viñ yuj juntzañxo chucal sc'ulej. ²⁰Palta a viñaj Herodes chi' maj sc'anab'ajej viñ tas ix alji d'ay. Ay junxo chucal ix sc'ulej viñ yujto ix yac'och viñaj Juan chi' viñ d'a preso.

Ix ac'ji bautizar Jesús

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Ayc mantzac och viñaj Juan chi' d'a preso, van yac'an bautizar eb' anima viñ, ix yac' pax bautizar Jesús viñ. Yach'an van slesalvi Jesús, ix jacvi satchañ. ²²Axo Yespíritu Dios ix emul d'a yib'añ icha noc' paramuch. IX yab'an yoch jun lolonel d'a satchañ icha tic:

—A ach tic, Vuninal ach, xajanab'il ach vuuj. Tzin tzalaj val ed'oc, xchi jun av chi'.

Eb' smam yicham Jesús

(Mt 1.1-17)

²³A Jesús ayxom 30 ab'iloc sq'uinal ayic ix syamanoch smunlaji. Tz'alji d'ay to yuninal viñaj José. Aton sb'i smacañil eb' smam yicham tic: Schab'at d'a viñaj Elí masanto slajvican c'och d'a viñaj Adán. Viñaj Elí, ²⁴viñaj Matat, viñaj Leví, viñaj Melqui, viñaj Jana, viñaj José, ²⁵viñaj Matatías, viñaj Amós, viñaj Nahum, viñaj Esli, viñaj Nagai, ²⁶viñaj Maat, viñaj Matatías, viñaj Semei, viñaj José, viñaj Judá, ²⁷viñaj Joana, viñaj Resa, viñaj Zorobabel, viñaj Salatiel, viñaj Neri, ²⁸viñaj Melqui, viñaj Adi, viñaj Cosam, viñaj Elmadam, viñaj Er, ²⁹viñaj Josué, viñaj Eliezer, viñaj Jorim, viñaj Matat, ³⁰viñaj Leví, viñaj Simeón, viñaj Judá, viñaj José, viñaj Jonam, viñaj Eliaquim, ³¹viñaj Melea, viñaj Mainán, viñaj Matata, viñaj Natán, ³²viñaj David, viñaj Isaí, viñaj Obed, viñaj Booz,

viñaj Salmón, viñaj Naasón, ³³ viñaj Aminadab, viñaj Admin, viñaj Aram, viñaj Esrom, viñaj Fares, viñaj Judá, ³⁴ viñaj Jacob, viñaj Isaac, viñaj Abraham, viñaj Taré, viñaj Nacor, ³⁵ viñaj Serug, viñaj Ragau, viñaj Peleg, viñaj Heber, viñaj Sala, ³⁶ viñaj Cainán, viñaj Arfaxad, viñaj Sem, viñaj Noé, viñaj Lamec, ³⁷ viñaj Matusalén, viñaj Enoc, viñaj Jared, viñaj Mahalaleel, viñaj Cainán, ³⁸ viñaj Enós, viñaj Set, viñaj Adán. A viñaj Adán chi', a Dios b'oannac viñ.

4

Ac'jinac proval Jesús yuj viñ diablo
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ A Jesús te ayoch Yespíritu Dios d'ay, ix el b'aj ayec' d'a a' nivan Jordán. Ix ic'jib'at yuj Espíritu chi' d'a tz'inan luum. ² 40 c'ual ix ec' ta', axo viñ diablo ix c'och yac' proval. Maj valaj Jesús chi' d'a juntzañ c'ual chi', yuj chi' ix och svejel. ³ Ix yalan viñ diablo chi' d'ay:

—Ina Yuninal ach Dios, al d'a jun q'ueen tic to tz'och panil, xchi viñ d'ay.

⁴ Ix tac'vi Jesús d'a viñ:

—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: Mañ yujocñej tas svaji ay co q'uinal, xchi Slolonel chi', xchi d'a viñ. ⁵ Ix lajvi chi', ix ic'jiq'ue Jesús d'a jun nivan tzalan yuj viñ. Ix sch'oxan juntzañ nivac choñab' viñ d'a masanil yolyib'arñq'uinal tic d'a Jesús chi'. ⁶ Ix yalan viñ d'ay:

—Ol ach vac'och yajalil d'a masanil juntzañ choñab' tzin ch'ox tic d'ayach. Ol ach och b'eyumal yuj. A juntzañ tic d'a yol in c'ab' ay, svac'ñej d'a mach b'aj in gana svac'a'. ⁷ Tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin, ic'ñej yaj juntzañ tic smasanil, xchi viñ diablo chi' d'ay.

⁸ Axo ix yalan Jesús d'a viñ:

—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Añej d'a Dios Cajal tzeyal e b'a. Añej pax d'ay tzeyaq'uem e b'a, xchi d'a Slolonel chi', xchi d'a viñ.

⁹ Ix lajvi chi', ix ic'jixib'at Jesús yuj viñ diablo chi' d'a choñab' Jerusalén. Ix yic'anq'ue viñ d'a schon stemplo Dios, ix yalan viñ d'ay:

—Ina Yuninal ach Dios, emañ chennaj d'a sat luum chi', ¹⁰ yujto syal d'a Slolonel Dios chi':

Ol yal Dios d'a eb' yángel to tzach stañvej eb'.

¹¹ Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen, xchi Slolonel Dios chi', xchi viñ diablo chi'. ¹² Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tz'ib'yajpaxcani: Mañ eyac' proval Cajal, aton co Diosal, xchi d'a Slolonel Dios, xchi Jesús.

¹³ Yujto mañxa junocxo tas b'aj syal yac'ji proval Jesús yuj viñ diablo chi', yuj chi' ix actajcan yuj viñ junoc tiempoal.

Elnac yich smunlajel Jesús
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁴ Ix jax Jesús d'a Galilea, te ayoch spoder Yespíritu Dios d'ay. Ix laj ab'chaj yab'ixal d'a juntzañ lugar chi'. ¹⁵ Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil culto. Masanil eb' ix alan vach' lolonel d'ay.

¹⁶ Ichato chi' ix c'och d'a choñab' Nazaret b'aj q'uib'nac. Axo d'a sc'ual syic' yip eb' israel, ix och d'a yol spatil culto ichataxon smodo. Ix q'ue liñan yic syavtan Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. ^{4.16} ¹⁷ Yuj chi', ix ac'jib'at

jun b'aj tz'ib'ab'ilcan Slolonel Dios chi' d'ay, aton tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios. Ix xuyanb'ati, ix sayan b'aj syal icha tic:

¹⁸ A Espíritu Dios Cajal ayoch d'ayin, yujto a' ac'jinac vopisio yic svalanel jun vach' ab'ix d'a eb' meb'a'. In schecoti yic svac' snivanil sc'ool eb' ilc'olal yaji. Tzul val yab' eb' icha preso yaji chajtil tz'aj scolchaj eb'. In checjicot vac' b'oxoc eb' max uji yilani. Tzul vic'anel eb' ayoch tas d'a yib'ari d'a libre.

¹⁹ Añejtona' tzul valaneli to toxo sja stiempoal jun colnab'il syac' Dios Cajal. Icha chi' syal Slolonel Dios tic, xchi Jesús d'a eb'.

²⁰ Ix chulanxican jun b'aj tz'ib'ab'ilcan chi', ix yac'anxi d'a viñ sic'umal. Ichato chi' ix em c'ojan^{4.20} sc'ayb'ej eb'. Axo masanil eb' ayoch d'a yol chi', ix te och q'uelan eb' d'ay. ²¹ Ix syamanoch sc'ayb'an eb', ix yalani:

—A val d'a jun c'ual tic, ix elc'och syal Slolonel Dios tic d'a eyichañ, xchi d'a eb'.

²² Masanil eb' ix te sat sc'ool yuj juntzañ lolonel vach' ix yal Jesús, yuj chi' ix yal vach' lolonel eb' d'ay. Ix laj sc'anb'an yab' junjun eb':

—¿Mañtoc a viñ tic yuninal viñaj José? xchi eb'.

²³ Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':

—A ex ton tic ol eyal d'ayin: Ach añtum, munil tzañtej a b'a. A tas a c'ulejñac d'a choñab' Capernaum, c'ulej pax d'a a choñab' tic quila', xe cham d'ayin. ²⁴ Val yel sval d'ayex, malaj junoc schecab' Dios ay yelc'och d'a sat eb' yetchoñab'. ²⁵ Tze nacot yab'ixal viñaj Elías d'a peca', chajtil ec'nac viñ. Nañal scharil ab'il mañxo yac'nacot ñab'. Te nivan vejel janac d'a yib'ari eb' anima smasanil. A d'a jun tiempal chi', tzijtum eb' ix chamnac yetb'eyum ay d'a scal eb' quetisraelal. ²⁶ Palta mañtoc d'a junoc eb' ix chi' checjinac'at viñaj Elías yuj co Mam Dios yic scolvaji. Añej d'a jun ix aj Sarepta d'a yol yic Sidón, añej ta' c'ochnac viñ. ²⁷ Añejtona', tze napaxcot yab'ixal jun viñ schecab' Dios scuchan Eliseo. Tzijtum eb' quetisraelal yamchajñac yuj jun yab'il scuch lepra. Palta malaj junoc eb' b'oxinac yuj viñaj Eliseo chi', añej jun viñ aj Siria scuchan Naamán, añej viñ b'oxinac yuj viñ, xchi Jesús d'a eb'. ²⁸ Axo eb' ayec' yed' ta', ayic ix yab'an eb', ix te cot yoval eb' smasanil d'ay. ²⁹ Yuj chi' ix laj q'ue vaan eb', ix spechanel eb' d'a stiel choñab', yujto a jun choñab' chi' d'a jolom tzalan ay, ata' ijan ix syumb'at eb' d'a sat c'acap. ³⁰ Palta axo Jesús b'erñej ix ec'b'at d'a scal eb', ix b'ati.

*Ix b'oxi sc'ool jun viñ ayoch enemigo d'ay
(Mr 1.21-28)*

³¹ Ichato chi', ix emta Jesús d'a choñab' Capernaum d'a yol yic Galilea. Ata' ix sc'ayb'ej eb' anima d'a sc'ual ic'oj ip. ³² Ix te sat sc'ool eb' yab'an juntzañ c'ayb'ub'al chi', yujto ayic ix yalaneli, ix checlaji to te ay yopisio yuj Dios.

³³ A d'a yol spatil culto ay jun viñ ayoch enemigo d'ay. Ix el yav jun enemigo chi'.

³⁴ —Ach Jesús aj Nazaret. ¿Tas yuj tzac'och a b'a qued'oc? ¿Tom tzach javi oñ a sateli? Vojtac ach, a ach tic sic'b'il ach el yuj Dios, xchi jun enemigo chi'.

³⁵ Axo Jesús ix tuman jun enemigo chi', ix yalan d'ay:

4.20 4:20 Tz'em c'ojan eb' ayic syalanel slolonel co Mam Dios eb'.

—Tz'in xa chi, actejcan jun viñ tic, xchi d'ay. Ix lajviñej chi', ix syuman telvoc jun viñ b'aj ayoch chi', ix eli, maj lajvoclañ viñ yuuj. ³⁶Masanil eb' anima ayec' ta', ix te sat sc'ol eb' yuuj, ix laj yalan junjun eb':

—¿Tastaxlaj yaj juntzañ slolonel jun viñ tic? A slolonel viñ tic sch'oxaneli to ay spoder schecanel juntzañ enemigo tic, tz'el eb' b'ian, xchi eb'.

³⁷Ix laj el yab'ixal Jesús d'a juntzañ lugar ay d'a slac'anil chi'.

Ix laj b'oxi sc'ol eb' penaay yuj Jesús

(Mt 8.14-17; Mr 1.29-34)

³⁸Axo ix elta Jesús d'a yol spatil culto, ix c'och d'a spat viñaj Simón. A ix sñi' viñaj Simón chi', te penaay ix yuj c'ac'al yab'il. Ix tevi eb' d'a Jesús yuj ix. ³⁹Ix snitzanb'at sb'a Jesús chi' b'aj jichanec' ix chi', ix scachanoch vaan jun ilya chi'. Ix el jun c'ac'al yab'il chi' d'a ix. Junanto rato chi' ix q'ue vaan ix, ix c'atc'ajcot eb' yuj ix.

⁴⁰Axo d'a yemc'ualil, masanil juntzañ eb' penaay ix ic'jicot d'a Jesús. Ch'occh'oc ilyail tz'ic'an eb'. Ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'añ eb', ix laj b'oxican eb'. ⁴¹Tzijtum eb' anima b'aj ix laj el eb' enemigo, ix laj el yav eb', ix yalan eb':

—A ach tic Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.

Palta axo Jesús ix cachan eb' enemigo chi', maj schalaj lolon eb', yujto ojtab'el yuj eb' to Cristo.

Ix yalel slolonel Dios Jesús d'a Galilea

(Mr 1.35-39)

⁴²Ayic van sacb'i, ix b'at Jesús d'a stiel choñab' b'aj tz'inan. Axo eb' anima, van sayjiec' yuj eb', ix c'och eb' b'aj ayec' chi'. Sgana eb' maj b'atlañ Jesús chi', ⁴³palta ix yalan d'a eb':

—Yovalil ol b'at val pax el yab'ixal d'a juntzañ choñab', yic syab' eb' chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' in checjicoti, xchi d'a eb'.

⁴⁴Ix ec'ñej Jesús d'a yoltac spatil culto d'a yol yic Judea. Ix yalanel slolonel Dios.

5

Tzijtum noc' chay ix yamchaji

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹A junel ayec' Jesús d'a sti' a' ñajab' Genesaret.^{5.1} Tzijtum anima ix c'och d'ay, ix te vitz'c'aj yuj eb' yujto snib'ej eb' syab' slolonel Dios. ²Ix yilani ayec' chab' yunetac barco d'a sti' a', malaj mach ayoch d'a yool, yujto ix elta juntzañ eb' yamum chay d'a yol te', van sjuc'anel schimpa eb', yic syamlab' chay chi'. ³Yuj chi' ix och Jesús d'a yol jun te' barco chi', aton te' yic viñaj Simón. Ix yalan d'a viñ to snitsoch jab'oc te' viñ d'a yol a'. Ix lajvi chi' ix em c'ojan d'a yol te', ix och ijan sc'ayb'an eb' anima chi' d'a sti' a'. ⁴Ix lajvi sc'ayb'an eb', ix yalanpax d'a viñaj Simón chi':

—Coyec yed' te' e barco tic b'aj te jul a', ata' ol eyaq'uem e chimpa, xchi Jesús chi'.

⁵—Ach co C'ayb'umal, jun ac'val ix cac'lej co yaman noc' q'uiq'ui, malaj val junoc noc' ix quic'a'. Palta yujñej to a ach tzala', ol b'at caq'uem co chimpa tic junelxo, xchi viñaj Simón chi' d'ay.

⁶Axo yic ix yac'anem eb', mañxo jantacoc noc' ix yamchaji. A schimpa eb' chi' ijan ix ñic'chajb'ati. ⁷Ix sb'echc'ab'ancot juntzañ eb' yetb'eyum

eb' d'a junxo barco yic tz'och eb' yed' eb'. Ix javi eb', ix b'ud'ji chab' te' barco chi'. Ijan ix b'at te' d'a yol a' yuj yalil noc'. ⁸ Axo ix yilan jun chi' viñaj Simón Pedro chi', ix em cuman viñi d'a yichañ Jesús, ix yalan viñi d'ay:

—Mamin, ma max ach el d'a in tz'ey, yujto a in tic, te chuc in, xchi viñi.

⁹ Icha chi' ix yutej viñi yalani, yujto ix te sat sc'ol viñi yed' juntzañox eb' yetb'eyum yuj juntzañ noc' tzijtumal chay ix syam eb' chi'. ¹⁰ Añejtona' viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, aton eb' viñi yuninal viñaj Zebedeo, ix te sat sc'ol eb' viñi. Yetyamum chayil sb'a eb' viñi yed' viñaj Simón chi'. Ix yalan Jesús d'a viñaj Simón chi':

—Mañ ach xivoc. Icha tzutej a yaman noc' chay tic, icha chi' ol utoc ic'ancot eb' anima d'ayin, xchi d'a viñi.

¹¹ Axo ix elc'och juntzañ barco chi' d'a sti' a', ix yactancan juntzañ syamc'ab' eb' chi', ix och tzac'an eb' yuj Jesús.

*B'oxinac sc'ool jun viñi penaay yuj lepra
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

¹² A junel ayec' Jesús d'a jun choñab', ix c'och jun viñi d'ay, ayq'ue yab'il lepra d'a snivanil viñi smasanil. A ix yilanoch Jesús chi' viñi, ix em cumnaj viñi, ix em ñojnaj viñi d'a sat luum, ix yalan viñi d'ay:

—Mamin, ta syal a c'ool tzin a b'oxicani, xchi viñi.

¹³ Axo Jesús ix yamlan viñi, ix yalani:

—In gana sb'oxican a c'ool, xchi d'a viñi. Ayic ix yalan Jesús icha chi', ix el jun yab'il chi' d'a viñi. ¹⁴ Ix lajvi chi', ix cham val yalan d'a viñi:

—Ayta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, b'at ch'ox a b'a d'a viñi sacerdote. B'at ac'an jun silab' d'a Dios, icha yalnaccan viñaj Moisés, yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi Jesús chi' d'a viñi.

¹⁵ A yab'ixal Jesús chi', ix pucaxñej d'a scal eb' anima. Tzijtum eb' ix smolb'ej sb'a yic syab' eb' tas syala', yic sb'oxican sc'ol eb' yuuj. ¹⁶ Ix yiq'uel sb'a d'a scal eb', ix b'at lesal b'aj malaj eb' anima.

*B'oxinac sc'ool jun viñi sich'inaqueli
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

¹⁷ D'a jun c'u van sc'ayb'an eb' anima Jesús, c'ojc'umb'a juntzañ eb' fariseo yed' pax eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. A d'a junjun choñab' d'a yol yic Galilea yed' d'a yol yic Judea ix laj cot eb'. Ay pax eb' ix cot d'a Jerusalén. Axo Jesús ix checlajel spoder Dios d'ay, ayic ix yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay. ¹⁸ Ichato chi' ix c'och juntzañ eb' viñi, b'achb'il jun viñi sich'inaquel yuj eb' viñi yed' svaynub'. Sgana eb' viñi tz'och d'a yol pat syac'anoch eb' viñi d'a yichañ Jesús. ¹⁹ Palta maj ilchajlaj yuj eb' viñi b'aj tz'ochi yujto te vitz'an yuj eb' anima. Yuj chi' ix q'ue eb' viñi d'a spañanil yib'añ jun pat chi', ix yolán yib'añ pat chi' eb' viñi, ix yac'anemta viñi penaay chi' eb' viñi yed' svaynub' d'a scal eb' anima d'a yichañ Jesús chi'. ²⁰ Axo ix yilan Jesús chi' to ix yac'och sc'ool eb' viñi d'ay, yuj chi' ix yalan d'a viñi penaay chi':

—Ach anima, toxo ix ac'ji lajvoc a mul, xchi d'a viñi.

²¹ Yuj chi', axo eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ix och ijan eb' snaub'tañani: ¿Tas yaj jun viñi tic? Van sb'uchvaj viñi d'a Dios. Malaj junoc mach syal yac'an lajvoc mul, añej Dios, xchi eb' d'a spensar.

²² Palta a Jesús yojtacxo tas van snaan eb' chi', yuj chi' ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tze naub'tañej jun tic? ²³ ¿Tas junoc secojtac calan tze na'a? ¿A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato xco chi? ²⁴ A ticnaic, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'an lajvoc smul eb' anima ay d'a yolyib'arñq'uinal tic.

Ix yalan Jesús d'a viñ sich'inaquel chi':

—A in tic sval d'ayach, q'ueañ vaan, ic'chaañ a vaynub' tic, ixic d'a a pat, xchi d'a viñ.

²⁵ D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ sich'inaquel chi' d'a yichañ eb'. Ix yic'anchaañ svaynub' viñ b'aj jichan ec' chi'. Ix pax viñ d'a spat, ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. ²⁶ Ix laj och q'uelan eb' smasanil ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios, ix te sat sc'ol eb', yuj chi' ix laj yal eb':

—Ix te sat co c'ool quilan juntzañ tic, xchi eb'.

Ix avtaj viñaj Leví yuj Jesús

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Ix lajvi chi', ix elta Jesús, ix yilan jun viñ tecumel alcabar scuchan Leví,^{5.27} c'ojanec' viñ b'aj stequel alcabar chi'. Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi.

²⁸ Ix q'ue vaan viñ, ix yactancan smasanil, ix och viñ sc'ayb'umoc Jesús chi':

²⁹ Ichato chi', ix och jun nivan vael d'a spat viñ yic sva Jesús yed'oc. Tzijtum eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' anima ix och yed' eb' d'a mexa. ³⁰ Axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés chi', ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi' icha tic:

—¿Tas yuj tzex va'i, tzeyuc'an a yed' juntzañ eb' viñ tecumel alcabar tic yed' eb' chuc sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ d'a eb'.

³¹ Yuj chi', ix yal Jesús d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc viñ arñtum ticnaic. A eb' vach' sc'ool, ¿tom ay tz'och viñ yuj eb'? Añej eb' penaay ay tz'och viñ yuuj. ³² Mañ yujoc vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al snaani, in javi. Palta yuj vavtan eb' yojtac to chuc sb'eyb'al, yic vach' sna sb'a eb' yuj smul, xchi d'a eb' viñ.

Max schalaj sb'a jun icham b'eyb'al yed' jun ac' c'ayb'ub'al

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar yed' eb' sc'ayb'um eb' viñ fariseo, tzijtum el tz'och eb' d'a tze'ojc'olal, slesalvi eb'. Palta axo eb' a c'ayb'um tic, ¿tas yuj añej vael syac' eb'? xchi eb' viñ d'ay.

³⁴ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc nupnajel, ¿tom syal eyac'anoch eb' avtab'il d'a nupnajel chi' d'a tze'ojc'olal yach'an aytoec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed' eb'? ³⁵ Palta ol ja sc'ual ol ic'joc el viñ d'a scal eb', ichato chi' ol och eb' d'a tze'ojc'olal, xchi d'a eb' viñ.

³⁶ Ix lajvi chi', ix yalanxi junxo ab'ix tic d'a eb' viñ:

—Malaj junoc oñ ay junoc ac' pichul sco rñq'uelta jab'oc, scac'anoch snipuloc junoc c'a pichul. Tato icha chi' scutej, tz'ixtaxel jun ac'to chi'. Añejtona', tz'ixtax pax el jun c'a pichul chi' yuj jun ac'to chi'. ³⁷ Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yal-laj yac'chajem vino manto sipji d'a yol junoc noc' c'a tz'um yed'tal vino,^{5.37} tato icha chi', sñic'chaj jun tz'uum chi'

yuj vino chi', tz'ixtax scha macañil. ³⁸ Yuj chi', a d'a yol noc' ac' tz'uum tzeyaq'uem vino manto sipji, icha chi' vach' ol can schab'il. ³⁹ Añejtona', tato ay eb' añeja' tzato uc'an peca' vino, axo jun vino toto sb'oi, malaj yelc'och d'a sat eb'. Syalan eb': A jun peca' vino tic, más vach', xchi eb', xchi Jesús.

6

Yalnac Jesús yuj sc'ual ic'oj ip
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ A d'a jun sc'ual ic'oj ip ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal juntzañ ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix sc'utzelta sjolom ixim eb', ix svuchanel ixim eb', ix sc'uxan ixim eb'. ² Axo juntzañ eb' fariseo ix c'anb'an d'a eb':

—¿Tas yuj tze c'ulej junoc tas to mañ smojoc sc'ulaj d'a sc'ual ic'oj ip? xchi eb' viñ.

³ Ix tac'vi Jesús d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tom manta b'aj tzeyila' tas sc'ulejnc viñaj David yed' eb' ajun yed'oc ayic yochnac svejel eb' jun el? ⁴ Xid'naquec' viñ d'a scajneb' Dios, svanac juntzañ ixim pan viñ yicñej Dios yaji, yac'annac pax ixim viñ d'a eb' ajun yed'oc. A juntzañ pan chi', añej eb' viñ sacerdote ay yalan yic svaani, palta maj ochlaj smul viñaj David yed' eb' ajun yed' chi', xchi d'a eb' viñ.

⁵ Ix yalanxi d'a eb' viñ:

—A in tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas smoj sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip.

A jun viñ sich'inaquel sc'ab'
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ D'a junxo sc'ual ic'oj ip, ix och Jesús d'a yol spatil culto, ix och ijan sc'ayb'an eb'. Ata' ay jun viñ sich'inaquel svach' c'ab'. ⁷ Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo, van smaclan eb' viñ yila' tato ol b'oxoc sc'ab' jun viñ chi' yuj Jesús d'a sc'ual ic'oj ip chi', yic vach' syac'och eb' viñ d'a yib'añ. ⁸ Palta axo Jesús, vojtaxco tas van snaan eb' viñ, yuj chi' ix yalan d'a viñ sich'inaquel sc'ab' chi':

—Q'ueañ liñan d'a co cal tic, xchi d'a viñ. Ix q'ue liñan viñ b'ian. ⁹ Ix yalan Jesús d'a eb' smasanil:

—Tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tas junoc smoj co c'ulan d'a sc'ual ic'oj ip? ¿Tzam yal co c'ulan juntzañ tas vach', mato a juntzañ chucal? ¿Tzam yal co colan junoc penaay, mato vach' sco mac'chamoc? xchi d'a eb'.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb' oyanec' chi', ix yalan d'a viñ penaay chi':

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viñ.

Ix slianel sc'ab' viñ chi', ix b'oxican viñ. ¹¹ Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley chi' yed' eb' viñ fariseo, ix te cot yoval eb' viñ, ix och ijan eb' viñ sc'anb'an d'ay junjun tas vach' syutej eb' viñ yic'ancot d'a yib'añ Jesús chi'.

A Jesús ix sic'anel eb' lajchavañ sc'ayb'um
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² A d'a juntzañ c'ual chi', ix b'at Jesús d'a jun tzalan lesal. Jun ac'val ix lesalvi d'a Dios. ¹³ Axo ix sacb'i ix sic'anel eb' viñ sc'ayb'um, ix sic'anelta lajchavañ eb' viñ. A eb' viñ chi', ix yac'och schecab'oc. ¹⁴ Aton eb' viñ tic: Viñaj Simón, suchan pax Pedro yuj Jesús, viñaj Andrés yuc'tac viñaj Simón chi', viñaj Jacobo, viñaj Juan, viñaj Felipe yed' viñaj

Bartolomé. ¹⁵ Viñaj Mateo, viñaj Tomás, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo, viñaj Simón tz'alji pax Zeloteal. ¹⁶ Viñaj Judas, yuc'tac viñaj Jacobo yed' viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ac'jinacoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo. Aton eb' viñ tic ix siq'uelta Jesús, yic tz'och eb' viñ schecab'oc.

Tzijtum eb' anima ix sc'ayb'ej Jesús
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Ix emixta Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a jun tzalan chi', ix och vaan d'a jun ac'lic. Ata' ix smolb'ej sb'a jantac eb' anima tzac'anoch yuuj, yed' pax eb' cotnac d'a yol yic Judea, d'a choñab' Jerusalén yed' d'a stitac a' mar d'a yol yic Tiro yed' Sidón. Ix javi eb' smaclej yab' tas syal Jesús chi', yic sb'oxipaxcan eb' penaay. ¹⁸ A eb' tz'ixtaj yuj eb' enemigo, ix b'oxipaxcan eb'. ¹⁹ Masanil eb' sgana syamlan Jesús, yujto sb'oxican sc'ool eb' smasanil yuj spoder.

Eb' vach'yico'yed' eb' chuc yico'
(Mt 5.1-12)

²⁰ Axo Jesús ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic: —A ex meb'a' ex, te vach' eyico', yujto ayexxo och d'a yol sc'ab' Dios.

²¹ A ex ay e vejel ticnaic, te vach' eyico', yujto ol ex b'ud'joccanoc.

A ex tzex oq'ui, te vach' eyico' yujto slajvi chi' ol ex tzevajoc.

²² Vujñej a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol chichon sc'ool eb' anima d'ayex, ol ex spechelta eb' d'a scal, ol ex sb'uchan eb'. Te chuc ol yal eb' d'a e patic vuuj. Palta ayic ol ex yutan eb' icha chi', te vach' eyico'. ²³ Tzex te q'uechaari, tzex te tzalaji, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaari, yujto icha chi' utab'il eb' schecab' Dios d'a peca' yuj smam yicham eb' anima tic.

²⁴ Ob'iltac ex b'eyum ex, yujto toxo ix eyil svach'il d'a tic.

²⁵ A ex b'ud'anñej e c'ool ticnaic, te chuc eyico', yujto ol ja jun tiempoal ol te och e vejel.

Ob'iltac ex, mach ex tzex tzevaji, ol ex oc' pax yuj cusc'olal.

²⁶ Ayic syalan eb' anima smasanil to vach' ex, te chuc eyico', yujto icha chi' ix utaj eb' ix yaloch sb'a schecab'oc Dios d'a peca' yuj eb' smam yicham eb' anima tic.

Sco xajanej eb' cajc'ool
(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Palta a exxo tzeyab' tas sval tic, sval d'ayex: Xajanejec eb' eyajc'ool, vach' tzeyutej e b'a d'a eb' tzex chacaneli. ²⁸ Tato ay eb' sc'anancot yaelal d'a eyib'ari, a exxo, a svach'c'olal Dios tze c'ancot d'a yib'ari eb'. Tato ay eb' tzex b'uchani, tzex lesalvi yuj eb'. ²⁹ Tato ay eb' stz'itanb'at junoc spac'ul e ti', meltzitejeb'at junxo pac'ari d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' e chumpa, aq'uec pax b'at e camix d'a eb'. ³⁰ Tato ay eb' sc'anan junoc tas d'ayex, tzeyac'ñej d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' junoc tas eyico', mañxo e c'anxi meltzaj d'a eb'. ³¹ Tato tze nib'ej vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex, icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb'.

³² Tato añej eb' anima xajan ex yuuj tze xajanej, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej chi'? Añeja' eb' chuc icha pax chi' syutej sb'a eb'. ³³ Tato añej eb' vach' syutej sb'a d'ayex b'aj vach' tzeyutej e b'a, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej chi'? Añeja' eb' chuc icha pax chi' sc'ulej eb'. ³⁴ Tato ay eb' sc'anan sq'uex junoc tas d'ayex, tato añej d'a eb' syal yac'anxi d'ayex, añej d'a

eb' tzeyac'a' ¿tom vach' tze c'ulej icha chi'? Icha chi' syutej sb'a eb' chuc yac'an junoc tas majanil d'a eb' yetchucal, yujto sna eb' to ol schapax tas eb' d'a eb'. ³⁵ Palta a ex tic, xajanejec eb' eyajc'ool, vach' tzeyutej e c'ool. Tato ay junoc tas tzeyac' majanil, mañ e na to ol tupjoc d'ayex. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, nivan spac ol e cha'a. Ol checlajeloc to yuninal ex Dios nivan yelc'ochi, yujto arijeja' icha chi' Dios chi', vach' syutej sb'a d'a eb' max yac' yuj diosal yed' pax d'a eb' chuc sc'ulej d'ay. ³⁶ Oc'ocab' e c'ool d'a eb' eyetanimail, icha tz'aj yoc' sc'ol Dios d'ayex.

Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo

(Mt 7.1-5)

³⁷ Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo mach, yuj chi' mañ ol ex sch'olb'itejpax Dios. Mañ eyac'b'at d'a yib'añ junocxo mach, yic vach' a Dios mañ ol ac'anb'at d'a eyib'añ. Tzeyac' nivanc'olal, tato icha chi', axo Dios ol ac'an lajvoc e mul. ³⁸ Aq'uec tas tz'och yuj junocxo mach. Axo Dios ol ac'anpax d'ayex. Icha junoc mucuc tz'och echlab'il, ste b'ud'ji, tenb'il tz'aji, mañxa b'aj syal yem jab'ocxo, icha chi' ol yutoc Dios yac'an tastac d'ayex. Yujto icha tzeyutej eyac'an d'a eb' eyetanimail, icha pax chi' ol yutoc Dios yac'an d'ayex.

³⁹ Ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús:

—Q'uinaloc a junoc mach max uji yilani, a sch'oxan b'e d'a junocxo mach max uji pax yilani, tato icha chi', syetb'atejb'at sb'a eb' d'a junoc jul. ⁴⁰ Malaj junoc mach van sc'ayb'aji, ec'to d'a yichañ jun sc'ayb'umal chi', vach'chom ayic toxo ix yilel smasanil, lajan tz'aj yed' sc'ayb'umal chi'.

⁴¹ Q'uinaloc ay junoc eyetanimail, ayb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo a junoc te' patzab'^{6.41} ayoch d'a yol e sat. Tato max eyila' to ayoch jun te' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at d'a yol sat jun eyetanimail chi'? ⁴² Tato ayoch jun te' patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom smoj eyalan d'a junxo chi': Ina yajelta jab' c'alem d'a yol a sat chi', tzin nib'ej sviq'uelta d'ayach, tom xe chi d'ay? Tato icha chi' tzeyutej eyalani, te chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejelta jun te' patzab' chi' d'a yol e sat. Ichato chi', syal eyic'anelta jab' c'alem d'a yic jun eyetanimail chi'.

A te te' tz'ojtacajel yuj sat

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Malaj junoc te te' vach' chuclaj sat syac'a'. Malaj pax junoc te te' chuc vach' sat syac'a'. ⁴⁴ Yujto a sat junjun te', a tz'ac'an cojtaquejeli tas yaj junjun te'. Q'uinaloc ay junoc te' q'uiix, ¿tom higo sat te' syac'a'? Q'uinaloc ay junoc te' mequiix, ¿tom uva sat te' syac'a'? ⁴⁵ Icha pax chi' eb' anima vach', vach' tas syal eb', yujto a tas vach' sna eb'. A eb' anima chuc, chuc tas syal eb', yujto chuc tas sna eb'. A tas scala', a d'a co pensar scoti.

Chab' yich pat ayemi

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Tas yuj tzeyal d'ayin: Ach Mamin Vajal, xe chi, palta max e c'anab'ajej tas svala'? ⁴⁷ Ol val d'ayex chajtil yaj eb' sjavi d'ayin, syab'an in lolonel eb', sc'anab'ajan pax eb': ⁴⁸ Lajan eb' icha jun viñ ix sjuc yed'tal spat masanto ix c'och b'aj ay lum stzatzil.^{6.48} Ichato chi' ix sb'oanq'ue spat viñ chi'. Axo ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', maj ib'xoclaj yuj

^{6.41} **6:41** Il nota d'a Mateo 7.3. ^{6.48} **6:48** "Masanto tz'emc'och d'a q'uen q'ueen," icha chi' ix aj yalan Jesús d'a jun versículo tic.

a', yujto a d'a lum stzatzil ayem yich. ⁴⁹ Axo eb' tz'ab'an in lolonel, palta max sc'anab'ajej eb', lajan eb' icha jun viñ ix sb'oq'ue spat b'aj nab'a tza luum, mañ tzatzoclaj ix ajem yich. Axo yic ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', ix em lañajoc, mañxa jab'oc tas ix cani, xchi Jesús d'a eb'.

7

Ix b'oxi sc'ool jun viñ schecab' viñ yajal soldado (Mt 8.5-13)

¹ Ayic ix lajvi sc'ayb'an eb' anima Jesús, ix c'och d'a choñab' Capernaum. ² Ata' ay jun viñ yajal soldado romano, ay jun viñ schecab' viñ te xajan yuuj, palta te penaay viñ, van scham viñ. ³ Ayic ix yab'an yab'ixal Jesús viñ, ix schecancot juntzañ eb' viñ ichamtac vinac israel viñ, b'at yalan eb' viñ d'a Jesús yic scot yac' b'oxoc viñ schecab' viñ chi'. ⁴ Ayic ix ilchaj Jesús yuj eb' viñ, ix och ijan eb' viñ yalani:

—Smoj ton tza col viñ, ⁵ yujto xajan co choñab' tic yuj viñ. A viñ ix ac'an tumin ayic ix b'o spatil co culto.

⁶ Yuj chi', ix b'at Jesús yed' eb' viñ. Vanxo sc'och eb' d'a slac'anil spat viñ, axo viñ ix checancot juntzañ eb' yamigo yal d'a Jesús icha tic:

—Ix yalcot viñ yajal soldado icha tic: Mamin, mocab' ixtej a b'a a ja d'ayin, yujto mañ in moxoc tzach och d'a yol in pat. ⁷ Yuj chi' in q'uixvi ach in sayaneq'ui. Toñejocab' tzala', ol b'oxoc sc'ool viñ in checab' tic uuj. ⁸ Vojtac to a in tic ayin d'a yalañ smandar viñ tzin ac'an mandar, ay pax eb' soldado ayoch d'a yalañ in mandar. Tato sval d'a junoc: Ixic, ta xin xchi, sb'atñej. Svalanpax d'a junocxo: Cotañ, ta xin xchi, scotñej. Tato tzin chec sc'ulej junoc tas junoc in checab', sc'ulejñej. Icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi' tzutej ac'an mandar smasanil tas a ach tic, xchicot viñ, xchi eb'.

⁹ Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix te sat sc'ool yuj viñ, ix och q'uelan d'a juntzañ eb' anima tzac'anoch yuuj, ix yalan d'a eb':

—Val yel, manta b'aj svil junoc d'a scal eb' quetisraelal tzin ac'anoch d'a sc'ool icha jun viñ tic, xchi Jesús.

¹⁰ Ayic ix jax eb' schecab' viñ yajal soldado chi', ix yilan eb' to vach'xo sc'ol viñ penaay chi'.

Pitzvinacxi jun viñ quelem

¹¹ Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun choñab' scuch Naín, tzijtum eb' sc'ayb'um ix b'at yed'oc yed' jantac pax eb' anima. ¹² Axo yic van sc'och eb' d'a jun choñab' chi', ix yilan eb', van b'at smucchaj jun chamnac. Tzijtum eb' ay d'a jun choñab' chi' ed'jinac. A viñ ix cham chi', aton jun pitañ yune' jun ix chamnac yetb'eyum. ¹³ Ayic ix yilanoch ix snun viñ chamnac chi' Jesús, ix oc' sc'ol d'a ix, ix yalan d'a ix:

—Mañ ach oc'oc, xchi d'a ix.

¹⁴ Ix snitzanoch sb'a Jesús d'a stz'ey b'aj ayec' b'achan jun chamnac chi', ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'añ. Ix och vaan eb' b'achjinac chi'. Ix yalan Jesús d'ay:

—Ach quelem, a in sval d'ayach: Q'ueañ vaan, xchi.

¹⁵ Axo viñ quelem chi', ix q'uex c'ojan viñ, ix och ijan viñ sloloni. Axo Jesús ix ac'anxican viñ d'a ix snun chi'. ¹⁶ Ayic ix yilan jun chi' eb', ix xivq'ue eb', ix och ijan eb' yalan vach' lolonel d'a Dios, ix yalan eb':

—Ay jun schecab' Dios ix checlaj d'a co cal tic, te nivan yelc'ochi, xchi eb'. Ix yalanpax eb':

—Ix ja Dios oñ scol a oñ schoñab' oñ tic, xchi eb'.

¹⁷ A d'a masanil yol yic Judea yed' d'a spatic yichañ, ix ab'chaj tas ix sc'ulej Jesús.

A eb' schecab' viñaj Juan

(Mt 11.2-19)

¹⁸ A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar, xid' alan d'ay yuj jantacñej tas ix sc'ulej Jesús. Yuj chi', ix yavtancot chavañ eb' sc'ayb'um viñ, ¹⁹ ix schecanb'at eb' viñ sc'anb'ej d'a Jesús tato a Cristo, mato ch'oc junocxo van stañvan eb' sjavi. ²⁰ Yuj chi', ix c'och eb' d'ay. Ix yalan eb' icha tic:

—A viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar oñ checancoti yic tzul co c'anb'ej d'ayach tato a ach tañvab'iltaxon a javi, mato ch'oc junocxo sco tañvej sjavi, xchi eb' d'ay.

²¹ A ix c'och eb', mañ jantacoc eb' penaay yuj juntzañ ilya ix b'oxi sc'ol yuj Jesús. Ay eb' b'aj ix ic'jiel juntzañ eb' enemigo yed' pax eb' max uji yilani ix laj b'oxi yilan eb'. ²² Ix tac'vi Jesús d'a eb' schecab' viñaj Juan chi':

—Paxañec, ix alec d'a viñaj Juan chi' tas ix eyila', tas ix eyab'i. Alec d'a viñ to a eb' toxonton max uji yilani, vach'xo yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, sb'eyxi eb'. A eb' slaj c'a yuj yab'il lepra, ix b'oxi sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo yab' eb'. Ay eb' chammac, ix pitzvixi. Axo d'a eb' meb'a' van yaljiel yab'ixal colnab'il. ²³ A eb' max somchajel spensar vuuj, vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñ e c'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

²⁴ Ayic toxo ix pax eb' schecab' viñaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' anima yuj viñ:

—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid' eyilnac? ²⁵ Tato malaj jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a junoc anima te vach' spichul xid' eyilnac? Cojtac to a eb' vach' spichul chi' yed' eb' syac' sgana, ayec' eb' d'a spat eb' viñ yajal. ²⁶ Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac jun viñ tz'alanel slolonel Dios? Yel, yalumel slolonel Dios yaj viñaj Juan chi'. Palta mañocñej jun chi' yopisio viñ. ²⁷ Aton yab'ixal viñaj Juan chi' yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayocto yalannaccan yuj viñ icha tic:

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'lajb'at uuuj.

Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol aj sb'o sb'eyb'al eb' anima yuuj, yic manto ach c'ochi, xchi d'a Slolonel chi'.

²⁸ Sval d'ayex to d'a scal eb' anima ay d'a yolyib'ariq'uinal tic, malaj junoc mach ec'alto d'a viñaj Juan chi'. Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios, vach'chom eb' malaj val yelc'ochi, ec'alto svach'il yic eb' d'a yichañ viñaj Juan chi', xchi Jesús d'a eb'.

²⁹ A eb' anima smasanil yed' eb' tecumel alcabar, ayic ix yab'an eb' tas ix yal Jesús, ix yalan eb' to te yel syal Dios, yujto ac'b'il bautizar eb' yuj viñaj Juan chi'. ³⁰ Palta axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, mañ ac'b'iloclaj bautizar eb' viñ yuj viñ, icha chi' ix aj sch'oxani to a tas sgana Dios d'a eb' viñ, malaj yelc'och d'a sat eb' viñ. ³¹ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—¿Mach yed' ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar eb' tze na'a? ³² Lajan eb' icha eb' unin stjajni d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb' yetuninal: Ayic ix co pu'an co flauta, maj ex chañalvoclaj. Ayic ix oñ b'itan d'a cuseltaquil, maj ex oc'laj qued'oc, xchi eb'. Icha eb'

unin malaj sgana d'a junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex tic. ³³ Yujto ix ulec' viñaj juan, maj valaj viñ, maj yuc'laj vino viñ d'a scal eb' yetanimail. A exxo ix eyala' to ayoch enemigo d'a viñ.

³⁴ A ticnaic in ja paxi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tzin va'i, svuc'an a' d'a scal eb' quetanimail. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in añ, svamigoan pax eb' tz'em d'a ajmulal yed' eb' viñ tecumel alcabar. ³⁵ Palta a eb' ay sjelanil Dios d'ay, scheclajel sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús d'a eb'.

Ayec' Jesús d'a spat jun viñ fariseo

³⁶ Ay jun viñ fariseo scuch Simón ix avtan Jesús d'a spat yic sva yed' viñ. Ix c'och d'a spat viñ, tz'eyan ix ajem d'a sat jun alañ lich'anem d'a sat luum yic vael. ³⁷ Ay jun ix ay d'a choñab' chi', ay specal to ajmul ix ix. Ix yab'an ix to ix c'och Jesús vael d'a spat viñ fariseo chi'. Yuj chi' ix c'och ix b'aj ay yoc Jesús, yed'nac jun alabastro^{7.37} ix, b'ud'an yuj jun yal suc'uq'ui sjab'. ³⁸ Ix och ijan ix yoq'ui, ix sb'icanel yoc chi' ix yed' yal sat. Axo d'a xil sjolom ix, ix suc tacjoc. Ix stz'ub'anelta yoc chi' ix, ix stob'anec' jun yal suc'uq'ui sjab' chi' ix d'a yoc Jesús chi'. ³⁹ Axo ix yilan viñ fariseo chi', ix snaan viñ: Tato yel schecab' Dios jun viñ tic, tzam nachajel yuj viñ to a jun ix ix van syaman yoc viñ tic, ajmul ix ix, xchi viñ d'a spensar. ⁴⁰ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ach Simón, ay jun tas ol val d'ayach, xchi d'a viñ.

—Al d'ayin ach co C'ayb'umal, xchi viñ.

⁴¹ —Ay chavañ eb' viñ vinac ay smajan tumin d'a spatrón. Ay jun viñ, 50 denario smajan viñ. Axo junxo viñ 50 denario ñej smajan viñ chi'.

⁴² Yujto maj tzac'van eb' viñ stupan sb'oc chi', yuj chi' toñej ix ac'ji lajvoc sb'oc eb' viñ yuj viñ ay yic q'uen tumin chi'. Al d'ayin, ¿mach junoc eb' viñ más val stzalaj yed' viñ ay yic q'uen tumin chi'? xchi d'a viñ.

⁴³ —A tzin na'a, a viñ más nivan yic ix ac'ji lajvoc chi', a viñ más val stzalaj yed' viñ, xchi viñaj Simón chi' d'ay.

—Yel tzala', aton viñ, xchi Jesús.

⁴⁴ Ix lajvi chi' ix och q'uelan Jesús d'a jun ix ix chi', ix yalan d'a viñaj Simón chi':

—¿Tzam il jun ix ix tic? Ayic in ochul d'a yol a pat, maj ac' jab'oc a' b'aj tzin b'iquel voc.^{7.44-46} Axo jun ix ix tic, a d'a yal sat ix sb'iquel voc, sucun tacjoc ix yed' xil sjolom. ⁴⁵ Maj a tz'ub'laj in ti', yic tzac'an stzatzil in c'ool. Axo jun ix tic, yictax in ja d'a tic, max och van ix stz'ub'anelta voc tic. ⁴⁶ Maj ac'q'ue aceite d'a in jolom, axo ix, ix tob'anec' jun yal suc'uq'ui sjab' d'a voc tic. ⁴⁷ Yuj chi' sval d'ayach to nivan smul ix ix ac'ji lajvoc, yuj chi' tzin ste sxajanej ix. Xal junoc anima jab'ñej smul tz'ac'ji lajvoc, jab'ñej tzin sxajanej, xchi d'a viñ.

⁴⁸ Ix yalan Jesús d'a ix icha tic:

—A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xchi d'a ix.

⁴⁹ A juntzañxo eb' avtab'il, c'oñjab' em eb' ta' yed'oc, ix och ijan eb' yalani:

—¿Tas yaj jun viñ tic, yuj chi' syal viñ to syac' lajvoc mul viñ? xchi eb'.

⁵⁰ Axo Jesús ix alan d'a ix:

7.37 7:37 Il nota d'a Mateo 26.7. **7.44-46 7:44** A sc'och eb' paxyalvum d'a junoc pat d'a peca' chi', sb'icji yoc eb', stz'ub'jielta sti' eb', sb'onjiec' aceite d'a eb', yuj sch'oxan eb' aj pat chi' to xajan eb'.

—Ach colchaji yujto in ac'och d'a a c'ool. Yuj chi' junc'olal tzach paxi, xchi d'a ix.

8

A eb' ix ix scolvaj yed' Jesús

¹ Ix lajvi juntzañ tic, ix och ijan Jesús yec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea, ix laj yalanel vach' ab'ix tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Ix ec' eb' lajchavañ schecab' yed'oc. ² Ay pax juntzañ eb' ix ix elnac enemigo d'ay, ix ec' yed' eb' yed' juntzañixo eb' ix penaay b'onacxi sc'ol yuj. D'a scal eb' ix chi', ay jun ix scuchan María aj Magdala, aton jun ix b'aj ic'b'ilél ucvañ eb' enemigo. ³ Ay pax junxo ix scuchan Juana yetb'eyum viñaj Chuza, aton viñ smayordomo viñaj Herodes. Ay junxo ix scuchan Susana yed' juntzañixo eb' ix. Ix colvaj eb' ix d'a Jesús yed' jab'oc tastac ay d'a eb' ix.

A yab'ixal viñ tzicumb'at trigo

(Mt 13.1-23; Mr 4.1-20)

⁴ Tzijtum anima ix cot d'a junjun choñab', ix smolb'an sb'a eb' b'aj ayec' Jesús. Yuj chi', ix yal jun ab'ix tic d'a eb'. Ix yalan icha tic:

⁵ —Ay jun viñ ix b'at tzicanb'at strigo. Axo yic van stzicanb'at ixim viñ, ay juntzañ ixim ix emcan d'a yol b'e, ix laj tec'ji ixim, axo noc' much ix lojanq'ue ixim. ⁶ Ay juntzañixo ixim ix emcan d'a yib'arñtac q'uen q'ueen. Axo ix javi ixim ix tacjiel ixim yujto jab'ñej sch'ayanil luum. ⁷ Ay juntzañixo ixim ix emcan d'a caltac añc'ultac, axo ix q'uib' ixim, toñej ix tacjiel ixim yuj juntzañ añc'ultac ix ja chi' yed'oc. ⁸ Palta ay juntzañixo ixim ix emcan b'aj ay syaxil sat luum, axo yic ix q'uib' ixim, nivan sat ixim ix yac'a'. Ay ixim jun ciento sat d'a junjun sjolom, xchi Jesús.

Ayic ix yalan jun tic, te chañ ix yutej yalani:

—A ex ix eyab' jun lolonel tic, naub'tañejec, xchi d'a eb'.

⁹ Axo eb' sc'ayb'um ix c'anb'an d'ay tas syalelc'och jun ch'oxnab'il chi'.
¹⁰ Ix yalan d'a eb':

—A ex tic, ix ac'ji eyojaquej juntzañ tas ix sch'ox Dios yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab'. Palta tzin lolon d'a juntzañixo eb' anima d'a ch'oxnab'il, yuj chi' vach'chom syil eb', añeja' yaj eb', ichato malaj tas syil eb', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.

¹¹ A jun ch'oxnab'il tic syalelc'ochi: A juntzañ iñat chi', a slolonel Dios sch'oxeli. ¹² A ixim ix emcan d'a yol b'e sch'oxanel eb' anima tz'ab'ani, axo sc'och viñ diablo d'a eb', tz'ic'jipaxec' jun lolonel chi' d'a eb' yic max yac'och eb' d'a sc'ool, yic max colchaj eb'. ¹³ Axo juntzañixo ixim ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen chi' sch'oxanel eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, scha eb' d'a tzalajc'olal. Icha junoc te te' malaj sch'añal yib', icha chi' yaj eb'. Syac'och eb' d'a sc'ool jayeoc c'ual, axo sja syaelal eb', syic'anxiel sb'a eb'. ¹⁴ Axo juntzañixo ixim ix emcan d'a cal añc'ultac chi' sch'oxanel eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta axo sb'ey tiempo, tzijtum tas sna eb'. Sna sb'eyumal eb', sna eb' yuj yic snivanil. Yuj val juntzañ chi', tz'ixtaxel spensar eb'. Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo max och sat. ¹⁵ Axo juntzañixo ixim ix emcan b'aj ay syaxil sat luum chi' sch'oxanel eb' tz'ac'anoch jun lolonel chi' d'a sc'ool, sc'anab'ajan eb', tec'an syutej sb'a eb'. Aton eb' tic lajan yed' ixim trigo vach' sjolom syac'a'.

A jun ch'oxnab'il yuj candil

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil ¿tom a d'a yol junoc chen scaq'uemi, mato d'a yalañ te ch'at scac'ochi? Maay, palta d'a yib'ari junoc tas chaari yajq'uei, ata' scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'ochc'och d'a yol pat chi'.

¹⁷ Jantacñej tas c'ub'anel ticnaic, ol checlajelta yed' jantacñej tas esalil ayeq'ui, ol ojtacajeloc, ol checlajeloc.

¹⁸ Yuj chi' scham val eyab'ani, yujto a mach sgana snachajel juntzari tic yuuj, ol ac'joc sjelanil yic sic'lab'il ol nachajel yuuj. Axo mach malaj sgana snachajel juntzari tic yuj jun, a jab'oc ijan ol nachajel yuuj ol vach' ic'joquec' d'ay, xchi Jesús.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac ix c'och eb' b'aj ayeq'ui, palta max yal-laj sc'och eb' d'ay yujto marxo jantacoc anima. ²⁰ Yuj chi' ix alchaj d'ay:

—A ix a nun yed' eb' uc'tac van yec' eb' ach say d'a ti pat chi', xchi eb'.

²¹ Palta ix yalan d'a eb' ayec' yed' chi':

—A eb' tz'ab'an slolonel Dios, sc'anab'ajan eb', aton eb' chi' icha in nun, icha vuc'tac yaji, xchi Jesús d'a eb'.

Ix numc'aj ic' yed' a' ñajab'

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² D'a junel ix och Jesús d'a yol jun barco yed' eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb':

—Coyec d'a sc'axepal a' ñajab' tic, xchi.

Ix b'at eb' b'ian. ²³ Yach'an van sb'ey te', ix vayb'at Jesús chi'. Elañchamel ix ja jun nivan ic', ix och ijan sb'ud'ji te' barco chi' yuj a'. Ijan sb'at te' d'a yich a'. ²⁴ Axo eb' sc'ayb'um chi' ix pitzanel svayañ, ix yalan eb' d'ay:

—Mamin, Mamin, van co b'at d'a yol a', xchi eb' d'ay.

Yuj chi' ix q'ue vaan, ix scachan jun ic' chi' yed' a' sq'ue chulan chi'. Ix numc'aj smasanil yuuj. ²⁵ Ichato chi' b'ian, ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—¿Tas yuj max eyac'och Dios d'a e c'ool? xchi d'a eb'.

Toxoñej ix och q'uelan eb', ix sat sc'ool eb', ix yalan eb':

—¿Tas yaj jun viñ tic? Scachji jun ic' tic yed' a' tic yuj viñ, ix c'anab'ajax viñ yuj juntzari tic, xchi eb'.

A jun viñ aj Gerasa ayoch enemigo d'ay

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a yol yic Gerasa, d'a sc'axepalec' a' ñajab' yic Galilea chi'. ²⁷ Axo ix elta Jesús d'a yol te' barco chi' d'a sat luum, ix c'och jun viñ ay d'a choñab' chi' d'ay. Ayxo scajvi yixtaj viñ yuj juntzari eb' enemigo ayoch d'ay. Max yac'ochlaj spichul viñ, max canlaj van viñ d'a yol junoc pat, axoñej b'aj mucan eb' chamnac ayec' viñ. ²⁸⁻²⁹ Ayic ix yilan Jesús viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ. Axo Jesús ix alan d'a eb' enemigo chi' to tz'el eb' d'a viñ. Yuj chi' ix avajq'ue viñ, ix yalan viñ d'a Jesús:

—Ach Jesús, Yuninal ach Dios Nivan Yelc'ochi, ¿tas alan ic' d'ayin? Tzin tevi d'ayach, mañ in ixtej, xchi viñ d'ay.

Tzijtum elxo syamchaj viñ yuj eb' enemigo chi', yuj chi' stzec'ji viñ d'a q'uen cadena yuj eb' anima, tz'och q'uen d'a yoc viñ yed' d'a sc'ab' viñ.

Palta sd'iñchitejb'at q'uen viñ. Ix ic'jib'at viñ yuj eb' enemigo chi' b'aj malaj anima. ³⁰ Ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:

—¿Tas a b'i? xchi.

—Legión in b'i, xchi viñ.

Ix yal jun chi' viñ yujto tzijtum eb' enemigo chuc ayoch d'a viñ. ³¹ Axo juntzañ eb' enemigo chi', ix tevioch eb' d'a Jesús: Mañ oñ ac'b'at d'a jun xab' olan, xchi eb'. ³² Ay juntzañ noc' tzijtumal chitam van sva d'a jun tzalan. Ix tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús to tz'ac'jib'at eb' d'a noc'. Ix schaanb'at eb'. ³³ Ix elcan juntzañ enemigo chi' d'a viñ, ix b'atcan eb' d'a noc' chitam chi'. Axo noc' chitam chi' ix b'at noc' d'a jun chaañ, ix emc'och noc' d'a yol a' ñajab', ix sjic' a' noc', ix cham noc'.

³⁴ Axo ix yilan eb' tañvum chitam chi' tas ix uji, ix b'at lemnaj eb' yal d'a eb' anima ay d'a choñab' chi' yed' d'a eb' ayb'at munlajel. ³⁵ Yuj chi' ix cot eb' anima yila' tas ix uji. Ayic ix c'och eb' b'aj ayec' Jesús, ix yilan eb' to ayec' jun viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi', c'ojanem viñ d'a yichañ Jesús. Ayxo och spichul viñ, vach'xo spensar viñ. Ix te xivb'at eb' yilani. ³⁶ A eb' ix ilan chi', ix laj yalan eb' chajtil ix aj sb'oxi sc'ol viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi'. ³⁷ Ix och ijan masanil eb' anima aj Gerasa chi' yalan d'a Jesús to tz'el b'aj ay eb' chi', yujto te xivnac eb' yuuj. Yuj chi' ix ochxi d'a yol te' barco chi' yic spaxi. ³⁸ Ix yal viñ b'aj ix el eb' enemigo chi' d'a Jesús to sb'at viñ yed'oc, palta maj schab'atlaj viñ.

³⁹ —Paxañ d'a a pat, ixic, al masanil tas ix sb'o Dios d'ayach, xchi Jesús d'a viñ.

Ix b'at viñ, ix laj yalan viñ d'a masanil eb' anima tas ix utaj yuj Jesús.

A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix penaay

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Ayic ix c'ochxi Jesús d'a sc'axepal a' ñajab' chi', ix chaji yuj eb' anima smasanil d'a tzalajc'olal, yujto tañvab'il yuj eb' smasanil. ⁴¹ Ix ja jun viñ such Jairo, viñ yajal yaj d'a spatil culto ta'. Ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús chi', ix sc'anan viñ d'ay to sb'at yed'oc d'a spat, ⁴² yujto ay jun pitañ yisil viñ van schami, slajchavil ab'il sq'uinal ix. Ayic van sb'at Jesús, tzijtum anima ix b'at yed'oc, yuj chi' ix te vitz'c'aji.

⁴³ D'a scal eb', ay jun ix slajchavilxo ab'il penaay yuj jun a' tz'el d'a snivanil. Ix lajviel masanil tastac ay d'a ix, yic stupan eb' tz'añtani, palta max b'olaj ix. ⁴⁴ Ix snitzancot sb'a ix d'a stz'ey Jesús, ix syaman sti' spichul ix. D'a jun rato chi' ix b'o jun syaelal ix chi'.

⁴⁵ Ix sc'anb'an Jesús:

—¿Mach tzin yaman chi'? xchi.

Yujto masanil eb' tz'alani to mañoclaj eb', yuj chi' ix yal viñaj Pedro:

—Mamin, a eb' anima, tzach yec tic tzach yec tic eb', tzalanpaxi: ¿Mach tzin yamani? xa chi, xchi viñ d'ay.

⁴⁶ —Ay jun mach ix in yamani, yujto ix vab' sb'oxi sc'ool jun anima chi' yuj in poder, xchi Jesús chi'.

⁴⁷ Ayic ix yilan jun ix ix chi' to ix checlajelta tas ix sc'ulej ix chi', ix c'och ix d'a yichañ Jesús, sluclon ix yuj xivelal, ix em cuman ix d'ay. Ix yalan ix d'a yichañ eb' smasanil tas yuj ix syam spichul chi' ix, ix yalan ix tas ix aj sb'oxi ix d'a jun rato chi'. ⁴⁸ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a ix:

—Ach ix, yujto in ac'och d'a a c'ool, ach b'oxi. Junc'olal a paxi, xchi d'a ix.

49 Vanto yalan d'a ix, ix c'och jun spetoj d'a spat viñaj Jairo chi', ix yalani:

—A ix isil chi' toxo ix cham ix. ¿Tasto yuj tza tzuntzej viñ co c'ayb'umal tic? xchi viñ.

50 Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a viñaj Jairo chi':

—Mañ ach xivoc, añej to tzac'och Dios d'a a c'ool, a ix isil chi' ol b'oxoc sc'ool ix, xchi d'a viñ.

51 Axo yic ix c'och Jesús chi' d'a spat viñ, malaj mach ix chajiochi, añej viñaj Pedro, viñaj Jacobo, viñaj Juan yed' smam snun ix unin chi'.

52 Tzijtum eb' anima tz'oc' yuj ix. Axo ix yalan Jesús d'a eb':

—Mañ ex oc'oc. Mañ chamnacoclaj ix, toñej vaynac ix, xchi d'a eb'.

53 Ix tzetzaj yuj eb', yujto ix yil eb' to toxo ix cham ix. 54 Axo Jesús ix yaman sc'ab' ix, te chaañ ix yala':

—Ach cob'es unin, q'ueañ vaan, xchi.

55 Ix pitzvixi ix d'a elañchamel, ix q'ue van ix. Axo Jesús ix alani to tz'ac'ji va ix. 56 Axo eb' smam snun ix chi', ix te satb'at sc'ol eb', palta ix yalan Jesús d'a eb' to malaj junoc mach b'aj syal eb' tas ix aj spitzvixi ix.

9

Schecnab'at eb' sc'ayb'um Jesús

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 A Jesús ix molb'an eb' lajchavañ sc'ayb'um, ix yac'an yopisio eb' yic'anel masanil macañil enemigo yed' pax yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay eb'. 2 Ix checjib'at eb' yaleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios yed' yac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay eb'. 3 Ix yalan d'a eb':

—Malaj tas tzeyic'b'at yicoc yol e b'e, mañ eyic'b'at e c'ococh, e pa, e yooch yed' e tumin. Añej e pichul ayoch eyuj tzeyic'b'ati. 4 Yalñej b'aj ay junoc pat b'aj tzex chaji, ata' tzex cani, masanto tzex b'at d'a junocxo choñab'. 5 Tato max ex chaji d'a junoc choñab', tzex el ta', tze tzicancanel spococal eyoc yic tze ch'oxancaneli to mañxa eyalan eyic d'a eb', xchi Jesús d'a eb'.

6 Ix b'at eb', ix ec' eb' d'a junjun choñab', ix yalanel yab'ixal colnab'il eb', ix b'oxican sc'ool eb' penaay yuj eb' d'a junjun lugar.

7 Ayic ix yab'an viñaj Herodes ayoch yajalil tastac sc'ulej Jesús, toñej ix te sat sc'ol viñ, yujto ay eb' ix alani to a viñaj Juan ix pitzvixi. 8 Ay juntzañixo eb' ix alani: Aton viñaj Elías tzul sch'ox sb'a, xchi eb'. Añejtona' ay eb' ix alanxi: Aton jun schecab' Dios ec'nac d'a peca' ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, xchi eb'.

9 Palta ix yalan viñaj Herodes chi' icha tic:

—A in tic in checnac ic'joquel sjolom viñaj Juan chi'. ¿Mach jun viñ svab' yalji chi' jun? xchi viñ. Sgana viñaj Herodes chi' yilan Jesús.

A Jesús ix ac'an va oye' mil eb' viñ vinac

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Ayic ix jax eb' schecab' Jesús b'aj ix xid'ec' chi', ix yalan eb' d'ay tastac ix sc'ulej eb'. Ix yic'anel eb' schecab' chi' d'a scal eb' anima, ix b'at eb' d'a slac'anil choñab' Betsaida. 11 Axo ix yab'an eb' anima to ata' ayec' Jesús chi', ix och tzac'an eb' yuuj. Ayic ix c'och eb', ix chaji eb' yuuj. Ix och ijan yalan d'a eb' tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios, ix laj b'oxipax sc'ol eb' penaay yuuj.

¹² Ayic ix yilan eb' lajchavañ sc'ayb'um chi' to van yem c'u, ix yalan eb' d'ay:

—Chec pax eb' anima tic yic syic' yip eb', b'atocab' eb' sman va sb'a d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ lugar ay d'a co lac'anil tic, yujto malaj tas sva eb' b'aj ayori ec' tic, xchi eb'.

¹³ Axo Jesús ix alan d'a eb':

—Aq'uec va eb' a ex tic, xchi d'a eb'.

—Oyexoriñ ixim pan qued'nac yed' chavañ noc' chay. ¿Tom tzoñ b'at co man va eb' anima tic smasanil? xchi eb'.

¹⁴ Ay am junoc oye' mil eb' viñ vinac ayec' chi' ta'. Axo Jesús ix alan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Chequec em c'ojan eb'. 50 tac tz'aj junjun macañ eb', xchi.

¹⁵ Icha chi' ix yutej eb', ix em c'ojan eb' smasanil. ¹⁶ Axo Jesús ix ic'anchari oye' ixim pan yed' chavañ noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaari ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix xepanb'at ixim. Ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. ¹⁷ Ix va eb' smasanil, ix laj b'ud'ji eb'. Ix lajvi chi', ix sic'anq'ue van lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'.

Yalnac viñaj Pedro to a Jesús aton Cristo

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ A junel, van yac'an lesal Jesús b'aj malaj eb' anima, ayec' eb' sc'ayb'um yed'oc, ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Mach in yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.

¹⁹ —Ay eb' tz'alani to a ach Juan ach, viñ ac'jinac bautizar. Ay pax eb' tz'alani to Eliás ach. Añejtona' ay eb' tz'alanpaxi to a ach junoc schecab' Dios ec'nac d'a peca' pitzvinacxi, xchi eb' sc'ayb'um chi'.

²⁰ Xal ex pax tic, ¿mach in e naani? xchi Jesús d'a eb'.

Axo viñaj Pedro ix alani:

—A ach ton tic Cristo ach, a ach ton Ac'b'il ach cot yuj Dios, xchi viñ.

Ayocto ix yalan Jesús yuj schamel

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Ix cham val yalan Jesús d'a eb' to malaj b'aj syalel jun chi' eb'. Ix yalanpax icha tic d'a eb':

²² —A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol vab' syaelal, ol in spatiquejel eb' ichamtac vinac yed' eb' yajal eb' sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol in smilancham eb', axo d'a schab'jial ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

²³ Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb' smasanil:

—Tato ay eb' sgana tz'och in c'ayb'umoc, mañxocob' yicoc sb'a eb', sb'ecocab' sb'a eb' scham vuuj d'a junjun c'u, vach'chom d'a te' culus. Tato icha chi', tz'och eb' in c'ayb'umoc. ²⁴ Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' syac'cham sb'a vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej.

²⁵ Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej ¿tas co ganar? ²⁶ Tato ay eb' sq'uixvi vuuj, tato sq'uixvi pax eb' yuj in lolonel, añejtona' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic ol in q'uixvoc pax yuj eb', a ol in javoc voch Reyal yed' in tziquiqual, aton stziquiqual in Mam yed' pax eb' ángel yicñej yaji. ²⁷ Val yel sval d'ayex, ay jayvañ ex d'a e cal tic, mañ ol ex chamlaj masanto ol eyil voch Dios Yajalil d'a yel.

*Ix q'uexmaj yilji Jesús**(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

²⁸ Ucub'ixitax chi', ix q'uec'och Jesús d'a jun tzalan yac' lesal. A viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan ix b'at yed'oc. ²⁹ Yacb'an van slesalvi, ix q'uexmaj yilji sat yed' spichul. Ix te sach'i, toxoñej ix tziquiqui. ³⁰ Ay chavañ vinac ix sch'ox sb'a yed'oc, aton viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed'oc. ³¹ Ix yalan eb' tas ol aj yelc'och schamel d'a Jerusalén. D'a spatic yichañ eb' toxoñej scopopi yuj saquilq'uinal chi'. ³² Te aycan svayañ viñaj Pedro chi' yed' eb' ajun yed' chi', palta maj vayb'atlj eb'. Yuj chi' ix yil val stziquiquial Jesús chi' eb' yed' eb' chavañ ayec' yed' chi'. ³³ Vanxo satxiq'ue eb' chavañ chi', ix yalan viñaj Pedro chi' d'ay:

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Co b'o oxec lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed' pax junoc yic viñaj Elías, xchi viñ.

Palta mañ yojtacoc viñ tas van yalani. ³⁴ Yacb'an van yalan viñ chi', ix ja jun asun, ix em moynaj d'a yib'añ eb', ix xivq'ue eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'a scal. ³⁵ Ix lajvi chi', ix ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, sic'b'ilel vuuj. Aq'uec och e chiquin d'a tas syala', xchi jun lolonel chi'.

³⁶ Ayic ix lajvi yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um chi', ix yilan eb', axoñej Jesús ayec' sch'ocoj. Malaj mach b'aj ix yal eb' tas ix yil eb' d'a jun tzalan chi'.

*Ix b'oxi sc'ool jun viñ ayoch jun enemigo d'ay**(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

³⁷ Axo d'a junxo c'u, ix paxta eb' d'a jun tzalan chi'. Tzijtun anima ix javi scha Jesús. ³⁸ Ay jun viñ d'a scal eb' te chaañ ix yala':

—Mamin, tzin c'an d'ayach, il jun vunin tic in c'ana', yujto jun pitaññej. ³⁹ Ay b'aj tz'och jun enemigo d'ay, tz'el yav, scot numnaj d'a sjolom, svoman sti'. Tz'ixtaj viñ yuuj, max el-laj jab'oc d'ay. ⁴⁰ Tzin tevi val d'a eb' a c'ayb'um yic syiq'uel eb', palta max ujilaj yic'anel eb', xchi viñ d'a Jesús chi'.

⁴¹ Yuj chi' ix yalanxi Jesús:

—A ex tic, mañ jab'oc tzeyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Ina ayxo tiempo ayinec' eyed'oc. ¿B'aq'uiñ val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. B'at ic'cot viñ uninal chi' d'ayin, xchi.

⁴² Ayic vanxo slac' anb'ic'och jun unin chi' d'a Jesús, axo jun enemigo chi' ix yumanxi telvoc, ix cot numnaj d'a sjolom. Ix stuman jun enemigo chi' Jesús, ix b'oxi sc'ol viñ unin chi' yuuj, ix yac'anxi d'a viñ smam chi'. ⁴³ Ix sat sc'ol eb' smasanil, yujto te nivan spider Dios ix yil eb'.

Yacb'an satnac sc'ol eb' yuj tas ix sc'ulej chi', ix yalan Jesús chi' d'a eb' sc'ayb'um:

⁴⁴ —Scham val eyab'an jun tic, mañ eyac' sat e c'ool d'ay. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'joc och d'a yol sc'ab' eb' anima, xchi.

⁴⁵ Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yal chi', yujto maj ac'jilaj nachajel yuj eb'. Ix xiv eb' sc' anb'an d'ay tas syalelc'och jun ix yal chi'.

*¿Mach junoc ec'al yelc'ochi?**(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

⁴⁶ Ix och ijan eb' sc'ayb'um stelan sb'a mach junoc eb' nivan yelc'ochi. ⁴⁷ Palta maj yojtac Jesús tas van snaan eb', yuj chi' ix yic'cot jun unin, ix yac'anoch d'a stz'ey. ⁴⁸ Ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—A mach schaan jun unin tic, yujto vico', a in tzin scha'a. A mach tzin chaani, a jun checjinac in coti, a scha'a. A junoc mach malaj yelc'och d'a e cal, a jun chi' te nivan yelc'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

A eb' mañ ajc'oloc d'ayori, qued' ayoch eb'

(Mr 9.38-40)

⁴⁹Yuj chi' ix yalan viñaj Juan d'a Jesús:

—Mamin, ay jun viñ ix quila', van yac'lab'an a b'i viñ yic'anel eb' enemigo d'a eb' anima. Ix co cach viñ yujto mañ junñejoc tz'ec' viñ qued'oc, xchi viñ.

⁵⁰—Mañ e cach viñ, yujto a eb' mañ ajc'oloc d'ayori, qued' ayoch eb', xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ix cachji viñaj Jacobo yed' viñaj Juan

⁵¹Ayic van sc'och stiempoal spax Jesús d'a satchaani, tec'tec' ix yutej sb'a sb'at d'a Jerusalén. ⁵²Ix sb'ab'laj chequejb'at eb' schecab', yic b'at saychaj sposado eb' d'a jun aldea ay d'a yol yic Samaria. ⁵³Axo eb' aj Samaria chi' maj chaanlaj, yujto ix yil eb' to van sb'at d'a Jerusalén. ⁵⁴Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, ix yalan eb' d'ay:

—Mamin, ¿mama a gana sco c'ancot c'ac' d'a satchaani yic stz'ab'at juntzani anima tic? xchi eb' viñ.

⁵⁵⁻⁵⁶Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb' viñ, ix scachan eb' viñ.

Ichato chi' ix b'at eb' d'a junxo choriab'.

A eb' snib'ej tz'och sc'ayb'umoc Jesús

(Mt 8.19-22)

⁵⁷Ayic van sb'at eb' d'a yol b'e, ix yalan jun viñ d'a Jesús:

—Mamin, yalñej b'aj ol ach b'atoc, ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay. Ix yalan Jesús d'a viñ:

⁵⁸—A noc' vaax ay sñaq'ueen noc' yed' pax noc' much ay so' noc'. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viñ.

⁵⁹Ix lajvi chi' ix yalanpax d'a junxo viñ:

—Ochari in c'ayb'umoc, xchi d'a viñ.

Palta ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, ac' in permiso, ato yic ol cham viñ in mam, ato ta' ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay.

⁶⁰—A eb' chamnacto d'a yichari Dios, a eb' syal smucan eb' yetchamnaquil chi', palta a ach tic, ixic b'at aleli chajtill tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.

⁶¹Icha pax chi' ix yal junxo viñ:

—Mamin, in gana tzin och a c'ayb'umoc, palta in gana b'ab'el tzac' in permiso sb'at in tac'ancan in b'a d'a eb' ay d'a in pat, xchi viñ.

⁶²Palta ix yalanpax d'a viñ:

—Q'uinoloc ay junoc viñ vinac smunlaj yed' noc' vacax, syamem sd'oclab' lum noc', slajvi chi', smeltzajxi b'at q'uelan viñ d'a spatic. Tato ay eb' icha chi' yaj spensar, malaj jab'oc yopisio eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús.

10

A Jesús ix checanb'at 72 eb' sc'ayb'um

¹ Ix lajvi chi', ix yac'an yopisio juntzarixo eb' sc'ayb'um Jesús, 72 sb'isul eb'. Ix sb'ab'laj checanb'at eb'. Chatacvañil ix aj sb'at eb' d'a junjun choñab', d'a junjun lugar b'aj ol ec' pax Jesús chi'. ² Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':

—A eb' anima tic, lajanxo eb' icha ixim trigo stiempoalxo sjochchaji. Val yel nivanto eb', palta jayvarñej mach smunlaj d'a scal eb'. Yuj chi', lesalvarñec d'a jun aj munlajel chi', yic ol schech'at eb' smunlajvum b'at yic'chaañ eb'. ³ Ixiquec a ex tic. Icha tz'aj sb'at noc' calnel d'a scal noc' oques, icha chi' tz'aj ex in checanb'ati. ⁴ Mañ eyic'b'at e pa, yed'tal e tumin yed' pax e xañab'. Mañ ex och liñan lolonel yed' eb' anima tze cha d'a yoltac b'e. ⁵ Ayic tzex c'och d'a junoc pat, tzeyac'an statzil sc'ol eb' icha tic: Ayocab' junc'olal d'a yol e pat tic, xe chi d'a eb'. ⁶ Tato ay eb' snib'an junc'olal chi', ol ac'joc d'a eb' icha tz'aj eyalan chi'. Tato max snib'ej eb' jun, mañ ol elc'ochlaj icha tzeyal chi' d'a eb'. ⁷ Añej d'a jun pat chi' tzeyac' e posado. A tas sva eb' tze va yed' eb', yujto a mach smunlaji, smoj schaan stojol. Max yal toñej tzex b'eyec' d'a caltac pat. ⁸ Ayic tzex c'och d'a junjun choñab' b'aj tzex chaji, tze varñej tas syac' eb' d'ayex. ⁹ Tzeyac' b'oxoc sc'ol eb' penaay b'aj tzex c'och chi', tzeyalan d'a eb': Stiempoalxo eyoch d'a yol sc'ab' Dios, xe chi d'a eb'. ¹⁰ Tato max ex chaji d'a junoc choñab' b'aj tzex c'ochi, tzex ec' d'a yoltac calle, tzeyalan icha tic: ¹¹ A spococal jun e choñab' tic ix can d'a coc, sco tziccaneli,^{10.11} sco ch'oxancaneli to mañxa calan quic d'ayex. Palta nachajocab'el eyuuj to stiempoalxo eyoch d'a yol sc'ab' Dios, xe chi d'a eb'. ¹² A in tic sval d'ayex to ayic ol ja sc'ual yic ol ch'olb'itaj eb' anima, más nivan syaelal jun choñab' chi' ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma.

A juntzarñ choñab' max c'anab'ajani
(Mt 11.20-24)

¹³ A ex val tic ex aj Corazín yed' ex ex aj Betsaida, te chuc eyico'. Octom d'a choñab' Tiro yed' d'a choñab' Sidón b'ob'il juntzarñ milagro icha ix in b'o d'a e cal tic. Tato icha chi', pecataxom snanac sb'a eb' ay d'a choñab' chi'. Yac'nac am och juntzarñ spichul eb' ya sva'i, yac'nac am q'ue q'uen tic'aq'uil taañ eb' d'a sjolom, yic scheclaji to scus eb' yuj smul. ¹⁴ Palta a d'a sc'ual yic ol ch'olb'itaj eb' anima, ec'al yaelal ol ac'jococh d'a eyib'añ d'a yichañ eb' aj Tiro yed' eb' aj Sidón chi'. ¹⁵ Añejtona' ex pax tic ex aj Capernaum, ¿tom tze na to ol eyic'chaañ e b'a? Sval d'ayex to ol ex lajvoqueloc.

¹⁶ Xal ex in c'ayb'um ex, a eb' ol chaan yab' d'ayex, syalelc'ochi, a d'ayin ol scha yab' eb'. A eb' tzex paticaneli, syalelc'ochi, a in tzin spatiquejel eb'. A eb' tzin paticanel chi', a jun checjinac in coti, a spatiquejel eb', xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

Ix jax eb' 72 sc'ayb'um Jesús

¹⁷ Ix jax eb' 72 d'a tzalajc'olal, ix yalan eb':

—Mamin, a eb' enemigo ix sc'anab'ajej eb' tas ix cala' ayic ix cac'lab'an a b'i, xchi eb'.

¹⁸ Ix yalan Jesús d'a eb':

—A in tic vilnac tas ajnac scot viñ Satanás d'a satchañ yemnac ul viñ d'a yolyib'añq'uinal tic, icha yec' copnaj leb'lon ayic sc'añ c'u. ¹⁹ A in tic svac' eyopisio yic syal eyem tec'tec' d'a yib'añ noc' chan yed' noc' sinaan,

yic tzeyac'an ganar d'a yib'añ jantacñej yipalil viñ eyajc'ool. Malaj junco tas syal ex yixtani. ²⁰ Mañ yujoc to tzex sc'anab'ajej eb' enemigo tzex tzalaji, palta tzalajañec yujto tz'ib'ab'ilxo e b'i d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

Ix tzalaj Jesús

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ A d'a jun rato chi', a Jesús ix te tzalaj yuj Yespíritu Dios, ix yalani:

—Mamin, a ach Yajal ach d'a satchaañ yed' d'a yolyib'ariq'uinal tic, sval vach' lolonel d'ayach, yujto ix a c'ub'ejel juntzañ tic d'a eb' jelan yed' d'a eb' ec'al spensar d'a yichañ eb' yetanimail. Axo d'a eb' emnaquil syutej sb'a icha unin ix ac' ojtacajeloc. Icha chi' ix utej Mamin, yujto icha chi' ix el d'a a c'ool, xchi Jesús d'a slesal.

²² Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima ayec' ta':

—A in Mam ac'jinac masanil tastac d'a yol in c'ab'. Malaj mach ojtannac in a in Yuninal in tic. Añej in Mam chi' ojtannac in. Añeja', malaj mach ojtannac in Mam chi', a inñej Yuninal in vojtaq yed' eb' in gana svac' yojtaquejeli, xchi Jesús d'a eb'.

²³ Ix lajvi chi', ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic:

—Vach' yic eb' tz'ılan juntzañ tzeyil tic. ²⁴ Val yel sval d'ayex to tzijtum eb' schecab' Dios d'a peca' yed' eb' rey snib'ejnac yil jun van eyilan tic, palta mañ yilnacoclay eb'. Añejtona' jun van eyab'an tic, snib'ej eb' yab'nac, palta mañ yab'nacoclay eb', xchi d'a eb'.

A jun viñ aj Samaria vach' spensar

²⁵ Ix lajvi chi', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix q'ue liñan. Ix snib'ej viñ ix yac' proval Jesús, yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ¿tas ol aj in chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.

²⁶ —¿Tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés? ¿Tas xchi ayic tzavtan yab' eb' anima? xchi Jesús chi' d'a viñ.

²⁷ —Syal icha tic: Tze xajanej Cajal co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan, d'a smasanil eyip, d'a smasanil e pensar. Icha eya'ılan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi viñ d'a Jesús.

²⁸ —Vach' ix utej alani, tato icha chi' tzutej a b'a, ol a cha a q'uinal d'a junelñej, xchi Jesús d'a viñ. ²⁹ Palta a viñ, snib'ej viñ scol sb'a d'ay, yic max can viñ d'a q'uixvelal, yuj chi' ix yalanxi viñ d'a Jesús:

—¿Mach eb' yovalil tzin xajanej chi' syal chi'? xchi viñ d'ay.

³⁰ Yuj chi' ix yalxi jun ab'ix tic Jesús d'a viñ:

—A junel ay jun viñ van sb'ey d'a jun b'e scot d'a Jerusalén sc'och d'a Jericó. Ix yamji viñ yuj juntzañ eb' elc'um. Ix laj elc'ajel tastac yed'nac viñ yed' spichul viñ. Ix mac'ji vecchaj viñ, ijan ix cham viñ smac'an eb'.

³¹ Axo ix ec' jun viñ sacerdote d'a jun b'e chi', toñej ix b'atcan q'uelan viñ d'a viñ, b'eñej ix ec'b'at viñ. ³² Ix c'ochpax jun viñ yirñtilal Leví, axo ix yilanb'at viñ ix mac'ji vecchaj chi' viñ, ix sq'uexb'ean sb'a viñ d'a viñ, ix ec'b'at viñ. ^{10.32} ³³ Palta ix ec'pax jun viñ aj Samaria ta'. Ayic ix yilan viñ, ix oc' sc'ool viñ d'a viñ. ³⁴ Ix c'och viñ d'a stz'ey viñ, ix yañtan viñ, ix yac'anoch aceite viñ yed' vino b'ajtac ix lajvi chi'. Ix sb'ac'an viñ. Ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ schej, ix yic'anb'at viñ b'aj ay posado, ix stañvan

10.32 **10:32** A eb' levita yed' eb' sacerdote ay yopisio eb' yac'an servil Dios, yuj chi' smoj ton yoc' sc'ool eb' d'a viñ lajvinac chi'.

viñ ta'. ³⁵ Axo d'a junxo c'u, ix yac'anelta chab' tumin viñ d'a viñ ay yic posado chi', ix yalan viñ: Tzil val janic' jun viñ penaay tic. Tato nivan tza laj yuj viñ, ol in tup d'ayach a ol in jax junelxo, xchican viñ. ³⁶ Yuj chi' tzin c'anbej d'ayach, ¿mach junoc eb' viñ oxvañ tic yetanimail sb'a yed' viñ ix yamji yuj eb' elc'um chi' tza na'a? xchi Jesús d'a viñ c'ayb'um d'a ley Moisés chi'.

³⁷ –Aton viñ ix oc' sc'ool chi' d'a viñ, xchi viñ d'a Jesús.

–Yel, atoni. Yuj chi', ixic, icha chi' tzutej a b'a, xchi Jesús d'a viñ.

Ayec' Jesús d'a spat ix Marta yed' ix María

³⁸ Axo ix b'at Jesús d'a yol b'e, ix c'och d'a jun aldea. Ata' ay jun ix scuch Marta. Ix schaanoch Jesús chi' ix d'a yol spat. ³⁹ Ay pax junxo ix snulej ix scuchan María. A ix María chi', ix em c'ojan ix d'a yichañ Jesús yic syab' ix tas syala'. ⁴⁰ Axo ix Marta chi', mañ jantacoc tas sc'ulej ix, ix c'och ix d'a Jesús chi', ix yalan ix:

–Mamin, ¿tom max il jab'oc, to a ix in nulej tic, in yactejan ix d'a yol sc'ab' in munlajel tic in ch'ocoj? Al d'a ix to scolvaj ix ved'oc, xchi ix.

⁴¹ Ix yalan Jesús d'a ix:

–Marta, Marta, te ay ach och d'a ilc'olal yuj jantac tas tza c'ulej chi'.

⁴² Palta junñej val tas te yovalil sc'ulaji, aton jun chi' sgana ix María tic, yuj chi' malaj junoc mach ol yal yic'anec' d'a ix, xchi d'a ix.

11

A Jesús ix alancan yuj lesal

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ A junel van slesalvi Jesús d'a jun lugar. Axo ix lajvi slesalvi, ix yalan jun sc'ayb'um d'ay:

–Mamin, ¿tom max oñ a c'ayb'ej d'a lesal icha ix yutej viñaj Juan sc'ayb'an eb' sc'ayb'um? xchi viñ d'ay.

² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

–Icha tic tzeyutej e lesalvi:

Ach co Mam, nivanocab' elc'och d'a yichañ eb' anima. Ach ochocab' Yajalil d'a tic.

³ Ac' tas sco va yed' tas tz'och cuy d'a junjun c'u.

⁴ Ac' lajvoc co mul, yujto a oñ tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayorñ. Mañ oñ a cha ac'joc proval, xe chi, xchi Jesús.

⁵ Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

–Q'uinaloc ayex tzex c'och d'a junoc eyamigo d'a chimilac'val, tzeyalani: Ach vetanimail, q'ueañ vaan, ac' in q'uex jayeoc ooch, ⁶ yujto ay jun vamigo toto ix javi b'aj ix xid'eq'ui, malaj tas svac' d'ay, xe chi.

⁷ Tato toñej stac'vielta d'ayex: Mañ in a tzuntzejoch ta. Macanxo in pat, vaynac inxo yed' eb' unin. Max yal-laj in q'ue van vac' d'ayach, ta xchi.

⁸ Sval d'ayex, mañ yujoc to yamigo ex sq'ue vaan yac' d'ayex, palta yujto av tzeyac'och d'ay syab'i syac' d'ayex jantac tas tze c'an d'ay yic maxtzac e tzuntzej. ⁹ Yuj chi' sval d'ayex: C'anec, a Dios ol ac'an d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajañec och d'a ti' puerta, ol jacjoc te' d'ayex. ¹⁰ Yujto a mach sc'anani, scha'a. A eb' sayani, tz'ilchaj yuj eb'. Añejtona' eb' tz'avajoch d'a ti' puerta, sjacchaj te' d'a eb'.

¹¹ A ex mamab'il noc, tato a junoc eyuninal sc'anan junoc noc' chay d'ayex, ¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'ay? ¹² Ta a junoc noc' ñolob' sc'an

d'ayex, ¿tom a junoc noc' sinaan tzeyac' d'ay? ¹³ A ex tic eyojtac eyac'an jab'oc tas vach' d'a eb' eyuninal vach'chom chuc ex. Ocxom pax co Mam ay d'a satchaari, ol yac' Yespíritu d'a eb' sc'anan d'ay, xchi Jesús d'a eb'.

Ay eb' tz'alani to ayoch viñ diablo yed' Jesús

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ A junel ay jun viñ ayoch jun enemigo max uji slolon d'ay, yuj chi' max ujipaxlaj slolon viñ yuuj. Axo Jesús ix ic'anel jun enemigo chi' d'a viñ. Ichato chi' ix lolonq'ue viñ. Ix sat sc'ol eb' anima yuj jun chi'. ¹⁵ Palta ay eb' ix alani:

—A jun viñ tic syal yic'anel eb' enemigo viñ yujto a viñ Beelzebú yajalil eb' enemigo ayoch yed' viñ, xchi eb'.

¹⁶ Ay juntzañixo eb' sgana yac'an proval Jesús. Yuj chi' ix sc'an yil junoc milagro eb' sch'oxan spoder Dios. ¹⁷ Palta yojtacxo Jesús tas van snaan eb', yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Q'uinaloc ay junoc nación spoj sb'a eb' yajal d'ay, syac'an oval eb'. Tato icha chi', tz'ixtaxel snación eb' chi'. Q'uinaloc ay junoc patil eb' anima spoj sb'a yuj oval. Tato icha chi' sjuviel jun patil eb' chi'. ¹⁸ Icha chi' yaj viñ Satanás, tato spoj sb'a viñ d'a yol yico', ¿tom ol najtilax yopisio viñ? A jun tic sval d'ayex, yujto a ex tic tzeyala' to sviq'uel eb' enemigo yuj spoder Beelzebú. ¹⁹ Palta tato icha chi', ¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'umal chi' ayic spechan eb' enemigo eb'? Yuj chi' arñeja' eb' e c'ayb'umal chi' sch'oxanel e paltail. ²⁰ Palta yujñej spoder Dios tzin pechel eb' enemigo chi', yuj chi' scheclaji to toxo ix syamoch Dios yac'an Yajalil d'a e cal.

²¹ Q'uinaloc ay junoc viñ vinac te ay yip, ay syamc'ab' viñ yic starñevj spat, mañ comonoc syal yic'jielta sc'ael viñ. ²² Palta tato sc'och junocxo mach ec'al yip d'a viñ, tato tz'ac'ji ganar viñ yuuj, tz'ic'jiec' jantac syamc'ab' viñ ayoch yipoc sc'ool chi' yed' pax masanil tas ay d'a viñ. Snaan viñ tas syutej juntzañ syiq'uec' chi'. Icha viñ aj pat chi', icha chi' yaj viñ diablo.

²³ A eb' mañ ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb' anima ved'oc, a eb' spechan saclem eb' anima chi'.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal

(Mt 12.43-45)

²⁴ Q'uinaloc ay junoc enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic, tz'ec' d'a tz'inan luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. Yuj chi' snaan icha tic: Ol in pax d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. ²⁵ Axo yic sc'ochxi, syilan spixan jun anima chi', icha junoc pat mesb'il yool, vach' yilji. ²⁶ Yuj chi' sb'atxi, sb'at yic'ancot ucvañocxo eb' enemigo másto chuc d'a yichari. Svach' och cajan eb' smasanil d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi' icha d'a sb'ab'elal, xchi Jesús d'a eb'.

A eb' vach' yico'

²⁷ Yacb'an a Jesús van yalan juntzañ chi', ay jun ix ix, ix avajq'ue d'a scal eb' anima, ix yalan ix:

—Te vach' yic jun ix ix b'aj ach alji, b'aj ach chuni, xchi ix d'a Jesús.

²⁸ Axo ix yalan Jesús chi' d'a ix:

—Más vach' yic eb' tz'ab'an tas syal Dios, sc'anab'ajan eb', xchi.

Ay eb' sc'anan yil junoc milagro

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Tzijtun anima ix och oyan d'a spatic Jesús. Ix yalan d'a eb':

—A val eb' anima d'a jun tiempoal tic, te chuc eb'. Yuj chi' toñej sc'an yil junoc milagro eb', junoc sch'oxan spoder Dios. Palta añej jun milagro ol ch'oxjoc yil eb', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viñ schecab' scuchan Jonás. ³⁰ Yujto a viñaj Jonás chi' ch'oxannaquel spoder Dios d'a eb' ay d'a choñab' Nínive d'a peca'. Icha chi' vaj a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yic tzin ch'oxel spoder Dios d'a e cal. ³¹ Ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a jun ix yajal d'a Sur d'a peca', ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix, yujto najat cotnac ix yab'i jantac sjelanil viñaj Salomón. A d'a tic, ay jun ec'al yopisio d'a yichañ viñaj Salomón chi', palta max cotlaj eb' anima smaclej yab' d'ay. ³² A eb' aj Nínive chi', snanac sb'a eb' yuj tas yalnac viñaj Jonás chi'. Axo d'a tic ay jun ec'al yopisio d'a yichañ viñaj Jonás chi', palta max e na e b'a. Yuj chi', ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan e mul eb'.

A yab'ixal candil

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, max cac'can b'aj mañ chequeloc, max cac' pax och d'a yalañ junoc tasi. Palta chañ scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'och d'a yol pat chi'. ³⁴ A yol co sat, icha yaj candil yaj d'a co nivanil. Yuj chi' tato junñej b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil. Palta tato ch'occh'oc b'aj scac'och co sat, tzoñ can d'a cal q'uic'alq'uinal yuuj. ³⁵ Tzeyil val e b'a, yic vach' a jun saquilq'uinal ayoch d'ayex, max meltzajxioch q'uic'alq'uinalil. ³⁶ Tato saquilq'uinal yaj e nivanil smasanil, tato malaj jab'oc q'uic'alq'uinal ayoch d'ayex, saquilq'uinalñej ton eyaji, icha junoc candil syac' saquilq'uinal, xchi Jesús.

A Jesús ix alan smul eb' fariseo yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ay jun viñ fariseo ix avtan yed' vael d'a spat. Tz'eyan ix aj em c'ojan b'aj ix va chi'. ³⁸ Axo viñ fariseo chi', ix sat sc'ol viñ yilani to maj sb'iclaj sc'ab' ichataxon smodo eb'. ³⁹ Palta ix yalan Jesús d'a viñ:

—A ex fariseo ex tic, lajan ex icha junoc mach añej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool, miictac. Ichex ta', te vach'ñej tzeyutej e b'a d'a yichañ eb' anima. Palta axo d'a elc'altac, toñej tzex och b'eyumal yuj eyixtan eb' anima chi', yuj eyac'an sgana e pec'al. ⁴⁰ Te malaj jab'oc e pensar. ¿Tom mañ eyojtacoc to a jun ix b'oan juntzañ tas squil tic, a' ix b'oanpax juntzañ tas mañ chequeloc, aton co pensar? ⁴¹ Octom d'a smasanil e c'ool tzex colvaj d'a eb' meb'a'. Tato icha chi' scheclajeli to vach' ex d'a smasanil.

⁴² Ex fariseo, te chuc eyico'. A ex tic tzeyac' sdiezmoal te' alavena yed' te' ruda. Jantacñej juntzañ itaj, tzeyac'ñej sdiezmoal. Palta tze na to mañ yovaliloc tojol tzeyutej e b'a d'a anima. Malaj tze na' vach'chom mañ xajanoc Dios eyuuj. Octom a juntzañ tic tze b'eyb'alej, max eyactejan pax juntzañ chi'.

⁴³ Ex fariseo, te chuc eyico'. A d'a spatil culto, añej d'a xila eb' nivac vinac b'aj tze nib'ej tzex em c'ojan. Axo yic tzex ec' d'a yol calle, tze nib'ej tz'em ñojan eb' anima d'ayex, ayic tzex sc'uman eb'. ⁴⁴ Ob'iltac

ex, lajan ex icha b'aj smucji eb' chamnac,^{11.44} mañixo chequeloc b'aj mucan. Tz'ec' eb' anima d'a yib'añ, yujto mañixo chequeloc tato ay anima mucan ta', xchi Jesús d'a eb'.

⁴⁵ Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ayic tzalan juntzañ tic, te chuc pax scab' a ori tic, xchi viñ.

⁴⁶ Ix yalanpax Jesús d'a eb':

—Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc pax eyico', yujto a juntzañ e leyal, lajan icha junoc icatz te al. Toriej tze tusb'ejq'uei yic scuchan eb' anima, palta max eyac'och junoc yiximal e c'ab' e d'uañb'at d'a yib'añ eb'.

⁴⁷ Palta chuc eyico'. Tzato e vach' b'oej yed'tal eb' schecab' Dios d'a e campusante, aton eb' milb'ilcham yuj eb' e mam eyicham. ⁴⁸ Ayic tze b'oan juntzañ chi', tze ch'oxeli to vach' yutejnac sb'a eb' e mam eyicham chi' e naani. A eb' miljinaccham eb', a exxo tic, tzato e b'opaxq'ue yed'tal eb' chi'.

⁴⁹ Yuj chi' ix yalcan Dios yed' sjelanil: Ol in checb'at juntzañ eb' in checab' yalel in lolonel d'ayex. Ay eb' ol e milchamoc, ay pax eb' toriej ol eyac'och d'a syaelal, xchi. ⁵⁰ Yuj chi' d'a eyib'añ d'a jun tiempoal tic ol yac'can Dios masanil schamel eb' schecab' milb'ilcham yictax ix el yich jun yolyib'ariq'uinal tic. ⁵¹ Mañ jantacoc eb' schecab' Dios milb'ilchamoc yictax ix miljicham viñaj Abel,^{11.51} masanto ayic ix miljicham viñaj Zacarías d'a snañal altar yed' stemplo Dios. Yuj chi' sval d'ayex to a Dios ol ac'ancan schamel juntzañ eb' schecab' chi' d'a eyib'añ.

⁵² Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc eyico', yujto munil ix eyac'och eyopisio e jacan pensar eb' anima yed' slolonel Dios, palta max eyac'och e pensar d'a slolonel chi', axo eb' sgana syac'och pensar d'ay, max e chalaj yac'och eb', xchi Jesús chi'.

⁵³ Ayic ix yalan juntzañ chi', ix te cot yoval eb' viñ c'ayb'um d'a ley chi' yed' eb' viñ fariseo chi'. Ix och ijan eb' viñ stzuntzan yuj juntzañ tas sc'anb'ej eb' viñ d'ay. ⁵⁴ Smaclej yab' eb' viñ tato ay junoc b'aj slectaj sloloni, yic syac'och eb' viñ d'a yib'añ.

12

Ix yalcan Jesús yuj chab'satil

¹ A junel smilalxo eb' anima ix smolb'ej sb'a d'a Jesús. Ix laj ste svitz'ej sb'a eb', ix laj stec'laj yoc eb'. Axo Jesús chi' ix b'ab'laj alan d'a eb' sc'ayb'um:

—Tzeyil val e b'a d'a yich span eb' fariseo, syalelc'ochi, aton schab'satil eb', ² yujto jantacñej tas c'ub'anel ticnaic, ol laj checlajelta. Yed' pax jantacñej c'ub'eltac yaji, ol ojtacajeloc. ³ Yuj chi' masanil tas tzeyal d'a c'ub'eltac, ol laj yab' eb' anima smasanil. Yed' pax masanil tastac slaj e sajlaojoch d'a e chiquin, ol laj pucaxel d'a scal eb' anima smasanil.

Añej d'a Dios yovalil tzoñ xivi (Mt 10.28-31)

⁴ Sval d'ayex ex vamigo, mañ ex xiv d'a eb' smilan e nivanil tic, yujto ayic slajvi ex smilan eb', malaj junocxo tas syal ex yutan eb'. ⁵ Palta sval

^{11.44} **11:44** A juntzañ b'aj smucji eb' chamnac, syac' uc' eb' d'a sacsac pintura, yic vach' max ixtaxel eb' d'a yichañ ley, talaj c'uxan syamchajc'och junoc smucnab'il chamnac. ^{11.51} **11:51** Il nota d'a Mateo 23.35.

d'ayex mach b'aj yovalil tzex xivi: Xivañec d'a Dios. Aton jun syal yic'anel e q'uinal, slajvi chi' tzex yac' anb'at d'a infierno. Yuj chi' val yel xivañec d'ay.

⁶ Ilecna b' noc' cotac much, malaj yelc'och noc'. Ayic schoñchaj noc', ovañ noc' d'a chab' cotac tumin, palta a Dios max satlaj sc'ool d'a junoc noc'. ⁷ A ex xo tic, ec'alto eyelc'och d'a yichañ jantac noc' yunetac much chi'. Inatax xil e jolom, b'isb'il yuj Dios chi'. Yuj chi' mañ ex och ilc'olal.

Eb' max q'uixvi yalani to yic Cristo eb'
(Mt 10.32-33; 10.19-20)

⁸ A in sval d'ayex, yalñej mach junoc eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to vic eb', icha in pax ta', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol val eb' vicoc d'a yichañ eb' yángel Dios. ⁹ A eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to mañ vicoc eb', a in xo ol val pax el d'a yichañ eb' yángel Dios to mañ vicoc eb'.

¹⁰ A eb' tz'alan junoc chucal d'a in patic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, syal yac'ji lajvoc smul eb'. Axo eb' tz'alan junoc chucal d'a spatic Yespíritu Dios, a jun mul chi', mañxo ol ec'b'atlaj.

¹¹ Ayic ol ex ic'jocb'at d'a spatil culto, ma tzex ic'jib'at d'a yichañ eb' viñ juez, ma eb' viñ yajal, mañ eyac' pensar yuj tas ol eyutoc e colan e b'a d'a eb', ma yuj tas ol eyala', ¹² yujto ayic ol c'och stiempoal eyalani, a Yespíritu Dios ol alan d'ayex tas ol eyala', xchi Jesús d'a eb'.

Ay smay jun b'eyumal

¹³ A d'a scal juntzañ anima chi', ay jun viñ ix alan d'a Jesús:

—Ach co C'ayb'umal, al d'a viñ vuc'tac to a tas aycan d'a viñ yuj viñ co mam syac' nañaloc vic viñ yed'oc, xchi viñ.

¹⁴ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ach vamigo, ¿tom ay mach ix ac'an vopisio voch juezal d'ayex, yic tzin pucanb'at juntzañ e c'ael chi'? xchi d'a viñ.

¹⁵ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima:

—Tzeyil e b'a, tze tañvej val e b'a, yic malaj b'aj ol eyil e c'ool d'a junoc tas, yujto vach'chom tzijtum tas ay d'ayoñ, mañ yujoc chi' tzalajc'olal tzoñ ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi.

¹⁶ Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic d'a eb':

—Ay jun viñ b'eyum, tzijtum sat tas syavej viñ ix el d'a sat sluum. ¹⁷ Ix snaub'tañan viñ: ¿Tas svutej? Mañxa b'aj syal in molancan sat tas ix vavej tic. ¹⁸ Ix snaan viñ icha tic: Ol in pojel juntzañ spatil sat vavb'en tic, ol in b'oan juntzañocxo nivac. Ata' ol in molcanoch masanil tastac ix vavej yed' masanil in c'ael. ¹⁹ Ol lajvoc chi', ol valan icha tic: A ticnaic, nivan tas ix in molb'ejcani, nivan tiempo ol in c'ana', yuj chi' syal vic'an vip ticnaic, syal tzin va'i, svuc'an a', jantacñej tas tzin nib'ej. Syal vac'an tzalajb'oc in c'ool, xin chama, xchi viñ. ²⁰ Palta ix yalan Dios d'a viñ: A ach tic te malaj a pensar. D'a jun ac'val tic ol ach chamoc. A juntzañ molb'ilcan tic uuj, ¿mach ay yico'? xchi Dios d'a viñ. ²¹ Icha chi' yaj eb' smolan sb'eyumal d'a yol yico', axo d'a yic Dios meb'a' eb', xchi Jesús d'a eb' anima.

A Dios tz'ilan eb' yuninal
(Mt 6.25-34)

²² Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Sval d'ayex, mañ eyac' pensar yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuu. Yuj tas tze va'a yed' pax yuj e pichul tzeyac'ochi. ²³ A Dios tz'ac'an co q'uinal, ocox tas sco va'a, ¿tom mañ ol yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom mañ ol yac' pax co pichul? ²⁴ Ina noc' much, ¿tom ay tas syavej noc'? ¿tom ay tas sjach' noc'? Malaj yed'tal b'aj smolb'ej jab'oc svael noc', palta a Dios tz'ac'anñej tas sva noc'. A ex xo pax tic, ec'al eyelc'och d'a yichañ noc' much chi'. ²⁵ ¿Tom ay junoc ex syal eyac'anoch nañalocxo vara e teel yujto tzeyac' pensar? ²⁶ Yuj chi' tato max techaj e b'oan juntzañ tas malaj yelc'ochi, ¿tas yuj tzeyac' pensar yuj juntzañocxo tasi?

²⁷ Ilec nab' te' xumac sq'uib'i. Max munlaj te', max ch'alvi te'. Vach'chom icha chi', ayic yec'nac viñaj rey Salomón d'a peca', te vach' yilji viñ yed' spichul, palta maj tzac'van yilji viñ icha te' xumac chi'. ²⁸ A juntzañ te' chi', toñej ayec' te' d'a caltac te', axo d'a junxo c'u sñusjitz'a te' d'a yol horno. Vach'chom icha chi' yaj te', a Dios tz'ac'an svach'il yilji te'. Yuj chi' a ex tic, yelxo val ol yac' e pichul Dios, palta a ex pural tzeyac'och d'a e c'ool. ²⁹ Yuj chi' mañ eyac' pensar yuj tas ol e va'a, yed' yuj tas ol eyuq'uej. ³⁰ A eb' mañ ojtannacoc Dios, aton d'a spatic juntzañ tic q'uelanoch eb', palta yojtac Dios to ay tz'och juntzañ chi' cuuj, yujto co Mam yaji. ³¹ Yuj chi', aq'uec eyip e c'anab'ajan Dios Cajal. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ac'jocpax masanil juntzañ chi' d'ayex.

Molec e b'eyumal d'a satchaari

(Mt 6.19-21)

³² A ex tic, icha in calnel eyaji. Vach'chom jayvañ exñej, palta mañ ex och ilc'olal, yujto a co Mam Dios ix ex ac'an och d'a yol sc'ab', yujto icha chi' ix el d'a sc'ool. ³³ Choñecan el tastac ay d'ayex, aq'uec d'a eb' malaj yico'. Icha chi' ol aj smolchaj e b'eyumal d'a satchaari, ichoc d'a yol junoc yed'tal malaj b'aq'uiñ ol c'aoc. A jun chi' malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. Ata', malaj junoc elc'um syal yelc'anelta. Añejtona', mañ ol och pax ijaxoc. ³⁴ A b'aj ay co b'eyumal, ata' ayb'at co pensar.

Yovalil lista scutej co b'a

(Mt 24.45-51)

³⁵ Te lista tzeyutej e b'a icha eb' ayoch spichul, ay pax och scandil eb' stañvani. ³⁶ Q'uinaloc ay eb' checab' van stañvan sjax spatrón d'a junoc q'uiñ nupnajel, sjax d'a spat. A sjavi, tz'avajochi, lista yaj eb' checab' chi' sjacanoch d'a elañchamel. Icha syutej sb'a eb' checab' chi' stañvani, icha chi' tzeyutej e b'a. ³⁷ Tato pitzan eb' checab' chi' ayic sjax spatrón eb' chi', te vach' yic eb'. Val yel sval d'ayex to a val viñ patrón chi' sb'oanem c'ojjab' eb' d'a mexa, tz'ac'ji va eb' yuj viñ. ³⁸ Vach'chom chimilac'valxo, ma ayto sc'ana', ta pitzan eb' schecab' chi', te vach' yic eb'. ³⁹ Nachajocab'el jun ab'ix tic eyuu. Q'uinaloc ay junoc viñ ix och elc'um d'a yol spat, tato yojtac viñ jantac hora sc'och jun elc'um chi', majam scha jacjoclay spat viñ chi'. ⁴⁰ A exxo pax tic, lista tzeyutej e b'a, tze maclani, yujto ayic manto in e na javoc, ol in ja jucnaj a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.

⁴¹ Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Pedro d'ay:

—Mamin, ¿cuujñej a ma ix al jun ch'oxnab'il tic, ma yuj eb' anima smasanil? xchi viñ.

⁴² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Mach eb' sch'ox eb' checab' vach' chi' tze na'a? Q'uinaloc ay junoc patrón, tato ay junoc checab' sc'anab'ajani, jelan paxi, aton jun chi' tz'ac'jioch yopisio yoch mayordomoal yic syil eb' schecab' chi' smasanil, syac'an va eb' d'a junjuntac el. ⁴³ Tato a jun checab' chi' van smunlaj icha sgana spatrón, te vach' yico' ayic ol jax spatrón chi'. ⁴⁴ Val yel sval d'ayex to ol yac'och viñ yilumaloc jantac tas ay d'ay. ⁴⁵ Palta q'uinaloc a jun checab' chi' snaani to manto ol ja spatrón chi', yuj chi' syamanoch smac'an eb' yetchecab'vumal chi' yed' eb' ix ix smunlaji, toñej syac' sgana sva'i, syuc'an añ. ⁴⁶ Axo d'a junoc c'u sna'a to manto ol jalaj viñ spatrón chi', palta a d'a jun c'u chi' ol javoc viñ. Ta sjavi viñ ayic mañ tañvab'iloc, mañ naanoc yuj jun checab' chi', te nivan syaelal ol ac'jococh d'a yib'añ. Ol yac'anb'at viñ d'a scal eb' maj ac'an och Dios d'a sc'ool.

⁴⁷ Q'uinaloc ay junoc checab' ojtannac tas sgana spatrón d'ay. Palta mañ listaoc syutej sb'a, max sc'anab'ajej paxi. Te nivan yaelal ol ochcan d'a yib'añ. ⁴⁸ Palta q'uinaloc ay jun checab' mañ ojtannacoc tas sgana spatrón, sc'ulej juntzañ tas smoj tz'ac'jicot yaelal d'a yib'añ yuuj, quenñej yaelal chi' ol cot d'a yib'añ. A eb' nivan tas ix ac'ji d'ay, nivan pax tas ol c'anb'aj d'a eb'. Yed' eb' nivan tas ix ac'jioch d'a yol sc'ab', nivan pax tas ol yac'xi entregar eb'.

Yuj Jesús ay eb' ol spojel sb'a

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ A in tic, in ja vac'och jun icha c'ac' d'a yolyib'añq'uinal tic. Comonoc val vanxo sq'ue tirñton sc'ac'al ticnaic. ⁵⁰ Ay val jun nivan yaelal ol ja d'a vib'añ, ichato ol in ac'joc bautizar yuuj. Tzin cus val sic'lab'il ticnaic masanto ol ujoc elc'ochi. ⁵¹ ¿Tom tze na a ex tic to in ja vac'och junc'olal d'a yolyib'añq'uinal tic? Sval eyab'i to maaya. In javi vac' spoj sb'a eb' anima. ⁵² Q'uinaloc ay ovañoc d'a junoc pat, ol och oxvañoc ajc'olal d'a chavañxo. Axo eb' chavañ chi' ol och ajc'olal pax d'a eb' oxvañ chi'. Icha chi' ol aj eb' anima d'a jun tiempoal tic. ⁵³ A eb' mamab'il, ol yac' oval eb' yed' eb' yuninal. Añeja' pax eb' ix nunab'il, ol yac' oval eb' ix yed' yune'. Ay pax eb' ix alib'al ol yac' oval yed' eb' ix yalib', xchi Jesús d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Ix yalan juntzañxo tic Jesús d'a eb' anima:

—Ayic tzeyilan sq'ue vaan asun b'aj tz'em c'u, elañchamel tzeyala' to ol yac' ñab'. Yel toni, icha chi' yaji. ⁵⁵ Axo yic scot ic' d'a sur, tzeyalani to ol q'uixnajoc. Yel tzeyala', sq'uixnaji. ⁵⁶ Palta a ex tic, chab' sat ex. Jelan snachajel juntzañ chi' eyuuj, juntzañ scot d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic, palta ¿tas yuj max nachajel eyuuj tas syalelc'och jun tiempoal tic?

Sco b'o co b'a yed' eb' cajc'ool

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Tas yuj max e b'eyc'olej e b'a tato tojol tas tze c'ulej d'a yichañ Dios? ⁵⁸ Q'uinaloc ay junoc mach tz'ac'anoch tas d'a eyib'añ ticnaic, ayic vanto e b'at yed' d'a yol b'e, tzeyalan e b'a d'ay, yic maxtzac ex c'och d'a yichañ viñ alcal. Yujto a viñ alcal chi' ol ex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' viñ polencia. Axo eb' viñ ol ex ac'anoch d'a preso. ⁵⁹ Sval d'ayex, max ex el d'a libre, masanto tze tup e multa smasanil.

13

Yovalil sco na co b'a yuj co mul

¹ A d'a jun tiempoal chi', ay juntzañ eb' ix c'och d'a Jesús, ix yalan yab'ixal juntzañ eb' aj Galilea eb', chajtil ix yutej viñaj Pilato smilancham eb' ayic van yac'an juntzañ silab' eb' d'a Dios. ² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Tzam e na tas yuj icha chi' ix aj eb' viñ aj Galilea chi'? ¿Yuj am to te chuc eb' viñ d'a yichañ juntzañ eb' yetchoñab' chi' tze na'a? ³ Sval d'ayex to maay. A ex tic, tato max e na e b'a yuj e mul, ol ex champax e masanil. ⁴ Naecot yuj 18 eb' anima chamnac yuj jun pat te chaarñ steel lañchajnac d'a Siloé. ¿Tas yuj icha chi' ajnac eb' tze na'a? ¿Tom te chuc eb' d'a yichañ juntzañ eb' yetchoñab' d'a Jerusalén chi'? ⁵ Sval d'ayex to maay. A ex tic, tato max e na e b'a yuj e mul, e masanil ol ex champaxoc, xchi Jesús d'a eb'.

⁶ Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':

—Ay jun viñ avab'il jun te' higo yuj d'a sat sluum. Ix b'at viñ yila' tato ay sat te', palta axo ix c'och viñ, malaj junoc sat te' ix ilchaj yuj viñ. ⁷ Yuj chi' ix yalan viñ d'a viñ smunlaj d'a sluum chi': Ina yoxilxo ab'il in cajvi vec' in say junoc sat te', palta malaj juneloc svil junoc pitañ. Yuj chi' sval d'ayach, ch'aquel te'. Nab'añej tz'ixtax lum luum mach'il tic yuj te', xchi viñ. ⁸ Axo viñ smunlaj chi' ix alani: Mamin patrón, tañvej junocxo ab'il. Ol vac'lej in d'ocan c'unb'oc lum d'a yich te', ol vac'an och abono d'a te', ⁹ talaj icha chi' ol yac' sat te'. Palta tato maay, ol in ch'acanel te' icha tzal chi', xchi viñ, xchi Jesús.

B'oxinac sc'ool jun ix ix d'a sc'ual ic'oj ip

¹⁰ A d'a sc'ual ic'oj ip ix c'och Jesús d'a yol spatil culto, yic sc'ayb'ej eb' anima. ¹¹ Ayec' jun ix ix ta', 18 ab'ilxo yoch jun enemigo d'a ix. Ix coxob'ican snañal ix, toxoñej ñojanem ix. Maxtzac yal-laj stojolb'iq'ue liñan ix. ¹² Axo yic ix ilchaj ix yuj Jesús, ix avtajcot ix yuuj, ix yalan d'a ix:

—Ach ix, toxo ach colchaj d'a jun a yaelal tic, xchi d'a ix.

¹³ Ix yac'anec' sc'ab' Jesús d'a yib'añ ix, val d'a jun rato chi' ix tojolb'iq'ue liñan ix. Ix och ijan ix yalan vach' lolonel d'a Dios. ¹⁴ Axo viñ yajal b'aj ayec' eb' chi', ix cot yoval viñ yujto a Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ol jun ix ix chi' d'a sc'ual ic'oj ip, yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' anima ayec' ta':

—Vaquerñej c'u smoj tzoñ munlaj d'a yol semana. A d'a juntzañ c'ual chi' syal tzex ja e c'an b'oxoc e c'ool. Mañoc d'a sc'ual ic'oj ip, xchi viñ yajal chi'.

¹⁵ Ix tac'vi Jesús d'a viñ:

—A ex tic, chab' sat ex. Q'uinaloc ay junoc noc' e vacax, ma junoc noc' e b'uru etzan d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom mañ ol eyiq'uelta noc' yic b'at eyac'an yuc' a' noc'? ¹⁶ A jun ix tic, yinñtilal Abraham ix. Ayxo 18 ab'il yamb'il ix yuj viñ Satanás, ichato tze b'il ix yuj viñ. ¿Tom mañ smojoc scolchaj ix d'a jun syaelal tic yujto sc'ual ic'oj ip? xchi Jesús.

¹⁷ Ayic ix yalan jun chi', masanil eb' ayoch ajc'olal d'ay, ix te q'uixvi eb'. Palta masanil juntzañ eb' anima, ix te tzalaj eb' yilan juntzañ tas ix sc'ulej Jesús chi', yujto te nivan yelc'och juntzañ milagro chi'.

A yab'ixal sat añ mostaza

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Ix yalan Jesús:

—¿Chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol sc'ab' Dios tze na'a? Ol val jun ab'ix tic eyab'i yic ol nachajel eyuuj. ¹⁹ A jun chi' lajan icha sat añ mostaza ix yavej jun viñ d'a sat sluum. Sq'uib' añ, lajan tz'aj añ yed' juntzañ te' nivac te'. Yuj chi' syal svay noc' much d'a sc'ab' añ, xchi Jesús.

A yab'ixal yich pan

(Mt 13.33)

²⁰ Ix yalan junxo ab'ix Jesús:

—Ol val junxo ab'ix d'ayex chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol sc'ab' Dios. ²¹ A jun chi' lajan icha jab'oc yich pan syac'och jun ix ix d'a scal oxe' almul harina. Spajb'i masanil ixim yuj jab' yich pan chi', sipji ixim yuuj, xchi Jesús.

A jun puerta yuneñej

(Mt 7.13-14,21-23)

²² Añejtona' van sb'at Jesús d'a sb'eal Jerusalén, ix laj ec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea b'aj ix sc'ayb'ej eb' anima. ²³ Ay jun anima ix c'anb'an d'ay:

—Mamin, ¿tom jayvaññej eb' ol colchajoc? xchi.

Yuj chi' ix yalan Jesús:

²⁴ —Aq'uec eyip eyoch d'a jun puerta yuneñej, yujto sval d'ayex to tzijtum eb' sgana yochi palta max yal-laj yoch eb'. ²⁵ A in tic, icha yajal pat vaji. Tato tzin q'ue liñan tzin macan in pat yacb'an ayexto ec' d'a sti' te' pat chi', ol ex avajochoc, Mamin, jac oñ ochi, xe chama. Axo ol valani: Mañ vojtaoc mach ex, xin chama. ²⁶ Palta a oñ tic vanac oñ, cuc'nac a' ed'oc. A c'ayb'ejnac oñ d'a voltac calle, xe cham d'ayin. ²⁷ Axo ol valan d'ayex: Toxo ix val d'ayex, mañ ex vojtaoc. Elañec e masanil, yujto añej chucal tze c'ulej, xin cham d'ayex. ²⁸ Ato ta' ol ex siq'ui'oc eyoq'ui ayic ol eyilani, ayec' viñaj Abraham, viñaj Isaac, viñaj Jacob yed' smasanil eb' schecab' Dios ayxo ec' d'a yol sc'ab' Dios, a exxo tic, ayex can elta d'a spatic. ²⁹ Yujto ay eb' ol cot d'a junjun choñab', b'aj sja c'u, b'aj tz'em c'u, d'a norte yed' d'a sur, ol em c'ojan eb' sva d'a smexa eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios chi'. ³⁰ Ay eb' malaj yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi' nivan ol aj yelc'och eb'. Ay pax eb' nivan yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi', malaj jab'oc ol aj yelc'och eb', xchi Jesús.

Cusnac Jesús yuj eb' aj choñab' Jerusalén

(Mt 23.37-39)

³¹ Añeja' d'a jun c'u chi', ix c'och juntzañ eb' viñ fariseo d'a Jesús, ix yalan eb' viñ:

—Elañ d'a tic, yujto sgana viñaj Herodes tzach smilchamoc, xchi eb' viñ d'ay.

³² Ix tac'vi Jesús chi' d'a eb' viñ:

—A viñ chi', lajan viñ icha noc' vaax, ¿toc ay yelc'och noc'? Ixiqec, alec d'a viñ: A ticnaic yed' q'ui'an sviq'uel eb' enemigo d'a eb' anima, ol laj b'oxoc eb' penaay vuuj. Axo chab'ej tzin vach' b'oan in munlajel tic, xchi Jesús, xe chi d'a viñ. ³³ Palta a in tic, añeja' ol in b'at ticnaic, q'ui'an yed' chab'ej, yujto añej d'a Jerusalén tzoñ miljicham a oñ schecab' oñ Dios tic.

³⁴ A ex tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ol eyuuj. Tze milñejcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot yuj Dios d'ayex, toñej slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzijtum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyq'ue

d'a yalañ sc'axil, palta max yal e c'ool tzex coti. ³⁵ Ab'ec. A jun e templo tic ol can tz'inan, ^{13.35} yujto sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Colec vach' lolonel d'a jun checb'iltot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

14

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay

¹ A d'a jun sc'ual ic'oj ip, aton d'a sábado, ix c'och Jesús vael d'a spat jun viñ yajal eb' viñ fariseo. Axo juntzañxo eb' viñ yetfariseoal viñ ix maclan yila' tas ol yutej sb'a. ² Ata' ayec' jun viñ penaay yuj mal c'ab' oc d'a yichañ Jesús. ³ Axo Jesús chi' ix c'anb'an d'a eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' d'a eb' viñ fariseo chi':

—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc sc'ol junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi d'a eb' viñ.

⁴ Mañxalaj tas ix yal eb' viñ. Ichato chi' ix chaji viñ penaay chi' yuj Jesús, ix b'oxi sc'ool viñ yuuj, ix yalan d'a viñ to spax viñ. ⁵ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' viñ fariseo chi':

—Q'uinolac a ex tic ay junoc eyuninal ma junoc e vacax, sb'at d'a yol junoc xab', ¿tom max b'at eyic'q'ueta d'a elañchamel, vach'chom sc'ual ic'oj ip? xchi d'a eb' viñ.

⁶ Majxo nachajlaj tas syutej eb' viñ spacan d'ay.

A yab'ixal eb' avtab'il d'a jun nupnajel

⁷ Ix yilan Jesús tas ix yutej sb'a eb' avtab'il d'a jun vael. Snib'ej eb' tz'em c'ojjab' b'aj tz'em c'ojan eb' nivac vinac. Yuj chi' ix yalan jun tic d'a eb':

⁸ —Tato ay b'aj tzex avtaj d'a junoc q'uiñ nupnajel, mañ ex em c'ojan d'a sc'ojnub' eb' nivac vinac. Talaj icha chi' ay junoc viñ ec'al yelc'och d'ayex sc'och ta', ⁹ axo viñ tzex avtan chi' tz'alan d'ayex: Elañ d'a te' xila tic, ac'b'at te' d'a viñ tic, tato xchi. Tzex q'uixvi, axo d'a xila eb' malaj yelc'och tzex emcan c'ojan. ¹⁰ Palta ayic tzex avtaji, tzex em c'ojan b'aj malaj val yelc'ochi, yic axo sja viñ tzex avtan chi', syalan viñ d'ayex: Ach vamigo, ochañ d'a jun lugar b'aj tz'em c'ojan eb' nivac yelc'ochi, xcham viñ. Ichato chi', nivan tz'aj eyelc'och d'a yichañ eb' ayec' d'a mexa chi'. ¹¹ Yalñej mach syic'chañ sb'a, ol ic'joc emta. Axo eb' emnaquil syutej sb'a, ol ic'joc chañ eb'.

¹² Ix yalanpax d'a viñ ix avtan eb' vael chi':

—Ayic tza b'oan junoc nivan vael, mañ avtej eb' amigo, eb' uc'tac, eb' a c'ab' oc yed' eb' b'eyum d'a a lac'anil. Yujto ol ach yavtej pax eb' d'a yico', icha chi' ol a chaanxi spac chi'. ¹³ Palta ayic tza b'oan junoc nivan vael, tzavtej eb' meb'a', eb' elnac sc'ab', eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani. ¹⁴ Tato icha chi' tzutej, vach' ic syal chi', yujto vach'chom max a cha spac d'a eb', ol a cha spac ayic ol pitzvocxi eb' vach' sb'eyb'al, xchi Jesús d'a viñ.

A yab'ixal jun nivan vael

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Ay jun viñ ayoch d'a scal eb' ayoch d'a jun mexa chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ d'a Jesús:

—Te vach' yic eb' ol och vael b'aj ayoch Dios Yajalil, xchi viñ.

¹⁶ Yuj chi' ix yal jun ab'ix tic Jesús:

—A junel, ay jun viñ ix b'oan jun nivan vael. Tzijtum eb' anima ix yavtej viñ. ¹⁷ Axo ix c'och yorail jun vael chi', ix schecanb'at jun schecab' viñ, ix b'at yalan d'a eb' avtab'il, ix yalan d'a eb': Cotañec. Ix c'och yorail yoch vael, vach'xo yaj smasanil, xchi d'a eb'. ¹⁸ Palta ix laj sc'an nivan'olal sb'a eb'. A jun viñ b'ab'el, ix yal viñ icha tic: Ay jun in luum toto ix in mana', yovalil b'at vila'. Sval in b'a d'ayach, aq'uin nivan'olal, xa chi, xchi viñ. ¹⁹ Axo ix yalan junxo viñ: Ato val slajvi in manan oye' par in vacax tic, ol b'at vac'lej proval noc'. Ac'ab' nivan'olal, xa chi d'a viñ, xchi viñ. ²⁰ Ix yalan junxo viñ: Toto ix och vetb'eyum, yuj chi' max yal-laj in b'ati, xa chi, xchi viñ. ²¹ Yuj chi' a viñ checab' chi' ix alan juntzañ tic d'a spatrón. Ix cot yoval viñ patrón chi', ix yalan viñ icha tic: Ixic elañchamel d'a voltac calle d'a juntzañ b'e tz'ec' d'a cal choñab' tic, tzic'cot eb' meb'a', eb' ay spaltail, eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani, xchi viñ. ²² Axo ix c'ochxi viñ schecab' chi' junelxo, ix yalan viñ d'a viñ: Mamin patrón, ix in c'anab'ajej tas ix ala', palta ayto sc'an sb'ud'ji, xchi viñ. ²³ Ix yalanxi viñ d'a viñ: Ixic d'a voltac calle, d'a juntzañxo b'e tz'ec' d'a yol choñab' tic, tzac'an pural eb' scoti yic sb'ud'ji in pat tic yuj eb'. ²⁴ Yujto sval d'ayach, malaj junoc eb' ix in b'ab'laj avtej ol va d'a jun nivan vael tic, xchi viñ patrón chi', xchi Jesús.

A eb' tz'och sc'ayb'umoc Jesús yovalil syab' syail eb'

²⁵ Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuj Jesús, yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan d'a eb', ix yalani:

²⁶ —Tato ay eb' sja d'ayin, palta ta más nivan yelc'och smam snun eb' d'a vichañ snaani, ma ix yetb'eyum, yuninal, eb' yuc'tac, eb' ix yanab', ma sq'uinal eb', tato icha chi', max yal-laj yoch eb' in c'ayb'umoc. ²⁷ A eb' sb'eyb'alan in b'eyb'al, sb'ecanpax cham sb'a eb' d'a te' culus vuuj, añej eb' smoj yoch in c'ayb'umoc. ²⁸ Q'uinaloc ay junoc ex tze nib'ej tze b'o junoc nivan pat, ayic manto eyamoch e b'oani, ¿tom max ex em c'ojan tze naan yuj stojol tato c'och'il syab'i? ²⁹ Tato maay, toñej tzeyac'canem yich, axo eb' anima tzex b'uchani. ³⁰ Syalan eb': A jun viñ tic, ix syamoch viñ sb'oan spat, palta maj b'olaj yuj viñ, xcham eb'. ³¹ Q'uinaloc ay junoc viñ rey van sb'at yac' oval yed' junocxo viñ rey, palta añej lajuri'e' mil soldado viñ yed'nac. Axo pax junxo viñ rey chi', ay 20 mil soldado viñ yed'nac. Ayic manto b'atljaj viñ, ¿tom max em c'ojan viñ snaan sic'lab'il tato stechaj yac'an jun oval chi' viñ? ³² Tato sna viñ to max techaj yuuj, schecanb'at junoc schecab' viñ d'a viñ yed'nac syac'an oval chi', yacb'an najatto van scot viñ, yic syalan viñ to tz'och eb' d'a junc'olal. ³³ Ichex pax ta', tato max eyactejan jantac tas ay d'ayex, max yal eyoch in c'ayb'umoc.

Ayic slajvi'e' sc'achial atz'am atz'am

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ A atz'am atz'am, vach' ton atz'am. Palta q'uinaloc satel sc'achial atz'am, ¿tasto tz'aj sc'anchaji? ³⁵ Mañxalaj tz'ochi, mañoc d'a lum luum, mañoc d'a abonoal, toxoñej syumchajeli. A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús d'a eb'.

15

A yab'ixal jun noc' calnel satnac

(Mt 18.10-14)

¹ Masanil eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzarixo eb' te chuc d'a yol sat eb' anima, ix c'och eb' d'a stz'ey Jesús smaclej yab' tas syala'. ² Yuj chi' a eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, b'uchumtac slolon eb' viñ d'a spatic Jesús chi', ix yalan eb' viñ:

—A jun viñ tic scharfej eb' chuc sb'eyb'al viñ sc'och d'ay. Ina sva viñ yed' eb', xchi eb' viñ.

³ Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús d'a eb' viñ:

⁴ —Q'uinaloc ay junoc viñ d'a e cal tic ay cienoc noc' scalnel. Tato ay junoc noc' satcani, scan noc' yetb'eyum noc' chi' d'a junoc ac'lic, sb'at viñ say noc' satcan chi', masanto schax noc' yuj viñ. ⁵ Axo schaxc'och noc' chi', schelancot noc' viñ. Ste tzalaj val viñ. ⁶ Ayic sc'ochxi viñ d'a spat, syavtancot eb' yamigo viñ yed' eb' ay d'a slac'anil. Syalan viñ d'a eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ix sat jun noc' in calnel. Palta toxo ix ilchajxi noc' vuuj, xchi viñ d'a eb'. ⁷ Añejtona', q'uinaloc ay 99-oc anima, toxonton tojol spensar, mañ yovaliloc sna sb'a eb' snaani, malaj tzalajc'olal d'a satchaari yuj eb'. Palta a in sval d'ayex, tato ay junoc malaj svach'il sb'eyb'al, sna sb'a yuj smul, yelxo val nivan tzalajc'olal yuj jun chi' d'a satchaari.

Ayab'ixal jun tumin sati

⁸ Q'uinaloc ay junoc ix ix ay lajuñeoc stumin. Tato satb'at junoc, syac'och staj ix, slaj smesanelta yol spat ix. Syac' val sgana ix sayani masanto tz'ilchaji. ⁹ Axo schax q'uen yuj ix, smolb'an eb' ix svach'cool ix yed' eb' ay d'a slac'anil ix. Syalan ix d'a eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ay jun q'uen in tumin ix sati. ¹⁰ Val yel sval d'ayex, icha pax chi' stzalaj Dios yed' eb' yángel d'a satchaari yuj junoc anima chuc sb'eyb'al sna sb'a d'a smul, xchi Jesús.

Ayab'ixal jun viñ uninab'il satnacb'ati

¹¹ Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:

—Ay jun viñ ay chavañ yuninal. ¹² A viñ tzac'an unin ix alan d'a viñ smam icha tic: Mamin, pojcan snañal tastac ol ac'can d'ayori ato syala' jantac ol ac' d'ayin, xchi viñ. Yuj chi', a viñ mamab'il chi' ix pojancan d'a eb' viñ. ¹³ Jayeanto c'ual chi', ix laj schoñanel tastac ix ac'jican d'a viñ yuj smam chi', ix b'at viñ d'a junxo choñab' te najat. Ata' ix b'at slajel stumin viñ d'a juntzar chucal. ¹⁴ Ayic toxo ix lajviel q'uen tumin chi', ix ja jun nivan vejel d'a jun choñab' chi'. Mañxalaj tas sva viñ, syac' val techaj vejel viñ. ¹⁵ Yuj chi' ix b'at sc'an munlaj sb'a viñ d'a jun viñ ay d'a choñab' chi'. Axo viñ ix checanb'at viñ d'a jun sluum tarvoj chitam. ¹⁶ Scham viñ yuj vejel, yuj chi' ix snib'ej viñ yab'lej tas syab'lej noc' chitam chi', palta malaj mach tz'ac'an jab'oc tas d'a viñ. ¹⁷ Ichato chi' ix snaan sb'a viñ: ¿Tas yuj icha tic tzin c'ulej, svac'cham in b'a yuj vejel d'a tic, axom d'a viñ in mam jantac am tas sva eb' smajan viñ, syac' sobre tas sva eb'? ¹⁸ Más vach' tzin pax b'aj ay viñ in mam chi'. Ol valan d'a viñ: Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. ¹⁹ Mañxo in al uninaloc. Ichocab' junoc a majan tzin ajcani, xin chama, xchi viñ. ²⁰ Ix meltzaj viñ b'ian.

Najatto van scot viñ, ix yilanb'at viñ smam viñ chi', ix te oc' sc'ool viñ d'a viñ. Ix b'at lemnaj viñ schacot viñ. Ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix stz'ub'anelta sti' viñ d'a tzalajc'olal. ²¹ Ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. Mañxo smojoc tzin al uninaloc, xchi viñ. ²² Axo viñ mamab'il chi' ix alan d'a eb' smajan:

Lemec, iq'ueccot jun mojac pichul te vach', tzeyac'anoch d'a viñ vuninal tic. Tzeyac'anpax och junoc colc'ab' d'a sc'ab' viñ, tzeyac'anoch xañab' viñ. ²³ Slajvi chi', tzeyic'ancot junoc noc' yune' vacax, aton noc' te b'aq'uech, tze milanchem noc'. To ol och jun nivan vael, ol cac'anoch q'uiñ. ²⁴ Yujto a viñ vuninal tic, chamnaxo viñ in naani, palta tob'an pitzan viñ. Satnacb'at viñ, axo ticnaic ix jax viñ d'ayin, xchi viñ. Ichato chi', ix syamanoch eb' yac'anoch q'uiñ chi'.

²⁵ Axo viñ b'ab'el unin, ayb'at viñ d'a smunlajel. Axo ix jax viñ, ix yab'an viñ ayoch son, van yec' eb' chañal. ²⁶ Yuj chi' ix yavtancot jun smajan viñ smam viñ chi', ix sc'anb'an viñ d'ay: ¿Tas yuj ayoch jun q'uiñ tic? xchi viñ. ²⁷ Yuj viñ uc'tac ix jaxi. A viñ a mam ix checan miljoccham noc' yune' vacax b'aq'uech, yujto vach' sc'ool viñ ix jax viñ, malaj tas ix ic'an viñ, xchi jun majan chi' d'a viñ. ²⁸ Yuj chi' ix cot yoval viñ. Mañxalaj sgana viñ yoch d'a yol pat. Yuj chi' ix elta viñ smam viñ chi', ix och ijan viñ smontan viñ yic tz'och viñ. ²⁹ Palta ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Ojtac jantaxo tiempo tzin munlaji, malaj b'aj ix in pitej in b'a d'ayach. Manta b'aj tzac' junoc noc' yune' chiva yic svac'och in q'uiñ yed' eb' vamigo. ³⁰ Axo ticnaic ix jax viñ uninal xid' satanel a tumin yed' eb' ix ajmul ix. Axo yuj viñ tza milanchem noc' vacax b'aq'uech, xchi viñ d'a viñ smam chi'. ³¹ Axo ix yalan viñ smam viñ chi': Ach vuninal, ay achñej ec' ved'oc. Masanil tas ay d'ayin icñej yaji. ³² Yuj chi' smoj ton cac'an och q'uiñ yic tzoñ tzalaji. Yujto a viñ uc'tac tic, chamnaxo viñ co naani, tob'an pitzan viñ. Satnac b'at viñ, palta ix jax viñ d'ayin, xchi viñ mamab'il chi', xchi Jesús.

16

A yab'ixal viñ mayordomo

¹ Ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay jun viñ patrón te b'eyum. Ay jun viñ smayordomo viñ. Ix yab'an specal viñ to a viñ smayordomo viñ chi' van satanel tastac ay d'a viñ. ² Axo viñ patrón chi' ix avtan viñ, ix yalan viñ: Ay juntzañ tas ix vab' d'a a patic. Yuj chi' ac' entregar a cuenta d'ayin. Mañxo ol ach munlaj d'a jun opisio tic d'ayin, xchi viñ. ³ Yuj chi' ix snaan viñ mayordomo chi', ¿tas ol vutoc in b'a ticnaic? Ol in yiq'uel viñ d'a vopisio, palta max uji junocxo munlajel vuuj. Tzin q'uixvi vec' d'a titac pat in c'an va in b'a. ⁴ Toxo ix in na ticnaic tas ol vutoc in b'a. Yuj chi' vach'chom malaj in munlajel, tecan ay eb' ol in chaanoch d'a yol spat, xchi viñ. ⁵ Ix lajvi chi', ix laj yavtancot eb' viñ ay sb'oc d'a viñ spatrón viñ chi'. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ ix b'ab'lajc'ochi: ¿Jantac a b'oc d'a viñ patrón? xchi viñ. ⁶ Cien barril in b'oc aceite d'a viñ, xchi viñ. Inye, tato icha chi' a b'oc aceite chi', ina jun yumal a b'oc chi'. Elañchamel tzach em c'ojan, tza b'oan junocxo, 50-ñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ mayordomo chi' d'a viñ. ⁷ Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ d'a junxo viñ: Xal ach, ¿jantac pax ic d'a viñ? xchi viñ. A in tic, cien quintal in b'oc trigo d'a viñ, xchi junxo viñ chi'. Tato icha chi', a tz'ajxican d'a yumal a b'oc chi', 80-xoñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ d'a viñ. ⁸ Ix yalan viñ patrón chi' to te jelan ix yutej sb'a jun viñ mayordomo chi' d'a elc'al. Yujto a eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, te jelan syutej sb'a eb' d'a yichañ eb' ayoch saquilq'uinal Dios d'ay. ⁹ A in sval d'ayex, a q'uen tumin, secojtac sc'anji q'uen d'a chucal. Palta vach' tzeyamc'ab'ej q'uen d'a vach'il, yic tz'aj eyamigo. Tato icha chi', ayic ol lajvoc yopisio q'uen

e tumin chi', ol ex chajoc d'a jun eyed'tal ay d'a junelñej. ¹⁰ A eb' tojol syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' tojol pax syutej sb'a eb' d'a jantac tas nivan ay d'ay. A eb' mañ tojoloc syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' mañ tojoloc ol yutoc sb'a eb' yed' junoc nivan ol ac'joc d'ay. ¹¹ Yuj chi', tato mañ tojoloc tzeyutej e b'a yed' q'uen tumin sc'anchaj d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj mach ol ac'an junoc b'eyumal nivan yelc'och d'a yol e c'ab'. ¹² Tato mañ tojoloc tzeyutej e b'a d'a junoc tas ch'oc mach ay yico', malaj mach ol ac'an junoc eyico'.

¹³ Malaj junoc mach syal yac'an servil chavañoc spatrón, yujto ay jun malaj yelc'och d'ay. Axo junxo te nivan yelc'och d'ay. Vach' syutej sb'a d'a junoc, axo d'a junxo chuc syutej sb'a. Max yal-laj cac'an servil Dios yed' q'uen tumin, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁴ Axo eb' viñ fariseo, añej d'a q'uen tumin ayoch spensar eb' viñ. Yuj chi', ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ, ix b'uchvaj eb' viñ d'a Jesús. ¹⁵ Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb' viñ:

—A ex pax tic, d'a yichañ eb' anima, vach' tzeyutej e b'a. Axo pax Dios yojtac tas yaj e pensar. Ay juntzañ tas nivan yelc'och d'a yichañ eb' anima, axo d'a yichañ Dios, chach'ileli.

¹⁶ Añej ley Moisés yed' juntañ tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' aycanoch yopisio masantax ix ulec' viñaj Juan viñ ac'jinac bautizar. Axo ticnaic, atax ix ulec' viñ ix elcan yich yaljiel jun vach' ab'ix chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' masanil eb' syac' yip yoch d'a yol sc'ab' Dios.

¹⁷ Vach'chom ol lajvoc ec' satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, axo pax jun ley chi', vach'chom junoc letra, malaj val junoc b'aj mañ ol elc'och tas syala'.

*Ix yalcan Jesús yuj eb' spuclaj sb'a
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)*

¹⁸ A junoc viñ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Tato ay junoc viñ tz'ic'an pax junoc ix spucnac sb'a yed' viñ yetb'eyum chi', tz'empax viñ ajmulal.

A yab'ixal jun viñ b'eyum yed' viñaj Lázaro

¹⁹ A junel ay jun viñ te b'eyum. Vach' sb'o viñ yed' spichul te caro stojol. Junjun c'u syac'an q'uir viñ, tzijtum tas syac' chijoc viñ. ²⁰ Ay pax jun viñ meb'a' scuch Lázaro, ayq'ue yab'il yaxc'a d'a viñ. Tz'em c'ojan viñ d'a sat luum d'a sti' spuertail spat viñ b'eyum chi'. ²¹ A viñ meb'a' chi', snib'ej viñ sva jab'oc juntañ sc'ajil vael tz'em d'a yalañ smexa viñ b'eyum chi'. Axo noc' tz'i' b'at lec'anel sat yab'il yaxc'a ayq'ue chi' d'a viñ. ²² Ix c'och sc'ual ix cham viñ meb'a' chi', axo eb' ángel ix ic'anb'at viñ d'a svach'ilal b'aj ayec' viñaj Abraham. Ix c'och pax sc'ual ix cham viñ b'eyum chi'. Ix mucchaj viñ. ²³ Ix c'och spixan viñ b'aj ay spixan eb' chamnaxo. Axo yic van yab'an syail viñ, ix q'ue q'uelan viñ, najatto ix yilb'at viñaj Abraham chi' viñ. Ayec' viñaj Lázaro d'a stz'ey viñ. ²⁴ Yuj chi' ix avaj viñ b'eyum chi' icha tic: Mamin Abraham, oc'ocab' a c'ool d'ayin. Checcot viñaj Lázaro chi', sch'ayan yiximal sc'ab' viñ, tzul yac'anoch viñ d'a sñi' vac' yic siclab' jab'oc, yujto max techaj vab'an syail d'a cal c'ac' tic, xchi viñ. ²⁵ Axo ix yalan viñaj Abraham chi': A ach tic, nacoti to te vach' ach ec' d'a yolyib'añq'uinal, axo viñaj Lázaro tic, d'a syaelal ix ec' viñ. A ticnaic jun, van schaan snivanil sc'ol viñ d'a tic. Añejtona' ach, van ab'an syail

ta'. ²⁶ A junxo svala', ay jun nivan xab' olan d'a co cal eyed'oc. Yuj chi', vach'chom ay eb' ay d'a tic, sgana sc'axpaj ta', max yal-laj. Añejtona' ex, max yal-laj e c'axpajec' ta' d'a tic, xchi viñ. ²⁷ Tato icha chi' jun mamin, comonoc tza checb'at viñaj Lázaro chi' d'a spat viñ in mam. ²⁸ Ata' ay ovari eb' viñ vuc'tac. Syalan viñ yab' eb' viñ yic vach' mañ ol ja eb' viñ ved' d'a scal yaelal tic, xchi viñ. ²⁹ Ix yalan viñaj Abraham chi': A d'a eb' ayec' juntzañ tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios. Yac'ocab'och eb' d'a sc'ool tas syal juntzañ chi', xchi viñ. ³⁰ Mañ c'ocb'iloc jun chi' mamin, palta tato ol pitzvocxi junoc d'a scal eb' chamnac yal yab' eb', ol ton sna sb'a eb', xchi viñ. ³¹ Ix yalanxi viñaj Abraham chi': Tato max yac'och sc'ol eb' d'a tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios chi', vach'chom ay junoc ol pitzvoc d'a scal eb' chamnac, añejtona' mañ ol yac'och eb' d'a sc'ool, xchi viñaj Abraham chi' d'a viñ, xchi Jesús.

17

Ay smay cac'an somchaj spensar junoc mach

(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)

¹ Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay juntzañ tastac tz'ic'an somchajel spensar eb' anima, palta a val mach tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yico'. ² Octom b'ab'el spixjioch junoc nivaquil q'uen d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic' a' schami, yacb'an manto yac' somchaj spensar junoc uninto. Tato icha chi', te vach' yico'.^{17.2} ³ Yuj chi' tzeyil val e b'a.

Tato ay junoc eyetanimail tz'och smul d'ayex, tzeyal d'ay. Tato sna sb'a, tzeyac' nivanc'olal. ⁴ Vach'chom uquel tz'och smul d'ayex d'a junoc c'u, palta uquel sb'at yalxi sb'a d'ayex syalan icha tic: Aq'uin nivanc'olal, mañxo ol in c'ulej junelxo, tato xchi, yovalil tzeyac' nivanc'olal, xchi Jesús.

Tato scac'och Dios d'a co c'ool

⁵ A eb' schecab' Jesús ix alan d'ay:

—Ocharñ qued'oc yic sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, xchi eb'.

⁶ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, vach'chom jab'ñej, icha quilan junoc pitari sat añ mostaza, ol yal eyalan d'a jun nivan te' tic: Q'ueañcot yed' sch'añal ib'. Tzach b'atcan d'a yol a' mar. B'at avejempax a b'a ta', tato xe chi, ol sc'anab'ajej te' icha tzeyal chi'.

A yopisio eb' tz'ac'an servil Dios

⁷ Q'uinoloc ay junoc co checab' tzoñ ac'an servil. Tato ayb'at d'a co munlajel, mato ayb'at iloj calnel, ma iloj vacax, axo yic sjaxi, ¿tom naan calan d'ay? Ocharñ, emañ c'ojan, va'añ, ¿tom xco chi d'ay? ⁸ Maay jun. Tecan icha tic scutej calan d'ay: Q'uexel a b'a, b'iquel a c'ab'. Tza b'oan in vael, tzac'ancot d'ayin. Ichato chi' ol ach va ach tic, xco chi d'ay. ⁹ ¿Tom scac' yuj diosal d'ay yujñej to ix sc'anab'ajej tas ix cal chi'? Maay. ¹⁰ Icha jun checab' chi', ichex ta'. Ayic toxo ix lajvi e c'anab'ajan masanil schecnab'il Dios, smoj tzeyal icha tic: Te malaj vach' cochi, añej juntzañ tas ix checxi co c'ulej ix co b'o'o, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

Lajurñari eb' viñ vinac ix b'oxi sc'ol yuj Jesús

¹¹ Axo Jesús, aŕeja' sb'at d'a sb'eal Jerusalén, ix c'och d'a smojonal Samaria yed' Galilea. ¹² Ayic ix c'och d'a jun aldea, ay lajuŕvaŕi eb' viŕi penaay yuj jun yab'il scuch lepra. Yuj chi' maj snitzochlaj sb'a eb' viŕi d'a stz'ey Jesús, ¹³ toŕej ix avajcot eb' viŕi d'ay:

—Mamin Jesús, oc'oc val a c'ool d'ayoŕi, xchicot eb' viŕi.

¹⁴ Axo ix iljib'at eb' yuj Jesús, ix yalanb'at d'a eb':

—Ixiquec, ix ch'oxec e b'a d'a eb' sacerdote, xchi d'a eb' viŕi.

Yach'an van sb'ey eb' viŕi, ipan sb'oxi eb' viŕi. ¹⁵ Ay jun viŕi d'a scal eb' viŕi chi', ayic ix yilan viŕi to toxo ix b'o sc'ool, ix meltzaj viŕi, ix och ijan viŕi yalan vach' lolonel d'a Dios, ix avaj val chaarŕi viŕi. ¹⁶ Ix javi viŕi d'a yichaŕi Jesús, ix em cumnaj viŕi d'a sat luum yic syac'an yuj diosal viŕi d'ay. Aj Samaria jun viŕi chi'. ¹⁷ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—¿Tom maŕi lajuŕvaŕioc eb' viŕi ix b'oxi sc'ool? ¿B'aj ay b'aluŕvaŕixo eb' viŕi chi'? ¹⁸ A jun viŕi tic, ch'oc choŕiab'il viŕi, palta aŕej viŕi ix ul alan vach' lolonel d'a Dios.

¹⁹ Ix yalan Jesús d'a viŕi:

—Q'uearŕi vaan, paxarŕi. Ach b'oxi yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi d'a viŕi.

A chajtil tz'ajyoch Dios Cajaloc

(Mt 24.23-28,36-41)

²⁰ Ay juntzarŕi eb' viŕi fariseo ix c'anb'an d'a Jesús:

—¿B'aq'uiŕi val ol och Dios Cajaloc? xchi eb' viŕi d'ay.

—Ayic ol och Dios Cajaloc, max yal-laj quilan yed' co sat. ²¹ Max yal-laj calani: Ayec' d'a tic, ma ayec' d'a chi', maŕi xco chioc, yujto a d'a co pixan tz'och Yajalil, xchi Jesús d'a eb' viŕi.

²² Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay val jun tiempoal ol javoc, ol eyalan icha tic: Tzoc val jax junelxo jun Ac'b'ilocot yuj Dios d'a co cal tic, vach'chom junŕejlaj c'ual, xe chama. Palta maŕixo ol jalaj. ²³ Ay eb' ol alanoc: Ina yajec' d'a tic, ma ina yajec' d'a chi', xcham eb', palta maŕi ex b'atoc, maŕi ex och tzac'an yuj eb'. ²⁴ Yujto icha val yec' copnaj leb'lon, sacb'i smasanil satchaarŕi yuuj, icha chi' ol aj in ja d'a jun c'ual a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animaŕi tic. ²⁵ Palta yovalil ol in b'ab'laj ab'ej val syail sic'lab'il. Ol in spatiquejel eb' anima d'a jun tiempoal tic. ²⁶ Ayic ol in jaxoc, lajan ol aj icha jun tiempoal ayic yec'nac viŕi Noé. ²⁷ Yujto a eb' anima d'a jun tiempoal chi', ichŕejta'yec' c'u yuj eb': Sva eb', syuc'an a' eb', ay eb' van yoch yetb'eyum, ay eb' van sc'anji yisil. Max snalaj eb' tato ay tas ol ja d'a yib'aŕi eb'. Icha chi' yec' tiempo yuj eb' masanto c'och sc'ual yoch viŕi Noé chi' d'a yol te' arca. Aton ta' cotnac jun nivan a' mucvajum, laj cham eb' smasanil. ²⁸ Icha pax chi', ujinac d'a stiempoal pax viŕi Lot: Sva eb', syuc'an a' eb', smanvaj eb', schoŕvaj eb', syavej tastac eb', slaj sb'oan spat eb'. ²⁹ A val yelcancot viŕi Lot d'a yol choŕiab' Sodoma, yemul jun c'ac' yed' juntzarŕi cotac q'ueen chac xilinac. Icha val yem'ŕab', icha chi' yemta d'a satchaarŕi. Icha chi' aj scham eb' smasanil. ³⁰ Icha val ajnac d'a jun tiempoal chi', icha chi' ol aj in ja a in tic, xchi Jesús.

³¹ A d'a jun c'ual chi', tato ay eb' ayq'ue d'a yib'aŕi spat, vach'chom ay tas aycan yuj eb' d'a yol spat, mocxob' emtalaj eb' yiq'ueli. Tato ay eb' ayb'at munlajel, mocxob' meltzaj eb' d'a spat. ³² Tze nacot tas ajnac ix yetb'eyum viŕi Lot chi'. ³³ A eb' snib'ej scol sb'a d'a yolyib'aŕiq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelŕej. Axo eb' syac'cham sb'a vuuj, ol scha sq'uinal eb' d'a junelŕej.

³⁴ Sval d'ayex, tato ay chavañoc vaynac d'a sat sch'at d'a jun ac'val chi', ay jun ol ic'joch'atoc, ay junxo ol canoc. ³⁵⁻³⁶ Q'uinaloc ay chavañoc eb' ix van smol cheni, jun ix ol ic'joch'atoc, axo junxo ix ol canoc, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

³⁷ Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿B'ajtil ol ujoc jun chi' Mamin? xchi eb'.

—Icha tz'ajc'och noc' ostoc b'aj ay junoc chamnac noc', icha chi' ol ajoc, xchi Jesús d'a eb'.

18

Ix chamnac yetb'eyum yed' viñ juez

¹ Ay jun ab'ix ix yal Jesús d'a eb' sc'ayb'um, yic snachajel yuj eb' to max yal stzactzaj eb' yac'an lesal d'a masanil tiempo. ² Icha tic ix yutej yalan d'a eb':

—A junel ay jun viñ juez d'a jun choñab'. Malaj yelc'och Dios d'a sat viñ. Malaj pax yelc'och eb' anima d'a viñ. ³ A d'a jun choñab' chi', ay jun ix chamnac yetb'eyum. Junjun c'u b'at sc'an ix d'a viñ juez chi' to sb'o yaj yoval ix. ⁴ Te nivanxo tiempo tz'eq'ui, malaj sgana viñ juez chi' sb'oan yaj d'a ix. Palta yib'añtaquilito ix snaan viñ: Vach'chom max in c'anab'ajej Dios, malaj pax tz'och eb' anima d'ayin, ⁵ palta a jun ix tic, ol in b'o yaj yoval ix, yujto junjun c'u tzul avaj ochta ix d'ayin. Tato maay, mañixo ol techajlaj ix vuuj, xchi viñ.

⁶ Icha chi' ix yutej viñ juez chuc chi' snaani. ⁷ Axo pax Dios, ¿tom mañ ol sb'o yaj d'a eb' sic'b'ilel yuuj, eb' tz'avtan d'a c'ual d'ac'val? ¿Tom ol ec' tiempo scolvaj d'a eb' tze na'a? ⁸ Sval d'ayex, ol sb'o yaj d'a eb' d'a elañchamel. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ayic ol in jaxoc, ¿ay am eb' aytoec' d'a yolyib'añq'uinal tic, añaña' ayoch Dios d'a sc'ool? xchi Jesús Cajal.

Viñ fariseo yed' viñ tecumel alcabar

⁹ Ix yalanxi junxo ab'ix tic Jesús d'a juntzañ eb' vach' spensar snaani. A d'a sat eb' chi', malaj svach'il juntzañxo eb' anima. Yuj chi', icha tic ix aj yalan d'a eb':

¹⁰ —Ay chavañ eb' viñ vinac ix b'at lesal d'a yamaq'uul stemplo Dios. Ay jun viñ fariseo, ay pax jun viñ tecumel alcabar. ¹¹ Ayic ix c'och viñ fariseo chi', ix q'ue liñan viñ. Ix lesalvi viñ icha tic: Ach in Diosal, svac' yuj diosal d'ayach, yujto mañ in lajanoc yed' juntzañxo eb' anima. A eb' chi', elc'um eb', mañ vach'oc syutej sb'a eb', tz'em eb' d'a ajmulal. Yed' pax jun viñ tecumel alcabar tic, svac' yuj diosal d'ayach yujto mañ in lajanoc yed' viñ. ¹² Yujto a in tic, chael tzin och d'a tzec'ojc'olal d'a junjun semana. Añañtona' svac' sdiezmoal d'ayach yuj jantac tas svac' ganar, xchi viñ. ¹³ Axo pax viñ tecumel alcabar chi', najatto ix cotcan liñan viñ, yujto xiv viñ, mañ jab'oc ix q'ue q'uelan viñ d'a satchaañ. Ix smac' sñi' sc'ol viñ, ix yalan viñ icha tic: Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, te chuc in, xchi viñ d'a Dios. ¹⁴ A in tic svala' to ayic ix pax viñ tecumel alcabar chi', vach'xo viñ d'a yichañ Dios. Axo pax viñ fariseo chi', mañ vach'oc viñ d'a yichañ Dios, yujto a eb' syic'chaañ sb'a, ol ic'jocxiemta eb'. Axo eb' syiq'uemta sb'a, nivan ol aj yelc'och eb', xchi Jesús.

Sch'oxnac svach'c'olal Jesús d'a eb' unin
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Ay eb' mamab'il ix ic'ancot eb' yuninal d'a Jesús yic syaq'uec' sc'ab' d'a yib'añ eb'. Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um to icha chi', ix cot yoval eb' d'a eb' ix ic'ancot eb' chi', ix cachji eb' yuj eb'. ¹⁶ Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um chi', ix yalan d'a eb':

—Chaecot eb' unin d'ayin. Mañ e cachoch vaan eb', yujto artej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, artej eb' ay yalan yic yoch d'a yol sc'ab' Dios. ¹⁷ Val yel sval d'ayex, a eb' max chaan Dios Yajaloc icha syutej eb' unin schaani, malaj b'aq'uirñ ol och eb' d'a yol sc'ab', xchi Jesús.

A jun viñ b'eyum ix lolon yed' Jesús

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Ay jun viñ yajal d'a scal eb' ix c'anb'an d'a Jesús:

—Ach vach' c'ayb'um, ¿tas vach' tzin c'ulej yic tzin chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.

¹⁹ —¿Tas yuj tzin al vach'il? Malaj junoc mach vach', artejton Dios vach'.

²⁰ A ach tic, ojtac schecnab'il Dios syal icha tic: Mañ ex em d'a ajmulal. Mañ e milcham junoc eyetanimail. Mañ ex elc'anoc. Mañ eyac'och es d'a yib'añ junoc eyetanimail. C'anab'ajejec e mam e nun, xchi Jesús d'a viñ.

²¹ —Yictax unin in, ix in c'anab'ajej masanil juntzañ checnab'il tic, xchi viñ d'ay.

²² —Palta ayto junxo a paltail. Ixic, choñcanel masanil tastac ay d'ayach, tzac'an stojol d'a eb' meb'a', ichato chi' ol aj a b'eyumal d'a satchaari. Slajvi chi', tzach jaxi, tzach och in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.

²³ Axo ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te cus viñ, yujto te b'eyum viñ.

²⁴ Axo ix yilan Jesús to ix te och viñ ilc'olal, ix yalani:

—Ay val smay mañ ol ochlaj eb' b'eyum d'a yol sc'ab' Dios. ²⁵ Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Tato ol och eb', pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús d'a eb'.

²⁶ Axo eb' ix ab'an jun chi' ix yalan eb':

—A... tato icha chi' jun, ¿mach pax eb' ol colchajoc? xchi eb'.

²⁷ —A tas max yal-laj yuj eb' anima, axo Dios masanil syal yuuj, xchi Jesús d'a eb'.

²⁸ Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

—Mamin, a oñ tic ix cactejan juntzañ tastac yic tzoñ och a c'ayb'umoc, xchi viñ.

²⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, a eb' syactejan spat, ma smam snun, yuc'tac, yanab', ix yetb'eyum, yuninal yed' yisil yujto axortej Dios sgana eb' syac' servil, ³⁰ nivan spac ol scha eb' d'a jun tiempoal tic, axo d'a junxo tiempoal ol javoc, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ A Jesús ix avtancot eb' lajchavañ chi' sch'ocojil, ix yalan d'a eb':

—A ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ujoc elc'och jantacñej tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' yic yalannaccan vab'ixal eb', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. ³² Ata' ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. Ol in sb'uch eb'. Ol laj yal chuc eb' d'ayin. Ol in stzubej eb'. ³³ Ol in smac' eb'. Slajvi chi', ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

³⁴ Palta maj nachajel-laj jab'oc yuj eb'. Mañ yojtacoclay eb' tas van yalan chi', yujto max nachajel-laj yuj eb'.

B'oxinac yol sat viñ aj Jericó yuj Jesús

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Ayic vanxo sc'och Jesús d'a choñab' Jericó, ay jun viñ max uji yilani, c'ojan ec' viñ d'a ti' b'e, van sc'anan stumin viñ. ³⁶ Ix yab'an viñ to tzijtum anima van yec' d'a yol b'e chi', yuj chi' ix sc'anb'an yab' viñ tas van yuji. ³⁷ Ix yalan eb' d'a viñ to a Jesús aj Nazaret van yec' d'a yol b'e chi'. ³⁸ Yuj chi', ix avajq'ue viñ, ix yalan viñ:

—Jesús, yirñtil ach can viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.

³⁹ A eb' b'ab'el sb'at chi' ix cachan viñ yic tz'em numan viñ. Palta masñej ix avajq'ue viñ:

—Ach yirñtilalcan viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.

⁴⁰ Yuj chi', ix och tec'naj Jesús chi', ix schecan ic'jocot viñ. Axo yic ix ja viñ d'a slac'anil, ix sc'anb'an d'a viñ:

⁴¹ —¿Tas a gana tzach vutej? xchi d'a viñ.

—Mamin, in gana sb'oxican vilani, xchi viñ.

⁴² —B'oocab'xican ilani. Tzach b'oxicani yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi Jesús d'a viñ.

⁴³ D'a jun rato chi', ix b'oxican yilan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. Ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. Añejtona', a jantac eb' ix ilan jun chi', ix yal pax vach' lolonel eb' d'a Dios.

19

A yab'ixal viñaj Zaqueo

¹ Ix c'och Jesús d'a Jericó, ix ec' d'a yol choñab' chi'. ² Ata' ay jun viñ b'eyum scuchan Zaqueo. Yajal yaj viñ d'a eb' tecumel alcabar d'a jun choñab' chi'. ³ Sgana viñ yilani chajtil yilji Jesús. Palta max yal-laj yilan viñ, yujto tzijtum anima oyanoch d'a spatic Jesús chi' ayic van sb'eyi, yujto tzapan pax steel viñ. ⁴ Ix b'ab'lajb'at lemnaj viñ, ix q'ue viñ d'a sc'ab' jun te te' ayec' d'a ti' b'e, yic syil viñ yec' Jesús chi'. ⁵ Axo yic ix ec' Jesús chi' ta', ix q'ue q'uelnaj d'a viñ, ix yalan d'a viñ:

—Zaqueo, emañcot elañchamel, yujto a ticnaic a d'a a pat ol vac' in posado, xchi d'a viñ.

⁶ Ayic ix yab'an viñ icha chi', elañchamel ix emta viñ. Axo ix c'och Jesús chi' d'a spat viñ, ix scha viñ d'a tzalajc'olal. ⁷ Axo masanil eb' anima, mañ jantacoc ix yal eb' d'a spatic Jesús, yujto ix c'och yac' sposado d'a spat jun viñ chuc sb'eyb'al chi'. ⁸ Axo viñaj Zaqueo chi' ix q'ue liñan, ix yalan viñ d'a Jesús Cajal:

—A ticnaic Mamin, a jantac tas ay d'ayin, chapoj ol vutoc. Ol vac' junoc macañ d'a eb' meb'a'. Tato ay mach ix laj vixtej, ix velq'uej, chañel ol vac'pax sq'uexul d'a eb', xchi viñ.

⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A ticnaic, ix cha scolnab'il viñ aj pat tic, yujto val yel yirñtilalpacxan Abraham viñ. ¹⁰ A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, in javi in say eb' satnac yic tzin colanel eb', xchi Jesús chi'.

A yab'ixal lajuñte' q'uen tumín

¹¹ Yab'an van yab'an eb' anima tas ix yal Jesús chi', ay jun ab'ix ix yal d'a eb', yujto van sc'och eb' d'a slac'anil Jerusalén. A snaan eb' to toxo ol

vach' och Dios Yajalil d'a yolyib'arñq'uinal tic. ¹² Icha tic ix yutej yalan d'a eb':

—A junel ay jun viñ vinac yirñtilcan eb' nivac yelc'ochi. Ix b'at viñ d'a jun choñab' te najat, yic tz'ac'jioch viñ reyal d'a schoñab'. ¹³ Ayic manto b'at viñ, ix yavtancot lajuñvañ eb' schecab' viñ. Ix yac'an juntzañ q'uen tumin viñ d'a eb'. Nivac sat q'ueen. Jun lajan q'uen ix scha junjun eb'. Ix yalan viñ d'a eb': Aq'uec e negocio yed' q'uen tumin tic, masanto ol in jaxoc, ichato chi' ol eyac'anxi q'uen d'ayin, xchi viñ d'a eb'. Ix b'at viñ b'ian. ¹⁴ Axo eb' yetchoñab' viñ, ix te chichon sc'ool eb' d'a viñ. Ix schecanb'at jayvañ vinac eb' d'a spatic viñ, yic syalan eb': A jun viñ tic, malaj co gana tz'och viñ reyal d'a co choñab' tic, xchi eb'. ¹⁵ Vach'chom icha chi' ix yal eb', ix ochñej viñ d'a yopisio chi'. Axo yic ix jax viñ, ix laj yavtancot eb' schecab' viñ chi', machtac eb' b'aj yac'naccan q'uen tumin chi' viñ, yic syab' viñ jantacxo yune' q'uen ix yac' ganar junjun eb'. ¹⁶ Ix b'ab'laj c'och jun d'a viñ, ix yalani: Mamin patrón, a q'uen tumin ac'naccan d'ayin, lajuñexo yune' q'uen ix yac' ganar, xchi d'a viñ. ¹⁷ Axo ix yalan viñ yajal chi': Vach' jun. A ach tic, te vach' ach d'ayin. Vach'chom quenñej ix vac' d'ayach, palta vach' ix utej a b'a yed'oc. Yuj chi', svac'och opisio och yajalil d'a lajuñeoc choñab', xchi viñ d'ay. ¹⁸ Ix lajvi chi', ix c'och junxo schecab' viñ chi'. Mamin patrón, a q'uen a tumin ac'naccan d'ayin, oyexo yune' q'ueen ix yac' ganar, xchi. ¹⁹ Yuj chi' ix yalanxi viñ: Vach' jun. Yuj chi' ol ach vac'och yajalil d'a oye' choñab', xchi viñ. ²⁰ Ix lajvi chi', ix c'och junxo schecab' viñ chi', ix yalan d'a viñ: Patrón, ina q'uen a tumin tic. Sic'b'ilb'at q'uen vuuj d'a yol jun in payu'. ²¹ A in tic tzin xivi, yujto vojta ach to junñej b'elañ ach, yujto a ach tic, toxoñej tza cha iquej tas syac' ganar junxo anima. Toxoñej tza jach'a', palta malaj tas tzavej, xchi d'a viñ. ²² Yuj chi' ix yalan viñ yajal chi': A ach tic vach'chom in checab' ach, palta te chuc ach. Yuj juntzañ tzal tic, svac'canb'at d'a ib'arñ. Yujto a ach val tzala to junñej b'elañ in. Toxoñej tzin cha viquej tas syac' ganar junxo anima. Toxoñej tzin jach'a', palta malaj tas svavej. ²³ Tato icha chi' tzutej a naan d'a vib'arñ, ¿tas yuj maj ac'b'at q'uen majanil d'a junocxo, axo tzin jax tic tzin chaanxi q'uen yed' yune'? xchi viñ d'ay. ²⁴ Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' ayec' yed' chi': Iq'uec ec' q'uen d'a viñ, tzeyac'an q'uen d'a viñ ix ac'an ganar lajuñe' yune' yico', xchi viñ d'a eb'. ²⁵ Axo ix yalan eb': Palta mamin patrón, lajuñexo q'uen ay d'a viñ, xchi eb'. ²⁶ Palta sval d'ayex, a mach ayxo yico', ol vach' ac'joc nañalocxo d'ay. Axo eb' malaj yico', ol vach' ic'joquec' tas ay d'a eb'. ²⁷ Yed' pax eb' vajc'ool, eb' malaj sgana tzin och yajalil, iq'ueccot eb'. Mileccham eb' d'a vicharñ tic, xchi viñ yajal chi', xchi Jesús.

Ix c'och Jesús d'a Jerusalén

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Ix lajvi yalan jun ab'ix chi' Jesús, ix schaan pax sb'e, ix b'ab'laj yuj eb' sc'ayb'um yic sq'ue eb' d'a Jerusalén. ²⁹ Ayic van sc'och Jesús chi' yed' eb' d'a slac'anil Betfagé yed' Betania, d'a yicharñb'at tzalan Olivo d'a slac'anil Jerusalén, ix schecanb'at chavañ eb' sc'ayb'um. ³⁰ Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun choñab' d'a quicharñb'at tic. Ata ol eyil jun noc' b'uru, etzanoch noc'. Mantalaj mach sq'ue d'a yib'arñ noc'. Tze tijancot noc'. ³¹ Tato ay mach tz'alan d'ayex: ¿Tas yuj tze tijelta noc'? ta xchi eb',

tzeyalan d'a eb': A Cajalil ay tz'och noc' yuuj, xe chi, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

³² Ix lajvi chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Icha ix yutej yalan Jesús chi' d'a eb', icha chi' ix aj yilchaj noc' b'uru chi' yuj eb'. ³³ Axo yic van stijanelta noc' eb', ix c'och eb' aj b'uru chi', ix yalan eb':

—¿Tas yuj tze tijelta noc'? xchi eb'.

³⁴ —To ay ol och noc' yuj Cajalil, xchi eb'.

³⁵ Ix lajvi chi', ix yic'anb'at noc' eb' d'a Jesús chi'. Ix yac'anoch spichul eb' stz'amoc noc', ix yac'anq'ue Jesús chi' eb' d'a yib'añ noc'. ³⁶ Axo yic van sb'eyi, ay eb' ix laj lich'anem spichul d'a yol b'e^{19.36} d'a yichañ b'aj sb'eyb'at chi'. ³⁷ Axo yic van sc'och eb' d'a jun b'e spichlaj em d'a tzalan Olivo, a jantac eb' sc'ayb'um, ix laj och ijan eb' yavajq'ue yuj tzalajc'olal. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yuj juntzañ milagro ix yil eb'. ³⁸ Ix laj yalan eb' icha tic:

—Calec vach' lolonel d'a co reyal checb'ilcot yuj Dios Cajal. Te ay junc'olal d'a satchaañ, te nivan yelc'och co Diosal ta', xchi eb'.

³⁹ Ay juntzañ eb' viñ fariseo ayec' d'a scal eb' anima chi' ix alan d'a Jesús chi':

—Ach C'ayb'um, ¿tas yuj max a cach eb' a c'ayb'um tic? xchi eb' viñ.

⁴⁰ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Sval d'ayex tato tz'em numan eb', axo juntzañ q'uen q'ueen tic ol avajq'ueoc, xchi d'a eb'.

⁴¹ Axo yic van sc'och Jesús d'a Jerusalén, ix yilanb'at jun choñab' chi', ix oc' yuuj. ⁴² Ix yalani:

—Ex aj Jerusalén, octom val snachajel eyuuj d'a jun c'u tic chajtil tz'aj e chaan sjunc'olal Dios, palta a ticnaic, maxtzac yal-laj snachajel eyuuj, yujto toxo ix c'ub'chajel d'ayex. ⁴³ Yuj chi' ay jun tiempoal ol ja d'a eyib'añ, a eb' eyajc'ool, ol och oyan eb' d'a spatic yichañ e choñab' tic. Ol laj yoyan sb'a eb' d'a e patic, ol yac'an oval eb' eyed'oc. ⁴⁴ Ol laj sma'q'uem vecnaj jun choñab' tic eb' d'a sat luum. Ol smilancham eb' anima chi' eb'. Axo q'uen q'ueen latz'b'ilq'uei, mañxa junoc q'uen ol can d'a yib'añ q'uen yetq'uenal chi'. A jun tic ol ja d'a eyib'añ yujto a d'a jun tiempoal tic ix ja Dios d'ayex, palta max nachajel eyuuj, xchi Jesús.

A eb' pechb'ilelta d'a yol stemplo Dios

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Ix lajvi chi' ix c'och Jesús d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix spechanelta eb' schoñvaji yed' eb' smanvaji. ⁴⁶ Ix yalan d'a eb':

—Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios icha tic: A in pat, yicñej lesal yaji, xchi. A exxo tic, icha junoc q'uen ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.

⁴⁷ Junjun c'u ix c'och Jesús chi' sc'ayb'ej anima d'a yamaq'uul stemplo Dios chi'. Axo eb' viñ sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ yajalil jun choñab' chi', ix say eb' viñ tas syutej eb' viñ smilanchamoc. ⁴⁸ Palta maj yal-laj yuj eb' viñ, yujto ayoch d'a sc'ool eb' anima smaclan yab' d'ay.

20

A yopisio Jesús

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ D'a jun c'u chi' ix c'ayb'aj eb' anima d'a yamaq'uul stemplo Dios yuj Jesús. Ix yalan vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. Ix c'och eb' viñ sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. ² Ix yalan eb' viñ d'a Jesús chi':

—Al d'ayoñ, tas aji, yuj chi' tza c'ulej juntzañ chi', ¿mach ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ d'ay.

³ —Ay pax jun tas tzin c'anb'ej d'ayex. Alec d'ayin, ⁴ ¿mach ac'jinac yopisio viñaj Juan ayic ix yac'an bautizar eb' ix laj c'och d'a viñ? ¿Am Dios ac'jinac, mato anima? xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

⁵ Ix yal-lan yab' eb' viñ:

—¿Tas scutej co pacan d'a viñ? Tato scala' to a Dios ix ac'ancot viñaj Juan chi', axom ol yalan viñ: ¿Tas yuj maj eyac'och d'a e c'ol jun? xcham viñ. ⁶ Palta tato scala' to yic eb' anima, axom eb' anima ol orñ sjulq'uenejcham eb', yujto a viñaj Juan chi', schecab' ton Dios yaj viñ d'a yichañ eb', xchi eb' viñ.

⁷ Yuj chi' ix yalan eb' viñ to mañ yojtacoc eb' mach ac'jinac yopisio viñaj Juan chi'. ⁸ Ix yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:

—Tato icha chi', mañ ol valpaxlaj d'ayex mach ac'jinac vopisio yic tzin c'ulan juntzañ tic, xchi d'a eb' viñ.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc spensar

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' ayec' chi' ta':

—Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva d'a sat sluum.^{20.9} Ix lajvi chi', ix yac'ancanb'at sluum viñ chi' majanil yed' masanil yavb'en te' chi'. Ix lajvi chi', nivan tiempo ix b'atcan viñ. ¹⁰ Axo yic ix c'och stiempoal smoljiel sat te' uva chi', ix schecb'at jun schecab' viñ yic sc'anan smajananub'al luum. Axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. ¹¹ Yuj chi' ix schecb'at junxo schecab' viñ aj luum chi'. Palta añeja' ix stumej eb', ix smac'an pax eb', ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. ¹² Ix schecanxib'at junxo schecab' viñ, axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb'.

¹³ Axo ix snaan viñ aj luum chi': ¿Tas tzin c'ulej ticnaic? Ol in checb'at jun vuninal te xajan vuuj. Tecan ol xiv eb' d'ay, xchi viñ. ¹⁴ Axo ix c'och viñ uninab'il chi', ix slajtian sb'a eb' majnum luum chi'. Ix yalan eb': Ina sja viñ uninab'il b'aj ol can lum luum tic. Co maq'ueccham viñ, yic vach' a orñxo ol quiquejcan luum, xchi eb'. ¹⁵ Yuj chi', ix sñeranel viñ eb' d'a stiel avb'en chi', ix smac'anham viñ eb'. Tzin c'anb'ej d'ayex, ¿tas ol utaj eb' majnum lum chi' yuj viñ aj luum chi' tze na'a? ¹⁶ Axo lac'an viñ ol b'atoc. Ol b'at smac'anham juntzañ eb' majnum luum chi' viñ. Ol yac'anxicanb'at luum viñ majanil d'a juntzañxo, xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ayic ix yab'an jun tic eb' anima, ix yalan eb':

—Comonoc malaj b'aq'uiñ ol ujoc icha chi', xchi eb'.

¹⁷ Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb', ix yalani:

—Tato icha chi', ¿tas syalelc'och juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios tze na'a? Syal icha tic:

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi', xchicani. ¹⁸ Tato ay junoc mach tz'em tañaj d'a yib'añ jun q'ueen chi', choc' tz'aji. Tato a

q'ueen tz'em tařınaj d'a yib'añ junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁹ A eb' viři sat sacerdote yed' eb' viři c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snib'ej eb' viři syam Jesús d'a elarichamel, yujto ix snael eb' viři to a eb' viři van yalani, palta ix xiv eb' viři d'a eb' anima.

A juntzaři tumin sc'anel eb' yajal
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Yuj chi' ix checjib'at jayvaři eb' viři yila' talaj tz'och smul Jesús chi'. A ix c'och eb' viři, vach' ix yutej sb'a eb' viři d'a yichaři Jesús chi'. Ix stz'acan sc'umej eb' viři yic slectaj d'a slolonel, yic syac'anoch eb' viři d'a yol sc'ab' eb' viři yajal. ²¹ Yuj chi' ix stz'ac sc'anb'ej eb' viři d'ay:

—Mamin c'ayb'um, cojtac to tojol tzutej a loloni yed' pax ori a c'ayb'ani. Mařocla j yilji anima tzila', yujto lajanřej yelc'och junjun anima d'ayach. Cojtac paxi to tzoři a c'ayb'ej d'a tas sgana Dios d'a val yel. ²² Yuj chi' al d'ayoři: ¿Tom vach' scac' juntzaři tumin sc'anjiel d'ayoři yuj viři yajal d'a Roma, mato maay? xchi eb' viři d'ay.

²³ Ix snael Jesús to chuc spensar eb' viři sc'anb'an eb' viři. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viři:

²⁴ —Ch'oxec junoc tumin chi' vila'. ¿Mach jun ayoch sat tic yed' sb'i tic d'a q'ueen? xchi d'a eb' viři.

—Aton sat viři yajal d'a Roma yed' sb'i viři, xchi eb' viři.

²⁵ Yuj chi', ix yalan d'a eb' viři:

—A tas yictaxon viři yajal chi' yaji, aq'uec d'a viři. Palta a tas yictaxon Dios yaji, aq'uec d'a Dios chi', xchi d'a eb' viři.

²⁶ Malaj junoc tas ix yal chi' b'aj ix ac'ji ganar yuj eb' yic syaman eb'. Ix te sat sc'ool eb' yab'an tas ix spac chi', mařıxalaj tas ix yal eb'.

A eb' tz'alani to maři ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Ix lajvi chi', ay juntzaři eb' viři saduceo ix c'och d'a Jesús. Aton eb' viři tic tz'alani to maři ol pitzvocxi eb' chamnac, yuj chi' ix yalan eb' viři d'ay:

²⁸ —Mamin C'ayb'um, a viřıaj Moisés tz'ıb'annaccan icha tic: Tato ay junoc viři vinac schami, scan ix yetb'eyum viři, palta malaj yuninal viři scani, tato icha chi', axo viři yuc'tac viři, tz'ic'anpaxcan ix ix chi', yic vach' tato tz'aj yuninal eb', ichato a viři ix cham chi' ay yico'. Icha chi' ix yalcan viřıaj Moisés chi'. ²⁹ A junel ay ucvaři eb' viři yuc'tac sb'a. A viři b'ab'el vinac ic'an jun ix ix, palta cham viři, malaj yuninal eb' cani. ³⁰ Axo junxo yuc'tac viři ic'anxican ix. Palta cham junxo viři chi'. Malaj yuninal eb' canxi. ³¹ Slajvi chi', axo viři yoxil ic'anxi ix. Ařejtona' yic'nac ix eb' viři yucvařıl. Cham eb' viři smasanıl. Malaj junoc eb' viři elcan yuninal yed' ix. ³² Axo d'a slajvub'xo, scham ix. ³³ Axo ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viři ol ic'an ix yujto yic'nac ix eb' viři yucvařıl? xchi eb' viři.

³⁴ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viři saduceo chi':

—A d'a yolyib'añq'uinal tic, syic'laj sb'a eb' anima. ³⁵ Palta ay val junxo lugar. A eb' ol pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, eb' smoj sc'ochcan ta', ata' mařıxalaj ic'lajb'ail. Mařıxo ol yac'b'at yisil eb' c'anjoc. ³⁶ Yujto a d'a jun tiempoal chi', mařıxo ol chamla j eb'. Lajan ol aj eb' yed' eb' ángel. Yuninal ton Dios ol aj eb', yujto ol pitzvocxi eb'. ³⁷ Ařejtona' d'a viřıaj Moisés chi' yalnaccan Dios d'a scal te' q'uiix ayoch sc'ac'al, ata' yac'nac cojtaquejeli to ol pitzvocxi eb' chamnac, b'aj yalnaccan icha tic: A in ton

tic sDiosal in viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi. ³⁸ Yuj chi', vach'chom chamnac eb' viñ chi', cojtac to mañ satnacoquel eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji. A d'a sat Dios, pitzan eb' anima smasanil, xchi Jesús.

³⁹ Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:

—Yel ton tzal Mamin C'ayb'um, xchi eb' viñ.

⁴⁰ Yuj chi' mañxalaj tas syal sc'anb'an eb' viñ d'ay.

A Cristo, Yuninal Dios

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj ay eb' tz'alani to a Cristo yinñtilal David yaji? ⁴² Yujto añaña' viñaj David chi' alanxican d'a jun libro yic Salmos:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic, ⁴³ masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñaj David chi'.

⁴⁴ Icha chi' yutejnaccan viñaj David yalani to a Cristo ayoch yajaloc viñ, yuj chi' cojtac to a Cristo chi', mañ yinñtilalocñej David chi' yaji, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A smul eb' c'ayb'um d'a ley Moisés

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Ayic van yab'an eb' anima smasanil, ix yalan Jesús icha tic d'a eb' sc'ayb'um:

⁴⁶—Tzeyil val e b'a yic mañ ol ex juvoquel yuj sb'eyb'al eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, yujto scham val b'at eb' viñ yed' juntzañ spichul jucan. Snib'ej eb' viñ to tz'em ñojan eb' anima d'a eb' viñ b'aj ay mercado. A sc'an eb' viñ to a d'a xila eb' nivac vinac tz'em c'ojjab' eb' viñ d'a voltac spatil culto. Ayic tz'och vael, snib'ej eb' viñ tz'em c'ojjab' b'aj tz'em c'ojan eb' viñ nivac yelc'ochi. ⁴⁷ Syic'anpaxec' eb' viñ tas ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum yed' pax spat eb' ix. Slajvi chi', najat syutej yoc slesal eb' viñ, yic a snaan eb' anima to malaj smul eb' viñ. Palta a eb' viñ chi', yelxo val nivan yaelal ol ac'jococh d'a yib'añ eb' viñ, xchi Jesús chi'.

21

A yofrenda ix chamnac yetb'eyum

(Mr 12.41-44)

¹ A junel, ayec' Jesús d'a yamaq'uil templo. Van yilani chajtil syutej eb' b'eyum yac'anem yofrenda d'a yol jun chalab' ofrenda. ² Ix yilani ix c'och jun ix chamnac yetb'eyum te meb'a'. Ix yac'anem chab' cotac tumin ix d'a yool. ³ Yuj chi', ix yalan Jesús chi' d'a eb' ayec' ta' yed'oc:

—Val yel sval d'ayex, a jun ix te meb'a' tic, ec'alto yic ix, ix yac' d'a yichañ eb' ix laj yac' yico'. ⁴ Ay eb' axoñej sobreal stumin syac'a'. Axo ix meb'a' tic, jantacñej jab' stumin ix ayeq'ui ix yaq'uem ix yofrendaoc. Mañxalaj tas ix can d'a ix, xchi d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual

(Mt 24.1-28; Mr 13.1-23)

⁵ Ay juntzañ eb' van yalani to te vach' yilji stemplo Dios, vach' yaj yed' juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ab'ilocho d'ay yed' juntzañ tastac siaj d'ay. Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':

⁶ —A juntzañ van eyilan tic, ay jun tiempoal ol lajvoquel smasanil. Mañxalaj junoc q'uen latz'b'ab'ilq'ue tic ol can d'a yib'añ q'uen yetq'ueenal, xchi Jesús d'a eb'.

⁷ Yuj chi' ix sc'amb'ej eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ¿b'aq'uiñ ol ujoj juntzañ chi'? ¿Tas val yechel ol sch'ox Dios, ayic toxo ol ujoj jun chi'? xchi eb' d'ay.

⁸ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Tzeyil val e b'a yic mañ ol ex ac'joc musansatil, yujto tzijtum eb' ol javoc, ol yesanel in b'i eb'. Ol yalan eb': A in tic Cristo in, xcham eb'. Ol yalanpax eb': Axo val sja stiempoal tic, xcham eb'. Mañ ex b'at q'uelan d'a eb'. ⁹ Ayic ol eyab'an specal yoch nivac oval, axo yac'anpax oval eb' comon anima yed' eb' yajal, mañ ex te xivoc, yujto a juntzañ chi' yovalil ol b'ab'laj ujoc, palta mañoclay d'a jun ratoal chi' ol lajvoquel yolyib'añq'uinal tic, xchi Jesús chi' d'a eb'.

¹⁰ Ix yalanpaxi:

—Ol och oval d'a scal juntzañ nivac nación. ¹¹ Ay juntzañ nivac quixcab' ol laj ec'oc. Ol laj javoc vejel, ol laj yamchaj juntzañ anima yuj nivac ilya d'a junjun choñab'. Axo d'a satchaari, tzijtum tas ol laj sch'ox sb'a. Ay pax juntzañ nivac yechel ol sch'ox sb'a d'a satchaari, ol te xivpax eb' anima yuj juntzañ chi'.

¹² Palta ayic manto ujoj juntzañ chi', ay eb' ol ex yamanoc, ol yac' chucal eb' d'ayex. Yujto in c'ayb'um ex, yuj chi' ol laj ex yic'b'at eb' d'a yoltac spatil culto yic ol yac'anoch eb' d'a eyib'añ. Ol ex yac'och eb' d'a preso, ol ex yic'b'at eb' d'a yichañ eb' viñ rey yed' eb' viñ yajal. ¹³ Yuj juntzañ tas ol ac'jococh d'a eyib'añ chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a yichañ eb' viñ yajal chi'. ¹⁴ Mañ e b'ab'laj naej yuj tas ol eyutej e colan e b'a d'a eb', ¹⁵ yujto a in ol in b'o eyala'. Ol vac' e jelanil d'a tas ol eyala'. Yuj chi' malaj eb' ajc'ool ol yal spacan d'ayex. Malaj junoc eb' ol tzac'van sjelanil d'ayex icha e jelanil ol vac'a'. ¹⁶ Palta a ex tic, a e mam e nun, eb' eyuc'tac, eb' e c'ab' eyoc yed' eb' eyamigo, ol meltzaj och eb' ajc'olal d'ayex. Ay ex ol ex smilcham eb'. ¹⁷ Axo masanil eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, ol och eb' ajc'olal d'ayex, yujto ayoch e pensar d'ayin. ¹⁸ Palta mañ ol ex satel-laj, mañ val junoc xil e jolom ol satb'atoc. ¹⁹ Tato tec'an tzeyutej e b'a, ol eyac' ganar e chaan e q'uinal d'a val yel.

²⁰ Ayic ol eyilani to oyb'ilxoq'ue Jerusalén yuj eb' soldado, nachajocab'el eyuuj to van slajviel jun choñab' chi'. ²¹ Axo eb' ayec' d'a yol yic Judea tic, b'atocab'can eb' elelal d'a tzalquixtac. A eb' ayec' d'a choñab' Jerusalén tic, b'atocab' pax eb' elelal. Axo eb' ayb'at d'a smunlajel, mañxocob' ochta eb' d'a yol choñab' tic, ²² yujto a val d'a jun tiempoal chi', ol ja jun nivan yaelal yuj yoval sc'ool Dios. Ato ta' ol elc'och jantac tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. ²³ Ob'iltac eb' ix yab'ix d'a jun tiempoal chi' yed' eb' ix vanto schuni yune', yujto nivan yaelal ol ja d'a yib'añ eb' anima d'a juntzañ lugar tic. Ol yac'cot yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb' quetisraelal. ²⁴ Nañal eb' ol cham yuj jun oval chi'. Axo nañalxo eb', ol b'atcan eb' preso d'a ch'oc choñab'il. Axo eb' ch'oc choñab'il chi' ol ixtan Jerusalén tic, masanto ol lajvoc stiempoal yac'an yajalil eb', icha yalnaccan Dios.

Sjaub'al Jesús d'a schaelal
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Ay pax juntzañ yechel ol sch'ox sb'a d'a c'u, d'a q'uen uj yed' d'a q'uen c'anal. Axo juntzañ nación, ol laj somchaj eb' yuj xivelal, yujto ol c'añ sq'ue vaan a' mar, ol c'añ pax yemxi poñaj a'. ²⁶ Ol laj te xiv eb' anima ayic ol snaan eb' tas ol ujoc d'a jun yolyib'añq'uinal tic, yujto ol tzicub'tañaj pax juntzañ yipal d'a satchaani. ²⁷ Ichato chi' ol yilan eb' to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in emul d'a scal asun yed' jantac in poder yed' in nivan tziquiquial. ²⁸ Ayic ol syamanoch yuji juntzañ chi', tzex tzalaji, tzex q'ue q'uelan, yujto toxo ol ex colchajeloc, xchi Jesús chi' d'a eb'.

²⁹ Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':

—Tzeylnab' te' higo, ma juntzañxo te te' slaj c'ajb'anel xiil. ³⁰ Ayic tzeyilani to vanxo svolanxi te' sc'ab', snachajel eyuuj to vanxo sja stiempoal riab'ilq'uinal. ³¹ Añejtona' juntzañ sval tic, ayic ol eyilan sja juntzañ chi', nachajocab'el eyuuj to toxo ol vach' och Dios Yajalil.

³² Val yel sval d'ayex, masanil juntzañ tas sval tic ol ujoc ayic manto satel-laj juntzañ anima tic. ³³ A satchaani yed' yolyib'añq'uinal tic, ol lajvoqueloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiñ ol lajvoqueloc.

³⁴ Tzeyil val e b'a. Mañ eyac' pitb'oc e b'a yuj pec'al, yuj uq'uel añ, ma yuj juntzañxo tas b'aj tzeyac'och e pensar. Ta maay, ayic ol ja jun c'ual chi', mañ listaoc eyaji. ³⁵ Icha tz'aj yem junoc yaal, icha chi' ol aj sja jun c'ual chi' d'a yib'añ eb' anima smasanil d'a yolyib'añq'uinal tic. ³⁶ Yuj chi' lista tzeyutej e b'a. Lesalvañec d'a masanil tiempo yic vach' tec'an eyaji. Yuj chi' ol yal eyel d'a tas d'iñan sjavi, yic pax mañ ol ex q'uixvoc eyoch d'a vichañ a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.

³⁷ Junjun c'u sc'ayb'ej eb' anima Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Axo d'a tzalan Olivo tz'ec' ac'val yuuj. ³⁸ Masanil c'u, spet c'och eb' anima chi' smasanil d'a yamaq'uil templo chi'. Sb'at smaclan yab' eb' d'ay.

22

A eb' viñ sayjinac tas syutej syaman Jesús
(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

¹ Van sja stiempoal q'uiñ yic snachajcoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton yic svaan ixim pan eb' malaj yich. ² Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix sayan modo tas ol aj smilancham Jesús eb' viñ d'a c'ub'eltac, yujto xiv eb' viñ d'a eb' anima.

³ Ay jun viñ scuch Judas, viñ aj Queriot. Yetb'eyum sb'a viñ yed' eb' viñ uxluhvañ sc'ayb'um Jesús, palta a viñ Satanás ix och d'a viñ. ⁴ Yuj chi' ix b'at viñ sc'umej eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ yajal yaj d'a eb' viñ stañvan stemplo Dios. Ix yalan viñ tas ol yutoc yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ. ⁵ Yuj chi' te vach' ix yab' eb' viñ. Ix yac'an strato eb' viñ yed' viñ d'a jantac tumin ol yac' eb' viñ d'a viñ. ⁶ Yuj chi' ix schaan yab' viñ tas ix yal eb' viñ. Ix och ijan viñ sayani tas syutej viñ yac'anoch Jesús chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ d'a elc'altac.

A Santa Cena
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Ix c'och sc'ual svaan ixim pan eb', aton ixim malaj yich ayemi, yic smiljipaxcham noc' calnel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto.

⁸ Axo Jesús ix checanb'at viñaj Pedro yed' viñaj Juan, ix yalani:

—Ixiquec, b'at b'oec tas ol cab'lej d'a jun q'uiñ tic, xchi d'a eb' viñ.

9 —¿B'ajtil a gana sco b'o'o? xchi eb' viñ d'ay.

10 —Ayiç ol ex c'och d'a yol choñab', ay jun viñ ol ilchajel eyuuj, cuchb'il jun ch'ub' a a' yuj viñ. Tzex och tzac'an yuj viñ, masanto tzex c'och yed' viñ d'a spat. 11 Ol eyalan d'a viñ aj pat chi: Icha tic ix aj yalancot co C'ayb'umal d'ayach: ¿B'ajtil ay jun a cuarto b'aj ol in va yed' eb' viñ in c'ayb'um yic sco naancot tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchicoti, xe chi d'a viñ. 12 Axo viñ ol ch'oxan jun nivan cuarto d'ayex d'a jun chaarñ. Listaxo yaji. Axo ta' ol e b'o tas ol cab'lej chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

13 Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ. Axo ix c'och eb' viñ, ix yilan eb' viñ to ix elc'och icha ix aj yalan Jesús chi'. Yuj chi' ata' ix sb'o eb' viñ tas ol yab'lej d'a jun q'uiñ chi'.

14 Ayic ix c'och yorail, ix c'och Jesús yed' juntzañxo eb' viñ sc'ayb'um, ix och oyan eb' viñ vael d'a spatic te' mexa. 15 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Toxon nab'il vuuj to in gana tzin va eyed'oc d'a jun q'uiñ tic, yach'an manto in chamoc. 16 Sval d'ayex, mañxa b'aq'uiñ ol in va d'a jun q'uiñ tic, masanto ol och junelxo ayic ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.

17 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue vaan jun vaso. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix yalanxi d'a eb' viñ:

—Chaec jun tic. Mol uq'uejec. 18 Yujto sval d'ayex, mañxalaj b'aq'uiñ ol vuc' yal uva tic, masanto ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.

19 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue vaan jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix xepanb'at ixim d'a eb' viñ. Ix yalani:

—A jun tic, aton in nivanil tic ol ac'joc eyuuj. Vaec ixim. Tze c'ulejñej jun tic, yic tzin e naancoti, xchi d'a eb' viñ.

20 Icha pax chi' ix yutej junxo vaso ayic toxo ix lajvi sva eb', ix yalani:

—A jun ay d'a yol jun vaso tic sch'oxanel jun schab'il strato Dios toto ix b'oi. Yuj in chiq'uul ol el eyuuj ol elc'och jun trato chi'.

21 Palta a viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ol in milanchamoc, ayec' viñ ved' d'a jun mexa tic. 22 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol in paxoc, ichataxon yaj sb'ocani. Palta a val viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', te chuc yic viñ, xchi Jesús d'a eb' viñ.

23 Yuj chi' ix yal-lan yab' junjun eb' viñ, ¿mach oñtaxlaj ol cac'och d'a yol sc'ab' chamel chi'? xchi eb' viñ.

Mach junoc ec'al yelc'ochi

24 Ix lajvi chi', ix laj stelan sb'a eb' sc'ayb'um yuj mach junoc eb' ec'al yelc'ochi. 25 Axo Jesús ix alan d'a eb':

—A eb' rey d'a junjun nación, yajal ton yaj eb'. Yed' eb' yajal, vach' eb' yalan eb' anima. 26 A exxo tic, mañ eyutoc e b'a icha eb' chi'. Tato ay junoc mach d'a e cal tic ec'al yelc'ochi, yic'ocab'emta sb'a icha junoc unin. Añejtona' tato ay junoc yajal yaj d'a e cal, ichaocab' junoc checab' syutej sb'a. 27 Q'uinaloc tz'och junoc nivan vael. ¿Mach junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Am jun c'ojanem van sva'i, mato a jun van yac'an servil? Aton jun c'ojanem van sva chi' más nivan yelc'ochi, palta a in tic ayinec' d'a e cal icha junoc tz'ac'an servil.

28 A ex tic, ix e tec'b'ej e b'a eyec' ved'oc ayic ix ja juntzañ yaelal d'a vib'añ. 29 Yuj chi', icha in yutej co Mam Dios in yac'anoch yajalil, icha chi' ol ex vutej pax ex vac'anoch yajalil. 30 Yuj chi' ol yal e va ved' d'a jun in mexa b'aj ay in och yajalil chi'. Añejtona' ol ex em c'ojjab' d'a junjunoc e

c'ojnub'. Axo eyoch chi' yajalil d'a eb' lajchave' macañ quetisraelal, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Ix yalanpax Jesús:

—Ach Simón, ina ix sc'an spermiso viñ Satanás d'a Dios, yujto snib'ej viñ tzex yac' proval icha tz'aj ixim trigo schayaji.^{22.31} ³² Palta ix in tevi val d'a Dios uuuj, yic max iq'uel a c'ool d'ay. A ach tic, ayic ol meltzajxoc och a pensar d'ayin, tzac' stec'anil eb' uc'tac, xchi Jesús.

³³ Yuj chi' ix yalan viñaj Simón chi':

—Mamin, b'ecan in c'ol in b'at ed' d'a preso, vach'chom tzin cham ed'oc, xchi viñ.

³⁴ —Pedro, sval d'ayach, ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús chi' d'a viñ.

³⁵ Ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Tze nacoti, ayic ex in checannach'at junel, maj eyic' e moral, maj eyic' e tumin, maj eyic' paxb'at e xañab'. ¿Tom ay tas yac'nac palta d'ayex ta? xchi d'a eb'.

—Maay, malaj tasi, xchi eb'.

³⁶ Axo ticnaic, mach ex ay e moral, e tumin, tzeyic'b'at eyed'oc. Mach ex malaj eyespada, tze choñel e chumpa, tze manan eyico'. ³⁷ Yujto sval d'ayex, yovalil ol elc'och d'a vib'añ icha tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, b'aj syalcan icha tic: Icha tz'utaj eb' anima chuc, icha chi' ix utaj viñ, xchi. Jantacñej vab'ixal tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios chi', yovalil ol ujoquelc'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

³⁸ Yuj chi' ix yal eb' sc'ayb'um chi' d'ay:

—Mamin, ina chab' q'uen espada tic, xchi eb' d'ay.

—Yechelxo chi', xchi Jesús d'a eb'.

Ix yac' lesal Jesús d'a Getsemaní

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Ix lajvi chi', ix elta Jesús d'a yol jun pat b'aj ix va eb' chi', ix b'at d'a tzalan Olivo ichataxon smodo. Ix och pax tzac'an eb' sc'ayb'um yuuj.

⁴⁰ Axo ix c'och ta', ix yalan d'a eb':

—Lesalvañec, yic mañ ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.

⁴¹ Ix lajvi chi', ix sb'esanel sb'a d'a stz'ey eb'. Icha am snajatil sb'at junoc jul-lab', icha chi' ix b'ati. Axo ta' ix em cuman, ix lesalvi. ⁴² Ix yalan icha tic:

—Mamin, tato a gana, iq'uel jun yaelal tic d'a vib'añ, palta mañoc icha in gana, palta ichaocab' val a gana, xchi.

⁴³ Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a jun ángel ix cot d'a satchaañ. Ix ul yac'an stec'anil. ⁴⁴ Ix te och pitz'an d'a spixan. Yuj chi' yelc'olal ix lesalvi. Axo yalil tz'em d'a sat luum, calan yaj yed' chic', icha val yem tz'uj yem d'a sat luum chi'.

⁴⁵ Ix lajvi slesalvi, ix meltzajxicot b'aj aycan eb' sc'ayb'um chi'. Axo ix c'och d'a eb', vaynacb'at eb', yujto ix te och pitz'an cuselal d'a spixan eb'.

⁴⁶ Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tzex te vayi? Q'ueañec vaan, lesalvañec, yic vach' mañ ol ex meltzaj d'a e patic ayic ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.

22.31 **22:31** Ayic tzex chayaj ichoc trigo, syalelc'ochi to syac'lej viñ diablo ex yac'an meltzaj d'a e patic.

*Yamchajnac Jesús**(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)*

⁴⁷ Vanto slolon Jesús chi', ix c'och eb' tzijtumal anima. Axo viñaj Judas, yetb'eyum sb'a yed' eb' uxluchvari sc'ayb'um Jesús chi', a viñ b'ab'el sc'och yuj eb'. Ix snitzanb'at sb'a viñ stz'ub' sti' Jesús chi'. ⁴⁸ Axo Jesús chi' ix alan d'a viñ:

—Judas, ¿tom icha tic tz'aj in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic? xchi.

⁴⁹ Axo eb' ayec' yed' Jesús chi', ayic ix yilan eb' tas van sja d'a yib'añ ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Mamin, ¿tzam yal co xican eb' d'a q'uen espada tic? xchi eb' d'ay.

⁵⁰ Val d'a jun rato chi', ay jun viñ d'a scal eb' sc'ayb'um Jesús chi' ix tzepanel schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote d'a svach'. ⁵¹ Axo Jesús ix alan d'a eb':

—Actejec, c'och'ilxo chi', xchi d'a eb'.

Axo Jesús ix yaman schiquin viñ chi', yed'ñej chi' ix ochxicani. ⁵² A eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ yajal yaj d'a stemplo Dios yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio, ix c'och eb' viñ syam Jesús chi'. Yuj chi' ix yal Jesús chi' d'a eb' viñ:

—¿Tas vaj tzeyila'? ¿Tom cuchb'um in d'a eb' sc'ulan chucal yuj chi' tzex ja d'ayin yed' q'uen espada yed' te te'? ⁵³ Ayinñej ec' eyed' d'a yamaq'uul stemplo Dios d'a junjun c'u, palta maj in eyama'. Palta ato ticnaic yorail e c'ulan jun tic yed' yipalil viñ aj q'uic'alq'uinal, xchi d'a eb' viñ.

*Ix yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ**(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Ix lajvi chi', ix yamji Jesús yuj eb' viñ. Ix yic'anb'at eb' viñ d'a spat viñ sat sacerdote chi'. Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj. ⁵⁵ Axo d'a yamaq'uul ti' pat chi' ix yac'och jun c'ac' eb' viñ. Ix och oyan eb' viñ d'a sti' te', ix em c'ojan eb' viñ. Ix em c'ojan pax viñaj Pedro chi' d'a scal eb' viñ. ⁵⁶ Axo jun ix criada, ayic ix yilan ix to c'ojanem viñaj Pedro chi' d'a sti' te' c'ac' chi', ix och q'uelan ix d'a viñ, ix yalan ix:

—A jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed' Jesús tic, xchi ix.

⁵⁷ Axo viñ, elañchamel ix yiq'uel viñ d'a yib'añ, ix yalan viñ:

—Ach ix, mañ vojtaoc jun viñ tzal chi', xchi viñ d'a ix.

⁵⁸ Junanto rato chi', ay junxo ix och q'uelan d'a viñ, ix yalani:

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' eb', xchi d'a viñaj Pedro chi'.

—Val yel maay, mañ vetb'eyumoclañ in b'a yed' eb', xchi viñ.

⁵⁹ Ay am tom junoc hora chi', yelc'olal ix yal junxo viñ:

—Val yel a jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed'oc, yujto aj Galilea eb', xchi viñ.

⁶⁰ —Toton maay, mañ vojtaoc juntzañ tzal chi', xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

Ayic vanto yalan juntzañ chi' viñ ix oc' noc' caxlañ. ⁶¹ Ix cot q'ueleloc Jesús Cajal chi' d'a viñ. Yuj chi' ix snacot viñ tas ix yalcan Jesús. Ichaton tic ix yutej yalancan d'a viñ: Ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoclañ, xchi d'a viñ. ⁶² Yuj chi' ix sb'eselta sb'a viñ d'a scal eb'. Ix te oc' val viñ sic'lab'il.

*Ix b'uchji Jesús yuj eb'**(Mt 26.67-68; Mr 14.65)*

⁶³ Axo eb' stařvumal Jesús ix och ijan eb' sb'uchvaj d'ay. Ix laj smac'an pax eb'. ⁶⁴ Ix smacan sat eb'. Ix stz'itanb'at sti' eb'. Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Al d'ayoři mach tzach mac'ani, xchi eb' d'ay.

⁶⁵ Mař jantacoch tas ix yal eb' d'ay yic sb'uchvaj eb' d'ay.

Ix c'och Jesús d'ayichař viř sat yajal

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Axo ix sach'i, ix smolb'an sb'a eb' ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel, eb' viř sat sacerdote yed' eb' viř c'ayb'um d'a ley Moisés. Ix yic'anb'at Jesús eb' viř d'a yichař viř sat yajal. Axo ta' ix sc'anb'ej eb' viř d'ay:

⁶⁷ —Al d'ayoři, ¿tom a ach tic Cristo ach? xchi eb' viř d'ay.

—Nab'ařej sval d'ayex, ¿tom ol e cha eyab' d'ayin? ⁶⁸ Tato a in tzin c'anb'ej junoc tas d'ayex, ¿tom ol eyal d'ayin? ¿Tom ol in eyaq'uel d'a libre? ⁶⁹ Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a ticnaic ol in c'ochcan c'ojan d'a svach' c'ab' Dios, aton jun masanil tas syal yuuj, xchi Jesús d'a eb' viř.

⁷⁰ Masanil eb' viř ix c'anb'an d'ay:

—¿Tom Yuninal ach Dios jun? xchi eb' viř d'ay.

—A in ton tic Yuninal in, icha tzeval chi', xchi d'a eb' viř.

⁷¹ Yuj chi' ix yal eb' viř.

—¿Tasto tz'och testigo cuuj? Yujto a oř val lac'an ix cab' yalan viř, xchi eb' viř.

23

Ix c'och Jesús d'ayichař viřaj Pilato

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Ix lajvi chi' ix q'ue vaan eb' smasanil. Ix yic'anb'at Jesús eb' d'a yichař viřaj Pilato. ² Ata' ix syamoch eb' yac'anoch juntzař es d'a yib'ař. Ix laj yalan eb':

—Ix quila' to a viř van yac'an somchajel eb' quetchořiab'. Syalanpax viř to max yal cac'an q'uen tumin sc'anjiel d'ayoř yuj viř yajal d'a Roma. A val viř tz'alanpaxi to Cristo viř, syalelc'ochi to rey viř, xchi eb' d'a viřaj Pilato chi'.

³ Yuj chi' ix sc'anb'ej viřaj Pilato chi' d'ay:

—Tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tom sreyal ach eb' israel? xchi viř d'ay.

—A in toni, ichaton tzutej alan chi', xchi Jesús d'a viř.

⁴ Yuj chi', ix yal viřaj Pilato chi' d'a eb' viř sat sacerdote yed' d'a eb' anima chi':

—Malaj jab'oc smul jun viř tic tz'ilchaj vuuj, xchi viř.

⁵ Palta axo eb', yelc'olal yalan eb':

—A viř tic, masanil eb' anima aj Judea tic van somchajel yuj juntzař c'ayb'ub'al syac' viř. Ato d'a Galilea ix schael yich viř yalani, masanto ix javi viř d'a Judea tic, xchi eb' d'a viřaj Pilato chi'.

Ix c'och Jesús d'ayichař viřaj Herodes

⁶ Ayic ix yab'an juntzař chi' viřaj Pilato chi', ix sc'anb'an viř yab' d'a eb', tato a Jesús aj Galilea. ⁷ Axo yic ix yab'an viř to aj Galilea, yuj chi' ix yac'anb'at d'a viřaj Herodes yajal d'a Galilea chi' yujto ayec' viř d'a Jerusalén d'a juntzař c'ual chi'. ⁸ Ayic ix yilan viřaj Herodes chi' sc'och Jesús, te vach' ix yab' viř, yujto ayxo stiempoal yab'an specal viř. Yuj

chi' sganaxo viñ slolon yed'oc. Snib'ej val viñ syil sb'oan junoc milagro. ⁹ Tzijtum tas ix sc'anb'ej viñ d'ay, axo Jesús mañ jab'oc ix tac'vi d'a viñ. ¹⁰ Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ayec' ta', yelc'olal ix yac'och eb' viñ d'a yib'añ. ¹¹ Yuj chi' a viñaj Herodes chi' yed' eb' soldado, ix sb'aj Jesús chi' eb'. Ix sb'uchan pax eb'. Ix stz'acan yac'och juntzañ pichul eb' te vach' d'ay, icha spichul eb' viñ rey. Ix lajvi chi', ix yac'anxi meltzaj Jesús viñ d'a viñaj Pilato. ¹² A d'a jun c'ual chi' ix yamigoejq'ue sb'a viñaj Pilato chi' yed' viñaj Herodes, yujto a d'a yalañtaxo yajc'ool sb'a eb' viñ.

Ix ac'jioch chamel d'a yib'añ Jesús

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

¹³ Axo viñaj Pilato chi' ix molb'an eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ay yopisio yed' pax eb' anima smasanil. ¹⁴ Ix yalanelta viñ d'a scal eb':

—A viñ ix ul eyac' tic d'ayin, yujto tzeyala' to somchajel eb' anima yuj viñ, palta ina d'a eyichañ ix in c'anb'ej vab' d'a viñ, palta malaj jab'oc smul viñ scheclajelta vuj icha ix aj eyalani. ¹⁵ Añeja' pax viñaj Herodes, malaj tas ix ilchaj yuj viñ d'a viñ. Yuj chi' ix schecxicot viñ d'ayoñ. Inai, malaj jab'oc smul viñ yic smoj schami. ¹⁶⁻¹⁷ Yuj chi', toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel viñ d'a libre, xchi viñ d'a eb'. ¹⁸ Axo yic ix yab'an eb' anima to icha chi', ix laj avajq'ue eb':

—A viñ tic, chamocab' viñ. Aocab' viñaj Barrabás chi' tz'el d'a libre, xchi eb'.

¹⁹ A viñaj Barrabás chi', preso yaj viñ, yujto locan viñ yed' eb' viñ ix ac'an oval yed' eb' viñ yajal d'a yol choñab' chi'. Mac'umcham anima pax viñ. ²⁰ Axo viñaj Pilato chi' snib'ej viñ syaq'uel Jesús d'a libre. Yuj chi' icha chi' ix yutej viñ yalanxi d'a eb' anima. ²¹ Palta ayic ix yab'an eb' to icha chi', ix q'ue umnaj eb' yavaji:

—Culusejq'ue viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb'.

²² Ix yalanxi viñaj Pilato chi' yoxelal d'a eb':

—¿Tas val smul viñ d'ayex jun? Malaj val jab'oc smul viñ tz'ilchaj vuuj yic smoj schami. Yuj chi' toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel viñ d'a libre, xchi viñ d'a eb'.

²³ Axo eb', ix te q'ue umnaj yavaji to yovalil sculusajq'uei. Te chaañ ix avajq'ue eb' yed' eb' viñ sat sacerdote. Yuj chi' ix yac' ganar eb'. ²⁴ Ix yalan viñaj Pilato chi': Ujocab' icha sgana eb', xchi viñ. ²⁵ Axo viñ locan d'a scal oval chi', viñ mac'umcham anima chi', viñ preso yaji, a viñ ix ac'jielta d'a libre icha sgana eb'. Axo Jesús ix ac'jicanoch d'a yol sc'ab' eb' icha sgana.

Ix culusajq'ue Jesús

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Ayic van yic'anb'at Jesús eb' b'aj ol chamoc, ay jun viñ aj Cirene scuchan Simón, spetoj viñ d'a smunlajel, ix yamchaj viñ yuj eb' soldado. Axo viñ ix chec'ji scuchb'at sculusal Jesús chi'. Ix och tzac'an viñ yuuj.

²⁷ Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj. Yed' pax eb' ix ix, veg'ueq'ui yel yav eb' ix yoc' yuuj. ²⁸ Axo Jesús ix meltzajb'at q'uelan d'a eb' ix, ix yalani:

—Ex ix aj Jerusalén, mañ ex oc' vuuj. Oc'añec eyuuj yed' yuj eb' eyune', ²⁹ yujto ay val jun c'ual ol javoc, ol eyalani: A val eb' ix malaj yune', eb' ix toxon max unevi yed' eb' ix mañ yojtacoc yac'an chunoc yune', te vach'

yic eb' ix, xe chama. ³⁰ A d'a jun tiempoal chi', ol laj yal eb' anima icha tic: Tzoc val cot juntzañ vitz yed' juntzañ tzalquixtac tic d'a quib'añ yic tzoñ sc'ub'ejeli, xcham eb'. ³¹ A in tic, lajan in icha junoc te te' yaax, palta ina val tas syac'och eb' d'a vib'añ. Ocxom val a ex tic. Yelxo val nivan tas ol ac'jococh d'a eyib'añ, yujto lajan ex icha junoc te te' taquirtxo, xchi Jesús d'a eb' ix.

³² Ay pax chavañ eb' viñ ay smul ix ic'jib'at yed' Jesús chi', yic sculusajq'ue eb' viñ yed'oc. ³³ Ix c'och eb' d'a jun lugar scuchan B'aj Ay Sb'aquil Jolom. Ata' ix culusajq'ue Jesús yuj eb' viñ soldado. Ix culusajpaxq'ue chavañ eb' viñ ay smul chi' yed'oc, jun viñ d'a svach', jun viñ d'a sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb'. ³⁴ Ayic van sq'ue d'uñurioc Jesús yuj eb', ix yalani:

—Mamin, ac' nivanc'olal eb', yujto mañ yojtacoc eb' tas van sc'ulani, xchi d'a Dios.

Axo eb' viñ soldado, ix yac' suerte eb' viñ yic spojanec' spichul Jesús chi' eb' viñ d'a spatic. ³⁵ Axo eb' anima, van yilan eb' tas van yuji chi'. Añeja' pax eb' viñ yajal, ix sb'uch Jesús eb' viñ. Ix laj yalan eb' viñ:

—Ab'i chi' colvajvum viñ d'a juntzañxo. Scolocab' pax sb'a viñ ticnaic, tato d'a val yel Cristo viñ, viñ sic'b'ilel yuj Dios, xchi eb' viñ.

³⁶ Añeja' ix b'uchji pax yuj eb' viñ soldado. Ix c'och eb' viñ d'a stz'ey. Ix yac'an vinagre eb' viñ yuq'uej. ³⁷ Ix yalan eb' viñ d'ay:

—Tato yel Sreyal ach eb' israel, colto naic a b'a quila', xchi eb' viñ d'ay.

³⁸ Ay jun letra ix tz'ib'ajoch d'a sjolom te' sculusal, xchi icha tic: A viñ tic Sreyal eb' israel, xchi.

³⁹ Ay pax jun viñ culusab'ilq'ue yed'oc ix b'uchani, ix yalan viñ icha tic:

—Tato yel Cristo ach, col a b'a quila', tzoñ a colan paxi, xchi viñ d'ay.

⁴⁰ Axo junxo viñ yetb'eyum viñ ix cachani, ix yalan viñ:

—¿Tom max ach xiv d'a Dios? Ina lajan cajoch d'a yol sc'ab' jun yaenal tic yed'oc. ⁴¹ A oñ tic, smoj val scab' syail co chaan spac co mul, palta a jun viñ tic, malaj tas ix smulej, xchi viñ.

⁴² Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a Jesús:

—Ach Jesús, tzin a nacoti ayic ol ach ja ac' Yajalil, xchi viñ d'ay.

⁴³ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Val yel sval d'ayach, a d'a jun c'u tic ol ach c'och ved' d'a svach'ilal, xchi d'a viñ.

A schamel Jesús

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Ayic toxo tz'och chime'ualil, ix quic'b'i quinal d'a masanil yolyib'añquinal tic masanto d'a a las tres yic yemc'ualil. ⁴⁵ A yoc c'u, majxo yac'laj yoc. Axo c'apac cortina ayoch smaculoc snañal yol stemplo Dios, ix ñic'chaj snañal c'apac. ⁴⁶ Axo Jesús te chañ ix avaji, ix yalan icha tic:

—Mamin, svab'enejcanoch in pixan d'a yol a c'ab', xchi d'a Dios.

Ix lajviñej yalan jun chi', ix chami.

⁴⁷ Axo jun viñ capitán aj Roma, ayic ix yilan juntzañ chi' viñ, ix yal vach' lolonel viñ d'a Dios, ix yalan viñ icha tic:

—Val yel a jun viñ tic, te malaj smul viñ, xchi viñ.

⁴⁸ Axo masanil eb' anima ayec' chi' ta', ix yil eb' tas ix uji chi'. Ix laj paxta eb', ix och val pitz'an cusc'olal d'a spixan eb'. ⁴⁹ Axo jantacñej eb'

ojtannac Jesús yed' juntzañ eb' ix ix cotnac yed' d'a Galilea, najatto ix laj cotcan d'añjab' eb' ix.

Mucb'il snivanil Jesús d'a yol q'uen ñaq'ueen
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Ay jun viñ scuchan José, aj choñab' Arimatea d'a yol yic Judea. Vach' viñ, tojol spensar viñ. Ay pax yopisio viñ yed' eb' viñ yajal. ⁵¹ Palta maj yac'och sb'a viñ yed' eb' viñ ix ac'anoch chamel d'a yib'añ Jesús chi'. Van stañvan viñ svach' och Dios Yajalil. ⁵² Ix c'och viñ d'a viñaj Pilato, yic sc'ananemta snivanil Jesús viñ. ⁵³ Ix lajvi yic'an spermiso viñ chi', ix b'at yac'an ic'joquemta snivanil chi' viñ. Ix sb'ac'anoch jun sávana viñ d'a spatic. Ix lajvi chi' ix b'at yac'an ac'joc och snivanil viñ d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilel yool. A d'a jun q'ueen chi', manta junoc mach smucchaji. ⁵⁴ Aton d'a jun c'ual chi' vanxo yac'an lista sb'a eb' yuj sc'ual ic'oj ip toxo ol yamchaj ochoc.

⁵⁵ Axo eb' ix ix cotnac yed' Jesús d'a Galilea, ix b'at eb' ix yil q'uen q'ueen b'aj ix mucchaj chi'. Ix yilan eb' ix chajtil ix yutej eb' yac'anoch snivanil chi' d'a yol q'ueen. ⁵⁶ Ix lajvi chi', ix paxta eb' ix d'a sposado. Ix laj sb'oan juntzañ yal suc'uq'ui sjab' eb' ix yed' juntzañ vach' sucjoch d'a snivanil Jesús chi'. Axo yic ix c'och yorail sc'ual ic'oj ip, ix yic'an yip eb' ix icha yalan jun checnab'il d'a ley.

24

Pitzvinacxi Jesús
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Ayic ayto sc'an sacb'i d'a domingoal, aton jun b'ab'el c'u yic semana, ix b'at eb' ix ix chi' b'aj mucb'il snivanil Jesús chi'. Yed'nac juntzañ yal suc'uq'ui sjab' chi' eb' ix b'ob'il yuuj. ² Axo ix c'och eb' ix, ix yilan eb' ix to toxo ix el q'uen smacul chi'. ³ Ix och eb' ix d'a yol q'ueen, ix yilan eb' ix to mañxalaj snivanil Jesús Cajal ayeq'ui. ⁴ Ix te satb'at sc'ool eb' ix yilani. Axo ix yilan eb' ix ayec' chavañ ángel icha yilji vinac, lirñjab'ec' d'a stz'ey eb' ix. Toxoñej stziquiqui spichul eb'. ⁵ Yuj chi' ix te xiv eb' ix, ix em cumjab' eb' ix d'a sat luum. Axo ix yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix:

—¿Tas yuj tze say jun pitzan d'a yol b'aj smucchaj eb' chamnac tic? ⁶ Mañxo ayoquec'laj d'a tic. Toxo ix pitzvixi. Naeccot tas yalnac d'ayex, ayic aytoec' eyed'oc d'a Galilea. ⁷ Ayic yalani to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, yovalil ol ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' anima chuc spensar, ol culusajq'ue yuj eb'. Axo d'a schab'jial ol pitzvocxi. Icha chi' yutejnac yalancan d'ayex, xchi eb' ángel chi' d'a eb' ix.

⁸ Ix snacot eb' ix tas yalnaccan Jesús chi', ⁹ yuj chi' ix paxta eb' ix ta', ix b'at yalan eb' ix d'a eb' uxluhvañ sc'ayb'um Jesús chi' yed' d'a eb' sc'ayb'um smasanil. ¹⁰ A eb' ix ix b'at alan ab'ix tic, aton ix María aj Magdala, ix Juana yed' ix María snun viñaj Jacobo. Ay pax juntzañxo eb' ix yetb'eyum sb'a yed' eb' ix. ¹¹ Palta a eb' schecab' Jesús chi', toñej ste comon lolon eb' ix snaan eb'. Maj schalaj yab' eb' d'a eb' ix.

¹² Axo viñaj Pedro yelc'olal ix b'at viñ b'aj mucan chi'. Ayic ix c'och viñ, ix em ñojan viñ yilanoch d'a yol q'ueen, ix yilan viñ to axoñej c'apac sávana ix b'ac'hajoch d'a snivanil Jesús chi' aycan sch'ocoj. Ix paxta viñ, ix te sat sc'ool viñ yuj tas ix uji chi'.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a chavañ eb' d'a yol b'e

(Mr 16.12-13)

¹³ A d'a jun c'ual chi', ay chavañ eb' sc'ayb'um van sb'at d'a jun b'e sc'och d'a choñab' Emaús. A jun choñab' chi', ay am oxeoc legua scal yed' Jerusalén. ¹⁴ Van sb'ey eb', van yalub'tañan eb' tas juntzañ ix uji. ¹⁵ Ayic van yalub'tañan eb' chi', ix c'och Jesús, ix yetb'atan sb'a yed' eb'. ¹⁶ Ix moyjican sat eb' yuuj. Vach'chom tz'ilji yuj eb', palta maj nachajel-laj yuj eb' tato a'. ¹⁷ Ix sc'anb'an Jesús d'a eb':

—¿Tas val eyalub'tañej tzex b'eyi? xchi d'a eb'. Ix och vaan eb', te cuseltac yilji eb'.

¹⁸ Ay jun viñ scuch Cleofas ix tac'vi d'ay:

—Inatax yojtac eb' anima smasanil tas ix uji d'a Jerusalén d'a evi chab'ji tic. A achxo tic, ¿tom maj ab' jab'oc? Ina ach ec' ta', xchi viñ d'ay.

¹⁹ —¿Tas juntzañ ix uji chi' jun? xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

—Ay jun aj Nazaret scuch Jesús. Schecab' ton val Dios yaji. A d'a yichañ Dios yed' d'a yichañ eb' choñab', te nivan yelc'och tas ix sc'ulej yed' tas ix yala'. ²⁰ Palta a eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ yajal ix ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' ix culusaj'q'uei. ²¹ Ix cac'och yipoc co c'ool to ol oñ scolel a oñ aj Israel oñ tic. Chab'jitax ix uji jun chi' ticnaic. ²² Palta ay juntzañ eb' ix quetb'eyum co b'a yed'oc, sat co c'ool yuj tas syal eb' ix, a ix sacb'i ix b'at eb' ix yil jun q'ueen b'aj ochcan snivanil Jesús chi'. ²³ Ix ab' yilan eb' ix, mañxalaj snivanil ayeq'ui. Ix lajvi chi', xid' yalan eb' ix d'ayoñ to icha vayich ix aj yilan chavañ ángel eb' ix. Ix ab' yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix to a Jesús toxo ix pitzvixi. ²⁴ Ix lajvi chi', ix b'at juntzañ eb' quetb'eyum yila'. Icha val ix aj yalan eb' ix chi', icha val chi' ix aj yilan eb'. Axo pax Jesús, maj yil-laj eb', xchi eb' d'ay.

²⁵ Axo Jesús ix alan d'a eb':

—A ex tic malaj jab'oc e pensar, max e b'alaj aq'uejochlaj d'a e c'ool tastac yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'. ²⁶ A Cristo chi', yovalil ix yab' syail, ayic mantzac och Yajalil, xchi d'a eb'.

²⁷ Ix lajvi chi', ix och ijan yalan d'a eb' b'ajtactil tz'ib'ab'ilcan yab'ixal d'a Slolonel Dios. Ix schaancot yalan tastac tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés, masanto d'a tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

²⁸ Ayic ix c'och eb' d'a jun choñab' b'aj van sb'at eb' chi', axo Jesús ijan b'eñej ix ec'b'ati. ²⁹ Axo eb' ix ac'an plural scani. Ix yalan eb' d'ay:

—Canañ qued'oc, ina vanxo yem c'u, toxo val ol q'uic'b'oc, xchi eb' d'ay.

Yuj chi' ix och d'a yol spat eb', ix can yed' eb'. ³⁰ Ayic ix em c'ojan d'a te' mexa yed' eb', ix yic'anq'ue vaan jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix lajvi chi', ix och ijan spucanb'at ixim d'a eb'. ³¹ A d'a jun rato chi', ichato ix jacvi sat eb'. Ix yilanoch eb' to a Jesús. Palta ix satem d'a stz'ey eb', axo ix yilan eb', mañxalaj mach. ³² Ix yalan eb':

—Yel toni, ix och pitz'an d'a co c'ool yuuj a ix yalan d'ayoñ d'a yol b'e, ayic ix yac'anpax nachajel cuuj tastac tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, xchi eb'.

³³ D'a jun rato chi' ix q'ue vaan eb', ix pax eb' d'a Jerusalén. Ata' ix ilchaj eb' uxluhvañ schecab' Jesús yuj eb' yed' juntzañixo yetb'eyum eb'. Molanec' eb'. ³⁴ Axo eb' chi', ix alan d'a eb' chavañ chi':

—D'a val yel ix pitzvixi Jesús Cajal. Ix sch'ox sb'a d'a viñaj Simón tic, xchi eb'.

³⁵ Ix lajvi chi', axo eb' chavañ chi' ix alani tas ix sc'ulej eb' d'a yol b'e yed' pax tas ix aj snachajel yuj eb' to a Jesús ayic ix spucanec' jun ixim pan chi'.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Vanto yalan jun chi' eb', axo ix yilan eb' ayxo ec' Jesús d'a scal eb'. Ix yalani:

—Junc'olalocab' eyaji, xchi d'a eb'.

³⁷ A eb' chi', toñej ix satb'at sc'ool eb'. Ix laj xivq'ue eb'. A snaan eb' to a junoc pixan sch'ox sb'a d'a eb'. ³⁸ Ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Tas yuj tzex te xivi? ¿Tas yuj ay e chab'c'olal d'ayin? ³⁹ Ilec nab' in c'ab' yed' voc tic. Añejtona' a in. Yamlejec nab'i, tzeyilani tato a junoc pixan, ¿tom ay sb'ac'chil junoc pixan yed' sb'aquil syal tze yam icha vic tic? xchi d'a eb'.

⁴⁰ Ix lajvi yalan jun chi' d'a eb', ix sch'oxan sc'ab' yed' yoc d'a eb'. ⁴¹ Vach'chom stzalaj eb', palta añeja' maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, yujto toñej ste sat sc'ool eb'. Yuj chi' ix yal d'a eb':

—¿Mama jab'oc tas tzin va d'a tic? xchi.

⁴² Axo eb' ix ac'an jab' b'olb'il chay d'ay.

⁴³ Ix schaan d'a eb', ix yab'lan d'a yichañ eb'. ⁴⁴ Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb':

—A ticnaic, ix elc'och tas ix valcan d'ayex ayic ayinto ec' eyed'oc. Valnaccan d'ayex to yovalil ol elc'och jantacñej vab'ixal tz'ib'yajcan d'a ley Moisés, tas tz'ib'ab'il pax can yuj eb' schecab' Dios yed' juntzañ vab'ixal d'a libro Salmos, xchi d'a eb'.

⁴⁵ Ichato chi', ix ac'ji jacvoc spensar eb' yuuj, yic snachajel yuj eb' tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. ⁴⁶ Ix yalan d'a eb':

—A d'a Slolonel Dios tz'ib'ab'ilcan vab'ixal a in Cristo in tic, to yovalil in chami, axo d'a schab'jial in pitzvixi d'a scal eb' chamnac. ⁴⁷ Añejtona', yovalil ol aljoquel vab'ixal d'a scal eb' anima d'a junjun nación. Ol aljoquel d'a scal eb' to yovalil sna sb'a eb', yic ol ac'joc lajvoc smul eb'. Schael yich d'a Jerusalén tic masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic. ⁴⁸ A ex tic, ol eyac' testigoal e b'a d'a juntzañ tic. ⁴⁹ A in xo, ol b'at in checcot jun yalnac Dios to ol yac'cot d'ayex. Palta tañvejeccan d'a Jerusalén tic, masanto ol e cha jun poder ol ac'joquemta d'ayex d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

Paxnacq'ue Jesús d'a satchaañ
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Ix lajvi chi' ix yic'anb'at eb' sc'ayb'um d'a slac'anil choñab' Betania. Ata' ix yic'chañ sc'ab', ix sc'an an svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'. ⁵¹ Vanto sc'an an jun chi', ix paxq'ue d'a satchaañ, ix can eb' yuuj. ⁵² Ix lajvi yac'anem sb'a eb' d'ay, te tzalajc'olal ix pax eb' d'a Jerusalén. ⁵³ Junjun c'u ix och eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yalan vach' lolonel eb' d'ay.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan SAN JUAN

San Juan sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'alb'ican yab'ixal Jesucristo yuj viñaj apóstol Juan. Tzac'anto tz'ib'ab'il jun libro tic, syalcoti to a Jesús aton Slolonel Dios sb'i, Yuninal ton Dios, yac'nacoch sb'a animail. Ulnaquec' cajan jun tiempoal d'a yolyib'arñq'uinal tic.

A jun libro tic syala' to yovalil scac'och Jesús d'a co c'ool, yujto Yuninal Dios, a tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej. A Jesús chi', icha yopisio noc' calnel yic silab', icha chi' yopisio yuj Dios. Mañ jantacoc juntzañ tas satub'tac sch'oxnac, stelaj sb'a yed' eb' anima, yalannacxi tas syalelc'och junjun macañ milagro chi'. Syalanpaxcot jun libro tic yuj eb' anima ac'annacoch Jesús d'a sc'ool yed' pax eb' ochnac ajc'olal d'ay.

A capítulo 13 masanto d'a 17, ata' syalcot tastac sc'ulejnac Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slajvub'xo. A d'a jun tiempoal chi', yac'can snivanil sc'ol eb' sc'ayb'um, yujto yojtac to van sjavi chamel d'a yib'añ. Axo d'a slajvub'xo jun libro tic, ata' syalcani tas ajnac syamchaj Jesús, tas ajnac sc'och d'a yichañ eb' ay yopisio, tas ajnac sculusajq'uei, schamel yed' tas ajnac smucchaji. Palta pitzvinacxi d'a scal eb' chamnac, sch'oxannacxi sb'a d'a eb' sc'ayb'um.

Añej jun libro tic tziytum el tz'alancot yuj silab' Dios scha junoc mach tz'ac'anoch Jesús d'a sc'ool, aton q'uinal ay d'a junelñej.

A Slolonel Dios yac'nacoch sb'a animail

¹ Ayic mantalaj jun yolyib'arñq'uinal tic, aytaxon ec' jun Slolonel Dios sb'i. A jun chi' aytaxon ec' yed' Dios, Dios ton val. ² Ayic manto sb'o jun yolyib'arñq'uinal tic Dios, aytaxon ec' yed'oc. ³ A' yac'lab'ejnac Dios chi' ayic sb'oannac masanil tastac. Malaj junoc tas b'onac tato mañ yujoc. ⁴ A Slolonel Dios chi', aj q'uinal. Yuj jun q'uinal chi' ay saquilq'uinal d'ayorñ anima orñ tic. ⁵ A jun saquilq'uinal chi' tz'ac'an saquilq'uinal b'aj ay q'uic'alq'uinal. Axo jun q'uic'alq'uinal chi', max yal-laj yac'an tup jun saquilq'uinal chi'.

⁶ Ay jun viñ checb'ilocot yuj Dios scuchan Juan. ⁷ Ulnaquec' viñ yac' testigoal sb'a yuj jun saquilq'uinal chi', yic vach' masanil mach tz'ac'anoch jun saquilq'uinal chi' d'a sc'ool. ⁸ Mañoclay viñaj Juan chi' aj saquilq'uinal, toñej ul yac'nac testigoal sb'a viñ yuuj. ⁹ A jun yel saquilq'uinal chi', van sjavi d'a yolyib'arñq'uinal tic. A' tz'ac'an saquilq'uinal d'a masanil eb' anima.

¹⁰ A jun Slolonel Dios sb'i chi', ulnaquec' d'a tic. A b'ojinac yolyib'arñq'uinal tic. Palta ayic ix uleq'ui, maj nachajel-laj yuj eb' anima tato a'. ¹¹ A d'a juntzañ eb' yico', ata' ulnac eq'ui, palta maj chajoclay yuj eb' yic chi'. ¹² Palta a jantacñej eb' schaani, jantacñej eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, a tz'alani to ay yalan yic eb' yoch yuninaloc Dios. ¹³ Ayic tz'och eb' yuninaloc Dios, ichato tz'aljixi eb'. Palta mañ lajanoc icha tz'aj yalji eb' anima. Mañ animaoc ay sgana tz'alji eb'. Mañ yujoc sgana junoc vinac, palta a Dios tz'ac'anoch eb' yuninaloc.

¹⁴ A jun Slolonel Dios sb'i chi', ochnac snivanil icha quico'. Ulnaquec' cajan d'a co cal. A jun chi' te yel. Nivan svach'olal Dios ul sch'oxnac d'ayorñ. Quilnac val snivanil yelc'ochi, yujto añej val jun chi' Yuninal

Dios, cotnac d'a Smam. ¹⁵ A viñaj Juan aljinaccan yab'ixal jun chi' icha tic:

—Ay jun tzac'an sja vuuj, palta ec'alto val yelc'och yopisio d'a vichař, yujto ayic manto in alji, aytaxon eq'ui. Valnacxo yab'ixal d'ayex, xchi viř.

¹⁶ A jun chi', tz'acan yaj svach'c'olal, yuj chi' tz'acan sch'ox svach'c'olal chi' d'ayoř. ¹⁷ A viñaj Moisés ac'jinaccan sley Dios d'ayoř. Axo Jesucristo sch'oxan svach'c'olal Dios d'ayoř, syac'an jun sc'ayb'ub'al te yel. ¹⁸ Malaj junoc mach ix ilan Dios juneloc. Palta a jun pitař Yuninal, Dios ton paxi, a ul ch'oxjinaqueli. A jun Yuninal tic junřejtaxon yaj yed' Smam chi'.

Yalnac yab'ixal Jesucristo viñaj Juan tz'ac'an bautizar
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ A junel, ay juntzař eb' israel aj Jerusalén, ix schecb'at jayvař eb' sacerdote eb' yed' jayvař eb' yirřtilal Leví. A d'a viñaj Juan ix c'och eb'. Ix sc'anb'an eb' d'a viř:

—¿Mach ach? xchi eb'.

²⁰ Ix yalan sjichanil viñaj Juan chi' d'a eb':

—A in tic, mařoc in Cristo in, xchi viř d'a eb'.

²¹ Ix sc'anb'an pax eb' d'a viř:

—¿Mach ach jun? ¿Mato a ach Elías ach? xchi eb'.

—Mařoc in laj, xchi viř.

—¿Mato a ach tic schecab' ach Dios tařvab'il cuuj? xchi eb'.

—Maay, xchi viř.

²² Ix sc'anb'anxi eb' d'a viř:

—¿Mach ach pax jun? Al d'ayoř mach ach, yujto yovalil ol b'at calxi yab' eb' oř checancoti. Al d'ayoř tas aji, xchi eb'.

²³ Yuj chi', ix yalan viř d'a eb':

—A in tic tzin avaj d'a tz'inan luum, svalan icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol ja viř Cajal, xin chi. Yujto icha chi' yajcan stz'ib'aj vab'ixal yuj viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi viř d'a eb'.

²⁴ A juntzař eb' xid'nac ec' d'a viñaj Juan chi', aton eb' viř fariseo checannacb'at eb'. ²⁵ Ix sc'anb'an pax eb' d'a viř:

—¿Tas yuj tzac' bautizar eb' anima tato mař ach Cristooc, tato mař ach Elíasoc, tato mařoc ach schecab' Dios tařvab'il cuuj? xchi eb' d'a viř.

²⁶ —A in tic svac' bautizar eb' anima d'a a a'. Palta ay jun ayxoec' d'a co cal tic manto eyojtacoc. ²⁷ A jun chi', tzac'an sja vuuj, ec'al yopisio d'a vichař. Mař in mojoc vac'an servil, vach'chom tořej tzin tijel sch'añal xařab' d'a yoc, xchi viñaj Juan chi' d'a eb'.

²⁸ A d'a sc'axepal a' Jordán, d'a jun lugar scuch Betania, ata' ix ac'ji bautizar eb' anima yuj viñaj Juan chi'. Ata' pax ix b'at sc'anb'ej juntzař tic eb' d'a viř.

A Jesús icha noc' calnel, icha chi' yopisio yuj Dios

²⁹ Axo d'a junxo c'u, ix yilanb'at viñaj Juan to van sc'och Jesús, ix yalan viř:

—Inai, a yopisio jun van sja tic, icha yopisio noc' calnel,^{1.29} icha chi' yaj yopisio yuj Dios, yujto a' ix javi yic'canel co mul co masanil d'a yolyib'ařq'uinal tic. ³⁰ Aton jun tic valnac: Ay jun tzac'an sja vuuj, palta ec'al yopisio d'ayin, yujto ayic manto in alji, aytaxon eq'ui, xin chi. ³¹ Max nachajel vuuj mach jun chi', palta in ja vac' bautizar eb' anima d'a a a',

1.29 1:29 Syac' noc' calnel eb' israel silab'oc d'a Dios, yic sc'anan nivanc'olal sb'a eb' yuj smul.

yic vach' ol nachajel yuj eb' quetisraelal mach jun chi', xchi viñaj Juan chi'.

³² Ix yalanpax viñ:

—Ix vil yemul Yespíritu Dios d'a satchaari d'a yib'ari icha junoc noc' paramuch, ix em d'a yib'ari, ix ochcan d'ay. ³³ Max nachajel vuuj, mach jun chi'. Palta a jun checjinac in cot vac' bautizar eb' anima d'a a', a' ix alan d'ayin: Ol il yemul Vespíritu d'a yib'ari junoc mach, ol ochcan d'ay. A jun chi' ol ac'anoch Espíritu Santo d'a eb' anima, ichato ol ac'joc bautizar eb' yuuj, xchi Dios d'ayin. ³⁴ A in tic ix vil jun chi'. Yuj chi' svac' testigoal in b'a yuuj to a Jesús tic, Yuninal ton Dios, xchi viñ.

Eb' sb'ab'el c'ayb'um Jesús

³⁵ Axo d'a junxo c'u, ayec' viñaj Juan yed' chavañ eb' viñ sc'ayb'um.

³⁶ Axo ix yilanb'at viñ, van yec' Jesús ta'. Yuj chi' ix yal viñ:

—Inai, a jun tz'ec' chi', icha yopisio junoc noc' calnel, icha chi' yopisio yuj Dios, xchi viñ.

³⁷ Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ sc'ayb'um viñaj Juan chi', ix och tzac'an eb' viñ yuj Jesús. ³⁸ Axo ix meltzajb'at q'uelan Jesús chi' d'a spatic. Ix yilani, tzac'anoch eb' viñ yuuj.

—¿Tas tze saya'? xchi d'a eb' viñ.

—Ach co C'ayb'umal ¿b'ajtil ay a posado? xchi eb' viñ d'ay.

³⁹ —Cotañec, b'at quilecnab'i b'aj ay in posado chi', xchi d'a eb' viñ.

Ix b'at eb' viñ yed'oc, ix b'at yilan eb' viñ b'aj ayeq'ui. Vanxo yem c'u ix b'at eb' viñ, yuj chi' q'uiç'b'alxo ix jax eb' viñ.

⁴⁰ Ix yab' chavañ eb' viñ chi' tas ix yal viñaj Juan chi', yuj chi' ix och tzac'an eb' viñ yuj Jesús. Ay jun viñ scuch Andrés, yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Simón Pedro. ⁴¹ Ix lajvi slolon viñaj Andrés chi' yed' Jesús chi', ix b'at sayan viñ yuc'tac viñ chi'. Axo ix chax viñ yuj viñ, ix yalan viñ:

—Ix ilchaj viñ Mesías cuuj, xchi viñ. (Mesías syalelc'ochi, Cristo, Ac'b'il Yopisio).

⁴² Junanto rato chi', ix yic'anb'at viñ yuc'tac viñ chi' d'a Jesús. Ix och q'uelan Jesús d'a viñaj Simón, ix yalan d'a viñ:

—Simón, yuninal ach viñaj Juan. Cefas ol a b'iejcani, xchi d'a viñ. (Cefas syalelc'ochi, Pedro, ma a q'uen q'ueen.)

Avtab'il viñaj Felipe yed' viñaj Natanael

⁴³ Axo d'a junxo c'u, ix snaan Jesús sb'at d'a yol yic Galilea. Ix ilchaj viñaj Felipe yuuj.

—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi d'a viñ.

⁴⁴ A viñaj Felipe chi', aj choñab' Betsaida viñ, aton schoñab' viñaj Andrés yed' viñaj Pedro. ⁴⁵ Axo viñaj Felipe chi' xid' sayancot viñaj Natanael. Axo ix ilchaj viñ yuj viñ, ix yalan viñ:

—Ay jun ix ilchaj cuuj. Aton jun chi' tz'ib'ab'ilcan yab'ixal yuj viñaj Moisés d'a ley, tz'ib'ab'ilpaxcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca', aton Jesús, yuninal viñaj José aj choñab' Nazaret, xchi viñ.

⁴⁶ Ix yalan viñaj Natanael chi':

—¿Tom ay junoc tas vach' syal scot d'a Nazaret chi'? xchi viñ.

—Cotañ, b'at quilnab'i, xchi viñaj Felipe chi'.

⁴⁷ Axo ix yilan Jesús to van sc'och viñaj Natanael chi', ix yalani:

—A jun viñ sjavi tic, yel ton val israel viñ d'a yichañ Dios, malaj b'aj chab' sat syutej sb'a viñ, xchi Jesús.

48 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Natanael chi' d'ay:

—¿Tas ix utej in ojtacaneli? xchi viñ.

—Ayic manto ach yavtejcot viñaj Felipe tic, toxo ix ach vila'. Ayach ec' d'a yich jun te' higo, xchi Jesús d'a viñ.

49 —Ach in C'ayb'umal, yel Yuninal ach Dios. Co Rey al ach a oñ israel oñ tic, xchi viñ d'ay.

50 —¿Yujñejto ix vala': Ix ach vil d'a yich jun te' higo, yuj chi' tzin ac'och d'a a c'ool? Palta ayto juntzañxo ch'oxnab'il satub'tac ol ila', te nivan yelc'ochi, xchi d'a viñ.

51 Ix yalanxi Jesús d'a eb' ayec' chi' yed'oc:

—Val yel sval d'ayex, ol eyila' to jacan spuertail satchaarñ. Axo eb' yángel Dios ol eyil sq'ue eb' yed' yemxul eb' d'ayin^{1.51} a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús.

2

A jun nupnajel d'a choñab' Caná

¹ Chab'jitax chi', ix och jun nupnajel d'a choñab' Caná d'a yol yic Galilea. A ix snun Jesús, ayec' ix ta'. ² Ix c'och pax Jesús yed' eb' sc'ayb'um, yujto avtab'il eb'. ³ Axo vino, maj yab'laj, yuj chi' ix yal ix snun Jesús chi' d'ay:

—Ix lajvi vino, xchi ix.

⁴ Palta ix yalan Jesús d'a ix:

—Nunin, ¿tas yuj a d'ayin tzala'? Manto c'ochlaj yorail in ch'oxanel in poder, xchi.

⁵ Axo ix yalan ix snun chi' d'a eb' viñ van yac'an servil chi':

—Jantacñej tas ol yal Jesús d'ayex, tze c'anab'ajejñej, xchi ix d'a eb' viñ.

⁶ Ata' ayec' vaque' q'uen q'ueen yed'tal a a'. Ay am otac ch'ub'oc a a' tz'em d'a yol junjun q'ueen. A yed' a' sb'iquel juntzañ tastac eb', ichataxon smodo eb' israel chi'. ⁷ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ tz'ac'an servil chi':

—B'ud'ec juntzañ q'uen yed'tal a' tic, xchi d'a eb' viñ.

Axo ix lajvi sb'ud'an q'uen eb' viñ, ⁸ ix yalanxi d'a eb' viñ:

—A ticnaic, iq'uec q'ueta jab'oc a', aq'uec d'a viñ stañvan jun nupnajel tic, xchi d'a eb' viñ. Yuj chi' ix yac'an eb' viñ d'a viñ chi'.

⁹ Axo ix yab'lan jab' viñ, toxo ix och a' vinoal. Mañ yojtacoc viñ b'ajtil ix cot jun vino chi'. Axo eb' van yac'an servil chi', yojtacxo eb', yujto a eb' ix ic'anq'ueta jun a' chi'. Axo viñ ix avtancot viñ van snupnaj chi'. ¹⁰ Ix yalan viñ d'a viñ:

—A smodo eb' anima, a vino vach', a syac' b'ab'laj uc'nax eb'. Axo yic nivanxo ix laj yuq'uej eb' avtab'il chi', tz'ac'jipax jun vino ayxo val syala'. Palta a ach tic, ix a sic'b'at jun vino vach'. Ato ticnaic van ac'anelta uc'naxoc, xchi viñ d'a viñ.

¹¹ Ix sch'ox jun milagro chi' Jesús d'a choñab' Caná d'a yol yic Galilea. B'ab'el ch'oxnab'il satub'tac jun ix sch'ox chi'. Icha chi' ix yutej sch'oxani to nivan spoder. Axo eb' sc'ayb'um, ix yac' val och Jesús chi' eb' d'a sc'ool.

¹² Ix lajvi chi', ix em Jesús d'a choñab' Capernaum. Ajun pax ix snun yed'oc, eb' yuc'tac yed' pax eb' sc'ayb'um. Ata' ix ec' jaye' c'ual eb'.

1.51 1:51 A jun pasaje tic tz'ac'an najicot svayich viñaj Jacob sb'inaj d'a Génesis 28.12.

*Eb' pechb'ilelta d'a yamaq'uul stemplo Dios**(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

¹³ Vanxo sja sq'uiñ eb' israel yic snachajcot tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. Yuj chi' ix q'uex Jesús d'a choñab' Jerusalén. ¹⁴ Ata' ix och d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix yilani, ay eb' choñum vacax, ay eb' choñum calnel. Aypax eb' choñum paramuch. ^{2.14} Aypax juntzarixo eb' q'uexum tumin c'ojjab'eq'ui. ¹⁵ Axo ix yilan icha chi', ix sb'oan jun ch'añ ch'añ smac'lab'oc. Ix spechanelta eb' smasanil d'a yol yamaq'uul templo chi' yed' noc' scalnel eb' yed' noc' svacax eb'. Ix laj tob'b'at juntzañ stumin eb' q'uexum tumin chi' d'a sat luum, ix laj locji pac'laj juntzañ smexa eb' yuuj. ¹⁶ Ix yalan d'a eb' choñum paramuch chi':

–Iq'uequel juntzañ noc' tic. A stemplo in Mam tic, mañ eyac'och mercadoal, xchi d'a eb'.

¹⁷ Ix snaancot eb' sc'ayb'um tas syal Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: Te pitz'anoch in c'ool d'a jun a templo tic, xchi.

¹⁸ Axo eb' viñ aj Judea ix alan d'ay:

–¿Tas junoc satub'tac tza ch'ox d'ayoñ, yic snachajel cuuj to ay alan ic a c'ulan juntzañ tic? xchi eb' viñ d'ay.

¹⁹ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

–Pojequel jun stemplo Dios tic, axo d'a schab'jial ol in b'oanxiq'uei, xchi d'a eb' viñ.

²⁰ Yuj chi', ix yalanxi eb' viñ aj Judea chi' d'ay:

–A jun stemplo Dios tic, 46 ab'ilxo scajvi sb'oi. A achxo tic, ¿tom ol b'o uuj d'a oxe' c'ual chi'? xchi eb' viñ d'ay.

²¹ A stemplo Dios chi' ix yal snaan eb' viñ, palta a snivanil ix yala'. ²² Yuj chi', ato yic ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, ix snaancot eb' sc'ayb'um tas ix yala'. Ix yac'anoch eb' d'a sc'ool tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios yed' tas yalnaccan Jesús chi' d'a eb'.

A Jesús yojtac spensar eb' anima

²³ Ayic ayec' Jesús d'a Jerusalén yuj sq'uiñ eb' israel yic snachajcot tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto, tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, yujto ix yil juntzañ satub'tac eb' ix sch'oxo'. ²⁴ A Jesús maj yac'ochlaj eb' yipoc sc'ool, yujto yojtac spensar masanil eb' anima. ²⁵ Mañ yovaliloc tz'alji d'ay tas co pensar junjun oñ, toxonton yojtac tas sco na'a.

3*Ix lolon Jesús yed' viñaj Nicodemo*

¹ Ay jun viñ fariseo scuch Nicodemo, yajal yaj viñ d'a scal eb' yetyajalil d'a Judea. ² Ix c'och viñ d'a Jesús d'ac'valil, ix yalan viñ d'ay icha tic:

–Ach co C'ayb'umal, cojtac to a Dios checjinac ach cot oñ a c'ayb'ej, yujto ay juntzañ satub'tac tza ch'oxo'. Malaj junoc mach syal sc'ulan juntzañ chi', tato mañ ayoc och Dios yed'oc, xchi viñ d'ay.

³ Ix yalan Jesús d'a viñ:

–Val yel sval d'ayach, a mach max aljixi d'a schaelal, ^{3.3} mañ ol yal-laj yoch d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.

⁴ Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Nicodemo chi':

^{2.14} **2:14** Il nota d'a Mateo 21.12. ^{3.3} **3:3** A jun lolonel tic d'a griego chab' syalelc'ochi. Tz'alji d'a schaelal, ma tz'alji d'a sq'uinal scot d'a satchaari.

—A junoc icham animaxo, ¿tasto ol yutoc yaljixi d'a schaelal? ¿Tom tzato yal yoch d'a yol sc'ol snun yic tz'aljixi? xchi viñ.

⁵ Ix yalanxi Jesús chi' d'a viñ icha tic:

—Val yel sval d'ayach, a mach max alji d'a a a' yed' pax yuj Yespíritu Dios, mañ ol yal-laj yoch d'a yol sc'ab' Dios. ⁶ A eb' tz'alji d'a snun, animañej eb'. Palta axo eb' tz'alji pax yuj Yespíritu Dios, espíritu ton eb'. ⁷ Mañ ac' sat a c'ool yuj tas sval tic, yovalil tzex aljixi d'a schaelal. ⁸ A ic' yalxoñej b'aj sb'ati. Scab' sc'añi, palta malaj mach ojtannac b'aj scoti yed' b'aj sc'ochi. Icha jun ic' chi', ^{3.8} icha chi' yaj eb' tz'alji yuj Yespíritu Dios, xchi Jesús d'a viñ.

⁹ Ix sc'anb'anxi viñ:

—¿Tas syalelc'och jun tic? xchi viñ.

¹⁰ Yuj chi' ix yalanxi Jesús:

—¿Tom max nachajel juntzañ sval tic uuj? Ina te c'ayb'um ach d'a scal eb' quetisraelal. ¹¹ Val yel sval d'ayach, a tas cojtac, a scala'. A tas squila', a scala'. Palta max e cha eyab' tas sval d'ayex. ¹² Tato max e cha eyab' tas sval d'ayex yuj tastac ay d'a yolyib'añq'uinal tic, ¿tom ato tas ay d'a satchaañ ol e cha eyab'i?

¹³ Malaj junoc mach ix xid'q'ue d'a satchaañ. Palta a in tic, ata' cotnac in, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, aj satchaañ in. ¹⁴ Icha yutejnac viñaj Moisés sd'uñb'anq'ue jun q'uén yechel chan d'a taquiñ luum, ^{3.14} icha chi' ol in ajq'ue d'uñan. ¹⁵ Icha chi' ol in ajoc, yic vach' a jantacñej eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañ ol satel eb', palta to ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej.

Xajan eb' anima smasanil yuj Dios

¹⁶ Yujto te xajan eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic yuj Dios, yuj chi' vach'chom a inñej Yuninal in, palta in yac'coti yic vach' a eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañ ol satel-laj eb', palta ay sq'uinal eb' d'a junelñej. ¹⁷ A in tic, Yuninal in ton Dios. Mañ yujoc vac'an syaelal eb' anima in ac'jicot d'a yolyib'añq'uinal tic, palta yuj ul in colancanel eb'.

¹⁸ A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañ ol b'atcan eb' d'a syaelal. Axo eb' max in ac'anoch d'a sc'ool jun, ayxocot syaelal eb' d'a yib'añ, yujto a inñej Yuninal in Dios, palta max in yac'och eb' d'a sc'ool. ¹⁹ A in tic in emul d'a yolyib'añq'uinal tic yic svac' saquilq'uinal d'a eb' anima. Palta ay pax eb' malaj sgana d'a jun saquilq'uinal tic. Yuj chi', ol canñej syaelal eb' d'a yib'añ. Añej val yic q'uiç'alq'uinal sgana eb', yujto añej chucal sc'ulej eb'. ²⁰ Jantacñej eb' sc'ulan chucal, malaj tz'och jun saquilq'uinal tic d'a eb'. Malaj sgana eb' schaani, yujto xiv eb' scheclajelta juntzañ chucal sc'ulej chi'. ²¹ Palta a eb' sc'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel, scha jun saquilq'uinal tic eb', yic vach' scheclajeli to ayoch Dios yed' eb' d'a tas sc'ulej, xchi Jesús d'a viñaj Nicodemo chi'.

Yalnac el yab'ixal Jesús viñaj Juan junelxo

²² Ix lajvi chi', ix b'at Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Judea. Ata' ix ec' jaye' c'ual yed' eb'. Ix yac'an bautizar eb' anima ta'. ²³ Añejtona' ix yac'pax bautizar eb' anima viñaj Juan d'a jun lugar scuch Enón, d'a slac'anil Salim, yujto mañ jantacoc a a' ta'. Ix laj c'och eb' anima, ix yac'an

3.8 3:8 A juntzañ ti' ix yal Jesús, aton griego yed' hebreo. A d'a chab' ti'al chi', junñej lolonel syalelc'ochi "espíritu", syalpaxelc'ochi "ic". **3.14 3:14** A d'a Números 21.6-9 tz'ilchaj yab'ixal jun q'ueen chan.

bautizar sb'a eb' d'a viñ. ²⁴ Ayic manto ac'jioch viñaj Juan chi' d'a preso, ix sc'ulan juntzañ chi' viñ.

²⁵ Ay jayvañ eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi' ix stelaj sb'a yed' jun viñ aj Judea yuj tas syutej sb'oan sb'a eb' anima icha yalan ley. ²⁶ Yuj chi', xid' yalan eb' d'a viñaj Juan chi':

—Ach co c'ayb'umal, a jun ec'nac ed'oc d'a sc'axepal a' Jordán, jun alnaccan d'ayori, a jun chi' van yac'an bautizar eb' anima ticnaic. Ix laj och eb' sc'ayb'umoc, xchi eb' d'a viñ.

²⁷ Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb':

—Malaj junoc mach syal scomon och yopisio tato mañoc Dios tz'ac'an d'ay. ²⁸ A ex tic, eyab'nac valani to mañ in Cristooc. A in ton tic b'ab'laj checb'il in cot d'a yichañ Cristo chi'. ²⁹ Q'uinaloc ay junoc nupnajel^{3.29} tz'och ticnaic, a viñ van snupnaj chi', a viñ tz'ic'an ix ix chi'. A jun yamigo viñ snupnaj chi', ayic syab'an yavaj viñ snupnaj chi', ste tzalaji. Icha chi' in tzalaj ticnaic, yujto van yoch eb' anima sc'ayb'umoc Jesús. ³⁰ A Cristo chi', yovalil ol te q'uib'ñej yopisio chi'. A inxo tic, yovalil c'ojanc'olal ol satxiem vopisio tic, xchi viñ d'a eb'.

A jun ix emul d'a satchaari

³¹—A jun emnaccot d'a satchaari chi', ec'to yopisio d'a smasanil anima. A oriño ayori d'a yolyib'ariq'uinal tic, anima oriñej co masanil. Añej val yic yolyib'ariq'uinal tic scala'. Palta axo jun emnaccot d'a satchaari chi', ec'to yopisio d'ayori co masanil. ³² A tas yab'nac yed' tas yilnac, a syala', palta malaj mach schaan yab' d'ay. ³³ Tato ay eb' schaan yab' d'ay, sch'oxel eb' to yel syal Dios. ³⁴ Yujto a jun chi', a Dios ix checancoti. Yuj chi' a slolonel Dios syala'. Tz'acan yajoch Yespíritu Dios d'ay. ³⁵ A Yuninal co Mam Dios, te xajan yuuj. Yuj chi', a Smam chi' ix ac'anoch masanil tastac d'a yol sc'ab'. ³⁶ A eb' tz'ac'anoch Yuninal Dios d'a sc'ool, ayxo sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' malaj sgana yac'anoch d'a sc'ool jun, mañ ol schalaj sq'uinal eb' d'a junelñej, palta aycot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'.

4

Ix lolon Jesús yed' jun ix ix aj Samaria

¹ Axo ix yab'an eb' fariseo to a eb' sc'ayb'um Jesús ix te ec' sb'isul eb' d'a yichañ eb' sc'ayb'um viñaj Juan, ec'to pax eb' tz'ac'ji bautizar yuuj. ² Palta mañoclañ Jesús chi' tz'ac'an bautizar eb', a eb' sc'ayb'um. ³ Ayic ix yab'an Jesús to yojtac jun chi' eb' fariseo chi', ix el d'a yol yic Judea, ix b'atxi d'a Galilea.

⁴ Yovalil a d'a yol yic Samaria tz'eq'ui ayic smeltzaji. ⁵ Yuj chi' ayic van yec' d'a yol yic Samaria chi', ix c'och d'a choñab' Sicar. A jun choñab' chi', a d'a slac'anil jun lum luum yac'naccan viñaj Jacob d'a jun yuninal scuch José, ata' ay. ⁶ Ata' ay jun sjaj a a' joyb'ilcan yuj viñaj Jacob chi'. Axo Jesús chi', chimc'ualil ix c'och ta'. Yujto ix c'unb'ib'eyi, yuj chi' ix c'ojnaj d'a sti' jun a' chi'. ⁷⁻⁸ Axo eb' sc'ayb'um, ix b'at eb' sman yic schimc'ualil d'a jun choñab' ay d'a slac'anil a' chi'. Ayic toxo ix b'at eb', ix c'och jun ix ti'avum aj Samaria. Ix yalan Jesús d'a ix:

—Ac' jab'oc a' tic vuq'uej, xchi d'a ix.

3.29 **3:29** Ay b'aj syal ch'añ Biblia yuj nupnajel to yechel Dios yed' israel, ma Cristo yed' iglesia. A d'a jun pasaje tic, a viñ snupnaji, aton Cristo, a pax jun yamigo viñ snupnaj chi' sch'oxcot yechel viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar.

⁹ Ix yalan ix:

—A ach tic, israel ach. ¿Tas yuj tza c'an a' uc' d'ayin? ¿Tom mañ ojtacoc to aj Samaria in? xchi ix d'ay.

Icha chi' ix yutej ix yalani, yujto a eb' israel yed' eb' aj Samaria chi', max sc'umejlaj sb'a eb'. ¹⁰ Ix lajvi chi', ix yalanxi Jesús d'a ix:

—Tzin c'an vuc' jab'oc a' d'ayach, palta mañ ojtacoc mach in. Mañ ojtacoc paxi tas sgana Dios syac' d'ayach. Octom val ojtac, a ach am tza c'an d'ayin, a inxo svac' jun a a' tz'ac'an a q'uinal, xchi Jesús d'a ix.

¹¹ —Mamin, ina malaj junoc a lechlab' b'aj syal ic'anqueta a'. Te jul yajem a'. ¿B'ajtil ol ic' jun a a' ol ac'an in q'uinal chi'? ¹² Joyb'ilcan sjaj a a' tic yuj viñ co mam quicham aj Jacob. A viñ uc'jinac a' yed' eb' yuninal d'a tic yed' masanil noc' smolb'etzal noc'. Chamnac viñ, scannac jun a' tic d'ayori. A achxo tic ¿tom ec'al opisio d'a virtaj Jacob chi'? xchi ix d'ay.

¹³ Yuj chi' ix yalan d'a ix:

—A mach tz'uc'an jun a a' tic, stacjixi sti' eb'. ¹⁴ Palta axo eb' tz'uc'an jun a' svac'a', mañxa b'aquiriñ ol tacjocxi sti' eb', yujto a jun a' svac' chi', ol aj sjaj a' d'a spixan eb', axo a' ol ac'an sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a ix.

¹⁵ Ix yalanxi ix:

—Mamin, ac' jun a a' chi' d'ayin, yic mañxo ol tacjoc in ti', yic pax mañxo yovaliloc ol ul vic'queta jun a' tic, xchi ix.

¹⁶ Ix yalanxi d'a ix:

—Ixix, ix ic'cot viñ etb'eyum, tzex ja d'a tic, xchi Jesús d'a ix.

¹⁷ —Malaj viñ vetb'eyum, xchi ix.

—Telan, yel ton tzala' malaj viñ etb'eyum ticnaic. ¹⁸ Palta ovañxo eb' viñ b'aj xid'nac ach. Axo viñ b'aj ay ach ec' ticnaic, mañ etb'eyumoc ton viñ. Yuj chi' yelton tzala': Malaj viñ vetb'eyum xa chi, xchi Jesús d'a ix.

¹⁹ Ayic ix lajvi yab'an juntzañ chi' ix, ix yalanxi ix:

—Mamin, a svutej vab'ani to schecab' ach Dios. ²⁰ A eb' co mam quicham a oriñ aj Samaria oriñ tic, a d'a jun vitz tic yalnac sb'a eb' d'a Dios. Palta a exxo israel ex tic, tzeyala': A d'a Jerusalén, ata' yovalil b'at cal co b'a d'a Dios, xe chi, xchi ix.

²¹ Ix yalanxi Jesús d'a ix:

—Ach ix, sc'och d'a a c'ool tas svala'. Ay jun tiempoal ol javoc, mañxoolclaj d'a jun vitz tic ol ul eyal e b'a d'a co Mam Dios. Añejtona' d'a Jerusalén, mañxo yovaliloc ol ex c'och eyal e b'a ta'. ²² A ex aj Samaria ex tic, nivanoc tzeyal e b'a d'a Dios, palta mañ eyojtacocclaj. Xal oriñ israel oriñ tic, cojtac co Diosal b'aj scal co b'a. A d'a co cal ol elta jun Colvajum. ²³ Ay eb' to d'a co Mam Dios syal sb'a icha val d'a smojal. Axo ticnaic, toxo ix ja stiepoal, ol yal sb'a eb' d'a Dios cuchb'ab'il eb' yuj Espiritu icha val d'a smojal, yujto a co Mam Dios, sgana icha chi' tz'aj yalan sb'a eb' d'ay. ²⁴ A Dios, Espiritu. Yuj chi', tato ay eb' syal sb'a d'ay, yovalil a Espiritu scuchb'an eb' icha val d'a smojal, xchi Jesús d'a ix.

²⁵ Ix yalanxi ix d'ay:

—A in tic, vojta to ol ja jun Mesías. Ayic ol javoc ol yalan masanil tastac d'ayori, xchi ix d'ay. (Mesías syalelc'ochi Cristo, Ac'b'il Yopisio.)

²⁶ —A in ton van valan tic d'ayach, xchi Jesús d'a ix.

²⁷ A val slajvi yalan juntzañ chi' Jesús ix jax eb' sc'ayb'um. Ix sat sc'ool eb' yilani to van slolon Jesús yed' jun ix ix. Palta malaj junoc eb' ix c'anb'an d'ay tas sc'anb'ej d'a ix, ma tas yuj slolon yed' ix. ²⁸ Ix yactejcan

sch'ub' ix d'a sti' a a' chi'. Ix b'at yalan ix d'a eb' anima ay d'a schoñab'. Ix yalan ix d'a eb':

²⁹—Ay jun viñ masanil tas ojtannac yictax in cotoch uninal. Ix yal viñ d'ayin smasanil. Coyec ved'oc, b'at quilecnab'i. ¿Tope alaj viñ Cristo? xchi ix d'a eb'.

³⁰Yuj chi' ix elta eb' d'a yol schoñab' chi'. Ix javi eb' b'aj ayec' Jesús.

³¹Ayic manto c'och eb', ix yalan eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, va'añ jab'oc, xchi eb'.

³²Palta ix yalan d'a eb':

—Ay jun in vael mañ eyojtacoc a ex tic, xchi d'a eb'.

³³Yuj chi' ix laj sc'anb'an eb' d'ay junjun:

—¿Tom ay mach ix ul ac'an vaoc? xchi eb'.

³⁴Palta ix yalanxi d'a eb':

—Ayic tzin c'ulan tas sgana jun in checancoti, yic syic'an sb'a smunlajel, ichato tzin va svab'i. ³⁵A ex tic tzeyala': Chañeto ujal sja stiempoal sjochchaj ixim trigo, xe chi. Palta a in sval d'ayex: Q'uearñec q'uelan, ilecnab'i, toxo ix c'och sc'ual smolchajcot eb' anima d'ayin icha tz'aj sjochchaj ixim trigo. ³⁶Ay mach van schaan stojol yuj smolb'ancot eb' anima d'ayin yic schaan sq'uinal eb' d'a junelñej icha yaj eb' jochum trigo. Yuj chi' a mach tz'alanel Slolonel Dios icha tz'aj stzicjib'at ixim trigo yed' eb' smolb'ancot eb' anima icha tz'aj sjochchaj ixim, junñej ol tzalaj eb'. ³⁷Yujto yel syal jun ab'ix tic: Jun stzicanb'ati, ch'ocxo mach sjochani, xchi. ³⁸A in tic, ix ex in checb'at munlajel d'a scal eb' anima icha eb' sjochvi trigo, maj eyab' syail e tzicanb'ati. Ch'oc eb' b'ab'laj munlajnac d'a scal eb' icha eb' tzicumb'at trigo chi'. A exxo tic, toxoñej tze jochq'ue vaan ixim trigo chi', xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

³⁹A d'a jun choñab' d'a yol yic Samaria chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, yujto a jun ix ix chi' ix alan d'a scal eb': Yojtacñej tastac tzin c'ulej yictax in cotoch uninal, xchi ix. ⁴⁰Ix javi eb', ix tevioch eb' d'a Jesús to scan yed' eb'. Yuj chi' chab' c'ual ix ec' yed' eb'. ⁴¹Tzijtumto eb' ix ac'anoch d'a sc'ool ayic ix yab'an eb' tas ix yala'. ⁴²Yuj chi' ix yal eb' d'a ix ix chi':

—A ticnaic scac'och d'a co c'ool, mañocñej yuj tas ix al chi' d'ayoriñ, yujto scab' val yed' co chiquin. Scojtacan val el sic'lab'il to d'a val yel a jun tic co Columal yaj d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi eb' d'a ix.

B'oxinac sc'ol jun yuninal jun viñ yajal

⁴³Ayic ix ec' chab' c'ual chi', ix elxi Jesús d'a Samaria, ix b'atxi d'a yol yic Galilea, ⁴⁴yujto yalnac Jesús to malaj yelc'och junoc schecab' Dios d'a eb' anima b'aj cajan. ⁴⁵Ayic ix c'ochxi d'a Galilea, ix te tzalaj eb' anima schaan sc'ochi, yujto ayic ix xid'ec' eb' d'a Jerusalén d'a jun sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto, ix yil eb' juntzañ tastac xid' sc'ulej Jesús chi' ta'.

⁴⁶Ix lajvi chi', ix c'ochxi Jesús chi' d'a choñab' Caná d'a yol yic Galilea, aton b'aj ochnac a a' vinoal yuuj. Axo d'a choñab' Capernaum ay jun viñ yajal yaj d'a viñ rey, ay jun yuninal viñ te penaay. ⁴⁷Ayic ix yab'an viñ to ix cotxi Jesús d'a Judea, ix jaxxi d'a Galilea, ix b'at viñ yil Jesús. Ix tevi viñ d'ay yic sb'at yed' viñ d'a spat, yic sb'at yac'an b'oxoc sc'ool jun yuninal viñ chi', yujto vanxo schami.

⁴⁸Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tato max eyil juntzañ satub'tac tzin ch'oxo', juntzañ sch'oxanel in poder, tecan malaj junoc ex tzin eyac'och d'a e c'ool, xchi.

⁴⁹ Palta ix yalanxi viñ yajal chi':

—Mamin, coñ ved' elañchamel, yacb'an manto cham jun vuninal chi', xchi viñ d'ay.

⁵⁰ Ix yalanxi Jesús icha tic:

—Paxań. Mañ ol chamlaj jun uninal chi', xchi d'a viñ.

Ix yac'anoch viñ d'a sc'ool tas ix yal Jesús chi', yuj chi' ix pax viñ.

⁵¹ Vanto sc'ochxi viñ d'a spat, axo eb' schecab' viñ ix elta scha'a. Ix yalan eb':

—Pitzan viñ uninal chi', xchi eb' d'a viñ. ⁵² Ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Janic' ix b'oxi sc'ool viñ jun? xchi viñ.

—Atax d'a evi d'a tz'eymaj c'ual sich'i jun c'ac' chi' d'a viñ, xchi eb'.

⁵³ Yuj chi' ix snaancot viñ to icha chi' yorail yal Jesús chi' d'a viñ icha tic: Mañ ol chamlaj jun uninal chi', xchi. Yuj chi', ix yac'och Jesús viñ d'a sc'ool yed' jantac eb' ay d'a yol spat.

⁵⁴ Aton jun schab'il yechel satub'tac sch'ox Jesús tic. Ayic spetoj d'a Judea ix c'ochxi d'a Galilea, ata' ix sb'o junxo tic.

5

B'oxinac sc'ol jun viñ penaay

¹ Ix lajvi chi' ix q'uexxi Jesús d'a Jerusalén, ix b'at yilan jun sq'uiñ eb' yetisraelal. ² A d'a yol choñab' Jerusalén chi', d'a slac'anil jun puerta b'aj tz'och noc' calnel, ata' ay jun tanque scuch Betesda d'a sti' eb' israel chi'. Oye' val stentail. ³⁻⁴ Tzijtun eb' penaay ayec' ta. Ay eb' max yal yilani, ay eb' max yal sb'eyi, ay eb' sich'inaqueli. ⁵ Ay jun viñ 38 ab'ilxo penaay. ⁶ Axo ix yilan Jesús jichanec' viñ. Yojtac to pecatax icha chi' yaj viñ. Yuj chi' ix sc'anb'an d'a viñ:

—¿Tzam a nib'ej tzach b'oxicani? xchi d'a viñ.

⁷ Ix yalan viñ penaay chi':

—Mamin, malaj mach tzin ac'anem d'a yol a' tic ayic tz'ib'xi a' d'a juntac el. Ayic tzin nib'ej tzin emi, ch'ocxo eb' sb'ab'laj em d'a vichañ, xchi viñ d'a Jesús.

⁸ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ:

—Q'ueañ vaan, ic'chaañ a vaynub' tic, b'eyañ, xchi d'a viñ.

⁹ D'a jun rato chi', ix b'oxi sc'ool viñ. Ix yic'ancharañ svaynub' viñ chi', ix syamanoch viñ sb'eyi. Palta sc'ual ic'oj ip. ¹⁰ Yuj chi' ay jayvañ eb' aj Judea ix alan d'a viñ:

—A ticnaic, sc'ual ic'oj ip. Mañ sleyaloc tzic'chaañ a vaynub' tic, xchi eb' d'a viñ.

¹¹ Ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:

—A jun viñ in ac'an b'oxoc, a viñ ix alan d'ayin: Ic'chaañ a vaynub' tic, tzach b'eyi, xchi viñ, xchi viñ.

¹² Ix sc'anb'an eb' d'a viñ:

—¿Mach jun viñ ix alan chi' d'ayach to tzic'chaañ a vaynub' tic, tzach b'eyi? xchi eb'.

¹³ Palta mañ yojtacoc viñ tas sb'i jun ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ chi', yujto ix satb'at Jesús chi' d'a scal jantac anima ayec' chi' ta'. ¹⁴ Axo d'a junelxo ix ilchaj viñ yuj Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalan d'a viñ:

—Inai ach b'oxi. Mañxo a c'ulej chucal, yic mañxo ol ja junocxo yaelal más te nivan d'a ib'añ, xchi d'a viñ.

¹⁵ Yuj chi' ix b'at viñ yal d'a eb' viñ aj Judea chi' to a Jesús chi' ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ.

¹⁶ Yuj chi' ix te och eb' viñ ajc'olal d'a Jesús chi', yujto a d'a sc'ual ic'oj ip ix sc'ulej juntzañ chi'. ¹⁷ Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—A in Mam smunlajñej. Yuj chi' añaña' tzin munlajñejpaxi, xchi d'a eb'.

¹⁸ Yujto ix yal juntzañ chi' Jesús, ijanxo val sgana eb' smilchamoc. Mañocñej yuj b'aj max sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip chi', palta yujto slajb'ej sb'a yed' Dios ayic syalanoch Dios chi' Smamoc.

A yopisio Yuninal Dios

¹⁹ Ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, a in tic Yuninal in Dios, max yal in c'ulan junoc tas d'a yol vico', añañ tas svil sc'ulan in Mam tzin c'ulej. A jantacñej tas sc'ulej in Mam chi', a tzin c'ulejpaxi. ²⁰ A in Mam chi', te xajan in yuuj a in Yuninal in tic. A jantacñej tas sc'ulej, sch'oxpax d'ayin. Ayto val juntzañxo tas te nivan ol sch'oxo', ol te sat e c'ool eyilani. ²¹ Yujto a in Mam chi' tz'ac'an pax pitzvoc eb' chamnac, syac'an sq'uinal eb'. Ichinpaxta' a in Yuninal in tic svac' sq'uinal eb' in gana svac' sq'uinal. ²² A in Mam chi', max sch'olb'itej junoc anima. Palta a in Yuninal in tic, ix ac'ji vopisio in ch'olb'itan yaj eb' anima smasanil, ²³ yic vach' lajan tz'aj vic'jichaañ icha tz'aj yic'jichaañ in Mam chi' yuj masanil anima. Tato ay eb' malaj tzin och d'ay, añañtona' malaj tz'ochpax in Mam d'a eb', yujto a checjinac in coti.

²⁴ Val yel sval d'ayex, a eb' tz'ab'an in lolonel, syac'anpaxoch jun in checancot eb' d'a sc'ool, ay sq'uinal eb' d'a junelñej. Mañxo ol b'atcan eb' d'a syaelal, yujto toxo ix colchajel eb' d'a yol sc'ab' chamel, ix schaan sq'uinal eb'. ²⁵ Val yel sval d'ayex, a ticsaic toxo ix ja stiempoal yab'an in jaj eb' chamnac a in Yuninal in Dios tic. A eb' tz'ab'ani, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej. ²⁶ Yujto a in Mam aj q'uinaltaxon d'a yol yico'. Yac'annaccan jun chi' d'ayin to aj q'uinal in paxi. ²⁷ Yac'annacpaxcan vopisio in ch'olb'itan masanil eb' anima, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail. ²⁸ Mañ eyac' sat e c'ol yuj juntzañ sval tic, yujto ay jun tiempoal ol javoc, a val eb' mucanxo ol yab' in jaj eb'. ²⁹ Ol laj q'uex vaan eb' b'aj mucan chi'. A eb' vach' syutej sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol pitzvocxi eb', ol schaan sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' sc'ulan chucal, ol pitzvocxi eb', palta ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. ³⁰ A in tic, malaj jab'oc tas syal in b'oan d'a yol vico', tzin ch'olb'itej icha tas schec in Mam chi' in c'ulej. Tzin ch'olb'itej d'a stojolal, yujto mañoc tas icha in gana tzin c'ulej, palta icha sgana jun checjinac in coti, aton in Mam.

A eb' sch'oxanel yopisio Jesús

³¹ Tato munil svala' to ay vopisio, malaj yelc'och jun vic sval chi'.

³² Palta ay junxo tz'alani tas vopisio. A jun chi', vojtaç to te yel syala'.

³³ A ex tic xid' e chec c'anb'aj d'a viñaj Juan tas yopisio viñ. A tas yalnac viñ vuuj, te yel. ³⁴ Palta a in tic, max vac'ochlaj yipoc in c'ool tas syal junoc anima vuuj. Toñej svac e nacoti tas yalnaccan viñaj Juan chi' d'ayex, yic tzex colchaji. ³⁵ A tas ix yal viñaj Juan chi', lajan icha junoc tas tz'ac'an saquilq'uinal ayel yoc. Yuj chi', ix ex te tzalaj jayeoc c'ual eyab'ani. ³⁶ Palta ay junxo ec'al yelc'och d'a viñaj Juan chi'. A sch'oxaneli tas vopisio, yujto a juntzañ tas syac' in Mam in c'ulej, a tzin c'ulej. Icha chi' tz'aj schecclajeli to a in Mam chi' checjinac in coti. ³⁷ A in Mam chi',

a checjinac in coti, a syac' testigoal sb'a vuuj. A ex tic, malaj b'aj ix eyab' sjaj sloloni. Malaj b'aj ix eyil juneloc. ³⁸ Max eyac'och slolonel d'a e c'ool, yujto max in eyac'och d'a e c'ool a in checb'il in cot yuuj tic. ³⁹ A ex tic scham val e sayan eyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, yujto a e naani to icha chi' ol aj yilchaj e q'uinal d'a junelñej. Palta vach'chom syal vab'ixal Slolonel Dios chi', ⁴⁰ malaj e gana tzex ja d'ayin yic tze cha e q'uinal.

⁴¹ Malaj yelc'och d'ayin tato syal vach' lolonel eb' anima vuuj. ⁴² Vojtac tas yaj e pensar, mañ xajanoc Dios eyuuj. ⁴³ A in tic, ac'b'il in cot yuj in Mam, palta max in e cha'a. Tato ay junocxo munil ol javoc d'a yol yico', a jun chi' ol e cha'a. ⁴⁴ ¿Tas ol aj in eyac'anoch d'a e c'ool, yujto añej d'a eyichañ junjun ex e gana ay eyelc'ochi, malaj pax e gana ay eyelc'och d'a yichañ Dios te yel? ⁴⁵ Xe natalaj to a in ol val d'a in Mam chi' tas e chucal. Palta a viñaj Moisés ol alanoc, aton viñ tze tz'ac eyac'och d'a e c'ool. ⁴⁶ Tato tzeyac'och d'a e c'ool tas stz'ib'ejnaccan viñaj Moisés chi', tzam in eyac'ochlaj d'a e c'ool, yujto a viñaj Moisés chi' tz'ib'annaccan vab'ixal. ⁴⁷ Palta tato max eyac'och tas stz'ib'ejnaccan viñ chi' d'a e c'ool, ¿tas ol aj eyac'anoch d'a e c'ool tas sval tic d'ayex? xchi Jesús d'a eb' viñ aj Judea chi'.

6

Yac'nac va oye' mil vinac Jesús

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Ix lajvi chi' ix b'atxi Jesús, ix c'ochxi d'a junxo sc'axepalec' a' ñajab' yic Galilea, scuchan pax a' Tiberias. ² Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj, yujto ix yil juntzañ satub'tac sch'ox yil eb' ayic syac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay. ³ Axo Jesús chi', ix b'at yed' eb' sc'ayb'um d'a jun tzalan. Ata' ix em c'ojan yed' eb'. ⁴ Vanxo sja stiempoal sq'uiñ eb' israel yic snajicot tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. ⁵ Axo ix yilan Jesús, tzijtum eb' anima van sc'och d'ay. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Felipe:

—¿B'ajtil ol co man tas sva eb' anima tic? xchi d'a viñ. ⁶ Palta toñej ix yal icha chi', yic syab'i tas ol yal viñaj Felipe chi', yujto yojtacxo tas ol yutoc. ⁷ Ix yalan viñaj Felipe chi' d'ay:

—Vach'chom qued'nac chab'oc ciento denario pan, palta max yab'laj yic tz'ac'chaj jab' jab'oc d'a junjun eb', xchi viñ.

⁸ Aypax junxo sc'ayb'um Jesús, scuch Andrés, yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Simón Pedro. Ix yalan viñ d'a Jesús chi':

⁹ —Ay jun viñ unin ayec' qued' d'a tic, yed'nac oye' ixim pan cebada viñ yed' cha pitañ noc' chay. Palta ¿tom ol yab' jab' tic d'a scal eb' smasanil? Ina te tzijtum eb', xchi viñ.

¹⁰ Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Alec d'a eb' anima tic to tz'em c'ojan eb' smasanil, xchi d'a eb'. A jun lugar b'aj ayec' eb' chi', nivan ac'lic. Ix em c'ojan eb' smasanil, ay am oyeoc mil eb' viñ vinac. ¹¹ Axo Jesús ix ic'ancharñ ixim pan chi', ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix schecan pucjocb'at ixim d'a eb' c'ojanem chi'. Icha pax chi' ix yutej noc' chay chi'. Ix yab'lej eb', ato syala' jantac snib'ej eb'. ¹² Axo yic ix lajvi sva eb' sic'lab'il, ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Molec jantacto ix can chi', yic malaj tas tz'ixtaxi, xchi d'a eb'.

¹³ Axo ix lajvi smolan eb' chi', lajchaveto xuuc ix b'ud'ji yuj ixim pan ix yac' sobre d'a ixim oye' pan cebada chi'. ¹⁴ A eb' anima chi', ix yil eb' jun tas satub'tac ix sch'ox Jesús chi'. Yuj chi' ix yal eb':

—Aton jun tic, schecab' Dios tarivab'iltaxon sja d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi eb'.

¹⁵ Palta yojtaco Jesús to sgana eb' yac'an pural yoch sreyaloc. Yuj chi' ix sb'esel sb'a d'a scal eb', ix b'atcan d'a scal lum tzalquixtac chi' sch'ocojo.

Ix b'ey Jesús d'a sat a' ñajab'

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Ayic vanxo sq'uc'b'i, ix emc'och eb' sc'ayb'um Jesús d'a sti' a' ñajab'. ¹⁷ Ix och eb' d'a yol te' barco, ix b'atxi eb'. Sgana eb' sc'axpajec' d'a choñab' Capernaum ay d'a sti' a' ñajab' chi'. Te q'uc'b'alxo ix b'at eb'. Manto jaxlaj Jesús ix b'at eb'. ¹⁸ Axo yic van sb'ey eb', ix ovajchaar' jun ic' te ov d'a sat a' ñajab' chi'. Ix te q'ue chulan a' yuj jun ic' chi'. ¹⁹ Ayxom junoc nañal schab'il legua sb'at eb' d'a sat a', axo ix yilan eb' van sc'och Jesús d'a eb'. Torñej sb'eyb'at d'a sat a'. Yuj chi' ix te xivq'ue eb'. ²⁰ Palta ix yalan d'a eb':

—Mañ ex xivoc, A in, xchi d'a eb'.

²¹ Ichato chi' junc'olalxo ix chajioch yuj eb' d'a yol te' barco chi'. Elañchamel ix ec'c'och eb' d'a sc'axepal a' b'aj van sc'och eb' chi'.

A eb' anima sayan ec' Jesús

²² Axo d'a junxo c'u, añeja' yajcan eb' anima chi' d'a sc'axepal a' chi'. Axo ix snaancot eb' to junñej te' barco chi' ix b'ati, añej pax eb' sc'ayb'um Jesús ix och d'a yol te', maj ochlaj Jesús chi' yed' eb'. ²³ Yacb'an chi' ay juntzañxo barco ix cot d'a choñab' Tiberias, ix c'och d'a slac'anil jun lugar b'aj ix sva ixim pan chi' eb', aton b'aj ix yac' yuj diosal Cajalil yuj ixim. ²⁴ Axo ix yilan eb' anima chi', mañxo ayoc' Jesús chi' yed' eb' yed' pax eb' sc'ayb'um. Yuj chi' ix laj och eb' d'a yol juntzañ barco chi'. Ix b'at sayanec' Jesús chi' eb' d'a choñab' Capernaum.

A Jesús tz'ac'an vael yic q'uinal

²⁵ Axo ix c'och eb' anima chi' d'a sc'axepalec' a' ñajab' chi', ata' ix ilchaj Jesús yuj eb'. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ¿tom d'a tic ayach eq'ui? ¿Janic' ach javi? xchi eb' d'ay.

²⁶ Ix yalan d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, yujñej to ex b'ud'ji e vaan ixim pan, yuj chi' tzin e saya', mañ yujoc to ix nachajel eyuuj tas syalelc'och juntzañ satub'tac ix in ch'ox chi'. ²⁷ Mañ eyac' eyip e sayan ec' tas svaji, yujto elañchamel slajvieli. Palta sayequec' jun vael max lajviel-laj, yujto a' ol ac'an e q'uinal d'a junelñej. Ol vac' jun chi' d'ayex, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, a co Mam Dios sch'oxaneli to chab'il in yuuj, xchi Jesús d'a eb'.

²⁸ Yuj chi' ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas ol cutoc co c'ulan tas snib'ej Dios sco c'ulej chi'? xchi eb' d'ay.

²⁹ Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

—Aton jun tic snib'ej Dios tze c'ulej, to tzin eyac' val och d'a e c'ool, yujto a checjinac in coti, xchi d'a eb'.

³⁰ Ix sc'anb'anxi eb' d'ay:

—¿Tas val junoc satub'tac tza ch'ox quila' yic ol ach cac'och d'a co c'ool? ¿Tas tza c'ulej? ³¹ A eb' co mam quicham ec'nac d'a peca', yilnac jun

tas satub'tac eb', svanac jun maná eb' d'a taquirñ luum^{6.31} icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Aton jun tz'alan icha tic: A Dios ac'jinaccot tas sva eb' d'a satchaari, xchi, xchi eb' d'a Jesús chi'.

³² Yuj chi' ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, marioclay viñaj Moisés tz'ac'an jun vael yic satchaari chi'. Palta a in Mam tz'ac'an jun vael te yel scot d'a satchaari.

³³ Yujto a jun vael syac' Dios tic, a d'a satchaari emnaccoti. Ay eb' ay d'a yolyib'ariq'uinal tic ol scha sq'uinal d'a junelñej yuuj, xchi Jesús.

³⁴ Ix yalanxi eb':

—Mamin, ac' jun vael chi' d'ayori d'a masanil tiempo, xchi eb' d'ay.

³⁵ Ix yalanxi d'a eb':

—A in ton tic icha vael vaji, Ac'um in q'uinal. A eb' sja d'ayin, marixa b'aq'uiñ ol och svejel eb'. A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, marixa b'aq'uiñ ol tacjoc sti' eb'. ³⁶ Palta toxo ix val d'ayex, vach'chom tzin eyila', max in eyac'och d'a e c'ool. ³⁷ Masanil eb' tz'ac'ji d'ayin yuj in Mam, ol ja eb' d'ayin. A eb' sjavi d'ayin, mariñ ol in pechel eb'. ³⁸ A in tic, cotnac in d'a satchaari yic tzul in b'o icha snib'ej Dios checjinac in coti. Mariñ yujoc ul in b'oan icha tas tzin nib'ej cotnac in. ³⁹ A tas snib'ej in Mam checjinac in coti, to mariñ ol satel junoc mach d'a scal eb' syac' d'ayin. Sgana to a in ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual. ⁴⁰ A in tic, Yuninal in Dios. Yuj chi' jantacñej eb' tzin ilani, tato tzin yac'och eb' d'a sc'ool, snib'ej in Mam chi' to scha sq'uinal eb' d'a junelñej. Yuj chi' a in ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual, xchi Jesús d'a eb'.

⁴¹ Ayic ix yab'an juntzari chi' eb' aj Judea, chuc tas ix yalub'tañej eb' d'a spatic Jesús chi', yujto ix yala': A in ton tic icha vael vaji, cotnac in d'a satchaari, xchi d'a eb'.

⁴² Yuj chi' ix yalan eb':

—A Jesús tic, yuninal viñaj José. Cojtac smam snun viñ, palta syala' to d'a satchaari cotnac, xchi eb' aj Judea chi'.

⁴³ Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Mariñ in eyalub'tañej. ⁴⁴ A in Mam checjinac in coti. Malaj junoc mach syal scomon ja d'ayin, schaan sq'uinal tato marioc in Mam tz'ac'ancot d'ayin. A eb' sja d'ayin, ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual.

⁴⁵ Tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios icha tic: Ol c'ayb'aj masanil anima yuj Dios, xchi eb'. Yuj chi', a jantacñej eb' syac'och schiquin d'a tas syal co Mam Dios, tato snachajel yuj eb' tas syala', ol ja eb' d'ayin.

⁴⁶ Mariñ vanoc valani to ay mach ix ilan co Mam Dios. Palta a in tic, a d'ay cotnac in, a inñej vilnac. ⁴⁷ Val yel sval d'ayex, a mach tzin ac'anoch d'a sc'ool, ay sq'uinal d'a junelñej. ⁴⁸ A in tic, icha vael vaji, Ac'um in q'uinal.

⁴⁹ A eb' co mam quicham, svanac jun maná eb' d'a taquirñ luum, palta añejtona' chamnac eb' smasanil. ⁵⁰ Palta a eb' svaan jun vael cotnac d'a satchaari, malaj b'aq'uiñ ol cham eb'. ⁵¹ A in cotnac in d'a satchaari tic, icha vael vaji, yujto Ac'um in q'uinal. Yuj chi', a eb' svaan jun vael tic, ay sq'uinal eb' d'a junelñej. A jun vael svac' vajoc tic, aton in nivanil, xchi Jesús d'a eb'.

⁵² Axo eb' aj Judea chi', ix stelaj sb'a eb' yuj tas ix yal chi', ix laj yalan eb':

—A jun viñ tic, ¿tas ol yutoc viñ yac'an snivanil co chi snaani? xchi eb'.

⁵³ Yuj chi' ix yalxi d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, tato mañ ol e chi in nivanil a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, mañ ol eyuc'anpaxlaj in chiq'uil, mañ ol e chalaj e q'uinal. ⁵⁴ Yuj chi', yalñej mach tz'ab'lan in nivanil tic, syuc'anpax in chiq'uil, ay sq'uinal d'a junelñej. A in ol vac' pitzvocxi d'a slajvub' c'ual. ⁵⁵ Yujto a jun in nivanil tic, yel lajan yopisio yed' tas svaji. A in chiq'uil lajan yopisio yed' tas tz'uc'ji. ⁵⁶ Yalñej mach schi'an in nivanil tic, syuc'an pax in chiq'uil, junxoñej tz'ajcan ved'oc. Ayin pax och d'ay. ⁵⁷ A co Mam Dios pitzan d'a masanil tiempo, a checjinac in coti. Yuuj pitzan in. Yuj chi', a mach schi'an in nivanil tic, ol vac' sq'uinal. ⁵⁸ A ticnaic, van valan yuj jun icha vael cotnac d'a satchaafi. A jun tic, mañ lajanoc yed' jun maná svanac eb' co mam quicham d'a peca'. Nivanoc svanac eb', palta chamnac pax eb'. Palta a mach ol vaan jun icha vael tic, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

⁵⁹ A d'a yol spatil culto d'a choñab' Capernaum, ata' ix yal juntzañ c'ayb'ub'al tic Jesús.

Yalnac Jesús yuj q'uinal d'a junelñej

⁶⁰ Ayic ix yab'an juntzañ chi' jantac eb' anima tzac'anoch yuj Jesús chi', ix yalan eb':

—Te ya juntzañ slolonel syal tic. ¿Tom ay mach syal schaan yab'i? xchi eb'.

⁶¹ Axo Jesús chi', yojtaco tas jun syal eb' chi', yuj chi' ix yalanxi d'a eb':

—¿Tom a jun tic tz'ic'an somchajel e c'ool? ⁶² A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tato ol eyil in q'uex b'aj cotnac in, ¿tas ol eyutoc eyalani? ⁶³ A Espíritu tz'ac'an q'uinal. Axo co nivanil tic malaj yopisio. A juntzañ lolonel ix val tic d'ayex, te yel, yic pax Espíritu, a tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. ⁶⁴ Palta ayex max in eyac'och d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

Icha chi' ix yutej yalan d'a eb', yujto atax d'a yichb'anil yojtactaxoni mach eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Yojtac paxi mach jun ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. ⁶⁵ Ix yalanxi:

—Yujto ayex maj in eyac'och d'a e c'ool, yuj chi' valnac d'ayex, malaj junoc mach syal scomon ja d'ayin tato mañoc in Mam tz'ac'ancot eb' d'ayin, xin chi, xchi Jesús d'a eb'.

⁶⁶ Atax ta', tzijtum eb' tzac'anoch yuuj ix meltzajxi d'a spatic. Mañxa sgana eb' tz'och tzac'an yuuj. ⁶⁷ Yuj chi' ix sc'anb'an Jesús d'a eb' lajchavaafi:

—Xal ex tic, ¿ay am pax e gana tzex meltzajxi d'a e patic? xchi d'a eb'.

⁶⁸ Axo viñaj Simón Pedro ix tac'vi d'ay:

—Mamin, ¿mach b'aj ol oñ och tzac'an jun? Malaj junxo mach icha tic sloloni yic sco cha co q'uinal d'a junelñej. ⁶⁹ A oñ tic, toxo ix ach cac'och d'a co c'ool. Cojtac, a ach tic Sic'b'il ach el yuj Dios, xchi viñaj Pedro chi'.

⁷⁰ Ix yalanxi Jesús d'a eb':

—A ex e lajchavaafi, a in ex in sic'caneli. Palta ay jun d'a e cal, schecab' viñi diablo yaji, xchi d'a eb'.

⁷¹ A jun ix yal chi', aton viñaj Judas yuninal viñaj Simón aj Queriot. Yujto a viñaj Judas chi' ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel. Palta yetc'ayb'umal sb'a viñi yed' eb' uxluchvañ chi'.

7

¹ Ix lajvi chi', ix och ijan Jesús yec' d'a yol yic Galilea. Axo d'a yol yic Judea, malaj sgana ix ec' ta', yujto a eb' viñ aj Judea chi', sgana eb' viñ smilanchamoc. ² Van sja stiempoal sq'uiñ eb' israel scuch q'uiñ chinama. ³ Yuj chi' ix yal eb' yuc'tac Jesús chi' d'ay:

—Mañ ach can d'a tic. Ixic d'a Judea, yic vach' a eb' a c'ayb'um ayec' ta', ol yil pax eb' tastac satub'tac tza ch'oxo'. ⁴ Tato ay junoc mach sgana scheclajel d'a yichañ eb' anima, max yal-laj elc'altac tz'eq'ui. Yuj chi', tato yel ay juntzañ satub'tac tza ch'oxo', yovalil tza ch'oxel a b'a d'a yichañ eb' anima, xchi eb' d'ay.

⁵ Ix stz'ac yal eb' yuc'tac d'ay icha chi', yujto max yac'och Jesús chi' eb' d'a sc'ool. ⁶ Yuj chi' ix yal d'a eb':

—Manto stiempoaloc in ch'oxanel in b'a. A exxo tic, yalñej tas tiempoal syal e naani. ⁷ A eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic eyed'oc, max ex schaquel-laj eb'. A inxo tic, tzin schaquel eb', yujto tzin ch'oxeli to malaj svach'il sb'eyb'al eb'. ⁸ Ixiquec e ch'ocoj d'a jun q'uiñ chi'. Yujto a in tic, manto ol in q'uec'ochlaj, yujto manto stiempoaloc in ch'oxanel in b'a, xchi Jesús d'a eb'.

⁹ Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix can yuj eb' d'a Galilea chi'.

Ix b'at Jesús d'a jun q'uiñ chinama

¹⁰ Palta axo yic toxo ix q'ue eb' yuc'tac Jesús chi', ix q'ue paxi, palta elc'altacñej ix aj sq'uei. ¹¹ A eb' aj Judea, ix smaclej eb' sc'och Jesús chi' d'a jun q'uiñ chi'.

—¿B'ajtil ayec' jun vinac chi'? xchi eb'.

¹² Mañ jantacoc yalub'tañan eb' anima. Ay eb' tz'alani: Te vach' viñ, xchi eb'. Ay pax eb' tz'alaxi: Maay, syac' eb' anima viñ musansatil, xchi eb'.

¹³ Palta elc'altac syalub'tañej eb', yujto xiv eb' yab'an eb' viñ aj Judea chi'.

¹⁴ Vanxo snartalbi jun q'uiñ chi', ix q'uec'och Jesús d'a yamaq'uil templo. Ix och ijan sc'ayb'an eb' anima ta'. ¹⁵ Axo eb' ay yopisio d'a scal eb' aj Judea chi', ix te sat sc'ol eb' yab'ani. Ix laj yalan eb':

—¿Tas val syutej yojtacanel juntzañ syal tic? Ina mañ c'ayb'ab'iloc, xchi eb'.

¹⁶ Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a eb':

—A juntzañ c'ayb'ub'al sval d'ayex tic, mañ vicoc. Yic Dios checjinac in coti. ¹⁷ Tato ay eb' syal sc'ol sc'ulej icha sgana Dios, ol nachajel yuj eb' tato yic Dios juntzañ c'ayb'ub'al tic, mato munil sval d'a yol vico'. ¹⁸ A mach slolon d'a yol yico', toñej syic'chañ sb'a, yic ay yelc'och d'a yichañ eb' anima snaani. Palta a in tic, in gana a Dios checjinac in cot ay yelc'och d'a eyichañ. Yuj chi', te yel svala'. Malaj jab'oc es svala'.

¹⁹ Aton val viñaj Moisés ac'jinaccan sley Dios d'ayex. Palta ina malaj junoc ex tze c'anab'ajej tas syal jun ley chi'. ¿Tas yuj e gana tzin e milchamoc? xchi Jesús d'a eb'.

²⁰ Axo eb' anima ayec' chi' ta', ix yal eb' d'ay:

—A ach tic, tecan ayoch junoc enemigo d'ayach. ¿Mach junoc sgana ach smilancham tzila'? xchi eb' d'ay.

²¹ Yuj chi' ix yalanxi d'a eb':

—Ay jun tas ix in c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip. E masanil ix sat e c'ool yuuj.

²² Yuj eb' co mam quicham d'a peca', elnaccan yich jun b'eyb'al scuch circuncisión. Axo viñaj Moisés aljinaccani to yovalil sco b'eyb'alej jun

chi'. Yuj chi' vach'chom sc'ual ic'oj ip, slaj eyac' circuncidar eb' unin tzato alji. ²³ A ex tic tzeyac' circuncidar eb' unin d'a sc'ual ic'oj ip, yic max ex ec' d'a yib'añ jun ley Moisés chi'. Tato icha chi', ¿tas yuj scot eyoval d'ayin yujto ix vac' b'oxoc sc'ol jun viñ penaay d'a sc'ual ic'oj ip chi'? ²⁴ Mañ e comon ch'olb'itej junoc mach d'a ichriejta'. Tato ay mach tze ch'olb'itej, d'a stojolal tzeyutej e ch'olb'itani, xchi Jesús d'a eb'.

Yalnac Jesús b'aj cotnac

²⁵ Yuj chi' ay jayvañ eb' aj Jerusalén ix alani:

—A jun viñ tic, ¿tom mañoc viñ sgana eb' smilchamoc? ²⁶ Palta ina yajec' viñ tic, van slolon viñ d'a co cal. Ina malaj jab'oc tas syal eb' d'a viñ. Tecan toxo ix snael eb' yajal chi' to a Cristo. ²⁷ Ayic ol ja Cristo chi', malaj mach ojtannac b'aj ol cotoc. Palta a jun viñ tic, cojtac b'aj cotnac viñ, xchi eb'.

²⁸ Yacb'an van sc'ayb'an eb' anima chi' Jesús d'a yamaq'uil templo chi', te chaañ ix yalelta d'a scal eb':

—Ina eyojtac in. Eyojtacpax b'aj cotnac in. Palta mañ muniloc in ja d'a yol vico'. A Dios te yel checjinac in coti. Palta a Dios chi' mañ eyojtacoc.

²⁹ A inxo tic vojta, yujto ata' cotnac in. A' checjinac in coti, xchi d'a eb'.

³⁰ Yuj chi' ay eb' ix alani to tz'ac'jioch d'a preso. Palta malaj mach ix yamani, yujto manto c'och stiempoal schami. ³¹ Tzizjium eb' anima ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, ix yalan eb':

—Ayic ol javoc Cristo, ¿tom más ec'to tas satub'tac ol sch'ox d'a yichañ jun viñ tic? xchi eb'.

Cheb'ilib'at eb' polencia syam Jesús

³² Ix yab' eb' viñ fariseo tas syal eb' anima yuj Jesús. Yuj chi', a eb' viñ yed' eb' viñ sat sacerdote ix checanb'at juntzañ eb' stañvumal stemplo Dios, yic b'at yic'cot Jesús eb', yic syac'anoch eb' d'a preso snaani. ³³ Axo Jesús ix alan d'a eb' anima:

—Jayexonej c'ual ayinec' eyed'oc, ol lajvoc chi' ol in meltzaj d'a mach checjinac in coti. ³⁴ A exxo tic, ol in e sayeq'ui, palta mañxo ol in ilchaj eyuuj, yujto max yal e c'och b'aj ol in c'och chi', xchi d'a eb'.

³⁵ Axo eb' aj Judea chi', ix laj yal eb':

—¿B'ajtil ol c'och viñ snaani, yuj chi' syal viñ to mañxo ol ilchaj viñ cuuj? Ina ay eb' quetchoñab' ayb'at d'a scal eb' griego. ¿Tom sgana viñ ata' ol c'och d'a scal eb', sb'at sc'ayb'an masani eb' griego chi' viñ snaani?

³⁶ Ina ix yal viñ d'ayon: A ex tic, ol in e sayeq'ui, palta mañxo ol in ilchaj eyuuj, yujto max yal e c'och b'aj ol in c'ochoc, xchi viñ d'ayon. ¿Tas val syalelc'och jun ix yal viñ tic d'ayon? xchi eb'.

A jun icha a a' spac' d'a co pixan

³⁷ A d'a slajjub' c'ual q'uiñ chi', aton jun c'u te nivan yelc'ochi, ata' ix elta liñan Jesús d'a yichañ eb' anima. Te chaañ ix yalelta d'a scal eb':

—Tato ayex tze nib'ej tze cha e q'uinal d'a junelñej, cotañec d'ayin. Icha tz'aj eyuc'an a a', ayic stacji e ti', icha chi' ol aj e chaan e q'uinal d'ayin.

³⁸ Tato ayex tzin eyac'och d'a e c'ool, icha to ay jun a a' tz'el yoc ol pac' d'ayex. Aton jun chi' tz'ac'an e q'uinal d'a junelñej. Yujto icha chi' syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi Jesús d'a eb' anima chi'.

³⁹ Icha chi' ix yutej yalani to a eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, ol ac'jococh Yespíritu Dios d'a eb'. A d'a jun tiempool chi', manto ac'ji Yespíritu Dios d'a eb' anima, yujto manto q'uex Jesús d'a satchañ.

Ix stelaj sb'a eb' anima yuj Jesús

⁴⁰ Ix lajvi yab'an eb' anima tas ix yal Jesús chi', ay eb' ix laj alani:

—Val yel, aton jun tic schecab' Dios tañvab'iltaxon sja cuuj, xchi eb'.

⁴¹ Ay pax eb' ix laj alani:

—A jun tic aton Cristo, xchi eb'.

Palta ay eb' ix alanxi:

—A Cristo chi', ¿tom aj Galilea icha jun viñ tic tze na'a? ⁴² A Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan tz'alani to a Cristo yovalil ol aljoc d'a choñab' Belén b'aj ec'nac viñaj David d'a peca', yujto yirñtilalcan viñaj David chi', xchi eb'.

⁴³ Yuj chi' ix och ijan eb' anima stelan sb'a yuj Jesús chi'. ⁴⁴ Ay eb' sgana syac'och d'a preso, palta malaj mach syamani.

Majyac'ochlaj Jesús eb' viñ yajal d'a sc'ool

⁴⁵ Axo eb' stañvumal stemplo Dios, añeja' sch'ocoj eb' ix c'ochxi b'aj ayacan eb' viñ ix checanb'at eb' chi', aton eb' viñ fariseo yed' eb' viñ sat sacerdote. Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a eb':

—¿Tas yuj maj eyic'cot Jesús chi'? xchi eb' viñ.

⁴⁶ —Malaj junoc mach stzac'van slolon icha slolon chi', xchi eb'.

⁴⁷ Yuj chi' ix yalanpax eb' viñ fariseo chi' d'a eb':

—¿Tom ix ex ac'jipax musansatil a ex tic? ⁴⁸ ¿Tom ay junoc co yajalil ix ac'anoch viñ d'a sc'ool? Añejtona' a oñ fariseo oñ tic, ¿toc ay junoc oñ ix cac'och viñ d'a co c'ool? ⁴⁹ Añej eb' comon anima ix ac'anoch viñ d'a sc'ool. Palta a eb' chi', mañ yojtacoc jab'oc ley Moisés eb'. Yuj chi' aycot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb', xchi eb' viñ fariseo chi'.

⁵⁰ Palta ay jun viñ fariseo chi' scuch Nicodemo. Aton jun viñ xid'naquec' lolonel yed' Jesús d'ac'valil. Ix yalan viñ d'a eb':

⁵¹ —A jun ley ayacan d'ayoñ, syala' to mañ sleyaloc scac'b'at d'a yib'añ junoc anima, tato manto cab'i tas smul, xchi viñ d'a eb'.

⁵² Yuj chi' ix yalanxi eb' d'a viñ:

—¿Tom aj Galilea ach yed' viñ? C'ayb'ej Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Ata' ol ila' to mañoclay d'a Galilea ol cot viñ schecab' Dios tañvab'il cuuj, xchi eb' d'a viñ. ⁵³ [Ix laj pax junjun eb' d'a spat.

8

A yab'ixal jun ix ajmul ix

¹ Axo Jesús ix b'at d'a tzalan Olivo. ² Vanxo sacb'i, ix c'ochxi d'a yol yamaq'uil templo chi'. Ayic ix c'och ta', masanil eb' anima ix c'och yed'oc. Ix em c'ojan, ix sc'ayb'an eb'. ³ Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo ix ic'ancot jun ix d'a Jesús, ix yamchaj ix yuj eb' viñ ayic van smulan ix. Ix ac'jioch ix yuj eb' viñ d'a yichañ Jesús yed' eb' ayec' yed'oc. ⁴ Ix yalan eb' viñ d'ay:

—Ach co c'ayb'umal, a jun ix ix tic, van smulan ix ayic ix yamchaj ix cuuj. ⁵ A ley Moisés tz'alani, tato ay junoc ix ix sc'ulan icha tic, yovalil sjulq'uenajcham ix. Xal ach, ¿tas xa chi? xchi eb' viñ d'ay.

⁶ Palta toñej stz'ac sc'anb'ej eb' viñ, yic syil eb' viñ tas syal Jesús chi', yujto sgana eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ. Palta toñej ix em ñojan, van stz'ib'an yed' yiximal sc'ab' d'a sat luum. ⁷ Ix sc'anb'anxi eb' viñ d'ay:

—¿Tas xa chi yuj jun tic jun? xchi eb' viñ d'ay.

Yuj chi' ix q'ue q'uelan, ix yalan d'a eb' viñ:

—Tato ay junoc ex malaj jab'oc e mul, b'ab'laj julejecoch q'uen d'a ix, xchi d'a eb' viñ.

⁸ Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix emxi ñojan, ix stz'ib'anxiem juntzañxo tas d'a sat luum chi'. ⁹ Ayic ix yab'an jun tic eb' viñ, ix laj snaan sb'a junjun eb' viñ, ayñej smul eb' viñ. Yuj chi' junjunal ix laj b'at eb' viñ. A eb' viñ ichamtac vinac ix b'ab'laj b'ati, axo eb' viñ quelemtac, tzac'anto ix laj b'at eb' viñ. Axoñej Jesús ix can sch'ocoj b'aj liñanec' jun ix ix chi'. ¹⁰ Ix lajvi chi', ix q'ue q'uelan Jesús chi', ix yilani sch'ocojxoñej ix ayeq'ui. Yuj chi' ix yalan d'a ix:

—Ach ix, ¿b'aj ay eb' viñ van yac'anoch chi' d'a ib'añ? ¿Tom malaj junoc eb' viñ tz'ac'anoch d'a ib'añ? xchi d'a ix.

¹¹ —Maay Mamin, mañxalaj eb' viñ, xchi ix.

—Añejtona' in, malaj tas svac'och d'a ib'añ. Yuj chi' ixic. Mañxo ach mulan junelxo, xchi Jesús chi' d'a ix.]

A Jesús tz'ac'an saquilq'uinal d'a eb' anima

¹² Ix yalanxi Jesús d'a eb' anima:

—A in tic, icha saquilq'uinal vaj d'a eb' anima d'a yolyib'arñq'uinal tic. A mach tz'och tzac'an vuuj, ol vac' saquilq'uinal d'ay. Yuj jun saquilq'uinal chi', ol scha sq'uinal d'a junelñej. Mañxo ol b'eyec' d'a q'uc'alg'uinal, xchi Jesús.

¹³ Axo eb' viñ fariseo ix alan d'ay:

—A ach tic, yolñej ic tzala' to ay opisio. Yuj chi' malaj yelc'och jab' ic tzal chi', xchi eb' viñ d'ay.

¹⁴ Ix yalanxi d'a eb' viñ:

—Vach'chom munil svala' to ay vopisio, palta toton yel svala', yujto a in tic vojttac b'aj cotnac in. Añejtona', vojttac b'ajtil ol in c'ochxoc. A exxo tic, mañ eyojttacoc b'aj cotnac in, añejtona' mañ eyojttacoc b'aj ol in c'ochpaxoc. ¹⁵ A ex tic, toñej tze comon ch'olb'itej yaj junoc anima d'a elarichamel. Xal in, malaj mach tzin ch'olb'itej yaji. ¹⁶ Palta q'uinaloc tato a in tzin ch'olb'itej yaj junoc anima, tojolñej svutej in ch'olb'itan yaji. Yujto mañoc inñej tzin ch'olb'itej yaji, yujto a in Mam checjinac in coti, a sch'olb'itan pax ved'oc. ¹⁷ A jun ley ayacan d'ayoñ, a tz'alani: Tato ay chavañoc testigo lajan syutej yalani, yovalil sco cha cab' tas syal eb'. ¹⁸ Palta ina ay chavañ testigo tz'alan vuuj. A in ton tic testigo in. Testigo pax in Mam ved'oc, aton checjinac in coti, xchi d'a eb' viñ.

¹⁹ —Palta ¿b'ajtil ay a Mam chi'? xchi eb' viñ d'ay.

Yuj chi' ix yalanpax d'a eb' viñ:

—A ex tic, mañ eyojttacoc mach in. Mañ eyojttacoc pax in Mam chi'. Octom tzin eyojttaquejeli mach in, yic ol eyojttaquej pax in Mam chi', xchi d'a eb' viñ.

²⁰ A d'a yol yamaq'uul templo d'a slac'anil jun chalab' ofrenda, ata' ix yal juntzañ chi' Jesús. Ata' ix c'ayb'aj eb' anima yuuj. Malaj junoc mach ix yamani, yujto manto c'och stiempoal schami.

²¹ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—A in tic ol in b'atoc. A exxo tic ol in e sayeq'ui, palta a d'a scal e mul ol ex chamoc. Mañ ol yal e comon c'och b'aj ol in c'och chi', xchi d'a eb' viñ.

²² Yuj chi', ix laj yal eb' viñ aj Judea chi':

—Tegan ol smilcham sb'a viñ, yuj chi' ix yal viñ to max yal co c'och b'aj ol c'och viñ chi', xchi eb' viñ.

²³ Ix yalanxi d'a eb' viñ:

—A ex tic, aj sat luum ex, yujto yic ex yolyib'arıq'uinal tic. Xal in tic, mañ in yicoc yolyib'arıq'uinal tic, yujto aj satchaarı in. ²⁴ Yuj chi' sval d'ayex, d'a scal e mul ol ex chamoc. Tato max eyac'och d'a e c'ool to A In Ton Tic, ^{8,24} a d'a scal e mul ol ex chamoc, xchi.

²⁵ —¿Mach ach jun? xchi eb' viñ d'ay.

Palta ina valnaxco d'ayex d'a yalañtaxo, mach in. ²⁶ Tzajtumto tas ol val eyuuj yed' ex in ch'olb'itani. A jun checjinac in coti, te yel syala'. A tas yalnaccan d'ayin, añej chi' sval d'ayex a ex ayex d'a yolyib'arıq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.

²⁷ Palta max nachajel yuj eb' viñ tato a co Mam Dios van yalani. ²⁸ Yuj chi' ix yalanxi d'a eb' viñ:

—Ato yic ol in e d'uñb'anq'ue a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ato ta' ol nachajel eyuuj to A In Toni. Ata' ol nachajel eyuuj to malaj tas munil tzin c'ulej in ch'ocoj. Añej juntzañ c'ayb'ub'al yalnac in Mam d'ayin, añej svala'. ²⁹ A Dios in checancoti, ay paxoch ved'oc. Max in yactejan in ch'ocoj, yujto añej tas snib'ej tzin c'ulej d'a masanil tiempo, xchi d'a eb' viñ.

³⁰ Ayic ix yalan juntzañ chi' Jesús, tzajtum eb' ix ac'anoch sc'ool d'ay.

Olex el d'a libre yuj jun lolonel yel

³¹ Axo ix yalan Jesús d'a eb' israel ix ac'anoch d'a sc'ool:

—Tato masanil tiempo tzeyac'och e pensar d'a in lolonel, yelton val in c'ayb'um ex. ³² Tato icha chi', ol eyojtaquejel slolonel Dios te yel. Yuj jun lolonel yel chi', ol ex el d'a libre, xchi Jesús d'a eb'.

³³ Palta ix yalanxi eb' d'ay:

—A oñ tic yirñtil oñ pax Abraham ed'oc. Malaj juneloc ix oñ och schecab'oc junoc anima. ¿Tas yuj tzala' to ol oñ el d'a libre? xchi eb'.

³⁴ Val yel sval d'ayex, a mach añeja' sc'ulan chucal, checab' yaj d'a chucal chi'. ³⁵ Q'uinaloc ay junoc schecab' junoc anima ticnaic, max yal scajnaj yed' jun anima chi' d'a junelñej. Palta a junoc yuninal jun anima chi', val yel yuninal yaj d'a junelñej. ³⁶ Yuj chi' tato a in tzex vaq'uel d'a libre, val yel libre tzex ajcani, yujto yuninal in Dios. ³⁷ A in tic, vojtaxco to yirñtil ex can viñaj Abraham chi' ved'oc. Palta ina e gana tzin e milchamoc yujto a tas svala' malaj tz'och d'ayex. ³⁸ A tas vilnac d'a in Mam, a sval d'ayex. A exxo tic, ch'oc jun e mam van e c'anab'ajan tas syal d'ayex, xchi Jesús d'a eb'.

³⁹ Palta a viñaj Abraham chi' co mam yaj viñ, xchi eb' d'ay.

—Octom val yel yirñtil ex viñ, tato icha chi', tzam e c'anab'ajej icha sc'ulejnac viñ. ⁴⁰ A juntzañ tas yel yalnaccan Dios d'ayin, añej sval d'ayex. Palta ina e gana tzin e milchamoc. Mañ ichocta' ix yutej sb'a viñaj Abraham chi'. ⁴¹ A ex tic, a tas sc'ulej jun e mam tze c'anab'ajej, xchi Jesús d'a eb'.

—Palta a oñ tic, mañ oñ mitz'uninoclaj. Junñej co Mam, aton Dios, xchi eb' d'ay.

⁴² —Octom yel to yuninal ex Dios chi'. Tato icha chi' tzam in e xajanej, yujto a in tic d'a Dios cotnac in, in ja d'a tic. Mañ yoloc vic in javi, yujto a Dios checjinac in coti. ⁴³ ¿Tas yuj max nachajel eyuuj tas sval d'ayex? Tecan malaj e gana tze cha eyab' tas sval tic. ⁴⁴ A ex tic, a jun e mam, aton viñ diablo. Yuj chi', añej d'a viñ tzeyac'och e pensar. Añej tas snib'ej

8.24 8:24 A Jesús syala' to “A In Ton Tic” sb'i, syalelc'ochi to Dios paxi, yujto a jun b'i tic tz'alji d'a Dios d'a Antiguo Testamento.

viñ tze c'ulej. Yictax ix b'oji yolyib'añq'uinal tic, milumcham anima viñ. Malaj yelc'och jab'oc tas yel d'a viñ, yujto añej es sgana viñ. Ayic syesan viñ, d'a spensar viñ scoti, yujto esalvum viñ. A d'a viñ pitzvinaccot es chi'. ⁴⁵ A inxo tic, yujto a juntzañ tas te yel sval d'ayex, yuj chi' max e cha eyab'i. ⁴⁶ ¿Mach junoc ex syal e ch'oxanel jab'oc in mul? Te yel juntzañ tas sval d'ayex tic. Yuj chi', ¿tas yuj max e cha eyab'i? ⁴⁷ A eb' yic Dios, syac'och schiquin eb' d'a slolonel. Palta a exxo tic, mañ ex yicoc Dios, yuj chi' max yal e c'ol tzeyac'och e chiquin d'ay, xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ayic manto alji viñtaj Abraham, aytaxon ec' Jesús

⁴⁸ Ix yalanpax eb' viñ aj Judea chi' d'ay:

—Tecan yel scala' to aj Samaria ach, tecan to ayoch junoc enemigo d'ayach, xchi eb' d'ay.

⁴⁹ —Maay, malaj junoc enemigo ayoch d'ayin. Van in c'anab'ajan tas syal in Mam. Palta a ex tic, toñej tzex b'uchvaj d'ayin. ⁵⁰ A in tic, malaj in gana ay velc'ochi. Palta ay junxo tz'alani to ay velc'och d'a sat. A jun chi sch'olb'itani mach yel syala'. ⁵¹ Val yel sval d'ayex, a eb' sc'anab'ajan tas svala', malaj b'aq'uiñ ol cham eb', xchi d'a eb' viñ.

⁵² —A ticnaic scojtaquejeli to ayoch enemigo d'ayach. A viñtaj Abraham yed' jantacñej eb' schecab' Dios d'a peca', chamnacxo eb' smasanil. A achxo tic tzala': Tato ay mach sc'anab'ajan tas svala', malaj b'aq'uiñ ol chamoc, nivanoc xa chi. ⁵³ ¿Tom ec'to elc'och d'a yichañ viñ co mam quicham aj Abraham chi'? Ina chamnac viñ, chamnacxo pax eb' schecab' Dios chi', ¿mach ach a naan ticnaic? xchi eb' viñ d'ay.

⁵⁴ Yuj chi' ix yalxi d'a eb' viñ:

—Tato munil svic'chañ in b'a, malaj velc'ochi. Palta a in Mam tz'alani to ay velc'ochi. A in Mam chi' tzeyaloch e Diosaloc, ⁵⁵ palta nivanoc tzezal icha chi', yujto mañ eyojtacoc Dios chi'. A in tic, vojtañ sic'lab'il. Q'uinaloc svala' to mañ vojtañ, svesej icha ex tic. Palta yel vojtañ, yujto a tas syala', a tzin c'anab'ajeñej. ⁵⁶ A viñ co mam quicham aj Abraham chi', tzalajnac viñ yujto aljinac d'a viñ to ol yil viñ in javi. Ix yilan viñ, yuj chi' ix te tzalaj viñ, xchi d'a eb' viñ.

⁵⁷ —¿Tom ilnacto viñtaj Abraham chi'? ^{8.57} Ina manto ach c'och d'a 50 ab'il, xchi eb' viñ d'ay.

⁵⁸ —Val yel sval d'ayex, ayic manto alji viñtaj Abraham chi', ayintaxononeq'ui, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

⁵⁹ Ix laj sic'anq'ue q'uen q'ueen eb' viñ yic sjulanoch q'uen eb' viñ d'ay. Ix sc'ub'anel sb'a d'a eb' viñ, ix elta d'a yamaq'uil templo chi'. Ix ec'b'at d'a scal eb' viñ, ix b'ati.

9

Jacvinac sat jun viñ max uji yilani

¹ Ayic van yec' Jesús, ix yilanb'at jun viñ max ujitaxon yilani. ² Axo eb' sc'ayb'um ix c'anb'an d'ay:

—Ach co c'ayb'umal, ¿tas am yuj max yal yilan jun viñ tic yictax yaljub'al? ¿tom yuj smul smam snun viñ, mato yuj smul viñ? xchi eb' d'a Jesús.

³ Ix yalan Jesús chi' d'a eb':

—A jun viñ tic, mañ yujoc smul smam snun viñ, mañ yujoc pax smul viñ icha chi' yajcani. Yujto snib'ej Dios sch'ox tas satub'tac yuj viñ, yuj chi' icha tic yaj viñ. ⁴ Yovalil tzin b'o smunlajel Dios, aton checjinac in coti, yach' an ayto c'u, yujto ayic toxo ix b'at c'u, mañxalaj mach syal smunlaji. ⁵ Ayic ayin to ec' d'a yolyib'arñq'uinal tic, icha saquilq'uinal vaj d'a eb' anima, xchi Jesús chi'.

⁶ Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix tzub'anem d'a sat luum. Ix och jab' lum soc'omal yuj stzub' chi'. Ix sucanoch lum d'a yol sat viñ max yal yilan chi'.

⁷ Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:

—Ixíc, b'at b'iquel d'a jun b'aj molb'ab'il a a' scuch Siloé, xchi d'a viñ. (Siloé syalelc'ochi, Ac'b'ílcoti.)

Ix b'at sb'icanel viñ, axo ix meltzaj viñ, tzaxo yal yilan viñ. ⁸ Axo ix yilan eb' ay d'a spatic schiquin spat viñ yed' juntzañxoxo eb' tz'ilantaxon sc'anán stumin viñ, ix laj yalan eb':

—¿Tom mañoc jun viñ tic tz'em c'ojan c'anoj tumin? xchi eb'.

⁹ —A viñ jun, xchi juntzañ eb'.

Palta ay juntzañxoxo eb' ix alani:

—Maay. A jun viñ tic, torñej lajan yilji viñ yed' jun viñ max yal yilan chi', xchi eb'.

Palta axo viñ ix alani:

—A in toni, xchi viñ.

¹⁰ —¿Tas ix aj sb'o ilan jun? xchi eb' d'a viñ.

¹¹ —A jun viñ scuchan Jesús ix b'oan jab' lum soc'om, ix sucanoch viñ d'a yol in sat tic. Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'ayin: Ixíc, b'iquel a sat d'a a a' scuch Siloé, xchi viñ d'ayin. Ix b'at in b'icaneli. Icha chi' ix aj sb'o vilani, xchi viñ.

¹² —¿B'ajtil ayec' viñ ticnaic? xchi eb' viñ.

—Ma chequel, xchi viñ.

Ix sc'anb'ej eb' fariseo tas ix aj sb'o yilan viñ

¹³ Ix lajvi chi', ix ic'jib'at viñ d'a yichañ eb' viñ fariseo. ¹⁴ A d'a sc'ual ic'oj ip, ata' ix b'o yilan viñ yuj Jesús yed' lum soc'om ix sb'o chi'. ¹⁵ Yuj chi' ix sc'anb'an eb' viñ fariseo chi' d'a viñ:

—¿Tas val ix aj sb'o ilani? xchi eb' viñ.

—A Jesús ix b'oani. Ix sucoch jab' lum soc'om d'a yol in sat tic. Ix lajvi chi', ix in schecanb'at in b'iqueli. Yuj chi' vach'xo vilan ticnaic, xchi viñ.

¹⁶ Yuj chi' ay jayvañ eb' viñ ix alan d'a viñ:

—A jun viñ chi', mañ yicoclañ Dios yaj viñ, yujto max sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip viñ, xchi eb' viñ.

Palta ix laj yalan juntzañxoxo eb' viñ:

—Tato chuc viñ, ¿tom syal sch'oxan juntzañ satub'tac viñ? xchi eb' viñ.

Yuj chi' chapoj ix aj eb' viñ. ¹⁷ Yuj chi' ix sc'anb'an eb' viñ d'a jun viñ ix b'o yilan chi':

—A achxo tic, ¿tas tzutej a naan yuj viñ ix b'oan a sat tic? xchi eb' d'a viñ.

—A in tic tzin na'a to schecab' Dios yaj viñ, xchi viñ.

¹⁸ Palta axo eb' viñ aj Judea chi', max schalaj yab' eb' viñ, tato toto ix b'o yilan viñ. A snaan eb' viñ to toxonton vach' yilan viñ. Yuj chi' ix avtaj smam snun viñ. ¹⁹ Ix c'anb'aj d'a eb':

—¿Eyune' am jun viñ tic? Palta to tzeyala' to max yaltaxon yilan viñ. Tato icha chi', ¿tas val ix aj sb'o yilan viñ? xchi eb' d'a smam snun viñ chi'.

²⁰—A jun viñ tic, quic viñ. Toxonton max yal yilan viñ. ²¹Palta mañ cojtacoc, tas am ix aj sb'o yilan viñ. Mañ cojtacoc, mach am ix b'oan sat viñ tic. Ina ayxo sq'uinal viñ. ¿Tas yuj mañoc d'a viñ tze c'anb'ej eyab'i? A viñ syal yalan d'ayex, tas ix aj sb'o sat viñ chi', xchi eb'.

²²Icha chi' ix yutej eb' yalani, yujto xiv eb' yalan yuj eb' viñ yajal d'a scal eb' aj Judea chi'. Yujto toxo ix yal eb' viñ yajal chi': Tato ay eb' ol alanoc to a Jesús aton Cristo, ol co pechel eb' d'a yoltac spatil culto, xchi eb' viñ. ²³Yuj chi', añej jab' tic ix yal smam snun viñ: Ina ayxo sq'uinal viñ. ¿Tas yuj mañoc d'a viñ tze c'anb'ej eyab'i? xchiñej eb'.

²⁴Ix lajvi chi', ix avtajxicot viñ, ix yalan eb' d'a viñ:

—Val yel tzach lolon d'a yichañ Dios. Yujto cojtac a oñ tic to te chuc jun viñ ix b'oan a sat tzal chi', xchi eb' viñ.

²⁵—A in tic, mañ vojtaoc tato chuc viñ, mato maay. Max yal-laj valani. Añej tas vojtaoc: A d'a yalañtaxo, max yal vilani, palta a ticnaic tzaxo vila', xchi viñ.

²⁶—Palta ¿tas val ix ach yutej viñ? ¿Chajvaltil ix yutej viñ sb'oan a sat tic? xchi eb' viñ d'a viñ.

²⁷—Toxo ix vala', palta max e cha eyab' d'ayin. ¿Tas yuj e gana tze c'anb'ej eyab' d'ayin junelxo? ¿Tom e gana tzex och pax sc'ayb'umoc viñ? xchi viñ d'a eb' viñ aj Judea chi'.

²⁸Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix te b'uchji viñ yuj eb' viñ. Ix yalan eb' viñ:

—A ach tic, sc'ayb'um ach ton jun viñ chi'. Xal oñ tic, sc'ayb'um oñ Moisés. ²⁹Cojtac to yalnaccan slolonel Dios d'a viñaj Moisés chi'. Palta a jun viñ chi', mañ cojtacoc mach ac'jinac yopisio viñ, xchi eb' viñ.

³⁰—E... ¿jantac am b'ian? A ex tic tzeyala' to mañ eyojtaoc mach ac'jinac yopisio viñ, palta ina ix b'o vilan yuj viñ. ³¹Cojtac to a Dios max ab'an slesal eb' chuc sc'ulej. Añej eb' syal sb'a d'ay, eb' sc'anab'ajan tas syala', añej yic eb' syab'i. ³²Manta b'aj scab' sb'o sat junoc max yaltaxon yilani. ³³Q'uinaloc mañoc Dios ix checancot Jesús chi', tecan malaj jab'oc tas syal yuuj, xchi viñ.

³⁴—A ach tic, te chuc ach yictax ach alji. ¿A achxo ijan tzoñ a c'ayb'ej? xchi eb' viñ.

Yuj chi' ix spechelta viñ eb' viñ d'a spatil culto chi'.

A eb' ix nachajel yic Dios yuuj

³⁵Axo ix yab'an Jesús to ix pechjiel viñ ix b'oxi sat chi', yuj chi' ix sayjiec' viñ yuuj. Axo yic ix ilchaj viñ yuuj, ix yalan d'a viñ:

—¿Tzam ac'och jun Ac'b'ilocot yuj Dios yoch Animail d'a a c'ool? xchi d'a viñ.

³⁶—Mamin, al d'ayin mach jun chi', yic ol vac'och d'a in c'ool, xchi viñ.

³⁷—Toxo ix ila'. A in ton van valan d'ayach, xchi d'a viñ.

³⁸Ix lajvi yalan jun chi' Jesús, ix em cumnaj viñ d'a yichañ. Ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, tzach vac'och d'a in c'ool, xchi viñ.

³⁹Ix yalanxi Jesús d'a viñ:

—Yuj sb'o eb' anima vuuj in ja d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto ay eb' max yal-laj yilan yic Dios ticnaic, palta vuuj ichato ol jacvoc sat eb'. Ay pax nañalxo eb' ichato syal yilan yic Dios snaani, palta a eb' chi', vuuj ichato ol juvob'at sat eb', xchi Jesús.

⁴⁰ Ay jayvañ eb' viñ fariseo ayec' ta'. Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—¿Tom tza na to max uji quilan yic Dios? xchi eb' viñ.

⁴¹ —Octom snachajel eyuuj to max yal eyilan yic Dios chi'. Tato icha chi', max am can e mul d'a eyib'ari. Palta ina tzeyala' to syal eyilan yic Dios chi', yuj chi' ol canrej e mul chi' d'a eyib'ari.

10

Yab'ixal jun te' macte' calnel

¹ Q'uinaloc ay junoc te' macte' calnel ticnaic, ta ay junoc viñ tz'och d'a yol te', palta tato mañoc d'a sti' te' tz'och viñ, val yel elc'um viñ syal chi'.

² Axo viñ tz'och d'a sti' te' smacte' noc' calnel chi', aton viñ chi' stañvumal noc'. ³ Axo viñ svaymitan noc' calnel chi', a viñ sjacan te' macte' chi' d'a viñ stañvumal noc' chi'. Axo noc' calnel chi', c'aynac noc' yed' viñ stañvumal chi'. Yojtac sb'i junjun noc' viñ. A viñ sjacanelta noc'.^{10.3}

⁴ Slajvi sjacanelta noc' scalnel viñ chi', sb'ab'laj viñ yuj noc', tz'och tzac'an noc' yuj viñ, yujto c'aynac noc' yed' viñ. ⁵ Palta q'uinaloc ay junoc viñ mañ c'aynacoc noc' yed'oc, toñej tz'el lemnaj noc' d'a viñ, yujto mañ ojtacab'iloc sjaj viñ yuj noc', xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

⁶ A jun ch'oxnab'il ix yal Jesús chi', maj nachajel-laj yuj eb' viñ tas syalelc'ochi.

Lajan Jesús yed' junoc tañvum calnel te vach'

⁷ Ix yalanxi Jesús d'a eb' viñ:

—Val yel sval d'ayex, icha yaj sti' te' smacte' noc' calnel, icha chi' vaji.

⁸ Ay eb' ix b'ab'laj ja d'ayex ayic manto in javoc, nivanoc yalnacoch sb'a eb' colvajumal. Icha junoc elc'um tz'och d'a te' macte', icha chi' yaj eb' smasanil. Palta axo eb' yic Dios, max yac'och spensar eb' d'a eb'. ⁹ A in tic, lajan in yed' sti' te' macte' chi'. A eb' tz'och d'ayin, ol colchaj eb'. Icha noc' calnel tz'och d'a yol smacte', tz'elxita noc', sb'at va noc', icha chi' yaj eb'.

¹⁰ Ay eb' icha junoc elc'um sjavi, syelc'al milan noc' calnel chi' eb'. Palta a in tic, ix in ja vac' sq'uinal eb' d'a junelñej, yic vach' te nivan svach'c'olal Dios ol scha eb'. ¹¹ A in tic, lajan in yed' junoc tañvum calnel te vach'. A junoc tañvum calnel vach' chi', sb'ec sb'a scham yuj noc' scalnel chi'.

¹² Ay b'aj toñej stupji junoc viñ stañvan noc' calnel, mañ toxonoc tañvum calnel viñ, mañ yicoc noc' viñ. Tato sc'och noc' oques d'a noc', syactejcan noc' calnel chi' viñ sch'ocoj, sb'at viñ elelal, yujto mañ yicoc noc' viñ. Axo noc' oques chi' sja jucnajoc, schianb'at noc' calnel chi', saclemcanb'at noc'. ¹³ Tz'el lemnaj viñ, yujto majan yaj viñ, yujto mañ yicoc noc' viñ, malaj tz'och noc' d'a viñ.

¹⁴⁻¹⁵ A in tic, lajan in yed' junoc tañvum calnel te vach'. A eb' vico', ichato in calnel yaj eb'. A in Mam yojtac in. Añejtona' in, vojtcac pax in Mam chi'. Icha vojtcac in b'a yed' in Mam chi', icha pax chi' vojtcac in b'a yed' eb' vic chi'. B'ecan in vac'an cham in b'a yuj eb'. ¹⁶ Ay pax juntzarixco eb' ol in ac'anoch d'a sc'ool, palta mañ quetisraeloclay eb'. Yovalil ol in molb'ejcot eb'. A eb' chi', ol in sc'anab'ajej eb'. Junñej ol aj eb' smasanil, a in ol in tañvej eb'.

10.3 **10:3** A sb'eyb'al eb' ay noc' scalnel d'a scal eb' israel to junñej macte' b'aj tz'och noc' scalnel eb' chi' smasanil. Junñej mach stañvan noc' d'ac'valil. Junjun eb' aj calnel tzul yiq'uelta noc' eb' d'a yol macte' chi' d'a c'uallil.

¹⁷Xajan in yuj in Mam, yujto b'ecan in c'ool in chami yic ol in pitzvocxi. ¹⁸A in tic, b'ecan in c'ol in chami, yujto icha chi' in gana. Malaj mach tz'ic'anec' in q'uinal tic. A in svala' to tzin chami, a'nejtona' in svala' to tzin pitzvixi, yujto icha chi' yaj yalancan jun schecnab'il in Mam d'ayin, xchi Jesús d'a eb' viñ.

¹⁹Ayic ix yalan juntzañ tic, ix laj spojlan sb'a eb' aj Judea chi' junelxo yuj tas ix yal chi'. ²⁰Ay nañal eb' ix alani:

—¿Tas yuj tzeyac'och e chiquin d'a tas syal jun viñ tic? Ina ayoch jun enemigo d'a viñ, yuj chi' aycot d'a sjolom viñ, xchi eb'.

²¹Palta ay nañalxo eb' ix alani:

—Tato ayoch junoc enemigo d'a viñ, ¿tom syal yalan viñ icha chi'? A junoc enemigo, ¿tom syal sb'oan sat junoc mach max yaltaxon yilani? xchi eb'.

Eb' aj Judea ix paticanel Jesús

²²A d'a jun tiempoal ix uji jun tic, aton d'a stiempoal siic, stiempoal pax yoch sq'uiñal stemplo Dios d'a Jerusalén. ²³Axo Jesús van sb'eyec' d'a jun stentail sti' yamaq'uñal templo chi' scuch yic Salomón. ²⁴Axo eb' aj Judea ayec' ta', ix och oyan eb' d'a spatic Jesús. Ix yalan eb':

—¿B'aq'uiñito ol al sjichanil d'ayoñ? Tato yel Cristo ach, al d'ayoñ ticnaic, xchi eb' d'ay.

²⁵Yuj chi' ix tac'vi d'a eb':

—Ina toxo ix val d'ayex, palta max in eyac'och d'a e c'ool. A juntzañ satub'tac tzin ch'oxo', yujñej spoder in Mam tzin ch'oxo'. Yujñej juntzañ chi' scheclaji mach in. ²⁶Palta a ex tic, max in eyac'och d'a e c'ool, yujto mañ ex vicoc icha valnac d'ayex junel. ²⁷A eb' vico', syac'och schiquin eb' d'ayin. A inxo tic, vojta eb'. Icha noc' calnel tz'och tzac'an yuj starivumal, icha chi' tz'ajoch tzac'an eb' vuuj. ²⁸A in svac' sq'uiñal eb' d'a junelñej. Yuj chi', mañxa b'aq'uiñ ol satel eb'. Malaj mach syal yic'anel eb' d'a yol in c'ab'. ²⁹A in Mam, te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil. A ix ac'an eb' d'ayin. Malaj mach syal yic'anel eb' d'a yol sc'ab' in Mam chi'. ³⁰A in tic, lajan in yed' co Mam Dios, yujto junñej vaj yed'oc, xchi Jesús d'a eb'.

³¹Ix laj sic'ancharñ q'uen q'ueen eb' yic sjulancham eb' yalani. ³²Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Tziztum tas vach' ix in c'ulej d'a e cal yuj spoder in Mam. ¿Tas yuj junoc ijan tzin e julchamoc? xchi d'a eb'.

³³—Mañ yujoc junoc vach' ix a c'ulej tzach co julchamoc, palta yujñej to tzach b'uchvaj d'a Dios. A ach tic anima achñej, palta ina tzaloch a b'a Diosal, xchi eb'.

³⁴Yuj chi' ix yalanxi d'a eb':

—A d'a ch'añ ley aycan d'ayoñ tz'ib'ab'ilcani to a Dios alannac: Junjun ex, dios ex,^{10.34} xchi d'a ley chi'. ³⁵Cojtac to a tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios chi', max yal sco maq'ueq'ui. A eb' ab'annac slolonel chi', alchajnac eb' diosal. ³⁶Ocxom in tic, a Dios sic'jinac in eli, ix in schecancot d'a yolyib'ariq'uinal tic. Yuj chi', ¿tas yuj tzeyala' to tzin b'uchvaj d'a Dios, ayic ix valani to Yuninal in Dios? ³⁷Tato max in c'ulej icha tas sc'ulej in Mam chi', mañ in eyac'och d'a e c'ool. ³⁸Palta a in tic, yel van in c'ulan icha sc'ulej in Mam chi'. Yuj chi', vach'chom max eyac'och

10.34 10:34 A Dios ix alani: "Ix val a in tic to dios ex," a d'a eb' juez tz'alji, yujto sq'uexul Dios yajoch eb' d'a eb' anima.

d'a e c'ool tas svala', palta aq'uec in och d'a e c'ool yuj juntzañ tzin c'ulej tic, yic ol nachajel eyuuj to ayoch co Mam Dios d'ayin, ayin pax och d'ay, xchi Jesús chi' d'a eb'.

³⁹ Yuj chi' ix yac'lej eb' syaman junelxo, palta ix scol sb'a d'a eb'.

⁴⁰ Ix lajvi chi', ix c'axpajxican ec' d'a sc'axepal a' Jordán. Axo b'aj yac'nac bautizar eb' anima viñaj Juan ix aji. ⁴¹ Tzijtum anima ix c'och ta'. Ix laj yalan eb':

—A viñaj Juan, malaj b'aj ix sch'ox junoc tas satub'tac viñ, palta jantacñej tas ix yal viñ yuj Jesús tic, te yel, xchi eb'. ⁴² A d'a jun lugar chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool.

11

A schamel viñaj Lázaro

¹ Ay jun viñ d'a choñab' Betania scuchan Lázaro, te penaay viñ. Ata' pax cajan chavañ eb' ix yanab' viñ, jun ix scuch María, axo junxo ix, Marta sb'i ix. ² A ix María chi' sucjinaquec' jun yal suc'uq'ui sjab' d'a yoc Jesús Cajal, axo yed' xil sjolom ix sucnac tacjoc. Ix penaayax viñaj Lázaro chi'.

³ Yuj chi', ix yac'cot sti' eb' ix d'a Jesús, ix yalancot eb' ix icha tic:

—Mamin, a viñ te xajan uu, penaay viñ, xchicot eb' ix.

⁴ Ayic ix yab'an Jesús tas ix yalcot eb' ix chi', ix yalan icha tic:

—A jun ilya chi', mañ ol chamlaj viñ yuuj d'a junelñej. Ix yamchaj viñ yuj jun yab'il chi' yic ol sch'ox Dios to te nivan yelc'ochi, yic scheclajpaxeli to te nivan velc'och a in Yuninal in Dios tic, xchi Jesús.

⁵ Te xajan viñaj Lázaro chi', ix María yed' ix Marta yuj Jesús chi'. ⁶ Ayic ix yab'an Jesús chi' to te penaay viñ, maj b'atljaj d'a elarichamel. Chab'to c'ual ix can b'aj ayec' chi'. ⁷ Axo yic ix c'och sc'ual sb'at chi' jun, ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—Coyec d'a yol yic Judea junelxo, xchi d'a eb'.

⁸ Ix yalan eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ina ijan sjulnac ach cham eb' aj Judea chi' jun, ¿tom tzach b'atxi? xchi eb'.

⁹ Ix yalanxi d'a eb':

—Cojtac to lajchave' hora tz'ec' d'a junjun c'u. Tato tzoñ b'eyec' d'a c'ualil, mañ comonoc tzoñ telvi, yujto sacq'uinal. ¹⁰ Palta a eb' sb'eyec' d'ac'valil, scomon telvi eb', yujto malaj saquilq'uinal d'a eb', xchi Jesús.

¹¹ Ix lajvi yalan jun chi', ix yalanpax yuj viñaj Lázaro:

—A viñ co vach' c'ool chi', toñej svay viñ. Palta ol b'at in pitzel svayañ viñ, xchi d'a eb'.

¹² —Mamin, tato toñej svay viñ, tecan ol b'oxoc sc'ol viñ, xchi eb' sc'ayb'um chi' d'ay.

¹³ Ayic ix yalan Jesús to svay viñaj Lázaro chi', syalelc'ochi to cham-nacxo viñ. Palta a snaan eb' toñej svay viñ. ¹⁴ Yuj chi', tojol ix yutej yalan d'a eb':

—Toxo ix cham viñ. ¹⁵ A ticnaic tzin tzalaji, yujto mañ in ayoquec' ta' ix cham viñ, yic ol in eyac'och d'a e c'ool. Yuj chi' coyec b'at quilec, xchi d'a eb'.

¹⁶ Axo viñaj Tomás, jun viñ tz'alji Tioxal, ix yal viñ d'a eb' yetc'ayb'umal chi':

—Coyec, b'at caq'ueccham co b'a yed'oc, xchi viñ.

A Jesús tz'ac'an q'uinal d'a junelñej

¹⁷ Axo yic ix c'och eb', ix yab'an eb' to oxjitax ix mucchaj viñaj Lázaro chi'. ¹⁸ A choñab' Betania b'aj ay viñ chi', d'a slac'anil Jerusalén ay. Ay am nañaloc legua scal. ¹⁹ Yuj chi', tzijtum eb' israel aj Jerusalén chi' xid' nivanan sc'ool ix María yed' ix Marta yuj viñ snulej eb' ix, ix cham chi'.

²⁰ Ayic ix yab'an ix Marta to van sc'och Jesús, ix ja ix scha'a. Axo ix María aycan ix d'a yol pat. ²¹ Ix yalan ix Marta chi' d'a Jesús icha tic:

—Mamin, ayocach ec'laj d'a tic ayic ix cham viñ in nulej chi', tecan maj chamlaj viñ. ²² Palta a ticnaic, vojtaç yalñej tas ol a c'an d'a Dios, A' ol ac'an d'ayach, xchi ix d'ay.

²³ —A viñ a nulej chi' ol pitzvocxi viñ, xchi Jesús chi' d'a ix.

²⁴ —Yel toni, vojtaç to ol pitzvocxi viñ, palta ato d'a slajvub' c'ual ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, xchi ix d'ay.

²⁵ —A in tic, svac' pitzvocxi eb' chamnac, aj q'uinal in. A mach tzin ac'anoch d'a sc'ool, vach'chom ol chamoc, palta ol pitzvocxi. ²⁶ A mach pitzanto tzin yac'anoch d'a sc'ool, mañxa b'aq'uiñ ol chamoc. ¿Tzam ac'och jun tic d'a a c'ool? xchi Jesús d'a ix.

²⁷ —I... Mamin, svac'och d'a in c'ool to Cristo ach, Yuninal ach Dios. A ach tic tañvab'il a ja d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi ix d'ay.

Ix oc' Jesús yuj viñaj Lázaro

²⁸ Ix lajvi yalan jun chi' ix Marta chi', ix pax ix. Ix b'at ix yavtejcot ix María ix snulej chi'. Ix sajanoch ix d'a schiquin ix d'a elc'altac:

—Ix ja co C'ayb'umal, tzach yavtej, xchi ix.

²⁹ Ayic ix yab'an jun chi' ix María chi', ix q'ue jucnaj ix. Ix b'at ix b'aj ayec' Jesús chi', ³⁰ yujto manto och d'a yol jun choñab' chi'. Añeja' ayec' b'aj xid' scha ix Marta chi'. ³¹ Palta ay eb' aj Judea ayec' yed' ix d'a yol spat chi'. Ayec' eb' snivanej sc'ol ix. Axo ix yilan eb', ix q'ue jucnaj ix, ix b'at lemnaj ix, tzac'anxoñej ix b'at eb' yuj ix, yujto a snaan eb' to sb'at oc' ix b'aj mucan viñ snulej chi'.

³² Ayic ix c'och ix b'aj aycañ Jesús chi', ix em cumnaj ix d'a yichañ, ix yalan ix d'ay:

—Mamin, ayocach ec'laj d'a tic a ix cham viñ in nulej chi', tecan maj chamlaj viñ, xchi ix.

³³ Ayic ix yilan Jesús to tz'oc' ix, tz'oc' pax eb' aj Judea ix c'och yed' ix, ix te cusq'ue yed' eb'. ³⁴ Ix sc'anb'an d'a eb' ix:

—¿B'ajtil ix e muquem viñ? xchi d'a eb' ix.

—Mamin, coyec b'at quilecnab'i, xchi eb' ix.

³⁵ Ix oc' Jesús. ³⁶ Axo eb' aj Judea ayec' chi' ta', ix laj yalan eb':

—Te xajan viñ yuuj, xchi eb'.

³⁷ Ay pax eb' ix laj alani:

—A Jesús tic, a' b'ojinacxi sat jun viñ max yaltaxon yilani. ¿Tom maj yal ix colvaj d'a viñaj Lázaro tic, yic vach' maj chamlaj viñ? xchi eb'.

Pitzvinacxi viñaj Lázaro

³⁸ Te cusnac Jesús ayic ix c'och b'aj mucan viñaj Lázaro chi'. A d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilel yool, ata' ayoch snivanil viñ. Aypaxoch jun q'uen q'ueen smaculoc sti' q'ueen.

³⁹ —Iq'uequel q'uen smacul tic, xchi Jesús.

Axo ix Marta ix alan d'ay:

—Mamin, oxjitax cham viñ, ayxomlaj sjaç viñ ticnaic, xchi ix.

⁴⁰ Toxo ix val d'ayach, tato tzin ac'och d'a a c'ool, ol il spoder Dios, xchi d'a ix.

⁴¹ Ichato chi' ix yic'anel q'uen smacul chi' eb' b'aj ayoch snivanil viñ chi'. Ix q'ue q'uelan Jesús d'a satchaari, ix yalani:

—Mamin, svac' yuj diosal d'ayach yujto ix ab' tas svala'. ⁴² Vojtactaxoni, masanil tiempo tzab' tas svala'. Palta yuj eb' anima tic sval juntzañ tic d'ayach, yic vach' ol yac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti, xchi Jesús.

⁴³ Ix lajvi yalan juntzañ chi', te chaari ix yala':

—Lázaro, elañcoti, xchi.

⁴⁴ Axo viñ chamnac chi', ix elta viñ, b'ac'b'il yoc viñ yed' sc'ab' d'a jun c'apac, b'ac'b'il pax snañal sat viñ yed' junxo c'apac. Ix yalanxi Jesús:

—Xuyequel juntzañ c'apac ayoch tic d'a viñ, ^{11.44} tzeyactanel viñ, xchi.

Saynac modo eb' viñ yajal tas tz'aj scham Jesús

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Axo eb' aj Judea ajun yed' ix María chi', ayic ix yilan eb' tas ix sc'ulej Jesús chi', tziytum eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. ⁴⁶ Palta ay juntzañixo eb' ix b'at alan yab' eb' viñ fariseo tas ix yutej sb'a Jesús chi'. ⁴⁷ Axo eb' viñ fariseo chi' yed' eb' viñ sat sacerdote, ix slajtiej sb'a eb' viñ yed' eb' viñ sat yajal. Ix laj yalan eb' viñ icha tic:

—¿Tas scutejec viñ tze na'a? Yujto tziytum val juntzañ satub'tac sch'ox viñ. ⁴⁸ Tato torñej squiloch viñ ticnaic, masanil eb' quetchoñab' ol ac'anoch viñ d'a sc'ool. Axo eb' viñ yajal d'a Roma ol ul smac'poj jun stemplo Dios tic eb' viñ, ol ul ori satanel eb' viñ co masanil, xchi eb' viñ.

⁴⁹ Palta ay jun viñ scuchan Caifás, aton viñ sat sacerdote d'a jun ab'il chi'. A viñ ix alan d'a eb' viñ:

—A ex tic, malaj jab'oc e pensar. ⁵⁰ Max nachajel jab'oc eyuuj, más vach' d'ayori tato scham jun viñ chi' sq'uexuloc eb' anima smasanil. Tato icha chi', mañ ol ori satel co masanil, xchi viñ.

⁵¹ A viñaj Caifás chi', mañoc d'a yol yic viñ ix yal jun chi', palta yujto sat sacerdote yaj viñ d'a jun ab'il chi', yuj chi' a Dios ix ac'an yal viñ to ol cham Jesús sq'uexuloc eb' israel smasanil. ⁵² A schamel chi', mañ yujocñej eb' israel chi', palta yuj pax smolb'anxi eb' yuninal Dios sacleminal yajcanb'ati, yic junxoñej tz'aj eb'. ⁵³ Yuj chi', atax d'a jun c'u chi' ix och ijan eb' viñ snaan tas ol yutoc smilancham Jesús.

⁵⁴ Yuj chi' maxtzac ec' Jesús d'a scal eb' aj Judea chi'. Ix el d'a jun lugar chi'. Ix b'at d'a jun choñab' scuchan Efraim ay d'a sti' jun lum taquiñ lum. Ata' ix can yed' eb' sc'ayb'um.

⁵⁵ Ayic van sja stiempoal jun q'uiñ tz'ochi yic snaancot eb' israel tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, tziytum val eb' najat ix laj coti, ix laj c'och eb' d'a Jerusalén. Ayic manto yamchajoch jun q'uiñ chi', ix c'och eb' ta' yic sb'o sb'a eb' icha yalan ley. ⁵⁶ Ayic ayec' eb' ta', tziytum val eb' ix ec' sayanec' Jesús, axo d'a yamaq'uul templo ix laj yal eb':

—¿Tas tze na'a? ¿Ol am ja Jesús d'a q'uiñ tic, mato maay? xchi eb'.

⁵⁷ Axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ sat sacerdote ix ac'anelta jun ab'ix tz'alan icha tic: Tato ay b'aj tzeyil Jesús, tzul eyal d'ayori, xchi eb' viñ. Icha chi' ix yutej eb' viñ yalani, yujto snib'ej eb' viñ syac'och Jesús d'a preso.

11.44 **11:44** A sb'eyb'al eb' israel, tato ay mach schami, sb'ac'och juntzañ c'apac eb' d'ay. Yuj chi' ix yal Jesús to xuyjiel c'apac c'apac b'ac'anoch d'a viñaj Lázaro chi'.

12

Ochnac jun suc'uq'ui sjab' d'a Jesús
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Ob'ixxoriej yoch q'uiñ d'a Jerusalén yic snaancot eb' israel tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, ix c'ochxi Jesús d'a Betania, b'aj cajan viñtaj Lázaro, aton viñ ix pitzvixi yuuj. ² Ayic ix c'och Jesús chi' ta', ix ac'jioch jun nivan vael yuj eb' yuj Jesús. Ix va viñtaj Lázaro yed' eb'. A ix Marta ix c'atc'ancot eb'. ³ Axo ix María, yed'nac nañal litro yal suc'uq'ui sjab' ix, scuch nardo. A jun chi' te caro stojol. Axo ix c'och ix, ix stob'anoch ix d'a yoc Jesús. Ix lajvi chi' ix sucun tacjoc ix d'a xil sjolom. Ix el numan sjab' d'a yol pat chi'. ⁴ Ay jun viñ sc'ayb'um Jesús scuchan Judas aj Queriot yuninal viñtaj Simón, aton viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel. Ix yal viñ icha tic:

⁵ —A jun suc'uq'ui sjab' tic, ay am junoc 300 denario stojol. Octom ix co choño', axo stojol chi' scac' d'a eb' meb'a', nivanoc xchi viñ. ⁶ Palta yes viñ. Max snalaj jab'oc eb' meb'a' chi' viñ. Yujto sic'um tumin yaj viñ, yuj chi' snib'ej viñ sic' stojol chi', yic vach' syic'canel jab'oc yic viñ, yujto elc'um viñ. ⁷ Axo ix yalan Jesús d'a viñ:

—Mañ a tzuntzej ix, yujto a jun suc'uq'ui sjab' tic, sic'b'ilb'at yuj ix yic vach' listaxo yaj in muquiloc. ⁸ Axo eb' meb'a' tzal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. A inxo tic, mañ masaniloc tiempo ayinec' eyed'oc, xchi d'a viñ.

A eb' sgana smilan viñtaj Lázaro

⁹ Tzijtum eb' israel ix ab'ani to ayec' Jesús d'a Betania. Yuj chi' ix b'at eb' yila'. Mañocñej Jesús snib'ej eb' syila'. Snib'ej pax eb' syil viñtaj Lázaro, yujto ix pitzvixi viñ d'a scal eb' chamnac yuj Jesús. ¹⁰⁻¹¹ Yuj viñtaj Lázaro chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. Maxtzac yac'och spensar eb' d'a eb' viñ sacerdote. Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' viñ sat sacerdote chi' tas syutej eb' viñ smilanpaxcham viñtaj Lázaro chi'.

C'ochnac Jesús d'a Jerusalén
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Tzijtum anima ix c'och d'a Jerusalén yuj sq'uiñ eb' israel yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo d'a junxo c'u ix yab'an eb' to van sc'och Jesús ta'. ¹³ Yuj chi', tzijtum eb' ix laj tzepan el xil añ q'uib'. Ix yic'anb'at eb', ix b'at schaan Jesús eb'. Ix avaj chaañ eb' icha tic:

Yuj val Dios. Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal. Calec vach' lolonel d'a co reyal a oñ israel oñ tic, xchi eb'.

¹⁴ Axo Jesús ix ilchaj jun noc' yune' b'uru yuuj. Ix q'ue d'a yib'añ noc' icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios icha tic:

¹⁵ Ex aj Sion, mañ ex xivoc. Ilec nab' sjavi e reyal. Ayq'ue d'a yib'añ jun noc' b'uru, xchi.

¹⁶ A juntzañ tic, maj nachajel-laj yuj eb' sc'ayb'um Jesús d'a jun c'u chi'. Ato yic ix ic'jiq'ue d'a satchañ, ato ta' ix snacot eb' to a yab'ixal tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, ix elc'och icha yajcani.

¹⁷ A juntzañ eb' ayec' yed' Jesús ayic ix yavtanelta viñtaj Lázaro b'aj mucb'il yic ix pitzvixi viñ, ix laj yalel eb' tas ix yil eb' chi'. ¹⁸ Yuj chi' ix b'at eb' anima scha Jesús, yujto ix laj yab' yab'ixal jun satub'tac ix sc'ulej chi' eb'. ¹⁹ Ix laj yalan eb' viñ fariseo icha tic:

—Mañxa tas vach' cutanec ticnaic. Ilec nab' eb' anima, ix laj och eb' masanil yed' viñ, xchi eb' viñ.

Eb' griego sgana yilan Jesús

²⁰ Ay juntzañ eb' griego ix c'och d'a Jerusalén d'a jun q'uiñ chi', yic b'at yac'anem sb'a eb' d'a Dios. ²¹ Ix c'och eb' d'a viñaj Felipe aj Betsaida d'a yol yic Galilea. Ix yalan eb' d'a viñ:

—Mamin, co gana squil Jesús, xchi eb'.

²² Ix b'at viñaj Felipe chi' yal d'a viñaj Andrés, junñej ix b'at eb' viñ schavañil, ix b'at yalan eb' viñ d'a Jesús chi'. ²³ Ix yalan d'a eb' viñ:

—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a ticnaic van sc'och yorail scheclajeli to te nivan velc'ochi. ²⁴ Val yel sval d'ayex, q'uinaloc ay junoc iñat trigo scan pitan d'a sat luum, scanñej icha chi'. Palta tato smucji, ichato schami, axo yic sjavi, nivan sat syac'a'. ²⁵ A mach artej sq'uinal ay yelc'och d'a sat, ol satel sq'uinal chi'. Axo mach malaj yelc'och sq'uinal d'a yolyib'añq'uinal tic d'a sat, aton jun chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. ²⁶ Tato ay eb' snib'ej tz'och in checab'oc, ochocab' tzac'an eb' vuuj. A eb' in checab' chi', ol aj eb' ved' b'aj ayin eq'ui. Tato ay eb' tz'och in checab'oc, axo in Mam ol ch'oxanoc to nivan yelc'och eb' d'a sat, xchi Jesús.

Yalnac Jesús chajtil ol aj schami

²⁷ A ticnaic, te pitz'anoch cusc'olal d'a in pixan. ¿Tas ol vutoc valani? ¿Tom ol val icha tic d'a Dios: Mamin, colinelta d'a yol sc'ab' jun yaelal sja d'a vib'añ tic, tom xin chi? Palta yujñej val jun tic yac'nac in coti.

²⁸ Mamin, checlajocab'eli to nivan elc'ochi, xchi Jesús.

Ix lajvi chi', ix lolonemta jun d'a satchaañ, ix yalan icha tic:

—Toxo ix in ch'oxeli to nivan velc'ochi, axo ticnaic ol in ch'oxel junelxo, xchi.

²⁹ Axo eb' anima ayec' ta', ayic ix yab'an jun chi' eb', ix yalan eb' to ix c'añ c'u. Ay juntzañox eb' ix alani:

—Tecan a junoc ángel ix lolonemta d'a Jesús tic, xchi eb'.

³⁰ Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':

—Mañ vujoc ix aljiemta juntzañ tic, palta eyuuj. ³¹ A ticnaic, ol ch'olb'itaj tas yaj eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Axo viñ tz'ac'an mandar jun yolyib'añq'uinal tic, ol pechjoquel viñ. ³² A in tic, ayic ol in ic'jocq'ue d'a chaañ, ol vic'cot masanil eb' anima d'ayin, xchi Jesús.

³³ Icha chi' ix yutej yalani chajtil ol aj schami. ³⁴ Axo ix yalan eb' anima d'ay:

—A d'a ley aycan d'ayoñ, ata' ix cab'i to a Cristo ayñejec' d'a masanil tiempo. Yuj chi', ¿tas yuj tzala' to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, yovalil ol ic'jocq'ue d'a chaañ? ¿Mach jun Ac'b'ilcot tzal chi'? xchi eb' d'ay.

³⁵ Yuj chi' ix yal d'a eb':

—A in svac' saquilq'uinal d'ayex, ayinec' d'a e cal ticnaic, palta quenxoñej tiempo ayin eq'ui. Tojlob'itejec e b'a yacb'an ayin to ec' jab'oxco eyed'oc. Tato maay, ol somchajel e pensar. Icha junoc mach sb'eyec' d'a q'uic'alq'uinal, max uji yilan b'aj sb'ati, icha chi' ol ex ajoc.

³⁶ A in tic, aj saquilq'uinal in. Yuj chi', aq'uec in och d'a e c'ool yacb'an ayin to ec' eyed'oc, yic ol vac' saquilq'uinal d'ayex d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix sb'esanel sb'a, ix sc'ub'anel sb'a d'a eb'.

Majyac'och Jesús eb' israel d'a sc'ool

³⁷ Vach'chom tziytum tas satub'tac ix sch'ox Jesús yil eb', palta malaj val eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. ³⁸ Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías schecab' Dios. Aton jun tz'alan icha tic:

Mamín Cajal, ¿tom ay mach tz'ac'anoch d'a sc'ol tas scaleli? ¿Tom ay mach snachajel yuj to a a poder scheclaj d'a jun ab'ix tic? xchi viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan chi'.

³⁹ Yuj chi' max yal-laj yac'anoch eb' d'a sc'ool. Añeja' viñaj Isaías chi' aljinacxican icha tic:

⁴⁰ A Dios tz'ac'an eb' musansatil, svach' ac'an pitb'oc spensar eb', yic vach' max yil eb', max nachajel yuj eb', yic max q'uexmaj spensar eb'. Yuj chi' a Dios max colan eb', xchi viñaj Isaías chi'.

⁴¹ Yalnac juntzañ tic viñaj Isaías chi', yujto ayocto yilannac stziquiquial Jesús viñ, yuj chi' aton yab'ixal yalnaccan viñ.

⁴² Vach'chom yalnaccan viñ icha chi', palta ay eb' israel ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. Tziytum pax eb' yajal ix ac'anoch d'a sc'ool. Palta max sch'oxel-laj sb'a eb', yujto xiv eb' d'a eb' viñ fariseo, talaj spechjielta eb' d'a yol spatil culto. ⁴³ Icha chi' ix yutej sb'a eb', yujto añej d'a yichañ eb' anima sgana eb' ay yelc'ochi. Malaj tz'och d'a eb' tato ay yelc'och eb' d'a yichañ Dios.

Ix ulec' Jesús yuj yac'an co colnab'il

⁴⁴ Ayic manto sb'esel-laj sb'a Jesús d'a scal eb' anima chi', te chaañ ix yal d'a scal eb':

—Ab'ec jun sval tic d'ayex: A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañoc inñej tzin yac'och eb' d'a sc'ool. A in Mam checjinac in cot syac'paxoch eb' d'a sc'ool. ⁴⁵ A eb' tzin ilani, syil pax jun checjinac in cot chi' eb'. ⁴⁶ A in tic, ac'um in saquiq'uinal. In javi d'a yolyib'añq'uinal tic yic vach' a eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañoxo ayoquec' eb' d'a q'uc'alc'uinal. ⁴⁷ A eb' tz'ab'an in lolonel, palta max sc'anab'ajejlaj eb', mañoc in laj ol vac'och d'a yib'añ eb', yujto mañ yujoc vac'anoch d'a eyib'añ, in ja d'a yolyib'añq'uinal tic, palta yuj vac'an e colnab'il in javi. ⁴⁸ A eb' tzin paticaneli, eb' max chaan pax yab' in lolonel, toxonton ayec' jun ol ac'anoch d'a yib'añ eb' chi', aton in lolonel svalcan tic. Yuj in lolonel tic, ol ac'jococh d'a yib'añ eb' d'a slajvub' c'ual. ⁴⁹ Yujto a in tic, max in lolonlaj d'a yol vico'. A in Mam checjinac in coti, a alannac tas yovalil svala' yed' tas svutej valani. ⁵⁰ Vojtac to yuj schecnab'il chi', syal e chaan e q'uinal d'a junelñej. Yuj chi', icha yaj yalan in Mam d'ayin, icha chi' svutej valan d'ayex, xchi Jesús.

13

A Jesús ix b'icanel yoc eb' sc'ayb'um

¹ Q'uc'anocxo tz'och sq'uiñ eb' israel yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, yojtacxo pax Jesús to toxo sja stiempoal yactancan jun yolyib'añq'uinal tic, axo sq'uex chi' d'a co Mam Dios. A eb' yicxo ay d'a yolyib'añq'uinal tic, ix xajanejñej eb'. Ix xajanejñej pax eb' masanto d'a slajvub'.

²⁻⁴ Axo viñaj Judas yuninal viñaj Simón aj Queriot, toxo ix och viñ diablo d'a viñ, yic vach' a viñ tz'ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ay. Palta yojtac Jesús to a d'a Dios cotnac, ata' ol c'ochxoc. Yojtac to a co Mam Dios ac'jinacoch masanil tas d'a yol sc'ab'. Ayic van sva yed' eb' sc'ayb'um, ix q'ue liñan, ix squichanel jun col spichul, ix stzec'anoch

jun c'apac toalla d'a snañal. ⁵ Ix lajvi chi' ix secanem a a' d'a yol jun palangana, ix och ijan sb'icanel yoc eb' sc'ayb'um chi'.^{13.5} Axo yed' c'apac toalla chi' ix suc tacjoc yoc eb' chi'.

⁶ Axo ijan ix sb'icanel yoc viñaj Simón Pedro, ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, ¿tom ijan tza b'iquel voc tic a naani? xchi viñ.

⁷ —A ticnaic, maxto nachajel uuñ tas van in c'ulan tic. C'oñanc'olalto ol nachajel uuñ, xchi Jesús chi' d'a viñ.

⁸ —Maay, mañ val jab'oc ol vac' voc tic a b'iqueli, xchi viñaj Pedro chi'.

—Tato max ac' in b'iquel jun, malaj alan ic ved'oc, xchi Jesús d'a viñ.

⁹ —Tato icha chi' an Mamin, mañocñej voc tic tza b'iqueli. B'iquel in c'ab', tza b'acanpaxel in jolom, xchi viñaj Pedro chi'.

¹⁰ Palta ix yalanxi Jesús:

—Q'uinaloc ay junoc mach toto sb'iquel sb'a, mañ yovaliloc sb'icñaj snivanil smasanil. Añej yoc sb'icñaji, yujto sacto snivanil. A ex tic icha junoc mach b'icb'ilxo, icha chi' eyaji, yujto toxo ix tojlob'i e pensar. Palta mañ e masaniloc ix tojlob'i e pensar, xchi Jesús.

¹¹ Yojtacxo mach jun ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, yuj chi' ix yala': Mañ e masaniloc ix tojlob'i e pensar, xchi.

¹² Ix lajvi sb'ican yoc eb' chi', ix yac'anxioc sc'apac. Ix emxi c'oñan yed' eb'. Ix yalanxi:

—¿Tzam nachajel eyuñ tas yuj icha tic tzex vutej? ¹³ A ex tic, tzin eyal e c'ayb'umoc, eyajaloc. Yel ton tzeyala'. ¹⁴ C'ayb'um in d'ayex. Yajal vaj d'ayex. Palta ina ix in b'iquel eyoc tic. Yuj chi' smoj icha chi' tzeyutej e b'a junjun ex. ¹⁵ Ix in ch'ox jun tic d'ayex, yic vach' icha tzex vutej tic, icha chi' ol eyutoc e b'a junjun ex. ¹⁶ Val yel sval d'ayex, malaj junoc checab' ec'al d'a yichañ spatrón. Icha pax chi' eb' checab', malaj junoc eb' ec'al d'a yichañ jun schecan chi'. ¹⁷ Tato snachajel junñaj tic eyuñ, tze c'anab'ajani, te vach' eyico'. ¹⁸ Mañ eyujoc e masanil sval jun tic, yujto vojtaxo tas eyaj a ex sic'b'il exxo el vuñ. Palta yovalil ol elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios b'aj syalcan icha tic: A viñ sva ved'oc, a viñ smeltzajoch ajc'olal d'ayin, xchi. ¹⁹ Ayocñ svalancan junñaj tic d'ayex, yic vach' ayic ol ja d'a vib'añ chi', ol eyac'och d'a e c'ool to a in ton Cristo in. ²⁰ Val yel sval d'ayex, a mach schaan eb' in checab', syalelc'ochi a in tzin scha eb'. A eb' tzin chaan chi', scha pax jun checñinac in cot eb', xchi Jesús.

Yalnac Jesús mach ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Ix lajvi yalan junñaj chi' Jesús, ix te och ilc'olal, ix yalani:

—Val yel sval d'ayex, a d'a e cal tic ay jun viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, xchi d'a eb' viñ.

²² Axo eb' viñ sc'ayb'um chi', ix och q'ueljab' eb' viñ d'ay junjun, yujto mañ yojtacoc eb' viñ mach jun syal chi'. ²³ Ayic van sva eb', a viñ sc'ayb'um Jesús te xajanab'il yuñ, a d'a stz'ey ayec' viñ. ²⁴ Axo viñaj Simón Pedro ix ac'an yechel d'a viñ, yuj chi' tope sc'anb'ej viñ d'a Jesús machtaxlaj jun syal chi'. ²⁵ Yuj chi' ix svach' nitzanoch sb'a viñ d'a stz'ey Jesús. Ix sc'anb'an viñ d'ay:

—Mamin, ¿mach jun tzal chi'? xchi viñ.

13.5 13:5 A junoc checab' malaj jab'oc yelc'ochi, a' ayoch d'a yib'añ sb'ican oc.

²⁶—Ol in lab'ejem jab' ixim pan tic d'a scal yal vinagre, axo jun viř b'aj ol vac'a, aton jun viř chi', xchi Jesús d'a viř.

Ix lajviřej yalan jun chi', ix slab'anem jab' ixim pan chi' d'a scal vinagre chi', ix yac'an d'a viřaj Judas yuninal viřaj Simón aj Queriot.

²⁷Ix lajvi schaen jab' ixim pan chi' viř, ix vach' och viř Satanás d'a viř, ix yalan Jesús d'a viř:

—A tas nab'il uuj, c'ulej d'a elarichamel, xchi d'a viř.

²⁸Axo eb' viř ayoch yed' d'a te' mexa chi', malaj junoc eb' viř ix nachajel yuuj tas yuj icha chi' ix yal d'a viř. ²⁹A viřaj Judas chi', sic'um tumin yaj viř, yuj chi' ay eb' ix naani to syal Jesús chi' d'a viř yuj tas sman viř yuj q'uiř chi', mato a jab'oc tumin chi' b'at yac' viř d'a eb' meb'a'.

³⁰Axo viřaj Judas chi', ix lajviřej svaanb'at jun pan chi' viř, ix elta viř d'a scal eb'. Toxo ix q'uic'b'i.

Jun ac' checnab'il

³¹Ix lajvi yelta viřaj Judas chi', ix yalan Jesús:

—A ticnaic, ol checlajel snivanil velc'och a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. Ol in ch'oxpaxel snivanil yelc'och Dios. ³²Tato ol in ch'oxel snivanil yelc'ochi, axo ol ch'oxanpaxel snivanil velc'och d'a elarichamel.

³³Ex xajanab'il vuuj, quenxorię tiempo ayinec' eyed'oc. Ol in e sayeq'ui, palta manto ol yal-laj e c'och b'aj ol in c'och chi', icha vutejnac valancan d'a eb' aj Judea. ³⁴Ay junxo ac' checnab'il ol valcan d'ayex ticnaic, to slaj e xajanej e b'a junjun ex. Icha tzex vutej ex in xajanan tic, icha chi' tzeyutej e xajanan e b'a. ³⁵Tato tze xajanej e b'a junjun ex, ol yojtaquejel eb' anima smasanil to yel in c'ayb'um ex, xchi Jesús d'a eb'.

Yalnac Jesús to ol yiq'uel viřaj Pedro d'a yib'ař

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Axo viřaj Simón Pedro ix c'amb'an d'ay:

—Mamin, řb'ajvaltil ol ach c'och jun? xchi viř.

—A b'aj ol in c'och chi', mař ol yal-laj a c'och ved' ticnaic. C'ojanc'olalto ol ach c'och ved' ta', xchi Jesús d'a viř.

³⁷—Palta Mamin, řtas yuj max yal in b'at ed' ticnaic jun? In b'ecnacxo cham in b'a uuj, xchi viřaj Pedro chi' d'ay.

³⁸—A... řtom yel tza b'ec a b'a a cham vuuj? Val yel sval d'ayach, ayic manto oc' noc' caxlař d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'ař to mař in ojtacoc, xchi Jesús d'a viř.

14

Yujřej Jesús tzoř c'och b'aj ay Dios

¹Ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Mař eyac' somchaj e c'ool. Tzeyac'och Dios d'a e c'ool, tzin eyac'anpaxoch d'a e c'ool. ²A b'aj ay in Mam, mař jantacoc cajnub' ay. Q'uinaloc tato malaj, tas am gana sval d'ayex to tzin b'at in b'o eyed'tal b'aj ol ex c'ochoc. ³Ol lajvoc in b'oan eyed'tal chi' ta', ol in jax junelxo. Axo ul ex vic'an chi' ved'oc, yic vach' a b'aj ayinec' chi', ata' ol ex aj ved'oc. ⁴A ex tic eyojtacxo b'aj ol in c'ochoc. Eyojtac pax jun b'e b'aj ol in b'atoc, xchi d'a eb'.

⁵Axo viřaj Tomás ix alan d'ay:

—Palta Mamin, mař cojtacoc b'ajtil tzach b'at chi'. Yuj chi', řtas ol cutoc cojtacanel jun b'e chi'? xchi viř.

⁶ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—A jun b'e sval tic, a in toni. A inñej syal ex vic'anb'at b'aj ay co Mam Dios. Yelñej svala'. Ac'um in q'uinal. ⁷ Yujto a ex tic eyojtac inxo, yuj chi' ol eyojtaquejpaxel in Mam. A ticnaic, eyojtacxo in Mam chi', yujto toxo ix eyila', xchi d'a eb'. ⁸ Axo viñaj Felipe ix alan d'ay:

—Mamin, ch'ox a Mam chi' quila'. C'ocb'ilñej chi', xchi viñ.

⁹ Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a viñ:

—Felipe, ina pecatax ayinec' eyed'oc, ¿tom manto in ojtacoc? A eb' tzin ilani, syalelc'ochi van yilan in Mam eb'. Yuj chi', ¿tas yuj tzato al d'ayin: Ch'ox a Mam chi' quila', xa chi? ¹⁰ ¿Tom max ac'och d'a a c'ool to ayin och d'a in Mam, ay pax och d'ayin? A tas sval d'ayex, mañ yoloc vic svala', palta a' ayoch d'ayin, a van smunlaj ved'oc. ¹¹ Aq'uecoch d'a e c'ool to junñej vaj yed' in Mam chi', junñej pax yaj ved'oc. Tato max in eyac'och d'a e c'ool yuj tas sval tic, aq'uec in och d'a e c'ool yuj juntzañ satub'tac tzin ch'oxo'. ¹² Val yel sval d'ayex, a mach tzin ac'anoch d'a sc'ool, ol sb'o juntzañ munlajel tzin b'o tic. Ayto juntzañxo ec'alto ol sb'o d'a yichañ juntzañ tzin b'o tic, yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam chi'. ¹³ Yalñej tas ol e c'an d'a Dios d'a in b'i, ol ac'joc d'ayex. Icha pax chi' ol vutej a in Yuninal in Dios tic, yic vach' ol checlajelta to te nivan yelc'och co Mam Dios. ¹⁴ Yalñej tas ol e c'an d'a Dios d'a in b'i, ol ac'joc d'ayex.

Yalnaccan Jesús to ol scheccot Espíritu Santo

¹⁵ Tato tzin e xajanej, c'anab'ajejec in checnab'il. ¹⁶ A in tic, ol in c'an d'a co Mam, axo ol ac'ancot junxo ol colvaj eyed'oc, aton Yespíritu te yel syala'. A ol can eyed' d'a a masanil tiempo. ¹⁷ A eb' yic yolyib'añq'uinal tic, max yal-laj schaan eb', yujto max yil-laj eb', mañ ojtacab'iloc yuj eb'. A exxo tic, eyojtacxo Yespíritu chi', yujto aytaxon ec' eyed'oc. A ol ochcan cajan d'ayex d'a junelñej. ¹⁸ A in tic, mañ ol ex vactejanlaj e ch'ocoj, ol in jax d'ayex junelxo. ¹⁹ Quenxoñej tiempoal, mañxo ol in yil-laj eb' mañ vicoc d'a yolyib'añq'uinal tic. A exxo pax tic, ol in eyila'. Yujto pitzan inñej, pitzan ex pax d'a junelñej. ²⁰ A d'a jun c'ual yic ol ochcan Espíritu d'ayex, ato ta' ol nachajel eyuuj to ayin och d'a in Mam. Axo snachajel chi' eyuuj to ayex och d'ayin, ayin pax och d'ayex. ²¹ A eb' syac'och spensar d'a in checnab'il, sc'anab'ajan eb', aton eb' chi' xajan in yuuj. A eb' tzin xajanani, xajan pax eb' yuj in Mam. A in ol in xajanej eb', ol in ch'ox in b'a d'a eb', xchi Jesús.

²² Ay junxo sc'ayb'um viñ scuch Judas, mañocclaj viñ aj Queriot, a viñ ix alani:

—Mamin, ¿tas yuj axoñej d'ayori ol a ch'ox a b'a? ¿Tas yuj mañxo ol a ch'ox a b'a d'a eb' yic yolyib'añq'uinal tic? xchi viñ d'a Jesús.

²³ Yuj chi' ix yalxi Jesús chi':

—A eb' xajan in yuuj, sc'anab'ajej pax in lolonel eb'. Yuj chi' axo in Mam ol xajanani eb'. A in yed' in Mam chi' ol ori ochcan cajan d'a eb'. ²⁴ Axo eb' max in xajanani, max sc'anab'ajej paxlaj eb' tas svala'. A juntzañ lolonel sval tic d'ayex, mañ vicoc, yic in Mam checjinac in coti.

²⁵ Svalcan juntzañ tic d'ayex yacb'an ayinto ec' eyed'oc. ²⁶ A co Mam Dios ol checancot Yespíritu d'ayex in q'uexuloc. A' ol colvaj eyed'oc, ol ex sc'ayb'an d'a masanil tastac. Ol yec e nacot jantacñej tas valnaxocan d'ayex.

²⁷ A ticnaic, svac'can in junc'olal d'ayex. A in junc'olal svac'can d'ayex tic, mañ lajanoc icha junc'olal syac' eb' yic yolyib'añq'uinal tic. Mañ eyac'

somchajel e c'ool, mañ ex xivoc. ²⁸ Toxo ix val eyab'i to ol in paxoc, palta ol in jax d'ayex. Tato yel tzin e xajanej, tzex tzalaji, yujto ol in pax d'a co Mam, yujto ec'alto d'a vichañ. ²⁹ Ayocto svalancan juntzañ tic d'ayex, yic vach' ayic ol ujoc jun sval tic, ol in e vach' aq'uejoch d'a e c'ool.

³⁰ Mañixo nivanoc tas sval d'ayex, yujto vanxo sja viñ yajal yolyib'añq'uinal tic. A viñ chi', malaj yalan yic viñ d'ayin. ³¹ Palta tzin c'anab'ajej checnab'il ix yac' co Mam Dios d'ayin, yic vach' ol nachajel yuj eb' yic yolyib'añq'uinal tic to xajan vuuj. Axo ticnaic, q'ueañtec vaan, coyec, xchi Jesús.

15

A yab'ixal te' uva yed' te' sc'ab'

¹ Ix yalanpax Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—A in tzin sch'ox jun te' nunal uva vach'.^{15.1} Axo jun tz'aq'uenan te', a in Mam sch'oxo'. ² Tato ay te' sc'ab' max satani, axo ol tzepanel te'. Tato ay te' sc'ab' vach' satani, axo ol aq'uenan te' yic tziytum sat te' syac'a'. Icha syutej yaq'uenan te' chi', icha chi' ol yutoc in Mam eb' syac'och spensar d'ayin. ³ A exxo tic, toxo ix b'o e pensar yuj juntzañ in c'ayb'ub'al ix val d'ayex. ⁴ Ochañec cajan d'ayin, a inxo ol in ochpax cajan d'ayex. Icha junoc te' sc'ab' tz'elta jecnaj d'a snunal maxtzac satanlaj, icha chi' ol ex ajoc tato mañ ex ayococh d'ayin.

⁵ A in tic, icha snunal te' uva vaji. A exxo tic, icha te' sc'ab' eyaji. Tato junñej eyaj ved'oc, junñej pax vaj eyed'oc, icha junoc te' sc'ab' tziytum sat syac'a', icha chi' ol ex ajoc. Palta malaj jab'oc tas syal eyuj e ch'ocoj. ⁶ Q'uinaloc ay eb' mañ ayococh d'ayin, lajan ol aj eb' icha junoc te' sc'ab' szepjiel d'a snunal, stacji. Slajvi chi', smolb'aji, sñusjitz'aoc.

⁷ Tato junñej eyaj ved'oc, tato tzeyac'ñejoch e pensar d'a in lolonel, c'anec tas tze nib'ej ol ac'joc d'ayex. ⁸ Tato nivan tas vach' scheclajel d'a e b'eyb'al, ol aljoc in Mam vach'il eyuuj. Ichaton chi' ol eyutoc e ch'oxaneli to in c'ayb'um ex. ⁹ Icha ix yutej in Mam in xajanani, icha pax chi' tzex vutej ex in xajanani. Yuj chi' tzin e c'anab'ajejñej, yic vach' ol eyab'i to xajanexñej vuuj. ¹⁰ Tato tze c'anab'ajej juntzañ in checnab'il, ol eyab'i to xajanexñej vuuj, yujto icha chi' vaj yed' in Mam. A in tic tzin c'anab'ajej juntzañ schecnab'il in Mam chi', yuj chi' svab'i to xajan inñej yuuj.

¹¹ Svalcan juntzañ tic d'ayex yic vach' icha tzin tzalaji, icha pax chi' ol ex tzalajoc, yuj chi' tz'acan ol aj e tzalaje'olal. ¹² A ticnaic ay jun in checnab'il ol valcan d'ayex to tze xajanej e b'a junjun ex icha svutej ex in xajanani. ¹³ Tato ay junoc mach syac'cham sb'a yuj eb' yamigo, syalelc'ochi to tz'ec' val d'a yib'añ xajanan eb' yamigo chi'. ¹⁴ A ex tic, tato tze c'anab'ajej juntzañ in checnab'il tic, val yel vamigo ex toni. ¹⁵ A ticnaic sval d'ayex, mañ toñejoc in checab' eyaji, yujto a junoc checab', mañ yojtacoc tas sna spatrón. Palta a ticnaic vamigo ex, yujto a jantacñej tas yalnaccan in Mam d'ayin, ix valxican d'ayex. ¹⁶ Mañoquexlaj ix in e sayeq'ui, palta a in ix ex in siq'uelta, yic vach' tze c'ulej tas tzin nib'ej. A tas tze c'ulej chi', ol canñej d'a junelñej. Yuj chi' a jantacñej tas tze c'an d'a co Mam Dios d'a in b'i, ol yac'ñej d'ayex. ¹⁷ Aton jun in checnab'il tic svalcan d'ayex, to slaj e xajanej e b'a junjun ex.

15.1 **15:1** A d'a Antiguo Testamento icha d'a Isaías 5, syalcoti to a eb' israel lajan eb' icha junoc ib' te' uva yic Dios, palta chuclaj sat te' syac'a'. A d'a jun pasaje tic, syal Jesús to a d'ay ol elc'och tas sgana Dios d'a spatic israel chi'.

A schichonc'olal eb' yic yolyib'arıq'uinal

¹⁸ Tato ay eb' yic yolyib'arıq'uinal tic tz'och ajc'olal d'ayex, naeccoti to a d'ayin sb'ab'lajoch eb' ajc'olal. ¹⁹ Q'uinaloc yic ex yolyib'arıq'uinal tic yed' eb', tecan xajanex yuj eb'. Palta marıxo ex yicoc yolyib'arıq'uinal tic, yujto toxo ex in sic'anelta d'a scal eb'. Yuj chi' tz'och eb' ajc'olal d'ayex, yujto marıxo eyetb'eyumoc e b'a yed' eb'. ²⁰ Tze na val cot jun lolonel ix val tic d'ayex: Malaj junoc checab' ec'al yelc'och d'a yicharı spatrón, xin chi d'ayex. Icha yutejnac eb' yac'anoch in yaelal, icha pax chi' ol yutoc eb' yac'anoch eyaelal. Tato ix sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', ol sc'anab'ajej pax eyic eb'. ²¹ Ol laj yac'och yaelal eb' d'a eyib'arı vuuj, yujto marı yojtacolaj eb' mach checjinac in coti.

²² Q'uinaloc max ul val d'a eb', malaj am smul eb'. Palta a ticnaic, marıxa b'aj vach' scolan sb'a eb' yuj smul. ²³ A eb' tz'och ajc'olal d'ayin, tz'ochpax eb' ajc'olal d'a in Mam. ²⁴ A juntzarı satub'tac ix laj in ch'ox d'a scal eb', malaj junocxo mach syal yuuj icha chi'. Q'uinaloc malaj juntzarı satub'tac chi' ix in ch'oxo', malaj am smul eb'. Axo ticnaic, vach'chom ix yil juntzarı chi' eb', palta arıeja' ayoch eb' ajc'olal d'ayin, ajc'ool pax eb' d'a in Mam. ²⁵ Palta icha tic ix aj yelc'och juntzarı tic, yic tz'elc'och tas tz'ib'yajcan d'a ley b'aj nivanoc syac'och spensar eb'. Aton jun tz'alan icha tic: Nab'arıej scomon och eb' ajc'olal d'ayin, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ılcani.

²⁶ Palta ay junxo Colvajum ol cot d'a co Mam Dios, aton Yespıritu yel syala'. Ol b'at in checcoti. A' ol yac' testigoal sb'a vuuj. ²⁷ Arıejtona', ich ex ta', ol eyac' testigoal e b'a, yujto junrıej ec'nac ex ved'oc yictax ix el yich in munlajel tic.

16

¹ Svalcan juntzarı tic d'ayex, yic marı ol ex somchajeloc. ² Yujto ol laj ex pechjielta yuj eb' quetisraelal d'a yol spatil culto. Ay jun tiempoal ol javoc, yalxorıej mach ol ex milanoc, a snaan eb' to pavor syac' eb' d'a Dios. ³ Icha chi' ol yutoc sb'a eb', yujto marı yojtacoc in Mam eb', marı in yojtacoc pax eb'. ⁴ Svalcan juntzarı tic d'ayex, yic vach' ayic ol ja jun tiempoal chi', ol e nacoti to valnaxocan d'ayex. Maj val-laj juntzarı tic d'ayex d'a yic yalaarı, yujto ayinto ec' eyed' ta'.

A yopisio Yespıritu Dios

⁵ Axo ticnaic, ol in pax d'a jun checjinac in coti. Palta malaj junoc ex tze c'anb'ej d'ayin b'ajtil ol in c'ochoc. ⁶ Torıej tzex te och ilc'olal yuj juntzarı svalcan tic d'ayex. ⁷ Val yel sval d'ayex, te vach' eyico' yujto ol in paxoc. Tato marı ol in paxoc, marı ol javoclaaj jun d'ıran scolvaj chi' eyed'oc. Palta ayic ol in paxoc, ol in checancot d'ayex. ⁸ Axo ol javoc, a' ol ac'an yojtaquejel eb' yic yolyib'arıq'uinal tic to aysmul eb'. Arıeja' ol ac'an yojtaquejel eb' to vach'rıej ix vutej in b'a. Ol yac'an yojtaquejel eb' to ol ch'olb'ıtaj tas yaj eb' yuj Dios. ⁹ Ol sch'oxan d'a eb' to ay smul eb', yujto max in yac'och eb' d'a sc'ool. ¹⁰ A' ol ac'an yojtaquejel eb' to vach'rıej ix vutej in b'a, yujto ol in pax b'aj ay co Mam Dios, b'aj marıxo ol yal-laj in eyilani. ¹¹ Ol sch'oxan d'a eb' to ol ch'olb'ıtaj yaj eb' yuj Dios, yujto toxo ix ch'olb'ıtaj yaj vıarı yajal yolyib'arıq'uinal tic.

¹² Tzıjtumto tas in gana sval d'ayex, palta maxto techaj eyab'an ticnaic. ¹³ Ato val ol ja Espıritu yel syala', ato ta' ol ac'joc nachajel eyuuj masanil tas yel. Marı ol lolonlaj d'a yol yico', a jantacrıej tas ol aljoc d'ay, arıej

ol yala'. Ol laj yalan juntzañ tastac toto ol ujoc. ¹⁴ Yuuj ol checlajeloc to nivan velc'ochi. Jantacñej tas ol val d'ay, a' ol alan pax d'ayex. ¹⁵ Jantacñej tas ay d'a co Mam Dios, vicñej yaji. Yuj chi' ix vala' to a tas ol val d'a Espiritu chi', a' ol yal d'ayex.

Stzalajc'olal eb' sc'ayb'um Jesús

¹⁶ Junxoñej rato ol in eyila', slajvi chi', mañxo ol in eyil-laj. Ol ec' junocxo rato, ol in eyilanxi, yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁷ Ix lajvi yalan jun chi', ay jayvañ eb' sc'ayb'um ix laj alani:

—¿Tas syalelc'och jun syal tic d'ayoñ? To ix yala': Junxoñej rato ol in eyila', slajvi chi', mañxo ol in eyil-laj. Ol ec' junocxo rato, ol in eyilanxi, xchi. Ix yalanpaxi: Yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam, xchi d'ayoñ. ¹⁸ A jun “junxoñej rato” syal tic, ¿tastaxlaj syalelc'ochi? Mañ jab'oc snachajel cuuj tas syala', xchi eb'.

¹⁹ Axo Jesús, yojtacxo to sgana eb' sc'anb'ej d'ay tas syalelc'och jun ix yal chi', yuj chi' ix yalanxi d'a eb':

—Toxo ix val d'ayex: Junxoñej rato ol in eyila', slajvi chi', mañxo ol in eyil-laj. Palta ol ec' junocxo rato, ol in eyilanxi, xin chi d'ayex. ¿Tom yuj juntzañ sval tic tze c'anb'an eyab' d'ayex junjun ex? ²⁰ Val yel sval d'ayex, ol ex cusoc, ol ex oc'oc. Axo eb' yic yolyib'añq'uinal tic, ol laj q'ue chañ eb'. A ex tic, ol ex cusoc, palta ol meltzajxoc och e cusc'olal chi' d'a tzalajc'olal. ²¹ Q'uinaloc ay junoc ix ix van yalji yune', scus ix, yujto ayoch ix d'a syaelal, palta ayic toxo ix aj yune' ix chi', maxtzac snacotlaj syaelal ix chi', toxoñej ste tzalaj ix, yujto ix aj jun unin chi' d'a yolyib'añq'uinal tic. ²² Icha jun ix chi', icha chi' ol ex ajoc. Ol ex cus ton ticnaic, palta ato yic ol in eyilanxi ol ex tzalajoc. Axo jun e tzalajc'olal chi', malaj junoc mach ol yal yic'anec' d'ayex.

²³ A d'a jun c'ual chi' mañxa tas ol e c'anb'ej d'ayin. Val yel sval d'ayex, masanil tas ol e c'an d'a co Mam Dios d'a in b'i, ol yac' d'ayex. ²⁴ A ticnaic, mantalaj tas tze c'an d'a Dios d'a in b'i. C'anec, ol e chaa, ol ac'joc d'ayex yic ol tz'acvoc e tzalajc'olal.

Cannac yolyib'añq'uinal tic d'a yalañ yuj Jesús

²⁵ Q'uexañ ix vutej valan juntzañ lolonel tic d'ayex. Palta ay jun tiempoal ol javoc, mañxo ichoc ta' ol aj valan d'ayex, yujto tojolxoñej ol vutoc valan yab'ixal in Mam d'ayex. ²⁶ Ayic ol ja jun c'ual chi', ato ta' ol e c'an tas tze nib'ej d'a in b'i. Max val-laj d'ayex tato a in ol in c'an tas d'a in Mam eyuuj. ²⁷ Xajan ex yuj in Mam chi', yujto xajan in eyuuj, ix eyac'och d'a e c'ool to a d'ay cotnac in. ²⁸ Yel toni a d'ay cotnac in, in javi d'a yolyib'añq'uinal tic. A ticnaic, ol vactejcani, axo in paxq'ue d'a in Mam chi', xchi d'a eb'.

²⁹ Axo eb' sc'ayb'um chi' ix alan d'ay:

—A ticnaic te tojolxo tzutej alan d'ayoñ. Mañxo q'uexañoc tzutej alan icha d'a junel. ³⁰ A ticnaic, snachajel cuuj to ojtacñej masanil tasi. Mañ yovaliloc tzato co c'anb'ej d'ayach ayic tzalan d'ayoñ. Yuj chi' scac'och d'a co c'ool to a d'a Dios cotnac ach, xchi eb' d'ay.

³¹ Yuj chi' ix yalxi d'a eb':

—¿Tzam in eyac'och d'a e c'ool ticnaic? ³² Palta vanxo sja stiempoal ol ex saclemcanb'atoc. Ol laj ex b'at elelal junjun ex. Ol in eyactejcan in ch'ocoj, palta mañ in ch'ocojoc ol in canoc, ayec' in Mam ved'oc. ³³ Ix

val masanil juntzañ tic d'ayex, yic vach' junc'olalxo ol ex aj vuuj. A d'a yolyib'arñq'uinal tic, ol eyab' ton syail. Palta tec'an tzeyutej e b'a, yujto a eb' yic yolyib'arñq'uinal tic, toxo ix can eb' d'a yalañ vuuj, xchi Jesús d'a eb'.

17

Ix lesalvi Jesús yuj eb' sc'ayb'um

¹ Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix q'ue q'uelan d'a satchaari, ix yalani: —Mamin, toxo ix ja stiempoal a ch'oxaneli to nivan velc'och a in Uninal in tic, yic ol in ch'oxpaxel snivanil elc'ochi. ² Yujto a ach ac'nac vopisio d'a yib'arñ masanil eb' anima yic vach' svac' sq'uinal jantacñej eb' ix ac' d'ayin. ³ A jun q'uinal d'a junelñej tic, syalelc'ochi to tzach yojtaquejel eb' anima to a achñejton Dios ach d'a val yel yed' pax in yojtacanel eb' a in Jesucristo checb'il in cot uuj tic.

⁴ Ayic ayinec' d'a yolyib'arñq'uinal tic, ix in ch'oxo' to te nivan elc'ochi. A jun munlajel ac'b'ilcan tic d'ayin uuj, toxo ix yic' sb'a. ⁵ Ayic manto b'o jun yolyib'arñq'uinal tic, ayinec' ed' b'aj ay co vach'il. Axo ticnaic Mamin, cha in paxq'ue ed' b'aj ay co vach'il chi' ichataxon vaj ed'oc.

⁶ A eb' ix a siq'uelta d'a yolyib'arñq'uinal tic, ix ac' eb' d'ayin, ix in ch'ox d'a eb' tas nab'il uuj. A eb' ix ac' d'ayin, toxonton ic eb'. Ix laj sc'anab'ajej a lolonel eb'. ⁷ A ticnaic, a jantacñej tas ac'nac d'ayin, yojtac eb' to a d'ayach cotnac. ⁸ A a lolonel ac'nac d'ayin, ix laj val d'a eb'. Ix schaan yab' eb', yuj chi' yojtac eb' to yel d'ayach cotnac in. Syac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti.

⁹ Tzin lesalvi yuj eb' ix ac' d'ayin, yujto icxo eb'. Axo eb' yic yolyib'arñq'uinal tic, max in lesalvilaj yuj eb'. ¹⁰ Jantacñej eb' vico', icxo pax yaj eb'. Arñejtona' eb' ico', vicxo pax eb' ed'oc. Aton eb' tic sch'oxaneli to te nivan velc'ochi.

¹¹ Jab'xorñej tiempo ayinec' d'a yolyib'arñq'uinal tic, axo in paxq'ue chi' ed'oc. Axo pax eb' tic jun, ol to can eb' d'a yolyib'arñq'uinal tic. Mamin, te tojol achñej. A eb' ix ac' d'ayin, tza tarñvej eb' yed' a poder, aton jun ix ac' d'ayin, yic junxorñej tz'aj eb' icha vaj ed'oc. ¹² Ayic ayinec' yed' eb' d'a yolyib'arñq'uinal tic, ix in tarñvej eb' yed' a poder chi'. A eb' ix ac' d'ayin, ix in tarñvej eb' yic malaj tz'ic'an eb', malaj junoc eb' ix sateli, arñej jun d'irñantaxon sateli yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a a lolonel.

¹³ A ticnaic jun, ol in paxixq'ue d'ayach. Yach'an ayinto ec' jab'ocxo d'a yolyib'arñq'uinal tic, svalancan juntzañ tic yic vach' ol tzalaj eb' icha in tzalaj tic. ¹⁴ Toxo ix laj valcanel a lolonel d'a eb'. Palta a eb' yic yolyib'arñq'uinal tic tz'och eb' ajc'olal d'a eb', yujto mañxo yicoc yolyib'arñq'uinal eb' yed' eb'. Icha in tic, mañ in yicoc yolyib'arñq'uinal tic. ¹⁵ Mantoc svala' to elañchamel tziq'uel eb' d'a tic. Palta tzin c'an d'ayach to tza tarñvej eb', yic malaj eb' tz'ixtaxel yuj viñ chuc chi'. ¹⁶ A in tic, mañ in yicoc yolyib'arñq'uinal tic. Arñejtona' icha chi' eb', mañ yicoc yolyib'arñq'uinal tic eb'. ¹⁷ A ach tza tojolib'itej spensar eb' yed' a lolonel te yel. ¹⁸ Icha ix utej in a checancot d'a scal eb' anima tic, icha chi' svutej in checanpaxb'at eb' d'a scal eb' anima chi'. ¹⁹ Yuj svach'iloc eb' yuj chi' svac' in b'a d'ayach, yic vach' tz'och eb' icoc d'a val yel.

²⁰ Mañ yujocñej eb' tzin lesalvi. Tzin lesalvi pax yuj eb' toto ol in ac'anoch d'a sc'ool yuj tastac ol yal eb' in checab' tic. ²¹ Tzin c'an d'ayach yic junxorñej ol aj spensar eb' smasanil. Mamin, junñej vaj ed'oc, junñej

pax aj ved'oc. Ichoc val caji, ichocab' ta tz'aj pax eb', junñejocab' tz'aj eb' qued'oc. Tato icha chi', axo eb' anima d'a yolyib'arñq'uinal tic, ol yac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti. ²² A snivanil velc'och ix ac'a', a ix vac'pax d'a eb', yic junxoñej tz'aj spensar eb' icha vaj ed'oc. ²³ A in ayin och d'a eb', a achxo ayach och d'ayin, yic vach' junxoñej ol aj spensar eb'. Yuj chi' ol nachajel yuj eb' yic yolyib'arñq'uinal tic to a ach a checnac in coti. Ol nachajel yuj eb' to icha tzutej in a xajanani, icha pax chi' tzutej a xajanan eb' quicxo.

²⁴ Mamin, a eb' tzac' d'ayin, in gana ol aj eb' ved' b'aj ol in c'ochoc, yic ol yil in vach'il eb' ac'b'il d'ayin uuj, yujto xajanintaxon uuj atax yic mantzac b'o jun yolyib'arñq'uinal tic. ²⁵ Mamin, tojol a pensar, a eb' yic yolyib'arñq'uinal tic, mañ ach yojtacoc eb'. Xal in tic, vojta ach. Axo eb' tic, yojtacxo eb' to a ach a checnac in coti. ²⁶ A in ix vac' yojtaquejel eb' tas aji. Añejtona' ol in vach' aq'uej yojtaquejxiel eb', yic vach' icha tzutej in a xajanani, icha pax chi' tzutej a xajanan eb'. A inxo ol in och cajan d'a eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a co Mam Dios.

18

Ix yamchaj Jesús

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix b'at yed' eb' sc'ayb'um. Ix c'axpajec' eb' d'a sch'olanil a' Cedrón b'aj ay juntzañ te' avb'en te'. Ix c'och eb' d'a scal te'. ² Axo viñaj Judas, viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel, yojtac pax jun lugar chi' viñ, yujto tzijtum el ix smolb'ej sb'a Jesús chi' yed' eb' sc'ayb'um ta'. ³ Yuj chi' ix c'och viñ ta', ajun jun umañ eb' soldado yed' viñ yed' pax eb' stañvumal stemplo Dios ix checjicot yuj eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo. Tz'icb'il sc'ac' eb', ma scandil eb' yuuj. Yed'nac pax syamc'ab' eb' yic oval ix c'och eb'. ⁴ Axo Jesús yojtacxo jantac tas ol javoc d'a yib'añ. Yuj chi' ix sch'oxan sb'a, ix sc'anb'an d'a eb' viñ ix c'och chi':

—¿Mach tzec' e saya'? xchi d'a eb' viñ.

⁵ —A Jesús aj Nazaret, a sco sayeq'ui, xchi eb' viñ d'ay.

—A in ton tic, xchi d'a eb' viñ.

A viñaj Judas, viñ van yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool chi', ajun viñ yed' eb' viñ. ⁶ Ix lajviñej yalan Jesús d'a eb' viñ, ix b'at pac'aljoc eb' viñ d'a spatic, ix laj telvi eb' viñ d'a sat luum. ⁷ Ix sc'anb'anxi Jesús d'a eb' viñ:

—¿Mach tzec' e saya'? xchi.

—A Jesús aj Nazaret, a tzec' co saya', xchixi eb' viñ.

⁸ —Palta toxo ix val d'ayex to a in ton tic. Tato a in tzin e saya', axo eb' viñ ved'nac tic, acteje el eb' viñ, xchi d'a eb' viñ.

⁹ Icha chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jesús yuj eb' sc'ayb'um, ayic ix yalan icha tic: A eb' ix ac' d'ayin malaj junoc eb' ix sat vuuj, xchi d'a Dios. ¹⁰ Axo viñaj Simón Pedro, ix yic'anq'ueta q'uen yespada viñ d'a yol yatut, ix b'at jucnaj viñ d'a jun viñ scuch Malco, schecab' viñ sat sacerdote. Ix slesanel schiquin viñ viñ d'a svach'. ¹¹ Axo ix yalan Jesús d'a viñaj Pedro chi':

—Aq'uem q'uen espada chi' d'a yol yatut. ¿Tom mañ ol vac' in b'a d'a jun yaelal syac'cot in Mam d'a vib'añ tic a naani? xchi d'a viñ.

Ix ic'jib'at Jesús d'a yichañ viñaj Anás

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Ix syaman Jesús chi' eb' viñ soldado yed' viñ syajalil eb' yed' eb' viñ aj Judea stañvumal templo. ¹³ Ichato chi' ix ic'jib'at d'a spat viñaj Anás, sñi' viñaj Caifás. A viñaj Caifás chi' sat sacerdote yaj d'a jun ab'il chi'. ¹⁴ Aton viñ alannac d'a eb' aj Judea chi' to yovalil scham junoc mach sq'uexuloc eb' anima smasanil.

Yic'naquel viñaj Pedro d'a yib'añ

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Ayic ix ic'jib'at Jesús, tzac'anoch viñaj Simón Pedro yuuj yed' junxo viñ sc'ayb'um Jesús chi'. A junxo viñ sc'ayb'um chi', ojtab'bil viñ yuj viñaj Anás chi'. Ix ochc'och viñ yed' Jesús d'a yamaq'uul spat viñaj Anás chi'. ¹⁶ Axo viñaj Pedro chi', ix can viñ d'a ti' pat chi'. Yuj chi' ix elixta junxo viñ sc'ayb'um Jesús chi', ix yalan viñ d'a ix stañvumal ti' pat chi' to tz'och viñaj Pedro chi' yed' eb'. ¹⁷ Axo ix stañvumal ti' pat chi' ix alan d'a viñaj Pedro chi':

—A ach tic, tecan sc'ayb'um ach jun viñ ix yamchaj tic, xchi ix d'a viñ.

—Maay, mañ in sc'ayb'umoclay viñ, xchi viñ d'a ix.

¹⁸ A d'a jun tiempoal chi' te ay siic, yuj chi' axo eb' viñ ayoch checab'oc yed' eb' viñ stañvumal templo, ix yac'och sc'ac' eb' viñ d'a te' ac'al. Liñjab'och eb' viñ c'axnel. Axo viñaj Pedro chi', ix c'och viñ yed' eb' viñ d'a sti' te' c'ac' chi', ix c'axni viñ yed' eb' viñ.

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñ sat sacerdote

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Axo viñ sat sacerdote ix c'anb'an d'a Jesús:

—¿Mach eb' a c'ayb'um? ¿Tas juntzañ a c'ayb'ub'al b'aj tza c'ayb'ej eb'? xchi viñ d'ay.

²⁰ Ix yalan Jesús chi' d'a viñ:

—A juntzañ in c'ayb'ub'al chi', ix valem d'a scal eb' anima smasanil. Masanil tiempo ix valem d'a yoltac spatil culto yed' d'a yamaq'uul stemplo Dios yed' b'aj smolb'ej sb'a eb' anima. Malaj junoc tas c'ub'eltac ix vala'. ²¹ ¿Tas yuj a d'ayin tza c'anb'ej? C'anb'ej d'a eb' ix ab'an valani. Yalocab' eb' d'ayach tas juntzañ in c'ayb'ub'al chi'. Ina yojtacxo eb' tas ix vala', xchi d'a viñ.

²² Ix lajviñej yalan juntzañ chi', axo jun viñ stañvumal templo ayec' ta' ix tz'itanb'at sat. Ix yalan viñ d'ay:

—Tas yuj icha chi' tz'aj a pacan sti' viñ sat sacerdote tic, xchi viñ d'a Jesús.

²³ —Tato chuc ix vala', al d'ayin tas chucal ix val chi'. Palta tato a tas vach' ix vala', ¿tas yuj tzin a comon maq'uej? xchi Jesús chi' d'a viñ.

²⁴ Ix lajvi chi', axo viñaj Anás chi' ix checan ic'jocb'at Jesús d'a viñaj Caifás, viñ sat sacerdote. Añeja' tze'b'il yuj eb' viñ ix b'ati.

Yalnacxi viñaj Pedro to mañ yojtacoc Jesús

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Axo viñaj Pedro añeja' van sc'axni viñ yed' eb' viñ stañvumal templo chi'. Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a viñ:

—A ach tic, tecan sc'ayb'um ach Jesús, xchi eb' viñ.

Ix yic'anxiel viñ d'a yib'añ, ix yalan viñ:

—Maay, mañ in sc'ayb'umoclay, xchi viñ.

²⁶ Ix lajvi chi', ay jun schecab' viñ sat sacerdote, sc'ab' yoc sb'a yed' viñ ix el schiquin yuj viñaj Pedro chi' ix alan d'a viñ:

—¿Tom mañoc ach ix vil ec' yed' Jesús b'aj ay te' avb'en te' jun? xchi d'a viñ.

²⁷ Ix yic'anxiel viñaj Pedro chi' d'a yib'añ junelxo. A val slajvi yic'anxiel viñ chi' d'a yib'añ, ix oc' noc' caxlañ.

Ix ic'jib'at Jesús d'a yichañ viñaj Pilato

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Axo yic van sach'i, ix ic'jiel Jesús d'a yol spat viñaj Caifás chi' yuj eb' yajal d'a scal eb' israel, ix ic'jib'at d'a sdespacho viñaj Pilato, viñ yajal. A sley eb' aj Judea chi', max yal yoch eb' d'a yol sdespacho viñ chi'. A snaan eb', talaj tz'och smul eb' d'a yichañ Dios, talaj mañ smojoc svaan jun vael eb' yic q'uiñ van sjavi, yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. ²⁹ Yuj chi' ix elta viñaj Pilato chi' d'a sti' sdespacho. Ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Tas smul jun viñ tzul eyac' tic d'ayin? xchi viñ.

³⁰ —Tato mañ chucoc viñ, ¿tom ol ul cac' viñ d'a yol a c'ab'? xchi eb' viñ.

³¹ Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi':

—Iq'uecb'at viñ a ex tic, tzeyac'anoch d'a yib'añ viñ icha syal e ley, xchi viñ.

—Palta a oñ israel oñ tic, max yal-laj co comon ac'anoch chamel d'a yib'añ junoc anima, xchi eb' viñ.

³² Icha chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jesús chajtil ol aj schami. ³³ Axo viñaj Pilato chi', ix ochxican viñ d'a yol sdespacho. Ix yac'an avtajcot Jesús viñ, ix sc'anb'an viñ d'ay:

—¿Tom a ach tic sreyal ach eb' israel? xchi viñ.

³⁴ —¿Tom a ach tza nael jun chi', mato ch'oc mach ix alan d'ayach vuuj? xchi Jesús chi' d'a viñ.

³⁵ —¿Tom israel in tzila'? A eb' etchoñab' yed' eb' sat sacerdote, a eb' ix ul ach ac'anoch d'a yol in c'ab'. Palta ¿tas ix a mulej? xchi viñ d'ay.

³⁶ —A in tic, mañoc d'a yolyib'añq'uinal tic rey in. Q'uinaloc tato icha chi', a eb' tzin ac'an servil, tzam yac' yovalil eb', yic max in ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' aj Judea. Palta mañoc d'a tic rey in, xchi Jesús chi' d'a viñ.

³⁷ —¿Tom yel val jun to rey ach? xchi viñaj Pilato chi' d'ay.

—Yel toni, rey in, ichaton tzal chi'. A in tic, in javi d'a yolyib'añq'uinal tic yic tzul valel jun tas te yel. Yuj val chi' in alji. Jantacñej eb' yictaxon jun yel tic, syac'och schiquin eb' d'a tas svala', xchi Jesús chi'.

³⁸ Axo ix yalan viñaj Pilato chi' d'ay:

—¿Tas jun yel tzal chi'? xchi viñ d'ay.

Ochnac chamel d'a yib'añ Jesús

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Ix lajvi yalan jun chi' viñaj Pilato chi', ix elixta viñ d'a sti' b'aj ayacan eb' aj Judea chi'. Ix yalanelta viñ d'a scal eb':

—A jun viñ tic, malaj jab'oc smul viñ svila'. ³⁹ Palta ay jun e ley d'a junjun q'uiñ tic to tze c'anelta junoc mach d'a preso. Yuj chi', ¿mama e gana svaq'uel jun viñ e reyal a ex israel ex tic d'a libre ticnaic? xchi viñ d'a eb'.

⁴⁰ Yuj chi' ix avaj chaañ eb' smasanil, ix yalan eb':

—A jun viñ tic, malaj co gana d'a viñ. A viñaj Barrabás tzaq'uel d'a libre, xchi eb' d'a viñ.

Palta a viñaj Barrabás chi', milumcham anima viñ.

19

¹ Axo viñaj Pilato ix checan ic'jocb'at Jesús yic' b'at mac'joc. ² Ix lajvi chi', ix sjalan setan jun q'uiix eb' viñ soldado, ix yac'anq'ue eb' viñ scoronaoc Jesús chi'. Ix yac'anoch jun c'apac eb' viñ d'ay, q'uiic' mutz'inac icha yic eb' rey. ³ Ix laj c'och eb' viñ d'a stz'ey, ix stz'acan yal eb' viñ d'ay:
—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ d'ay.

Ix tz'itjib'at sat yuj eb' viñ.

⁴ Ix lajvi chi', ix elta viñaj Pilato d'a sti' b'aj aycan eb' aj Judea chi'. Ix yalanelta viñ d'a scal eb':

—Ilec nab'i, tic tzin ch'oxelta viñ d'ayex, yic vach' tzeyojtaquejeli to malaj jab'oc smul viñ ix ilchaj vuuj, xchi viñ d'a eb'.

⁵ Ichato chi' ix elta Jesús d'a sti'. Añeja' ayq'ue jun q'uiix chi' d'a sjolom, añeja' aypaxoch jun q'uiic' mutz'inac c'apac chi' yuuj. Ix yalanxielta viñaj Pilato chi' d'a eb':

—Ina viñ tic, xchi viñ.

⁶ Ayic ix yilan eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ stañvumal templo yelc'och Jesús d'a sti' chi', ix q'ue umnaj eb' viñ yalani:

—Culusejq'ue viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb' viñ.

Ix yalanpax viñaj Pilato chi' d'a eb':

—Iq'uecb'at viñ a ex tic, tze culusanq'ue viñ e ch'ocoj. Xal in tic, malaj jab'oc smul viñ tz'ilchaj vuuj, xchi viñ.

⁷ Ix yalanpax eb' aj Judea chi' d'a viñ:

—Palta ay jun ley aycan d'ayoñ. Yuj jun ley chi' yovalil ol miljoccham jun viñ tic, yujto ix yaloch sb'a viñ Yuninaloc Dios, xchi eb'.

⁸ Axo ix yab'an jun chi' viñaj Pilato chi', ix te xivb'at viñ. ⁹ Yuj chi' ix ochxic'och viñ d'a yol sdespacho, ix sc'anb'an viñ d'a Jesús:

—¿B'ajtil cotnac ach jun? xchi viñ d'ay.

Palta maj tac'voclañ Jesús chi' d'a viñ.

¹⁰ Yuj chi' ix yalanxi viñ d'ay:

—¿Tas yuj max ach tac'vi d'ayin? ¿Tom mañ ojtacoc to ay vopisio ach vac'anel d'a libre, ay pax vopisio ach in culusanq'uei? xchi viñ d'ay.

¹¹ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Palta aton Dios ac'jinac opisio chi'. Tato maay, malaj alan jab'oc ic d'ayin. Yuj chi' a viñ ix in ac'anoch d'a yol a c'ab', te ec'alto smul viñ d'a ichañ, xchi d'a viñ.

¹² Ix lajvi yab'an juntzañ chi' viñ, ix snaan viñ tas syutej yac'anel Jesús chi' d'a libre. Axo eb' aj Judea chi', ix q'ue umnaj eb' yalani:

—Tato tzaq'uel viñ d'a libre, ajc'ool ach d'a viñ yajal d'a Roma syal chi'. A viñ tic ix yaloch sb'a viñ reyal. Palta a mach tz'alan icha chi', ajc'ool d'a viñ yajal d'a Roma chi', xchi eb' d'a viñ.

¹³ Ix lajvi yab'an jun chi' viñ, ix yalan viñ to tz'ic'jicot Jesús chi' b'aj ayec' viñ chi'. Ix lajvi chi', ix em c'ojan viñ d'a sc'oñub' b'aj sb'o yaj oval. A jun lugar chi', Gabata sb'i d'a hebreo. Syalelc'ochi, b'aj latz'b'ilem q'uen q'ueen. ¹⁴ Ayic ix em c'ojan viñ chi', vanxo yoch chime'ualil. Q'uiic'anocxo sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnacot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo ix yalanpaxelta viñ d'a scal eb' aj Judea chi':

—Ina viñ e reyal tic, xchielta viñ d'a eb'.

¹⁵ Palta ix laj avaj chaañ eb' junelxo:

—Chamocab' viñ. Chamocab' viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb'.

—¿Tom svac' culusejq'ue viñ e reyal tic? xchi viñ d'a eb'.

Axo eb' viñ sat sacerdote ix tac'vi:

—A oñ tic, añej viñ yajal d'a Roma co reyal. Malaj junocxo, xchi eb' viñ.
¹⁶Ichato chi' ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' eb' yic sculusajq'uei. Yuj chi' ix yic'b'at Jesús chi' eb'.

Ix culusajq'ue Jesús

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷Axo Jesús ix cuchan sculusal, ix ic'jib'at d'a jun lugar scuchan Gólgota d'a hebreo. Syalelc'ochi: B'aj Ay Sb'aquil Jolom. ¹⁸Ata' ix culusajq'ue Jesús yuj eb'. Ay chavañxo eb' viñ ix culusajq'ue yed'oc, jun viñ d'a svach', junxo viñ d'a sq'uexañ, axo d'a snañal sculusal eb' viñ chi' ix culusajq'ue Jesús chi'. ¹⁹Axo viñaj Pilato chi' ix ac'an tz'ib'chajoch juntzañ lolonel d'a jun yune' chem te'. Ix yac'an ac'jococh viñ d'a sjolom sculusal Jesús chi'. Icha tic syal jun chi': A Jesús aj Nazaret, Sreyal eb' israel, xchi. ²⁰A jun lugar b'aj ix culusajq'ue Jesús chi', a d'a ti' choñab' ay. Yuj chi' tzijtum eb' israel ix ilan juntzañ lolonel chi'. A d'a hebreo, d'a griego yed' pax d'a latín, aton sti' eb' aj Roma, ata' ix tz'ib'chajochi. ²¹Yuj chi' ix yal eb' viñ sat sacerdote d'a viñaj Pilato chi':

—Octom mañoc Sreyal eb' israel ix ac' tz'ib'chajochoc. Octom tzac' tz'ib'chaj icha tic: A viñ tic, ix yaloch sb'a viñ Sreyaloc eb' israel, xchi eb' viñ d'a viñ.

²²—A tas ix vac' tz'ib'chajoc, scanñej icha chi', xchi viñaj Pilato chi' d'a eb' viñ.

²³Axo eb' viñ soldado, ayic manto sculusejq'ue Jesús eb' viñ, ix quichjiel spichul yuj eb' viñ. Ix spucanec' eb' viñ d'a spatic. Chañ poj ix aji. Junjun yic junjun eb' viñ. Palta axo jun colxo spichul, jalb'iltot d'a sjolom masanto d'a yoctac, malaj stz'isul. ²⁴Yuj chi' ix yal eb' viñ icha tic:

—Tecan a jun tic mañ ol co ñic'chitejb'ati. Vach' ama to scaq'uec co suerte d'a yib'añ, yalñej mach oñ ol quic'a', xchi eb' viñ.

Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, ayic yalannacani: Ol spucuec' in pichul eb' d'a spatic, ol yac'an suerte eb' d'a yib'añ junxo, xchi. Yuj chi' icha chi' ix yutej eb' viñ soldado chi'.

²⁵Liñanoch ix snun Jesús d'a stz'ey te' culus chi', ajun ix snulej ix yed'oc yed' ix María ix yetb'eyum viñaj Cleofas yed' ix María aj Magdala.

²⁶Ay pax ec' jun viñ sc'ayb'um Jesús d'a stz'ey ix snun chi', aton jun viñ te xajan yuuj. Ayic ix iljicot eb' yuj Jesús, ix yalan d'a ix snun chi':

—Nunin, a jun ayec' ed' tic, icha une' tzutej, xchi d'a ix.

²⁷Ix lajviñej chi', ix yalan d'a jun viñ sc'ayb'um chi':

—A ix in nun tic, icha a nun tzutej ix, xchi.

Yuj chi', a jun viñ sc'ayb'um chi' ix ic'ancanoch ix snun Jesús chi' d'a yol spat. Atax ta' cannac ix yed'oc.

A schamel Jesús

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Ix lajvi chi', yojtacxo Jesús to ix elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a yib'añ. Yuj chi' ix yal icha tic:

—Stacji val in ti', xchi.

Icha chi' ix yutej yalani yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios.

²⁹Ayec' jun chen vinagre ta'. Ix yac'anoch jun tz'ub'lab' eb' d'a sjolom jun te' hisopo, ix slab'anem eb' d'a scal jun vinagre chi', ix yac'anoch eb' d'a sti' Jesús chi'. ³⁰Ix stz'ub'an jun vinagre chi', ix lajvi chi' ix yalani:

—Toxo ix yic' sb'a smasanil, xchi.

Ix lajvi chi', ix em ñojnaj schami.

Tipjinacoch q'uen lanza d'a scostil Jesús

³¹ A d'a jun c'u chi', q'uic'anoxo tz'och sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, sc'ual ic'oj ip yaj d'a eb'. A eb' viñ aj Judea malaj sgana eb' viñ scan snivanil eb' culusab'il d'a te' culus chi', yujto a jun q'uiñ sja chi', te nivan q'uiñ syutej eb'. Yuj chi' ix b'at eb' sc'an d'a viñaj Pilato to syac' mac'joc poj sb'aquil sat spenec^{19.31} eb' viñ, yic tz'ic'jiemta eb' d'a te' culus chi'. ³² Yuj chi' ix c'och eb' viñ soldado b'aj ix culusajq'ue eb' chi'. A eb' viñ culusalb'ilq'ue yed' Jesús chi', ix mac'jipoj sb'aquil sat spenec eb' viñ. ³³ Palta axo yic ix c'och eb' viñ d'a stz'ey Jesús chi', ix yilan eb' viñ to chamnacxo, majxo smac'pojraj sb'aquil sat spenec chi' eb' viñ.

³⁴ Palta ay jun viñ soldado ix tipanoch q'uen slanza d'a scostil Jesús chi'. Yuj chi' ix elta usnaj chic' yed' a a'. ³⁵ A in tic, ix vil val juntzañ tic. Yuj chi' svac' testigoal in b'a yuuj, yic ol eyac'och d'a e c'ool. A juntzañ tzin tz'ib'ejcan tic, te yel. A in tic vojtaç to te yel svala'. ³⁶ Ix uji juntzañ tic, yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios ayic syalan icha tic: Malaj junoc sb'aquil ol smac' poj eb', xchi. ³⁷ Syalanpax junxo tic d'a Slolonel chi': Ol yil jun mach b'aj stipnacoch q'uen lanza eb', xchi.

Ix mucchaj Jesús

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ay jun viñ scuchan José aj choñab' Arimatea. Sc'ayb'um viñ Jesús d'a c'ub'eltac, yujto xiv viñ d'a eb' viñ aj Judea. Xid' sc'anan spermiso viñ d'a viñaj Pilato yic syiq'uemta snivanil Jesús chi' viñ d'a te' culus, b'at smucan viñ. Axo viñaj Pilato chi' ix ac'an spermiso viñ yic'anemta. Yuj chi' ix yic'anb'at viñ. ³⁹ Ajun pax viñaj Nicodemo viñ xid'naquec' sc'umej Jesús d'ac'valil yed'nac viñ. Ay am oxecoc arroba juntzañ suc'uq'ui sjab' scuchan mirra calan yaj yed' junxo scuchan áloes yed'nac viñaj Nicodemo chi'. ⁴⁰ Ix yic'anb'at snivanil Jesús chi' eb' viñ. Ix spichan eb' viñ d'a jun c'apac. Ix yac'anoch jun suc'uq'ui sjab' chi' eb' viñ d'ay, yujto icha chi' sley eb' israel chi' ayic smucan eb' chamnac eb'. ⁴¹ Axo d'a slac'anil b'aj ix culusajq'ue Jesús chi' ay jun avb'en te'. Ata' ay jun q'uen q'ueen joyb'ilel yool. A jun q'ueen chi', manta junoc chamnac tz'ac'jioch d'a yol q'ueen. ⁴² Axo jun sc'ual ic'oj ip, toxo syamchajochi. Yuj chi' a d'a yol jun q'ueen chi' ix ac'jioch snivanil Jesús chi', yujto lac'an ay q'ueen b'aj ix cham chi'.

20

Ix pitzvixi Jesús

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ A d'a domingoal, ayto sach'i, ix b'at ix María Magdalena b'aj ix mucchajcanoch snivanil Jesús chi'. Ix yilan ix to toxo ix ic'jiel smacul b'aj mucan chi'. ² Yuj chi' elarichamel ix b'at lemnaj ix, axo ix c'och ix d'a viñaj Simón Pedro yed' d'a junxo viñ sc'ayb'um Jesús, aton viñ te xajan yuj Jesús chi'. Ix yalan ix d'a eb' viñ:

—Toxo ix ic'jib'at snivanil Cajal Jesús b'aj mucan, ¿b'aj am ix yac' eb'? xchi ix d'a eb' viñ. ³ Ix lajvi yab'an jun chi' viñaj Pedro yed' junxo viñ sc'ayb'um Jesús chi', ix b'at eb' viñ, ix b'at yilan eb' viñ b'aj ay q'uen

19.31 19:31 A sgana eb' to smac'poj sat penec eb' ayq'ue d'a te' culus chi' eb', yic vach' elarichamel scham eb', tz'ic'jiemta eb'. A sb'eyb'al eb' romano to scan d'uñan snivanil eb' masanto syal sc'ab'at d'a te' culus chi'.

q'ueen chi'. ⁴ Elañchamel ix b'at eb' viñ schavañil. Palta ix tzac'lajcan viñaj Pedro chi'. Yuj chi' a junxo viñ c'ayb'um chi' ix b'ab'lajc'ochi. ⁵ Ix och d'añan viñ d'a sti' q'ueen. Ix yilanoch jun c'apac viñ lañaneq'ui. Palta maj ochlaj viñ d'a yol q'ueen. ⁶ Axo viñaj Simón Pedro chi' tzac'anto ix c'och viñ. B'ertej ix ochb'at viñ d'a yol q'ueen. Ix yilan viñ, lañanec' juntzañ c'apac chi'. ⁷ A junxo c'apac sb'ac'ul sjolom Jesús chi', pacb'ilcan c'apac, ch'oc aycancot c'apac. ⁸ Ichato chi' ix ochc'och junxo viñ c'ayb'um ix b'ab'laj c'och chi'. Ayic ix yilan jun chi' viñ, ix yac'och viñ d'a sc'ool to ix pitzvixi Jesús. ⁹ Maxto nachajel yuj eb' viñ tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios to yovalil ol pitzvocxi Jesús d'a scal eb' chamnac. ¹⁰ Ix lajvi chi', ix paxcan eb' viñ d'a spat junjun.

*Sch'oxnac sb'a Jesús d'a ix María aj Magdala
(Mr 16.9-11)*

¹¹ Axo ix María aj Magdala, ix can ix d'a stz'ey jun q'ueen chi'. Maj ochlaj ix d'a yol q'ueen. Van yoc' ix, ix och d'añan ix d'a sti' q'ueen. ¹² Axo ix yilan ix, ayelta chavañ ángel d'a yol q'ueen. Te sac spichul eb'. C'ojjab'em eb' b'aj ix em snivanil Jesús chi', jun d'a sjolomtac, jun d'a yoctac. ¹³ Ix sc'anb'anelta eb' d'a ix:

—Ach ix, ¿tas yuj tzach oq'ui? xchielta eb'.

—Tzin oq'ui yujto ix ic'jib'at snivanil viñ Vajal d'a tic. ¿B'aj am ix yac' eb'? xchi ix d'a eb'.

¹⁴ Vanto yalan jun chi' ix, ix b'at q'uelan ix d'a spatic. Axo ix yilan ix ayec' Jesús chi', palta maj yilochlaj ix tato a'. ¹⁵ Yuj chi' ix sc'anb'an d'a ix:

—Ach ix, ¿tas yuj tzach oq'ui? ¿Mach tza sayeq'ui? xchi d'a ix.

Palta a snaan ix to a viñ yilumal te' avb'en te' chi' liñanec' ta'. Yuj chi' ix yalan ix:

—Ach vetanimail, tato a ach ix ul iq'uel snivanil Jesús chi', al val d'ayin b'ajtil ix b'at ac'cani yic ol vic'b'ati, xchi ix d'ay.

¹⁶ —María, xchi Jesús chi' d'a ix.

Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan ix d'ay. Ix yalan ix d'a sti' hebreo:

—Raboni, xchi ix. Syalelc'ochi, Ach in C'ayb'umal.

¹⁷ Ix yalan d'a ix:

—Mañ in a yama', yujto manto in paxq'ue b'aj ay in Mam. Ixix al d'a eb' vuc'tac yed' d'a eb' vanab' smasanil to ol in paxq'ue b'aj ay in Mam. A in Mam chi', e Mam pax ved'oc. A in Diosal, e Diosal pax ved'oc, xchi Jesús chi' d'a ix.

¹⁸ Yuj chi' ix b'at ix yal d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi':

—Ix vil Cajal Jesús, xchi ix d'a eb'. Ix laj yalan ix d'a eb' tastac ix yal d'a ix.

*Sch'oxnac sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Añeja' d'a jun domingo chi' d'a q'ui'c'b'alil, ix smolb'ej sb'a eb' sc'ayb'um Jesús chi'. Nab'ab'ix aj spuertail jun pat chi', yujto xiv eb' d'a eb' viñ aj Judea. Axo ix yilan eb' ayxoec' Jesús d'a scal eb', ix yalan d'a eb':
—Junc'olalocab' eyaji, xchi d'a eb'.

²⁰ Ix lajvi chi', ix sch'oxan yol sc'ab' yed' scostil d'a eb'. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix te tzalaj eb' yilan Cajal Jesús chi'. ²¹ Ix yalanpax junelxo:
—Junc'olalocab' eyaji. Icha ix yutej co Mam Dios in schecancoti, icha chi' svutej ex in checanb'ati, xchi d'a eb'.

²² Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix spu'anec' yic' d'a yib'añ eb', ix yalani:

—Chaec Yespíritu Dios. ²³Tato ay eb' tzeyac' nivanc'olal smul, ańejtona' ol ac'jocpax lajvoc smul eb' yuj Dios. Tato ay eb' max eyac' nivanc'olal smul chi', ol canńej smul eb' chi' d'a yib'ań, xchi d'a eb'.

Yilnac Jesús vińaj Tomás

²⁴Palta ay jun viń yetb'eyum eb' sc'ayb'um Jesús chi' scuchan Tomás, tz'alji Tioxal. Mań ayoquec'laj viń yed' eb' ayic ix ec' Jesús chi' ta'. ²⁵Yuj chi' ix yal eb' yetc'ayb'umal viń chi' d'ay:

—Ix quil Cajal Jesús, xchi eb' viń.

—Oc in val svil b'aj ix ec' q'uen lavux d'a yol sc'ab', svecanoch yiximal in c'ab' d'a yolanił b'aj ix ec' q'uen chi', svac'anpaxoch in c'ab' d'a scostil, ichato chi', ol vac'anoch d'a in c'ool tato a val Jesús chi', xchi vińaj Tomás chi'.

²⁶Ucub'ixitax chi', ix smolb'anxi sb'a eb' d'a yol jun pat chi'. Ayxo pax ec' vińaj Tomás chi' yed' eb'. Nab'ab'i yaj jun pat chi' sch'apan eb', palta ix yilan eb', ayxoc' Jesús chi' d'a scal eb'. Ix yalan d'a eb':

—Junc'olalocab' eyaji, xchi.

²⁷Ix lajvińej chi', ix yalan d'a vińaj Tomás chi':

—Inab' in c'ab' tic. Ecoch yiximal a c'ab' d'a yolanił tic. Tzac'anpaxoch a c'ab' d'a yolanił in costil tic. Mań ac' chab'c'olal. Ac' in val och d'a a c'ool, xchi d'a viń.

²⁸Ix lajvi chi', ix yalan vińaj Tomás chi' d'ay:

—Ach Vajalil, ach in Diosal, xchi viń.

²⁹Ix yalanxi Jesús chi' d'a viń:

—In ac'och d'a a c'ool yujto in ila'. A eb' max in ilani, tato tzin yac'och eb' d'a sc'ool, te' vach' yic eb', xchi d'a viń.

Tas yuj tz'ib'ab'ilcan jun libro tic

³⁰Tzijtumto juntzańxo tas satub'tac ix sch'ox Jesús d'a yichań eb' sc'ayb'um, palta mań tz'ib'ab'iloclajcan d'a jun uum tic. ³¹Palta a juntzań tic tz'ib'ab'ilcani yic tzeyac'och d'a e c'ool to a Jesús aton Cristo, Yuninal Dios. Tato icha chi' ol eyutoc eyac'anoch d'a e c'ool, ol e cha e q'uinall d'a junelńej yuuj.

21

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a ucvaarı eb' sc'ayb'um

¹Axo junelxo, ix sch'oxxi sb'a Jesús d'a eb' viń sc'ayb'um ayic ayec' eb' viń d'a sti' a' ńajab' Tiberias. Icha tic ix aj sch'oxan sb'a d'a eb' viń.

²Ayec' vińaj Simón Pedro yed' vińaj Tomás tz'alji Tioxal. Ajun pax vińaj Natanael aj Caná d'a yol yic Galilea. Ańejtona', ayec' pax eb' viń yuninal vińaj Zebedeo yed' chavańxo eb' viń yetc'ayb'umal eb' viń. ³Axo vińaj Simón Pedro ix alan d'a eb' viń:

—Ol in b'at yamoj chay, xchi viń d'a eb' viń.

—Ol oń b'at ed'oc, xchi eb' viń d'a viń.

Yuj chi' ix b'at eb' viń. Ix och eb' viń d'a yol jun te' barco. Palta a d'a jun ac'val chi', malaj junoc noc' ix yamchaj yuj eb' viń. ⁴Axo yic vanxo sacb'i, ayec' Jesús d'a sti' a' chi'. A eb' viń sc'ayb'um chi' maj snalaj eb' viń tato a'. ⁵Ix yalancot d'a eb' viń:

—Ex vetanimail, ¿ay am noc' ix eyic'a'? xchi d'a eb' viń.

—Maay. Malaj noc', xchi eb' viń d'ay.

⁶—Aq'uequem ch'ań e chimpa chi' d'a svach' te' barco chi', ata' ol yamchaj noc' eyuuj, xchi d'a eb' viń.

Ix yac'anem ch'añ eb' viñ. Ix yac'lan eb' viñ stoc'anq'ueta ch'añ, majxo yal-laj sq'ueta ch'añ yuj yalil noc', yujto te tzijtum noc'.

⁷ Axo jun viñ sc'ayb'um Jesús te xajan yuuj, a viñ ix alan d'a viñaj Pedro chi':

—Inai, a Cajal Jesús ayec' chi', xchi viñ.

Ix lajviñej yab'an chi' viñaj Simón Pedro chi', ix yac'anoch spichul viñ, yujto añej yol spichul viñ ayochi. Ix syumanelta sb'a viñ d'a yol te' barco chi', ix elc'och viñ d'a sti' a'. ⁸ Ay am chañeoc ch'añil ayb'at eb' viñ d'a sat a'. Axo juntzañixob' viñ yetc'ayb'umal eb' viñ, tzac'anto ix c'och eb' viñ yed' jun yune' barco, ñerb'il ch'añ chimpa b'ud'an yuj noc' chay chi' yuj eb' viñ. ⁹ Axo ix elta eb' viñ, ix yilan eb' viñ, ayoch jun c'ac' toxo ix el ichan. Van sb'olan jun noc' chay Jesús chi'. Ay pax ec' juntzañ ixim pan d'a stz'ey. ¹⁰ Axo ix yalan d'a eb' viñ:

—Iq'ueccot jayvañoc noc' e chay ix e yam chi', xchi.

¹¹ Yuj chi' ix ochxi viñaj Simón Pedro d'a yol te' barco chi'. Ix stoc'anelta ch'añ chimpa chi' viñ d'a staquiñal sti' a'. Ix yilan eb' viñ to b'ud'an ch'añ yuj juntzañ noc' nivac chay chi'. 153 sb'isul noc' smasanil. Palta vach'chom te al noc', maj d'iñchajlaj ch'añ. ¹² Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Cotañec, vañec, xchi.

Malaj junoc eb' sc'ayb'um chi' ix c'anb'ani: ¿Mach ach? man xchioc eb' viñ, yujto yojtacro eb' viñ to a Cajalil. ¹³ Ix snitzanoch sb'a Jesús d'a stz'ey eb' viñ. Ix yic'anq'ue ixim pan chi', ix spucanec' ixim d'a eb' viñ. Añejtona' icha chi' ix yutej spucanec' noc' chay chi'.

¹⁴ Yoxelalxo sch'oxan sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi' yictax ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac.

Lolonnac Jesús yed' viñaj Pedro

¹⁵ Ix lajvi sva eb', ix yalan Jesús d'a viñaj Simón Pedro:

—Ach Simón yuninal viñaj Jonás, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿más am tzin a xajanej d'a yichañ eb' viñ tic? xchi d'a viñ.

—Yel ton Mamin. Ojtacro to xajan ach vuuj, xchi viñaj Pedro chi' d'ay.

—Tato icha chi', icha junoc tañvum calnel syac' va noc' yunetac scalnel, icha chi' tzutej a c'ayb'an eb' vico', xchi Jesús d'a viñ.

¹⁶ Ix lajviñej yalan juntzañ chi', ix yalanxi:

—Ach Simón yuninal viñaj Jonás, ¿tzam in a xajanej? xchi d'a viñ.

—Yel ton Mamin. Ojtacro to tzach in xajanej, xchixi viñ.

—Tato icha chi', icha junoc tañvum calnel stañvan noc' scalnel, icha chi' tzutej a tañvan eb' vicxo, xchi Jesús chi' d'a viñ.

¹⁷ Ix yalanxi d'a yoxelal:

—Ach Simón yuninal viñaj Jonás, ¿tzam in a xajanej? xchi d'a viñ.

Yuj chi' ix te cusq'ue viñaj Pedro chi', yujto yoxelalxo sc'anb'an Jesús chi' d'a viñ tato xajan yuj viñ. Yuj chi' ix yalanxi viñ:

—Mamin, ojtacro smasanil, ojtac to xajan ach vuuj, xchi viñ d'ay.

—Tato icha chi', icha junoc tañvum calnel syac' va noc' scalnel, icha chi' tzutej a c'ayb'an eb' vicxo.

¹⁸ Val yel sval d'ayach, a d'a yic'quelem achto, munil tza pich a b'a. Tzach b'eyec' b'aj ay a gana. Palta ayic ol ach ichamaxoc, toñej ol aq'uellian a c'ab', ch'oc mach ol tzeç'an a nañal, ol ach ic'jocb'at b'aj max yal a c'ool, xchi Jesús d'a viñaj Pedro chi'.

¹⁹ Icha chi' yutejnac yalan yuj tas ol aj scham viñaj Pedro chi', yic ol sch'oxel viñ to nivan yelc'och Dios. Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a viñ:
—Ochañ tzac'an vuuj, xchi d'a viñ.

A jun sc'ayb'um Jesús xajan yuuj

²⁰ Axo ix meltzajb'at q'uelan viñaj Pedro chi' d'a spatic, ix yilan viñ, a viñ sc'ayb'um Jesús xajan yuuj, tzac'anxooch viñ yuj eb'. Aton jun viñ chi' ix em c'ojan d'a stz'ey Jesús ayic ix va eb' junel, ayic ix sc'anb'an viñ d'a Jesús chi': Mamin, ¿mach ol ach ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'? xchi viñ d'ay. ²¹ Ayic ix yilan jun viñ chi' viñaj Pedro, ix sc'anb'an viñ d'a Jesús:

—Mamin, xal jun viñ sja tic, ¿tas ol ic'an scham viñ? xchi viñ d'ay.

²² Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a viñ:

—Taxoñej in gana pitzanto viñ ayic ol in jaxoc, malaj ochi. A ach tic, ochañ tzac'an vuuj, xchi d'a viñ.

²³ Yuj chi' ix el specal d'a scal eb' yicxo Dios to mañ ol cham jun viñ sc'ayb'um Jesús chi'. Palta maj yal-laj Jesús tato mañ ol cham viñ, añej ix yala': Taxoñej in gana pitzanto viñ ayic ol in jaxoc, malaj ochi, xchi.

²⁴ Aton jun viñ c'ayb'um tic syac' testigoal sb'a d'a juntzañ tic, ix stz'ib'ejcan viñ. Cojtac to te yel juntzañ ix stz'ib'ejcan viñ tic.

²⁵ Tzijtumto juntzañxo tas ix sc'ulej Jesús. Q'uinaloc tato ix tz'ib'chajcan d'a junjunal, tzin na'a to max yab'laj jun yolyib'añq'uinal tic yic smolchajcan juntzañ uum b'aj tz'ib'ab'ilcan chi'. Amén

A Tas Sc'ulejnac Eb' Schecab' Jesús HECHOS

Hechos sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan tastac sc'ulejnac eb' schecab' Jesús. A viñaj Lucas tz'ib'annaccan jun libro tic. Syalcoti to a Yespíritu Dios ix cuchb'an eb' schecab' ayic ix yalanel yab'ixal Jesús eb' d'a Jerusalén, d'a Judea, d'a Samaria masanto b'aj slajvic'och yolyib'ariq'uinal. Syalcoti to a jun c'ayb'ub'al tic, ix el yich d'a scal eb' israel, ix pucaxb'at d'a scal masanil anima. Ix snib'ej viñaj Lucas tic sch'oxeli to mañ chucoc jun c'ayb'ub'al tic d'a sat eb' yajal d'a Roma ayic ix el yich. Icha ton tic ix aj yelc'och tas tarivab'il yuj eb' israel chi'.

A jun libro tic, ox macañ yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 7, syalcot tas ix aj sq'uib' sb'isul eb' b'ab'el creyente d'a Jerusalén. Schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 8 masanto d'a 12, syalcot tas ix aj sc'och jun c'ayb'ub'al tic d'a juntzarixo lugar d'a yol yic Palestina. Yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 13 masanto d'a slajvub' jun libro tic, syalcot tas ix aj sc'och vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' mañ israeloc, masanto d'a Roma.

Te nivan tas syalcot yuj tas sch'oxnac Yespíritu Dios ayic ix em d'a yib'añ eb' b'ab'el creyente d'a sc'ual Pentecostés. Yac'nac val spoder d'a eb', ix cuchb'aj eb' yuuj. A val sc'ayb'ub'al eb' b'ab'el creyente chi', a tz'ac'an checlajeli to te nivan spoder evangelio d'a junjun creyente.

Ix yal Jesús to ol yac' Espiritu Santo

¹ Ay jun b'ab'el uum tz'ib'ab'ilxo b'at d'ayach vuuj, ach Teófilo. 1.1 Ata' ix vala' jantac tas ix sc'ulej Jesús yed' tas ix yac' c'ayb'ajoc, yictax ix syamanoch sc'ayb'ani ² masanto ix ja jun c'ual ayic ix pax d'a satchaarí. Ayic manto paxi, ix yalancan juntzarí schecnab'il d'a eb' schecab', aton eb' sic'b'ilel yuuj, icha ix ac'ji yal yuj Yespíritu Dios. ³ Ayic toxo ix ec' chamel d'a yib'añ, tziytum elto ix sch'ox sb'a d'a eb' schecab' chi'. 40 c'ualto ix eq'ui, ixto sch'ox sb'a d'a eb' to yel ix pitzvixi. Ix yalancan d'a eb' to ol vach' och Dios Yajalil.

⁴ Ayic ayto ec' yed' eb' schecab' chi', ix yalan icha tic d'a eb':

—Mañ ex el d'a yol choñab' Jerusalén tic. Tarivejec jun tas yalnaccan Dios d'ayex, icha vutejnac valan d'ayex. ⁵ Yel toni, a viñaj Juan ac'jinac bautizar eb' anima d'a a a'. Palta ato d'a yic jayexo c'u, ol ac'joc Yespíritu Dios d'ayex. Ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj, xchi Jesús.

Paxnac'ue Jesús d'a satchaarí

⁶ Ayic ayto ec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um chi', ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Mamin, ¿am ticaic ol a colelta eb' quetchoñab' israel, yic munil scac'och junoc yajal d'a co cal junelxo? xchi eb'.

⁷ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Max ac'jilaj eyojtaquejel sc'ual, ma stiempoal b'aq'uiñ ol ujoc, yujto a juntzarí chi', añej Dios co Mam ay yalan yic d'ay. ⁸ Palta ol yac' spoder Dios d'ayex, ayic ol ochcan Espiritu Santo d'ayex. Ol lajvoc chi', axo eyalanel vab'ixal d'a Jerusalén tic, d'a masanil yol yic Judea tic, d'a yol yic Samaria yed' d'a masanil yolyib'ariq'uinal tic, xchi d'a eb'.

1.1 1:1 Ayic sco lajb'an jun versículo tic yed' juntzarí versículo d'a Lucas 1.1-3, snachajel cuuj to a viñaj Lucas ix tz'ib'an pax jun libro Hechos tic.

⁹ Axo ix lajvi yalan juntzañ chi', ix q'ue x d'a satchaari. Q'uelanq'ue eb' d'ay ix satq'ue d'a scal jun asun.^{1.9} Majxo yil-laj eb'. ¹⁰ Q'uelanto q'ue eb' d'a satchaari chi' ayic vanto sq'ue x Jesús, axo ix yilan eb', ayxoec' chavaari ángel icha yilji anima d'a stz'ey eb', te sac spichul eb'. ¹¹ Ix yalan eb':

—Ex vinac aj Galilea, ¿tas yuj arija' eyajq'ue q'uelan d'a satchaari? A Jesús, ix el d'a e cal, ix pax d'a satchaari, icha ix aj eyilan sq'ue x tic, icha pax chi' ol aj yemxuli, xchi eb' ángel chi' d'a eb'.

Ochnaccan viñaj Matías sq'ue xuloc viñaj Judas

¹² Ix lajvi chi', ix emixta eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'a tzalan Olivo chi'. Ix b'atxi eb' d'a Jerusalén. A jun tzalan chi', ay am nañaloc legua scal yed' Jerusalén chi'. ¹³ Ix lajvi sc'och eb' d'a choñab' chi', ix q'ue eb' d'a jun cuarto chaari yajq'uei. Aton b'aj ay sposado viñaj Pedro, viñaj Jacobo, viñaj Juan, viñaj Andrés, viñaj Felipe, viñaj Tomás, viñaj Bartolomé, viñaj Mateo, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo, viñaj Simón, aton viñ yetb'eyumejnac sb'a yed' eb' Zelote yed' viñaj Judas yuninal viñaj Jacobo. Ata' ay sposado eb' viñ smasanil. ¹⁴ Junjun c'u smolb'an sb'a eb' viñ smasanil ta', yic slesalvi eb' viñ d'a Dios yed' eb' viñ yuc'tac Jesús, ix María ix snun Jesús chi' yed' juntzañ xeb' ix ix.

¹⁵ A d'a jun tiempoal chi', ay am junoc 120 eb' creyente ix smolb'ej sb'a. Axo viñaj Pedro ix q'ue vaan d'a scal eb'. Ix yalan viñ:

¹⁶ —Ex vuc'tac ex vanab', yovalil ix elc'och icha tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. Yujto a Yespíritu Dios ac'annac stz'ib'ejcan viñaj David yuj viñaj Judas, aton viñ ch'oxjinac Jesús d'a eb' yamjinac. ¹⁷ A viñaj Judas chi', quetb'eyum co b'a yed' viñ d'a yalañtaxo, junñej copisio yed' viñ. ¹⁸ Palta a yed' q'uen tumin ix scha viñ d'a spatic jun chucal ix sc'ulej chi', a yed' q'uen ix sman jun lum luum viñ, ix cot pichnaj viñ, ix elta usnaj yol sc'ool viñ. ¹⁹ A eb' ay d'a Jerusalén tic, ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' ix yac' scuch jun lum chi' eb', Acéldama d'a sti' eb'. Syalelc'ochi: Lum Schiq'uil Anima. ²⁰ Syal pax icha tic d'a jun libro Salmos: Canocab' tz'inan b'aj cajan viñ.

Mañxaocab' mach ol cajnaj d'ay, xchi.

Syalanxi icha tic:

Ch'ocxoocab' mach tz'ochpaxcan d'a yopisio, xchicani.

²¹⁻²² Yuj chi' co siq'uequetla junoc mach tz'och sq'ue xuloc viñ. Scac'anoch yopisio yalaneli to ix pitzvixi Jesús. A jun ol co siq'uelta chi', yovalil toxonton quetb'eyum co b'a yed'oc ayic ori ec' yed' Cajal Jesús, yictax yac'jinac bautizar eb' anima yuj viñaj Juan, masanto ix pax Jesús d'a satchaari, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

²³ Yuj chi', ix naji d'a yib'añ chavaari eb' viñ, aton viñaj José Barsabás, scuchan pax Justo yed' viñaj Matías. ²⁴ Ix lajvi chi', ix lesalvi eb' smasanil. Ix yalan eb' icha tic:

—Mamin, ojtac tas yaj co pensar co masanil. Yuj chi' ch'ox d'ayori mach junoc eb' chavaari tic tza siq'uelta ²⁵ yic vach' ol och yopisio schecab'oc Jesucristo. Yujto ix ic'jiel viñaj Judas d'a yopisio yuj smul. Ix b'at viñ b'aj smoj sc'ochi, xchi eb'.

²⁶ Ix lajvi chi', ix och suerte d'a yib'añ eb' viñ schavaari. Yuj chi' ix checlajelta to a viñaj Matías ix ochcan d'a yib'añ. A viñ ix ochcan stz'acub'oc eb' viñ uxluhvaari schecab' Jesucristo chi'.

1.9 1:9 A d'a Antiguo Testamento, a d'a scal asun sch'ox sb'a Dios d'a eb' anima.

2

Emnacul Espíritu Santo d'a yib'añ eb' creyente

¹ Ayic ix ja sc'ual q'uiñ Pentecostés,^{2.1} junñej b'aj ix smolb'ej sb'a eb' creyente smasanil. ² Axo d'a jun rato chi', ix c'añ jun d'a satchaañ, icha sc'añ junoc ic' te ov. Ix laj c'añ yec' d'a yol jun pat b'aj c'ojanem eb' chi'. ³ Ix yilan juntzañ tas eb' icha sq'ue ñilñon te' c'ac'. Ix pucaxb'at d'a scal eb'. Ix em d'a yib'añ junjun eb'. ⁴ Ix laj ochcan Yespíritu Dios d'a junjun eb'. Ix och ijan eb' slolon d'a juntzañxo ch'occh'oc tial, ato syala' tas ix ac'ji yal eb' yuj Espíritu Santo chi'.

⁵ A d'a jun tiempoal chi' ayec' juntzañ eb' israel d'a Jerusalén chi', aton eb' scot d'a ch'occh'oc choñab'il d'a yolyib'añq'uinal tic. A d'a Dios syal sb'a eb'. ⁶ Ayic ix c'añ jun chi', tzijtum anima ix smolb'ej sb'a d'a jun pat chi'. Ix laj somchaj spensar eb', yujto ix laj yab'laj sti' eb', yujto a eb' creyente syal sti' junjun choñab' eb'. ⁷ Ix te sat sc'ool eb', ix laj och q'ueljab' eb'. Ix laj yalan eb':

—A val eb' van slolon tic, aj Galilea eb' smasanil. ⁸ Yuj chi', ¿tas yuj scab' yalan co ti' eb'? Palta ina ch'occh'oc co ti' junjun oñ. ⁹ A d'a co cal tic ay eb' aj Parta. Ay eb' aj Media, ay eb' aj Elam, ay eb' aj Mesopotamia, ay eb' aj Judea, ay eb' aj Capadocia, ay eb' aj Ponto yed' d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Asia. ¹⁰ Ay eb' aj Frigia, eb' aj Panfilia, eb' aj Egipto. Ay pax eb' aj Libia d'a yichañb'at Cirene. Ay pax juntzañ eb' aj Roma, aytaxon ec' d'a tic. Quetisraelal nañal eb'. Axo nañalxo eb' mañ israeloclaj eb', palta ochnac eb' d'a co c'ayb'ub'al. ¹¹ Ay pax eb' aj Creta yed' eb' aj Arabia. Co masanil scab' slolon eb' d'a co ti' yic syalan eb' jantac val tas satub'tac sb'o Dios, xchi eb'.

¹² Ix laj sat sc'ool eb' smasanil, ix laj somchaj eb'. Ix laj yalan eb':

—¿Tas val yaj juntzañ tic? xchi eb'.

¹³ Palta ay juntzañxo eb' jun, toñej ix b'uchvaj eb'. Ix yalan eb':

—A juntzañ eb' tic, uc'umañ eb', xchi eb'.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Pedro

¹⁴ Yuj chi', ix q'ue liñan viñaj Pedro yed' eb' viñ uxluhvañ yetchecab'vumal. Te chaañ ix yal viñ d'a scal eb' anima chi':

—Ex aj Judea yed' ex e masanil ayextaxonec' d'a Jerusalén tic, svac' eyojtaquejel tas yaj jun tic. Aq'uecoch e chiquin d'a tas ol val d'ayex.

¹⁵ ¿Tom tze na'a to uc'um oñ añ? Maay, ina q'ue c'ualto ticnaic. ¹⁶ Palta a viñaj Joel, viñ schecab' Dios d'a peca', ayoccto yalannaccan viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi icha tic:

¹⁷ Ix yalan Dios: A d'a yic slajvub' c'ual, ol vac'och Vespíritu d'a masanil anima.

Axo eb' eyuninal yed' eb' eyisil ol alanel in lolonel.

A d'a eb' quelemtac ol in ch'ox juntzañ tas d'a vayichal.

Axo d'a eb' ichamtac vinac, ol in lolon d'a eb' d'a svayich.

¹⁸ A d'a jun tiempoal chi', ol vac'och Vespíritu d'a jantacñej eb' tzin ac'an servil, vach'chom vinac, mato ix, ol yalel in lolonel eb'.

¹⁹ Ol in ch'oxan juntzañ tas d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal, ol sat sc'ool eb' anima yilani. Ol in ch'oxpax juntzañxo tas sch'oxanel in poder, aton chic', c'ac' yed' jun nivan tab' icha asun.

2.1 2:1 D'a scal q'uiñ b'aj snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto yed' q'uiñ Pentecostés ay 50 c'ual. A d'a sc'ual q'uiñ Pentecostés chi' syac' silab' eb' d'a Dios yuj sb'ab'el sat juntzañ tas tz'avchaji.

²⁰ A c'u ol q'uic'b'oqueloc.

Axo q'uen uj, te chac ol aj q'ueen icha chic'.

Icha chi' ol ajoc ayic manto ja sc'ual yoval in c'ool a in Yajal in tic.

A jun c'ual chi', te nivan yelc'ochi. Ol te sat sc'ool eb' anima yuuj.

²¹ Axo eb' syal sb'a d'ayin a in Yajal in tic, ol laj colchaj eb', xchi Dios d'a Slolonel chi'.

²² Ex vetisraelal, aq'uecoch e chiquin d'a juntzañxo ol val tic d'ayex.

A Dios ix ch'oxani chajtil yopisio Jesús aj Nazaret d'ayex, ayic ix sb'oan juntzañ milagro, juntzañ malaj b'aj squila' yed' juntzañxo tas sch'oxanel spoder. A juntzañ chi' ix sb'o Dios yed' Jesús. Ina eyojtactaxon juntzañ tic.

²³ Palta a Jesús chi', ix ac'jicanoch d'a yol e c'ab', yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. Yictax d'a pecataxo yojtaco Dios tas ol javoc d'a yib'añ Jesús chi'. A ex tic ix e majnej sc'ab' eb' chuc, yic ix eyamani, ix e culusanq'uei.

Icha chi' ix eyutej e milanchamoc. ²⁴ Palta axo Dios ix ac'an pitzvocxi. Ix yac'an ganar spitvixi, yujto a chamel malaj tz'och d'ay. ²⁵ A viñaj David alannaccan yab'ixal Jesús chi' to ol pitzvocxi. Xchi icha tic:

Masanil tiempo naan achriej vuuj. Yujto ayachec' d'a in vach' c'ab', yuj chi' max somchajel-laj in c'ool.

²⁶ Yuj chi' ste tzalaj in c'ool, tzin b'itan d'a tzalajc'olal. Malaj tas tzin na yuj in nivanil tic, yujto tzach vac'och yipoc in c'ool.

²⁷ Yujto mañ ol actejcanlaj in pixan d'a scal eb' chamnac, mañ ol a cha c'ab'at in nivanil tic, a in ton tic sic'b'il in el uuj.

²⁸ Ix ac' vojtaquejel sb'eal q'uinal, ol ac' tzalajb'oc in c'ool ayic ayachec' ved'oc.

Icha chi' yaj stz'ib'ancan viñaj David d'a Slolonel Dios.

²⁹ Ex vetchoriab', te chequel tas ajnac viñ co mam quicham aj David

chi'. Cojtac to chamnac viñ, mucnajnac viñ. A jun yed'tal b'aj mucan

viñ chi', añeja' chequelto yajec' ticnaic. ³⁰ Palta a viñaj David chi',

ac'b'il yopisio viñ yalancani tastac ol javoc. Yojtac viñ to te yel sti' Dios

yac'naccan d'ay, to a Cristo ol elixcan yin'tiloc, axo yochcan reyal chi'

sq'uexuloc viñ. ³¹ Ayocto ix yojtacanel viñaj David chi' tas ol aj Cristo.

Yuj chi' yalnaccan viñ to ol pitzvocxi Cristo chi'. Ix yalanpaxcan viñ to a

Dios mañ ol actancan spixan d'a scal eb' chamnac. Axo snivanil, mañ ol

c'aoc. ³² Yuj chi' a Jesús tic, a Dios ix ac'anxi pitzvoc. Co masanil scac'och

co b'a testigoal yuj jun tic, yujto ix quila'. ³³ Añejtona', ix pax d'a satchaari

yuj spoder Dios, yic b'at em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios chi', axo ix ac'an

Espíritu Santo d'ay, icha yutejnac yalancani. Axo Jesús chi' ix ac'ancot

jun tzeyil tic yed' jun tzeyab' tic. ³⁴ A viñaj David chi' maj b'atlay viñ d'a

satchaari yed' snivanil. Palta yalnaccan viñ icha tic:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab',^{2,34}

³⁵ masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'ool d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios

d'a Vajalil, xchi viñaj David chi'.

³⁶ Palta in gana tzeyojtaquejel sic'lab'il e masanil ex vetisraelal to a

Jesús ix e culusejq'ue chi', aton ix ac'jioch Cajaloc yuj Dios. Ix ac'jioch

Cristoal, aton jun tañvab'iltaxon sjavi cuuj, xchi viñaj Pedro chi'.

³⁷ Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' choñab', ix te och pitz'an cusc'olal d'a

spixan eb'. Ix yalan eb' icha tic d'a viñaj Pedro yed' d'a juntzañxo eb'

schecab' Jesús:

—Ex vetanimail, ¿tas vach' co c'ulan ticnaic jun? xchi eb'.

³⁸ Yuj chi', ix yal viñaj Pedro chi' d'a eb':

—Naec e b'a. Aq'uec bautizar e b'a d'a sb'i Jesucristo, yic vach' ol ac'joc lajvoc e mul yuj Dios. Ichato chi', ol yac'an Espiritu Santo d'ayec. ³⁹ Yujto icha chi' ajnac yac'annaccan sti' d'ayori, d'a eb' cuninal yed' pax d'a masanil mach najat ay. Yujto a Cajalil co Diosal syac' Yespíritu d'a jantacñej eb' syavtejcot yicoc, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

⁴⁰ Tzijtumto tas ix yal viñ d'a eb'. Ix yac'anpax razón viñ d'a eb':

—Iq'uequel e b'a d'a scal eb' malaj svach'il tic, xchi viñ.

⁴¹ Yuj chi' ay eb' ix ac'anoch d'a sc'ool tas ix yal viñaj Pedro chi'. Ix yac'an ac'joc bautizar sb'a eb'. A eb' ix och creyenteal d'a jun c'u chi', ay am oxeoc mil eb'. ⁴² Ix yac'an val och spensar eb' d'a junzañ c'ayb'ub'al ix yal eb' schecab' Jesús chi'. Junxoñej ix yutej spensar eb' smasanil. Slesalvi eb', smolb'an sb'a eb', svaan ixim pan eb' yic vach' snaancot Jesús Cajal eb'.

A sb'eyb'al eb' b'ab'el creyente

⁴³ A eb' schecab' Jesús, tzijtum milagro ix sch'ox eb' yuj spoder Dios. Yuj chi' ix laj xiv eb' anima smasanil. ⁴⁴ Jantacñej eb' ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool, junxoñej ix aj eb'. Jantacñej tastac ay d'a eb', junxoñej ix laj yutej eb'. ⁴⁵ Ay eb' ix laj schoñel sluum yed' jantacñej tastac ay d'a eb'. Ix laj spucanec' stojol eb' d'a scal, icha syala' tastac tz'och yuj junjun eb'. ⁴⁶ Junjun c'u smolb'an sb'a eb' d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Axo d'a spat eb' smolb'ej sb'a yic smol va eb'. Junxoñej slaj va eb' d'a tzalajc'olal. Te junc'olal ix aj eb'. ⁴⁷ Slaj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios, ste tzalajc'olal pax eb' anima smasanil yed' eb'. Axo Jesús Cajal tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' d'a junjun c'u, yuj eb' van scolchaj chi' yuuj.

3

B'onacxi yoc jun viñ max yal sb'eyi

¹ A junel, d'a a las tres yic yemc'ualil, molan ix b'at viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a stemplo Dios, yujto icha chi' yorail slesalvi eb' aj Israel ta'. ² Ay jun viñ, junjun c'u tzul chelchajcan d'a yol sti' jun spuertail yamaq'uul templo chi', aton d'a jun scuch Vach' Yilji, yic sc'an tumin viñ d'a eb' sc'och d'a yol yamaq'uul templo chi', yujto max yal sb'ey viñ yictax ix alji. ³ Axo ix yilan viñ sc'och viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a stemplo Dios chi', ayic van yoch eb' viñ ta', ix sc'anan stumin viñ d'a eb' viñ. ⁴ Axo viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' ix och q'uelan d'a viñ.

—Cotañ q'uelan d'ayori, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

⁵ Yuj chi', ix och q'uelan viñ d'a eb' viñ. A snaan viñ to ol ac'joc jab'oc stumin viñ yuj eb' viñ. ⁶ Palta ix yalan viñaj Pedro chi' d'a viñ:

—A in tic, malaj in tumin. Palta ay jun syal vuuj, a yed' jun chi' ol in colvaj d'ayach. Yuj spoder Jesucristo aj Nazaret q'ueañ vaan, b'eyañ, xchi viñ d'a viñ.

⁷ Axo viñaj Pedro chi' ix yaman sc'ab' viñ d'a svach'. Ix squetzang'ue vaan viñ. Elañchamel ix och yip yoc viñ yed' yip sjaj yoc viñ schab'il. ⁸ Ix q'ue jucnaj viñ, ix och ijan viñ sb'eyi. Ix och viñ d'a yol yamaq'uul templo chi' yed' eb' viñ, sq'ue chennaj viñ ayic sb'eyec' viñ. Ix yalanpax vach' lolonel viñ d'a Dios. ⁹ Axo eb' anima ayec' ta', ix laj yil eb' sb'eyec' viñ, ix yab'an eb' yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. ¹⁰ Yuj chi' ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix aj sb'o viñ, yujto yojtac eb' to junjun c'u c'ojanem viñ sc'an tumin d'a sti' spuertail yamaq'uul templo chi', aton d'a jun scuch Vach' Yilji.

Ix lolon viñaj Pedro d'a stentail yic Salomón

¹¹ A viñ ix b'oxi yoc chi', junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi'. Axo eb' anima smasanil, ix te sat sc'ool eb'. Yuj chi' ix smolb'an sb'a eb' smasanil d'a stz'ey eb' viñ ayic ayec' eb' viñ d'a jun stentail stemplo Dios scuchan Yic Salomón. ¹² Ayic ix yilan jun chi' viñaj Pedro chi', ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetisraelal, ¿tas yuj ste sat e c'ool orñ eyilani? ¿Tas yuj tzex och q'uelan d'ayoñ? Mañ e na'a to yuj co jelanil mato yuj co vach'il ix b'oxi sb'ey jun viñ tic. ¹³ A co Diosal, añeja' jun Dios b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. Yuuj paxi te nivan ix aj yelc'och Jesús, aton Yuninal. Palta a ex tic, ix eyac'och d'a yol sc'ab' eb' yajal. A viñ yajal scuchan Pilato, sgana viñ ix yaq'uel d'a libre. A exxo maj yal-laj e c'ool. ¹⁴ A Jesús chi', yicñej Dios yaji, te tojol sb'eyb'al. Palta a exxo tic, maj e cha el-laj d'a libre. Axo jun viñ mac'umcham anima ix e c'anelta sq'uexuloc. ¹⁵ Icha chi' ix eyutej e milancham jun aj q'uinal. Palta a Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. A jun tic scac' val och co b'a testigoal yuuj. ¹⁶ A jun viñ tzeyil tic, eyojtac viñ, toxonton max yal sb'ey viñ. Palta a Jesús ix ac'an b'oxoc viñ. Yujñej to scac'och Jesús chi' d'a co c'ool ix b'oxi sc'ool viñ sic'lab'il d'a eyichañ e masanil.

¹⁷ Axo ticnaic ex vetchoñab', vojtcac to ix eyac' miljoccham Jesús chi' yujto mañ eyojtacoc tas van e c'ulani. Icha pax chi' eb' yajal, mañ yojtacoc eb'. ¹⁸ Palta icha chi' ix yutej Dios yac'an elc'och tas alb'ilcan yuj eb' schecab'. Yujto yalnaccan eb' to a Cristo yovalil ol yab' syail. ¹⁹ Yuj chi', naec e b'a. Q'uexec e b'eyb'al, aq'uec och e pensar d'a Dios, yic vach' ol succhaj sat e mul. Tato icha chi', ay jun tiempoal ol yac' Dios Cajal tzalajc'olal d'ayoñ a orñ israel orñ tic. ²⁰ A Dios ol checanxicot Jesús d'a schaelal, yujto a ac'jinac yopisio yoch Cristoal d'ayex yed' d'ayoñ. ²¹ Palta a ticnaic, yovalil ol canñej Jesucristo d'a satchaañ, masanto ol javoc jun tiempoal ayic ol b'o yaj masanil tas yuj Dios. Icha chi' yutejnac yalancanel d'a sti' eb' schecab' d'a peca', aton eb' yicñej Dios yaji. ²² Axo viñaj Moisés alannaccan icha tic d'a eb' co mam quicham: A Dios Cajal ol sic'anelta jun schecab' d'a scal eb' quetchoñab', icha ix yutej in sic'anelta a in tic. Tzeyac' val och e chiquin d'a jantacñej tas ol yal d'ayex. ²³ Yujto a mach mañ ol ac'anoch schiquin smaclan yab' tas ol yala', ol satxicanel d'a scal eb' quetchoñab', xchinaccan Moisés chi' d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

²⁴ A jantacñej eb' schecab' Dios ec'nac d'a peca', yictax yec'nac viñaj Samuel, ix laj yalcan yab'ixal jun tiempoal van yec' tic eb'.

²⁵ Palta a ex tic, yirñtil ex can eb' viñ alannaccanel slolonel Dios chi' qued'oc. Yuj chi', ayic yac'annacpaxcan strato Dios yed' eb' co mam quicham chi', yac'nacpaxcan d'ayoñ yed' eb'. Aton jun strato tic yac'naccan d'a viñaj Abraham chi'. Xchi icha tic: Yuj irñtilal, ol vac' in vach'c'olal d'a eb' anima d'a junjun choñab' d'a yolyib'arñq'uinal tic, xchi Dios d'a viñaj Abraham chi'. ²⁶ Ayic ix yac'anxi pitzvoc Yuninal, a d'ayoñ ix sb'ab'laj chequejcoti, yic vach' tzoñ colchaji, scactanacan co chucal junjun orñ, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

4

Ic'jinacb'at viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a eb' yajal

¹ Ayic van yalan viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a eb' anima, ix c'och eb' viñ sacerdote, viñ yajalil^{4.1} eb' stañvumal stemplo Dios yed' eb' viñ saduceo. ² Ix cot yoval eb' viñ, yujto a viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi', van sc'ayb'an eb' anima eb' viñ. Van yalan eb' viñ to ol pitzvocxi eb' chamnac, yujto icha chi' ix aj spitzvixi Jesús. ³ Yuj chi' ix yamji eb' viñ yuj eb' viñ, ix ac'jioch eb' viñ d'a preso. Yujto yemxo c'ualil, yuj chi' jun ac'val ix ochcan eb' viñ. ⁴ Palta a val eb' ix ab'an slolonel Dios d'a scal eb' anima chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. Yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb' creyente. A sb'isul eb' viñ vinac, ay am oyeoc mil.

⁵ Axo d'a junxo c'u ix smolb'ej sb'a eb' viñ sat yajal d'a Jerusalén chi', eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. ⁶ Ajun viñaj Anás, viñ sat sacerdote ix c'ochpax yed' eb' viñ, añejtona' ix c'ochpax viñaj Caifás, viñaj Juan yed' viñaj Alejandro yed' jantacñej eb' sc'ab' yoc eb' viñ sat sacerdote. ⁷ Ix b'at yac'an ic'jocot viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a yichañ eb' viñ. Ix sc'anb'an eb' viñ d'a eb' viñ:

—¿B'ajtil ix eyic' jun eyopisio tic yic tze c'ulan juntzañ tic? ¿Mach tz'ac'an e c'uloc? xchi eb' viñ. ⁸ Axo viñaj Pedro chi', te ayoch Yespíritu Dios yed' viñ, yuj chi' ix yal viñ icha tic:

—Ex yajal eyaj d'a eb' choñab' yed' ex yichamtac vinaquil israel, ⁹ tze c'anb'ej d'ayoñ, yujto ay jun vach'il ix cac' d'a jun viñ max yaltaxon sb'ey tic, tecan e gana tzeyab'i tas ix aj sb'oxi viñ. ¹⁰ Yuj chi' a jun tic ol cal d'ayex, yic ol yojtaquejel eb' quetisraelal smasanil. A viñ ix javi d'a eyichañ tic, ix b'oxi viñ yujñej spoder Jesucristo aj Nazaret, aton jun ix e culusejq'uei. Palta axo Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. ¹¹ A ex tic, icha junoc b'oum pat, icha chi' eyaji. Axo Jesús, icha q'uen q'ueen alb'ilcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani to malaj tz'och d'ayex. Palta axo ix och yopisio, icha q'uen q'ueen ix och sjolomoc chiquin pat. ¹² Malaj junocxo mach syal oñ scolani, yujto a d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj junocxo mach ix ac'ji yopisio yuj Dios yac'an co colnab'il, añej val Jesús, xchi viñ d'a eb'.

¹³ Axo ix yilan eb' viñ yajal chi' to ix stec'b'ej sb'a viñaj Pedro chi' yed' viñaj Juan yalani. Ix yilanpax eb' viñ to mañ c'ayb'ab'iloc eb' viñ, comon anima eb' viñ. Yuj chi' ix te sat sc'ool eb' viñ. Ichato chi' ix nachajel yuj eb' viñ to junñej ec'nac eb' viñ yed' Jesús. ¹⁴ Ix yilanpax eb' viñ to liñanoch viñ ix b'oxi yoc chi' d'a stz'ey eb' viñ. Yuj chi' maj yal yac'anoch junoc tas eb' viñ d'a yib'añ eb' viñ. ¹⁵ Yuj chi' ix yalan eb' viñ to tz'ic'jiel viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a yichañ eb' viñ, yacb'an slolon can eb' viñ sch'ocoj. ¹⁶ Ixñej elta eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:

—¿Tas val scutej eb' viñ schavañil tze na'a? Yujto yojtacñej eb' aj Jerusalén tic to ix sb'o jun nivan milagro eb' viñ. Yuj chi' max yal calani to es. ¹⁷ Axo ticnaic, yic max spuquiel jun ab'ix tic eb' viñ d'a scal eb' anima, co xib'tejec eb' viñ, yic vach' mañxo ol yalel yab'ixal Jesucristo eb' viñ d'a junocxo anima, xchi eb' viñ yajal chi'.

¹⁸ Ix lajvi chi', ix yavtanxioch eb' viñ eb' viñ. Ix yalan val eb' viñ d'a eb' viñ to mañxa b'aq'uiñ syalel yab'ixal Jesús eb' viñ, mañxa pax b'aq'uiñ sc'ayb'ej eb' anima eb' viñ d'a jun c'ayb'ub'al chi'. ¹⁹ Palta axo ix tac'vi viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a eb' viñ icha tic:

4.1 4:1 A eb' yajalil templo, aton eb' saduceo, syalan eb' to max pitzvixi eb' chamnac. Yuj chi' ix cot yoval eb' d'a sc'ayb'ub'al eb' schecab' Cristo.

—Scham val e naani. ¿Tom vach' d'a sat Dios tze na'a, tato a eyic chi' sco c'anab'ajej, axo Dios max co c'anab'ajej tas syala'? ²⁰ Yuj chi', max yal cactan calanel yab'ixal tas ix quila' yed' tas ix cab'i, xchi eb' viñ.

²¹ Yuj chi', ix vach' xib'taj eb' viñ yuj eb' viñ. Ix ac'jiel eb' viñ d'a libre. Max nachaj yuj eb' viñ tas syutej eb' viñ yac'anoch yaelal d'a yib'ari eb' viñ. Yujto masanil eb' choñab' van yalan vach' lolonel d'a Dios yuj jun ix sc'ulej eb' viñ chi'. ²² A viñ ix b'oxi yoc chi', másxo 40 ab'il sq'uinal viñ.

Sc'an stec'anil eb' creyente d'a Dios

²³ Ix lajvi yac'jiel viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a libre, ix b'at eb' viñ. Ix c'ochxi eb' viñ b'aj aycan juntzañxo eb' yetb'eyum. Ix laj yalan eb' viñ jantac tas ix yal eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. ²⁴ Axo ix yab'an eb' yetb'eyum eb' viñ chi', junñej molañ ix aj slesalvi eb' d'a Dios. Ix yalan eb' icha tic:

—Mamin, ach co Diosal, a ach a b'onac satchaari yed' lum luum tic, a' mar yed' smasanil tastac. ²⁵ A ach lolonnac ach yed' Espíritu d'a jun a checab' scuch David ayic yalannaccan icha tic:

¿Tas val yuj tz'el veq'uec'oc yav eb' ch'oc choñab'il sq'uechaari? ¿Tas val yuj slajtiej sb'a eb' d'a junoc tas mañ ol tzac'van eb' sb'oani?

²⁶ A eb' viñ rey yed' eb' viñ yajal d'a juntzañ choñab' chi', schichonoch sc'ool eb' viñ, smolb'an sb'a eb' viñ, junlajanxoñej syutej slajtian sb'a eb' viñ d'a spatic viñ Yajal yed' d'a spatic viñ rey sic'b'ilel uuj, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

²⁷ D'a val yel, a viñaj Herodes, viñaj Poncio Pilato, eb' mañ israeloc yed' pax eb' israel, ix smolb'ej sb'a eb' d'a yol choñab' tic. Ix slajtian sb'a eb' d'a spatic Uninal, aton jun sic'b'ilelta uuj, aton jun ac'b'ilcan yopisio uuj. ²⁸ Ix laj sb'o eb' jantacñej tas alb'ilcan uuj d'a peca', yujto elnacxo d'a a c'ool to icha chi' sc'ulej eb'. ²⁹ Axo ticnaic Mamin, ina val eb' tic, ste cot yoval eb' d'ayon. Yuj chi', ac' co tec'anil yic max on xiv calanel a lolonel, yujto a checab' on. ³⁰ Ac' val a poder d'ayon, yic vach' ol b'oxoc sc'ool eb' penaay. Ac' co b'o juntzañ milagro sch'oxanel a poder, yujñej Uninal aton Jesús, sic'b'ilcaneli, xchi eb' d'a Dios.

³¹ Ayic ix lajvi slesalvi eb' chi', axo jun pat b'aj ayec' eb' chi' ix te tzicub'tañaj yuj Dios. Ix te och val Yespíritu Dios yed' eb' smasanil. Yuj chi' ix stec'b'ej sb'a eb' yalanel slolonel Dios chi'.

Junñej yaj masanil tas yuj eb'

³² Jantacñej eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, jun lajanñej ix yutej spensar eb'. Junc'olalxoñej ix aj eb'. Malaj junoc mach ix alan yicoc junoc tas sch'ocoj. Yujto a jantacñej tas ay d'a eb', junñej ix yutej eb' smasanil. ³³ Axo eb' schecab' Jesús ix tec'b'an sb'a yalaneli to ix pitzvixi Cajal Jesús chi'. Axo Dios ix och yed' eb' creyente smasanil. ³⁴ Malaj junoc mach meb'a' ix ajcan d'a scal eb', yujto a jantacñej eb' ay sluum ma spat, ix laj schoñel eb'. Axo stojol ix yic'cot eb'. ³⁵ Ix yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' eb' schecab' Jesús chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' creyente chi', ato syala' tas tz'och yuj junjun eb'. ³⁶ Ay jun viñ creyente scuch José, ix ac'ji scuch Bernabé yuj eb' schecab' Jesús. A Bernabé syalelc'ochi, Ac'umoch Tec'anil. A viñ chi' yinñilalcan Leví viñ, aj choñab' Chipre viñ. ³⁷ Ay jun sluum viñ ix schoñeli. Ix yic'ancot stojol viñ, ix ul yac'ancan viñ d'a eb' schecab' Jesús.

5

A smul viñaj Ananías yed' ix Safira

¹ Ay jun viñ scuchan Ananías, axo ix yetb'eyum viñ Safira sb'i ix. Ay jun sluum viñ ix schoñeli. ² Ix schaan stojol jun sluum viñ chi', palta ix yic'canel nañal yic viñ yed' ix yetb'eyum chi', yuj chi' mañ tz'acanoc stojol ayic xid' yac'ancan viñ d'a eb' schecab' Jesús. Palta axo ix aj yalan viñ to tz'acan q'uen tumin chi' smasanil. Yojtac pax ix yetb'eyum viñ to icha chi' yaji. ³ Axo ix yalan viñaj Pedro d'a viñ:

—¿Tas yuj ix yac' a c'ool viñ Satanás, yuj chi' tzesej d'a Yespíritu Dios? Ina ix ic'canel nañal q'uen ic d'a stojol jun a luum chi'. ⁴ Ayic manto a choñ luum, yel ic luum. Añejtona' icha pax chi', ayic ix a choñaneli, yel ic ton stojol chi'. Yuj chi', ¿tas yuj ix a na jun chucal tic? Mañoclaj d'a eb' anima tzesej, palta a d'a Dios tzesej, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

⁵ Ix lajviñej yab'an jun chi' viñaj Ananías chi', ix ec' telnaj viñ, ix cham viñ. Axo eb' ix ab'an specal jun chi', ix te xiv eb'. ⁶ Axo juntzañ eb' quelemtac ix javi, ix sb'ac'anoch jun c'apac eb' d'a snivanil viñ. Ix yic'anelta viñ eb', ix b'at smucancan viñ eb'.

⁷ Ayxom oxeoc hora scham viñaj Ananías chi', ix c'och ix yetb'eyum viñ. Ix och ix d'a yol pat. Mañ yojtacoc ix tato ay tas ix ic'an viñ yetb'eyum ix chi'. ⁸ Axo viñaj Pedro ix c'amb'an d'a ix:

—Al d'ayin, ¿tom yel to icha tic ix e choñb'at jun e luum chi'? xchi viñ d'a ix.

—I', ichaton chi', xchi ix d'a viñ.

⁹ Yuj chi' ix yal viñ d'a ix:

—¿Tas yuj tze mol lajtiej e b'a yic tzeyac'an proval Yespíritu Dios Cajal? Ina yajec' eb' viñ ix xid' mucancan viñ etb'eyum d'a ti' pat chi'. Axo ticnaic ol ach yic'paxb'at eb' viñ a ach tic, xchi viñ d'a ix.

¹⁰ D'a jun rato chi', ix telvi ix d'a yichañ viñaj Pedro chi'. Ix cham ix. Axo ix ochc'och eb' quelemtac chi', ix yilan eb' chamnaxo pax ix. Yuj chi' ix yic'b'at ix eb'. Ix b'at smucanem ix eb' d'a stz'ey viñ yetb'eyum chi'. ¹¹ Yuj chi' ix xivq'ue eb' creyente smasanil yed' jantacrej eb' ix ab'an specal jun chi'.

Tzijtum milagro ix sb'o eb' schecab' Jesús

¹² Axo eb' schecab' Jesús chi', tzijtum milagro ix sb'o eb'. Ix sch'ox val el spoder Dios eb' d'a scal eb' anima. A d'a jun stentail stemplo Dios scuchan yic Salomón, ata' ix smolb'ej sb'a eb' creyente smasanil. ¹³ Axo eb' mañ creyenteoc, malaj eb' stec'b'ej sb'a sc'ochi yic smolb'an sb'a eb' yed' eb'. Palta yojtac eb' to te vach' eb' creyente chi'. ¹⁴ Tzijtum eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. ¹⁵ Tz'ic'jipaxelta eb' penaay d'a yoltac calle. Ay eb' tz'ic'jielta d'a sat ch'at, ay eb' d'a sat svaynub'. Ata' ix stañvej eb' yec' viñaj Pedro, yic tope tz'ec' jab'oc yeñul viñ d'a yib'añ eb' snaani. ¹⁶ Tzijtum eb' anima ix cot d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil Jerusalén. Ix yic'ancot juntzañ eb' penaay eb' yed' eb' tz'ixtax yuj eb' enemigo. Ix laj b'oxican sc'ool eb' smasanil.

Ochnac d'a yib'añ eb' schecab' Jesús

¹⁷ Axo viñ sat sacerdote yed' eb' yetb'eyum smasanil, aton eb' spartido eb' saduceo, ix te och chichonc'olal d'a spixan eb'. ¹⁸ Yuj chi' ix schec yamjoc eb' viñ schecab' Jesús chi' eb'. Ix ac'jioch eb' viñ d'a jun preso yic

eb' choñab'. ¹⁹ Axo d'ac'valil ay jun yángel Dios Cajal ix ul jacan te' preso chi'. Ix ic'jielta eb' viñ. Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' viñ:

²⁰ —Ixiquec d'a stemplo Dios. Tzex och d'a yol yamaq'uul. Tzex aj liñan ta', tzeyalanel vach' ab'ix yic q'uinal d'a junelñej, xchi jun ángel chi' d'a eb' viñ.

²¹ Yuj chi' toxo van sach'i ayic ix ochc'och eb' viñ d'a yol yamaq'uul stemplo Dios chi', ix sc'ayb'an eb' anima eb' viñ ta'.

Axo viñ sat sacerdote chi' yed' eb' viñ yetb'eyum ix avtancot eb' viñ sat yajal, aton jantacñej eb' viñ yajal yaj d'a eb' israel. Ix lajvi chi', ix schecanb'at jayvañ eb' viñ polencía eb', yic sb'at eb' viñ yiq'uelta eb' viñ schecab' Jesús chi' d'a preso. ²² Axo ix c'och eb' viñ d'a te' preso chi', mañxalaj mach ayeq'ui. Ix lajvi yilan eb' viñ to mañxalaj mach, ix b'at yalan eb' viñ icha tic:

²³ —Ix quila', vach' yajoch sc'ab' te' preso chi'. Axo eb' stañvumal te' chi', liñanec' eb' d'a sti' te'. Palta axo ix co jacan te', ix quilani mañxalaj mach ayec' d'a yol te', xchi eb' viñ.

²⁴ Axo viñ sat sacerdote chi', eb' yetb'eyum yed' pax viñ yajal eb' viñ stañvumal stemplo Dios, ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix te sat sc'ool eb' viñ. Maj nachajel-laj yuj eb' viñ tas val yaji. ²⁵ Junanto rato chi' ix c'och junxo viñ. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A eb' viñ ix eyac'och d'a preso, ayxo ec' eb' viñ d'a yamaq'uul stemplo Dios ticnaic. Van sc'ayb'aj eb' anima yuj eb' viñ, xchi viñ.

²⁶ Yuj chi', axo viñ yajal eb' stañvan templo chi' yed' eb' viñ polencía, ix b'at eb' viñ yic'cot eb' viñ. Palta ac'añ'olal ix yutej eb' viñ yic'ancot eb' viñ schecab' Jesús chi', yujto ix xiv eb' viñ sjulq'uenaj yuj eb' anima. ²⁷ Ix b'at ac'ji eb' viñ schecab' Jesús chi' d'a yichañ eb' viñ sat yajal. Axo viñ sat sacerdote chi' ix alan d'a eb' viñ.

²⁸ —Ina ix cham val calan d'ayex to maxtzac e c'ayb'ej eb' anima d'a sc'ayb'ub'al Jesús. ¿Tom max e c'anab'ajej? A ticnaic, ix te pucaxb'at e c'ayb'ub'al d'a Jerusalén tic, masanto e gana tze ch'oxelta to a oñ ix co milcham Jesús chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

²⁹ Palta ix tac'vi viñtaj Pedro yed' juntzañxo eb' viñ schecab' Jesús, ix yalan eb' viñ:

—Yovalil a tas syal Dios, a sco c'anab'ajej. Axo juntzañ schecnab'il anima, tato max scha sb'a yed' yic Dios, max co c'anab'ajejlaj. ³⁰ A ex tic ix eyac' miljoccham Jesús, ayic ix d'uñb'ajq'ue d'a te' culus. Palta a jun Dios b'aj yac'nac em sb'a eb' co mam quicham, añeja' co Diosal a oñ tic. A' ix ac'an pitzvocxi Jesús chi' d'a scal eb' chamnac. ³¹ A ix ac'an yopisio, ix yic'anb'at d'a svach'cab'. Ix yac'anoch Cajaloc yed' co Columaloc, yic vach' sco na co b'a a oñ israel oñ tic, yic slajvican co mul yuj. ³² A oñ tic, scac' testigoal co b'a yuj juntzañ scal tic d'ayex. Añejtona' Yespíritu Dios syac' pax testigoal sb'a qued'oc. A Dios tz'ac'an Yespíritu tic d'a jantacñej mach sc'anab'ajan tas syala', xchi eb' viñ.

³³ Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ yajal chi', ix te cot yoval eb' viñ. Ix snib'ej eb' viñ smilcham eb' viñ d'a elañchamel. ³⁴ Palta a d'a scal eb' viñ yajal chi' ay jun viñ fariseo scuch Gamaliel ayeq'ui. Te c'ayb'um viñ d'a sley Dios. B'inajnac viñ d'a vach'il yuj eb' anima. Ix q'ue liñan viñ. Ix schecan viñ ic'jocanelta eb' viñ schecab' Jesús chi' junoc rato. ³⁵ Ix lajvi yelcancot eb' viñ chi', ix yalan viñ:

—Ex vetisraelal, naec val sic'lab'il tas tzeyutej e b'oan yaj juntzañ eb' viñ tic. ³⁶ Co naeccot jun viñ scuch Teudas^{5.36-37} ec'nac d'a yalañtaxo. Yac'nacoch sb'a viñ yajalil d'a scal eb' anima. Yalannaquel viñ to te ay yopisio viñ. Ay am junoc charie' ciento vinac ochnac yed' viñ. Palta miljicham viñ. Axo jantac eb' ochnac yed' viñ chi', saclemnaccanb'at eb'. Satnacpaxcanem jun yic eb' chi'. ³⁷ Ix lajvi chi', ay jun viñ scuch Judas aj Galilea, yac'nacoch sb'a viñ yac'an oval yed' eb' viñ yajal ayic ix ic'jichaañ sb'isul eb' anima. Tzigtum anima ochnac yed' viñ. Añeja' ix miljipaxcham junxo viñ chi'. Axo jantacñej eb' ochnac yed' viñ, saclemnacpaxcanb'at eb'. ³⁸ Yuj chi' sval d'ayex, cactejec quixtan eb' viñ schecab' Jesús tic, yil eb' viñ. A jun yic eb' viñ tic, tato añej eb' anima ay yico', munil ol satxicanemoc. ³⁹ Palta tato a Dios ay yico', mañ ol yal-laj cac'an lajvoc. Ay smay to van cac'an oval yed' Dios chi', xchi viñ.

⁴⁰ Ix snaan eb' viñ yajal chi' to te yel syal viñ. Yuj chi' ix avtajxioch eb' viñ schecab' Jesús chi' yuj eb' viñ. Ix yalan eb' viñ to smac'ji eb' viñ. Ix yalanpax eb' viñ d'a eb' viñ to maxtzac yalel yab'ixal Jesús eb' viñ. Ix lajvi chi', ix actajel eb' viñ. ⁴¹ Yuj chi' ix elta eb' viñ schecab' Jesús chi' d'a yichañ eb' viñ sat yajal. Te vach' ix yab' eb' viñ, yujto yujñej Jesús ix yab' syail eb' viñ icha sgana Dios. ⁴² Masanil c'u ix yalel yab'ixal Jesús eb' viñ to Cristo toni, syalelc'ochi Jun Sic'b'ilel yuj Dios. Ix laj ec' yalel eb' viñ d'a yol yamaq'uul stemplo Dios yed' d'a caltac pat.

6

Sic'b'ilel ucvañ eb' diácono

¹ A d'a jun tiempoal chi', ix te q'uib' sb'isul eb' creyente. Palta a eb' creyente aj Grecia, ix cot yoval eb' d'a eb' creyente aj Israel, yujto ayic tz'ac'ji va eb' meb'a' d'a junjun c'u, mañ tz'acanoc tz'ac'ji svael eb' ix chamnac yetb'eyum aj Grecia chi'. ² Yuj chi' ix avtajcot eb' creyente smasanil yuj eb' schecab' Jesús chi'. Ix yalan eb':

—Mañ smojoc scactejean calanel slolonel Dios tic yic axoriej vael tic squila'. ³ Yuj chi', ex vuc'tac, tze say ucvañoc vinac d'a co cal tic, tzeyac'anoch yopisio eb' sb'oan jun munlajel tic. A eb' tze say chi', aton eb' te vach' sb'eyb'al, eb' snachaj val el yic Dios yuuj, eb' te ay val och Yespíritu Dios yed'oc. ⁴ A oñxo tic, añeja' ol oñ lesalvoc, ol calanpaxel slolonel Dios, xchi eb' lajchavañ chi'.

⁵ Ix te tzalaj eb' smasanil yuj jun lolonel chi'. Axo eb' viñ ix sic'jiel chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Esteban, te ay val och spensar viñ d'a Dios, te ay val och Yespíritu Dios yed' viñ, viñaj Felipe, viñaj Prócoro, viñaj Nicanor, viñaj Timón, viñaj Parmenas yed' viñaj Nicolás aj Antioquía. A viñaj Nicolás tic, ochnac viñ d'a sc'ayb'ub'al eb' israel d'a yalañtaxo. ⁶ Ix lajvi sic'jielta eb' viñ chi', ix ic'jib'at eb' viñ d'a yichañ eb' viñ schecab' Jesús. Axo eb' viñ schecab' Jesús chi' ix lesalvi yuj eb' viñ, ix yac'anpaxec' sc'ab' eb' viñ d'a sjolom eb' viñ.

⁷ Axo slolonel Dios ix te pucaxb'at d'a scal eb' anima. Yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb' creyente d'a Jerusalén chi'. Ay pax juntzañ eb' viñ sacerdote ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool.

Yamchajnac viñaj Esteban

5.36-37 **5:36** A viñaj Teudas yed' viñaj Judas, a eb' cuchb'annac eb' anima d'a oval yed' eb' aj Roma, am d'a stiempoal yalji Jesús.

⁸ Axo viñaj Esteban chi', nivan svach'c'olal Dios ix scha viñ. Ix och val Dios yed' viñ, yuj chi' tzijtum milagro ix sch'oxel viñ d'a scal eb' anima. ⁹ Palta ay juntzañ eb' israel smolb'ej sb'a d'a jun spatil culto scuch Yic eb' Ac'b'ilxocanel d'a Libre. Ay pax juntzañ eb' aj choñab' Cirene, eb' aj Alejandría, eb' aj Cilicia yed' eb' aj Asia. Ix c'och eb' d'a viñaj Esteban chi'. Ix stelan sb'a eb' yed' viñ. ¹⁰ Palta maj yac'laj ganar viñ eb', yujto a Espíritu Santo ix ac'an sjelanil viñ. ¹¹ Axo eb' chi', torñej ix sman jayvañ stestigo eb'. Ix ac'ji sc'ool eb' yuj eb', yic syal eb' icha tic:

—Ix cab' sb'uchvaj viñaj Esteban tic d'a spatic viñ co mam quicham aj Moisés yed' d'a Dios, xchi eb'.

¹² Icha chi' ix yutej eb' stzuntzan chañ eb' choñab', eb' ichamtac vinac yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Yuj chi' ix cot jucnaj eb' d'a viñaj Esteban chi', ix syaman viñ eb', xid' yac'anoch viñ eb' d'a yichañ eb' viñ sat yajal. ¹³ Ix lajvi chi', ix manji juntzañ eb' tz'ac'anoch es d'a yib'añ viñaj Esteban chi' yuj eb'. Ix stz'acan yal eb' icha tic d'a eb' viñ yajal chi':

—A viñaj Esteban tic, max yactejan viñ sb'uchvaj d'a jun templo yicñej Dios yaj tic. Sb'uchvaj pax viñ d'a ley Moisés. ¹⁴ Ix cab' yalan viñ icha tic: A Jesús aj Nazaret ol pojanem stemplo Dios tic. Ol q'uexchaj juntzañ co b'eyb'al ac'b'ilcan d'ayoñ yuj Moisés chi', xchi viñ, xchi eb'.

¹⁵ Axo eb' viñ yajal chi' yed' eb' c'ojanem ta' smasanil, ix och q'uelan eb' d'a viñaj Esteban chi', ix yilanoch sat viñ eb', lajan yilji icha sat junoc ángel.

7

A slolonel viñaj Esteban

¹ Axo viñ sat sacerdote ix c'anb'an d'a viñaj Esteban chi':

—¿Yel am juntzañ ix yal eb' tic? xchi viñ.

² Yuj chi', ix yal viñaj Esteban chi' icha tic:

—Ex vetchoñab' yed' ex ichamtac vinac, ab'ec nab'i. A Dios, te nivan yel'ochi. Sch'oxnac sb'a d'a viñ co mam quicham aj Abraham ayic ayec' viñ d'a yol yic Mesopotamia, ayic manto c'och cajan viñ d'a choñab' Harán. ³ Yalannac Dios chi' icha tic d'a viñ: Actejcan lum a luum tic yed' jantac eb' a c'ab' oc. Ixix d'a junxo lugar ol in ch'ox d'ayach, xchi d'a viñ. ⁴ Slajvi chi', yactannaccan slugar eb' caldeo viñ b'aj ayec' chi'. Axo d'a choñab' Harán c'ochnaccan cajan viñ. Axo yic schamnac viñ smam viñ, yic'jinaccot viñ yuj Dios d'a jun lugar b'aj ay ori ec' tic. ⁵ Palta malaj jab'oc luum yac'nac Dios chi' yicoc viñ d'a tic. Malaj jab'oc ac'jinac d'a viñ, palta yac'naccan sti' Dios chi' d'a viñ, ayic yalannaccan icha tic: Ol vac' jun a luum. Axo yic ol ach chamoc, ol can jun a luum chi' yicoc eb' iñtilal, xchi Dios chi' d'a viñ. Ayic mantalaj junoc yuninal viñ, ata' yalnaccan jun chi' Dios. ⁶ Yalannacpaxcan Dios chi' icha tic d'a viñ: A eb' iñtilal ol c'och cajan eb' d'a yol yic junxo ch'oc choñab'il. Ol ac'joc och eb' schecab'oc eb' ch'oc choñab'il chi'. Chañe' ciento ab'il ol yab' syail eb' yuj eb'. ⁷ Palta a in ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' ch'oc choñab'il chi'. Ol lajvoc chi', ol elta eb' iñtilal chi' d'a jun lugar chi', ol in yac'an servil eb' d'a jun lugar tic, xchinac Dios chi'. ⁸ Añejtona', yac'nacxican sti' Dios d'a viñaj Abraham chi'. Yalannaccan d'a viñ to tz'och jun yechel d'a snivanil viñ yed' d'a jantacñej eb' yirtilal viñ, yic vach' scheclajeli to ay strato Dios yed' eb'. A jun yechel chi', aton jun scuch circuncisión. Yuj chi', ayic yalji jun yuninal viñaj Abraham scuch Isaac, yucub'ixial yalji, yac'ji circuncidar

yuj viñaj Abraham chi'. Añejtona' yalji pax jun yuninal viñaj Isaac chi' scuch Jacob, ac'jipax circuncidar yuj viñaj Isaac chi'. Axo viñaj Jacob chi', lajchavañ eb' yuninal viñ aljinac. Laj ac'ji circuncidar eb' smasanil. A eb' lajchavañ chi', aton eb' co mam quicham a oñ israel oñ tic. ⁹ A d'a scal eb' co mam quicham chi', ay jun viñ yuc'tac eb' scuchan José. A junel meltzajoch eb' yuc'tac viñaj José chi' ajc'olal d'ay. Yuj chi' schorib'at viñ eb' d'a Egipto, palta axo Dios och yed' viñ. ¹⁰ A Dios chi' colanelta viñ d'a scal juntzarí syaelal. Yac'an sjelanil d'a viñ. Och yed' viñ, yic vach' syutej sb'a viñ d'a yichañ viñ sreyal eb' aj Egipto chi'. Yuj chi' yac'och yopisio viñaj José chi' viñ yoch yajalil d'a Egipto chi'. Añejtona', yac'och viñaj José chi' viñ yilumaloc spat.

¹¹ Palta a d'a jun tiempoal chi', ja jun nivan vejel d'a yib'añ masanil eb' aj Egipto chi' yed' d'a yib'añ eb' aj Canaán. Te ya' ec' eb' yuj jun vejel chi'. Icha pax chi' eb' co mam quicham ay d'a Canaán chi', mañxa b'aj vach' scot tas syab'lej eb'. ¹² Axo yab'an viñaj Jacob chi' to ay ixim trigo d'a Egipto chi'. Yuj chi' schech'at eb' yuninal viñ chi' ta', aton eb' co mam quicham. Sb'ab'elalto eb' b'at d'a jun chi'. ¹³ Axo schecjixib'at eb' d'a schaelal, ato ta' yal viñaj José chi' d'a eb' to yuc'tac sb'a viñ yed' eb'. Icha chi' aj yojtacanel viñaj Faraón chi' mach eb' yetchoñab' viñaj José chi'. ¹⁴ Axo viñaj José chi' checan ic'jib'at viñaj Jacob d'ay, aton viñ smam viñ. Schecan ic'jib'at eb' yuc'tac yed' eb' ix yetb'eyum eb' yed' pax eb' yuninal eb' smasanil, 75 sb'isul eb'. ¹⁵ Icha chi' aj sc'och viñaj Jacob chi' d'a Egipto chi'. Ata' cham viñ. Junjunal champax eb' co mam quicham chi' ta'. ¹⁶ Ichato chi' yic'jixicot snivanil viñ chi' yuj eb' junelxo d'a choñab' Siquem. Axo ta' ac'jinacoch snivanil eb' chi' d'a yol jun q'uen ñaq'ueen. A jun q'uen chi', atax viñaj Abraham manannaccanel q'ueen d'a eb' yuninal viñaj Hamor aj choñab' Siquem chi'.

¹⁷ Axo yic vanxo sc'och stiempoal yelc'och tas yalnaccan Dios d'a viñaj Abraham chi', ayic yac'annaccan sti' d'a viñ, q'uib'chañ sb'isul eb' yirñtilal viñ d'a Egipto chi'. Te tzijtum aj sb'isul eb' ta'. ¹⁸ C'ojanc'olalto och junxo viñ sreyal eb' aj Egipto chi'. A jun viñ chi', mañxo yojtacoc yab'ixal viñaj José chi' viñ. ¹⁹ A jun viñ rey chi', yixtejnac val eb' co mam quicham chi' viñ. Yac'nac val chucal viñ d'a eb'. Yalannac viñ d'a eb' to yovalil syumel jantacñej eb' svinac unin eb' tzato alji, yic munil syac'cham sb'a eb' b'aj sb'at yumjicanel chi'. ²⁰ Aton d'a jun tiempoal chi' alji viñaj Moisés. Te vach' aj viñ d'a yichañ Dios. Oxernej ujal q'uib'tzítaj viñ yuj smam snun d'a yol spat. ²¹ Slajvi chi', yactajcan viñ yuj ix snun icha syal jun ley chi'. Axo jun ix yisil viñ rey chi' ilanelta viñ. Yic'anb'at viñ ix d'a spat. Sq'uib'tzítan viñ ix icha val junoc yune'. ²² Axo viñaj Moisés chi' sc'ayb'ej viñ jantacñej tas yojtac eb' aj Egipto chi'. Yuj chi' te jelan aj slolon viñ. Jelan pax aj viñ sc'ulan masanil tastac.

²³ Ayic 40 ab'ilxo sq'uinal viñ, sja d'a spensar viñ b'at yilan eb' yetchoñab', aton eb' quetisraelal. ²⁴ Axo sc'och viñ, yilan viñ to ay jun viñ aj Egipto chi' van yac'an chucal d'a jun viñ yetchoñab' viñ. Yuj chi' och viñ yed' viñ. Axo viñ ac'anec' spac viñ yetchoñab' chi' ayic smac'ancham viñ aj Egipto chi' viñ. ²⁵ Snaan viñaj Moisés chi' to snachajel yuj eb' yetchoñab' viñ chi' to a Dios van yac'lab'an viñ yic scolancanel eb'. Palta maj nachajel-laj yuj eb'. ²⁶ Axo d'a junxo c'u sc'och viñ d'a chavañxo eb' yetchoñab'. Yilan viñ to van stzuntzan sb'a eb'. A sgana viñaj Moisés chi' to tz'och eb' d'a junc'olal, yuj chi' yal viñ d'a eb': Ex vetchoñab', çtas

yuj tzeyac' oval? Ina eyetchoñab' e b'a, xchi viñ d'a eb'. ²⁷ Palta axo viñ van yac'an oval chi' ic'anel viñaj Moisés chi'. Yalan viñ d'a viñ: ¿Mach ix ach ac'anoch juezal, yic tzoñ ac'an mandar? ²⁸ ¿Tom a gana tzin a mac'paxchamoc icha utej jun viñ aj Egipto evi? xchi viñ. ²⁹ Slajvirñej yab'an jun chi' viñaj Moisés chi', sb'atcan viñ elelal. Sc'ochcan cajan viñ d'a scal eb' ch'oc choñab'il d'a yol yic Madián. Axo ta' alji chavañ yuninal viñ.

³⁰ Ayxom 40 ab'iloc sc'och viñ ta', sb'at viñ d'a tzalan Sinaí, b'aj malaj anima. Axo ta' sch'ox sb'a jun ángel d'a viñ. Ayec' d'a scal jun c'ac' b'aj van stz'a jun te' q'uiix. ³¹ Axo yic yilanb'at jun chi' viñ, toñej te sat sc'ool viñ. Yuj chi' b'at viñ yilb'ati, axo Dios Cajal alan d'a viñ: ³² A in ton tic, jun Dios b'aj yac'nac em sb'a eb' a mam icham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi d'a viñ. Axo viñaj Moisés chi', te ib'xiq'ue viñ yuj xivelal. Majxo ochlaj q'uelan viñ d'ay. ³³ Yalan Dios Cajal chi' d'a viñ: Quichel a xañab', yujto a d'a jun lugar b'aj ayach ec' tic, a inton ayinec' d'ay. ³⁴ A eb' in choñab' ayec' d'a Egipto, svila' to van yab'an syail eb' ta'. Svab'anpaxi to sc'acvi eb' yab'an syail. Yuj chi' in javi viq'uelta eb' d'a scal syaelal chi'. Yuj chi', ixic. Ol ach in checb'at d'a Egipto chi', xchi Dios chi' d'a viñ.

³⁵ D'a peca' maj chajoclay viñ yuj eb' yetchoñab' chi'. Malaj ochnac viñ d'a eb'. Yalannac eb' d'a viñ: ¿Mach ach ac'anoch juezal, yuj chi' tzoñ ac' mandar? xchi eb' d'a viñ. Palta a Dios ac'an yopisio viñ yac'an mandar eb'. Yac'jipax yopisio viñ yic syiq'uelta eb' d'a scal yaelal chi'. A jun ángel sch'ox sb'a d'a viñ d'a scal te' q'uiix chi', a och yed' viñ. ³⁶ Aton viñaj Moisés chi' ic'annaquelta eb' quetchoñab' d'a Egipto chi'. ⁴⁰ ab'il sch'oxnac juntzañ milagro viñ d'a Egipto chi' yed' d'a a' Chacchac Mar yed' pax d'a tz'inan lum. ³⁷ Aton viñ alannac icha tic d'a eb' quetisraelal chi': A Dios ol sic'anelta jun schecab' d'a scal eb' quetchoñab' icha ix yutej in sic'anelta a in tic, xchi viñ d'a eb'. ³⁸ Ec'nac viñ yed' eb' co mam quicham d'a jun taquir lum. Aypaxec' jun ángel yed' eb', aton jun lolonnac yed' viñ d'a tzalan Sinaí. A d'a viñaj Moisés chi', ata' yalnaccan juntzañ lolonel Dios tz'ac'an co q'uinal. Axo viñ alannaccan d'ayori.

³⁹ Palta a eb' co mam quicham chi', maj yal sc'ool eb' sc'anab'ajej tas yal viñ chi'. Yuj chi' spatiquejel viñ eb'. Snib'ej eb' meltzaj d'a Egipto. ⁴⁰ Yalan eb' d'a viñaj Aarón: B'o juntzañoc co diosal yic tzoñ scuchb'ani, yujto a viñaj Moisés chi', jun viñ ix ori ic'anelta d'a Egipto, mañ cojtacoc tas ix ic'an viñ, xchi eb'. ⁴¹ Yuj chi', sb'oan jun q'ueen eb' icha quelem vacax. A jun chi' yac'och eb' sdiosaloc. Smilanpax juntzañ noc' noc' eb' silab'oc d'ay. Yac'anoch sq'uiñal jun sdiosal eb' sb'o chi'. ⁴² Yuj chi', yiq'uel sb'a Dios d'a scal eb'. Actajcan eb' sch'ocoy yic vach' syaq'uem sb'a eb' d'a juntzañ c'anal ay d'a satchaari. Stz'ib'ejnaccan jun schecab' Dios icha tic: Ex israel, ayic yec'nac ⁴⁰ ab'il eb' e mam eyicham d'a tz'inan lum, mañoc d'ayin sñusnac silab' eb' yed' yofrenda.

⁴³ Malaj jab'oc tas eyac'nac d'ayin. Palta a jun e diosal scuch Moloc, ^{7.43} b'achb'il yed'tal eyuuj yed' jun yechel c'anal scuch Renfán, a juntzañ chi' eyalnac och e diosaloc. A d'a juntzañ yechel e b'onac chi', ata' eyalnac e b'a. Yuj chi' ol ex vic'anel d'a jun e lum tic,

7.43 7:43 Moloc sb'i jun syaloch eb' sdiosaloc, syac'an yuninal eb' silab'il d'ay. Renfán sb'i jun c'anal b'aj syaq'uem sb'a eb' anima.

axo ex vac'ancanb'at d'a yichañib'at Babilonia, xchican Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

⁴⁴ Palta ayic yec'nac eb' co mam quicham chi' d'a tz'inan luum chi', yed'nac jun yed'tal sley Dios eb'. Aton jun yed'tal chi' b'onaccan yuj viñaj Moisés chi', icha ajnac yalan Dios chi' d'a viñ, ayic sch'oxannac jun yechel d'a viñ. ⁴⁵ A jun yed'tal chi', c'ojanc'olal cannac d'a juntzarixo eb' co mam quicham. Axo viñaj Josué ic'annaccot jun chi' yed' eb'. Ayic yicannac jun sluum eb' ch'oc choñab'il tic eb', aton eb' pechb'ilel yuj Dios. A jun yed'tal sley Dios chi', yed'nac eb', masanto ochnac viñaj David sreyaloc eb'. ⁴⁶ A viñaj David chi', te nivan svach'c'olal Dios schanac viñ. Yuj chi', snib'ej viñ sb'onac jun stemplo Dios, aton jun Dios b'aj yac'naquem sb'a viñaj Jacob, aton pax co Diosal. ⁴⁷ Palta ato val viñaj Salomón b'oannac stemplo Dios chi', ⁴⁸ vach'chom a Dios yelxo val te nivan yelc'ochi, max aj d'a junoc templo b'ob'il yuj eb' anima. Yalnaccan jun schecab' d'a peca' icha tic:

⁴⁹ A satchaari, aton in despacho. Axo yolyib'ariq'uinal, icha sc'ari voc yaji. Yuj chi', ¿tasto val ol eyutoc e b'oan junoc in templo? Malaj junoc lugar b'aj syal vic'an vip.

⁵⁰ Yujto a in ix in b'o masanil juntzari tic, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

⁵¹ Palta a ex tic, te pit ex. Lajan val e pensar yed' eb' mari ojtannacoc Dios. Max eyac'och e chiquin d'a slolonel. Torfej tze macoch vaan Yespíritu Dios. Yuj chi', lajan ex yed' eb' co mam quicham chi'. ⁵² Ina eb' schecab' Dios d'a peca', laj yab'nac syail eb' yuj eb' co mam quicham chi'. Aton eb' schecab' Dios chi' alannaccani to ol javoc viñ tojol spensar, palta milb'ilcham eb' yuj eb' co mam quicham chi'. Axo ix javi jun tojol spensar chi', a exxo ix eyac'och d'a yol sc'ab' chamel, ix eyac'an miljocchamoc. ⁵³ Vach'chom ac'b'ilcan juntzari schecnab'il Dios d'ayex yuj eb' ángel, palta max e c'anab'ajej, xchi viñaj Esteban chi' d'a eb'.

A schamel viñaj Esteban

⁵⁴ Ayic ix yab'an juntzari chi' eb', ix te och pitz'an d'a spixan eb', ix cot yoval eb' d'a viñaj Esteban chi'. Ix sc'ux val ye eb' scot yoval. ⁵⁵ Palta axo viñaj Esteban chi', te ay val och Yespíritu Dios yed' viñ, yuj chi' ix q'ue q'uelan viñ d'a satchaari, ix yilanq'ue stziquiquial Dios viñ. Ix yilan viñ to liñanec' Jesús d'a svach'c'ab' Dios chi'. ⁵⁶ Yuj chi' ix yalan viñ:

—Inai, a svilani to jacan spuertail satchaari. Svilani to a jun Ac'b'ilocot yuj Dios yoch animail, liñanec' d'a svach' c'ab' Dios chi' ticnaic, xchi viñ.

⁵⁷ Axo eb' ayec' ta', ix q'ue riñnaj eb' yavaji. Ix smacan schiquin eb'. Ix cot riñnaj eb' d'a viñ, ix jachjiel viñ d'a stiel choñab' yuj eb'. ⁵⁸ A eb' ix ac'anb'at d'a yib'ari viñaj Esteban chi', ix squichel spatic sc'apac junjun eb', ix yac'ancanb'at eb' d'a jun viñ scuch Saulo, yic vach' a viñ tz'ilancani. Ix lajvi chi', ix och ijan eb' sjulancham viñaj Esteban chi' yed' q'uen q'ueen. ⁵⁹ Ayic van sjulq'uenan cham viñ chi' eb', ix lesalvi viñ d'a Dios.

—Mamin Jesús, cha in pixan, xchi viñ.

⁶⁰ Ix lajvi chi' ix em cuman viñ. Te chaari ix yutej sjaj viñ slesalvi d'a Dios:

—Mamin, mari ac'canoch jun smul eb' tic d'a yib'ari, xchi viñ.

Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix cham viñ.

8

Yac'nac chucal viñaj Saulo d'a eb' creyente

¹ Te locan viñaj Saulo yed' eb' ix milancham viñaj Esteban chi'. Aton val d'a jun c'u chi' ix och ijan eb' anima yac'anoch syaelal eb' creyente d'a Jerusalén chi'. Ix yab'an val syail eb' sic'lab'il. Yuj chi' ix laj saclemb'at eb'. Ix laj b'at eb' d'a yol yic Judea yed' Samaria. Axoñej eb' schecab' Jesús ix can d'a Jerusalén chi'. ² Ix lajviñej scham viñaj Esteban chi', ay juntzañ eb' viñ aych spensar d'a Dios ix ic'anb'at snivanil viñ chi', ix b'at smucanem viñ eb'. Ix te oc' eb' viñ yuj viñ. ³ Axo viñaj Saulo chi', ix yac' val chucal viñ d'a eb' creyente. Yalñej b'aj ayec' eb', ix laj och viñ d'a yol spat eb'. Ix laj yiq'uelta eb' viñ vinac viñ yed' eb' ix ix, ix b'at yac'anoch eb' viñ d'a preso.

Ix aljjiel vach' ab'ix d'a Samaria

⁴ Axo eb' creyente ix el d'a Jerusalén, ix laj saclemb'at eb'. Masanil b'ajtax ix laj c'och eb' ix laj yalel vach' ab'ix yic colnab'il eb'. ⁵ Ay jun viñ scuch Felipe ix c'och d'a jun choñab' d'a yol yic Samaria. Ix yalcanel yab'ixal Cristo viñ d'a scal eb'. ⁶ Axo eb' anima ayec' ta', ix smaclej val yab' eb' tas ix yal viñ chi'. Ix yilanpax juntzañ milagro eb' ix sb'o viñ. ⁷ A d'a jun choñab' chi', tzijtum eb' anima aych eb' enemigo d'ay, axo viñaj Felipe chi' ix laj ic'anel eb' d'a eb'. Ix laj el yav eb' yel d'a eb'. Tzijtum eb' sicb'inaqueli yed' eb' max yal sb'eyi, ix laj b'oxican eb' yuj viñ. ⁸ Yuj juntzañ chi' ix te tzalaj sc'ool eb' anima smasanil d'a jun choñab' chi'.

⁹ Palta ay jun viñ vinac scuch Simón ta'. Ste aq'uej val musansatil eb' anima viñ, yujto te nivan yelc'och viñ yalani, ay tas syal yuj viñ yalani. ¹⁰ Masanil eb' malaj yelc'ochi yed' eb' nivan yelc'ochi, jun lajan syac'och spensar eb' d'a viñ, syalan eb':

—A viñaj Simón, aton jun dios scuchan Nivan Spoder, xchi eb' d'a viñ.

¹¹ Syac' val och spensar eb' d'a viñ, yujto pecatax syamnacoch viñ yac'an musansatil eb', syalan viñ to tzuji yuuj. ¹² Axo viñaj Felipe chi' ix alanel d'a scal eb' tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Ix yalanel yab'ixal Jesucristo viñ d'a eb'. Yuj chi' ay eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix ac'anoch d'a sc'ool tas ix yal viñ chi'. Ix lajviñ chi', ix schaan sbautismo eb'. ¹³ Icha pax chi' viñaj Simón chi', ix yac'och slolonel Dios viñ d'a sc'ool. Ix schaan pax sbautismo viñ. Ix lajviñej chi', junxoñej ix ec' viñ yed' viñaj Felipe chi'. Ay juntzañ milagro ix sch'ox viñaj Felipe chi', te nivan yelc'ochi. Yuj chi', ix te sat sc'ool viñaj Simón chi' yilani.

¹⁴ Axo eb' schecab' Jesús ayec' d'a Jerusalén, ayic ix yab'an eb' to ay eb' aj Samaria ix ac'anoch slolonel Dios d'a sc'ool, ix schech'at viñaj Pedro eb' yed' viñaj Juan yil eb'. ¹⁵ Ayic ix c'och eb' viñ, ix lesalvi eb' viñ yuj eb' creyente aj Samaria chi', yic vach' tz'ac'ji Espiritu Santo d'a eb', ¹⁶ yujto manta junoc eb' schaan. Añejanto d'a sb'i Cajal Jesús b'aj ix ac'ji bautizar eb'. ¹⁷ Axo viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' ix ac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ichato chi' ix schaanca Espiritu Santo chi' eb'.

¹⁸ Ix yilan viñaj Simón chi' to ayic ix yac'anec' sc'ab' eb' viñ d'a sjolom eb' creyente chi', ix schacan Espiritu Santo eb', yuj chi' ix yaltej tumin viñ d'a eb' viñ schecab' Jesús chi'. ¹⁹ Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Aq'uec vopisio eyed'oc yic vach' yalñej mach ol vaq'uec' in c'ab' d'a sjolom, ol schacan Espiritu Santo chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

²⁰ Yuj chi' ix yalan viñaj Pedro d'a viñ:

—Ach satocab'el yed' q'uen a tumin chi', yujto a jun tas syac' Dios d'a nab'arnej ix a nib'ej a man yed' jab' a tumin tic. ²¹ Malaj alan ic qued'oc. Malaj och d'a jun copisio tic, yujto mañ tojoloc a pensar d'a yichañ Dios. ²² Yuj chi' na a b'a yuj jun a chucal tic. C'an d'a Dios, tope ol ach yac' nivan'olal yuj tas van a naan tic. ²³ Yujto svila' to arnej chichonc'olal tza na'a, yujto arnej chucal van ac'an servil, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

²⁴ Yuj chi' ix yalxi viñ:

—Tze c'an val d'a Dios Cajal vuuj, yic mañ ol javoc jun yaelal tzeyal tic d'a vib'añ, xchi viñ.

²⁵ Axo pax viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi', ix yalel yab'ixal Jesús eb' viñ. Ix yalanpaxel slolonel Dios Cajal eb' viñ d'a Samaria chi'. Ix lajvi chi', yacb'an van smeltzajxib'at eb' viñ d'a Jerusalén, tzijtum juntzañ yunetac choñab' d'a yol yic Samaria chi' b'aj ix ec' eb' viñ yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il.

A viñaj Felipe yed' viñ aj Etiopía

²⁶ Ay jun yángel Dios Cajal ix alan icha tic d'a viñaj Felipe chi':

—Ac' lista a b'a. Ixic d'a sur, d'a jun b'e scot d'a Jerusalén, sc'och d'a choñab' Gaza, xchi.

A jun b'e chi', aton jun tz'ec' d'a tz'inan luum. ²⁷ Yuj chi', ix yac' lista sb'a viñ, ix b'at viñ. Axo d'a yol b'e chi', ix yil-laj sb'a viñ yed' jun viñ aj Etiopía. A jun viñ chi' ay yopisio viñ yuj ix Candace, ix yajal yaj d'a Etiopía chi'. ^{8.27} Sic'um tumin yaj viñ d'a ix. Ix xid'ec' viñ yaq'uem sb'a d'a Dios d'a Jerusalén. ²⁸ Van spax viñ d'a Etiopía chi'. C'ojanem viñ d'a yol jun scarruaje. Van yilan Slolonel Dios viñ tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías, aton viñ schecab' Dios. ²⁹ Axo Yespíritu Dios ix alan d'a viñaj Felipe chi':

—Ixic, nitzb'at a b'a d'a stz'ey jun carruaje chi', xchi.

³⁰ Axo ix c'och viñ d'a stz'ey, ix yab'an viñ to van yavtan Slolonel Dios viñ, aton jun tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ:

—¿Tzam nachajel uuj tas van avtan chi'? xchi viñ.

³¹ Ix yalan viñ:

—Tato malaj mach tzin c'ayb'ani, ¿tas ol aj snachajel vuuj? ¿Max am yal a q'ueta d'a yol carruaje tic yic tzach em c'ojan ved'oc? xchi viñ d'a viñaj Felipe chi'

³² A Slolonel Dios van yavtan viñ chi', aton jun tz'alan icha tic:

Icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj ol b'at chamoc, icha chi' ol aj yic'jib'at jun Schecab' Dios Cajal schami.

Icha junoc noc' calnel tz'inñej xchi sjoxchaji, icha pax chi' ol ajoc.

³³ Te q'uixvelal ol yutej eb'. Toxonton mañ ol sb'o yaj jab'oc eb' d'ay.

Malaj junoc mach ol alanoc tato ay yirtilal ol canoc, yujto ol miljocchamoc, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

³⁴ Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'a viñaj Felipe chi':

—Al d'ayin, ¿mach ay yab'ixal jun yalnaccan viñ schecab' Dios chi'? ¿Tom a yab'ixal viñ yalnaccani, ma to ch'oc junocxo mach yalnaccan yab'ixal viñ? xchi viñ aj Etiopía chi'.

³⁵ Axo viñaj Felipe chi' ix alan d'a viñ tas syalelc'och Slolonel Dios chi'. Ix syamanoch viñ yalan yab'ixal Jesucristo d'a viñ. ³⁶⁻³⁷ Ayic van sb'at eb' viñ d'a yol b'e chi', ix c'och eb' viñ d'a jun a a'. Ix yalan viñ aj Etiopía chi' d'a viñ:

8.27 8:27 A d'a Etiopía d'a jun tiempoal chi', arnej eb' ix ix tz'och yajalil. Candace sb'i eb' ix a tz'och eb' ix yajalil chi'.

Ina jun a a' tic, $\zeta_{\max}$ am yal in ac'ancan bautizar ticnaic? xchi viñ.

³⁸ Ix lajviñej chi', ix yalan viñ to syamjioch vaan jun scarruaje viñ chi'. Ix em eb' viñ schavañil d'a yol jun a a' chi'. Axo ta' ix ac'jican bautizar viñ. ³⁹ Ayic ix lajvi sq'uxeta eb' viñ d'a yol a a' chi', axo Yespíritu Dios ix ic'anb'at viñaj Felipe chi'. Yuj chi' majxo iljilaj viñ yuj viñ aj Etiopía chi', majxo yil-laj viñ b'aj ix c'och viñ. Palta te tzalajc'olal ix b'atxican viñ aj Etiopía chi' d'a yol b'e chi'. ⁴⁰ Axo viñaj Felipe chi', a d'a choñab' Azoto ix c'och viñ. Ix lajviñej chi', ix b'atxi viñ. Ix laj ec' yalancanel vach' ab'ix yic colnab'il viñ d'a juntzañxo choñab', masanto ix c'och viñ d'a choñab' Cesarea.

9

Schanac Cristo viñaj Saulo (Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Axo viñaj Saulo, max yactej viñ yalani to ol smilcham eb' tz'ac'anoch Jesús Cajal d'a sc'ool. Yuj chi' ix c'och viñ d'a viñ sat sacerdote. ² Ix sc'anan juntzañ ch'añ carta viñ, yic syic'anb'at ch'añ viñ d'a yoltac spatil culto ay d'a choñab' Damasco. A juntzañ carta chi' tz'ac'an sderecho viñ yic syaman jantacñej eb' syac'och spensar d'a Jesús, vach'chom vinac ma ix, yic syic'cot eb' viñ preso d'a Jerusalén. ³ Ix lajvi chi' ix b'at viñ, palta axo yic van sc'och viñ d'a slac'anil choñab' Damasco chi', ix emul copnaj jun saquilq'uinal d'a satchaañ d'a yib'añ viñ.

⁴ Yuj chi' ix telvi viñ d'a sat luum. Ix yab'an viñ yoch jun lolonel. Ix yalan icha tic:

—Saulo, Saulo, ζ_{tas} yuj tzin ixtej? xchi d'a viñ.

⁵ —Mamin, ζ_{mach} ach? xchi viñ.

—A in ton tic Jesús in. A in val tzin ixtej.

⁶ —Q'ueañ vaan, ixic d'a choñab' chi'. Ata' ol alchaj d'ayach tas yovalil ol a c'ulej, xchi Jesús chi' d'a viñ.

⁷ Axo eb' viñ yetb'eyum viñaj Saulo chi', ix vanaj eb' viñ, ix sat sc'ol eb' viñ yuj xivelal. Ix yab' eb' viñ to ay mach sloloni, palta malaj mach ix yil eb' viñ. ⁸ Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñaj Saulo chi' d'a sat luum. Axo yic ix elta q'uelan viñ, majxo yal-laj yilan jab'oc viñ. Yuj chi' a eb' viñ yetb'eyum viñ ix yaman sc'ab', ix squetzanb'at viñ eb' viñ d'a yol choñab' Damasco chi'. ⁹ Axo ix c'och viñ ta', oxe' c'ual majxo yal-laj yilan viñ. Majxo valaj viñ. Majxo yuc'paxlaj a' viñ.

¹⁰ A d'a Damasco chi' ay jun viñ creyente scuchan Ananías, axo Jesús Cajal ix alan d'a viñ icha d'a vayichal icha tic:

—Ach Ananías, xchi.

—Tic ay in Mamin, xchi viñ.

¹¹ —Ixic d'a jun calle scuch Tojol. Ayic tzach c'och d'a spat viñaj Judas, tza c'anb'an d'a viñ yuj viñaj Saulo aj Tarso. Ol ilani to van slesalvi viñ.

¹² Ay jun tas ix in ch'ox d'a viñ. Ix yilan viñ to a ach ol ach c'ochoc, ol ac'anec' a c'ab' d'a sjolom viñ, yic vach' ol jacvoxicican sat viñ, xchi Jesús Cajal chi' d'a viñ.

¹³ Palta axo ix yalan viñ:

—Mamin, tzijtom mach ix alan d'ayin yuj viñaj Saulo chi'. A d'a Jerusalén mañ jantacoc chucal ix yac' viñ d'a eb' tzach ac'anoch d'a sc'ool.

¹⁴ Xal ticnaic ix ja viñ d'a tic, yic syamji jantacñej eb' syal sb'a d'ayach yuj viñ, yujto ac'b'il yopisio viñ yuj eb' viñ sat sacerdote, xchi viñ.

¹⁵ Palta ix yalanxi Jesús Cajal chi' d'a viñ:

—Ixíc, yujto a viñaj Saulo chi', ix in siq'uel viñ, yic vach' ol yalel in lolonel viñ d'a scal eb' mañ israeloc, d'a yichañ eb' rey yed' d'a scal eb' yetisraelal. ¹⁶ A in ol in ch'ox d'a viñ, jantac syaelal yovalil ol yab' viñ vuuj, xchi Jesús Cajal chi'.

¹⁷ Yuj chi', ix b'at viñaj Ananías chi' d'a jun pat chi'. Axo ix c'och viñ, ix och viñ d'a yool. Ix yac'anec' sc'ab' viñ d'a sjolom viñaj Saulo chi'. Ix yalan viñ:

—Vuc'tac Saulo, a Cajal Jesús, jun ix sch'ox sb'a d'ayach d'a yol b'e b'aj ach javi chi', a' in checancot d'ayach, yic vach' ol jacvocxi a sat, axo yochcan Espiritu Santo d'ayach, xchi viñ d'a viñ.

¹⁸ Junanto rato chi' ix elta tzicnaj juntzañ icha stumin noc' chay ayoch d'a yol sat viñ, ichato chi' ix b'oxican yilan viñ. Ix q'ue vaan viñ, ix yac'an ac'joc bautizar sb'a viñ. ¹⁹ Ix lajvi chi', ix va viñ, ix yic'anxi yip viñ. Ix aj jaye' c'ual viñ yed' eb' creyente d'a Damasco chi'.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Saulo d'a Damasco

²⁰ A viñaj Saulo chi', ix syamoch viñ yalel slolonel Dios d'a yoltac spatil culto. Ix yalan viñ to a Jesús, Yuninal ton Dios. ²¹ Jantacñej eb' ix ab'an yalan viñ, ix te sat sc'ool eb'. Ix yalan eb':

—Aton jun viñ tic ix ac'anoch syaelal eb' syal sb'a d'a Jesús d'a Jerusalén. A co naani to sja viñ ul syam eb' creyente d'a tic, yic syic'b'at eb' viñ d'a eb' viñ sat sacerdote, xchi eb'.

²² Axo viñaj Saulo chi', ix ste aq'uej yip viñ yalaneli, yic vach' scheclajeli to a Jesús d'a val yel Cristo toni, aton jun tañvab'il yuj eb'. Axo eb' israel aj Damasco chi', maj nachajel jab'oc yuj eb' tas syutej eb' spacan d'a viñ.

Colchajnaquel viñaj Saulo d'a yol sc'ab' eb' yetisraelal

²³ Ayic nivanxo tiempo ix eq'ui, ix slajtian sb'a eb' israel d'a spatic viñaj Saulo chi'. Ix yalan eb' to ol smilcham viñ eb'. ²⁴ Palta ix yab' specal viñ to c'ual d'ac'val stañvan eb' d'a juntzañ b'e sb'at d'a stiel choñab', yic ata' smilcham viñ eb' snaani. ²⁵ Yuj chi', a eb' creyente ix ac'anem viñ d'a yol jun xuuc, axo d'a sventenail smuroal jun choñab' chi' ix yaq'uem d'uñuñoc viñ eb' d'ac'valil. Icha chi' ix aj scolchajel viñ.

Ayec' viñaj Saulo d'a Jerusalén

²⁶ Axo yic ix c'och viñaj Saulo chi' d'a Jerusalén, ix snib'ej viñ smolb'ej sb'a yed' eb' creyente ta', palta toñej ix xivq'ue eb' smasanil d'a viñ. Maj schalaj yab' eb' tato yel creyentexo viñ. ²⁷ Palta a jun viñ scuch Bernabé ix ic'amb'at viñ d'a eb' viñ schecab' Jesús. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A viñaj Saulo tic, ix yil Cajal Jesús viñ d'a yol b'e. Ix lolonpax Cajal Jesús chi' yed' viñ. Yuj chi' malaj mach b'aj ix xiv viñ yalanel yab'ixal Jesús d'a choñab' Damasco chi', xchi viñaj Bernabé chi'.

²⁸ Yuj chi' ix aj viñaj Saulo d'a Jerusalén chi'. Junñej ix ec' viñ yed' eb' creyente ta'. ²⁹ Ix ste tec'b'an sb'a viñ yalanel yab'ixal Cajal Jesús. Ix stelan sb'a viñ yed' eb' yetisraelal tz'alan sti' eb' griego. Palta a eb' chi', ix slajtiej sb'a eb' yic smilancham viñ eb'. ³⁰ Axo ix yab'an specal jun chi' eb' creyente, ix yic'amb'at viñaj Saulo chi' eb' d'a choñab' Cesarea. Ix lajvi sc'och eb' yed' viñ ta', ix schecancanb'at viñ eb' d'a choñab' Tarso.

³¹ Ichato chi', ix och vaan spechji b'eyec' eb' creyente d'a masanil choñab' d'a yol yic Judea, d'a yol yic Galilea yed' d'a yol yic Samaria. Ix

laj stec'b'itan sb'a eb'. Te naanñej Cajal Jesús yuj eb'. Ix och Yespíritu Dios yed' eb', yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb'.

B'onacxi sc'ool viñaj Eneas

³² A junel, ayic ix ec' viñaj Pedro yil eb' yetcreyenteal, ix c'och viñ d'a eb' creyente d'a choñab' Lida. ³³ Ata' ix ilchaj jun viñ scuch Eneas yuj viñ. Svajxaquilco ab'il stelvican viñ, yujto sich'inaquel viñ. ³⁴ Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ:

—Ach Eneas, sval d'ayach, a Jesucristo tz'ac'an b'oxoc a c'ool. Yuj chi' q'ueañ vaan, pac a vaynub' tic, xchi viñ d'a viñ.

Val d'a jun rato chi', ix q'ue van viñ. ³⁵ Axo eb' anima smasanil aj Lida chi' yed' eb' aj Sarón, ix yil eb' to ix b'oxican viñ. Yuj chi' ix sq'uex sb'eyb'al eb', ix yac'anoch spensar eb' d'a Cajal Jesús.

Pitzvinacxi ix Dorcas

³⁶ A d'a choñab' Jope, ay jun ix creyente scuchan Tabita. Axo d'a ti' griego Dorcas sb'i ix. Te vach' ix, scolvaj ix d'a eb' meb'a'. ³⁷ Axo d'a jun tiempo chi', ix yamchaj ix yuj jun yab'il, ix cham ix. Ix lajvi chi', ix b'ic'hajel snivanil ix, ix ic'jiq'ue d'a yol jun cuarto d'a chaañ. ³⁸ A jun choñab' Jope chi', a d'a slac'anil choñab' Lida ay, aton b'aj ayec' viñaj Pedro chi'. Axo ix yab'an eb' creyente to ata' ayec' viñ, ix schecanb'at chavañ vinac eb' d'a viñ, ix yalan eb' viñ:

—Cotañ, coñ qued'oc d'a Jope val ticaic, xchi eb' viñ d'a viñ.

³⁹ Yuj chi' ix b'at viñaj Pedro chi' yed' eb' viñ. Axo ix c'och viñ, ix ic'jiq'ue viñ d'a jun cuarto b'aj ay snivanil ix Dorcas chi'. Ata' molanec' eb' ix chamnac yeb'eyum. Van yoc' eb' ix yuj ix. Ay juntzañ spichul eb' ix yed' juntzañ scamix sb'onac ix Dorcas chi' ayic pitzanto ix. Ix sch'oxan juntzañ chi' eb' ix d'a viñaj Pedro chi'. ⁴⁰ Axo viñ ix checanxiemta eb' smasanil. Ix lajvi chi' ix em cuman viñ, ix lesalvi viñ. Ix och q'uelan viñ d'a ix Dorcas chi'. Ix yalan viñ d'a ix:

—Ach Tabita, sval d'ayach, q'ueañ vaan, xchi viñ d'a ix. Axo ix elta q'uelan ix. Ix yilanoch viñaj Pedro chi' ix, ix q'ue c'ojan ix. ⁴¹ A viñ ix yaman sc'ab' ix. Ix squetzanq'ue vaan ix viñ. Ix lajvi chi', ix yavtanxiq'ue eb' ix ix chi' viñ yed' juntzañix eb' creyente. Ix sch'oxanelta ix viñ d'a eb' to ix pitzvixi ix. ⁴² Axo eb' aj Jope chi', ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' tzijtum eb' ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool. ⁴³ A viñaj Pedro chi', ixto ec' jayexo c'ual viñ d'a Jope chi', axo d'a spat jun viñ scuchan Simón smunlaj yed' noc' tz'um ix aj viñ.

10

A viñaj Pedro yed' viñaj Cornelio

¹ A d'a choñab' Cesarea ay jun viñ scuch Cornelio, yajal yaj viñ d'a jun macañ eb' soldado scuchan aj Italia. ² Syac' val och spensar viñ d'a Dios. Te ay xivc'olal viñ d'ay yed' jantac eb' ayec' d'a yol spat viñ yed'oc. Tzijtum tas syac'pax viñ d'a eb' israel te meb'a'. Slesalvi val viñ d'a Dios. ³ Axo junel d'a tz'eymajc'ualxo, ix yilan viñ icha d'a vayich, ay jun yánel Dios ayoch d'a yol jun cuarto b'aj ayec' viñ chi'. Ix yalan jun ánel chi' d'a viñ:

—Cornelio, xchi.

⁴ Ix och q'uelan viñ d'ay. Ix te xiv viñ yuuj.

—Mamin, ¿tas tzal d'ayin? xchi viñ d'ay.

Yuj chi' ix yalan d'a viñ:

—A Dios ix ab'an a lesal. Ix yilanpax juntzañ a silab' ix ac' d'a eb' meb'a'. Maj satlaj sc'ool d'a juntzañ chi'. ⁵ A ticnaic, checb'at jayvañoc eb' viñ vinac d'a choñab' Jope, yic b'at yic'cot viñaj Simón eb' viñ, aton viñ scuchpax Pedro. ⁶ Ayec' viñ d'a spat jun viñ sq'uexul, aton jun viñ smunlaj yed' noc' tz'uum. A spat viñ chi', a d'a sti' a' mar ay, xchi jun ángel chi' d'a viñ.

⁷ Ix lajvi spax jun ángel chi', ix yavtancot chavañ eb' viñ schecab' viñaj Cornelio chi' yed' pax jun viñ soldado yac'umaltaxon servil viñ yaji. A jun viñ soldado chi', añej d'a Dios ayoch spensar viñ. ⁸ Jantacñej tas ix yal jun ángel chi', ix laj yal viñ d'a eb' viñ. Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' viñ d'a choñab' Jope chi'. ⁹ Axo d'a junxo c'u d'a chime'ualil, ayic van sc'och eb' viñ d'a slac'anil Jope chi', axo viñaj Pedro chi', ix q'ue viñ lesal d'a spañanil yib'añ spat viñaj Simón chi'. ¹⁰ Ayic ayec' viñ ta', ix och svejel viñ. Ix sc'anana va sb'a viñ. Palta axo yic van to sb'oji tas ol yab'lej viñ chi', icha d'a vayichal ¹¹ ix aj yilan viñ sjacvi satchaañ. Axo ix yilan viñ ichato ay jun c'apac yamb'il schiquintac scharñil, ix emul d'a spañanil yib'añ pat b'aj ayec' viñ chi'. ¹² Axo d'a yol jun c'apac chi', ata' ayoch junjun macañ noc' noc'. Ay noc' charñe' yoc. Ay pax noc' chan yed' noc' much.^{10.12} ¹³ Ix lajvi yemul jun chi', ix yab'an viñaj Pedro chi', ix och jun lolonel, ix yalan icha tic:

—Pedro, mac'cham juntzañ noc' tic a chi'a, xchi.

¹⁴ Palta ix yalan viñ:

—Ach Vajalil, max yal-laj, yujto manta jun eloc tzin chi junoc comon tasi, ma junoc tas ay yovalil yuj ley Moisés, xchi viñ.

¹⁵ Yuj chi' ix yalan junelxo:

—A juntzañ tas syal Dios to malaj yovalil, a achxo tic, mañ ala' to ay yovalil, xchi.

¹⁶ Oxel ix alchaj icha chi'. Ix lajviñej chi', ix ic'jixiq'ue jun c'apac chi' d'a satchaañ. ¹⁷ Vanto snaan viñaj Pedro tas yaj jun chi', ix c'och eb' viñ schecab' viñaj Cornelio d'a sti' jun pat chi'. Toxo ix sc'anb'ej eb' viñ yab'i b'aj ay spat viñaj Simón chi'. ¹⁸ Yuj chi' ix avajoch eb' viñ, ix sc'anb'an eb' viñ:

—¿Ay am ec' viñaj Simón d'a tic, viñ scuchpax Pedro? xchi eb' viñ.

¹⁹ Añeja' vanto snaan viñaj Pedro yuj juntzañ ix yil chi', ix yalan Yespíritu Dios d'a viñ:

—Ay oxvañ eb' viñ vinac tzach c'anb'ani. ²⁰ Yuj chi' emañ. Ixic yed' eb' viñ, mañ chab'c'olaloc tzach b'ati, yujto a in ix in checcot eb' viñ, xchi d'a viñ.

²¹ Yuj chi' ix emta viñ b'aj ayec' eb' viñ schecab' viñaj Cornelio chi'. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ina in tzin e c'anb'ej tic. ¿Tas e checab'il d'ayin yuj chi' tzex javi? xchi viñ.

²² Ix yalan eb' viñ d'a viñ:

—Ay jun viñ yajal soldado scuch Cornelio. Te vach' sb'eyb'al viñ, syac'paxem sb'a viñ d'a Dios. Te vach' viñ d'a yichañ eb' etisraelal smasanil. Axo jun yángel Dios ix alan d'a viñ to scheccot eb' schecab' viñ yic tzach yic b'at eb' d'a spat viñ, yic vach' smaclej yab' viñ tas ol ala', xchi eb' viñ d'a viñaj Pedro chi'.

10.12 **10:12** A eb' israel max yal schi'an noc' comon noc' eb', icha juntzañ noc' ix checñi schi viñaj Pedro chi'.

²³ Yuj chi' ix ic'jioch eb' viñ d'a yol pat chi' yuj viñ. Ata' ix ec' ac'val yuj eb' viñ. Axo d'a junxo c'u ix b'at viñ yed' eb' viñ. Ix b'at jayvañ eb' creyente aj Jope chi' yuc'levoc viñ. ²⁴ Ato d'a schab'jial ix c'och eb' d'a choñab' Cesarea. Axo viñaj Cornelio ix tañvan sc'och eb' ta'. Toxo ix yavtejcot eb' sc'ab' yoc viñ yed' juntzañxo eb' yamigo viñ. ²⁵ Ayic van sc'och viñaj Pedro chi', ix elta viñaj Cornelio chi' d'a sti' spat. Ix schaan viñ sc'och viñ. Ix em cuman viñ yaq'uem sb'a d'a viñaj Pedro chi'. ²⁶ Palta a viñaj Pedro chi' ix quetzanq'ue vaan viñ. Ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Q'ueañ liñan, yujto quetanimail co b'a, xchi viñ.

²⁷ Van slolon eb' viñ, ix och eb' viñ d'a yol pat. Ix yilan viñaj Pedro chi' to tzijtumxo eb' molaneq'ui. ²⁸ Yuj chi' ix yal viñ d'a eb':

—Ex vetanimail, eyojtac to a oñ israel oñ tic, ay yovalil co c'umlan co b'a yed' junoc ch'oc choñab'il, ma coch d'a yol spat. Palta a Dios ix ac'an vojtaquejeli to max yal valani to ay yovalil tzin c'umej junoc mach. ²⁹ Yuj chi' malaj tas ix vala' ayic ix b'at in eyic'ancoti. Xal ticnaic, alec d'ayin, tas yuj ix b'at in eyic'coti, xchi viñ d'a eb'.

³⁰ Yuj chi' ix yalan viñaj Cornelio chi' d'a viñ icha tic:

—Yab' am icha hora tic oxji, van in lesalvi d'a yol in pat tic, ichataxon tzin c'ulej d'a junjun tz'eymaje'ualil. Ay jun sch'ox sb'a d'ayin, copopi quilan spichul. ³¹ Yalan d'ayin: Cornelio, a Dios ix ab'an a lesal. Ix snaanpaxcot juntzañ a silab' tzac' d'a eb' meb'a'. ³² Axo ticnaic, checb'at jayvañoc vinac d'a choñab' Jope, b'at yic'ancot viñaj Simón eb', scuch pax Pedro. Ayec' viñ d'a spat jun viñ sq'uexul, aton jun viñ smunlaj yed' noc' tz'uum. A spat viñ chi', a d'a sti' a' mar ay, xchi. ³³ Slajvi chi', in checanb'at eb' in checab' ach sayeq'ui. Yuj val dios d'ayach ix a c'anab'ajej a coti. A ticnaic, ayoñ ec' co masanil d'a yichañ Dios Cajal. Yuj chi' sco snib'ej scab'i jantacñej tas alb'ilcan d'ayach yuuj, yic tzalan d'ayoñ, xchi viñaj Cornelio chi' d'a viñ.

A smensaje viñaj Pedro d'a yol spat viñaj Cornelio

³⁴ Axo viñaj Pedro chi', ix och ijan viñ yalan d'a eb':

—A ticnaic vojtac to d'a val yel, jun lajanñej yelc'och masanil anima d'a yichañ Dios. ³⁵ A eb' xiv d'a Dios, vach'chom mañ israeloc eb', ste tzalaj yed' eb' tato vach' sb'eyb'al eb'. ³⁶ A Dios ac'jinaccan slolonel d'ayoñ a oñ israel oñ tic. Yalannaccan d'ayoñ to ay junc'olal yuj Jesucristo, aton Cajal co masanil. ³⁷ A exxo tic, ina eyojtac tas ix sc'ulej Dios d'a co lugar. A d'a Galilea elnac yich, ayic slajvinac yalancanel slolonel Dios viñaj Juan, a slajvinac yac'an bautizar eb' anima viñ. ³⁸ Eyojtac to a Dios yac'nac Yespíritu d'a Jesús aj Nazaret, yac'annacpax spoder d'ay. Eyojtac paxi to a Jesús ix colvaj d'a eb' anima. Jantacñej eb' ixtab'il yuj viñ diablo, ix laj yac' b'oxoc sc'ool eb'. Icha chi' yutejnac sb'a yujto a Dios ayoch yed'oc. ³⁹ A oñ tic scac' testigoal co b'a yuj juntzañ tastac ix sc'ulej chi'. Jantacñej tas ix ec' sc'ulej d'a yol yic Judea yed' d'a choñab' Jerusalén, ix quila'. Ix lajvi chi', ix culusajq'ue yuj eb' vetisraelal. Icha chi' ix yutej eb' smilanchamoc. ⁴⁰ Palta axo d'a schab'jial ix pitzvixi yuj Dios. Yuj spoder Dios chi' ix sch'ox sb'a d'ayoñ. ⁴¹ Palta maj sch'oxlaj sb'a d'a masanil eb' anima. Añej d'ayoñ ix sch'ox sb'a, yujto atax d'a peca' sic'b'iloñxocanel yuuj yic tzoñ och stestigooc. Oñ va pax yed'oc ayic toxo ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac chi'. ⁴² Ix yalancan d'ayoñ to yovalil tzec' calel yab'ixal d'a eb' anima, to a Dios ac'jinac yopisio sch'olb'itan tas yaj eb' anima smasanil, vach'chom eb' pitzanto ma eb' chamnacxo. ⁴³ Atax d'a peca',

ayocto yalannaccanel yab'ixal Jesús eb' schecab' Dios. Yalnaccan junjun eb' to a jantacñej eb' ol ac'anoch Jesús chi' d'a sc'ool, ol ac'joccan lajvoc smul eb' yuuj, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

Ay eb' mañ israeloc ix chaan Yespíritu Dios

⁴⁴ Axo yic van yalan viñaj Pedro chi', ix ochcan Yespíritu Dios d'a masanil eb' van yab'an chi'. ⁴⁵ Axo eb' creyente aj Israel ajun yed' viñaj Pedro chi', ix te sat sc'ool eb', yujto ix yac'pax Yespíritu Dios d'a eb' mañ israeloc. ⁴⁶ Yujto ix yab' eb' to ch'occh'oc ti'al syal eb' b'aj ix ochcan cajan Espíritu Santo chi'. Ix yab'anpax eb' yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Pedro chi':

⁴⁷ —Max yal sco cachoch vaan eb' tic, yic max ac'ji bautizar eb'. Ina to ix ac'ji Yespíritu Dios d'a eb' icha ix aj yac'ji d'ayoñ, xchi viñ.

⁴⁸ Yuj chi' ix yal viñaj Pedro chi' to tz'ac'ji bautizar eb' d'a sb'i Jesucristo. Ix lajvi yac'ji bautizar eb' chi', ix sc'anapan pavor eb' d'a viñ, yic vach' tz'aj jayeoc c'ual viñ yed' eb'.

11

A viñaj Pedro yed' eb' creyente d'a Jerusalén

¹ Axo eb' schecab' Jesús yed' eb' creyente ay d'a yol yic Judea, ix yab' eb' to ay eb' mañ israeloc ix ac'anoch slolonel Dios d'a sc'ool. ² Yuj chi' ayic ix c'ochxi viñaj Pedro d'a Jerusalén, ix yalan eb' creyente israel to mañ vach'oc ix yutej sb'a viñ. ³ Ix yalan eb' icha tic d'a viñ:

—¿Tas yuj ix ach xid'ec' a c'umej eb' mañ israeloc, ach va pax yed' eb'? xchi eb' d'a viñ.

⁴ Yuj chi' ix och ijan viñ yalan d'a eb' tastac ix uji chi', ix yalan viñ icha tic:

⁵ —Ayinec' d'a choñab' Jope. Axo d'a jun c'u, van in lesalvi, icha vayich ix aj vilan yemul jun nivan c'apac ix cot d'a satchaari. Yamb'il schiquintac scharil, ix emul b'aj ay in ec' chi'. ⁶ Ix in och q'uelan d'ay yic svila' tas ayoch d'a yool. Axo ix vilani, ay juntzañ noc' caltacte'al noc' charie' yoc. Ay noc' ay smay. Ay noc' chan yed' juntzañ noc' much. ⁷ Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun lolonel, ix yalani: Pedro, milcham juntzañ noc' tic a chi'a, xchi. ⁸ Palta ix in tac'vi d'ay: Maay, ach Vajal, yujto manta juneloc tzin chi junoc comon tas, ma junoc tas ay yovalil yuj ley Moisés, xin chi d'ay. ⁹ Yuj chi', ix yalanemta junelxo d'ayin d'a satchaari: A juntzañ tas syal Dios to malaj yovalil, a achxo tic, mañ ala' to ay yovalil, xchi. ¹⁰ Oxel ix yal juntzañ chi' icha chi'. Ix lajvi chi' ix ic'jixiq'ue jun c'apac chi' d'a satchaari. ¹¹ Junanto rato chi' ix c'och oxvañ eb' viñ d'a jun pat b'aj ayinec' chi'. A eb' viñ chi', a d'a choñab' Cesarea ix checjicot eb' viñ, yic sb'at in sayan eb' viñ d'a choñab' Jope. ¹² Axo Yespíritu Dios ix alan d'ayin icha tic: Ixic, mañ chab'c'olaloc tzach b'at yed' eb' viñ, xchi. Ix b'at pax vacvañxo eb' viñ cuc'tac tic ved'oc. Axo ix oñ c'och ta', ix oñ och d'a yol spat jun viñ. ¹³ Ix yalan viñ d'ayoñ to ix yil jun ángel viñ, liñanec' d'a yol spat viñ chi'. Ix yalan d'a viñ: Checb'at jayvañoc eb' viñ d'a choñab' Jope, b'at yic'ocab'cot viñaj Simón eb' viñ, scuchan pax Pedro. ¹⁴ A viñ ol alan d'ayach tas ol aj a colchaji yed' jantacñej eb' ayec' d'a yol a pat, xchi jun ángel chi' d'a viñ. ¹⁵ Axo yic ix in och ijan valan d'a eb', d'a jun rato chi' ix och Yespíritu Dios d'a eb', icha ix aj yoch d'ayoñ d'a sb'ab'elal. ¹⁶ Yuj chi' ix in naancot tas alb'ilcan yuj Cajal Jesús, ayic ix yalan icha tic: Yel toni, a viñaj Juan ix ac'an bautizar eb' anima d'a a a'. Palta a ex tic, ol ex ac'joc

bautizar yuj Yespíritu Dios, xchi. ¹⁷ A Dios ix ac'an Yespíritu d'a eb' icha ix yutej yac'an d'ayoñ ayic ix cac'anoch Cajal Jesucristo d'a co c'ool. Yuj chi', ¿tom a in tic, syal in cachanoch vaan tas sc'ulej Dios? xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

¹⁸ Axo eb' creyente d'a Jerusalén chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', mañxalaj tas ix yal eb'. Axoñej vach' lolonel ix yal eb' d'a Dios. Ix yalan eb':

—Añejtona' pax eb' mañ israeloc, a Dios ix ac'an sna sb'a eb' yic vach' scha sq'uinal eb' d'a junelñej qued'oc, xchi eb'.

A yab'ixal eb' creyente d'a Antioquía

¹⁹ Ayic ix miljicham viñaj Esteban, ix ac'jipax och syaelal eb' creyente smasanil. Yuj chi' ix b'at eb' elelal. Ay eb' ix c'och masanto d'a choñab' Fenicia, d'a Chipre yed' d'a Antioquía.^{11.19} Ix laj yalanel vach' ab'ix eb' d'a eb' yetisraelal ayec' ta'. Palta malaj tas ix yal eb' d'a eb' mañ israeloc.

²⁰ Palta ay jayvañ eb' creyente aj Chipre yed' eb' aj Cirene ix c'och d'a choñab' Antioquía chi'. Ata' ix yalel yab'ixal Jesucristo eb' d'a eb' mañ israeloc. ²¹ Axo Jesús Cajal ix och yed' eb' creyente chi', yuj chi' tzijtum anima ix sq'uex sb'eyb'al. Ix yac'anoch Cajal Jesús eb' d'a sc'ool.

²² Axo eb' creyente aj Jerusalén, ayic ix yab'an specal jun chi' eb', ix schech'at viñaj Bernabé eb' d'a Antioquía chi'. ²³ Axo ix c'och viñ, ix yilan viñ, te nivan svach'c'olal Dios ix yac' d'a eb'. Yuj chi' ix te tzalaj viñ yuj eb'. Ix ac'ji stec'anil eb' yuj viñ. Ix yalan viñ to tec'an syutej sb'a eb', syac'anpax och spensar eb' d'a Cajal Jesús d'a masanil tiempo.

²⁴ Icha chi' ix yutej viñaj Bernabé chi' yalan d'a eb', yujto te vach' spensar viñ. Te ayoch Espíritu Santo yed' viñ. Syac' val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' tzijtum val eb' aj choñab' chi' ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool yuj viñ.

²⁵ Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Bernabé chi' d'a choñab' Tarso, ix b'at sayanec' viñaj Saulo viñ ta'. Axo ix ilchaj viñ yuj viñ, ix yic'ancot viñ viñ d'a choñab' Antioquía chi'. ²⁶ Axo ta' ix ec' jun ab'il eb' viñ d'a scal eb' creyente chi'. Tzijtum mach ix sc'ayb'ej eb' viñ. A d'a jun choñab' chi', ata' ix ac'ji scuch eb' creyente cristiano d'a sb'ab'elal.

²⁷ A d'a jun tiempoal chi', ay jayvañ eb' viñ schecab' Dios ix b'at alanel slolonel. Ix cot eb' viñ d'a Jerusalén, ix javi eb' viñ d'a Antioquía chi'. ²⁸ Ay jun viñ yetb'eyum eb' viñ scuch Agabo. Ix q'ue vaan viñ d'a scal eb' creyente. Axo Yespíritu Dios ix ac'an yal viñ icha tic:

—Ay jun nivan vejel ol javoc d'a masanil polyib'añq'uinal tic, xchi viñ.

(A jun vejel ix yal viñ chi', a d'a stiempoal ayoch viñaj Claudio yajalil, ata' ix yac'a). ²⁹ Yuj tas ix yal viñaj Agabo chi', axo eb' creyente aj Antioquía chi', ix el d'a sc'ool eb' to scolvaj eb' d'a eb' creyente aj Judea, ato syala' jantac stzac'van eb' yac'ani. ³⁰ Icha chi' ix sc'ulej eb'. Ix yac'anb'at yofrenda eb' d'a eb' viñ anciano aj Judea chi'. Axo viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo ix ic'anb'at jun ofrenda chi'.

12

Schamel viñaj Jacobo, preso yaj pax viñaj Pedro

11.19 **11:19** A Antioquía, nivan choñab' yajoch d'a yol yic Siria. Ay junxo Antioquía d'a yol yic Pisidia.

¹ A d'a yic jun tiempoal chi', a viñaj rey Herodes,^{12.1} ix och ijan viñ yac'an chucal d'a eb' creyente. ² Ix schecan viñ tzepchajel sjolom viñaj Jacobo, aton viñ yuc'tac viñaj Juan. ³ Ayic ix yilan viñ to vach' ix yab' eb' israel yuj jun chi', yuj chi' ix schec viñ yamjocpax viñaj Pedro. A d'a jun sq'uir eb' israel, yic svaan ixim pan eb' malaj yich, ata' ix yamji viñ. ⁴ Axo ix yamchaj viñ chi', ix ac'jioch viñ d'a preso. Ix ac'jioch viñ d'a yol sc'ab' vaclajurivar eb' soldado, yic stañvaj viñ yuj eb'. Charitacvar eb' ix tañvan viñ d'a juntac el. Ix snaan viñaj Herodes chi' to ayic ol lajvoc q'uir yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto chi', ol sch'oxanelta viñaj Pedro chi' viñ d'a yichañ eb' anima, ichato chi' ol sch'olb'itan viñ rey chi' tas yaj viñ. ⁵ Yuj chi' te ay val och yilumal viñaj Pedro d'a yol te' preso chi'. Axo eb' creyente, d'a smasanil sc'ool eb' ix lesalvi d'a Dios yuj viñ. Maj ochlaj vaan eb' slesalvi.

Colchajnac elta viñaj Pedro d'a preso

⁶ Axo d'a jun ac'val, q'uc'anocxo tz'elta viñaj Pedro chi' d'a yichañ eb' anima yuj viñaj Herodes chi', vaynac viñ d'a snañal chavañ eb' soldado. Tzec'b'il viñ d'a chab' q'uen cadena. Axo d'a sti' te' preso chi' ayec' chavañxo eb' viñ stañvej. ⁷ Palta d'a jun rato chi' ix c'och jun yánel Dios Cajal. Te sac q'uinal ix aj d'a yol te' preso chi' yuuj. Ix yecub'tañan scostil viñaj Pedro chi' jun ánel chi', yic tz'el svayañ viñ, ix yalan d'a viñ:

—Q'ueañ vaan val ticnaic, xchi.

Axo q'uen cadena ayoch chi' d'a sc'ab' viñaj Pedro chi', munil ix el q'ueen, ix em lañaj q'ueen. ⁸ Ix yalanpax jun ánel chi' d'a viñ:

—Tzatzb'itej a tze'ul, tzac'anoch a xañab', xchi.

Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:

—Ac'och jun spatic a pichul. Tzach och tzac'an vuuj, xchi.

⁹ Yuj chi' ix och tzac'an viñ yuuj. Ix elta viñ d'a jun cuarto b'aj ayec' chi'. Van svayichan viñ snaani. Mañ yojtacoc viñ tato yel to van yelta viñ. ¹⁰ Ix ec' eb' d'a scha macañil b'aj ayec' eb' soldado van stañvan te' preso chi', ichato chi' ix c'och eb' b'aj ay q'uen smacul preso chi' b'aj sjacviel d'a yol calle. A jun q'uen chi' munil ix jacvi q'uen sch'ocoj. Ix el eb' b'ian. Axo ix b'at eb' d'a jun calle chi', ix actajcan viñaj Pedro chi' yuj jun ánel chi'.

¹¹ Axo ix yilan viñ to yel. Yuj chi' ix yalan viñ:

—A ticnaic, svila' to yel ix scheccot jun yánel Dios Cajal tzul in scolanel d'a yol sc'ab' viñaj Herodes. In colchajelta d'a yalañ jantacñej tas sgana eb' vetisraelal syac'och d'a vib'añ, xchi viñ.

¹² Vanto snaan juntzañ chi' viñ, ix c'och viñ d'a spat ix María, snun viñaj Juan, aton viñ scuchpax Marcos. Tzijtum eb' molanec' d'a jun pat chi', van slesalvi eb' yuj viñ. ¹³ Yuj chi' ix sc'oñub'tañej spuertail yamaq'uil jun pat chi' viñ. Axo jun ix cob'es scuch Rode, a ix ix ul tac'voquelta d'a viñ. ¹⁴ Palta axo ix yab'an ix to a viñaj Pedro, maj sjaclaj te' puerta chi' ix. Toñej ix te tzalaj ix. Ix ochxi lemnaj ix. Ix yalan ix d'a eb' ayec' chi' ta' to a viñaj Pedro ayec' d'a sti' puerta chi'.

¹⁵ Yuj chi' ix yal eb' d'a ix:

—Tecan toñej tzach comon loloni, xchi eb'.

Palta ix yalxi ix to yel a viñaj Pedro chi' ayeq'ui.

Axo ix yalanxi eb':

12.1 **12:1** A viñaj Herodes sb'inaj d'a tic, yixchiquin viñ viñaj Herodes, viñ ix snib'ej smilancham Jesús ayic neneto. Mateo 2.13-16.

—Tecan mañoclañ viñaj Pedro chi'. Tecan a junoc ángel ayoch stañvumaloc viñ, tecan a ix javi, xchi eb' d'a ix.

¹⁶ Axo viñaj Pedro chi', añaña' sc'oñc'oñan och viñ. Axo ix sjacan eb', ix yilan eb' to yel a viñaj Pedro chi' ayeq'ui. Ix te sat sc'ool eb'. ¹⁷ Palta ix yac'an yecheñ viñ yed' sc'ab' d'a eb' yic numan tz'aj eb'. Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb' tas ix aj yic'jielta viñ yuj Dios Cajal d'a preso chi'. Ix yalanpax viñ d'a eb':

—Tzeyal juntzañ tic d'a viñaj Jacobo yed' d'a juntzañxo eb' creyente, xchi viñ.

Ix lajvi chi', ix elta viñ d'a scal eb'. Ix b'at viñ d'a junxo lugar.

¹⁸ Axo yic ix sacb'i, ix q'ue somnaj eb' soldado yalani, yujto maj nachajel yuj eb' tas ix yutej sb'a viñaj Pedro chi'. ¹⁹ Axo viñaj Herodes chi' ix ac'an órden yic saychaj viñ, palta majxo ilchajlaj viñ yuj eb'. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' soldado chi' tas ix aj yel viñaj Pedro chi' d'a yol sc'ab' eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an órden viñ scham eb'.

Ix lajvi chi', ix el viñaj Herodes d'a yol yic Judea b'aj ayec' chi'. Ix c'och cajan viñ d'a choñab' Cesarea.

A schamel viñaj Herodes

²⁰ A junel, ix te cot yoval viñaj rey Herodes chi' d'a eb' anima aj Tiro yed' Sidón. Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' tas syutej eb' b'at yalan sb'a d'a viñ. Ix yac'an sc'ol jun viñ scuchan Blasto eb'. Aton viñ sat yaj yac'an servil viñ rey chi'. Yuj chi', axo viñ ix c'an an nivanc'olal eb' d'a viñ rey chi'. Icha chi' ix yutej sb'a eb', yujto a d'a schoñab' viñ rey chi', ata' tz'ac'jicot jantacñej tas sva eb'. ²¹ Axo viñ rey chi' ix alani tas c'ual sc'och eb' d'a yichañ viñ. Axo d'a jun c'u chi', ix yac'och juntzañ spichul viñ te vach', icha yic eb' rey smasanil. Ix lajvi chi', ix em c'oñan viñ d'a sc'oñub'. Ix och ijan viñ slolonelta d'a eb' anima chi'. ²² Ix lajvi yab'an eb', ix laj yalanq'ue eb':

—A jun slolon tic, mañ animaoc, aton dios, xchi eb'.

²³ Yujto maj yic'chaañ sb'i Dios viñ, yuj chi' d'a jun rato chi' ix ac'jioch syaelal viñ yuj jun yángel Dios, ix och noc' a'ay d'a yol sc'ool viñ, ix cham viñ.

²⁴ Palta axo slolonel Dios Cajal ix pucaxñejel d'a scal eb' anima. Ix laj alchajel d'a junjun lugar.

²⁵ Axo viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo, ayic ix lajvi schecnab'il eb' viñ d'a Jerusalén, ix b'atxi eb' viñ. Ix yic'anb'at viñaj Juan eb' viñ, aton viñ scuch pax Marcos. Ix c'ochxi eb' viñ d'a Antioquía chi'.

13

Ochnac yopisio viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo

¹ A d'a scal eb' creyente d'a choñab' Antioquía chi', ay juntzañ eb' viñ syac' Dios yalanel slolonel. Ay pax ec' juntzañ eb' viñ sc'ayb'umal eb' creyente. Ayec' viñaj Bernabé, viñaj Simón scuchanpax Niger, viñaj Lucio aj choñab' Cirene yed' viñaj Saulo. Ayec' pax viñaj Manaén, aton viñ junñej q'uib'nac yed' viñaj Herodes, viñ ac'jinac yajalil d'a Galilea. ² A junel van yalan sb'a eb' d'a Dios Cajal. Ay pax och eb' d'a tzec'ojc'olal. Axo Yespíritu Dios ix alan d'a eb':

—Tze siq'uelta viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo, yic ol munlaj eb' viñ b'aj ol vac'och yopisio, xchi.

³ Yuj chi' ix och eb' d'a tze'ojc'olal. Ix lesalvi eb'. Ix lajvi chi', ix yac'anq'ue sc'ab' eb' d'a sjolom viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo chi', ix schecanb'at eb' viñ eb'.

Yalnaquel slolonel Dios eb' d'a Chipre

⁴ Ix checjib'at viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo yuj Yespíritu Dios. Ix c'och eb' viñ d'a choñab' Seleucia. Axo ta' ix och eb' viñ d'a yol jun barco, ix b'at eb' viñ d'a jun lugar scuch Chipre ay d'a snañal a' mar. ⁵ Ayic ix c'och eb' viñ d'a choñab' Salamina, ix ec' yalancanel slolonel Dios eb' viñ d'a yoltac spatil culto. Axo viñaj Juan Marcos, ajun pax viñ yed' eb' viñ, yic scolvaj viñ yed' eb' viñ. ⁶ Ix b'atxi eb' viñ. Ix c'axpajec' eb' viñ d'a Chipre chi', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Pafos. Ata' ix schalaj sb'a eb' viñ yed' jun viñ israel scuch Barjesús. A jun viñ chi', syaloch sb'a viñ ajb'aalil. Syal pax viñ to a Dios tz'ac'an yalel slolonel. ⁷ A jun viñ chi', junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Sergio Paulo, viñ yajal d'a Chipre chi'. Te jelan spensar viñaj Sergio chi'. Ix yavtejcot viñaj Bernabé viñ yed' viñaj Saulo, yujto sgana viñ syab' slolonel Dios d'a eb' viñ. ⁸ Palta axo viñ syaloch sb'a ajb'aalil chi', aton viñ scuchan pax Elimas, ix yaq'uelta yoval viñ d'a eb' viñ, yujto sgana viñ max yac'och slolonel Dios viñaj Sergio chi' d'a sc'ool. ⁹ Axo viñaj Saulo chi', aton viñ scuchpax Pablo, te ayoch Espiritu Santo d'a viñ. Ix och q'uellan aton d'a viñ syaloch sb'a ajb'aalil chi'. ¹⁰ Ix yalan viñ d'a viñ:

—A ach tic, tzac' musansatil eb' anima. Te chuc a pensar. Yuninal ach viñ diablo. Ajc'ol ach d'a masanil tas vach'. A slolonel Cajal Jesús te yel. Yuj chi', ¿tas yuj max actejcan ixtani? ¹¹ A ticnaic, ol yac'cot yaelal Cajal Jesús d'a ib'añ. Ol yac' ixtax yol a sat, yuj chi' mañxo ol yal-laj ilan yoc c'u junoc tiempoal, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.

D'a jun rato chi', ix ixtax yol sat viñ. Majxo yal yilan jab'oc viñ. Yuj chi', ix machmonec' viñ, ix snib'ej viñ to ay junoc mach squetzan b'eyec'oc. ¹² Ayic ix yilan jun chi' viñ yajal d'a Chipre chi', ix yac'och Dios viñ d'a sc'ool. Ix te sat pax sc'ool viñ yab'an juntzañ sc'ayb'ub'al Cajal Jesús.

Ayec' eb' viñ d'a choñab' Antioquía d'a yol yic Pisidia

¹³ Axo viñaj Pablo yed' eb' viñ ajun yed'oc, ix och eb' viñ d'a yol jun barco. Ix b'atxi eb' viñ d'a choñab' Pafos, ix c'och eb' viñ d'a choñab' Perge d'a yol yic Panfilia. Palta axo viñaj Juan Marcos, ix actajcan eb' viñ yuj viñ, ix meltzajcan viñ d'a choñab' Jerusalén. ¹⁴ Ix b'atxi eb' viñ d'a Perge chi', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Antioquía^{13.14} d'a yol yic Pisidia. Axo d'a sc'ual ic'oj ip, ix och eb' viñ d'a yol spatil culto, ix em c'ojjab' eb' viñ ta'. ¹⁵ Ata' ix avtaj ch'añ ley Moisés yed' juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'. Ix lajvi chi', a eb' scuchb'an eb' d'a culto ix aland d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé chi':

—Ex quetanimail, tato ay junoc tas e gana tzeyac' sc'ayb'ej eb' anima, syal eyalan ticnaic, xchi eb'.

¹⁶ Yuj chi' ix q'ue vaan viñaj Pablo chi'. Ix yic'an chaañ sc'ab' viñ yic numan tz'aj eb'. Ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetisraelal yed' ex mañ ex israeloc ay e xivc'olal d'a Dios, ab'ec: ¹⁷ A co Diosal a oñ aj Israel oñ tic, a sic'jinaccanel eb' co mam quicham. Ayic yec'nac eb' d'a scal eb' ch'oc choñab'il d'a Egipto, A' ac'jinaccan och eb' nivac choñab'il. Slajvi chi', yic'annaquelta eb' d'a Egipto chi' yed' snivan poder. ¹⁸ Yac'nac techaj Dios chi' sb'eyb'al eb' 40 ab'il d'a

tz'inan luum chi'. ¹⁹ Añejtona', A' ac'jinac satel uque' nación ay d'a yol yic Canaán. Axo sluum eb' b'aj satnaquel chi', ac'jinaccan yicoc eb' co mam quicham. ²⁰ 450 ab'il yac'nac eb' icha chi'. Slajvinac chi', axo Dios ac'annac yopisio juntzañ eb' juez yac'an mandar eb', masanto yochnac viñaj Samuel schecab'oc Dios. ²¹ Axo d'a jun tiempoal chi', sc'annac junoc sreyal eb' d'a Dios, yic a scuchb'an eb', axo viñaj Saúl ac'jioch sreyaloc eb' yuj Dios. A viñaj Saúl chi', a viñaj Cis ay yuninal viñ, viñ yirñtilal Benjamín. ⁴⁰ ab'il ochnac viñ sreyaloc eb'. ²² Axo Dios ic'jinaquel viñ d'a yopisio chi'. Axo viñaj David yac'xicanoch sq'uexuloc viñ. Yalannac Dios icha tic yuj viñ: Ina yajec' viñaj David viñ yuninal viñaj Isaí, aton jun viñ tic tzin tzalaj yed'oc. A viñ ol b'oan masanil tas in gana, xchi. ²³ Axo Jesús, a viñaj David chi' ay yirñtilalcani. A Dios ac'jinaccan yopisio yoch co Columaloc a orñ israel orñ tic, icha ix aj yac'ancan sti'. ²⁴ Ayic manto yamchajoch smunlajel chi', a viñaj Juan ix alanel d'a eb' quetisraelal to yovalil sna sb'a eb', syac'an ac'joc bautizar sb'a eb'. ²⁵ Axo yic vanxo slajvi yopisio viñaj Juan chi', ix yalan viñ icha tic: A e naani to e Columal in, palta maay. Ay jun tzac'an sja vuuj, a jun chi' te nivan yelc'ochi. Añejtona' in, mañ in mojoy vac'an servil, vach'chom torñej tzin tijel xañab', xchi viñ.

²⁶ Ex vetanimail, ex yirñtilal Abraham ved'oc yed' ex ay e xivc'olal d'a Dios, a jun ab'ix yic colnab'il tic, eyic ved'oc. ²⁷ Palta a eb' aj Jerusalén yed' eb' yajal, max nachajel-laj yuj eb' tato a Jesús chi' Yuninal Dios, vach'chom d'a junjun c'ual ic'oj ip, ix yab'an eb' yavtaj tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios, palta maj nachajel-laj yuj eb'. Yuj chi', ayic ix yac'anoch chamel eb' d'a yib'añ Jesús chi', ix yaq'uelc'och juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan chi' eb'. ²⁸ Malaj jab'oc smul ix ilchaj yuj eb', mañ smojoc smilancham eb'. Palta xid' sc'anoch chamel eb' d'a yib'añ d'a viñaj Pilato, aton viñ yajal. ²⁹ Ix laj yaq'uelc'och eb' d'ay icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. Ix lajvi chi', ay eb' ochnac tzac'an yed' Jesús ix ic'anemta snivanil d'a spenec te' culus. Ix b'at smucanoch eb' d'a yol jun q'uen q'ueen. ³⁰ Axo Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. ³¹ Ix lajvi chi', tziytumto c'ual ix ec' yed' eb' sc'ayb'um. Aton eb' cot yed' d'a Galilea sc'och eb' d'a Jerusalén yed'oc ayic manto chami. A eb' chi', van yalanel yab'ixal eb' d'a scal eb' anima ticnaic.

³² Ichorñ pax ta' a orñ tic van calan pax el jun vach' ab'ix tic d'ayex, to a Dios yac'naccan sti' d'a eb' co mam quicham. ³³ Axo d'ayorñ ix yaq'uelc'och sti' chi'. Ayic ix pitzvixi Jesús, ix elc'och jun yalnaccan chi'. Icha yaj stz'ib'chajcan d'a Salmo 2, b'aj syal icha tic: A d'a jun c'u tic, ix vac' checlajoc to Vuninal ach, xchican Dios d'a Slolonel chi'. ³⁴ Yalnaccan Dios to ol yic'q'ue vaan Jesús d'a scal eb' chamnac, yic malaj b'aq'uirñ ol c'a snivanil. Yalnacpaxcan icha tic d'a Slolonel Dios chi': Ol vac' in vach'c'olal d'ayex, icha ix vutej vac'ancan in ti' d'a viñaj David, xchi. ³⁵ Yuj chi', ayocto yalannaccan yab'ixal Cristo viñaj David chi' d'a junxo Salmo b'aj syal icha tic: Mamin, mañ ol a cha c'ab'at in nivanil tic, a in ton tic sic'b'il in el uuuj, xchi. ³⁶ A viñaj David chi' ac'jinac servil eb' anima d'a jun tiempoal chi', icha sgana Dios. Slajvi chi' scham viñ, smucchajnac viñ b'aj mucan eb' smam yicham. Axo snivanil viñ chi' c'anac'b'ati. ³⁷ Palta axo jun ix yac' pitzvocxi Dios d'a scal eb' chamnac, maj c'alaj snivanil. ³⁸ Yuj chi' in gana tzeoyojaquejeli to añej Jesús syal yac'an lajvoc co mul. Yuj chi' van calan jun ab'ix tic d'ayex. ³⁹ A ley Moisés max yal-

laj yac'an lajvoc co mul. Palta a mach tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool, slajvican smul smasanil yuj. ⁴⁰ Yuj chi' naec val e b'a. Tato maay, a tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios ol javoc d'a eyib'añ, yujto yalnaccan eb' icha tic:

⁴¹ Ex b'uchumtac, ilecnab'i. Satocab' e c'ool eyilani, axo e satel chi'. Yujto a in Dios in ol in b'o junoc tas d'a e tiempoal tic, vach'chom ay mach ol alan d'ayex, palta mañ ol e cha eyab'i, xchi Dios chi', xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

⁴² Axo viñaj Pablo chi' yed' viñaj Bernabé, ayic van yelta eb' viñ d'a yol spatil culto chi', ay eb' mañ israeloc ix c'anan d'a eb' viñ, yic sc'och eb' viñ sc'ayb'ej eb' d'a juntzañ c'ayb'ub'al chi' d'a junxo sc'ual ic'oj ip. ⁴³ Axo yic ix lajvi jun culto chi', a eb' israel, ix b'at eb' yed' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi'. Ay pax eb' ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel chi' ix b'at pax yed' eb' viñ. Yuj chi' ix yal viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a eb' to tec'an syutej sb'a eb' yac'anoch d'a sc'ool to xajan eb' yuj Dios.

⁴⁴ Axo d'a junxo sc'ual ic'oj ip, quenxoriej maj smolb'ej sb'a eb' anima smasanil d'a jun choñab' chi' smaclej yab' slolonel Dios. ⁴⁵ Palta axo ix yilan eb' israel to tzijtum anima ix smol sb'a, ix chichonoch sc'ool eb' d'a viñaj Pablo chi'. Ix laj yalan eb' to es juntzañ syal viñ chi'. Toriej ix b'uchvaj eb' d'a viñ. ⁴⁶ Yuj chi', ix stec'b'ej sb'a viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi'. Ix yalan eb' viñ icha tic:

—Ex quetisraelal, yovalil a d'ayex sco b'ab'laj alejel slolonel Dios. Palta ina malaj e gana tzeyac'och d'a e c'ool. Tecan a e naani to mañ e mojec e chaan e q'uinal d'a junelñej. Yuj chi' a ticnaic, a d'a eb' mañ israeloc ol ori b'at caleli. ⁴⁷ Yujto icha tic yalnaccan Cajal Jesús d'ayori:

Ix vac' opisio a ch'oxan in saquilq'uinal d'a eb' mañ israeloc, yic vach' ay eb' ol colchajel d'a junjun lugar masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal, xchi, xchi eb' viñ.

⁴⁸ Axo eb' mañ israeloc ix te tzalaj sc'ool eb' yab'an juntzañ chi'. Ix och ijan eb' yalani to te vach' slolonel Cajal Jesús. Axo eb' sic'b'ilxocel yuj Dios yic scha sq'uinal eb' d'a junelñej, ix yac'och eb' d'a sc'ool. ⁴⁹ Icha chi' ix aj spucaxb'at slolonel Cajal Jesús chi' d'a jun lugar chi' smasanil. ⁵⁰ Palta axo eb' israel ix ac'an sc'ool eb' yajal d'a jun choñab' chi'. Ay pax juntzañ eb' ix ix ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel chi', chequel yaj eb' ix d'a sat eb' anima, ix ac'jipax sc'ool eb' ix. Ix och ijan eb' yac'an chucal d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé chi'. Ix pechjiel eb' viñ d'a jun lugar chi' yuj eb'. ⁵¹ Axo viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', ix stziccanel spococal yoc eb' viñ, ^{13.51} yic sch'oxanel eb' viñ to mañxa yalan yic eb' viñ d'a eb' anima chi'. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ d'a choñab' Iconio. ⁵² Axo eb' creyente aj Antioquía chi', ix te tzalaj eb'. Te ay val och Espiritu Santo d'a eb'.

14

Ayec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé d'a Iconio

¹ Ayic ix c'och viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé d'a choñab' Iconio chi', yaman ix och eb' viñ d'a yol spatil sculto eb' yetisraelal. Te vach' ix yutej eb' viñ yalanel slolonel Dios ta'. Yuj chi', tzijtum eb' israel ix ac'anoch d'a sc'ool yed' pax eb' mañ israeloc. ² Palta ay eb' israel maj ac'anochlaj d'a sc'ool, ix yac'an sc'ool juntzañ eb' mañ israeloc eb', yic schichonoch

sc'ool eb' d'a eb' creyente chi'. ³ Axo viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', nivan tiempo ix aj eb' viñ d'a jun choñab' chi'. Maj xivlaj eb' viñ yalanel yab'ixal svach'c'olal Cajal Jesús, axo Cajal chi' ix ch'oxani to yel syal eb' viñ, yujto ix yac' spoder d'a eb' viñ sch'oxan juntzañ milagro. ⁴ Palta axo eb' anima d'a jun choñab' chi', cha poj ix aj eb'. Nañal eb' ix can yed' eb' israel chi'. Axo nañalxo eb', a yed' eb' schecab' Jesús chi' ix och eb'. ⁵ Axo eb' israel chi' yed' juntzañ eb' mañ israeloc, ix laj slajtiej sb'a eb' yed' eb' scuchb'umal jun choñab' chi'. Ix yalan eb' to ol yac' chucal eb' d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé chi', ol sjulancham eb' viñ eb' snaani. ⁶ Axo ix yab'an specal jun ix alchaj chi' eb' viñ d'a spatic, ix b'at eb' viñ elelal. Ix c'och eb' viñ d'a Listra yed' d'a Derbe d'a yol yic Licaonia. Ix ec' eb' viñ d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil chi'. ⁷ Ata' ix ec' eb' viñ yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il.

Julq'uenab'il viñaj Pablo d'a Listra

⁸ A d'a choñab' Listra ay jun viñ atax yaljinac max yal sb'eyi. Malaj b'aj sb'ey jab'oc viñ. Axo junel c'ojanem viñ, ⁹ van yab'an viñ tas syal viñaj Pablo. Axo viñaj Pablo chi' ix och q'uelan d'a viñ. Ix yilan viñ to syac'och viñ d'a sc'ool to syal sb'oxi viñ yuj Dios. ¹⁰ Yuj chi' te chaañ ix yal viñ d'a viñ:

—Q'ueañ vaan, tojol tzach ajq'ue liñan, xchi viñ.

D'a jun rato chi', ix q'ue liñan viñ. Ix och ijan viñ sb'eyeq'ui. ¹¹ Ayic ix yilan eb' anima tas jun ix sc'ulej viñaj Pablo chi', ix och ijan eb' yalan chaañ d'a sti' eb' aj Licaonia chi', ix yalan eb' icha tic:

—A eb' co diosal ix yac'och sb'a eb' animail, ix emul eb' d'a co cal, xchi eb'. ¹² A viñaj Bernabé, Júpiter ix sb'iej viñ yuj eb'. ^{14.12} Axo viñaj Pablo, Mercurio ix yac' eb' sb'ioç viñ, yujto a viñ ix lolon d'a scal eb'.

¹³ Ay jun viñ sacerdotéal Júpiter chi', yajal yaj viñ d'a stemplo Júpiter d'a stiel choñab'. Ix b'at yic'cot juntzañ noc' toro viñ yed' juntzañ xumaquil te te'. Axo yed' eb' anima chi' smasanil ijan ix yac' jun silab' ñusb'il viñ d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé chi'. ¹⁴ Palta axo yic ix yab'an eb' viñ schecab' Jesús chi', ix sñic'chitej spichul eb' viñ sch'oxanel scusc'olal. Elañchamel ix b'at eb' viñ d'a scal eb' anima, te chaañ ix yal eb' viñ d'a scal eb' icha tic:

¹⁵ —Ex quetanimail, ¿tas yuj icha tic tzeyutej e b'a? A oñ tic, anima oñ icha ex tic. Yuj chi' tzul cal d'ayex to tzeyactejcan juntzañ e b'eyb'al tic, yujto nab'añej tzeyixtej e b'a. Q'uexec e b'eyb'al, aq'uec och e pensar d'a jun Dios to d'a val yel pitzan. A' b'ojinac satchaañ yed' sat luum tic. Sb'oannac pax a' mar yed' masanil tastac. ¹⁶ D'a peca', toñej ix yil Dios tas ix sc'ulej eb' anima, ix yac'an sgana eb'. ¹⁷ Palta ix yac' co pensar yic scojtaquej eli tas yaji ayic syac'ancot ñab' d'a quib'añ. Syac'an masanil tas scavej. A' tz'ac'an masanil tas sco va'a. Syac'anpax co tzalajc'olal, xchi eb' viñ.

¹⁸ Palta ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', puralxoñej ix och vaan eb' anima chi' scachji yuj eb' viñ. Yujto sgana eb' syac' noc' vacax chi' silab'il d'a eb' viñ.

¹⁹ Palta ay jayvañ eb' israel aj Antioquía yic Pisidia ix c'och yed' jayvañxo eb' aj Iconio. Ix yac'an sc'ool eb' anima chi' eb'. Yuj chi', ix laj sjuloch q'uen q'ueen eb' d'a viñaj Pablo chi'. Axo ix snaan eb' to toxo ix

14.12 14:12 A eb' aj Grecia, Júpiter sb'i yajalil masanil sdiosal eb', Mercurio sb'i schecab' sdiosal eb' chi' yala'.

cham viñ, ix sñeranb'at viñ eb', ix syumancanel viñ eb' d'a stiel choñab' chi'. ²⁰ Palta ix c'och oyan eb' creyente d'a stz'ey viñ, ix q'uex vaan viñ. Ix ochxi viñ d'a yol choñab' chi'. Axo d'a junxo c'u, ix b'atxi viñ yed' viñaj Bernabé chi' d'a choñab' Derbe. ²¹ Ata' ix ec' yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il eb' viñ. Tzijtun anima ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool. Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ. Ix ec'xi eb' viñ d'a choñab' Lистра, d'a Iconio yed' d'a Antioquía yic Pisidia chi'. ²² Ix laj ec' eb' viñ yiptzitej eb' creyente d'a juntzañ choñab' chi', ix ec' ac'jican stec'anil spensar eb' yuj eb' viñ. Ix yalancan eb' viñ icha tic d'a eb':

—Tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool, yujto ayic manto oñ c'och d'a yol sc'ab' Dios, yovalil nivan yaelal ol ja d'a quib'añ, xchi eb' viñ.

²³ Ayic ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a junjun iglesia, ix yac'och yopisio eb' tz'och ancianoal eb' viñ. Ix yac'an lesal eb' viñ d'a Dios, ix och pax eb' viñ d'a tzeç'ojc'olal. Ix lajvi chi', ix ac'jicanoch eb' creyente ab'enal d'a yol sc'ab' Cajal Jesús, aton jun ix yac'och eb' d'a sc'ool.

C'ohnacxi eb' d'a Antioquía d'a yol yic Siria

²⁴ Ix lajvi chi', ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a yol yic Pisidia. Ix c'och eb' viñ d'a Panfilia. ²⁵ Ix yalanel slolonel Dios eb' viñ d'a choñab' Perge. Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ d'a choñab' Atalia. ²⁶ Axo ta' ix och eb' viñ d'a yol jun barco. Ix jax eb' viñ d'a Antioquía yic Siria. Aton d'a jun choñab' chi' sc'annac svach'c'olal Dios eb' creyente d'a yib'añ viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', yic ix b'at yalancanel slolonel Dios eb' viñ. Xal ticnaic ix yic' sb'a jun smunlajel eb' viñ chi'. ²⁷ Ayic ix c'ochxi eb' viñ, ix laj yavtejcot eb' creyente eb' viñ ayec' ta'. Ix yalan eb' viñ d'a eb' jantac tas ix sc'ulej Dios yed' eb' viñ. Ix laj yalanpax eb' viñ to a Cajal Jesús ix chaan yac'och eb' mañ israeloc d'a sc'ool. ²⁸ Najtil ix aj eb' viñ yed' eb' creyente chi' ta'.

15

A jun c'umlajb'ail ochnac d'a Jerusalén

¹ A d'a yic jun tiempoal chi', ay juntzañ eb' viñ ix cot d'a yol yic Judea, ix c'och eb' viñ d'a choñab' Antioquía. Ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' creyente icha tic:

—Tato maj e cha jun yechel circuncisión d'a e nivanil, icha yalnaccan viñaj Moisés, mañ ol ex colchajlaj, xchi eb' viñ.

² Axo viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé, ix stelaj sb'a eb' viñ yed' eb' viñ, palta maj b'olaj yaj yuj eb' viñ. Yuj chi' ix yal eb' creyente to sb'at eb' viñ chavañ chi' d'a Jerusalén. Sb'atpax juntzañxo eb' creyente yed' eb' viñ. Ix b'at eb' sc'anb'ej razón d'a eb' viñ schecab' Jesús yed' d'a eb' viñ anciano d'a jun iglesia chi'.

³ Ix lajvi schecjib'at eb' viñ yuj eb' creyente chi', ix ec' eb' viñ d'a yol yic Fenicia yed' d'a Samaria. Ata' ix ec' eb' viñ yalel d'a eb' creyente to ay eb' mañ israeloc ix sq'uex sb'eyb'al, ix yac'anoch spensar eb' d'a Dios. A ix yab'an jun chi' eb' creyente, ix te tzalaj eb' smasanil.

⁴ Ayic ix c'och eb' viñ d'a Jerusalén chi', ix chaji sc'och eb' viñ yuj eb' creyente smasanil, eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano. Ix laj yalan eb' viñ jantac tas ix sc'ulej Dios yed' eb' viñ. ⁵ Palta ay jayvañ eb' viñ fariseo ac'annacoch Cristo d'a sc'ool. Ix q'ue van eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:

—A eb' mañ israeloc tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool, yovalil tz'ac'ji circuncidar eb'. Yovalil scal d'a eb' to sc'anab'ajey ley Moisés eb', xchi eb' viñ.

⁶ Axo eb' viñ schecab' Jesús, ix smolb'ej sb'a eb' viñ yed' eb' viñ anciano yic snaan eb' viñ tas tz'aj jun chi'. ⁷ Axo ix lajvi ste telan sb'a eb' viñ, ix q'ue liñan viñaj Pedro, ix yalan viñ:

—Ex vuc'tac, eyojtactaxoni, ayxo stiempoal in sic'jicanel yuj Dios yic svalanel vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb' mañ israeloc, yic vach' syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. ⁸ Yujto yojtac Dios tas ay d'a spensar junjun anima, yuj chi' ix yac' Yespíritu d'a eb' mañ israeloc chi', icha ix yutej yac'an d'ayori, yic scheclaji to vach' eb' d'a yichañ. ⁹ A d'a yichañ Dios lajanñej eb' qued'oc, yujto a' ix tojlob'itan sb'eyb'al eb' ayic ix yac'anoch Cristo eb' d'a sc'ool. ¹⁰ A ticnaic, ¿tas yuj malaj e gana tze cha tas van sc'ulan Dios? A ley Moisés, lajan yed' junoc icatz te al max q'ue co cuchani. Maj techaj sc'anab'ajan eb' co mam quicham. Añejtona', max techaj pax co c'anab'ajan a ori tic. Yuj chi', ¿tas yuj e gana tzeyac'och jun chi' d'a yib'añ eb' creyente mañ israeloc? ¹¹ Mañ e c'ulej jun chi', yujto cojtac to yujñej svach'c'olal Cajal Jesús tzoñ colchaji. Añejtona', icha pax chi' eb' mañ israeloc chi', xchi viñaj Pedro chi'.

¹² A ix yab'an juntzañ chi' eb', ix em numnaj eb' smasanil. Ix lajvi chi', ix smaclan yab' eb' tas syal viñaj Bernabé yed' viñaj Pablo. Ix yalan eb' viñ to tzijtun milagro ix sb'o Dios, ayic ix ec' eb' viñ d'a scal eb' mañ israeloc. ¹³ Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' eb' viñ, ix yalan viñaj Jacobo icha tic:

—Ex vuc'tac, ab'ec tas ol val d'ayex. ¹⁴ Ix yal viñaj Simón Pedro d'ayori tas ix aj yel yich sch'oxan svach'il Dios d'a eb' mañ israeloc. Ix sic'jielta jayvañ eb' yic vach' tz'och eb' yicoc. ¹⁵ A jun ix uji tic, lajan icha tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca', aton b'aj syal icha tic:

¹⁶ A d'a yic junxo tiempool ol in jaxoc.

Ol ul vac'ancanpaxoch jun yinñil viñaj rey David sq'uexuloc d'a yopisio. Yujto icha junoc pat ix em lañajoc, icha chi' ajnaccan yopisio viñ chi'.

Palta ol in b'oq'ue junelxo,

¹⁷ yic vach' a eb' mañ israeloc ol yac'och spensar eb' d'ayin, a in Yajal in, aton jantac eb' vic sic'b'iltaxonel vuuj d'a junjun nación.

¹⁸ Icha chi' yutejnac Dios Cajal yalani.

A ac'jinac cojtaquejel juntzañ tic yictax d'a peca', xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

¹⁹ Yuj chi' tzin na a in tic, max yal cac'anoch junoc icatz ajaltac d'a yib'añ eb' mañ israeloc van yac'anoch spensar d'a Dios. ²⁰ Añejocab' co carta scac'b'at d'a eb', scalanb'ati to maxtzac schilaj eb' juntzañ tas tz'ac'ji silab'oc d'a comon dios. Maxtzac sc'ulej ajmulal eb'. Maxtzac schi schiq'uil noc' noc' eb'. Maxtzac schi noc' noc' eb' sud'jichamoc yujto ayto schiq'uil noc'. ²¹ Sval icha chi', yujto atax d'a peca' ay eb' tz'avtan ley Moisés d'a yoltac spatil culto. Añejtona' ticnaic, añeja' yalanel eb' d'a junjun sc'ual ic'oj ip, xchi viñaj Jacobo chi' d'a eb'.

²² Yuj chi', a eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano ix smol alej eb' viñ yed' eb' creyente smasanil. Ix snaan eb' to ol siq'uel jayvañoc eb' creyente eb', yic sb'at eb' d'a choñab' Antioquía yuc'levoc viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé. Ix lajvi chi', ix sic'chajel viñaj Judas, scuchan pax Barsabás yed' viñaj Silas yuj eb'. A chavañ eb' viñ chi', chequel yaj eb'

viñ d'a yichañ eb' creyente. ²³ Ix checjib'at eb' viñ yac' jun carta chi'. Axo d'a yol ch'añ carta chi', icha tic tas ix yal eb':

A oñ schecab' oñ Jesús, eb' anciano yed' eb' creyente smasanil, tic scac'b'at stzatzil e c'ool a ex mañ ex israeloc d'a choñab' Antioquía, d'a yol yic Siria yed' d'a Cilicia. ²⁴ Ix cab'i to ay juntzañ eb' munil ix b'at d'a co cal, ix c'och eb' d'ayex. Palta mañoc oñ ix co checb'at eb'. Ix cab'i to tzex ixtax yuj tas syal eb' d'ayex ta', to ijan somchajel e pensar yuj eb'. ²⁵ Yuj chi' ix co mol alej, ix co sic'anel jayvañ eb' viñ d'a co cal tic, yic sb'at eb' viñ d'ayex ta'. Junñej ol b'at eb' viñ yed' viñ cuc'tac aj Bernabé yed' viñ cuc'tac aj Pablo. A eb' viñ tic, xajanab'il eb' viñ cuuj. ²⁶ Toxo ix yac'och sb'a eb' viñ d'a yol sc'ab' yaelal yuj Cajal Jesucristo. Ay b'aj ijan ix miljicham eb' viñ. ²⁷ Axo viñaj Judas yed' viñaj Silas tic, aton eb' viñ sco checb'at d'ayex. Ol b'at yal eb' viñ d'ayex d'a val sjichanil, tas ix co c'ulej d'a tic. ²⁸ Sco na'a, to mañ nivanoc co checnab'il scalb'at d'ayex. Icha chi' sna pax Yespíritu Dios qued'oc. Yuj chi', a juntzañ checnab'il scalb'at tic d'ayex, añej val yovalil tze c'anab'ajej ta': ²⁹ Mañ e chi noc' chib'ej tz'ac'jioch silab'oc d'a juntzañ comon dios. Mañ e chi schiq'uil noc' noc'. Mañ e chi noc' noc' toñej sud'jichamoc. Mañ e c'ulej ajmulal. Tato tze c'anab'ajej juntzañ tic, vach' ol eyutoc e b'a. Añej jay b'elañ tic scalb'at d'ayex.

³⁰ A eb' viñ ix checjib'at chi', ix b'at eb' viñ d'a choñab' Antioquía. Ayic ix c'och eb' viñ, ix smolb'ej eb' creyente chi' eb' viñ smasanil. Ix yac'an entregar ch'añ carta chi' eb' viñ. ³¹ Ayic ix yavtan ch'añ eb' creyente chi', ix te tzalaj eb', yujto ix ac'ji snivanil sc'ool eb' yuj ch'añ. ³² Axo viñaj Judas yed' viñaj Silas chi', aton eb' viñ yalumalel slolonel Dios, ix yac' snivanil sc'ool eb' creyente eb' viñ. Tzajtum tas ix yal eb' viñ d'a scal eb', ix yac'ancan stec'anil eb' creyente chi' eb' viñ. ³³⁻³⁴ Ix lajvi yec' jaye' c'ual eb' viñ ta', ix stac'lancañ sb'a eb' viñ yed' eb' creyente chi'. Junc'olal ix meltzaj eb' viñ b'aj ayacan eb' viñ checancot eb' viñ chi'. ³⁵ Añejtona', viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé, ix can eb' viñ d'a jun choñab' chi'. Ix sc'ayb'ej eb' creyente eb' viñ. Tzajtum pax eb' ix c'ayb'an eb' yed' eb' viñ ta'. Ix yalanel slolonel Cajal Jesús eb' viñ.

Ix b'atxi viñaj Pablo yalel slolonel Dios

³⁶ Axo ix ec'b'at jayexo semana, ix yalan viñaj Pablo d'a viñaj Bernabé chi':

—Coñ, b'at quil eb' creyente d'a junjun choñab' b'ajtac ec'nac oñ calel slolonel Cajal Jesús. B'at quilxi eb', tato añeja' tec'an eb', xchi viñ.

³⁷ Axo viñaj Bernabé chi', sgana viñ syic'b'at viñaj Juan Marcos. ³⁸ Palta ix sna viñaj Pablo chi' to mañ smojoc sb'at viñ yed' eb' viñ, yujto actajcan eb' viñ yuj viñ junel d'a yol yic Panfilia. Maj yac' lajvoc yopisio viñ smunlaj yed' eb' viñ.

³⁹ Ix stelaj sb'a eb' viñ yuj viñ. Palta maj scha sb'a yalan eb' viñ. Yuj chi' ch'occh'oc b'aj ix b'atcan eb' viñ. A viñaj Bernabé chi' ix och viñ d'a yol barco. Ix b'atcan viñ d'a yol yic Chipre. Ix yic'anb'at viñaj Marcos chi' viñ yed'oc. ⁴⁰ Axo viñaj Pablo ix sic'anelta viñaj Silas d'a scal eb' creyente, yic sb'at viñ yed'oc. Axo eb' creyente chi', ix sc'an svach'c'olal Dios eb' d'a yib'añ eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ. ⁴¹ Ix ec' eb' viñ d'a yol yic Siria yed' d'a Cilicia. Ix ec' eb' viñ yac' stec'anil eb' creyente d'a junjun iglesia.

16

B'atnac viñaj Timoteo yuc'levoc eb' viñ

¹ Ix c'och viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a choñab' Derbe. Ix b'atxi eb' viñ ta', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Listra. Ata' ix yil-lajel sb'a eb' viñ yed' jun viñ creyente scuch Timoteo. A jun viñ chi', a jun ix creyente israel ay yune' viñ, axo viñ smam viñ, griego viñ. ² A eb' creyente d'a choñab' Listra yed' d'a Iconio ix laj yal eb' smasanil to te' vach' sb'eyb'al viñaj Timoteo chi'. ³ Ix snaan viñaj Pablo chi' to ol yic'b'at viñ yed'oc. Yuj chi' ix ac'ji circuncidar viñ yuj viñ, yic max cot yoval eb' israel d'a juntzañ lugar b'aj ol ec' eb' viñ chi', yujto yojtac eb' to griego viñ smam viñ. ⁴ Axo d'a junjun choñab' b'ajtac ix laj ec' eb' viñ, ix yalanel eb' viñ juntzañ checnab'il alb'il yuj eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano ay d'a Jerusalén. Ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' creyente to yovalil sc'anab'ajej eb' tas syal juntzañ checnab'il chi'. ⁵ Axo eb' creyente d'a junjun choñab' chi', ix stec'b'ej sb'a eb' d'a jun c'ayb'ub'al yac'nac och eb' d'a sc'ool chi'. Sq'uib' pax sb'isul eb' d'a junjun c'u.

Jun tas yilnac viñaj Pablo

⁶ Sgana eb' viñ sb'at yalél slolonel Dios d'a yol yic Asia, palta axo Yespíritu Dios maj chaanb'atljaj eb' viñ. Yuj chi' a d'a yol yic Frigia yed' d'a Galacia ix b'at eb' viñ. ⁷ Ayic ix c'och eb' viñ d'a sti' smojonal yol yic Misia, ix snaan eb' viñ to a d'a yol yic Bitinia sb'at eb' viñ. Palta axo Yespíritu Dios maj chaanb'atljaj eb' viñ ta'. ⁸ Yuj chi' ix c'axpajec' eb' viñ d'a sti' yol yic Misia chi'. Ix c'och eb' viñ d'a choñab' Troas, aton jun ay d'a sti' a' mar. ⁹ Axo d'a jun ac'val, icha d'a vayich ix aj yilan jun viñ aj Macedonia viñaj Pablo chi', liñanec' viñ ix yil viñ. Ix tevioch viñ d'a viñ: "Cotañ d'a Macedonia. Colvajañ d'ayoñ," xchi viñ. ¹⁰ Ix lajvi yilan jun chi' viñaj Pablo chi', ix cac'an lista co b'a yic tzoñ b'at d'a Macedonia chi'. Yujto ix cojtaquejeli to a Dios ix ac'an copisio calanel vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb' anima chi'.

Ochnac viñaj Pablo yed' viñaj Silas d'a preso

¹¹ Ichato chi', ix oñ och d'a yol jun barco d'a choñab' Troas chi'. Te d'iñanñej ix oñ b'ati, ix oñ c'och d'a yol yic Samotracia. Axo d'a junxo c'u ix oñ c'och d'a jun choñab' scuch Neápolis. ¹² Ix lajvi chi', ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Filipos. A jun choñab' chi', axo d'a yol yic Roma ay. Añej te nivan yelc'och d'a yichañ juntzañixo choñab' d'a yol yic Macedonia chi'. Ata' ix oñ ec' jaye' c'ual. ¹³ Axo d'a jun sc'ual ic'oj ip ix oñ b'at d'a sti' jun a' nivan a' d'a stiel choñab'.^{16.13} Ata' xid'taxon ec' anima lesal. Axo ix oñ c'och ta', ix oñ em c'ojan. Ix calanel vach' ab'ix d'a juntzañ eb' ix ix toxonton smolb'ej sb'a ta'. ¹⁴ Ata' ay jun ix scuch Lidia, aj choñab' Tiatira ix. A c'apac c'apac q'uic' mutz'inac te caro stojol schoñ ix. Syac' val och Dios ix d'a sc'ool. Ayic van yab'an jun ab'ix chi' ix, axo Cajal Jesús ix jacan spensar ix. Yuj chi' ix yac' val och spensar ix d'a tas ix yal viñaj Pablo chi'. ¹⁵ Ix ac'ji bautizar ix yed' jantac eb' junñej yaj yed' ix d'a yol spat. Ix lajvi chi', ix yalan ix d'ayoñ:

—Tato tzeyila' to yel svac'och Cajal Jesús d'a in c'ool, ol ex b'at ved' d'a in pat. Vach' tzex aj ta', xchi ix d'ayoñ.

Ix tevioch ix d'ayoñ, yuj chi' ix oñ aj ta'.

16.13 **16:13** A b'aj malaj spatil sculto eb' israel, a junoc lugar b'aj numan say eb', b'aj syaq'uem sb'a eb' d'a Dios.

¹⁶Axo junel, ayic van co b'at b'aj slesalvi eb' anima, ix c'och jun ix cob'es ix d'ayori. Ayoch jun enemigo d'a ix. Yuj chi' naumel lolonel ix. Junelñej ayoch ix checab'oc d'a juntzañ vinac. A juntzañ vinac chi', syac' val ganar tumin eb' viñ d'a spatic ix, yujto syal ix tastac toto ol ujoj. ¹⁷Ix och tzac'an ix cuuj yed' viñaj Pablo chi'. Ix syamanoch ix yavaji, syalan ix:

—A juntzañ eb' viñ tic, schecab' ton val Dios yaj eb' viñ, aton jun Dios yelxo nivan yelc'ochi. Van yalan eb' viñ d'ayex tas tz'aj e colchaji, xchi ix.

¹⁸Tzajtum el ix ec' ix qued'oc. Añej val jun chi' syal ix d'a juntac el. Axo viñaj Pablo chi', majxo techaj yuj viñ yab'ani. Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan viñ d'a ix. Ix yalan viñ d'a jun enemigo chi':

—Sval d'ayach d'a sb'i Jesucristo, elañ d'a ix, xchi viñ d'ay.

D'a jun rato chi' ix el d'a ix.

¹⁹Palta axo ix yilan eb' viñ b'aj checab' yaj ix chi' to ix el jun enemigo chi' d'a ix, to maxtzac yal-laj yac'an ganar stumin eb' viñ d'a spatic ix. Yuj chi' ix yic'b'at viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' eb' viñ d'a yichañ eb' viñ yajal. ²⁰Ix c'och eb' viñ d'a yichañ eb' viñ juez. Ix yalan eb' viñ b'aj checab' yaj ix chi' icha tic:

—A eb' viñ israel tic, toñej tzul yac' somchajel co choñab' tic eb' viñ.

²¹Van sc'ayb'an eb' anima eb' viñ yed' juntzañ b'eyb'al ay yovalil yuj ley. Max yal co c'ulan juntzañ chi' a ori tic yujto aj Roma ori, xchi eb' viñ.

²²Axo eb' anima ayec' ta', ix te cot yoval eb' d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Silas chi'. Axo eb' viñ juez ix checan ic'joquel spichul eb' viñ schavañil. Ix lajvi chi', ix schecan mac'joc eb' viñ eb' viñ d'a te' jixc'ab' te'. ²³Mañ jantacoc ix aj eb' viñ yic'ani. Ix lajvi chi', ix yumjioch eb' viñ d'a preso. Ix yalan eb' viñ juez chi' d'a viñ starivumal preso chi':

—Tza tañvej val eb' viñ sic'lab'il, xchi eb' viñ d'a viñ.

²⁴Ix lajvi yab'an jun chi' viñ, ix b'at viñ yac'canoch eb' viñ d'a jun cuarto d'a slajvub'xo c'ochi. Ix yac'anoch yoc eb' viñ d'a slod'il jun te' cepo. ²⁵Axo d'ac'valil, ix lesalvi viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi'. Ix sb'itan juntzañ b'it eb' viñ d'a Dios. Axo juntzañix eb' ayoch yed' eb' viñ d'a preso chi', ix yab' eb' sb'itan eb' viñ. Axo d'a chimilac'val ²⁶ix ec' jun nivan quixcab', te ov ix yutej sb'a. Ix laj ib'xiq'ue yich preso chi'. Axo d'a jun rato chi', munil ix laj jacvi spuetail jun preso chi' smasanil. Axo q'uen cadena ayoch d'a eb' preso chi', ix laj elta chocoljoc q'ueen. ²⁷Axo ix el svayañ viñ tañvum preso chi', ix yilan viñ to jacanxo jantacñej spuetail preso chi'. Yuj chi' ix yic'q'ueta q'uen yespada viñ d'a yol yatut yic smilancham sb'a viñ snaani.^{16.27} A snaan viñ to ix b'at eb' lelal smasanil. ²⁸Palta axo viñaj Pablo chi' ix avajelta d'a viñ:

—Mañ a milcham a b'a, ayori ec' co masanil, xchielta viñ.

²⁹Yuj chi' ix sc'ancot sc'ac' viñ. Ix och viñ b'aj ay eb' chi'. Ix te ib'xiq'ue viñ yuj xivelal. Ix em cuman viñ d'a yichañ viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi'. ³⁰Ix lajvi chi', ix yic'anelta eb' viñ chavañ chi' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ex mamin, ¿tas yovalil tzin c'ulej yic tzin colchaji? xchi viñ.

³¹—Ac'och Cajal Jesucristo d'a a c'ool, yic vach' ol ach colchaj yed' jantac eb' junñej yaj ed' d'a yol a pat, xchi eb' viñ d'a viñ.

16.27 16:27 Icha yalan sley eb' aj Roma, tato ay junoc ilum preso tz'actanel junoc preso yaji, icha smul jun tz'el chi', icha chi' tz'aj yochcan d'a yib'añ junoc ilum preso chi', ay b'aj scham eb' ilum preso chi' yuuj.

³² Ix lajvi chi', ix yalan slolonel Cajal Jesús eb' viñ d'a viñ yed' d'a jantac eb' ayec' d'a yol spat viñ. ³³ Añeja' d'a jun rato chi' ix b'icjiel schiq'uil eb' viñ b'aj ix lajvi smac'ji chi' yuj viñ tañvum preso chi'. Ix lajvi chi', ix yac'an ac'joc bautizar sb'a viñ yed' eb' junñej yaj yed' viñ d'a yol spat chi'. ³⁴ Ichato chi' ix ac'jioch eb' viñ yuj viñ d'a yol spat. Ix ac'ji va eb' viñ yuj viñ. Ix te tzalaj viñ yed' eb' cajanec' yed' chi' yujto ix yac'och Dios eb' d'a sc'ool.

³⁵ Axo d'a junxo q'uirñib'alil, ix checjib'at juntzañ eb' viñ polencia yuj eb' viñ juez. Ix b'at yalan eb' viñ d'a viñ tañvum preso chi' to tz'el viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a libre. ³⁶ Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Pablo chi':

—Ix in cha jun órden yuj eb' viñ juez chi', tob' tzex vaq'uel d'a libre. Yuj chi' ixiquec. Paxañec d'a tzalajc'olal, xchi viñ d'a eb' viñ.

³⁷ Palta ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' viñ polencia chi':

—A oñ tic, aj Roma oñ. Maj sc'anb'ej yab' eb' viñ tato ay co mul. Palta ina ix oñ smac' eb' viñ d'a yichañ eb' choñab'.^{16.37} Axo ticnaic, ¿tom sgana eb' viñ d'a elc'altac tzoñ yaq'uel d'a libre? Mañ ol oñ el-laj. Cotocab' eb' viñ juez chi'. A val lac'an eb' viñ ol oñ ic'aneloc, xchi viñ.

³⁸ Yuj chi' ix b'at eb' viñ yal d'a eb' viñ juez chi'. Axo yic ix yab'an eb' viñ to aj Roma eb' viñ, ix te xivq'ue eb' viñ. ³⁹ Axo val lac'an eb' viñ ix b'at c'anan nivanc'olal sb'a d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Silas chi'. Ix lajvi chi' ix ic'jielta eb' viñ yuj eb' viñ d'a preso chi'.

—Sco c'an pavor d'ayex, comonoc tzex el d'a jun choñab' tic, xchi eb' viñ juez chi' d'a eb' viñ.

⁴⁰ Ix lajvi yelta eb' viñ d'a preso chi', ix b'atxi eb' viñ d'a spat ix Lidia. Ix sc'uflan sb'a eb' viñ yed' eb' creyente. Ix ac'jican yip sc'ool eb' yuj eb' viñ. Ix lajvi chi' ix b'atxi eb' viñ.

17

Q'uenac somnaj eb' anima d'a Tesalónica

¹ Ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a choñab' Anfípolis yed' d'a choñab' Apolonia. Ix lajvi chi', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Tesalónica b'aj ay jun spatil culto. ² Axo viñaj Pablo chi' ix och viñ yed' eb' ta' ichataxon smodo viñ. Oxe' c'ual ic'oj ip ix yac' viñ yac'lab'an Slolonel Dios yalan d'a eb' israel ³ chajtil to a Cristo yovalil ix yab' syail, ix miljichamoc. Yovalil pax ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Ix yalanpax viñ d'a eb' icha tic:

—A Jesús van valan yab'ixal tic d'ayex, aton Cristo, xchi viñ d'a eb'.

⁴ Ay jayvañ eb' israel ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Yuj chi' ix och eb' yetb'eyumoc viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi'. Tzijtum eb' griego ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel ix ac'anpaxoch d'a sc'ool. Tzijtum pax eb' ix ix ojtabab'il yuj eb' anima ix ac'anoch d'a sc'ool. ⁵ Palta axo eb' israel maj ac'anochlaj d'a sc'ool, ayic ix yilan eb', ix te cot yoval eb'. Ix smolb'an juntzañ eb' chuc spensar eb'. A eb' chi', añej chucal tzec' sayec' eb' d'a yol choñab' chi'. Ix lajvi yac'ji sc'ool eb' yuj eb', ix ec' smolb'an eb' anima eb' smasanil. Ix q'ue somnaj eb' anima chi' ste cot yoval. Ix yac'an yip eb' yecanoch sb'a d'a yol spat jun viñ scuch Jasón, yujto a snaan eb' to ata' ayec' viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi', yujto sgana eb' syiq'uelta eb' viñ yic syac'anoch eb' viñ eb' d'a yichañ eb' choñab'. ⁶ Palta malaj eb' viñ ayec' d'a yol pat chi'. Yuj chi', ix syam viñaj Jasón eb' yed' jayvañxo eb'

creyente. Ix ic'jib'at eb' yuj eb' viñ d'a eb' viñ yajal. Axo ta' ix yal chaañ eb':

—A viñaj Pablo yed' viñaj Silas, tz'ec' eb' viñ yac' somchajel eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Axo ticnaic ix ja eb' viñ d'ayoñ. ⁷ A viñaj Jasón tic ix chaanoch eb' viñ d'a yol spat. A eb' viñ tic toxon max sc'anab'ajej sley viñ cajal d'a Roma eb' viñ, yujto syal eb' viñ to ay junxo rey scuchan Jesús, xchi eb' d'a eb' viñ yajal chi'.

⁸ Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ yajal yed' eb' choñab' chi', ix q'ue somnaj eb' scot yoval. ⁹ Axo q'uen tumin ix sc'an eb' yajal chi' d'a viñaj Jasón yed' d'a eb' ajun yed' viñ chi'. Ichato chi', ix actajel eb'.

Ec'nac viñaj Pablo yed' viñaj Silas d'a Berea

¹⁰ Axo yic ix q'uc'b'i, ix checjib'at viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' yuj eb' creyente d'a choñab' Berea. Axo ix c'och eb' viñ ta', ix och eb' viñ d'a yol spatil culto. ¹¹ A eb' israel aj Berea chi' más vach' spensar eb' d'a yichañ eb' aj Tesalónica chi', yujto ix smaclej val yab' slolonel Dios eb'. Axo d'a junjun c'u, sc'ayb'an eb' tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios yic syil eb' tato yel syal viñaj Pablo chi'. ¹² Yuj chi' tziytum eb' israel yed' eb' griego ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. A d'a scal eb' chi' ay eb' ix ix ojtacab'il yuj eb' anima yed' pax eb' viñ vinac. ¹³ Palta axo eb' israel aj Tesalónica, ayic ix yab'an eb' to van yalanel slolonel Dios viñaj Pablo d'a Berea chi', ix b'at eb' ta'. Ayic ix c'och eb', ix yac'q'ue somnaj eb' choñab' chi' eb' scot yoval. ¹⁴ Palta elañchamel ix checjib'at viñaj Pablo chi' d'a sti' a' mar yuj eb' creyente. Axo viñaj Silas yed' viñaj Timoteo ix can eb' viñ d'a choñab' Berea chi'. ¹⁵ A eb' creyente ix b'at yed' viñaj Pablo chi', ix b'atñej eb' yed' viñ masanto d'a choñab' Atenas.^{17.15} Ayic ix c'och eb' ta' ix yalan viñ d'a eb':

—Tzeyal d'a viñaj Silas yed' d'a viñaj Timoteo to scot eb' viñ d'a elañchamel, xchi viñ d'a eb'. Ix lajvi chi' ix meltzajxi eb'.

Ayec' viñaj Pablo d'a Atenas

¹⁶ Ayic van stañvan viñaj Pablo sc'och viñaj Silas yed' viñaj Timoteo chi' d'a choñab' Atenas, ix yilan viñ, mañ jantacoc juntzañ tas syaloch eb' anima sdiosaloc. Yuj chi' ix te cus viñ yilani. ¹⁷ Ichato chi' ix och viñ d'a yol spatil culto. Ix stelan sb'a viñ yed' eb' israel yed' eb' ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb'. Axo d'a junjun c'u ix laj yalub'tañej pax viñ yed' eb' anima ayec' d'a mercado. ¹⁸ Ay juntzañ eb' viñ vinac te jelan sc'ayb'an sjelanil eb' scuch epicúreo yed' juntzañ eb' scuch estoico.^{17.18} Ix och ijan eb' viñ slolon yed' viñaj Pablo chi'. Axo nañalxo eb' viñ ix alub'tañan icha tic:

—A jun viñ te jelan slolon tic, ¿tastaxlaj ol yal viñ d'ayoñ? xchi eb' viñ. Axo juntzañxo eb' viñ ix alan icha tic:

—A co naani to tzul yal yab'ixal juntzañxo ch'oc diosal viñ, xchi eb' viñ. Icha chi' ix aj yalan eb' viñ yujto ix yalel yab'ixal Jesucristo viñaj Pablo chi'. Ix yalanpax viñ to ol pitzvocxi eb' channac. ¹⁹ Axo eb' viñ jelan chi' ix ic'anb'at viñaj Pablo chi' d'a jun yune' tzalan scuch Areópago, aton jun b'aj smolb'ejtaxon sb'a eb' viñ yic syac'an slajti' eb' viñ. Ayic ix c'och eb' viñ ta' ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ:

^{17.15} ^{17:15} A d'a Atenas b'at c'ay eb' aj Grecia, tz'och eb' d'a nivac jelanil. ^{17.18} ^{17:18} A d'a stiempoal viñaj Pablo, ay chab' macañ c'ayb'ub'al d'a Atenas, ch'occh'oc yoch spensar. Ay jun macañ scuchan estoico yed' junxo macañ scuchan epicúreo.

—A jun ac' c'ayb'ub'al tzalel tic, ¿tzam yal cab'an smasanil? ²⁰ Yujto manta b'aj scab' juntzañ tic, yuj chi' co gana scojtaquejeli tas syalelc'ochi, xchi eb' viñ d'a viñ.

²¹ Icha chi' ix aj yalan eb' yujto masanil eb' anima d'a Atenas chi' yed' pax eb' ch'oc choñab'il ayec' ta', ch'oc smodo eb'. Tato ay junoc ac' c'ayb'ub'al tz'alji, sgana eb' syab' smasanil, syalan paxel eb' junelxo. Añej ta' syac'och spensar eb'.

²² Axo viñaj Pablo chi', ix q'ue liñan viñ d'a scal eb' d'a Areópago chi', ix yalan viñ:

—Ex yajal d'a Atenas tic, ix vila' to te ay val och e pensar d'a juntzañ e diosal. ²³ Yujto ayic ix in b'eyec' d'a yol e choñab' tic, ix in ec' vil b'ajtac slaj eyaq'uem e b'a d'a juntzañ e diosal chi'. Ix vilan pax jun sb'achnub' silab' b'ajtil tz'ib'ab'ilcan och eyuj icha tic: A d'a tic scaq'uem co b'a d'a jun Dios mañ ojtacab'iloc, xchi. ^{17.23} A jun Dios chi', nivanoc tzeyaq'uem e b'a d'ay, palta mañ eyojtacoc. Aton jun Dios chi' tzul val yab'ixal d'ayex.

²⁴ A jun Dios sval tic, a b'ojnac yolyib'arñq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay. Aton yajal yaj d'a satchaañ, yajal pax yaj d'a yolyib'arñq'uinal tic. A jun Dios chi', max cajnaj d'a junoc pat b'ob'il yuj eb' anima. ²⁵ Mañ yovaliloc ay tas tz'ac'ji d'ay yuj eb' anima. Yujto aton tz'ac'an co q'uinal co masanil. A tz'ac'an quic' quic', a tz'ac'anpax masanil tas ay d'ayorñ.

²⁶ Aton b'ojnac jun viñ b'ab'el vinac ochnac smam yichamoc junjun nación, yic ayñej anima d'a masanil sat luum tic. A tz'alani jantac tiempoal tz'ec' junjun nación. A tz'alanpaxi b'ajtil sc'och c'aman smach'en junjun. ²⁷ Icha chi' syutej yic vach' tz'ilchaj yuj eb' anima. Vach'chom toñej tz'ec' machmon eb' sayeq'ui yic tope val tz'ilchaj yuj eb'. Palta sval d'ayex, mañ najatoc ayec' Dios chi'. Lac'an ayec' d'a co tz'ey junjun orñ. ²⁸ Yel, yujñej Dios chi' pitzan orñ. Yuuj ay co q'uinal. Yuuj ay orñ ec' d'a yolyib'arñq'uinal tic. Ay juntzañ eb' eyetchoñab' jelan sloloni. Syalan eb' icha tic: Yuninal orñ Dios co masanil, xchi eb'. ²⁹ Yel ton syal eb', yuninal orñ Dios. Yuj chi' mañox smojoc sco na'a to Dios juntzañ yechel b'ob'il tic yed' q'uen oro, q'uen plata yed' juntzañox q'uen q'ueen. A juntzañ yechel tic yujñej sjelanil eb' anima sb'oi. ³⁰ A d'a peca' mañ yojtacoc eb' anima chajtil yaj Dios. Yuj chi' nivan yutejnac sc'ool d'a eb'. Palta a tz'alan ticnaic to yovalil sna sb'a eb' anima smasanil d'a yolyib'arñq'uinal tic. ³¹ Yujto yalnaccani to ay jun c'ual ol sch'olb'itej tas yaj eb' anima smasanil. Tojol ol yutoc sch'olb'itan tas yaj eb', icha tas tz'el sc'ulan junjun eb'. Axo jun sic'b'ilcanel yuuj, aton jun chi' ol ch'olb'itan tas yaj eb'. Ix sch'ox Dios d'a eb' anima smasanil to te yel jun tic ayic ix ic'jiq'ue vaan jun sic'b'ilcanel yuuj chi' d'a scal eb' chamnac, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

³² Palta ayic ix yab'an eb' to ol pitzvocxi eb' chamnac, ay eb' ix laj b'uchvaj d'a viñ. Palta ay juntzañox eb' ix alani:

—Olto co c'anb'ejxi cab' juntzañ tic d'ayach, xchi eb' viñ d'a viñ.

³³ Ix lajvi yalan juntzañ chi' eb', ix el viñ d'a scal eb'. ³⁴ Palta ay jayvañ eb' ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Ix och eb' yetb'eyumoc viñaj Pablo chi'. A d'a scal eb' chi', ata' ayec' viñaj Dionisio, viñ yetyajalil sb'a yed' eb' smolb'ej sb'a d'a Areópago chi'. Ay pax jun ix ix scuchan Dámaris yed' juntzañox eb'.

17.23 **17:23** A eb' anima d'a Atenas, ay junxo sb'achnub' silab' ix sb'oq'ue eb', yujto talaj ay junocxo dios mañ yojtacoc eb' sc'ochi, max cotlaj yoval d'a eb' yalani.

18

Ayec' viñaj Pablo d'a Corinto

¹ Ix lajvi slolon viñaj Pablo d'a Areópago chi', ix elxi viñ d'a choñab' Atenas chi', axo d'a choñab' Corinto ix c'och viñ. ² Ata' ay jun viñ israel scuch Aquila. A d'a yol yic Ponto aljinac viñ. Axo ix yetb'eyum viñ, Priscila sb'i ix. Ec'nac viñ d'a yol yic Italia yed' ix yetb'eyum chi', palta a viñ yajal scuchan Claudio, a viñ pechjinaquel jantac eb' israel ayec' d'a choñab' Roma d'a yol yic Italia chi'. Yuj chi' ix elxi eb' ta', ix c'ochcan eb' d'a Corinto chi'. Axo viñaj Pablo ix c'och d'a spat eb'. ³ Ata' ix can viñ yed' eb' yujto lajan smunlajel viñ yed' eb' schavañil. A juntzañ mantiado sb'o eb', yuj chi' junñej ix munlaj viñ yed' eb' ta'. ⁴ Axo d'a junjun sc'ual ic'oj ip, sb'at viñaj Pablo chi' yalel yab'ixal Jesús d'a scal eb', syac'an viñ yojtaquejel eb' israel yed' eb' mañ israeloc yic syac'och eb' d'a sc'ool.

⁵ Axo viñaj Silas yed' viñaj Timoteo, ix cotxi eb' viñ d'a yol yic Macedonia. Ayic ix c'och eb' viñ d'a Corinto chi', a viñaj Pablo, axoñej slolonel Dios ix yalel viñ. Ix ste ac'an val viñ yojtaquejel eb' israel to a Jesús aton Cristo, jun tañvab'iltaxon sja yuj eb'. ⁶ Palta toñej ix cot yoval eb' d'a viñ. Ix laj te b'uchvaj eb'. Yuj chi' ix stzicub'tañej spichul viñ yil eb', yic sch'oxanel viñ to mañxalaj yalan yic viñ d'a eb'. Ix yalancan viñ d'a eb' icha tic:

—A ex tic, munil tzeyic'cot eyaelal d'a eyib'añ d'a junelñej. A in xo tic mañxa valan vic d'ayex. A ticnaic ol in b'at valel d'a eb' mañ israeloc, xchi viñ d'a eb'.

⁷ Ix lajvi chi' ix elta viñ b'aj tz'och culto chi', ix b'at viñ d'a spat jun viñ scuch Ticio Justo. A jun viñ chi' syac' val och Dios viñ d'a sc'ool. A spat viñ a d'a stz'ey spatil culto chi' ay. ⁸ Ay jun viñ scuch Crispo cuchb'um yaj d'a culto. Ix yac'och Cajal Jesús viñ d'a sc'ool yed' jantac eb' junñej yaj yed' viñ d'a yol spat. Tzijtum eb' aj Corinto chi' ayic ix yab'an slolonel Dios eb', ix yac'och eb' d'a sc'ool, ix ac'jipax bautizar eb'. ⁹ Axo d'a jun ac'val, icha vayich ix yutej Cajal Jesús yalan d'a viñaj Pablo chi':

—Mañ ach xivoc. Mañ ach och vaan alanel in lolonel, ¹⁰ yujto ay in ec' ed'oc. Malaj junoc mach ol yal scot jucnaj d'ayach, yujto tzijtum mach sic'b'iltaxonel vuuj d'a jun choñab' tic, xchi d'a viñ.

¹¹ Yuj chi' nañal schab'il ab'il ix aj viñ d'a Corinto chi'. Ix sc'ayb'an eb' anima viñ d'a slolonel Dios ta'. ¹² Ayic ayoch viñaj Galión yajalil d'a yol yic Acaya, ix slajtiej sb'a eb' israel d'a spatic viñaj Pablo chi', ix syaman viñ eb', ix yic'anb'at viñ eb' d'a yichañ viñ yajal. ¹³ Ix yalan eb' d'a viñ yajal chi':

—A jun viñ tic tzec' ac'an sc'ool eb' anima, yic vach' nivanoc syal sb'a eb' d'a Dios, palta mañ ichaoc yaj ley, xchi eb'.

¹⁴ Vanxo val yalan yic viñaj Pablo chi', palta ix yalan viñaj Galión chi' d'a eb' israel chi':

—Mañ ex avajochta d'ayin. Q'uinaloc ay junoc chucal sc'ulej viñ tic, mato ay junoc smul viñ te chuc d'a yichañ ley, tato icha chi' tzam in cha vab' tas tzeyala'. ¹⁵ Palta ina toñej e gana tzeyac' oval yuj juntzañ lolonel syal viñ, yuj juntzañ mach tz'ac'an b'inaj viñ yed' pax yuj e ley. Yuj chi' ixiquec, b'at b'oec yaj jun tic e ch'ocoj. Xal in tic, max yal in c'ol tzin b'o juntzañ tic, xchi viñ d'a eb'.

¹⁶ Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ, ix spechanelta eb' viñ d'a yol sdespacho chi'. ¹⁷ Axo viñaj Sóstenes ix syam eb', aton jun viñ scuchb'an eb' d'a

culto. Ix smac'an viñ eb' d'a sti' sdespacho viñ yajal chi'. Palta toñej ix och q'uelan viñ yajal chi', malaj jab'oc tas ix yal viñ d'a eb'.

C'ochnacxi viñaj Pablo d'a Antioquía

¹⁸Axo viñaj Pablo chi', nivanto tiempo ix ec' viñ d'a Corinto chi'. Ix lajvi chi' ix yalancan quil co b'a viñ d'a eb' creyente chi'. Ix b'at ix Priscila yed' viñaj Aquila yed' viñ. Ix c'och eb' d'a choñab' Cencrea. Axo ta' ix och eb' d'a yol jun barco van sb'at d'a Siria. Ayic manto och eb' d'a yol barco chi', ix joxchajcanel viñaj Pablo chi' ta'. A jun chi' yechel yaji to ay jun sti' viñ ix yac' d'a Dios.^{18.18} ¹⁹Axo ix c'och eb' d'a choñab' Éfeso b'aj ix can ix Priscila yed' viñaj Aquila chi', ix b'at viñaj Pablo chi' d'a spatil culto. Axo ta' ix lolon viñ yed' eb' yetisraelal. ²⁰Ix sc'an val eb' d'a viñ to scan jayeoc c'ual viñ yed' eb', palta maj yal-laj sc'ol viñ. ²¹Axo yic van yalancan quil co b'a viñ d'a eb', ix yalan viñ:

—Tato ol el d'a sc'ol Dios, ol in ec' d'ayex junelxo, xchican viñ d'a eb'.

Ix lajvi chi', ix b'atxi viñ d'a yol te' barco. ²²Ix c'och viñ d'a choñab' Cesarea. Ix lajvi chi', ix elxi viñ ta'. Ix q'ue viñ d'a Jerusalén b'at sc'umej eb' creyente. Ix lajvi yec' viñ ta', ix em viñ d'a choñab' Antioquía. ²³Ata' ix ec' jun tiempoal viñ. Ix lajvi chi' ix b'atxi viñ. Ix ec' viñ d'a junjun choñab' d'a yol yic Galacia yed' d'a yol yic Frigia. Ix laj ec' yac'can stec'anil eb' creyente viñ b'aj ix laj eq'ui.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Apolos d'a Éfeso

²⁴Axo d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ israel scuchan Apolos. Aj choñab' Alejandría viñ, ix c'och viñ d'a choñab' Éfeso. Te vach' ix yutej viñ yalaneli, yujto yojtac val slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani. ²⁵C'ayb'ab'il viñ d'a sc'ayb'ub'al Jesús. Ix yal val el vach' ab'ix viñ d'a smasanil sc'ool. Te vach' ix yutej viñ yalanel yab'ixal Jesús chi', vach'chom añejanto juntzañ sc'ayb'ub'al viñaj Juan, viñ ac'annac bautizar yojtac viñ. ²⁶Axo junel, ix b'at yalel slolonel Dios viñ d'a yol spatil culto. Te tec'an ix yutej sb'a viñ yalaneli. Axo yic ix yab'an ix Priscila yed' viñaj Aquila, ix yic'anb'at viñ eb' yed'oc. Ix svach' c'ayb'an viñ eb' d'a sc'ayb'ub'al Dios. ²⁷Ix lajvi chi', ix el d'a sc'ool viñaj Apolos chi' sb'at d'a yol yic Acaya. Yuj chi', axo eb' creyente ix colvaj yed' viñ. Ix stz'ib'an jun carta eb', yic syic'b'at viñ d'a eb' creyente, yic vach' schaji viñ yuj eb' sc'ochi. Ayic ix c'och viñ ta', a eb' yac'nacoch Jesús d'a sc'ool yuj svach'c'olal Dios, ix te cuchb'aj eb' yuj viñ. ²⁸Ix yac' val yip viñ sch'oxaneli to yelc'olal satnac sc'ool eb' israel. A slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani, a' ix yac'lab'ej viñ yalan d'a eb' anima yic vach' snachajel yuj eb' to a Jesús aton Cristo, jun tañvab'iltaxon sja yuj eb'.

19

Ayec' viñaj Pablo d'a Éfeso

¹Ayec' ayec' viñaj Apolos d'a Corinto, ix ec' viñaj Pablo d'a juntzañ choñab' ay d'a tzalquixtac. Ix lajvi chi', ix c'och viñ d'a choñab' Éfeso. Ata' ix yil-lajel sb'a viñ yed' juntzañ eb' creyente. ²Ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Ix am e cha Yespíritu Dios ayic ix eyac'anoch Cristo d'a e c'ool? xchi viñ d'a eb'.

—Maay, manta b'aj ix cab'i tato ay Yespíritu Dios chi', xchi eb'.

18.18 **18:18** A tas syal d'a tic, a d'a Números 6 ix el yich, b'aj syalcot sleyal yic syac'an sti' anima sc'ulan junoc tasi.

³—Palta ayic ix ex ac'ji bautizar, ¿tas yaj jun bautismo ix e cha chi'? xchi viñ d'a eb'.

—Aton jun bautismo yic viñaj Juan ix co cha'a, xchi eb' d'a viñ.

⁴Yuj chi', ix yalxi viñ d'a eb':

—A sbautismo viñaj Juan chi', a' sch'oxaneli to sna sb'a eb' anima d'a smul. Palta yalnac viñ d'a eb' to ay jun tzac'anto sja yuj viñ. Yovalil a d'a jun chi' syac'och spensar eb'. A jun ix yal viñ chi', a Jesús, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

⁵Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix ac'ji bautizar eb' d'a sb'i Cajal Jesús. ⁶Ix lajvi chi', ix yac'anec' sc'ab' viñaj Pablo chi' d'a sjolom junjun eb'. Ichato chi' ix ochcan Yespíritu Dios d'a eb'. Ix lolon eb' d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al, ix yalanel juntzañ lolonel ix ac'ji yal eb' yuj Dios. ⁷A eb' ix ac'anoch d'a sc'ool chi', ay am lajchavañoc eb'.

⁸Oxe' ujal xid' yalel slolonel Dios viñaj Pablo chi' d'a yol spatil culto d'a choñab' Éfeso chi'. Malaj junoc mach b'aj ix xiv viñ yalanel d'a eb' ayec' chi' ta'. Ix yac'lej viñ yac'an nachajel yuj eb' sic'lab'il tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. ⁹Palta ay juntzañ eb' te pit d'a scal eb' chi'. Junelñej malaj sgana eb' syac'och d'a sc'ool. Ix laj ec' eb' yal d'a eb' anima to chuc jun c'ayb'ub'al yic eb' creyente chi'. Yuj chi' ix yiq'uel sb'a viñaj Pablo chi' d'a scal eb'. Ix yic'anb'at eb' creyente chi' viñ d'a jun escuela yic jun viñ scuch Tirano. Axo ta' ix yalel slolonel Dios viñ d'a scal eb' d'a junjun c'u. ¹⁰Chab' ab'il ix sc'ulej eb' icha chi'. Yuj chi', ix laj yab' yab'ixal Cajal Jesús masanil eb' israel yed' eb' mañ israeloc ay d'a yol yic Asia chi'. ¹¹Axo Dios ix och yed' viñaj Pablo chi', yic sb'oan juntzañ milagro viñ te satub'tac. ¹²Ay eb' ix ic'ancot spayu' yed' spichul, ix sucane' eb' d'a snivanil viñ, slajvi chi' axo d'a snivanil eb' penaay sb'at suquec' eb'. Icha chi' tz'aj sb'oxican sc'ool eb'. Ay pax eb' viñ enemigo ix el d'a eb' anima chi' yuj viñ.

¹³Palta ay jayvañ eb' israel scomon b'eyeq'ui. Ix yac'lej eb' yic'anel eb' enemigo d'a eb' anima. Ix yac'lej eb' yic'anel eb' d'a sb'i Cajal Jesús. Yuj chi' ix scomon alej eb' d'a eb' enemigo chi':

—A d'a sb'i Jesús, scal d'ayex, elañec. A Jesús chi', aton jun tzec' yalel yab'ixal viñaj Pablo, xchi eb'.

¹⁴Sc'ulej pax jun tic ucvañ eb' yuninal jun viñ israel scuch Esceva viñ sat sacerdote. Ix yac'lej eb' yic'anel jun enemigo. ¹⁵Axo ix tac'vi jun enemigo chi' d'a eb':

—Vojtac Jesús chi'. Toxo ix vab'paxi mach jun viñ tzeyal Pabloal chi'. Palta a exxo tic, ¿mach ex? xchi.

¹⁶Axo viñ b'aj ayoch jun enemigo chi', ix cot jucnaj viñ d'a eb'. Ix ac'ji ganar eb' smasanil yuj viñ. Te ya' ix ec' eb' yuj viñ. Tzijtum b'aj ix lajvi eb'. Ix quichjiel sc'apac eb' yuj viñ, yuj chi' b'eranel eb' ix elta lemnaj eb' d'a jun pat chi'. ¹⁷Axo eb' aj Éfeso chi' smasanil, eb' israel yed' eb' mañ israeloc, ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' ix te xiv eb' smasanil. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Cajal Jesús.

¹⁸Añejtona', tzijtum eb' ayoch Cristo d'a sc'ool ix laj c'ochi. Ix yalanq'ueta jantacñej juntzañ chucal ix laj sc'ulej eb'. ¹⁹Te tzijtum eb' yac'nacoch sb'a ajb'aalil ix och creyenteal. Ix yic'cot juntzañ yumal b'aj sc'ayb'ej jun ajb'aalil chi' eb'. Ix sñasantz'a juntzañ chi' eb' d'a yichañ eb' anima smasanil. Ayic ix sb'isan stojol juntzañ ch'añ uum chi' eb', ix elc'och am d'a junoc 50,000 dracma. ²⁰Ix te pucaxel slolonel Dios, tzijtum

pax eb' anima ix ac'anoch d'a sc'ool. Icha chi' ix aj scheclajeli to te nivan spoder slolonel chi'.

²¹ Ix lajvi juntzañ chi', ix snaan viñaj Pablo chi' to tz'ec' viñ d'a yol yic Macedonia yed' d'a yol yic Acaya, axo sc'och viñ chi' d'a Jerusalén. Ix yalan viñ:

—Ol lajvoc chi', yovalil ol in c'och d'a Roma, xchi viñ.

²² Yuj chi' ix schec b'ab'laj chavañ eb' schecab' viñ d'a Macedonia chi', aton viñaj Timoteo yed' viñaj Erasto. Palta axo viñaj Pablo chi', najtiltacto ix can viñ d'a yol yic Asia chi'.

Ix q'ue rülnaj eb' aj Éfeso scot yoval

²³ Axo d'a jun tiempoal chi', ix te q'ue rülnaj eb' anima scot yoval yuj sc'ayb'ub'al Cajal Jesús. ²⁴ Ay jun viñ b'oum plata scuch Demetrio. A juntzañ yechel stemplo jun sdiosal eb' scuchan Diana sb'o viñ. Ix jun sdiosal eb' chi'. A eb' sb'oan juntzañ yechel chi', nivan tumin syac' ganar eb' d'a spatic. ²⁵ A viñ ix molb'an jantacñej eb' sb'oan juntzañ yechel chi' yed' juntzañxo eb' lajan yopisio yed' viñ. Ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetmunlajvumal, eyojtac jantac co tumin scac' ganar d'a jun copisio tic. ²⁶ Palta ina tzeyila', tzeyab'anpaxi, tas van sc'ulan viñaj Pablo. Syalan viñ to a juntzañ dios b'ob'il yuj anima, mañ diosoc. Tzajtum anima ix yac' sc'ool viñ. Mañocñej d'a choñab' Éfeso tic, palta quenxoñej maj ac'joc sc'ool masanil eb' ay d'a yol yic Asia tic yuj viñ. ²⁷ Te ay smay jun tic. Tecan mañxo ol b'atlaj co choñ yuuj. Axo pax co diosal Diana, tecan mañxalaj ol elc'och stemplo d'a yichañ eb' anima. A jun co diosal tic, te nivan yelc'och d'a yichañ eb' anima smasanil d'a Asia tic yed' d'a smasanil yolyib'ariq'uinal. Palta axo ticnaic ay smay, tecan ol lajvoquel yopisio d'a yichañ eb', xchi viñ.

²⁸ Axo ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te cot yoval eb', ix avaj chaañ eb':

—Te nivan yelc'och ix co diosal Diana a oñ aj Éfeso oñ tic, xchi eb'.

²⁹ Axo eb' choñab' chi' smasanil, ix te q'ue somnaj eb' scot yoval. Ix syaman viñaj Gayo eb' yed' viñaj Aristarco. A chavañ eb' viñ chi', aj Macedonia eb' viñ, ajun eb' viñ ix c'och yed' viñaj Pablo d'a Éfeso chi'. Ix ic'jib'at eb' viñ schavañil d'a jun lugar b'aj smolb'ej sb'a eb' anima.

³⁰ Axo viñaj Pablo chi', sgana viñ sb'at yal d'a eb' anima chi', palta maj chajib'atlaj viñ yuj eb' creyente. ³¹ Ay pax jayvañ eb' viñ yajal yaj d'a Asia chi' vach' yac'an yed' viñaj Pablo chi'. Ix schecan aljoc eb' viñ d'a viñ to max b'at sch'ox sb'a viñ d'a eb' anima chi'. ³² Axo eb' anima ix smolb'ej sb'a chi', ch'occh'oc ix laj yalq'ue junjun eb', yujto toñej ix laj q'ue somnaj eb' yalani. Ec'to nañal eb' mañ ojtannacoc tas yuj smolb'ej sb'a eb'. ³³ Palta ay jun viñ scuch Alejandro, a viñ ix ic'jib'at d'a yichañ eb' anima chi' yuj eb' yetisraelal. Ix alchaj d'a viñ tas yuj molanec' eb' anima chi'. Ix lajvi chi', ix yic'ancharañ sc'ab' viñ d'a eb', yic vach' numan tz'aj eb', yujto sgana viñ scol sb'a yed' eb' yetisraelal. ³⁴ Palta ayic ix yilan eb' anima chi' to israel viñ, yuj chi' ix te vach' q'ue yav eb' smasanil. Ay am chab'oc hora ix avajq'ue eb', ix yalan eb' icha tic:

—Te nivan yelc'och ix co diosal Diana a oñ aj Éfeso oñ tic, xchi eb'.

³⁵ Axo viñ secretarioal choñab' chi', c'oñanc'olal ix smontej eb' viñ yic vach' numan tz'aj eb'. Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetchoñab', masanil anima ojtannac to a oñ aj Éfeso oñ tic ay copisio co tañvan jun stemplo co diosal Diana nivan yelc'ochi yed' jun

yechel ix cotnac d'a satchaari. ³⁶ Malaj junoc mach syal yalani to es juntzari sval tic. Yuj chi' numan tzex aji. Naec val sic'lab'il, yic vach' malaj junoc tas tze comon c'ulej. ³⁷ Yujto a eb' ix eyic'cot tic, malaj junoc chucal ix sc'ulej eb' d'a spatic co diosal. Max b'uchvaj pax eb' d'a ix. ³⁸ A viñaj Demetrio yed' eb' yetb'eyum, tato sgana eb' syac'och d'a yib'ari junoc mach, syal sb'at eb' d'a juzgado, b'at yalan eb' d'a viñ juez. Syal b'at yalan sb'a eb' d'a eb' viñ yajal chi'. ³⁹ Tato ay junocxo tas e gana, syal tze c'umlaj e b'a yed' eb' viñ yajal chi', tze b'oan yaj ta'. ⁴⁰ Yujto te ay smay jun tas sco c'ulej tic, syal snaan eb' viñ yajal to a yed' eb' viñ van cac'an oval. Tato sc'anb'ej eb' d'ayoni: ¿Tas yuj ix ex q'ue b'ulnaj eyac'an oval? tato xchi eb' viñ, max yal-laj co colan co b'a calan junoc tas d'a eb' viñ, xchi viñ d'a eb'.

⁴¹ Ix lajvi yalan juntzari chi' viñ secretario chi', ix schecan pax eb' anima chi' viñ smasanil d'a spat.

20

Ec'nac viñaj Pablo d'a Macedonia yed' d'a Grecia

¹ Ayic toxo ix lajvi jun oval chi', ix smolb'an eb' creyente viñaj Pablo. Ix ac'jican stec'anil eb' yuj viñ. Ix lajvi chi', ix yalancan quil co b'a viñ d'a eb', ix b'atxi viñ d'a yol yic Macedonia. ² Ayic ix c'och viñ ta', ix laj ec' viñ yil eb' creyente d'a junjun choñab'. Ix ec' yac'an stec'anil eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a yol yic Grecia. ³ Ata' ix ec' ox'e ujal viñ. Ix lajvi chi', ayic toxo van yoch viñ d'a yol te' barco yic sb'at viñ d'a Siria, ix yab'an viñ to ay tas sna eb' israel d'a spatic viñ. Yuj chi', ix snaan viñ: Más vach' tzin meltzajxiec' d'a Macedonia, xchi viñ. ⁴ Axo ix b'at viñ, ay juntzariño eb' creyente ix b'at yed' viñ. Ix b'at viñaj Sópater yuninal viñaj Pirro aj Berea yed' viñ, viñaj Aristarco, viñaj Segundo aj Tesalónica, viñaj Gayo aj Derbe yed' pax viñaj Timoteo. Ay pax chavañ eb' viñ aj Asia ix b'at yed' viñ, aton viñaj Tíquico yed' viñaj Trófilo. ⁵ Ayic ix c'och eb' viñ d'a choñab' Filipos b'aj ayin eq'ui, ix yactejan viñaj Pablo chi' eb' viñ ved' ta'. Ix b'ab'laj b'at eb' viñ d'a choñab' Troas. Axo ta' ix oñ starñvej eb' viñ. ⁶ A oñxo tic, a d'a choñab' Filipos chi' ix co tarñvej quil jun q'uiñ b'aj svaji ixim pan malaj yich. Ix lajvi yec' jun q'uiñ chi', ix oñ b'at d'a yol barco. Oye' c'ual ix oñ b'ey d'a sat a a'. Ichato chi' ix oñ c'och d'a choñab' Troas chi'. Axo ta' ix quil-laj co b'a yed' eb' viñ ix b'ab'laj cuuj chi'. Uque' c'ual ix oñ ec' ta'.

Ayec' viñaj Pablo d'a Troas

⁷ Axo d'a domingo ix co molb'ej co b'a yed' eb' creyente smasanil yic sco vaan ixim pan yic Santa Cena. Axo viñaj Pablo ix c'ayb'an eb' quetcreyenteal. Yujto q'uiç'anocxoñej sb'at viñ, yuj chi' tzijtum tas ix yalcan viñ d'a eb', masanto ix och chimilac'val. ⁸ A d'a jun cuarto chaañ yajq'uei, ata' molan oñ eq'ui. Tzijtum candil ayoch sc'ac'al. ⁹ Ay jun viñ quelem scuchan Eutico c'ojanem d'a sti' ventena. Toxoñej snecnecan viñ svayi, yujto junip ix yac' viñaj Pablo chi' sloloni. Yuj chi' ix te cot svayañ viñ, ix elta pichnaj viñ d'a sti' jun ventena chi'. Ato d'a yoxil piso ix elta sutnaj viñ. Axo ix emul eb' creyente chi', ix schelan chaañ viñ eb', palta chamnaxco viñ. ¹⁰ Axo ix emul viñaj Pablo chi', ix em lachan viñ d'a yib'ari viñ. Ix yalan viñ d'a eb' creyente chi':

—Mañ ex och ilc'olal. Ix pitzvixi viñ, xchi viñ.

¹¹ Ix lajvi chi', ix q'uex viñaj Pablo chi' d'a yol cuarto chi' junelxo. Ix spucanb'at ixim pan yic Santa Cena viñ d'a co cal. Ix co vaani. Tzijtumto

tas ix yal viñaj Pablo chi', masanto ayic van sacb'i. Ix lajvi chi', ix b'at viñ. ¹² Axo viñ quelem ix pitzvixi chi', ix yic' anb'at viñ eb' d'a spat. Ix te tzalaj eb', yujto ix pitzvixi viñ.

Ix ori b'at d'a Mileto

¹³ A ori tic, ix ori b'ab'laj och d'a yol jun barco, ix ori b'at d'a choñab' Asón. Ata' ix co tarñej sc'och viñaj Pablo chi' icha ix cutej calan yed' viñ, yujto d'a yoc viñ ix b'ati. ¹⁴ Axo ix c'och viñ d'ayoñ, ix och viñ d'a yol barco qued'oc. Ix lajvi chi, ix ori b'at yed' viñ d'a choñab' Mitilene. ¹⁵ Ix ori elxi ta', axo d'a yichañcot choñab' Quío ix ori vanaj jun c'ual. Axo d'a junxo c'u, ix ori c'och d'a jun choñab' scuch Samos ay d'a sti' a' mar chi'. A d'a junxo c'u ix ori b'atxi, axo d'a choñab' Mileto ix ori c'ochi. ¹⁶ Icha chi' ix aj co b'ati, yujto maj yal sc'ol viñaj Pablo chi' ix ori ec' d'a choñab' Éfeso, yujto sgana viñ elañchamel tzoñ ec' d'a Asia chi', yic talaj c'ocb'ilto tzoñ c'och quil jun q'uiñ Pentecostés d'a Jerusalén.

Yalnac viñaj Pablo d'a eb' anciano aj Éfeso

¹⁷ Ayic ix ori c'och d'a choñab' Mileto, ix yac' anb'at schecab' viñaj Pablo chi' d'a eb' viñ anciano aj Éfeso, yic b'at ic'jocot eb' viñ.

¹⁸ Axo ix ja eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A ex tic, eyojtaxon in b'eyb'al yictax ix in ulec' sb'ab'elal d'a Asia tic. ¹⁹ Masanil tiempo ix vac' servil Cajal Jesús d'a emnaquilal. Ay b'aj te oc'nac in yuj spital eb' anima. Tzijtum el ix in ac'ji proval yuj juntzañ chucal ix yac'och eb' vetisraelal d'a vib'arñ. ²⁰ Palta eyojtac, maj in och vaan valan masanil juntzañ c'ayb'ub'al vach' d'ayex, yic tze tec'b'ej e b'a. Ix valel slolonel Dios d'ayex d'a yichañ eb' choñab' yed' pax d'a yol e pat. ²¹ Ix valanpaxel d'a eb' israel yed' d'a eb' mañ israeloc, to yovalil sna sb'a eb' d'a yichañ Dios, syac'anoch Cajal Jesucristo eb' d'a sc'ool. ²² Axo ticnaic, van in b'at d'a Jerusalén, yujto a Yespíritu Dios tzin ic' anb'ati. Mañ vojtaoc tas ol javoc d'a vib'arñ ta'. ²³ Palta vojtaoc to tzijtum yaelal ol ac'jococh d'a vib'arñ. Ol in och d'a preso, yujto icha chi' syal Yespíritu Dios d'ayin d'a junjun choñab' b'aj in eq'ui. ²⁴ Palta a juntzañ chi', malaj tas tzin na yuuj. Vach'chom ol in smilcham eb', palta b'alaj malaj yelc'och jun chi' d'ayin. Añej jun tzin na'a to svac'can lajvoc jun in munlajel ayoch tic d'a vib'arñ d'a tzalajc'olal, yic slajvi vopisio yac'nac Cajal Jesús d'ayin, yic svalanel vach' ab'ix to nivan svach'c'olal Dios d'a eb' anima.

²⁵ Ec'nac in val d'ayex chajtil tz'aj e yoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo ticnaic vojtaoc to mañxa b'aq'uiñ ol quil co b'a d'a tic. ²⁶ Yuj chi', a d'a jun c'u tic, mañxalaj valan vic d'ayex, ²⁷ yujto ix valcanel masanil juntzañ sc'ayb'ub'al Dios d'ayex, malaj jab'oc ix in c'ub'ejeli. ²⁸ Yuj chi', tzeyil val e b'a. Tzeyilanpax eb' creyente smasanil, yujto ac'b'il eyopisio yuj Yespíritu Dios eyilan eb' manb'ilxo yuj schiq'uil Cajal Jesús ayic ix cham cuuj. ²⁹ Yujto vojtaoc, ayic toxo ix in pax d'a e cal, ay juntzañ eb' ol ja d'ayex, ol yac'lan eb' ex yixtani, icha syutej noc' oques yic'anelta noc' calnel. ³⁰ D'a e cal paxi, ay juntzañxo eb' ol q'ue vaan. Ol yesan eb', ol yac'an sc'ool eb' creyente eb' yic tz'och eb' yed' eb'. ³¹ Yuj chi' tzeyil val e b'a. Naecoti to ayic ix ex in c'ayb'an junjunex d'a oxe' ab'il tic, d'a c'ual d'ac'val ix ex in c'ayb'ej, ay pax b'aj ix in oc' eyuuj.

³² Xal ticnaic, ex vuc'tac, tzex vac'canoch d'a yol sc'ab' Dios, yic a' ol ex tarñvan yed' slolonel. Yuj slolonel chi' syac' svach'c'olal d'ayoñ, yuj pax to ay spoder yac'an co tec'anil. Yuj chi' ol yac' jun tas altab'il yuj d'ayex,

yujto ay eyalan eyic yed' juntzañ eb' sic'b'ilxoel yuuj. ³³ A in tic, malaj b'aj ix viloch in c'ool d'a stumin, ma d'a spichul junoc mach. ³⁴ Ina eyojtac, munil ix in munlaj val yed' in c'ab' yuj tas ay ix och vuuj yed' yuj tas ay ix och yuj eb' ajun ved'oc. ³⁵ Masanil tiempo ix in ch'ox d'ayex to yovalil icha chi' scutej co b'oan co munlajel, yic syal co colvaj d'a eb' ay tas ay tz'och yuuj. Yovalil sco nacot slolonel Cajal Jesús, ayic ix yalancan icha tic: A eb' tz'ac'an junoc tas, ec'alxo val vach' yic eb' d'a yichañ eb' schaani, xchi Cajal Jesús chi', xchi viñ d'a eb' viñ anciano chi'.

³⁶ Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Pablo chi', ix em cuman viñ. Ix lesalvi viñ yed' eb' smasanil. ³⁷ Ix lajvi slesalvi eb', ix och ijan eb' yoc' smasanil. Junjunal ix och lac'naj eb' d'a viñaj Pablo chi', ix stz'ub'ancanelta sti' viñ eb'. ³⁸ Ix te cus eb' yujto ix yal viñ d'a eb' to mañxa b'aq'uiñ ol yil-lajxi sb'a eb'. Ix lajvi chi' ix b'at yac'ancan viñ eb' d'a yol barco chi'.

21

Ix b'at viñaj Pablo d'a Jerusalén

¹ Ix cactejan eb' creyente chi', ix oñ och d'a yol barco. D'itannñej ix oñ b'ati, ix oñ c'och d'a choñab' Cos. Axo d'a junxo c'u, ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Rodas. Ix lajvi chi' ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Pátara. ² Ata' ayec' jun barco van sb'at d'a yol yic Fenicia. Ix oñ och d'a yool, ix oñ b'atxi. ³ Ayic vanxo co b'eyi, ix quilancanb'at jun luum scuch Chipre ay d'a snañal a' mar. A d'a co q'uexañ ix cani. Ix lajvi chi', ix oñ c'och d'a choñab' Tiro d'a yol yic Siria, yujto ata' ix can yicatz te' barco chi'. ⁴ Axo ix oñ elta d'a yol te', ay eb' creyente ix ilchajel cuuj. Ix oñ aj yed' eb' uque' c'ual ta'. A eb' chi' ix alan icha tic d'a viñaj Pablo chi':

—Oc val max ach b'at d'a Jerusalén, xchi eb'.

Icha chi' ix aj yalan eb', yujto a Yespíritu Dios ix ac'an yojtaquejel eb' tas ol ja d'a yib'añ viñ ta'.

⁵ Axo yic ix ec'b'at uque' c'ual chi', ix oñ b'atxi. Axo eb' viñ cuc'tac chi' smasanil yed' eb' ix yetb'eyum eb' viñ yed' pax eb' yuninal eb' viñ, ix xid'ec' eb' oñ yac'anel d'a stiel choñab' chi'. Axo ta' ix oñ em cuman d'a sti' a' mar, ix oñ lesalvi. ⁶ Ix lajvi chi', ix calancan quil co b'a d'a eb'. Ix oñ ochxican d'a yol barco chi'. Ix laj paxixcan eb' d'a spat.

⁷ Ayic ix oñ elxi d'a choñab' Tiro chi', ix oñ c'och d'a choñab' Tolemaida. Ata' ix cactejan te' barco chi'. Ix oñ lolon yed' eb' creyente ta'. Jun c'ual ix oñ ec' yed' eb'. ⁸ Axo d'a junxo c'u ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Cesarea. A d'a spat viñaj Felipe, viñ tz'alanel vach' ab'ix yic colnab'il, ata' ix oñ vanaji. A jun viñ chi', aton viñ sic'b'iloch diáconoal d'a Jerusalén yed' vacvañxo eb' viñ. ⁹ Ay chañvañ yisil viñaj Felipe chi', mantalaj yetb'eyum eb' ix. Syalel slolonel Dios eb' ix. ¹⁰ Ayic ix oñ ec' jaye' c'ual ta', ix c'och jun viñ tz'alanel slolonel Dios scuchan Agabo d'ayoñ, a d'a yol yic Judea cot viñ. ¹¹ Ix xid'ec' viñ oñ sc'umej. Ayic van co lolon yed' viñ, ix yic'anel stzec'ul viñaj Pablo chi' viñ. Ix tzec'an c'otan sb'a viñ yed'oc. Ix lajvi chi' ix yalan viñ:

—A Yespíritu Dios tz'alani to icha ix vutej in tzec'an in b'a tic, icha chi' ol aj stzec'chaj viñ ay yic jun tzec'ul tic yuj eb' israel d'a Jerusalén. Ol lajvoc chi', ol yac'anoch viñ eb' d'a yol sc'ab' eb' mañ israeloc, xchi viñ.

¹² A oñxo tic yed' eb' aj Cesarea chi', ayic ix cab'an tas ix yal viñ chi', ix oñ tevioch d'a viñaj Pablo chi', yujto co gana max b'atljaj viñ d'a Jerusalén chi'. ¹³ Palta ix yal viñ d'ayoñ:

—¿Tas yuj tzex oq'ui? ¿Tas yuj tzeyac'och in cusc'olal? Malaj yelc'ochi tato tzin stzec' eb'. Vach'chom tzin smilcham eb' d'a Jerusalén chi' yujñej valanel yab'ixal Cajal Jesús, ol in b'ecñej in b'a d'a yol sc'ab' eb', xchi viñ.

¹⁴ Junelñej maj cac'laj ganar viñ co cachanoch vaan. Yuj chi' ix cactej co tevi d'a viñ. Torñej ix cal icha tic:

—A tas sgana Cajal Jesús, ujocab'i, xco chi.

¹⁵ Ix lajvi chi' ix cac'an lista co b'a, ix oñ b'at d'a Jerusalén chi'. ¹⁶ Ay pax jayvañ eb' creyente aj Cesarea chi' ix b'at qued'oc, ix oñ yic'anb'at eb' d'a spat jun viñ b'ab'el creyente aj Chipre scuch Mnasón, yujto a d'a spat viñ chi' ix oñ cani.

Ix c'och viñaj Pablo sc'umej viñaj Jacobo

¹⁷ Ayic ix oñ c'och d'a Jerusalén chi', tzalajc'olal ix oñ scha eb' creyente ta'. ¹⁸ Axo d'a junxo c'u ix oñ b'at yed' viñaj Pablo chi' d'a spat viñaj Jacobo. Ayec' pax eb' viñ anciano ta' smasanil. ¹⁹ Yuj chi' ix sc'anb'ej sc'ol eb' viñ viñaj Pablo chi'. Ix laj yal viñ d'a eb' yuj jantac tas ix sc'ulej Dios yed'oc d'a scal eb' mañ israeloc. ²⁰ Axo ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix yal vach' lolonel eb' viñ d'a Dios. Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ d'a viñaj Pablo chi':

—Te vach' vuc'tac, palta ojtac, tzijtum eb' quetisraelal ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Axo slaj yalan eb' smasanil to yovalil sco c'anab'ajej ley Moisés. ²¹ Ix yab' specal eb' to tzach ec' a c'ayb'ej eb' israel ay d'a scal masanil eb' mañ israeloc. Tob' ix al d'a eb' israel chi' to maxtzac sc'anab'ajej ley Moisés eb'. Tob' ix al d'a eb' to maxtzac yac' circuncidar eb' yuninal eb', maxtzac sc'anab'ajej co b'eyb'al eb' a oñ israel oñ tic. ²² ¿Tas ol cutoc? A ticnaic ol yab' eb' to ix ach javi. ²³ Yuj chi', vach' icha tic tzutej a b'a. Ay chañvañ eb' viñ d'a co cal tic, yac'naxco sti' eb' viñ d'a Dios. Vanxo sc'och stiempoal b'aj yac'naccan sti' eb' viñ chi'. ²⁴ Ic'b'at eb' viñ ed'oc. Tza b'oancan a b'a yed' eb' viñ icha syal ley Moisés. Tzac' stumin eb' viñ yic smanan juntzañ noc' noc' eb' viñ silab'oc. Ol lajvoc chi', ol yac'an joxchajel sb'a eb' viñ schañvañil. Tato icha chi' ol utoc a b'a, ol yil eb' anima smasanil to a jun a pecal ix yab' eb' chi', to es. Axo ol yilan eb' to tza c'anab'ajej pax tas syal ley Moisés. ²⁵ Axo eb' mañ israeloc ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool, tz'ib'ab'ilxob'at co carta d'a eb' to mañ yovaliloc sc'anab'ajej juntzañ tic eb'. Añej juntzañ checnab'il tic ix calb'at d'a eb': To max schi noc' chib'ej eb' tz'ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios. Max schi schiq'uil junoc noc' noc' eb'. Max schi noc' noc' eb' sud'jichamoc. Max em eb' d'a ajmulal. Icha chi' ix cutej calanb'at d'a eb', xchi eb' anciano chi' d'a viñaj Pablo chi'.

Yamchajnac viñaj Pablo

²⁶ Axo viñaj Pablo chi' ix ic'anb'at eb' viñ chi' schañvañil. Axo d'a junxo c'u ix sb'o sb'a viñ yed' eb' viñ icha syal ley Moisés. Ix lajvi chi' ix och viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios yic syalan viñ d'a viñ sacerdote tas c'ual ol lajvocc'och stiempoal sb'oan sb'a eb' viñ, yic syac'an silab' eb' viñ d'a Dios.

²⁷ Axo yic vanxo slajvi uque' c'ual chi', ay jayvañ eb' israel aj Asia, ayic ix yilan eb' to ayec' viñaj Pablo d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, ix yac'anq'ue somnaj eb' anima eb' smasanil scot yoval. Ix syaman viñaj Pablo chi' eb'. ²⁸ Te chañ ix yal eb':

—Ex quetisraelal, ochañec qued'oc. Aton viñ tic tzec' c'ayb'an eb' anima d'a junjun lugar d'a chucal. Syalan chucal viñ d'a co patic a oñ

israel oñ tic. Syalanpax viñ d'a spatic ley Moisés yed' d'a spatic stemplo Dios tic. Axo ticnaic ix scomon iq'uejochta jayvañ eb' griego viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios tic. A jun templo tic, yicñej Dios yaji, palta ix te juvi yuj viñ d'a yichañ Dios, xchi eb'.

²⁹ Icha chi' ix aj yalan eb', yujto ix yil eb' to junñej ix ec' viñaj Trófimo yed' viñaj Pablo chi' d'a yol choñab' chi'. A viñ chi', griego viñ, aj Éfeso viñ. A snaan eb' to a viñaj Pablo chi' ix ic'anoch viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios yed'oc.

³⁰ Axo eb' choñab' smasanil, ix te cot yoval eb'. Ix smolb'an sb'a eb'. Ix b'at sjachanelta viñaj Pablo chi' eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios chi'. Ix smacan puerta eb' d'a viñ. ³¹ Toxo val smilcham viñ eb', palta ayic ix yab'an viñ coronel to ix q'ue somnaj eb' aj choñab' chi' scot yoval, ³² ix yic'b'at eb' soldado viñ yed' juntzarixo eb' yetyajalil. Te yelc'olal ix b'at eb' b'aj van smolb'an sb'a eb' anima chi'. Axo ix yilanb'at eb' anima chi' to van sc'och viñ coronel chi' yed' eb' soldado smasanil, ix yactan eb' smac'an viñaj Pablo chi'. ³³ Axo ix c'och viñ, ix syaman viñaj Pablo chi' viñ. Ix schecan viñ ac'joc och chab' cadena d'a viñ. Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ d'a eb' anima chi' icha tic:

—¿Mach jun viñ tic? ¿Tas smul viñ? xchi viñ.

³⁴ Palta axo eb' anima chi', toñej ix q'ue somnaj eb' yalani. Ch'occh'oc ix yal junjun eb'. Maj yab' viñ tas ix yal eb' yujto toñej ix q'ue somnaj eb' yavajq'uei. Yuj chi' ix schec viñ ic'jocb'at viñaj Pablo chi' d'a cuartel.

³⁵ Axo ix c'och eb' d'a sb'achquiltaquil sti' cuartel chi', ix b'achjiq'ue viñaj Pablo chi' yuj eb' soldado chi', yujto sgana eb' anima chi' smilcham viñ.

³⁶ Masanil eb' tzac'anoch yuj viñ ix laj avaj chaañ eb':

—Chamocab' viñ d'a elañchamel, xchi eb'.

Slolonel viñaj Pablo d'a eb' anima

³⁷ Ayic van yic'anoch viñaj Pablo chi' eb' d'a yol cuartel chi', ix yalan viñ d'a viñ coronel chi':

—¿Ma max yal in lolon jab'oc ed'oc? xchi viñ d'a viñ. Yuj chi' ix yal viñ:

—¿Tom syal alan ti' griego? ³⁸ Valoc to aj Egipto ach. A valani to a ach tic ic'nacchaañ jun oval d'a spatic viñ yajal d'a peca'. A jun viñ chi', yic'nach'at chañe' mil eb' mac'umcham anima viñ d'a tz'inan luum, xchi viñ.

³⁹ Yuj chi' ix yalxi viñaj Pablo chi' d'a viñ:

—Maay. A in tic, israel in. A d'a choñab' Tarso d'a yol yic Cilicia, jun choñab' te nivan yelc'ochi, ata' aljinac in. Tzin c'an d'ayach, cha in lolon d'a scal eb' anima tic, xchi viñ.

⁴⁰ —Lolonañ, xchi viñ.

Ix lajvi chi' ix elta liñan viñaj Pablo chi' d'a sb'achquiltaquil sti' cuartel chi'. Ix yic'anchaañ sc'ab' viñ yic vach' tz'em numan eb' anima chi'. Axo ix em numan eb', ix yalan viñ d'a eb' d'a ti' hebreo icha tic:

22

¹—Ex vetchoñab' yed' ex ichamtac vinac, ab'ec in lolonel sval tic d'ayex, xchi viñ. ² Axo ix yab'an eb' to ix lolon viñ d'a ti' hebreo, te numan ix aj eb'. Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb':

³—A in tic, israel in eyed'oc. A d'a choñab' Tarso d'a yol yic Cilicia, ata' aljinac in, palta a d'a Jerusalén tic q'uib'nac in. Axo viñaj Gamaliel^{22.3}

22.3 **22:3** A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Gamaliel c'ayb'um val to te b'inajnac d'a scal eb' israel.

c'ayb'annac in. Ix in sc'ayb'ej val viñ sic'lab'il d'a sley eb' co mam quicham. Svac'apax val servil Dios d'a smasanil in c'ool, icha tzeyutej e b'a e masanil ticnaic. ⁴ A d'a yalañtaxo vixtejnac val eb' ayoch d'a jun c'ayb'ub'al b'aj ay in och ticnaic. Ay b'aj in yamnaccot eb'. Vach'chom vinac, ma ix, laj vac'nacoch eb' d'a preso. Ay b'aj vac'nacoch chamel d'a yib'ari eb'. ⁵ A viñ sacerdote yed' eb' viñ yajal smasanil syal yalan eb' viñ to yel svala', yujto yac'nac juntzañ carta eb' viñ d'ayin yic svic'anb'at d'a eb' quetisraelal d'a choñab' Damasco. B'at in d'a choñab' chi' yujto in gana tzin sayec' eb' croyente ta'. In gana sb'at in tzec'cot eb', tzul vac'an eb' d'a Jerusalén tic yic tz'ac'jioch syaelal eb'.

*Ix yal viñtaj Pablo tas ix aj schaan Jesús
(Hch 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Palta axo yic van in b'eyi, ayic vanxo in c'och d'a slac'anil choñab' Damasco chi', tecan chimc'ualil ama, ay jun saquilq'uinal te ov yoc cot copnaj d'a satchaari, yemul d'a vib'ari, in can d'a scal, ⁷ in telvi d'a sat luum yuuj. Axo vab'ani, yavaj jun d'ayin, yalan icha tic: Saulo, Saulo, ¿tas yuj tzin ixtej? xchi d'ayin. ⁸ ¿Mach ach Mamin? xin chi d'ay. A in ton Jesús aj Nazaret in. A in val tzin ixtej, xchi d'ayin. ⁹ Axo eb' ajun ved' chi', yil jun saquilq'uinal chi' eb', te xiv eb'. Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas jun alji chi' d'ayin. ¹⁰ Slajvi chi' valan d'ay: Mamin, ¿tas a gana tzin c'ulej? xin chi d'ay. Q'ueari vaan. Ixic d'a choñab' Damasco. Ata' ol aljoc d'ayach tas yovalil ol a c'ulej, xchi Cajal Jesús chi' d'ayin. ¹¹ Yujto majxo yal-laj vilan jab'oc yuj jun saquilq'uinal chi', yuj chi' a eb' ajun ved'oc chi' quetzan in b'at d'a choñab' Damasco chi'. ¹² Axo ta' ay jun viñ scuch Ananías, sc'anab'ajej val ley Moisés viñ sic'lab'il. Te vach' syutej sb'a viñ d'a yichari eb' israel smasanil d'a choñab' Damasco chi'. ¹³ C'och viñ d'ayin, yalan viñ: Vuc'tac Saulo, jacvocab' a sat, xchi viñ. D'a jun rato chi', jacvixi in sat. Vilan viñ. ¹⁴ Yalanxi viñ d'ayin icha tic: A co Diosal, aton jun Dios b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham, a' ix ach sic'aneli yic vach' ol ojtaquejel tas sgana d'ayach. Yujto sgana to tzil Jesús, aton jun tojol spensar, ix ab'an pax tas ix yal d'ayach. ¹⁵ Xal ticnaic ol alel yab'ixal Jesús d'a scal anima smasanil. Ol ala' tas ix ila' yed' tas ix ab'i. ¹⁶ Axo ticnaic mari a tarivej. Ac' ac'joc bautizar a b'a. Al a b'a d'a Jesucristo yic vach' ol ac'joccan lajvoc a mul, xchi viñ.

Yalnac viñtaj Pablo chajtil ajnac schecjib'at d'a eb' mari israeloc

¹⁷ Axo yic in jax d'a Jerusalén tic, in lesalvi d'a stemplo Dios tic. Ayic in lesalvi chi', ichato vayichan in. ¹⁸ Vilan Cajal Jesús, yalan d'ayin icha tic: Elañchamel tzach el d'a Jerusalén tic, yujto toxon mari ol scha yab' jun vab'ixal eb' ol ala', xchi. ¹⁹ Yuj chi', val d'ay: Mamin, toxon yojtac eb' to ix in ec' in say eb' ix yac'och sc'ol d'ayach d'a junjun spatil culto. Ix laj in yam eb', ix vac'anoch eb' d'a preso, ix in mac'an pax eb'. ²⁰ Axo viñtaj Esteban, viñ aljinaquel ab'ixal, ayic smilannac cham viñ eb', locan in ta'. A in vilnaccan spichul eb' ayic sjulannaccham viñ eb', xin chi d'ay. ²¹ Palta yalanxi d'ayin: Ixic, yujto najat tzach in checb'ati, aton d'a scal eb' mari israeloc. Icha chi' aj yalan Cajal Jesús chi', xchi viñtaj Pablo chi' d'a eb'.

Ayoch viñtaj Pablo d'a yol sc'ab' viñ coronel

²² Ix smaclej yab' eb' anima chi' tas van yalan viñtaj Pablo chi', masanto d'a juntzañ ix yal viñ chi', ix och ijan eb' ste avajq'uei, ix yalan eb':

—Chamocab' viñ. Mañxo smojoc pitzan viñ, xchi eb'.

²³ Ix te q'ue somnaj eb' scot yoval. Ix laj stzicub'tañan spichul eb'. Ix stzipang'ue lum pococ eb' d'a chaañ yic sch'oxanel eb' to te yoval eb' d'a viñ. ²⁴ Ayic ix yilan jun chi' viñ coronel chi', ix yalan viñ to tz'ic'jioch viñaj Pablo chi' d'a yol cuartel chi'. Ix yalan viñ to smac'ji viñ yic vach' syal viñ tas yuj sq'ue yav eb' anima chi' scot yoval yuj viñ. ²⁵ Axo yic toxo ix tzec'ji viñ chi' yic smac'ji viñ, ix yalan viñ d'a jun viñ capitán ayec' ta'

—¿Tom ay sleyal tzin e comon maq'uej? Ina aj Roma in. Añejtona', malaj jab'oc in mul ix checlaji, xchi viñ.

²⁶ Ayic ix yab'an viñ capitán jun ix yal viñ chi', ix b'at viñ yal d'a viñ coronel chi' icha tic:

—Te ay smay jun van a c'ulan tic. Ab'i to aj Roma viñaj Pablo chi', xchi viñ d'a viñ. ²⁷ D'a jun rato chi' ix b'at viñ coronel chi' sc'anb'ej d'a viñaj Pablo chi':

—¿Tom yel aj Roma ach? xchi viñ d'a viñ.

—I', aj Roma in, xchi viñ d'a viñ.

²⁸ —Ichin pax ta'. Añejto te nivan tumin ix vac'a', ix in manoch in b'a aj Romail, xchi viñ.

—Palta a in tic, atax yic ix in alji toxonton aj Roma in, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.

²⁹ Yuj chi', a eb' soldado ijan ix mac'an viñ chi', ix yactejxiel viñ eb'. Ayic ix yab'an viñ coronel chi' to aj Roma viñaj Pablo chi', ix te xiv viñ, yujto ix yac' tzec'chaj viñ yed' q'uen cadena.

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ eb' sat yajal

³⁰ Axo d'a junxo c'u, sgana viñ coronel chi' syab'i tas yuj ix ac'jioch d'a yib'añ viñaj Pablo chi' yuj eb' israel. Yuj chi' ix schec viñ ic'joquel q'uen cadena chi' d'a viñ. Ix lajvi chi', ix yalan viñ to smolb'ej sb'a eb' viñ sat sacerdote yed' masanil eb' viñ sat yajal. Ix yic'anelta viñaj Pablo chi' viñ d'a yol cuartel chi', ix ac'ji entregar viñ yuj viñ d'a eb' viñ.

23

¹ Axo ix ec' q'ueleloc viñaj Pablo chi' d'a scal eb' viñ sat yajal chi'. Ix yalan viñ icha tic d'a eb' viñ:

—Ex vetchoñab', tojolñej yaj in pensar d'a yichañ Dios, masanto d'a jun c'u tic, xchi viñ.

² Axo viñaj Ananías, viñ sat sacerdote, ix alan d'a eb' ayec' d'a stz'ey viñaj Pablo chi' to stz'itb'at sti' viñ eb'. ³ Axo ix yalan viñaj Pablo chi':

—A Dios ol ach mac'anpaxoc. A ach tic, chab' sat ach. C'ojan ach em in a ch'olb'itan icha syal ley Moisés. Palta ina tzin a chec mac'joc, palta mañ sleyaloc tza c'ulej icha chi', xchi viñ d'a viñ.

⁴ Yuj chi' ix yal juntzañ eb' ayec' ta':

—¿Tom tzach b'uchvaj d'a viñ sat sacerdote yaj tic yuj Dios? xchi eb' d'a viñ.

⁵ Ix yalanpax viñaj Pablo chi':

—Ex vetchoñab', mañ vojtaoc tato a viñ tic sat sacerdote yaj viñ. Yujto syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ílcani: Mañ eyal chucal lolonel d'a spatic viñ yajal yaj d'a e choñab', xchicani, xchi viñ.

⁶ Ayic ix yilan viñ to saduceo nañal eb' sat yajal chi', axo nañalxo eb', fariseo eb', yuj chi', te chaañ ix yal viñ d'a eb':

—Ex vetchoñab', a in tic fariseo in, yuninal in pax fariseo. Axo ticnaic, van in e ch'olb'itani yujto svac'och d'a in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac, xchi viñ d'a eb'.

⁷ Ayic ix lajvi yalan jun chi' viñ, axo eb' fariseo chi' ix och ijan eb' stelan sb'a yed' eb' saduceo. Ix spojan sb'a jun smolanil eb' chi'. ⁸ Yujto a eb' saduceo syal eb' to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac. Syalan eb' to malaj eb' ángel, malaj pax juntzañ espíritu. Axo eb' fariseo syal eb' to ay juntzañ chi'. ⁹ Yuj chi' ix q'ue rñlnaj eb' masanil yalani. Ay juntzañ eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yetb'eyum sb'a yed' eb' fariseo, ix q'ue vaan eb', ix yalan eb':

—Malaj jab'oc chucal sc'ulej viñaj Pablo tic. Talaj icha chi' ay junoc espíritu, ma junoc ángel ix alan d'a viñ, xchi eb'.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix ste ac'an oval eb' sic'lab'il. Axo viñ coronel chi' ix te xiv viñ. A snaan viñ to van stoc'an jecchaj viñaj Pablo chi' eb'. Yuj chi' ix yavtejcot eb' soldado viñ, axo eb' ix ic'anelta viñaj Pablo chi' d'a scal eb'. Ix lajvi chi' ix yic'anxib'at viñ eb' d'a cuartel.

¹¹ Axo d'a jun ac'val chi' ix ul sch'ox sb'a Cajal Jesús d'a viñaj Pablo chi'. Ix yalan d'a viñ:

—Pablo, mañ ach och ilc'olal, yujto icha ix utej alanel vab'ixal d'a Jerusalén tic, icha pax chi' ol utoc alanel d'a choñab' Roma, xchi d'a viñ.

A eb' yac'lejnac smilan viñaj Pablo

¹² Axo d'a junxo q'uiñib'alil, ay jayvañ eb' israel ix smolb'ej sb'a. Ix slajtian sb'a eb' to ol smilcham viñaj Pablo chi' eb'. Ix yalan eb':

—Mañ ol oñ vaoc, mañ ol cuc'pax a' masanto sco milcham viñaj Pablo chi'. Axo tato mañ ol co c'anab'ajej icha scal tic jun, yac'ocab' co yaelal Dios, xchi eb'.

¹³ Másto 40 eb' ix alan icha chi'.

¹⁴ Yuj chi', ix b'at eb' d'a eb' viñ sat sacerdote yed' d'a eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio yac'an mandar eb' israel. Ix yalan eb':

—Ix cac' co ti' to maxto oñ va'i masanto sco milcham viñaj Pablo chi'. Ix co c'ancot co yaelal d'a Dios tato mañ ol elc'och icha tas ix cal chi'. ¹⁵ Axo ticnaic, a ex tic yed' juntzañxo eb' sat yajal tze c'an d'a viñ coronel chi' to syic'cot viñaj Pablo chi' viñ d'ayex q'uic'an. Tze tz'acan eyal d'a viñ to ayto val tas e gana tzeyab' d'a viñ. A oñxo tic, lista ol cutoc co b'a co mac'anham viñ b'aj ol javoc chi', xchi eb' israel chi'.

¹⁶ Palta ay jun viñ yune' ix yanab' viñaj Pablo chi' ix ab'an tas ix yal eb' chi'. Yuj chi' ix b'at viñ d'a cuartel chi'. Ix b'at yalan viñ d'a viñaj Pablo chi'. ¹⁷ Ix lajvi yab'an jun chi' viñ, ix yavtancot jun viñ capitán viñ. Ix yalan viñ d'a viñ:

—Ic'b'at viñ quelem tic d'a viñ coronel yujto ay tas sgana viñ b'at yal d'a viñ, xchi viñ.

¹⁸ Axo viñ capitán chi' ix ic'anb'at viñ d'a viñ coronel chi'. Axo ix c'och eb' viñ, ix yalan viñ capitán chi' d'a viñ:

—A viñaj Pablo, viñ ayoch d'a preso ix in avtanb'ati. Ix yalan viñ d'ayin to tzul vac' jun viñ quelem tic d'ayach. Tob' ay tas sgana viñ syal d'ayach, xchi viñ.

¹⁹ Axo viñ coronel chi' ix quetzanel viñ, ix snitzanel sb'a eb' viñ schavañil.

—¿Tas a gana tzal d'ayin? xchi viñ d'a viñ.

²⁰ Yuj chi' ix yalan viñ quelem chi':

—Ay eb' israel ix alani, tob' ol sc'an eb' d'ayach yic tzic'b'at viñaj Pablo d'a yichañ eb' viñ sat yajal q'uic'an. Ol stz'acan yal eb' d'ayach to ayto val tas sgana eb' syab' d'a viñ. ²¹ Palta mañ a cha ab'i. Yujto más am 40 eb' ol sc'ub'ejel sb'a d'a yol b'e, yic ol smac'cham viñ eb'. Yujto ix yac' sti' eb' to mañ ol va eb', malaj pax tas ol yuc' eb' masanto ol smac'cham viñ eb'. Ix sc'anancot syaelal eb' d'a Dios tato mañ ol elc'och icha ix yal eb' chi'. A ticnaic listaxo yaj eb'. Van stañvan eb' yab'i tato ol ac'b'at viñ, xchi viñ.

²² Axo viñ coronel chi' ix checan pax viñ quelem chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—Malaj junoc mach b'aj tzala' tato ix ul al jun tic d'ayin, xchi viñ d'a viñ.

Cheb' ilb'at viñaj Pablo d'a viñ yajal scuchan Félix

²³ Ix lajvi chi' ix yavtancot chavañ eb' viñ capitán viñ coronel chi'. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Tzeyac' lista chab'oc ciento soldado ol b'at d'a yoc, 70 oc eb' ol b'at d'a yib'añ chej yed' chab'oc ciento eb' syic' slanza, yic sb'at eb' d'a choñab' Cesarea d'a q'ue ac'valil tic. ²⁴ Tzeyac'an lista jayvañoc schejal viñaj Pablo. Yujto yovalil ol eyic'b'at viñ d'a viñaj Félix, viñ yajal. Te lista tzeyutej e b'a yic malaj ol ic'an viñ d'a yoltac b'e, xchi viñ.

²⁵ Ix yac'anb'at jun scarta viñ d'a viñaj Félix chi'. A jun carta chi' icha tic syala':

²⁶ A in Claudio Lisias in, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vajalil Félix. Svac'b'at szatzil a c'ool ta'. ²⁷ Tic svac'b'at jun viñ scuch Pablo d'ayach. A eb' israel ix yaman viñ. Ijan ix mac'jicham viñ yuj eb', palta ix in col viñ yed' eb' soldado yujto ix vab'i to aj Roma viñ. ²⁸ In gana ix vab'i tas yuj ix ac'jioch d'a yib'añ viñ yuj eb' israel chi'. Yuj chi' ix vic'b'at viñ d'a yichañ eb' viñ sat yajal yaj d'a scal eb'. ²⁹ Axo ix vab'ani to yujñej sley eb' ix och smul viñ d'a eb'. Palta mañ smojoc smac'jicham viñ, añejtona' mañ smojoc yoch viñ d'a preso. ³⁰ Palta ix vab'i to ay eb' israel ix slajtiej sb'a, ix yalan eb' to ol smilcham viñ eb'. Yuj chi' svac'b'at viñ d'ayach. Ix valan d'a eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ viñ chi' to syal sb'at eb' d'ayach, b'at yalan eb' tas val spensar eb' d'a spatíc viñ. Añej tic svalb'at d'ayach, xchi viñ d'a scarta chi'.

³¹ Axo eb' soldado chi' ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal viñ. Ix yic'anb'at viñaj Pablo chi' eb' d'ac'valil. Ix c'och eb' d'a choñab' Antípatris. ³² Axo d'a junxo c'u, a eb' soldado ix cot d'a yoc chi' ix meltzajxican eb' b'aj ay scuartel chi'. Axo eb' ayq'ue d'a yib'añ chej ix b'at eb' yed' viñ. ³³ Axo yic ix c'och eb' d'a choñab' Cesarea chi', ix yac'an ch'añ carta chi' eb' d'a viñ yajal chi'. Ix yac'ancan viñaj Pablo chi' eb' d'a viñ. ³⁴⁻³⁵ Ix lajvi yilan ch'añ carta chi' viñ, ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Pablo chi' tas choñab'il b'aj cotnac viñ. Axo ix yab'an viñ to aj Cilicia viñ, ix yalan viñ d'a viñ:

—Javocab' eb' tz'ac'anoch d'a ib'añ chi'. Ichato chi' ol vab'ani tas ol ala', xchi viñ.

Ix lajvi chi', ix yalan viñ to stañvaj viñ d'a yol spat viñaj Herodes b'aj syac' yajalil.

24

Slolonel viñaj Pablo d'a viñaj Félix

¹ Yoilxo c'ual sc'och viñaj Pablo d'a Cesarea chi', ix c'och viñaj Ananías, viñ sat sacerdote. Ajun pax jayvañ eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio yed' jun viñ licenciado scuch Tértulo. Ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñaj Félix chi'

yic syac'anb'at eb' viñ d'a yib'añ viñaj Pablo chi'. ² Ayic ix ic'jicot viñ, ix och ijan viñaj Tértulo chi' yac'anb'at d'a yib'añ viñ. Ix yalan viñ icha tic d'a viñaj Félix chi':

—Ach cajal Félix, yuj val dios d'ayach, uuj junc'olal caji. Te vach' yaj jantacñej tas d'a yol a c'ab', yujto te jelan ach. ³ Te vach' ach. A d'a junjun lugar chequel yaji to vach'ñej tas tza c'ulej. Yuj val dios d'ayach. ⁴ Palta yic max quiq'uec' nivanoc tiempo d'ayach, ¿ma max ac' pavor ab'an jay b'elañ lolonel co gana scal tic d'ayach? ⁵ A viñaj Pablo tic, scab' val syail yuj viñ. Ijan max techaj cuuj. Slaj ec' viñ stzuntzej chañ oval d'a scal eb' quetisraelal d'a junjun lugar. Yajal yaj viñ d'a junxo macañ c'ayb'ub'al, aton eb' syac'och spensar d'a jun viñ aj Nazaret. ⁶ Ix yac'lej viñ yic'anoch eb' mañ israeloc d'a yol yamaq'uul stemplo Dios yic tz'ixtaxel d'a yichañ Dios. Yuj chi' ix co yam viñ. Co gana ix co ch'olb'itej yaj viñ, icha syal ch'añ ley aycan d'a yol co c'ab', ⁷ palta axo viñaj Lisias, viñ coronel ix yecoch sb'a d'a co cal. Ix b'at viñ yiq'uelta viñ d'a yol co c'ab'. ⁸ Ix yalan viñ d'a eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ viñaj Pablo tic to yovalil scot eb' d'ayach. A ach tic, syal a c'anb'an ab' d'a viñaj Pablo tic. Ichato chi' ol ilanelta to yel, mañ nab'añejoc squic'cot d'a yib'añ viñ, xchi viñaj Tértulo chi'.

⁹ Axo eb' viñ israel ajun yed' viñ, ix yal pax eb' viñ:

—Te yel syal viñaj Tértulo tic, xchi eb' viñ.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix yac'an yechel viñ yajal chi' yic slolon viñaj Pablo chi'. Yuj chi' ix yal yic viñ icha tic:

—Mamin Félix, a ach tic, vojta to nivanco tiempo ayach och juezal d'a co nación tic. Yuj chi' tzin tzalaji svalan tas vaj d'ayach. ¹¹ Syal ojtacaneli to yel juntzañ ol val tic d'ayach. Manto c'ochlaj slajchavil c'ual in c'och d'a Jerusalén, yic sval in b'a d'a Dios. ¹² Malaj junoc anima tzin telaj in b'a yed'oc. Malaj pax junoc lugar b'aj tzec' vac'q'ue somnaj eb' anima. Mañoc d'a yamaq'uul stemplo Dios, mañoc d'a yol spatil culto, mañoc pax d'a junocxo lugar d'a Jerusalén chi'. Malaj jab'oc in mul ix ilchaj yuj eb'. ¹³ A eb' tz'ac'anoch tic d'a vib'añ, malaj jab'oc tas sch'ox eb' tato yel juntzañ tas syac'och eb' tic d'a vib'añ. ¹⁴ Yel toni, a Dios, aton sDiosal eb' in mam vicham, a d'ay svac' em in b'a, icha syal co c'ayb'ub'al, aton jun macañxo c'ayb'ub'al tic syal eb'. Palta a in tic, svac'och d'a in c'ol jantac tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés yed' jantac tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios. ¹⁵ Svac' val och Dios yipoc in c'ool to ol pitzvocxi eb' chammac smasanil, jantacñej eb' tojol spensar yed' pax eb' mañ tojoloc. Icha pax chi' sna eb' tic ved'oc. ¹⁶ Yuj chi' svil val in b'a, yic max och in mul d'a Dios, yic max och pax in mul d'a eb' vetanimail.

¹⁷ Ay xom sjayiloc ab'il mañxo in ayoc ec' d'a Jerusalén chi'. Yuj chi' in c'ochxi, yic svac' jab'oc in colval d'a eb' meb'a' d'a scal eb' vetchoñab' tic, yic svac'an pax jab'oc in silab' d'a Dios. ¹⁸ Ayinec' d'a yol yamaq'uul stemplo Dios, yic svac'an in silab' chi'. Toxo ix in b'o in b'a ichataxon co ley. Jayvaññej anima ayoch ved'oc, malaj mach ñilanochi. Malaj jab'oc oval ix in saya'. Palta ata' ix in syam juntzañ eb' israel aj Asia. ¹⁹ Tato ay val in mul ix yil eb', cotocab' eb' d'a ichañ tic, ul yalocab' eb' tas in mul chi'. Octom a val eb' ix javi. ²⁰ A eb' tz'ac'anoch d'a vib'añ ayec' tic, yalocab' eb', tato ay in mul ix ilchaj yuj eb' viñ sat yajal yaj d'a scal eb' israel ayic ix in sch'olb'itan eb'. Añej tato mul jun tic: ²¹ Ayic ay in ec' d'a yichañ eb' viñ yajal chi', te chañ ix val icha tic: Van in ch'olb'itaji yujto

svac'och d'a in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac, xin chi, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.

²² Axo viñaj Félix chi' yojtac viñ sic'lab'il tas yaj sc'ayb'ub'al eb' creyente. Yuj chi' ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ:

—Cotocab' viñaj Lisias, viñ coronel chi'. Ol ul yalan viñ d'ayin tas val yaj jun eyoval tic. Ichñejocab' ta' scan b'ela, xchi viñ.

²³ Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñ capitán to añeja' stañvaj viñaj Pablo chi'. Palta libre val tz'aj viñ. Syal slolon viñ yed' eb' svach'c'ool, syal pax yac'an eb' tas yovalil tz'och yuj viñ.

²⁴ Ayxom jayeoc c'ual chi', ix jax viñaj Félix d'a Cesarea chi' junelxo. Ajun ix yetb'eyum viñ scuch Drusila yed'oc, israel ix. Axo viñ ix avtancot viñaj Pablo chi' yic sc'amb'ej yab' viñ d'a viñ tas scutej cac'anoch Jesucristo d'a co c'ool. ²⁵ Ix yalan viñaj Pablo chi' d'a viñ to yovalil vach' scutej co b'eyb'al, sco cachanoch vaan co b'a yic max co c'ulej chucal. Ix yalanpax viñ to ol ch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te xiv viñ. Ix yalan viñ d'a viñ:

—C'ocb'ilxo chi' tzala'. Tato ay b'aj ol och in colanil, ol ach vavtejxicoti, xchi viñ.

²⁶ A viñaj Félix chi', sgana viñ to ix yac' jab'oc tumin viñaj Pablo chi' d'a viñ d'a elc'altac, yic tz'actajel viñ yuj viñ. Yuj chi' tzijtum el ix avtajcot viñ yuj viñ yic slolon viñ yed' viñ. ²⁷ Chab' ab'il ix yac' viñ icha chi' yed' viñaj Pablo chi'. Ix lajvi chi', ix el viñ d'a yopisio. Axo viñaj Porcio Festo ix ochcan sq'uexuloc viñ. Axo yic ix el viñaj Félix chi' d'a yopisio chi', ix canñej viñaj Pablo chi' d'a yol preso chi' yuj viñ yic vach' stzalaj eb' israel yed' viñ.

25

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ viñaj Festo

¹ Axo viñaj Festo chi', ix c'och viñ d'a Cesarea, yic tz'och viñ yajalil. Yoxil c'ual schaan yopisio viñ chi', ix q'ue viñ d'a Jerusalén. ² Axo eb' viñ sat sacerdote yed' juntzañxo eb' ay yopisio, ix c'och eb' d'a viñ yic sc'anoch eb' d'a yib'añ viñaj Pablo chi'. ³ Ix och ijan eb' sc'anan d'a viñaj Festo chi', yic vach' tz'ic'jicot viñaj Pablo chi' d'a Jerusalén chi'. Ix yal eb' icha chi' yujto sgana eb' smilcham viñ d'a voltac b'e. ⁴ Palta ix yalan viñ d'a eb':

—Preso yaj viñaj Pablo chi' d'a Cesarea ticnaic. Yicto jaye' c'ual tic ol in b'atxc ta'. ⁵ Yuj chi' syal sb'at eb' eyajalil d'a Cesarea chi' ved'oc. Tato ay smul viñaj Pablo chi', syal b'at yalan eb' ta', xchi viñ d'a eb'.

⁶ Ix am ec' vajxaqueoc, ma lajuñeoc c'ual viñaj Festo d'a Jerusalén chi'. Ix lajvi chi' ix paxxi viñ d'a Cesarea chi'. Axo d'a junxo c'u ix em c'ojan viñ d'a sc'ojnub' b'aj sb'o yaj oval. Ix lajvi chi' ix yac'an ic'jocot viñaj Pablo chi' viñ. ⁷ Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñ, a eb' israel ix cot d'a Jerusalén ix c'och oyan eb' d'a stz'ey viñ. Tzijtum tas ix yac'och eb' d'a yib'añ viñ, palta malaj jab'oc tas sch'oxani tato yel syal eb'. ⁸ Ix yalanpax viñaj Pablo chi' d'a eb' icha tic:

—Toxon malaj jab'oc in mul ochnac d'a sley eb' vetisraelal. Malaj in mul ochnac d'a stemplo Dios. Malaj pax in mul ochnac d'a viñ cajal d'a Roma, xchi viñ.

⁹ Palta yujto sgana viñaj Festo chi' to vach' scan viñ d'a eb' israel, yuj chi' ix sc'amb'ej viñ d'a viñaj Pablo chi':

—¿Tzam yal a c'ol tzach b'at d'a Jerusalén yic vach' ata' ol ach in ch'olb'itej? xchi viñ.

¹⁰ Axo ix yalan viñaj Pablo chi' d'a viñ:

—A d'a yichañ viñ cajal d'a Roma tzin c'anb'at in b'a. Añej ta' syal in ch'olb'itaji. Ina ojtac, malaj in mul ix och d'a eb' israel tic. ¹¹ Tato ay junoc in mul smoj in cham yuj jun, in chamocab'i. Palta tato malaj in mul scheclaj yuj eb' israel tic, malaj junoc mach syal in yac'anoch d'a yol sc'ab' eb'. Tic tzin c'anb'at in b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Ato viñ ol in ch'olb'itanoc, xchi viñ.

¹² Axo viñaj Festo chi' ix lolon viñ yed' eb' tz'ac'an spensaril. Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a viñaj Pablo chi':

—A ach tic ix a c'anb'at a b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Yuj chi' ata' ol ach vac'b'ati, xchi viñ.

C'ohnac viñaj Pablo d'a yichañ viñ rey Agripa

¹³ Ayxom sjayiloc c'ual, ichato chi' ix ja viñaj rey Agripa^{25.13} yed' ix Berenice d'a Cesarea chi', yic tzul sc'uman viñaj Festo chi' eb', yujto toto ix och viñ d'a yopisio. ¹⁴ Ix ec' jaye' c'ual eb' ta'. Ay jun c'u ix yal viñaj Festo chi' d'a viñ rey chi' tas yaj viñaj Pablo chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—Ayc ix el viñaj Félix d'a yopisio ay jun viñ scuch Pablo ix can d'a preso yuj viñ. ¹⁵ Ayc ix in xid'ec' d'a Jerusalén, a eb' sat sacerdote yed' eb' ichamtac vinac ay yopisio ix c'och eb' d'ayin, ix yac'anoch eb' d'a yib'añ viñaj Pablo chi'. Sgana eb' ix vac'och chamel d'a yib'añ viñ. ¹⁶ Yuj chi' ix val icha tic d'a eb': A yaj ley d'ayori aj Roma ori tic, max yal scomon ac'jioch chamel d'a yib'añ junoc anima. Yoalil syil-lajoch sat yed' eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ chi' d'a yichañ viñ juez yic syac'lej yic'anel d'a yib'añ, xin chi' d'a eb' aj Jerusalén chi'. ¹⁷ Yuj chi' axo ix ja eb' d'a tic maj viq'uec' tiempo. A d'a junxo c'u ix in och d'a in despacho b'aj sb'o yaj oval. Ix in checan ic'jocot viñaj Pablo chi'. ¹⁸ A in naani to ay val smul viñ. Palta axo eb' ix ac'anoch d'a yib'añ viñ chi', malaj val smul viñ ix yac'och eb' d'a yib'añ icha ix vutej in naani. ¹⁹ Añej ix yal eb' to ay smul viñ d'a sc'ayb'ub'al eb'. Ix yalan eb' yuj jun viñ chamnacxo scuch Jesús. Axo yujto syal viñaj Pablo chi' to pitzan viñ, yuj chi' syac'och eb' d'a yib'añ viñ. ²⁰ A in xo tic max nachaj vuuj tas svutej in b'oan yaj d'a eb'. Yuj chi' ix in c'anb'ej icha tic d'a viñaj Pablo chi': ¿Tzam yal a c'ool tzach b'at d'a Jerusalén yic vach' ata' tzach in ch'olb'itej? xin chi' d'a viñ. ²¹ Palta axo ix yalan viñ d'ayin: Tic tzin c'anb'at in b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Ato viñ ol in ch'olb'itanoc, xchi viñ d'ayin. Yuj chi' a inxo ix vala' to scan viñ d'a preso, masanto ol vac'b'at viñ d'a viñ cajal chi', xchi viñaj Festo chi'.

²² Ix lajvi yab'an juntzañ chi' viñaj rey Agripa chi', ix yalan viñ d'a viñaj Festo chi':

—A inxo tic, in gana svab' tas syal viñaj Pablo chi', xchi viñ.

Ix yalan viñaj Festo chi' d'a viñ:

—Tato icha chi', q'uic'anto ttab' tas syal viñ, xchi viñ d'a viñ.

²³ Axo d'a junxo c'u, ix c'och viñaj rey Agripa yed' ix Berenice chi'. Yelxo val te vach' yilji eb' yed' spichul, ix och eb' b'aj sb'o yaj oval. Ix och pax eb' yajal soldado yed' eb' ichamtac vinac d'a jun choñab' chi'. Axo viñaj Festo chi' ix checan ic'jocot viñaj Pablo chi'. ²⁴ Ix lajvi chi', ix yalan viñ icha tic:

25.13 **25:13** A jun viñ scuch Agripa sb'inaj d'a tic, a viñaj rey Herodes ay uninal viñ, viñ ix snib'ej yac'anham viñaj Pedro, syalcot d'a Hechos 12.

—Ach Rey Agripa yed' e masanil ix e molb'ej e b'a tic qued'oc, ina viñaj Pablo tic. Masanil eb' israel ix alan d'ayin to ay smul viñ. Ix yal eb' d'ayin d'a Jerusalén, ix yalanpax eb' d'ayin d'a Cesarea tic to mañxo smojoc pitzan viñ. ²⁵ Palta tzin na a in tic to malaj junoc smul viñ, yic smoj scham viñ yuuj. Toxo ix sc'anb'at sb'a viñ d'a viñ cajal Augusto, yic vach' a viñ ol ch'olb'itan viñ. Yuj chi' tzin na'a to ol vac'b'at viñ. ²⁶ Palta malaj tas vach' tzin tz'ib'ejb'at d'a viñ cajal chi' yuj viñ. Yuj chi' ix vic'cot viñ d'a ichañ ach rey Agripa yed' d'a eyichañ e masanil. A ticnaic, c'anb'ejec eyab' d'a viñ, ta icha chi' ay junoc smul viñ tz'ilchaj eyuuj, yic a jun chi' ol in tz'ib'ejb'at d'a viñ cajalil chi'. ²⁷ ¿Tom ol yal vac'anb'at junoc presovum tato max in tz'ib'ejb'at smul tz'och d'a yib'añ? xchi viñaj Festo chi'.

26

Slolonel viñaj Pablo d'a viñaj rey Agripa

¹ Axo viñaj rey Agripa chi' ix alan d'a viñaj Pablo chi':

—Syal alan ticnaic tas aji, xchi viñ.

Ix yic'anchari sc'ab' viñaj Pablo chi', ix och ijan viñ yalan icha tic:

²—Ach rey Agripa, tzin te tzalaji yujto tzin a cha lolon d'a ichañ, yujto in gana sviq'uel jantactiej tas ix yac'och eb' vetisraelal d'a vib'añ. ³ Te vach' sval d'ayach, yujto ojtactaxon co ley a oñ israel oñ tic. Ojtac pax tas tz'ic'an co telan co b'a. Yuj chi' tzin c'an d'ayach to nivan tzutej a c'ol d'ayin yic tzab'an tas ol val d'ayach.

A sb'eyb'al viñaj Pablo d'a yalañtaxo

⁴ A eb' vetisraelal smasanil, yojtactaxon eb' tas vutejnac in b'eyb'al d'a in choñab' yed' d'a Jerusalén yictax ix in cotoch uninal. ⁵ Tato ay sgana eb' syala', syal yalan eb' to ayxo tiempo fariseo in. A eb' fariseo chi' yelxo val sc'anab'ajej juntzañ b'eyb'al yic co c'ayb'ub'al eb'. ⁶ Axo ticnaic, syac'och eb' d'a vib'añ yujñej to svac'och yipoc in c'ol tas yalnaccan Dios ayic yac'annaccan sti' d'a eb' co mam quicham. ⁷ A eb' quetisraelal slajchavil macañ, van stañvan eb' yelc'och tas yalnaccan Dios chi'. Yuj chi' c'ual d'ac'val yac'anem sb'a eb' d'a Dios. Ach rey Agripa, yujñej to tzin tañvej yelc'och jun chi', yuj chi' syac'och eb' vetisraelal chi' d'a vib'añ ticnaic. ⁸ A exxo tic, ¿tas yuj max eyac'och d'a e c'ool to a Dios tz'ac'an pitzvocxi eb' chamnac?

⁹ A in pensar d'a yalañtaxo, to svac' chucal d'a eb' yic Jesús aj Nazaret. A in naani to te vach' svutej in b'a. ¹⁰ Icha chi' vutejnac in b'a d'a Jerusalén. Ochnac vopisio yuj eb' viñ sat sacerdote, yuj chi' tzijtum eb' creyente vac'nacoch d'a preso. Ayic smac'jicham eb', tzin tac'vib'at d'a spatic eb'. ¹¹ Tzijtum el vac'nacoch syaelal eb' yic maxtzac yac'och Jesús eb' d'a sc'ool in naani. Icha chi' ec' vutejnac in b'a d'a yoltac spatil culto. Te nivan chichonnac in c'ol d'a eb'. Xid'nac in pax ec' d'a juntzañ choñab' te najat, xid' vac'annacoch syaelal eb'.

Chajtil aj schaannac Cristo viñaj Pablo

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Yuj val in chichonc'olal chi', a junel b'at in d'a choñab' Damasco. Yujto ay vopisio yuj eb' viñ sat sacerdote, yuj chi' schec in b'at eb' viñ. ¹³ Palta ach rey sval d'ayach, tas aj in. Ayic van in b'ey d'a chimc'ualil, vilan scot copnaj jun saquilqu'inal d'a satchañ. Ec'alto yoc d'a yoc c'u. Emul copnaj d'a vib'añ yed' d'a yib'añ eb' ajun ved'oc. ¹⁴ Telvi oñ d'a sat

luum yuj jun saquilq'uinal chi' co masanil. Vab'an yavaj jun, yalan d'a ti' hebreo icha tic: Saulo, Saulo, ¿tas yuj tzin ixtej? Palta munil tzixtej a b'a icha junoc noc' vacax stec'vaj och d'a junoc te te' stecjioch d'ay, xchi d'ayin. ¹⁵ Valan d'ay: Mamin, ¿mach ach? xin chi. Yuj chi', yalan Cajal Jesús d'ayin: A in ton tic, Jesús in. A in ton tzin ixtej. ¹⁶ Palta q'ueañ vaan. Tzul in ch'ox in b'a d'ayach yic ol ach och in checab'oc, ol alanel yab'ixal tas ix il tic yed' jantacñej tas toto ol in ch'ox ila'. ¹⁷ A ticnaic, tzach in checb'at d'a eb' mañ israeloc. Ol ach in colelta d'a yol sc'ab' eb' yed' d'a yol sc'ab' eb' etisraela. ¹⁸ Tzach in checb'at d'a eb' yic vach' ol javoc spensar eb', yic syactejcan jun sb'eyb'al eb' yic q'uaic'alg'uinal, axo yoch eb' d'a jun saquilq'uinal yic Dios. Ol elcan eb' d'a yol sc'ab' viñ diablo, axo d'a yol sc'ab' Dios ol ochcan eb'. Ol in yac'och eb' d'a sc'ool yic vach' ol ac'joccan lajvoc smul eb'. Ichato chi' ol och eb' yetb'eyumoc eb' ayxo och yicoc Dios, yujñej in yac'anoch eb' d'a sc'ool, xchi Jesús d'ayin.

¹⁹ Yuj val chi', ach rey Agripa, in c'anab'ajej tas ul yalcan Jesús chi' d'ayin, ayic scot d'a satchaari ul sch'oxan sb'a. ²⁰ Yuj chi' a d'a Damasco chi' in b'ab'laj alejel slolonel Dios. Slajvi chi' ec' valanel d'a Jerusalén yed' d'a masanil yol yic Judea, svalanpax d'a eb' mañ israeloc to sna sb'a eb', syac'anpaxoch spensar eb' d'a Dios. Svalan pax d'a eb' to yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb', yic vach' scheclaji to yel sna sb'a eb'. ²¹ Yujto ix valel juntzañ chi', yuj chi' ix in syam eb' israel d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yac'lan eb' in smilanchamoc. ²² Palta a Dios ix colvaj ved'oc. Yuj chi' te tec'an ix vutej in b'a. Añejtona' pax ticnaic, tec'an svutej in b'a valanel slolonel Dios d'a masanil anima. Sval d'a eb' nivan yelc'ochi, sval pax d'a eb' malaj yelc'ochi. A eb' schecab' Dios d'a peca' yed' viñaj Moisés, ayocto stz'ib'annaccan eb' tastac ol javoc. Añej juntzañ chi' tzec' valeli. ²³ Svalaneli to a Cristo yovalil ix yab' syail, ix chami. Ix lajvi chi', axo ix b'ab'laj pitzvixi d'a scal eb' chamnac yic syalanel yab'ixal colnab'il d'a eb' quetchoñab' yed' d'a eb' anima smasanil, xchi viñaj Pablo chi'.

²⁴ Ayic van yalan juntzañ chi' viñaj Pablo chi', axo viñaj Festo chi' ix q'ue jucnaj viñ, ix yalan viñ d'a viñ:

—Pablo, tecan to ay tas tz'ixtan yol a jolom. Mañ jantacoc tas a c'ayb'ejnac, yuj chi' a' ix q'ue d'a a jolom, xchi viñ d'a viñ.

²⁵ Palta ix tac'vi viñaj Pablo chi':

—Ach vajalil Festo, malaj tas tz'ixtan yol in jolom. A juntzañ lolonel sval tic d'ayex, te yel, te nivan yelc'ochi. ²⁶ Axo viñaj rey Agripa tic, yojtactaxon juntzañ tic viñ sic'lab'il. Yuj chi', tec'an val svutej in b'a valan juntzañ tic d'a yichañ viñ. A juntzañ sval tic, mañ c'ub'eltacoc yaji, yojtacñej eb' anima smasanil. Yuj chi' vojttac to yojttac pax viñ rey tic. ²⁷ A achxo tic ach rey Agripa, ¿tzam ac'och d'a a c'ool tas yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'? Vojttac to tzac'och d'a a c'ool, xchi viñaj Pablo chi'.

²⁸ Yuj chi' ix tac'vi viñ rey chi' d'a viñ:

—¿Tom yujñej jab' tzal tic tzin och cristianoal tza na'a? xchi viñ.

²⁹ Yuj chi', ix yalan viñaj Pablo chi':

—Vach'chom yujñej jab' ix val tic d'ayach, mato yujto tzijtumto tas ol eyab'i, monococ tz'el d'a sc'ool Dios to icha ix in aj tic icha pax chi' tzach aj yed' jantac eb' ix ab'an tas ix val tic, palta max ex tzec'chajlaj d'a q'uen cadena icha vaj tic, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

³⁰ Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ, ix q'ue liñan viñ rey chi' yed' ix Berenice. Añejtona' ix q'uepax liñan viñaj Festo yed' jantacñej eb' ayec' chi' ta'. ³¹ Ix sb'esanel sb'a eb', yic smol alej eb' tas ol aj jun chi'. Ix yalan eb':

—Mañ smojoc scham jun viñ tic, yujto malaj jab'oc smul viñ, añejtona' mañ smojoc ayoch viñ d'a preso tic, xchi eb' viñ.

³² Ix yalan viñaj Agripa d'a viñaj Festo chi':

—Syal cac'anel viñ d'a libre ticnaic, ichocta' maj sc'anb'at sb'a viñ d'a viñ cajal d'a Roma chi', xchi viñ.

27

Ac'b'ilb'at viñaj Pablo d'a Roma

¹ Ix slajtian sb'a eb' viñ yajal to sb'at viñaj Pablo d'a Roma d'a yol yic Italia. Yuj chi' ix ac'ji entregar viñ yed' jayvañxo eb' yetpresovumal d'a yol sc'ab' jun viñ capitán scuchan Julio. A jun viñ chi', yetb'eyum sb'a viñ yed' jun macañ eb' soldado viñaj Augusto. ² Ix oñ och d'a yol jun barco yic choñab' Adramitio. A te' barco chi', d'iñan yec' te' d'a junjun lugar d'a stitac Asia. Ayic ix oñ b'at d'a yol te', ix b'at pax viñaj Arístarco qued'oc, aton viñ aj Tesalónica d'a yol yic Macedonia. ³ Axo d'a junxo c'u ix oñ c'och d'a choñab' Sidón. A viñaj Julio chi', te vach' ix yutej spensar viñ d'a viñaj Pablo chi', yuj chi' ix ac'ji spermiso viñ yuj viñ b'at sc'uman eb' svach'c'ool, yic syac' eb' tas yovalil tz'och yuj viñ. ⁴ Ix oñ elxi d'a Sidón chi', ix oñ ec' d'a slac'anil Chipre ay d'a snañal a' mar. A d'a co quexañ ix can Chipre chi' yujto mañ tojoloc sb'ey ic'. ⁵ Ix oñ ec' d'a stitac Cilicia yed' d'a stitac Panfilia. Ix oñ c'och d'a choñab' Mira, aton jun ay d'a yol yic Licia.

⁶ Axo viñ capitán chi' ix sayanec' junxo te' barco ta'. Ix ilchaj jun te' barco yic Alejandría yuj viñ van sb'at d'a Italia. Yuj chi' d'a yol te' ix oñ yac'xioch viñ. ⁷ Ayic ix oñ b'atxi te tzijtum c'ual ix oñ b'eyi, yujto c'oñanc'olal sb'ey te' barco chi'. Pural ix oñ c'och d'a yichañcot choñab' Gnido. Ix lajvi chi', ix oñ ec' d'a slac'anil choñab' Salmón, ix oñ ec' pax d'a Creta, aton jun ay d'a snañal a' mar, yujto a jun ic' chi' añeja' mañ tojoloc sb'eyi. ⁸ Pural ix oñ ec' d'a sti' Creta chi' masanto ix oñ c'och d'a jun choñab' scuch "B'aj Vach' Tz'och vaan Te' Barco" ay d'a slac'anil choñab' Lasea.

⁹ Te ayxo smay sb'eyec' te' barco chi' d'a yib'añ a' mar chi', yujto toxo ix te ec' tiempo, vanxo sja ñab'il q'uinal. ¹⁰ Yuj chi' ix yal viñaj Pablo d'a eb' icha tic:

—Ex vetanimail, svila' to te ay smay co b'at ticnaic. Ol lajvoquel te' barco tic yed' yicatz smasanil. Añejtona' ay pax smay ol oñ chamoc, xchi viñ d'a eb'.

¹¹ Palta a viñ capitán chi', maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Pablo chi'. Añej tas ix yal viñ tz'ic'an b'ey te' barco yed' viñ aj barco chi' ix scha yab' viñ. ¹² A d'a jun lugar chi', malaj b'aj syal scan vaan te' barco chi' yic tz'ec' ñab'il q'uinal chi'. Yuj chi' quenxoñej mañ masaniloc eb' ix naani to vach' tzoñ b'atñej, ta icha chi' colan tzoñ c'och d'a choñab' Fenice d'a yol yic Creta chi'. Ata' sgana eb' ix co tañvej ec' ñab'il q'uinal chi', yujto mañ ovoc sc'och ic' ta'.

Pitzvinac chaañ jun nivan ic' d'a yib'añ a' mar

¹³ Ix sna eb' to vach' tzoñ b'ati, yujto ay jun ic' c'ojanc'olal van scot d'a sur. Yuj chi' ix oñ b'ati. Ix oñ ec' d'a slac'anil stitac Creta chi'. ¹⁴ Palta junanto rato chi' ix pitzvichaañ junxo nivan ic' tz'ec' d'a jun luum chi'. ¹⁵ Ix och chulan ic' d'a te' barco chi', majxo yal-laj sb'at te' b'aj sja ic' chi'. Yuj chi' ix cactey quic'anb'at te' b'aj sja ic' chi', munilxoñej ix b'at te' b'aj sb'at ic' chi'. ¹⁶ Ix oñ ec' d'a stz'ey jun yune' lugar scuch Claudia ay d'a snañal a' mar. Ata' mañxo ovoclay ic' icha ix aj sja d'a sb'ab'elal chi'. Aytaxon jun te' co yune' barco toc'b'il yuj te' nivan chi'. Pural ix q'ueta te' co toc'an d'a yib'añ te' nivan chi'. ¹⁷ Ix lajvi sq'uec'och te' d'a yib'añ te' nivan chi', axo eb' aj barco chi', ix sc'an juntzañ nivac lasu eb', yic szec'an tzatzb'oc te' nivan chi' eb'. Yujto ix xiv eb' spoc'anem sb'a te' d'a yib'añ jun yarenail jun scuchan Sirte, ay d'a sjayil sti' a', yuj chi' ix stijemta juntzañ icha mantiado eb' ayq'ue d'a yib'añ te' barco chi', aton juntzañ smac'ji yuj ic'. Ix lajvi chi', ix oñ can ichñej ta'. Munilxoñej ix oñ yic'b'at te' yed' ic' chi'. ¹⁸ Añejtona' d'a junxo c'u, te ov jun ic' chi'. Yuj chi', ix och ijan eb' symancanel yicatz te' d'a yol a'. ¹⁹ Axo d'a yoxil c'ual, ix oñ colvaj yed' eb' aj barco chi'. Ay pax juntzañ syamc'ab'il te' barco chi' ix co yumcanel yed' eb'. ²⁰ Nivan tiempo majxo quil-laj c'u yed' q'uen c'anal. Axo yuj jun ic' te ov ix c'och chi' d'ayori, majxo co nalaj tato tzato oñ colchaji.

²¹ Nivan tiempo majxo oñ valaj. Ix lajvi chi' ix q'ue liñan viñaj Pablo chi' d'a co cal. Ix yalan viñ:

—Ex vetanimail, octom val ix e cha eyab' tas ix vala'. Octom maj oñ cotlaj d'a Creta chi'. Tato icha chi', maj am ja jun tic d'a quib'añ, malaj am pax jab'oc tas ix sateli. ²² Axo ticnaic sval d'ayex, tec'an tzeyutej e b'a, yujto malaj junoc oñ ol oñ chamoc. Vach'chom ol lajvoquel te' barco tic. ²³ Yujto a q'uiq'ui d'ac'val ix ul sch'ox sb'a jun yánel Dios d'ayin. Aton jun Dios b'aj svac' em in b'a, yujto a' ay in yico'. ²⁴ Ix yalan jun ángel chi' d'ayin icha tic: Pablo, mañ ach xivoc, yujto yovalil ol ach c'och d'a yichañ viñ yajal d'a Roma. Uujñej ol colchajcanel eb' ayec' ed' d'a yol te' barco tic yuj Dios, xchi d'ayin. ²⁵ Yuj chi', tec'an tzeyutej e b'a ex vetanimail, yujto svac'och Dios yipoc in c'ool to yovalil ol elc'och icha ix yal jun ángel chi' d'ayin. ²⁶ Palta yovalil ol oñ yumjocanel d'a jun lum luum ay d'a snañal a', xchi viñaj Pablo chi'.

²⁷ Ayic ix lajvi scharlajuñtil c'ual, añeja' ay oñ ec' d'a a' mar yic Adria. Toxo ix oñ c'axpajec' d'a jun a' mar chi' yuj ic'. Axo d'a chimilac'val, a snaan eb' smunlaj d'a te' to van co c'och d'a junoc luum. ²⁸ Ix yehtan sjulal a' eb'. Ay am junoc 40 vara sjulal a'. Ix b'at janic'xo te', ix yehtanxi eb', ayxoñej am junoc 30 vara sjulal a'. ²⁹ Ix xiv eb' smac'an poj sb'a te' d'a q'uen q'ueen ay d'a yich a'. Yuj chi' ix yac'och d'uñan charie' q'uen nivac q'uen eb' d'a spatic elc'och te'. Axo q'uen ix yamanoch vaan te'. Ix lajvi chi', ix stañvan eb' sacb'i. Ix snib'ej eb' elañchamel ix sacb'i. ³⁰ Axo eb' smunlaj d'a te' barco chi', ix snib'ej el sb'a eb' d'a elañchamel. Yuj chi', c'ub'eltac ix yaqu'em d'uñuñoc te yune' barco chi' eb' d'a yib'añ a' mar chi'. Axo ix yutej eb' yalani to a juntzañxo q'uen q'ueen ix yaqu'em eb' d'a sñi' te', yic malaj mach snaaneli tas van sc'ulan eb'. ³¹ Palta axo viñaj Pablo ix b'at alan d'a viñ capitán yed' d'a eb' soldado.

—Tato tz'el eb' d'a yol te' barco tic, val yel mañ ol oñ colchajlaj, xchi viñ.

³² Axo eb' soldado chi' ix tzepan sch'añal te' yune' barco chi'. Ix elcan d'irñaj te' sch'ocoj. ³³ Axo yic van sacb'i, ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb'

smasanil to yovalil sva jab'oc eb'. Ix yalan viñ icha tic:

—Schañlajuñilxo c'ual maxtzac ex vayi, maxtzac ex va yuj xivelal. ³⁴ Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tzex va'i yic vach' ol ochxoc eyip, yujto malaj junoc oñ ol oñ chamoc. Añejtona' malaj junoc oñ ol oñ lajvoc, xchi viñ d'a eb'.

³⁵ Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix yic'ancot jun pan viñ. Ix yac'an yuj diosal viñ d'a Dios d'a yichañ eb' smasanil. Ix xepan snañal ixim pan chi' viñ. Ix syamanoch viñ svaan ixim. ³⁶ Ichato chi', ix snivanan sb'a co c'ool co masanil. Ix oñ vaxi. ³⁷ 276 co b'isul d'a yol te' barco chi'. ³⁸ Ix lajvi co vaan tas icha co gana, ix vach' yunchajcanb'at nañalxo ixim trigo d'a yol a' mar chi' yic seb'b'i te' barco chi'.

Smac' poj sb'a te' barco d'a sat luum

³⁹ Axo yic ix sacb'i, ix yilanb'at lum luum eb' munlajvum d'a te' barco chi', palta mañ vojtcac eb' b'ajtil ay jun lugar chi'. Ix yilanb'at jun sc'ab' a' mar chi' eb', nab'a arena stitac. Ix snaan eb' to syac'lej eb' yic'anb'at te' barco chi' ta', talaj syal sc'och te' ta'. ⁴⁰ Ix stzegan d'iñchaj sch'añal q'uen syamanoch vaan te' barco chi' eb'. Ix can juntzañ q'uen q'ueen chi' d'a yol a' mar chi'. Ix stijanel sch'añal b'aj sch'umji te' eb', yic vach' syal sch'uman te' eb' junelxo. Ix yac'anxiq'ue jun icha mantiado eb' d'a chaar', yic a smac'ji yuj ic' sb'eyxi te'. Yuj chi' ix och ijan te' sb'at b'aj ay yarenail sti' a' chi'. ⁴¹ Palta ix spoq'uem sb'a te' d'a yib'añ q'uen arena ay d'a yich a'. Yuj chi' ix can ch'apan te' d'a q'uen arena chi'. Majxo ib'xoclaj jab'oc te'. Axo te' spatic elc'ochi van smac'jiel vecnaj te' yuj yipal a'. ⁴² Axo eb' soldado, ix snib'ej eb' smilcham eb' preso yaji yic vach' malaj eb' tz'eli, sb'atcan eb' elenal. ⁴³ Palta a viñ capitán chi' maj stac'laj viñ smiljicham eb' presovum chi', yujto sgana viñ scolcanel viñaj Pablo chi'. Yuj chi' ix yal viñ to a eb' syal smac'an a', syal sb'ab'laj b'at eb' d'a yib'añ a', yic tz'elc'och eb' d'a sti' a' b'aj ay lum luum. ⁴⁴ Axo eb' tzac'an sb'ati, ay eb' sb'at d'a yib'añ te' chemte'. Ay eb' sb'at d'a yib'añ juntzañxo ste'al te' barco chi'. Icha chi' ix cutej co b'a. Yuj chi' ix oñ colchajcanel co masanil. Ix oñ elcanc'och d'a sti' a' b'aj ay jun lum luum chi'.

28

Ayec' viñaj Pablo d'a jun luum scuchan Malta

¹ Axo yic ix oñ colchajcaneli ix cab'ani to a jun lum luum d'a snañal a' chi', Malta sb'i luum. ² Axo eb' aj choñab' chi' te vach' ix yutej spensar eb' d'ayoñ. Ix yac'anoch jun nivan c'ac' eb' yujto te siic, ay pax ñab'. Ix oñ yavtanb'at eb' c'axnel. ³ Axo viñaj Pablo chi' ix b'at mec'ancot juntzañxo te' b'olob'. Ayic van yac'anb'at te' viñ d'a yib'añ c'ac', ay jun noc' chan ix elta d'a scal te' yuj te' c'ac' chi'. Ix chiji sc'ab' viñ yuj noc', ix can chinan noc' d'ay. ⁴ Ayic ix yilan eb' aj choñab' chi' to ix can chinan noc' d'a sc'ab' viñ, ix yalan eb':

—A jun viñ tic, tecan mac'umcham anima viñ. Vach'chom ix yac' ganar viñ scolchaj d'a yib'añ a' mar tic, palta yovalil ol scha spac smul viñ chi', ol cham viñ, xchi eb'.

⁵ Axo viñaj Pablo chi', toñej ix stzicub'tañej sc'ab' viñ, ix em lañnaj noc' d'a scal te' c'ac' chi'. Malaj jab'oc ix ic'an viñ yuj noc'. ⁶ Axo eb' smasanil, ix stañvej eb' smal sc'ab' viñ chi'. A snaan eb' to d'a jun rato chi' ol cham viñ. Axo ix yilan eb' ix ec' tiempo, malaj jab'oc tas ix ic'an viñ. Yuj chi' ix sq'uex spensar eb'. Ix yalan eb' icha tic:

—A viñaj Pablo tic, tecan dios viñ, xchi eb'.

⁷ A d'a slac'anil b'aj ay oñ ec' chi', ata' ay sluum jun viñ yajal yaj d'a Malta chi', aton jun viñ scuch Publio. Ix oñ schaoch viñ d'a yol spat. Oxe' c'ual ix oñ ec' yed' viñ, te vach' ix yutej spensar viñ d'ayoñ. ⁸ Palta a viñ smam viñaj Publio chi', te penaay viñ. Van scham viñ yuj c'ac'al yab'il yed' chic'. Axo viñaj Pablo chi' ix och yed' viñ d'a yol scuarto. Ix lesalvi viñ. Ix lajvi chi' ix yac'anec' sc'ab' viñ d'a yib'añ viñ. Ichato chi' ix b'oxican sc'ool viñ. ⁹ Ixñej b'oxi sc'ool viñ chi', a juntzañxo eb' penaay d'a jun choñab' chi', ix laj c'och eb' d'a viñ. Ix b'oxipaxcan sc'ool eb'. ¹⁰ Te xajan ix oñ yil eb' anima d'a jun lugar chi'. Axo yic ix c'och stiempoal co b'atxi d'a yol junxo barco, ix laj yac' eb' tastac tz'och cuuj.

C'ohnac viñaj Pablo d'a Roma

¹¹ Oxe' ujal ix oñ ec' d'a Malta chi'. Ata' vaan och jun te' barco, van stañvan yec' riab'il q'uinal te' ta'. A te' barco chi', yic choñab' Alejandría te'. A d'a sat te' ayoch yechel chavañ sdiosal eb', aton Cástor yed' Pólux.^{28.11} A d'a yol te' ix oñ ochi, ix oñ b'ati. ¹² Ix oñ c'och d'a choñab' Siracusa. Axo ta' ix oñ vanaj oxe' c'ual. ¹³ Ix lajvi chi', ix oñ b'atxi, ix oñ ec' d'a slac'anil stitac lum luum, masanto ix oñ c'och d'a choñab' Regio. Axo d'a junxo c'u, ix cot jun ic' d'a sur. Yuj chi' ix oñ b'atxi, chab' c'ual ix oñ b'eyxi d'a sat a'. Ichato chi' ix oñ c'och d'a choñab' Puteoli. ¹⁴ Ata' ix ilchajel jayvañ eb' creyente cuuj. Ix yalan eb' to tzoñ can uqueoc c'ual ta' yed' eb'. Ix lajvi chi', axo d'a coc ix oñ b'at d'a choñab' Roma. ¹⁵ Axo eb' creyente aj Roma chi', ayic ix yab'an eb' to van co c'ochi, ix ul oñ scha eb' d'a b'e. Ay eb' ix ul oñ chaan d'a Apio b'aj ay jun mercado, ay pax eb' d'a Oxe' Posado. Axo ix yilanb'at viñaj Pablo chi' to van sc'och eb' d'a viñ, ix yac'an yuj diosal viñ d'a Dios. Ix te tzalajq'ue viñ. ¹⁶ Axo yic ix oñ c'och d'a Roma chi' ix yac'anoch eb' presovum chi' viñ capitán d'a yol sc'ab' junxo viñ yajal eb' soldado ayec' ta'. Axo viñaj Pablo chi' maj ochlaj viñ d'a preso yed' eb'. Toñej ix can viñ d'a jun majan pat b'aj ix tañvaj viñ yuj jun viñ soldado.

Ix yalel slolonel Dios viñaj Pablo d'a Roma

¹⁷ Schab'ilxo c'ual co c'och ta', ix yavtancot eb' yichamtac vinaquil eb' israel aj Roma chi' viñaj Pablo chi'. Axo yic ix c'och eb' d'a viñ ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetchoñab', malaj jab'oc in mul d'a eb' quetisraelal. Maj in ju pax sb'eyb'al eb' co mam quicham. Palta a d'a Jerusalén in och d'a preso yuj eb', in yac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Roma. ¹⁸ Sc'anb'ej eb' aj Roma chi' d'ayin tas in mul. Palta ix yil eb' to malaj jab'oc in mul smoj in cham yuuj. Yuj chi' ix snib'ej eb' in yaq'uel d'a libre. ¹⁹ Palta a eb' quetisraelal chi', maj yal-laj sc'ol eb' icha chi'. Yuj chi' ix in c'ancot in b'a d'a viñ cajal d'a Roma tic, ato viñ ol ch'olb'itanoc tas in mul. Palta malaj jab'oc tas ol vac'b'at d'a yib'añ eb' quetchoñab' chi'. ²⁰ Yuj chi' tzex vavtejcoti, yujto in gana tzex vila', tzex in c'umej jab'oc. Yujto ay jun co Columal tañvab'iltaxon sjavi cuuj a oñ israel oñ tic. Yujñej to svac'och in pensar d'a jun chi', ayoch q'uen cadena tic d'ayin, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

²¹ Yuj chi', ix yal eb' d'a viñ:

—Malaj junoc carta ix cot d'a eb' aj Judea chi' b'aj syal uuj. Malaj pax junoc eb' quetchoñab' israel ix ul alan junoc tas d'a a patic. ²² Palta co

28.11 28:11 Cástor yed' Pólux ab' sb'i sdiosal eb' aj Roma, tz'och yed' eb' d'a yib'añ a d'a yol barco yalan eb'.

gana scab' a oñ tic tas van a naani. Yujto ix cab' specal to a d'a junjun lugar, slaj yal chucal eb' d'a spatic jun e c'ayb'ub'al toto pitzvinac chi', xchi eb' d'a viñ.

²³ Ix lajvi chi', ix yac'an slajtial eb' tas c'ual smolb'ej sb'a eb' junelxo. Axo d'a junxo c'u chi' tzijtum eb' ix smolb'ej sb'a b'aj ayec' viñaj Pablo chi'. Ix och ijan viñ yalan d'a eb' d'a q'uiñib'alil, masanto ix b'at c'u. Ix yalan val viñ d'a eb' sic'lab'il tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Ix yavtan pax juntzañ tz'ib'ab'ilcan d'a ch'añ ley Moisés viñ yed' tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' yic syac' viñ yojtaquejel eb' to yel tas syal viñ yuj Jesús chi'. ²⁴ Ay eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. Ay pax eb' maj chaan yab'i tas ix yal viñ. ²⁵ Yujto maj scha sb'a spensar eb', ix laj pax eb' d'a spat. Yuj chi' ix yal viñaj Pablo chi' d'a eb':

—A Yespíritu Dios ac'annac yal viñaj Isaías d'a eb' co mam quicham d'a peca'. Te yel jun yalnac viñ chi', aton jun syal icha tic:

²⁶ Ixic b'at al d'a eb' anima tic, tzalan icha tic: Val yel ol eyab'i, palta mañ ol nachajel-laj eyuuj. Vach'chom ol eyila', palta añejtona' mañ ol nachajel-laj eyuuj, xa chi d'a eb'.

²⁷ Yujto a eb' anima tic, toxo ix pitb'iel eb'. Icha to smac schiquin eb', yic max yab' in lolonel eb'. Añejtona', icha to smutz' sat eb', yic max yil jun yel chi' eb'. Toxon max nachajel-laj jab'oc yuj eb'. Max sq'uex sb'eyb'al eb'. Max yac'och spensar eb' d'ayin, yic tzin colan eb', xchi Yespíritu Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

²⁸⁻²⁹ Yuj chi', nachajocab' el eyuuj to a Dios van yac'an jun colnab'il tic d'a eb' mañ israeloc. Yujto a eb' chi' syac'och schiquin eb' d'ay, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

³⁰ Axo viñaj Pablo chi', chab' ab'il ix aj viñ d'a yol jun smajan pat chi'. Axo eb' ix laj c'och sc'umej viñ ix chaji eb' yuj viñ. ³¹ Ix stec'b'ej sb'a viñ yalaneli, chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Ix yalanel juntzañ sc'ayb'ub'al Cajal Jesucristo viñ. Malaj mach ix cachanoch vaan jab'oc viñ.

A Scarta San Pablo D'A EB' AJ ROMA

Romanos sb'i jun libro tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a Roma. A d'a tic syalb'at viñ to ol c'och viñ yil eb' creyente chi'. Snib'ej viñ smunlaj yed' eb' junoc tiempoal, slajvi chi' sb'at viñ d'a España. Stz'ib'ejb'at jun carta tic viñ yuj yalan tas val syalelc'och jun vach' ab'ix yic colnab'il yed' b'eyb'al smoj sb'eyb'alan eb' creyente. A jun libro tic, tz'acan syala' tas val tz'aj snachajel yuj viñaj apóstol Pablo chi'.

Ayic slajvi yac'jib'at stzatzil sc'ol eb' creyente ay d'a Roma chi', syalanb'at viñ d'a eb' to slesalvi viñ yuj eb'. Slajvi chi', syalanb'at viñ tas snib'ej syalb'at d'a eb'. Aton yuj vach' ab'ix ch'oxb'il yuj Dios, to tz'ochxi junc'olal d'a scal eb' anima yed' Dios tato syac'och eb' d'a sc'ool. Masanil anima ayoch yac'an servil chucal vach'chom israel mato mañ israeloc, yuj chi' smoj schaan jun colnab'il tic eb'. Tz'ochxi vach'il d'a co cal yed' Dios añej tato scac'och Jesús d'a co c'ool. Tato vach'oñxo yuj Cristo, ayxo co junc'olal yed' Dios, axo co colchajel d'a yol sc'ab' chucal yuj Yespíritu Dios, yuj chi' smoj to sq'uexmaj co b'eyb'al.

Syalanpax viñaj Pablo tas nab'il yuj Dios d'a yib'añ eb' israel yed' d'a yib'añ eb' mañ israeloc. Syalanpax viñ to yuj spitalil eb' israel tz'altaj jun colnab'il tic d'a masanil anima, yujto a eb' israel chi' maj scha eb' tato a Jesús scolomal eb' tañvab'il sjavi ayec' d'a scal eb'. Palta c'ojanc'olalto ol yojtaquejel eb'. Syalanpaxcoti tas tz'aj co xajanan co b'a yed' eb' quetanemail, yovalil sco c'anab'ajej eb' yajal. Syalanpaxi to max yal co comon telan co b'a d'a yib'añ junoc c'ayb'ub'al max nachajel cuuj. Slajvi chi' syac'an stzatzil sc'ol eb' creyente viñ d'a Roma chi'.

Tz'elyich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in schecab' in Jesucristo tzin tz'ib'ej jun carta tic. Yavtejnac in och Jesucristo chi' schecab'oc. Sic'b'il in el yuuj, yic svalel vach' ab'ix yic colnab'il syac' Dios.

² A Dios altannaccan jun vach' ab'ix tic d'a peca'. A eb' schecab' Dios d'a peca' chi' tz'ib'annaccan jun tic d'a Slolonel Dios to yicñej yaji. ³ A jun vach' ab'ix tic aton yab'ixal Cajal Jesucristo Yuninal Dios. A Jesucristo ayic ix alji, a d'a yintilal viñaj rey David ix cot snivanil, yuj chi' scheclaji to anima toni. ⁴ Axo Yespíritu Dios ix ch'oxani to Yuninal Dios yaji, to ay spoder, yujto ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. ⁵ Yuj Jesucristo chi' ix sch'ox svach'c'olal Dios d'ayin, ix in yac'anoch schecab'oc, yic vach' d'a masanil nación ay mach syac'och sc'ool d'ay, sc'anab'ajan tas syala'. Icha chi' tz'aj scheclajel snivanil yelc'ochi. ⁶ Icha chi' ex pax yed' eb', avtab'il ex yuj Dios qued'oc, yic tzex och yicoc Jesucristo.

⁷ Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex e masanil ex aj Roma, ex xajanab'ilxo yuj Dios. A avtannac ex, yic vach' yicñej tzex aji. In gana to a co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex ta', syac'anpax sjunc'olal.

Snib'ej viñaj Pablo sb'at yil eb' aj Roma

⁸ A jun tic in gana tzin b'ab'laj alejb'at d'ayex. Yuj Jesucristo svac' yuj diosal d'a co Mam Dios eyuuj. Yujto ix pucaxb'at eyab'ixal d'a junjun

nación, ix eyac' val och Cristo d'a e c'ool. ⁹ A in tic, svac' servil Dios d'a smasanil in c'ool, svalanpaxel yab'ixal Yuninal. Syil Dios to ayic tzin lesalvi juntac el, tzin lesalvi eyuuj. ¹⁰ Van in c'anan d'a Dios, ta tz'el d'a sc'ol syal in b'at ex vila', yujto pecatax in gana tzin b'at ta'. ¹¹ Tzin nib'ej tzin b'at ex vila', yic tzin colvaj jab'oc d'ayex d'a yic Dios, yic tze vach' tec'b'ej e b'a. ¹² In gana ayic ol in c'och ta', ol quiptzitej co b'a junjun ori, yujto jun lajanřej scutej cac'anoch Cristo d'a co c'ool. ¹³ Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', in gana tzeyojtaquejeli to tzijtum elxo in gana tzin b'at ex vila', palta maxto yal-laj in b'ati. In gana tzin c'och d'a e cal, yic vach' tzin munlaji, icha ix in munlaj d'a scal juntzañxo nación. ¹⁴ Yujto vib'añ yaj valan d'a masanil anima, vach'chom griego, mato maay, vach'chom eb' jelan yed' eb' mañ jelanoc. ¹⁵ Yuj chi', lista vaj in b'at valel vach' ab'ix yic colnab'il d'a e cal a ex aj Roma ex chi'.

A spoder vach' ab'ix yic colnab'il

¹⁶ A in tic, max in q'uixvilaj valanel jun vach' ab'ix yic co colnab'il tic, yujto spoder Dios yaji, yic vach' scolchajel jantacřej eb' syac'och d'a sc'ool, eb' israel d'a sb'ab'elal slajvi chi' eb' mañ israeloc. ¹⁷ A jun vach' ab'ix yic co colnab'il tic, a tz'ac'an nachajel cuuj tas tz'aj coch vach'il d'a yichañ Dios, ařej to scac'och d'a co c'ool. Yuj chi' co vach' aq'uejecoch d'a co c'ool, icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, vach' eb' d'a yichañ. Yuj chi' ay sq'uinal eb' d'a junelřej, xchi.

A smul eb' anima d'a Dios

¹⁸ Cojtac to a Dios tz'ac'ancot yoval sc'ol d'a satchaañ, sjavi d'a yib'añ jantacřej eb' malaj yelc'och Dios d'ay, aton eb' sc'ulan chucal. A eb' chi', te chuc eb'. Yuj chi' malaj sgana eb' yalchajel jun c'ayb'ub'al te yel tic. ¹⁹ Scot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb' yujto a juntzañ tas syal cojtacanel d'a Dios, yojtactaxon eb', yujto a Dios chi' tz'ac'an yojtaquejel eb'. ²⁰ Vach'chom mañ chequeloc Dios, palta scheclaj yuj juntzañ tastac sb'onaccani. Yujto atax sb'oannac yolyib'añq'uinal tic, scheclajnac eli to Dios toni, aytaxon spoder. Yuj chi' malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a yichañ. ²¹ Vach'chom yojtac eb' to ay Dios, palta max yaloch eb' sdiosaloc, malaj tz'och d'a eb'. Max yac'laj yuj diosal eb' d'ay. Palta a juntzañ tas malaj yopisio, a snaub'tařej eb', yujto malaj spensar eb', yuj chi' te aycan eb' d'a q'uic'alq'uinal. ²² Vach'chom jelan eb' snaani, palta te quistal eb'. ²³ Ix yactejan eb' yalan sb'a d'a Dios, jun malaj b'aq'uiñ sateli, te ay pax spoder, axo juntzañ yechel anima chamelb'a yaji, a' syac'och eb' sdiosaloc. Syac'paxoch juntzañ yechel noc' much eb' sdiosaloc, noc' chan yed' noc' charie' yoc.

²⁴ Yuj chi' ix actajcan eb' yuj Dios, yic svach' b'atcan eb' d'a juntzañ chucal b'aj sgana eb' sb'ati. Yuj chi', sc'ulej juntzañ tas eb' q'uixvub'tac yed' snivanil. ²⁵ A d'a juntzañ es syac'och sc'ool eb'. Axo slolonel Dios te yel max schalaj yab' eb'. A d'a juntzañ tas sb'onac Dios, ata' syal sb'a eb', slaj comon em cuman eb' d'ay. Axo d'a Dios max yaq'uem sb'a eb'. Palta masanil tiempo smoj calan vach' lolonel d'ay. Amén.

²⁶ Yuj juntzañ sc'ulej eb' chi', yuj chi' ix actajcan eb' yuj Dios yic vach' sc'ulej juntzañ tas sgana eb', aton juntzañ q'uixvub'tac. A eb' ix ix, mañoc yed' eb' viñ vinac sc'ulej eb' ix icha d'a stzolal, axo eb' ix yetixal eb' ix yed'nac syixtan sb'a. Maxtzac sc'anab'ajej eb' ix tas ac'b'ilcan d'ay yuj Dios. ²⁷ Icha pax chi' eb' viñ vinac, mañoc yed' eb' ix ix sc'ulej eb' viñ icha

d'a stzoolal. Axo eb' viñ yetvinaquil eb' viñ yed'nac syixtan sb'a. Ay eb' viñ slaj c'ulan juntzañ tas te q'uixvub'tac yed' eb' yetvinaquil. Yuj chi' añaña d'a snivanil eb' viñ van schaan syaelal juntzañ mañ smojoc sc'ulej chi'.

²⁸ Yujto malaj sgana eb' ay yelc'och Dios d'a sat, yuj chi' tz'actajcan eb' yuj Dios chi', yic svach' juviel spensar eb'. Yuj chi' svach' c'ulejñej juntzañ tas eb' mañ smojoc. ²⁹ C'ajan eb' yed' juntzañ chucal yed' ajmulal. Añej chucal sgana eb'. Snib'ej val och sb'a eb' b'eyumal. Te chuc eb'. Syiloch sc'ool eb' d'a tastac ay d'a junocxo anima, mac'umcham anima eb'. Ac'um oval eb', ixtum anima eb'. Añej d'a chucal ayoch spensar eb', añej aloj pecal sc'anji eb'. ³⁰ Syal chucal eb' d'a spatic anima. Ajc'ool eb' d'a Dios. Puch vinac eb'. Nivac vinac syutej sb'a eb'. Ac'umtac yec' eb'. Jelan syutej sb'a eb' snaanel chucal. Max sc'anab'ajej smam snun eb'. ³¹ Max snalaj sb'a sc'ool eb'. Max yaq'uelc'och sti' eb' syac'a'. Max sxajanej yetanimail eb'. Malaj snivanc'olal eb'. Max oc'laj sc'ool eb' d'a junocxo. ³² Yojtac val jun sley Dios eb' tz'alani to a eb' sc'ulan juntzañ chi', smoj sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelñej. Palta añaña sc'ulan eb'. Ste tzalaj eb' yed' eb' yetanimail sc'ulan juntzañ chi' yed'oc.

2

Ol sch'olb'itej Dios tas caji

¹ A junoc ori sco ch'olb'itej yaj junoc quetanimail, max yal-laj calani to malaj co mul. Yuj chi' ayic sco ch'olb'itan junocxo, van quic'ancot yaelal d'a quib'añ. Yujto van co ch'olb'itan tas yaji, palta lajan van co c'ulan yed'oc. ² Cojtac to a eb' icha chi' sc'ulej, a Dios ol ch'olb'itan yaj eb' d'a stojolal, ol yac'anb'at d'a yib'añ eb'. ³ A exxo tic, tato tze ch'olb'itej yaj eb' sc'ulan chucal, ¿tom a e naani to ol yal e colanel e b'a d'a jun yaelal ol yac' Dios? Yujto añaña icha chi' tzeyutej pax e b'a. ⁴ A Dios te nivan svach'il. Ay snivanc'olal. Mañ comonoc scot yoval. Palta tecan ayex malaj tz'och juntzañ tic d'ayex. ¿Tom mañ eyojtacoc to tzoñ ac'ji nivanc'olal yuj Dios yic vach' sco na co b'a? ⁵ Palta a exxo tic, te pit ex. Max e na val jab'oc e b'a. Yuj chi', toñej tze molb'ej yoval sc'ool Dios d'a eyib'añ. Axo ol ja sc'ual yaelal chi', ol cot d'a eyib'añ. Ato d'a jun c'ual chi' ol checlajelta yujto ol sch'olb'itej Dios d'a stojolal. ⁶ Ato ta' ol scha spac yic junjun anima, ato syala' tas ix sc'ulej junjun. ⁷ Ay eb' ol ac'joc sq'uinal d'a junelñej yuj Dios, yujto tec'an syutej sb'a eb' sc'ulan vach'il, yuj pax to sgana svach'il eb' icha svach'il Dios chi'. Sgana eb' ay yelc'och d'a yichañ. Sgana eb' scha sq'uinal d'a junelñej. ⁸ Palta a eb' sgana te nivan yelc'ochi, eb' max c'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel yed' eb' añej d'a chucal ayoch spensar, ol cotcan yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'. ⁹ Jantacñej eb' sc'ulan chucal, ol yab' val syail eb' sic'lab'il. Ol te cus eb'. B'ab'el ol yab' syail eb' vetisraelal, ichato chi' eb' mañ israeloc. ¹⁰ Axo eb' vetisraelal yed' eb' mañ israeloc, ol yac' svach'il Dios d'a eb'. Nivan ol aj yelc'och eb' d'a yichañ. Junc'olal ol aj eb' yed'oc, tato vach' syutej sb'a eb'.

¹¹ A d'a sat Dios lajan yelc'och junjun anima. ¹² Jantacñej eb' mañ ojtannacoc ley Moisés, tato chuc sb'eyb'al eb', ol ac'joccanb'at eb' d'a chamel d'a junelñej. Mañ yovaliloc a jun ley chi' ol ac'ancanb'at d'a yib'añ eb'. Palta jantacñej eb' ojtannac jun ley chi', tato añaña chuc sb'eyb'al eb', a ley chi' ol ch'olb'itan tastac yaj eb'. ¹³ A eb' sb'eyb'alan tas syal Dios, vach' eb' d'a yichañ. Axo eb' toñej tz'ab'an jun ley chi', mañ vach'oc eb' d'a yichañ. ¹⁴ A eb' mañ israeloc mañ yojtacoc ley Moisés eb'.

Palta ay b'aj munil scomon b'eyb'alej eb'. Vach'chom mañ yojtacoc jun ley chi' eb', munil ayec' d'a spensar eb'. ¹⁵ Yuj sb'eyb'al eb' scheclaji to a tas syal jun ley chi' ayec' d'a spensar eb'. Nab'il yuj eb' d'a spensar to vach' jun ley chi', yujto a spensar eb' chi', ay b'aj syala' to chuc tas sc'ulej eb', ay pax b'aj syala' to vach' tas sc'ulej eb'. ¹⁶ Ayic ol ja jun c'ual, ayic ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil yuj Dios yuj tastac c'ub'eltac yaj yuj eb', a Jesucristo ol ch'olb'itan tas yaj eb' icha syal vach' ab'ix yic colnab'il svaletic.

A eb' israel yed' ley Moisés

¹⁷ Palta ayex tzeyic'chaañ e b'a, yujto israel ex, añej val ley Moisés tzeyac'och yipoc e c'ool. Tzeyic'anpax chaañ e b'a, yujto schoñab' ex Dios. ¹⁸ Eyojtacxo tas sgana Dios. Eyojtacpaxi tas junoc vach' sco c'ulej, yujto e c'ayb'ejnac ley Moisés chi'. ¹⁹ A eb' mañ ojtannacoc b'aj ay Dios, ichato max yal yilan eb'. A exxo tze na'a to syal e ch'oxan b'aj ay Dios d'a eb'. A eb' q'uic'alq'uinal to yaji, syal eyac'an saquilq'uinal d'a eb' e naani. ²⁰ Tze naani to syal e c'ayb'an eb' malaj tas yojtac. Axo eb' manto nachajel yuuj, syal eyac'an nachajel yuj eb' e naani. Yuj ley Moisés snachajel juntzañ c'ayb'ub'al tic eyuuj, eyojtacxo b'aja c'ayb'ub'al yel. ²¹ Te c'ayb'um ex d'a juntzañxo anima, palta ¿tas yuj max e c'ayb'ej e b'a a ex tic? Tzeyala' to max yal quelc'ani, palta ina elc'um ex. ²² Tzeyalanpaxi to max yal quem ajmulal. Palta ayex tzex em ajmulal. A juntzañ comon dios, chach'ilel eyuuj, palta ina elc'um ex d'a templo. ²³ Tze yic'chaañ e b'a, yujto eyojtac ley Moisés, palta max e c'anab'ajej tas syal jun ley chi'. Yuj chi' sb'uchji Dios eyuuj. ²⁴ A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syal icha tic: Yuj tas tze c'ulej, toñej sb'uchvaj eb' mañ israeloc d'a Dios, xchi.

²⁵ Tato tze c'anab'ajej masanil tas syal ley Moisés chi', yel ay yopisio jun yechel scuch circuncisión ayoch d'a e nivanil. Palta tato max e c'anab'ajej jun ley chi', a d'a yichañ Dios, ichato mañ ex ac'b'iloc circuncidar. ²⁶ Axo eb' mañ ayococh jun yechel chi' d'a snivanil, tato sc'anab'ajej eb' tas syal jun ley chi', a d'a yichañ Dios, ichato ac'b'il circuncidar eb'. ²⁷ Ay eb' mañ ayococh jun yechel chi' d'a snivanil, palta sc'anab'ajej jun ley chi' eb'. Yuj eb' ol ch'olb'itaj tas eyaji. Vach'chom ayoch jun yechel chi' d'ayex, ay pax ec' jun ley chi' d'a yol e c'ab', palta max e c'anab'ajej. ²⁸ Ay eb' tz'alji israelal yuj eb' anima, mañ yeloc israel eb'^{2.28-29} d'a yichañ Dios. A eb' ayoch circuncisión d'a snivanil, mañ yeloc ac'b'il circuncidar eb' d'a yichañ Dios. ²⁹ Palta a val eb' yel ayoch spensar d'a Dios, aton eb' chi' yel israel d'a yichañ. Yujto a jun circuncisión ayoch d'a co pensar, aton jun chi' yel circuncisión d'a yichañ Dios. Mañ yujoc junoc ley tz'ib'ab'ilcani tz'ac'jioch d'ayoñ, palta a Yespíritu Dios tz'ac'an d'ayoñ. Yuj chi' mañoc eb' anima tzoñ alan vach'il. A Dios tzoñ alan vach'il.

3

¹ Palta a eb' vetisraelal, ¿tom mañ vach'oc yic eb' tze na ticnaic? Yed' pax jun yechel circuncisión, ¿tom malaj yopisio e naani? ² Ay toni. Ol valb'at d'ayex tas yuuj. Aton val d'a eb' chi' b'aj yac'nac slolonel Dios. ³ Ay eb' mañ ac'jinacoc och Slolonel Dios chi' d'a sc'ool, palta ¿tom yuj chi' malaj yelc'och icha yalnaccan Dios chi'? ⁴ Elnacc'och tas syala'.

^{2.28-29} **2:28** A eb' tz'alji judíal d'a tic, añejtona' eb' israel. A d'a jun b'i Judá, ata' scot jun lolonel judío. Judá syalelc'ochi "alój vach' lolonel".

Vach'chom syesej junjun anima, palta a Dios yelñej syala', tz'elñejc'och masanil tas syala'. Icha tic syalcan d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: Mamin, ayic tza ch'olb'itan eb' anima scheclajeli to yel tojol ach. Ayic tza ch'olb'itan eb', max yal-laj yalji chucal d'ayach, xchi.

⁵ Yuj co chucal, svach' checlajeli to tojol ton val Dios sch'olb'itani. Palta ¿tas am tze na a ex tic? ¿Tom mañ tojoloc Dios, yuj chi' syac'cot co yaelal yuj co chucal chi'? Ay eb' anima snaan icha chi'. ⁶ Palta mañ ichocta'. Q'uinaloc tato mañ tojoloc Dios, max am yal-laj oñ sch'olb'itan a oñ cajan oñ d'a yolyib'añq'uinal tic.

⁷ Ay eb' snaan icha tic: A svesani, van in ch'oxaneli to añej Dios te yel. Tato ec'to yelc'och Dios yuj juntzañ tas svesej chi', ¿tas yuj syac'och d'a vib'añ icha junoc mach tz'och smul? xchi eb'. ⁸ Q'uinaloc tato icha chi' yaji, ste ochxopax co mul, yic vach' scheclajeli to añej Dios vach'. Ay eb' nivanoc tz'alan d'a in patic to sval icha chi'. A eb' tz'alan juntzañ chi', smoj ton tz'ac'jib'at eb' d'a syaelal.

Malaj mach vach'

⁹ ¿Tas tze na'a? A oñ israel oñ tic, ¿tom ec'alto co vach'il d'a yichañ eb' mañ israeloc? Maay, lajan oñ yed' eb'. Yujto toxo ix vala' to co masanil ayorixo ec' d'a yol sc'ab' chucal, vach'chom israel oñ, mato maay. ¹⁰ A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syal icha tic:

Malaj junoc mach sc'ulan vach'il. Toton malaj val junoc mach.

¹¹ Malaj junoc mach tz'ac'anoch spensar d'a Dios.

Malaj pax junoc mach naan yuuj.

¹² A juntzañ b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoñej tz'aj sjuvib'at eb'. Malaj junoc mach sb'oan vach' b'eyb'al. Toton malaj val junoc mach.

¹³ Icha b'aj toto smuchaj junoc chamnac, sjacchajxi q'ueta, mañ jantacoc sjab', icha chi' schucal juntzañ lolonel tz'elta d'a sti' eb' anima.

Toñej sq'uexañtiej eb' yetanimail eb'.

Icha svenenoal sti' noc' chan, icha chi' schucal juntzañ tas syal eb' chi'.

¹⁴ Toñej scomon b'ajvaj eb'. Ovrñej slolon eb'.

¹⁵ Scomon milejcham junoc yetanimail eb'.

¹⁶ Masanil b'aj tz'ec' eb', slaj juvi yuj eb', syac'och cusc'olal eb'.

¹⁷ Max sayec'laj junc'olal eb'.

¹⁸ Maxtzac xiv jab'oc eb' d'a Dios, xchi d'a Slolonel chi'.

¹⁹ Cojtac to a jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley, a tz'alan d'a eb' ayoch d'a yol sc'ab', yic vach' malaj junoc mach syal scolan sb'a. Palta ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil yuj Dios. ²⁰ Yujto malaj junoc mach mañ ol ac'joc och d'a yib'añ yujñej to sc'anab'ajej tas syal jun ley chi'. Yujto a jun ley chi' ay yopisio sch'oxan d'ayorñ to ay co mul co masanil.

A eb' tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool

²¹ A ticnaic, ix checlajelta chajtil tz'aj coch vach'il d'a yichañ Dios. Mañ yujoc to sco c'anab'ajej ley Moisés chi', mañ yujoc chi' icha chi' tzoñ aji. Palta a d'a Slolonel Dios tz'ib'yajcani tas tz'aj coch vach'ilal. Icha chi' ajnac pax yalan eb' schecab' Dios d'a peca'. ²² Yujñej to scac'och Jesucristo d'a co c'ool, tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios chi' yujto a eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, tz'och eb' vach'il d'a yichañ. Jun lajan tzoñ aj co masanil d'a yichañ Dios. ²³ Yujto ochnac co mul co masanil d'ay, yuj chi' malaj calan quic d'a svach'ilal. ²⁴ Palta yujñej svach'c'olal Dios tzoñ och

vach'il d'a yichař, yujto colb'il ořıxo yuj Cristo Jesús. ²⁵ İx ac'ji Cristo silab'il yuj Dios yic stupji smul eb' anima. Yuj schamel Cristo chi' ix tup yoval sc'ool Dios d'a quib'ařı yuj co mul, tato scac'och d'a co c'ool. İcha chi' yutejnaccan Dios sch'oxani to te tojol yutejnac sb'a d'a peca', ayic yac'annac nivanc'olal eb' ochnac smul d'ay. ²⁶ İcha chi' yutejnac sch'oxan paxi to ařıeja' tojol syutej sb'a ticnaic, ayic syalani to vach' ořı d'a yichařı tato scac'och Jesús d'a co c'ool.

²⁷ A ticnaic, ģtom syal quic'ancharı co b'a? Max yal-laj. Yujto mařı yujoc to sco c'anab'ajej ley Moısés tzořı colchaji. Palta yujřıej to scac'och Jesús d'a co c'ool tzořı colchaji. Yuj chi' max yal-laj quic'ancharı co b'a. ²⁸ Yuj chi' scal icha tic: Yujto ix cac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' cojtac to vach' ořı d'a yichař, mařı yujoc co c'anab'ajan tas syal jun ley chi'.

²⁹ A Dios, ģtocval ařıej eb' vetisraelal ay yico'? Maay, sDiosal pax eb' mařı israeloc. Co Diosal ton yaj co masanil. ³⁰ Yujto junřıej Dios ay, yuj chi', yalxořıej mach, vach'chom israel, mato maay, ařıej tato syac'och Jesús d'a sc'ool, tz'och vach'il d'a yichař Dios. ³¹ Tato icha chi' yaji, ģtom yuj chi' syal quic'anel yopisio ley Moısés chi'? Maay, max yal-laj calan icha chi'. Palta van co ch'oxaneli to nivan yelc'och jun ley chi'.

4

A viřıej Abraham ch'oxnab'il yaj d'ayorı

¹ A viřı co mam quicham Abraham, ģtas ajnac viřı d'a yichař Dios tze na'a? ² Tato yuj tas vach' sc'ulejnac viřı ochnac viřı vach'il d'a yichař Dios, yalnac am yic'ancharı sb'a viřı. Palta maj yal-laj yic'ancharı sb'a viřı d'a yichař Dios chi'. ³ Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A viřıej Abraham, yac'nacoch Dios viřı d'a sc'ool, yuj chi' yalnac Dios chi' to vach' viřı d'a yichař, xchi. ⁴ Q'uinoloc tzořı munlaj d'a junoc anima, slajvi chi' tzořı stupani, a jun co tojol chi', sb'ocxo yaj d'ayorı, mařı tořıejoc siej. ⁵ Palta a ořı tic, max ořı munlaji yic sco cha co colnab'il, palta yujřıej to scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' syala' to vach' ořı d'a yichař, yujto ichařıej chi' tz'aj coch vach'il d'a yichař a ořı ajmulořı tic. ⁶ A viřıej rey David aljinaccani to vach' yic eb' syal Dios to vach' eb' d'a yichař, palta mařı yujoc tas vach' sc'ulej eb' syal icha chi'. ⁷ Yalannaccan icha tic: Te vach' yic eb' tz'ac'chaj lajvoc smul, succhaj sat schucal eb' yuj Dios.

⁸ Te vach' yic eb' syal Dios Cajal to mařıxa smul d'a yichař, xchi.

⁹ A jun vach'ilal syal chi', mařıocřıej eb' ac'b'il circuncidar ay yico'. Yic pax eb' mařı ac'b'iloc circuncidar. Toxo ix val d'ayex to a viřıej Abraham, yac'nacoch Dios viřı d'a sc'ool. Yujřıej chi', yalnaccan Dios chi' to vach' viřı d'a yichař. ¹⁰ Naeccoti, b'ac'řıitax yalnaccan Dios icha chi'. ģTom ac'b'ilxo circuncidar viřı ta? Maay, manto. ¹¹ C'ojanc'olalto ac'b'il circuncidar viřı. A jun chi' sch'oxani to yujřıej to yac'nacoch Dios viřı d'a sc'ool, ochnac viřı vach'il d'a yichař, ayic manto ac'ji circuncidar viřı. Yuj chi' a viřı, icha mamab'il yaj d'a jantacřıej eb' mařı ac'b'iloc circuncidar, tato syac'och Dios eb' d'a sc'ool, yujto vach' pax eb' d'a yichař Dios chi' yed' viřı. ¹² Ařıejtona' mamab'il pax yaj viřı d'a eb' ac'b'ilxo circuncidar. A eb' maj ac'anoch jun circuncisiön chi' yipoc sc'ool, aton eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, icha yac'nac viřıej Abraham chi' ayic manto ac'joc circuncidar viřı.

Yac'naccan sti' Dios

¹³ Yac'naccan sti' Dios d'a viñaj Abraham chi' yed' d'a eb' yinñilal to ol yiquej jun yolyib'añq'uinal tic eb'. Yac'naccan sti' Dios chi' d'a viñ, mañ yujoc to sc'anab'ajejnac sley Dios chi' viñ, palta yujñej to ochnac viñ vach'il d'a yichañ Dios yujto yac'nacoch slolonel Dios chi' viñ d'a sc'ool. ¹⁴ Q'uinaloc tato añej eb' sc'anab'ajan jun ley chi' ol ican jun yolyib'añq'uinal tic, nab'añej am scac'och Dios d'a co c'ool syal chi'. Axo sti' Dios yalnaccani, malaj am yopisio. ¹⁵ Yuj jun ley chi', tz'ac'jicot yaelal d'a quib'añ. Q'uinaloc malaj jun ley chi', malaj am mach tz'och smul d'ay.

¹⁶ Yac'naccan sti' Dios d'a viñaj Abraham chi', yujto yac'nacoch viñ d'a sc'ool. Icha chi' ix aj scheclajeli to yujñej svach'c'olal Dios yac'naccan sti' d'a viñ. Vach'xo yaj d'ayoñ yed' a oñ yinñil oñ viñaj Abraham tic. Mañocrñej eb' syac'och spensar d'a jun ley chi' ay yico', palta quic yaj co masanil a oñ scac'och Dios d'a co c'ol icha ajnac viñaj Abraham chi'. Yujto yac'nacoch viñ d'a sc'ool, yuj chi' mamab'il yaj viñ d'ayoñ. ¹⁷ Icha yajcan yalan d'a Slolonel Dios: Vuuj, tzijtum choñab' ol pitzvoccan inñilal, xchi Dios d'a viñaj Abraham chi'. A Dios tz'ac'an pitzvöcxi eb' chamnac. Toñej syala' scheclaj juntzañ tas manto ayoc eq'ui.

¹⁸ A sc'ulejnac viñaj Abraham chi' junel, malaj junoc tas yac'nac viñ yipoc sc'ool, palta yac'nacoch tas yalnac Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi', tzijtum juntzañ choñab' pitzvinaccan yinñilal viñ, icha ajnac yalancan Dios chi' d'a viñ: Icha tic ol aj sb'isul eb' inñilal ol pitzvoccaneli, xchi d'a viñ. ¹⁹ A viñaj Abraham chi', cien ab'ilxo sq'uinal viñ. Yojtac viñ to icham vinacxo viñ. Yojtac pax viñ to chichim ixco ix Sara. Ichato mañxa b'aq'uiñ ol yil sat junoc unin eb'. Palta añejaj yac'nacoch viñ d'a sc'ool, tas yalcan Dios chi' d'a viñ. ²⁰ Mañ schab'c'olejnacoc viñ. Yac'nac val och viñ d'a sc'ool. Tec'tec' yutejnac spensar viñ. Yuj chi' yalnac vach' lolonel viñ d'a Dios. ²¹ Yojtac viñ sic'lab'il to ay spoder Dios sb'oan icha yutejnac yac'ancan sti'. ²² Yuj chi', yalnac Dios to vach' viñ d'a yichañ, yujto yac'nac val och viñ d'a sc'ool.

²³ Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel to ochnac viñaj Abraham chi' vach'il d'a yichañ Dios, yujto yac'nacoch viñ d'a sc'ool. Palta mañ yujocrñej viñ tz'ib'ab'ilcani. ²⁴ Tz'ib'ab'il pax can cuuj a oñ tic. Yujto syal pax Dios to vach' oñ d'a yichañ, tato scac'och d'a co c'ool, aton jun ix ac'anxi pitzvoc Cajal Jesús d'a scal eb' chamnac. ²⁵ A Cristo ac'b'iloch d'a yol sc'ab' chamel yuj co mul. Ix lajvi chi', ix pitzvixi, yic tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios.

5

Junc'olalxo caj yed' Dios

¹ A ticnaic, toxo ix yal Dios to vach' oñ d'a yichañ, yujto scac'och d'a co c'ool. Yuj chi' junc'olalxo tzoñ aj yed'oc, yujñej Cajal Jesucristo. ² Ay calan quic co chaan svach'c'olal Dios, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. Yuj chi' tzoñ tzalaji, yujto scac'och yipoc co c'ool to a Dios ol ac'an tz'acvoc co vach'il icha yico'. ³ Mañ yujocrñej chi' tzoñ tzalaji, palta tzoñ tzalaji ayic scab'an syail yuuj. Yujto cojtac to yuj juntzañ yaelal chi', ec'alxo tec'an tzoñ aji. ⁴ Yuj co tec'anil chi', stzalaj Dios qued'oc. Yuj chi' syal cac'anoch Dios yipoc co c'ool. ⁵ Palta max oñ q'uixvilaj ayic scac'anoch Dios chi' yipoc co c'ool, yujto yuj Yespíritu ix yac' d'ayoñ, scab' d'a co pixan to te xajan oñ yuuj.

⁶ Maj yal-laj co colan jab'oc co b'a d'a yalañtaxo. Te chuc oñ co masanil. Axo ix ja stiempoal, ix cham Cristo cuuj. ⁷ Q'uinaloc ay junoc mach vach'

sb'eyb'al ticnaic, tecan malaj junoc mach syac'cham sb'a yuuj. Yicxoñej am tato ay junoc mach vach' spensar, tzam yal stec'b'an sb'a scham yuuj. ⁸ Palta ix sch'ox Dios to te xajan oñ yuuj, yujto ayic te chuc oñ, ix yac'cham sb'a Cristo cuuj. ⁹ Xal ticnaic, vach'oñxo d'a yichañ, yujto ix cham cuuj. Yuj chi', yel ton val ol oñ svach' colejel d'a jun nivan yaelal toto ol javoc. ¹⁰ A d'a yalaritaxo, vach'chom ajc'ol oñ d'a Dios, palta ix oñ och junc'olal yed'oc, yujto ix cham Yuninal cuuj. Axo ticnaic, yujto junc'olalxo caj yed' Dios, yuj chi' yel ton val ol oñ vach' colchajel yuuj, yujto pitzan Yuninal chi'. ¹¹ Mañocñej yuj juntzañ tic, palta añaña' tzoñ te tzalaj pax yed' Dios yuj Cajal Jesucristo. Yujto yuuj, ix och junc'olal d'a co cal yed' Dios.

A viñaj Adán yed' Jesucristo

¹² Yujñej jun viñ vinac, aton viñaj Adán, pitzvinac chucal d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj schucal viñ chi' pitzvinac chamel. Yuj chi' ochnaccan chamel d'a quib'añ co masanil, yujto co masanil ochnac co mul d'a Dios. ¹³ Ayic mantalaj ley Moisés, ochnacxo smul eb' anima d'a Dios, palta maj canlaj smul eb' chi' d'a yib'añ, yujto mantalaj ley chi' ta'. ¹⁴ Palta atax d'a stiempoal viñaj Adán chi' masanto ix ac'jielta ley Moisés, ix laj cham eb' anima smasanil, vach'chom mañ lajanoc smul eb' icha smul viñaj Adán chi', ayic maj sc'anab'ajej jun schecnab'il Dios viñ. A viñaj Adán chi', ch'oxnab'il yaj viñ d'a jun tzac'anto ix javi.

¹⁵ Palta a smul viñ chi', max yal-laj co lajb'an yed' jun co colnab'il syac' Dios. Tzijtum pax eb' ix cham yuj smul viñ chi'. Palta yelxo val nivan yelc'och jun colnab'il syac' Dios chi' d'ayoñ, aton jun toñej tz'el d'a sc'ool yac'ani. Yujto yuj val jun mach, aton Jesucristo, tzijtum oñ sco cha svach'c'olal Dios. ¹⁶ A smul viñaj Adán chi', max yal-laj co lajb'an yed' jun co colnab'il syac' Dios. Yujñej jun smul viñ chi', ix ac'jicanoch yaelal d'a quib'añ co masanil. Palta vach'chom te ay co mul ix och d'a Dios chi', toñej ix el d'a sc'ool yac'an co colnab'il, yuj chi' syala' to vach' oñ d'a yichañ ticnaic. ¹⁷ A smul viñ chi' ic'annaccancot chamel d'a quib'añ co masanil. Palta yujñej junxo mach, aton Jesucristo, te nivan svach'c'olal Dios sch'oxnac d'ayoñ, yujto syala' to vach' oñ d'a yichañ. Yuj val chi', ol co cha co q'uinal d'a junelñej, axo coch cac'an yajalil chi' yed'oc.

¹⁸ Yuj chi', yuj jun smul viñaj Adán chi', ix ac'jicanoch yaelal d'a quib'añ co masanil, palta yujto vach' sc'ulejñac Jesucristo, yuj chi' syal Dios to vach' oñ d'a yichañ, syic'anpaxel jun yaelal ochnac can chi' d'a quib'añ. ¹⁹ Yuj jun viñ maj c'anab'ajanoc, yuj chi' tzijtum oñ ochnac oñ ajmulal. Palta yuj junxo ix c'anab'ajani, yuj chi', masanil oñ tzoñ och pax vach'ilal d'a yichañ Dios ticnaic.

²⁰ Ac'b'ílcot ley Moisés yic svach' checlajel co chucal. Vach'chom nivan ix aj co mul, palta a svach'c'olal Dios, yelxo val nivan yelc'och d'a yichañ. ²¹ Ay oñ och co masanil d'a yol sc'ab' jun chucal chi'. Yuj spoder jun chucal chi', slaj oñ chami. Palta a svach'c'olal Dios te ay pax spoder. Yuuj, vach' oñ d'a yichañ ticnaic. Icha chi' syutej yac'an co q'uinal d'a junelñej yuj Cajal Jesucristo.

6

Mañxa yalan yic chucal d'ayoñ

¹ ¿Tas tze na jun? ¿Tom vach' sco c'ulejñej chucal, yic tzoñ ste aq'uej nivanc'olal Dios, axo svach' checlajel svach'c'olal icha chi'? ² Maay,

mañxoocab' co na icha chi'. Yujto ichato chamnac oñxo eli, yuj chi' mañxa yalan yic chucal d'ayoñ. Yuj chi', ¿tom tzato yal co b'eyb'alan chucal chi'? ³ Ina eyojtac, ayic ix oñ ac'ji bautizar, ix checlajeli to junxoñej ix oñ aj yed' Cristo Jesús. Ata' scheclajeli to icha ix aj schami, icha chi' ix aj co cham yed'oc. ⁴ Yuj chi', scheclajeli ichato chamnac oñxo, junxoñej ix aj co mucji yed' Cristo chi'. Yuj chi', icha ix aj spitzvixi d'a scal eb' chamnac yuj snivan poder Dios, icha pax chi' ol aj co pitzvixi. Syalelc'ochi, a jun ac' b'eyb'al sco b'eyb'alej ticnaic.

⁵ Junñej ix aj co cham yed' Cristo, icha ix aj schami. Tato icha chi', icha ix aj spitzvixi, icha pax chi' ol aj co pitzvixi yed'oc, yujto junxoñej caj yed'oc. ⁶ Cojtac to a jun co pensar d'a yic yalañ, d'uñb'ab'ilq'ue yed' Cristo d'a te' culus, yic vach' satel spoder co chuc pensaril, ichato schami, yic vach' maxtzac cac' servil jun co chucal chi' ticnaic. ⁷ Yujto a mach chamnaxco, mañxa yalan yic chucal d'ay. ⁸ Yujto a d'a yichañ Dios chamnac oñ yed' Cristo, yuj chi' scac'paxoch d'a co c'ool to pitzan oñ yed' d'a junelñej. ⁹ Cojtac to pitzvinacxi Cristo d'a scal eb' chamnac, yuj chi' mañxa b'aq'uiñ ol cham junelxo. Mañxa pax yalan yic chamel chi' d'ay. ¹⁰ Yujto ix chami, yuj chi' mañxa yalan yic chucal d'ay d'a junelñej. Axo ticnaic, pitzan d'a junelñej, yic syac'an servil Dios. ¹¹ Añejtona' ich oñ pax ta'. Co naec to chamnac oñxo, mañxa yalan yic chucal d'ayoñ. Nachajocab'el cuuj to pitzan oñxo, yic scac'an servil Dios, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús.

¹² Yuj chi', a chucal, mañxoocab' co cha och yac' yajalil d'a jun co nivanil chamelb'a yaj tic, yic maxtzac co c'anab'ajej co c'ulan juntzañ chucal icha co gana. ¹³ Mañxo caq'uec och jun co nivanil tic d'a yol sc'ab' chucal yic sb'oan juntzañ tas malaj svach'il. Yovalil añej d'a Dios scac'och co b'a, yujto chamnac oñxo d'a yichañ, palta ix oñ pitzvixi. Yuj chi', caq'uec val co nivanil tic d'a Dios chi', yic vach' añej juntzañ tas vach' sco c'ulej yed'oc. ¹⁴ Mañxo co chaec yac' yajalil juntzañ chucal d'ayoñ. Yujto mañxotoc ayoñ och d'a yol sc'ab' ley Moisés chi'. Axo d'a yol sc'ab' svach'c'olal Dios ay oñ ec' ticnaic.

Mañxotoc yac'umal oñ servil chucal

¹⁵ A ticnaic ay oñ och d'a yalañ svach'c'olal Dios, mañxooc d'a yalañ ley Moisés. Palta ¿tas tze na jun? ¿Tom yuj chi' syal añeja' cac'an chucal? Maay, max yal-laj. ¹⁶ Q'uinaloc ay junoc mach schoñnac'at sb'a checab'oc d'a junocxo, cojtac to yicñej jun chi' yaj d'a junelñej. Añejtona', ich oñ pax ta'. Tato sco c'anab'ajej chucal, axo co cham chi' yuuj d'a junelñej. Palta tato sco c'anab'ajej Dios, axo svach' tojlob'i co pensar chi' yuuj. ¹⁷ Palta svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj. Yujto vach'chom e c'anab'ajejnac chucal d'a yalañtaxo, palta a ticnaic, d'a smasanil e c'ool van e c'anab'ajan jun c'ayb'ub'al b'aj ix ex ac'jiochi. ¹⁸ Ix ex colchajel d'a yol sc'ab' chucal, ix ex och eyac' servil vach'il. ¹⁹ A juntzañ van valan tic d'ayex, ch'oxnab'ilñej yaji, yujto max yal snachajel val juntzañ c'ayb'ub'al tic eyuuj. A d'a yalañtaxo, cac'nacoch juntzañ co nivanil sc'ulan chucal yic ste q'uechañ co chucal chi'. Axo ticnaic, añejtona' icha chi' scutej cac'anoch juntzañ co nivanil tic sc'ulan vach'il, yic vach' añej d'a Dios scac'och co pensar.

²⁰ Ayic ix co c'ulan chucal d'a yalañ, malaj yalan yic vach'il d'ayoñ. ²¹ Malaj jab'oc co ganar d'a spatic juntzañ ix co c'ulej chi'. Toñej tzoñ te q'uixvi yuj ticnaic. Yuj val juntzañ chi', sb'atcan eb' anima d'a chamel d'a

junelñej. ²² Axo ticnaic, colchajnac oñxo el d'a yol sc'ab' juntzañ chucal chi'. Mañxa yalan yic d'ayoñ. Ix oñ och schecab'oc Dios. Yuj chi' ay co ganar ticnaic, yujto ayoch co pensar d'ay. Axo co chaan co q'uinal d'a junelñej. ²³ Tato a chucal sco c'ulejñej, a stojol ol co cha'a, aton chamel d'a junelñej. Axo jun silab' syac' Dios d'ayoñ, aton co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús, aton Cajal.

7

A jun c'ayb'ub'al squiq'uelta d'a sleyal ic'lajb'ail

¹ Ex vuc'tac ex vanab', eyojtac to a juntzañ ley ay yalan yic d'ayoñ yacb'an pitzan oñto. ² Q'uinaloc ay junoc ix ix ay yetb'eyum, ayic pitzanto viñ yetb'eyum ix chi', ichato tzec'b'iloch ix d'a viñ yuj sleyal ic'lajb'ail. Palta tato scham viñ, libre tz'ajcan ix. ³ Tato pitzanto viñ yetb'eyum ix chi' scomon b'at ix d'a junocxo viñ vinac, tz'em ix ajmulal. Axo tato scham viñ yetb'eyum ix chi', libre tz'aj ix d'a jun ley chi'. Vach'chom syic' junocxo viñ vinac ix, palta mañ muloclaj sc'ulej ix chi'.

⁴ Ex vuc'tac ex vanab', junxoñej caj yed' snivanil Cristo. Yujto ix chami, yuj chi' chammac oñxo elta d'a yalañ ley Moisés. Ay junxo mach icha quetb'eyum yaji, aton Cristo, jun pitzvinacxi d'a scal eb' chammac. Icha chi' caj yed'oc yic scac'an servil Dios d'a vach'il. ⁵ A d'a yalañtaxo, añej co chuc pensaril sco c'anab'ajej. Yuj ley Moisés chi' ix pitzvi juntzañ chucal sgana co nivanil. A juntzañ chucal chi' tzoñ ic'anb'at d'a chamel d'a junelñej. ⁶ A d'a yalañtax chi', a jun ley chi' ay yalan yic d'ayoñ, axo ticnaic, chammac oñxo el d'a yalañ ley d'a yichañ Dios. Yuj chi' quicxo co b'a, yic axoñej Dios scac' servil. Yuj chi' van co b'eyb'alan jun ac' b'eyb'al yac'nac Yespíritu Dios d'ayoñ. Axo jun peca' ley tz'ib'ab'ilcan chi', mañxa yalan yic d'ayoñ ticnaic.

A chucal ayoch d'ayoñ

⁷ Palta ¿tas tze na jun? A ley Moisés, ¿tom chuc? Maay. Yujñej jun ley chi' snachajel chucal cuuj. Q'uinaloc sviloch in c'ool d'a junoc tas ticnaic, vojttac to chuc tzin c'ulej yujto a ley tz'alani: Mañ iloch a c'ool d'a junoc tas, xchi. Q'uinaloc malaj tas syala', mañ vojttacoc ama tato chuc. ⁸ Palta yuj juntzañ checnab'il chi', ix pitzvi juntzañ chucal chi' d'ayin. Tzijtum macañil chucal ix in c'ulej. Q'uinaloc malaj jun ley chi', malaj am yelc'och juntzañ chucal chi'. ⁹ Ayic manto vojttacoc jun ley chi', pitzan in d'a yichañ Dios in naani. Axo yic ix vojttacaneli, ix nachajel vuuj to te malaj in vach'il. Ichato chi' b'ian ix vojttacaneli to ayoch chamel d'a vib'añ yuuj d'a yichañ Dios. ¹⁰ A jun ley chi' ay yopisio yac'an co q'uinal. Palta a ix ac'ancot chamel d'a vib'añ. ¹¹ Yuj jun ley chi', ix te pitzvi chucal d'ayin, in te ixtax yuj juntzañ chi'. A chucal chi' ix ac'lab'an jun ley chi' yic syic'ancot chamel d'a vib'añ.

¹² A jun ley chi', malaj spaltail. Añejtona', icha pax chi' smasanil juntzañ checnab'il ay d'a jun ley chi', te tojol, te vach'. ¹³ Palta, ¿tas tze na jun? ¿Tom a jun ley te vach' chi' tz'ic'ancot chamel d'a vib'añ? Maay, mañoclaj. Aton jun in chuc pensaril tz'ic'ancoti. Icha chi' ix aj scheclajeli to yel te chuc jun chi'. A jun chucal chi' ix yac'lab'ej jun ley to vach' yic syic'ancot chamel d'a vib'añ. Ichato chi' ix checlajelta to a jun in chuc pensaril chi', te chuc toni.

¹⁴ Cojtac to a Yespíritu Dios ac'jinaccot jun ley chi'. Palta a in tic añejá' ved' jun in chuc pensaril tic. Ichato choñb'il in och vac'an servil chucal.

¹⁵ Yujto a juntzañ tas tzin c'ulej chi', mañ vach'oc svila'. Ay juntzañ tas vach' in gana tzin c'ulej, palta max in c'ulejpaxlaj. Axo juntzañ tas malaj svach'il, a tzin c'ulej. ¹⁶ Tato chuc vilan juntzañ tas malaj svach'il tzin c'ulej chi', syalelc'ochi to ec'alxo svach'il jun ley chi' d'a vichañ. ¹⁷ Yujto mañioc in tzin c'ulej juntzañ chi'. A jun chucal toxon ayoch d'ayin, a jun chi' sc'ulani. ¹⁸ Vojtac to max yal in c'ulan junoc tas vach' d'a yol vico' yujto chuc in pensar. In gana tzin c'ulej juntzañ tas vach', palta max yal-laj vuuj. ¹⁹ A tas vach' in gana tzin c'ulej, max in c'ulejlaj. Palta a juntzañ tas malaj svach'il max in nib'ej tzin c'ulej, a tzin c'ulej. ²⁰ Palta tato a juntzañ tas malaj in gana, a tzin c'ulej, syalelc'ochi, mañioc in van in c'ulani. A jun chucal ayoch d'ayin, a jun chi' van sc'ulani.

²¹ Yuj chi' icha tic tzin c'ulej. In gana tzin c'ulej juntzañ tas vach', axo svilani, axoñej juntzañ chucal tzin c'ulej. ²² A in tic, tzin tzalaj yed' sley Dios. ²³ Palta a in nivanil tic, a jun chucal ayoch d'ay, a tz'ac'an mandar. A tz'ac'an oval yed' junxo ley b'aj tzin tzalaji. Yuj chi', icha val to preso vaj yuj chucal, yujto a tz'ac'an mandar in nivanil tic.

²⁴ Ob'iltac in. ¿Mach junoc syal in scolanelta d'a yol sc'ab' in nivanil tic, yujto a tzin ic'anb'at d'a chamel d'a junelñej? ²⁵ Añej Dios syal yuuj, yuj Cajal Jesucristo. Yuj chi', svac' yuj diosal d'a Dios chi'. Icha vaj tic, a yed' in pensar, svac' servil Dios. Palta axo jun in chuc pensaril tic, ayoch yac'an servil chucal.

8

A b'eyb'al snib'ej Yespíritu Dios

¹ A ticnaic, junxoñej caj yed' Cristo Jesús, yuj chi' mañxalaj yoval sc'ol Dios aycot d'a quib'añ. ² A Yespíritu Dios tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús. Yuj spoder Espíritu, ix oñ colchajelta d'a yol sc'ab' chucal yed' d'a yol sc'ab' chamel. ³ Yuj co chuc pensaril, max yal co c'anab'ajan tas syal ley Moisés. Yuj chi' malaj yopisio jun ley chi' oñ scolani. Palta axo Dios ix oñ colani. A ac'jinacot Yuninal yed' snivanil icha co nivanil b'aj ayoch co chuc pensaril a oñ anima oñ tic. A Jesús ix ul cham yuj co mul. Ayic ix cham yed' snivanil ix yac' ganar d'a yib'añ chucal, yic vach' mañxalaj yalan yic jun chucal chi' d'ayoñ. ⁴ Icha chi' yutejnac sb'a, yic vach' syal tojloxñej scutej co b'a icha syal ley. Yujto a oñ tic, mañxo vanoc co b'eyb'alan icha sgana co chuc pensaril. Palta van co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios.

⁵⁻⁶ Axo eb' tz'ac'an sgana jun chuc pensaril, añej ta' syac'och spensar eb'. Yuj val chi' sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelñej. A oñxo tic, van co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios, añej pax ta' scac'och co pensar, yuj chi' ol co cha co q'uinal d'a junelñej yed' junc'olal. ⁷ Palta axo eb' sb'eyb'alan icha sgana jun chuc pensaril chi', toñej syajc'olej sb'a eb' yed' Dios. Malaj sgana eb' sc'anab'ajan sley. Añeja' max yal paxlaj yuj eb'. ⁸ Yuj chi', a eb' tz'ac'an sgana jun chuc pensaril chi', max yal-laj sc'ulan eb' icha tas sgana Dios.

⁹ Palta a oñ tic, maxtzac cac' sgana jun chuc pensaril chi'. Añej sgana Yespíritu Dios sco b'eyb'alej, yujto a ayoch d'ayoñ. A eb' mañ ayococh Yespíritu Cristo d'ay, mañ yicoc Cristo eb'. ¹⁰ Palta a oñ tic, ayxo och Cristo d'ayoñ, yuj chi' vach'chom ayoch chamel d'a yib'añ co nivanil tic yuj chucal sco c'ulej, palta a yuj Yespíritu Dios ayñej co q'uinal, yujto vach' oñxo d'a yichañ Dios. ¹¹ A Dios ac'jinac pitzvocxi Jesús d'a scal

eb' chamnac yuj Yespíritu. Tato ayoch Yespíritu d'ayoñ, yuuj ol ac'jocxi sq'uinal co nivanil chamelb'a yaj tic yuj Dios, icha ix aj yac'ji pitzvocxi Cristo Jesús yuuj.

¹² Yuj val chi', ex vuc'tac yed' ex vanab', quib'añ yaj co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios. Mañxo ayoc ochlaj d'a quib'añ cac'an sgana co chuc pensaril. ¹³ Tato arijeja' co b'eyb'alan icha sgana co chuc pensaril chi', ol oñ cham yuuj d'a junelrije. Palta tato yuj scolval Yespíritu Dios, scactejcan co c'ulan juntzañ chucal sgana co nivanil tic, ol co cha co q'uinal d'a junelrije.

¹⁴ A jantacñej eb' sb'eyb'alan icha sch'ox Yespíritu Dios, a eb' chi', yel yuninal Dios eb'. ¹⁵ A jun Espíritu chab'ilxo cuuj, max oñ yac'och cac' servil Dios d'a xivc'olal, palta A' tzoñ ac'anoch yuninaloc Dios. Yuj Yespíritu chi', ayic tzoñ avaj d'a Dios: Mamin, xco chi d'ay. ¹⁶ Cojtac junjun oñ d'a co pensar to yel yuninal oñxo Dios. Arijeja' syalpax Yespíritu Dios chi' d'ayoñ. ¹⁷ Yujto yuninal oñxo Dios, yuj chi' ol co cha co mach'en, aton jun svach'ilal ol spuch'at d'ayoñ. A jun chi', ol co cha yed' Cristo. Tato junñej scutej cab'an syail yed'oc, junñej pax ol oñ aj yed' b'aj ay svach'ilal.

¹⁸ A in tic tzin na'a, a juntzañ yaelal van cab'an ticaic, max yal co lajb'an yed' jun svach'il Dios ol yac' d'ayoñ d'a slajvub'alxo. ¹⁹ Masanil juntzañ tastac b'ob'il yuj Dios d'a yolyib'ariq'uinal tic, starivej yila', smaclanpax yila' b'aq'uiñ ol oñ checlaj elta a oñ yuninal oñxo Dios tic. ²⁰ Yujto a juntzañ tas sb'onac Dios, maj elc'och icha tas snanac Dios chi' yuuj. Palta mañ yoloc yic juntzañ chi' icha chi' ajnac, a Dios chi' icha chi' elnac d'a sc'ool ²¹ yic ol colchajel juntzañ chi' smasanil, yic mañxa tas ol ic'anoc. Icha ol aj co colchajel a oñ yuninal oñ Dios tic, yic ol oñ och d'a svach'il, icha pax chi' ol aj scolchajel juntzañ chi'. ²² Cojtac to atax d'a peca', masanil juntzañ tas b'ob'ilcan yuj Dios aycanoch d'a syaelal. Icha junoc ix ix tz'ab'an syail, ayic tz'alji yune', icha chi' yaj juntzañ chi' yab'an syail ticaic. ²³ Mañocñej juntzañ chi' van yab'an syail. Añejtona', icha chi' caj pax a oñ tic. Ayxo och Yespíritu Dios d'ayoñ yic scheclajeli to ayto tas ol yac' Dios d'ayoñ. Vach'chom icha chi', palta van cab'an syail ticaic yach'an van co tañvani b'aq'uiñ ol oñ vach' och yuninaloc Dios chi', yic ata' ol vach' colchajel co nivanil tic. ²⁴ Atax yic ix oñ colchaji, scac'och yipoc co c'ool to ol co vach' chaej co colnab'il. Q'uinaloc tato toxo ix co cha jun chi' ticaic, mañxo yovaliloc tzato co tañvej sjavi. Yujto a tas squil yed' co sat maxtzac co tañvej sjavi. ²⁵ Palta a jun scac'och yipoc co c'ool, max quilochlaj yed' co sat, yuj chi' yovalil tec'an scutej co b'a co tañvan sjavi.

²⁶ Añejtona' tz'och Yespíritu Dios qued'oc ayic mañ tz'acanoc co pensar. Yujto mañ cojtacoc chajtil scutej co lesalvi icha sgana Dios. Ay b'aj toñej tzoñ c'acvi yujto max nachaj cuuj tas scutej calan co b'a d'a Dios chi'. Yuj chi', a Yespíritu Dios slesalvi cuuj. ²⁷ Axo Dios syila' tas ay d'a co pensar junjun oñ. Snachajel yuuj tas syal Yespíritu. Yujto a Yespíritu chi' slesalvi cuuj a oñ yic oñxo tic, icha sgana Dios chi'.

Xajan oñ yuj Cristo d'a masanil tiempo

²⁸ Cojtac to a Dios tz'ac'lab'an jantacñej juntzañ tas sja d'a quib'añ yuj co vach'iloc, a oñ sco xajanej tic, a oñ avtab'il oñxo yuuj yic tzoñ och icha ajnac snaani. ²⁹ Atax d'a pecataxo yojtacxo Dios to yic oñ. Atax ta', sic'nac oñ eli yic vach' lajan tzoñ aj yed' Yuninal. Icha chi' ix oñ yutej Dios, yic vach' axo Yuninal tz'och co b'ab'el uc'tacoc co masanil. ³⁰ A oñ sic'b'il oñ

el yuuj, avtab'il oñ pax yuuj. A oñ avtab'il oñ tic yuuj, a tz'alani to vach' oñ d'a yichañ. Ix yac'pax svach'il d'ayoñ.

³¹ Yuj juntzañ sval tic, mañxa tas sco na ticnaic. Ayxo och Dios qued'oc. Yuj chi', ζtom ay junoc mach syal stec'b'an sb'a yoch ajc'olal d'ayoñ? ³² A Dios ac'jinacoch Yuninal d'a yol sc'ab' chamel cuuj co masanil. Vach'chom Yuninal, palta maj scol-laj. Tato yac'nac Yuninal chi' cuuj, ooxom masanil tas vach', ζtom mañ ol yac' d'ayoñ yed'oc? ³³ A oñ sic'b'il oñ el yuj Dios, ζtom ay junoc mach syal yac'anoch d'a quib'añ? A Dios tz'alani to vach' oñ d'a yichañ. ³⁴ Yuj chi', ζmach junoc syal yac'anoch d'a quib'añ? A Cristo Jesús ix chami, ix ac'jixi pitzvoc. Axo ticnaic, ayec' d'a svach' c'ab' Dios, van stevi d'a Dios chi' cuuj. ³⁵ Malaj junoc tas sch'oxani to mañxo oñ xajanoc yuj Cristo. Vach'chom yaelal, junoc nivan cusc'olal, taxoñej ay mach tz'ac'anoch junoc tas d'a quib'añ, vejel, mañ pichulal, junoc tas ay smay, vach'chom tzoñ miljichamoc, mañ jab'oc syactej Cristo oñ xajanani. ³⁶ Yujto syalcan d'a Slolonel Dios icha tic:

Palta jun, uuj val d'a junjun rato ijan tzoñ smilcham eb', icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'ati yic schami, icha chi' tzoñ yutej eb', xchicani.

³⁷ Vach'chom ol ja juntzañ tic d'a quib'añ, palta ol ton co vach' aq'uej ganar yuj scolval jun tzoñ xajanani. ³⁸ Yuj chi' vojtaxco to vach'chom ay tastac, añaña' te xajan oñ yuj Dios. Vach'chom chamel, ma co q'uinal, vach'chom junoc ángel, mato junoc ay yopisio, taxoñej junoc tas ayec' ticnaic, ma tas toto ol javoc, ³⁹ vach'chom junoc ayec' d'a satchaañ, ma junoc ayec' d'a yalañ tic, yalñej tas junocxo b'ob'il yuj Dios, toxon max yal yoch d'a co cal yed' co Mam Dios chi', añaña' te xajan oñ yuuj. A Dios tzoñ xajanan yuj Cristo Jesús, aton Cajal.

9

A eb' israel sic'b'ilel yuj Dios

¹ Yujto yic inxo Cristo eyed'oc, yuj chi' a juntzañ tas ol valb'at tic d'ayex te yel, mañ esoc. A jun in pensar tic tzin cuchb'ani, a sch'oxani to yel juntzañ ol val tic d'ayex, yujto a Yespíritu Dios tz'ac'an in na'a. ² A in tic, te nivan in cusc'olal. Masanil tiempo pitz'anoch d'a in c'ool ayic tzin naan eb' vetisraelal, yujto in gana scolchaj eb'. ³ Q'uinaloc tato syala' tzin c'ancot yoval sc'ool Cristo d'a vib'añ ticnaic, yic tzin el d'a yol sc'ab' axo eb' vetchoñab' chi' scolchajcaneli. Tato icha chi', ay in gana vac'an in b'a yuj eb'. ⁴ A eb' chi', yirñtilal Israel eb' ved'oc. A Dios ac'jinacoch eb' yuninaloc, sch'oxnacpax sb'a yed' stziquiquial d'a scal eb', yac'annaccan juntzañ strato yed' eb'. Yac'annacpaxcan ley Moisés d'a eb'. Yalnaccan d'a eb' tas syutej yalan sb'a eb' d'ay. Ay pax juntzañ tas b'aj yac'naccan sti' d'a eb'. ⁵ A juntzañ eb' nivan yelc'och d'a yichañ Dios d'a peca', aton eb' smam yicham eb'. A Cristo, ata' ul yac'nacoch sb'a animail, yochnac yetchoñab'oc eb'. A Cristo chi', aton Dios Yajal yaj d'a yib'añ smasanil tasi. Masanil tiempo ol aljoc vach' lolonel d'ay. Amén.

⁶ Vach'chom maj colchaj eb' israel smasanil, max yal calani to maj elc'och tas yalnaccan Dios chi' d'a eb'. Yujto a eb' israel chi', a d'a yichañ Dios, mañ masaniloc eb' israel d'a val yel. ⁷ A eb' israel chi', yirñtilal ton Abraham yaj eb', palta mañ masaniloc eb' yel yirñtilal viñ d'a yichañ Dios. Yujto yalnaccan Dios d'a viñtaj Abraham chi' icha tic: A d'a viñtaj Isaac tic ol b'eyñejb'at jantac irñtilal, xchicani. ⁸ A jun tic syalelc'ochi to malaj junoc mach yuj smam yicham syal yoch yuninaloc Dios. A eb' yirñtilal

viñaj Abraham pitzvinaquel icha yutejnac Dios yac'annaccan sti' d'a viñ, añejton eb' yel yirñtilal viñ d'a yichañ Dios chi'. ⁹Yalnaccan Dios d'a viñaj Abraham chi' icha tic: Yab' val icha tic junab' tzin jax junelxo vac' a paxyal. Ata' ol aljoc junoc svinac unin ix Sara tic, xchican Dios chi' d'a viñ.

¹⁰Mañocñej juntzañ tic sval d'ayex. A viñ co mam quicham Isaac, a ix Rebeca yic'nac viñ. Axo yic scuchanoch yune' ix, ay chavañ unin yuneej ix. A viñaj Isaac chi' ay yic eb' schavañil. ¹¹⁻¹³A chavañ eb' unin chi' tiox eb'. Ayic manto alji eb', manta tas vach', mantalaj pax tas chuc sc'ulej eb'. Palta icha tic yutejnac Dios chi' yalan d'a ix Rebeca chi': A viñ b'ab'el, ol can viñ d'a yalañ smandar viñ tzac'an, xchi. Tz'ib'yajpaxcan junxo tic d'a Slolonel Dios, aton b'aj syal icha tic: A viñaj Jacob, xajanab'il viñ vuuj. Axo viñaj Esaú, chach'ilel viñ vuuj, xchicani. A juntzañ tic sch'oxani to a Dios ay yalan yic sic'anel junjun mach sgana. Mañ yujoc tas sco c'ulej tzoñ yavtejoch yicoc.

¹⁴Palta çtas scutej co naani? çTom mañ tojoloc Dios d'a icha chi'? Maay. Tojol toni. ¹⁵Yujto icha tic yutej yalannaccan d'a viñaj Moisés: "Ol vac' in vach'c'olal d'a eb' b'aj syal in c'ool svac'a'. Ol oc' in c'ool d'a eb' b'aj syal in c'ool," xchi Dios. ¹⁶Vach'chom co gana tzoñ colchaji, vach'chom scac' val quip, mañ yujoc chi' tzoñ colchaji, palta yujñej val to tz'oc' sc'ool Dios d'ayori. ¹⁷Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel tas yalnaccan Dios d'a viñ yajal Egipto. Syal icha tic: Ix ach vac'och d'a opisio yic vach' uuj tzin ch'oxel in poder, yic ay smay in b'inaj d'a masanil yolyib'añq'uinal, xchi Dios d'a viñ. ¹⁸Yuj chi', a eb' sgana Dios b'aj tz'oc' sc'ool, aton eb' chi' b'aj tz'oc' sc'ool. Yed' pax eb' sgana Dios spitb'i, aton eb' chi' spitb'i yuuj.

¹⁹Palta tecan ayex tzeyal icha tic d'ayin: Tato icha chi', çtas yuj syal Dios jun to ay co mul? çToc ay mach syal scachanoch vaan tas sgana Dios chi'? tecan xe chi. ²⁰Palta max yal-laj calan icha chi'. Malaj junoc mach syal stelan sb'a yed' Dios. A junoc lum chen, çtom syal yalan luum icha tic d'a mach stz'acani, tas yuj icha tic tzin utej, tom xchi luum? ²¹Yujto a jun tz'acum, ay yalan yic stz'acan luum icha d'a sgana. Vach'chom junñej slumal sc'ana', palta ay yalan yic sb'oan junoc te vach' yilji yed' junoc palta yilji.

²²Icha pax chi' yaj co Mam Dios qued'oc a ori anima ori tic. Vach'chom snib'ej sch'ox yoval sc'ool d'a yib'añ chucal, snib'ej pax sch'ox spoder, palta syac' techaj d'a yib'añ eb' anima smoj sb'atcan d'a syaelal yuj schucal, aton eb' yictaxon yaj sateli. ²³Icha chi' yutejnac Dios sch'oxanel snivan vach'c'olal d'ayori, yujto ix oc' sc'ool d'ayori. Atax d'a peca' sic'nac ori och yicoc, yic ay calan quic d'a svach'il. ²⁴Yavtejnac ori och yicoc, vach'chom israel ori, vach'chom mañ ori israeloc. ²⁵Yujto icha chi' syal Dios d'a slibro viñaj Oseas, b'aj syal icha tic:

A juntzañ mañ in choñab'oc d'a yic yalañ, ol vac'och eb' in choñab'oc. A eb' mañ xajanoc vuuj d'a yic yalañ, ol in xajanejpax eb', xchi Dios.

²⁶A d'a jun lugar b'aj yalnaccan Dios d'a eb': A ex tic, mañ ex in choñab'oc, xchi. Añeja' ta' ol aljoc d'a eb' to yuninal Dios pitzan yaj eb', xchi d'a Slolonel Dios chi'.

²⁷Palta yalnaccan yab'ixal eb' israel viñaj Isaías, b'aj syal icha tic:

A eb' yirñtilal vetisraelal, vach'chom te nivan ol aj sb'isul eb' icha sb'isul yarenail sti' a' mar, palta jayvaññej eb' ol colchajoc.

28 Yujto a Dios Cajal, mañxo ol stañvej ec' tiempo, yic ol sch'olb'itan tas yaj eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Icha chi' ol yutoc yac'an tz'acvoc elc'och slolonel, xchi.

29 Añejtona' viñaj Isaías chi' aljinaccan junxo tic:

A Dios Cajal aton Syal yuj smasanil, ix el d'a sc'ool oñ yactancan jayvañorñxo tic. Q'uinaloc maay, ix am oñ satel co masanil icha ajnac eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra, xchi

Majxo yac'och jun vach' ab'ix tic eb' israel d'a sc'ool

30 A ticnaic ol val d'ayex, tas syalelc'och juntzañ sval tic. A eb' mañ israeloc, max snalaj eb' tas syutej eb' yoch vach'il d'a yichañ Dios. Palta syal Dios to ay eb' vach' d'a yichañ. Icha chi' syal Dios yuj eb', yujto syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. 31 Axo eb' israel, syac'och spensar eb' d'a ley Moisés yic tz'och eb' vach'il d'a yichañ Dios yuuj, palta max tzac'vanlaj yoch eb' vach'il yuj ley chi' d'a yichañ Dios. 32 ¿Tas yuj icha chi' tz'ajcan eb' tze na'a? Scaññej eb' icha chi', yujto max yac'och Cristo eb' d'a sc'ool. A snaan eb' to syal yoch eb' vach'il d'a yichañ Dios yuj juntzañ tas munil sc'ulej eb'. Yuj chi', icha yaj junoc q'ueen b'aj sco tenoch coc, icha chi' yaj Cristo d'a eb'. 33 Yalnac yab'ixal Cristo Dios d'a Slolonel, b'aj syal icha tic: A d'a choñab' Sion, ata' ol in ch'ox junoc mach icha junoc q'ueen b'aj stenoch yoc eb', stelvi eb' yuuj, palta a eb' tz'ac'anoch jun chi' yipoc sc'ool, mañ ol somchajel-laj eb' yuuj, xchi Dios chi'.

10

1 Ex vuc'tac ex vanab', d'a smasanil in c'ool, in gana scolchajel eb' vetisraelal. Jantac val tzin c'an jun tic d'a Dios. 2 Yel toni, ayoch spensar eb' yac'an servil Dios, palta mañ yojtacoc eb' tas syutej eb' yac'an servil icha val sgana. 3 Mañ yojtacoc eb' tas tz'aj yoch eb' vach'il d'a yichañ Dios. Toñej snib'ej eb' munil tz'och eb' vach'il d'a yichañ, palta max sc'anab'ajej eb' tas yalnac Dios yuj tas tz'aj coch vach'il yed'oc. Yuj chi' max yal-laj yoch eb' icha sgana Dios. 4 Yuj Cristo mañxalaj yalan yic ley Moisés yac'anoch anima vach'il d'a yichañ Dios, yujto a eb' tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool, tz'och eb' vach'il d'a yichañ Dios chi'.

5 Yalnaccan viñaj Moisés tas sco c'ulej tato co gana tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios yuj jun ley chi'. Aton jun syal icha tic: Tato ay mach sc'anab'ajan masanil tas syal ley, ol scha sq'uinal yuuj, xchi. 6 Palta ay junxo tz'alani to ol yal Dios to vach' oñ d'a yichañ tato scac'och d'a co c'ool. Aton jun syal icha tic: Mañ e na icha tic, ¿mach junoc ol q'ue d'a satchaañ? xchi. Syalelc'ochi, mach ol b'at ic'anemta Cristo. 7 Syalanpax icha tic: Añejtona' mañ e na icha tic: ¿Mach junoc ol b'at d'a yol luum? xchi. Syalelc'ochi, mach junoc ol b'at ic'anqueta Cristo d'a scal eb' chamnac. 8 Palta ay junxo tz'alani icha tic: A jun ab'ix tic, eyojtacxo. Syal eyalani. Ayxo och d'a e c'ool, xchi. A jun ab'ix syal tic, aton jun ab'ix scaleli. A tz'alani to yovalil scac'och Cristo d'a co c'ool. 9 Tato scal yed' co ti' to a Jesús Yajal yaj d'ayorñ, tato d'a val yel scac'och d'a co c'ool to a Dios ac'jinac pitzvoc d'a scal eb' chamnac, tato icha chi' ol oñ colchajoc. 10 Yujto scac'och Cristo d'a co c'ool, yuj chi' syal Dios to vach' oñ d'a yichañ. Yujto scal yed' co ti' to a Jesucristo Yajal yaj d'ayorñ, yuj chi' tzoñ colchaji.

11 Syalcan d'a Slolonel Dios: Yalñej mach ol ac'anoch Jesucristo chi' yipoc sc'ool, mañ ol somchajel-laj yuuj, xchicani. 12 A eb' israel yed' eb'

mañ israeloc, lajanñej eb' smasanil d'a yichañ Dios. Yujto a Dios Cajal, Yajal yaj d'a quib'añ co masanil. Yalñej mach oñ scal co b'a d'ay, nivan svach'c'olal syac' d'ayori. ¹³ Icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Jantacñej eb' syal sb'a d'a Dios Cajal, ol colchaj eb' smasanil, xchi. ¹⁴ Palta a eb' manto ac'anoch Dios Cajal d'a sc'ool, ¿tas ol yutoc eb' yalan sb'a d'ay? ¿Tas ol yutoc eb' yac'anoch d'a sc'ool, tato manto yab' yab'ixal eb'? Añejtona', ¿tas ol yutoc eb' yab'an yab'ixal, tato malaj mach tz'alan yab' eb'? ¹⁵ Palta, ¿tas ol yutoc eb' b'at yalanel yab'ixal, tato malaj mach schecanb'at eb'? Syalanpax d'a Slolonel Dios: Mañixo jantacoc svach'il yilji, ayic sjavi eb' tz'alanel vach' ab'ix, xchi.

¹⁶ Palta mañ masaniloc eb' schaan yab' jun ab'ix yic colnab'il tic. Icha ix yalcan viñaj Isaías: Mamin, malaj val eb' tz'ac'anoch jun ab'ix scal tic d'a sc'ool, xchi. ¹⁷ Añej tas scab'i, a scac'och d'a co c'ool. A jun ab'ix yovalil tz'alji, aton yab'ixal Cristo.

¹⁸ Palta, ¿tas tze na jun? A eb' israel, ¿tom maj yab' jun vach' ab'ix tic eb'? Maay, ix yab' eb' smasanil. Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios: Ix b'eyb'at yab'ixal d'a masanil sat luum tic, masanto ix pucaxb'at d'a masanil yolyib'arñq'uinal tic, xchicani.

¹⁹ Palta añeja' maj yac'och eb' d'a sc'ool. ¿Tas tze na yuj eb'? ¿Tom max nachajel jun ab'ix chi' yuj eb' israel chi'? Yalnaccan viñaj Moisés yuj tas xchi Dios d'a eb' israel, ayic yalannac icha tic:

Vuuj, ol tz'a e c'ool yuj juntzañixo choñab' malaj yelc'ochi. Añejtona', ol in tzuntzejcot eyoval yuj tas ol vac' d'a juntzañixo anima manto nachajel yuuj, xchi Dios chi' d'a Slolonel.

²⁰ Añejtona' viñaj Isaías, stec'b'ejnac sb'a viñ yalani tas xchi Dios yuj eb' mañ israeloc. Yalannac icha tic:

A eb' maj in sayanlaj, ix in ilchaj yuj eb'. Yed' pax eb' maj in c'anb'ani, ix in ch'ox pax in b'a d'a eb', xchi Dios chi'.

²¹ A viñaj Isaías chi' aljinaccani tas ix yal Dios yuj eb' yetisraelal. Aton b'aj syal icha tic: Masanil tiempo svavtejcot eb' israel d'ayin, palta max sc'anab'ajej jab'oc eb'. Te pit eb', xchi Dios chi'.

11

A svach'c'olal Dios d'a eb' israel

¹ A eb' schoñab' Dios chi', ¿tom paticab'ilel eb' yuuj d'a junelñej? Maay. Ina in tic, israel in pax yed' eb'. Yiñtilal in pax viñaj Abraham yed' eb'. A d'a jun macañ eb' yiñtilal viñaj Benjamín, ata' cotnac in. ² Atax d'a peca', a Dios ic'jinac och eb' israel yicoc. Axo ticnaic, mañ ol spatiquej el-laj eb'. Cojtac yab'ixal viñaj Elías^{11.2-4} d'a Slolonel Dios. A junel ix lesalvi viñ d'a Dios, ix yalan viñ tas smul eb' yetchoñab' israel chi', ix yalan viñ: ³ Mamin, a eb' vetchoñab' tic, ix smac'cham juntzañixo eb' a checab' eb'. A juntzañ yed'tal b'aj tz'ac'ji silab' d'ayach, ix laj smac'poj eb'. A ticnaic, a inxoriñ ix in caní. Palta añeja' sgana eb' tzin smilpaxi, xchi viñ d'a Dios. ⁴ Yuj chi' ix yal Dios chi' d'a viñ: Maay, ayto uquexo mil vinac sic'b'ilcanel vuuj. Malaj b'aj ix em cuman eb' d'a jun syaloch eb' sdiosaloc scuch Baal, xchi d'a viñ. ⁵ Añejtona' icha chi' yaj ticnaic. Ay eb' yic ton Dios d'a scal eb' vetisraelal chi'. Aton eb' sic'naquel Dios chi' yuj svach'c'olal. ⁶ Yuj val svach'c'olal Dios sic'b'ilel eb', mañ yujoc tas vach' ix

11.2-4 **11:2** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a 1 Reyes 19.1-18. Baal sb'i sdiosal eb' anima cajan d'a slac'anil eb' israel.

sc'ulej eb'. Q'uinaloc yuj tas vach' ix sc'ulej eb' sic'b'ilel eb', tato icha chi', mañoc am yuj svach'c'olal Dios, scolchajel eb'.

⁷ Palta ζtas tz'aj eb' israel tze na'a? Ix yac'lej eb' sayani chajtil tz'aj yoch eb' vach'il d'a yichañ Dios, palta maj yal-laj yuj eb', yuj chi' añej eb' sic'b'ilel d'a scal eb' chi' yuj Dios ix yal yuuj. Axo juntzañxo eb', toñej ix vach' pitb'icanel eb'. ⁸ Yujto syal d'a Slolonel Dios icha tic: A Dios ix ac'an quistalax eb'. Yuj chi', vach'chom syil spoder eb', palta max nachajel-laj yuj eb'. Vach'chom syab' slolonel eb', palta max nachajel-laj yuj eb'. Añejtona', icha pax chi' eb' ticnaic, xchi. ⁹ Yalnacpaxcan viñaj David: Ichaocab' junoc yaal tz'aj juntzañ sq'uiñ eb' chi'. Telvocab' eb' yuj juntzañ sq'uiñ chi'. B'atocab' d'a yib'añ eb' yuuj.

¹⁰ Mocxob' yal-laj yilan eb' uuuj. Icha junoc viñ ñojanem d'a yalañ icatz, ichaocab' chi' tz'ajcan eb' d'a junelñej, xchi viñaj David chi'.

¹¹ Palta tzin c'anb'ej d'ayex, ayic ix juviel eb' israel chi', ζtom junelñej ix juviel eb'? Maay. Palta yujto ix juviel eb' yuj schucal, yuj chi' ay eb' mañ israeloc scolchaji. Axo eb' israel ol ilanoc, ol chichon sc'ol eb' yilani.

¹² Yujto juvinaquel eb' israel chi', yuj chi' te vach' yic eb' anima smasanil d'a yolyib'añq'uinal tic. Yujto cannac eb' israel chi' d'a yalañ, yuj chi' te vach' yic eb' mañ israeloc. Tato icha chi', ζjantacxom val svach'il quic co masanil, ayic ol meltzajxoc och spensar eb' israel chi' smasanil junelxo?

¹³ Palta ay tas in gana sval d'ayex a ex mañ ex israeloc chi'. A Dios ac'jinac vopisio in munlaj d'a e cal. Yuj chi' nivan yelc'och jun vopisio tic d'ayin, ¹⁴ talaj icha chi' syil sc'ool eb' vetchoñab' to van e colchaji, yuj chi' tope ay eb' ol colchajpaxoc. ¹⁵ A eb' israel chi', patcab'il el eb' yuj Dios junoc tiempoal. Yuj chi', masanil juntzañxo anima, syal yoch eb' junc'olal yed' Dios. Axo ol chajocxioch eb' israel chi' junelxo, mañxom jantacoc svach'il. Ichato ol pitzvocxi eb' anima d'a scal eb' chamnac, yujto te nivan svach'il ol scha eb'. ¹⁶ Q'uinaloc a ixim b'ab'el pan tz'elta d'a ixim harina yic ton Dios yaji, ta icha chi', yic ton Dios ixim masanil. Icha junoc te te', tato yic Dios yaj sch'añal yib' te', añejtona' yicñej pax yaj te' sc'ab'. ¹⁷ Palta a eb' israel elnac d'a yol sc'ab' Dios, icha junoc sc'ab' te' olivo stzephajel d'a snun, icha chi' aj yelnac eb'. A exxo, icha sc'ab' jun te' caltacte'al olivo scomon q'uib'i, icha chi' eyaji, yujto mañ ex israeloc. Palta ichato ix ex ac'jicanoch sq'uexuloc eb' d'a jun sc'ab' b'aj tzezb'ilelta d'a snun chi', yujto ay eyalan eyic yed' eb' smam yicham eb'. ¹⁸ Palta mañ e na to ec'to e vach'il d'a yichañ eb' israel chi'. Yujto icha junoc sc'ab' te te', icha chi' eyaji. A junoc c'ab' te', max yal yac'an yaxb'oc te' yib'. Palta a sch'añal yib' te', a tz'ac'an yaxb'oc te' sc'ab' chi'.

¹⁹ Tecan ayex tzeyal icha tic: A eb' israel chi', ichato tzezb'ilel eb' d'a snun, yic vach' a oñ tzoñ ochcan sq'uexuloc eb', tecan xe chi. ²⁰ Yel toni, ichato tzezb'ilel eb' israel chi', yujto max yac'och Dios eb' d'a sc'ool. Palta a ex tic, yujñej to ix eyac'och Dios d'a e c'ool tzex ochcan sq'uexuloc eb'. Yuj chi', xeyic'tachañ e b'a, tzeyil val e b'a. ²¹ Tato maj yac'laj nivanc'olal Dios d'a yib'añ eb' icha sc'ab' te' yaji, ocxom ex pax tic, ζtom ol ex yac' nivanc'olal tato tzeyiq'uel e b'a d'ay? ²² Nachajocab'el eyuuj to nivan svach'c'olal Dios. Palta añejtona', ov pax sic'lab'il. A eb' juvinacxoel chi', aycot yoval d'a eb'. A exxo tic, mañ jantacoc svach'c'olal syac' d'ayex. Yuj chi' yovalil tzex ochcan d'a svach'c'olal, tato maay, añejtona' ol ex ic'jocxieloc. ²³ A eb' israel chi', tato ol yac'xioch eb' d'a sc'ool, ol ochxoc eb' yicoc Dios chi'. Ichato ol ac'jocxioch eb' d'a te' snunal chi' junelxo.

Yujto a Dios ay spoder sb'oan icha chi'. ²⁴ A exxo mañ ex israeloc, ichato tzezb'il ex el d'a snunal junoc te te' munil sq'uib'i, ix ex ac'jioch sc'ab'oc junoc te te' vach'. Vach'chom mañ ex yicoc jun chi' d'a yalañtaxo, palta ix ex och yicoc. Tato icha chi' ix ex aji, añejtona' icha pax chi' eb' israel. Ichato ol ac'jocxioch eb' d'a snunal b'aj elnaccoti, aton jun yic val eb' d'a peca'. Yuj chi', yelxo val ol och eb' yicoc junelxo.

Ay jun tiempoal ol colchaj eb' israel masanil

²⁵ Ex vuc'tac ex vanab', a juntzañ sval tic d'ayex, malaj mach ojtannac d'a peca'. Palta a ticnaic, in gana to tzeyojtaquejeli yic max eyic'chaañ e b'a, yujto jelan ex e naani. A eb' vetisraelal chi', tziytum eb' pitb'inaccaneli. Ol canñej eb' icha chi' masanto ol tz'acvoc sb'isul eb' mañ israeloc ol colchajoc. ²⁶ Ichato chi' ol colchajpax eb' vetisraelal smasanil. Yujto syal d'a Slolonel Dios icha tic:

A d'a choñab' Sion d'a scal eb' israel, ata' ol q'ue vaan jun Colvajum. A' ol ic'anel schucal eb' yirñtilal Jacob.

²⁷ Icha tic ol vutoc vac'an in trato yed' eb', ayic ol vac'an lajvoc smul eb', xchi Dios.

²⁸ A eb' israel chi', ajc'ol eb' d'a Dios, yujto max yac'ochlaj jun vach' ab'ix yic colnab'il eb' d'a sc'ool. Icha chi' yaj eb', yic a ex tic syal e colchaji. Palta añeja' xajanab'il eb' yuj Dios, yujto sic'b'ilcanel smam yicham eb' yuuj. ²⁹ Yujto a tas syac' Dios, junelñej syac'a'. Maxtzac yiq'uec'laj. A eb' avtab'il yuj Dios yicoc, junelñej avtab'il eb'. ³⁰ A d'a yalañtaxo, max e c'anab'ajej Dios, palta a ticnaic, ix oc' sc'ool d'ayex, yujto maj c'anab'ajajlaj yuj eb' israel. ³¹ Yel toni, a ticnaic max sc'anab'ajejlaj Dios eb' vetisraelal chi'. Palta icha chi' yaj eb' ayic ol oc'xoc sc'ol d'a eb', icha tz'aj yoc' sc'ol d'ayex. ³² A d'a yichañ Dios, max co c'anab'ajejlaj co masanil a oñ anima oñ tic. Icha chi' ix oñ yutej, yic vach' jun lajanñej tz'aj yoc' sc'ol d'ayori co masanil.

³³ A Dios, mañ jantacoc svach'il, mañ jantacoc sjelanil. Yojtaciej masanil tastac. Malaj junoc mach syal snachajel yuuj tas syutej. Malaj pax junoc mach snachajel sb'eyb'al chi' yuuj. ³⁴ Icha syal d'a Slolonel: ¿Mach val junoc syal yojtacanel spensar Dios Cajal? ¿Mach val junoc syal sc'ayb'ani? ³⁵ ¿Mach val junoc sb'ab'laj ac'an junoc silab' d'ay, axo tzac'anto tz'ac'an junocxo yic d'ay? xchi. ³⁶ Yujto a masanil tastac, añej d'a Dios scoti. Aypax ec' yuuj, yic scheclajelta svach'il. Nivanocab' yelc'och Dios d'a masanil tiempo. Amén.

12

Chajtil scutej cac'an servil Dios

¹ Ex vuc'tac ex vanab', ix te oc' val sc'ool Dios d'ayori, yuj chi' tzin tevi d'ayex to tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab', icha junoc silab' pitzan, icha chi' scutej co b'a cac'an servil, yujto yic oriñej, yic stzalaj sc'ool qued'oc. Ichaton val chi' smoj scutej calan co b'a d'ay. ² Mañxocob' lajanoc scutej co b'a yed' eb' yic yolyib'añq'uinal tic. Yovalil scac' q'uexmaj co pensar, yic ol vach' b'o co b'eyb'al d'a junelñej. Tato icha chi' scutej co b'a, ol vach' nachajel cuuj tas sgana Dios d'ayori. Aton juntzañ tas vach', tas syac' tzalajb'oc sc'ool Dios yed'oc yed' tas malaj jab'oc spaltañ d'a yichañ.

³ A Dios ac'jinac vopisio tic yuj svach'c'olal. Yuj chi' svalb'at juntzañ tic d'ayex e masanil. Malajocab' junoc oñ sco na'a to te jelan oñ. Yovalil emnaquil scutej co b'a, ato syala' tas copisio syac' Dios d'ayori, yujto ix

cac'och d'a co c'ool. ⁴ A co nivanil tzijtum macañil yaji. Palta mañ lajanoc yopisio smasanil. ⁵ Icha yaj co nivanil chi', icha chi' caj a oñ creyente oñ tic. Vach'chom tzijtum oñ, palta junñej animail caj d'a yol sc'ab' Cristo. Icha yaj junjun macañ co nivanil junñej yaji, ich oñ ta', junñej caj co masanil.

⁶ Ch'occh'oc copisio junjun oñ, ato syala' tastac tz'el d'a sc'ool Dios yac'an d'ayoñ. Yuj chi' yovalil tzoñ munlaj val d'a junjun copisio chi'. A mach ac'b'il yopisio yalanel slolonel Dios, yovalil syaleli, ato syala' jantac syutej yac'anoch d'a sc'ool. ⁷ A mach ac'b'il yopisio yac'an servil, yovalil vach' syutej yac'an servil. A mach ay yopisio sc'ayb'an eb' yetcreyenteal chi', yovalil syac' val och spensar sc'ayb'an eb'. ⁸ Tato ay junoc mach tz'iptzitan eb' yetcreyenteal, yovalil syac' yip smunlaj d'a yopisio chi'. Tato ay mach sian junoc tas d'a eb' ay stzapan smajanil, yed' ocab' d'a smasanil sc'ool siej. A mach ay yopisio scuchb'an eb' yetcreyenteal, yac'ocab' yip scuchb'an eb'. Añejtona', a mach tz'oc' sc'ool d'a eb' ayoch d'a syaelal, yovalil scolvaj d'a eb' d'a tzalajc'olal.

A tas scutej co b'eyb'al

⁹ Yelc'olalocab' sco xajanej co b'a. Sco chacanel masanil chucal. Axo d'a tastac vach' scaq'uec och co pensar. ¹⁰ Sco xajanej co b'a, yujto cuc'tac canab' co b'a. Yovalil squic' emta co b'a junjun oñ, yic vach' ay quelc'och junjun oñ.

¹¹ C'asanocab' scutej co b'a d'a Cajal Jesús. Mañ jaraganaoc scutej co b'a d'ay. Smasanilocab' co c'ool scac' servil.

¹² Ayocab' co tzalajc'olal d'a masanil tiempo, yujto scac'och Dios yipoc co c'ool. Tec'an scutej co b'a ayic sjavi yaelal d'a quib'añ. Mañ cactejeccan co lesalvi d'a masanil tiempo.

¹³ Yovalil tzoñ colvaj d'a stzapanil smajanil eb' yicxo Dios. Vach' pax scutej co b'a d'a eb' tz'ec' d'ayoñ.

¹⁴ Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayoñ, yovalil sco c'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb', mañoc yoval sc'ool sco c'ancot d'a yib'añ eb', palta a svach'c'olal.

¹⁵ A eb' stzalaji, coñ tzalajec yed' eb', axo eb' scusi, coñ cusec pax yed' eb'.

¹⁶ Junñej molañil tzoñ aj co masanil. Max yal-laj quic'ancharañ co b'a. Junñejocab' tzoñ ec' yed' eb' malaj yelc'och d'a eb' anima. Max yal co naani to te jelan oñ.

¹⁷ Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayoñ, max yal-laj chuc scutej pax co b'a d'a eb'. Vach'ñej scutej co b'eyb'al d'a yichañ eb' anima smasanil. ¹⁸ Caq'uec val quip yic junc'olal tzoñ aj yed' eb' anima, tato syala' yed' masanil mach. ¹⁹ Ex xajanab'il vuuj, max yal co pacan co b'a d'a eb' quetanmail. Yovalil sco tañvej, yic vach' munil a Dios ol ac'an syaelal eb'. Yujto yalnaccan Dios d'a Slolonel icha tic: A in ton tic ay valan vic vac'an syaelal eb'. A in tic ol in pactzitej d'a eb', xchi Dios Cajal. ²⁰ Syalanpax icha tic d'a Slolonel chi': Tato ay svejel eb' ayoch ajc'olal d'ayex, aq'uec va eb', tato ay staquirñial eb', aq'uec yuq'uej a' eb'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb', ol chach'oc sat eb' yuj q'uixvelal d'a eyichañ. ²¹ Mañ co cha oñ yac' ganar chucal tz'ac'jioch d'a quib'añ. Yovalil vach' scutej co b'a, yic a oñ scac' ganar d'a yib'añ juntzañ chucal chi'.

13

¹ Yovalil sco c'anab'ajej eb' yajal co masanil, yujto a Dios tz'ac'anoch eb' d'a yopisio. Q'uinaloc ta maay, malaj am junoc eb' ay yopisio. ² Tato ay oñ scac' oval yed' eb' yajal chi', syalelc'ochi to van schichonoch co c'ool d'a tas ix sb'ocan Dios. Tato icha chi' tz'aj cac'an oval yed' eb', munil scac'och yaelal d'a quib'añ. ³ Yujto a eb' yajal chi', ay yopisio eb' mañ yicoc xiv eb' vach' sb'eyb'al d'a eb', palta yic xiv eb' chuc sb'eyb'al d'a eb'. Yuj chi', tato co gana max oñ xiv d'a eb', yovalil vach' scutej co b'eyb'al. Tato icha chi' stzalaj eb' qued'oc. ⁴ Ayoch yopisio eb' yuj Dios, yuj svach'iloc eb' anima smasanil. Palta tato chuc scutej co b'a, smoj ton co xiv d'a eb', yujto yel ay yalan yic eb' yac'anoch yaelal d'a quib'añ. Yujto ayoch yopisio eb' yuj Dios, yic tz'ac'jioch syaelal eb' chuc syutej sb'a yuj eb'. ⁵ Yuj chi' yovalil sco c'anab'ajej tas syal eb' yajal chi'. Mañ yujocñej to tzoñ xiv yac'anoch yaelal eb' d'a quib'añ sco c'anab'ajan eb', palta sco c'anab'ajej eb', yujto cojtac to icha chi' sgana Dios. ⁶ Yuj chi' yovalil scac' co tumin d'a eb' icha syal ley, yujto a Dios tz'ac'an yopisio eb'. Van pax smunlaj eb' d'a jun yopisio chi'.

⁷ A eb' yajal sc'anan tumin yuj ley, yovalil scac' d'a eb'. Vach'chom ch'añ ornato, ch'añ co derecho, yovalil sco tup d'a eb' icha syal ley. A eb' yajal chi', tato smoj co xiv d'a eb', xivoc oñ d'a eb'. Tato smoj ay yelc'och eb', ayocab' yelc'och eb' d'ayori. ⁸ Tato ay oñ ay co b'oc, yovalil sco tupu'. Palta ay val junxo icha co b'oc d'a eb' quetanimail, aton co xajanan co b'a yed' eb', yujto yovalil sco xajanej co b'a. Tato icha chi' scutej co b'a, syalelc'ochi van co c'anab'ajan sley Dios smasanil. ⁹ Ay juntzañ checnab'il tz'alan icha tic: Mañ ex em ajmulal. Mañ e milcham junoc eyetanimail. Mañ eyelq'uej junoc tasi. Mañ eyiloch e c'ool d'a junocxo tas, xchi. A juntzañ checnab'il tic yed' juntzañxo, junxoñej checnab'il b'aj syiq'uelc'och sb'a, aton jun tz'alan icha tic: Icha eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' tzeyutej e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. ¹⁰ A mach xajanan eb' yetanimail, malaj juneloc chuc syutej sb'a d'a eb'. Yuj chi' tato sco xajanej eb', mañxa b'aj scac' palta d'a sley Dios.

¹¹ Svalb'at junxo tic d'ayex. Nachajocab'el eyuuj tas yaj jun tiempo tic. Yujto a ticnaic, stiempoal ichato scaq'uel co vayañ, yujto toxo ol ja co Columal. Te lac'anxo ay ticnaic, mañ ichoc ix aj co b'ab'laj chaan d'a yalañtaxo. ¹² A jun tiempool tic, lajan yaj yed' d'ac'valil. Axo yic ol ja co Columal, ichato c'ualil ol ajoc. Palta ipan yec' stiempoal ticnaic, toxo val ol javoc. Yuj chi', cactejeccan co c'ulan juntzañ sc'ulej eb' anima ayto d'a q'uic'alq'uinal. Icha syutej sb'a eb' soldado yac'an oval yed' juntzañ syamc'ab', ichaocab' chi' scutej cac'an quip d'a yic Dios, yujto axo d'a saquilq'uinal ayori. ¹³ Ichaocab' syutej sb'a eb' vach' d'a c'ualil, ichaocab' chi' scutej co b'a. Tojol scutej co b'a. Max yal co ch'eneni uq'uel añ. Max yal tzoñ em d'a ajmulal yed' d'a juntzañxo tastac chucal yed' co nivanil. Max yal scac' oval yed' junocxo quetanimail. Max yal yoch chian co c'ool d'a junocxo yuj tas ay d'ay. ¹⁴ Yovalil sco chaec spoder Cajal Jesucristo icha schaan syamc'ab' eb' soldado yic oval. Mañxocob' cac'och co pensar d'a juntzañ sgana co chuc pensaril.

14

Max yal co ch'olb'itan eb' quetcreyenteal

¹ Ay eb' creyente manto tec'anoclay, yujto manto nachajel sc'ayb'ub'al Cristo yuj eb'. A eb' icha chi', chaec och eb' eyed'oc. Mañ e telaj e b'a yed' eb' yuj juntzañ tas manto nachajel yuj eb'. ² A eb' creyente tec'anoxo, yojtac eb' smasanil tas syal co chi'ani. Axo eb' manto tec'anoc, tzato xiv eb' schi'an noc' chib'ej, añej añ itaj schi eb'. ³ Palta a oñ sco chi masanil tasi, max yal co b'uchan eb' max chi'an qued'oc. Añejtona', a eb' max chi'an juntzañ chi' qued'oc, max yal oñ yalub'tañan eb', yujto chab'iloñxo yuj Dios yed' eb'. ⁴ Q'uinaloc ay junoc mach smunlay d'a spatrón, ¿tom ay calan quic co ch'olb'itan tas yaji? Añejton jun spatrón chi' ay yalan yic yalan d'ay tato vach' d'a yichañ mato maay. Añejtona' ich oñ pax ta' d'a Cajal Jesús. Palta vach' ol oñ aj d'a yichañ, yujto ay spoder yoch qued'oc, yic vach' scutej co b'a d'ay.

⁵ Ay eb' creyente tz'alani to ay juntzañ c'ual nivan yelc'ochi. Ay pax eb' tz'alani, lajanñej junjun c'u, malaj junoc c'ual ec'al yelc'och d'a yichañ junocxo, xchi eb'. Yuj chi' co naec jun tic d'a co pensar junjun oñ b'aj tzoñ cani. ⁶ A eb' sc'anab'ajan juntzañ c'u sval tic, icha chi' syutej sb'a eb', yic sch'oxel eb' to ay yelc'och Cajal Jesús d'a yichañ eb'. Añejtona' a mach max c'anab'ajan juntzañ c'u chi', icha chi' syutej sb'a eb', yujto ay yelc'och Cajal Jesús d'a eb'. Yed' pax junxo tic: A mach yalñej tas schi'a, schiñej yic sch'oxo' to ay yelc'och Cajal Jesús d'ay, yujto syac' yuj diosal d'a Dios yuuy ayic schi'ani. Axo mach max chi'an juntzañ chi' smasanil, icha chi' sc'ulej yic sch'oxo' to ay yelc'och Cajal Jesús chi' d'ay, yujto syac' pax yuj diosal d'a Dios yuj tas schi'a.

⁷ Yach'an pitzanoñto, malaj junoc oñ quic co b'a. Añejtona' ayic ol oñ chamoc, malaj junoc oñ quic pax co b'a. ⁸ Tato pitzan oñ, yuj quic'ancharañ Cajal Jesús pitzan oñ. Tato tzoñ chami, yuj quic'anpaxcharañ tzoñ chami. Yuj chi', vach'chom pitzan oñ ma tzoñ chami, yic oññej Cajal Jesús chi'. ⁹ Yujto ix cham Cristo, ix pitzvixi, yic vach' tz'och Yajalil d'a yib'añ eb' chammac yed' pax d'a quib'añ a oñ pitzan oñto tic.

¹⁰ Yuj chi', max yal co ch'olb'itan tas yaj junoc cuc'tac canab'. Max yal calani to malaj vach' yochi. Yujto co masanil ol oñ c'och d'a yichañ Dios, ato ta' ol sch'olb'itej tas caj junjun oñ. ¹¹ Yujto syalcan d'a Slolonel icha tic:

A in Yajal in tic, yel pitzan in. Yuj chi', val yel ol laj em cumjab' eb' anima smasanil d'a yichañ. Yovalil ol laj yal eb' to a inñej Dios in, xchicani.

¹² Yuj chi', yovalil junjun oñ ol cal d'a Dios tastac ix co c'ulej.

Ay smay cac'an somchaj spensar eb' yicxo Dios

¹³ Yuj chi', max yal-laj co ch'olb'itan tas caj junjun oñ. Más vach' a val junxo tic sco c'ulej: Vach' scutej co b'a yil eb' cuc'tac eb' canab', yic vach' malaj junoc eb' ol b'at d'a schucal cuuj, yic malaj pax junoc eb' ol somchajel spensar cuuj. ¹⁴ A in tic, yujto ayoch Cajal Jesús d'a in c'ool, vojtaxco sic'lab'il to malaj junoc tas ay yovalil yuj d'a yol yico'. Palta tato ay junoc mach snaani to ay yovalil junoc tas yuj Dios, max yal sc'ulani, yujto ayton yovalil d'a yol yico'. ¹⁵ Q'uinaloc tato ay junoc tas ay yovalil schiji yuj eb' cuc'tac eb' canab', tato sco chi'a, scus eb' cuuj. Tato icha chi' scutej co b'a, mañ vanoc co xajanan eb' syal chi'. Palta aytalaj junoc eb' ix cham Cristo yuuy satel yuj junoc tas sco chi'a. ¹⁶ A oñ tic cojtac to vach' juntzañ chi', palta tato ay eb' tz'alani to chuc, más vach' max co chilaj d'a

yichañ eb'. ¹⁷ A ticnaic, ayorñooch d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi', mañxo smojoc scac'och co pensar d'a tas sco chi'a yed' d'a tas scuq'uej. Palta smoj tojol scutej co pensar, junc'olal tzoñ aji. Sco chaan jun tzalajc'olal syac' Espíritu Santo d'ayoñ. ¹⁸ Tato icha chi' scutej cac'an servil Cristo, ol tzalaj Dios qued'oc. Ol yilanpax eb' quetanimail to vach' co b'eyb'al.

¹⁹ Yuj chi', co naec val tas scutej co b'a, yic junc'olal tzoñ aj co masanil. Sco naani chajtil scutej co b'a cac'an stec'anil junjun eb' yicxo Dios. ²⁰ Ay smay sjuviel smunlajel Dios d'a eb' quetcreyenteal yuj tas sco chi'a. Yuj chi', mañ co c'ulejec icha chi'. Yel toni, malaj junoc tas ay yovalil co chi'an d'a yichañ Dios, palta tato ay eb' somchajel spensar yuj tas sco chi'a, yovalil scactejan co chi'ani. ²¹ Yuj chi', tato ay eb' somchajel spensar yujto sco chi noc' chib'ej, ma yujto scuq'uej vino, ma yuj junocxo tas sco c'ulej, tato icha chi', más vach' scactejan co c'ulan juntzañ chi'. ²² Yujto cac'nacoch Dios d'a co c'ool, yuj chi' snachajel cuuj to malaj junoc tas ay yovalil yuj Dios chi'. Palta munil sco na juntzañ tic d'a yichañ Dios. A juntzañ tas sco c'ulej, tato cojtac to malaj yovalil d'a yichañ Dios chi', te vach' quico'. ²³ Palta ayic sco chi'an junoc tasi, tato sco na'a to ay yovalil d'a yichañ Dios, tato icha chi', tz'och co mul d'ay, yujto max cac'och d'a co c'ool to vach' scutej co b'a. Yalñej tas sco c'ulej, tato max cac'och d'a co c'ool to vach' d'a yichañ Dios, tato icha chi', tz'och co mul d'ay.

15

Co c'ulejec icha sgana eb' yicxo Dios

¹ A oñ tec'an orñxo tic, snachajel cuuj to malaj yovalil juntzañ chi', palta ay eb' manto tec'anoc, xiv eb' yuuj. Yuj chi' quic yaj cac'an techajoc, yujto manto te tec'anoc eb', yic max somchajel eb' cuuj. Max yal añej tas co gana sco saya'. ² Co c'ulejec junjun oñ icha sgana eb' yicxo Dios, sec yuj chi' vach' ol aj snaan eb'. Tato icha chi', ol tec'c'aj eb'. ³ Yujto a Cristo, mañoc tas sgana ix sc'ulej. Palta janac d'a yib'añ icha syal d'a Slolonel Dios, aton b'aj syal icha tic: Mamin, ayic sb'uchvaj eb' d'ayach, a in jun svab' pax syail, xchi. ⁴ Jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios d'a peca', ay yopisio oñ sc'ayb'ani. Yuj Slolonel chi' sco tec'b'ej co b'a, syac'anpax snivanil co c'ool yic vach' scac'och Dios chi' yipoc co c'ool. ⁵ A Dios tz'ac'an co tec'anil, syac'anpax snivanil co c'ool. In gana a tz'och eyed'oc, yic vach' junc'olal slaj eyutej e b'a, icha yutejnac sb'a Cristo Jesús. ⁶ Tato icha chi', junxoñej ol aj e pensar. Junxoñej ol eyutoc eyalan vach' lolonel d'a Dios, aton sDiosal Cajal Jesucristo, Smam ton paxi.

Ec'nac viñaj Pablo yalal vach' ab'ix d'a eb' mañ israeloc

⁷ Yuj chi' yovalil vach' scutej quil-lan co b'a junjun oñ, yujto icha chi' ix yutej Cristo oñ yilani, yic vach' scheclajeli to te nivan svach'il Dios. ⁸ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto a Cristo ulnaquec' yac' servil eb' yetisraelal. Ulnac eq'ui, yic tz'elc'och tas yalnaccan Dios d'a eb' co mam quicham ayic yac'annac sti' d'a eb'. Icha chi' yutejnac Cristo sch'oxani to yel syal Dios. ⁹ Añejtona', yuj eb' mañ israeloc ulnacpaxec' Cristo chi', yic vach' syal vach' lolonel eb' d'a Dios, yujto ix oc' sc'ool d'a eb'. Yujto icha chi' syal d'a Slolonel:

Yuj chi' jun, sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzañ nivac choñab', yuj chi' tzach in b'itej.

¹⁰ Syalanpax junxo tic d'a Slolonel Dios chi':

A exxo mañ ex israeloc, tzalajañec yed' eb' yic Dios, aton eb' israel, xchi.

¹¹ Ay b'aj syal pax icha tic:

E masanil ex nación yed' ex choñab' mañ israeloc, alec vach' lolonel d'a Dios Cajal, xchi.

¹² A viñaj Isaías tz'ib'annaccan d'a Slolonel Dios:

Ay jun ol pitzvocchaañ d'a scal eb' yirñtilal viñaj Isaí, a' ol ac'joc och yajaloc eb' mañ israeloc. Aton jun chi' ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchicani.

¹³ A Dios yipc'olal yaj cuuj. In gana, a svach' ac'an e tzalajc'olal yed' e junc'olal, yujto tzeyac'och e c'ol d'ay. Tato icha chi', ol e vach' aq'uejoch yipoc e c'ool, yujto a Yespíritu tz'ac'an spoder d'ayex.

¹⁴ Ex vuc'tac ex vanab', vojtaçxo, to vach' e pensar, jelan ex d'a yic Dios. Vojtac to syal tze c'ayb'ej e b'a ta'. ¹⁵ Vach'chom icha chi' e b'eyb'al, max in xiv in tz'ib'anb'at juntzañ c'ayb'ub'al tic d'ayex, yic mañ ol sat e c'ool d'ay. Icha chi' svutej in b'a, yujto a Dios ac'jinac jun vopisio tic yuj svach'c'olal. ¹⁶ A ac'annac vopisio vac'an servil Jesucristo d'a scal eb' mañ israeloc. Ay vopisio valanel vach' ab'ix yic Dios, yic vach' ay eb' mañ israeloc ol vac'och d'a yol sc'ab'. Icha junoc tas vach' siaj d'a yichañ Dios, icha chi' yaj eb' d'a yichañ, yujto a Yespíritu tz'ic'anoch eb' yicoc.

¹⁷ Yujto vac'nacoch Cristo Jesús d'a in c'ool, yuj chi' syal valani to nivan yelc'och jun munlajel tzin c'ulej tic d'a Dios. ¹⁸ Max yal vic'ancharañ in b'a yuj tas sc'ulejnac juntzañxo eb' tz'ac'an servil Dios. Palta max in xiv valani tas ix sc'ulej Cristo ved'oc, yic svac' sc'anab'ajej eb' mañ israeloc. Ix in ec' vac' yab'ix eb'. Ay pax juntzañ tas ix in ch'ox d'a scal eb'. ¹⁹ Aton juntzañ milagro ix in ch'ox d'a eb', yed' juntzañxo tas sch'oxanel spoder Dios. A Yespíritu Dios ix yac' spoder d'ayin. Icha chi' ix vutej ec' valanel vach' ab'ix yic Cristo d'a junjun choñab'. A d'a Jerusalén ix in b'ab'laj yamejoch valaneli. Ix laj in ec' d'a junjun choñab', masanto ix in c'och d'a yol yic Ilfírico. ²⁰ Yujto svac' vip valanel vach' ab'ix yic colnab'il b'aj manto yab' yab'ixal Cristo eb' anima. Yuj chi' mañxa in gana tzin ec' valel b'aj toxo ix ec' juntzañxo eb' yaleli. ²¹ Icha syal d'a Slolonel Dios: A eb' manto och yab'ix, ol yab' eb'. Yed' eb' manta b'aj tz'ab'an ab'ix, ol nachajel yuj eb', xchicani.

Sgana viñaj Pablo sb'at d'a Roma

²² Yuj vopisio tic, maxto yal-laj in b'at ex vila', vach'chom tziytum elxo in naan jun chi'. ²³ Ayxo yab'ilal voch ijan in naani. Xal ticnaic, mañxalaj in munlajel d'a juntzañ lugar tic. ²⁴ Yuj chi' tzin na' to ayic ol in b'at d'a España ol in ec' ex vila', yic ol in tzalaj ex vilani. Ol lajvoc vec' jayeoc c'ual eyed' ta', in gana ol ex colvaj ved'oc yic ol in c'och d'a España chi'. ²⁵ Palta a ticnaic, ol in b'ab'laj ec' d'a Jerusalén yic ol vic'b'at jun ofrenda d'a eb' creyente ta'. ²⁶ Yujto a eb' aj Macedonia yed' eb' aj Acaya, ix el d'a sc'ool eb', ix yic'chañ jun ofrenda eb' yic eb' creyente meb'a d'a Jerusalén chi'. ²⁷ Ix el d'a sc'ol eb' yac'an jun ofrenda chi', yujto ichato ay sb'oc eb' d'a eb'. Yujto a eb' aj Jerusalén chi', a eb' colvajnac d'a eb' mañ israeloc chi' yuj yojtacanel co Mam Dios eb'. Yuj chi', a eb' mañ israeloc chi' ay ton yalan yic eb' scolvaj d'a eb' yed' yofrenda chi'. ²⁸ Yuj chi' yovalil ol ec' vac'can jun ofrenda chi' d'a eb' aj Jerusalén chi'. Ol lajvoc chi', ol ec' ex vilani ayic van in b'at d'a España chi'. ²⁹ Vojtac to ayic ol in c'och eyed' ta', mañ jantacoc svach'c'olal Cristo ol yac' d'ayoñ eyed'oc.

³⁰ Ex vuc'tac ex vanab', a Yespíritu Dios tz'ac'an co xajanej co b'a. Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tzeyac' eyip eyoch ved' d'a lesal. Tzex lesalvi vuuj

d'a Dios yujto icha chi' sgana Cajal Jesucristo. ³¹ Tze c'an d'a Dios vuuj yic ol in scolcanel d'a yol sc'ab' eb' mañ creyenteoc d'a yol yic Judea. Tzex lesalvi pax yuj jun ofrenda ol vic'b'at tic d'a eb' creyente d'a Jerusalén, yic tzalajc'olal ol scha eb'. ³² Tzex lesalvi pax vuuj yic tzalajc'olal ol in c'och eyed' ta', ta icha chi' sgana Dios. Axo ta' ol vic' vip jayeoc c'ual. ³³ Ochocab' Dios jun ac'um junc'olal eyed' e masanil ta'. Amén.

16

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' creyente

¹ A ix canab' Febe tic, yac'nac servil ix d'a jun iglesia d'a choñab' Cencrea. Tzeyil janic' ix. ² Vach' tzeyutej e chaan ix sc'och ta', yujto yicxo ix Cajal Jesús qued'oc. Yujto a oñ creyente oñ tic, smoj icha chi' scutej co chaan eb' cuc'tac eb' canab' tz'ec' d'ayoñ. Tzex colvaj d'a ix yuj tastac yovalil tz'och yuuj. Yujto tzijtum eb' b'aj ix colvaj ix. Añejtona' colvajnac pax ix d'ayin.

³ Tic svac'b'at stzatzil sc'ool ix canab' Priscila yed' viñ cuc'tac Aquila, aton eb' junñej ix in munlaj yed'oc d'a yic Cristo Jesús. ⁴ Ijan chamnac eb' vuuj, ayic xid' in scolanelta eb' d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' svac' yuj diosal d'a eb'. Mañoc inñej svac' yuj diosal d'a eb', a eb' creyente d'a junjun iglesia d'a scal eb' mañ israeloc, syac'pax yuj diosal eb' d'a eb'. ⁵ Svac'b'at stzatzil sc'ol eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat eb' chi'. Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Epeneto. Te xajanab'il viñ vuuj. A viñ ix b'ab'laj ac'anoch Cristo d'a sc'ool d'a yol yic Asia. ⁶ Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol ix María, jun ix smunlaj val d'a e cal. ⁷ Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol eb' vetchoñab', aton viñaj Andrónico yed' ix Junias. Junñej ochnac oñ yed' eb' preso junel. Nivan yelc'och eb' d'a co cal a oñ schecab' oñ Cristo tic. A eb' b'ab'el creyente d'a vichañ.

⁸ Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Amplias. Xajan viñ vuuj, yujto yac'nacoch Cajal Jesús viñ d'a sc'ool. ⁹ Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Urbano, yujto junñej tzoñ munlaj yed' viñ d'a yic Cristo Jesús. Svac'ab'at yic viñ cuc'tac Estaquis, xajanab'il pax viñ vuuj. ¹⁰ Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Apeles. A viñ chi' ix checlaj val eli to ayoch Cristo d'a sc'ool viñ. Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol eb' yic viñaj Aristóbulo. ¹¹ Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ vetchoñab' scuch Herodión yed' eb' yic viñaj Narciso creyentexo. ¹² Svac'paxb'at stzatzil sc'ol eb' ix canab' Trifena yed' ix Trifosa. A eb' ix chi' smunlaj val eb' ix d'a yic Cajal Jesús. Svac'paxb'at yic ix canab' Pérsida. Xajan ix vuuj, nivanxo ix munlaj ix d'a yic Cajal Jesús. ¹³ Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Rufo, aton viñ nivan yelc'och d'a scal eb' yicxo Dios yed' pax stzatzil sc'ol ix snun viñ. A ix snun viñ chi', icha val in nun yutejnac sb'a ix d'ayin. ¹⁴ Svac'paxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Asíncrito, viñaj Flegonte, viñaj Hermas, viñaj Patrobas, viñaj Hermes yed' juntzañxo eb' viñ cuc'tac ayec' yed' eb' viñ. ¹⁵ Añejtona', svac'paxb'at stzatzil sc'ool viñ cuc'tac Filólogo, ix canab' Julia, viñ cuc'tac Nereo yed' ix yanab' viñ, ix canab' Olimpás yed' pax masanil eb' cuc'tac ayec' yed' eb'.

¹⁶ Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool d'a tzalajc'olal yujto yic exxo Dios. A eb' yicxo Cristo d'a junjun choñab' d'a tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'.

¹⁷ Ex vuc'tac ex vanab', ay eb' ay d'a e cal van yac'lan e poj e b'a. Syac'lan pax eb' yac'an juvoquel e pensar. Palta mañ ichoc ta' syal juntzañ c'ayb'ub'al b'aj c'ayb'ab'il ex. Yuj chi', tzeyil val e b'a d'a eb'.

Yovalil tzeyiq'uel e b'a d'a eb'. ¹⁸ Yujto a eb' chi', mañoc Cajal Jesucristo syac' servil eb'. Añej juntzañ tas sgana snivanil eb' syac' servil. Syac'an musansatil juntzañ eb' maxto nachajel yuuj eb'. Te nanam syutej sb'a eb' yalani. Ichato vach' syal eb', palta mañ vach'oclaj. ¹⁹ Palta a ex tic, masanil anima ojtannac tas tzeyutej e c'anab'ajan Dios. Yuj chi' tzin tzalaj eyuuj. In gana jelan tzeyutej e b'a d'a juntzañ tas vach'. Axo juntzañ tas malaj svach'il, mañ e comon c'ulej. ²⁰ A Dios ac'um junc'olal. A ol ac'an eyac' ganar viñ Satanás d'a elañchamel, ol can viñ d'a yalañ eyuuj. In gana syac' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex ta'.

²¹ A viñaj Timoteo tic, junñej tzin munlaj yed' viñ d'a tic. Syac'b'at stzatzil e c'ool viñ yed' eb' vetchoñab' tic, aton viñaj Lucio, viñaj Jasón yed' viñaj Sosípater.

²² A in Tercio in, a in van in tz'ib' anb'at jun scarta viñaj Pablo tic d'ayex, svac'paxb'at stzatzil e c'ool, yujto yic ex Cajal Jesús ved'oc.

²³ Syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ cuc'tac Gayo. A d'a spat viñ ayori eq'ui. A d'a tic smolb'ej sb'a eb' creyente smasanil. A viñ cuc'tac Erasto, tesorero yic jun choñab' tic yaj viñ, syac'b'at stzatzil e c'ool viñ yed' viñ cuc'tac Cuarto.

Syal vach' lolonel viñaj Pablo d'a Dios

²⁴⁻²⁵ A ticnaic, calec vach' lolonel d'a Dios, yujto syal yac'an co tec'anil d'a masanil tiempo. Yujto icha chi' syal jun vach' ab'ix svalcaneli, aton yab'ixal Jesucristo. Yictax ix sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios, c'ub'ab'ilxo yab'ixal Cristo yuuj. ²⁶ Palta axo ticnaic, syac' jun ab'ix tic yojtaquejel eb' anima yuj Slolonel tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' d'a peca'. A Dios chi', ayñej ec' d'a masanil tiempo. A tz'alani to a eb' anima ay d'a junjun choñab', yovalil syojtaquejel jun ab'ix tic eb', yic ol yac'och eb' d'a sc'ool, axo sc'anab'ajan eb' chi' ta'.

²⁷ Añej Dios te jelan. Calec vach' lolonel d'ay yuj Jesucristo d'a masanil tiempo. Amén.

A Sb'ab'el Carta San Pablo D'A EB' AJ CORINTO

B'ab'el Corintios sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Corinto. Syalb'at viñ d'a eb' to sya'ilej sb'a eb' d'a chucal yed' d'a juntzañ c'ayb'ub'al malaj svach'il. A d'a jun tiempoal chi', a choñab' Corinto chi', a nivan choñab' yaj d'a juntzañxo choñab' ay d'a yol yic Acaya. A d'a Corinto chi', mañ jantacoc eb' choñvajum, yuj chi' mañ jantacoc comon c'ayb'ub'al ay ta', mañ jantacocpax chucal.

Och viñaj apóstol Pablo chi' ilc'olal, yujto slaj spoj sb'a eb' creyente, ay pax eb' tz'em d'a ajmulal, slaj yic'lanb'at sb'a eb' d'a yichañ eb' yajal mañ creyenteoc. A juntzañ noc' chib'ej tz'ac'ji d'a comon dios, schipax noc' eb'. Syalanpaxb'at viñ yuj juntzañ opisio tz'ac'ji d'a eb' creyente yuj Yespíritu Dios, yuj tas tz'aj yoch culto d'a stz'olal yed' pax yuj juntzañ comon c'ayb'ub'al tz'alji yuj eb' creyente schami. Palta syal viñaj apóstol Pablo chi' to a eb' creyente yic Cristo schami, ol pitzvocxi eb'. A d'a capítulo 13 syala' tas tz'aj co xajanan co b'a, yic scheclaji to ayec' Dios d'a co cal.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, avtab'il in och schecab'oc Cristo Jesús, yujto icha chi' ix el d'a sc'ol Dios d'a vib'añ. A in yed' viñ cuc'tac Sóstenes ² sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex yiglesia exxo Dios d'a choñab' Corinto. Yic exxo Dios, yujto junxoñej eyaj yed' Cristo Jesús, yujto a Dios avtannac ex och yicoc yed' jantacñej eb' syal sb'a d'a Cajal Jesucristo d'a junjun choñab'. A Jesucristo, Yajal yaj d'ayoñ yed' eb'. ³ In gana, a co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo tz'ac'an svach'c'olal d'ayex, syac'anpax sjunc'olal d'ayex ta'.

Vach'c'olal sco cha yuj Jesucristo

⁴ Masanil tiempo svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj, yujto sch'oxnaxco svach'c'olal d'ayex yuj Cristo Jesús. ⁵ Mañ jantacoc svach'c'olal Dios syac' d'ayex, yujto junxoñej eyaj yed' Cristo. Yuj chi' tz'acan ix nachajel eyuuj tas ix yac' Dios chi' d'ayex. Añejtona' tz'acan ix yac' eyalel masanil juntzañ chi'. ⁶ A d'a e cal ix checlajelta yab'ixal Cristo, to yel. ⁷ A ticnaic, van e tarivan jun c'ual ayic ol jax Cajal Jesucristo. Axo Dios tz'acan syutej yac'an masanil yic d'ayex. ⁸ A' ol ac'an stec'anil e pensar masanto ol ja slajvub' c'ual, yic vach' ayic ol jax Cajal Jesucristo chi', malaj jab'oc e paltail d'a yichañ. ⁹ A Dios tz'elñejc'och tas syala'. A' ix oñ avtanoch yicoc, yic ay calan quic yed' Yuninal, aton Cajal Jesucristo.

Ay eb' sgana spojel sb'a

¹⁰ Ex vuc'tac ex vanab', tzin tevi d'ayex d'a sb'i Cajal Jesucristo chi' to junxoñej tzeyutej e pensar e masanil ta'. Mañ e comon poje e b'a. Jun lajanñej tzeyutej e pensar, jun lajanñej tzeyutej pax e naan masanil tastac. ¹¹ Ex vuc'tac ex vanab', svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto a eb' yic ix Cloé ix alan d'ayin to van spitzvi oval d'a e cal ta'. ¹² Syalelc'ochi to ch'occh'oc van eyalan junjun ex. Yujto ay ex van eyalan icha tic: Yic in viñaj Pablo, xe chi. Ay ex pax tzeyala': A in tic yic in viñaj Apolos, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in viñaj Pedro, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic

in Cristo, xe chi. ¹³ Palta ¿tom cha ox macañ yaj Cristo chi' tze na'a? A in Pablo in tic, ¿tom tze na'a to a in chamnac in d'a te' culus eyuuj? ¿Tom a d'a in b'i a in Pablo in tic ix ex ac'ji bautizar? ¹⁴ Yuj val dios, yujto ańej vińaj Crispo yed' vińaj Gayo vac'nac bautizar ta', mań tziytumoc ex vac'nac bautizar. ¹⁵ Yuj chi', max yal-laj eyalani to a d'a in b'i ac'b'il ex bautizar. ¹⁶ A... ańejtona' vac'nac pax bautizar vińaj Estėfanas yed' eb' yal yuninal. Tzin na'a, tecan mańxa val eb' vac'nac bautizar ta'. ¹⁷ Mań yujoc vac'an bautizar ix yac' vopisio Cristo, palta yuj valanel vach' ab'ix yic colnab'il. Mań jelanoc svutej in b'a yic svalanel vach' ab'ix tic, yic vach' a schamel Cristo d'a te' culus, ańej te nivan yelc'och d'a eb' tz'ab'ani.

Ayoch spoder Dios d'a Cristo

¹⁸ A yab'ixal schamel Cristo d'a te' culus, malaj yelc'och d'a yichań eb' anima van sateq'ui. Palta a oń van oń scolanel tic, spoder Dios yaj yab'ixal tic d'ayoń. ¹⁹ Yujto syalcan icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

A eb' jelan, ol in satel sjelanil eb' chi'. Axo eb' ay spensar, ol vac' somchajel eb', xchicani.

²⁰ Yuj chi', malaj vach' yoch eb' jelan yed' eb' c'ayb'um. Malaj pax vach' yoch eb' jelan syutej scolan sb'a, yujto a Dios ix ch'oxani to a jun jelanil yic yolyib'ańq'uinal tic, malaj jab'oc yelc'ochi. ²¹ Yujto yuj sjelanil Dios ix snacani to a eb' yic yolyib'ańq'uinal tic, mań yujoc sjelanil eb' syal yojtacanel Dios chi' eb'. Palta ix el d'a sc'ool Dios chi' to a yuj jun ab'ix scalel tic tzoń colchaji, tato scac'och d'a co c'ool, vach'chom a d'a eb' anima malaj yelc'och jun ab'ix tic.

²² A eb' israel, snib'ej eb' syil juntzań smilagro Dios. Axo eb' griego, ańej sjelanil eb' tzec' sayeq'ui. ²³ Palta a ońxo pax tic, scalel yab'ixal Cristo, chajtıl ix aj scham d'a te' culus. A eb' israel chi', tońej somchaj sc'ool eb' yuuj. Axo eb' mań israeloc, quistalil yaj jun ab'ix tic d'a eb'.

²⁴ Palta a ońxo pax tic, ix oń yavtejoch Dios yicoc. Yuj chi', vach'chom israel oń, mato mań oń israeloc, cojtac to a Dios ayoch spoder d'a Cristo, ay pax och sjelanil d'ay.

²⁵ Yujto a Dios ac'annaccot Cristo yic schami, axo snaan eb' anima to ichato malaj spensar Dios chi', malaj pax spoder snaan eb'. Palta ix checlajeli to ec'to sjelanil d'a yichań eb' smasanil, ec'to pax spoder. ²⁶ Ex vuc'tac ex vanab', a oń mach oń tzoń yavtejoch Dios yicoc, yovalil snachajel jun tic cuuj to a eb' syavtejoch yicoc, jayvańńej eb' ay tas yojtac d'a yichań eb' yetanimail. Jayvańńej eb' yajal, jayvańńej pax eb' ay yelc'och d'a yichań eb' yetanimail syavtejoch yicoc.

²⁷ Yujto a eb' malaj val tas yojtac d'a yichań eb' yetanimail, a eb' ix sic'chaarı Dios, yic vach' axo eb' jelan sq'uixvicanel eb'. A eb' malaj yelc'och d'a yichań eb' yetanimail, a eb' ix sic'chaarı, yic vach' axo eb' ay yelc'ochi, sq'uixvipaxcanel eb'. ²⁸ A Dios sic'anpaxchaarı eb' malaj vach' yoch d'a yichań eb' anima yed' eb' paticab'ilcanel yuj eb', aton eb' malaj yelc'ochi. Icha chi' syutej Dios sch'oxani to a juntzań tas ay yelc'och d'a yichań eb' anima, malaj jab'oc yelc'och d'a yichań Dios chi'.

²⁹ Yuj chi' malaj junoc mach syal yic'ancharı sb'a d'a yichań Dios. ³⁰ Palta A' ix oń ac'anoch yicoc Cristo Jesús. Aton sjelanil Cristo chi' syac' d'ayoń. Yuuj syala' to vach' oń d'a yichań, tzoń yac'anpax och yicoc. Ańejtona' yuj Cristo chi', colchajnac ońxo eli. ³¹ Tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios icha tic: Tato ay mach sgana syac'och junoc tas yipoc sc'ool, más am vach' tato ańej Dios Cajal syac'och yipoc sc'ool, xchicani.

2

Añej yab'ixal Cristo yalnaquel viñaj Pablo

¹ Ex vuc'tac ex vanab', ayic ix in ec' valel yab'ixal Dios te yel d'a e cal, mañ jelanoc ix vutej in loloni. Mañoc juntzañ lolonel syal eb' jelan ix ec' valeli. ² Yujto ayic ix in ec' d'ayex, ix in na to malaj junocxo tas svac' eyojtaquejeli. Añej val yab'ixal Jesucristo ix ec' valel d'ayex, to ix cham d'a te' culus. ³ Ayic ix in ec' ta', icha junoc anima malaj yelc'ochi, icha chi' ix vutej in b'a. Ix in ib'xiq'ue yuj xivelal. ⁴ Ix in nib'ej to mañoc in ix ex in monte. Yuj chi' ayic ix in lolon eyed'oc, ix valan eyab'i. Mañ jelanoc ix vutej in b'a ayic ix valan d'ayex. A Yespíritu Dios, montannac ex yed' spoder Dios chi'. ⁵ Yuj chi', mañ yujoc sjelanil anima van eyac'anoch Dios d'a e c'ool ticnaic, palta yujñej spoder chi'.

A Espiritu tz'ac'an cojtaquejeli chajtil yaj Dios

⁶ Palta axo d'a eb' creyente tec'anxo, ay jun jelanil svalel d'a scal eb'. A jun jelanil svalel chi', mañ yicoc yolyib'añq'uinal tic, mañoc pax d'a eb' yajalil yolyib'añq'uinal tic scoti, yujto a juntzañ tic, toxo ol lajvoqueloc. ⁷ Palta a jun jelanil svalel chi', aton sjelanil Dios. A jun jelanil chi', max nachajel yuj eb' anima, yujto c'ub'ab'ilel d'a eb'. A Dios najinacxocan jun tic yuj co vach'iloc, ayic manto sb'o yolyib'añq'uinal tic. ⁸ Malaj junoc eb' yajal snachajel jun tic yuuj. Q'uinaloc tato ix nachajel yuj eb', maj am yac'och Cajal Jesús eb' te nivan yelc'och d'a te' culus. ⁹ Palta syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic:

Ay val jun tas sb'onaccan Dios, yic syac' d'a eb' xajanani. Manta junoc mach tz'ilan jun chi', manta pax mach tz'ab'ani. Malaj pax junoc mach syal snaaneli, xchicani.

¹⁰ Palta a Dios tz'ac'an cojtaquejel juntzañ tic yuj Yespíritu. Yujto a Yespíritu chi' tz'ojtacanel masanil tasi. A juntzañ tas yic Dios, max nachajel yuj anima, palta axo Yespíritu Dios chi' yojtac.

¹¹ A d'a scal anima, malaj junoc mach ojtannac tas yaj spensar junocxo anima. Yujto munil cojtac junjun oñ tas ay d'a co pensar. Icha pax chi' Dios, añej Yespíritu ojtannac tas sna'a. ¹² A oñ tic, mañoclañ espíritu yic yolyib'añq'uinal tic co chanac. Palta a jun Espiritu cotnac d'a Dios, a jun chi' co chanac. Yuj chi', a juntzañ tas syac' Dios d'ayoñ yuj svach'c'olal, snachajel cuuj. ¹³ A juntzañ lolonel scal tic, mañ yujoc co jelanil snachajel cuuj. Palta a Yespíritu Dios tz'ac'an nachajel cuuj. A juntzañ c'ayb'ub'al tic, yic Yespíritu Dios chi'. Yuj chi', a eb' b'aj ayochi, aton eb' syal co c'ayb'ani.

¹⁴ A eb' mañ ayococh Yespíritu Dios d'ay, max yac'och juntzañ c'ayb'ub'al tic eb' d'a sc'ool, yujto malaj tz'och d'a eb'. Max yal-laj scomon nachajel juntzañ tic yuj eb', yujto añej Yespíritu Dios chi' tz'ac'an cojtaquejeli. ¹⁵ Palta a eb' b'aj ayxo och Yespíritu Dios chi', syal sch'olb'itan tas yaj masanil tastac eb', tato vach' d'a yichañ Dios, mato maay. Palta malaj junoc anima syal sch'olb'itan tas yaj eb'. ¹⁶ Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios: ¿Tom ay val junoc mach ojtannac tas sna Dios Cajal? ¿Toc ay junoc mach ol yal sc'ayb'ani? xchicani. Palta a oñxo tic, ayxo och spensar Cristo d'ayoñ.

3

Quetmunlajyumal co b'a d'a yic Dios

¹ Ex vuc'tac ex vanab', ayic ix in ec' d'a e cal, maj yal-laj valan d'ayex icha svutej valan d'a eb' sc'anab'ajan Yespíritu Dios. Yujto a e pensar tzex ac'an mandar, ichato unin exto d'a yic Cristo. ² Lajanexto icha junoc nene' unin maxto yal svaan ixim vail. Yuj chi', icha tz'utaj yac'ji chunoc junoc nene' unin, icha chi' ix vutej valan juntzañ c'ayb'ub'al d'ayex. Añej juntzañ c'ayb'ub'al mañ ajaltacoc ix ec' val d'ayex, yujto a juntzañ c'ayb'ub'al ya, maxto techaj eyuuj. Palta añejtona' icha ex ta' ticnaic, ³ yujto añeja' a e pensar tzex ac'an mandar. Ina añeja' ay e chichonc'olal, añeja' e gana tze poj e b'a. Yuj chi' syalelc'ochi to añeja' e pensar tzex ac'an mandar. Lajan val tzeyutej e b'a yed' eb' manto ojtannacoc Dios. ⁴ Yujto ayex tzeyala': A in tic, yic in viñaj Pablo, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in viñaj Apolos, xe chi. Ayic tzeyalan icha chi', syalelc'ochi to te lajan e pensar yed' eb' manto ojtannacoc Dios.

⁵ ¿Tom ay velc'och a in Pablo in tic? Añejtona' viñaj Apolos chi', ¿tom ay yelc'och viñ? Yujto a oñ tic, yac'umalñej servil Dios caji. Cuuj eyac'nacoch Cajal Jesús d'a e c'ool. Toñej tzoñ munlaj junjun oñ, ato syala' tas copisio ix yac'a'. ⁶ A in tic, ayic ix in ec' d'a e cal, ichato ix in ec' vavejan juntzañ iñat. Axo viñaj Apolos chi', ichato a viñ ix ac'anoch yalil. Palta a Dios ix ex ac'an q'uib'oc. ⁷ Yuj chi', a eb' tz'avani yed' eb' tz'ac'anoch yalil, malaj yelc'och eb'. Añej Dios ay yelc'ochi, yujto a tz'ac'an q'uib'oc. ⁸ A eb' tz'avani yed' eb' tz'ac'anoch yalil, lajanñej yelc'och smunlajel eb' chi'. Palta ol scha spac eb' d'a Dios, ato syala' jantac smunlajel junjun eb'. ⁹ Yuj chi' a oñ tic, quetmunlajvumal co b'a cac'an servil Dios. A exxo, icha yaj juntzañ avb'en chi' eyaj d'a yichañ Dios.

Añejtona', icha yaj junoc pat van sb'oan Dios, icha chi' eyaji. ¹⁰ A in xto tic, icha yaj junoc ojtannac sb'oan pat, icha chi' vaj yuj svach'c'olal Dios. A in tic, ayic vec'nac d'a e cal ta' ichato ec' vac'nac em yipumal yich junoc pat. Axo ticnaic, ch'ocxo mach van smunlaj d'a e cal. Yuj chi' ichato van yac'anq'ue xan d'a yib'añ jun yich chi'. A junjun mach smunlaj ta', yovalil syil eb' tas syac'q'ue eb' d'a yib'añ chi'. ¹¹ Malaj junocxo mach syal yac'anem junocxo yich d'a e cal ta', yujto a jun yich ayxoem chi', aton Jesucristo. ¹² Axo eb' smunlaj d'a jun munlajel chi', ay eb' te vach' smunlaji. Ichato a q'uen oro, q'uen plata yed' juntzañxo q'uen te caro stojol syac'q'ue eb' d'a yib'añ, yujto te vach' smunlaj eb'. Ay pax eb' mañ vach'oc smunlajel. Ichato a te te' syac'lab'ej eb', añ ac, te' aj, icha chi' juntzañ syac'q'ue eb' d'a yib'añ. ¹³ Palta a co munlajel junjun oñ ol checlajeloc ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaji. Icha junoc c'ac' sjavi, icha chi' ol aj yilji co munlajel junjun oñ, a to syala' tom vach', mato maay. ¹⁴ A eb' mañ ol tz'ab'at smunlajel chi', aton eb' chi' ol chaan spac. ¹⁵ Palta ay pax eb' malaj svach'il smunlajel. Icha junoc pat, a añ ac ayoch yichtacoc, c'un stz'ab'ati, icha chi' ol aj smunlajel eb' chi' ayic ol iljoc. Yuj chi', malaj jab'oc spac ol scha eb'. Ol colchaj eb', palta icha tz'aj junoc scolchajelta d'a scal c'ac', icha chi' ol aj scolchaj eb'.

¹⁶ ¿Tom mañ eyojtacoc to stemplo Dios eyaji, axo Yespíritu cajan ec' d'a e cal e masanil? ¹⁷ Tato ay mach sjuanel stemplo Dios chi', a Dios chi' ol satanpaxeloc. Yujto a stemplo chi', yicñej yaji. A stemplo sval tic, a ex toni.

¹⁸ Malajocab' mach syac' musansatil sb'a. Tato ayex tze na'a to jelan ex d'a yic yolyib'añq'uinal tic, yovalil tzeyiq'uemta e b'a, ichato malaj tas eyojtac, yic vach' ol yac' e jelanil Dios. ¹⁹ Yujto a jelanil yic yolyib'añq'uinal

tic, malaj yelc'och d'a yichañ Dios. Yujto icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios, aton b'aj syal icha tic: A eb' jalan syutej sb'a, a Dios ol yaman eb' d'a scal sjelanil chi', xchi. ²⁰ Syalanpax junxo tic: Yojtac Dios Cajal to a tas sna eb' jalan, toxon malaj jab'oc yelc'ochi, xchicani. ²¹ Yuj chi', max yal eyac'anoch e pensar d'a junoc anima yic tzeyic'chaañ e b'a yuuj. Yujto masanil tas syac' Dios eyiquej. ²² Vach'chom a in Pablo in tic, ma viñaj Apolos, ma viñaj Pedro, jun yolyib'arñq'uinal tic, co q'uinal, chamel, juntzañxo tas ay ticnaic yed' juntzañ tas toto ol javoc, masanil syac' Dios eyiquej yuj e vach'iloc. ²³ A ex tic, yic exxo Cristo qued'oc. Axo Cristo chi', a Dios ay yico'.

4

A smunlajel eb' schecab' Jesucristo

¹ Mañ eyac'och e pensar d'ayoñ, yujto yac'umalñej servil Cristo caji. A copisio to scac' c'ayb'aj juntzañ sc'ayb'ub'al Dios, aton juntzañ sch'oxnac d'ayoñ. ² A mach scha yopisio, yovalil jichan syutej smunlaj d'a jun tz'ac'an yopisio chi'. ³ Palta a in tic, max in ochlaj ilc'olal tato a ex tzin e b'eytzitej yuj jun vopisio tic. Vach'chom ch'oc juntzañxo eb' tzin b'eytzitani, palta malaj jab'oc tzin na'a. Añejtona' in, max yal-laj in b'eytzitan in b'a yuj jun vopisio tic. ⁴ Vach'chom a in pensar tz'alani to malaj jab'oc in paltail, mañ yujoc chi' syal valani to malaj in paltail d'a yichañ Dios, yujto añej Cajal Jesús syal sch'olb'itan tas vaji. ⁵ Yuj chi', max yal-laj e ch'olb'itan yaj junocxo mach ticnaic. Añej to tze tarñvej sja Cajal Jesús, yujto a' ol ch'oxanel masanil tastac. Icha tz'aj scheclajel junoc tas c'ub'ab'ilel d'a scal q'uc'alc'uinal ayic sc'och saquilq'uinal d'ay, icha chi' ol aj scheclaj masanil tastac ta'. A Cajal Jesús chi' ol ac'an checlajoc tas ay d'a co pensar co masanil. Ato val ta' ol yal co vach'il Dios, ato syala' tas co munlajel junjun oñ.

⁶ Ex vuc'tac ex vanab', ix valb'at juntzañ tic d'ayex, tas vaji yed' tas pax yaj viñaj Apolos chi', yic vach' snachajel juntzañ c'ayb'ub'al tic eyuuj. Yujto a in tic yed' viñ, ch'oxnab'il caj d'ayex, yic vach' tzeyojtaquejeli to max yal-laj eyec' d'a yib'añ tas syal Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Yujto max yal-laj eyic'ancharañ e b'a yuj tas syal yuj junoc mach, axo junocxo mach max yal yuuj tze patiquejeli. ⁷ Malaj junoc oñ syal quic'ancharañ co b'a, yujto ec'al copisio d'a junocxo, yujto a tas syal cuuj, a Dios tz'ac'an d'ayoñ. Yuj chi', max yal-laj quic'ancharañ co b'a yuuj. Max yal-laj calani to munil quico', yujto a Dios chi' tz'ac'an d'ayoñ.

⁸ A exxo tic, ¿tom tz'ac'an exxo e naani? ¿Tom e chanacxo masanil yic Dios e naan ticnaic? Tecan yajal exxo e naani. Palta a oñxo pax tic, mañ oñ yajaloclay eyed'oc. Comonoc to d'a val yel yajal ex, yic a oñ tic, tzoñ ochpax yajalil chi' eyed'oc. ⁹ Tzin na'a to ix sch'ox Dios to a oñ schecab' oñ Cristo tic, slajvub'xo caji. Icha yaj junoc anima ayxo och chamel d'a yib'añ, icha chi' caji. Axo eb' anima d'a yolyib'arñq'uinal tic yed' eb' ángel, toñej tz'och q'uelan eb', sat sc'ool eb' oñ yilani. ¹⁰ Ichato malaj co pensar d'a yichañ anima, yujto ayoch co pensar d'a Cristo. Palta a exxo tic, te jalan exxo d'a yic Cristo e naani. Cojtac to mañ oñ tec'anoc. A exxo tic, ichato te tec'an exxo. A oñ tic, tzoñ spatiquejel eb' anima. Palta a exxo tic, te ay val eyelc'och d'a sat eb'. ¹¹ Añejtona' ticnaic, ay b'aj ya tzoñ ec' yuj vejel yed' yuj taquirñtal. Malaj pax co pichul. Ay b'aj tzoñ smac' eb' anima. Malaj pax co pat. ¹² Tz'el val quip co munlaj yed' co c'ab' tic.

Ay mach tzoñ b'uchani, palta sco c'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'. Ay b'aj syac'och yaelal eb' d'a quib'añ, palta scac'ñej techajoc. ¹³ Syal co pecal eb', te chuc syal eb', palta te emnaquil scutej co b'a cac'an yab'ix eb'. A d'a yolyib'añq'uinal tic, icha c'alem, icha chi' caj d'a eb' anima. Añejtona' masanto ticnaic, icha canlemal anima cajcan d'a yichañ eb'.

¹⁴ Mañ yujoc ex vac'an q'uixvelal tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex. Palta tzex in cacha', yujto icha junoc vuninal te xajan vuuj icha chi' eyaji. Icha chi' eyaj vuuj ticnaic. ¹⁵ Vach'chom ay lajuñeoc mil eb' e c'ayb'umal tzex c'ayb'an d'a yic Cristo, palta junñej jun icha e mam yaji. A in ton tic, icha mamab'il vaj d'ayex, yujto a in in b'ab'laj alejnac el vach' ab'ix d'ayex ta'. ¹⁶ Yuj chi', tzin tevi d'ayex to tze c'anab'ajej val in b'eyb'al tic.

¹⁷ Yuj val jun tic, tzin checb'at viñaj Timoteo tic d'ayex. Icha val to vuninal yaj viñ d'a yichañ Cajal Jesús. Te xajanab'il viñ vuuj, tzin sc'anab'ajej val viñ. A viñ ol b'at alan d'ayex, ol e naancoti tas ix vutej in b'eyb'al ayic ix vac'anoch in pensar d'a Cristo. Icha svutej in c'ayb'an eb' creyente d'a junjun iglesia, icha chi' ol yutoc viñ ex sc'ayb'anxi. ¹⁸ Ay ab' jayvañ eb' syic'chaañ sb'a d'a e cal, yujto a snaan eb' to mañxo ol in b'at ex vila'. ¹⁹ Palta a tz'aj in naani to toxo ol in b'at ex vila', tato icha chi' sgana Cajal Jesús. Ato ta' ol vila' tato yel ay tas syal yuj eb', ma to toñej syal eb'. ²⁰ Yujto mañ yujocñej junoc tas scala' scheclajeli to ayorixo och d'a yol sc'ab' Dios. Palta tato ayoch spoder Dios chi' qued'oc, yel ayorixo och d'a yol sc'ab'. ²¹ Palta a ticnaic, ¿b'aja junoc tas e gana sb'at in b'o d'ayex? ¿Tom e gana b'at vac'och e yaelal yuj e mul? ¿Mato e gana b'at in ch'oxeli to xajan ex vuuj, nanam b'at vutej in b'a d'ayex?

5

Jun ajmul sch'olb'itaj yaji

¹ Ix vab'i to ay jun viñ te ajmul d'a e cal. Tob' ix yic' ix schab'il snun viñ. A jun chi', te chuc. A d'a scal eb' manto ojtannacoc Dios, malaj jun chi'. ² Eyojtac to icha chi' ix sc'ulej viñ, palta añeja' eyic'ancharañ e b'a. Smoj val to tzex och ilc'olal yuuj. A jun viñ ix c'ulan jun chucal chi', yovalil tzeyiq'uel viñ d'a e cal. ³ A inxo tic, vach'chom mañ in ayoc ec' eyed' ta', palta ichato ay in val ec' eyed'oc. Yuj chi', toxo ix in b'eytzitej tas yaj jun viñ chi', yujto ichato ay in ec' eyed' ta'. ⁴ Yuj chi', ayic tze molb'an e b'a d'a sb'i Cajal Jesús ta' yed' yipalil yac'an mandar, a inxo tic, ichato ol in c'och eyed'oc. ⁵ Axo jun viñ chi', ac'jocab'can och viñ d'a yol sc'ab' viñ Satanás, yic ol satcanel snivanil viñ, yic vach' ol colchaj viñ ayic ol jax Cajal Jesús.

⁶ Yuj jun chucal d'a e cal chi', mañ smojoc tzeyic'chaañ e b'a. ¿Tom mañ eyojtacoc to a jab'oc yich pan, spajb'ib'at ixim pan chi' smasanil yuuj? ⁷ A juntzañ co b'eyb'al d'a yalañtaxo, lajan icha yich pan chi'. ^{5.7} Yuj chi' actejeccan juntzañ e b'eyb'al chi' yic icha chi' ol aj e yoch icha ixim pan to malaj jab'oc spaltail, aton ixim svaji d'a q'uiñ chi'. Yujto val yel icha ex chi' d'a yichañ Cristo, yujto a ix cham co q'uexuloc, icha noc' calnel smiljicham yicoc silab' eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. ⁸ Mocab' co nacot schamel chi' d'a scal chucal. Yovalil d'a stojolal sco nacoti, yujto a chucal yed' ajmulal lajan yed' yich pan chi'.

⁹ Valnaccob'at d'a jun in carta d'ayex to max yal-laj junñej tzoñ ec' yed' eb' sc'ulan ajmulal. ¹⁰ Mañ yujoc eb' ajmul d'a yolyib'añq'uinal tic

^{5.7} 5:7 A d'a q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto max vajilaj ixim pan ayem yich, max yal paxlaj to ay yich pan ayec' d'a spat eb' israel.

svalb'ati. Añejtona' eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' elc'um yed' eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios, tato yic yolyib'añq'uinal tic eb', mañ yujoc eb' svala' to max yal-laj jun tzoñ ec' yed' eb'. Yacb'an ayori ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, ol co c'umlaj co b'a yed' eb', yujto ayori ec' d'a scal eb'. ¹¹ Palta a jun valnacxob'at d'ayex, syalelc'ochi tato ay eb' tz'alani to creyente eb', palta chuc sb'eyb'al eb', mañxo toc syal junñej tzex ec' yed' eb'. A eb' sval chi', aton eb' tic: Eb' ajmul, eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios, eb' b'ajvajum, eb' uc'um añ yed' eb' elc'um. A eb' icha chi' sb'eyb'al, tato syal eb' to creyente eb', vach'chom toñej tzoñ va yed' eb', max yal-laj. ¹²⁻¹³ Yujto a eb' yic yolyib'añq'uinal tic, malaj calan quic co ch'olb'itan tas yaj eb', yujto a Dios ol ch'olb'itan eb'. Palta a eb' creyente, yovalil sco ch'olb'itej tas yaj eb'. Yuj chi', a jun viñ chuc chi', pechequel viñ d'a e cal ta'.

6

A eb' syac' queja sb'a d'a eb' yajal

¹ Ix vab'i to ay oval d'a e cal, tob' b'at eyac'lajoch e b'a d'a alcal. ¿Tas yuj tze tec'b'ej e b'a e b'at d'a viñ alcal mañ creyenteoc chi'? ¿Tas yuj mañoc d'a eb' yicxo Dios tzex b'at e b'o yaji? ² ¿Tom mañ eyojtacoc to a oñ yic oñxo Dios tic, ol co ch'olb'itej tas yaj eb' yic yolyib'añq'uinal tic? Yuj chi' smoj a oñ sco b'o yaj juntzañ chequel yaj tic. ³ ¿Tom maxto nachajel eyuuj to a oñ tic, ol co ch'olb'itej tas yaj eb' ángel? Yuj chi', a juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, smoj co b'oan yaji. ⁴ Ayic ay juntzañ oval d'a e cal, ¿tas yuj a d'a eb' malaj yopisio yuj iglesia b'at e b'o yaji? ⁵ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yic vach' tzex q'uixvieli. ¿Tom malaj junoc mach d'a e cal snachajel yuuj sb'oan yaji? ¿Tom malaj junoc mach syal sb'oan yaj d'ayex a ex creyente exxo? ⁶ Ina ayex b'at eyujej e b'a d'a yichañ eb' viñ yajal, palta mañ creyenteoc eb' viñ.

⁷ Ayic tzeyac'lanoch d'a eyib'añ chi', tz'och e mul d'a yichañ Dios. Tato ay junoc eb' yicxo Dios mañ vach'oc syutej sb'a d'ayex, tzoc eyac' val techajoc. Tato ay mach tz'elc'an junoc tas d'ayex, aq'uec nivanc'olal. ⁸ Palta ina ayex mañ vach'oc tzeyutej e b'a. Ina ayex elc'umex. Icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb' eyuc'tac d'a eb' eyanab'.

⁹⁻¹⁰ ¿Tom manto eyojtacoc to a eb' mañ vach'oc syutej sb'a, malaj yalan yic eb' sc'och d'a yol sc'ab' Dios? Mañ eyac' musansatil e b'a. A eb' scomon em d'a mul, eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios, eb' ayxo yetb'eyum tz'em d'a ajmulal, eb' syixtej sb'a yed' eb' yetvinaquil. Añejtona', pax eb' elc'um, eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' uc'um añ, eb' b'ajvajum yed' eb' scomon toc'anec' junoc tas d'a yetanimail, aton eb' mañ ol c'ochlaj d'a yol sc'ab' Dios.

¹¹ Ay ex icha chi' ix eyutej e b'a d'a yalañtaxo. Axo ticnaic, ic'b'ilxo el e mul qued'oc. Ac'b'il exxo och yicoc Dios qued'oc. A Dios chi' tz'alani to vach' oñxo d'a yichañ. Icha chi' tzoñ aj yuj Cajal Jesucristo ticnaic yed' pax yuj Yespíritu co Diosal.

A co nivanil yicñej Dios yaji

¹² Tecan ayex tzeyala': A oñ tic, libre co c'ulan masanil tasi, xe chi. Yel toni, palta mañ smojoc co c'ulan smasanil. Yel toni, libre co c'ulan juntzañ chi' smasanil, palta malaj junoc tas b'aj syal cac'an co b'a, yic tzoñ yac' mandar. ¹³ Tecan ay ex pax tzeyala': A tas co va'a yic co c'ool yaji, yujto a co c'ool tic, a ay yic pax juntzañ chi', xe chi. Yel toni, palta

a Dios ol ac'an lajvoquel juntzañ chi' smasanil. A co nivanil tic, mañ yicoc ajmulal, palta to a Cajal Jesús ay yico'. A Cajal Jesús chi', stañvumal yaji. ¹⁴ Yuj chi' icha yutejnac Dios yac'an pitzvocxi Cajal Jesús, icha chi' ol yutoc oñ yac'anxi pitzvoc yuj spoder.

¹⁵ Ina eyojtacxo to a co nivanil tic, icha junoc macañ snivanil Cristo yaji. Yuj chi', ztom syal quic'anb'at junoc macañ snivanil chi', b'at cac'anoch yetb'eyumoc junoc ix ajmul ix, yic junxoñej tz'aj yed' ix? ¹⁶ Eyojtacxo to a junoc mach syic'laj sb'a yed' junoc ix ajmul ix, junxoñej nivanil tz'ajcan yed' ix. Yujto icha chi' syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, aton b'aj syal icha tic: A eb' schavañil, junxoñej nivanil tz'ajcan eb', xchi. ¹⁷ Palta ayic scac'anoch co b'a d'a Cajal Jesús, junxoñej animail tzoñ ajcan yed'oc.

¹⁸ Yuj chi' tzeyic' val el e b'a d'a jun ajmulal chi'. Yujto yalñej tas juntzañxo chucal sc'ulej eb' anima, mañoc yed' snivanil eb' sc'ulej. Palta a eb' tz'em d'a ajmulal chi', yed' snivanil eb' smulani. ¹⁹ Palta eyojtacxo to a co nivanil tic, stemplo Espíritu Santo yaji. A ayoch cajan d'ayon, yujto a Dios ac'jinacoch d'ayon junjun on. Mañxo quicoclay co b'a ticnaic, ²⁰ yujto manb'il onxo eli. Yuj chi', quic'ocab' chaañ Dios yed' co nivanil tic.

7

Yalnaccan viñaj Pablo yuj eb' tz'och yetb'eyum

¹ Ol valb'at yuj juntzañ tas e c'anb'ejnac d'a jun e carta d'ayin. Vach' toni tato ay eb' viñ max och yetb'eyum. ² Palta ay smay sayan ajmulal eb' viñ. Yuj chi', vach' tz'och yetb'eyum eb' viñ. Yed' pax eb' ix ix, vach' tz'och yetb'eyum eb' ix. ³ A exxo ay ix eyetb'eyum, tzeyac' sgana eb' ix eyetb'eyum chi', yujto eyetb'eyum e b'a. Añejtona', icha chi' tzeyutej e b'a a ex ix ex ayxo viñ eyetb'eyum. ⁴ Yujto malaj yalan yic jun e nivanil chi' sch'ocoj. A viñ eyetb'eyum chi' ay yalan yic d'ay. Añejtona', icha pax chi' ex ay ix eyetb'eyum, malaj yalan yic jun e nivanil chi' sch'ocoj. A ix eyetb'eyum chi' ay yalan yic d'ay. ⁵ Yuj chi', yovalil tze c'anab'ajej tas sgana eb' ix e yetb'eyum d'ayex. Añej, tato jun tz'aj e pensar tzeyactancan jun chi' jayeoc c'ual, yic vach' tzex lesalvi d'a Dios d'a smasanil e c'ool. Slajvi yec'b'at jaye' c'ual chi', junñej tzex ajxicani, yic vach' max ex juviel yuj viñ Satanás. Yujto ay smay, max yal e cachan och vaan e nivanil chi'.

⁶ A juntzañ svalb'at tic d'ayex, mañ checnab'iloc. Torñej svalb'at d'ayex icha tic, yic vach' syal e c'ulan juntzañ chi'. ⁷ A in tic, tzin na'a to vach' max och eyetb'eyum e masanil icha in tic. Palta ch'occh'oc co pensar junjun on yuj Dios, yujto ay eb' yovalil tz'och yetb'eyum. Ay pax eb' mañ yovaliloc.

⁸ Svalanpaxb'at juntzañxo tic d'ayex, a ex manto och eyetb'eyum yed' ex chamnaxo eyetb'eyum. Vach' ama tzex canñej e ch'ocoj, icha in tic. ⁹ Palta tato max techaj eyuj e ch'ocoj, ochocab' eyetb'eyum. Yujto vach' tz'och eyetb'eyum, yic max e nib'ej em e b'a ajmulal.

¹⁰ A exxo ayxo eyetb'eyum, ol valb'at juntzañ checnab'il tic d'ayex. A juntzañ checnab'il tic, mañ vicoc, yic Cajal Jesús: A ex vanab' ex, max yal-laj e pucan e b'a yed' viñ eyetb'eyum. ¹¹ Palta tato ay junoc ix spuc sb'a yed' viñ yetb'eyum, yovalil scanñej ix ichñej ta'. Añej yed' viñ yetb'eyum

ix chi' syal yic'lanxi sb'a junelxo. Añejtona', icha ex pax chi' ex vuc'tac ex, max yal-laj e pucan e b'a yed' ix eyetb'eyum.

¹² Ay pax juntzañ exxo, ay junxo ol valb'at d'ayex. Palta mañ schecnab'iloc Cajal Jesús juntzañ tic, yujto munil tzin naelta d'a yol vico'. Tato ay junoc viñ cuc'tac max och ix yetb'eyum creyenteal yed'oc, palta tato ay sgana ix tz'aj yed' viñ, max yal-laj spucan sb'a viñ yed' ix. ¹³ Añejtona', tato ay junoc ix canab' max och viñ yetb'eyum creyenteal yed'oc, palta tato sgana viñ syic' sb'a yed' ix, max yal-laj spucan sb'a ix yed' viñ. ¹⁴ Yujto a viñ yetb'eyum ix chi', vach'chom mañ creyenteoc viñ, ichato yic Dios yaj viñ yed' ix, yujto junñej yaj viñ yed' ix creyente chi'. Añejtona' icha pax chi' junoc ix mañ creyenteoc, ichato yic Dios yaj ix, yujto junñej yaj ix yed' viñ creyente chi'. Tato mañ yicoc Dios yaj eb', axo yuninal eb', comon animañej am yaj eb'. Palta maay, yic pax Dios yaj eb'. ¹⁵ Palta tato a jun mañ creyenteoc chi' sgana spucan sb'a yed' jun creyente chi', spucocab' sb'a eb'. Tato icha chi', axo jun creyente chi', libre tz'ajcani. Max mulanlaj d'a icha chi', yujto sgana Dios to junc'olalñej tzoñ aji. ¹⁶ Yujto a ex vanab' ex, mañ eyojtacoc tato ol colchajel viñ eyetb'eyum chi', yujñej eyic'lan e b'a yed' viñ. Añejtona' ex vuc'tac ex ay eyetb'eyum, mañ eyojtacoc tato ol colchajel ix eyetb'eyum chi', yujñej eyic'lan e b'a yed' ix.

¹⁷ Junjun oñ, a tas cajcan yuj Cajal Jesús ayic ix oñ yavtanoch Dios yicoc, tzoñ canñej ichrñej ta'. Icha chi' svutej pax valan d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. ¹⁸ Yuj chi', tato ayex chab'ilxo jun yechel circuncisión d'a e nivanil ayic ix ex yavtanoch Dios yicoc, max yal e c'ub'aneli to chab'ilxo jun chi' eyuuj. Añejtona', tato ayex mañ chab'iloc jun yechel chi' eyuuj, ayic ix ex yavtanoch yicoc, maxtzac yal-laj e chaan ticnaic. ¹⁹ Taxoñej chab'il jun yechel circuncisión chi' cuuj, mato maay, malaj yelc'ochi. Palta ay val junxo te nivan yelc'ochi to sco c'anab'ajej icha sgana Dios. ²⁰ Más vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji, ayic ix oñ yavtanoch Dios yicoc. ²¹ Tato ay ex, ayex och checab'vumal ayic ix ex yavtanoch Dios yicoc, mañ ex och ilc'olal. Palta tato syal e colanelta e b'a d'a yol sc'ab' viñ tzeyac' servil chi', más vach' tzeyac' eyip e colanelta e b'a. ²² Yujto a mach ayoch checab'vumal ayic tz'avtajoch yicoc Cajal Jesús, vach'chom manto libreoc yelta b'aj smunlaj chi', palta libre yic'jielta d'a yol sc'ab' chucal yuj Cajal Jesús. Palta axo mach yic sb'a ayic tz'avtajoch yicoc Cristo chi', a ticnaic checab' yaj d'a Cristo. ²³ A oñ tic, manb'il oñxo yuj Dios. Yuj chi', maxtzac yal co choñan co b'a d'a eb' anima yic tzoñ can d'a yalañ smandar eb' d'a junelñej. ²⁴ Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', a d'a yichañ Dios, vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji, ayic ix oñ yavtanoch yicoc.

²⁵ A ex manto och eyetb'eyum, malaj junoc schecnab'il Cajal Jesús ol valb'at d'ayex. A tas ol valb'at tic d'ayex, munil tzin na d'a yol vico'. Palta a tas svala', ochocab' yopisio eyuuj, yujto ix oc' sc'ool Dios d'ayin, ix yac'an vopisio tic. ²⁶ Yuj juntzañ yaelal van sja d'a quib'añ tic, tzin na'a to vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji. ²⁷ Yuj chi', a ex ayxo ix eyetb'eyum, mañ e say tas tzeyutej e pucan e b'a. A exxo mantalaj ix eyetb'eyum, vach' ama tato max e say eb' ix. ²⁸ Palta tato ayex tzeyac'och ix eyetb'eyum, mañ muloclaj. Yed' ex pax cob'estac ex, mañ muloclaj tato tzeyac'och viñ eyetb'eyum. Palta a eb' tz'och yetb'eyum, más ol yil syaelal eb' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto in gana max ja juntzañ yaelal tic d'a eyib'añ.

²⁹ Ex vuc'tac ex vanab', a junxo tic sval d'ayex: A tiempo jab'xoñej ticnaic, yuj chi', a eb' viñ ay ix yetb'eyum, max yal-laj añej d'a ix yetb'eyum eb' viñ chi' syac'och spensar. ³⁰ A eb' scusi, max yal-laj añej jun scuselal eb' chi' sna'a. Yed' eb' stzalaji, max yal-laj añej jun stzalajc'olal eb' chi' sna'a. Yed' eb' smanvaji, mañocñejocab' ta' syac'och spensar eb'. ³¹ Añejtona' eb' syamc'ab'an juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, max yal-laj añej d'a juntzañ chi' syac'och spensar eb', yujto a jun yolyib'añq'uinal squil tic, vanxo slajvi eq'ui.

³² In gana to max ex och ilc'olal. A viñ quelemto, añej d'a juntzañ tas stzalaj Cajal Jesús yed'oc, añej ta' syac'och spensar viñ. ³³ Axo viñ ayxo ix yetb'eyum, a val tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic sna viñ. Yujto sna viñ tas syutej yac'an tzalajb'oc sc'ool ix yetb'eyum chi'. ³⁴ Yuj chi' chab' tz'aj spensar viñ. Añejtona', mañ lajanoc ix ayxo viñ yetb'eyum yed' ix cob'esto. Yujto a ix cob'es chi', añej d'a juntzañ tas stzalaj Cajal Jesús yed'oc, a sna ix, yujto syac' val snivanil ix yicoc Dios yed' spensar. Axo ix ayxo viñ yetb'eyum, a val tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic snaub'tañej ix, yujto sna ix tas syutej yac'an servil viñ yetb'eyum ix chi'.

³⁵ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, palta mañ yujoc ex in cachanoch vaan svalanb'ati. Palta svalb'ati yic vach' tzeyutej e b'a. Yujto in gana tze c'anab'ajej tas sgana Cajal Jesús, tzeyac'anpax servil d'a smasanil e c'ool.

³⁶ A ticnaic svalb'at d'ayex a ex mamab'il ex, yujto ay ex ay eb' ix eyisil stiempoalxo yoch viñ yetb'eyum. Tato tze na'a to vach' tz'och yetb'eyum eb' ix, tato tzeyila' to ay smay scan eb' ix, ujocab' icha e gana. Ochocab' yetb'eyum eb' ix, yujto a jun chi', mañ muloclaj. ³⁷ Palta tecan ayex ay eb' ix eyisil mañ yovaliloc tz'och yetb'eyum. Libre eyaj e c'ulan icha e gana. Tato tec'an tzeyutej e b'a e naan yuj eb' ix eyisil max e cha ochlaj yetb'eyum chi', vach' ton tze c'ulej. ³⁸ Yuj chi', a eb' tz'ac'anoch yetb'eyum eb' ix yisil, vach' ton sc'ulej eb'. Axo eb' max ac'anoch yetb'eyum eb' ix, más vach' sc'ulej eb'.

³⁹ A junoc ix ix ay viñ yetb'eyum, yacb'an pitzanto viñ, ichato tzec'b'il ix yed' viñ yuj slejal Dios. Axo tato scham viñ jun, libre tz'ajxican ix. Syal yic'lan sb'a ix yed' junocxo viñ b'aj scan sgana ix, añej tato croyente viñ. ⁴⁰ Palta tzin na a in tic, más vach' yic ix tato maxtzac yic' junocxo viñ vinac ix. Tzin na'a to a Yespíritu Dios ayoch ved'oc svalan juntzañ tic.

8

A juntzañ silab' tz'ac'ji d'a juntzañ comon dios

¹ A ticnaic, sval yuj juntzañ tas tz'ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios, slajvi chi' schiji paxi. Yel toni, cojtac co masanil to malaj vach' yoch juntzañ comon dios chi', palta tato añej d'a tas cojtac chi' scac'och co pensar, squic'chañ co b'a yuuj. Axo tato sco xajanej eb' yicxo Dios syic' stec'anil eb' cuuj. ² A eb' jelan snaani, palta max c'ochlaj ijan snaan eb' icha sgana Dios. ³ Palta a eb' xajanab'il Dios yuuj, ojtacab'il pax eb' yuj Dios chi'.

⁴ A ticnaic ol val yuj juntzañ tas schiji ayic toxo ix altajoch d'a juntzañ comon dios. A juntzañ comon dios chi', cojtac to malaj jab'oc vach' yoch d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto junñej Dios ay, malaj chavañ oxvañoc. ⁵ Ay juntzañ comon dios, tz'ec' d'a satchañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yujto a eb' anima, mañ jantacoc juntzañ tas syac'och eb' syec'osaloc, yajaliloc. ⁶ Palta a orixo tic, junñej co Diosal, aton co Mam. A co Mam chi', aton

b'ojinac masanil tasi. A b'ojinac oñ paxi, yic vach' sco ch'oxel svach'il. Junñej pax Cajal, aton Jesucristo. Yuuj ayec' masanil tasi. Yuuj ayori pax ec' a ori tic.

⁷ Palta mañ masaniloc eb' yicxo Dios snachajel juntzañ tic yuuj. Ay eb' c'ajanto yed' juntzañ comon dios chi'. Yuj chi', ayic schi'an chib'ej eb', yicñej juntzañ comon dios chi' snaan eb'. Yujto a jun spensar eb' tz'ac'an cuenta chi', manto tec'anoc. Yuj chi' tz'ixtax spensar eb' ayic schi'an juntzañ chib'ej chi' eb'. ⁸ Palta a juntzañ tas sco chi'a, max ori sch'olb'itejlaj Dios yuuj. Man toc yujto sco chi'a más vach' ori, arijejtona', tato max co chi'a, mañ ori chucocljaj. ⁹ Vach'chom libre co chi'an masanil tasi, palta ay smay cuuj sjuviel eb' manta stec'anil. Yuj chi' yovalil squil val co b'a. ¹⁰ A exxo snachajel eyuuj to mañ chucocljaj schiji juntzañ chi', palta ay eb' manto tec'c'aj val, manto yojtacoc jun tic eb'. Q'uinoloc syil eb' to tzex em c'ojan vael b'aj ay juntzañ syaloch eb' anima sdiosaloc. Tato icha chi', tze montejb'at spensar eb', axo schi'an pax eb' juntzañ silab' tz'ac'ji yicoc juntzañ comon dios chi'. ¹¹ Tato icha chi' tzeyutej e b'a, sjuviel eb' manta stec'anil chi' eyuuj. Palta ina to yuj eb' ix champax Cristo. ¹² Yuj chi', a eb' mantalaj stec'anil chi', tato eyuuj tz'ixtaxel spensar eb', a d'a Cristo tz'och e mul. ¹³ Yuj chi', q'uinoloc ay junoc mach tz'ixtax spensar yuj junoc tas tzin chi'a, tato icha chi', más vach' maxtzac in chi juntzañ chib'ej chi', yic vach' malaj junoc eb' sjuviel vuuj.

9

A tas smoj schaan eb' schecab' Jesucristo

¹ A in tic, val yel schecab' in Jesucristo. Vilnac Cajal Jesús chi', yuj chi' ay val valan vic icha eb' schecab' smasanil. A exxo, ochnac ex creyenteal yuj in munlajel d'a yic Cajal Jesús. ² Vach'chom ay eb' tz'alani to mañ in schecab'oc Cristo, palta a ex tic eyojtac to schecab' vaji. Ch'oxnab'il eyaji to schecab' in, yujto vuuj eyac'nacoch Cajal Jesús chi' d'a e c'ool.

³ Ay eb' tz'alan chucal d'a in patictac. Palta icha tic svutej valanxi spac d'a eb'. ⁴ A in tic, ay valan vic in chaan tas tzin va yed' tas svuq'uej. ⁵ Q'uinoloc ay junoc ix canab' svic'laj in b'a yed'oc ticnaic, ay valan vic vic'an b'eyec' ix ved'oc. Yujto icha chi' syutej sb'a viñaj Pedro yed' juntzañxo eb' schecab' Cajal Jesús yed' pax eb' yuc'tac Cajal Jesús chi'. ⁶ ¿Tom max yal vactancan in munlajel yed' viñaj Bernabé tic tze na'a? ¿Tom añej juntzañxo eb' schecab' chi' ay yalan yic e naani? ⁷ Ina eb' soldado, ¿tom ay eb' arijeja' sayan sgasto? Yed' eb' tz'avan junoc tasi, yovalil sva eb' yeluli. Arijejtona', icha chi' pax eb' tarivum noc', ay yalan yic eb' yuc'an yal yim noc'. ⁸ Palta a juntzañ svalb'at tic d'ayex, mañocljaj eb' anima ay spensar. A d'a ley Moisés, ata' yalnaccan juntzañ tic Dios. ⁹ Arijeja' d'a jun ley chi' tz'ib'ab'ilcan junxo tz'alan icha tic: Mañ eyac'och spail sti' noc' vacax ayic stec'vi trigo noc', xchi. Mañocñej yuj noc' vacax chi' yalnaccan juntzañ chi' Dios, ¹⁰ palta cuuj paxi. A jun ley chi' tz'ib'ab'ilcani, yic snachajel cuuj. Yujto a eb' d'ocum luum yed' eb' tec'um trigo, ayic smunlaj eb', syac' val och eb' yipoc sc'ool to ol sva eb' yeluli. Icha eb' smunlaj chi', icha chi' caj pax a ori schecab' ori Cristo tic. ¹¹ Ayic quec'nac d'a e cal, ichato ay tas ec' cavejnaccan d'ayex. A jun chi', yic Dios. Yuj chi', ¿tom mañ smojoc sco cha co gasto d'ayex, syalelc'ochi aton stojol co munlajel chi'? ¹² Ay pax juntzañxo eb' ay yalan yic schaan yic d'ayex. Yuj chi' a ori tic, yelxo val ec'al ay calan quic d'ayex.

Vach'chom ay calan quic d'ayex, palta manta juneloc sco c'an co gasto d'ayex. Scac' val techaj smasanil, yic vach' nivan yelc'och yab'ixal Cristo d'a b'ajtax tzoñ ec' caleli. ¹³ Eyojtacxo, a eb' smunlaj d'a stemplo Dios, a d'a spatic smunlajel eb' chi' scha tas sva'a. Yujto a eb' ay yopisio sriusantz'a juntzañ silab', syal schi'an schib'ejal noc' noc' sriusjitz'a silab'il chi' eb'. ¹⁴ Añejtona', icha chi' yaj eb' tz'ec' yalel vach' ab'ix yic colnab'il. Yujto yalnaccan Cajal Jesús to yovalil scha sgasto eb' d'a spatic b'aj smunlaj chi'. ¹⁵ A in tic, vach'chom ay valan vic in chaan vic yed' eb', palta mantalaj juneloc tzin c'ana'. Toñej svalb'at juntzañ tic d'ayex, mañ yujoc to tzin c'an in gasto d'ayex tzin tz'ib'anb'at juntzañ tic. Tzin na'a, más am vach' tzin chami, d'a yichañ to tzin c'an in gasto d'ayex. Yuj jun tic ay valan vic in tzalaj d'a yichañ Dios. Malaj mach syal yic'anec' jun in tzalajc'olal tic.

¹⁶ A in tic, vach'chom tzin ec' valel vach' ab'ix yic colnab'il, palta mañ yujoc chi' syal vic'ancharañ in b'a, yujto yovalil tzin ec' valeli. Te ob'iltac in, tato max in ec' valel jun vach' ab'ix tic. ¹⁷ Q'uinaloc tato in munlajel yaji, yovalil am tzin cha in tojol. Palta svaleli yujto vib'añ yaj valaneli. Yujto a Dios ac'jinac jun vopisio tic. ¹⁸ Yuj chi', a jun spac van in chaan ticnaic, aton tzalajc'olal yujto ix in ec' valel vach' ab'ix d'a nab'añej. Yuj chi' vach'chom ay valan vic in c'anan in gasto d'a spatic vopisio tic, palta malaj tas tzin c'ana'.

¹⁹ Vach'chom malaj yalan yic anima d'ayin, palta svac'och in b'a vac'an servil eb' smasanil, yic vach' tzijtum eb' ol in montejojch yicoc Cristo. ²⁰ Ayic ay in ec' d'a scal eb' vetisraelal, icha sb'eyb'al eb', icha pax chi' svutej in b'eyb'al, yic ay eb' tzin montejochi. A eb' chi', ay val och spensar eb' d'a ley Moisés. Yuj chi', ayic ay in ec' yed' eb', vach'chom mañ ayoc och in pensar d'a jun ley chi' yed' eb', palta tzin c'anab'ajej, yic tzin montejojch eb'. ²¹ Axo yic ay in ec' d'a scal eb' mañ israeloc, aton eb' max yac'och spensar d'a jun ley chi', lajan svutej in pensar yed' eb', yic ay eb' ol in montejochi. Palta masanil tiempo, yovalil tzin c'anab'ajej sley Dios, yujto ayoch in pensar d'a sley Cristo ticnaic. ²² Ayic ay in pax ec' d'a scal eb' manto tec'anoc, lajan svutej in b'a yed' eb'. Ichato manto in tec'anoc paxi, yic ay eb' tzin montejochi. Yalñej mach eb' b'aj tzin eq'ui, lajanñej svutej in b'a yed' eb' smasanil, yic talaj icha chi' ay eb' ol colchajcanel vuuj. ²³ Jantacñej juntzañ tzin c'ulej tic, yuj vach' ab'ix yic colnab'il tzin c'ulej, yic ay pax svach'il ol in cha yuuj.

²⁴ Q'uinaloc tato ay eb' ayoch d'a junoc tajnel ticnaic, a carrera syac' eb'. Eyojtacxo, vach'chom syac' carrera chi' eb' smasanil, palta añej jun mach sb'ab'laj c'ochi, a jun chi' schaan spac. Yuj chi', ichocab' syutej sb'a eb' tz'ac'an carrera chi', yovalil icha chi' scutej co b'a d'a yic Cristo, sec yuj chi' ol co cha spac quic junjun oñ. ²⁵ A jantacñej eb' tz'och d'a jun tajnel chi', syil val sb'a eb' d'a masanil tas malaj svach'il. Icha chi' syutej sb'a eb', yujto añej yuj jun chi' scha spac eb'. Palta a spac scha eb' chi', junñej rato tz'eq'ui.^{9.25} Axo pax spac quic ol co cha a oñ tic, malaj b'aq'uiñ ol lajvoc eloc. Yuj chi', yovalil squil val co b'a. ²⁶ A inxo tic, icha junoc mach tz'ac'an carrera chi', syac' val yip yic syac' ganar, icha chi' svutej in b'a d'a yic Dios. Icha eb' stjain d'a mac'val, smac'vaj val eb' yic syac' ganar, icha chi' svutej in b'a a in tic. ²⁷ Tzin cach pax och vaan in nivanil tic. Svil

val in b'a sic'lab'il. Yujto vach'chom tzijtum eb' b'aj ix valel slolonel Dios, palta tato max vil in b'a, ay smay tzin paticajcaneli.

10

Maxyal calan co b'a d'a juntzañ comon dios

¹ Ex vuc'tac ex vanab', in gana tzeyojtaquejeli, tas ajnac eb' co mam quicham d'a peca' ayic yochnac tzac'an eb' yuj viñaj Moisés. Ec'nac eb' smasanil d'a yalañ jun asun, c'axpajnac pax ec' eb' smasanil d'a a' Chacchac Mar. ² Ichato ac'jinac bautizar eb' yuj jun asun chi' yed' pax d'a a' mar chi'. Ichato ac'jinac och eb' yicoc viñaj Moisés d'a jun tiempoal chi'. ³ Jun lajan svanac eb' jun tas yac'naccot Dios d'a satchaari. ⁴ Añejtona', masanil eb' uc'annac pax jun a a' yac'naccot Dios, aton jun a' elnaccot d'a sat jun q'uen tenam. A jun q'uen tenam chi', sch'oxnab'il Cristo yaj q'ueen. ⁵ Vach'chom icha chi' ajnac eb', palta añeja' tzijtum eb' malaj svach'il spensar d'a yichañ Dios. Yuj chi', sacleminac ajnaccanb'at snivanil eb' d'a jun taquiñ luum b'aj ec'nac eb' chi'.

⁶ A juntzañ tas janac d'a yib'añ eb' chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ yic max co nib'ejoch juntzañ chucal icha yutejnac eb' snib'anochi. ⁷ Yuj chi', max yal calan co b'a d'a juntzañ comon dios, icha yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi'. A Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan yuj eb' icha tic: Ix em c'ojjab' eb' choñab' smasanil, ix va eb', ix yuc'an a' eb'. Ix lajvi chi', ix q'ue b'ulnaj eb' schañalvi yed' sc'ulan chucal d'a yichañ sdiosal chi', xchicani. ⁸ Max yal quem d'a ajmulal. Yujto icha chi' yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi'. Yuj jun chi', 23 mil eb' chamnac d'a jun c'u. ⁹ Max yal cac'an proval Cajal Jesús yic squila' tato syac' nivanc'olal. Yujto icha chi' yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi', yuj chi' lajvinac el eb' yuj juntzañ noc' chan. ¹⁰ Max yal calan specal Cajal Jesús chi'. Yujto ay eb' aljinac specal, yuj chi' lajvinac el eb' yuj jun ángel ay yopisio smilancham anima.

¹¹ Masanil juntzañ tas janac d'a yib'añ eb' co mam quicham chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ. Tz'ib'ab'ilcan juntzañ chi' d'a Slolonel Dios yic scojtaquejeli to ay smay yoch co mul, yujto a oñ tic, ay oñxo ec' d'a slajvub' tiempoal. ¹² Yuj chi', a mach snaani to te tec'anxo, yovalil syil val sb'a, yujto ay smay sjuvieli. ¹³ Jantacñej juntzañ proval sja d'a quib'añ, lajanñej yed' juntzañ sja d'a yib'añ eb' anima smasanil. Palta a Dios tz'elñejc'och tas syala'. Max scha oñ yac' proval junoc tas max techaj cuuj. Ayic sja junjun proval chi', a tz'ac'an tas scutej co colan co b'a d'ay, yic vach' stechaj cuuj.

¹⁴ Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, mañ eyal e b'a d'a juntzañ comon dios. ¹⁵ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto jelan exxo. Tze cham naej val sic'lab'il tato yel svala'. ¹⁶ A jun vaso yic Cajal Jesús, jun scac' yuj diosal yuuj, a sch'oxani to ay calan quic yed' schiq'uil Cristo. Añejtona' jun pan spucjiec' d'a co cal, a sch'oxan paxi to ay calan quic d'a snivanil. ¹⁷ Vach'chom tzijtum oñ, junñej pan sco va co masanil. Yuj chi', icha jun pan junñej chi', junñej pax nivanil tzoñ aj co masanil, vach'chom tzijtum oñ. ¹⁸ Tze na jab'oc ved'oc tas yutejnac sb'a eb' vetisraelal. A eb' schi'an juntzañ silab' sñusji d'a yib'añ altar, ay yalan yic eb' yed' Dios, yujto a' ay yic jun altar chi'. ¹⁹ Mantoc svala' to ay yelc'och juntzañ comon dios. Añejtona' pax juntzañ tas tz'ac'ji silab'il d'ay, mañ toc svala' to ay yelc'ochi. ²⁰ Palta a jun sval tic, aton yic syac'an juntzañ silab' chi'

eb' mañ israeloc, mañoc d'a Dios syac' eb'. A d'a eb' enemigo, ata' syac' juntzañ silab' chi' eb'. Palta malaj in gana ay eyalan eyic yed' eb' enemigo chi'. ²¹ Max yal co comon uc'lab'an jun vayo yic Cajal Jesús, slajvi chi' scuc'lab'anxi jun yic eb' enemigo chi'. Añejtona', max yal co comon vaan jun pan tz'ac'ji d'ayoñ d'a smexa Cajal Jesús, slajvi chi' sco vaan juntzañ tas tz'ac'ji d'a smexa eb' enemigo chi'. ²² ¿Tom co gana sco tzuntzejcot yoval sc'ool Cajal Jesús chi' d'a quib'añ? ¿Tom a e naani to ec'al co poder d'a yichañ?

Max yal cac'an ixtaxel spensar junocxo

²³ Tecan ayex tzeyal icha tic: Libre co c'ulan masanil tasi. Yel toni, palta mañ smojoc sco c'ulej smasanil. Yel toni, syalñej co c'ulan juntzañ chi' smasanil, palta mañ masaniloc juntzañ chi' tz'ac'an co tec'anil. ²⁴ Junjun oñ, max yal cac'an co gana d'a yol quico'. Yovalil sco say tas scutej cac'an stec'anil juntzañico eb'.

²⁵ Axo ticnaic, yalñej tas chib'ejal schoñji b'aj schoñji noc' chib'ej, syalñej e manan noc' e chi'a. Mañ e c'anb'ej b'aj scot noc', yic vach' axo jun tz'ac'an mandar e pensar, max ixtax el yuuj. ²⁶ Yujto a yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay, yicñej Cajal Jesús yaj smasanil.

²⁷ Q'uinaloc ay eb' mañ creyenteoc tzex avtanb'at vael d'a spat. Tato e gana tzex b'ati, syalñej e chi'an masanil tas syac' eb' d'ayex. Mañ e c'anb'ej d'a eb' b'aj ix cot juntzañ syac' eb' chi' d'ayex, yic vach' axo jun tz'ac'an mandar e pensar, max juviel yuuj. ²⁸ Palta tato ay junoc mach tz'alan d'ayex: A jun chib'ej syac' viñ tic, ix ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios, ta xchi d'ayex, mañ e chi'a. Yujto a jun tz'alan d'ayex chi', ay smay, talaj sjuviel jun tz'ac'an mandar spensar eyuuj. ²⁹ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yic mañ eyuujoc sjuviel spensar eb' mantalaj stec'anil. Mañ yujoc jun tz'ac'an mandar e pensar chi', svalb'at juntzañ tic d'ayex.

Palta tecan ayex tzeyal icha tic: A oñ tic syalñej co chi'an masanil tasi. Yuj chi', ¿tas yuj tzoñ yalub'tañej juntzañico eb' xiv schi'an noc' chib'ej chi'? ³⁰ Tato scac' yuj diosal d'a Dios yuj noc' chib'ej chi', sco chi'an noc', malaj mach syal yalan chucal d'a co patic, tecan xe chi. Tecan ayex icha chi' tze na ticnaic. ³¹ Palta svalb'at d'ayex, vach'chom tzoñ va'i, ma scuq'uej junoc tasi, yalñejocab' tas sco c'ulej, co c'ulejocab'i yic squic'anchañ Dios. ³² Vach'chom eb' israel, ma eb' mañ israeloc, max yal cac'an juvoquel spensar eb'. Añejtona' eb' yiglesia Dios, max yal cac'an juvoquel spensar eb'. ³³ A inxo tic, yuj jantacñej tas tzin c'ulej, svac'lej vac'an stzalajc'olal eb' anima smasanil. Mañtoc munil tzin sayec' in vach'il d'a yol vico', palta tzin say yic juntzañico anima, yic vach' ta icha chi' ol colchajeb'.

11

¹ Yuj chi', icha svutej in b'a in c'anab'ajan tas yutejnc sb'a Cristo, ichocab' chi' tzeyutej e b'a.

A tas smoj syutej sb'a eb' ix ix d'a culto

² Ex vuc'tac ex vanab', tzex val vach'il, yujto masanil tiempo tzin e nacoti, yujto van e c'anab'ajan pax juntzañ c'ayb'ub'al valnaccan d'ayex. ³ Palta in gana tzeoyojaquejeli to a Cristo Yajal yaj d'a junjun eb' viñ vinac, ichato sjolomal yaj d'a eb' viñ. Axo viñ yetb'eyum junjun eb' ix ix, a viñ yajal yaj d'a eb' ix, icha yaj Dios, yujto A' Yajal yaj d'a Cristo. ⁴ A junoc

viñ vinac, ayic slesalvi viñ, mato ayic syalanel slolonel Dios viñ, tato ayq'ue junoc tas d'a sjolom viñ, syac' q'uixvelal sjolom viñ chi'. ⁵ Axo eb' ix ix, tato malaj jab'oc sc'ox eb' ix ayq'uei, ayic slesalvi eb' ix, mato ayic syalanel slolonel Dios eb' ix, syac' q'uixvelal sjolom eb' ix chi'. ^{11.5} Ichato joxb'ilel sjolom eb' ix chi'. ⁶ Tato ay eb' ix max yal sc'ool syac'q'ue sc'ox, vach' joxhajocab' el xil sjolom eb' ix chi'. Axo tato sq'uixvi eb' ix sjoxchajel xil sjolom chi', yac'ocab' q'ue sc'ox eb' ix. ⁷ A oñ vinac oñ, mañ smojoc scac'q'ue co c'ox, yujto ichato yechel Dios caji, sco ch'oxanel svach'il. Axo eb' ix ix tzoñ ch'oxanel a oñ vinac oñ tic. ⁸ Yujto ayic sb'oannac jun viñ b'ab'el vinac Dios, mañoc d'a ix ix elnaccot viñ, palta a ix ix chi', a d'a viñ elnaccot ix. ⁹ A ix ix chi', b'ob'il ix yuj svach'il viñ vinac. Mañ yujoc svach'il ix b'ob'il viñ vinac chi'. ¹⁰ Yuj chi', smoj syac'q'ue sc'ox eb' ix. Icha chi' tz'aj sch'oxanel eb' ix to ayoch eb' ix d'a yalañ smandar viñ yetb'eyum. Smoj ton icha chi' syutej sb'a eb' ix, yujto q'uelanoch eb' ángel d'ayoñ. ¹¹ Palta a d'a yichañ Cajal Jesús, mañocñejlaj viñ vinac ay yelc'ochi, mañocñejpaxlaj ix ix ay yelc'ochi. ¹² Yel toni, a d'a viñ vinac chi' elnaccot ix b'ab'el ix. Axo ticnaic, a d'a eb' ix tzoñ pitzvielta. Palta co masanil a Dios b'ojnac oñ.

¹³ A exxo, naec ved'oc, ¿tom smoj slesalvi junoc ix ix d'a Dios ayic malaj sc'ox ix? ¹⁴ Ina vojtae anima smasanil, tato a oñ vinac oñ tic nivac xil co jolom icha junoc ix ix, tzoñ q'uixvi. ¹⁵ Axo eb' ix ix, tato nivac xil sjolom eb' ix, vach' yilji eb' ix yuuj. A yopisio xil sjolom eb' ix chi', a sch'oxani to smoj syac'q'ue sc'ox eb' ix. ¹⁶ Tato ayex mach ex scot eyoval d'a jun c'ayb'ub'al tic, yovalil snachajel eyuuj to a oñ tic, toxon max co cha junocxo ch'oc b'eyb'al. Añejtona', icha pax chi' yaj eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios, max scha junocxo ch'oc b'eyb'al eb'.

A eb' mañ vach'oc syutej sb'a d'a Santa Cena

¹⁷ Ay juntzañxo tas ol valb'at d'ayex. Palta maxto yal ex valan vach'il, yujto ayex ayto e paltail. Yujto ayic tze molb'an e b'a ta', malaj jab'oc svach'il tze cha'a. Toñej tzex juviel yuuj. ¹⁸ Yuj chi' a jun tic ol in b'ab'laj alejb'at d'ayex. Svab'i to a b'aj tze molb'ej e b'a d'a e culto, mañ lajanoc tas tze na'a. Palta a tz'aj in naani to yel juntzañ svab' chi'. ¹⁹ Tecan yovalil ay pojlab'ail d'a e cal, yic scheclajelta mach eb' nivan yelc'och d'a e cal chi'. ²⁰ Yuj chi', ayic tze molb'an e b'a, mañ yicoc Cajal Jesús jun cena tze va chi'. ^{11.20} ²¹ Yujto ayic van sc'och yorail jun cena chi', toñej tze comon yamejoch e vaan eyic d'a elañchamel junjun ex. Yuj chi' ayex maxtzac e cha eyico, toñej ste och e vejel. Ay ex pax tzex och uc'umañil yuuj. ²² ¿Tom malaj e pat junjun ex b'aj syal e va'i, tzeyuc'an a'? ¿Tom e gana tzeyac' q'uixvelal junoc mach meb'a'? Ayic tze c'ulan juntzañ chi', tze patiquejel eb', palta yiglesia pax Dios eb' eyed'oc. ¿Tas tze na'a? ¿Tom ol yal valan e vach'il yuj juntzañ tze c'ulej chi'? Maay, max yal-laj.

A Santa Cena

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ A juntzañ c'ayb'ub'al yic cena valnaccan d'ayex, a Cajal Jesús ac'jinaccan vojtaquejeli. Aton juntzañ chi' ol valxib'at d'ayex: D'a jun

11.5 11:5 A d'a scal eb' griego, a sb'eyb'al eb' ix ix vach' sb'eyb'al, smusej sat eb' ix yed' jun macañ c'apac stziquiqui. Q'uinaloc tato max smusej sat eb' ix creyente, chuc am tz'alji d'a evangelio yuj eb' ix. 11.20 11:20 A d'a peca', tz'em lean eb' creyente vael d'a tzalajc'olal sb'ab'elal, ichato chi' svaan Santa Cena eb'. Aton jun vael chi' syal viñaj Pablo d'a eb' to chuc syutej eb'.

ac'val ix ac'jioch Cajal Jesús chi' d'a yol sc'ab' eb' ix milani. Ayic manto yamchaji, ix yic'anchaar' ixim pan. ²⁴ Ix lajvi yac'an yuj diosal yuj ixim, ix spojanb'at ixim pan chi'. Ix yalan d'a eb' sc'ayb'um: Vaar'ec. A jun tic, aton in nivanil ol yab' syail eyuuj. Ayic tze c'ulan jun tic, tzin e nacoti, xchi. ²⁵ Ar'ejtona' icha chi' ix yutej yic'anchaar' jun vaso ayic ix lajvi sva eb', ix yalan d'a eb': A tas ay d'a yol jun vaso tic, a sch'oxan junxo strato Dios. Yuj in chiq'uil, ol elc'och jun strato tic. Ayic tzeyuc'an jun tic d'a juntac el, icha tic ol eyutoc, yic ol in e nacoti, xchi Jesucristo chi'. ^{11.25} ²⁶ A juntac el sco va jun pan tic, ayic scuc'lab'an pax jun vaso tic, syalelc'ochi to van calanxiel schamel Cajal Jesús. Ichar'ej chi' ol co c'uloc masanto ol jaxoc.

A tas scutej co b'a d'a Santa Cena

²⁷ Yuj chi', tato ay mach malaj yelc'och d'ay ayic svaan jun pan tic, ayic syuc'lab'an pax jun vaso tic, tz'och smul d'a snivanil Cajal Jesús yed' d'a schiq'uil. ²⁸ Yuj chi', yovalil sco cham naej junjun or' tas caji, ayic mantzac co va jun pan tic yed' yic scuc'lab'an jun vaso tic. ²⁹ Yujto ayic sco vaani, scuc'ani, tato max cham val co naan snivanil Cajal Jesús, squic'cot yaelal d'a quib'ar'. ³⁰ Yuj juntzar' tic, tzijtum eb' spenaayax d'a e cal, ay eb' tz'ontac, ay pax eb' schami. ³¹ Palta tato sco ch'olb'itej tas caj junjun or', a Cajal Jesús mar'ixo yovaliloc tzoñ sch'olb'itej. ³² Ayic tzoñ sch'olb'itan Cajal Jesús chi', syac'och co yaelal, yic vach' max or' b'atcan d'a junxo nivan yaelal yed' eb' yic yolyib'ar'iq'uinal tic.

³³ Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', ayic tze molb'an e b'a yuj jun cena tic, slaj e tar'vej e b'a, yic molan'nej tzex va e masanil. ³⁴ Tato ayex mach ex ay e vejel, yovalil tzex cham vacan d'a e pat, yic icha chi' vach' ol eyutoc e b'a ayic tze molb'an e b'a ta'. Axo Dios, mar' ol yac'cotlaj eyaelal. Axo juntzar'ixo tas tzato yac' palta d'ayex, ol to in b'o yaji ayic ol in c'och d'ayex ta'.

12

A tas tz'ac'ji co c'ulej yuj Yesp'iritu Dios

¹ Ex vuc'tac ex vanab', in gana snachajel eyuuj tastac juntzar' opisio syac' Yesp'iritu Dios d'ayor' junjun or'. ² Eyojtacxo to ayic manto ex och creyenteal, ix ex ic'jib'at d'a juntzar' ix eyaloch e diosaloc. Tzex b'at tic, tzex b'at tic e sayan ec' juntzar' max yal-laj slolon chi'. ³ Yuj chi', in gana tzeyojtaquejel juntzar'ixo tic. Tato ay junoc mach tz'alani: Cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'ar' Jesús, tato xchi, a jun chi', mar' ayoc och Yesp'iritu Dios yed'oc syalani. Tato ay junoc mach tz'alani: A Jesús, Vajal, tato xchi, axor'ej yuj Yesp'iritu Dios syal yalan icha chi'.

⁴ A or' tic, ch'occh'oc copisio sco cha junjun or', palta jun'nej mach tz'ac'an d'ayor', aton Yesp'iritu Dios. ⁵ Ch'occh'oc scutej cac'an servil junjun or', palta jun'nej mach scac' servil co masanil, aton Cajal Jesús. ⁶ Ar'ejtona', ch'occh'oc co munlajel junjun or', palta jun'nej Dios van smunlaj qued' co masanil. ⁷ A tz'ac'an junoc opisio d'ayor' junjun or', yic sch'oxani to ayoch Yesp'iritu chi' qued'oc, yic co vach'iloc co masanil. ⁸ Yuj Yesp'iritu tic, ay eb' tz'ac'ji yal sjelanil Dios, ay pax eb' snachajel yuj sc'ayb'ani. ⁹ Yuj Yesp'iritu tic, ay pax eb' svach' aq'uejoch Dios d'a sc'ool. Yuuj paxi, ay eb' tz'ac'ji spoder yac'anxi b'oxoc sc'ool eb' penaay. ¹⁰ Ay

eb' tz'ac'ji spoder sch'oxanel juntzañ milagro yuuj. Ay pax eb' tz'ac'ji yalel slolonel Dios yuuj. Yuj Yespíritu tic, ay eb' tz'ac'ji vojtaquejeli tato a' ayoch yed' junoc mach, mato a junoc enemigo ayoch yed'oc. Yuuj ay pax eb' tz'ac'ji lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. Ay pax juntzañxo eb' tz'ac'ji alanel tas syalelc'och jun syal eb' chi'. ¹¹ Tzijtun val juntzañ tas tz'ac'ji co c'ulej, palta junñej Espíritu tz'ac'an co c'ulej. Ch'occh'oc tas syac' co c'ulej junjun orñ, ato syala' tas sgana d'ayoñ.

Ichato junñej nivanil caj co masanil

¹² A jun co nivanil tic, vach'chom tzijtun macañil yaji, palta junñej. Icha juntzañ tas ayoch d'a co nivanil tic, icha chi' cajoch d'a Cristo. Ichato snivanil Cristo caj co masanil. ¹³ Yujto co masanil, vach'chom israel orñ, mato maay, palta junñej caj co masanil. Vach'chom ayorñ och checab'oc d'a junoc anima, ma quic co b'a co ch'ocoj, palta junñej caji. Yujto ayic ix orñ ac'ji bautizar, junñej ix orñ ajcan yed' Cristo. Yujñej Yespíritu Dios, ichato junñej nivanil caji, yujto a ochnaccan d'ayoñ co masanil.

¹⁴ Ilecñab' co nivanil tic. Tzijtun macañil yaji, mañ junocñej. ¹⁵ Q'uinaloc a voc tz'alan ticnaic: A in tic, mañ in c'ab'oc, yuj chi' malaj voch d'a jun nivanil tic, tato xchi. Vach'chom syal icha chi', palta añejaj' yic jun in nivanil tic. ¹⁶ Ma tato a jun in chiquin tic tz'alan ticnaic: A in tic, mañ in yol satoc, yuj chi' mañ in yicoc jun nivanil tic, tato xchi. Vach'chom syal icha chi', palta añejaj' yic jun in nivanil tic. ¹⁷ Q'uinaloc a jun in nivanil tic, nab'a yol satrñej yaji, tato icha chi', ¿tas svutej vab'ani? Q'uinaloc nab'a chiquinñej yaji, tato icha chi', ¿tas pax svutej in suc'lan junoc tasi? ¹⁸ Palta a Dios ix b'oan junjun tas d'a co nivanil tic icha sgana. ¹⁹ Q'uinaloc a jun co nivanil tic, junñej tas ay d'ay, tato icha chi', mañ nivaniloc. ²⁰ Cojtac to tzijtun macañil yaj co nivanil tic, palta junñej yaji.

²¹ A yol co sat, max yal-laj yalan d'a co c'ab' to malaj yopisio yuuj. Añejtona' co jolom, max yal-laj yalan d'a coc to malaj yopisio yuuj. ²² Ay juntzañ yetb'eyum co nivanil tic, ichato malaj yopisio, palta aton juntzañ tic más ay yopisio cuuj. ²³ Yed' pax juntzañ yetb'eyum co nivanil tic, ichato malaj yelc'ochi, palta aton val juntzañ chi' más ay yelc'och d'ayoñ. A juntzañ mañ smojoc yilji, a' scac'och spichul. Icha chi' scutej co ch'oxani to ay yelc'och d'ayoñ. ²⁴ Axo juntzañ tas vach' yilji, mañ yovaliloc scac'och spichul. Icha chi' ix yutej Dios sb'oan co nivanil tic, sec yuj chi' a juntzañ malaj yelc'ochi, a juntzañ chi' nivan yelc'och d'ayoñ. ²⁵ Yuj chi' max yal-laj spojan sb'a co nivanil tic, yujto scol-laj sb'a junjun macañ. ²⁶ Q'uinaloc ay junoc syab' syail, añejaj' syab' pax syail smasanil yed'oc. Tato ay pax junoc stzalaji, stzalaj smasanil yed'oc.

²⁷ Yuj chi' a orñ tic, ichato snivanil Cristo caji. Icha junjun macañ ay d'a snivanil chi', icha chi' cajoch co masanil d'ay. ²⁸ Yuj chi' ay orñ ix yac' copisio Dios d'a yiglesia. D'a sb'ab'elal, schecab' Cristo caji. Schab'il, tz'ac'ji copisio calanel slolonel Dios. Yoxil, ay orñ c'ayb'um orñ. Añejtona', ay orñ sco ch'oxel milagro. Ay orñ syal cac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay. Ay orñ syal tzoñ colvaji. Ay orñ tzoñ cachvaji. Ay orñ pax tzoñ lolon d'a juntzañxo ch'oc tial. ²⁹ Palta mañ orñ schecab'oc Cristo co masanil. Mañ co masaniloc tz'ac'ji copisio calanel slolonel Dios. Mañ orñ c'ayb'umoc co masanil. Max yal-laj co ch'oxan milagro co masanil. ³⁰ Mañ co masaniloc syal cac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay. Mañ co masaniloc syal tzoñ lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. Añejtona', mañ co masaniloc syal calani tas

syalelc'och juntzañ ch'occh'oc tial chi'. ³¹ Yuj chi', tzeyac' eyip e sayan juntzañ opisio más nivan yelc'och syac' Dios. Palta ayto val junxo modo más vach' ol val d'ayex.

13

Sco xajanej co b'a

¹ Q'uinaloc tato te jelan oñ calan juntzañ ti' tz'alchaj d'a yolyib'arñq'uinal tic yed' calan pax sti' eb' ángel, palta tato max co xajanej co b'a, lajan quelc'och icha junoc tarñb'il, mato icha juntzañ pachquiltac son torñej stziñiljub'i. ² Vach'chom ac'b'il copisio calanel slolonel Dios, vach'chom snachajel masanil tas mantalaj mach ojtannac cuuj, taxoñej cojtac masanil tas d'a yolyib'arñq'uinal tic, vach'chom scac' val och Dios d'a co c'ool, yic syal quic'anel junoc vitz d'a yed'tal, palta tato max co xajanej co b'a, te malaj jab'oc quelc'ochi. ³ Vach'chom sco siej masanil tas ay d'ayorñ d'a eb' meb'a', mato scac'och co b'a d'a yol sc'ab' chamel yic stz'ab'at co nivanil tic, palta tato max co xajanej co b'a, nab'arñej squixtej co b'a, malaj jab'oc spac ol co cha'a.

⁴ Ol vala' tas scutej co b'a, tato yel sco xajanej co b'a: Te nivan scutej co c'ool d'a eb' quetanimail, sco ch'oxan pax co vach'c'olal d'a eb'. Max quiloch co c'ool d'a junocxo. Malaj b'aj squic'chañ co b'a, malaj pax b'aj scac' ac'umtaquil. ⁵ Tato yel sco xajanej co b'a, malaj b'aj scac' q'uixvelal junocxo mach. Co gana mañoc orññej ay calan quico'. Mañ utzinoc scutej co c'ool. Malaj b'aj sco na tas scutej co pacan co b'a d'a eb' quetanimail. ⁶ Max oñ tzalaj yuj junoc chucal sc'ulej junoc anima. Arñej val juntzañ yel tzoñ tzalaj yed'oc. ⁷ Tato yel sco xajanej co b'a, scac' techaj masanil tasi, scac'och d'a co c'ool to vach'ñej sc'ulej eb' quetanimail, scac'ñejoch eb' yipoc co c'ool. Yalñej tas junoc sja d'a quib'añ, tec'anñej scutej co b'a.

⁸ A jun b'aj sco xajanej co b'a tic, malaj b'aq'uirñ ol lajvoc. Ay jun tiempoal ol javoc, mañxo yovaliloc ay mach tz'ac'ji yopisio yuj Dios yalanel slolonel. A d'a jun tiempoal chi', mañxo yovaliloc ay mach slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. Arñejtona', mañxa yopisio co jelanil tic ta'. ⁹ A ticnaic manto tz'acanoc co jelanil. Arñejtona', manto tz'acanoc scutej calanel slolonel Dios. ¹⁰ Palta ayic ol tz'acvoc smasanil, ato ta' ol lajvoc yopisio masanil juntzañ mañ tz'acanoc sco c'ulej tic.

¹¹ A in tic, ayic unin in, in lolon icha slolon eb' cotac unin. In nanac juntzañ tas icha sna eb' unin chi', yujto lajan in pensar yed' eb'. Axo ticnaic, icham vinac inxo, yuj chi' vactejnaccan in b'eyb'al yic vuninal chi'. Icha vaji ayic unin in chi', icha chi' caj co masanil, ¹² yujto a ticnaic, maxto nachajel val yic Dios cuuj. Ichato van quilan juntzañ tas d'a junoc nen tzaxo moymon quilani. Palta a d'a jun tiempoal ayic ol tz'acvoc masanil tas chi', sic'lab'il ol quil masanil. A ticnaic, manto tz'acvilaj cojtacanel yic Dios, palta a d'a jun tiempoal chi', ol cojtaquejeli. Icha ix aj oñ yojtacanel Dios ticnaic, icha chi' ol aj cojtacanel smasanil ta'. ¹³ A ticnaic, scac'och Dios d'a co c'ool, scac'anpax och yipoc co c'ool. Sco xajanej Dios yed' eb' quetanimail. A oxe' sco c'ulej tic, ay yopisio d'a masanil tiempo. Palta ay junxo ec'al d'a yichañ chab' tic, aton co xajanan Dios yed' eb' quetanimail.

14

Juntzañ ch'occh'oc tial

¹ Tzeyac' val eyip e xajanan e b'a junjun ex. Añejtona' tzeyac' pax eyip e sayan juntzañ opisio syac' Yespíritu Dios d'ayex. Ay jun opisio más vach', aton jun aloj el slolonel Dios. ² Ay juntzañ eb' syal slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. A d'a Dios slolon eb', mañoclañ d'a anima, yujto malaj mach tz'ab'an tas syal eb'. Aton Yespíritu Dios tz'ac'an yal eb', palta malaj junoc mach snachajel yuuj. ³ Palta a mach tz'alanel slolonel Dios, a d'a eb' yetanimail eb' syaleli, yic vach' stec'c'aj eb'. Tato icha chi', svach' nachajel yuj eb', tz'ac'jipax snivanil sc'ool eb'. ⁴ A eb' slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial, munil stec'c'aj eb' sch'ocoj. Palta axo eb' tz'alanel slolonel Dios, aton eb' tz'ac'an stec'anil eb' yetcreyenteal.

⁵ In gana tzex lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial e masanil. Palta tzin nib'ej val to a slolonel Dios tzeyaleli. Yujto a jun tic, más val ay yopisio d'a yichañ juntzañ ch'occh'oc tial chi'. A juntzañ chi', ay ton yopisio tato ay mach tzuji snaaneli tas val syalelc'ochi, yic vach' tz'och stec'anil eb' creyente chi' yuuj. ⁶ Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', q'uinaloc tzin c'och valel juntzañ ch'oc tial d'ayex ticnaic, ¿tas val jab'oc svach'il tzeyic'cani? Añej tato svac' eyojtaquejel juntzañ tas ac'b'il d'ayin yuj Dios, juntzañ sjelanil, mato svalel slolonel Dios yed' juntzañxo c'ayb'ub'al d'ayex, añej yuj chi' syal eyic'an svach'il.

⁷ Q'uinaloc tato ay juntzañ son ticnaic, tz'oc' junoc flauta, sc'añ pax junoc arpa. Tato toñej sñilili sjaj, ¿tom scab'i tas jajil b'aj van sc'añ junjun? ⁸ Q'uinaloc tato ay junoc oval ticnaic, ayic sc'och yorail sb'at eb' soldado, tz'oc' strompeta eb', sb'at eb'. Palta tato mañoclañ yaj yoc' q'ueen tz'aj yoq'ui, ¿tom syal yac'an lista sb'a eb' sb'at d'a oval chi'? ⁹ Añejtona', ich ori ta', tato scal juntzañ lolonel malaj mach tz'ab'ani, ¿tas ol aj snachajel yuj eb' tas scala'? Nab'añej am tzoñ comon lolon icha chi'. ¹⁰ A ticnaic, tziytum macañil ti' ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Masanil juntzañ ti' chi', ay val yelc'och junjun. ¹¹ Q'uinaloc tato ay junoc mach sloloni, palta max cab'laj tas syala', tato icha chi', ichato ch'oc choñab'il caj d'ay. Añejtona', ichato ch'oc choñab'il yaj pax d'ayoñ. ¹² Vojtacxo to e gana juntzañ opisio syac' Yespíritu Dios d'ayex. Yuj chi', svala' to tzeyac' val eyip yic vach' ol e cha jun opisio más vach'. Tato icha chi', ol yal eyac'an stec'anil eb' eyetcreyenteal. ¹³ Yuj chi', tato ay junoc mach tz'ac'ji lolon d'a junoc ch'oc ti'al, yovalil sc'an d'a Dios yic syal yalani tas syalelc'och jun chi'. ¹⁴ Q'uinaloc tato d'a junoc ch'oc tial tzin lesalvi ticnaic, a in pixan, slesalvi, palta axo in pensar max nachajel yuuj tas juntzañ sval chi'. ¹⁵ Yuj chi', ¿tas am sco c'ulej tze na'a? Mañocñej yed' co pixan tzoñ lesalvi. Yovalil tzoñ lesalvi pax yed' co pensar yic snachajel cuuj. Añejtona', ayic tzoñ b'itani, mañ toñejoc tzoñ b'itan yed' co pixan. Yovalil tzoñ b'itan pax yed' co pensar, yic vach' snachajel cuuj. ¹⁶ Q'uinaloc tato ay junoc ex ticnaic, tzeyal vach' lolonel d'a Dios d'a junoc ch'oc ti'al, tato icha chi', añej yed' e pixan tzeyala'. Axo eb' ayec' eyed'oc, max nachajel yuj eb' tas jun tzeyal chi'. Yuj chi', ayic tzeyac'an yuj diosal d'a Dios, max yal junñej slesalvi eb' eyed'oc. ¹⁷ Vach'chom vach' jun e lesal chi' ayic tzeyac'an yuj diosal chi', palta malaj mach tz'ac'ji stec'anil yuuj. ¹⁸ Yuj val dios d'a co Mam Dios yujto más val syal in lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial chi' d'a eyichañ e masanil. ¹⁹ Palta ayic sco molb'an co b'a d'a culto, más vach' a e ti' svala' yic tzex in c'ayb'ej. Yujto vach'chom oye'ñej b'elañ lolonel sval d'ayex d'a e ti' chi', palta ec'al yopisio d'a yichañ lajurñeoc mil lolonel max nachajel eyuuj.

²⁰ Ex vuc'tac ex vanab', mañ ichoc eb' unin tzeyutej e b'a e naan juntzañ tic. Axo e b'eyb'al, ichaocab' yic eb' nenetac unin, icha chi' tzeyutej, yujto max saylaj chucal eb', ichocab' ta tzeyutej e b'a. Tec'an val tzeyutej e pensar, yujto mañ ex uninoc. ²¹ A d'a sley Dios, tz'ib'yajcan icha tic: A in tic ol in lolon d'a jun choñab' tic d'a juntzañ ch'occh'oc tial yed' d'a sti' eb' ch'occh'oc choñab'il. Palta añaña' mañ ol yac'och spensar eb' d'ayin, xchi Dios Cajal. ²² Yuj chi', a juntzañ ch'occh'oc tial tz'alji, ch'oxnab'il yajcan d'a eb' mañ creyenteoc, mañoc d'a eb' creyente. Palta ayic tz'aljiel slolonel Dios, yic eb' creyente yaji, mañoc eb' mañ creyenteoc ay yico'. ²³ Q'uinaloc tze molb'ej e b'a e masanil a ex creyente ex ta', mato a ex masanil ex tzex lolon d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al, tato sc'och junoc mañ creyenteoc, mato mañ yojtacoc tas yaj jun quic tic, tecan syal icha tic: Ichato ay tas scot d'a sjolom eb', xchama. ²⁴ Palta q'uinaloc van eyalanel slolonel Dios e masanil, ayic sc'och junoc mañ creyenteoc, vach'chom mañ yojtacoc tas yaj jun quic tic, snachajel yuuj to ay smul. Sb'eyc'olej sb'a ayic syab'an tas tzejal junjun ex. ²⁵ Ichato chi' scheclajeli tas ay d'a spensar. Yuj chi', tz'em cuman, syalan sb'a d'a Dios. Axom syalani: Yel toni, ay val och Dios eyed'oc, xchama.

Vach'ocab' scutej co c'ulan masanil tasi

²⁶ Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', ol valb'at d'ayex tas yovalil tzeyutej e b'a ta' ayic tze molb'an e b'a. Ay ex tzex b'itani, ayex tzeyac' junoc c'ayb'ub'al, ayex tzeyleli tas syac' Dios d'ayex, ayex tzex lolon d'a junoc ch'oc tial, ayex pax tzeyala' tas syalelc'och jun tzejal chi'. A masanil tas tze c'ulej chi', c'ulejec yic tzex tec'c'aj e masanil. ²⁷ Tato ayex tzex lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial, chavañ ma oxvañexñej tzex loloni. Junjunal tzejal eyico'. Añañtona' yovalil ay junoc ex tzeyala' tas syalelc'ochi. ²⁸ Tato malaj mach syal yalani tas syalelc'och jun chi', más vach' max ex lolonlaj d'a juntzañ ch'occh'oc tial b'aj tze molb'ej e b'a chi'. Más vach' munil tzex lesalvi d'a Dios e ch'ocoj. ²⁹ Añañtona', tato ayex tzeylel slolonel Dios, chavañ ma oxvañexñej tzeyleli. A exxo e masanil, tzeyac' val och e chiquin d'a tas tz'alji d'ayex, yic snachajel eyuuj. ³⁰ Q'uinaloc tato ay junoc ex van eyalanel slolonel Dios d'a e cal chi'. Palta tato ay junocxo tz'ac'ji yal junocxo tas yuj Dios, yovalil tze och vaan eyalan eyic chi', syalan yic junxo chi'. ³¹ Tato icha chi', a jantac ex tz'ac'ji eyalel slolonel Dios, junjunal syal eyalan eyico', yic vach' tzeyic' e c'ayb'ub'al e masanil, tzeyic'an pax e tec'anil. ³² Mach ex tz'ac'ji eyalel slolonel Dios, tzeyil val e b'a, yic junjunal tzejal eyico'. ³³ Tato toñej tzoñ q'ue somnaj calani, mañoc d'a Dios scot jun chi', yujto a Dios chi' sgana to a d'a stzozal tzoñ loloni.

A syutej sb'a eb' creyente d'a junjun iglesia to a eb' ix ix numan tz'aj eb' ix. ³⁴ Añañtona', icha chi' d'ayex, yovalil numan tz'aj eb' ix ix b'aj tze molb'ej e b'a, yujto malaj spermiso eb' ix slolon d'a culto. Sc'anab'ajecab' eb' ix, yujto icha chi' syal sley Dios. ³⁵ Tato ay junoc eb' ix sgana sc'anb'an junoc tas, yovalil a d'a viñ yetb'eyum ix sc'anb'ej yab'i ayic sc'ochxi eb' d'a spat. Yujto mañ smojoc slolon eb' ix d'a culto chi'.

³⁶ Yovalil tze nacoti to mañoc d'ayex ix b'ab'laj ac'ji slolonel Dios chi'. Añañtona', mañ e ch'ocojoc ix e cha slolonel Dios chi'. ³⁷ Tato ayex tze na'a to ay eyopisio eyalanel slolonel Dios, mato tze na'a to a Yespíritu Dios smunlaj d'ayex, nachajocab'el eyuuj to schecnab'il Cajal Jesús yaj

juntzañ tzin tz'ib'ejb'at tic d'ayex. ³⁸ Tato ay eb' malaj yelc'och juntzañ checnab'il tic d'a sat, ańejtona' malajocab' pax yelc'och eb' d'ayex.

³⁹ Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', tzeyac' eyip, sec yuj chi' ol yal eyalanel slolonel Dios. Axo eb' slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial, mañ e cachoch vaan eb'. ⁴⁰ Vach'ńej tzeyutej e b'oan masanil tasi, ichaocab' val d'a szolal tzeyutej.

15

Yab'ixalyic ix pitzvixi Cristo

¹ A ticnaic, ex vuc'tac ex vanab', in gana tze nacot jun vach' ab'ix yic colnab'il valnaccan d'ayex. A jun ab'ix tic, e chanacxo. Tec'an exxo d'ay ticnaic. ² Tato ańeja' ayoch e pensar d'a jun ab'ix valnaccan d'ayex chi', tato yel eyac'nacoch d'a e c'ool, ay e colnab'il yuj. ³ A juntzañ c'ayb'ub'al in chanac, aton ix val d'ayex. A juntzañ te nivac yelc'och ix val d'ayex. To a Cristo ix cham yuj co mul, icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. ⁴ Ix mucchaji, palta ix pitzvixi d'a schab'jial, icha yaj stz'ib'chajpaxcan d'a Slolonel chi'. ⁵ Ix sch'ox sb'a d'a vińaj Pedro. Ichato chi' ix sch'oxan sb'a d'a juntzańxo eb' schecab'. ⁶ Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a d'a juntzańxo eb' quetcreyenteal, ec'al am oye' ciento sb'isul eb', ayic molanec' eb' ix yilan eb' smasanil. Tzjytumto eb' pitzan ticnaic, palta ay jayvañ eb' chamnacxo. ⁷ Ańejtona', ix sch'ox sb'a d'a vińaj Jacobo. Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a d'a eb' schecab' smasanil.

⁸ Slajvub'alxo ix sch'oxanpax sb'a d'ayin. Yujto icha junoc unin manto yaljub'aloc, icha chi' vaji. Yujto slajvub'alxo ix in och schecab'oc. ⁹ Yuj chi', a in tic malaj velc'och d'a scal juntzańxo eb' schecab' Jesucristo chi'. Mañ smojoc pax valji schecab'oc Jesús yed' eb', yujto vac'nac val och yaelal d'a yib'añ eb' yiglesia Dios. ¹⁰ Palta yujńej svach'c'olal Dios schecab' Cristo vaj ticnaic. Mañ nab'ańejoc ix sch'ox svach'c'olal tic d'ayin, yujto ec'to in munlaj d'a yichañ eb' vetb'eyum chi' smasanil. Palta mańoc in tzin munlaj in ch'ocoj. A Dios smunlaj ved'oc yuj svach'c'olal. ¹¹ Yuj chi', vach'chom a in tzin munlaji, vach'chom a eb' chi' smunlaji, palta ańeja' ix alchajel jun vach' ab'ix tic. Ańeja' jun vach' ab'ix tic ix eyac'och d'a e c'ool.

Ayic ol pitzvocxi eb' chammnac

¹² A jun vach' ab'ix scalel tic, a tz'alani to ix pitzvixi Cristo d'a scal eb' chammnac. Yuj chi', ¿tas yuj ayex van eyalan ticnaic to mañ ol pitzvocxi eb' chammnac? ¹³ Tato yel mañ ol pitzvocxi eb' icha tzeyal chi', mañ pitzvinacoc amxi Cristo chi' syal chi'. ¹⁴ Ańejtona', tato mañ pitzvinacocxi Cristo chi', a jun vach' ab'ix scalel tic, malaj am jab'oc yelc'ochi. Tato icha chi', nab'ańej am tzeyac'och d'a e c'ool. ¹⁵ Tato icha chi', a oñ tic, squesej stioc Dios, yujto ix caleli to a Dios ix ac'anxi pitzvoc Cristo. Q'uinaloc max yal spitzvixi eb' chammnac icha tzeyal jayvañ ex chi', maj am ac'jixi pitzvoc Cristo chi' yuj Dios. ¹⁶ Tato max yal spitzvixi eb' chammnac chi', ańejtona' icha pax chi' Cristo, maj am pitzvocxilaj. ¹⁷ Palta q'uinaloc tato maj pitzvixi Cristo chi', nab'ańej am tzeyac'och d'a e c'ool, yujto ańej ama ayoch e mul d'a eyib'añ. ¹⁸ Axo eb' creyente chammnacxo, junelńej am chammnac eb'. ¹⁹ Tato yujńej val co vach'iloc d'a yolyib'ańq'uinal tic scac'och Cristo yipoc co c'ool, más am ob'iltac oñ d'a yichañ eb' anima smasanil.

²⁰ Palta d'a val yel pitzvinac Cristo chi' d'a scal eb' chamnac. Icha junoc b'ab'el ajan tz'eluli, icha chi' aj sb'ab'laj pitzvinacxi Cristo chi' d'ayoñ, yic vach' sch'oxo' to ol oñ pitzvocxi pax a oñ tic. ²¹ Yuj jun viñ vinac, aton viñaj Adán ix ac'jancot chamel d'a quib'añ co masanil. Añejtona' yuj junxo mach, aton Cristo ol ac'jocxi pitzvoc eb' chamnacxo. ²² Masanil anima schami, yujto yiñtilal eb' viñaj Adán. Añejtona', a oñ yic oñxo Cristo ol oñ pitzvocpax co masanil. ²³ Palta d'a stzoolal ol aj co pitzvixi. A Cristo chi' b'ab'laj pitzvinac. Axo yic ol jax junelxo, ato ta' ol oñ pitzvocxi co masanil a oñ yic oñxo tic. ²⁴ Ol lajvoc chi', ol ja slajvub'. Ato ta' ol can masanil eb' yajal d'a yalañ yuj Cristo, masanil eb' ay yopisio yed' masanil eb' ay spoder. Ichato chi' ol ac'joc och eb' d'a yol sc'ab' Dios Mamab'il yuuj. ²⁵ Yujto a Cristo chi', yovalil ol ochcan Reyál, masanto ol can masanil juntzañ ayoch ajc'olal d'ay d'a yalañ yuuj. ²⁶ Ay pax junxo icha ajc'ool yajoch d'ayoñ, aton chamel. A jun chi', ol ac'jocan lajvoc yuj Cristo d'a slajvub'alxo. ²⁷ Yujto syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: A Dios ix ac'anoch masanil tas d'a yol sc'ab' Cristo chi', yic vach' a' tz'ac'an mandar smasanil, xchi. Ayic syalani to ix ac'jioch masanil yuj Dios d'a yol sc'ab' chi', mañ locanoc yac'ji mandar Dios chi' yuuj. Yujto A' tz'ac'anoch masanil tas d'a yol sc'ab' Cristo chi'. ²⁸ Ayic ol vach' ac'jococh masanil tas d'a yol sc'ab' Yuninal Dios, axo svach' ac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' Dios Mamab'il chi'. Yujto a Dios chi' ac'jinac och smasanil tas d'a yol sc'ab'. Ichato chi', axoñej Dios ol och yajalil d'a yib'añ smasanil.

²⁹ A ticnaic, ay eb' syac' bautizar sb'a sq'uexuloc eb' chamnac. Palta tato mañ ol pitzvocxi eb' chamnac chi', ¿tas yuj ay eb' syac' bautizar sb'a sq'uexuloc eb'?

³⁰ A oñxo pax tic, ¿tas yuj scac'och co b'a d'a yol sc'ab' yaelal d'a masanil tiempo? ³¹ A in tic, ex vuc'tac ex vanab', junjun c'u ijan tzin miljichamoc. Val yel sval d'ayex, tzin tzalaj eyuuj, yujto ix eyac'och Cajal Jesucristo d'a e c'ool ved'oc. ³² A d'a Éfeso tic, ay juntzañ eb' cotnac yoval d'ayin. Te ov eb' icha junoc noc' noc' ay smay. Tato mañ ol oñ pitzvocxi, ¿tas gana vixtejnac in b'a icha chi'? Tato mañ ol pitzvocxi eb' chamnac, más am vach' toñej scac' co gana ticnaic. Coñ vaec, cuq'uec junoc añ, talaj q'uic'an chamnac oñxo.

³³ Mañ eyac' e b'a musansatil yuj junoc es. Tato junñej tzoñ ec' yed' eb' chuc, tz'ixtaxel co vach' b'eyb'al yuj eb'. ³⁴ Naec val e b'a, tze b'oan e pensar. Mañxo e c'ulej juntzañ chucal, yujto ayex manto eyojtaquej val el Dios. Svalb'at juntzañ tic d'ayex, sec yuj chi' ol ex q'uixvoqueli.

A tas ol oñ aj co pitzvixi

³⁵ Tecan ay junoc ex ol e c'anb'ej d'ayin: A eb' chamnac tzal chi', ¿chajtil ol aj spitzvixi eb'? ¿Chajxomtil yilji snivanil eb', ayic ol pitzvocxi eb'? tecan xe chi. ³⁶ Tato tze c'anb'ej icha chi', mantalaj e pensar. Q'uinaloc ay junoc iñat ticnaic, tato scavej, yovalil sc'ab'at jun iñat chi' yic spaq'ui. ³⁷ Ayic scavan jun iñat chi', mañoclaj steel scavej. Vach'chom ixim trigo, ma juntzañxo iñat, añej val sat scavej. ³⁸ Axo Dios tz'ac'an steel chi' icha sgana, ato syala' tas iñatil junjun. ³⁹ Axo masanil tas sb'eyec' d'a yolyib'arñq'uinal tic, ch'occh'oc snivanil junjun macañ. Ch'oc co nivanil a oñ anima oñ tic. Ch'oc pax snivanil noc' noc' charie' yoc. Ch'oc pax snivanil noc' much. Añejtona', ch'oc pax snivanil noc' chay. ⁴⁰ Ay juntzañ tas ay d'a satchaari. Ay pax juntzañ tas d'a yolyib'arñq'uinal tic. Ch'oc svach'il juntzañ tas ay d'a satchaari. Ch'oc pax svach'il juntzañ tas ay d'a

yolyib'añq'uinal tic. ⁴¹ A juntzañ tas ay d'a satchaañ chi' ch'occh'oc yilji stziquiquial. Ch'oc yilji stziquiquial yoc c'u. Ch'oc pax yilji stziquiquial q'uen uj. Axo q'uen c'anal, ch'occh'oc pax yilji stziquiquial junjun q'ueen. ⁴² Añejtona', icha chi' ol aj eb' chamnac, ayic ol pitzvocxi eb'. A co nivanil tic, a' smucchaji, yujto yic chamel yaji. Palta ayic ol oñ pitzvocxi, a co nivanil chi', mañxalaj b'aq'uiñ ol chamoc. ⁴³ Ayic ol mucchaj co nivanil tic, malaj jab'oc yelc'ochi, toxon malaj jab'oc svach'il. Palta ayic ol oñ pitzvocxi, te nivanxo yelc'ochi, yelxo vach' jun co nivanil chi'. ⁴⁴ Ayic ol mucchaj co nivanil tic, nab'a chib'ej. Axo yic ol oñ pitzvocxi, a jun co nivanil chi', yicxo espíritu. Yujto ay jun co nivanil nab'a chib'ej tic, yuj chi' cojtac to ay pax junxo co nivanil yicxo espíritu.

⁴⁵ Icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios, aton b'aj syalcan icha tic: A viñ b'ab'el vinac b'ob'il, aton viñaj Adán, viñ ac'b'il sq'uinal, xchi. Palta ay junxo tzac'anto sjavi, icha viñaj Adán chi' yaji, palta a jun chi', aton jun Espíritu ac'um q'uinal. ⁴⁶ Mañoc jun co nivanil yic espíritu ix b'ab'laj ac'ji d'ayori. A jun co nivanil yic chib'ejal tic, a' ix b'ab'laj ac'ji. Axo co nivanil yic espíritu, tzac'anto ol ac'joc. ⁴⁷ A viñ b'ab'el vinac, a' d'a lum luum b'ojinac viñ. Yuj chi' yic yolyib'añq'uinal tic yaj viñ. Axo junxo schab'il, aton Cajal Jesús, yic satchaañ yaji. ⁴⁸ Icha snivanil jun viñ b'ob'il d'a lum luum chi', icha chi' co nivanil tic, yic yolyib'añq'uinal tic yaji. Palta icha snivanil jun yic satchaañ chi', icha chi' junxo co nivanil yic satchaañ ol co cha'a. ⁴⁹ A ticnaic, lajan co nivanil tic yed' jun viñ b'ob'il d'a lum luum chi'. Palta a d'a jun tiempoal chi', lajan ol aj jun co nivanil tic yed' jun yic satchaañ chi'. ⁵⁰ Ex vuc'tac ex vanab', in gana svalb'at junxo tic d'ayex. A jun co nivanil tic, nab'a chic', nab'a chib'ej. Yuj chi', mañ ol yal-laj sc'och b'aj syac' Yajalil Dios. A co nivanil tic, chamelb'a yaji. Yuj chi' max yal schaan sq'uinal d'a junelñej. ⁵¹ Palta ay jun tas tzin nib'ej tzeyojtaquejel ticnaic, aton jun tas malaj mach ojtannac d'a yol yico'. A oñ creyente oñ tic, mañ co masaniloc ol oñ chamoc, palta co masanil ol q'uexmaj co nivanil tic. ⁵² A jun chi', elañchamel ol ujoj. Junñej mutz'satil ol aj sjavi ayic ol oc' jun q'uen slajvub' trompeta. Ayic ol oc' jun trompeta chi', ol laj pitzvocxi masanil eb' creyente chamnacxo, mañxalaj b'aq'uiñ ol chamxoc eb'. A oñxo pitzan oñto ta', ol q'uexmaj jun co nivanil tic. ⁵³ Yujto a co nivanil tic, mañ najtiloc tz'eq'ui, yuj chi' yovalil ol co cha junxo co nivanil malaj b'aq'uiñ ol ixtaxoc. A jun co nivanil tic, chamelb'a yaji. Yuj chi', yovalil ol co cha junxo co nivanil mañxa b'aq'uiñ ol chamoc. ⁵⁴ Yel toni, a jun co nivanil tic tz'ixtaxeli, yujto chamelb'a yaji. Palta a junxo co nivanil ol ac'joc d'ayori, mañxa b'aq'uiñ ol ixtaxoc, malaj pax b'aq'uiñ ol chamoc. Ato ta' ol elc'och jun tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios, aton jun tz'alan icha tic: A chamel ol can d'a yalañ, yujto ol ac'joc ganar. ⁵⁵ Yuj chi' a ticnaic, sch'oxocab' yipal chamel chi' yuj yac'an satel anima. Sch'oxocab'cot yopisio chamel chi' sataneli, xchicani. ⁵⁶ Yuj co mul ay spoder chamel chi' oñ smilani. Yuj sley Dios ix ac'jican spoder co mul chi' yic tzoñ cham yuuj. ⁵⁷ Palta scac' val yuj diosal d'a Dios, yujto yuj tas ix sc'ulej Cajal Jesucristo yuj chi' scac' ganar chamel chi'.

⁵⁸ Yuj chi' ex xajanab'il vuuj, tec'an val tzeyutej e b'a. Mañ eyac' somchajel e pensar. D'a smasanil e c'ool tzex munlaj d'a yic Cajal Jesús d'a smasanil tiempo, yujto eyojtacxo to a jun munlajel sco b'o d'a yol sc'ab' Cajal Jesús, mañ nab'añejoc.

16

Jun ofrenda sq'ue vaan

¹ A ticnaic, ol valb'at d'ayex yuj jun ofrenda ol q'ue vaan d'a e cal, yic ol ac'joc d'a eb' yicxo Dios. A juntzañ checnab'il ol valb'at d'ayex tic, valnaxco d'a eb' creyente d'a yol yic Galacia. Yuj chi', icha syutej sb'a eb' chi', icha chi' ol eyutoc e b'a. ² Junjun ex tzeyiq'uel eyofrenda d'a junjun domingual, ato syala' jantac tzeyac' ganar; tze molb'ani. Tato icha chi', mañocto tzin c'ochi, tzeyac'an lista eyofrenda. ³ Tze say jayvañoc eb' ol in checb'at d'a Jerusalén. Ato ol in c'ochoc ol in b'oan jun carta ol b'at yed' eb', yic ol ilchajoc to ay yopisio eb'. Aton eb' chi' ol ic'anb'at eyofrenda d'a eb' creyente ta'. ⁴ Ayic ol in c'och eyed' ta', ol vila' talaja in ol in b'at lac'an yed' eb' d'a Jerusalén chi'. Tato icha chi', ved' ol b'at eb'.

Sna viñaj Pablo yuj sviaje

⁵ Ayic ol in b'at ex vila', yovalil ol in ec' chab' oxecoc c'ual d'a yol yic Macedonia, ichato chi' ol in c'och d'ayex. ⁶ Ta icha chi' ol in ec' nivanoc tiempo eyed' ta'. Talaj ay in ec' ta' ol ec' ñab'ilq'uinal. Axo yic ol in b'atxoc, ol ex colvaj d'ayin d'a yol b'e b'aj ol in b'atxoc chi'. ⁷ In gana mañ elañchameloc tzin ec' d'ayex. In gana tzin ec' nivanoc tiempo eyed'oc, tato icha chi' tz'el d'a sc'ool Cajal Jesús. ⁸ Palta ay in to ec' d'a Éfeso tic, masanto ol ec' q'uiñ Pentecostés, axo in b'at chi'. ⁹ Yujto svila' to te vach'ñej tz'elc'och in munlajel d'a yic Cajal Jesús d'a tic. Vach'chom tziytm eb' schichonoch sc'ool d'ayin, palta jacanñej in munlaji, ay pax tas svic' d'a in munlajel tic.

¹⁰ Tato ol c'och viñaj Timoteo d'ayex ta', tzeyac' tzalajb'oc sc'ool viñ eyed'oc, yic mañ ol cus viñ, yujto a d'a yic Cajal Jesús smunlaj viñ icha in tic. ¹¹ Yuj chi', malaj junoc ex tze patiquejel viñ ta'. A inxo tic, van in tañvan sja viñ d'a tic yed' juntzañxo eb' cuc'tac ol ja yed' viñ, yuj chi' ayic ol cot viñ d'a yol b'e, tzex colvajcot d'a viñ, sec yuj chi' tzalajc'olal ol cot viñ.

¹² Axo viñ cuc'tac Apolos, ix in tevi d'a viñ, yic sb'at viñ ex yila'. Palta max yal sc'ool viñ sb'at ex yil d'a jun tiempoal tic. Ato yic ol och scolanil viñ, ol b'at ex yilan viñ.

Tz'ac'jib'at statzil sc'ool eb'

¹³ Macvajañec. Tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool. Mañ ex xiv jab'oc. Tec'b'ejec e b'a junjun ex. ¹⁴ A jantacñej tas tze c'ulej, tze c'ulej d'a smasanil e c'ool yuj svach'iloc eb' quetanimail.

¹⁵ A ticnaic ex vuc'tac ex vanab' eyojtac to a viñaj Estéfanos yed' eb' cajan yed' viñ d'a spat, b'ab'el creyente viñ yed' eb' d'a yol yic Acaya b'aj ayex chi'. A eb' chi', syac' val servil eb' yetcreyenteal eb' d'a smasanil sc'ool. ¹⁶ Tzin c'an pavor d'ayex to tze c'anab'ajej tas syal eb'. Tze c'anab'ajan pax jantacñej eb' lajan syutej sb'a icha eb' chi', aton eb' scolvaji, yed' smunlaj d'a yic Cajal Jesús. ¹⁷ Tzin tzalaj ticnaic, yujto ix ja viñaj Estéfanos ved' d'a tic yed' viñaj Fortunato yed' viñaj Acaico. A eb' viñ tic, scolvaj val eb' viñ d'ayin. Ichato e q'uexul yaj eb' viñ scolvaj d'ayin d'a tic, yujto max yal-laj e javi. ¹⁸ Icha ix yutej eb' viñ yac'an snivanil e c'ool ta', icha chi' syutej eb' viñ yac'anpax snivanil in c'ool d'a tic. Ayocab' yelc'och eb' viñ d'ayex. Tato ay juntzañxo eb' icha eb' viñ tic, ayocab' pax yelc'och eb' d'ayex.

¹⁹ A eb' ay d'a junjun iglesia d'a yol yic Asia tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb' e masanil ta'. Añejtona' viñaj Aquila yed' ix Priscila yed' eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat eb', syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' d'a sb'i Cajal Jesús. ²⁰ Syac'b'at stzatzil e c'ool masanil eb' creyente d'a tic. Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool d'a tzalajc'olal ta'. ²¹ A stzatzil e c'ool svac'b'at tic, a in val Pablo in tzin tz'ib'ejb'at yed' in c'ab'.

²² Tato ay junoc mach max xajanan Cajal Jesucristo, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. Ach Cajal, cotañ d'a elañchamel.

²³ Sch'oxocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex ta'. ²⁴ Xajan ex e masanil vuuj yuj Cristo Jesús.

A Schab'il Carta San Pablo D'A EB' AJ CORINTO

Schab'il Corintios sb'i jun carta tic, aton schab'il carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' aj Corinto, b'aj syal viñi yuj telajb'ail sq'ue vaan d'a scal eb' creyente d'a jun choñab' chi'. Icha val to ay juntzañ eb' creyente d'a jun iglesia chi' ya ix alan d'a viñi. Palta te xajan eb' yuj viñi, sgana viñi junc'olal tz'aj yed' eb', yuj chi' sch'ox stzalajc'olal viñi yil eb', yujto vanxo sb'o yaj juntzañ chi'.

Ayic ix el yich jun libro tic, ix sch'ox viñaj Pablo tas yuj ov ix yutej sb'a viñi d'a jun mach ya ix alan d'a viñi yed' d'a juntzañox eb' yac'lejnac syamanoch vaan viñi. Stzalaj val viñi, yujto ov ix yutej viñi yalan d'a eb', yujto yuj chi' ix sna sb'a eb' creyente chi', junc'olal ix aj eb'. Ix lajvi chi', ix sc'anán jun ofrenda viñi d'a eb', yic scolvaj eb' d'a eb' creyente meb'a d'a Judea. Añejtona' syalpax viñi yuj yopisio to yel schecab' Cristo yaj viñi, yujto ay juntzañ eb' aj choñab' Corinto chi' syaloch sb'a schecab'oc Cristo, axo viñaj Pablo chi' to mañ schecab'oc Cristo viñi yalan eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in, schecab' in Jesucristo, yujñej to icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A in yed' viñi cuc'tac Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex yiglesia exxo Dios d'a choñab' Corinto. Sco tz'ib'anpaxb'at d'ayex e masanil ex yiquexxo Dios d'a yol yic Acaya. ² Co gana syac' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayex ta', syac'anpax sjunc'olal.

A tas ajnac yab'an syaelal viñaj Pablo

³ Calec vach' lolonel d'a Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, co Mam ton paxi, tz'oc' sc'ool d'ayori, syac' val snivanil co c'ool yujto co Diosal yaji. ⁴ Ayic sja co yaelal, a Dios tz'ac'an snivanil co c'ool, yic vach' syal pax cac'an snivanil sc'ool eb' tz'ab'an pax syail. Icha syutej Dios yac'an snivanil co c'ool, icha pax chi' scutej cac'an snivanil sc'ool eb'. ⁵ Icha val tz'aj cab'an syaelal yed' Cristo, icha pax chi' syutej yac'an snivanil co c'ool. ⁶ Yuj chi', icha chi' tzoñ aji ayic scab'an syail, yic vach' syal cac'an snivanil e c'ool yic tec'an tzeyutej e b'a. Añejtona', ayic syac'an snivanil co c'ool Dios, icha chi' tzoñ aji, yic vach' syal cac'an snivanil e c'ool, yuj chi' syal e tec'b'an e b'a eyac'an techaj juntzañ yaelal ol ac'joc och d'a eyib'añ icha tz'ac'jioch d'a quib'añ a oñ tic. ⁷ Tec'an scutej co b'a cac'anoch Dios yipoc co c'ool eyuuj, yujto cojtac to icha tzeyutej eyab'an syail qued'oc, icha pax chi' ol aj yac'anpax snivanil e c'ool Dios qued'oc.

⁸ Ex vuc'tac ex vanab', sco nib'ej scal d'ayex jantac syail ix cab'i ayic ix oñ ec' d'a yol yic Asia. Yujto te ya' ix oñ ec' ta', ijan maj techajlaj cuuj. Ix co na' to ijan val maj oñ colchajel-laj d'a yol sc'ab' chamel. ⁹ A co naani to ol oñ cham ta'. Icha chi' utab'il oñ ta', yic vach' añej Dios scac'och yipoc co c'ool, yujto a' tz'ac'an pax pitzvoc eb' chamnac. Xal oñ, maxtzac co na' tato tzoñ colchaji. ¹⁰ Jab'xoñej val maj oñ cham yuj jun nivan yaelal chi', axo Dios oñ colanel d'a yol sc'ab' chamel, van oñ scolan paxel ticnaic. Añeja' scac'och yipoc co c'ool to ol oñ scolelta d'a juntzañ syaelal chi', ¹¹ tato tzex colvaj qued' d'a lesal. Tato tzijtum ex tzex lesalvi cuuj, añejtona' nivan ex ol eyac' yuj diosal d'a Dios yuj svach'c'olal ol yac' d'ayori.

A tas yuuj pural ix c'och viñaj Pablo d'a Corinto

¹² Tzoñ tzalaji, yujto cojtac val to tojol scutej co b'eyb'al d'a masanil eb' anima yed' pax d'ayex. Malaj spaltail co b'eyb'al, yujto scolvaj Dios yed' svach'c'olal d'ayori. Mañ yujoc co jelanil vach' co b'eyb'al. ¹³⁻¹⁴ Ayic sco tz'ib'anb'at juntzañ carta d'ayex, añej juntzañ tas tzeyila' yed' juntzañ tas snachajel eyuuj, a sco tz'ib'ejb'at d'ayex. Tzaxo nachajel jab'oc eyuuj tas caji. Yuj chi', svac'och yipoc in c'ool to ol vach' nachajel eyuuj to ayic ol jax Cajal Jesús, ol yal e q'uechaañ cuuj, ich ori pax ta' ol ori q'uepaxchaañ eyuuj.

¹⁵ Icha chi' vutejnac vac'anoch yipoc in c'ool. Yuj chi', tzin b'ab'laj ec' ex vila' yic vach' chael tzin ec' d'ayex d'a elañchamel in naani, axo e vach' chaan svach'c'olal Dios. ¹⁶ A in naani to tzin ec' ex vila', ichato chi' b'ian tzin ja d'a Macedonia tic. Axo tzin meltzaji, tzex ec' vilanxi. Tato icha chi', a ex syal tzex colvaj d'ayin yic tzin b'atxi d'a Judea. ¹⁷ Ayic ix in naan juntzañ tic, ¿tom mañ chamoc ix in na e naani? ¿Tom tze na'a to toriej tzin na juntzañ tic icha sna eb' comon anima? ¿Tom tze na'a, to añej yed' in ti', inye, xin chi, palta axo d'a in pensar van in naani to maay? ¹⁸ Syil Dios, aton tz'elñejc'och tas syala', a ori tic malaj juneloc sco tac'vej co ti'oc, slajvi chi' scalanxi to mañxo. ¹⁹ A in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo ec'nac ori cael yab'ixal Cristo Jesús Yuninal Dios d'ayex. A Cristo chi', malaj juneloc yalnac: Inye, palta axo d'a spensar yojtac to maay. ²⁰ A tz'ac'an elc'och masanil tas ix yalcan Dios. Yuj chi', a scalan vach' lolonel d'a Dios, scalan amén yuj Cristo Jesús. ²¹ A Dios tz'ac'an stec'anil e pensar qued'oc, yujto ay oriño och d'a yol sc'ab' Cristo. A Dios ac'jinac copisio coch schecab'oc. ²² A ac'jinac och jun sello d'ayori junjun ori, aton Yespíritu. A Yespíritu tic sch'oxani to yic oriño Dios, sch'oxanpax d'ayori to d'a val yel ol co cha juntzañxo tas yalnac Dios chi' to ol yac' d'ayori.

²³ Malaj in gana tz'och e cusc'olal vuuj, yuj chi' majto in ec' d'ayex d'a Corinto chi'. Val yel svala', syil co Mam Dios yujto yojtac masanil tas ay d'a in pensar. ²⁴ Malaj co gana tzex cac' pural, scalan d'ayex tas tzeyutej eyac'anoch Dios d'a e c'ool. Yujto tec'anxo tzeyutej eyac'anoch d'a e c'ool. Palta co gana tzoñ colvaj d'ayex, yic sco vach' aq'uej e na'a, yic vach' ol ja e tzalajc'olal ta'.

2

¹ Yuj chi', a tzin na'a, mañxo ol in c'och d'ayex d'a scal cusc'olal. ² Tato sb'at vac'och e cusc'olal, ¿macto junoc ol ac'anxi in tzalajc'olal? Yuj chi', malaj in gana sb'at vac'och e cusc'olal yujto a exñej syal eyac'an snivanil in c'ool. ³ Yuj chi', icha chi' vutejnac valanb'at d'ayex d'a jun in carta, yujto malaj in gana b'at vac'och e cusc'olal. Yujto a ex val smoj eyac'an in tzalajc'olal. Svac'anoch yipoc in c'ool, yujto tzin na'a, tato sja in tzalajc'olal, ol japax e tzalajc'olal ved'oc. ⁴ Ayic in tz'ib'annach'at jun in carta chi' d'ayex, te ochnac in ilc'olal eyuuj. Ochnac val pitz'an d'a in c'ool, añejtona' oc'nac in pax eyuuj. Palta mañ yujoc vac'anoch e cusc'olal in tz'ib'ejnach'ati. In tz'ib'ejnach'ati yic tzeyojtaquejeli to te xajan ex vuuj.

Ac'b'il nivanc'olal viñ ochnac smul

⁵ Malaj in gana tzin ec' d'a yib'añ in b'oan yaj jun tic, palta a jun viñ ac'jinac och co cusc'olal, mañoc inñej cusnac in, ayex pax cusnac ex janic' ved'oc. ⁶ A jun yaelal ix eyac'och d'a yib'añ viñ ayic ix e molb'an

e b'a, c'ocb'ilocab'i. ⁷ Axo ticnaic, más vach' tzeyac' nivanc'olal viñ. Tzeyac'anpax snivanil sc'ol viñ, yic vach' max te juviel viñ yuj cusc'olal. ⁸ Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tze ch'ox e vach'c'olal d'a viñ. ⁹ Yuj jun chi' in tz'ib'ejnacb'at jun in carta d'ayex, yic vach' tzex vac' proval. Yujto in gana svojaquejeli tato yel tze c'anab'ajej tas svala'. ¹⁰ Yuj chi' tato tzeyac' nivanc'olal d'a yib'añ jun viñ chi', a inxo pax tic, ol vac'pax nivanc'olal viñ. Tato a in svac' nivanc'olal viñ, a d'a yol sat Cristo svac' nivanc'olal syal chi', palta yuj e vach'iloc a ex tic. ¹¹ Icha chi' svutej, yic vach' max ori ganar viñ Satanás, yujto cojtacxo tas sgana viñ d'ayori.

Ochnac viñaj Pablo ilc'olal d'a choñab' Troas

¹² Ayic in c'och d'a choñab' Troas, yic svalanel jun vach' ab'ix yic Cristo, ilchaj vuuj to a Cajal Jesús b'oan yaj masanil yic svalet slolonel. ¹³ Palta och in ilc'olal, yujto maj ilchaj viñ cuc'tac Tito vuj ta'. Yuj chi' valcan quil co b'a d'a eb' ay chi' ta', in cotxi ta', in ja d'a yol yic Macedonia tic.

A tas yopisio yab'ixal Cristo

¹⁴ Palta caq'uec yuj diosal d'a Dios, yujto masanil tiempo a' tzoñ ic'anoch tzac'an yed' Cristo Jesús yic scheclajeli to a' ix ac'an ganar. Cuuj spucaxb'at yab'ixal Cristo d'a junjun lugar, icha spucaxb'at sjab' junoc tas suc'uq'ui sjab'. ¹⁵ Icha sjab' stab'il junoc tas suc'uq'ui sjab' syac' Cristo d'a Dios, ich ori ta' ayic tzec' calanel yab'ixal. Spucaxb'at d'a scal eb' scolchaji yed' pax d'a scal eb' vanto sateq'ui. ¹⁶ Ayic scalan d'a eb' van sateq'ui, lajan yab'ixal chi' icha sjab' junoc tas tzoñ cham yuuj. Axo tato a d'a eb' van scolchaj scaleli, lajan yab'ixal chi' icha junoc tas te suc'uq'ui sjab' d'a eb', sch'oxan paxi to ol scha sq'uinal eb'. Yuj chi', ¿mach val junoc syal yalanel jun ab'ix tic? ¹⁷ A ori tic, mañ yujoc cac'an ganar d'a spatic slolonel Dios, yuj chi' tzec' caleli, icha syutej sb'a juntzañxo eb'. Nivanoc tzec' yal eb', palta soman syutej eb' yalani. Palta a ori tic, yel scala', yujto a Dios ix ac'an copisio tic. A d'a yichañ Dios scala' yujto yic oriño Cristo eyed'oc.

3

A yab'ixal jun schab'il strato Dios

¹ Ayic scalanb'at juntzañ tic d'ayex, ¿tom tze na' to scal co b'a vach'ilal d'ayex junelxo? Mañ yovaliloc sco ch'ox juntzañ carta d'ayex tz'alani tas copisio, icha syutej sb'a juntzañxo eb'. Añejtona', mañ yovaliloc sco c'ancot e carta, tzeyalancoti to ay copisio d'a eyichañ. ² Yujto a ex val van e ch'oxaneli to ay copisio. Lajan ex icha junoc carta tz'ib'ab'iloch d'a co pensar, yujto syil eb' anima masanil tas eyaji. ³ Icha junoc carta tz'ib'ab'ilcan yuj Cristo a ori quic'nacb'ati, ich ex ta'. A jun icha carta tic, mañoc d'a tinta tz'ib'ab'ilcani, palta a Yespíritu Dios pitzan, a tz'ib'annaccani. Mañoc d'a junoc q'ueen tz'ib'ab'ilochi, palta a d'a co pensar, ata' tz'ib'ab'ilochi.

⁴ Icha chi' sco na', yujto yuj Cristo scac'och Dios yipoc co c'ool. ⁵ Mantoc sco na'a to munil syal cuuj co ch'ocoj. Palta yujñej scolval Dios syal junoc tas cuuj. ⁶ A ac'jinac copisio yic scac' servil, yic scalanpaxel yab'ixal jun schab'iltrato. A jun strato tic, mañ yujoc to sco c'anab'ajej junoc tas tz'ib'ab'ilcani tz'elc'ochi, palta yujñej Yespíritu tz'elc'ochi. A jun ley tz'ib'ab'ilcani ay yopisio yac'anoch chamel d'a quib'añ. Palta axo Yespíritu Dios ay yopisio yac'an co q'uinal d'a junelñej.

⁷ A jun ley chi', a d'a q'uen q'ueen tz'ib'ab'ilcani. Ayic yac'jinaccan jun ley chi', janac copnaj stziquiquial Dios. Axo eb' israel, maj yal-laj yilan sat viñaj Moisés eb', yujto veei yilji sat viñ chi'.^{3.7} Palta a jun svevon chi', c'ojanc'olal tupnac yoc. Vach'chom ay yopisio jun ley chi' oñ smilanchamoc, palta ayic sjanac, te nivan ajnac yelc'ochi. Tato icha chi' ajnac yelc'och jun ley chi',⁸ te ec'to val nivan yelc'och jun ab'ix syic'cot Yespíritu Dios d'ayoñ. ⁹ A jun ley tz'ac'anoch chamel d'a quib'añ chi', nivan ton yelc'ochi. Yuj chi', a junxo ab'ix tz'alani to vach' oñ d'a yichañ Dios, máxso val nivan yelc'och d'a yichañ jun chi'. ¹⁰ Vach'chom a d'a peca' te nivan yelc'och jun ley chi', palta malaj yelc'och d'a yichañ junxo tic, yujto yelxo val nivan yelc'och junxo ab'ix tic. ¹¹ Tato nivan yelc'och jun ley quenñej tiempo ec'nac yopisio chi', syalelc'ochi to a jun ayec' d'a junelñej, máxso val nivan yelc'ochi.

¹² Yujto scac'och jun tic yipoc co c'ool, yuj chi' max oñ xiv calaneli. ¹³ Mañ lajanoc scutej co b'a icha sc'ulejnac viñaj Moisés chi'. Yujto smusejnac sat viñ d'a jun c'apac, yic vach' max yil eb' yetisraelal viñ stup yoc jun svevon chi' d'a sat. ¹⁴ Palta maj nachajel yuj eb' tas syalelc'och jun chi'. Añejtona' ticnaic, ayic tz'avtaj b'aj tz'ib'ab'ilcan jun b'ab'el trato d'a eb', max nachajel-laj yuj eb'. Yujto icha jun c'apac b'aj smusejnac sat viñaj Moisés chi', icha chi' yajoch d'a spensar eb'. Max yal-laj yel jun chi' d'a spensar eb' chi', palta yuj Cristo syal yeli. ¹⁵ Añejtona' ticnaic, ayic syab'an eb' yavtaj juntzañ libro yic Moisés chi', ichato añeja' musan sat eb' yuj jun icha c'apac chi'. ¹⁶ Palta ayic smeltzaj co pensar d'a Dios Cajal, ichato tz'elxi jun icha c'apac chi' d'a co pensar. ¹⁷ A Cajal, aton Espíritu. A oñ mach oñ b'aj ayoch Yespíritu Cajalil tic, librexo caji, jacanxo co sat quilani. ¹⁸ Yuj chi', mañxo ayoc och jun icha c'apac chi' d'a co pensar. A ticnaic, lajan oñ icha junoc nen. Cuuj scheclajel svach'il Cajal Jesús. Van slajamb'i pax co pensar yed' Cristo chi', yujto van yac'an svach'il d'ayoñ. Icha chi' van oñ yutan Cajal, aton Yespíritu Dios.

4

¹ Yujto tz'oc' sc'ool Dios d'ayoñ ix yac'an jun copisio tic, yuj chi' max tac co c'ool d'ay. ² Ay juntzañ tas sc'ulej eb' anima d'a elc'altac, yujto q'uixvelal yaji. A oñxo tic, sco chaquel juntzañ b'eyb'al chi' d'a junelñej. Max cac'laj musansatil eb' anima yuj juntzañ tas jelan scutej calani. Max co q'uex jab'oc tas syalcan Dios, yujto añej val juntzañ tas yel, aton scala'. Icha chi' scutej co ch'oxanel copisio d'a junjun anima d'a yichañ Dios, yic snachajel yuj eb' tas caji. ³ Ayic tzece' calanel jun vach' ab'ix yic colnab'il, a eb' vanto sateq'ui, max nachajel-laj yuj eb'. ⁴ A eb' chi' max yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, yujto a viñ sdiosal jun yolyib'añq'uinal tic tz'ac'an juvoc spensar eb'. Ichato a viñ tz'ac'an juvoc yol sat eb', yic max och saquilq'uinal d'a spensar eb' yuj jun ab'ix tz'alani to a Cristo te nivan yelc'ochi, yuuj paxi scheclajeli chajtil yaj Dios. ⁵ Ayic tzoñ ec' caleli, mañoc cab'ixal tzece' caleli. Palta añej tic scala', a Jesucristo Cajal yaji. Scalán paxi to a oñ tic tzex cac' servil yujto sco xajanej Jesús. ⁶ A Dios alannaccani: Ayocab' saquilq'uinal d'a scal q'uic'alq'uinal tic, xchi. A val tz'ac'anoch saquilq'uinal d'a co pensar yic vach' scojtaquejeli to te nivan svach'ilal Dios. A d'a Jesucristo, ata' scheclajel svach'ilal Dios chi'.

3.7 3:7 A jun ab'ix tic, a d'a Éxodo 34.29-35, ata' tz'ilchaji.

Axoñej Dios scac'och yipoc co c'ool

⁷ A jun copisio nivan yelc'och tic, a' ayoch d'ayoñ, palta a oñ tic lajan oñ icha junoc lum chen, yujto malaj vach' cochi, yuj chi' scheclajeli to a jun nivan poder tic, añej d'a Dios scoti, mañ quicoc. ⁸ Vach'chom oyanoch yaelal d'a co patic quichañ, palta max oñ canlaj d'a yalañ yuuj. Vach'chom somc'olal caji, palta max co vach' aq'uej somchajel co b'a. ⁹ Vach'chom tzoñ pechji b'eyec' b'aj tzoñ b'eyeq'ui, palta mañ oñ actab'ilocani. Vach'chom tzoñ mac'ji telvoc, palta max oñ chamlaj. ¹⁰ Masanil b'ajtac tzoñ eq'ui, scab'ñej syaelal yed' co nivanil tic, icha ajnac yab'an syail Jesús ayic schamnac. Icha chi' tzoñ aji, yic scheclajeli to a sq'uinal Jesús ayoch d'ayoñ. ¹¹ Yacb'an pitzan oñ, masanil tiempo ayoch chamel d'a quib'añ, yujto junxoñej caj yed' Jesús, yic vach'chom chamelb'a yaj co nivanil tic, van scheclajel sq'uinal Jesús d'ay. ¹² Yuj chi' a oñ tic, ayxo och chamel d'a quib'añ. A exxo pax tic, ayxo e q'uinal d'a junelñej.

¹³ A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani ay jun syalcan icha tic: Ix vac'och d'a in c'ool, yuj chi' ix valeli, xchi. A oñxo tic, lajan scutej cac'anoch d'a co c'ool yed' eb'. Scalpaxeli, yujto ix cac'och d'a co c'ool. ¹⁴ Cojtac to a jun ix ac'an pitzvoc Cajal Jesús d'a scal eb' chamnac, A' ol oñ ac'anxi pitzvoc yuj Jesús. Ol ex pitzvocpax qued'oc, axo oñ yic'anb'at chi' b'aj ayeq'ui. ¹⁵ Masanil juntzañ sval tic, eyuuj ix ac'jioch d'a quib'añ. Icha chi' tzoñ utaji, yic tzijtum eb' ol chaan svach'c'olal Dios. Añejtona' tzijtum pax eb' ol ac'an yuj diosal d'ay. Yuj chi' scheclajeli to nivan svach'ilal Dios.

¹⁶ Yuj chi', malaj b'aj staquel co c'ool. Vach'chom van yichamax jun co nivanil tic, palta a co pensar junjun c'u stec'c'aji. ¹⁷ A juntzañ yaelal sja d'a quib'añ, malaj yelc'och d'ayoñ, yujto elañchamel tz'ec'b'ati. Palta yuuj ol co cha jun te nivan yelc'ochi. A jun chi' mañ jantacoc svach'il, ayñejec' d'a junelñej. ¹⁸ Max cac'och co pensar d'a juntzañ tas squila', yujto a juntzañ tas squil tic elañchamel tz'ec'b'ati. A d'a juntzañ tas max quila', ata' scac'och co pensar, yujto a juntzañ max quil chi', ayñejec' d'a junelñej.

5

¹ A jun co nivanil tic, lajan yaj yed' c'apac mantiado, junñej rato tz'ixtaxi. Cojtac to ayic ol lajvoquec' jun co nivanil tic, ay junxo ol yac' Dios d'ayoñ d'a satchaari. A jun chi' malaj b'aq'uiñ ol sateloc. Lajan icha junoc pat vach' yaj sb'ocani, aton jun mañoc anima b'oannac, palta aton val Dios b'oannac. ² Yel toni, yacb'an ay oñ ec' d'a jun co nivanil tic, tzoñ c'acvi yed'oc, yujto co gana tz'ac'ji junxo yic satchaari d'ayoñ, aton junocxo icha pat. ³ Ol ac'joc jun chi' d'ayoñ, ichato spichul co pixan ol ajoc, yic mañxo ol el b'eran. ⁴ Ayic aytooch jun co nivanil tic, tzoñ c'acvi, scab'an pax syail yed'oc. Mantoc co gana tz'ic'jiec' jun co nivanil tic, palta to co gana tz'ac'ji junxo co nivanil, yic ol co cha co q'uinal d'a junelñej. A jun chi' ol co cha'a, ayic ol satel jun chamelb'a yaj tic. ⁵ Ix oñ sb'ocan Dios yujñej val jun tic, ix yac'anpaxoch Yespíritu d'ayoñ, yic scojtaquejeli to d'a val yel ol co cha jun tic d'ay.

⁶ Yuj chi', scac'och Dios yipoc co c'ool d'a masanil tiempo. Cojtac to yacb'an ayto ec' co pixan d'a jun co nivanil tic, manto oñ ayoc ec' d'a co pat, aton jun b'aj ayec' Cajal Jesús. ⁷ Ayic tzoñ ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, añej d'a Dios scac'och co pensar. Mañoc juntzañ tas squil yed' co sat b'aj

scac'och co pensar. ⁸ Yuj chi' a Dios scac'och yipoc co c'ool. D'a val yel co gana scactejan jun co nivanil tic, yic ol yal co c'och d'a junxo co pat b'aj ayec' Cajal Jesús. ⁹ Yuj chi' sco say tas vach' scutej co b'a, yic ol tzalaj Cajal Jesús chi' qued'oc, vach'chom ayori to ec' yed' co nivanil tic, mato toxo ix ori c'och b'aj ay Co Mam Dios. ¹⁰ Yujto yovalil ol ori c'och d'a yichari sdespacho Cristo, yic junjun ori ol co cha spac tastac ix co c'ulej yach'an ay ori ec' yed' jun co nivanil tic, tato ay ix och tas ix co c'ulej chi', mato maay.

Ayab'ixal yic junc'olal

¹¹ A ori xo tic, scojtaquejel xivc'olal d'a Cajal Jesús, yuj chi' scac' val quip quecan sna eb' anima. A Dios yojtac tas yaj co pensar. A exxo, co gana tzejojtaquej pax eli tas yaji. ¹² Mantoc toriej scal co b'a vach'il d'ayex junelxo. Palta co gana tzex tzalaj qued'oc, yic ol yal e pacan e b'a d'a juntzari eb' toriej scomon iq'uejchaari sb'a yuj juntzari tas scheclajel d'a co sat. Axo tas ay d'a spensar eb', max snalaj eb' tato vach', mato chuc. ¹³ A ori xo tic, tato ichato ay tas tz'ixtan yol co jolom eyilani, yuj cac'an servil Dios icha chi' tzoari aji. Palta d'a val yel vach' co pensar. Icha chi' tzoari aji yuj ex cac'an servil. ¹⁴ Yujto xajan Cristo cuuj, yuj chi' scac' pural co b'a cac'an servil. Yujto ix cham cuuj co masanil, yuj chi' ichato ix ori champax yed'oc. ¹⁵ A Cristo ix cham cuuj co masanil, yic vach' a ori pitzan ori tic, maxtzac cac' co gana junjun ori. Palta yic scac' sgana jun ix chami ix ac'jixi pitzvoc yuj Dios cuuj. ¹⁶ Yuj chi' a ori tic, maxtzac yal calub'tarian junoc mach yuj tas scheclaj d'ay. Vach'chom a d'a yalari, ix calub'tariej Cristo yuj tas chequel d'ay, palta a ticnaic, marxo ichoc ta' tz'aj co naan d'a spatic. ¹⁷ A mach junxoriej tz'aj yed' Cristo, toxo ix q'uexmaj spensar, ichato ix och ac' animail. A juntzari peca' b'eyb'al, toxo ix lajvi eq'ui. Toxo ix ac'b'ixican smasanil.

¹⁸ Masanil juntzari sval tic, a Dios ix b'oanac d'ayori. Yuj Cristo ix ori yac'och Dios d'a junc'olal yed'oc. A ac'jinac copisio calaneli tas tz'aj yoch eb' anima junc'olal yed'oc. ¹⁹ A jun tic syalelc'ochi to a Dios ayoch yed' Cristo, ayic ix uleq'ui, yic tz'och eb' anima masanil junc'olal yed'oc. Maxtzac ac'jioch co mul d'a quib'ari yuj Dios. A ac'jinaccan jun ab'ix tic d'a yol co c'ab', yic tze' caleli chajtil tz'aj yoch eb' anima junc'olal yed'oc. ²⁰ Yuj chi' schecab' ton Cristo caji. Icha val to a Dios van stevioch d'ayex ayic scalan juntzari tic. Yuj chi', sq'uexul Cristo caji, tzoari tevi d'ayex to tzex och junc'olal yed' Dios. ²¹ A Cristo, malaj jab'oc chucal sc'ulejnac. Palta a Dios ac'jinacoch masanil co mul d'a yib'ari, yuj chi' syal Dios to vach' ori xo d'a yichari, yujto junxoriej caj yed' Cristo.

6

¹ A ori tic quetmunlajvumal co b'a d'a smunlajel Dios, yuj chi' tzoari tevi d'ayex to max e patiquejel-laj svach'c'olal ix yac' d'ayex. ² Yujto A' alannaccan icha tic d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A d'a jun tiempoal vach', ix vab'i tas ix ala'. Yed' d'a stiempoal yac'ji colnab'il ix in och ed'oc, xchi Dios.

A ticnaic, toxo ix ja jun tiempoal vach' yalnaccan chi'. Toxo ix ja pax stiempoal yac'ji co colnab'il chi' ticnaic.

³ Malaj b'aj chuc scutej co b'a d'a junoc mach, yic malaj mach sb'uchan co munlajel. ⁴ Masanil tiempo sco ch'oxel co vach' b'eyb'al, yujto schecab' Dios caji. Tec'tec' scutej co b'a cac'an techaj juntzari yaelal, juntzari co tzapanil co majanil yed' juntzari tas sja d'a quib'ari. ⁵ Ay b'aj tzoari

mac'ji, tzoñ ac'jioch d'a preso. Ay b'aj sq'ue b'ulnaj eb' anima cuuj. Ay b'aj tz'el quip co munlaji. Ay b'aj max oñ vaylaj. Ay b'aj scac' techaj vejel. ⁶ Scheclajeli to schecab' Dios caji yujto te tojolñej scutej co pensar, cojtacxo juntzañ sch'oxnaccan Dios chi', nivan scutej co c'ool, vach' scutej co pensar, axo Yespíritu Dios ayoch d'ayoñ, d'a val yel xajan eb' anima cuuj. ⁷ A jun c'ayb'ub'al scalel tic, te yel. Ayoch spoder Dios qued'oc. Icha junoc soldado scol sb'a yed' juntzañ syamc'ab', syac'lab'an pax yac'an oval, icha chi' scutej co b'a, yujto te tojol scutej co pensar. ⁸ Ay b'aj ay quelc'och d'a sat eb' anima, ay pax b'aj malaj tzoñ ochi. Ay b'aj tzoñ alji vach'il, ay pax b'aj tzoñ b'uchji. Ay eb' snaani to toñej squesej, palta yel scala'. ⁹ Syalan eb' to mañ oñ yojtacoc eb', palta ojtacab'il oñ. Ay b'aj tzoñ ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel, palta añaña' pitzan oñ. Tz'ac'jioch co yaelal, palta max oñ chamlaj. ¹⁰ Vach'chom tz'ac'ji co cusc'olal, palta masanil tiempo tzoñ tzalaji. Vach'chom meb'a' oñ, palta tzijtum eb' sb'eyumaxcan cuuj. Vach'chom malaj tas ay d'ayoñ, palta icha val to quic tastac smasanil.

¹¹ A exxo ex aj Corinto, syalñej calan d'ayex. Masanil tas ay d'a co pensar ix cal d'ayex. ¹² Malaj junoc tas ix co c'ub'ejeli. Palta a ex tic, ay juntzañ tas tze c'ub'ejel d'ayoñ. ¹³ Icha stevi junoc mamab'il d'a eb' yuninal, icha chi' tz'aj in tevi d'ayex to tze jac e pensar d'ayoñ, icha ix cutej co jacan quic d'ayex.

Stemplo oñ Dios pitzan

¹⁴ Max yal junñej scutej co b'a yed' eb' mañ creyenteoc, yujto mañ smojoc icha chi'. Icha saquilq'uinal max yal junñej tz'aj yed' q'uic'alqu'inal, icha pax chi' tojolal, max scha sb'a yed' chucal. ¹⁵ A spensar Cristo, max scha sb'a yed' yic viñ Satanás. A oñ creyente oñ tic, mañ lajanoc co pensar yed' eb' mañ creyenteoc. ¹⁶ A juntzañ comon dios, malaj yalan yic yed' eb' scajñub'xo Dios yaji. Yujto a oñ tic, scajñub' orixo Dios pitzan, icha ix yalcani:

A in tic, ol in och cajan d'a eb', ol in b'eyec' yed' eb'. Ol in och sDiosaloc eb'. Axo eb' ol och in choñab'oc, xchi.

¹⁷ Yuj chi' yalnacpaxcan Dios Cajal chi' icha tic:

Elañec d'a scal eb', iq'uec el e b'a. Mañ eyam pax junoc malaj svach'il.

Tato icha chi' tzeyutej e c'anab'ajani, ol ex in cha vicoc.

¹⁸ Ol in och e Mamoc.

A exxo ol ex och vuninaloc, visiloc, xchi Cajal chi', aton Dios masanil tas syal yuuj, xchi d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcan chi'.

7

¹ Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, aton juntzañ tic yalnaccan Dios d'ayoñ. Yuj chi' co vach' actejeccan masanil juntzañ tz'ac'an juvoquel co nivanil yed' co pensar d'a yichañ Dios. Caq'uec val quip co vach' ac'anoch co pensar d'a Dios, yujto te ay yelc'och d'ayoñ.

Ochnac scusc'olal eb' aj Corinto

² Aq'uec och e c'ool d'ayoñ. Malaj junoc ex b'aj ochnac co mul. Malaj junoc ex co junaquel e pensar. Malaj pax junoc ex co q'uexañ tiejñac ex. ³ Mañ yujoc vac'anoch junoc tas d'a eyib'añ svalanb'at juntzañ tic d'ayex. Yujto toxo ix val d'ayex to te naan ex cuuj. Yuj chi', vach'chom pitzan oñ, mato tzoñ chami, palta junñej caj eyed'oc. ⁴ Tzex vac'och yipoc in c'ool,

tzex valan vach'il. Vach'chom nivan yaelal tz'ac'jioch d'a quib'añ, palta eyuuj snivanaj in c'ool svab'i. Tzin tzalaj val eyuuj.

⁵ Yictax ix oñ javi d'a Macedonia tic, maxtzac yal quic'an jab'oc quip, yujto a juntzañ yaelal tic oyanoch d'a co patic quichañ. Añej oval tz'ac'jioch d'a quib'añ. Xivelalñej caji. ⁶ Palta a Dios tz'ac'an snivanil sc'ool jantac mach ayoch d'a scusc'olal. A ix ac'an snivanil co c'ool, yujto ix ja viñaj Tito d'a tic. ⁷ Mañ yujocñej to ix ja viñaj Tito chi' ix ac'ji snivanil in c'ool, palta tzoñ tzalaj pax eyuuj, yujto ix eyac' snivanil sc'ool viñ ayic ix ec' viñ d'ayex. Ix yalan viñ d'ayoñ to e gana tzin e yila'. Ix yalanpax viñ to tzex cus val yuj jun ix uji d'a e cal chi'. Ix yalanpax viñ to tzin e nacoti. Yuj chi' ix vach' ja in tzalajc'olal eyuuj.

⁸ Vach'chom te cusnac ex yuj jun carta in tz'ib'ejnacb'at d'ayex, palta maxtzac in cus yuuj ticnaic. Vach'chom d'a sb'ab'elal cusnac in yuj jun carta chi', yujto vab'nac to cusnac ex jaye' c'ual yuuj. ⁹ Axo ticnaic, tzin tzalaji mañ yujoc to cusnac ex yuuj, palta tzin tzalaj ticnaic, yujto yuj jun e cusc'olal chi' ix e na e b'a. Ix ex cus icha val d'a sgana Dios, yuj chi' mañ jab'oc ix juviel e pensar vuuj. ¹⁰ Tato tzoñ cus icha val sgana Dios, yuj jun co cusc'olal chi' sco na co b'a yic tzoñ colchaji. Tato icha chi', max oñ te cuslaj yuuj. Palta ay junxo macañ cusc'olal. A jun chi', yic yolyib'arñq'uinal tic yaji. A eb' scus icha chi', toñej sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelñej yuuj. ¹¹ Palta a exxo tic, ochnac e cusc'olal icha sgana Dios. Yuj chi' naeccoti tas ajnac ex yuuj. Ochnac ex val d'a ilc'olal sic'lab'il. E sayannac modo tas tz'aj e colan e b'a. Cotnac eyoval yuj jun chucal ujinac d'a e cal chi', xivnac ex pax yuuj. E nib'ejnac val in e c'umej. E nanac eyac'b'at d'a yib'añ jun viñ ochnac smul chi'. Icha chi' eyutejñac e ch'oxani to mañxo ex locanoc d'a jun chucal chi'. ¹² A jun in carta chi', mañ yujoc jun viñ ochnac smul chi' in tz'ib'ejnacb'ati. Mañ yujoc pax jun mach yab'nac syail yuj jun chucal chi'. Palta in tz'ib'ejnacb'at d'ayex yic snachajel eyuuj to a d'a yichañ Dios, te xajan oñ eyuuj. ¹³ Yuj chi' ix ac'ji snivanil co c'ool.

Mañocñej ix ac'ji snivanil co c'ool. Ix vach' ja pax co tzalajc'olal ayic ix yalan viñaj Tito to ix te tzalaj viñ eyed'oc, yujto ix vach' ja snivanil sc'ool viñ eyuuj e masanil. ¹⁴ A d'a yalañ, ix vael e vach'il d'a viñaj Tito tic. Axo ticnaic, max in q'uixvi, yujto valnac jun chi'. Masanil tas calnac d'ayex, te yel. Añejtona', ayic scalan e vach'il d'a viñaj Tito tic, te yel juntzañ scal chi'. ¹⁵ A viñ tic, te xajan exxo pax yuj viñ ticnaic, yujto snacot viñ tas eyutejñac e c'anab'ajan tas yalnac viñ d'ayex. Snaanpaxcot viñ to emnaquil eyutejñac e b'a e chaan viñ, xivc'olal eyutejñac e b'a d'a viñ. ¹⁶ Tzin tzalaj ticnaic, yujto syal ex vac'anoch yipoc in c'ool.

8

A tas scutej cac'an cofrenda

¹ A ticnaic, ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej sval d'ayex tas ix aj scheclajel svach'c'olal Dios d'a eb' creyente d'a junjun iglesia d'a yol yic Macedonia tic. ² Vach'chom ix ac'ji proval eb' yuj juntzañ yaelal ix ja d'a yib'añ eb', palta ix te tzalaj eb'. Vach'chom te meb'a' eb', palta axo svilani, nivan slaj yac' eb', icha yac'an eb' b'eyum. ³ Svac' testigoal in b'a yuj eb', yujto yelc'olal ix yac' jantac ix techaj yuj eb'. Te ec'alto val ix yac' eb'. ⁴ Ix tevi eb' d'ayoñ yic sco cha yac' scolval eb', yujto sgana pax eb' scolvaj d'a eb' yicxo Dios. ⁵ Ix co naani to quenñej jab'oc ol yac' eb', palta yelxo

val más nivan ix yac' eb'. B'ab'el ix yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. Añejtona' ichato ix yac'pax sb'a eb' d'ayori' icha sgana Dios. ⁶ Yuj chi' sco c'anxi pavor d'a viñaj Tito tic yic sb'atxi viñ ex yila'. A viñ ol b'at chaan eyofrenda ol eyac' yuj svach'il e c'ool. Yujto a d'a viñ ix e chael yich eyac'ani. ⁷ Mañ jantacoc svach'il tzeyutej e b'a. Tzeyac'an val och d'a e c'ool. Jelan tzeyutej e b'a e c'ayb'ani. Yelc'olal te vach' tzeyutej e b'a e c'ulan junoc tasi. Tzori' e xajanan paxi. Yuj chi' tze ch'ox pax e vach'il eyac'an eyofrenda chi'.

⁸ A jun svalb'at tic d'ayex, mañ checnab'iloc yaji. Tornej in gana tzeyab'i chajtil syutej juntzañxo eb' yac'an scolval, yic scheclajeli to d'a val yel tze xajanej eb' quetcreyenteal. ⁹ Cojtac to a Cajal Jesucristo, te nivan svach'c'olal. Vach'chom mañ jantacoc sb'eyumal d'a satchaari', palta ix ul yac'och sb'a meb'ail cuuj. Icha chi' ix yutej sb'a, yic vach' yuj smeb'ail chi' tzori' och b'eyumal.

¹⁰ Yuj e vach'iloc svalb'at d'ayex tas tzin na yuj eyofrenda chi'. Ix el yab'ilal e chaanel yich e yac'ani, yujto ix el val d'a e c'ool eyac'ani. ¹¹ A ticnaic, in gana to tzeyac' eyip e vach' ac'ancani. Icha ix eyutej e chaanel yich eyac'an d'a smasanil e c'ool, icha chi' tzeyutej e lajancan ticnaic, ato syala' tastac ay d'ayex. ¹² Chab'il cofrenda chi' yuj Dios ato syala' tastac ay d'ayori', tato mañoc yed' chab'c'olal scac'a'. Max sc'anlaj tato malaj tas d'ayori'.

¹³ Mantoc in gana tzex ochcan meb'ail, yuj slajviel tastac ay d'ayex, yic tzex colvaj d'a juntzañxo eb'. ¹⁴ Palta in gana lajan tzori' aj co masanil. A ticnaic, a tas syac' sobre d'ayex, syal eyac'an d'a eb' max tzac'van yico'. Axo d'a junelxo, axo eb' ol ac' anxoc pax d'ayex ayic mañ ol ex tzac'van d'a e yico'. Tato icha chi', lajan ol ori' aj co masanil. ¹⁵ Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A eb' nivan tas smolcani, max yac'laj sobre yic eb', axo eb' jab'ñej tas smolcani, max yac'laj palta d'a eb', xchi'.

A viñaj Tito yed' eb' ix b'at yed'oc

¹⁶ Svac' yuj diosal d'a Dios, yujto a tz'ac'an sna viñaj Tito yic tzex sya'ilej viñ, icha ix vutej ex vilan a in tic. ¹⁷ Ayic ix co c'anan pavor d'a viñ yic sb'at viñ ex yila', elañichamel ix tac'vi viñ. Toxon sgana pax viñ sb'at ex yila', yuj chi' ol b'at viñ.

¹⁸ Ay junxo viñ cuc'tac ol co checb'at yed' viñ. A jun viñ cuc'tac tic, tz'alji viñ vach'il yuj eb' creyente ay d'a junjun iglesia, yujto smunlaj val viñ yalanel vach' ab'ix yic colnab'il. ¹⁹ Añejtona', aton jun viñ cuc'tac tic sic'naquelta eb' creyente d'a junjun iglesia, yic tze' schaan jun ofrenda chi' viñ qued'oc. Van co molan jun ofrenda tic, yic ol checlaj svach'il Cajal Jesús yed' svach'il e c'ool a ex tic. ²⁰ Co gana a ori' tic to malaj mach tzori' alub'tañan yuj chajtil tz'aj ec' quic'anchari' juntzañ ofrenda tic. ²¹ Yuj chi' te tojol scutej juntzañ tic. Mañocñej d'a yichañ Cajal Jesús tojol scutej co b'a, añejtona' tojol scutej co b'a d'a yichañ eb' quetanimail.

²² Ay junxo viñ cuc'tac ol co checb'at yed' eb' viñ tic. A jun viñ tic, tziytum elxo squila' to vach' smunlaj viñ d'a yic Cajal Jesús. A ticnaic, yel ay sgana viñ smunlaji, yujto tzex yac' val och viñ yipoc sc'ool. ²³ Tato ay eb' sc'anb'an viñaj Tito chi' d'ayex, tzeyal d'a eb': Yetb'eyum sb'a viñ yed' viñaj Pablo, ayul viñ munlajel d'a co cal tic, xe chi. Tato ay pax mach sc'anb'an yuj chavañ eb' viñ cuc'tac yeb'eyum sb'a yed' viñaj Tito tic, tzeyal d'a eb': A eb' viñ tic, checb'ilcot eb' viñ yuj juntzañxo iglesia, scheclaj val el svach'il Cristo yuj eb' viñ, xe chi. ²⁴ Ayic ol c'och eb' viñ ta',

tze xajanej eb' viñ. Tato icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb' viñ, ol e ch'ox d'a eb' creyente d'a junjun iglesia to yel scala' ayic ix ex calan vach'il.

9

A jun ofrenda sq'ue vaan

¹ A eyofrenda ol eyac' d'a eb' yicxo Dios, mañ yovaliloc tzato valb'at d'ayex yuuj. ² Yujto vojtaxco to ay val e gana tzex colvaj d'a eb'. Van ex valan vach'il d'a eb' aj Macedonia tic. Icha tic sval d'a eb' eyuuj: A eb' ay d'a yol yic Acaya, yab'ilalxo scajvi eb' yac'an yofrenda, xin chi. Ayic ix yab'an eb' aj Macedonia tic to yelc'olal tzeyac' eyico', tzijtum eb' ix e cuchb'ej yac' yico'. ³ Palta ol in checb'at eb' viñ cuc'tac tic d'ayex, yic mañ ol juvoc jun ix val tic eyuuj, yujto ix vala' to vach' ex. Ol in checb'at eb', yic vach' listaxo yaj eyofrenda, icha ix vutej valan chi' eyuuj. ⁴ Talaj ay eb' aj Macedonia sb'at ved'oc, axo syilan eb' to mañ listaoc eyaj eyac'an eyofrenda chi', axom in q'uixvib'at chi' b'ian. Yujto toxo ix ex vac'och yipoc in c'ool. A exxo tic ol ex q'uixvoc paxi. ⁵ Yuj chi' ix in na to yovalil tzin c'an pavor d'a eb' viñ cuc'tac tic, yic ol b'ab'laj b'at eb' viñ d'ayex. Ol b'at colvaj eb' viñ eyed'oc eyic'ancharañ eyofrenda icha ix eyutej eyalancani. Tato icha chi', lista ol eyutoc eyofrenda chi', ol eyac'an yed' smasanil e c'ool, yic mañ ol oñ b'at ex cac' pural eyac'ani.

⁶ Tze nacot jun tic. A eb' jab'ñej tz'avani, jab'ñej sjach' eb'. Axo eb' nivan tz'avani, nivan pax sjach' eb'. ⁷ Junjun ex tze na jantac tzeyac'a'. Mañ chab'c'olaloc tzeyac'a'. Mañ ac'b'iloc pural, yujto a Dios sxajanan eb' tz'ac'an val d'a tzalajc'olal. ⁸ A Dios syal yac'an masanil tas d'ayex yuj svach'c'olal. Syac'anpax masanil tas tz'och eyuuj d'a masanil tiempo. Ol to yac'pax sobre d'ayex, yuj chi' tzijtum tastac b'aj syal tzex colvaji. ⁹ Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Tzijtum tas ix yac' d'a eb' meb'a'. Axo svach' spensaril jun chi', ol snacot Dios d'a masanil tiempo, xchi.

¹⁰ A Dios tz'ac'an jantac iñat tz'avchaji. Syac'anpax jantac tas svaji. A' ol ac'an d'ayex juntzañ tas ol eyac' eyofrendaoc. Ichato ol eyavej. Axo jun spac ol yac' d'ayex yuj svach'il e c'ool chi' ol yac' q'uib'oc, ol e jach'ani.

¹¹ Yuj chi' nivan svach'il ol e cha'a, yic ol eyac'an nañalocxo. Ayic ol quic'anb'at eyofrenda chi' d'a eb' yicxo Dios, tzijtum eb' ol ac'an yuj diosal d'a Dios yuuj ayic ol schaan eb'. ¹² Yujto a jun colval chi', mañ yujocñej scolvaj d'a eb' d'a stzapan majanil, palta a yopisio, to yuuj ol yac' yuj diosal eb' d'a Dios d'a smasanil sc'ool. ¹³ Ol yal vach' lolonel eb' d'a Dios, yujto a jun eyofrenda chi' van sch'oxani to van e c'anab'ajan tas ix yalcan jun vach' ab'ix yic Cristo. Añeja' ol yal pax vach' lolonel eb' d'a Dios yuj jun nivan colval tzeyac' d'a eb'. Yujto a jun chi', ol colvaj d'a masanil eb' yicxo Dios. ¹⁴ A eb' ol chaanoc, ol yac' lesal eb' eyuuj. Ol ex sxajanej eb', yujto nivan svach'c'olal Dios ol yac' d'a eb' eyuuj. ¹⁵ Caq'uec yuj diosal d'a Dios yuj jun Colvajum ix yac'cot d'ayoñ, mañxo jantacoc svach'il.

10

A yopisio viñaj Pablo

¹ A Cristo, te emnaquil yutejnac sb'a, te vach' yutejnac spensar. Icha yutejnac sb'a chi', icha chi' svutej in tevib'at d'ayex a in Pablo in tic. Tz'alji, tob' emnaquil svutej in b'a ayic ay in ec' eyed'oc, axob' yic ayinec'

d'a najat, tob' te ov in. ² Palta tzin tevi d'ayex to ayic ol in c'och ta', mañ yovaliloc ov ol vutoc in b'a. Yujto ayex tzeyala' to icha eb' comon anima svutej in b'a. A in tic max in xivlaj vilan pax och in sat yed' eb' tz'alan icha chi'. ³ Yel toni, anima oñ. Palta mañ lajanoc scutej cac'an oval icha syutej eb' comon anima chi'. ⁴ Mañoc juntzañ tas ay d'a yolyib'arñq'uinal tic sco yamc'ab'ej ayic scac'an oval. Palta ařej juntzañ tas b'aj ayoch spoder Dios sco yamc'ab'ej, yic vach' a juntzañ tz'alji to ay yip, scan d'a yalañ cuuj. ⁵ Scan juntzañ comon jelanil cuuj d'a yalañ. Ay eb' max ojtacanel Dios yuj yac'umtaquil, palta yalřej tas junoc ac'umtaquil chi', scan d'a yalañ cuuj. Axo juntzañ comon pensar, scac'och d'a yol sc'ab' Cristo smasanil, yic vach' a eb' snaan juntzañ chi', sc'anab'ajejřej Cristo chi' eb'. ⁶ Axo yic tzaxo oñ e c'anab'ajej, a oñxo tic lista ol cutej co b'a cac'an syaelal eb' mañ ol oñ c'anab'ajanoc.

⁷ A exxo, ařej tas tzeyil yed' e sat snachajel eyuuj. Ay eb' d'a e cal tz'alani to a Cristo ay yic eb'. Nachajocab'el yuj eb' to ařejtona' yic in pax Cristo chi' yed' eb'. ⁸ Vach'chom tzin ec' d'a yib'arñ valan d'ayex yuj jun vopisio tic, palta mañ ol in q'uixvoc yuuj. A Cajal Jesús ac'jinacoch vopisio, yic svac'och e tec'anil. Mañ yujoc ex vac'an juvoc ix yac'an vopisio tic. ⁹ Icha tic svutej valan d'ayex, yic mañ ol e na' to torřej in gana tzex in xib'tej yuj juntzañ in carta svac'b'at d'ayex. ¹⁰ Yujto ay eb' tz'alan d'a in patic icha tic: A juntzañ scarta viñ, te ov yalani, te ay yip. Palta axo viñ, malaj vach' yoch viñ. A yic slolon viñ, malaj svach'il slolonel viñ syala', xchi eb'. ¹¹ Tato ayex tzeyal icha chi', nachajocab'el jun tic eyuuj. Icha svutej in tz'ib'anb'at d'ayex ayic ayinec' d'a najat tic, icha chi' ol vutoc pax in b'a ayic ol in c'och ta'.

¹² A in tic, max in tec'b'ej in b'a in naani to lajan in icha juntzañxo eb' munil syal sb'a vach'il. Max yal in lajb'an in b'a yed' eb'. A eb' chi', malaj spensar eb', yujto ichato a eb' mismo syechtej sb'a d'a yechlab'. Slajb'ej sb'a eb' yed' juntzañxo eb'. ¹³ A in tic max vic'chaañ in b'a yuj juntzañ tas b'aj malaj tzin ochi. A Dios ch'oxjinac d'ayin b'ajtac lugar b'aj' tzin munlaji. A chajinac in b'at d'ayex d'a Corinto chi'. ¹⁴ Yuj chi' maj in c'axpaj och d'a junocxo lugar. Q'uinaloc maj in xid'ec' juneloc d'ayex, malaj am valan vic in munlaj d'a e cal ticnaic. Palta a in b'ab'el c'ochnac in d'ayex yed' yab'ixal Cristo. ¹⁵ Malaj b'aj svcic'chaañ in b'a d'a spatic smunlajel junocxo. Max val-laj tato vic jun munlajel chi'. Palta svac'och junxo tic yipoc in c'ool. Ayic ol e vach' ac'anoch Dios d'a e c'ool, eyuuj ol yal in vach' munlaj d'a juntzañxo lugar b'aj manta junocxo mach smunlaji, palta mañ ol in c'axpajec' b'aj ix sch'ox Dios d'ayin. ¹⁶ Ol b'at valanel jun vach' ab'ix yic colnab'il tic d'a yichañb'at e choñab' chi', palta mañ ol vic'chaañ in b'a d'a spatic smunlajel juntzañxo eb' ec'nacxo ta'.

¹⁷ Tato ay mach sgana syic'chaañ sb'a, max yal-laj. Ařej Cajal Jesús squic'chaañ. ¹⁸ Ay eb' munil syal sb'a vach'il, palta mañ yeloc to vach' eb'. Ařej eb' syal Cajal Jesús vach'il, ařej eb' chi' vach'.

11

Viñaj Pablo yed' eb' syaloch sb'a schecab'oc Cristo

¹ Comonoc tzeyac' techaj juntzañ svalb'at tic d'ayex. Ichato malaj in pensar svalanb'ati, palta tzeyac' techajoc. ² Tzex in ya'ilej val, icha syutej Dios ex syailani. Yujto toxo ix vac' intrato yed' Cristo to ol ex vac'och d'a yol sc'ab'. Icha junoc ix cob'es ix manta vinac tz'ec' d'ay, tz'ac'ji entregar

d'a viñ yetb'eyum, icha chi' ol ex vutoc vac'an och d'a yol sc'ab' Cristo. ³ Palta tzin xivi, talaj icha ajnac ix Eva yac'ji musansatil yuj sjelanil jun yac'nacoch sb'a chanil, talaj icha chi' tzex aj eyac'ji musansatil. Axo tz'aji tzeyiq'uel e pensar d'a spatic Cristo, mañoxo tojoloc pax tzeyutej e b'a icha snib'ej. ⁴ A ex tic stechaj eyuuj, vach'chom yalñej mach tzec' alanel junocxo ch'oc c'ayb'ub'al d'a e cal, yujto ichato ch'oc junocxo Jesús tzec' yalel eb', mañoc jun tzec' valel a in tic, palta van e chaan eyab' d'a eb'. Van e chaan junxo espíritu d'a eb', palta mañ ichoc jun chab'ilxo eyuuj. Van eyac'anoch e c'ol d'a junxo ab'ix yic colnab'il tzec' alji, palta mañoc jun ix eyab' d'ayin. ⁵ A eb' chi', schecab' Cristo yaj eb' yalani. Palta a tzin naan a in tic, to mañ ec'aloc yelc'och eb' d'ayin. ⁶ Vach'chom malaj svach'il in loloni, palta a tas vojtaç, ay val yip. Jantacñej juntzañ tas ec' in c'ulejnac d'a e cal, a sch'oxan d'ayex to ay tas vojtaç.

⁷ Ayic vec' valel vach' ab'ix yic Dios d'a e cal ta', malaj in tojol in c'an d'ayex, yujto a in tic, emnaquil vutej in b'a ta', yic a ex tzex vic'chaañ. Palta tzeyala' to malaj svach'il vutejnac in b'a ta'. ⁸ Icha val to ochnac in elc'al d'a juntzañoxo iglesia eyuuj, yujto ata' in cha in tojol, ayic in ec' d'a e cal. ⁹ Ayic in ec' d'ayex, vach'chom ay tas yovalil tz'och vuuj, palta maj in c'anlaj d'ayex. A eb' cuc'tac aj Macedonia tic xid' ac'an jab' tas ay ochnac vuuj ta'. Malaj junoc ex vac'nac och jab'oc in gasto d'a eyib'añ. Añejtona' icha chi' ol vutoc in b'a ticnaic. ¹⁰ Vach'chom svic'chaañ in b'a valan juntzañ tic, palta malaj junoc ex aj Acaya ex chi' syal in e cachanoch vaan. Yel sval yuj jun tic, yujto a Cristo ayoch ved'oc, yel syala'. ¹¹ ¿Tas yuj svalb'at juntzañ tic d'ayex tze na'a? ¿Tom yujto mañ ex xajanoc vuuj? A Dios ojtannac jantac tzex in xajanej.

¹² Palta añeja' icha chi' ol vutoc in b'a, ichataxon svutej in b'a vec' d'a e cal. Icha chi' ol vutoc in b'a, yic vach' a eb' sayanec' tas syutej yic'ancharañ sb'a, ol can eb' d'a yalañ vuuj. Yujto syal eb' to lajan yopisio eb' ved'oc. ¹³ A eb' chi', toñej stz'ac yaloch sb'a eb' schecab'oc Cristo. Syixtej anima eb' yed' slolonel chi'. Munil scomon aq'uej och sb'a eb' schecab'oc Cristo chi'. ¹⁴ Palta a jun sc'ulej eb' chi', max sat co c'ool yuuj. Yujto icha chi' viñ Satanás, stz'ac yac'och sb'a viñ yángeloc Dios. ¹⁵ Yuj chi' max sat co c'ool, tato icha pax chi' syutej sb'a eb' schecab' viñ to syaloch sb'a eb' tojolal. Palta a val eb' lac'an ol chaan spac, ato syala' tas ix sc'ulej eb' junjun.

A tas ec'nac d'a yib'añ viñtaj Pablo

¹⁶ Tic svalb'at junelxo d'ayex, mañ e na to malaj in pensar. Palta tato tze na icha chi', aq'uec in permiso in lolon icha junoc malaj spensar, yic ol yal vic'ancharañ jab'oc in b'a, icha juntzañ eb' syic'chaañ sb'a. ¹⁷ A juntzañ svalb'at tic d'ayex, mañoc Cajal Jesús schecan vala'. Ichato mañ pensaril vaji svalanb'at d'ayex, yujto toñej svic'chaañ in b'a valani. ¹⁸ Tziztum eb' syic'chaañ sb'a yuj tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' ol vic'paxcharañ jab'oc in b'a yed' eb'. ¹⁹ Yujto a ex tic, jelan ex. Yuj chi', tzeyac' techaj eb' mañ pensaril yaj d'ayex, tzex tzalaj yed' eb'. ²⁰ Ay eb' tzex ac'an pural yic tzeyac'an servil eb'. Axo jantacñej tas ay d'ayex, syiq'uec' eb' smasanil, syac'och sb'a eb' yajalil d'ayex, syic'ancharañ sb'a eb'. Ichato ay b'aj stz'itb'at e sat eb', palta tzeyac' val techaj eb'. ²¹ Tzin q'uixvi valanb'at d'ayex, a in tic malaj vip in c'ulan icha syutej sb'a eb' chi'.

Palta icha syutej eb' stec'b'an sb'a yalani, icha pax chi' svutej in tec'b'an in b'a valani. Palta van valan icha junoc mach malaj spensar. ²² A eb' chi', hebreo eb', añejtona' in hebreo in paxi. Israel eb', israel in paxi.

Yiñtil Abraham eb', arijeja' yiñtil in pax Abraham yed' eb'. ²³ Tato schecab' Cristo yaj eb', a in tic más val schecab' in d'a yichañ eb'. Vach'chom ayic svalanb'at juntzañ tic d'ayex, svalb'at icha yaj junoc mach malaj spensar. Más nivan in munlaj d'a yichañ eb'. Más tzijtum el ix in mac'ji d'a yichañ eb'. Tzijtum el ix in och d'a preso. Tzijtum el pax ix in ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel. ²⁴ Oel val smac'nac in eb' vetisraelal, 39 val tz'uuum vic'nac yuj eb' d'a juntac el ayic smac'annac in eb' chi'. ²⁵ Oxel mac'b'il in pax d'a te' jixc'ab' te'. Junel julb'il in cham yed' q'uen yaxq'ueen. Oxel b'atnac te' barco d'a yol a' mar d'a valañ. A junel, jun c'ual yed' jun ac'val cannac in d'a sat a'. ²⁶ Tzijtum b'aj ec'nac in. Ay b'aj ay smay yuj a nivac a' yed' pax yuj eb' elc'um. Ay b'aj ay smay yuj eb' vetchoñab' yed' pax yuj eb' mañ vetchoñab'oc. Ay b'aj ay smay d'a juntzañ choñab', b'aj cuseltac yed' d'a yib'añ a' mar. Ay pax b'aj ay smay d'a scal eb' syaloch sb'a creyenteal. ²⁷ Ay b'aj te c'unb'inac in, in munlaji. Vab'nac val syail. Tzijtum el mañ in vaynacoc. Ay b'aj te ochnac in vejel, te tacjinacpax in ti'. Tzijtum el ochnac in d'a tzec'ojc'olal. Ay b'aj vab'nac syail yuj siic. Ay b'aj elnac in b'eran yuj mañ pichulal.

²⁸ Mañoctej juntzañ yaelal tic vab'nac. Yujto junjun c'u, svab' syaelal ayic tzin och ilc'olal yuj eb' creyente d'a junjun iglesia. ²⁹ Tato ay eb' creyente manto tec'anoc, ichato mantalaj in tec'anil yed' eb'. Tato ay junoc eb' tz'ac'ji telvoc d'a junoc chucal, tzin q'uixvi yuj eb', scot voval. ³⁰ Tato e gana svic'chaañ in b'a, ol vic'chaañ in b'a yuj juntzañ svalb'at tic d'ayex. Yujto a juntzañ tic sch'oxani to malaj jab'oc velc'ochi. ³¹ A Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, smoj tz'alji vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. A ojtannac to te yel svala'. ³² Ayic vec'nac d'a choñab' Damasco, ata' ayec' jun viñ gobernador munlajnac d'a jun viñ rey scuch Aretas. A jun viñ chi', yalnac viñ to stañvaj spuertail jun choñab' chi', yic tzin syam viñ snaani. ³³ Palta a d'a sventenail smuroal schoñab' eb' chi' el in ta, vac'jiem d'uriñoc d'a yol jun xuuc d'a sat luum. Icha chi' ajnac in colchajel d'a yol sc'ab' viñ.

12

A juntzañ tas sch'oxnac Dios d'a viñaj Pablo

¹ Nab'arijej svixtej in b'a valan in b'a vach'il. Más vach' svalb'at d'ayex yuj juntzañ icha vayich yed' juntzañxo tas sch'oxnac Cajal Jesús d'ayin. ² Ay jun viñ vojtaç, jichan sc'ool viñ d'a Cristo. A ticnaic scharñlajuriñlco ab'il xid'ec' viñ d'a satchañañ b'aj ay Dios. Mañ vojtaçoc tato ic'jinacb'at snivanil viñ yed'oc, mato maay. Arijej Dios ojtannac. ³ Vach'chom b'atnac viñ yed' snivanil, mato maay, mañ vojtaçoc. Arijej Dios ojtannac. Palta a jun vojtaç ⁴ to xid'naquec' viñ d'a jun lugar scuchan paraíso. Ata' yab'nac juntzañ lolonel viñ malaj mach ojtannac. Malaj pax spermiso viñ yalan d'a junocxo anima. ⁵ A jun viñ chi', syal valan svach'il viñ, palta a inxo tic, mañ ol vic'chaañ in b'a. Ay juntzañ tas ayoch d'ayin sch'oxani to malaj velc'ochi. A juntzañ chi', ol vala' yic svic'chaañ jab'oc in b'a. ⁶ Q'uinaloc yelc'olal in gana svic'chaañ in b'a ticnaic, tato icha chi', max am val icha junoc malaj spensar, yujto arijej juntzañ tas yel, arijej am svala'. Palta mañ ol vic'chaañ in b'a icha chi', yujto malaj in gana syal eb' to más nivan velc'och d'a tas syil eb' yed' d'a tas syab' eb' d'ayin.

⁷ A juntzañ tas ch'oxb'il d'ayin d'a satchañañ chi', yelxo val nivan yelc'ochi, ay smay vic'ancharañ in b'a yuuj. Yuj chi' ay jun in yaelal

yac'nac viñ Satanás yic tzin ixtani. A jun chi' lajan icha junoc nivan q'uix tz'isanb'at d'ayin. Icha chi' ajnac in, yic vach' max vic'chaañ in b'a. ⁸ Oxel in c'annac d'a Cajal Jesús, yic talaj syiq'uel d'ayin. ⁹ Palta icha tic ajnac yalan d'ayin: Stechaj uuj yujto tzin och ed'oc. Yujto a d'a eb' malaj val yip d'a yol yico', ata' vach' scheclajel in poder, xchi d'ayin. Yuj chi', svac' val och d'a in c'ool to ol in te tzalajoc, yujto malaj val vip, yic svach' aq'uej spoder Cristo d'ayin. ¹⁰ Yuj chi' tzin tzalaj ticnaic, yujto malaj vip. Vach'chom tzin b'uchji, vach'chom malaj tas ay d'ayin, vach'chom tz'ac'jioch in yaelal, vach'chom svab' syaelal yuj Cristo, palta tzin tzalajñej. Yujto ayic malaj velc'och jab'oc, más ay in poder.

Ochnac viñaj Pablo ilc'olalyuj eb' creyente aj Corinto

¹¹ Ichato malaj in pensar ayic ix valan in b'a vach'il d'ayex. Palta a ex ix in eyac' pural, yuj chi' ix vala', palta a ex smoj tzin eyal vach'il. A d'a eb' munil syac'och sb'a schecab'oc Cristo, a d'a eb' tzeyac'och janic' e pensar. Vach'chom malaj tzin och a in tic, palta malaj yelc'och eb' d'a vichañ. ¹² Ayic ix in ec' d'a e cal, tec'tec' ix vutej in b'a in munlaji. Ix in b'o juntzañ milagro yed' juntzañxo tastac sch'oxanel spoder Dios. Ix te sat e c'ool eyilan juntzañ ix in b'o chi'. Yuj juntzañ chi' scheclajeli to d'a val yel schecab' in Cristo. ¹³ Icha val svach'il ix vutej in b'a, ayic ix in ec' d'a eb' creyente d'a junjun iglesia, icha chi' ix vutej in b'a ayic ix in ec' d'ayex. Añej b'ian to maj vac'och in b'a d'a yalañ e gasto. Palta aq'uec nivanc'olal yuj jun in mul ix och tic d'ayex.

¹⁴ A ticnaic, listaxo vaj in b'atxi d'a yoxelal d'ayex, palta añañeja' mañ ol vac'och in b'a e cuentaoc, yujto max in nib'ejoch tastac ay d'ayex, palta a e vach'il a chi' tzin nib'ej. A eb' mamab'il, smoj smolb'an stumin eb' yic syac' eb' d'a eb' yuninal. Mañoc eb' uninab'il chi' smolb'ej stumin yic syac' eb' d'a eb' smam chi'. ¹⁵ A in tic, in gana tzin lajel tastac ay d'ayin, yic ol b'oxoc e pensar. Vach'chom ol lajvel in nivanil tic yujto tzex in c'ayb'ej, palta ol in tzalajñej. Tato tzex in te xajanej, ¿tom yuj chi' maxtzac in e xajanej a ex tic?

¹⁶ Ay juntzañxo eb', vach'chom yojtac eb' to maj vac'och in b'a e cuentaoc, palta syal eb' to tzex vac' musansatil yed' in jelanil yic tzex vac' ganar. ¹⁷ ¿Tom vac'nac ex musansatil yed' junoc eb' in checnacb'at d'ayex? ¹⁸ In c'annac pavor d'a viñaj Tito yic sb'at viñ ex yila'. In checannacb'at junxo viñ cuc'tac yed' viñ. ¿Tom xid'naquec' viñaj Tito chi' ex yac' musansatil jun? Lajanñej cutejñac co pensar quec' d'a e cal ta'.

¹⁹ Tecan ayex tze na'a to toñej tzin col in b'a d'a eyichañ. Palta mañ ichoc ta' svutej in b'a. Yujto d'a yichañ Dios van valanb'at juntzañ tic d'ayex, icha pax sgana Cristo, yic ol laj och e tec'anil d'a yic Dios. ²⁰ Tzin xiv in b'at ex vila', talaj mañ ichoc in gana tzeyutej e b'a. A inxo tic, talaj mañ ichoc e gana svutej in b'a. Tzin xiv in b'at d'ayex ta', ta icha chi' ayto oval, chichonc'olal yed' c'ac'alc'olal d'a e cal. Tato icha chi' ayexto tzeyic'chaañ e b'a, ayexto tzex b'uchvaj d'a e patic junjun ex, ayexto tzex alvi pecal, ayexto tzeyac' ac'umtaquil, talaj ayexto pax van e somchitan e b'a. ²¹ Tzin xiv in b'atxi d'ayex, talaj icha chi' a Dios tzin ac'an q'uixvelal eyuuj. Talaj icha chi' tzin oc' eyuuj, yujto a d'a yic yalañ, tzijtum ex ix e c'ulej juntzañ chucal. Mañ jab'oc tzeyacteñcan e c'ulan juntzañ chucal chi' yed' e nivanil, aton ajmulal yed' juntzañxo tas te q'uixvelal.

13

Scachjioch vaan eb' creyente

¹ Yoxelalxo ol in b'at ex vila'. Yalñej tas junoc ol b'o'oc, yovalil ayocab' chavañi ma oxvañoc testigo ol alanoc, ichato chi' ol b'o'oc. ² Ayic ix in ec' d'a schaelal, ay jun ix valcan d'ayex. Axo ticnaic svalb'at junelxo. Vach'chom mañ in ayoc ec' eyed' ta', palta svalb'ati to a ex ochnac e mul d'a yalaritaxo yed' ex pax van yoch e mul ticnaic, ayic ol in c'och junelxo, mañxo ol ex vac'laj nivanc'olal. Aton jun tic ix ec' valcan d'ayex. ³ E gana val tzeyila' tato a Cristo van in syamc'ab'ani yic syalan d'ayex. Ato val yic ol in c'ochoc, ol eyilani. Ichato chi' ol nachajel eyuuj. Yujto a Cristo tic, mantoc malaj spoder sch'ox d'ayex, palta nivan spoder yic smunlaj d'a e cal. ⁴ Yel toni, ayic ix d'uñb'ajq'ue d'a te' culus, ichato malaj spoder. Palta yuj spoder Dios pitzan ticnaic. Añejtona', a in pax tic, ichato malaj in poder, palta yuj spoder Dios pitzan in yed' Cristo, yic añeja' tzin ec' ex in c'ayb'ej.

⁵ Tze cham naej val e b'a junjun ex, yic scheclaji tato yel ayoch Cristo d'a e c'ool. Aq'uec proval e b'a junjun ex. ¿Tom mañ eyojtacoc to a Jesucristo ayoch d'ayex junjun ex? Palta tato mañ ex creyenteoc d'a yel, mañ ayococh d'ayex. ⁶ Palta in gana snachajel eyuuj sic'lab'il to a in tic creyente in d'a val yel. ⁷ Tzin lesalvi d'a Dios eyuuj, yic mañ ol e c'uloc junoc chucal. Mañ toñejoc tzin lesalvi eyuuj yic scheclajeli to vach' in munlaji. Palta in gana to vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al, vach'chom ichato scheclajeli to mañ vach'oc in munlajel. ⁸ Yujto max yal vajc'olan in b'a yed' jun lolonel yel, aton d'a jun b'aj svac' vip in munlaji. ⁹ Yuj chi', vach'chom malaj vach' vochi, palta tzin tzalaji tato e ex tic ay eyelc'ochi. Añejtona', ol in lesalvoc eyuuj, yic ol vach' b'o e pensar. ¹⁰ Tzin b'ab'laj tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, yacb'an manto in c'och eyed' ta', yujto malaj in gana te ov ol vutej in b'a d'ayex yuj jun vopisio tic, ayic ol in c'och d'ayex ta'. A Cajal Jesús ac'jinac jun vopisio tic, yic svac' e tec'anil. Mañ yujoc ex vac'an juvoqueli ix yac'an d'ayin.

Tz'ac'ji stzatzil sc'ool eb' creyente

¹¹ Axo ticnaic ex vuc'tac ex vanab', ayocab' e tzalajc'olal ta'. Tze vach' b'oan e pensar. Ac'jocab' snivanil e c'ool. Junxoñej ocab' tzeyutej e pensar, junc'olalxoñej tzeyutej e b'a ta'. A Dios ol och eyed'oc, aton jun tz'ac'an e junc'olal, jun tz'ac'an pax e xajanej e b'a. ¹² Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool yuj e ch'oxani to tze xajanej e b'a. ¹³⁻¹⁴ A eb' creyente smasanil d'a tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'. Checlajocab' el svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex, yac'ocab' pax svach'c'olal Dios d'ayex. Aocab' Yespíritu Dios tz'och eyed'oc e masanil ta'.

A Scarta San Pablo D'A EB' AJ GALACIA

Gálatas sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnach'at d'a eb' creyente d'a yol yic Galacia. Syalb'at viñ d'a eb' to sb'oxi spensar eb' somchajnaquel spensar yuj juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al. Ay eb' tz'alani to a eb' mañ israeloc tz'och creyenteal yovalil sc'anab'ajej ley Moisés eb', yic vach' scan eb' d'a sat Dios. Palta a viñ apóstol Pablo tz'alani to mañ ichocta yaji.

Ix stec'b'ej val sb'a viñ yed' yopisio, ix yalan viñ to schecab' Cristo yaj viñ. Ay juntzañ eb' scomon alejoch sb'a c'ayb'umal, palta ix yal viñ to a d'a Dios schanac yopisio viñ chi', mañoc d'a eb' comon anima. Ix ac'ji yopisio viñ chi' yic vach' syal slolonel Dios viñ d'a eb' mañ israeloc. Icha chi' ix yutej viñ sch'oxaneli to scha scolnab'il eb' anima tato syac'och Cristo eb' d'a sc'ool, mañ yujoc sc'anab'ajan ley Moisés eb'.

Axo d'a juntzañxo slajvub' capítulo, syalcot tas tz'ajelc'och sb'eyb'al eb' syac'och Cristo d'a sc'ool, vach'chom ac'b'il circuncidar eb', mato maay, añej jun tas nivan yelc'ochi to syac'och Cristo eb' d'a sc'ool.

Yichb'anil scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo. Mañoc junoc anima ay in schecab'. Añejtona', mañoc junoc anima ac'jinac vopisio tic. A val Jesucristo chi' ac'jinac d'ayin yed' co Mam Dios, aton jun ac'jinacxi pitzvoc Jesucristo d'a scal eb' chamnac. ² A in tic yed' masanil eb' cuc'tac ayec' ved'oc, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex ex creyente d'a junjun iglesia d'a yol yic Galacia. ³ Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'. ⁴ A Jesucristo, yac'nac cham sb'a yic tzul yic'canel co mul. Icha chi' ix yutej oñ scolnel d'a yol sc'ab' chucal d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto icha chi' sgana Dios, aton co Mam yaji. ⁵ Yuj chi', calec vach' lolonel d'a Dios d'a masanil tiempo. Amén.

Malaj junocxo ab'ix yic colnab'il

⁶ Tzin och q'uelan eyuuj, yujto elañchamel van eyactancan Dios, aton ix oñ avtan yuj svach'c'olal Cristo. Yujto a ticnaic, van eyac'anoch e pensar d'a junxo ab'ix yic colnab'il ch'oc tz'alji d'ayex. ⁷ Palta malaj junocxo ab'ix yic colnab'il chi'. Ay eb' sgana sq'uexan svayañil yab'ixal Cristo yic svach' somchajel e pensar. ⁸ Palta ec'nac oñxo calec vach' ab'ix yic colnab'il chi' d'ayex. Axo ticnaic, tato ay junoc mach tz'ec' yalel junocxo ch'oc c'ayb'ub'al, vach'chom a in tic, ma junoc ángel scot d'a satchaañ tzul alanoc, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. ⁹ Icha vutejnac valancan d'ayex junel, icha chi' svutej valanxib'at d'ayex ticnaic. Tato ay junoc mach tzec' alanel junocxo c'ayb'ub'al mañ lajanoc yed' jun e chanacxo, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. ¹⁰ Ayic svalanb'at juntzañ tic d'ayex, ¿tom in gana ste tzalaj junoc anima ved' e naani? Maay, añej Dios in gana stzalaj ved'oc. Mañ jab'oc tzin na' to stzalaj eb' ved'oc. Q'uinaloc a eb' anima in gana stzalaj ved'oc, mañ in schecab'oc am Cristo syal chi'.

A tas aj yochnac viñaj Pablo schecab'oc Cristo

¹¹ Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej tzeyojtaquejel junxo sval tic. A jun vach' ab'ix yic colnab'il sval tic, mañ yicoc anima. ¹² Mañoc d'a junoc anima in chanac, ma in c'ayb'ejnac, yujto añej val Jesucristo ac'jinac vojtaquejeli.

¹³ Eyab'nacxo chajtil vutejñac in b'a d'a yalañtaxo, ayic vac'annac och in b'a d'a sc'ayb'ub'al eb' vetisraelal. Nivan val yaelal vac'nac och d'a yib'añ eb' yicxo Dios. Vac'nac val vip in satanel eb'. ¹⁴ A d'a sc'ayb'ub'al eb' vetchoriab' chi', a inñej te jelan in d'a yichañ eb' lajan in q'uinal yed'oc, yujto vac'nac val och in pensar d'a sc'ayb'ub'al eb' co mam quicham. ¹⁵ Palta ayic manto in alji, a Dios sic'jinac inxo eli. Yuj svach'c'olal yavtejñac in och yicoc. Axo yic ix c'och stiempoal icha tas nab'il yuuj, ¹⁶ ix yac'an vojtaquejel Yuninal, yic vach' tzec' valel yab'ixal colnab'il d'a e cal a ex mañ ex israeloc tic. Slajvi chi', malaj junoc mach b'aj in c'anb'ej tas vach' tzin c'ulej. ¹⁷ Mañ in xid'nacocpaxec' d'a Jerusalén in c'umej eb' b'ab'laj ochnac schecab'oc Cristo d'a vichañ. Palta elarñichel b'at in can d'a yol yic Arabia. Slajvi chi', in c'ochxi d'a choñab' Damasco. ¹⁸ Ato d'a yoxil ab'il b'at in d'a Jerusalén, yic b'at vil viñaj Pedro, 15 c'ual ec' in yed' viñ. ¹⁹ Mañxa junocxo eb' schecab' Cristo in c'umej ta', añej viñaj Jacobo, viñ yuc'tac sb'a yed' Cajal Jesús in c'umej. ²⁰ D'a yichañ Dios svalb'at jun tic d'ayex, te yel tas sval tic.

²¹ Slajvi vec' d'a Jerusalén chi', in b'at d'a yol yic Siria yed' d'a yol yic Cilicia. ²² Axo eb' yicxo Cristo ay d'a yol yic Judea, manto in yojtacoclañ eb'. ²³ Toñejanto tz'alji yab' eb': A jun viñ ac'jinac och co yaelal d'a yalañtaxo, aton viñ snib'ejnac satanel jun c'ayb'ub'al chab'ilxo cuuj, a ticnaic, a viñ tzec' alanxiel yab'ixal, xchi eb' vuuj. ²⁴ Yuj chi', yal vach' lolonel eb' d'a Dios smasanil vuuj.

2

Tzalajñac eb' schecab' Cristo yed' viñaj Pablo

¹ ¹⁴ ab'ilxo chi', ichato chi' in b'atxi d'a Jerusalén chi', yed' viñaj Bernabé, ajun pax viñaj Tito b'at qued'oc. ² B'at in ta', yujto sch'ox Dios d'ayin to yovalil tzin b'ati. Ayic in c'och ta', a eb' scuchb'an eb' creyente, smolb'ej sb'a eb' ved'oc. Ata' val d'a eb' sch'ocoj chajtil yaj jun vach' ab'ix yic colnab'il svalel d'a scal eb' mañ israeloc chi'. Icha chi' vutej in b'a, talaj nab'añej vixtej in b'a in munlaji. ³ Axo viñaj Tito chi', aton viñ ajun ved'oc, vach'chom griego viñ, palta mañ ac'b'iloc plural viñ yac'ji circuncidar. ⁴ Yel toni, ay juntzañ eb' syaloch sb'a creyenteal, snib'ej eb' to ac'ji circuncidar viñaj Tito chi'. Palta a eb' chi', elc'altac och eb' d'a co cal, toñej smaclej yil eb' chajtil tz'aj quel d'a yalañ ley Moisés yuj Cristo Jesús. Yujto snib'ej eb' tzoñ canxi d'a yalañ jun ley chi'. ⁵ Palta maj co c'anab'ajej tas yal eb' chi', yujto malaj co gana sq'uexchaj jun vach' ab'ix te yel b'aj ix eyac'och e c'ool.

⁶ Palta a eb' cuchb'um yaj d'a eb', mañxa junocxo checnab'il yac' eb' d'ayin. Maj in na'a tato nivan yopisio eb', yujto a d'a sat Dios, lajan oññej co masanil. ⁷ Malaj tas yal eb' d'ayin, yujto nachajel yuj eb' to a Dios ac'jinac vopisio valanel vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' mañ israeloc, icha ajnac yac'ji yopisio viñaj Pedro yalanel vach' ab'ix yic colnab'il chi' d'a scal eb' israel. ⁸ A Dios ix yamc'ab'an viñaj Pedro chi' d'a scal eb' israel, añejtona', A' ix in yamc'ab'an d'a scal eb' mañ israeloc.

⁹ Axo viñaj Jacobo, viñaj Pedro yed' viñaj Juan, yel ton val nivan yelc'och eb' viñ d'a sat eb' creyente d'a Jerusalén chi', ix nachajel yuj eb' viñ to a Dios ac'jinac jun vopisio tic yuj svach'c'olal, yuj chi' co yamlaj co c'ab' yed' eb' viñ yed' viñaj Bernabé. Icha chi' yutej eb' viñ sch'oxani to sgana eb' viñ tzoñ b'at d'a scal eb' mañ israeloc, yach'an van smunlaj pax eb' viñ d'a scal eb' quetisraelal. ¹⁰ Añej jun yal eb' viñ d'ayori to sco nacot eb' meb'a'. Palta a jun chi', toxon in gana tzin c'ulej.

Tumajnac viñaj Pedro yuj viñaj Pablo d'a Antioquía

¹¹ Palta ayic yulec' viñaj Pedro d'a Antioquía, in tumej viñ d'a yichañ eb' smasanil, yujto mañ vach'oc yutej sb'a viñ. ¹² Yujto ayic sc'ochnaj viñ, sva viñ yed' eb' creyente mañ israeloc. Palta axo yic sc'och juntzañ eb' schecab' viñaj Jacob d'a Antioquía chi', yic'anel sb'a viñ, majxo valaj viñ yed' eb' mañ israeloc chi', yujto xiv viñ d'a juntzañ eb' aytooch spensar d'a ley Moisés. ¹³ Axo juntzañxo eb' israel creyentexo, sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj Pedro chi' eb'. Chab' sat yutej sb'a eb' yed' viñ. Yed' pax viñaj Bernabé, chab'sat yutej pax sb'a viñ yed' eb'. ¹⁴ Palta vila' to mañ vach'oc yutej sb'a eb' icha syal jun vach' ab'ix te yel, yuj chi' val d'a viñaj Pedro chi' d'a yichañ eb' creyente smasanil: A ach tic, israel ach, palta ina lajan a b'eyb'al yed' eb' mañ israeloc chi'. Mañ lajanoc tzutej a b'eyb'al icha sb'eyb'al eb' quetisraelal. Yuj chi', çtas yuj tzac' pural eb' mañ israeloc chi', yic lajan syutej sb'eyb'al eb' yed' eb' quetisraelal tic? xin chi' d'a viñ.

¹⁵ A ori tic, yirñtilal ori israel. Yuj chi', ichato mañ ori ajmuloc icha eb' mañ israeloc. ¹⁶ Palta cojtac to malaj junoc mach tz'och vach'il d'a yichañ Dios yujñej to sc'anab'ajej ley Moisés. Palta añej eb' tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool vach' d'a yichañ Dios chi'. Añejtona' ori pax tic, scac' paxoch Jesucristo chi' d'a co c'ool eyed'oc, yic vach' ori d'a yichañ. Yujñej cac'anoch Cristo chi' d'a co c'ool, vach' ori d'a yichañ Dios, mañ yujoc co c'anab'ajan ley Moisés chi'. Yujto malaj junoc mach vach' d'a yichañ Dios yujñej sc'anab'ajan tas syal jun ley chi'.

¹⁷ Co gana to yuj Cristo syal Dios to vach' ori d'a yichañ. Yuj chi', scheclajeli to a ori co masanil israel ori tic ay pax co mul. Palta çtom a Cristo tzoñ ac'anoch chuchal chi'? Maay. ¹⁸ Toxo ix vala' to mañxalaj yopisio jun ley chi'. Q'uinaloc svala' to tzato ochxi yopisio, scheclajelta to a in van yoch in mul. ¹⁹ A ticnaic, ichato chamnac ori d'a ley Moisés chi'. Yuj jun ley chi', ichato chamnac ori, yic vach' pitzan oriñxo d'a yichañ Dios. ²⁰ A ticnaic, a d'a yichañ Dios, d'uñb'ab'il ori q'ue d'a te' culus yed' Cristo. Yuj chi' mañxo ori pitzanoc ticnaic. Aton Cristo pitzan yajoch d'ayori. A tas sco c'ulej ticnaic, sco c'ulej yuj cac'an och Cristo Yuninal Dios d'a co c'ool. Sch'oxnac val to xajan ori yuuj, yujto yac'naccham sb'a cuuj. ²¹ Mañ vanoc valan d'ayex to nab'añej sch'oxnac svach'c'olal Dios d'ayori. Q'uinaloc tato yujto sco c'anab'ajej ley Moisés syalan Dios to vach' ori d'a yichañ, nab'añej am ix cham Cristo chi' cuuj.

3

Maxyal cac'anoch ley yipoc co c'ool

¹ A ex aj Galacia ex tic, te quistal tzeyutej e b'a. Ichato ix ac'ji e c'ool icha tz'utaj junoc anima yuj eb' ajchum, yic maxtzac e c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel. Ayic quec'nal ta', calnac val d'ayex chajtil ajnac scham Jesucristo d'a te' culus. Icha val to eyilnac schami. ² In gana to tze tac'vej

jun ol in c'anb'ej tic d'ayex, ¿yuj am to ix e c'anab'ajej ley Moisés, yuj chi' ix e cha Yespíritu Dios, ma yujto ix eyac'och jun ab'ix eyab'nac d'a e c'ool? ³ ¿Tas yuj te quistal tzeyutej e b'a? Yujto a d'a sb'ab'elal, ańej Yespíritu Dios eyac'nac och yipoc e c'ool. Axo ticnaic, e gana tzeyac' tz'acvoc e colnab'il yuj juntzań tas nunil tze c'ulej. ⁴ Mań jantacoc ix eyab' syail yujńej Cristo, palta ichato nab'ańej. Octom val mań nab'ańejoc ix eyab' syail. ⁵ A Dios yac'nac Yespíritu d'ayex, sch'oxannac juntzań tas satub'tac d'a e cal, mań yujoc e c'anab'ajan ley Moisés yac'nac Yespíritu chi' d'ayex, palta yujto eyac'nacoch jun vach' ab'ix alb'ilcan d'ayex d'a e c'ool, aton jun alb'ilcan d'ayex, yuj chi' ac'b'il d'ayex.

⁶ A vińaj Abraham, yac'nac val och Dios viń d'a sc'ool, yuj chi' ochnac viń vach'il d'a yichań Dios chi'. ⁷ Yuj chi', nachajocab'el eyuuj to a eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, aton eb' chi' d'a val yel yińtilalcan vińaj Abraham chi'. ⁸ Ayocto yalannaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani to ayex mań ex israeloc ol yal Dios to vach' ex d'a yichań, yujto ix eyac'och d'a e c'ool. Atax d'a peca' alb'ilcan vach' ab'ix d'a vińaj Abraham chi'. Aton jun tz'alan icha tic: Uuj ol vac' in vach'c'olal d'a junjun nación, xchicani. ⁹ Yuj chi', tato scac'och Dios chi' d'a co c'ool, lajan svach'c'olal sco cha icha ajnac schaan vińaj Abraham chi', yujto yac'nac och Dios chi' viń d'a sc'ool.

¹⁰ A eb' tz'ac'anoch ley Moisés yipoc sc'ool, aycot yoval sc'ool Dios d'a yib'ań eb'. Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios chi': Ańej och yoval sc'ool Dios d'a yib'ań jantacńej eb' max c'anab'ajanńej masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley tic, xchi. ¹¹ Palta chequel to malaj junoc mach vach' d'a yichań Dios yujńej sc'anab'ajej jun ley chi'. Yujto syal pax icha tic d'a Slolonel chi': A eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, vach' eb' d'a yichań. Yuj chi' ay sq'uinal eb' d'a junelńej, xchi. ¹² A jun ley chi', malaj syala' tato yovalil scac' val och Dios d'a co c'ool. Palta icha tic syala': A eb' sc'anab'ajanńej juntzań checnab'il tic, ol scha sq'uinal eb' yuuj, xchi.

¹³ Ay ton cot yoval sc'ool Dios d'a quib'ań yuj jun ley chi', palta a Cristo ix oń colanel d'a yol sc'ab' yoval sc'ool chi', yujto schanac och yoval sc'ool Dios chi' d'a yib'ań co q'uexuloc. Yujto syal d'a Slolonel Dios chi': A junoc mach sd'uńb'ajq'ue d'a te te', ay val cot yoval sc'ool Dios d'a yib'ań, xchi. ¹⁴ Icha chi' ix aj Cristo Jesús chi', yic vach' a svach'c'olal Dios yac'nac d'a vińaj Abraham d'a peca' chi' yed' d'ayoń yińtilal oń tic, a' tz'ac'jipax d'ayex a ex mań ex israeloc. Ańejtona', yujto ix cac'och Cristo d'a co c'ool, chab'il Yespíritu Dios cuuj co masanil, icha yutejnaccan yalani.

A ley Moisés yed' jun sti' Dios yalnaccani

¹⁵ Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej svalb'at d'ayex yuj co b'eyb'al a oń anima oń tic. A sco b'oan co trato yed' junoc anima, sb'ocan yumal, scac'ancanem smam co c'ab'. A jun chi' sch'oxani to yovalil ol elc'ochoc. Tato icha chi', malaj junoc mach syal sjuani, malaj pax junoc mach syal yac'anoch xicul. ¹⁶ A Dios, yac'naccan sti' d'a vińaj Abraham yed' d'a yińtilal chi'. Max yal-laj d'a Slolonel Dios chi': A juntzań eb' ińtilal, mań xchioc. Yujto mań tziytumoc eb' yińtilal b'aj yalnac. Palta yalnac icha tic: A ińtilal, xchi. Yujto junńej val jun yińtilal vińaj Abraham chi' b'aj yalnac, aton Cristo. ¹⁷ Aton jun tic tzin nib'ej svalb'at d'ayex to a Dios yac'nac strato yed' vińaj Abraham chi', sch'oxannac to yovalil ol elc'ochoc. Ayxo 430 ab'il yac'annaccan strato chi', ichato chi' ix ac'ji ley Moisés. Palta maj juvoclaaj jun trato chi' yuj jun ley chi'. A jun tas alb'ilcan yuj Dios

ayic yac'annaccan sti' chi', maj ec'laj yuj jun ley chi'. ¹⁸ Q'uinaloc yujñej sc'anab'ajan jun ley chi' eb' tz'elc'och jun tas ijanoch yac'an Dios chi' d'a eb', tato icha chi', mañ yujoc am yac'ancan sti' Dios chi' ix yalancan d'a eb'. Palta a sti' Dios yac'naccan d'a viñaj Abraham chi' to toñej ol siej jun chi' d'a eb'.

¹⁹ Palta ¿tas yopisio jun ley chi' tze na'a? A jun ley chi' ac'b'il yic vach' scheclajel smul junjun anima. Ayñej ton yopisio jun ley chi', masanto ix javi jun yíñtilal viñaj Abraham chi', aton d'a jun chi' yac'naccan sti' Dios chi'. A eb' ángel alannaccan jun ley chi', axo viñaj Moisés ac'annac c'axpaj d'a eb' anima. ²⁰ Palta a ticnaic, mañxo yovaliloc ay junoc mach tz'och sb'oumaloc yaj eb' anima yed' Dios, yujto junñej mach yac'naccan sti', aton Dios, junñej toni.

A yopisio ley

²¹ Palta a ley Moisés chi', mañ yajc'oloc sb'a yed' juntzañ tas yalnaccan Dios, ayic yac'annaccan sti' d'ayoñ. Q'uinaloc ay junoc ley syal yac'an co q'uinal tato sco c'anab'ajej, tzam yal Dios chi' to malaj co mul d'a yichañ. ²² Palta syal d'a Slolonel Dios chi' to a masanil anima, ayec' d'a yol sc'ab' chucal. Icha chi' syalcani yic vach' a eb' tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool, syal schaan jun q'uinal eb' altab'ilcan yuj Dios.

²³ Ayic manto ja jun mach scac'och d'a co c'ool, ay oñto ec' d'a yalañ jun ley chi'. Ichato yamb'il oñ yuj jun ley chi' masanto ix checlaj jun mach scac'och d'a co c'ool chi'. ²⁴ Yujto a jun ley chi', ay yopisio oñ scuchb'ani masanto ix ja Cristo. Axo ticnaic, vach' oñ d'a yichañ Dios, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. ²⁵ A ticnaic, mañxo oñ ayoc och d'a yol sc'ab' jun cuchb'annac oñ chi', yujto ayxo och Cristo d'a co c'ool.

²⁶ Yujñej to tzeyac'och Cristo Jesús d'a e c'ool qued'oc, yuj chi' yuninal exxo Dios, junxoñej eyaj yed' Cristo e masanil qued'oc. ²⁷ A jantac oñ tzoñ ac'ji bautizar d'a yic Cristo, junxoñej tzoñ aj yed'oc, axoñej sb'eyb'al Cristo chi' sco chaoch d'a quib'añ co b'eyb'alani. ²⁸ Mañxa yelc'ochi tato israel oñ, mato maay. Vach'chom checab' caji, ma munil quic co b'a, vach'chom vinac, ma ix, mañxa yelc'ochi, yujto junxoñej caj co masanil yed' Cristo Jesús. Icha val to junxoñej animail caj co masanil. ²⁹ Yujto yic exxo Cristo, yuj chi' yíñtilal exxo viñaj Abraham chi' qued'oc. Axo tas yalnaccan Dios to ol yac' d'ayoñ ol e cha qued'oc.

4

¹ In gana svalb'at junxo tic d'ayex: Q'uinaloc ay junoc uninab'il tz'icancan masanil tastac ay d'a smam. Vach'chom syiquejcan smasanil, palta ayic yuneto, lajan tz'ajcan icha junoc majan. ² Ayto mach tz'ac'an mandar, syilan tastac ay d'ay, masanto sja sc'ual ayic syalan smam to ay yalan yic d'a smasanil. ³ Añejtona' ichoñta'. A d'a yalañtaxo, ichato unin oñ, yujto oñ ac'ji mandar yuj b'eyb'al yic yolyib'añq'uinal tic. ⁴ Palta ayic ix c'och stiempoal, a Dios ix ac'ancot Yuninal, ix alji d'a jun ix ix icha tz'aj calji co masanil. Ix ac'ji mandar yuj ley Moisés. ⁵ Icha chi' ix aj yuleq'ui, yic tzoñ scolcanel d'a yalañ jun ley chi', yic tzoñ yic'och Dios yuninaloc.

⁶ A Dios ix ac'ancot Yespíritu Yuninal chi' d'ayoñ, yic scojtaquejeli to yuninal oñxo. Yuj Yespíritu ayoch d'ayoñ chi', scal d'a Dios icha tic: Mamin, xco chi. ⁷ Yuj chi' mañxo ichoc junoc checab' caji, yujto yuninal oñxo Dios yuj Cristo. Yuj chi' quicxo masanil tastac ol yac' Dios d'ayoñ.

Cusnac viñaj Pablo yuj eb' creyente

8 A d'a yalañtaxo, manto eyojtacoc Dios. Eyac'nac servil juntzañ comon dios, palta mañ diosoc. 9 Axo ticnaic, eyojtacxo Dios, más vach' scal icha tic to ojtacab'il exxo yuj Dios chi'. Yuj chi', ¿tas yuj tzex meltzajxi d'a juntzañ b'eyb'al malaj yelc'och chi'? ¿Tas yuj e gana eyac'anxi och e b'a d'a yalañ jun ley chi', tzeyac'anxi servil? 10 Ina tzato e c'anab'ajej juntzañ q'uiñ yic junjun sábado, juntzañ q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed' juntzañ q'uiñ yic smolchaj sat avb'en yed' juntzañxo q'uiñ tz'och d'a yuctaquil ab'il. 11 Yujto icha chi' tzeyutej e b'a, svac' pensar, talaj nab'añej in munlajel d'a e cal ta'.

12 Ex vuc'tac ex vanab', tzin tevi d'ayex to tzeyiq'uel e b'a d'a yalañ jun ley chi' icha ajnac vic'anelta in b'a a in tic. Yujto a in tic, ec'nac in d'a yalañ jun ley chi' icha tzeyutej e b'a chi' ticnaic.

Ayic vec'nac d'ayex ta', vach'ñej eyutejnac e b'a d'ayin. 13 Eyojtac to ayic vec'nac d'ayex d'a sb'ab'elal, yuj jun yab'il ochnac d'ayin yuj chi' cannac in valel jun vach' ab'ix yic colnab'il d'ayex. 14 Vach'chom eyab'nac syail ved'oc yuj jun in yab'il chi', palta maj in e patiquejel-laj, maj in e chaqueli. Icha scutej co chaan junoc yángel Dios, icha chi' eyutejnac in e chaani, ichato a Jesucristo e chanac. 15 Ayic vec'nac d'ayex chi', val yel te tzalajnac ex. Q'uinaloc tato yalnac, eyic'nac am elta yol e sat eyac'annac d'ayin. Palta, ¿b'aj ix c'och jun e tzalajc'olal chi' ticnaic? 16 ¿Tom scajc'olej co b'a eyed'oc yujñej to svalb'at jun c'ayb'ub'al te yel tic d'ayex?

17 Ay eb' nivanoc tzex xajanani, palta mañ yujoc e vach'iloc. A spensar eb' to toñej tzex smontejel eb' yic tzeyac'anoch e pensar d'a eb'. 18 Vach' toni tato ay mach b'aj scac'och co pensar, palta tato d'a co vach'iloc. Octom icha chi' tzeyutej e pensar d'a masanil tiempo d'ayin, mañocñej ayic ay in ec' eyed' ta'. 19 A exxo, icha val to vune' ex, svab' val syail eyuuj, icha junoc ix ix tz'ab'an syail yalji yune'. Ichañej chi' svab' syail eyuuj, masanto ol lajanb'oc e pensar yed' Cristo. 20 Octom ayinec' eyed' ta' ticnaic, yic mañ ichoc tic svutej valan d'ayex, palta maxtzac nachaj vuuj tas vach' valan d'ayex.

A ix Agar yed' ix Sara

21 A exxo, e gana to a ley Moisés tzex ac'an mandar. Palta ¿tom max e nacoti tas syal jun ley chi'? 22 Yujto syal yuj viñaj Abraham to ay chavañ yuninal viñ. Ay jun aljinac d'a ix Agar, ix schecab' eb'. Ay pax junxo aljinac d'a ix yetb'eyum viñaj Abraham chi', aton viñaj Isaac. A ix yetb'eyum viñaj Abraham chi', munil yic sb'a ix, malaj junocxo b'aj ochnac ix checab'oc. 23 A jun yune' ix schecab' eb' chi', toñej ix alji icha tz'aj yalji junjun anima. Axo junxo aljinac d'a ix munil yic sb'a yed' viñ yetb'eyum chi', yuj spoder Dios aljinac, yujto yac'naccan sti' Dios yuuj. 24 A yab'ixal eb' ix tic, ch'oxnab'il yaji. A chavañ eb' ix ix tic, a chab' strato Dios sch'oxel eb' ix. A ix Agar chi', sch'oxcot jun strato sb'onac d'a jun tzalan Sinaí. A eb' yic jun trato chi', ichato yune' ix yaj eb'. Checab' yaj eb' icha aj yec'nac ix. 25 A ix Agar chi', a jun tzalan Sinaí ay d'a yol yic Arabia sch'oxcot ix. A choñab' Jerusalén ayec' ticnaic, yicto tzalan Sinaí chi', yujto a eb' yic jun choñab' chi', ayoch eb' d'a yalañ smandar jun ley chi'. 26 Axo junxo Jerusalén ay d'a satchaañ, aton ay oñ yico'. Yuj chi', quic co b'a, maxtzac oñ ac'ji mandar yuj jun ley chi'. 27 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syalcan icha tic:

Vach'chom toxonton malaj une', palta tzach tzalaji. Mañ ojtacoc chajtil syail yalji unin, palta elocab' av yuj tzalajc'olal. Yujto a jun ix scan sch'ocoj, ec'alto sb'isul yune' ix ol aljoc d'a yichañ ix ay viñ yetb'eyum, xchicani.

²⁸ Ex vuc'tac ex vanab', lajan oñ icha viñtaj Isaac chi'. Yujñrej to yac'naccan sti' Dios, yuj chi' tzoñ och yuninaloc. ²⁹ Palta a d'a peca' chi', a viñ toñej aljinac icha tz'aj yalji junjun anima, yac'nac och yaelal viñ d'a yib'añ jun aljinac yuj spoder Yespíritu Dios chi'. Icha yutejnac sb'a viñ chi', icha chi' tzoñ utaj yuj eb' anima tz'ac'ji mandar yuj ley chi' ticnaic. ³⁰ Palta a Slolonel Dios chi', a' tz'alani: A ix checab' yaj tic, pechel ix yed' yune' tic, xchi ix Sara d'a viñtaj Abraham chi'. Yujto a jun yune' ix chi', malaj yalan yic schaan jab'oc tas yed' jun yune' ix yic sb'a sch'ocoj yed' viñ yetb'eyum chi', xchicani. ³¹ Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', mañ oñ lajanoc icha jun yune' ix checab' yaj chi'. Palta lajan oñ icha jun yune' ix munil yic sb'a yed' viñ yetb'eyum chi'.

5

Munil quicxo co b'a yed' Cristo

¹ A Cristo oñ colanelta d'a yalañ jun ley Moisés chi', yic vach' quicxoñej co b'a yed'oc. Yuj chi' tec'an tzeyutej e b'a, mañxo eyac'och e b'a d'a yalañ smandar jun ley chi', yujto lajan yed' junoc icatorz te al.

² Ab'ec tas sval a in Pablo in tic: Tato tze chaoch jun yechel yic circuncisión d'a e nivani, junelñrej malaj jab'oc tas ol e cha d'a Cristo.

³ Svalanb'at junxo tic d'ayex: A mach tz'ac'anoch jun circuncisión chi' yipoc sc'ool, yovalil sc'anab'ajej masanil tas syal d'a ley Moisés chi'. ⁴ A ex mach ex tze na'a to vach' ex d'a yichañ Dios yujto tze c'anab'ajej jun ley chi', a d'a Cristo, malaj eyalan eyico'. Mañxalaj svach'c'olal Dios ol e cha'a. ⁵ A oñxo, yuj Yespíritu Dios scac'och yipoc co c'ool to a Dios ol alanoc to vach' oñ d'a yichañ. Aton jun tic van co tañvani, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. ⁶ Tato junxoñej tzoñ aj yed' Cristo Jesús, mañxalaj yelc'ochi tato ac'b'il oñ circuncidar, mato maay. Añej jun tic ay yelc'ochi, tato scac'och Cristo d'a co c'ool, sco xajanej co b'a junjun oñ.

⁷ A d'a yalañtaxo, vach' ix eyutej e b'eyb'al. ¿Mach ix ac'an e c'ool yic maxtzac e c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel? ⁸ A Dios ix ex avtanoch yicoc, mañoclay Dios chi' ix ac'an e c'ool. ⁹ Tze na nab'i to yujñrej jab'oc yich pan, spajb'ib'at ixim harina smasanil. ¹⁰ Svac'och Cajalil yipoc in c'ool to mañ ol e vach' aq'uejoch e pensar d'a junocxo ch'oc c'ayb'ub'al. Yalñej mach eb' tz'ac'an e c'ool chi', a Dios ol ac'anoch syaelal eb'.

¹¹ Ex vuc'tac ex vanab', q'uinaloc añeja' valani to yovalil tz'ac'ji circuncidar junjun anima, max am in yac'och eb' vetisraelal d'a syaelal. Q'uinaloc icha chi' svutej valani, max am chichon sc'ool eb' d'a yab'ixal schamel Cristo d'a te' culus. ¹² Axo eb' tzec' ac'an e c'ool chi' yic tzex ac'ji circuncidar, tzoc val poljiel yic eb' chi' smasanil.

¹³ Ex vuc'tac ex vanab', avtab'il ex yuj Dios, yic vach' maxtzac ex can d'a yalañ smandar ley chi'. Palta mañ yujoc chi' syal eyac'lab'an e chuc pensaril. Más vach' tzeyac'laj servil e b'a, yujto tze xajanej e b'a. ¹⁴ Syic' sb'a ley Moisés masanil yuj jun checnab'il tic: Ichaocab' eya'ılan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. ¹⁵ Palta tato añeja' schichon e c'ool d'ayex junjun ex, ay smay ol eyac' lajvoquel e b'a junjun ex.

A Yespíritu Dios yed' co chuc pensaril

¹⁶ Svalanb'at junxo tic d'ayex: B'eyb'alejec icha sch'ox Yespíritu Dios. Tato icha chi', mañ ol e b'eyb'alej tas sgana e chuc pensaril. ¹⁷ Yujto a jun co chuc pensaril tic, yajc'ol sb'a yed' Yespíritu Dios. Axo Yespíritu chi', yajc'ol sb'a yed' co chuc pensaril. Yuj chi' ijan val max yal vach' tzeyutej e b'eyb'al icha e gana. ¹⁸ Palta tato van co c'anab'ajan icha sch'ox Yespíritu Dios chi', a ley mañxalaj yalan yic d'ayori.

¹⁹ A eb' sc'anab'ajan schuc pensaril chi', chequel yaj tas sc'ulej eb'. Tz'em eb' d'a ajmulal, sc'ulan juntzañ tas q'uixvub'tac eb' yed' snivanil. ²⁰ Syalan sb'a eb' d'a juntzañ comon dios. Sb'alan yetanimail eb'. Jelan eb' d'a juntzañxo tastac sna'a. Ajc'oltac syutej sb'a eb', ac'um oval eb'. Schichon sc'ol eb' d'a tas ay d'a junocxo anima. C'un scot yoval eb'. Sgana eb' añej eb' ay yelc'ochi. Sgana eb' spojel sb'a d'a macquiltaquil. ²¹ Syiloch sc'ool eb' d'a tas ay d'a junocxo anima. Smac'vi cham anima eb'. Uc'umañ eb'. B'uc'tzin anima eb'. Ay juntzañxo tas lajan icha sval tic sc'ulej eb'. Svalb'at d'ayex ticnaic, icha val vutejnac valan d'ayex d'a yalañtaxo to a eb' sc'ulan juntzañ sval tic, val yel malaj yalan yic eb' yoch d'a yol sc'ab' Dios.

²² Palta axo Yespíritu Dios tz'ac'an co xajanej co b'a, syac'anpax co tzalajc'olal, co junc'olal. Syac'an cac' techaj tas sja d'a quib'añ. Yuj Yespíritu chi', vach' scutej co b'a d'a eb' quetanimail, vach' scutej co pensar d'a eb', scac'an elc'och tas scala'. ²³ Nanam scutej co b'a. Yuj Yespíritu Dios chi', sco cachoch vaan co b'a. A juntzañ vach' b'eyb'al tic, malaj junoc ley scachani. ²⁴ A ori yic oriño Cristo tic, mañxalaj yelc'och co chuc pensaril yed' juntzañ schucal snib'ej. Ichato ac'b'ilxooch cuuj d'a te' culus. ²⁵ Yuj Yespíritu Dios chi' ay co q'uinal. Yuj chi', yovalil sco c'anab'ajej icha sgana Yespíritu chi'.

²⁶ Max yal-laj quic'ancharañ co b'a, max yal co tzuntzan co b'a junjun ori. Max yal-laj schichonoch co c'ool d'ayori junjun ori.

6

Co col-lajec co b'a

¹ Ex vuc'tac ex vanab', tato ay junoc mach sc'ulan chucal tzeyila', a exxo tze c'anab'ajej Yespíritu Dios tic, colvajañec d'ay, aq'uec sna' d'a ac'anc'olal, yic ol b'oxoc spensar. Tzeyilanpax e b'a junjun ex, talaj ayex pax ol e c'ulej chucal. ² Tze col-laj e b'a junjun ex, yic ol laj techaj eyuuj e masanil. Tato icha chi', van e c'anab'ajan sley Cristo.

³ Tato ay mach nivan yelc'och snaani, malaj pax yelc'ochi, munil a syixtej sb'a snaan jun chi'. ⁴ Yovalil sco na val junjun ori tas sco c'ulej. Tato icha chi', ol ja co tzalajc'olal yuj tas sco c'ulej chi', mañ yovaliloc sco lajb'ej tas sco sc'ulej yed' junocxo mach, tato más vach' quic d'a yichañ. ⁵ Yujto yovalil munil ol cac' entregar co cuenta junjun ori d'a Dios, ato syala' tas ac'b'il co c'ulej junjun ori yuuj.

⁶ A eb' tzoñ c'ayb'an d'a slolonel Dios, yovalil tzoñ colvaj cac'an juntzañ tastac vach' d'a eb'.

⁷ Mañ eyac' musansatil e b'a. Malaj junoc mach syal yac'an musansatil Dios. Yujto a icha tas scavej, a ol co jach'a'. ⁸ Icha pax chi', tato a chuc pensaril sco c'anab'ajej, ol co cha spac, aton chamel. Palta tato a sgana Yespíritu Dios sco c'anab'ajej, ol co cha spac d'a Yespíritu chi', aton co q'uinal d'a junelñej. ⁹ Yuj chi' vach'ñej scutej co b'eyb'al d'a masanil

tiempo, max yal tzoñ tzactzaji. Tato max cactejean co c'ulan vach'il, ayic ol ja stiempoal, ol co cha spac. ¹⁰ Yacb'an syal co colvaj d'a eb' quetanimail, yovalil vach' scutej co pensar d'a eb'. Axo d'a eb' yicxo Dios, ec'alxo val vach' scutej co colvaj d'a eb'.

Mañxa yelc'och jun circuncisión

¹¹ Ilec nab' val juntzañ nivac letra a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'ati. ¹² A eb' sgana tzex ac'an pural eyac'an circuncidar e b'a, a sgana eb' to vach' scan eb' d'a yichañ eb' anima. Malaj sgana eb' tz'ac'jioch syaelal icha tz'aj yac'jioch co yaelal a oñ ayñejoch co pensar d'a schamel Cristo d'a te' culus. Yuj chi' tzex yac' val pural eb'. ¹³ Vach'chom ac'b'il circuncidar eb', palta max sc'anab'ajejlaj ley Moisés chi' eb' smasanil. A eb' chi', sgana eb' tzex yac' circuncidar, yic vach' syic'chaañ sb'a eb' eyuuj, yic syal yalan eb' to yuj eb' ix ac'jioch jun yechel chi' d'a e nivanil. ¹⁴ Palta a inxo tic, malaj junoc tas b'aj syal vic'anchari in b'a. Añej schamel Cajal Jesucristo d'a te' culus b'aj tzin tzalaji. Yuj jun chi' mañxalaj yalan yic yolyib'ariq'uinal tic d'ayin. Ichato chamnacxoel jun chi' d'a vichañ. A inxo tic, ichato chamnac inxo el d'ay, yujto mañxalaj valan vic d'ay. ¹⁵ Taxoñej ac'b'il oñ circuncidar mato maay, malaj yalani. Añej val jun tic nivan yelc'ochi, tato q'uexmajnacxo co pensar. ¹⁶ A jantac eb' sc'anab'ajan juntzañ checnab'il tic, aton eb' israel d'a val yel, eb' schoñab' ton val Dios yaji. Yac'ocab' sjunc'olal Dios d'a eb', oc'ocab' pax sc'ool d'a eb'.

¹⁷ A ticnaic, malajocab' mach tzin ac'anxi cusoc. Yujto a juntzañ jech' ayoch d'a jun in nivanil tic, a sch'oxaneli to schecab' in Cajal Jesús.

¹⁸ Ex vuc'tac ex vanab', yac'ocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo D'A EB' AJ ÉFESO

Efesios sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnac b'at d'a eb' creyente d'a choñab' Éfeso. A jun carta tic, cha macarñ tas syala': B'ab'el macarñ, tz'el yich d'a capítulo 1 versículo 3 masanto d'a capítulo 3 versículo 21. A d'a tic syala' to junñej tz'aj yiglesia Cristo, aton eb' israel yed' eb' mañ israeloc. Yujto a d'a scal eb' chi', ata' sic'b'ilelta eb' schoñab' Dios, eb' to ac'b'ilxo lajvoc smul, colb'ilxoelta eb' d'a scal chuchal yuj Jesucristo. Axo Yespíritu Dios cajanxo och d'ayoñ, a sch'oxani to syaq'uelc'och sti' Dios yac'naccani.

Schab'il macarñ, schael d'a capítulo 4 versículo 1 masanto d'a capítulo 6 versículo 24. A d'a tic syal viñaj Pablo chi', to a eb' creyente d'a Éfeso chi', sch'oxel sb'a eb' yed' sb'eyb'al to junxoñej yaj eb' yed' Cristo. Tzijtum juntzañxo ch'oxnab'il ix yac'lab'ej viñaj Pablo yic junxoñej tz'aj yiglesia Cristo, ichato junxoñej nivanil yaj eb', axo Cristo icha sjolom yaj d'a yiglesia chi'. Lajan icha junoc pat sb'oi. Lajan icha junoc q'uen q'ueen tz'em yichoc junoc pat. A yiglesia Cristo lajan icha junoc ix ix ay yetb'eyum, axo Cristo chi' icha viñ yetb'eyum ix chi'. A Cristo xajanan eb' creyente, yuj chi' smoj val yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Tz'ac'ji stec'anil eb', yic stec'b'ej sb'a eb' d'a screyenteal.

Tz'elyich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex yiquexxo Dios d'a choñab' Éfeso, a ex ton ix eyac' val och Cristo Jesús d'a e c'ool. ² Yac'ocab' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayex ta', yac'ocab' pax sjunc'olal d'ayex.

A svach'c'olal Dios yuj Cristo

³ Calec vach' lolonel d'a co Mam Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, yujto ix yac' masanil juntzañ vach'il yic Espiritu d'ayoñ, aton juntzañ yic satchaarñ, yujto junxoñej caj yed' Cristo. ⁴ A Dios sic'jinac orñxo el yuj Cristo, ayic manto b'o yolyib'añq'uinal tic, yic vach' arñej ayoyñ yico', mañxa jab'oc co paltail d'a yicharñ. ⁵ Te xajan orñ yuuj, yuj chi' atax d'a yichb'anil snanaccani to ol orñ och yuninaloc yuj Jesucristo. Icha chi' ix el d'a sc'ool, ⁶ yic tz'alji vach' lolonel d'ay, yujto te nivan yelc'och svach'c'olal. Ix sch'ox val svach'c'olal d'ayoñ, yujto junxoñej caj yed' Yuninal, aton jun te xajan yuuj. ⁷ Yuj snivan vach'c'olal, ix orñ scolel yuj schamel Yuninal chi'. Icha chi' ix aj yac'ancan lajvoc co mul. ⁸ Yuj svach'c'olal ix yac' sjelanil d'ayoñ. Ix yac'an nachajel cuuj. ⁹ Ay val jun tas snanaccan Dios to ol sb'o icha d'a sgana. A d'a peca', malaj mach ojtannac jun tic. Palta a ticnaic a' tz'ac'an cojtaquejel tas sgana sb'o chi'. ¹⁰ Ayic ol c'och stiempoal, ol elc'och tas sgana chi'. Yujto ata' ol svach' aq'uejoch masanil mach yed' masanil tas d'a yalañ smandar Cristo. Vach'chom juntzañ ay d'a satchaarñ yed' pax juntzañ ay d'a yolyib'añq'uinal tic, junxoñej ol yutoc yac'anoch smasanil d'a yalañ smandar chi'.

¹¹ Atax d'a peca', sic'b'il orñxo el yuj Dios, yic ol co cha quic ol yac' d'ayoñ junjun orñ, yujto junxoñej caj yed' Cristo. Ol elc'och jun sgana Dios chi',

yujto sc'ulej masanil tas icha sgana, ¹² yic vach' cuuj tz'alji vach' lolonel d'a Dios yuj snivanil yelc'ochi, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool d'ayoñ a oñ co b'ab'laj aq'uejnac och Cristo yipoc co c'ool. ¹³ A exxo pax tic, ayic eyab'annac jun ab'ix te yel, aton yab'ixal co colnab'il, eyac'nac och Cristo d'a e c'ool qued'oc. Yuj chi' junxoñej ex aj yed'oc. Icha aj yac'annaccan sti' Dios chi', icha chi' ix aj yac'anoch Yespíritu d'ayex, icha tz'aj yac'jioch junoc sello d'a junoc tasi. ¹⁴ Yuj Yespíritu chi' cojtac to d'a val yel ol co cha jun quic ol yac' Dios d'ayoñ. Ato yic ol oñ svach' colanel a oñ yic oñxo tic, ato ta' ol svach' aq'uej co colnab'il, yic ol aljoc vach' lolonel d'ay yuj snivanil yelc'ochi.

Sc'annac sjelanil eb' creyente viñaj Pablo d'a Dios

¹⁵ Svab'i to tzeyac' val och Cajal Jesús d'a e c'ool. Tzab' e xajanan pax eb' yicxo Dios qued'oc. ¹⁶ Yuj chi', svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj ayic tzin lesalvi d'a juntac el. ¹⁷ Tzin c'an d'a sDiosal Cajal Jesucristo, aton co Mam te nivan yelc'ochi, yic ol yac' sjelanil d'ayex yuj Yespíritu, yic ol vach' nachajel eyuuj tas ac'b'il cojtaquejeli, yic ol e vach' ojtaquejel co Mam Dios. ¹⁸ Tzin c'an d'a Dios chi', yic sjac e pensar, yic snachajpaxel eyuuj tas ayoch yipoc co c'ool, yujto avtab'il oñ yuuj. Axo snachajel eyuuj to mañ jantacoc svach'il jun quic ol yac' d'ayoñ, yujto yic oñxo. ¹⁹ Tzin c'ananpax d'ay to tzeoyojaquejeli to te nivan spoder, masanil tas syal yuuj. Aton jun spoder chi' van smunlajoch d'ayoñ a oñ scac'och Jesucristo d'a co c'ool. Sch'oxnaqueli to te nivan spoder chi', ²⁰ ayic yac'annacxi pitzvoc Cristo d'a scal eb' chamnac, yac'annacxi em c'ojan d'a svach' c'ab' d'a satchaari. ²¹ Ata', a Cristo tz'ac'an yajalil d'a yib'ari eb' yajal smasanil, aton eb' mañ chequeloc, ma eb' ay spoder d'a satchaari. Yelxo val nivan yelc'och d'a yichari masanil eb' sb'inaj yuj yopisio chi', aton eb' ay yopisio yac'an mandar d'a jun tiempoal tic, ma d'a jun tiempoal toto ol javoc. ²² A spoder Dios chi' ac'annac och masanil tastac d'a yalari smandar Cristo. Yac'annac pax och yajaliloc yiglesia, ichato sjolom yaji. ²³ Icha tz'aj stz'actzitaj co jolom yuj co nivanil, icha chi' tz'aj stz'actzitaj Cristo yuj yiglesia, palta a Cristo chi' stz'actzitan masanil tastac.

2

Yuj svach'c'olal Dios tzoñ colchaji

¹ A d'a yalañtaxo, chamnac ex d'a yichari Dios yuj e mul yed' yuj e chucal. ² Yujto añej jun sgana yolyib'arñq'uinal tic tze c'anab'ajej, aton sgana viñ ay yopisio yac'an mandar d'a scal ic', aton viñ Satanás, viñ tz'ac'an sc'uloc eb' max c'anab'ajan Dios. ³ A d'a yalañtaxo, icha chi' cutejnac co b'a co masanil. Co c'ulejnac icha co gana. Añej d'a juntzari chucal snib'ej co nivanil tic b'aj cac'nacoch co pensar. Yujto añej co pensar chi' ac'jinac oñ mandar. Yuj chi', smoj val tz'ac'jioch jun nivan yaelal d'a quib'ari, icha ol aj yac'jioch d'a yib'ari juntzarixo anima. ⁴ Palta tz'oc' val sc'ool Dios d'ayoñ. Te xajan oñ yuuj. ⁵ Yuj chi', vach'chom chamnac oñ el d'a yichari yuj co chucal, palta ix yac' co q'uinal yed' Cristo. Yuj val svach'c'olal Dios chi' tzoñ colchaji. ⁶ A' ix oñ ac'anxi pitzvoc yed' Cristo Jesús. Axo d'a yichari, c'ojan oñxo em yed' Cristo chi' d'a satchaari. ⁷ Ato ol javoc sc'ual, a co Mam Dios ol ac'an ojtacajeloc to mañxo b'ischajb'enoc jantac svach'c'olal. Ol checlajel jun chi' yuj snivan vach'c'olal ix yac' d'ayoñ yuj Cristo Jesús. ⁸ Yuj val svach'c'olal Dios colb'il

oñxo, yujto ix cac'och Cristo d'a co c'ool. A jun b'aj ix cac'och d'a co c'ool chi', mañoc d'ayoñ ix paq'ui, palta a Dios ix ac'an d'ayoñ. ⁹ Mañ yujoc junoc tas vach' sco c'ulej tzoñ colchaji, yic malaj junoc oñ syal quic'anhaar co b'a. ¹⁰ A Dios ix oñ b'oanxi yuj Cristo Jesús, yic sco b'o juntzañ tas vach' nab'ilcan yuuj d'a yalañtaxo to sco b'eyb'alej.

Junñej caj yuj Cristo

¹¹ Yuj chi' a ex mañ ex israeloc, naeccoti tas eyaj d'a yalañtaxo. A eb' vetisraelal, yalnac eb' d'a e patic to mañ ex yicoc Dios, yujto mañ ex ac'b'iloc circuncidar. Yujto a eb' chi', syac'och jun yechel circuncisión eb' d'a snivanil. ¹² A d'a yalañtax chi', manto ayoc och Cristo eyed'oc. Malaj eyalan eyic qued' a oñ israel oñ tic. Malaj pax eyalan eyic d'a jun strato Dios yac'nac qued'oc ayic yac'annac sti'. Ayex ton ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, palta malaj junoc tas vach' eyac'nac och yipoc e c'ool, yujto manto ayoc och Dios eyed'oc. ¹³ Axo ticnaic, junxoñej eyaj yed' Cristo Jesús. Vach'chom a d'a yalañtaxo, ichato najat eyajcanel d'a Dios, palta a ticnaic lac'anxo ayex ec' d'a stz'ey, yujto elnaccan schiq'uil Cristo cuuj. ¹⁴ Añeja' a tz'ac'an junc'olal d'a co cal. A ex tic, a d'a yalañtaxo eyajc'ool e b'a qued' a oñ israel oñ tic. Palta a ix ac'an lajvoc jun oval chi'. Yuj chi' a d'a yichañ Dios, junxoñej choñab'il eyaj qued' ticnaic. ¹⁵ Yujto ayic ix cham Cristo chi', ix yiq'uel yopisio jun ley, aton juntzañ checnab'il tz'ib'ab'ilcani. Añejtona', junxoñej ix ex yutejcan qued'oc, junxoñej choñab'il caj d'a yichañ Dios ticnaic, yujto junñej caj yed' Cristo chi'. Icha chi' ix yutej yac'anoch junc'olal d'a co cal. ¹⁶ Ayic ix cham Cristo d'a te' culus, ix yac' lajvoc jun oval d'a e cal qued'oc. Yuj chi' junxoñej caj co masanil ticnaic. Añejtona', yuj schamel chi', ix och junc'olal d'a co cal yed' Dios.

¹⁷ A Cristo ul alannaquel vach' ab'ix yic junc'olal d'ayoñ co masanil. A' ulnaquec' yal d'ayex a ex najat eyajcanel d'a Dios yed' pax d'ayoñ a oñ lac'anxo cajec' d'ay. ¹⁸ Yuj chi' vach'chom israel oñ, mato maay, yuj Cristo ayxo calan quic calan co b'a d'a co Mam Dios ticnaic, yujto junñej Yespíritu ix yac'och d'ayoñ. ¹⁹ A d'a yalañtaxo, icha juntzañ eb' ch'oc choñab'il eyaj d'a yichañ Dios, yujto mañ ex schoñab'oc. Axo ticnaic, mañxo ichoc ta' eyaj d'ay. Yujto schoñab' exxo yed' masanil oñ yicoñxo ticnaic. Yuninal exxo pax qued'oc. ²⁰ Icha junoc pat ix b'oi, icha chi' eyaji. A oñ schecab' oñ Jesús tic yed' juntzañix eb' schecab' Dios, ichato a oñ cac'nac em cimientaal yich. A exxo, ichato a ex latz'b'ab'il ex q'ue d'a yib'añ. Axo Jesucristo, icha junoc q'uen q'ueen tz'emcan yipumaloc yich junoc pat, icha chi' yaj d'ayoñ. ²¹ Icha q'uen q'ueen van slatz'jiq'ue d'a yib'añ jun q'uen yich pat chi', te vach' tz'aj slatz'jiq'uei, icha chi' caj d'a Cristo co masanil, yic tzoñ och stemploc Dios Cajal, yicñej yaji. ²² A d'a yalañ mañ ex ichoc ta'. Axo ticnaic, junxoñej eyaj yed' Cristo. Van eyoch stemploc co Mam Dios qued'oc, yic tzoñ och scajnub'oc Yespíritu Dios.

3

Yalnac yab'ix eb' mañ israeloc viñaj Pablo

¹ Yuj val juntzañ ix val tic, tzin lesalvi eyuuj. A in Pablo in tic, preso vaji, yujto svac' servil Cristo Jesús d'a e cal a ex mañ ex israeloc. ² Ina eyojtaxo to a Dios ac'annac och jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a yol in c'ab' yujñej svach'c'olal, yic svalel d'a e cal. ³ A jun mañ ojtaxab'iloctaxon d'a yalañ, a Dios ix ch'oxan d'ayin. Ix yac'an vojtaquejeli. A jun tic, toxo

ix val jab' d'ayex d'a jun in carta tic. ⁴ Ayic ol eyilan jun van in tz'ib'anb'at tic, ol nachajel eyuuj to vojtaxco juntzañ c'ayb'ub'al yic Cristo, yujto a Dios ix ch'oxan d'ayin. ⁵ A d'a yalañtaxo, maj ac'ji ojtacajel juntzañ tic, icha ajnac yac'ji cojtaquejel a oñ sic'b'il oñ el schecab'oc tic yed' juntzañixo eb' tz'alanel slolonel Dios yuj Yespíritu. ⁶ Ix ac'ji cojtaquejeli to a ex mañ ex israeloc, ay eyalan eyic qued' a oñ israel oñ tic d'a svach'il Dios syac' d'ayoñ. Junxoñej animail eyaj qued'oc d'a yichañ Dios. A jun sti' Dios ac'b'ilcan d'ayoñ, junñej tz'aj e chaan qued'oc yuj Cristo Jesús. ⁷ Yuj svach'c'olal Dios yac'nac vopisio, yic svalel jun vach' ab'ix tic d'a e cal. Icha chi' yutejnac in yed' spoder. ⁸ Jantacñej eb' yicxo Dios ved'oc, yelxo val ec'al yelc'och eb' d'a vichañ. Palta yuj svach'c'olal Dios yac'nac vopisio tic. Yuj chi', ec'nac in valel d'a e cal a ex mañ ex israeloc to te nivan svach'il Cristo. ⁹ Ix yac' pax vopisio yic' svac' yojtaquejel eb' schoñab' smasanil tas spensar. A jun spensar chi', atax yic manto sb'o masanil tastac snaannaccani. C'ub'ab'il taxon el yuj Dios chi' d'a yichb'anil, axo ticnaic ix yac' vopisio valaneli. ¹⁰ A spensar Dios chi' to a jantacñej eb' ayoch yajalil d'a satchaañ yed' eb' ay yopisio ta', ayic syilan eb' chajtil caj a oñ yiglesia oñixo tic, svach' nachajel yuj eb' to mañ jantacoc sjelanil Dios chi'. ¹¹ Yujñej Cajal Jesucristo ol elc'och jun snanaccan chi' ayic manto sb'o yolyib'añq'uinal tic. ¹² Yuj Cajal Jesucristo chi' ayxo calan quic calan co b'a d'a Dios. Maxtzac oñ xiv co lesalvi d'ay, yujto a' ayxo och yipoc co c'ool. ¹³ Yuj chi' tzin tevib'at d'ayex, yic max eyac' somchaj e pensar yuj jun yaelal ix ja d'a vib'añ yuj e vach'iloc. A juntzañ yaelal chi', a' sch'oxani to te nivan eyelc'och d'a yichañ Dios.

Xajan oñ yuj Cristo

¹⁴ Yuj chi' tzin em cuman d'a yichañ co Mam Dios. ¹⁵ A' ch'oxnab'il yaji, tas yopisio junjun macañ eb' mamab'il d'a yolyib'añq'uinal tic yed' d'a satchaañ. ¹⁶ Mañ jantacoc svach'il co Mam Dios chi'. Yuj chi' tzin c'an d'ay yic svach' aq'uejoch stec'anil e pensar, yic svach' aq'uej pax spoder d'ayex yuj Yespíritu. ¹⁷ Tzin c'ananpax d'ay to svach' aq'uejoch cajan Cristo d'ayex, yujto ix e yac'och e c'ol d'ay. Icha chi' ol aj e tec'b'an e b'a, tato tze xajanej Dios yed' eb' quetanimail. Icha junoc te te' tzijtum sch'añal yib', icha chi' ol ex ajoc. ¹⁸ Axo svach' nachajel eyuuj yed' eb' yicxo Dios smasanil to te xajan oñ val yuj Cristo chi'. ¹⁹ Vach'chom malaj b'aq'uiñ ol nachajel cuuj jantac val tzoñ sxajanej, palta in gana tzeyojtaquej val eli. Añejtona' in gana to svach' tz'acvioch cajan Dios d'ayex.

²⁰ A ticnaic, calec vach' lolonel d'a Dios, yujto a tas sco c'an d'ay, ma junoc tas toñej sco na'a, syalñej yuuj, yujto te nivan spoder smunlaj d'ayoñ. ²¹ Nivanocab' yelc'och Dios cuuj d'a masanil tiempo a oñ yiglesia oñixo tic yed' pax yuj Cristo Jesús. Amén.

4

Yuj Yespíritu Dios junñej pensaril tzoñ aji

¹ A in tic, preso vaji, yujto svac' servil Cajal Jesús. Svalb'at d'ayex to vach'ñej tzeyutej e b'a. Smoj icha chi', yujto a Dios avtannac ex och yicoc. ² Ennaquil tzeyutej e b'a, vach' pax tzeyutej e pensar. Tzeyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex. Nivan tzeyutej e c'ool junjun ex. Añejtona', slaj e

xajanej e b'a. ³ Tzeyac' val e yip, yic junc'olal tzex aji, yic mañ ol ixtax el e junñej pensaril syac' Yespíritu Dios. ⁴ Yujto a oñ tic, ichato junñej animail caji. Junñej Espíritu ayoch d'ayoñ. Junñej tas ayoch yipoc co c'ool, aton b'aj avtab'il oñ och yuj Dios. ⁵ Junñej Cajal. Junñej c'ayb'ub'al b'aj scac'och co c'ool. Junñej tas syalelc'och co bautismo co chanac. ⁶ Añejtona', junñej Dios, aton co Mam co masanil. A' tzoñ ac'an mandar co masanil, tzoñ syamc'ab'an pax junjun oñ. A' ayoch d'ayoñ co masanil.

⁷ Palta ch'oc'h'oc copisio, ato syala' tas syac' Cristo d'ayoñ junjun oñ.

⁸ Yuj chi', syal icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Ayic ix q'uex d'a satchaari, a eb' icha presotaxon yaji, ix yic'b'at eb' yed'oc.

Añejtona' syac' pax yopisio eb' anima, xchi.

⁹ Svalb'at d'ayex tas syalelc'och jun syal chi': Ix q'uex d'a satchaari. Syal icha chi', yujto ayic manto paxq'ue Cristo d'a satchaari, xid'naquem d'a sjulal yich lum luum. ¹⁰ A jun xid'naquem chi', añejtona' a' paxnacq'ue masanto d'a schaaril satchaari chi', yic svach' b'oel masanil tas yuuj.

¹¹ Yuj chi', a tz'ac'an copisio junjun oñ. Ay oñ schecab' caji. Ay oñ syac' calel slolonel. Ay oñ scalel vach' ab'ix yic colnab'il. Ay oñ squil eb' quetcreyenteal, sco c'ayb'an eb'. ¹² Icha chi' ix yutej yac'an copisio junjun oñ, yujto yic oñxo, yic scac' servil, yic svach' tec'c'aj co pensar a oñ icha snivanil Cristo caj tic. ¹³ Icha chi' tzoñ yutej, yic vach' junlajan ol aj cac'an och d'a co c'ol co masanil. Axo co vach' ojtacanel Yuninal Dios chi', yic stec'c'aj co pensar icha stec'anil spensar Cristo. ¹⁴ Tato icha chi' caji, mañ ol somchajel co pensar yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al tz'alji. Mañ ol oñ ac'joc pax musansatil yuj juntzañ eb' jelan yesani yic tzoñ yic'b'at eb' d'a junoc ch'oc c'ayb'ub'al. Mañ lajanoc pax ol oñ aj icha eb' unin c'un somchajel spensar, ma icha junoc barco toñej stz'eytz'onec' yuj ic'.

¹⁵ Palta a oñ tic, añej juntzañ tas yel tz'alji sco b'eyb'alej, yujto sco xajanej co b'a. Yovalil tzoñ tec'c'aji, yic lajan tzoñ aj yed' Cristo, yujto icha yaj co jolom, icha chi' yaj d'ayoñ. ¹⁶ A oñxo tic, ichato snivanil caji. A co nivanil tic yamyumb'a yaj yed' sch'añal. Ayic vach' yaj junjun macaari, te vach' smunlaji. Icha chi' caj yed' Cristo chi', yujto a' tz'ac'an quip co masanil. Ayic tzoñ munlaj junjun oñ d'a smojal, svach' tec'c'aj co pensar co masanil, sco vach' xajanan pax co b'a.

Sco cha q'uexmaj co pensar

¹⁷ A juntzañ ol valb'at tic d'ayex, aton schecnab'il Cajal Jesús: Mañixo lajanoc tzeyutej e b'a icha eb' mañ ojtannacoc Dios, yujto ic'b'ilb'ey sb'eyb'al eb' yuj juntzañ pensar malaj b'aj sc'anab'ajaxi. ¹⁸ A spensar eb', te q'uic'alq'uinal yaji. Najat yajel eb' d'a jun q'uinal syac' Dios d'a junelñej. Yuj spitalil eb' max nachajel jab'oc yuj eb'. ¹⁹ Max q'uixvi jab'oc eb'. Comonñej tz'em eb' d'a ajmulal. Comonñej sc'ulej yalñej tas chucalil eb'. ²⁰ Palta a exxo, mañ ichoc ta' ix aj e c'ayb'an yic Cristo. ²¹ Yujto a ex tic, eyab'nac yab'ixal Cristo chi', eyojtac pax e b'eyb'alani a to a yalan sc'ayb'ub'al te yel yac'nac e c'ayb'ej chi'. ²² A jun eyicham b'eyb'al d'a yalaritaxo, tzex ixtaj yuuj, yujto tze c'ulej juntzañ tas tze nib'ejochi. Yuj chi' yovalil tze vach' actejcan jun eyicham b'eyb'al chi'. ²³ Yuj chi', yovalil tze vach' b'oej e pensar d'a junjun c'u. ²⁴ Yovalil tze cha q'uexmaj e pensar, tze chaan junxo ac' pensar sb'o Dios icha sgana. Tato icha chi', tojol ol eyutoc e b'a, te vach'ñej ol aj e b'eyb'al. ²⁵ Yuj chi', mañixo eyeslaj e ti'oc junjun ex, añej val junoc tas te yel tzeyala', yujto junñej animail caj co masanil.

²⁶ Ayic scot eyoval, mañ e c'ulej junoc chucal yuj jun eyoval chi'. Max yal añeja' yajcot eyoval tz'em c'u. ²⁷ Tato ayñejcot eyoval chi', ol eyac' slugar viñ diablo sjuanel e pensar.

²⁸ Tato ayex mach ex elc'um ex d'a yalañtaxo, mañxo ex elc'ancoc ticnaic. Más vach' tzex munlaj d'a junoc munlajel vach', yic vach' ol yal e colvaj d'a eb' malaj yico'.

²⁹ Mañ eyal juntzañ chucal lolonel. Añej juntzañ lolonel vach' tzeyala', yic sb'o spensar eb' tz'ab'an tas tzeyal chi', axo svach' tec'c'aj eb' chi' eyuuj. ³⁰ Mañ eyac' cus Yespíritu Dios cajanoch d'ayex junjun ex. Yujto icha tz'aj yac'jioch junoc sello d'a junoc tasi, icha chi' ix aj yac'jioch d'ayon' junjun on'. Yuuj scheclajeli to yic on'xo Dios, masanto ol ja jun c'ual ayic ol co vach' chaan co colnab'il.

³¹ Actejecan masanil e chichonc'olal yed' e c'ac'alc'olal. Mañ comonoc schach'i e sat scot eyoval. Añejtona', mañ comonoc sq'ue e jaj e tumvaji. Actejecan e c'ulan masanil tas chuc. ³² Vach' tzeyutej e pensar d'ayex junjun ex. Slaj oc' e c'ool d'ayex junjun ex. Añejtona', tzeyac'laj nivanc'olal e b'a, icha ix aj on' yac'an nivanc'olal Dios yuj Cristo.

5

A tas scutej co b'eyb'al

¹ A ticnaic yuninal on'xo Dios, xajanab'ilon'xo yuuj. Yuj chi' icha syutej sb'a, yovalil icha chi' scutej co b'a. ² Sco xajaneñrej co b'a icha ix aj on' xajanan Cristo ayic ix cham cuuj. Icha noc' calnel smiljicham silab'il yuj mul, sumumi sjab' d'a Dios, stzalaj val yed'oc, icha chi' ix aj smiljicham Cristo chi' yuj co mul.

³ A ticnaic, yicon'xo Dios. Yuj chi', a val ajmulal, ma yalñej tas chucal sc'ulej eb' anima yed' snivanil, ma pec'al, mañxo smojoc calub'tañani. ⁴ Añejtona', max yal calan juntzañ tas q'uixvub'tac yalji, ma juntzañ chucal lolonel. Yujto a juntzañ chi', mañ smojoc calani. Aocab' ac'oj yuj diosal scac' d'a Dios d'a yichañ to scala'. ⁵ Cojtacxo to a eb' tz'emñej d'a ajmulal yed' eb' sc'ulan yalñej tas chucal yed' snivanil, eb' pec' tumin, malaj yalan yic eb' yoch b'aj ol yac' yajalil Cristo yed' Dios. Yujto a eb' pec' tumin chi', a d'a yichañ Dios, ichato sdiosal jun chi' eb'. ⁶ Mañ eyac' ac'joc musansatil e b'a yuj eb' tz'alani to malaj yovalil co c'ulan juntzañ sval tic. A tas syal eb' chi', malaj yelc'ochi, yujto ol cot jun nivan yaelal yuj yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb' sc'ulan juntzañ chi'. ⁷ Yuj chi', xe comon aq'uejtaoch e b'a yed' eb'.

⁸ A d'a yalañtaxo, ichato a d'a scal q'uc'alg'uinal ayon' ec' yuj co chuc b'eyb'al. Axo ticnaic, ichato ayon'xo ec' d'a scal saquilq'uinal, yujto junxon'ej caj yed' Cajal Jesús. Yicon'xo jun ay yic saquilq'uinal chi' ticnaic, yuj chi' yovalil vach' scutej co b'eyb'al. ⁹ Tato yel yicon'xo jun aj saquilq'uinal chi', vach'ñej scutej co b'a, tojol scutej co b'a. Añej val tas yel scala'. ¹⁰ Aocab' juntzañ tas vach' d'a sat Dios sco b'eyb'alej. ¹¹ Mañ eyac'och e b'a d'a scal juntzañ tas sc'ulej eb' ayto ec' d'a scal q'uc'alg'uinal, yujto a tas sc'ulej eb' chi', malaj svach'il. Más am vach' tze ch'oxeli to malaj yelc'och juntzañ chi'. ¹² Yujto a juntzañ tas sc'ulej eb' d'a c'ub'eltac chi', vach'chom ton'ej scala', te q'uixvelal. ¹³ Palta a jantacñej tas sc'ulej eb' chi', ol ac'joc proval yuj jun saquilq'uinal yic Dios, axo scheclajelta chi'. Yujto a jun saquilq'uinal chi', a tz'ac'an checlajel masanil tasi. ¹⁴ Yuj chi' ay jun tz'alan icha tic:

A ach ichato vaynac ach, aq'uel a vayañ. Q'ueañ vaan d'a scal eb' icha chamnacto, yic ol yac' saquilq'uinal Cristo d'ayach, xchi.

¹⁵ Yuj chi', tzeyil val e b'a yed' tas tze c'ulej, mañ ichoc eb' malaj spensar d'a yichañ Dios tzeyutej e b'a. Ayocab' e pensar. ¹⁶ Tzeyac' val eyip d'a yic Dios, yacb'an ayto jab'oxo tiempo, yujto a jun tiempoal tic, ayxo smay. ¹⁷ Mañ quistaloc tzeyutej e b'a. Aq'uec eyip e naaneli tas val sgana Dios d'ayori. ¹⁸ Mañ ex och uc'umañil, yujto tz'ixtaxel co pensar yuj añ. Más vach' a Yespíritu Dios tze vach' chaejoch yac' yajalil d'ayex. ¹⁹ Ayic tze molb'an e b'a, tze b'itej juntzañ salmo, himno yed' juntzañxo b'it yic Dios. Ayic tzex b'itani, tzeyal vach' lolonel d'a Cajal Jesús d'a smasanil e c'ool. ²⁰ A d'a sb'i Cajal Jesucristo scac' yuj diosal d'a Dios co Mam yuj yalñej tas sja d'a quib'añ.

A schecnab'il Dios d'ayori

²¹ Tze chaoch d'a eyib'añ e c'anab'ajan tas tzeyal junjun ex, yujto ayori och d'a yalañ smandar Cristo.

²² A ex ix ex ayxo eyetb'eyum, tze chaoch d'a eyib'añ e c'anab'ajan tas syal eb' viñ, icha tzeyutej e b'a d'a Cajal Jesús. ²³ Yujto a viñ eyetb'eyum chi', ichato e jolom yaj viñ, icha Cristo sjolomal yaj d'a yiglesia. Añejtona', co Columal paxi, ichato snivanil caji. ²⁴ Icha syutej iglesia sc'anab'ajan d'a Cristo, ichaocab' chi' eb' ix ix, c'anab'ajumocab' syutej sb'a eb' ix d'a viñ yetb'eyum d'a smasanil.

²⁵ A exxo vinac ex ayxo eyetb'eyum, tze xajanej eb' ix, icha syutej Cristo xajanan yiglesia. A' ix yac'cham sb'a cuuj, ²⁶ yic tzoñ yic'och yicoc yuj ori sach'itan d'a a' yed' d'a slolonel. ²⁷ Icha chi' ix ori yutej a ori yiglesia ori tic, yic te vach' ori, ayic ol ori c'och d'a yichañ. Mañxa jab'oc b'aj ñic'chimtac, te d'ajaji yilji. ²⁸ Añejtona', a ex ayxo eb' ix eyetb'eyum chi', icha chi' tzeyutej e xajanan eb' ix. Tato tze xajanej eb' ix, syalelc'ochi, a e nivanil van e xajanani. ²⁹ ¿Toc val ay junoc mach schichonoch sc'ool d'a snivanil? Co masanil sco ya'ilej val co nivanil chi', scac'anpax servil. Icha chi' tzoñ yutej Cristo a ori yiglesia ori tic, ³⁰ yujto ichato snivanil caji. ³¹ Yuj chi', a viñ vinac, syactejcan smam snun viñ, yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. Axo eb' schavañil, junxoñej nivanil tz'ajcan eb', xchican d'a Slolonel Dios. ³² A d'a juntzañ lolonel tic scheclajel jun c'ayb'ub'al te nivan yelc'ochi, aton jun ch'oxb'ilxo yuj Dios. Sval jun tic yuj tas yaj Cristo yed' yiglesia. ³³ Añejtona' syalanpax d'ayex a ex vinac ex ayxo eb' ix eyetb'eyum to tze xajanej eb' ix, icha tzeyutej e xajanan e nivanil. Syalanpax d'ayex a ex ix ex ayxo eyetb'eyum, nivanocab' yelc'och viñ eyetb'eyum chi' d'ayex junjun ex.

6

¹ A ex uninab'il ex, c'anab'ajejec e mam e nun. Te vach' d'a yichañ Cajal Jesús tato icha chi' tzeyutej e b'a. ² Ay jun schecnab'il Dios tz'alan icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'ayex, xchi. Aton jun b'ab'el checnab'il tic b'aj yac'naccan sti' Dios yuj tas syac' d'ayori, tato sco c'anab'ajej. Syalani: ³ Tato icha chi', ec'alxo svach'il eyico' yic vach' snajath'i e q'uinal d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi.

⁴ A exxo mamab'il ex, mañ e tzuntzejcot yoval eb' eyuninal, palta to tze q'uib'tzitej eb', tze cachan eb'. Tze c'ayb'anpax eb' d'a sc'ayb'ub'al Cajal Jesús.

⁵ A exxo checab' eyaji, tze c'anab'ajej tas syal e patrón. Ayocab' yelc'och eb' d'a e sat, tzex xiv d'a eb'. D'a smasanil e c'ool tzex munlaj d'a eb', yujto ichato a d'a Cristo van e munlaji. ⁶ Mañocřej van ex yilan eb' tzex munlaji, yic stzalaj eb' eyed' e naani. Palta tzex munlaj d'a smasanil e c'ool icha sgana Dios, yujto aton Cristo van eyac'an servil. ⁷ Tzex munlaj val d'a tzalaje'olal, yujto a d'a Cajal Jesús van e munlaji, mañoc d'a junoc anima. ⁸ Yujto cojtacxo to vach'chom checab' caji, ma munil quic co b'a, palta ol co cha spac quic junjun ori d'a Cajal Jesús. Ato syala' tastac vach' sco c'ulej junjun ori.

⁹ A exxo patrón ex, icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb' checab' yaj d'ayex. Mañ ovoc tzeyutej e b'a d'a eb'. Tze nacoti to ay jun d'a satchaari tzex ac'an mandar yed' eb', aton Cajal Jesús. A d'a yichaari Cajal chi', lajanreje yelc'och yed' eb'.

Tec'an val tzeyutej e b'a

¹⁰ A ticnaic tec'an val scutej co b'a d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. Ochocab' co tec'anil yuj spoder. ¹¹ Co chaec juntzari tas syac' Dios d'ayori. Aton juntzari icha syamc'ab' eb' soldado, yic vach' syal co tec'b'an co b'a d'a viñi diablo, ayic syac'lan viñi ori yac'an ganar yed' sjelanil. ¹² Yujto mañoc yed' eb' anima van cac'an oval, palta a yed' juntzari enemigo sc'ulan chucal ay yopisio d'a scal ic', a yed' eb' van cac'an oval. Aton eb' chi' ay yopisio yac'an mandar, ayoch eb' yajaliloc chucal d'a yolyib'arñq'uinal tic. ¹³ Yuj chi', ichaocab' junoc soldado sc'anan syamc'ab' yic oval, ichaocab' chi' scutej co yamc'ab'an juntzari tas syac' Dios d'ayori, yic tec'an scutej co b'a, ayic sjavi junoc chucal. Tato sco tec'b'ej co b'a, arijeja' tec'an ori ayic ol lajvoc oval chi'. ¹⁴ Yuj chi', tec'an scutej co b'a. Scac' val och co pensar d'a jun lolonel te yel icha eb' soldado syac'och cincho yic oval. Co chaec jun stojolal syac' Dios d'ayori, yic lajan tzoñ aj icha eb' soldado scol sb'a yed' jun q'uen pichul syac'och eb' d'a sñi' sc'ool. ¹⁵ Icha eb' soldado syac' lista sb'a, syac'anoch xañab', ichaocab' pax chi' scutej cac'an lista co b'a yed' co pensar, yic tzoñ b'at calel vach' ab'ix yic junc'olal. ¹⁶ Axo junxo tic, más yovalil to sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, sec yuj chi' max ori yamchaj yuj viñi diablo, ayic syac'an oval viñi qued'oc. Ichato sjulcot juntzari te te' viñi ayoch sc'ac'al d'ayori. Tato sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, lajan ori icha eb' soldado yamb'ilocho smaclab' jul-lab' yic max yamchaj sjulji. ¹⁷ Scac'och yipoc co c'ool to colchajnac oriño. Tato icha chi', lajan ori icha eb' soldado c'oxb'il jun q'uen xumpil vuuj. Axorej slolonel Dios ac'b'il d'ayori yuj Yespíritu scac'lab'ej icha syutej eb' soldado yac'lab'an yespada. ¹⁸ Arijejtona' tzoñ lesalvi d'a Dios d'a masanil tiempo yed' spoder Yespíritu, sco c'anan tas d'ay. Scac' val och co pensar co lesalvi. Mañ ori tzactzajoc. Lesalvaritec yuj jantacrej eb' yicxo Dios qued'oc. ¹⁹ Tzex lesalvi pax vuuj, yic ol yac'pax Dios nachajel vuuj tas ol vala', sec yuj chi' arijeja' tec'an ol vutoc in b'a valanel vach' ab'ix, aton jun ch'oxb'il yuj Dios d'ayori. ²⁰ A Dios ac'jinac vopisio valanel jun ab'ix tic, yuj chi' preso vaj ticnaic. Lesalvaritec vuuj, yic arijeja' tec'an ol vutoc in b'a valaneli, icha sgana Dios chi'.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' aj Éfeso

²¹ A viñi cuc'tac Tiquico, xajanab'il val viñi cuuj. Tec'an val smunlaj viñi qued' d'a yic Cajal Jesús. A viñi ol b'at alan d'ayex tas vaj d'a tic yed' tas van in c'ulani. ²² Yuj chi' tzin checb'at viñi d'ayex ta', yic a viñi ol alanoc tas

caji, sec yuj chi' ol ex tzalaj cuuj. ²³Yac'ocab' sjunc'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayex ta', tze xajanan e b'a. In gana tze vach' aq'uejoch Dios chi' d'a e c'ool. ²⁴Jantac'nej eb' xajanan Cajal Jesucristo d'a masanil tiempo, ayocab' svach'c'olal Dios d'a eb'.

A Scarta San Pablo D'A EB' AJ FILIPOS

Filipenses sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnac b'at d'a jun Iglesia yic'naquel yich viñ d'a Macedonia d'a yol yic Europa. Preso yaj viñ ayic ix stz'ib'an jun carta tic viñ. Ay juntzañxo eb' yetmunlajvumal viñ, chuc lolonnac eb' d'a spatic viñ. Ochnac viñ ilc'olal yuj juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al ochnac d'a scal iglesia chi', yuj chi' ix yalb'at viñ to stec'b'ej sb'a eb', yic max ac'ji ganar eb' yuj juntzañxo c'ayb'ub'al chi'. A d'a jun carta tic scheclaji to stzalaj viñ, yujto ayoch Cristo d'a sc'ool viñ, ix yac'anpax yuj diosal viñ d'a eb' creyente aj Filipos yuj jun yofrenda eb' ix yac'a'. Ix yac'anb'at razón viñ d'a eb' yuj yalñej tas sjavi d'a yib'añ eb', syalanpax viñ to ayocab' junc'olal d'a scal eb'. Mocab' comonoc smontajb'at spensar eb' yuj juntzañ tas snib'ej snivanil eb'. Ix yalan viñ to a sq'uinal eb' tz'ac'ji, silab' Dios yaj d'a eb', yujto ix yac'och Cristo eb' d'a sc'ool. Syalan viñ to ayocab' tzalajc'olal yed' junc'olal d'a scal eb', yujto junxonej yaj eb' yed' Cristo.

Tz'elyich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic yed' viñaj Timoteo, schecab' orñ Jesucristo. Sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex e masanil ex creyente aj Filipos, aton ex yic exxo Dios qued'oc. Junxonej caj yed' Cristo Jesús. Sco tz'ib'ejb'at d'ayex ex yilumal eb' creyente ta' yed' pax d'ayex ex diácono. ² Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo tz'ac'an svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb' creyente

³ Ayic tzex in naancot d'a juntac el, svac' yuj diosal d'a co Mam Dios eyuuj. ⁴ Juntac el tzin lesalvi eyuj e masanil, tzin lesalvi d'a tzalajc'olal, ⁵ yujto atax e chaannac Cristo, masanto ticnaic, junxonej tzoñ munlaj yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il tic. ⁶ Toxo ix syamoch Dios sq'uexan e b'eyb'al. A ticnaic, vojtaxco to ol munlajñej och d'ayex, masanto ol ja jun c'ual ayic ol jax Jesucristo. ⁷ Smojton tzin na juntzañ tic eyuj e masanil, yujto te xajan ex vuuj. E masanil ix ex colvaj ved'oc d'a vopisio ix yac' Dios tic. Vach'chom preso vaji, ma ayic vec'nac valeli to yel jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, ma ayic svac'anpax stec'anil eb' syac'och sc'ool d'ay, tzex colvajñej ved'oc. ⁸ A Dios tz'ilani to tzex in xajanej e masanil icha tz'aj orñ xajanan Cristo. ⁹ Tzin tevi d'a Dios eyuuj, yic más tze xajanej e b'a, yic syac'pax sjelanil d'ayex. Tzin c'ananpax d'ay yic syal e sic'lan tas vach' d'a scal tas chuc, ¹⁰ yic ol e vach' ojtaquejeli tas val juntzañ tas vach' d'a sat Dios. Tato icha chi', ol vach' tojlob'oc e pensar, yic malaj jab'oc e paltail d'a yichañ Cristo ayic ol jaxoc. ¹¹ Ol vach' och Jesucristo eyed'oc, yic vach' tojolñej ol eyutoc e b'eyb'al. Tato icha chi', eyuuj ol checlajeloc to te nivan yelc'och Dios, axo yalji vach' lolonel chi' d'ay.

Max xivlaj viñaj Pablo yab'an syail

¹² Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej snachajel junxo tic eyuuj, to a jun ix ja d'a vib'añ tic, mañ chucocljaj. Yuj jun tic svach' pucaxel vach' ab'ix yic colnab'il. ¹³ Yujto a masanil eb' soldado yic viñ yajal yed' masanil eb' anima ay d'a tic, ix yab' eb' to yujto tzac'an in och yuj Cristo, preso vaji.

¹⁴ Ayic yilan eb' creyente to tec'an svutej in b'a d'a preso tic, tzijtum eb' ix stec'b'ejpax sb'a vuuj. Maxtzac xivlaj eb' yalanel slolonel Dios d'a tic. Ix stec'b'ej sb'a eb' yac'anoch Cajal Jesús yipoc sc'ool.

¹⁵⁻¹⁷ Yel toni, ay eb' schichon sc'ool d'ayin, tzovajpaxq'ue eb'. Yuj chi' syalel yab'ixal Cristo eb', mañ smasaniloc sc'ool eb' syaleli, toñej syic'chaari sb'a eb'. A snaan eb' to icha chi', más nivan syaelal svab' d'a preso tic yuj eb'. Palta ay juntzarixo eb' tz'alanel yuj svach'il sc'ool yujto xajan in yuj eb'. Yojtac eb' to preso vaj d'a tic yujto svaleli to yel ton val jun vach' ab'ix yic colnab'il tic. ¹⁸ Palta a in tic max in nalaj juntzar chi'. Tato d'a smasanil sc'ool eb' syaleli mato maay, palta tzin tzalajñej, yujto aton yab'ixal Cristo syalel eb'.

Masñej ol vach' ja in tzalajc'olal. ¹⁹ Yujto vojtcac to vach'chom svab' syail ticnaic, palta vach'ñej ol in elc'ochoc, yujto van e lesalvi vuuj. Icha chi' ol in ajoc, yujto a Yespíritu Jesucristo ayoch ved'oc. ²⁰ Svac'och yipoc in c'ool to mañ ol in q'uixvoclaj. In gana tec'an ol vutoc in b'a valanel ichataxon svutej in b'a. Tato icha chi', vach'chom pitzan in ma ol in chamoc, vuuj ol checlajelta to te nivan yelc'och Cristo. ²¹ Yujto a in tic, yach'an ay in to eq'ui, axoñej Cristo naan vuuj. Axo ayic ol in chamoc, ec'alxo val vach' vico'. ²² Tato ay in to ec' jab'ocxo d'a yolyib'arñq'uinal tic, syal tzin munlaj d'a Cajal Jesús. Palta, ¿b'aj am ay junoc ec'al svach'il? ²³ Max nachajlaj vuuj. In gana tzin chami, yic elañchamel tzin c'och b'aj ayec' Cristo, yujto a jun chi' tzin te nib'ejxo paxi. ²⁴ Palta eyuuj a ex tic, vach' ama ayin to ec' jab'ocxo d'a yolyib'arñq'uinal tic. ²⁵ Yuj chi' vojtcac sic'lab'il to ol to in ec' jab'ocxo eyed'oc. Ol in colvaj jab'ocxo d'ayex yic vach' ol ex tec'c'aj d'a yic Dios, yic ol vach' ja e tzalajc'olal yujto ix eyac'och Cristo d'a e c'ool. ²⁶ Yuj chi', ol in c'och junelxo d'ayex, yic vuuj ol eyal vach' lolonel d'a Cristo Jesús.

²⁷ Taxoñej ol in c'ochxoc d'ayex mato mañxo, vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al icha syal jun vach' ab'ix yic Cristo, yic ol vab' e pecal to tec'an ex, añaña' junñej pax yaj e pensar ta'. Ol vab'anpaxi to junñej tzeyutej eyac'anoch jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a e c'ool, tec'an pax tzeyutej e b'a d'ay. ²⁸ Añañtona', ol vab' pax yuj eb' chianoch sc'ool d'ayoñ, to max ex xiv d'a eb'. Icha chi' ol aj scheclajeli to ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. Añañtona', icha chi' ol aj scheclajeli to ayxo co colnab'il, yujto icha chi' ol yutoc Dios sch'oxani. ²⁹ Yuj svach'c'olal Cristo ix yac' d'ayoñ, mañ toñejoc ay calan quic cac'anoch Cristo chi' d'a co c'ool. Ay pax calan quic cab'an syail yuuj. ³⁰ A ex tic, junñej tzeyutej e tec'b'an e b'a eyac'an eyip ved'oc. Eyilnac d'a yalañtaxo tas vutejñac in b'a vac'an vip. Añaña' pax ticnaic, van eyab'anpaxi to añaña' tec'an svutej in b'a.

2

A Cristo emnaquil yutejñac sb'a

¹ A Cristo tzoñ iptzitani. Syac'an co nivanc'olal, yujto xajan oñ yuuj. Junxoñej caj yuj Yespíritu ticnaic. A tz'ac'an co xajanej co b'a, yuj chi' tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail. ² Yuj val juntzarñ tic, junxoñej pensaril tzeyutej e b'a ta'. Junxoñej tzeyutej e xajanan e b'a. Junxoñej tzeyutej e naan masanil tasi. Junc'olal tzeyutej e b'a, yic ol vach' ja in tzalajc'olal eyuuj. ³ Malajocab' junoc mach syic'chaari sb'a, ma syac' ac'umtaquil. Palta emnaquilocab' tzeyutej e b'a, syalelc'ochi to más nivanocab' yelc'och junjun eb' creyente d'a e sat. ⁴ Malajocab' junoc

mach ańej svach'il saya'. Aocab' tas tz'aj eb' creyente smasanil yovalil sna'a.

⁵ Lajanocab' tzeyutej e pensar icha yutejnac sb'a Cristo Jesús. ⁶ A Cristo chi', vach'chom Dios taxoni, palta malaj yalnac ayic yactannaccan jun b'aj ay yalan yic yed' Dios chi'. Malaj jab'oc tas snanac ayic yactannaccan chi'. ⁷ Icha chi' aj yactannaccan masanil yico', scotnac, ul yac'annac och sb'a checab'oc. Ul yac'annac aljoc sb'a d'a animail. ⁸ Ayic ayoch animail chi', emnaquil yutejnac sb'a, sc'anab'ajejnac val masanil, masanto schamnac. Yac'nac val techaj smiljicham d'a te' culus, te q'uixvelal ajnac schami. ⁹ Yuj chi', yelxo val te nivan yel'och yuj Dios ticnaic. A ac'jinac sb'i, a sb'i chi', ańej ec'al d'a yichań juntzańixo b'i smasanil. ¹⁰ Icha chi' yutejnac Dios, yic a ol yab'an sb'i Jesús masanil eb' ay d'a satchań yed' masanil eb' ay d'a yolyib'ańq'uinal tic yed' eb' ay pax d'a yol luum, ol laj em cuman eb' d'ay smasanil. ¹¹ Axo ol yalan eb': A Jesucristo, aton Cajal, xcham eb'. Icha chi' ol aj scheclajeli to te nivan yelc'och Dios Mamab'il.

Icha q'uen c'analyaj eb' creyente

¹² Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, tze c'anab'ajejńej, ichataxon e modo. Tzeyac' val eyip e naanel d'a nanamil yed' d'a xivc'olal tas syalelc'och co colnab'il syac' Dios. Mańocńej ay in ec' eyed' ta', icha chi' tzeyutej e b'a. Palta tze c'ulejńej juntzań tic ayic mań in ayoc ec' eyed'oc. ¹³ Yujto a Dios tz'ac'an co na' co c'ulan vach'il, ańeja' tz'ac'an pax co c'ulej tas sgana.

¹⁴ Ayic tz'ac'ji e c'ulej junoc tasi, mań chichonc'olaloc tze c'ulej. Mań eyalub'tańej yuj tas tz'ac'ji e c'ulej chi'. ¹⁵ Mań eyutej e b'a icha chi', yic vach' malaj mach ol alanoc to ay e mul, ma e paltail. Vach'chom ayex ec' d'a scal eb' anima chuc sb'eyb'al yed' eb' chuc spensar, a exxo tic, yel yuninal ex Dios, mańxalaj tas chuclaj ayoch d'ayex icha eb' chi'. Ichaocab' yilji juntzań c'anal svevon d'a q'uic'b'alil, icha ex ocab' chi' d'a scal eb'. ¹⁶ Tzeyal slolonel Dios yab' eb', aton jun tz'alani to ay co q'uinal d'a junelńej. Yuj chi' ayic ol ja Cristo, ol in te tzalaj eyuuj, yic ol in naani to mań tońejoc ix vixtejec' in b'a, mań nab'ańejoc in munlajel. ¹⁷ Vach'chom a in tic tzin cham stz'acub'oc e silab' tzeyac' d'a Dios, palta yujto tzeyac'och Dios chi' d'a e c'ool, tzin tzalaji. In gana tzeyab'pax jun tzalajc'olal chi' ved'oc. ¹⁸ A exxo tic, tzalajańec, tzeyac' anpax vojtaquejel e tzalajc'olal chi'.

Vińaj Timoteo yed' vińaj Epafrodito

¹⁹ In gana tzin checb'at jayeoc c'ual vińaj Timoteo tic d'ayex, tato icha chi' sgana Cajal Jesús. In gana svab'i tas eyaj ta', yic ol in tzalaj d'a tic eyuuj. ²⁰ Malaj junoc mach lajan spensar yed' viń d'a tic. Te ay val och spensar viń eyuuj. ²¹ Masanil juntzańixo eb', ańej svach'il eb' saya', max snalaj smunlajel Cristo Jesús eb'. ²² Palta eyojtacxo smodo vińaj Timoteo tic. Icha syutej sb'a junoc yac'an servil smam, icha chi' syutej sb'a viń d'ayin. Smunlaj val viń ved'oc ayic scalanel slolonel Dios. ²³ Yuj chi', ayic ol lajvoc vilani tas ol in aj d'a tic, ol in checanb'at viń d'ayex ta'. ²⁴ Svac'och Cajal Jesús yipoc in c'ool to ol pet in b'atpax lac'an ex vila'.

²⁵ Ańeja' tzin na'a to yovalil ol in chec pax viń cuc'tac Epafrodito. A viń cuc'tac tic, a ex e checnaccot viń in yac' servil d'a tic. ²⁶ Sgana viń sb'at ex yilxicani. Te ilc'olal yaj viń eyuuj, yujto ix eyab'i to ix penaayax viń d'a tic. ²⁷ Yel toni, ijan val ix cham viń, axo Dios ix oc' sc'ool d'a viń. Yuj chi' ix b'oxi viń. Mańocńej d'a vińaj Epafrodito tic ix oc' sc'ool Dios chi',

ix oc' pax sc'ool d'ayin ayic ix b'oxi sc'ool viñ chi', yic maxtzac ja junocxo in cusc'olal d'a tic. ²⁸ Ujy chi', in gana spet in chec pax viñ d'ayex, yic ol ex tzalajoc ayic ol eyilan sc'ochxi viñ, yic ol vach' satpaxel in cusc'olal d'a tic. ²⁹ Tzalajc'olalocab' tze cha sc'ochxi viñ d'ayex ta', yujto cuc'tac co b'a yed' viñ d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. A jantacñej eb' lajan spensar yed' viñ, ayocab' yelc'och eb' d'ayex. ³⁰ A jun viñ cuc'tac tic, yujñej to van yac'an servil Cristo viñ, ijan val ix cham viñ. Vach'chom ijan ix cham viñ yuj in yac'an servil, palta malaj jab'oc tas ix sna viñ. A ex tic, max yal-laj e cot in eyac' servil, yuj chi', a viñ aycot in yac' servil e q'uexuloc.

3

A jun tas b'aj smoj scac'och co pensar

¹ A ticnaic ex vuc'tac ex vanab', tzalajañec d'a Cajal Jesús. A juntzañ svalb'at tic d'ayex, vach'chom valnaxob'ati, palta mañ chucoc valanxib'ati, yujto yovalil tze vach' ojtaquejeli. ² Tzeyil val e b'a d'a juntzañ eb' chuc spensar. Chuc syutej sb'a eb', sgana eb' spoel jab'oc e tz'umal. ³ Yujto a eb' d'a val yel schoñab' Dios, a oñ ton tic. Yujto scaq'uem co b'a d'ay yuj Yespíritu. Añej Cristo Jesús scac'och yipoc co c'ool. A juntzañxo tas sco c'ulej, max cac'ochlaj jab'oc yipoc co c'ool. ⁴ A in tic, in nanac to smoj svac'och juntzañ chi' yipoc in c'ool, yujto in c'anab'ajejnac. Ay eb' snaani to syal scolchaj eb' yuj juntzañ munil sc'ulej chi'. Palta a in tic más in c'anab'ajejnac juntzañ chi' d'a yichañ eb'. ⁵ Yucub'ixial valji, vac'jinac circuncidar, yujto israel in. Yiñtilal in can viñaj Benjamín. Hebreo in, yujto a in mam in nun, hebreo eb'. In c'anab'ajejnac val ley Moisés, yujto fariseo in. ⁶ Vac'nac val och in b'a d'a in religión, yuj chi' vac'nac och syaelal eb' yicxo Cristo. In c'anab'ajejnac val masanil tastac syal ley Moisés chi', mañxa jab'oc in paltail d'ay. ⁷ Masanilñej juntzañ in c'ulejnac chi', vach' ton in naani. Axo ticnaic, malaj yelc'och d'ayin, yujto añej d'a Cristo svac'och in pensar ticnaic. ⁸ Masanilñej juntzañ tastac vac'nac och yipoc in c'ool chi', a ticnaic mañxalaj yelc'och d'ayin. Yujto a junxo más nivan yelc'och d'ayin, aton vojtaçanel Cristo Jesús, aton Cajal. Yuujñej ix satçanel masanil juntzañ vac'nac och yipoc in c'ool chi'. Axo ticnaic, icha yilji c'alem yaj d'ayin, yujto in gana tz'och Cristo vicoc d'a junelñej, ⁹ yic junxoñej tzin aj yed'oc. A Dios tz'alani to vach' in d'a yichañ, yujñej to ix vac'och Cristo d'a in c'ool, mañ yujoc to ix in c'anab'ajej ley Moisés chi'. Añej yujto scac'och Cristo d'a co c'ool yuj chi' vach' oñ d'a yichañ. ¹⁰ In gana tzin vach' ojtaquejel Cristo, yic smunlajoch spoder d'ayin, aton spoder ic'annacxi pitzvoc. In gana vab'an syail yed'oc. In gana lajan tz'aj in pensar icha ajnac spensar ayic schamnac, ¹¹ yujto in gana ay valan vic in pitzvixi d'a scal eb' chamnac.

Caq'uec quip yic ol co cha spac quico'

¹² Max val-laj tato toxo ix vac' ganar juntzañ ix val tic smasanil, yujto ayto palta in tec'c'aj d'a masanil yic Cristo. Palta añeja' svac' pural in b'a ticnaic yic vach' ol in tec'c'ajoc, yuj chi' ix in yavtejoch Cristo Jesús yicoc. ¹³ Max vala' tato tec'an inxo, palta icha tic svutej in b'a to a ticnaic maxtzac in nacotlaj juntzañ tas toxo ix ec'b'ati. Añej juntzañ tas ayto palta tzin na'a. Svac'an val vip ¹⁴ yic vach' ol vac' ganar, axo in chaan spac chi' d'a satchaañ. Yuj val jun spac chi', tzoñ yavtejoch Dios yicoc, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús.

¹⁵ A oñ tec'an oñxo, yovalil icha tic scutej co naan junjun oñ. Tato ayex mañ ichoc ta' e naani, ol colvaj Dios eyed'oc yic ol nachajel pax juntzañxo tic eyuuj. ¹⁶ Yovalil sco b'eyb'alej jantac tas tz'ac'ji nachajel cuuj yuj Dios.

¹⁷ B'eyb'alejec in b'eyb'al tic. A oñ tic, van co ch'oxan jun vach' b'eyb'al tic d'ayex. Yuj chi', ilec sb'eyb'al eb' lajan sb'eyb'al qued'oc, yic tze b'eyb'alej paxi. ¹⁸ Ay jun tas tzijtum el valnac d'ayex. Axo yic svalanxib'at d'ayex ticnaic, tzin te oq'ui, yujto tzijtumxo eb' chuc syutej sb'a, yuj chi' chequel to malaj yelc'och schamel Cristo d'a te' culus d'a eb'. ¹⁹ Palta a eb' chi', yovalil ol satcanel eb' d'a junelñej. Añej tas sgana eb', añej val ta ayoch spensar eb', ichato sdiosal eb' yaj juntzañ chi'. Ay juntzañ tas sb'o eb', q'uixvub'tac. Añej d'a juntzañ chi' syic'chaañ sb'a eb'. Añej val juntzañ yic yolyib'añq'uinal tic sna eb'. ²⁰ Palta a oñxo tic, a d'a satchaañ, ata' ayb'at co pensar, yujto aton jun chi' co choñab' yaji. Van co tarivan sjax co Columal d'a satchaañ chi', aton Cajal Jesucristo. ²¹ A ol ac'an q'uexmaj jun co nivanil malaj yelc'och tic, yic vach' lajan ol aj yed' yico', yujto a snivanil chi' te vach' toni. Icha chi' ol oñ yutej yed' spoder, yujto ay spoder yac'an mandar masanil tasi.

4

Yovalil tzoñ tzalajec yuj Cajal Jesús

¹ Ex vuc'tac ex vanab', te xajan ex vuuj. Ay val in gana tzin b'at ex vila', yujto tzin te tzalaj eyuuj. Eyuuñnej toxo ix in cha spac in munlajel. Yuj chi', ex in xajanab'il, tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool.

² A ticnaic svalb'at d'a ix Evodia yed' d'a ix Síntique to junxoñej syutej spensar eb' ix, yujto snulej sb'a eb' ix d'a Cajal Jesús. ³ A achxo, ach vuc'tac, yel quetmunlajvumal co b'a, tzin c'an pavor d'ayach, yic tzach colvaj a b'oan yaj eb' ix canab' chi' ta', yujto a eb' ix chi', tec'an yutejnac sb'a eb' ix smunlaj ved'oc ayic vec'nac valel vach' ab'ix yic colnab'il. Añejtona', munlajnac viñaj Clemente ved'oc yed' juntzañxo eb'. A eb' chi', tz'ib'ab'ilxo sb'i eb' d'a jun libro b'aj ay co b'i a oñ ayxo co q'uinal d'a junelñej.

⁴ Coñ tzalajec d'a masanil tiempo d'a Cajal Jesús. Svalan junelxo, coñ tzalajec. ⁵ Yab'ocab' e pecal eb' smasanil to vach' e pensar. Toxo ol ja Cajal Jesús.

⁶ Mañ ex och ilc'olal yuj junoc tasi. A jantacñej tas tze na'a, alec d'a Dios, lesalvañec. C'anec d'ay, tzeyac'anpax yuj diosal d'ay. ⁷ Tato icha chi' scutej co b'a, ol yac' sjunc'olal Dios d'ayoñ. A sjunc'olal ol yac' chi', maxtzac nachajel cuuj, yujto mañxo b'ischajb'enoc jantac. A sjunc'olal chi' tzoñ ilan yed' co pensar, yujto yic oñxo Cristo Jesús.

Scac'och co pensar d'a tas vach'

⁸ Axo ticnaic ex vuc'tac ex vanab', scac'och co pensar d'a masanil tas yel, d'a masanil tas smoj nivan yelc'och d'a co sat, d'a masanil tas tojol, d'a masanil tas malaj spaltail, d'a masanil tas vach' yed' d'a masanil tas ay yelc'ochi. Añejtona', d'a masanil tas vach' d'a yichañ Dios yed' d'a masanil tas b'aj smoj tz'alji vach' lolonel, ata' scaq'uec och co pensar.

⁹ Tze b'eyb'alej juntzañ c'ayb'ub'al yed' juntzañxo tas eyab'naccan d'ayin. A jantac tas eyilnac yed' tas eyab'nac d'ayin, a chi' tze b'eyb'alej. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, axo Dios, jun tz'ac'an co junc'olal, a ol och eyed'oc.

Ofrenda schanac viñaj Pablo

¹⁰ A ticnaic, tzin tzalaj yuj Cajal Jesús, yujto ix in e nacot junelxo ayic ix eyac'ancot e colval d'ayin. Vojtac to añaña' naan in eyuuj, palta malaj val b'aj ix eyac'cot e colval d'ayin, yujto max yal eyuuj. ¹¹ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, mañ yujoc to ay tas yovalil tz'och vuuj yuj chi' svala'. Yujto toxo ix in c'ayb'ej in b'a in tzalaj yed' tas ay d'ayin. ¹² Vojtac meb'ail, vojtaçpax b'eyumal. Ay b'aj malaj jab'oc tas ay d'ayin. Ay pax b'aj syac' sobre. Yuj chi' vach'chom b'ud'an in, ma tz'och in vejel, c'aynac in, stechajñej vuuj. ¹³ Stechajñej masanil tas vuuj, yujto syac' spoder Cristo d'ayin. ¹⁴ Palta a ex pax tic, te vach' ix eyutej e b'a, yujto ix eyac'cot e colval d'ayin ayic ay in och d'a syaelal tic, yuj chi' ichato tzeyab'pax syail ved' d'a tic.

¹⁵ Ex aj Filipos, eyojtaçxo to ayic in yamannac och valanel vach' ab'ix, in cot d'a Macedonia, a exñej ton colvaj ex d'ayin. A exñej eyac'cot in gasto ta'. ¹⁶ Ayic vec'nac d'a Tesalónica, eyac'naccot chael oxel e colval d'ayin ta' yuj in gasto. ¹⁷ Mañ yujoc to svac'och in pensar d'a e colval svalanb'at juntzañ tic d'ayex. Tzin te q'uechaañ, yujto van snivanb'i spac eyic d'a yichañ Dios. ¹⁸ A inxo tic, mañ jantacoc tas ix in cha'a, tzato yac'pax sobre d'ayin ticnaic. A jun e colval ix ul yac' viñaj Epafrodito tic, c'ocb'ilñej syab' d'ayin. Icha junoc tas tz'ac'ji d'a Dios, suc'uq'ui sjab', junoc silab' ñusb'il te vach', icha chi' jun e colval tic, yujto stzalaj Dios yed'oc. ¹⁹ Yuj chi', a co Diosal ol ac'an masanil tas tz'och eyuuj. Yujto mañ jantacoc tas vach' ay d'ay. Aton juntzañ chi' syac' d'ayoñ a oñ yic oñxo Cristo Jesús tic. ²⁰ Nivanocab' yelc'och co Diosal, aton co Mam d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

²¹ Svac'b'at stzatzil e c'ool d'a sb'i Jesucristo e masanil ex yic exxo Dios ta'. A eb' viñ cuc'tac ayec' ved' d'a tic, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' viñ. ²² Añejtona' masanil pax eb' yicxo Dios d'a tic yed' eb' creyente ayoch d'a yopisio yuj viñ yajal d'a Roma tic, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb'. ²³ Ayocab' ec' Cajal Jesucristo e yed' e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo D'A EB' AJ COLOSAS

Colosenses sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo ix stz'ib'ejb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Colosas ayic preso yaj viñ. A jun iglesia chi', elnac yich yuj eb' anima ochnac creyenteal yuj viñaj Pablo chi', ayic ayec' viñ d'a Éfeso. Ix yab'an specal viñ to ay juntzarixo eb' ch'oc sc'ayb'ub'al ix c'och d'a Colosas chi', ix yalan eb' icha tic: Yovalil sco c'an scolvaj juntzarixo espíritu qued'oc yic scojtacanel Dios sic'lab'il. Yovalil pax tzoñ ac'ji circuncidar, scac'anpax juntzarñ q'uiñ, sco c'anab'ajan sleyal tas svaji, xchi eb'.

A yuj juntzarñ chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta tic viñaj Pablo chi' d'a eb' creyente chi'. A vach' ab'ix yic Cristo max schalaj sb'a yed' tas syal eb' chi', yujto a Cristo tz'acan syutej yac'an colnab'il, palta a juntzarñ c'ayb'ub'al chi', najat tzoñ yic'canel d'a stz'ey Cristo chi'.

A Cristo yac'lab'ejnac Dios Mamab'il, ayic sb'oannac masanil tastac. Añejtona' pax Cristo chi' syac'lab'ej Dios ticnaic yic syic'anoch eb' anima d'a yol sc'ab', yuj chi' a mach junxoñej tz'aj yed' Cristo chi', ay sq'uinal d'a junelñej, sch'oxocab' pax eli to ix q'uexmaj sb'eyb'al yuj Cristo.

Ix lajvi chi', ix ac'jib'at stzatzil sc'ol eb' creyente yuj viñaj Pablo chi'. Axo mach ix ic'anb'at jun carta tic, aton viñaj Tiquico, añeja' viñ ic'jinach'at ch'añ b'atnac d'a Éfeso. Ajun viñaj Onésimo yed'nac viñ.

Tz'elyich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A in tic yed' viñ cuc'tac Timoteo ² sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex ex yic xo Dios d'a choñab' Colosas, mach ex eyac'nacxooch Cristo d'a e c'ool. Aocab' co Mam Dios tz'ac'an svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb' creyente

³ Ayic tzoñ lesalvi eyuuj d'a juntac el, scac' yuj diosal d'a Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, ⁴yujto ix cab'i to ix eyac'och Cristo Jesús d'a e c'ool, ix cab'anpaxi to te xajan masanil eb' yicxo Dios eyuuj. ⁵ Icha chi' tzeyutej e b'a, yujto van e tarivan e colnab'il sic'an d'a satchaari. Atax ix eyab'an jun vach' ab'ix te yel tic, ix eyac'anoch jun chi' yipoc e c'ool. ⁶ A jun ab'ix yic colnab'il alb'il d'ayex chi', van yaljiel d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Icha junoc te te' sq'uib'i, syac'an sat, icha chi' yaj jun ab'ix tic d'a eb' tz'ab'ani. Añejtona', icha chi' ix aj d'ayex, atax ix e b'ab'laj ab'ani to mañ jantacoc svach'c'olal Dios, yujto ix nachajel eyuuj to yel. ⁷ Aton jun tic b'aj sc'ayb'ejnac ex viñaj Epafras. A viñ tic, sco xajanej co b'a yed' viñ, yujto quetmunlajvumal co b'a. Te emnaquilal yac'an servil Cristo viñ d'a e cal ta'. ⁸ A viñ ul aljinac d'ayori to tze xajanej val e b'a yuj Yespíritu Dios.

⁹ Yuj chi', atax ix cab'ani, max cactej co lesalvi eyuuj. Sco c'an val d'a Dios eyuuj, yic a tz'ac'an e jelanil yuj Yespíritu, syac'an nachajel masanil yic Dios eyuuj, yic vach' ol eyojtaquejel sic'lab'il tas snib'ej Dios d'ayex. ¹⁰ Tato icha chi' tzez aji, vach' ol eyutej e b'a, yic ol tzalaj Cajal Jesús eyed'oc, yujto smoj val icha chi' tzeyutej e b'a. Te vach' tzeyutej e b'a icha junoc te te' tzijtum sat syac'a'. Ol e vach' ojtacanel Dios sic'lab'il.

¹¹ Tzori lesalvi pax eyuuj, yic a Dios tz'ac'an e tec'anil yed' spoder te nivan. Tato icha chi', ol techaj masanil tastac eyuuj. Tec'an ol eyutoc e b'a, ol ex tzalajñej. ¹² Ol eyac'an yuj diosal d'a co Mam Dios, yujto a tz'ac'an b'o co pensar, yic ay calan quic co chaan tas ol yac' d'ayori yed' masanil eb' yicxo yaji, yujto yic oriño jun ay yic saquilq'uinal. ¹³ Yujto a' ix ori colancanelta d'a yol sc'ab' viñ yajal q'uic'alc'uinal. Ix ori yac'anoch d'a yol sc'ab' Yuninal te xajan yuuj. ¹⁴ Yujto ix cham Yuninal chi' cuuj, yuj chi' ix ori colchajeli, ix yac'ancan lajvoc co mul.

Junc'olalxo caj yed' Dios

¹⁵ Vach'chom max quil co Mam Dios, palta a Cristo sch'oxaneli chajtil yaji, yujto lajanñej yed'oc. A Cristo chi', aytaxon eq'ui ayic manto b'o junoc tasi. ¹⁶ A yac'lab'ejnac Dios sb'oan masanil tas ay d'a satchaari yed' d'a sat luum tic, juntzañ tas chequel yed' juntzañ tas mañ chequelocaj, a b'ojinac smasanil. Yed' juntzañxo eb' ayoch yajalil, eb' ay spoder, vach'chom max yal quilan eb', palta añaña b'ojinac eb', yic vach' tz'ac'ji servil yuj eb'. ¹⁷ Ayic manto b'o yolyib'ariq'uinal tic, aytaxon ec' Cristo chi'. Yuuj vach' yajec' masanil tasi. ¹⁸ Icha co jolom, icha chi' yaj Cristo d'ayori, yujto yiglesia oriño, ichato snivanil caji. A' tz'ac'an co q'uinal. A' b'ab'laj pitzvinac d'a scal eb' chamnac, yic vach' yelxo nivan yelc'och d'a yichañ masanil. ¹⁹ Ay val och Dios d'a Cristo sic'lab'il, yujto icha chi' sgana. ²⁰ Snib'ej pax Dios to junc'olalxoñej ol aj masanil tastac yed'oc yuj Cristo, aton juntzañ ay d'a sat luum tic yed' juntzañ tas ay d'a satchaari, yujto ix elcan schiq'uil ayic ix cham d'a te' culus, yuj chi' junc'olal ol aj masanil tas yed'oc.

²¹ A d'a yalañtaxo najat ayex el d'a stz'ey Dios. Eyajc'ool val e b'a yed'oc yuj e chuc pensaril, yujto chuc e b'eyb'al ta'. Palta a ticnaic, ²² junc'olalxo eyaj yed'oc yuj schamel snivanil Cristo. Icha chi' ix aj schami, yic tzori yac'anoch yicoc, yic malaj jab'oc co mul yed' co chucal d'a yichañ. ²³ Palta yovalil tzeyac'ñej och e pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al b'aj cac'nacoch co c'ool. Tec'an val tzeyutej e b'a, ichoc junoc te te' te ay sch'añal yib'. A jun ab'ix yic colnab'il eyab'nacxo, mañ eyactejan eyac'anoch yipoc e c'ool. A jun ab'ix tic, van yaljiel d'a masanil yolyib'ariq'uinal tic. A inxo Pablo in tic, añaña ix ac'ji vopisio valaneli.

Yopisio viñaj Pablo d'a scal eb' creyente

²⁴ A ticnaic, tzin tzalaji, yujto van vilan syaelal yuj e vach'iloc. Yujto ayic svab'an syaelal yed' in nivanil tic, ichato tzin vach' aq'uej tz'acvoc syaelal Cristo, aton jun yaelal ix yab' cuuj a ori yiglesia oriño tic, ichato snivanil caji. ²⁵ In ac'jioch vac' servil masanil eb' vetcreyenteal. Yac'nac jun vopisio tic Dios, yujto sgana to tzin vach' alej el slolonel. ²⁶ Ay jun tas c'ub'ancanel yuj Dios yictax manto b'o yolyib'ariq'uinal tic. Palta axo ticnaic, a ix ac'an cojtaquejel a ori yic oriño tic. A ac'jinac vopisio yic svalanel jun tic. ²⁷ Ix yac'an cojtaquejel jun tic, yujto icha chi' sgana. A jun tic, yelxo val nivan yelc'och d'ayex a ex mañ ex israeloc. A jun sval tic, aton jun ix ac'ji cojtaquejeli to a Cristo cajanoch d'ayex junjun ex qued'oc. Yuj val Cristo tic, scac'och yipoc co c'ool to ol ori c'och b'aj ay svach'il.

²⁸ Aton yab'ixal Cristo van calaneli. Sco cach junjun eb' anima b'aj tzori eq'ui. Sco c'ayb'an pax eb', yic vach' sjelanb'ijunjun eb' d'a yic Dios. Yujto co gana tec'anxo eb' ayic ol cac'an och eb' d'a yol sc'ab' Cristo. ²⁹ Yuj val

juntzañ tic, tzin munlaji. Svac'an val vip d'a smasanil in c'ool, yujto a Cristo syac' spoder d'ayin.

2

¹ In gana snachajel eyuuj, to svac' val vip ex vac'an servil yed' eb' ay d'a choñab' Laodicea yed' masanil eb' creyente mantalaj b'aj tzin ilani. ² Snib'ej in c'ool to tec'an val tzeyutej e pensar yed' eb' ta'. Junxoriej tzeyutej e xajanan e b'a e masanil. Tzin nib'ej to snachajel svach'c'olal Dios eyuuj, yic ol ex vach' tec'c'ajoc. Tato icha chi', ol e vach' ojtaquejel Cristo, aton jun mañ ojtacab'iloclaj d'a yalañtaxo, palta a ticnaic ix ac'ji cojtaquejeli. ³ Yuuj syal snachajel masanil sjelanil Dios cuuj yed' jantacñej tas yojtac. ⁴ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yic max e cha ac'joc musansatil e b'a yuj eb' jelan syutej sb'a yalan yic d'ayex. ⁵ Vach'chom mañ in ayoc ec' eyed' ta', palta ichato ay in ec' eyed'oc. Yuj chi' tzin tzalaji ayic svab'ani to jun lajanñej tzeyutej e b'a ta', tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cristo d'a e c'ool.

⁶ Yuj chi', icha ix eyutej e chaan Cajal Jesucristo, icha chi' tzeyutej e b'a d'a yol sc'ab' ticnaic. ⁷ Icha junoc te te' ay val sch'añal yib', vach' sq'uib'i, ichocab' ta' tzeyutej e pensar d'a Cristo chi'. Tec'an val tzeyutej e b'a eyac'anoch d'a e c'ool, icha ix ac'ji e c'ayb'ej. Tzeyac' yuj diosal d'a Dios d'a masanil tiempo.

Ix yac' co q'uinal Dios yed' Cristo

⁸ Tzeyil val e b'a. Mañ e cha juvoquel e pensar yuj juntzañ eb' jelan syutej sb'a yalan yico'. Jelan eb' yesani, palta malaj vach' yoch tas syal eb' chi'. Yujto mañoc d'a Cristo scot jun yic eb' chi'. Añej tastac sc'ulejnac eb' smam yicham eb' syala' yed' juntzañxo sc'ayb'ub'al yolyib'añq'uinal tic.

⁹ A masanil tas yaj Dios, scheclajel masanil d'a Cristo. ¹⁰ Icha pax chi' caj ticnaic, yujto junñej caj yed' Cristo chi', aton jun yajal yaj d'a masanil juntzañ ayoch yajalil, juntzañ ay yopisio vach'chom mañ chequeloc. ¹¹ Ac'b'il exco circuncidar ticnaic, yujto junxoriej eyaj yed' Cristo. Mañoc jun circuncisión yic co nivanil svala'. Palta ix oñ colchajelta d'a yol sc'ab' jun co chuc pensaril, aton chi' syalelc'ochi, ichato ix ex ac'ji circuncidar yuuj. ¹² Ayic ix ex ac'ji bautizar, ix ex mucchaj yed' Cristo d'a yichañ Dios. Añejtona', ix ex pitzvixi pax yed'oc, yujto tzeyac'och spoder Dios d'a e c'ool. Yuj spoder chi', ix pitzvixi Cristo d'a scal eb' chamnac. ¹³ A d'a yalañtaxo, chamnac ex d'a yichañ Dios yuj e mul, yuj pax to malaj e circuncisión. Palta axo ticnaic, junñej ix yutej Dios yac'an co q'uinal yed' Cristo. Ix yac'an lajvoc masanil co mul. ¹⁴ A d'a yalañtaxo, ay jun icha co b'oc ayoch d'a quib'añ. Ayb'at d'a quib'añ yujto max co c'anab'ajej juntzañ ley ac'b'il d'ayoñ. Palta a Dios ix sucán sat jun icha co b'oc chi'. Ix yiq'uel d'a quib'añ, ichato a d'a spenec te' culus ix lavuxajcanochi. ¹⁵ Ayic ix cham Cristo d'a te' culus chi', ix yac' ganar d'a yib'añ juntzañ eb' ayoch yajalil, juntzañ eb' ay yopisio. A d'a yichañ eb' anima, ix ch'oxjielta to malaj jab'oc yelc'och eb'. Ix can eb' d'a yalañ yuuj d'a junelñej.

Yovalil a tas ay d'a satchaañ sco na'a

¹⁶ Malajocab' mach txez alub'tañan yuj tas tze va'a, ma yuj tas tzeyuq'uej, ma yujto max e c'anab'ajej juntzañ sq'uiñ eb', ma ayic tz'alji q'uen uj, ma sc'ual ic'oj ip. ¹⁷ Yujto a masanil juntzañ chi', malaj yelc'ochi. Lajanñej yaj icha yechel junoc tas toto ol javoc. A jun yechel squil chi',

aton yic Cristo. ¹⁸ Ay eb' sgana yic'anec' jun spac ol yac' Dios d'ayex, palta mañ e cha tas syal eb' d'ayex. Nivanoc emnaquil syutej sb'a eb', syac'anem sb'a eb' d'a yichañ juntzarñ ángel. Comon syac'och sb'a eb' d'a scal juntzarñ tas mañ yojtacoc eb'. Torñej syic'chaañ sb'a eb', yujto nivanoc syac'och sb'a eb' jelanil. ¹⁹ Yuj chi' maxtzac yac'och sb'a eb' d'a Cristo ticnaic. Palta a Cristo chi', icha co jolom, icha chi' yaj d'ayorñ. A orñxo snivanil caji. Yujto a tz'ac'an quip co tec'c'aji. Yuj spider Dios junñej tzorñ aj co masanil icha yaj junoc nivanil.

²⁰ A ticnaic, chamnac exxo yed' Cristo qued'oc d'a yichañ Dios, mañxa yelc'och juntzarñ comon c'ayb'ub'al yic yolyib'arñq'uinal tic d'ayorñ. Yuj chi', ¿tas yuj tzato eyac'och e pensar d'a juntzarñ scomon c'ayb'ub'al eb' anima? Ichato yic exto yolyib'arñq'uinal tic. ²¹ A juntzarñ c'ayb'ub'al chi' tz'alani to ay juntzarñ tas max yal co yamani yed' juntzarñ tas max yal co vaani yed' pax juntzarñ tas ay smay co c'anani. ²² Palta a juntzarñ tz'alji to ay yovalil chi', mañxalaj yelc'och d'ayorñ, yujto a juntzarñ chi', ayic sco c'anani junñej rato slajvieli. A juntzarñ tz'alji chi', comon c'ayb'ub'alñej, animañej snaanq'ue juntzarñ sc'ayb'aj chi'. ²³ Yel toni, ichato vach' juntzarñ c'ayb'ub'al chi'. Syalani to yovalil ay tas b'aj scal co b'a, squiq'uemta co b'a, scac'an techaj syaelal yed' co nivanil tic. ^{2.23} Palta a juntzarñ chi', malaj jab'oc yopisio orñ scachan d'a co chucal.

3

¹ A ticnaic jun, pitzvinac orñxo yed' Cristo. Yuj chi', yovalil scac'och co pensar d'a juntzarñ tas ay d'a satchañ, aton b'aj c'ojanem Cristo d'a svach' c'ab' Dios. ² Yovalil arñej d'a tas ay d'a satchañ b'aj scac'och co pensar. Mañxo caq'uec och co pensar d'a tas ay d'a yolyib'arñq'uinal tic, ³ yujto chamnac orñxo yed' Cristo. Axo co q'uinal manto checlaj d'a yichañ eb' anima yujto ayxo och d'a Cristo d'a yichañ Dios. ⁴ Yujto a Cristo co q'uinal yaji, ato ol jaxoc, ichato chi' ol orñ jax yed'oc, axo scheclajel co q'uinal chi', ay calan quic yed' svach'ilal Cristo.

Ix ac'ji jun ac' pensar d'ayorñ

⁵ Yuj chi', a jantacñej e b'eyb'al yic jun yolyib'arñq'uinal tic, actejeccan smasanil, satocab'canel d'a junelñej. Mañxaocab' junocxo mach tz'em d'a ajmulal, ma junocxo chucal sc'ulej yed' snivanil. Arñejtona' mañ pec'tuminoc tzeyutej e b'a. Tato pec'tumin tzeyutej e b'a, a d'a yichañ Dios, ichato e diosal jun chi'. ⁶ Yujto a Dios ol ac'ancot jun nivan yaelal d'a yib'arñ eb' sc'ulan juntzarñ sval tic, yujto max sc'anab'ajej Dios chi' eb'. ⁷ A exxo tic, a d'a yalañtaxo, e c'ulejnc masanil juntzarñ sval tic. ⁸ Palta a ticnaic, yovalil ol e vach' actejeccan juntzarñxo ol val tic: Aton oval, chichonc'olal, chucal, b'ajval yed' juntzarñ chucal lolonel. ⁹ Mañ eyesej d'ayex junjun ex. A juntzarñ ix val tic, mañ e c'ulej, yujto a co chuc pensaril yed' juntzarñ co b'eyb'al d'a yalañtaxo, toxo ix cactejeccani. ¹⁰ A ticnaic, q'uexmajnacxo co pensar. Vanto svach' b'oi, yic slajanj'i co pensar yed' Dios b'ojnac orñ, yic ol co vach' ojtaquejel Dios chi'. ¹¹ Yuj chi', mañxalaj yelc'ochi tato israel orñ mato maay. Tato ay orñ ac'b'il orñ circuncidar mato maay. Vach'chom eb' ch'oc choñab'il, mato icha juntzarñ eb' tz'alji caltacte'al anima, vach'chom eb' checab' yaji, ma eb' yic

^{2.23} **2:23** Icha tas syal juntzarñ eb' syaloch sb'a c'ayb'umal chi', max yal-laj co c'och b'aj ay Dios, palta a eb' ángel, syal orñ yic'anb'at eb' d'a Dios chi'.

sb'a, malaj yelc'och juntzañ tic. Añej Cristo ay yelc'ochi, a ayoch d'ayorñ junjun orñ.

¹² A Dios ix orñ xajanani. Ix orñ yac'anoch yicoc, yuj chi' vach'ocab' scutej co b'eyb'al d'a yichañ. Oc'ocab' co c'ool d'a eb' quetanimail, vach'ocab' scutej co pensar d'a eb'. Emnaquilocab' scutej co b'a. Nanamocab' scutej co b'a. Cac'ocab' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayorñ. ¹³ Max yal co pacan co b'a d'a eb'. Tato ay eb' tz'ac'anoch junoc tas d'a quib'añ, yovalil scac' nivanc'olal eb'. Icha ix aj orñ yac'an nivanc'olal Cristo, icha chi' scutej co b'a cac'an nivanc'olal eb'. ¹⁴ A val junxo tic to sco xajanej co b'a. Tato sco xajanej co b'a, ol co c'anab'ajej juntzañ sval tic. Tato icha chi', tz'acan ton sco c'anab'ajej. ¹⁵ A Dios avtannac orñ och yicoc, yic junc'olal tzorñ aj co masanil, yujto junxorñej caj d'a yol sc'ab' Cristo. Yuj chi' te vach' scutej co b'a d'a co cal, yic syac' sjunc'olal Cristo d'ayorñ. Añejtona', scac'an yuj diosal d'ay.

¹⁶ In gana a val slolonel Cristo b'aj tzeyac'ñejoch e pensar. Tze c'ayb'an e b'a, tzeyac'lan yip e c'ool junjun ex d'a masanil sjelanil Cajal chi'. Slaj e b'itan juntzañ salmo, himno yed' juntzañxo b'it yic Dios yuj eyac'an yuj diosal d'ay d'a smasanil e c'ool. ¹⁷ Yalñej tas sco c'ulej, ma tas scala', co c'ulejocab' d'a sb'i Cajal Jesús yuj cac'an yuj diosal d'a Dios Mamab'il yuuj.

A tas sco c'ulej junjun orñ

¹⁸ A ex ix ex ayxo eyetb'eyum, c'anab'ajejec tas syal eb' viñ d'ayex. Smoj tze c'anab'ajej yujto icha chi' sgana Cajal Jesús. ¹⁹ Añejtona' ex vinac ex ayxo eyetb'eyum, tze xajanej eb' ix eyetb'eyum chi'. Max yal scomon chichonoch e c'ool d'a eb' ix. ²⁰ Yed' ex pax ex uninab'il, c'anab'ajejec tas syal e mam e nun d'ayex, yic ol tzalaj Cajal Jesús eyed'oc. ²¹ A exxo mamab'il ex, mañ e comon tzuntzejcot yoval eb' eyuninal, yic vach' max cus eb' eyuuj. ²² Añejtona', ex checab' eyaji, c'anab'ajejec tas syal eb' e patrón. Mañocñej van ex yilan eb' tze c'anab'ajani, yic stzalaj eb' eyed' e naani, palta d'a smasanil e c'ool tzex munlaji, yuj e xivc'olal d'a Dios. ²³ Masanil tas tze c'ulej, c'ulejec d'a smasanil e c'ool, ichato a d'a Cajal Jesús van e munlaji, mañoc d'a eb' anima. ²⁴ Yujto cojtacxo to a Cajal Jesús chi' ol ac'an spac d'ayorñ a orñ yuninal orñ tic. Yujto a jun Cajal van cac'an servil, aton Cristo. ²⁵ Palta a eb' sc'ulan chucal, ol scha spac juntzañ chucal sc'ulej eb' chi'. Ato syala' tastac sc'ulej junjun eb', icha chi' ol aj schaan spac eb'.

4

¹ A exxo patrón ex, tojorñej tzeyutej e b'a d'a eb' e checab', vach' tzeyutej e b'a d'a eb'. Tze nacoti to ay junxo d'a satchañ tzex ac'an mandar, aton Cajal Jesús.

² A exxo e masanil, tzex lesalvi val d'a smasanil e c'ool d'a Dios d'a masanil tiempo. Tzeyac'anpax yuj diosal d'ay. ³ Añejtona', tzex lesalvi pax cuuj, yic vach' ol och Dios Cajal qued'oc, yic ol yal calanel slolonel yed' yab'ixal Cristo ac'b'ilxo cojtaquejeli. A ticnaic preso vaji, yujto svalet yab'ixal tic. ⁴ Lesalvañec vuuj, yic ol yal valanel yab'ixal Cristo d'a stojolal.

⁵ Ayic tze c'uman eb' manto creyenteoc d'a juntac el, vach' tzeyutej e b'a d'a eb'. ⁶ Vach'ñej tzeyutej e loloni, tze ch'oxanel e vach'c'olal d'a eb'. Tato icha chi' ol nachajel eyuuj tas ol aj e pacan tas sc'anb'ej junjun eb' d'ayex.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' aj Colosas

⁷ A viñ cuc'tac Tíquico tic, xajan val viñ cuuj. Tec'an val smunlaj viñ d'a co Mam Dios. Ayoch viñ yac'an servil Cajal Jesús ved'oc. Ol b'at viñ yal d'ayex tastac caj d'a tic. ⁸ Tzin checpaxb'at viñ d'ayex ta' yic ol yac' yip e c'ool viñ. ⁹ Añejtona' ol b'at pax viñ cuc'tac Onésimo yed' viñ. A viñaj Onésimo tic, eyetchoñab' viñ, te xajan viñ cuuj. Tec'anxo viñ. Aton chavañ eb' viñ tic ol b'at alan d'ayex tastac caj d'a tic.

¹⁰ Axo pax viñaj Aristarco, preso yaj viñ ved' d'a tic. Syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. Yed' viñaj Marcos, aton viñ sc'ab' yoc sb'a yed' viñaj Bernabé, syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. Valnacxo d'ayex yuj viñaj Marcos tic, tato ol b'at viñ ta', tze cha viñ sc'och d'a tzalajc'olal. ¹¹ Axo viñaj Jesús tic, aton viñ scuch pax Justo, syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. A d'a scal eb' viñ smunlaj ved'oc, añej eb' viñ chavañ tic vetisraelal. Tz'ec' eb' viñ yaleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. A eb' viñ chavañ tic, syac' val snivanil in c'ool eb' viñ. ¹² A viñ eyetchoñab' Epafras tic, ayoch pax viñ yac'an servil Cristo ved'oc. Slesalvi val viñ eyuuj, yic tzex vach' tec'c'aji, yic añej val juntzañ tas sgana Dios b'aj tze vach' aq'uejoch e pensar. ¹³ A in tic, svac' testigoal in b'a, svalani to tzex sna viñ. Snaanpaxb'at eb' ay d'a Laodicea viñ yed' eb' ay d'a Hierápolis. ¹⁴ Axo viñaj Lucas, viñ añtum, xajan val viñ cuuj yed' pax viñaj Demas, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' viñ.

¹⁵ Scac'paxb'at stzatzil sc'ool eb' creyente ay d'a Laodicea. Scac'anpaxb'at stzatzil sc'ool ix canab' Ninfas yed' eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat ix. ¹⁶ Ayic ol lajvoc eyavtan jun carta tic d'a yichañ eb' creyente ta', tzeyac'paxb'at d'a eb' aj Laodicea, yic vach' ol avtaj pax d'a scal eb' ta'. Axo tze chaan sc'och jun carta ol yac'paxta eb' aj Laodicea chi' d'ayex, tzeyavtej paxi. ¹⁷ Axo d'a viñ cuc'tac Arquipo, tzeyal d'a viñ icha tic: Ac'val ip a munlaj d'a jun opisio ix yac' Cajal Jesús tic d'ayach, xe chi d'a viñ.

¹⁸ A in Pablo in tic, a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'at jun stzatzil e c'ool tic. Naecoti to preso vaj d'a tic. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayex ta'.

A Sb'ab'el Carta San Pablo D'A EB' AJ TESALÓNICA

B'ab'el Tesalonicenses sb'i jun carta tic, aton sb'ab'el carta viñaj apóstol Pablo d'a eb' creyente d'a nivan choñab' Tesalónica ay d'a yol yic Macedonia d'a yol smach'en Roma. Ix el yich jun iglesia chi' yuj viñ, ayic ix pechjiel viñ yuj eb' israel d'a Filipos, yujto syal slolonel Dios viñ d'a eb' mañ israeloc. Ayic ix c'och viñ d'a choñab' Corinto, ix c'ochpax yab'ixal eb' creyente d'a iglesia d'a Tesalónica chi', yuj chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta tic viñ yic syac'an stec'anil eb' viñ d'a screyenteal.

Ix tzalaj val viñ yuj eb', ix yac'an yuj diosal viñ yuj eb', yujto ay val och spensar eb' d'a slolonel Dios, xajanej pax sb'a eb'. Ix yac'an viñ snacot eb' tas ajnac yec' viñ d'a scal eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an spac tas ix sc'anb'ej eb' d'a viñ yuj sjaub'al Cristo d'a schaelal yed' pax tas ol aj spitzvixi eb' chamnac. Ix yalanb'at viñ d'a eb' creyente chi' to stec'b'ej sb'a eb' yed' jun c'ayb'ub'al tic, yic vach' ay yalan yic eb' yed' Cristo ayic ol jaxoc.

Tz'elyich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun carta tic d'ayex ex iglesia ex d'a Tesalónica. Yic exxo co Mam Dios yed' Cajalil Jesucristo. Ayocab' vach'c'olal yed' junc'olal d'a e cal ta'.

Svach' b'eyb'al eb' aj Tesalónica

² Scac' val yuj diosal d'a Dios eyuuj e masanil. Juntac el tzoñ lesalvi, tzex co nacoti. ³ A d'a yichañ co Mam Dios sco nacoti to nivan tzex munlaj d'ay, yujto ix eyac' val och d'a e c'ool. Sco nacoti to tzeyac' servil Dios chi', yujto te xajan eyuuj. Añejtona', tec'an tzeyutej e b'a, yujto añej Cajal Jesucristo tzeyac'och yipoc e c'ool. ⁴ Xajanab'il ex yuj Dios, yujto a sic'jinac exxo caneli. ⁵ Ayic quec'nac calel vach' ab'ix yic colnab'il d'ayex, mañ toñejoc comon lolonnac oñ. Yujto a Yespíritu Dios ochnac qued'oc. Cojtac val sic'lab'il to te yel jun ab'ix tic. Eyojtac paxi chajtil cutejnac co b'eyb'al d'a e cal yuj e vach'il.

⁶ A exxo, ochnac ex ijan e b'eyb'alan co b'eyb'al chi'. Ix e b'eyb'alan pax sb'eyb'al Cajal Jesús. Vach'chom nivan syaelal ix eyab'i ayic ix e chaan slolonel Dios, palta te tzalajc'olal ix e cha'a, yujto a Yespíritu Dios ix ac'an e tzalajc'olal chi'. ⁷ Yuj chi', ix e ch'oxel jun vach' b'eyb'al d'a masanil eb' quetcreyenteal d'a yol yic Macedonia chi' yed' d'a yol yic Acaya tic. ⁸ Eyuuj ix pucaxb'at yab'ixal Cajal Jesús d'a junjun lugar. Ix laj yab' eb' aj Macedonia chi' yed' eb' aj Acaya to tzeyac' val och Dios d'a e c'ool. Mañocñej eb' ix ab'ani, ix laj yab' pax eb' ay d'a junjun lugar. Yuj chi', mañixo yovaliloc a oñ scalel eyab'ixal d'a scal eb' anima. ⁹ Yujto masanil mach van yalan eyab'ixal to vach' ajnac oñ e chaani ayic quec'nac d'ayex. Van laj yalanpax eb' chajtil eyutejnac eyactancan juntzañ eyac'nacoch e diosaloc, ix ex och pax ijan eyac'an servil Dios pitzan, aton jun Dios te yel. ¹⁰ Añejtona' syalanpax eb' to van e tañvan yemxul Yuninal Dios d'a satchañ, aton Jesús. A Dios ac'jinacxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. Aton tzoñ colancanel d'a yol sc'ab' jun nivan yaelal ol javoc yuj yoval sc'ool Dios.

2

Smunlajel viřtaj Pablo d'a Tesalónica

¹ Eyojtac to mañ nab'arñejoc ec'nac oñ d'ayex. ² A d'a chořab' Filipos b'ab'laj ec'nac oñ. Eyojtac to nivan yaelal ec' cab'nac ta'.^{2.2} Yac'nac val chucal eb' d'ayoñ. Ayic co c'ochnac d'a e chořab' chi', cab'nacxo syaelal chi'. Palta a co Diosal ochnac qued'oc, yuj chi' maj oñ xiv calanel vach' ab'ix d'a e cal. ³ Te tojol ec' cutejnac calan d'ayex. Mañ yujoc junoc tas sco nib'ej tzeyac' d'ayoñ, mañ yujoc to tzex cac' musansatil ec' calannac el d'ayex. ⁴ Icha sgana Dios, icha chi' ec' cutejnac calaneli, yujto ix yil Dios to smoj yac'anoch copisio calanel vach' ab'ix yic colnab'il. Mañ yujoc sq'uechaari eb' anima qued'oc tzec' calaneli, palta yic sq'uechaari Dios qued'oc, yujto a tz'ilan co pensar junjun oñ. ⁵ Eyojtac, maj oñ xid'ec' ex co monte jolonoc. Mañ yujoc pax cac'an ganar tumin tzec' calaneli. A co Mam Dios ojtannac to yel scala'. ⁶ Maj oñ ec' co say yic tzoñ yic'anchari eb' anima, mañoc ex tic, mañoc pax juntzařixo eb'. ⁷ Syal ton calan d'ayex to yajal oñ, yujto schecab' oñ Cristo. Palta ina te emnaquil ec' cutejnac co b'a d'ayex. Icha junoc ix ix, sya'ilej sq'uib'tzitan yune', icha chi' cutejnac co b'a d'ayex. ⁸ Te xajan ex cuuj. Yuj chi' co nanac to mañocriej vach' ab'ix yic Dios tzec' calel d'ayex, palta co b'ecnac co b'a cac'an co q'uinal eyuuj. Icha chi' cutejnac co b'a ta', yujto te xajanab'il ex cuuj. ⁹ Tecan tze nacoti chajtil ec' cutejnac co munlaj d'a e cal. Cac'nac val quip co munlaji. Ayic quec'nac calel vach' ab'ix yic Dios d'ayex, c'ual d'ac'val munlajnac oñ pax yuj co gasto. Icha chi' aj quec'nac ta', yujto malaj co gana ay mach tz'ab'an syail yac'an co gasto.

¹⁰ Ayic quec'nac ta', te vach' cutejnac co b'eyb'al. Tojol cutejnac pax co pensar d'ayex a ex creyente ex qued'oc. Malaj jab'oc chucal ec' co saynac ta'. Eyojtac to icha chi' ec' cutejnac co b'a. Arñejtona' yojtac pax Dios. ¹¹ Eyojtac to icha syutej sb'a junoc viři mamab'il d'a eb' yuninal, icha chi' cutejnac cac'an eyip, cac'anpax snivanil e c'ool. ¹² Calannac pax d'ayex to vach' tzeyutej e b'eyb'al icha sgana Dios. A Dios chi' avtannac oñ och d'a yol sc'ab', yic ay calan quic b'aj ol och Dios yajalil.

¹³ Ayic ec' calannac el slolonel Dios d'a e cal, elarñchamel eyac'nac och d'a e c'ool to yel yic Dios, mañ yicoc anima. Yuj chi' scac' val yuj diosal d'a Dios eyuuj. A slolonel tic, te yel yico', ay val yopisio sb'oan co pensar a oñ creyente ořixo tic. ¹⁴ Lajan ex aj yed' eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios d'a yol yic Judea. A eb' chi', yicxo Cristo Jesús eb' qued'oc. Ix yab' val syail eb' yuj eb' yetisraelal. Arñejtona', ich ex ta', ix eyab' syail yuj eb' eyetchořab'. ¹⁵ Aton eb' quetisraelal chi' miljinaccham Cajal Jesús icha ajnac smilancham eb' schecab' Dios eb' d'a peca'. Ix oñ spechanpaxel eb'. Malaj jab'oc svach'il eb' d'a yichař Dios. Te ajc'ool syutej sb'a eb' d'a masanil anima. ¹⁶ Ayic scalanel yab'ixal d'a eb' mañ israeloc yic scolchaj eb', axo eb' israel max stac'laj eb' calaneli. Yuj chi' svach' tz'acviel smul eb' d'a yichař Dios, axo ticnaic ix cot lemnaj sc'ac'alc'olal Dios yic slajviel eb'.

A tas snib'ej viřtaj Pablo

¹⁷ Ex vuc'tac ex vanab', toxořej ix oñ el lemnaj elal d'a e cal. Vach'chom mařixalaj b'aj squil-laj co b'a, palta te naan ex cuuj. Sco nib'ej b'at ex quilxi. ¹⁸ Ix cac'lej co b'ati. A in Pablo in tic, tzijtum el ix

vac'lej, palta axo viñ Satanás maj oñ chaanb'atlaj. ¹⁹ Ayic ol javoc Cajal Jesucristo, axo co c'och chi' d'a yichañ, scac'och yipoc co c'ool to eyuuj ol co cha spac. Eyuuj ol co cha co tzalajc'olal. Eyuuj ol co cha spac co munlajel, yic ay quelc'ochi. ²⁰ Eyuuj ay quelc'och d'a yichañ Cajal Jesús chi'. Eyuuj ay pax co tzalajc'olal.

3

¹ Yujto maj techaj ex co naani, yuj chi' ix co na'a to tzoñ can co ch'ocoj d'a choñab' Atenas, ² yic sco checanb'at viñ cuc'tac Timoteo tic d'ayex, yujto schecab' co Mam Dios yaj viñ. Syalel vach' ab'ix yic Cristo viñ qued'oc. A viñ xid' ac'an e tec'anil, xid' yac'anpax eyip viñ, yic tze vach' aq'uejoch Cristo d'a e c'ool. ³ A viñ xid' alannac d'ayex, yic vach' malaj ex somchajel e pensar yuj tastac van eyab'an syail. Yujto eyojtactaxoni to yovalil sja juntzañ yaelal chi' d'a quib'añ icha sgana Dios. ⁴ Ayic quec'nac d'ayex, calnaccani to yovalil scab' syail. Eyojtac, ix elc'och icha tas calnaccan chi'. ⁵ Yujto ix in te cusi ayic ix ex in naancoti, yuj chi' ix in checb'at viñaj Timoteo tic yab'i tato añaña' eyac'anoch Cristo d'a e c'ool. A val in naani talaj ix comon juviel e pensar ta' yuj viñ diablo. Tato icha chi', nab'añej am ix quixtej co b'a quec' ta'.

⁶ Axo ticnaic ix xid' viñaj Timoteo tic d'ayex. Ixñej jax viñ ix yalan viñ to añaña' tzeyac'och Cristo d'a e c'ool, añaña' tze xajanej e b'a ta'. Ix yalan viñ to tzoñ e nacot d'a masanil tiempo, to te xajan oñ eyuuj. Ix yalanpax viñ to e gana tzoñ eyila'. Añañtona' ich oñ ta', co gana tzoñ b'at ex quila'. ⁷ A oñ tic, tzijtum tas sja d'a quib'añ, van cab'an syail d'a tic. Palta ayic ix cab'ani to añaña' tzeyac'och Cristo d'a e c'ool, ix oñ te tzalaj eyuuj. ⁸ Icha yec'b'at junoc chamel d'a quib'añ, icha chi' ix aj co c'ool cab'ani to tec'an eyaj d'a yic Cajal Jesús. ⁹ Eyuuj te ay val co tzalajc'olal d'a yichañ co Mam Dios. Yuj chi' scac' val yuj diosal d'ay eyuuj, palta a jun yuj diosal scac' chi' max tzac'van d'a jun tzalajc'olal ix yac' Dios d'ayori eyuuj. ¹⁰ C'ual d'ac'val cac'an quip co lesalvi yic vach' syal co b'at ex quila' yic ol co vach' ac'an e tec'anil.

¹¹ Co gana to a co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo tz'och qued'oc, yic vach' syal co b'at ex quila'. ¹² Sco c'an d'a Cajal Jesús, yic a' ol vach' ac'an e xajanej e b'a. Tze xajanej masanil eb' anima icha scutej ex co xajanan a oñ tic. ¹³ Ayic ol jax Cajal Jesucristo, ol oñ aj yed'oc a oñ yicoñxo tic. Co gana to a tz'ac'an stec'anil e pensar yic vach' añaña' vach' e b'eyb'al, malaj jab'oc e paltail d'a yichañ co Mam Dios d'a jun tiempoal chi'.

4

Jun vach' b'eyb'al d'a yichañ Dios

¹ Ex vuc'tac ex vanab', ec'nac oñ caled d'ayex to vach' tzeyutej e b'eyb'al, yic vach' ol q'uechañ Dios eyed'oc. Axo ticnaic, tzoñ tevib'at d'ayex d'a sb'i Cajal Jesús, cham val calanb'ati to tze c'anab'ajej jun checnab'il tic sic'lab'il.

² Eyojtacxo juntzañ schecnab'il Cajal Jesús ec' calnaccaneli. ³ A juntzañ tas ol valb'at d'ayex tic, sgana Dios to ol e c'anab'ajej. Yovalil añañ d'ay scac'och co pensar: Max yal eyem d'a ajmulal. ⁴ Junjun ex ex vuc'tac yovalil tzeoyojaquejeli to añañ val ix eyetb'eyum b'aj tzeyac'och e pensar. Nivanocab' yelc'och ix eyetb'eyum chi' d'ayex junjun ex. ⁵ Max yal e nib'anoch junoc chucal yed' e nivanil icha eb' mañ ojtannacoc Dios. ⁶ Mocab' eyixtej junoc eb' creyente yuj juntzañ tic. Toxo ix cham val calan

d'ayex to a Dios Cajal ol ac'an syaelal eb' sc'ulan juntzañ chucal tic. ⁷ Yujto a ix oñ avtanoch yicoc yic vach' scutej co b'eyb'al. Mañ yicoc sco c'ulej chucal yuj chi' ix oñ yavtej och yicoc. ⁸ Tato ay eb' schichonoch sc'ool d'a juntzañ checnab'il tic, mañoc d'a junoc anima schichonoch sc'ool eb', palta aton d'a Dios ix ac'anoch Yespiritu Santo d'ayoñ.

⁹ Mañ yovaliloc a in svalb'at d'ayex to tze xajanej eb' quetcreyenteal, yujto a val lac'an Dios tz'ac'an e na'a tas tzeyutej e xajanan e b'a. ¹⁰ Ina icha chi' van eyutan e xajanan masanil eb' quetcreyenteal d'a yol yic Macedonia chi' eyed'oc. Palta ex vuc'tac ex vanab', tzoñ tevi val d'ayex, yic vach' ec'alxo ol e xajanej e b'a. ¹¹ Tzeyac' val eyip, yic junc'olal tzex aji. Mañ eyactejan e b'oan e munlajel. Vach' tzeyutej e munlaj yed' e c'ab', icha ajnac calancan d'ayex, ¹² yic vach' ay eyelc'och d'a yichañ eb' comon anima. Tato icha chi', c'ocb'il syab' e gasto.

A yab'ixal sjaub'al Cajal Jesús

¹³ Ex vuc'tac ex vanab', co gana tzeyojtaquej val eli, tas yaj eb' creyente chamnaxo, yic vach' max ex te cus yuj eb', icha scus eb' malaj jab'oc tas ayoch yipoc sc'ool. ¹⁴ A oñxo tic scac'och d'a co c'ool to a Jesús ix chami, ix pitzvixi. Icha pax chi' ol aj eb' creyente chamnaxo. A Dios ol ac'anxicot eb' yed' Jesús.

¹⁵ A juntzañ van calanb'at tic d'ayex, aton slolonel Cajal Jesús. Ayic ol jaxoc, a oñ pitzan oñ to tic, mañ ol oñ b'ab'laj b'atljaj d'a yichañ eb' creyente chamnaxo, junñej ol aj co b'at yed' eb'. ¹⁶ Ayic ol cot Cajal Jesús d'a satchaañ, ol och jun av te chaañ icha yel yav jun sat ángel, ol oc' pax q'uen strompeta Dios. Axo eb' creyente chamnaxo ol b'ab'laj pitzvocxi eb'. ¹⁷ Ol lajvoc chi', a oñxo pitzan oñto ta' junñej ol aj quic'jichañ yed' eb'. Axo co b'at chi' d'a scal asun d'a nañal chaañ, yic b'at co cha Cajal Jesús chi'. Ichato chi' ol oñ aj yed' d'a junelñej. ¹⁸ Yuj chi', tzeyal-laj eyab' juntzañ c'ayb'ub'al tic, yic ol vach' ja snivanil e c'ool.

5

¹ Palta mañ yovaliloc svalb'at d'ayex b'aq'uiñ ol jax Cajal Jesús chi'. ² Yujto eyojtaco sic'lab'il to icha junoc elc'um sja d'ac'valil, malaj junoc mach ojtannac janic' sjavi, icha chi' ol aj sjavi sc'ual sjaub'al Cajal Jesús chi'. ³ A d'a jun tiempoal chi' ol yal eb' anima: A oñ tic te vach' caji, ¿toc ay tas sco na'a? xcham eb'. Palta a d'a jun rato chi' ol lajvoc el eb'. Icha tz'aj scot syail yalji yune' junoc ix ix, icha chi' ol aj sja yaelal d'a yib'añ eb'. Mañ ol colchajcan el-laj eb' d'a jun yaelal chi'. ⁴ Palta a oñ tic mañ oñ ayoc ec' d'a q'uic'alq'uinal, yujto snachajel juntzañ tic cuuj. Yuj chi', vach'chom icha sja junoc elc'um ol aj sjavi jun c'ual chi', palta lista scutej co b'a. ⁵ Yujto a oñ tic ay oñxo ec' d'a saquilq'uinal, yic oñxo c'ualil. Yel mañxo oñ ayoc ec' d'a q'uic'alq'uinal, mañxo oñ yicoc d'ac'valil. ⁶ Yuj chi' max yal lajan scutej co b'a icha juntzañxo eb' anima ichato vaynac, yujto max smaclej eb' sja jun c'ual chi'. Yovalil sco maclej, tec'an pax scutejec co pensar. ⁷ A eb' svayi, a d'ac'valil svay eb'. A pax eb' tz'uc'an añ, a d'ac'valil syuc' añ eb'. ⁸ Palta a oñ tic, yic oñxo c'ualil. Yuj chi', tec'an val scutej co pensar. Yovalil sco vach' aq'uejoch Cristo d'a co c'ool. Añejtona', yovalil sco xajanej co b'a, yic lajan ol oñ aj yed' eb' soldado scol sb'a yed' q'uen q'uen syac'och eb' spichuloc sñi' sc'ool. Yovalil scac'och yipoc co c'ool to colb'il oñxo, yic lajan ol oñ aj icha eb' soldado c'oxb'il q'uen xumpil yuuj. Icha chi' scutej co colan co b'a. ⁹ Yujto ix oñ siq'uelta Dios mañ

yicoc syac' co yaelal yuj yoval sc'ool, palta ix oñ siq'uelta yic sco cha co colnab'il yuj Cajal Jesucristo. ¹⁰ A ix cham co q'uexuloc, yuj chi' taxoñej pitzan oñ mato chammac oñxo, palta ayic ol javoc, junñej ol oñ aj yed' co masanil. ¹¹ Yuj chi', tzeyac'laj e tzalajc'olal junjun ex. Tzeyac' taxpax e tec'anil ichataxon van e c'ulani.

Tz'iptzitaj eb' creyente

¹² Tzoñ tevib'at d'ayex ex vuc'tac yed' ex vanab' yic nivanocab' yelc'och eb' van smunlaj d'a e cal yuj Cajal Jesús d'a e sat, yujto van ex scuchb'an eb', van yecanpax yic Cajal chi' eb' e na'a. Nachajocab'el eyuuj to a Dios ix ac'an yopisio eb' chi'. ¹³ Yovalil nivanocab' yelc'och eb' d'a e sat, tze xajanej eb', yujto smunlaj eb' d'a Cajal Jesús. Te junc'olal slaj eyutej e b'a e masanil ta'. ¹⁴ Scham val calanb'at d'ayex to tze chec munlaj eb' malaj sgana smunlaji. Tzeyac' taxpax snivanil sc'ool eb' utzin sc'ool. Tzeyac' taxpax stec'anil eb' manta val stec'anil. Nivanocab' tzeyutej e c'ool d'a eb' smasanil.

¹⁵ A eb' malaj svach'il syutej sb'a d'ayex, mañ e pac e b'a d'a eb'. Vach'ñej tzeyutej e b'a d'ayex junjun ex yed' d'a eb' anima smasanil.

¹⁶ Tzalajc'olalocab'ñej eyaji. ¹⁷ Lesalvañec. Mañ eyactejan e lesalvi. ¹⁸ Tzeyac' yuj diosal d'a Dios yuj yalñej tas eyaji, yujto a chi' sgana Dios chi' d'ayori a oñ yicoñxo Cristo Jesús tic.

¹⁹ Mañ e cachoch vaan Yespíritu Dios ayoch d'ayex junjun ex. ²⁰ Mañ eyac'cot eyoval d'a eb' syac' Dios yalal slolonel d'ayex. ²¹ Jantacñej juntzari c'ayb'ub'al tz'alji d'ayex, cham val e naani tato yel, mato maay. A val d'a juntzari yel, ata' tzeyac'och e pensar. ²² Yalñej tas malaj svach'il mañ e cha'a.

²³ A Dios ac'um junc'olal. Co gana to a' tzex vach' ic'anoch yicoc sic'lab'il. Co gana pax to a' stañvan e pixan, e pensar yed' e nivanil, yic vach' malaj jab'oc e mul ayic ol javoc Cajal Jesucristo. ²⁴ A jun sic'jinac oñ eli, tz'elc'och val tas syala'. A ol ac'anelc'och juntzari tic smasanil.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

²⁵ Ex vuc'tac ex vanab', tzex lesalvi cuuj ta'.

²⁶ Tzeyac'laj stzatzil e c'ool yuj e xajanan e b'a ta'.

²⁷ D'a yichañ Cajal Jesús, svalb'at d'ayex to tzeyavtej jun in carta tic d'a scal eb' creyente smasanil ta'.

²⁸ Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex.

A Schab'il Carta San Pablo D'A EB' AJ TESALÓNICA

Schab'il Tesalonicenses sb'i jun carta tic, aton schab'il carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnach'at d'a eb' creyente d'a choñab' Tesalónica. Ay eb' toñej somchaj spensar yuj tas syal jun b'ab'el carta. A ix yutej eb' snaani to jab'xoñej sjavi Cristo chi'. Yuj chi' ix stz'ib'ejpaxb'at junxo carta tic viñ d'a eb', yic syojtaquejel eb' tas yaj juntzañ chi'.

Ix yac' yuj diosal viñaj Pablo chi' d'a Dios yuj eb' creyente d'a Tesalónica chi', yujto te ayoch spensar eb' d'a Dios, xajanej val sb'a eb'. Ix yal viñ to toxo ol ch'olb'itaj eb' anima, toxo pax ol jax Jesucristo d'a schaelal. Ayic toxo ol jax chi', ol q'ue val chaañ chucal, ol stec'b'ej sb'a jun viñ yajalil chucal d'a yichañ Cristo, palta a Cristo chi' ol satanel viñ.

Axo d'a slajvub'xo, ix yalan viñaj Pablo chi' to yovalil slesalvi eb' creyente chi' yuj viñ. Ix yalanb'at viñ d'a eb' to yovalil smunlaj eb', icha yutejnac sb'a viñ ayic yec'nac viñ d'a scal eb' yed' juntzañxo eb' ajun yed' viñ.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo, scac'b'at junxo co carta tic d'ayex ex iglesia ex d'a Tesalónica. Yic exxo co Mam Dios, yic exxo pax Cajal Jesucristo. ² Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo, syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb'

³ Ex vuc'tac ex vanab', yovalil scac'ñej yuj diosal d'a Dios eyuuj. Smoj ton scal icha chi', yujto junjun c'u, tzeyac' val och Dios d'a e c'ool. Añejtona', tze te xajanej val eb' eyetcreyenteal. ⁴ Yuj chi' scalel e vach'il d'a scal eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios. Yujto tzijtum tas tz'ac'jioch d'a eyib'añ, te nivan syaelal van eyab'an ta', palta tec'an val tzeyutej eyac'anoch Dios d'a e c'ool. Van eyac'an techaj smasanil. ⁵ Icha chi' tz'aj scheclajeli to tojol syutej Dios oñ sch'olb'itani. Yuj chi' syala' to smoj tzex och b'aj ol yac' Yajalil, yujñej to van eyab'an syaelal yuuj.

⁶ A Dios te tojol toni, yuj chi' ol yac' syaelal eb' tzex ixtan ticnaic. ⁷ Van eyab'an syaelal qued'oc. Palta ol ac'joc snivanil co c'ool yuj Dios ayic ol cot Cajal Jesús yed' eb' yáñgel d'a satchañ, aton eb' te nivan spoder. Ayic ol emuloc, yed'nac jun c'ac' nílñon sq'ue sc'ac'al. ⁸ Ata' ol ac'joc syaelal eb' mañ ojtannacoc Dios, aton eb' max c'anab'ajan vach' ab'ix yic Cajal Jesucristo. ⁹ A eb' chi', ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. Ol ic'jocanel eb' d'a stz'ey Cajal Jesús, yic mañxa b'aq'uirñ ol yil svach'il eb' yed' spoder. ¹⁰ A d'a jun c'ual ayic ol javoc Cajal Jesús chi', te nivan ol aj yelc'och d'ayori a oñ yic oñxo tic. Co masanil a oñ creyente oñ tic, ol caq'uem co b'a d'ay. Locan ex qued'oc yujto eyac'nac och jun ab'ix ec' calnac d'a e c'ool.

¹¹ Yuj val jun tic junjun c'u tzoñ lesalvi eyuuj. Sco c'an d'a co Diosal eyuuj, yic vach' ex d'a yichañ, yujto a' avtannac ex och yicoc. Sco c'ananpax d'ay to syac' spoder d'ayex, yic tze b'eyb'alej masanil tas vach' icha e gana, tzex munlaj pax d'ay, yujto tzeyac'och d'a e c'ool. ¹² Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol aljoc vach' lolonel d'a Cajal Jesucristo eyuuj. Axo

ol ex alan pax vach'il. Icha chi' ol ex ajoc, yujto a co Diosal yed' Cajal Jesucristo chi' ol ac'an svach'c'olal d'ayex.

2

Ol checlajel viñ yajal chucal

¹ A ticnaic, tzin tz'ib'ejb'at d'ayex chajtil ol aj sjavi Cajal Jesucristo, aton yic ol oñ molchajoch yed'oc. Tzin tevib'at d'ayex to ² max e comon aq'uej somchajel e pensar tato ay eb' tz'alan d'ayex to janacxo sc'ual Cajal chi'. Vach'chom syal eb' to a Yespíritu Dios ix ch'oxan d'a eb', ma munil syal eb' d'a yol yico', palta mañ ex och ilc'olal yuj eb'. Taxoñej syal eb' to ix c'och co carta d'a eb', palta mañ e cha eyab'i. ³ Mañ eyac' musansatil e b'a, yujto ayic manto ja jun c'ual chi', tzijtum mach ol meltzaj pax och ajc'olal d'a Dios. Ato ta' ol checlajel viñ yajalil chucal. A viñ chi', yovalil ol ac'joccanb'at viñ d'a syaelal. ⁴ A jun viñ chi' ol yac' oval viñ yed' Dios. Ol chichon sc'ool viñ d'a jantacñej comon dios yed' d'a jantacñej tas b'aj syal sb'a eb' anima. Ol em val c'ojan viñ d'a yol stemplo Dios, ol yalanoch sb'a viñ Diosal.

⁵ Naecoti to ix valcan juntzañ tic d'ayex ayic ay in ec' eyed' ta'. ⁶ Eyojtac tas tzato cachanoch vaan viñ yic max checlajelta viñ. Palta ato yic ol javoc stiempoal, ato ta' ol checlajelta viñ. ⁷ A ticnaic, a chucal vanxo smunlaj d'a elc'altac masanto ol ic'joc el jun mach scachanoch vaan sch'oxc'ab'an sb'a chi'. ⁸ Ato val ta' ol checlajcanel jun viñ yajal chucal chi'. Palta ayic ol javoc Cajal Jesús ol spucham viñ yajal chucal chi' yed' yic', axo stziquiquial ol ic'an satcanel viñ. Palta ayic manto satel viñ chi', a tic ol sc'ulej viñ: ⁹ Ayic ol checlajel viñ ol yac'och sb'a viñ Satanás yed' viñ. Ol yac'och spoder viñ d'a viñ. Yuj chi' ol yal sb'oan juntzañ milagro viñ yed' juntzañxo tas ol ch'oxanel spoder, palta es juntzañ chi'. ¹⁰ Tzijtum tas malaj svach'il ol sc'uloc viñ, yic ol yac' musansatil eb' anima satnac viñ. Ol satcanel eb', yujto malaj sgana eb' syac'och jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a sc'ool yic scolchajel eb'. ¹¹ Yuj chi', a Dios ol chaan ac'joc musansatil eb', yic ol yac'och jun es chi' eb' d'a sc'ool. ¹² Yuj chi' a jantacñej eb' maj ac'anoch jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a sc'ool, ol ac'joccanb'at eb' d'a syaelal, yujto ix q'uechañ eb' yed' chucal.

Sic'b'il oñxo el yuj Dios

¹³ Ex xajanab'il yuj Cajal Jesús, yovalil scac'ñej yuj diosal d'a Dios eyuuj, yujto sic'b'il ex taxoncanel yuj Dios chi' qued'oc d'a yichb'anil, yic tzex colchaj yuj Yespíritu. A tzex ac'anoch yicoc Dios. Yuj chi' tzex colchaj qued'oc, yujto tzeyac'och jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a e c'ool. ¹⁴ Yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il ec' calnac d'ayex, a Dios avtannac ex och yicoc, yic vach' ay eyalan eyic d'a snivanil yelc'och Cajal Jesucristo qued'oc.

¹⁵ Yuj chi', tec'an val tzeyutej e b'a. Mañ eyac' sat e c'ool d'a juntzañ c'ayb'ub'al ec' calnaccan d'ayex yed' juntzañxo co tz'ib'ejnacb'at d'ayex. ¹⁶ Tzoñ xajanej Cajal Jesucristo yed' co Mam Dios. Syac' snivanil co c'ool d'a masanil tiempo yuj svach'c'olal. Syac'anpax cac'och svach'il yipoc co c'ool. ¹⁷ Co gana a svach' ac'an tzalajc'olal d'ayex. Syac'anpax e tec'anil yic vach' a jantacñej tas tzeyala', tze c'ulej, vach'ñej d'a yichañ.

3

Lesalvaríec cuuj

¹ A ticnaic, lesalvarñecñej cuuj, yic vach' ol pucaxel slolonel Cajal Jesús d'a scal eb' anima smasanil d'a elañchamel, yic ol scha eb' d'a smasanil sc'ool icha eyutejñac e chaani. ² C'anecñej pax d'a Dios cuuj, yic ol oñ colchajel d'a yol sc'ab' eb' te chuc spensar. Yujto mañ masaniloc anima tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool. ³ Palta a Cajal Jesús, tz'elñej'och tas syala'. A tz'ac'an e tec'anil. Tzex scolanpaxel d'a viñ chuc. ⁴ Scac'och Cajal Jesús yipoc co c'ool to van e c'anab'ajan juntzañ checnab'il calnaccan d'ayex to ol e c'anab'ajejñej pax d'a masanil tiempo. ⁵ Sco nib'ej to a Cajal Jesús tz'ac'an nachajel eyuuj to xajan ex yuj Dios. Sco nib'ej tz'och Cristo eyed'oc yic tec'an tzeyutej e b'a icha yutejñac sb'a.

Yovalil tzoñ munlaji

⁶ A d'a sb'i Cajal Jesucristo scalb'at juntzañixo checnab'il tic d'ayex. Tato ay eb' creyente jaragana, tato max sc'anab'ajej juntzañ c'ayb'ub'al ec' calnaccan d'ayex eb', max yal-laj junñej tzex ec' yed' eb'. ⁷ Eyojtacxo, smoj val tze c'anab'ajej co b'eyb'al, yujto mañ jaraganaoc ec' cutejñac co b'a d'a e cal. ⁸ Eyojtac to malaj b'aj co matanejñac va co b'a d'ayex. Palta c'ual d'ac'val munlajñac oñ d'a e cal. Cac'nac val quip co munlaji, yujto malaj co gana ay mach tz'ab'an syail yac'an tas tz'och cuuj ta'. ⁹ Vach'chom ay calan quic co c'anan co gasto d'ayex, palta munlaj oñ yed' co c'ab'. Icha chi' cutejñac co ch'oxan jun vach' b'eyb'al d'ayex, yic vach' tze c'anab'ajej co b'eyb'al chi'. ¹⁰ Yujto ayic ay oñ ec' d'a e cal, calannaccan jun checnab'il d'ayex, aton jun syal icha tic: Tato ay mach malaj sgana smunlaji, mocab' vaoc, xchi. ¹¹ Scalb'at juntzañ tic d'ayex yujto ix cab'i to ayex mach ex jaragana ex. Toñej tze comon aq'uejoch e b'a d'a scal juntzañ tas b'aj malaj eyalan eyico'. ¹² A ex icha chi' tzeyutej e b'a, a d'ayex scalb'at jun checnab'il tic. Yuj Cajal Jesucristo scham val calanb'at d'ayex to tzex munlaj val d'a tzalajc'olal, yic vach' ol ilchaj tas yovalil tz'och eyuuj.

¹³ Mañ ex tzactzaj e c'ulan juntzañ tas vach' ta'. ¹⁴ Tato ay eb' max c'anab'ajan tas scalb'at d'a jun co carta tic, yovalil tzeyac' checlajel eb' d'a e cal, yic ol q'uixvoquel eb'. Añejtona', mañ junñejoc tzex ec' yed' eb'. ¹⁵ Palta max yal eyajc'olan e b'a yed' eb'. Tze yec val sna eb', yujto creyente eb' eyed'oc.

Syac'b'at stzatzil sc'ool eb' viñaj Pablo

¹⁶ Aocab' Cajal Jesús, aton jun ac'um junc'olal syac' val sjunc'olal d'ayex d'a masanil tiempo. Ochocab' pax eyed'oc e masanil ta'.

¹⁷ A in Pablo in tic, a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'at jun stzatzil e c'ool tic, yic scheclaji to yel vic jun carta tic. Icha tic svutej in tz'ib'anb'at junjun in carta. ¹⁸ Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex e masanil ta'.

A Sb'ab'el Carta San Pablo D'A VINAJ TIMOTEO

B'ab'el Timoteo sb'i jun carta tic, aton jun b'ab'el carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pablo d'a jun viñ quelem ochnac creyenteal d'a yol yic Asia. Yiñtilal Israel ix snun viñ, axo viñ smam viñ, griego viñ. Ayic xid'naquec' viñaj Pablo d'a Asia chi' d'a sb'ab'elal, ata' ochnac viñ creyenteal, ec'nac viñ yed' viñaj Pablo chi' b'ajtac ec'nac.

A jun carta b'atnac d'a viñaj Timoteo chi', ox macarñ nivac yelc'och yaji: B'ab'el macarñ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 2, ata' syal yuj juntzarñ c'ayb'ub'al syal eb' scomon alejoch sb'a c'ayb'umal. A eb' chi' syal eb' to syal co chaan co colnab'il yuj juntzarñ lolonel elc'altac yaji. Syalanpax eb' to ay juntzarñ tas ay yovalil svaji. Max yalpax yoch yetb'eyum anima yalan eb'.

Axo schab'il macarñ, tz'ilchaj d'a capítulo 3, syal yuj tas tz'aj co munlaj yed' iglesia, icha yic tz'och culto. Syalanpax tas yovalil sb'eyb'alej eb' anciano, eb' diácono yed' eb' ix ix tz'och yopisio.

Axo yoxil macarñ, tz'el yich d'a capítulo 4 masanto d'a 6, syal yuj tas smoj sb'eyb'alej viñaj Timoteo yic syac'an servil Jesucristo viñ. Syalanpax d'a viñ, tas yovalil syutej sb'a viñ d'a scal junjun macarñ anima d'a iglesia.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' yaj yalancan Dios co Columal yed' Cajal Jesucristo, aton jun scac'och yipoc co c'ool. ² Ach Timoteo, svac'b'at jun in carta tic d'ayach. Icha val vuninal aji, yujto vuuj ix ac'och Cristo d'a a c'ool. Yac'ocab' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayach. Oc'ocab' sc'ool d'ayach, yac'ocab' pax sjunc'olal d'ayach ta'.

Tzeyil e b'a d'a juntzarñ ch'oc c'ayb'ub'al

³ Ayic ix in b'at d'a yol yic Macedonia, ix in c'an pavor d'ayach to tzach can d'a Éfeso, yujto in gana scham val alan d'a eb' sc'ayb'an eb' d'a juntzarñ ch'oc c'ayb'ub'al to yovalil syactejan eb' yalani. ⁴ Tzal d'a eb' to max yixtej tiempo eb' sc'ayb'an juntzarñ ab'ix malaj b'aj sc'anab'ajaxi yed' d'a yab'ixal smam yicham eb', yujto tzijtum juntzarñ ab'ix chi' yojtac eb'. Toriej scomon telaj sb'a eb' yuuj, palta malaj yelc'ochi. A juntzarñ ab'ix chi', malaj yopisio oñ sc'ayb'an d'a tas tz'aj cac'anoch d'a co c'ool tas nab'il yuj Dios d'a quib'añ.

⁵ Svalb'at jun checnab'il tic d'ayach yic vach' xajanej val sb'a eb' creyente ta'. Tato stojolb'itej sb'a eb', tato syil val sb'a eb' yed' spensar, tato yel syac'och Dios eb' d'a sc'ool, ol xajanej sb'a eb' yed' eb' yetanimail. ⁶ Palta ay eb' tz'actancan jun vach' b'eyb'al sval tic. Yuj chi', toriej scomon aq'uejoch spensar eb' d'a juntzarñ comon lolonel malaj b'aj sc'anab'ajaxi. ⁷ Sgana eb' syac'och sb'a c'ayb'umaloc d'a ley Moisés. Palta max nachajel-laj yuj eb' tas syalelc'ochi. Vach'chom stec'b'ej sb'a eb' yalani, palta max nachajpaxel yuj eb' tas van yalan eb' chi'.

⁸ Cojtac val to ay yopisio ley Moisés chi' tato yel sco c'anab'ajej icha val tas syala'. ⁹ Cojtacpaxi to mañ yujoc eb' vach' sb'eyb'al ix ac'jican juntzarñ ley chi', palta aton yuj eb' ol val tic ix ac'jicani: Eb' pit syutej sb'a d'a

Dios, eb' max c'anab'ajan tas syal Dios, eb' max b'eyb'alan icha sgana Dios, eb' chuc sb'eyb'al, eb' malaj tz'och Dios d'ay, eb' scomon b'uchvaj d'a tas vach', eb' smac'ancham smam snun, eb' mac'umcham anima, ¹⁰ eb' tz'emñej d'a ajmulal, eb' viñ vinac syic'laj sb'a yed' yetvinaquil, eb' elc'um anima, eb' tz'esani, eb' tz'ac'anoch es d'a yib'añ eb' yetanimail yed' eb' sc'ulan junocxo tas max scha sb'a yed' jun c'ayb'ub'al te yel, yuj chi' ix can jun ley chi'. ¹¹ A jun c'ayb'ub'al te yel tic, aton jun vach' ab'ix yac'nac Dios d'ayin yic svaleli. A jun vach' ab'ix tic, te nivan yelc'ochi. A tz'alan yab'ixal Dios, aton jun te tzalajc'olal yaji.

Ix oc' sc'ool Dios d'a viñaj Pablo

¹² Svac' yuj diosal d'a Cajal Jesucristo, yujto te ayoch ved' d'a vopisio tic, ix yala' to c'anab'ajum in d'ay, yuj chi' ix yac' vopisio vac'an servil. ¹³ A d'a yalañtaxo, te b'uchumtac in d'a Cristo. Vac'nac val chucal d'ay, ochnac in val ajc'olal d'ay. Palta ix oc' val sc'ool Dios d'ayin, yujto manto in creyenteoc ta'. Musansatil ic'an in c'ulannac juntzañ chi'. ¹⁴ Te nivan svach'c'olal Cajal Jesús yac'nac d'ayin. A ac'jinac vac'och in c'ool d'ay, xajan in yuuj, icha chi' syutej yac'an d'ayoñ junjun oñ, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús.

¹⁵ Ay jun tas ol vala' te yel. Smoj co chaan cab'i: Ulnaquec' Cristo Jesús d'a yolyib'añq'uinal tic, yic tzoñ scolcanel a oñ ajmuloñ tic. A in tic, tz'ec'xo val d'a yib'añ te chuc in d'a yichañ anima smasanil. ¹⁶ Yuj chi', ix oc' sc'ool Dios d'ayin, yic vach' vuuj scheclajeli to te ay snivanc'olal Jesucristo. Yuj chi' a in tic, ch'oxnab'il vaj d'a jantac eb' toto ol ac'anoch Cajalil chi' d'a sc'ool, yic ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej. ¹⁷ A Dios Yajal d'a masanil tiempo. Malaj b'aq'uiñ ol chamoc. Malaj junoc mach syal yilani. Añejton jun Dios tic, malaj junocxo. Nivanocab' yelc'och d'ayoñ. Calec vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. Amén.

¹⁸ Ach Timoteo, tzach in xajanej val icha junoc vuninal. Svalb'at juntzañ checnab'il tic d'ayach, yic tzach munlaj icha yalnaccan juntzañ eb' uuñ, ato a ix ac'ji yal eb' yuj Dios. Yuj chi' icha junoc soldado te vach' syutej sb'a d'a yopisio, icha val chi' tzutej a b'a ac'an ip a munlaj d'a yic Dios. Tec'an tzutej a b'a ac'anoch Dios chi' d'a a c'ool. Tzil val a b'a yed' a pensar d'a masanil tiempo. ¹⁹ Ay eb' maxtzac sya'ilej sb'a yed' spensar, yuj chi' ix vach' juviel eb' d'a jun c'ayb'ub'al ix yac'och d'a sc'ool. ²⁰ Icha chi' ix yutej sb'a viñaj Himeneo yed' viñaj Alejandro, yuj chi' ix vac'och eb' viñ d'a yol sc'ab' viñ Satanás, yic syojtaquejel eb' viñ to max yal-laj co comon b'uchvaj d'a Dios.

2

Checnab'il yuj lesal

¹ A ticnaic, tzin b'ab'laj alej val b'at jun tic d'ayach. Yovalil tzoñ tevi d'a Dios yuj anima smasanil. Yovalil sco c'an d'a Dios yic syac' svach'c'olal d'a eb', yic scolvajpax yed' eb'. ² Yovalil tzoñ lesalvi yuj eb' nivac yajal yed' pax yuj eb' yajal smasanil, yic vach' junc'olal tzoñ aj yed' eb', yic malaj pax tas sq'ue vaan d'a co cal yed' eb'. Tato icha chi', ol yal co c'ulan icha sgana Dios, ol yalpax co b'eyec' d'a ac'anc'olal. ³ Tato icha chi' scutej co b'a, te vach' d'a sat Dios co Columal. Ste tzalaj val qued'oc. ⁴ Yujto sgana Dios chi' scolhajcanel eb' anima smasanil. Sgana syojtaquejel jun c'ayb'ub'al eb' te yel. ⁵ Junñej ton Dios ay. Añejtona', junñej pax mach syal yac'anoch co ti' d'ay, aton Jesucristo, yujto a ochnac animail.

⁶ A' ulnaquec' yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel, yic scolel masanil eb' anima d'a jun yaelpal ol ac'joc och d'a yib'añ eb' yuj smul. A schamel chi' a val d'a stiempoal ix uji yic scheclajeli to sgana Dios scolchajel eb' anima smasanil. ⁷ Yuj val jun tic, ix ac'ji vopisio valanel jun ab'ix tic. Ix in ac'jioch schecab'oc Jesucristo yic tzin c'ayb'ej eb' mañ israeloc d'a jun c'ayb'ub'al te yel tic, yic syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. Te yel svala', mañ vanoc vesani.

⁸ Yuj chi' in gana slesalvi eb' viñ vinac d'a junjun lugar. A eb' syic'chaañ sc'ab' slesalvi,^{2,8} yovalilocab' vach' sb'eyb'al eb' d'a yichañ Dios, malajocab' schichonc'olal eb', malajocab' b'aj stelaj sb'a eb'. ⁹ Axo eb' ix ix, yovalil vach' syutej eb' ix yac'anoch spichul, tojolñejocab' syutej eb' ix yac'anochi. Mocab' ac'umtacoc syutej sb'a eb' ix spach'uch'an xil sjolom. Mocab' ac'umtacoc syutej sb'a eb' ix yuj juntzañ oro sveei yilji d'a sñi' sch'umil eb' ix. Mocab' ac'umtacoc pax syutej sb'a eb' ix yuj juntzañ pichul te caro stojol syac'ochi. ¹⁰ Aocab' vach' b'eyb'al sch'oxel eb' ix. Smoj val icha chi', yujto yicxo Dios yaj eb' ix. ¹¹ Yovalil numan tz'aj eb' ix yab'an sc'ayb'ub'al d'a emnaquilal. ¹² A in svala', max yal-laj a eb' ix sc'ayb'an eb' viñ vinac. Max yal-laj a eb' ix tz'ac'an mandar eb' viñ. Yovalil numan tz'aj eb' ix yab'ani. ¹³ Yujto a viñaj Adán, b'ab'el b'ob'il viñ yuj Dios. Axo ix Eva, tzac'anto b'onac ix. ¹⁴ Mañoc viñaj Adán chi' ac'jinac musansatil yuj viñ diablo, palta a ix Eva chi'. Yuj chi', a ix ochnac smul d'a Dios. ¹⁵ Palta ol colchajel eb' ix, tato sq'uib'tzitej yune' eb' ix, tato tec'tec' yaj yune' eb' ix chi' yac'anoch Dios d'a sc'ool. Tato xajanej eb' anima eb' ix, tato vach' sb'eyb'al eb' ix d'a yichañ Dios, syilan sb'a eb' ix. Tato icha chi', ol colchajel eb' ix.^{2,15}

3

Sb'eyb'al eb' scuchb'an eb' creyente

¹ A junxo lolonel svalb'at tic d'ayach, te yel. Tato ay eb' snib'ej tz'och stañvumaloc eb' yetcreyenteal, vach' jun munlajel snib'ej eb' chi'. ² Ol vala' tas yovalil sb'eyb'alej eb' tz'och yopisio chi': Yovalil max say tas malaj svach'il eb', yic max yal yac'jioch tas d'a yib'añ eb'. Yovalil junjunñej ix yetb'eyum junjun eb'. Yovalil tec'an syutej spensar eb', syilan val sb'a eb'. Vach'ocab' syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' yetanimail, vach'ocab' syutej sb'a eb' d'a eb' slaj ec' d'ay. Yovalil vach' syutej eb' sc'ayb'an eb' yetcreyenteal. ³ Mocab' uc'umoc añ eb'. Mocab' mac'vaj pax eb'. Yovalil nivan syutej sc'ool eb'. Max yal yac'an oval eb' yed' junocxo mach. Mocab' pec'tuminoc eb'. ⁴ Vach'ocab' syutej eb' yilan yol spat, yic vach' c'anab'ajum tz'aj eb' yuninal eb', yic ay yelc'och eb' d'a sat eb' yuninal chi'. ⁵ Yujto a mach mañ ojtannacoc yilan yol spat, ¿tas ol yutoc yilan yiglesia Dios? ⁶ A eb' unin creyente to, max yal-laj yac'jioch yopisio eb', yujto ay smay torñej syic'chaañ sb'a eb'. Yujto ta icha chi', ay smay yac'ji syaelal eb' icha utajnac viñ diablo. ⁷ A eb' ay yopisio, yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' mañ creyenteoc, yic vach' mañ ol b'uchjoc eb', yic vach' mañ ol ac'joc ganar eb' yuj viñ diablo chi'.

2,8 2:8 Ayic ix tz'ib'chaj ch'añ Nuevo Testamento, a sb'eyb'al eb' creyente, to syac'q'ue sc'ab' eb' d'a chaañ ayic slesalvi eb'. **2,15 2:15** A jun colnab'il syal d'a tic mañocljaj b'aj tzoñ colchajel d'a yalañ co mul syala', palta a tas syal elc'ochi to malaj tas syal scachanoch vaan eb' ix d'a smunlajel co Mam Dios tato sc'anab'ajej juntzañ checnab'il tic eb' ix.

A chajtil syutej sb'a eb' diácono

⁸ Svalpaxb'at d'ayach tas yovalil ol sb'eyb'alej eb' diácono: Yovalil te vach' syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' anima. Mañ chab'satoc syutej sb'a eb'. Mocab' uc'umoc añ eb', mocab' pec'tuminoc pax eb'. ⁹ Yovalil stec'b'ej val sb'a eb' d'a jun c'ayb'ub'al ac'b'ilcan d'ayoñ yuj Dios, aton jun b'aj scac'och co c'ool. Añejtona' yovalil syil val sb'a eb' yed' spensar. ¹⁰ Ayic manto och yopisio eb' diácono chi', yovalil sb'ab'laj b'eytzitajcan eb'. Tato malaj spaltail eb' tz'ilchaji, syal yac'jioch yopisio eb' chi'. ¹¹ Icha pax chi' eb' ix ix tz'och yopisio, yovalil te vach' syutej sb'eyb'al eb' ix d'a yichañ eb' anima. Max yal-laj tz'alvi pecal eb' ix. Yovalil tec'an syutej spensar eb' ix. Añejtona' c'anab'ajumocab' eb' ix sc'ulan masanil tasi. ¹² Axo eb' diácono, yovalil junjunñejocab' ix yetb'eyum junjun eb'. Vach'ocab' syutej eb' yilan eb' yuninal yed' yol spat. ¹³ A eb' diácono chi', tato te vach' syutej sb'a eb' d'a yopisio chi', te ay yelc'och eb' d'a yichañ eb' creyente. Tato icha chi', max xiv eb' yalaneli to ayoch Cristo Jesús d'a sc'ool eb'.

Yalnac Dios yuj co c'ayb'ub'al

¹⁴ Tzin na'a tecan ol in b'at b'aj ayach chi' d'a yic jaye' c'ual tic. ¹⁵ Tato mañ ol yal in b'at d'a elañchamel jun, palta tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, yic vach' tzojtaquejeli tas val sco b'eyb'alej a oñ yuninal oñxo Dios tic. Yujto a oñ tic yiglesia oñxo Dios, aton jun Dios pitzan. Ay copisio calanel jun c'ayb'ub'al te yel. Cuuj tz'och val yip jun c'ayb'ub'al yel tic d'a yichañ eb' anima. ¹⁶ A Dios ac'jinac cojtaquejeli chajtil yaj quic b'aj ay oñ ochi. Val yel, te nivan yelc'och juntzañ sch'oxnac d'ayoñ. Aton juntzañ tz'alan icha tic:

A Dios yac'nacoch sb'a animail. Axo Yespíritu ch'oxjinaqueli to yel yalnac.

Ochnac pax q'uelan eb' ángel d'ay. Ix alchajpaxel yab'ixal d'a juntzañxo nación.

Ay eb' ay d'a yolyib'añquinal van yac'anoch d'a sc'ool. Añejtona' ic'jinacpax'que d'a satchaañ, xchi co c'ayb'ub'al tic.

4

Ay eb' creyente ol meltzaj d'a spatic

¹ A Yespíritu Dios tz'alan sjichanil to ayic vanxo sjavi jun slajvub' tiempoal, ay eb' ol meltzaj d'a spatic. Axo d'a juntzañ c'ayb'ub'al es ol yac'och spensar eb'. Palta a juntzañ c'ayb'ub'al chi', a d'a eb' enemigo scoti. ² A d'a juntzañ eb' anima tz'ac'an es ol yac'och schiquin eb'. A eb' anima chi', chab' sat eb'. Toton junelñej te juvinaquel spensar eb'. ³ Ol yalan eb' icha tic: Ay yovalil tato scac'och quetb'eyum. Ay pax juntzañ tas te ay yovalil cab'lani, xcham eb'. Palta a Dios ix b'oanac masanil juntzañ chi', yic scab'lej a oñ creyente oñ tic. Yuj chi', ayic scab'lani, scac' yuj diosal d'a Dios yuuj, yujto cojtacxo jun c'ayb'ub'al te yel. ⁴ Masanil tas b'ob'il yuj Dios, te vach', yuj chi' max yal-laj calani to chuclaj d'a yichañ. Syalñej cab'lan smasanil, añej to scac' yuj diosal d'a Dios chi' yuuj. ⁵ Tato tzoñ lesalvi, scac'an yuj diosal yuj tas sco va'a, malaj yovalil tas sco va chi', yujto icha chi' syal slonel Dios.

A sb'eyb'al eb' tz'ac'an servil Cristo

⁶ Tato tza c'ayb'ej eb' creyente d'a juntzañ c'ayb'ub'al tic ta', vach' tzutej ac'an servil Jesucristo syal chi'. Ol vach' och a tec'anil ayic ol a

c'ayb'an a b'a alan juntzañ lolonel scac'och d'a co c'ool yed' d'a juntzañxo c'ayb'ub'al te vach' b'aj ayoch co pensar. ⁷ Palta mañ ac'och a pensar d'a juntzañ ab'ix malaj b'aj sc'anab'ajaxi. Añej d'a Dios tzac'och a pensar d'a masanil tiempo. ⁸ Tato sco c'ayb'ej co b'a co pacub'tañan co nivanil yic ay quip, vach' toni. Palta a val jun ec'al vach' to scac'och co pensar d'a Dios yic ol co cha svach'il d'a yolyib'arñq'uinal tic yed' d'a satchaari. ⁹ A jun c'ayb'ub'al tic te yel. Smoj co chaanec cab' d'a smasanil co c'ool. ¹⁰ Yuj jun tic, scac' val quip co munlaj d'a yic Dios, scab' anpax syail yuuj. Yujto aton jun Dios pitzan scac'och yipoc co c'ool. A Dios, Scolumal eb' anima smasanil. Aton val eb' tz'ac'anoch sc'ool d'ay ol colchaj yuuj.

¹¹ A juntzañ svalb'at tic d'ayach, scham val alan d'a eb' creyente ta', tza c'ayb'ej eb' d'ay. ¹² Vach' tzutej a b'a, yic malaj mach ol alanoc to quelem unin ach. Más vach' tza ch'ox vach' b'eyb'al d'a eb' creyente smasanil. Vach' tzutej a lolon yab' eb'. Vach' tzutej a b'a yil eb'. Vach' pax tzutej a xajanan eb' ta'. Añej d'a Cajal Jesús tzac'och a c'ool. Tojlorñej tzutej a pensar yil eb'. Icha chi' tzutej a ch'oxan jun vach' b'eyb'al d'a eb' ta'. ¹³ Yacb'an manto in c'och ta', tzac' val ip avtan slolonel Dios d'a scal eb'. Mañ actejan ecan sna' eb', tza c'ayb'ejñej eb'. ¹⁴ Ayic yac'annacq'ue sc'ab' eb' anciano d'a a jolom, ata' yac'nac opisio Dios, yic snachajel uuj tas tzutej ac'an servil. A ac'jinac nachajel yuj eb' to icha chi' ol ach yutoc. Yuj chi', mañ actejan jun opisio chi'.

¹⁵ Tzac' val och a pensar d'a juntzañ svalb'at tic d'ayach, yic ol yil eb' smasanil ta' to ipan yoch a tec'anil d'a junjun c'u. ¹⁶ Tzil val a b'a yuj tas tza b'eyb'alej ta'. Añejtona', cham tza na yuj juntzañ c'ayb'ub'al tzac' sc'ayb'ej eb' ta'. Tec'an tzutej a b'a d'a masanil tiempo, yic ol ach colchajeloc, yic ol colchajpaxel eb' tz'ab'an tas tzal chi'.

5

A sb'eyb'al eb' creyente smasanil

¹ Ayic tza ch'olb'itan tas yaj eb' ichamtac vinac, mañ a tumej eb', ec sna eb' d'a emnaquilal, icha tzutej alan junoc tas d'a a mam. Yed' pax d'a eb' quelemtac, vach'ñej tzutej alan d'a eb', icha tzutej alan d'a junoc uc'tac. ² Icha pax chi' tzutej alan d'a eb' ix chichimtac ix, icha tzutej alan d'a ix a nun. Añejtona' d'a eb' ix cob'estac, vach' tzutej alan d'a eb' ix, yujto icha anab' yaj eb' ix. Mañoc d'a chab'satil tzal d'a eb' ix.

³ Svalanpaxb'at juntzañ checnab'il tic yuj eb' ix chamnac yetb'eyum. A eb' ix chi', tato d'a val yel sch'ocoj eb' ix, yovalil tzoñ colvaj d'a eb' ix. ⁴ Palta tato ay yune' eb' ix jun, ma ay yixchiquin eb' ix, yovalil tza c'ayb'ej eb' uninab'il chi' to yib'arñ eb' yaj sb'ab'laj colvaj d'a smam snun, spactzitan eb' yuj tas ix ac'ji d'ay. Tato icha chi' syutej sb'a eb', a d'a yichañ Dios, te vach', ste tzalaj val yed' eb'. ⁵ Ay eb' ix chamnac yetb'eyum d'a val yel aycan sch'ocoj. A eb' ix chi', añej Dios syac'och eb' ix yipoc sc'ool. C'ual d'ac'val slesalvi eb' ix yuj sc'anab' eb' ix jantacñej tas ay tz'och yuuj. ⁶ Palta ay pax eb' ix chamnac yetb'eyum chi' añej val tas sgana sc'ulej. Yuj chi' vach'chom pitzan eb' ix d'a yichañ eb' anima, palta a d'a yichañ Dios chamnacxo eb' ix. ⁷ Scham val alan juntzañ checnab'il tic d'a eb' ix ta', yic malaj mach ol alanq'ue tas d'a spatic eb' ix. ⁸ Tato ay eb' creyente max colvaj d'a smam snun, ma d'a eb' ay d'a yol spat eb', a eb' chi', malaj yelc'och sc'ayb'ub'al Cristo d'a eb'. Ec'alxo schucal eb' d'a yichañ eb' mañ creyenteoc.

⁹ A eb' ix chamnac yetb'eyum sval tic, syal yoch eb' ix scuentaoc iglesia. Añej eb' ix 60 ab'ilxo sq'uinal, eb' ix junñej viñ yetb'eyum yic'nac. ¹⁰ Añej eb' ix chequel yaj d'a yichañ eb' yetcreyenteal to vach' sb'eyb'al eb' ix, eb' ix vach' yutejnac sq'uib'tzitan yune', eb' ix vach' yutejnac sb'a d'a eb' slaj ec' d'ay, eb' ix ac'jinac servil eb' yetcreyenteal d'a emnaquial, eb' ix oc'nac sc'ool d'a eb' ayoch d'a syaelal, eb' ix vach'ñej yutejnac sb'a d'a masanil tiempo. Añej eb' ix chi' syal yoch scuentaoc iglesia chi'.

¹¹ Axo eb' ix unintac ix to scham yetb'eyum jun, mañ a chaoch eb' ix scuentaoc iglesia. Yujto ay b'aj añej sgana eb' ix sc'ulej, yuj chi' syactejcan Cristo eb' ix, axo yetb'eyum eb' ix syac'xiochi. ¹² Elta ul d'a yib'añ eb' ix, yujto maxtzac sc'anab'ajej sti' eb' ix syac'cani. ¹³ Añejtona' añej lolonel tzeç' yal eb' ix d'a caltac pat, yuj chi' te jaragana tz'aj eb' ix. Mañ toñejoc jaragana eb' ix, palta syal pax pecal eb' ix. Toñej scomon aq'uejoch sb'a eb' ix d'a juntzañ b'aj malaj yalan yico'. Syalanpax juntzañ malaj svach'il eb' ix. ¹⁴ Yuj chi', tzin nib'ej to a eb' ix unintac ix to scham yetb'eyum, más vach' syac'xioch yetb'eyum eb' ix. Aljocab' yune' eb' ix. Munlajocab' eb' ix d'a yol spat, yic a eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, maxtzac yal sb'uchvaj eb' d'ayoñ yuj eb' ix. ¹⁵ Svalanb'at juntzañ tic d'ayach, yujto ay eb' ix chamnac yetb'eyum toxo ix meltzajpax d'a spatic. Axo ticnaic, a viñ Satanás syac' servil eb' ix.

¹⁶ A eb' creyente ta', tato ay junoc ix chamnac yetb'eyum d'a yol spat eb', yovalil scolvaj eb' d'a ix. Yujto mañ smojoc tato a iglesia tz'ac'an sgasto ix. A eb' ix d'a val yel sch'ocoj, añej eb' ix b'aj syal scolvaj iglesia, yujto max tzac'van iglesia yac'an sgasto eb' ix smasanil.

¹⁷ A eb' anciano vach' syutej yilan eb' yetcreyenteal, vach' pax syutej eb' yac'an c'ayb'ajoc yed' yalanel slolonel Dios, yovalil te ay yelc'och eb' d'a yichañ eb' creyente smasanil. ¹⁸ Yujto a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan icha tic: Mañ eyac'och spail sti' noc' noc' stec'vi trigo, xchi. Syalanpax junxo icha tic: A eb' smunlaji, ay yalan yic eb' schaan stojol, xchi.

¹⁹ Tato ay mach tz'ac'anoch tas d'a yib'añ junoc anciano, yovalil ay chavañoc, ma oxvañoc testigo. Tato malaj jun, mañ a cha ab' d'ay. ²⁰ Tato ay junoc anciano max actancan sc'ulan chucal, tza cachoch vaan d'a yichañ eb' creyente smasanil, yic ol xiv eb' creyente chi' yoch smul d'a Dios. ²¹ Scham val valanb'at d'ayach d'a yichañ Dios, d'a yichañ Cajal Jesucristo yed' d'a yichañ eb' ángel sic'b'ilcanel yuuj to tza c'anab'ajej val juntzañ checnab'il tic d'a stojolal, mocab'a sq'uexañil tzutej a b'oan yaj eb'. ²² Mañ a comon aq'uejoch yopisio junoc mach d'a elañchamel, yacb'an manto a b'eytzitej, yujto talaj tz'och smul, locan ach yed'oc d'a smul chi' d'a yichañ Dios. Tziq'uel a b'a d'a junoc tas malaj svach'il.

²³ Svalanb'at d'ayach yuj a c'ool, yujto añeja' yac'an syail. Mañocñej a a' tzuq'uej. Syal uc'an jab'oc vino, yic ol b'oxoc a c'ool chi'.

²⁴ Ay eb' toxon chequel yaj smul ayic manto b'eytzitaj eb'. Ay pax eb' masanto sb'eytzitaji, ichato chi' scheclajelta smul. ²⁵ Icha pax chi' eb' vach' sb'eyb'al, chequeltaxon yaji to vach' sb'eyb'al eb'. Tato ay eb' vach' sb'eyb'al manto checlajeli, yovalil ol checlajeloc.

6

¹ Añejtona' svalanb'at d'ayach yuj eb' creyente ay spatrón. Ayocab' yelc'och spatrón eb' chi' d'ay, yic mañ ol b'uchjoc Dios yuj sb'eyb'al eb'. Yed' juntzañ c'ayb'ub'al b'aj scac'och co pensar, mañ ol b'uchjoc pax yuj

eb'. ² Tato ay eb' yetcreyenteal sb'a yed' spatrón, vach'chom creyente spatrón eb' chi', ayocab' yelc'och d'a eb'. Ec'alxo val vach' syutej eb' smunlaj d'ay, yujto creyente jun van schaan svach'il smunlajel eb' chi', xajanab'il viñ yuj Dios yed' eb'. Scham val alan juntzañ c'ayb'ub'al tic d'a eb' ta', tza c'ayb'an eb' d'ay.

Max yal scac'och co pensar d'a b'eyumal

³ A juntzañ sc'ayb'ub'al Cajal Jesucristo, te yel, palta ay eb' max yac'och spensar d'ay. Ch'oc c'ayb'ub'al syal eb'. Malaj sgana eb' d'a juntzañ c'ayb'ub'al tz'alani tas scutej cac'anoch co pensar d'a Dios. ⁴ A eb' icha chi' syutej sb'a, malaj jab'oc tas yojtac eb', toñej syic'chaañ sb'a eb'. Sgana eb' syac' oval yed' junocxo mach. Sgana eb' stelaj sb'a yuj juntzañ lolonel. Añej val juntzañ tic sc'ulej eb' d'a masanil tiempo. Palta yuj juntzañ sc'ulej eb' chi', spitzvi chichonc'olal d'a scal eb', oval, b'uchval, chuc pensaril yed' ajc'olal. ⁵ Icha chi' syutej eb' sjuanel spensar eb' max yac'och spensar d'a jun c'ayb'ub'al yel. A snaan eb' to ol yac' ganar stumin eb' d'a spatic co c'ayb'ub'al tic. ⁶ Yel toni, te nivan svach'il sco cha d'a spatic co c'ayb'ub'al, tato sco na'a to c'ocb'il syab' juntzañ tastac ay d'ayon junjun on. ⁷ Ayic caljinac, malaj jab'oc tas qued'nac. Añejtona' malaj jab'oc tas ol quic'b'at qued'oc ayic ol on chamoc. ⁸ Añej tato c'ocb'il schax tas sco va d'a junjun c'u, tato ay pax co pichul, con tzalajec. ⁹ Palta ay eb' creyente añej b'eyumal sgana. Yuj chi', c'un sjuviel eb' yuj chucal. Ichato scan eb' d'a junoc yaal, yujto tzijtum juntzañ tas malaj yopisio snib'ejoch eb'. Te ay smay sjuviel eb' yuuj. Yuj juntzañ b'aj syiloch sc'ool eb', svach' juviel spensar eb' d'a junelñej. Yuj chi', ichñej ta' ol satixcanem eb'. ¹⁰ A d'a pec'tuminal, a ta' scot yalñej tas chucalil. Ay eb' snib'an q'uen tumin, yuj chi' ix laj yactejan jun c'ayb'ub'al eb' yac'nac och d'a sc'ool. Mañxo jantacoc cusc'olal ix yic'cot eb' d'a yib'ari.

Scac'och co c'ool d'a Jesucristo

¹¹ A achxo tic ach Timoteo, yicxo Dios aji. Mañ a c'ulej juntzañ malaj svach'il ix val tic. Te tojol tzutej a b'eyb'al. Añej Dios b'aj tzac'och a c'ool yed' a pensar. Tza xajanej eb' anima. Tec'an tzutej a b'a ab'an syail. Emnaquil tzutej a b'a. ¹² Icha junoc mach syac' yip, tec'tec' syutej sb'a, icha chi' tzutej ac'an ip och tzac'an yuj Cajal Jesús, yic tza cha a q'uinal d'a junelñej, yujto yuj a chaan a q'uinal chi' ix ach yavtejoch Dios yicoc ayic te vach' ix utej alan d'a yichañ juntzañ eb' ix ab'an alani to a Jesucristo Cajal toni. ¹³ Scham val valanb'at d'ayach d'a yichañ Dios, aton jun tz'ac'an sq'uinal masanil tastac yed' d'a yichañ Jesucristo, aton jun te vach' yutejnac yac'an testigoal sb'a d'a yichañ viñaj Poncio Pilato, ¹⁴ tza c'anab'ajej val juntzañ checnab'il tic sic'lab'il. Vach'ñej tzutej a b'eyb'al masanto ol javoc Cajal Jesucristo. ¹⁵ Ayic ol javoc jun tiempoal icha sgana Dios, ato ta' ol elc'och jun tic yuuj. Yujto añej ay spoder. Te tzalajc'olal yaji. A sReyal eb' rey. Yajal pax yaj d'a eb' yajal. ¹⁶ Añej malaj b'aq'uñ schami. Saquilk'uinalñej b'aj ay. Malaj junoc mach syal sc'och d'a stz'ey. Malaj junoc mach ilannac, yujto mañ chequeloc. Te nivanocab' yelc'och d'a co sat. Ayocab' spoder d'a masanil tiempo. Amén.

¹⁷ Axo eb' creyente b'eyum d'a yolyib'ariq'uinal tic, tzal juntzañ checnab'il tic d'a eb'. Scham val alan d'a eb' to max yal yic'anchañ sb'a eb'. Max yal yac'anoch sb'eyumal eb' chi' yipoc sc'ool, yujto elarichamel slajvieli. Tzalanpax d'a eb' to añej Dios pitzan syac'och eb' yipoc sc'ool.

Yujto a Dios chi' tz'ac'an masanil tas d'ayoñ yic tzoñ tzalaj yed' juntzañ chi'.¹⁸ Yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb', mañ jantacoc tas vach' syal sc'ulan eb'. Yovalil scolvaj eb' d'a eb' meb'a', sian pax eb' tastac ay d'ay.¹⁹ Tato sb'eyb'alej eb' icha sval tic, ol smolb'ej sb'eyumal eb' ol scha b'aq'uirñ, ol schaan jun sq'uinal eb' d'a val yel.

Slajvub' schecnab'il virñaj Pablo

²⁰Ach Timoteo, tañvej val tas ix ac'chajoch ab'enal d'a yol a c'ab'. Ay eb' comon tz'alan tastac, palta nab'añej. Malaj yelc'och tas syal eb' syaloch sb'a jelanil chi'. B'esel a b'a d'a scal eb'.²¹ Yujto ay eb' syac'och spensar d'a juntzañ es syal eb' chi'. Yuj chi' syactejcan juntzañ c'ayb'ub'al eb' yac'nac och d'a sc'ool.

Aocab' Dios tz'ac'an svach'c'olal d'ayex ta'.

A Schab'il Carta San Pablo D'A VINAJ TIMOTEO

Schab'il Timoteo sb'i jun carta tic, aton schab'il carta stz'ib'ejnac'b'at viñaj apóstol Pablo d'a viñaj Timoteo yuj juntzañxo lolonel syalb'at viñ d'a viñ, yic scolvaj viñ yed' viñ d'a b'ajtac tz'eq'ui. Yujto yojtacxo viñaj Pablo chi' to toxo ol chamoc, yuj chi' ix yac' val yip viñ sc'ayb'ancan viñaj Timoteo chi', yic syac'an techaj juntzañ proval viñ sjavi d'a yib'añ, tec'anpax syutej viñ yac'an testigoal sb'a yuj Cristo. Ix yalanpaxb'at viñ yic vach' syutej sb'a viñaj Timoteo yed' Slolonel Dios. Yoalil sc'anab'ajej viñ yilan yopisio, aton alojel vach' ab'ix vach'chom ay eb' ayoch ajc'olal d'a viñ. Ix yalanpaxb'at viñ d'a viñaj Timoteo chi' to max yal yac'anoch sb'a viñ d'a juntzañ telajb'ail malaj b'aj sc'anab'ajaxi, malaj pax jab'oc tas vach' syac'a, yujto a eb' tz'ab'an juntzañ lolonel chi', toñej svach' juviel spensar eb' yuuj.

A yuj juntzañ tic tz'aljib'at d'a viñaj Timoteo chi', yic vach' snacot viñ tastac ix sch'ox viñaj Pablo chi' d'a viñ, aton c'ayb'ub'al, yujto a viñaj Pablo chi', tec'an yutejnac sb'a viñ d'a scal juntzañ yaelal ix ac'jioch d'a yib'añ.

Tz'elyich scarta viñaj Pablo

¹A in Pablo in, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A Dios yac'naccan sti' to ol yac' co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús. ²Ach Timoteo, tzin tz'ib'ejb'at jun carta tic d'ayach. Te xajanab'il ach vuuj, icha vuninal aji. Yac'ocab' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayach. Oc'ocab' sc'ool d'ayach, syac'anpax sjunc'olal d'ayach.

Maxyal co q'uixvi calanel slolonel Cristo

³C'ual d'ac'val in lesalvi uuj. Ayic tzin lesalvi d'a juntac el, svac'pax yuj diosal d'a Dios uuj. Te tojol svutej in pensar vac'an servil Dios chi' icha yutejnac eb' in mam vicham. ⁴Tzin naancoti to oc'nac ach ayic a cannac vuuj. In gana tzach vil junelxo, yic ol vach' javoc in tzalajc'olal. ⁵Vojtac to tzac'val och Cajal Jesús d'a a c'ool, icha yutejnac sb'a ix a nun chichim ix Loida yed' ix a nun ix Eunice. Vojtac to icha yutejnac sb'a eb' ix chi', icha pax chi' tzutej a b'a.

⁶Ayic vac'annac'ue in c'ab' d'a a jolom, ata' yac'nac opisio Dios, yic snachajel uuj tas tzutej ac'an servil. A ticnaic, svalb'at d'ayach to tzac' val ip a munlaj d'a opisio chi'. ⁷Mañoc xivc'olal ix yac' Dios d'ayoiñ, palta a spoder ix yac'a, yic tec'an scutej co b'a. Ix yac'an co xajanej co b'a. Ix yac'anpax tas scutej quilan co b'a. ⁸Yuj chi', mañ ach q'uixvoc alanel yab'ixal Cajal Jesús. Añejtona' mañ ach q'uixvoc pax vuuj, yujto a ticnaic preso vaj yuj Cajal Jesús chi'. Mañ ach xiv ab'an pax syail yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il, yujto a Dios van yac'an spoder d'ayach ved'oc. ⁹A Dios yac'nac co colnab'il. A' avtannac oiñ, yic tzoñ och yicoc. Mañ yujoc juntzañ tas vach' sco c'ulej ix oiñ colchaji, palta ix el d'a sc'ool Dios to icha chi' tzoñ aji, yujto junxoñej caj yed' Cristo. Atax yic manto sb'o jun yolyib'ariq'uinal tic, toxonton ay svach'c'olal d'ayoiñ. ¹⁰Axo yic ix ulec' co Columal Jesucristo, ix checlajel svach'c'olal Dios d'ayoiñ. A Jesucristo

chi' ix ac'an lajvoc spoder chamel. Yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il, ix checlajeli to a Cajal Jesús chi' tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej.

¹¹ A Dios ac'annac vopisio yic svalet vach' ab'ix yic colnab'il. A' ac'annac in och schecab'oc Jesucristo, yic vach' tzin ec' in c'ayb'ej eb' mañ israeloc. ¹²Yuj chi' svab' syail yuj juntzañ sjavi d'a vib'añ tic. Palta max in q'uixvilaj, yujto vojttac mach ayoch yipoc in c'ool, aton Dios. Vojttac to ay spoder stañvan tas ix vac'och ab'enal d'a yol sc'ab',^{1.12} masanto ol javoc sc'ual sjavi Jesucristo.

¹³ A juntzañ c'ayb'ub'al valnaccan d'ayach, te yel, yuj chi' tza c'anab'ajej val. A ticnaic, junxoñej caj yed' Cristo Jesús, yuj chi' tzac' val och Cajal chi' d'a a c'ool. Tza xajanej paxi. ¹⁴ A juntzañ c'ayb'ub'al ix ac'jioch ab'enal d'a yol a c'ab' yuj Dios, tza tañvej yuj spoder Yespíritu, aton jun ix ac'jioch cajan d'ayoñ junjun oñ.

¹⁵ Ojtactaxoni to a masanil eb' creyente ay d'a yol yic Asia, ix in yactejan eb' in ch'ocoj. Añejtona' viñaj Figelo yed' viñaj Hermógenes, ix in yactejpaxcan eb' viñ. ¹⁶ Palta tzin nib'ej to tz'oc' sc'ool Cajal Jesús d'a eb' ay d'a yol spat viñaj Onesíforo, yujto tziytum el ix yac' snivanil in c'ool viñ. Vach'chom preso vaji, palta maj q'uixvoc viñ sjavi d'ayin. ¹⁷ Ayic ix javi viñ d'a Roma tic, ix ec' viñ in say d'a smasanil sc'ool, masanto ix in ilchaj yuj viñ. ¹⁸ A d'a sc'ual sjaub'al Cajal Jesucristo, comonoc ol oc' sc'ool Cajalil d'a viñaj Onesíforo chi'. Ojtac jantac ix oñ yac' servil viñ d'a choñab' Éfeso, aton b'aj ayach ec' chi'.

2

Tec'an scutej co b'a

¹ A ach tic, icha val to vuninal ach. Tec'an val tzuteja b'a yuj svach'c'olal Dios syac' d'ayoñ, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús. ² Ay juntzañ c'ayb'ub'al ix ab' valan d'a scal eb' tziytumal creyente, tza c'ayb'ej eb' creyente c'anab'ajum d'ay, aton eb' syal pax sc'ayb'an eb' yetcreyenteal.

³ Icha junoc soldado te vach', icha chi' tzuteja b'a ac'an techaj ab'an syail, yujto van ac'an servil Jesucristo. ⁴ Q'uinaloc ay junoc soldado ayoch d'a yopisio ticnaic, max yal-laj yac'anb'at sb'a d'a junocxo comon munlajel, yujto añej jun yajalil ix ic'an och soldadoal chi' b'aj snib'ej vach' scan d'a sat. ⁵ Q'uinaloc ay junoc ayoch d'a junoc tajnel ticnaic, sgana syac' ganar. Palta tato max sc'anab'ajej juntzañ sleyal yic jun tajnel chi', max yac'laj ganar schaan spac. ⁶ A eb' smunlaj d'a sat sluum, ay yalan yic eb' sb'ab'laj yaman sat smunlajel chi'. ⁷ A juntzañ svalb'at tic d'ayach, tza na val sic'lab'il. Axo Cajal Jesús ol ac'an nachajel uuj smasanil.

⁸ Tza navalcot Jesucristo, aton yinñilal viñaj rey David, ix pitzvixi d'a scal eb' chammnac. Icha chi' syal jun vach' ab'ix yic colnab'il svalet tic. ⁹ A ticnaic van vab'an syail, yujñej to svalet jun vach' ab'ix tic. Ayoch q'uen cadena d'ayin, ichato te nivan in mul d'a yichañ ley. Palta a slolonel Dios, mañ ayoc och q'uen cadena d'ay icha vaj a in tic. ¹⁰ Ay juntzañixo eb' sic'b'iltaxonel yuj Dios. In gana ol scha svach'il Dios chi' eb' qued'oc, yuj chi' svac' techaj masanil juntzañ yaelal sja d'a vib'añ, yic ol scha scolnab'il eb' te nivan yelc'ochi, aton jun tz'ac'ji d'ayoñ d'a junelñej, yujto

^{1.12} **1:12** A d'a tic syala' to a viñaj Pablo ix ac'anoch tas ab'enal d'a yol sc'ab' Dios. Ay juntzañixo traducción tz'alani to ay spoder Dios stañvan masanil tas ix yac'och ab'enal d'a yol sc'ab' viñaj Pablo chi'.

junxoñej caj yed' Cristo Jesús. ¹¹ A juntzañ lolonel svalb'at d'ayach tic, te yel:

Tato chamnac oñ yed' Cristo, ol oñ aj yed' d'a junelñej.

¹² Tato scac' techaj syaelal yed'oc, ol oñ och yajalil yed'oc. Tato ay oñ scala' to mañ oñ yicoc, ol yal paxi to mañ oñ yicocljaj.

¹³ Tato ay oñ max caq'uelc'och icha tas scala', palta axo, tz'elñejc'och tas syala'. Yujto max yal sq'uexan spensar d'a tas syala'.

A tas sgana Dios sc'ulej eb' tz'ac'an servil

¹⁴ Eccot juntzañ svalb'at d'ayach tic sna eb'. Scham val alan d'a eb' d'a yichañ Dios Cajal to max yal-laj scomon telan sb'a eb' yuj juntzañ lolonel malaj jab'oc yopisio. Axo eb' smaclan yab' tas syal eb', ste juviel eb' yuuj.

¹⁵ Tzac' val ip a munlaj d'a yic Dios, yic ol yila' to vach' a munlajel, te tojol tzutej alanel slolonel te yel. Tato icha chi' tzutej a b'a, mañ ol ach q'uixvocljaj d'a yichañ. ¹⁶ Mañ a comon aq'uejoch a b'a yed' eb' scomon loloni, aton eb' malaj yelc'och tas syala'. Yuj juntzañ comon lolonel chi', toñej svach' b'at eb' d'a scal chucal. ¹⁷ Icha junoc yab'il yaxc'a, ste xacchajb'ati, icha chi' tz'aj spucaxb'at juntzañ comon lolonel syal eb' chi'. Icha chi' ix yutej sb'a viñaj Himeneo yed' viñaj Fileto. ¹⁸ Yuj chi', ix spatiquejcanel jun c'ayb'ub'al te yel eb' viñ. Slaj yalan eb' viñ to toxo ix pitzvixi eb' chamnac. Yuj tas syal eb' viñ chi', ay eb' somchajel spensar, maxtzac yac'och Cajal Jesucristo eb' d'a sc'ool. ¹⁹ Icha yipumal yich junoc pat mañ jab'oc tz'ib'xi, icha chi' yutejnac Dios yac'anem yipumal yich yiglesia. A d'a yiglesia chi' ayoch jun sello, aton jun tz'alan icha tic: A Cajal Jesús toxonton yojtac mach eb' yictaxoni, xchi. Syalanpax icha tic: A mach tz'alani to yic Cristo, yovalil syactejcan masanil chucal, xchi jun sello chi'.

²⁰ A d'a junoc pat nivaquil, mañ jantacoc yamc'ab' ay d'a yool. Ay juntzañ q'uen yamc'ab' chi', nab'a oro yed' plata, te ch'oc yel yopisio. Palta ay juntzañxo yamc'ab' chi', nab'a te' yed' lum luum, a juntzañ chi', comonñej yaji. ²¹ Icha juntzañ yamc'ab' chi', icha chi' caji. Tato scactejcan masanil chucal, a d'a yichañ Cajal Jesús, te ay quelc'ochi. Añej ay oñ yico'. Te ay copisio yuuj, yujto a tas sgana, lista caj co c'ulani.

²² Iq'uel a b'a d'a scal chucal sc'ulej eb' etquelemal. Te tojol tzutej a b'eyb'al. Añej Cajal Jesús tzac'och d'a a c'ool. Tza xajanan eb' anima. Junc'olal tzutej a b'a. Junxoñej pax tzutej a b'a yed' eb' malaj jab'oc spaltail d'a yichañ Cajal Jesús, ayic syalan sb'a eb' d'ay. ²³ Iq'uel a b'a d'a scal eb' scomon telaj sb'a, aton eb' malaj jab'oc yelc'och tas syala'. Ina ojtac, toñej spitzvi oval yuj tas syal eb' chi'. ²⁴ A mach tz'ac'an servil Cajal Jesús, max yal scomon ac'anoch sb'a d'a scal oval. Yovalil emnaquil syutej sb'a d'a masanil anima. Yovalil vach' syutej sc'ayb'an eb' anima, nivanocab' pax syutej sc'ool. ²⁵ Añejtona', emnaquil syutej eb' yalan d'a eb' schichonoch sc'ool d'ay, yic talaj icha chi' ol ac'joc sna sb'a eb' yuj Dios, axo yojtacanel jun c'ayb'ub'al te yel eb'. ²⁶ Yujto a eb' chi', ichato yamb'il eb' yuj viñ diablo yic sc'ulej eb' icha tas sgana viñ. Palta tato sna sb'a eb', ol colchajcanel eb' d'a yol sc'ab' viñ.

3

A tas ol b'eyb'alaj d'a lajvub' c'ual

¹ Yovalil tzojtaquejeli to ayic manto javi jun lajvub' c'ual, ol javoc jun tiempoal te ay smay. ² Yujto ay eb' anima munil ol xajanej sb'a sch'ocoj.

Añej d'a q'uen tumin ol yac'och spensar eb'. Ol yac' ac'umtaquil eb'. Ol yic'chañ sb'a eb'. Ol comon b'uchvaj eb' d'a Dios. Mañ ol sc'anab'ajej eb' tas syal smam snun. Chab'c'olal ol scha junoc tas eb'. Te chuc ol yutoc sb'eyb'al eb'. ³ Mañ ol xajanej jab'oc sb'a eb', mañ junoc mach b'aj ol oc' sc'ool eb'. Ol yal chuc eb' d'a spatic eb' quetanimail. Mañ ol sya'ilej snivanil eb'. Icha junoc noc' noc' te ov, icha chi' ol yutoc sb'a eb'. Ol chichonoch sc'ool eb' d'a jantacñej tas vach'. ⁴ Ayic ol javoc jun tiempoal chi', ol yac'och es eb' d'a yib'añ eb' svach'c'ool. Mañ ol xiv jab'oc eb' sc'ulan chucal. Ol laj yaloch sb'a eb' jelanil. Añej d'a tas sgana snivanil eb' b'aj ol yac'och spensar. Mañ xajanoc Dios yuj eb'. ⁵ Ol laj yal eb' icha tic: A d'a Dios van cac'anoch co pensar, xcham eb', palta a sb'eyb'al eb' ol ch'oxaneloc to mañoc Dios ayoch yed' eb'.

A achxo jun, tziq'uel a b'a d'a eb' icha chi' syutej sb'a. Mañ junñejoc tzach ec' yed' eb'. ⁶ A d'a scal eb' chi', ata' ay eb' toñej smontan och eb' ix ix malaj spensar d'a voltac pat, syac'an musansatil eb' ix eb'. A eb' ix chi', juvinacxoel spensar eb' ix yuj chucal. Tzijtun val juntzañ malaj svach'il snib'ejoch eb' ix, añej pax ta' ayoch spensar eb' ix. ⁷ A eb' ix chi', masanil tiempo syac'lej eb' ix sc'ayb'an sb'a, palta malaj b'aq'uiñ ol yojtaquejel jun c'ayb'ub'al te yel eb' ix chi'. ⁸ Icha ajnac schichonoch sc'ool viñaj Janes yed' viñaj Jambres^{3.8} d'a viñaj Moisés, icha pax chi' schichonoch sc'ool eb' anima sval tic d'a jun c'ayb'ub'al te yel. Toxonton juvinaquel spensar eb'. A sb'eyb'al eb' sch'oxaneli to mañoc d'a Dios ayoch spensar eb'. ⁹ Palta a eb' chi', ol checlajel eb' d'a yichañ eb' anima smasanil to malaj spensar eb', yuj chi' mañ ol yac'laj ganar eb'. Icha ajnac scheclajel eb' viñ chichonnac och sc'ool d'a viñaj Moisés chi', icha chi' ol aj scheclajel eb'.

Slajvub' schecnab'il viñaj Pablo

¹⁰ A ach tic, ojtac in c'ayb'ub'al, in b'eyb'al yed' tas ix vutej in pensar. Ix ila' tas ix vutej vac'anoch Cajal Jesús d'a in c'ool. Ix il jantac in nivanc'olal yed' pax tas ix vutej in xajanan eb' anima. ¹¹ Añejtona' ix ila' tas ix vutej in tec'b'an in b'a d'a scal juntzañ tas ix ac'jioch d'a vib'añ d'a choñab' Antioquía, d'a Iconio yed' d'a Litra. Te nivan yaelal ix vab' d'a juntzañ choñab' chi', palta a Cajal Jesús ix in colanel d'a yol sc'ab' masanil. ¹² A mach snib'an stojolb'itej sb'eyb'al yujto junxoñej tz'ajcan yed' Cristo Jesús, val yel ol ac'jococh yaelal d'a yib'añ yuj eb' anima. ¹³ Axo eb' te chuc sb'eyb'al yed' eb' tz'ac'an musansatil eb' anima, ol vach' b'atcan eb' d'a scal chucal chi'. Tz'ac'vi musansatil eb', tz'ac'jipax musansatil eb'.

¹⁴ Palta a ach tic, tec'an val tzutej ac'anoch a pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al a c'ayb'ejnac. Ac'ñej och juntzañ c'ayb'ub'al chi' d'a a c'ool, yujto ojtac mach c'ayb'annac ach. ¹⁵ Atax yic ix ach cotoch uninal, atax ta' ix a yamoch a c'ayb'an Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Aton Slolonel chi' tz'ac'an jelanb'oc co pensar yic tzoñ colchaji, yuj cac'anoch Cristo Jesús d'a co c'ool. ¹⁶ A masanil Slolonel chi', a Dios chi' ix ac'an tz'ib'chajoc, yuj chi' ay yopisio oñ sc'ayb'ani. Ay yopisio oñ scachanoch vaan. Ay yopisio yac'an b'o co pensar. Ay pax yopisio oñ sc'ayb'an d'a tas scutej co tojlob'itan co b'eyb'al. ¹⁷ Icha chi' yopisio Slolonel chi', yic a oñ yic oñxo Dios, tz'acan snachajel cuuj, syalñej pax co c'ulan jantacñej tas vach'.

3.8 3:8 Viñaj Janes yed' viñaj Jambres, am eb' viñ sb'inaj d'a Éxodo 7.11,22; 8.7,19.

4

¹ Ayic ol javoc Cajal Jesucristo d'a schaelal, ato ta' ol vach' och yajalil. A' ol ch'olb'itan tas yaj masanil eb' anima chamnaxco yed' eb' pitzanto. Yuj chi', d'a yichañ Dios yed' d'a yichañ Cajal Jesucristo, scham val valanb'at d'ayach: ² Tzalel Slolonel Dios d'a scal eb' anima. Taxoñej sgana eb' syab'i, mato maay, palta tzalrñej d'a eb', tza montan eb'. Tza cachan eb' d'a chucal, tzecan sna eb'. Te nivan tzutej a c'ool d'a eb', tza c'ayb'ej pax eb' d'a Slolonel Dios chi'. ³ Yujto a d'a jun tiempoal ol javoc, ay eb' mañxo ol chaan alchaj juntzañ c'ayb'ub'al yel d'a eb'. Mañ jantacoc juntzañ comon lolonel sgana eb' ol yab'i, yuj chi' tzijtum eb' c'ayb'um ol smolb'ejcot eb'. Palta a eb' c'ayb'um chi', añej juntzañ comon lolonel ol yal eb' icha sgana eb' anima. ⁴ Yuj chi' mañxo ol yac'och schiquin eb' d'a jun c'ayb'ub'al te yel. A d'a juntzañ comon ab'ix ol yac'och spensar eb'. ⁵ A ach xo, tec'an tzutej a pensar d'a masanil tiempo. Tzac' val techaj ab'an syail. Tzalel vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' anima. Munlajañ sic'lab'il, yic vach' malaj tas ol yac' palta d'a opisio chi'.

⁶ A inxo tic, van sja stiempoal in chami. Icha junoc tas siaj d'a Dios to smiljichamoc, icha chi' ol in ajoc. ⁷ Icha junoc mach syac' yip d'a junoc tajnel, icha chi' ix vutej in b'a in munlaj d'a yic Dios. Axo ticnaic, ix vac' ganar slajvi vopisio d'a svach'il. D'a masanil tiempo ix in c'anab'ajej juntzañ c'ayb'ub'al b'aj scac'och co c'ool. ⁸ Axo ticnaic, ay jun spac vic sic'anxo, yujto tojol ix vutej in b'eyb'al. A Cajal Jesús, te tojol spensar, A' ol ch'olb'itan yaj anima smasanil. A d'a jun c'ual chi', ol in cha spac vic d'ay. Mañoc inñej ol in cha spac vico', palta ol scha pax yic eb' snib'an sjaub'al Cajal Jesús d'a schaelal.

Juntzañxo schecnab'il viñaj Pablo

⁹ In gana tzach cot in il d'a elañchamel ¹⁰ yujto ix in yactejean viñaj Demas in ch'ocoj. Ix b'at viñ d'a Tesalónica, yujto añej tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic b'aj syac'och spensar viñ. Axo viñ cuc'tac Crescente, a d'a yol yic Galacia ix b'at viñ. Yed' viñ cuc'tac Tito, ix b'at viñ d'a yol yic Dalmacia. ¹¹ Axoñej viñ cuc'tac Lucas ayec' ved'oc. Ayic tzach coti, tza say viñaj Marcos, yic tzic'cot viñ ed'oc, yujto te ay yopisio viñ smunlaj ved'oc d'a yic Cajal Jesús. ¹² Axo viñaj Tíquico, a d'a Éfeso ix in checb'at viñ. ¹³ Ayic tzach coti, comonoc tzec' ic' jun in pichul jucan vactejnaccan d'a viñaj Carpo d'a choñab' Troas. Tzic'anpaxcot juntzañ ch'añ in libro. A val juntzañxo ch'añ uum te vach', yovalil tzic'cot ch'añ.

¹⁴ A viñaj Alejandro, viñ b'oum q'ueen, te chuc ix yutej sb'a viñ d'ayin. Palta a Cajal Jesús ol pactzitan d'a viñ. ¹⁵ Añejtona' tzil pax a b'a d'a viñ a ach tic, yujto ste chichonoch sc'ool viñ d'a jun ab'ix scalel tic. ¹⁶ Ayic ix in c'och d'a yichañ eb' yajal d'a sb'ab'elal yuj valani tas vaji, malaj junoc mach ix och ved'oc. Ix laj b'at eb', ix in yactejean eb' in ch'ocoj. Comonoc mañ ol yac'cot spac jun chi' Dios d'a eb'. ¹⁷ Palta axo Cajal Jesús ix och ved'oc. Ix colvaj ved'oc, yuj chi' ix in vach' alejel vach' ab'ix yic colnab'il. A val eb' mañ israeloc, ix yab' eb' smasanil. A junel, ichato yamchajnac in yuj jun noc' choj,^{4,17} ijan schinac in b'at noc', palta a Cajal Jesús colannac in elta d'a yol sti' noc' choj chi'. ¹⁸ A Cajalil chi' ol in colanel d'a yol sc'ab'

4.17 4:17 A d'a tic sb'inaj sb'eyb'al eb' romano, ay b'aj ix ac'ji eb' ay schucal d'a yichañ viñ gobierno d'a noc' choj, yic schijib'at eb' yuj noc'.

masanil chucal. Ol in svach' tařvani, yic ol in c'och d'a yol sc'ab' d'a satchaari. Nivanocab' yelc'och Cajalil chi' d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

¹⁹ Svac'b'at stzatzil sc'ol ix canab' Prisca yed' viř cuc'tac Aquila yed' pax eb' ay d'a yol spat viř cuc'tac Onesiforo. ²⁰ A viř cuc'tac Erasto, a d'a Corinto ix can viř. Axo viř cuc'tac Trófimo, a d'a Mileto ix vac'can viř, yujto penaay viř. ²¹ In gana tzach cotcan d'a elařchamel, yacb'an manto ja riab'ilq'uinal. A viř cuc'tac Eúbulo tic, syac'b'at stzatzil a c'ool viř. Icha pax chi' viř cuc'tac Pudente, viř cuc'tac Lino, ix canab' Claudia yed' eb' creyente smasanil, syac'paxb'at stzatzil a c'ool eb' ta'.

²² Ayocab' och Cajal Jesucristo ed'oc. Yac'ocab'pax svach'c'olal Dios d'ayex e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo D'A VINAJ TITO

Tito sb'i jun carta tic, aton jun carta tic stz'ib'ejb'at viñaj apóstol Pablo d'a viñaj Tito ayec' d'a Creta. Mañ israeloclañ viñ, palta ochnac viñ creyenteal, ix colvaj val viñ yed' viñaj Pablo chi' yalanel vach' ab'ix. Ix can viñ d'a Creta chi' yic smunlaj viñ d'a juntzañ iglesia ay ta'.

A d'a jun carta tic, ay ox macañ nivan yelc'och syala': B'ab'el macañ, tz'alji d'a viñaj Tito chi' yuj tas yovalil syutej sb'eyb'al eb' anciano d'a iglesia chi', syalanpax yuj juntzañ chucal b'eyb'al sb'eyb'alej eb' aj Creta chi'. Schab'il macañ, syal yuj tas tz'aj sc'ayb'aj junjun macañ anima d'a iglesia chi', aton eb' ichamtac vinac, eb' ix chichimtac ix, eb' quelemtac, eb' ix cob'estac yed' eb' checab' yaji. Axo slajvub' macañ syal yuj tas syutej sb'eyb'al eb' creyente smasanil, tz'ac'jib'atpax stzatzil sc'ool eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

¹A in Pablo in tic, svac' servil Dios. Añejtona' schecab' in pax Jesucristo, yic vach' a eb' sic'b'iltaxonel yuj Dios ol svach' aq'uejoch Cristo eb' d'a sc'ool. Ay vopisio in c'ayb'an eb' d'a jun c'ayb'ub'al te yel, aton jun tzoñ c'ayb'an d'a vach'il. ²A yuj jun c'ayb'ub'al chi' scac'och yipoc co c'ool to ol co cha co q'uinal d'a junelñej. A Dios malaj b'aj syesej juneloc. Ayic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic, ix yac'can sti' to ol yac' co q'uinal. ³A ticnaic, ix javi stiempoal yac'an ojtacajel Slolonel. Yuj chi' ix ac'jioch Slolonel chi' ab'enal d'a yol in c'ab', axo yuj schecnab'il Dios co Columal svaleli. ⁴Tic svac'b'at jun in carta tic d'ayach ach Tito. Yel ichato vuninal ach, yujto junñej scutej cac'anoch Cristo d'a co c'ool. Aocab' co Mam Dios yed' Cajalil Jesucristo co Columal syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayach ta'.

Yopisio viñaj Tito d'a Creta

⁵Vac'nac ach can d'a yol yic Creta chi', yic tza vach' b'oej juntzañ tas ayto sb'oi. Tza sic'anpaxelta eb' tz'och ancianoal d'a junjun choñab'. Tza siq'uelta eb' icha vutejñac valancan d'ayach. ⁶Tic svalb'at d'ayach tas yovalil sb'eyb'alej eb' tz'och ancianoal chi': Yovalil malaj b'aj say junoc chucal eb', yic max yal yac'jioch junoc tas d'a yib'añ eb'. Yovalil junñej ix yetb'eyum junjun eb'. Axo yuninal eb', yovalil creyente eb' smasanil. Mañ comonoc say chucal eb'. Mañ ac'umtac syutej sb'a eb'. ⁷Yujto a eb' tz'och yilumaloc eb' yetcreyenteal, yovalil te vach'ñej syutej sb'a eb', yujto yilumal smunlajel Dios tz'aj eb'. Max yal axoñej eb' sgana syal yico'. Max yal utzin syutej sc'ool eb'. Mañ uc'umoc añ eb'. Mocab' comon mac'vaj pax eb'. Añejtona', mocab' yac' ganar stumin eb' d'a spatic chucal. ⁸A eb' ay yopisio chi', yovalil vach' syutej sb'a eb' d'a eb' slaj ec' d'ay. Yovalil añej tas vach' sc'ulej eb', syilan val sb'a eb'. Te tojol syutej sb'a eb'. Añej d'a Dios syac'och spensar eb'. Yovalil scachoch vaan snivanil eb'. ⁹Yovalil a d'a jun c'ayb'ub'al te yel syac'och spensar eb', aton jun sc'ayb'ejnac eb'. Yovalil icha chi' syutej sb'a eb' yic vach' syal stojolb'itan spensar eb' yetcreyenteal eb' yed' jun c'ayb'ub'al te vach', yic pax syal sch'oxanel eb' b'aj ay spaltail eb' chuc yalan d'a spatic co c'ayb'ub'al tic.

¹⁰ Yujto tzijtum eb' arijeja' yac'an ac'umtaquil. Arije juntuari tas malaj yelc'och scomon alej eb'. Nañal val eb' somchajel yuj eb'. A d'a scal eb' israel, tzijtum eb' icha chi' syutej sb'a. ¹¹ Yovalil scachjioch vaan eb', yic maxtzac yal eb', yujto yalrije mach junoc pat b'aj tz'ec' eb', tz'ec' eb' yac' somchaj spensar eb' creyente chi'. Slaj ec' eb' sc'ayb'ej eb' anima d'a juntuari chucal, yic vach' syac' ganar stumin eb' d'a spatic eb'.

¹² Ay jun viñ aj Creta chi' te jelan d'a scal eb'. Ix yal viñ icha tic: A eb' vetchoñab' tic, te esalvum eb'. Lajan val eb' icha junoc noc' noc' te ov. Te jaragana eb', arije vael sgana eb' syac'a', xchi viñ. ¹³ Yel ton val syal viñ. Yuj chi' a ach tic yovalil tza cachoch vaan eb', yic vach' a jun c'ayb'ub'al yel syac'och eb' d'a sc'ool. ¹⁴ Tzal d'a eb' yic vach' maxtzac yac'och spensar eb' d'a juntuari comon ab'ix syal eb' israel yed' pax d'a juntuari schecnab'il eb' malaj yelc'och jun c'ayb'ub'al yel d'a sat.

¹⁵ A oñ tojlob'itab'ilxo co pensar, vach' masanil tas d'ayori. Palta axo eb' max ac'anoch d'a sc'ool, eb' malaj svach'iltaxon spensar, malaj junoc tas vach' d'a eb'. Yujto a spensar eb' chi', toxontan chuc. Mañ jab'oc syil sb'a eb' yed' spensar chi'. ¹⁶ Slaj yal eb' to yojtac val Dios eb', palta a d'a sb'eyb'al eb' scheclajeli to mañ yojtacoc Dios chi' eb'. B'alaj malaj svach'il eb' d'a yichañ Dios chi', yujto max sc'anab'ajej eb' tas syala'. Yuj chi' toxon max yal sc'ulan junoc tas vach' eb'.

2

A juntuari c'ayb'ub'al te yel

¹ A achxo tic, tza c'ayb'ej eb' anima d'a tas smoj sc'ayb'aji, aton d'a juntuari c'ayb'ub'al te yel. ² Tzal d'a eb' ichamtac vinac to tec'an val syutej spensar eb'. Te vach' syutej sb'a eb', yic vach' ay yelc'och eb' d'a sat eb' yetanimail. Yovalil syil val sb'a eb'. Syac'och val juntuari c'ayb'ub'al eb' te yel d'a sc'ool. Xajanocab' eb' anima yuj eb'. Tec'anocab' syutej sb'a eb' yab'an syail. ³ Yed' pax eb' ix chichimtac ix, tzal d'a eb' ix to yovalil vach' syutej sb'a eb' ix icha sgana Dios. Mocab' yal specal eb' anima eb' ix. Mocab' uc'umoc añ eb' ix. Yovalil sch'ox vach' b'eyb'al eb' ix, ⁴ sec yuj chi' ol yal sc'ayb'an eb' ix cob'estac ix eb' ix yic xajanej eb' viñ yetb'eyum eb' ix yed' yune'. ⁵ Yujto a eb' ix cob'estac ix chi', yovalil syil val sb'a eb' ix. Yovalil tojol syutej sb'eyb'al eb' ix. Yac'ocab' servil yol spat eb' ix. Vach' syutej spensar eb' ix d'a eb' yetanimail. Sc'anab'ajan eb' ix tas syal viñ yetb'eyum. Tato icha chi' syutej sb'a eb' ix, mañ ol b'uchjoc Slolonel Dios.

⁶ Arijejtona', tza cham alej pax d'a eb' viñ quelemtac to yovalil syil val sb'a eb' viñ. ⁷ A achxo, te vach' tzutej a b'eyb'al yil eb' ta'. Arije juntuari c'ayb'ub'al te yel tzal d'a eb'. Ayic tza c'ayb'an eb', mañ toñejoc tzach comon loloni. ⁸ Tojol tzutej a c'ayb'an eb', yic vach' max yal yalan eb' to es b'aj tza c'ayb'ej eb' chi'. Tato icha chi', a eb' schichonoch sc'ool d'ayori ol q'uixvoquel eb', yujto malaj junoc tas ol yal yalan eb' d'a co patic.

⁹ Tzalanpax d'a eb' creyente ayoch checab'oc to yovalil sc'anab'ajej spatrón eb'. Vach' syutej sb'a eb' icha sgana spatrón chi'. Max yal spacan sti' viñ eb'. ¹⁰ Max yal yelc'an junoc tas eb' d'a viñ. Yovalil te tojol syutej sb'a eb' sch'oxan svach' b'eyb'al. Tato icha chi', ol yil eb' anima to a juntuari c'ayb'ub'al yic Dios co Columal te vach'. ¹¹ A Dios ix ch'oxan svach'c'olal d'ayori, yic syal tzoñ colchajel co masanil d'a yolyib'ariq'uinal tic. ¹² Yuj svach'c'olal chi' snachajel cuuj to yovalil scactejcan masanil tas mañ vach'oc d'a yichañ Dios yed' masanil tas

malaj svach'il sco nib'ej d'a yolyib'añq'uinal tic. Yovalil squil val co b'a, te vach' scutej co b'eyb'al. Añejocab' d'a Dios chi' scac'och co pensar. ¹³ Co tañvejec sjavi jun c'ual tzalajc'olal yic ol ja co Diosal te nivan yelc'ochi, aton co Columal Jesucristo. ¹⁴ A ix yac'cham sb'a cuuj, yic tzoñ scolelta d'a yol sc'ab' chucal. A ix ic'anel co mul smasanil, yic vach' añej ayoñ yico', yic vach' añej juntzañ tas vach' sco c'ulej.

¹⁵ Tzalel juntzañ tic d'a scal eb' creyente ta'. Tza cuchb'ej eb'. Tza cachoch vaan eb' malaj svach'il sb'eyb'al, yujto a chi' opisio yaji. Te vach' tzutej a b'a, yic malaj eb' ol yal yalan d'a a patic to malaj opisio.

3

A sb'eyb'al eb' creyente

¹ Tzeccot sna eb' creyente chi' ta' to sc'anab'ajej eb' viñ yajal eb'. Yovalil sc'anab'ajej eb' tas syal eb' viñ. Yalñej tas junoc munlajel vach', sb'o'ocab' eb' d'a tzalajc'olal. ² Mocab' comon b'uchvaj eb' d'a eb' anima. Max yal scomon ac'an oval eb' yed' junocxo mach. Yovalil vach' syutej spensar eb', yovalil emnaquil syutej sb'a eb' d'a eb' anima smasanil.

³ Yujto a d'a yalañtaxo, a oñ tic, malaj jab'oc co pensar. Maj co c'anab'ajej Dios. Te satnac oñto ta'. Ix co c'anab'ajej yalxoñej tas chucal ix co nib'ej. Te malaj svach'il tas ix co b'eyb'alej. Ix chichonoch co c'ool d'a eb' anima yuj tastac ay d'ay. Chacb'il oñ el yuj eb'. Añejtona', ix co chaclaj co b'a junjun oñ. ⁴ Palta ix sch'ox svach'c'olal Dios co Columal d'ayoñ co masanil. Ix sch'oxani to xajan oñ yuuj. ⁵ Yuj chi', ix oñ scolo'. Mañ yujoc junoc tas vach' ix co c'ulej ix oñ colchaji, palta yujñej to ix oc' sc'ool Dios d'ayoñ. Ayic ix yic'anel co mul, ichato ix oñ aljixi d'a schaelal. Yuj Yespíritu ix q'uexmaj co pensar. ⁶ D'a smasanil sc'ool Dios ix yac'cot Yespíritu d'ayoñ yuj co Columal Jesucristo ⁷ yic vach' yuj val svach'c'olal tzoñ och vach'il d'a yichañ. Yuj chi', ol yac' co q'uinal d'a junelñej, aton jun scac'och yipoc co c'ool.

⁸ A juntzañ c'ayb'ub'al tic, te yel. In gana tec'an tzutej a b'a alaneli, yic vach' a eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, ol yac' val och spensar eb' sc'ulan juntzañ tas vach'. A juntzañ lolonel tic, te vach'. Te ay yopisio d'ayoñ co masanil. ⁹ Palta mañ ac'och a b'a yed' eb' scomon telaj sb'a yuj juntzañ tas malaj b'aj sc'anab'ajaxi, yed' eb' añej yab'ixal smam yicham syala'. Mañ ac' pax och a b'a yed' eb' scomon ac'an oval yed' pax eb' stelaj sb'a yuj ley Moisés. A juntzañ syal eb' chi', malaj jab'oc yopisio. Nab'añej syixtej sb'a eb' yalani.

¹⁰ Tato ay eb' sgana yac'an spoj sb'a eb' creyente, tza cachoch vaan junel chaeloc eb'. Tato max sc'anab'ajej eb', tziq'uel eb' d'a e cal. ¹¹ Yujto ojtac to a eb' icha chi' syutej sb'a, toxon juvinacxoel eb'. Munil yojtaco eb' to ayxo och d'a yib'añ eb' yuj schucal.

Jun checnab'il d'a viñaj Tito

¹² Ol in checb'at viñ cuc'tac Artemas d'ayach, mato a viñ cuc'tac Tíquico ol b'atoc. Ayic sc'och viñ d'ayach, elañchamel tzach b'at d'a choñab' Nicópolis in ila' yujto ata' in gana ay in eq'ui ayic ol ec' ñab'ilq'uinal. ¹³ Ayic sb'at viñ cuc'tac Zenas, aton viñ licenciado yed' viñ cuc'tac Apolos b'aj sb'ati, tzach colvaj val d'a eb' viñ. Tzac'ñej d'a eb' viñ tas tz'och yuj eb' viñ d'a yoltac b'e. ¹⁴ Tza c'ayb'ej eb' quetcreyenteal ta', yic te vach' syutej

sb'a eb', slaj colvaj pax eb' d'a eb' meb'a', yic vach' ay yopisio eb' d'a sat Dios.

Stzatzil sc'ool eb' creyente

¹⁵ A jantacñej eb' ayec' ved' d'a tic, syac'b'at stzatzil a c'ool eb'. Tzac' stzatzil sc'ool masanil eb' creyente xajan oñ yuj ta'. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayex e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo D'A VINAJ FILEMÓN

Filemón sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejb'at d'a viñaj Filemón. Ojtacab'il viñaj Filemón chi' yuj screyenteal d'a iglesia d'a Colosas. Ay jun schecab' viñ scuchan Onésimo, b'at viñ elelal. Palta yil-lajelta sb'a viñ yed' viñaj Pablo d'a yol preso. Axo ix aji, ix och viñ creyenteal ayic ix yalan vach' ab'ix viñaj Pablo chi' d'a viñ. Ix yalb'at viñaj Pablo chi' d'a viñaj Filemón chi' to syac' nivanc'olal viñaj Onésimo chi' viñ, vach'ocab' syutej viñ schaan viñ sc'ochxi, yujto creyentexo viñ. Yuc'tacxo sb'a eb' viñ d'a sb'i Cristo, xajanocab' viñ yuj viñaj Filemón chi'.

Tz'elyich scarta viñaj Pablo

¹ A in Pablo in tic, ay in och d'a preso, yujto svac'och in pensar d'a Cristo Jesús. A in yed' viñ cuc'tac Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayach ach Filemón. Te xajan ach cuuj, yujto quetb'eyum co b'a d'a smunlajel Dios. ² Tzac' stzatzil sc'ool eb' creyente smolb'ej sb'a d'a a pat. Tzac'pax stzatzil sc'ool ix canab' Apia yed' viñ cuc'tac Arquipo, yujto syac'pax val yip viñ d'a yic Dios qued'oc. ³ Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Xajan Jesús yuj viñaj Filemón

⁴ Ayic tzin lesalvi, svac' val yuj diosal d'a Dios uuj, ⁵ yujto svab' d'a tic to tzac' val och Cajal Jesús d'a a c'ool. Svab'i to te xajan Cajalil chi' uuj, tza xajanej pax masanil eb' yicxo Dios. ⁶ Ay eb' syac'och Cristo d'a sc'ool uuj, yujto ix ac'och d'a a c'ool. Tzin c'an d'a Dios, yic ol vach' nachajel yuj eb' to a Cristo Jesús tz'ac'an masanil tas vach' d'ayoñ. ⁷ Tzin te tzalaj val uuj ach vuc'tac, yujto tza xajanej eb' ta'. Uuj sjavi snivanil in c'ool d'a tic, yujto tzac' val stzalajc'olal eb' creyente ta'.

Tas sc'an viñaj Pablo yuj viñaj Onésimo

⁸ Yujto tza xajanej eb' yicxo Dios chi', yuj chi' ijan tzin tec'b'ej in b'a ach in checan yuj tas yovalil tza c'ulej ta'. ⁹ Palta mantoc tzach vac' mandar. Toñej tzin c'an d'ayach yic ol checlajeloc to sco xajanej co b'a. A in Pablo in tic, icham vinac in xo. A ticnaic, ayinto och d'a preso, yujto svac'och in pensar d'a Cristo Jesús. ¹⁰ Tzin c'an val d'ayach yuj viñaj Onésimo, yujto icha vuninal ix aj viñ d'a yol preso tic, yujto ix scha Cristo viñ vuuj.

¹¹ A d'a yalañtaxo ayic ix ach yac'an servil viñ, malaj jab'oc yopisio viñ d'ayach. Axo ticnaic, te ay yopisio viñ d'ayach^{1.11} yed' pax d'ayin. ¹² Yuj chi', tic tzin checb'at viñ d'ayach. Tza cha viñ sc'ochi, icha tzutej a chaan in c'ochi. ¹³ In gana ix aj viñ ved' d'a tic, yic tzin yac' servil viñ, yic ichato a ach tzul in ac' servil d'a yol preso tic. Ay in och d'a preso yujñej to svalel vach' ab'ix yic colnab'il. ¹⁴ Palta malaj in gana tzin b'ab'laj b'oej in trato yed' viñ masanto tzin c'anb'ej vab' d'ayach. Yujto in gana, to tz'el val d'a a c'ool tzac' pavor d'ayin yed' viñ, mañ ac'b'iloc pural tzach vutej. ¹⁵ Yel toni, ix el viñ elelal d'ayach jaye' c'ual. Palta icham chi' ix aji yic tz'ajxi viñ d'ayach d'a junelñej. ¹⁶ A ticnaic mañxo checab'ocñej yaj viñ d'ayach.

1.11 1:11 Onésimo, syalelc'ochi "Te ay yopisio."

Másxo nivan yopisio viñ, yujto cuc'tacxo viñ. Te xajanab'il viñ vuuj. A achxo, másxo val tza xajanej viñ ayic ol c'ochxoc viñ d'ayach. Mañ yujoc to a checab' viñ tza xajanej viñ, palta yujto yicxo Cajalil yaj viñ qued'oc.

¹⁷ Yuj chi', tato tza na ved'oc to quetb'eyum co b'a, tza cha viñ sc'och ta' ichato a in tzin c'ochi. ¹⁸ Tato ay sb'oc viñ d'ayach, ma ay junocxo smul viñ ix ochi, tzac'can d'a in cuenta. ¹⁹ A in Pablo in tic ol vac' sb'oc viñ chi' d'ayach, yuj chi' svac' in ti', tzin tz'ib'anpaxb'at d'ayach yed' in c'ab'. Palta ojtac paxi, ichato ay a b'oc d'ayin, yujto vuuj ix a cha Cristo. ²⁰ Yuj chi' vuc'tac, ac' pavor d'ayin d'a sb'i Cajal Jesús. Ac' in tzalajc'olal yuj Cristo.

²¹ Svalb'at juntzañ tic d'ayach, yujto tza c'anab'ajej val. Vojtac to mañocñej tas svalb'at tic d'ayach ol a c'ulej, palta ol ec' d'a yib'añ a c'ulan juntzañxo tas. ²² Svalpaxb'at junxo tic d'ayach to tzac' lista jab'oc in posado ta'. Talaj icha chi' ol el d'a sc'ool Dios, ol in yac'b'at d'ayex ta', icha tz'aj e c'anán d'a e lesal.

Statzil sc'ool viñaj Filemón

²³ A viñ cuc'tac Epafrañ tic, syac'b'at statzil a c'ool viñ. Ayto ochta viñ d'a preso tic ved'oc, yujto syac'paxoch spensar viñ d'a Cristo Jesús. ²⁴ Axo eb' smunlaj ved' d'a tic, aton viñaj Marcos, viñaj Aristarco, viñaj Demas yed' viñaj Lucas, syac'paxb'at statzil a c'ool eb' viñ.

²⁵ Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex ta'.

A Ch'añ Carta D'A EB' HEBREO

Hebreos sb'i jun carta tic, aton jun carta tic tz'ib'ab'ilb'at d'a juntzañ eb' creyente israel saclemnac yajb'ati, yujto ijan val sjavi schab'c'olal eb' yuj juntzañ yaelal sjavi d'a yib'añ eb' yuj eb' ajc'ool. Spechji b'eyec' eb' yic syactej eb' yac'anoch Dios d'a sc'ool, yic sb'eyb'alejpax juntzañ yicham b'eyb'al eb' icha d'a yalañtaxo. A jun mach tz'ib'annac jun carta tic, jantac c'ayb'ub'al syac' d'a eb', syac'an val yojtaquejel eb' to artej Jesucristo ix ac'jicot yuj Dios.

A d'a jun carta tic syala' to a Jesús Yuninal Dios, yuj chi' yelxo ec'b'al yelc'och d'a yichañ eb' schecab' Dios, d'a yichañ eb' ángel, d'a yichañ viñaj Moisés yed' d'a yichañ viñaj Josué. A val Dios ix alani to a Jesús Sat Sacerdote yaj d'a junelñej. Yelxopax ec'b'al snivanil yelc'och d'a yichañ eb' sacerdote sb'inaj d'a slolonel tz'ib'ab'ilcani. Arñej yuj Jesús syal scolchaj masanil anima d'a schucal. Tato syac'och eb' d'a sc'ool, tz'elcancot eb' d'a scal xivc'olal yed' d'a chamel. Arñej Jesús syal yac'an colnab'il d'a yel, yuj chi' ay juntzañ sc'ayb'ub'al Dios tz'ib'ab'ilcan d'a slolonel ch'oxnab'il yaji.

A jun mach tz'ib'annac'b'at jun carta tic, a tz'alan yuj yab'ixal juntzañ anima d'a slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani, yic syojtaquejel juntzañ ab'ix chi' eb' creyente, yic stec'b'ej sb'a eb' masanto d'a slajvub', syac'anpaxoch spensar eb' d'a juntzañ sch'oxnac Cristo. Slajvi juntzañ lolonel tic yed' cachnab'il, aj pensaril yed' stzatzil sc'ool eb' creyente.

A Yuninal Dios ix yac'lab'ej slolon d'ayori

¹ A d'a peca' tzijtum tas yac'lab'ejnac Dios slolon d'a eb' co mam quicham. Tzijtum el yac'lab'ejnac eb' schecab' yalaneli. ² Axo d'a slajvub' tiempoal tic, a val Yuninal ix scheccot yal d'ayori. A yed'oc sb'onac yolyib'arñq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay. Yac'annac paxcnoch masanil juntzañ chi' d'a yol sc'ab'. ³ A Yuninal chi' sch'oxan val el snivanil yelc'och Dios. Te lajanñej spensar yed' Dios chi'. Yujñej slolonel Yuninal chi', vach'ñej yec' masanil tasi, yujto a slolonel chi' te nivan spoder. Ayic ix lajvi yic'ancanel co mul, ix b'at em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios d'a satchaari.

Snivanil yelc'och Yuninal Dios

⁴ A Yuninal Dios chi', ec'alxo ix aj d'a yichañ eb' ángel, yujto a yopisio ac'b'il yuj Smam, ec'alxo nivan yelc'och d'a yichañ yopisio eb' ángel chi'. ⁵ Malaj junoc eb' ángel b'aj ix yal Dios icha ix aj yalan d'a Yuninal. Aton ix yalan icha tic:

A ach tic Vuninal ach. A d'a jun c'u tic ix vac' checlajoc to Vuninal ach, xchi.

Ayic ix yalanxi Dios icha tic, mañ yujoc junoc eb' ángel ix yala', palta yuj Yuninal chi' ix yala':

A in tic, Mamab'il ol in aj d'ay, axo Uninab'il ol aj d'ayin, xchi Dios.

⁶ Ayic ix schecancot jun pitañ Yuninal Dios d'a yolyib'arñq'uinal tic, ix yalan yuuj:

Emocab' cuman masanil eb' vángel d'ay, xchi.

⁷ Axo yuj eb' ángel yalnac Dios icha tic:

Svac'och eb' vángel icha ic'al, axo eb' tzin ac'an servil, svac'och eb' icha yoc c'aq'uil, xchi.

⁸ Palta syal pax Dios chi' yuj Yuninal icha tic:

Ach Dios, Rey achrñej d'a masanil q'uinal. A ach tic, tojolrñej tzutej ac'an yajalil d'a yib'añ eb' ico'.

⁹ Tzach tzalaji, tato vach' tas sc'ulej eb' anima, axo tato a chucal sc'ulej eb' jun, schichon a c'ool.

Yuj chi', a Dios, aton a Diosal, A' ix ach sic'aneli, ix yac'an jun nivan tzalajc'olal d'ayach. A jun chi', ec'al nivan yelc'och d'a yichañ icha ix ac'ji d'a eb' ajun ed'oc, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

¹⁰ Syalanpax icha tic:

Ach Cajal, atax d'a yichb'anil a b'onaccanem yich yolyib'añq'uinal tic, a ach pax val lac'an a b'onaccan satchaañ.

¹¹ Ol satel masanil juntzañ tic, a achxo jun, ayachrñejq'ui. A juntzañ tic ol ixtaxoc, icha sc'ab'ic'och junoc c'apac.

¹² Ol a q'uexcanel icha val sq'uexanel junoc sc'a pichul eb' anima, syumancanel eb'. A achxo jun, arñeja' aji, malaj b'aq'uiñ ol ach sateloc, xchican d'a Slolonel Dios chi'.

¹³ Malaj juneloc ix yal Dios d'a junoc ángel icha ix yutej yalan d'a Yuninal, ayic ix yalan icha tic:

Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab', masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi d'a Yuninal chi'.

¹⁴ A eb' ángel chi', espíritu ton eb', yac'umalrñej servil Dios yaj eb'. Chec'b'ílocot eb' yic scolvaj eb' d'ayorñ a orñ ol co cha co colnab'il d'a junelrñej.

2

Arñejocab' co colnab'il sco na'a

¹ Yuj chi' yovalil scac'och co pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al ix cab'i, tato maay, jab'jab'il ol orñ satcaneloc. ² A slolonel Dios yalnaccan eb' ángel d'a eb' co mam quicham d'a peca', tz'acan ajnac yelc'ochi. A eb' mañ c'anab'ajannacoc jun lolonel chi', javinac yaelal d'a yib'añ eb'. ³ Tato icha chi' ajnac eb' chi', ¿tasto val ol cutoc co colan co b'a tato squiq'uel co pensar d'a jun co colnab'il te nivan yelc'och tic? A val lac'an Cajal Jesús b'ab'laj aljinac yab'ixal. Axo eb' ab'annac, sch'oxnac eb' to yel jun ab'ix tic, ix yalanpax eb' d'ayorñ. ⁴ Arñejtona' yac'nac pax testigoal sb'a Dios yuj jun ab'ix tic ayic sch'oxannac juntzañ milagro yed' juntzañ tas satub'tac yilji, yic scheclaji to te yel. Arñejtona' ix yac' pax Espíritu Santo d'ayorñ, ato syala' tas opisio sgana syac' d'a junjun orñ.

Lajan ix aj Jesucristo qued'oc

⁵ Van valancot yuj junxo yolyib'añq'uinal toto ol javoc. A jun chi', mañoc d'a yol sc'ab' eb' ángel ol yac'och Dios. ⁶ Yujto ay b'aj syal icha tic d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:

Mamin, ¿tas val jab'oc quelc'och a orñ anima orñ tic, yuj chi' tzoñ a nacoti, tzoñ a tarivan yuj co vach'iloc?

⁷ Ejminac ix orñ utejcan janic' d'a yichañ eb' ángel ayic ix orñ a b'oani, palta nivan quelc'och yuj copisio ix ac'a'.

⁸ Ix ac'anoch masanil tastac b'ob'il uuj d'a yol co c'ab', xchi d'a Slolonel chi'.

Yuj chi', ayic ix yac'anoch masanil tas Dios d'a yol co c'ab', malaj junoc tas maj yac'can ochi. A ticnaic maxto quilochlaj tato ix can masanil d'a yol co c'ab'. ⁹Palta squiloch Jesús to lajan ajnac qued'oc, yuj chi' a d'ay tz'elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan chi', vach'chom malaj val ix aj yelc'och junoc tiempool d'a yichañ eb' ángel yuj Dios, ayic ul yac'annacoch sb'a animail. Yuj svach'c'olal Dios, yuj chi' ix el d'a sc'ool scham Jesús cuuj co masanil. Axo ticnaic, te ec'b'al svach'il ix aji, te nivan yelc'ochi, yujto ix yab' syail ayic ix chami.

¹⁰Masanil tas b'ob'il yuj Dios, yuuj aypaxeq'ui. Snib'ej to masanil eb' yuninal ol c'och b'aj ay stziquiquial. Yuj chi' yovalil ix yab' syail Jesús co Columal, icha chi' ix aj stz'acvielc'och yuj Dios. A Jesús chi' ix ac'anem yich co colnab'il. ¹¹A oñ yic oñxo Dios, junñej co Mam yed' jun ix oñ ac'anoch yicoc Dios chi'. Yuj chi' a Yuninal Dios chi', max q'uixvilaj oñ yalan yuc'tacoc ma yanab'oc. ¹²Icha tic ix yal d'a Smam d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Ol vael ab'ixal d'a eb' vetchoriab'. Ayic ol smolb'an sb'a eb', ol ach in b'itej d'a scal eb', xchi.

¹³Yalannac pax icha tic:

A Dios ol vac'och yipoc in c'ool, xchi.

Añejtona' syalanpax icha tic:

Ayinñej ec' d'a tic yed' eb' vuninal ix yac' Dios d'ayin, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

¹⁴A oñ tzoñ och yuninaloc Dios, chamelb'a yaj co nivanil tic. Yuj chi' yovalil ix och pax snivanil Jesús chamelb'ail icha co nivanil tic. Yuj chi' ayic ix chami, ix yac' lajvoc yopisio jun viñ ay spoder smilvaji, aton viñ diablo. ¹⁵A d'a yalañtaxo, ichato ayoñ och schecab'oc viñ diablo chi', yujto tzoñ xiv co chami, palta a Jesús ix oñ ac'ancanel d'a libre. ¹⁶Val yel, mañ yicoc scol eb' ángel ix uleq'ui, palta cuuj a oñ yirñtil oñ viñaj Abraham tic. ¹⁷Yuj chi', yovalil lajan ix aj qued'oc a oñ yuc'tac oñ tic, yic vach' tz'oc' sc'ool d'ayoñ, yic pax sc'anab'ajej yopisio d'a Sat Sacerdoteal d'a yichañ Dios, yic a' stupanel co mul. ¹⁸Ix yab' val syail, ayic ix ac'ji proval. Yuj chi' a ticnaic syal scolvaj qued'oc ayic tzoñ ac'ji proval.

3

Ec'al yelc'och Jesús d'a yichañ viñaj Moisés

¹Ex vuc'tac ex vanab', yic exxo Dios ved'oc, yujto A' avtannac oñ och yicoc. Yuj chi' co vach' aq'uejechoch co pensar d'a Cristo Jesús, yujto schecab' Dios yaj d'ayoñ. Sat Sacerdote pax yaji, icha syal co c'ayb'ub'al chab'il cuuj. ²A Jesús c'anab'ajum ix yutej sb'a d'a jun ix ac'an yopisio, icha yutejñac viñaj Moisés sc'anab'ajan d'a scal eb' yuninal Dios smasanil yed'oc. ³A junoc b'oum pat, más ec'al d'a jun pat sb'o chi'. Ichaton chi' Jesús, más ec'al d'a yichañ viñaj Moisés chi'. ⁴Junjun te' pat, ay mach sb'oan te'. Palta a masanil tasi, a Dios b'ojinac. ⁵A viñaj Moisés chi', sc'anab'ajejñac viñ yac'an servil d'a scal masanil eb' yuninal Dios yed'oc, yujto yac'umal servil Dios yaj viñ. Ayocto yac'annac testigoal sb'a viñ yuj juntzañ tas d'irñan yalan Dios. ⁶Palta a Cristo ix sc'anab'ajej, yujto Yuninal Dios. A' ayoch Yajalil d'a yib'añ eb' yico', aton eb' yuninalxo Dios yed'oc. Tato tec'an scutej cac'anoch d'a co c'ool, tzoñ tzalaj pax yuj jun ayoch yipoc co c'ool, yuninal oñ ton Dios syal chi'.

Ay jun ic'oj ip yic eb' yuninal Dios

- ⁷ Yuj chi', icha syalcan Yespíritu Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios,
- ⁸ mañ e pitej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham, a eb' chi',
spitejnac sb'a eb' d'ayin d'a tz'inan luum, yac'annac in proval eb'
ta'.
- ⁹ Vach'chom 40 ab'il yilnac juntzañ milagro eb' in b'onac, palta aña'ja'
yac'lejnac in proval eb'.
- ¹⁰ Yuj chi' cotnac voval, valannac yuj eb': Masanil tiempo ch'ocñej b'aj
ayoch spensar eb'. Toxonton malaj sgana eb' yojtacanel in c'olb'al,
xin chi.
- ¹¹ Yuj chi', cotnac voval d'a eb'. Vac'annac in ti' to mañ ol och eb' d'a jun
lum luum b'aj junc'olalñej ol aj eb', xchi Dios d'a slolonel chi'.
- ¹² Ex vuc'tac ex vanab', tze'ya'ilej val e b'a, yic malaj junoc ex tze pitej
e b'a yuj e chab'c'olal, yuj chi' tze patiquejel Dios pitzan. ¹³ Yacb'an
tzato yala', slaj eyac'laj e tec'anil junjun ex d'a junjun c'u, yic vach' malaj
ex tzex juviel yuj chucal, malaj ex tzex pitb'iel yuuj. ¹⁴ Yujto atax d'a
sb'ab'elal cac'nacoch Cristo yipoc co c'ool. Tato aña'ja' tec'an scutej co b'a
cac'anoch yipoc co c'ool masanto d'a slajvub', ay calan quic yed'oc syal
chi'.
- ¹⁵ Yujto icha chi' yaj stz'ib'ajcani:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios, mañ e pitej e b'a, icha yutejnac
sb'a eb' e mam eyicham, ayic spitannac sb'a eb' d'ayin, xchicani.
- ¹⁶ ¿Mach eb' ab'annac slolonel Dios tze na'a, slajvi chi' spitannac sb'a eb'
d'ay? Aton masanil eb' coljinac elta yuj viñaj Moisés d'a Egipto. ¹⁷ ¿Mach
eb' b'aj 40 ab'il cotnac yoval Dios tze na'a? Aton eb' ochnac smul d'ay,
yuj chi' chammac eb' d'a tz'inan luum chi'. ¹⁸ ¿Mach eb' b'aj yac'nac sti'
Dios to mañ ol c'och eb' b'aj junc'olalñej ol aj tze na'a? Aton eb' mañ
c'anab'ajannacoc d'ay. ¹⁹ Yuj chi' snachajel cuuj to maj ochlaj eb' b'aj
junc'olalñej tz'aj chi', yujto maj sc'anab'ajej eb'.

4

- ¹ Yalnaccan Dios to ol yal co c'och b'aj ay junc'olal. Yuj chi' yovalil squil
co b'a, yic malaj junoc oñ mañ ol oñ tzac'van co c'och b'aj ay junc'olal
chi'. ² Yujto alb'ilxo vach' ab'ix yic colnab'il d'ayon, icha aj yaljinac d'a
eb'. Palta nab'añej aljinac jun ab'ix chi' d'a eb', yujto maj yac'och eb' d'a
sc'ool ayic yab'annac eb'. ³ Palta a oñxo tic, junc'olalxo caji, yujto scac'och
d'a co c'ool. Icha tic ajnac yalan Dios yuj eb' co mam quicham chi':
Vac'nac in ti' to mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj junc'olalñej ol ajoc,
xchi.
- Axo Dios, atax yic slajvinac sb'oan yolyib'añq'uinal tic, ochnac vaan
smunlaji. ⁴ A Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a' tz'alan yuj yuquil c'ual icha
tic:
A d'a yuquil c'ual sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios, ix och vaan smunlaji,
xchi.
- ⁵ Syalanpax icha tic:
Mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj junc'olalñej ol ajoc, xchi.
- ⁶ A eb' chi' b'ab'laj ab'annac jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, palta maj
c'ochlaj eb' b'aj junc'olalñej tz'aj chi' yujto maj sc'anab'ajej eb'. Palta
yovalil ay mach ol c'och b'aj ay junc'olal icha yalnaccan chi'. ⁷ Yujto ix
sch'ox junxo tiempoal Dios, aton jun tiempoal b'aj ayon ec' tic. Yujto
pecatax yalnaccan yuj jun b'aj ay junc'olal chi', schecannac yal viñaj
David icha ix vala', b'aj syal icha tic:

A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios, mañ e pitej e b'a d'ay, xchi.
 8 Q'uinoloc c'ochnac eb' quetisraelal yuj viñaj Josué b'aj ay junc'olal chi', majxom yal Dios tato tzato yal coch b'aj ay junxo junc'olal chi'. 9 Yuj chi', a oñ yicoñxo Dios tic, ayto val jun b'aj ay junc'olal ol yac' d'ayoñ. 10 Yujto ayic ol yac'an jun chi' Dios d'ayoñ, icha ajnac yoch vaan smunlaji, icha chi' ol aj coch vaan co munlaji. 11 Yuj chi', caq'uec val quip cac'anoch Dios d'a co c'ool yic ol oñ och d'a junc'olal chi'. Malajocab' junoc oñ sco b'eyb'alej sb'eyb'al eb' spitejnac sb'a chi'.

12 A slolonel Dios, pitzan yaji, ay spoder. Lajan slolonel chi' icha junoc q'uen espada jay ye d'a schab'il pac'añ. Yuj chi', ichato stecjioch d'a co pixan yed' d'a co pensar masanto scheclajelta tas caj junjun oñ. Yujto a sch'oxanelta tas sco na'a yed' tas sco nib'ej. 13 Malaj junoc mach syal sc'ub'anel sb'a d'a Dios. Yujto chequelñej masanil tas d'a yichañ, aton d'ay ol cac' entregar co cuenta.

A Jesús, tz'ac'anoch co ti' d'a Dios

14 Ay val jun tz'ac'anoch co ti' d'a Dios, te nivan yelc'ochi, aton Jesús, Yuninal. A' ix c'och d'a satchaañ d'a yichañ Dios. Yuj chi' yovalil tec'an scutej co b'a cac'anoch co c'ool d'a jun c'ayb'ub'al ix co cha'a. 15 A jun tz'ac'anoch co ti' d'a Dios, a' tz'oc' sc'ool d'ayoñ ayic malaj quip, yujto lajan ix utaj yac'ji proval ichoc oñ tic, palta malaj juneloc ix och smul. 16 Yuj chi', max oñ xiv co c'och d'a yichañ Dios b'aj scheclaj svach'c'olal, yic tz'oc' sc'ool d'ayoñ ta', syac'anpax svach'c'olal d'ayoñ ayic te malaj svach'il caji.

5

1 A junjun eb' sat sacerdote a d'a co cal a oñ anima oñ tic sic'jielta eb'. Tz'ac'ji yopisio eb' yac'anoch co ti' d'a Dios, syac'an ofrenda eb' yed' silab' sñusji yuj co mul. 2 Lajan eb' sat sacerdote chi' qued'oc, yujto malaj stec'anil eb'. Yuj chi' syal nivan syutej sc'ool eb' d'a eb' max nachajel yuuj yed' d'a eb' tz'em d'a junoc spaltail. 3 A eb' sat sacerdote chi', animañej eb', yuj chi' yovalil syac'pax juntzañ silab' ñusb'il chi' eb' yuj smul, icha juntzañ silab' syac' eb' yuj smul eb' anima.

4 Malaj junoc mach scomon aq'uejoch sb'a d'a jun opisio chi'. Añej eb' avtab'il yuj Dios syal yochi, icha ajnac viñaj Aarón yuj Dios d'a peca'. 5 Icha pax chi' Cristo, maj yac'ochlaj sb'a sat sacerdotéal d'a yol yico', palta a Dios ix ac'anoch yopisio. Icha tic ix yutej yalan d'ay:
 A ach tic, Vuninal ach. A d'a jun c'u tic, ix vac' checlajoc to Vuninal ach,
 xchi.

6 Añeja', ay pax b'aj icha tic syalcan d'a Slolonel:
 Sacerdote achñej d'a junelñej, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchi Dios
 chi' d'ay.

7 Ayic ix ec' Jesús d'a yolyib'añq'uinoloc tic, te chaañ ix lesalvi, ix oq'ui ayic ix sc'anan tas d'a Dios, aton jun ay spoder scolanelta d'a yol sc'ab' chamel. Ix ab'ji slesal chi', yujto te nanam ix yutej sb'a d'ay. 8 Vach'chom Yuninal Dios, palta yuj juntzañ yaelal ix yab'i snachajel yuuj chajtil syutej sc'anab'ajani. 9 Ayic ix yic'anelc'och sb'a masanil tas nab'il yuuj, ix ac'ji yopisio yac'an colnab'il d'a junelñej d'a masanil eb' sc'anab'ajan tas syala'. 10 Yuj chi' a Dios ix ac'an yopisio yoch sat sacerdotéal icha yopisio viñaj Melquisedec d'a peca'.

Ay smay co meltzajxi d'a co patic

¹¹ Tzjijumto tas in gana sval d'ayex yuj jun tic, palta ajaltac calani tas syalelc'ochi, yujto te pural snachajel eyuuj. ¹² Ayxo stiempoal eyac'an och d'a e c'ool. Smoj to tzaxo e c'ayb'ej eb' yicxo Dios ticnaic. Palta ina ařej juntuari sc'ayb'ub'al Dios mañ ajaltacoc tze nib'ej tz'alchajxi d'ayex, yujto maxto canlaj eyuuj. Mantalaj e tec'anil, lajan ex icha junoc nene' unin vanto schuni, maxto ujilaj sva'i. ¹³ A juntuari c'ayb'ub'al chi', icha lech, ichřej ta'. Yuj chi' a eb' sgana yab'an juntuari chi', ařejja' lajan eb' icha junoc nene' unin. Ařejja' maxto nachajel yuj eb' tas scutej co tojlob'itan co b'eyb'al. ¹⁴ Axo juntuari c'ayb'ub'al pural snachajeli, lajan icha tas syab'lej eb' icham anima. Yuj chi', a eb' sc'ayb'an juntuari chi', aton eb' tec'anxo spensar. C'aynac eb' snaaneli b'aja juntuari tas vach' yed' juntuari chuc.

6

¹ Axo ticnaic, caq'uec quip co b'at d'a quichari, yic stec'c'aj co pensar. A ticnaic canocab' juntuari b'ab'el c'ayb'ub'al syal yuj Cristo. Moxob' co c'ayb'ejeclaj juntuari b'ab'el c'ayb'ub'al ol val tic. Aton juntuari tz'alani to sco na co b'a d'a jun b'eyb'al tzoñ ic'anb'at d'a chamel, aton jun b'eyb'al max yal ori scolani. Syalanxi to scac'och Dios d'a co c'ool. ² Syalanpax yuj bautismo. Syalanxi yuj eb' syaq'uec' sc'ab' d'a co jolom ayic tz'och copisio. Syalanxi to ol ori pitzvocxi d'a scal eb' chamnac. Syalanxi to ol cot yaelal d'a yib'ari eb' anima d'a junelřej. Aton juntuari c'ayb'ub'al tic, c'ocb'ilxo cab'ani. ³ A ticnaic, ayto val juntuari xo ol co c'ayb'ej tato syal sc'ool co Mam Dios.

⁴ A ori xo tic, ichato tz'ictajab'ilxo co pensar. Chab'ilxo jun silab' Dios te vach' cuuj. Ay calan quic d'a Espiritu Santo. ⁵ Cojtacxo svach'il slolonel Dios. Cojtacxo spoder ol checlaj d'a jun tiempo toto ol javoc. ⁶ Yuj chi', tato ay mach syiq'uel sb'a d'a Cristo, maxtzac yal smeltzaj junelxo yic sna sb'a. Yujto ayic smeltzaj d'a spatic, syalelc'ochi to a val lac'an van yac'anoch Yuninal Dios d'a spenec te' culus junelxo. Van yac'an q'uixvelal sb'a d'a yichari eb' anima. ⁷ Yujto a ori tic, lajan ori icha lum luum. Ayic syac'an riab', syuc'b'at a' luum. Ay lum luum vach' avb'en syac' d'a eb' smunlaj d'a sat. Yuj chi' syac' svach'c'olal Dios d'a luum. ⁸ Ay pax lum luum nab'a q'uix, nab'a ari c'ultacřej sq'uib' d'a sat. Malaj jab'oc syaxil. Yuj chi' scatab'aj luum yuj Dios, axo d'a slajvub'alxo, stz'ab'at luum smasanil.

A tas scac'och yipoc co c'ool

⁹ Palta a ex, ex xajanab'il cuuj, vach'chom scalb'at juntuari tic d'ayex, palta scac'och yipoc co c'ool to mañ ex lajanoc yed' eb' scal tic, palta ol checlajel juntuari vach'il d'ayex sch'oxani to ay e colnab'il. ¹⁰ Yujto a Dios tojol spensar. Mañ ol satlaj sc'ool d'a juntuari tas ix e c'ulej yed' chajtli ix aj e xajanani, ayic ix ex colvaj d'a eb' yicxo Dios. Ařejtona' tze c'ulejřej paxi. ¹¹ Palta co gana to tze c'ulejřej juntuari tic d'a masanil tiempo, yic vach' tz'acan ol e cha jun spac van e tañvani. ¹² Co gana to mañ jaraganaoc tzeyutej e b'a d'a yic Dios. B'eyb'alejec sb'eyb'al eb' syac' val och sc'ool d'ay, eb' tec'an val syutej sb'a, yujto a eb' icha chi' syutej sb'a, van schaan juntuari tas yalnaccan Dios to ol yac' d'a eb'.

¹³ Ayic yac'annac sti' Dios d'a viñaj Abraham d'a peca', munil A' slocnac sb'i, yujto malaj junoc mach ec'al d'a yichari. Yuj chi' mañ slocnacoc junocxo b'i. ¹⁴ Yalnac icha tic d'a viñ: Val yel nivan in vach'c'olal ol vac'

d'ayach. Tzijtum iñtilal ol vac'can pitzvoqueli, xchi d'a viñ. ¹⁵ Axo viñaj Abraham chi', nivan yutejnac sc'ool viñ stañvani, yuj chi' schanac jun b'aj yac'nac sti' Dios chi' viñ. ¹⁶ Ayic sco locan sb'i junoc mach, añej junoc mach ec'al d'a quichañ sco loco'. Ayic scalan junoc tas te yel, sco loc sb'i junoc mach, yic mañxa mach stelaj sb'a qued'oc. ¹⁷ Añejtona', icha chi' yutejnac Dios yac'an sti', munil slocnac sb'a sch'ocoj, yujto sgana sch'ox d'ayoñ to yel ol quiquej tas b'aj yac'nac sti', malaj jab'oc tas ol sq'uexa'. ¹⁸ Yujto slocnac sb'i Dios ayic yac'annac sti', yuj chi' a tas yalnac, malaj b'aq'uiñ ol q'uexmajoc, yujto max yesejlaj. A tas yalnac chi', syac' val snivanil co c'ool, yujto a oñ tic cac'nacoch co b'a d'a yol sc'ab' yic tzoñ scolo'. Van co tañvani tas ol yac' d'ayoñ, yuj chi' a scac'och yipoc co c'ool. ¹⁹ Te tec'an yaj co pensar ticnaic, yujto scac'och jun chi' yipoc co c'ool. Lajan yaj icha junoc barco te ay yip syamnuv' syamanoch vaan. A jun ayoch yipoc co c'ool chi', ayxo och d'a spatic och c'apac smacul snañal yol stemplo Dios ay d'a satchaari. ²⁰ Ata' b'ab'el ochnac Jesús d'a quichañ yic sjacan d'ayoñ. Yujto malaj b'aq'uiñ ol yactej yoch Sacerdoteal, icha yopisio viñaj Melquisedec.

7

A Jesús Sat Sacerdote icha yopisio viñaj Melquisedec

¹ A viñaj Melquisedec chi', ^{7.1} rey viñ d'a choñab' Salem d'a peca'. Yac'nac sacerdoteal viñ d'a Dios, aton Dios te nivan yelc'och d'a yichañ masanil. A junel, xid'ec' viñaj Abraham yac' oval yed' juntzañ eb' rey, yac'ji ganar eb' yuj viñ. Axo yic spaxta viñ, axo viñaj Melquisedec chi' xid' c'uman viñ d'a yol b'e. Sc'anannac svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ viñaj Abraham chi'. ² Axo viñaj Abraham chi' ac'an sdiezmoal jantacñej tas yac' ganar d'a jun oval chi' d'a viñaj Melquisedec chi'. A sb'i viñ chi' syalelc'ochi, rey te tojol. Añejtona' sreyal pax choñab' Salem. A Salem syalelc'ochi, junc'olal. Yuj chi' scuchan pax viñ sreyal junc'olal. ³ Mañ chequeloc mach smam snun viñ, mach pax smam yicham viñ. Malaj b'aj syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan yuj yaljub'al viñ yed' pax yuj schamel viñ. Yuj chi' sch'oxnab'il Yuninal Dios yaj viñ, yujto ochnac viñ sacerdoteal d'a masanil tiempo.

⁴ Nachajocab'el eyuuj ticnaic to te nivan yelc'och viñaj Melquisedec chi'. Yujto yac'nac sdiezmoal masanil tas xid' yac'nac ganar viñ co mam quicham Abraham d'a viñ. ⁵ Syal d'a ley Moisés to a eb' sacerdote, aton eb' yirñtilal Leví, ay yalan yic eb' schaan sdiezmoal masanil tas ay d'a eb' quetchoñab', vach'chom yirñtilal Abraham eb' yed' eb'. ⁶ Axo viñaj Melquisedec chi', vach'chom mañ yirñtilaloc Leví yaj viñ, palta schanac sdiezmo viñaj Abraham chi' viñ, aton viñ b'aj yac'nac sti' Dios. Sc'anannac svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ viñaj Abraham chi'. ⁷ Cojtac to a mach sc'anannac svach'c'olal Dios d'a yib'añ junocxo anima, más nivan yelc'och d'a yichañ jun schaan svach'c'olal Dios chi'. ⁸ A ticnaic, a eb' schaan sdiezmo eb' quetchoñab', chamelb'a anima yaj eb'. Palta a Slolonel Dios tz'alani to ichato pizanto viñaj Melquisedec chi'. ⁹ A d'a peca', a viñaj Leví chaannac sdiezmo eb' quetchoñab', palta syal calani to a viñ ac'annac sdiezmo d'a viñaj Melquisedec chi' ayic yac'annac yic viñaj Abraham d'a viñ. ¹⁰ Yujto ayic xid'naquec' viñaj Melquisedec chi'

7.1 7:1 Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Melquisedec tic d'a Génesis 14.18-20.

sc'umej viñaj Abraham chi', manto aljilaj viñaj Leví chi'. Aytooch viñ d'a snivanil viñaj Abraham chi', yujto a viñ ay yirñtil viñ.

¹¹ A eb' co mam quicham a d'a yol sc'ab' eb' sacerdote yirñtilcan viñaj Aarón, viñ cotnac d'a yirñtilal viñaj Leví schanac ley Moisés eb'. Q'uinoloc tato ix yal sb'oan spensar eb' quetchoñab' chi' eb' d'a yichañ Dios, ¿tasto val yuj ix och junxo sacerdote icha yopisio viñaj Melquisedec, mañ ichaoc ajnac viñaj Aarón chi'? ¹² Tato ix q'uexvi stzolah smunlaj eb' sacerdote chi', yovalil pax sq'uexvi ley Moisés syal chi'. ¹³ A jun van yalji tic, aton Cajal Jesús. A Cajal tic, mañoc viñaj Leví ay yirñtilal. Ch'oc junxo macañ eb' israel ay yirñtilal. A d'a scal jun macañ eb' chi', malaj junoc eb' ix och sacerdotéal. ¹⁴ Cojtac to a Cajal chi', a viñaj Judá ay yirñtilcani. Axo viñaj Moisés, malaj tas yalnaccan viñ, tato ay junoc eb' yirñtilal viñaj Judá chi' syal yoch sacerdotéal.

¹⁵ Snachaj val el jun tic cuuj, yujto a junxo sacerdote janac, aton Cajal Jesús, jun lajan yaj yed' viñaj Melquisedec. ¹⁶ Ix och Cristo sacerdotéal yujto malaj b'aq'uirñ ol chamoc, mañ yujoc to d'a junoc irñtilal sic'b'ilcanel icha yalan ley ix coti. ¹⁷ Yujto ix yal Dios d'ay:

Malaj b'aq'uirñ ol actej och Sacerdotéal, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchi d'ay.

¹⁸ Yuj chi', a jun ley d'a yalañtaxo, lajvinac yopisio, yujto malaj tz'ochi. Nab'añtej ayeq'ui. ¹⁹ Malaj junoc mach b'onac spensar yuj jun ley chi'. Palta ay junxo ec'al svach'il ochnac sq'uexuloc. Aton jun chi' ayoch yipoc co c'ool. Yujñtej jun chi' syal co nitzanoch co b'a d'a stz'ey Dios.

²⁰ Ayic ix sb'oan jun tic Dios, loch'il val sb'i yuuj. ²¹ Ayic ix och yopisio eb' sacerdote d'a peca', maj sloclaj sb'i Dios chi'. Palta ayic ix och Cristo sacerdotéal, ato ta' ix sloc sb'i. Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios icha tic: Ix yac' sti' Cajal, malaj b'aq'uirñ ol sq'uexa', yalnaccan icha tic: Malaj b'aq'uirñ ol actej och Sacerdotéal, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchicani.

²² A junxo strato yac'nac chi', ec'to svach'il d'a yichañ jun sb'ab'laj aq'uejnac. Axo Jesús tz'ac'anelc'och jun trato chi'. ²³ Vach'chom tzijtum eb' sacerdote ochnac d'a jun opisio chi', palta mañ junoc eb' munlajnac d'a masanil tiempo, yujto scham eb'. ²⁴ Palta axo Jesús chi', mañxalaj b'aq'uirñ ol chamoc. Yuj chi' masanil tiempo ay yopisio yac'anoch co ti' d'a Dios. ²⁵ Yuj chi', a oñ ix oñ ac'jioch yicoc Dios yuuj, syal tzoñ colchaj yuuj d'a junelñtej, yujto pitzanñtej d'a junelñtej, yic stevi d'a Dios cuuj.

²⁶ Yuj chi', ayton val yopisio jun sat sacerdote chi' d'ayori, aton jun vach'ñtej toni. Malaj jab'oc schucal ma smul ochnac. Mañ lajanoc yed' eb' ajmul. A Dios ix ic'ancharñ d'a yib'añ eb' ay d'a satchaañ. ²⁷ Mañ lajanoc icha juntzañixo eb' sat sacerdote. Yujto a eb' chi' yovalil syac' juntzañ silab' eb' sñuschaj d'a junjun c'u. Sb'ab'laj aq'uej yic eb' yuj smul, ichato chi' syac'anpax eb' yuj smul eb' yetanimail, palta a Jesús, junelñtej ix yac' jun silab' yuj co mul co masanil, aton yic ix yac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' chamel cuuj. ²⁸ A eb' ochnac sat sacerdotéal yuj ley Moisés, anima eb', ay spaltail eb'. Palta ayic ix lajvi yopisio jun ley chi', ix yaq'uelc'och jun sti' Dios yac'naccani, aton yac'annac yopisio junxo sat sacerdote, aton Yuninal, jun ix ac'anelc'och masanil tas nab'il yuj Dios chi'.

8

A jun schab'il strato Dios

¹ Aton juntzañ ix val tic, in gana snachajel eyuuj to icha chi' yaj jun co sat sacerdote chi'. C'ojanxoem d'a svach' c'ab' Dios b'aj ay d'a satchaari ticnaic. ² Van smunlajoch d'a yopisio chi' d'a yol stemplo Dios te yel, aton jun a val lac'an Cajal chi' b'oannac. Mañoc eb' anima b'oannac. ³ Junjun eb' sat sacerdote, ay yopisio eb' yac'an juntzañ ofrenda d'a Dios yed' juntzañ silab' srūsji. Yuj chi', yovalil ay pax tas syac' Cristo chi' d'a Dios. ⁴ Q'uinaloc arēja' ayec' d'a yolyib'arñq'uinal tic ticnaic, mañxom oclaj sacerdote yaj d'a Dios, yujto ay juntzañixoc eb' sacerdote ay yopisio yac'an juntzañ ofrenda icha syal ley Moisés. ⁵ Palta ch'oxnab'ilñej yaj yopisio eb' chi' d'a tas ay d'a satchaari, ichato yeñulñej yaji. Cojtac to toñej ch'oxnab'il yaji, yujto ayic manto b'oñi scajñub' Dios yuj viñaj Moisés chi', yal Dios chi' d'a viñ: Ab'i, tza b'o masanil icha val jun yechel in ch'oxnac d'ayach d'a jolom vitz tic, xchi d'a viñ. ⁶ Palta a jun co sat sacerdote ticnaic, ec'al svach'il yopisio d'a yichañ yopisio eb' chi'. Yujto a tz'ac'analc'och jun strato Dios yac'nac d'ayoñ. A jun strato chi', más vach' d'a yichañ jun b'ab'el, yujto a juntzañ tas b'aj yac'nac sti' Dios, ec'al te vach'.

⁷ Q'uinaloc tato malaj junoc tas ix yac' palta d'a jun b'ab'el trato chi', mañxom yovaliloc ix yac' junxo schab'il trato tic. ⁸ Palta yilnac Dios to palta yutejnac sb'a eb' anima chi'. Yuj chi' icha tic syalcan d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:

A Dios Cajal tz'alani: D'a jun tiempoal ol javoc, ol in b'o junxo schab'il in trato yed' eb' yiñtilal Israel yed' pax eb' yiñtilal Judá.

⁹ A jun trato chi', mañ lajanoc ol aj yed' jun in trato in b'onac yed' eb' smam yicham eb', ayic vic'annac elta eb' d'a yol yic Egipto. Yujto ayic vic'annac elta eb' chi', ichato ochnac in quetz quetz d'a sc'ab' eb'. Palta mañ sc'anab'ajejnacoclaj in trato chi' eb', yuj chi' vactejnaccan eb' sch'ocoj.

¹⁰ Axo junxo schab'il in trato ol in b'o yed' eb' yiñtilal Israel b'aq'uiñ, icha tic ol vutoc: Ol vac'och juntzañ in checnab'il d'a spensar eb', ichato ol in tz'ib'ejcanoch d'a spixan eb'. A in ol in och sDiosaloc eb'. Axo eb' ol och in choñab'oc.

¹¹ Mañxa eb' ol alan d'a eb' yetchoñab' icha tic: Yovalil tzeyojtaquejel Dios Cajal, mañ xchioc eb'. Yujto ol in yojtaquejel eb' masanil, vach'chom eb' unil, ma eb' icham anima.

¹² Ol vac'can lajvoc schual eb'. Mañxalaj b'aq'uiñ ol in nacot smul eb', xchi Dios Cajal d'a Slolonel chi'.

¹³ Ayic ix yalancot Dios yuj jun schab'il trato tic, ix sch'oxo' to ec'nacxob'at jun b'ab'el trato. Q'uinaloc ay junoc tas ec'nacxob'at ticnaic, ¿tom ayto yopisio? Tato mañxa yopisio, syalelc'ochi to van sateli.

9

A scajñub' Dios

¹ A d'a jun b'ab'el trato, ay juntzañ checnab'il syala' tas syutej eb' yac'anem sb'a d'a Dios b'aj ay scajñub' d'a sat luum tic. ² Icha tic ajnac sb'o jun scajñub' chi': A jun b'ab'el cuarto, scuch Yic Dios. Ata' ay jun b'achñub' candil. Ay jun mexa yed' juntzañ pan tz'ac'ji d'a Dios. ³ Axo d'a spatic och jun c'apac schab'il smacul yool, ata' ay junxo cuarto, scuch Yicñej Dios Yaji. ⁴ Ata' ay jun q'uen chayñub' nab'a oro b'aj srūsji incienso. Ata' ay pax scaxail strato Dios, aton jun nab'a oro spatic. Axo d'a yool, a jun chen nab'a oro ayemi, ayem maná d'a yool. Axo d'a stz'ey

jun chen chi' ayem te' sc'ococh viñaj Aarón, aton jun te' volannac. Ay paxem juntzañ q'uen b'aj tz'ib'ab'ilcan jun strato Dios. ⁵ Axo d'a yib'añ jun caxa chi' ac'b'ilq'ue yechel querubín, yic chequel to a Dios ayec' ta'. Jeñanq'ue sc'axil eb' d'a yib'añ jun yed'tal b'aj tz'ac'ji juntzañ silab' yuj smul eb' quetchorñab'. C'ocb'ilñejocab' chi' sval d'ayex yuj chajtil yilji jun chi'.

⁶ Ayic yochnac yopisio juntzañ chi', junjun c'u tz'och eb' sacerdote d'a jun b'ab'el cuarto chi', yic syac' servil Dios eb' ta'. ⁷ Palta axo d'a jun schab'il cuarto chi', añej viñ sat sacerdote syal yochi. Juntac elñej tz'och viñ d'a junjun ab'il. Ayic tz'och viñ chi', yovalil yed'nac schiq'uil noc' noc' viñ, yic syac' viñ silab'oc yuj smul, yuj pax smul eb' quetchorñab' max yil yochi. ⁸ Palta a Yespíritu Dios tz'ac'an nachajel junxo tic cuuj: Yacb'an ayto yopisio jun b'ab'el cuarto chi', axo junxo cuarto scuchan Yicñej Dios Yaji, macancani. ⁹ A juntzañ chi', ch'oxnab'il yaj d'ayorñ d'a jun tiempoal tic. A eb' syal sb'a d'a Dios yed' juntzañ yofrenda yed' juntzañ silab' sñusji, max yal-laj yac'ji sat smul eb' d'a sc'ool yuuj. ¹⁰ Yujto a juntzañ tas sc'ulej eb' chi', añej yuj tas sva eb' yed' tas syuq'uej eb' syala'. Syalanpax yuj chajtil tz'aj sacb'ican juntzañ tastac yuuj. A juntzañ checjinac sc'ulej eb' chi', yicñej snivanil eb' yaji. Añej yopisio juntzañ chi' yuj eb', masanto a Dios ix q'uexani.

¹¹ Palta ulnaxoec' Cristo, yuj chi' A' ayoch co sat sacerdoteoc ticnaic. Te vach' juntzañ tas ix yac' d'ayorñ, yujto a junxo scajñub' Dios b'aj tz'ac'chaj servil, másxo te vach', malaj jab'oc spaltail. A jun chi', mañ animaoc b'ojinac, yujto mañoc d'a yolyib'añq'uinal tic ayeq'ui. ¹² Ayic yochnac Cristo chi' d'a junelñej d'a jun cuarto Yicñej Dios Yaji, mañoc schiq'uil noc' quelemtac chiva, ma noc' quelemtac vacax yac'nac silab'oc. A val schiq'uil yac'lab'ejnac, yuj chi' yac'nac ganar co colnab'il d'a junelñej. ¹³ A schiq'uil noc' toro, schiq'uil noc' chiva yed' starñil noc' cob'estac vacax stz'ai, a stzicjib'at d'a yib'añ eb' anima mañ vach'oc icha yalan ley, icha chi' tz'utaj eb', yic tz'ochxican eb' vach'il d'a yichañ ley chi', palta añej d'a snivanil eb' ay yopisio jun chi'. ¹⁴ Tato icha chi' yopisio schiq'uil noc' noc' chi', ocxom val schiq'uil Cristo. A Espiritu ayec' d'a masanil tiempo. Yuuj yac'nac och sb'a Cristo silab'oc d'a Dios, icha junoc noc' noc' malaj jab'oc spaltail tz'ac'ji silab'il. Yuj chi' a schiq'uil chi' syal yic'anel d'a co pensar juntzañ chucal tz'ac'ancot chamel d'a quib'añ. Axo ticnaic syal cac'an servil Dios pitzan.

¹⁵ Yuj chi', a Jesucristo tz'ac'an elc'och jun schab'il trato chi'. Ayic ix chami, ix yac'can lajvoc smul masanil eb' ayec' d'a yol sc'ab' jun b'ab'el trato chi'. Yuj chi' a orñ avtab'il orñ yuj Dios yicoc, syal quican jun b'aj yac'naccan sti', aton co q'uinal d'a junelñej. ¹⁶ Yujto ayic ay junoc ch'añ testamento, ^{9.15-16} yovalil scheclaji tato channaxo jun b'ojinac chi', yic syal yoch yopisio ch'añ. ¹⁷ Yujto mantalaj yopisio ch'añ tato pitzanto viñ b'ojinac ch'añ chi'. Ato scham viñ, tz'och yopisio ch'añ. ¹⁸ Yuj chi' icha chi' yaj jun b'ab'el trato chi'. Ayic manto och yopisio, ay juntzañ chic' elnac. ¹⁹ Yujto a viñaj Moisés avtannac masanil juntzañ checnab'il yic ley yab' eb' co mam quicham. Slajvi chi', yic'ancot jun sc'ab' te' hisopo viñ b'ac'b'il d'a chacchac lana. Axo d'a scal schiq'uil noc' quelemtac vacax, noc'

9.15-16 9:16 A d'a sti' eb' griego, a jun "trato" syalpaxelc'ochi "testamento". A jun testamento chi', a junoc uum sb'ocan junoc anima ayic manto chamoc. Syalcan d'a jun uum chi' mach b'aj scan sluum, spat, noc' snoc' ma junocxo tas ay d'a jun anima sb'oancan jun uum chi'.

quelemtac chiva, calan yaj yed' a a', sb'at lab'ejem viñ, stzicanb'at viñ d'a yib'añ ch'añ ley yed' d'a yib'añ eb' anima chi'. ²⁰ Slajvi chi', yalan viñ d'a eb': A jun chic' tic, a tz'ac'anel'och jun strato Dios syac' d'ayoñ, ^{9.20} xchi. ²¹ Añejtona' stzicnacb'at juntzañ chic' chi' viñ d'a yib'añ scajñub' Dios yed' d'a juntzañ yamc'ab' ay yopisio ta'. ²² Syal ton calan icha syal ley chi', ijan val sacb'icanel masanil tastac yuj chic'. Añejtona' malaj junoc mach slajvican smul, tato malaj chic' tz'el yuj smul chi'.

Yac'nac sb'a Cristo silab'oc

²³ Yovalil yac'nac juntzañ silab' chi' eb', yic sacb'ican juntzañ chi' masanil. Palta a juntzañ chi', yeñulñej juntzañ tas ay d'a satchaari yaji. Axo juntzañxo ay d'a satchaari, yovalil sacb'icanel yuj junxo silab' más nivan yelc'ochi. ²⁴ Yujto a Cristo, mañ ochnacoclaj d'a jun stemplo Dios sb'onac eb' anima, yujto a jun chi', yeñulñej jun d'a val yel stemplo Dios yaji. A d'a satchaari, ata' ochnac. Axo ticnaic, ayec' d'a yichari Dios, van stevi cuuj. ²⁵ A viñ sat sacerdote, junjun ab'il tz'och viñ d'a yol jun lugar Yicñej Dios Yaji, yic syac' juntzañ chic' viñ silab'oc. Palta mañoclaj schiq'uul viñ syac'lab'ej. Palta axo Cristo mañ tziytumeloc ix chami ayic ix yac'an sb'a silab'il. ²⁶ Q'uinaloc tato mañ junelñejoc ix yac' sb'a Cristo silab'oc, tecan tziytumelxo ix chami yictax ix b'o jun yolyib'añq'uinal tic. Palta mañ ichocta ix aji. Yujto a d'a jun slajvub' tiempoal tic, junelñej ix uleq'ui. A val lac'an ix yac'och sb'a silab'il yic syiq'uel co mul. ²⁷ Yovalil junelñej ol cham eb' anima smasanil, slajvi chi' ol ch'olb'itaj tas yaj eb'. ²⁸ Añejtona' Cristo, junelñej ix milji silab'il, yuj chi' tziytum ori ix ic'jiel co mul yuuj. Ayic ol jax d'a schaelal, mañxo yujoc yic'anel co mul ol jaxoc, palta ol ja yac' co colnab'il a ori van co tarivan sjax tic.

10

¹ A juntzañ syal d'a ley Moisés, ichato yeñulñej yaj d'a juntzañ vach' tzac'anto janac. Mañoc val tz'ic'anel co mul, yujto mañoclaj jun ley chi' tz'ic'an sb'o spensar eb' anima sgana sc'och d'a Dios yuj juntzañ silab' tz'ac'ji chi' d'a junjun ab'il. ² Q'uinaloc tato sb'o spensar eb' yuj jun ley chi', tecan ochnac vaan eb' yac'an juntzañ silab' chi'. Q'uinaloc tato yel sacb'icanel eb' d'a smul, ayic syac'an juntzañ silab' chi' eb', tecan maxtzac snacot smul eb' chi'. ³ Ocxo jun, yuj juntzañ silab' chi', snacot smul eb' d'a junjun ab'il. ⁴ Yujto max yal yic'anel co mul schiq'uul noc' vacax yed' noc' chiva.

⁵ Yuj chi', ayic ix ulec' Cristo d'a yolyib'añq'uinal tic, ix yal d'a Dios: Max a nib'ejlaj noc' noc' tz'ac'ji silab'il d'ayach, ma juntzañxo ofrenda.

Palta ix ac' in nivanil.

⁶ Max a c'anlaj noc' noc' sñusjitz'a silab'il d'ayach, ma val silab' yic slajvicanel mul.

⁷ Yuj chi' sval d'ayach: Ach in Diosal, tic tzin javi yuj in b'oan icha tas a gana, ichataxon yaj stz'ib'chajcan vab'ixal, xin chi, xchi Cristo.

⁸ A d'a sb'ab'elal ix yal Cristo chi' to malaj sgana Dios d'a juntzañ silab' sñusjitz'a chi', juntzañ noc' noc' tz'ac'ji d'ay yuj smul eb' anima. Vach'chom syal d'a ley to yovalil tz'ac'ji juntzañ chi' d'a Dios, palta max tzalajlaj yed'oc. ⁹ Ix lajvi chi', ix yalanxi Cristo icha tic: Ach in Diosal, tic tzin javi yuj in b'oan icha tas a gana, xchi. Syalelc'ochi to ix ul yac' lajvoc

9.20 **9:20** Ayic ix tz'ib'chaj ch'añ Antiguo Testamento, b'eyb'ab'il yuj eb' anima to smilcham junoc noc' noc' eb' yuj sch'oxanel eb' to yovalil ol elc'och strato eb' chi'.

yopisio juntzañ silab' chi'. Axo junxo silab' ix yac' sq'uexuloc. ¹⁰ Yuj chi' a Jesucristo chi', a val snivanil ix ul yac' silab'oc d'a junelñej icha sgana Dios. Yuj jun silab' chi, lajvinacxoel co mul.

¹¹ Masanil eb' sacerdote d'a scal eb' quetchoñab', liñanq'ue eb', ayñejoch eb' d'a yopisio junjun c'u. Icharñej chi' yac'an juntzañ silab' chi' eb', palta a juntzañ chi', max yal-laj yic'anel co mul. ¹² Palta axo Jesucristo, junñej silab' yac'nac yuj co mul d'a junelñej. Ichato chi' b'ian, ix em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios. ¹³ Ata' van stañvani masanto ol can eb' yajc'ool d'a yalañ yuj Dios. ¹⁴ Yujto junelñej tz'acvinac oñ el yuj jun silab' chi', yujto ix lajvicanel masanil co chucal yuuj. ¹⁵ Axo Yespíritu Dios syac' testigoal sb'a d'ayoñ yuj juntzañ tic. Yujto icha tic yalnaccani:

¹⁶ A d'a yic' ol lajvoc jun tiempoal chi', icha tic ol vutoc in trato yed' eb' yñtilal Israel d'a b'aq'uñ: Ol vac'och juntzañ in checnab'il d'a spixan eb', ichato ol in tz'ib'ejcanoch d'a spensar eb', xchi Cajal d'a Slolonel chi'.

¹⁷ Syalanpaxcan icha tic:

Mañxa b'aq'uñ ol in nacot smul eb' yed' schucal eb', xchi.

¹⁸ Yuj chi', ayic tz'ac'jican lajvoc co mul, mañxo yovaliloc scac' junocxo silab' yuj co mul chi'.

Co nitzecoch co b'a d'a stz'ey Dios

¹⁹ Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', max oñ xivlaj coch d'a yol jun lugar Yicñej Dios Yaji, yujto yuj schiq'uñ Jesucristo ayxo calan quic cochi.

²⁰ Syal coch yuj jun ac' b'e yic' q'uinal jacb'ilcan d'ayoñ, aton jun b'e sc'axpaj ec' d'a c'apac smacul yool. A jun c'apac chi', a snivanil Cristo syalelc'och c'apac. ²¹ A oñ yuninal oñxo Dios tic, ay jun co sacerdote te nivan yelc'ochi. ²² Yuj chi', yovalil sco nitzoch co b'a d'a Dios yed' smasanil co c'ool. Mañxalaj co chab'c'olal d'ay, yujto sacxo yaj co pixan yuuj, yuj chi' mañxalaj co chucal scab'i, axo co nivanil, b'icb'ilxoel d'a jun a' yaaxñej.

²³ Tec'an val scutej co b'a cac'anoch Dios yipoc co c'ool. Mañ caq'uec chab'ax co c'ool, yujto a Dios chi' ol yaq'uelc'och jun tas yalnaccan d'ayoñ.

²⁴ Yovalil sco na'a tas scutej co cuchb'an co b'a, scac'lan quip co xajanan co b'a yed' co c'ulan tas vach'. ²⁵ Mocab' cactejec co molb'an co b'a icha syutej sb'a juntzañxo eb'. Yovalil squeeclaj co na'a. Scac' val quip, yujto vanxo quilan juntzañ yechel sch'oxani to van sja sc'ual sjaub'al Cajal Jesús.

²⁶ A ticnaic, cojtacxo jun ab'ix te yel. Yuj chi' tato añaaja' cac'anoch co pensar co c'ulan chucal, mañxalaj junocxo silab' syal yic'anel co mul.

²⁷ Tato icha chi', axoñej jun nivan yaelal sco tañvej yed' jun c'ac' sq'ue ñilñion yoc, aton jun tzoñ te xiv yuuj. Yuj jun c'ac' chi', ol lajvoquel eb' ayoch ajc'olal d'a Dios.

²⁸ Tato ay eb' spitej sb'a d'a ley Moisés, tz'ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' chamel tato ay chavañoc ma oxvañoc testigo tz'ilani. Malaj junoc mach syal yoc' sc'ool d'a eb'. ²⁹ Axo ticnaic, tato ay oñ mach oñ sco patiquejcanel Yuninal Dios, mato malaj yelc'och schiq'uñ d'ayoñ, ma scac' sq'uixvelal Yespíritu Dios, aton jun tz'ac'an svach'c'olal Dios d'ayoñ, tato icha chi', yelxom val ec'to yaelal smoj ol co cha d'a yichañ eb' ix paticanel ley Moisés chi'. Yujto a schiq'uñ Cristo chi', a ac'jinac elc'och strato Dios d'ayoñ. Yuuj ix lajvicanel co mul. ³⁰ Cojtac to icha tic yaj yalancan Dios Cajal: A in ton tic ay valan vic vac'an syaelal eb'. A in ol vac'

spac d'a eb', xchi. Syalanpax icha tic: A in tic, Yajal in, ol in ch'olb'itej tas yaj eb' in choñab', xchi. ³¹ Te xivc'olalxo scot yoval sc'ool Dios pitzan d'a quib'añ. ³² Palta naeccot d'a yic yalañ ayic ix b'ab'laj och saquilq'uinal d'ayex, tec'tec' ix eyutej e b'a. Ayic ix eyab'an syail, ix eyac' val eyip. ³³ Yujto ayex ix ex b'uchji. Ay ex pax ix ac'jioch yaelal d'a eyib'añ d'a yichañ choñab'. Ay ex pax ya ix eyab'i ayic ix eyilani to ay eb' ix yab' syail. Ix eyab' pax syail yed' eb' chi'. ³⁴ Ix oc' e c'ool yuj eb' ix och d'a preso. Ayic ix laj ic'jiec' juntzañ tas d'ayex, ix eyac' techajoc. Ix ex te tzalaji yujto eyojtac to ay junxo eyic d'a satchaañ más te vach'. A jun chi' ayñejec' d'a junelñej. ³⁵ Yuj chi' mañ eyactejan e tec'anil chi'. Yujto yuuj ol e cha jun spac te nivan. ³⁶ Yovalil nivan tzeyutej e c'ool, yic ol yal e c'ulan masanil tas sgana Dios, ol e chaan jun tas b'aj yac'naccan sti' to ol yac' d'ayoñ. ³⁷ Yujto icha tic syal Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: Jab'xoñej val, axo sjavi jun yovalil ol javoc, mañ ol ec'laj tiempo sjavi. ³⁸ A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, ay sq'uinal eb' d'a junelñej, palta tato smeltzaj eb' d'a spatic, mañxo ol in tzalajlaj yed' eb', xchi Dios. ³⁹ Palta a oñ tic, mañ oñ lajanoclaj icha juntzañxo eb' smeltzaj d'a spatic yic satcanel eb' d'a junelñej, palta lajan oñ icha eb' ol ic'an scolnab'il d'a junelñej yujto syac'och Dios eb' d'a sc'ool.

11

A eb' ac'annac och Dios d'a sc'ool

¹ Ayic scac'anoch Dios d'a co c'ool, syalelc'ochi to scac' val och yipoc co c'ool to ol co cha tas van co tarivani. Yuj b'aj scac'och d'a co c'ool chi' cojtac sic'lab'il to a juntzañ tas manto quila', ay val eq'ui. ² A eb' co mam quicham, ochnac eb' vach'il d'a yichañ Dios, yujto yac'nac och Dios chi' eb' d'a sc'ool.

³ Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' cojtac to toñej lolonnac ayic sb'oannac jun yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ tas squil ticnaic, malaj tas yac'lab'ejnac ayic sb'oannac.

⁴ A viñaj Abel, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' a silab' viñ yac'nac d'a Dios chi', más vach' d'a yichañ yic viñaj Caín. Yuj chi' aljinac viñ vach'il yuj Dios chi', yuj chi' chajinac jun silab' chi' yuuj. Vach'chom chamnaxo viñ, palta añaña' ichato tzato yal viñ d'ayoñ, yujto yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool.

⁵ A viñaj Enoc, yac'nac och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' pitzanto viñ yic'jinach'at viñ yuj Dios d'a satchaañ. Mañxa b'aj ilchajnac viñ yuj eb' anima. Syal yuj viñ d'a Slolonel Dios to ayic manto ic'jib'at viñ, tzalajnac Dios chi' yed' viñ. ⁶ Palta tato max cac'och Dios d'a co c'ool, toxon mañ jab'oc stzalaj qued'oc. Yujto a mach sc'och d'a Dios, yovalil syac'och d'a sc'ool to ay Dios chi'. Syac'anpaxoch d'a sc'ool to a tz'ac'an spac d'a eb' syac' yip sc'och d'ay.

⁷ A viñaj Noé, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yalannac Dios d'a viñ to van sja jun tas te ay smay manta b'aj tzuji, sc'anab'ajejnac viñ sb'oan jun nivan barco b'aj scol sb'a yed' eb' ay d'a yol spat. Yuj b'aj sc'anab'ajejnac viñ chi', ochcan chamel d'a yib'añ masanil eb' mañ c'anab'ajannacoc. Añañtona' yalnac Dios to vach' viñ d'a yichañ, yujñej to yac'nac och Dios chi' viñ d'a sc'ool.

⁸ A viñaj Abraham, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yavtajnac viñ yuuj, sc'anab'ajejnac viñ sb'at d'a jun lugar yalnaccani to ol yac' d'a viñ. Vach'chom manto yojtacoc viñ b'aj sb'ati, palta yactejnaccan

sluum viñ, sb'atnac viñ. ⁹ Yujto yac'nac och viñ d'a sc'ool, yuj chi' ec'lejnac cajan viñ d'a jun lugar yalnaccan Dios to ol yac' d'ay. A c'apac mantiado sb'onacq'ue viñ spatoc. Añejtona' icha chi' yutejnac sb'a viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, yujto ay yalan yic eb' viñ schaan jun yalnac Dios chi' to ol scha eb'. ¹⁰ A viñaj Abraham chi', starivejnac viñ sjavi jun choriab' ayem yipumal yich, aton jun choriab' a Dios naannac tas tz'aj sb'oi, añeja' b'oannac paxi.

¹¹ A ix Sara, yac'nac val och Dios ix d'a sc'ool. Yuj chi' vach'chom mañ unevumixoc ix, palta ac'jinacto yip ix yic yaljinac jun yune' ix d'a yolxo schichimal. Ay jun yune' ix aljinac, yujto yac'nac och ix d'a sc'ool to a jun yac'nac sti' d'a ix, tz'elñej'och tas syala'. ¹² Yuj chi', vach'chom ichamxo viñaj Abraham chi', vach'chom junñej pax viñ, palta tzijtum ix aj eb' yirñilal viñ spitzvieli. Lajan sb'isul eb' icha q'uen c'anal d'a satchaarñ. Lajan pax sb'isul eb' icha q'uen yarenail sti' a' mar mañixo b'ischajb'enoc.

¹³ A junjun eb' sval yab'ixal tic, manto schalaj juntzarñ yalnac Dios to syac' d'a eb' ayic schamnac eb'. Palta yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ichato najat yilnacb'at juntzarñ chi' eb', yac'annac och spensar eb' d'ay. Icha chi' ajnac yac'an testigoal sb'a eb' to a jun yolyib'arñ'q'uinal tic, mañ schoñab'oc eb', palta paxyalvumñej eb'. ¹⁴ A eb' icha chi' yutejnac sb'a, sch'oxnac val eb' sic'lab'il to a d'a junxo choñab' ayoch spensar eb'. ¹⁵ Q'uinaloc tato añej d'a jun schoñab' eb' yactejnaccan chi' yac'nac och spensar, tecan meltzajnacxi eb' ta'. ¹⁶ Palta a val d'a junxo choñab' más vach' b'aj yac'nac och spensar eb', aton jun choñab' ay d'a satchaarñ. Yuj chi' max q'uixvilaj Dios ayic tz'alji to a sDiosal eb', yujto vach'xo yaj jun choñab' ol yac' yiquej eb' chi'.

¹⁷ A viñaj Abraham chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yac'jinac proval viñ yuuj, yic'nacb'at viñaj Isaac viñ, yujto ijanoch yac'an viñ silab'oc yalani. Vach'chom yac'nac sti' Dios yuj viñaj Isaac chi', palta yac'nac elta jun pitañ yuninal viñ chi' silab'oc. ¹⁸ Yalnac Dios d'a viñaj Abraham chi' icha tic: A d'a viñaj Isaac ol pitzvoccanel irñtilal, xchi. Icha chi' yutejnac yac'ancan sti' d'a viñ. ¹⁹ Icha chi' yutejnac viñaj Abraham chi', yujto nachajnac el yuj viñ to ay spoder Dios yac'an pitzvocxi eb' chamnac. Yuj chi', syal calani ichato pitzvinacxi viñaj Isaac chi', yac'jinacxi viñ d'a viñaj Abraham chi'.

²⁰ A viñaj Isaac chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' ayocto yalannaccan viñ yuj juntzarñ tas vach' ol scha viñaj Jacob yed' viñaj Esaú. ²¹ Axo viñaj Jacob chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic vanxo scham viñ yalannaccan viñ yuj juntzarñ tas vach' ol scha eb' yuninal viñaj José schavarñil. Yac'nacto em sb'a viñ d'a Dios ayic yemnac ñojan viñ d'a yib'arñ te' sc'ococh. ²² Axo viñaj José chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' ayic vanxo scham viñ, yalannaccan viñ to ol el eb' israel d'a yol yic Egipto. Yalannacpaxcan viñ, yuj tas ol yutoc sb'aquil viñ eb'.

²³ A smam snun viñaj Moisés, yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ayic yaljinac viñ, oxex' ujal sc'ub'ejnac el viñ eb', yujto yilnac eb' to te vach' yilji viñ. Mañ xivnacoclay eb' d'a sley viñ rey tz'alani to smiljicham eb' unin tzato alji. ²⁴ Axo viñaj Moisés chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yelnac q'uinal d'a sat viñ, mañixa sgana viñ tz'alji to a ix yisil viñ sreyal Egipto ay yune' viñ. ²⁵ Mañ yalnacoclay sc'ool viñ yac'an sgana yed' juntzarñ chucal, yujto yojtac viñ to eq'uelb'añej

tz'ec' juntzañ chi'. Yuj chi' sna viñ to más vach' syab' syail viñ yed' eb' schoñab' Dios. ²⁶ Snaannac pax viñ to más vach' syab' syail viñ sb'uchji yuj Cristo. Masanil juntzañ sb'eyumal Egipto chi', malaj yelc'och d'a viñ, yujto yac'nac och spensar viñ d'a jun ol yac' Dios d'ay. ²⁷ Yac'nac val och viñ d'a sc'ool, yuj chi' elnac viñ d'a yol yic Egipto chi'. Mañ xivnacocljaj viñ d'a yoval sc'ool viñ rey chi'. Tec'tec' val yutejñac spensar viñ, ichato ochnac q'uelan viñ d'a jun mañ chequeloc, aton Dios.

²⁸ A viñaj Moisés chi', yac'nacoch Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' sc'anab'ajejñac viñ yic'anel yich jun q'uirñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto. Yalannac viñ d'a eb' yetisraelal to slaj stzicoch chic' eb' d'a spuertail spat, yic max cham sb'ab'el unin eb' yuj jun ángel ay yopisio smilancham anima. ²⁹ A eb' israel chi', yac'nac och eb' d'a sc'ool, yuj chi' ec'nac eb' d'a snañal a' Chacchac Mar, icha quec' b'aj taquirñ b'e. Axo pax eb' aj Egipto jun, scomon ac'lejñac proval eb' yeq'ui, palta masanil eb' jic'vinaccham yuj a'.

³⁰ A eb' co mam quicham, yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ayic slajvinac yuquil c'ual yec' oyoyoc eb' d'a spatic choñab' Jericó, laj emnac lañaljoc yipumal yich smuroal jun choñab' chi'. ³¹ A ix Rahab, vach'chom ajmul ix ix, palta yac'nacoch Dios ix d'a sc'ool. Maj chamljaj ix yed' eb' spitejñac sb'a d'a Dios, yujto vach' yutejñac sb'a ix schaan eb' israel ec' ñljñac chajtil yaj jun choñab' chi'.

³² Tzijtunto tas syal valanb'at d'ayex, palta mañxalaj tiempo sval yab'ixal viñaj Gedeón, viñaj Barac, viñaj Sansón, viñaj Jefté, viñaj David, viñaj Samuel yed' eb' viñ schecab' Dios. ³³ A eb' chi', yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ay eb' ac'annac ganar juntzañ nacióñ ayic yac'annac oval eb' yed'oc. Ay eb' tojol yutejñac yac'an yajalil. Ay eb' chaannac tas alb'ilcan yuj Dios. Ay eb' macchannac sti' noc' choj. ³⁴ Ay eb' ac'jinac tup juntzañ c'ac' te ov. Ay pax eb' colchajnaqueli ayic ñjan smiljinaccham eb' d'a q'uen espada. A eb' malaj yip, ac'jinac yip eb', tec'an yutejñac sb'a eb' d'a oval, yuj chi' elnac lemnaj eb' soldado ch'oc choñab'il d'a eb'. ³⁵ Ay eb' ix ix pitzvinacxi eb' schamnac, schaanacxi eb' yune' eb' ix chi'.

Palta ay pax juntzañxo eb' chamnac yuj juntzañ yaelal ac'jinac och d'a yib'añ. Mañ yalnacoc sc'ol eb' yac'ji el d'a libre, yic vach' ol yac' ganar eb' spitzvixi, ol schaan junxo sq'uinal eb' más vach'. ³⁶ Ay juntzañxo eb' yab'nac syail sb'uchji, smac'ji. Laj tzec'chajñac eb' d'a q'uen cadena, ochnac pax eb' d'a preso. ³⁷ Ay eb' juljinaccham d'a q'uen q'ueen. Ay eb' jochjinac d'irñchaj snañal d'a q'uen sierra. Ay eb' ac'jinac och yaelal d'a yib'añ. Ay pax eb' miljinaccham d'a q'uen espada. Ay eb' ichñej ta' b'eynac eq'ui, añej stz'umal noc' calnel, noc' chiva ochnac spichuloc eb'. Te meb'a' eb'. Tzijtum val yaelal yab'nac eb'. Ac'jinac och syaelal eb'. ³⁸ Mañ smojoc eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic yec' juntzañ anima vach' tic d'a scal. A eb' chi', ichñejta' ec'nac eb' d'a tz'inan luum yed' d'a tzalquixtac. Ec'nac cajan eb' d'a yoltac q'uen ñaq'ueen yed' d'a yoltac olan. ³⁹ Masanil eb' chi', vach' eb' d'a yichañ Dios, yujto yac'nac och Dios chi' eb' d'a sc'ool. Vach'chom icha chi' eb', palta mañ schanacoc jun b'aj yac'naccan sti' Dios to ol yac' d'a eb'. ⁴⁰ Yujto ay jun tas ec'b'al svach'il nab'ilxo yuj Dios d'ayorñ, yuj chi' majto yic'lañ sb'a tas nab'il yuuj d'a yib'añ eb' chi', masanto ol orñ smolb'ej yed' eb' chi', ichato chi' ol yic'an sb'a.

12

Caq'uecoch co pensar d'a Jesús

¹ Tziztum eb' ch'oxannac eli to yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool. A ticnaic, ichato oyanoch eb' d'a co patic quichañ. A oñxo tic van cac'an quip icha eb' tz'ac'an carrera. Yuj chi' yovalil squiq'uel juntzañ icha icatz ayoch d'a quib'añ. Añejtona' yovalil scactejcan juntzañ chucal ichato b'ac'anoch d'ayoñ. Yovalil tec'an scutej co b'a cac'an quip icha eb' tz'ac'an carrera chi'. ² Caq'uec val och co c'ol d'a Jesús, aton tz'ac'an cac'och Dios d'a co c'ool, scolvajñej qued'oc masanto tzoñ tec'c'aji. Yab'nac val syail d'a te' culus. Malaj ix aj snaani vach'chom q'uixvelal ix utaji ayic ix chami, yujto yojtac to ayic slajvi yab'an syail chi', tzalajc'olal yico'. Ix c'och c'ojan d'a svach' c'ab' Dios.

³ Yuj chi', tze na val cot sb'eyb'al Jesús chajtil yutejnac yac'an techaj syaelal yuj eb' chuc. Tato icha chi', mañ ol ex tzactzajoc, mañ ol somchaj pax el-laj e pensar. ⁴ A ex tic, vach'chom tze chaquel juntzañ chucal, palta manto ac'joc ochlaj chamel d'a eyib'añ icha ajnac Jesús chi'. ⁵ Tecan ix sat d'a e c'ool tas yalnaccan Dios d'ayoñ, ayic ix yecan co na to yuninal oñxo. Syalcan d'a Slolonel Dios icha tic:

Ach vuninal, mañ a patiquejel scachnab'il Dios, mocab' cot oval ayic syac'anoch a yaelal.

⁶ Yujto a eb' xajanab'il yuuj, aton eb' chi' scacha', syac'anoch syaelal masanil eb' schaoch yuninaloc, xchicani.

⁷ Yovalil scac' techaj juntzañ yaelal syal tic. Icha tz'utaj junoc uninab'il yuj smam, icha chi' tzoñ yutej Dios, yujto yuninal oñ. ¿Tom ay junoc uninab'il max mac'ji yuj smam? ⁸ Q'uinoloc max yac'och co yaelal icha tz'utaj eb' uninab'il, mañ oñ yuninaloclay syal chi', mitz' uninñej caj d'ay. ⁹ Naec val jun tic: Ayic yunetac oñto, tzoñ mac'ji yuj co mam co nun, yuj chi' sco c'anab'ajej eb', ocxom ticnaic, ¿tom mañ ol co c'anab'ajej Dios yuj co yaelal syac'a', yic sco cha co q'uinal d'a junelñej? ¹⁰ A eb' co mam ay d'a yolyib'añq'uinal tic, syac'och co yaelal eb' janic'oc tiempo, icha sgana eb'. Palta axo Dios, syac'och co yaelal yic vach' tzoñ aji, yic vach' tojol tz'aj co pensar icha spensar. ¹¹ Yel toni, ayic syac'anoch co yaelal Dios, malaj juneloc tzoñ tzalaj d'a elañchamel. Palta tato sco cha cab'i, c'ojan'olal stojlb'i co b'eyb'al yuuj, sja co junc'olal.

Ay smay co paticanel Dios

¹² A ex mach ex schab'ax e c'ool, ichato malaj yip e c'ab', ma ichato sich'inac el e yoc. Aq'uec val eyip, yic vach' ol ex tec'c'ajoc. ¹³ Tze b'eyb'alan tojol b'eyb'al, yic a ex ichato coxo ex, ol vach' b'o e pensar, mañ ol ex vach' juvoc el-laj.

¹⁴ Tzeyac'an val e yip, yic junc'olal tzex aj yed' eb' anima smasanil. Tzeyac'an val eyip e b'eyb'alan vach'il, yujto a eb' chuc sb'eyb'al mañ ol yil-laj co Mam Dios eb'. ¹⁵ Tzeyil val e b'a, yic malaj junoc ex tze patiquejel Dios jun tz'ac'an svach'c'olal d'ayoñ, yujto talaj spitzvi junoc chucal d'a e cal icha sq'uib' junoc añc'ultac stacjuel tas vach' yuuj. Tato icha chi' ay talaj nañaloc ex tzex juviel yuuj. ¹⁶ Malajocab' junoc ex tzex em d'a ajmulal. Malajocab' junoc ex tze patiquejel juntzañ yic Dios syac' d'ayex icha yutejnac sb'a viñaj Esaú. A viñ chi', b'ab'el unin viñ, yuj chi' a viñ ay yalan yic schaancan juntzañ tas d'a smam. Palta yed' jun uc'ab' vael schoñnac el jun b'aj ay yalan yic viñ chi'. ¹⁷ Cojtac, ayic

slajvinac chi', snib'ejnacto viñ ac'ji yic yuj smam chi', palta majxo ac'jilaj d'a viñ. Vach'chom te oc'nacto viñ, palta majxo yal-laj sq'uexanxi tas yalnac smam viñ chi'.

¹⁸ A oñ tic, mañ lajanoc scutej co b'a icha eb' quetchoñab' Israel d'a peca'. Yujto a eb' chi', xid'naquec' eb' d'a jun vitz b'aj chequel to ay jun c'ac' sq'ue ñilñonoc, aton vitzal Sinaí. Ata', te q'uic'q'uinal, max yal-laj quilani. Ec'nac pax jun chacxuxum ic' ta'. ¹⁹ Yab'nac eb' yoc' jun trompeta. Yab'annac eb' yoch sjaj Dios sloloni. A eb' ab'an slolon chi', tevi val eb' d'a viñaj Moisés, yic maxtzac lolon Dios chi' d'a eb'. ²⁰ Icha chi' yutejnac sb'a eb', yujto maj techaj yuj eb' yab'an jun schecnab'il syal icha tic: Tato ay junoc mach sja d'a jun vitz tic, vach'chom junoc noc' noc', yovalil ol juljoccham d'a q'uen q'ueen, xchi. ²¹ Te xivnac eb' yilan juntzañ chi'. A viñaj Moisés pax chi', yalnac viñ icha tic: Tzin ib'xi val yuj xivelal, xchi viñ.

²² Palta a oñxo tic, mañoc talaj ayb'at co pensar. Yujto a d'a jun tzalan scuch Sion yed' d'a jun choñab' yic Dios pitzan, ata' ayb'at co pensar. A jun choñab' chi', aton jun Jerusalén ay d'a satchaari, jun b'aj mañxo b'ischajb'enoc eb' ángel. ²³ A eb' yuninalxo Dios qued'oc, eb' tz'ib'ab'ilxo sb'i d'a satchaari, smolb'ej sb'a eb' d'a tzalajc'olal. Ayoch co pensar d'a Dios, aton Sjuezal masanil anima. Ay pax b'at co pensar b'aj ay spixan eb' vach' sb'eyb'al, aton eb' tz'acanco yuj Dios. ²⁴ Aypaxoch co pensar d'a Jesús, jun tz'ac'anelc'och jun schab'il strato Dios. Ay pax och co pensar d'a schiq'uil. A schiq'uil chi' tz'ic'anel co mul, ichato stzicjiec' d'a quib'ari. A schiq'uil chi', ichato tzoñ sc'an nivanc'olal d'a Dios, mañ lajanoc yed' schiq'uil viñaj Abel, yujto a yic viñ chi', sc'annac ec' spac.

²⁵ Yuj chi' yovalil squil val co b'a, yic vach' max co patiquejel Dios chi' yujto a' van slolon d'ayoñ. A eb' paticannaquel d'a peca', ayic scachjinac eb' d'a yolyib'ariq'uinal tic, mañxo yalnacoclay yel eb' d'a syaelal. Ocoñom a oñ tic, ¿tom ol yal co colan co b'a, tato sco patiquejel jun tz'alancot d'ayoñ d'a satchaari? ²⁶ Ayic slolonnac d'a peca' chi', ib'xinac val lum luum tic. Palta a ticnaic syala': A d'a junelxo, mañocñej lum luum tic ol vac' ib'xoc, ol vac'pax ib'xoc satchaari, xchi. ²⁷ A jun lolonel "d'a junelxo" syal chi', syalelc'ochi to masanil tas b'ob'il yuuj, ol stzicub'tañej ol sataneli. Axo juntzañ max ib'xilaj ol can d'a masanil tiempo. ²⁸ A jun maj ib'xoclay chi', aton jun lugar ol yac' Dios d'ayoñ b'aj ayoch yajalil. Caq'uec yuj diosal d'ay yuj jun tic. Caq'uec em co b'a d'ay d'a smasanil co c'ool icha sgana. Coñ xivec d'ay. ²⁹ Yujto a co Diosal, lajan icha c'ac' slajviel masanil tas yuuj.

13

A tas scutej co b'eyb'al

¹ Mañ cactejec co xajanan co b'a, yujto junxoñej co Mam. ² Mocab' puraloc scac' sposado eb' tz'ec' d'ayoñ, yujto mañ cojtacoc mach eb'. Ay eb' ac'jinac sposado eb' ángel, palta maj nachajel yuj eb' tato ángel eb' b'aj vach' yutejnac sb'a eb' chi'.

³ Co naeccot eb' ayoch d'a preso, ichato preso caj yed' eb'. Co naeccot eb' ayoch d'a syaelal, ichato a oñ jun scab' syail yed' eb'.

⁴ Ayic squic'lan co b'a yed' quetb'eyum, ayocab' yelc'och jun ic'lajb'ail chi' d'ayoñ. Yovalil añej d'a quetb'eyum junjun oñ scac'och co pensar.

Yujto a Dios ol ch'olb'itan eb' tz'em d'a ajmulal, ol ac'jocb'at d'a yib'añ eb'.

⁵ Mañocñej q'uen tumin scac'och co pensar co sayani. Coñ tzalajec yed' jab'oc tas ay d'ayoñ, yujto syal Dios: Malaj b'aq'uirñ ol ex vactejcani, malaj b'aq'uirñ ol ex vactejcan e ch'ocoj, xchi. ⁶ Yuj chi' d'a smasanil co c'ool scal icha tic:

A Cajalil scolvaj qued'oc. Mañ ol oñ xivlaj yuj tas ol oñ yutoc eb' anima, xco chi.

⁷ Tze nacot eb' e tañvumal, aton eb' alannac el slolonel Dios d'ayex. Tze nacoti tas ajnac eb' yuj svach' b'eyb'al. Icha yutejnac eb' yac'anoch Dios d'a sc'ool, icha pax chi' tzeyutej e b'a a ex tic.

⁸ A Jesucristo, icha yaj d'a peca', icha chi' yaj ticnaic, añaña' icha chi' ol aj d'a masanil tiempo. ⁹ Mañ eyac' ixtaxel e pensar yuj juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al tz'alji. Vach' tato tz'ac'ji stec'anil co pensar yuj svach'c'olal Dios syac' d'ayoñ. Xal juntzañ comon checnab'il tz'alan yuj tas sco va'a, max tec'c'ajlaj co pensar yuuj. Yujto a juntzañ checnab'il chi', malaj jab'oc yopisio sb'oan spensar eb' sb'eyb'alani.

¹⁰ A oñ tic, ay jun co silab' ch'oc yeli. Axo eb' sacerdote d'a scal eb' quetisraelal tz'ac'an servil Dios d'a yol stemplo, malaj yalan yic eb' schi'an jun silab' tic. ¹¹ Yujto a viñ sat sacerdote chi', syic'b'at schiq'uul juntzañ noc' noc' viñ d'a jun cuarto Yicñej Dios Yaji, yuj yic'anel mul. Axo snivanil juntzañ noc' noc' chi', max chijilaj, palta to sñusjitz'a d'a stiel choñab'. ¹² Icha chi' ix aj yab'an syail Jesús, a d'a stiel choñab' ix chami, yic vach' a schiq'uul tz'ic'anel co chucal. ¹³ Yuj chi', coyec yed' Jesús b'aj ix ic'jiel d'a ti' choñab' chi', syalelc'ochi to lajan tz'aj co paticajel yed'oc. ¹⁴ Yujto a jun yolyib'añq'uinal tic, mañ co choñab'oc d'a junelñej, palta ay jun co choñab' toto ol javoc, aton jun chi' van co tañvani. ¹⁵ Yuj chi', yovalil scalñej vach' lolonel d'a Dios yuj Jesucristo. A juntzañ vach' lolonel scal tic d'a Dios, aton co silab' yaji. ¹⁶ Mocab' sat d'a co c'ool co c'ulan juntzañ tas vach', tzoñ colvajpax d'a eb' quetanimail. Yujto añaña' co silab' yaj pax juntzañ tic d'a Dios, stzalaj val yed'oc.

¹⁷ Tze c'anab'ajej tas syal eb' e tañvumal. Aq'uec och e b'a d'a yol sc'ab' eb', yujto a eb' van ex yilani. Yojtac eb' to ol yac' entregar scuenta eb' eyuuj d'a Dios. Vach' tzeyutej e b'a, yic stzalaj eb' yilan jun munlajel chi', yic max cus eb'. Tato tzeyac' cus eb', mañ vach'oc eyico'.

¹⁸ Lesalvañec cuuj, cojtac to malaj tas syal yalji d'a co patic, yujto co gana vach'ñej scutej co b'eyb'al d'a masanil tasi. ¹⁹ Tzin c'an val d'ayex, yic tzex lesalvi val vuuj, yic ol yal in c'och d'ayex junelxo d'a elañchamel.

Tz'ac'jib'at statzil sc'ool eb'

²⁰ A Dios tz'ac'an junc'olal, aton jun ac'jinac pitzvocxi Cajal Jesucristo d'a scal eb' chamnac. A Jesucristo, icha yaj viñ Tañvum Calnel, icha chi' yaj d'ayoñ, te nivan yelc'ochi. Yuj schiq'uul ix elc'och jun strato Dios yac'nac d'ayoñ d'a junelñej. ²¹ In gana to sb'o val e pensar yuj Dios, yic vach'ñej tzex aji, tze c'ulan icha sgana. In gana paxi to vach' tzoñ aj d'a sat yuj Jesucristo, yic stzalaj qued'oc. Nivanocab' yelc'och Cristo d'a masanil tiempo. Amén.

²² Ex vuc'tac ex vanab', tzin c'an val d'ayex to nivan tzeyutej e c'ool d'a juntzañ lolonel svalb'at tic, yic svecan e na'a, vach'chom quenñej svalb'at d'ayex d'a jun carta tic. ²³ Svalb'at eyab'i to ix el viñ cuc'tac Timoteo d'a

libre. Tato ol ja viř d'a tic d'a elařchamel, ol b'at viř vuc'levoc ayic ol in b'at ex vila'.

²⁴ Svac'b'at stzatzil sc'ool eb' e tařvumal ta'. Svac'ampaxb'at stzatzil e c'ool e masanil ex yic exxo Dios ved'oc. Yed' pax eb' cuc'tac aj Italia, syac' pax b'at stzatzil e c'ool eb'.

²⁵ Aocab' Dios syac' svach'c'olal d'ayex e masanil.

A Ch'añ Scarta Viñaj SANTIAGO

Santiago sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj Santiago stz'ib'ejnac'b'at d'a masanil eb' creyente d'a junjun lugar. Syalb'at viñi yuj juntzañ b'eyb'al smoj sb'eyb'alaji. Mañ jantacoc juntzañ ch'oxnab'il syal viñ, yic vach' scutej co b'eyb'al d'a yic Dios. A jun carta tic, syala' to yovalil a tas vach' sco b'eyb'alej, scac'anpaxoch Dios d'a co c'ool, ichaton chi' scheclajeli to yel yuninal oñxo Dios.

A viñaj Santiago chi', syac' val yip viñ yalani yic sco b'eyb'alej jelanil syac' Dios, yic tzoñ scolo' ayic sjavi junoc proval d'a quib'añ, sjelanb'i co pensar yuuj tato scac'och d'a co c'ool co b'eyb'alani.

Tz'el yich scarta viñaj Santiago

¹ A in Santiago in tic, svac' servil Dios yed' Cajal Jesucristo. Svac'b'at stzatzil e c'ool ex lajchav macañ vetisraelal saclemnac yajb'at d'a junjun choñab'.

Jun jelanil syac' Dios

²⁻³ Ex vuc'tac ex vanab', cojtac ayic sjavi yalñej tas provalil d'a quib'añ, tato max chab'ax co c'ool yuuj, tzoñ te tec'c'aji. Yuj chi' coñ tzalajec ayic sjavi juntzañ chi' d'a quib'añ. ⁴ Yuj chi', tec'tec' scutejec cac'anoch Dios d'a co c'ool, yic ol vach' b'o co pensar. Tato icha chi', vach' oñ d'a sat Dios. Malaj pax jab'oc b'aj scac' palta d'ay. ⁵ Tato ay oñ manto tz'acanoc co jelanil, co c'anic d'a Dios, axo ol ac'an d'ayori. Yujto d'a smasanil sc'ool syac' d'ayori co masanil, tato sco c'an d'ay, max oñ stumejlaj. ⁶ Ayic sco c'anan co jelanil chi', yovalil scac' och d'a co c'ool to ol co cha'a. Mañ chab'c'olaloc sco c'ana'. Yujto a eb' ay schab'c'olal d'a Dios, lajan eb' icha a' mar sq'ue chulan sat yuj ic' tz'emxi poñajoc. ⁷⁻⁸ Tato ayex icha ex chi', ma ay e chab'c'olal, mato mañ tec'anoc tzeyutej e pensar d'a masanil tas tze c'ulej, mañ e na'a to ay jab'oc tas ol e cha d'a Cajal chi'.

⁹ A ex meb'a' ex, tzalajañec, yujto nivan eyelc'och d'a yichañ Dios. ¹⁰ A exxo b'eyum ex, tzalajañec, yujto a Dios tz'ac'an nachajel eyuuj to emnaquil ex. Yujto a eb' b'eyum, lajan eb' icha xumaquil añ añc'ultac elañchamel tz'ec'b'ati, ¹¹ yujto ayic ov yem yoc c'u, stacjiem lojnañ añ yuj c'ac', junñej rato tz'el xumaquil añ, tz'ec'b'at svach'il yilji añ. Icha stacjiel xumaquil añ chi', icha chi' ol aj slajviem eb' b'eyum van smolb'an stumin.

Ayic tzoñ ac'ji proval

¹² Tato scac' techajoc ayic tzoñ ac'ji proval, te vach' quico', yujto ayic toxo ix lajvi cac'ji proval chi', ol co cha spac, aton co q'uinal d'a junelñej. Aton jun yalnaccan Dios to ol yac' d'a masanil eb' xajanani. ¹³ Ayic scuchb'aj co c'ulej junoc chucal, max yal calani to a Dios tzoñ cuchb'ani. Yujto max yal yac'ji proval Dios yic sc'ulan chucal. Añejtona' malaj junoc mach scuchb'ejb'at Dios chi' d'a chucal. ¹⁴ Palta a junjun ori, yujñej junoc tas b'aj squiloch co c'ool, a tzoñ cuchb'ani. A juntzañ chi' tzoñ montanb'at d'a chucal. ¹⁵ Axo yic sco c'ulan juntzañ tas b'aj squiloch co c'ool chi', tz'och co mul, axo svach' juviel co pensar yuj jun co mul chi', yujñej val chi' tzoñ b'atcan d'a chamel.

¹⁶ Ex xajanab'il vuuj, mañxo eyac' e b'a musansatil. ¹⁷ A d'a Dios scot masanil tas vach', toñej pax siej d'ayori. A' b'oannac juntzañ tz'ec' d'a satchaari, syac'an saquilk'uinal squila'. A juntzañ chi', vach'chom sq'uexmaj yilji, yujto tz'och veven d'ay, palta a Dios, mañ ichocta' tz'aji. Malaj b'aj sq'uex spensar juneloc. ¹⁸ Yujto icha chi' ix el d'a sc'ool, ix ori yic'anchari yuninaloc yuj slolonel te yel, yic vach' te nivan quelc'och d'a yichari masanil tas b'ob'il yuuj.

Yovalil sco c'anab'ajej slolonel Dios

¹⁹ Ex xajanab'il vuuj, ojtaquejequel jun sval tic. Lista tzeyutej e b'a eyab'ani. Mañ comonoc tzeyal eyic d'a elarichamel. Añejtona' mañ comonoc tzeyac'cot eyoval, ²⁰ yujto ayic scot coval, mañoc tas snib'ej Dios sco c'ulej. ²¹ Yuj chi' cactejeccan masanil chucal d'a sat Dios yed' masanil tas malaj svach'il ayñejeq'ui. Co chaec slolonel Dios d'a emnaquilal, aton jun ac'b'ilxooch d'ayori, yujto ay spoder co colchajcanel yuuj.

²² Co c'anab'ajejec tas xchi slolonel chi'. Mañ toñejoc scab'eq'ui. Tato toñej scab'eq'ui, a ori val lac'an scac' musansatil co b'a. ²³ Tato scab' slolonel Dios, axo tz'aji max co c'anab'ajejlaj, lajan ori icha junoc viñ vinac tz'ılan sat d'a junoc nen. ²⁴ Slajvi yilan sat viñ chi', sb'at viñ, satxib'at d'a sc'ool viñ chajtil yilji sat chi'. ²⁵ Tato sco c'ayb'ej sc'ayb'ub'al vach' ab'ix yic colnab'il sic'lab'il, aton jun sley Dios tzoñ ac'anel d'a libre, max satpaxlaj co c'ool d'a tas syala', tato yel sco c'anab'ajej tas syal chi', ol co cha svach'c'olal Dios d'a masanil tas sco c'ulej.

²⁶ Tato ay ori scala' to ayoch co pensar d'a Dios, palta max co yamoch vaan co ti' d'a tas scala', nab'añej scala' to ayoch co pensar d'ay. Munil scac' musansatil co b'a calan icha chi'. ²⁷ Palta svalan junxo tic: Tato ay eb' unin mañxalaj smam, yed' eb' ix ix chamnaxco yetb'eyum ay szapan smajanil, yovalil tzoñ b'at quil eb', tzoñ colvaj d'a eb'. Añejtona', squic'anel co b'a d'a chucal d'a yolyib'añq'uinal tic. Tato icha chi' scutej co b'a, d'a val yel van cac'anoch co pensar d'a co Mam Dios d'a stojolal icha val sgana.

2

Malajocab' sq'uexariil eb' anima d'ayori

¹ Tato yel scac' val och Cajal Jesucristo d'a co c'ool, aton jun te nivan svach'il, comonoc malaj sq'uexariil eb' quetanimail d'ayori. ² Q'uinaloc ay junoc b'eyum tz'ochc'och b'aj sco molb'ej co b'a, ayoch junoc scolc'ab' nab'a oro, te vach' spichul ayochi. Slajvi chi' tz'ochc'och junoc meb'a', ric'chimtac spichul ayochi. ³ Tato añej yed' jun vach' sb'o yed' spichul chi' tzoñ q'uechari, scalan d'ay icha tic: Emañ c'ojan d'a jun c'oñub' te vach' tic, xco chi d'ay. Axo d'a jun meb'a' chi' scal icha tic: Vach' aj liñan ta' b'ela ma emañ c'ojan d'a sat lum d'a in tz'ey tic, ta xco chi d'ay, ⁴ van cac'anoch co b'a calani mach nivan yelc'och d'a co cal, mach pax maay. Palta mañ vach'oc tato icha chi' scutej co b'a.

⁵ Ex xajanab'il vuuj, ab'ec. A eb' meb'a' d'a yol sat eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, aton eb' ix sic'jielta yuj Dios yic vach' syac'och Dios eb' d'a sc'ool. A eb' chi', ichato b'eyum eb' d'a yichari Dios chi', yujto ol scha smach'en eb' b'aj ayoch Dios yajalil, aton jun ix yalcani to ol yac' d'a eb' xajanani. ⁶ Palta a exxo, malaj tz'och eb' d'ayex, ¿tom mañoc eb'

b'eyum tzoñ ixtani, tzoñ sjachanb'at eb' d'a yichañ alca? ⁷ Aton eb' chi' sb'uchvaj d'a sb'i Cristo, jun te nivan yelc'och ayoñ yico'.

⁸ Palta ay jun ley tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel co Royal tz'alan icha tic: Ichaocab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. Tato sco c'anab'ajej tas syal jun ley chi', vach' scutej co b'a syal chi'. ⁹ Palta tato ay sq'uexañil eb' quetanimail d'ayoñ, tz'och val co mul. Añejtona' a jun ley chi' tz'alani to tz'och co mul. ¹⁰ Tato ay junoc tas schecji co c'ulej yuj jun ley chi', palta tato max co c'ulej, yujñej val jun chi' scotcan masanil ley chi' d'a quib'añ. ¹¹ A Dios aljinac icha tic: Mañ ex em d'a ajmulal, yalannac paxi: Mañ e milcham eb' eyetanimail, xchi. Yuj chi' vach'chom max oñ em d'a ajmulal, palta tato sco milcham junoc quetanimail, syalelc'ochi to van quec' d'a yib'añ sley Dios chi'. ¹² Yuj chi' vach'ocab' scutej co loloni, vach'ocab' pax scutej co b'eyb'al. Yujto ol oñ ch'olb'itaj yuj jun ley, aton jun tzoñ ac'anel d'a libre. ¹³ Tato max oc' co c'ool d'a eb' quetanimail, mañ ol oc'paxlaj sc'ool Dios d'ayoñ ayic ol sch'olb'itan tas caji. Palta tato tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail, ol oc'pax sc'ool d'ayoñ.

Mañ c'och'iloc toñej scala' to ayoch Dios d'a co c'ool

¹⁴ Ex vuc'tac ex vanab', tato scala' to ayoch Dios d'a co c'ool, palta max checlaj yuj co b'eyb'al tato yicoñxo Dios, tato icha chi' scutej cac'an och Dios d'a co c'ool, ¿tom ol oñ colchaj yuuj tze na'a? ¹⁵ Q'ualnoc ay junoc quetanimail te meb'a' sc'och d'ayoñ, malaj spichul, malaj tas sva'a. ¹⁶ Tato scal d'ay: Paxañ d'a tzalajc'olal, malaj a pena, c'axnañ, say a c'oloc, ta xco chi' d'ay. Palta ina malaj jab'oc tas yovalil tz'och yuuj ix cac' d'ay, ¿tom ay jab'oc vach'ilal scha yuj co lolonel chi'? ¹⁷ Yuj chi', tato toñej scac'och Dios d'a co c'ool, palta mañ vach'oc co b'eyb'al, nab'añej syal chi'.

¹⁸ Palta tecan ay eb' tz'alan icha tic: Ay eb' toñej syac'och Dios d'a sc'ool. Ay pax eb' toñej vach' syutej sb'eyb'al, xcham eb'. Palta a in tic svala' to mañ chequeloc tato ix cac'och Dios d'a co c'ool tato mañ vach'oc co b'eyb'al. Yuj co vach' b'eyb'al chi' scheclajeli to yel ayoch Dios d'a co c'ool. ¹⁹ Ay eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool to junñej Dios ay. Yel ton syal eb'. Palta syac'paxoch jun chi' eb' enemigo d'a sc'ool, sluclon eb' yuj xivelal. ²⁰ Palta ayex jayvañ ex, icha val to malaj e pensar. Nachajocab'el juntzañ tic eyuuj. Tato scac'och Dios d'a co c'ool calani, palta tato añaña mañ vach'oc co b'eyb'al, malaj yelc'ochi. ²¹ Ochnac viñ co mam quicham Abraham d'a peca' vach'il d'a yichañ Dios, yujto yic'nach'at jun yuninal viñ scuchan Isaac, yic syac'an silab'oc snaani icha noc' noc' sñusji, ^{2.21} icha yutejñac Dios yalan d'a viñ. ²² Co naec jun to yac'nacoch Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' yalnac sc'anab'ajan viñ tas checjñac sc'ulej chi'. Ato val sc'ulannac jun chi' viñ, scheclajnaqueli to yel ay val och Dios chi' d'a sc'ool viñ. ²³ Yuj chi' tz'elc'och tas syal d'a Slolonel, aton b'aj syalcan icha tic: Yac'nacoch viñaj Abraham d'a sc'ool tas yalnac Dios, yuj chi' ochnac viñ vach'il d'a yichañ, xchi. Añejtona' syalpaxcani: Yamigo sb'a viñ yed' Dios, xchicani. ²⁴ Yuj chi' te chequel to yuj tas sco c'ulej tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios, mañ yujocñej to scac'och d'a co c'ool. ²⁵ Icha pax chi' ajñac jun ix ajmul ix scuch Rahab d'a peca'. Yac'nac sposado eb' viñ schecab' israel^{2.25} ix. Slajvi chi' schecannac meltzaj eb' viñ ix d'a junxo

^{2.21} **2:21** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a Génesis 22.1-13. ^{2.25} **2:25** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a Josué 2.1-21.

b'e, yic max yamchaj eb' viñ. Yuj svach'il yutejnac sb'a ix chi' d'a eb' viñ, aljinac ix vach'il yuj Dios. ²⁶ Tato scac'och Dios d'a co c'ool calani, palta mañ vach'oc co b'eyb'al, malaj yelc'och tas scal chi'. Lajan oñ icha junoc nivanil chamnaxco mañxo ayococh spixanil.

3

A tas syal co ti'

¹ Mocab' tzijtumoc ex tzeyac'och e b'a c'ayb'umal. Yujto eyojtac to ol cham val co ch'olb'itaj a oñ c'ayb'um oñ tic. ² Yujto cotac scal tzoñ em d'a co paltail. Tato malaj b'aj tz'och co paltail yuj tas scala', te vach' oñ am syal chi'. Syal co yamanoch vaan co nivanil smasanil. ³ Ayic scac'anoch sfreno noc' chej, sc'anab'ajejñej noc' b'aj squic'b'ati. ⁴ Q'uinaloc ay junoc nivan barco, tz'ochpax chulan nivan ic' d'ay, palta yujñej jab' b'aj sch'umchaji, sb'atñej b'ajtil snib'ej viñ sch'uman yic'anb'ati. ⁵ Añejtona', icha pax chi' co ti' tic. Jab' tzin, palta tzijtum tas syal yuuj. Q'uinaloc ay junoc namix c'ac' tz'emcan d'a caltac te', mañxo jantacoc vayumtac stz'ab'at yuuj. ⁶ Icha chi' tas scala', lajan yed' junoc namix c'ac' chi'. Masanil juntzañ chucal ay d'a yolyib'añq'uinal tic syal yuuj. A jun co ti' tic, yetb'eyum sb'a yed' co nivanil tic, palta tzoñ yic'ñejb'at d'a chucal yach'an sb'eyñejb'at co q'uinal. A juntzañ chucal scala', ichato d'a sc'ac'al infierno scoti. ⁷ A junjun macañil noc' noc', noc' much, noc' chan, noc' snoc'al a' mar, syal co c'ayb'an noc', syac' ganar eb' anima sc'ayb'an noc'. ⁸ A oñ xo anima oñ tic, malaj junoc oñ syal co c'ayb'an co ti' calanel vach'il. A tas syal jun co ti' tic, te chuc, max yal co yamanoch vaan. Lajan icha junoc noc' chan te ay svenenoal scham anima yuuj. ⁹ A yed' co ti' tic scal vach' lolonel d'a Cajal, aton co Mam Dios, añejtona' yed'oc pax sco catab'ej eb' quetanimail, palta a Dios chi' b'ojinac pax eb', icha val Dios chi', icha chi' yutejnac eb'. ¹⁰ Añejtona' jun co ti' tic scac'lab'ej calan vach' lolonel d'a Dios, scac'lab'an pax d'a b'ajval. Mañ smojoc icha chi' sco c'ulej. ¹¹ Q'uinaloc ay junoc sjaj a a' ticnaic, ζtoc val junñej sq'ueul a a' vach' yed' a a' c'achi'? ¹² Yed' junxo tic, q'uinaloc ay jun ib'oc te' higo, ζtom mansan sat te' ol yac'a'? Mato ay jun ib'oc te' uva, ζtom higo sat te' ol yac'a'? Malaj pax juneloc calan tz'aj sq'ueul a a' vach' yed' a a' c'achi'.

A jun jelanil scot d'a Dios

¹³ Tato ay junoc ex jelan ex, te ay e pensar, yovalil vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al. Checlajocab' jun tic yuj e c'ulan masanil tas d'a emnaquilal yed' d'a jelanilal. ¹⁴ Palta tato toñej scot eyoval, axoñej eyic e gana tze nib'ej tzeyala', mañ eyic'chaañ e b'a yuj e jelanil chi'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, nivan chequel to toñej van eyesanoch e b'a jelanil. ¹⁵ Tato icha chi' tzeyutej e b'a, a jun e jelanil chi', mañoc d'a Dios scoti. A yolyib'añq'uinal tic ay yico', yic comon anima, yicñej pax viñ diablo yaji. ¹⁶ Yujto a b'aj ay eb' axoñej yic syala', eb' sgana axoñej tz'ac'an mandar, ata' sq'ue somnaj eb' anima, spitzvi pax q'uechaañ masanil macañil chucal. ¹⁷ Axo jun jelanil scot d'a Dios, mañ ichocta'. Tato sco b'eyb'alej jun jelanil chi', malaj junoc tas yuj syal yac'jioch d'a quib'añ. Junc'olal tzoñ aji. Emnaquil scutej co b'a. Sco c'anab'ajej masanil tastac. Tz'oc' val co c'ool d'a eb' quetanimail, a pax tas vach' sco b'o d'a eb'. Malaj sq'ueañil eb' quetanimail d'a co sat, mañ oñ chab'satoc paxi. ¹⁸ Tato scac'och eb' quetanimail d'a junc'olal, syalelc'ochi to van co b'eyb'alan tas sgana Dios.

4

Mocab' co xajanej co b'a yed' jun yolyib'añq'uinal tic

¹ ¿B'ajtil scot juntzañ oval yed' chichonc'olal d'a e cal? ¿Tom mañoc juntzañ malaj svach'il tze nib'ejoch chi' sq'ue b'ulnaj yac'an oval d'ayex? Ichaton chi' tz'aj spitzvi juntzañ oval chi'. ² Tze nib'ejoch junoc tasi, palta max ac'jilaj d'ayex. Yuj chi', ayex tze nib'ej tze milcham junoc anima. Ayoch e pensar e nib'anoch junoc tasi, palta max eyac'laj ganar yac'ji d'ayex. Yuj chi', tzeyajc'olej e b'a eyac'an oval. Max ac'jilaj d'ayex yujto max e c'anlaj d'a Dios. ³ Vach'chom tze c'ana', palta mañ ol ac'joc'olaj d'ayex, yujto malaj svach'il e pensar ayic tze c'anani. A e naani to ol ac'joc d'ayex, yic a d'a spatic juntzañ chucal tze nib'ejoch tzeyac' lajvoc. ⁴ A ex tic, icha junoc ix ix, añej ajmulal tzec' saya', ich ex ta' d'a yichañ Dios. ¿Tom mañ eyojtacoc to ayic sco xajanan co b'a yed' yolyib'añq'uinal tic, tzoñ och ajc'olal d'a Dios? Yuj chi', a mach sgana xajanan yolyib'añq'uinal tic, tz'och ajc'olal d'a Dios. ⁵ ¿Tom tze na'a to malaj yelc'och Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani? Aton jun tz'alan icha tic: A Dios ix yac'och cajan Yespíritu d'ayoñ. Axo Yespíritu chi', snib'ej to añej ayoñ yic d'a junelñej, xchi. ⁶ Yuj chi' ec'alxo svach'c'olal syac' d'ayoñ. Icha syal d'a Slolonel chi': A Dios schacanel eb' syic'chaañ sb'a, axo pax d'a eb' emnaquil syutej sb'a, syac' val svach'c'olal, xchi. ⁷ Yuj chi', co c'anab'ajejec Dios. Co tec'b'ejec co b'a co chacanel viñ diablo, yic ol b'at viñ elelal d'ayoñ. ⁸ Co nitzecoch co b'a d'a Dios, axo ol snitzpaxcot sb'a d'ayoñ. A ex malaj svach'il e pensar, b'oec e b'eyb'al. A ex ayoch e pensar d'a Dios, ay pax och e pensar d'a yolyib'añq'uinal tic, vach' b'oiejec e pensar chi'. ⁹ Ocharñec d'a cusc'olal. Sic'sic'anarñec eyoq'ui. Oc'añec sic'lab'il. Meltzajocab' och e tzeej d'a oq'uel. Meltzajocab' och e tzalajc'olal d'a cuselal. ¹⁰ Emnaquilocab' tzex ajoch d'a Cajal, axo ol ex ic'ancharñ.

Max yal-laj calan pecal

¹¹ Ex vuc'tac ex vanab', mañoxo eyal-laj e pecal junjun ex. A mach tz'alan specal junocxo yetcreyenteal, ma syac'och d'a yib'añ, syalelc'ochi to a sley Dios syal specal ma spatiquejeli. Palta tato sco patiquejel sley Dios, syalelc'ochi to mañ vanoc co c'anab'ajani, palta to van calani to malaj yelc'och jun ley chi'. ¹² Palta añejton Dios ix b'oan ley, añejton Juez yaji, A syal oñ scolani, syal pax oñ sataneli. Yuj chi', a exxo, ¿tom ay eyalan eyic eyac'anoch d'a yib'añ junocxo mach?

Mañ cojtacoc tas caj q'uic'an

¹³ Ab'ec mach ex van eyalan icha tic: A ticnaic, ma q'uic'an, tzoñ b'at d'a junoc choñab'. Ol oñ aj junoc ab'il ta'. Ol cac'anoch co choñ, ol cac'an ganar co tumin, xe chi. ¹⁴ Palta mañ eyojtacoc tas eyaj q'uic'an chi'. A co q'uinal tic, junñej rato tz'eq'ui. Icha yaj xob'al lum luum, junñej rato sq'ue vaan, yed'ñej chi' numumi satxiemi, icha chi' yec' jun co q'uinal tic. ¹⁵ Más vach' icha tic tzeyala': Tato ol el d'a sc'ool Dios Cajal to pitzan oñto, ol co c'ulej jun tic, ma junocxo, xe chi. ¹⁶ Palta a exxo, toñej tzeyic'chaañ e b'a, tzeyac'an ac'umtaquil. Masanil eb' icha chi' syutej sb'a, malaj svach'il eb' d'a yichañ Dios. ¹⁷ Tato snachajel cuuj tas nib'ej Dios sco c'ulej, palta tato max co c'anab'ajej, tz'och co mul d'a Dios chi'.

5

A tas ol aj eb' b'eyum

¹ Ab'ec ex b'eyum. Elocab' veq'uec'oc eyav eyoq'ui, yujto ay nivac yaelal van sjavi d'a eyib'ari. ² A e b'eyumal chi' c'aeltacxo, axo e pichul, toxoñej b'ulanec'ui, olchimtacxo yuj noc' noc'. ³ Icha pax chi' q'uen e tumin, chic'tacxo q'ueen. Scheclajel e mul yuj schiq'uul q'uen e tumin chi'. Icha stz'a junoc tas yuj c'ac', icha chi' ol aj slajviel e nivanil yuj schiq'uul q'ueen. Te nivan e b'eyumal chi' tze molb'ej, palta ina vanxo sja slajvub' c'ual. ⁴ A eb' e majan smunlaj d'ayex max e tuplaj eb', toriej tzeyac' musansatil eb'. Yuj chi' tz'avajchaari eb' d'a e patic yalan e mul, axo yav eb' chi' syab' Dios Yajal d'a Smasanil. ⁵ A ex tic vach' tzex ec' d'a yolyib'ariq'uinal tic, b'ud'an yol e pat yuj masanil tastac ay d'ayex. Toxoñej tz'ixtax eyuuj. Icha junoc vacax tz'ac'ji servil yic b'aq'uechxo ayic smilchaji, ich ex ta'. Toriej tzeyac' jab'oc e gana. ⁶ A ex tzeyac'b'at d'a yib'ari eb' tojol spensar. Ay pax eb' tze milchamoc. Palta max spac sb'a eb' d'ayex.

Sco tarivej sjaub'al Cajalil

⁷ Nivan tzeyutej e c'ool e tarivan sjaub'al Cajal. Ina eb' munlajvum starivan yelul sat smunlajel, aton jun sat te nib'ab'il. Starivej eb' yem b'ab'el riab', starivej pax eb' slajviac' riab'il q'uinal, palta nivanñej syutej sc'ool eb' yed' smunlajel chi'. ⁸ Icha syutej sb'a eb' munlajvum chi', icha chi' tzeyutej e b'a e tarivan sjax Cajalil. Tec'tec' tzeyutej e b'a, yujto toxo ol jaxoc. ⁹ Mañ eyeclaj e patioc junjun ex, yic mañ ol ac'jococh d'a eyib'ari, yujto toxo ol ja jun ol ori ch'olb'itanoc. ¹⁰ Ex vuc'tac ex vanab', a eb' schecab' Dios alannac el slolonel Dios chi' d'a peca', techajnac yuj eb' yab'an syail. Nivan yutejnacpax sc'ool eb'. Yuj chi' b'eyb'alejec sb'eyb'al eb' chi'. ¹¹ Cojtac to a eb' ac'annac techaj chi', tzalajc'olal yaj eb' ticnaic. Naeccot yab'ixal viñaj Job. Tec'an yutejnac sb'a viñ yab'an syaelal. Naecpaxcoti, chajtil ajnac viñ yuj Cajalil d'a slajvub'alxo, yujto oc'nac sc'ool d'a viñ, ochnac pax pitz'an d'a sc'ool Cajalil chi' yuj viñ.

¹² Palta ay val junxo ol val d'ayex to yovalil tze vach' c'anab'ajej. Mañ e comon loquej sb'i Dios ay d'a satchaari, ma sb'i junocxo mach, ma sb'i junocxo tas ay d'a yolyib'ariq'uinal tic. Ichaocab' tic tzeyutej e loloni. Tato yel, Yel, xe chirñej. Tato maay, Maay, xe chirñej, yic mañ ol cotcan d'a eyib'ari.

¹³ Tato ayex van eyab'an syail ticnaic, lesalvarñec. Tato ayex ay e tzalajc'olal jun, b'itanarñec d'a Dios. ¹⁴ Tato ayex penaay ex, avtejec eb' anciano yic iglesia. A exxo anciano ex, lesalvarñec yuj eb'. Tze sucanec' aceite d'a eb' d'a sb'i Cajal. ¹⁵ Tato tzeyac'och Dios d'a e c'ool ayic tzex lesalvi yuj eb', ol colchajel eb' d'a syaelal chi'. Axo Cajalil ol ac'an b'oxoc sc'ool eb'. Tato ix och smul eb' jun, ol ac'joc lajvoc smul eb' chi' yuj Dios. ¹⁶ Yuj chi', al-lajec q'ueta e mul d'ayex junjun ex. Tzex lesalvi eyuj junjun ex, yic vach' ol b'oxoc e c'ool. A slesal eb' tojol spensar, tzijtum val tas sb'o yuuj. ¹⁷ Ayic yec'nac viñaj Elías d'a peca', anima viñ icha ori tic. Lesalvinac viñ d'a smasanil sc'ool yic max yac' riab'. Nañal scharñil ab'il majxo yac'laj riab' d'a jun lugar chi'.^{5.17} ¹⁸ Ato yic slesalvinacxi viñ, ichato chi' yac'anxi riab'. Ichato chi' syaxb'inacxi sat lum luum.

¹⁹ Tato ay mach d'a e cal syiq'uel sb'a d'a slonel Dios te yel, comonoc ayex junoc ex tzeyec sna'a yic vach' syac'xioch sb'a d'ay. ²⁰ Nachajocab'el jun tic eyuuj. A junoc mach tz'ecan sna'a yic syactejcan schucal, van scolanelta d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' ol lajvoc jantac smul chi'.

A Sb'ab'el Carta SAN PEDRO

B'ab'el Pedro sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viřtaj apóstol Pedro stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente sacleminac yajb'at d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yol yic Asia Menor, aton eb' spechji b'eyec' yuj slolonel Dios. Stz'ib'ejnacb'at jun carta tic viř, yic syac'an stec'anil eb' creyente chi' viř, syac'an viř sna' eb', tas ajnac scolchaj eb' yuj Dios, yujto a Cristo chamnac, spitzvinacxi, aton jun chi' yovalil syac'och eb' yipoc sc'ool. Syac'an techaj eb' yab'an syail, yujto yojtac eb' to ol scha spac eb' ayic ol jax Cristo d'a schaelal.

Slajvi chi', syalanb'at viř tas yovalil syutej sb'a eb' anciano scuchb'an iglesia, tas syutejpax sb'a eb' quelemtac yed' masanil eb' creyente, yovalil sb'eyb'alej sb'eyb'al Cristo eb'.

Tz'el yich scarta viřtaj Pedro

¹ A in Pedro in tic, schecab' in Jesucristo, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex sacleminac eyajcanb'at d'a yol yic Ponto, Galacia, Capadocia, Asia yed' d'a yol yic Bitinia. ² A oř tic, sic'b'il ořxo el yuj co Mam Dios, yujto atax d'a peca' icha chi' ajnac snaan Dios d'a quib'ař. Yuj Yespřritu ix oř yac'och yicoc, yic vach' sco c'anab'ajej tas syal Jesucristo, yic tz'ic'jipaxel co mul yuj schiq'uil. Nivanocab' svach'c'olal Dios yed' sjunc'olal syac' d'ayex ta'.

Scac'och Cristo yipoc co c'ool

³ Calec vach' lolonel d'a Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, yujto ix oc' val sc'ool d'ayoř. Ix oř yac'xi aljoc d'a schaelal, yujřej to pitzvinacxi Jesucristo, yuj chi' aton val jun tic ayoch yipoc co c'ool to a ol ac'an co q'uinal. ⁴ Yujto a Dios ol ac'an jun quic d'ayoř, aton jun sic'an yuuj d'a satchaari. A jun quic chi' ayřtejec' d'a masanil tiempo, max ixtaxlaj, ařejtona' max c'alaj. ⁵ Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' van oř stařvan yed' spoder masanto ol co vach' chaej co colnab'il. A jun co colnab'il tic, listaxo yaji yic vach' ol checlajel d'a slajvub'xo tiempoal.

⁶ Yuj chi' tzoř tzalaj val. Vach'chom scab' syail nivac proval jab'oc tiempoal ticnaic, palta tzoř te tzalaji. ⁷ Icha tz'aj yac'ji proval q'uen oro d'a scal te' c'ac', icha chi' tz'aj cac'ji proval tato yel scac'och Dios d'a co c'ool. Yujto ayic scac'anoch Dios chi' d'a co c'ool, más te nivan yelc'och d'a yichari q'uen oro chi', yujto a q'ueen, slajviřnej el q'ueen. Tato scac' techaj proval chi', ol oř aljoc vach'il ayic ol jax Jesucristo. Nivan ol oř ajoc. Nivan ton ol aj quelc'och yed' ta'.

⁸ A ex tic, vach'chom malaj b'aj ix eyil Jesucristo, palta tze xajanej val. Vach'chom mař vanoc eyilan ticnaic, palta ayoch yipoc e c'ool. Tzex tzalaj val. A val e tzalajc'olal chi', maxtzac yal-laj yalchaji jantac. Mařxo jantacoc svach'il. ⁹ A co colnab'il ol co cha chi', aton jun chi' tzac'vab'il cuuj, yuj chi' ix cac'och Jesucristo d'a co c'ool.

¹⁰ A eb' schecab' Dios d'a peca', yac'nac val yip eb' sayan tas yaj jun co colnab'il tic. Yac'lejnac eb' snaaneli. Ayocto yalannaccan eb' to ol yac' svach'c'olal Dios d'ayoř. ¹¹ A Yespřritu Cristo ayoch d'a eb', a ac'jinac nachajel yuj eb' to a Cristo yovalil ol yab' syail. Slajvi chi' ol och Yajalil. Axo eb' chi', yac'lejnac eb' snaaneli mach jun ol javoc chi' yed' tas

tiempoal ol javoc. ¹² Palta ac'jinac yojtaquejel eb' yuj Dios to a juntzañ yalnaccan eb' chi', mañ yujoc snachajel yuj eb' yalnaccan eb', palta yuj snachajel cuuj a oñ tic. A jun tic ix ac'ji eyojtaquej yuj eb' ix alanel jun lolonel yic co colnab'il yuj yipalil Espiritu Santo ac'b'ílcot d'a satchaari. A eb' ángel snib'ej pax eb' snachajel juntzañ tic yuuj.

Snib'ej Dios to vach' oñ

¹³ Yuj chi' tec'an tzeyutej e pensar. Lista tzeyutej e b'a. Tzeyac' val och yipoc e c'ool tas ol yac' Dios d'ayoñ yuj svach'c'olal ayic ol jax Jesucristo. ¹⁴ A ex tic, yuninal exxo Dios ved'oc, yuj chi' c'anab'ajejec. A d'a yalañtaxo tzijtum chucal e nib'ejnacochi, yujto manto eyojtacoc Dios ta'. Axo ticnaic, mañxo e b'eyb'alej icha chi'. ¹⁵ A jun avtannac oñ och yicoc, vach'ñej toni, malaj jab'oc spaltail, yuj chi' ichocab'ta' tzeyutej e b'a, vach'ñejocab' tzeyutej e b'eyb'al. ¹⁶ Yujto icha tic yajcan yalan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ílcani: A ex tic, vach'ñejocab' tzeyutej e b'a, yujto a in tic, te vach' inñej, xchi.

¹⁷ A Dios ol ch'olb'ítan tastac sco c'ulej junjun oñ. Malaj co q'uexañil d'a yichañ ayic ol sch'olb'ítan tas caj junjun oñ. Yuj chi', tato scal co Mamoc, coñ xivec d'ay yacb'an ayoñto ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. ¹⁸ A juntzañ sc'ulejñac eb' co mam quicham, añeja' co c'ulejñac d'a yalañtaxo, palta nab'añej quixtejñac co b'a. Axo ticnaic, colchajñac oñxo d'a yol sc'ab' juntzañ chi'. Eyojtacxo jun co colnab'il tic, mañoc yed' juntzañ tastac eq'uelb'añej yec' b'aj manb'il, icha q'uen tumin. ¹⁹ Palta a schiq'uil Cristo ix ac'an ganar smanani, yujto nivan yelc'ochi. Yujto ix miljicham silab'oc icha junoc noc' calnel malaj spaltail, malaj pax jab'oc chucal tz'ilchaj d'ay. ²⁰ Ayic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic Dios, nab'ilxo yuuj to icha chi' ol aj yelul d'a yib'añ Cristo. Palta ato d'a jun slajvub' tiempoal tic ix yac' checlaj yuj co vach'iloc. ²¹ Yuuj scac'och Dios d'a co c'ool ticnaic, yujto a Dios chi' ac'jinac pitzvoc d'a scal eb' chamñac, te nivan ix aj yelc'och yuuj. Yuj val chi', scac' val och Dios d'a co c'ool, scac'anpax och yipoc co c'ool.

²² A ticnaic, yuj Yespíritu Dios ix co c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel tic. Icha chi' scutej co tojlob'ítan co b'eyb'al, sec yuj chi' yel sco xajanej eb' cuc'tac eb' canab'. Yuj chi' yovalil sco xajanej co b'a d'a smasanil co c'ool yed' d'a smasanil quip. ²³ A oñ tic, ix oñ alji d'a schaelal. Mañoc d'a co mam co nun chamelb'a yaj ix oñ aljixi, palta yujñej slolonel Dios, yujto aj q'uinal yaji. A slolonel tic ayñejec' d'a junelñej. ²⁴ Yujto icha tic syal d'a Slolonel Tz'ib'yajcani:

A sq'uinal eb' anima smasanil, lajan icha añ añc'ultac. Lajan svach'il eb' icha xumaquil añ añc'ultac chi'. Yujto a añ chi', junñej rato stacjiel añ. Axo sxumaquil añ, toñej tz'el b'ulñajoc.

²⁵ Palta axo slolonel Dios Cajal, ayñejec' d'a junelñej, xchicani. A slolonel tic, aton jun vach' ab'ix yic colnab'il alb'ilcan d'ayex.

2

¹ Yuj chi' yovalil scactejcan masanil chucal. Max cac' musansatil quetanmail. Mañ chab'satoc scutej co b'a. Max och chi'an co c'ool d'a quetanmail, max oñ b'uchvaj d'a spatic eb'. ²⁻³ Tato d'a val yel ix cojtaquejeli to vach' Cajal d'ayoñ, ichaocab' junoc nene' unin sgana schuni, ichocab' ta' scutej co nib'anoch sc'ayb'ub'al Dios, aton jun malaj spaltail, yic ol oñ vach' tec'c'aj d'a co colnab'il.

Lajan Cristo yed' junoc q'uen q'ueen

⁴ Icha tz'aj yac'jiq'ue junoc q'uen q'ueen d'a yib'añ yipumal yich junoc pat, ichocab' chi' scutej co nitzanoch co b'a d'a Cajal Jesús. A Cajal chi' lajan yed' jun q'uen q'ueen ix actajcan yuj eb' viñ b'oum pat, palta sic'b'ilel yuj Dios, te nivan yelc'och d'a yichañ. ⁵ Yuj chi' caq'uecoch co b'a d'a yol sc'ab' Dios yic tzoñ och stemplooc b'aj ol orñ och sacerdoteoc yuj cac'an silab' d'ay yuj Jesucristo, aton juntzañ silab' schec Yespíritu Dios cac'a'. Ste tzalaj val yed' juntzañ silab' chi'. ⁶ Yuj chi', icha tic yajcan yalan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:

A in val svac'canoch jun q'uen q'ueen d'a Sion yic tz'och d'a sjolom schiquin junoc pat, sic'b'ilel vuuj, te nivan yel pax c'ochi. A mach tz'ac'anoch jun q'uen q'ueen chi' yipoc sc'ool, mañ ol canlaj d'a q'uixvelal, xchi Dios.

⁷ A orñ scac'och Cristo d'a co c'ool, te nivan yelc'och d'ayoñ. Ay pax eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Yuj eb' chi', syalanpax icha tic d'a Slolonel chi': A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix och sjolomoc schiquin te' pat, xchi.

⁸ Syalanpax junxo tic:

Icha junoc q'ueen b'aj stenoch yoc eb' anima, stelvi pax eb' yuuj, icha chi' yaj d'a sat eb', xchicani.

Yujto icha chi' yaj Cristo d'a eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Toñej somchajel eb' yuuj, yujto max sc'anab'ajej slolonel eb'. Atax d'a peca', chequeltaxon yaj eb' to icha chi' ol yutoc sb'a eb'.

Yic exxo Dios qued'oc ticnaic

⁹ Palta a orñ tic, junxoñej quiñtilal d'a yichañ Dios, sic'b'il orñ och sacerdoteal, yic scac'an servil co Reyal, syalelc'ochi aton Dios. Schoñab'xo Dios caji, ix orñ siq'ueli yic tzoñ ochcan yicoc, yic scalan pax el svach'ilal. Yujto a ix orñ ic'anelta d'a scal q'uic'alq'uinal, ix orñ yac'anoch d'a saquilq'uinal satub'tac yilji. ¹⁰ A d'a yalañtaxo, mañ ex schoñab'oc Dios, palta schoñab' exxo ticnaic. A d'a yalañtax chi', malaj mach tz'oc' sc'ool d'ayex. Axo ticnaic, tz'oc' sc'ool Dios d'ayex qued'oc.

Yovalil añej Dios scac' servil

¹¹ Ex xajanab'il vuuj, mañ co choñab'oclaj jun yolyib'añq'uinal tic, yujto eq'uelb'añej quec' d'ay. Yuj chi' tzin tevi d'ayex to mañ e c'ulej juntzañ snib'ejoch e nivanil. Yujto a juntzañ chi', tzoñ ixtaxel yuuj.

¹² Vach'ñejocab' tzeyutej e b'eyb'al yil eb' manto ojtannacoc Dios. Yuj chi', vach'chom syal eb' ticnaic to te chuc ex. Palta tato syil eb' to vach' e b'eyb'al, ol yal vach' lolonel eb' d'a Dios ayic ol javoc sc'ual sch'olb'itan tas caj co masanil.

¹³ Yujto sco xajanej Cajal Jesús, yuj chi' smoj sco c'anab'ajej pax masanil eb' ay yopisio yuj eb' anima. Sco c'anab'ajej viñ sat yajal, aton viñ tz'ac'an mandar eb' smasanil. ¹⁴ Sco c'anab'ajanpax juntzañxo eb' yajal, yujto ay yopisio eb' yuj viñ sat yajal chi', yic tz'ac'jioch syaelal eb' max c'anab'ajan sley eb'. Syalanpax svach'il eb' vach' sb'eyb'al eb'. ¹⁵ Sgana Dios vach' scutej co b'eyb'al, yic mañxo ol yal-laj yalan chucal eb' malaj spensar d'a co patic.

¹⁶ A orñ tic, librexo caji. Yuj chi' ichocab'ta' scutej co b'a. Palta max yal-laj co naani to syal co c'ulan juntzañ chucal yujto librexo caji. Ocxo jun, co naeccoti to schecab' orñ co Mam Dios. ¹⁷ Ayocab' yelc'och junjun anima

d'ayoñ. Sco xajanej eb' quetcreyenteal. Coñ xivec d'a Dios. Nivanocab' yelc'och viñ sat yajal d'ayoñ.

Ix yab' syail Cristo cuuj

¹⁸ A ex checab' eyaj d'a e patrón, c'anab'ajejec eb'. Ayocab' yelc'och eb' d'ayex. Mañocrñej eb' vach' spensar, eb' snaan eyuuj, tze c'anab'ajej. Tze c'anab'ajej pax eb' ov. ¹⁹ Tato yujñej to ayoch co pensar d'a Dios, scomon ac'jioch yaelal d'a quib'añ, tato scac' pax techajoc, stzalaj Dios qued'oc. ²⁰ Q'uinaloc sja co yaelal yuj juntzañ chucal sco c'ulej, ¿tom yujñej cac'an techaj jun yaelal chi', vach' quico'? Maay. Palta tato tz'ac'jioch co yaelal yuj junoc tas vach' sco c'ulej, tato stechaj pax cuuj, vach' jun chi' d'a yichañ Dios. ²¹ Ix oñ yavtejoch Dios yicoc, yic scab' syail yuj co vach' b'eyb'al tic. Yab'nac syail Cristo cuuj. Icha chi' yutejñac sch'oxan jun vach' b'eyb'al d'ayoñ, yic a sco b'eyb'alej yed'oc. ²² A Cristo, malaj jab'oc smul ochnac. Malaj pax b'aj yesejñac juneloc. ²³ Ayic ix b'uchji, maj spaclaj sb'a. Ayic ix och d'a syaelal, maj yal-laj tato ol spac sb'a. Añej d'a yol scab' Dios ix yac'och sb'a, yujto añejton jun Juez te tojol. ²⁴ A Cristo ix ic'ancanb'at co chucal yed' snivanil ayic ix cham d'a te' culus, yuj chi' mañxalaj yalan yic chucal d'ayoñ, ichato chamnac oñxo el d'ay. Icha chi' ix oñ yutej, yic vach'ñej scutej co b'a. Ix yab' val syail cuuj, yic vach' tzoñ colchajcaneli. ²⁵ A d'a yalañtaxo, satnac oñ icha noc' calnel satnacb'ati. Axo ticnaic, ix oñ meltzajxicot d'a Quilumal, co Tañvumal paxi.

3

Checnab'il d'a eb' ayxo yetb'eyum

¹ Ex ix ayxo eyetb'eyum, yovalil tze c'anab'ajej eb' viñ eyetb'eyum chi', yic tato ayex mach ex max yac'och sc'ool eb' viñ eyetb'eyum chi' d'a slolonel Dios, mañ yovaliloc ay tas tzeyal d'a eb' viñ, palta ol montajoch eb' viñ yuj e b'eyb'al chi', ² yujto ol yil eb' viñ to munil ayex, tzex xivpax d'a Dios. ³ Ayocab' e vach'il, mañoclaj chajtil yilji e nivanil svala'. Mañ eyac'och e pensar d'a chajtil tzeyutej e ch'uman xil e jolom. Mañ eyac'och e pensar d'a juntzañ q'uen oro yed' juntzañ pichul caro stojol tzeyac'ochi. Mañoc yed' juntzañ chi' tze b'o e b'a. ⁴ Palta aocab' e c'olb'al tzeyac' eyip e b'oani, yic vach' eyilji d'a sat Dios. A e vach'il chi', malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. Tato nanam tzeyutej e pensar, emnaquil pax tzeyutej e b'a, vach' yilji jun chi' d'a sat Dios, nivan yelc'och d'a yichañ. ⁵ A d'a peca', ay juntzañ eb' ix ix icha chi' yutejñac sb'eyb'al, yac'nacoch spensar eb' ix d'a Dios. Sc'anab'ajannac pax eb' viñ yetb'eyum eb' ix. ⁶ Icha chi' yutejñac sb'a ix Sara. Sc'anab'ajejñac val ix tas syal viñaj Abraham. Yalnac pax ix icha tic d'a viñ “vajal ach”,^{3,6} xchi ix. A exxo tic, ex ix, vach' tzeyutej e b'eyb'al. Mocab' ex och ilc'olal e naub'tañan tas xivub'tac ol javoc, tato icha chi' lajan e pensar yed' ix Sara chi'.

⁷ A exxo vinac ex ayxo eb' ix eyetb'eyum, vach' tzeyutej e pensar d'a eb' ix. Nachajocab'el eyuuj to lajan eb' ix icha junoc lum chen c'un spoji. Ayocab' yelc'och eb' ix d'a e sat, yujto junñej e q'uinal ix e cha yed' eb' ix yuj svach'c'olal Dios. Icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb' ix, yic ol ab'chaj e lesal yed' eb' ix.

Yaelal yuj co vach' b'eyb'al

3.6 3:6 “Vajal ach”, xchi ix Sara d'a viñaj Abraham, xchi viñaj Pedro. Palta a d'a co tiempoal tic, mañ ichocta slolon eb' anima, palta “Ach vetb'eyum” xchi eb'.

⁸ Añejtona', svalan junxo tic d'ayex. Junxoñej tzeyutej e pensar e masanil. Tato ay eb' scusi, colvajañec yed' eb'. Slaj e xajanej e b'a, yujto eyuc'tac eyanab' e b'a. Tzeyil-laj e c'ool d'ayex junjun ex. Nanam tzeyutej e b'a junjun ex. ⁹Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayex, mañ chucoc tzeyutej pax e b'a d'a eb'. Tato ay eb' tzex b'uchani, mañ e b'uch pax eb', palta a svach'c'olal Dios tze c'an d'a yib'añ eb', yujto ix ori yavtejoch Dios yicoc, yic syac' svach'c'olal d'ayoñ. ¹⁰Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Tato syal e c'ool snajatab'i e q'uinal, e gana pax tzalajc'olal tz'ec' junjun c'u eyuuj, mañxo eyal chucal lolonel, mañxo eyesej.

¹¹ Iq'uequel e b'a d'a chucal, axo vach'il tze c'ulej, mañxo eyac' oval, a junc'olal tze b'eyb'alejñej.

¹² Yujto a Dios Cajal stañvan eb' anima vach' sb'eyb'al, smaclan val yab'i ayic syalan sb'a eb' d'ay, palta aycot yoval sc'ool d'a eb' sc'ulan chucal, xchicani.

¹³ Tato añej vach'il sco c'ulej, ¿mach junoc ol ic'anchari chucal d'a co patic? ¹⁴Palta tato yujñej co vach' b'eyb'al scab' syail, te vach' quico'. Yujto tz'ib'yajcani: Mañ eyec xiv e b'a e naan yuj tas ijan tzex yutej eb'. Mañ e cha somchajel e pensar, xchicani. ¹⁵Co naocab'i to a Cristo ayoch Yajalil d'ayoñ, Axoñejochi. Listaocab' scutej co b'a calan yab' eb' sc'anb'an d'ayoñ tas yuj scac'och Cristo chi' yipoc co c'ool. Emnaquilocab' scutej calan d'a eb', c'ununiocab' scutej calani, ¹⁶yujto ayoch co pensar d'a Cristo chi'. Vach' scutej co b'eyb'al yic vach' malaj tas syal jun tz'ac'an cojtaquejeli tas vach' yed' tas chuc, yic vach' a eb' tzoñ b'uchan yuj co vach' b'eyb'al yujto creyente ori, ol q'uixvoc eb'. ¹⁷Te vach' tato scab' syail yuj co vach' b'eyb'al, tato icha chi' tz'el d'a sc'ool Dios, d'a yichañ to yuj co chuc b'eyb'al scab' syail.

¹⁸ Yujto a Cristo ix ab'an syail. Ix cham yuj co mul junel. Te tojol spensar. A oriño tic, mañ tojoloc co pensar, palta A' ix yab' syail cuuj, yic tzoñ yic'b'at d'a Dios. A snivanil ix chami, palta axo yic ix pitzvixi, a Espíritu ix ac'anxi pitzvoc. ¹⁹Yuj Espíritu chi', ix xid'ec' yalel slolonel Dios d'a juntzañ pixan preso yajcani, ²⁰aton d'a spixanil eb' mañ c'anab'ajannacoc Dios d'a peca' d'a stiempoal viñaj Noé. A d'a jun tiempoal chi', nivan yutejnac sc'ool Dios d'a eb', yic stañvej sb'o jun nivan barco. A yuj te' barco chi' ay jayvañ eb' colchajnac el d'a a a'. Vajxacvañ eb' colchajnaccaneli. ²¹A jun tas ujinac chi', ch'oxnab'il yaji, yujto yuj a a' yed' bautismo tzoñ colchaj ticnaic yujto ix pitzvixi Jesucristo. A jun bautismo tic, mañ yopisiooc yic'anel smical co nivanil, palta a sch'oxani, to mañ chab'c'olaloc ix cac' co ti' d'a Dios. ²²Paxnacq'ue Jesucristo chi' d'a satchañ. A d'a svach' c'ab' Dios ayec' ticnaic. A tz'ac'an mandar masanil eb' ángel, masanil juntzañxo ay yopisio mañ chequeloc yed' eb' ay spoder.

4

Vach' scutej co c'anan copisio

¹Yab'nac val syail Cristo yed' snivanil ayic ix chami. Yuj chi' co naec to chamnac ori pax yed'oc. A eb' chamnacxo, mañxalaj yalan yic eb' d'a chucal. ²Yuj chi' ichocab' ta' scutej co b'a, yic vach' ol co c'ulej tas sgana Dios yach'an ay oriño ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. Mañxo co c'anab'ajejec sgana co nivanil tic. ³A d'a yalañtaxo, te nivan tiempo e c'ulejnac juntzañ tas b'aj ayoch spensar eb' anima mañ ojtannacoc Dios. Palta canocab'

juntzañ chi' ticnaic. Yujto a d'a jun tiempoal chi', añej ajmulal e c'ulejnac, añej malaj svach'il e nib'ejnacochi. Eyuc'nac val añ, toñej ec'nac ex b'uyb'onoc. Jantac ix eyuq'uej añ. Yajb'entac e c'ulejnac ayic eyalannac e b'a d'a juntzañ comon dios. ⁴ A eb' mañ ojtannacoc Dios, sat sc'ool eb', yujto maxtzac e c'ulej juntzañ chucal chi' yed' eb'. Yuj chi' sb'uchvaj eb' d'ayex. ⁵ Palta yovalil ol yac' entregar scuenta eb' d'a Dios. Yujto listaxo yaj tas ol aj sch'olb'itaj eb' anima smasanil, vach'chom eb' pitzanto ma eb' chamnaxo. ⁶ Yuj jun tic alb'il vach' ab'ix d'a eb' chamnaxo. Yuj chi' vach'chom ix cham snivanil eb', palta lajan ol aj sch'olb'itaj eb' yed' eb' anima smasanil, palta axo spixanil eb' syal schaan sq'uinal, icha sq'uinal Dios.

⁷ A ticnaic, toxo ol lajvoquel smasanil tasi. Yuj chi' co cachec och vaan co b'a, ñicanocab' scutej co b'a yic syal tzoñ lesalvi icha val smojal. ⁸ A junxo sval tic te nivan yelc'ochi: Co xajanejec co b'a d'a smasanil co c'ool, tato icha chi', vach'chom ay eb' te nivan smul d'ayoñ, scac' nivanc'olal smul eb' chi'. ⁹ Vach' scutejec co b'a d'a eb' slaj ec' d'ayoñ, d'a smasanilocab' co c'ool sco cha eb'. ¹⁰ Cac'lajec servil co b'a junjun oñ, ato syala' tastac copisio ix yac' Dios d'ayoñ, yujto ch'occh'oc copisio ix yac' d'ayoñ junjun oñ yuj svach'c'olal. ¹¹ Tato ay oñ scalel slolonel Dios, nachajocab' el cuuj to toñej van oñ yac'lab'an Dios calanel slolonel chi'. Tato ay oñ syal cac'an servil, munlajoc oñ d'a smasanil co c'ool, yujto a Dios tz'ac'an quip. Vach'ñej scutej smasanil, yic ol aljoc vach' lolonel d'a Dios yuj Jesucristo, yujto te nivan yelc'ochi, te ayñej pax spider d'a masanil tiempo. Amén.

Ayic sja co yaelal

¹² Ex xajanab'il vuuj, ayic tzoñ ac'ji proval yuj juntzañ yaelal te ov, max yal cac'an sat co c'ool yuuj. Mañ co naec to malaj b'aj sjataxon juntzañ chi' d'a quib'añ. ¹³ Palta coñ tzalajec, yujto junxoñej tz'aj cab'an syail yed' Cristo. Tato icha chi' scutej co b'a, ayic ol quilan sjax Cristo chi' d'a scal stziquiquial, ol te vach' ja co tzalajc'olal. ¹⁴ Tato ay mach tzoñ b'uchani yujto ayoch co pensar d'a Cristo, te vach' quico'. Yujto a Yespíritu Dios, aton jun te nivan yelc'ochi, a cajanoch d'ayoñ. ¹⁵ Tato ay junoc oñ scab' syail, mocab' yujoc mac'ojcham anima, ma yujoc elc'al. Mocab' yuj junoc tas ay yovalil yuj eb' yajal, ma yuj co comon ac'anoch co b'a d'a junoc b'aj malaj calan quico'. ¹⁶ Palta tato ay oñ scab' syail yujñej to yic oñ Cristo, mañ oñ q'uixvoquec. Calec vach' lolonel d'a Dios, yujto yic oñxo Cristo chi'.

¹⁷ Toxo ol ja stiempoal sch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. A oñ yuninal oñxo Dios tic ol oñ b'ab'laj ch'olb'itajoc. Tato icha chi', ¿ocxom val eb' maj c'anab'ajan vach' ab'ix yic colnab'il yic Dios? ¹⁸ Tato plural ol oñ colchaj a oñ tojolxo co pensar tic, ¿ocxom val eb' malaj yelc'och Dios d'ay yed' eb' malaj svach'il sb'eyb'al? ¹⁹ Yuj chi', ayic sja co yaelal icha tz'el d'a sc'ool Dios, yovalil vach'ñej scutej co b'eyb'al. Scac'anoch co b'a ab'enal d'a yol sc'ab' Dios ix oñ b'oani, yujto tz'elñejc'och tas syala'.

5

A checnab'il d'a eb' creyente

¹ A ticnaic, tic svalb'at juntzañ checnab'il tic d'ayex ex anciano ay d'a junjun choñab', yujto a in tic, anciano in pax eyed'oc. Vilnac val Cristo chi', vilnac chajtíl ajnac yab'an syail. Ay valan vic in chaan svach'il

eyed'oc, aton jun toto ol checlajeloc. ² Icha yaj eb' tañvum calnel, icha chi' tzeyutej e tañvan eb' ay d'a yol e c'ab' eyilani, yujto icha scanel Dios yaj eb' d'ayex. Mañ ac'b'iloc pural tzex utaji, mañ yujoc e nib'anoch tumin tzeyil eb'. Palta yujñejocab' to icha chi' tz'el d'a e c'ool to tzeyil eb', yujto icha chi' sgana Dios d'ayex. Tzex munlaj val d'a tzalajc'olal. ³ Max yal yajal tzeyutej e b'a d'a eb' ay d'a yol e c'ab'. Palta a e vach' b'eyb'al tze ch'ox yil eb', yic a tas tze b'eyb'alej chi' ol sb'eyb'alej eb'. ⁴ Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ayic ol ja jun Quilumal Nivan Yelc'ochi, ol e cha spac te nivan svach'il. A jun chi' malaj b'aq'uiñ ol lajvoc.

⁵ A exxo ex quelemtac yed' ex cob'estac, tze c'anab'ajej val eb' anciano. Ichocab' ex chi' e masanil, emnaquil tzeyutej eyac'an servil e b'a junjun ex. Yujto syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic:

A Dios schacanel eb' syic'chaañ sb'a, axo pax d'a eb' emnaquilal syutej sb'a, syac' val svach'c'olal, xchi.

⁶ Yuj chi' emnaquil scutejec co b'a d'a yol sc'ab' Dios, yujto te nivan spoder. Tato icha chi', nivan ol oñ ajelc'och yuuj, ayic ol ja stiempoal.

⁷ Caq'uecoch masanil quilc'olal d'a yol sc'ab', yujto aypaxoch ilc'olal cuuj.

⁸ Lista scutej co b'a co macvaji, yujto icha yaj noc' choj tz'el yav tz'ec' sayec' schib'ej, icha chi' yec' viñ ajc'ool d'a co patic quichañ, aton viñ diablo. ⁹ Te tec'anocab' scutej cac'anoch Dios d'a co c'ool, yic ol yal co colan co b'a d'a viñ. Yujto cojtac to a eb' quetcreyenteal sacleminac yajb'at d'a yolyib'añq'uinal tic, van pax yab'an juntzañ yaelal eb' icha oñ tic. ¹⁰ Ayic ol lajvoc cab'an syail janic'oc tiempool, axo Dios ol oñ vach' tz'actzitanoc, ol svach' aq'uej co tec'anil yed' quip. Mañ jantacoc svach'c'olal, yuj chi' ix oñ yavtejoch yicoc, yic vach' ay calan quic d'a svach'il ay d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Jesucristo. ¹¹ Nivanocab' yelc'ochi, nivanocab' spoder d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at statzil sc'ool eb'

¹² A viñ cuc'tac Silvano tic, vojtaç spensar viñ, sc'anab'ajej val viñ. A viñ ol ic'anb'at jun in carta tic d'ayex. Tzin tz'ib'ejb'at jay b'elañ lolonel tic, yic ol vach' ja e pensar. A juntzañ tic tz'alani chajtil syutej Dios yac'an svach'c'olal d'ayori d'a val yel. A d'a svach'c'olal tic, tec'an tzeyutej e b'a. ¹³ A eb' quetcreyenteal ay d'a Babilonia tic, sic'b'ilxoel eb' eyed'oc, syac'b'at statzil e c'ool eb'. Yed' pax viñtaj Marcos tic, viñ icha vuninal yaji, syac'paxb'at statzil e c'ool viñ. ¹⁴ Slaj eyac'laj statzil e c'ool yuj e xajanan e b'a.

Yac'ocab' sjunc'olal Dios d'ayex e masanil ex yic exxo Jesucristo ta'.

A Schab'il Carta SAN PEDRO

Schab'il Pedro sb'i jun carta tic, aton jun schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pedro d'a masanil eb' creyente sacleminac yajb'at d'a junjun lugar. Ix yab' viñaj Pedro chi' to ay juntzaríxo eb' c'ayb'um sq'ue vaan d'a scal eb' creyente chi' d'a junjun iglesia, yuj chi' ay eb' creyente somchaj chaari yuj juntzari ch'oc c'ayb'ub'al chi'. A syutej juntzari eb' chi' yalani to mañxo ol javoc Cristo, yujto van yec' tiempo syil eb'.

Aton chi' syal viñaj Pedro d'a eb' creyente chi', yuj chi' yovalil stec'b'ej sb'a eb' d'a screyenteal, yic mañ comonoc somchaj spensar eb' yuj juntzaríxo eb' chi'. A Dios yojtac tas yuj tz'ec' jab'ocxo tiempo sjavi Cristo d'a schaelal, yujto ayto eb' anima manto colchajlaj.

Tz'elyich scarta viñaj Pedro

¹ A in Simón Pedro in tic, yac'umal in servil Jesucristo, schecab' in paxi. Tic tzin tz'ib'ejb'at jun in carta d'ayex mach ex ix eyac'och Dios d'a e c'ool qued'oc. A jun b'aj ix cac'och co c'ool tic, nivanocab' yelc'och d'ayex. Icha chi' tzeyutej e b'a qued'oc, yujto a co Diosal aton co Columal Jesucristo, tojollñej toni. ² Yac'ocab' svach'c'olal yed' sjunc'olal Dios d'ayex, yujto eyojtacxo yed' Cajal Jesucristo.

A sb'eyb'al eb' yicxo Dios

³ Ay juntzari tas te yovalil tz'och cuuj, yic vach' scac'och co pensar d'a Dios yacb'an ay ori ec' d'a tic. Yujñej spoder, ix yac' juntzari chi' d'ayori smasanil, yujto a Dios ix ac'an cojtaquejel Jesucristo. A avtannac ori och yicoc, yujto nivan yelc'ochi, mañ jantacoc svach'il. ⁴ Yuj svach'il chi', yac'naccan sti' d'ayori. A juntzari tas yalnaccan chi', nivan yelc'ochi, mañ jantacoc svach'il. Yuj juntzari chi' tzoñ colchajel d'a yol sc'ab' juntzari chucal snib'ejoch eb' ay d'a yolyib'añquinal tic. Yujto a spensar Dios ayoch d'ayori yuj juntzari tas yalnaccan chi'. ⁵ Yuj chi', mañ toñejoc scac'och Dios d'a co c'ool. Yovalil scac' val quip co tojoll'itan co b'eyb'al. Co c'ayb'ejec sjelanil Dios. ⁶ Co cachec och vaan co b'a. Tec'an scutejec pax co b'a. Añej d'a Dios scac'och co pensar. ⁷ Sco xajanej co b'a yed' eb' quetcreyenteal, sco xajananpax masanil anima.

⁸ Tato a juntzari tic sco c'ulejñej d'a junjun c'u, te ay copisio yuj Dios syal chi'. Mañ nab'añejoc ix cojtaquejel Cajal Jesucristo. ⁹ Palta a eb' max b'eyb'alan juntzari tic, ichato macan sat eb', ichato max uji yilanb'at junoc tas eb' d'a najat. Yujto maxtzac snacot eb' to a smul eb' d'a yalañtaxo, ic'b'ilxocaneli. ¹⁰ Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', scac' val quip cojtacanel sic'lab'il to d'a val yel avtab'il oriñxo och yicoc Dios, sic'b'il oriñxo el yuuj. Tato icha chi' scutej co b'a, malaj b'aq'uiñ ol chab'ax co c'ool d'a yic Dios b'aj ayori ochi. ¹¹ Tato icha chi', malaj tas ol ori cachanoch vaan yic tzoñ och b'aj van yac'an yajalil Cajal Jesucristo co Columal. A yopisio Cajal chi', ayñejec' d'a junelñej.

¹² Yuj chi' vach'chom eyojtacxo juntzari tic, tec'an exxo d'a juntzari c'ayb'ub'al yel b'aj ayxo och e pensar, palta ol veccot e na'a. ¹³ Tzin na' to smoj vecan e na'a, svac'an nachaj juntzari tic eyuuj, yacb'an pitzan into. ¹⁴ Yujto a Cajal Jesucristo ix ac'an nachajel vuuj to quenxoriñej tiempo

ay in eq'ui. ¹⁵ Yuj chi' svac' vip, yic vach' ol yal e na'anřejcot juntzañ c'ayb'ub'al tic d'a masanil tiempo, ayic mañxo ayoc in eq'ui.

Te nivan yelc'och Jesucristo

¹⁶ Calnaxocan d'ayex to ay val spider Cajal Jesucristo, to yovalil ol jax d'a schaelal. Palta a juntzañ chi', mañ comon loloneloc, mañ torřejoc ix co naelta d'a yol quico'. Yujto quilnac val Cajal chi' yed' co sat, mañxo jantacoc pax svach'il. ¹⁷ A oñ val lac'an quilnac yac'an stziquiquial co Mam Dios d'ay. Cab'nac pax yalan Dios to te nivan yelc'ochi. Yalannac emta Dios icha tic d'a scal jun snivan tziquiquial chi': Aton jun Vuninal tic, xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc, xchi. ¹⁸ A jay b'elañ lolonel alb'ilemta d'a satchaañ chi', cab'nac val, yujto ay oñ ec' yed' Cajal chi' d'a jun tzalan b'aj emnacul Dios chi'.

¹⁹ Añejtona', ayocto sja Cajal, stz'ib'annaccan yab'ixal eb' schecab' Dios. Añeja' ayec' Slolonel Tz'ib'ab'ilcan yuj eb' chi' ticnaic. A tas syal Slolonel chi' te yel. Vach'ñej scutej co b'a, tato añeja' cac'anoch co pensar d'a tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' chi'. Yujto a Slolonel chi', lajan icha junoc tas copanel sc'ac'al d'a cal q'uic'alq'uinal. Syac' yoc d'ayorñ, masanto sach'i ayic sjavi c'u. Icha c'u chi' icha chi' yaj Cristo ayic ol jaxoc, axo svach' ac'an saquilq'uinal chi' d'ayorñ. ²⁰ A eb' schecab' Dios d'a peca', ayocto stz'ib'annaccan eb' yuj tastac ol javoc. Palta yovalil scojtaquejeli to malaj junoc mach scomon alan d'a yol yico' tas syalelc'och juntzañ tz'ib'ab'ilcan chi'. ²¹ Yujto a eb' chi', malaj junoc eb' munil snanac elta d'a sjolom ayic stz'ib'annaccan eb'. Yujto sic'b'il yajel eb' yuj Dios. Axo Yespíritu ac'annac nachajel yuj eb' chajtil yutejnac eb' yalancanel slolonel chi', stz'ib'annaccan eb'.

2

A eb' c'ayb'um yaj d'a juntzañ es

¹ A d'a scal eb' quetisraelal d'a peca', ay eb' yalnacoch sb'a schecab'oc Dios. Añejtona' ay eb' ol pitzvoc chaañ d'a co cal, ol stz'acan yaloch sb'a eb' c'ayb'umoc, ol sc'ayb'an eb' quetanimail eb' d'a juntzañ es d'a c'ub'eltac, yic ay oñ ol oñ juvoquel yuj eb'. Malaj tz'och Cajal d'a eb', vach'chom a ix cham yuj stupiloc smul eb'. Yuj chi', munil syic'cot eb' d'a yib'añ. Elañchamel ol satxicanel eb' d'a junelñej. ² Tzijtum eb' ol b'eyb'alan jun schuc b'eyb'al eb' chi'. Yuj eb' ol aljoc to a jun b'eyb'al yel b'aj ayorñ och tic, malaj yelc'ochi. ³ Yuj spec' tuminal eb', vach'xorěj ol yutoc eb' yalanel juntzañ lolonel to d'a yol yic eb' snaq'uei yic syic'anel tumin eb' d'ayex. Palta atax d'a peca' nab'ilcan yuj Dios to ol yac'och yaelal d'a yib'añ eb' d'a junelñej, yuj chi' tañvab'il eb' yuj yaelal chi'.

⁴ Co naeccot tas ajnac eb' ángel ochnac smul d'a Dios. Junelñej mañ ac'jinacoc nivanc'olal eb'. Ac'b'ilb'at eb' d'a jun lugar scuchan Tártaro.^{2.4} Tzec'b'ilcan c'otan eb' d'a q'uen cadena. Preso yajcan eb' d'a cal q'uic'alq'uinal ticnaic, masanto ol ch'olb'itaj tas yaj eb'. ⁵ Añejtona', mañ yac'nacocljaj nivanc'olal eb' anima Dios d'a peca', yuj chi' yac'naccot jun oval a mucvajum d'a yib'añ eb' chuc chi'. Añej viñaj Noé colchajnaccanel yed' ucvañ eb' yico'. A viñaj Noé chi' alannaccanel d'a scal eb' anima to yovalil tojol syutej sb'a eb'. ⁶ Añejtona', a Dios chi' satjinacpaxel Sodoma yed' Gomorra. Pilan lajvinaquel chab' choñab' chi' stz'ab'at

2.4 **2:4** Tártaro, syalelc'ochi "lugar te jul yich".

yuj c'ac'. Nab'a taarxorñej ajnaccan smasanil. A eb' lajvinaquel chi', ch'oxnab'il yaj eb' d'a eb' malaj yelc'och Dios d'a sat. ⁷ Añej val viñaj Lot colchajnaccanel d'a scal eb', yujto tojol spensar viñ. Ayic manto lajviel-laj eb' chi', ochnac pitz'an cuselal d'a sc'ool viñ. ⁸ Vach'ñej sb'eyb'al viñaj Lot chi', palta masanil c'u añej chucal sc'ulej eb' yab'nac viñ yilannac pax viñ, te cusnac viñ yuj eb'. ⁹ Añejtona', icha pax chi' ticnaic. Yojtac Dios tas syutej scolan eb' ayoch spensar d'ay, ayic tz'ac'ji proval eb'. Yojtac paxi chajtil ol yutoc yac'anb'at eb' mañ tojoloc spensar d'a syaelal. Ol canñej eb' ta' masanto ol ja jun c'u ayic ol ch'olb'itaj tas yaj eb'.

¹⁰ Ay eb' syac'och spensar sc'ulan juntzañ chucal yed' snivanil. Malaj tz'och eb' ayoch yopisio yuj Dios d'a eb'. Aton eb' chi' ol vach' ac'joccanoch d'a syaelal. Ac'umtac syutej sb'a eb'. Max b'alaj xivlaj eb' sb'uchan juntzañ eb' te nivan yelc'ochi. ¹¹ A eb' ángel, yel ton val nivan spoder eb' d'a yichañ eb' sb'uchvaj chi', palta max stec'b'ejlaj sb'a eb' sb'uchvaj d'a eb' nivan yelc'och chi', ayic tz'alji smul eb' yuj eb' d'a yichañ Cajalil.

¹² Toñej scomon b'uchvaj eb' d'a juntzañ tas mañ yojtacoc. Icha noc' noc' malaj spensar icha chi' yaj eb', añej val sgana snivanil eb' sc'ulej. Yuj chi' ol satcanel eb' d'a junelñej, icha noc' noc' yictaxon yaj syamchaji smiljichamoc, icha chi' ol aj eb'. ¹³ Icha chi' ol aj schaan spac chucal sc'ulej eb' chi'. Vach'chom c'ualil, syac'ñejoch spensar eb' sc'ulan juntzañ tas sgana, yic syac' sgana eb' yed'oc. Q'uixvelal yajoch eb' d'a e cal. Chuclaj eyilji d'a sat Dios yuj eb'. Yujto toñej scomon och eb' vael eyed'oc ayic tzeyac'an mol vael. Ayic tz'och eb' eyed'oc, toñej sq'uechañ eb' yed' juntzañ tas snib'ejoch chi'.

¹⁴ Yalxorñej mach junoc ix ix syil eb', snib'ejñejoch ix eb'. Malaj b'ag'uiñ syactejcan eb' yem d'a ajmulal. Axo eb' manto tec'anoc, smontajb'at eb' yuj eb' sc'ulan pax chucal. C'ajan eb' snib'anoch tastac. Yuj juntzañ chi', aycot yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb'. ¹⁵ Syactancan jun tojol b'eyb'al eb', satxicanb'at eb'. Yuj chi' a sb'eyb'al viñaj Balaam d'a peca', viñ yuninal viñaj Beor, a sb'eyb'alej eb'. A viñ chi', yalnacoch sb'a viñ schecab'oc Dios, palta añej q'uen tumin sgana viñ yac'nac ganar d'a spatic chucal.^{2.15} ¹⁶ Axo noc' b'uru, cojtac to max yal-laj slolon noc', palta a noc' cachjinac viñ d'a smul chi'. Lolonnac noc' icha anima. A noc' cachannac och vaan viñ yuj smañ pensaril van sc'ulan chi'.

¹⁷ A eb' tz'esan d'a co cal tic, icha yaj sjaj a a' tupnac, icha chi' yaj eb'. Añejtona' icha asun toñej sb'eyec' yuj ic', icha chi' yaj eb'. Yovalil ol b'atcan eb' d'a jun q'uic'alq'uinal d'a junelñej. ¹⁸ Toñej syic'chañ sb'a eb' yalan juntzañ malaj yelc'ochi. Syal eb' icha tic: Syal co c'ulanñej tastac chucal. Syal co c'ulan yalñej tas snib'ej co nivanil tic, xchi eb'. Icha chi' syutej eb' yac'an sc'ool juntzañ eb' van scolchajel d'a scal chucal. ¹⁹ Syalan eb': Libre co c'ulan yalñej tas co gana, xchi eb'. Palta a eb' chi' mañ libreoclaj yaj eb', yujto van yac'an servil chucal eb'. Yujto a mach scan d'a yalañ yuj junoc tasi, syalelc'ochi ayoch pax yac'umaloc servil jun chi'. ²⁰ Atax yic ix yojtacanel Cajal Jesucristo co Columal eb', ix colchajel eb' d'a yol sc'ab' schucal jun yolyib'añq'uinal tic. Palta tato tzato yac'xioch sb'a eb' d'a juntzañ chucal chi', ol b'at yolax eb' yuuj. Tato icha chi', másxo te chuc yic eb' icha d'a yalañtaxo. ²¹ A eb' sc'ulan icha chi',

octom max yac'och spensar eb' d'a jun vach' b'eyb'al tic, yic vach'tacto val jab'oc yic eb'. Ocxo jun to ix yac'och spensar eb' d'ay, palta a ticnaic ix yactejcan jun checnab'il yic Dios eb' ac'b'il d'ay. Yuj chi', yel ton val chuc yic eb' ticnaic. ²² Ay jun lolonel aycani, a tz'alan icha tic: A noc' tz'i', slajvi xej noc', scha lec'anxiq'ue noc'. Yed' noc' chitam, slajvi sb'icchaj noc', sb'at sjucub'anxi sb'a noc' d'a scal lum soc'om. Icha noc' chi', icha chi' eb' sval tic.

3

Ayic ol ja Cajal

¹ Ex xajanab'il vuuj. A junxo schab'il carta tzin tz'ib'ejb'at tic d'ayex. Svecan e na' yuj juntzañ c'ayb'ub'al eyojtaco, yic tzeyac' val och e pensar e naan juntzañ tas vach'. ² Yuj chi', yovalil tze nacot juntzañ tas stz'ib'ejnaccan eb' schecab' Dios d'a peca', aton eb' sic'b'ilel yuuj. Añejtona' tze napaxcot schecnab'il Cajal co Columal. A schecnab'il chi', calnaxocan d'ayex a oñ schecab' oñ tic.

³ A junxo svalb'at tic, in gana val tzeyojtaquejeli to a d'a slajvub'xo tiempoal, ay eb' ol pitzvoc chañ, ol comon b'uchvaj eb' d'a juntzañ tas yic Dios. Añej val juntzañ malaj svach'il b'aj ol yac'och spensar eb'. ⁴ Ol yalan eb': Yac'naccan sti' Cristo to ol jax junelxo. Palta, ¿b'aja sja ticnaic jun? Nivanoc stañvejnac eb' co mam quicham sjavi, palta chamnaxo pax eb'. Ilec nab'i, icha ajnac sq'uiñib'i jun yolyib'añq'uinal tic, icha chi' yaj ticnaic, añeja' malaj mach sjavi, xcham eb'. ⁵ A eb' tz'alan jun chi', malaj sgana eb' snacoti tas ajnac yolyib'añq'uinal tic d'a peca' chi'. Yujñej tas yalnac Dios b'onac satchaañ yed' sat luum tic. Laj checlajnac lum luum d'a snañal a a'. Yuj a a' chi', vach' yaj sat luum ticnaic. ⁶ Palta slajvinac chi', pılan lajvinaccanel masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic yuj a a', yujto emnaccan d'a yich a'. Aton juntzañ tic malaj sgana eb' chi' snacoti. ⁷ A satchaañ yed' sat luum tic, añeja' ayec' ticnaic. Palta yalnaccan Dios to yovalil ol canñej icha tic masanto ol ac'joquemta c'ac' d'a yib'añ. Ato ta' ol ja jun c'ual ayic ol ul ch'olb'itaj yaj eb' anima. Axo eb' malaj tz'och Dios d'ay, ol ac'joccanoch yaelal d'a yib'añ eb' d'a junelñej.

⁸ Ex xajanab'il vuuj, in gana snachajel eyuuj to a d'a Cajalil, a jun c'u lajan yaj icha yec' junoc mil ab'il. Axo jun mil ab'il, lajan yaj icha yec' junoc c'ual. ⁹ Ay eb' snaani to van yec' stiempoal d'a Cajal chi', max elc'och icha yalnaccani. Palta mañ ichoc snaan eb' chi' yaji. Maxto javilaj, yujto ayto snivanc'olal. Malaj sgana to ay junoc mach satcaneli, palta sgana to sna sb'a masanil anima.

¹⁰ Palta icha sja junoc elc'um d'ac'valil, icha chi' ol aj sja sc'ual sjaub'al Cajal chi'. A d'a jun c'ual chi', ol lajvoquel satchaañ. Ayxo smay snilili ayic ol lajvoquel chi'. Axo juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, masanil ol ulaxb'at stz'ab'at yuj jun nivan c'ac'. Masanil sat luum tic, ol laj tz'ab'atoc yed' masanil tastac ay d'ay.

¹¹ Tato icha chi' ol aj slajviel masanil tastac, ¿tas yovalil sco c'ulej a oñ tic? Aton te tojolñej scutej co b'a, añej pax val d'a Dios scaq'uecoch co pensar, ¹² yacb'an sco tañvej sja jun c'ual yic Dios. Caq'uec val quip co munlaj d'ay, yic elañchamel ol jaxoc. A d'a jun c'u chi', ol lajvoquel satchaañ yuj c'ac'. Axo masanil tas ay d'a sat luum tic, masanil ol ulaxb'at yuj c'ac' chi'. ¹³ Palta a oñxo tic, van co tañvan jun satchaañ ac'to yed' sat

luum ac'to, yujto icha chi' aj yac'annaccan sti' Dios. Añej eb' tojol ol cajnaj ta'.

¹⁴ Ex xajanab'il vuuj, van co tařvan sja juntzař chi'. Yuj chi' caq'uec val quip yic malaj jab'oc co mul ol ilchaj yuuj, malaj pax co paltail, yic junc'olal ol oř aj yed' ta'. ¹⁵ Nachajocab'el eyuuj to a Cajal, ayto snivanc'olal, manto javilaj yic ay eb' ol to colchajoc. Añeja' icha tic ix yutej pax viř cuc'tac Pablo stz'ib'anxib'at juntzař tic d'ayex, yujto icha chi' sjelanil viř ac'b'il yuj Dios. ¹⁶ Ix stz'ib'ejb'at juntzař tic viř d'a scarta. Palta ay b'aj pural snachajel cuuj. Ay eb' mantalaj spensar, mantalaj stec'anil eb', mař tojolocřej syutej eb' snaanel juntzař chi'. Icha pax chi' syutej eb' snaanel juntzařxo slolonel Dios tz'ib'yajcani, yuj chi' ol ac'joccanoch yaelal d'a yib'ař eb'.

¹⁷ A exxo, xajanab'il ex vuuj, ayoc to ix eyab'ani tastac ol javoc. Yuj chi', tzeyil val e b'a d'a eb' chuc ix val tic, yic vach' mař ol ex somchajel yuj juntzař sch'oc c'ayb'ub'al eb' chi'. Tato maay, ol juvoquel e pensar, axo satxiel e tec'anil chi'.

¹⁸ Scham val eyojtacanel Cajalil, aton Jesucristo co Columal. Añejtona' scham val e chaan svach'c'olal d'a junjun c'u. Nivanocab' yelc'och Cajalil chi' ticnaic yed' b'aq'uiř. Amén.

A Sb'ab'el Carta SAN JUAN

B'ab'el Juan sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Juan stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a junjun lugar. A tas syal viñ d'a scarta tic, to yovalil sxajanej sb'a eb'. A junoc mach xajanan eb' anima, syalelc'ochi yojtac Dios, yujto xajan eb' anima yuj Dios chi'. Ay chab' c'ayb'ub'al syal jun carta tic: B'ab'el, tz'ac'ji stec'anil eb' vach' yac'an yed' Dios yed' pax Jesucristo. Schab'il, syal d'a eb' creyente to max comon och tzac'an eb' yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al, yic vach' añej d'a Dios ayoch spensar eb'. Yujto a eb' chi', syal eb' to a masanil tas squil yed' co sat, ayñejoch chucal d'ay, syalpax eb' to a Yuninal Dios, maj yac'ochlaj sb'a animail. Syalanpax eb' to a tas sco c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic, vach'chom chuclaj, malaj yalan yic d'a co colnab'il tic, xchi eb'.

Palta a viñaj Juan chi', syal viñ to Jesucristo val yel Yuninal Dios, yac'nacoch sb'a animail. A eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, vach'ocab' syutej sb'eyb'al eb', xajananpax yetanimail eb'.

A yab'ixal jun tz'ac'an co q'uinal

¹ Tic sco tz'ib'ejb'at yab'ixal jun Lolonel sb'i d'ayex, aton jun tz'ac'an co q'uinal. Aytax ec' d'a yichb'anil. Ix cab' sloloni. Ix quil val ochi. Ix oñ och q'uelan d'ay, ix co yamlan yed' co c'ab'. ² A jun tz'ac'an co q'uinal chi', ix ch'oxchaj quila', ix quilanoch a oñ tic, yuj chi' scac' testigoal co b'a yuuj, scalanpax eyab'i to a tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej. A jun chi', aytaxon ec' yed' Dios, palta ix ch'oxji d'ayori. ³ Yuj chi' a jun ix quil chi', jun ix cab' slolon chi', a' scal d'ayex yic vach' junxonej tzex aj a ex tic qued'oc. Yujto d'a val yel vach'xo cac'an yed' co Mam Dios yed' Jesucristo Yuninal. ⁴ Yuj chi' sco tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex, yic vach' ol te tz'acvoc co tzalajc'olal.

Icha saquilq'uinal yaj Dios

⁵ Scalb'at eyab'i tas alb'ilcan yuj Jesucristo d'ayori to a Dios saquilq'uinal yaji, malaj val jab'oc q'uic'alq'uinal d'ay. ⁶ Tato scala' to vach' caj yed'oc, palta añeja' ay oñ to ec' d'a q'uic'alq'uinal, toñej scal syal chi', a tas sco c'ulej mañ yeloclaj. ⁷ A Dios saquilq'uinal yaji. Yuj chi' tato a saquilq'uinal sco b'eyb'alej, vach' cac'an yed'oc junjun oñ, axo schiq'uil Jesucristo Yuninal, a' tz'ic'anel masanil co chucal ayoch d'ayori.

⁸ Tato scala' to malaj co chucal, toñej scac' musansatil co b'a, mañ yeloclaj tas scal chi'. ⁹ Tato d'a val yel sco cha co mulej co chucal, a Dios sucun sat smasanil, syic'anpaxel masanil tas mañ vach'oc ayoch d'ayori, yujto tojol toni, tz'elñej'och tas syala'. ¹⁰ Tato scala': Malaj b'aj ix och co mul, ta xco chi, syalelc'ochi to van cac'anoch Dios esalvumal. Tato icha chi', mañ chab'iloclaj slolonel cuuj.

2

A Cristo tz'ac'anoch co ti' d'a Dios

¹ Ex xajanab'il vuuj, tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex yic vach' maxtzac e c'ulej chucal. Palta tato ay b'aj tz'och co mul, ay jun van yac'anoch co ti' d'a Dios, aton Jesucristo, te tojolñej spensar. ² Icha val junoc silab', icha chi' ix aj scham Cristo yuj stupanel co mul. Mañ

yujocñej co mul a oñ tic ix chami, palta yuj smul masanil anima ay d'a yolyib'arñq'uinal tic, yuj chi' ix chami.

³ Tato sco c'anab'ajej tas schecji co b'eyb'alej yuj Dios, cojtacton Dios sic'lab'il syal chi'. ⁴ Tato scala' to cojtacxo Dios, palta max co c'anab'ajej tas schecji co b'eyb'alej yuuj, esalvum oñ syal chi', malaj jab'oc tas yel scala'. ⁵ Tato sco c'anab'ajej tas syal slolonel, d'a val yel xajan ton Dios chi' cuuj sic'lab'il. Ichaton chi' tz'aj cojtacaneli to ayori och d'ay. ⁶ Tato scal icha tic: A in tic ay in och d'a Cristo, tato xco chi, yovalil sco b'eyb'alej sb'eyb'al Cristo chi'.

A jun checnab'il nivan yelc'ochi

⁷ Ex xajanab'il vuuj, a jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, mantoc ato ticnaic ol eyab'i. Yujto a jun checnab'il tic, atax ix ex och yuninaloc Dios ix alji d'ayex. Eyab'nacxo jun checnab'il tic d'a peca' to yovalil sco xajanej co b'a. ⁸ Palta svalxib'at jun checnab'il tic d'ayex. Van co b'eyb'alan jun checnab'il tic icha yutejnac sb'a Jesucristo, yujto a jun q'uic'alq'uinal ayoch d'ayori, van yec'caneli, axo jun saquilq'uinal te yel van yochcani.

⁹ Tato ay oñ mach oñ scala': Sacq'uinalxo yaj in pixan, tato xco chi, palta tato van schichonpaxoch co c'ool d'a junoc quetcreyenteal, ay ori to och d'a q'uic'alq'uinal syal chi'. ¹⁰ Tato sco xajanej eb' quetcreyenteal, ayorixo och d'a saquilq'uinal syal chi'. Yuj chi' malaj junoc tas ayoch d'ayori tz'ic'an co juveli. ¹¹ Palta a eb' arteja' schichonoch sc'ool d'a eb' yetcreyenteal, q'uic'alq'uinalto yaj eb'. Icha val junoc mach sb'eyec' d'a q'uic'alq'uinal max yil-laj b'aj sb'ati, icha chi' eb', yujto juvinaquel spensar eb'.

¹² Tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex a ex unin creyente exto, yujto a Dios ix ac'an lajvoc e mul yuj Jesucristo. ¹³ Tzin tz'ib'ejb'at d'ayex a ex ayxo eyoch creyenteal, yujto eyojtacxo Dios, jun aytaxon eq'ui atax manto b'o jun yolyib'arñq'uinal tic. Tzin tz'ib'ejb'at jun tic d'ayex ex creyente ayxo e tec'anil, yujto ix can viñ diablo d'a yalañ eyuuj ved'oc.

Tzin tz'ib'ejxib'at jun tic d'ayex a ex unin creyente exto, yujto eyojtacxo co Mam Dios. ¹⁴ Tzin tz'ib'ejxib'at jun tic d'ayex ex ayxo eyoch creyenteal, yujto eyojtacxo pax Dios, jun aytaxon eq'ui atax manto b'o jun yolyib'arñq'uinal tic. A exxo creyente ex ayxo e tec'anil, ix ex tec'c'aji, yujto chab'ilxo slolonel Dios eyuuj. Ix can pax viñ diablo d'a yalañ eyuuj ved'oc. Yuj chi' tzin tz'ib'ejb'at jun uum tic d'ayex.

¹⁵ Max yal co xajanan jun yolyib'arñq'uinal tic yed' pax juntzañ tas ay d'ay. Tato sco xajanej, mañ vanoc co xajanan co Mam Dios syal chi'. ¹⁶ A eb' anima ay d'a yolyib'arñq'uinal tic, a juntzañ sgana snivanil eb' snib'ejochi. Snib'anxioch juntzañ tas vach' yilji eb'. Say eb' yic nivan tz'aj yelc'ochi. A juntzañ b'eyb'al chi', mañ yicoc co Mam Dios, a yolyib'arñq'uinal tic ay yico'. ¹⁷ A jun yolyib'arñq'uinal tic yed' juntzañ snib'ejoch eb' anima chi' d'ay, eq'uelb'artej yaji. Palta tato sco c'ulej icha sgana Dios, pitzan oñ d'a junelñej yed'oc.

A jun lolonel yel yed' jun es

¹⁸ Ex xajanab'il vuuj, ay oñ ec' d'a jun slajvub' tiempoal. Ix cab' eyed'oc to ay jun ayoch ajc'olal d'a Cristo ol pitzvoc chaañ. Ilec nab'i, tzijtumxo eb' ayoch ajc'olal d'ay toxo ix pitzvi chaañ. Yuj chi' cojtac to ay ori xo ec' d'a slajvub' tiempoal tic. ¹⁹ A d'a co cal ix elta eb' chi', yujto toxonton mañ quetb'eyumoc eb'. Q'uinaloc tato quetb'eyum eb', ix am

ajñej eb' qued'oc, palta ix elta eb' yic vach' scheclajeli to toxonton mañ quetb'eyumoc eb'. ²⁰ A Cristo ac'annacoch Yespíritu Dios d'ayex qued'oc, yuj chi' cojtac jun c'ayb'ub'al yel co masanil. ²¹ Yuj chi' tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, mañ yujco to mañ eyojtacoc jun c'ayb'ub'al yel chi' tzin tz'ib' anb'ati, palta yujto eyojtacxo. Eyojtacpaxi to malaj junoc es ayoch d'ay.

²² Ol val d'ayex machtac eb' tz'esani: Aton eb' tz'alani to a Jesús mañ Cristooc, syalelc'ochi to mañ ac'b'iloc yopisio yuj Dios. Aton eb' chi' ayoch ajc'olal d'a Cristo, yujto max scha yab' eb' to a Dios ay Yuninal, yuj chi' aypaxoch eb' ajc'olal d'a Dios aton Mamab'il. ²³ A eb' tz'alani to a Jesucristo mañ Yuninaloc Dios, mañ ayococh co Mam Dios d'a eb'. Axo pax eb' tz'alan jun to a Jesucristo Yuninal Dios, ayton och Dios d'a eb'.

²⁴ Yuj chi', a jun c'ayb'ub'al ix cab'i atax yic ix orñ och yicoc Dios, yovalil scac'ñejoch d'a co c'ool. Tato icha chi' scutej cac'anoch d'a co c'ool, junxoñej ol orñ aj yed' co Mam Dios, junxoñej ol orñ aj pax yed' Yuninal. ²⁵ Yalnaccan Dios to ol yac' co q'uinal d'a junelñej.

²⁶ Tic tzin tz'ib'ejb'at d'ayex yuj eb' sgana ex yac'an musansatil. ²⁷ A Espíritu ac'b'il d'ayorñ yuj Jesucristo, ayñejcanoch d'ayorñ. Yuj chi' mañ yovalilloc ch'oc mach tzoñ c'ayb'ani, yujto a Yespíritu chi' tzoñ c'ayb'an d'a masanil tasi. A jun c'ayb'ub'al syac' d'ayorñ chi' te yel, malaj jab'oc es ayoch d'a scal. Yuj chi', yovalil junxoñej tzoñ aj yed' Cristo, yujto icha chi' tz'aj yalan Yespíritu d'ayorñ.

²⁸ Axo ticnaic ex xajanab'il vuuj, yovalil junñej tzoñ aj yed' Cristo d'a masanil tiempo, yic vach' junc'olal tzoñ aj d'a yichañ, mañ ol orñ q'uixvoclaj ayic ol jaxoc. ²⁹ Cojtac to a Jesucristo te tojol toni. Yuj chi' ichocab' tic tz'aj snachajel cuuj: Tato tojol scutej co b'eyb'al, yuninal orñ ton Dios syal chi'.

3

A eb' yuninalxo Dios

¹ Naec to te xajan orñ yuj co Mam Dios, yujto tzoñ yaloch yuninaloc. Yuninal orñxo ton jun. A eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, max nachajel-laj yuj eb' tato yuninal orñxo Dios, yujto maj yojtaquejel Dios eb'. ² Ex xajanab'il vuuj, yuninal orñxo Dios ticnaic. Maxto nachajel-laj cuuj chajtil ol orñ aj elc'ochoc. Palta cojtac to ayic ol jax Jesucristo, lajan ol orñ aj yed'oc, yujto ol quila' chajtil yilji. ³ A orñ mach orñ scac'och juntzañ sval tic yipoc co c'ool, cactejeccan masanil chucal, yujto a Cristo malaj chucal d'ay.

⁴ A eb' sb'eyb'alan chucal, mañton vanoc sc'anab'ajan schecnab'il Dios eb'. Yujto a eb' max c'anab'ajan juntzañ checnab'il chi', a chucal sc'ulej eb'. ⁵ Cojtacxo to a Jesucristo ix ulec' d'a yolyib'añq'uinal tic yic syic'anel co mul. Cojtac paxi to malaj jab'oc chucal ayoch d'ay. ⁶ Yuj chi' tato junxoñej caj yed'oc, maxtzac yal sco b'eyb'alej chucal. Palta tato añejaj' co b'eyb'alan chucal jun, syalelc'ochi to mañ orñ ayoc ochlaj yed'oc, manto cojtacocljaj. ⁷ Ex xajanab'il vuuj, malajocab' junoc mach tzex ac'an musansatil. Tato tojol syutej sb'a junoc mach, tojol ton spensar icha spensar Cristo, yujto a Cristo chi' tojol spensar. ⁸ Palta tato ay mach añejaj' sb'eyb'alan chucal, yictaxon viñ diablo yaji. Yujto a viñ diablo chi', sc'ulejtaxon chucal viñ d'a yichb'anil. Yujton jun chi' ix ulec' Yuninal Dios d'a yolyib'añq'uinal tic, yic syac' lajvoc smasanil tas sc'ulej viñ

diablo chi'. ⁹ Tato yel yuninal oñxo Dios, mañxo ol co b'eyb'alej chucal, yujto q'uexb'ilxo co pensar yuuj, axo yic ayoch d'ayoñ. Maxtzac yal pax co b'eyb'alan chucal, yujto yuninal oñxo. ¹⁰ Icha chi' tz'aj scheclajeli, mach eb' yuninalxo Dios, mach pax eb' yuninalto viñ diablo. Tato mañ tojoloc scutej co b'eyb'al, tato max co xajanej eb' quetcreyenteal, val yel mañ oñ yicoc Dios.

Yovalil sco xajanej co b'a

¹¹ A jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, atax ix ex och yuninaloc Dios, ix ex och ijan eyab'ani: Sco xajanejec co b'a, xchi jun checnab'il tic. ¹² Yuj chi' max yal-laj cutan co b'a icha yutejnac sb'a viñaj Caín. A viñ chi', a viñ diablo ay yic viñ, yuj chi' smilnaccham viñ yuc'tac viñ. Icha chi' yutejnac sb'a viñ, yujto mañ tojoloc sb'eyb'al viñ, axo viñ yuc'tac viñ chi', tojol sb'eyb'al viñ.

¹³ Ex vuc'tac ex vanab', mañ eyac' sat e c'ool tato tz'och eb' yic yolyib'añq'uinal tic ajc'olal d'ayex. ¹⁴ A d'a yalañtaxo, yic oñ chamel, axo ticnaic, toxo ix ac'ji co q'uinal d'a junelñej. Cojtac to ix co cha co q'uinal tic yujto sco xajanej co b'a yed' eb' quetcreyenteal. Tato max co xajanej co b'a yed' eb', yic oñto chamel syal chi'. ¹⁵ Tato añaña' schichonoch co c'ool d'a eb' quetcreyenteal, mac'umcham anima oñ d'a yichañ Dios. Palta cojtac to malaj junoc mac'umcham anima ay sq'uinal d'a junelñej. ¹⁶ Cojtac chajtil tz'aj oñ xajanan Dios to ix yac'och sb'a Jesucristo d'a yol sc'ab' chamel cuuj. Yuj chi' yovalil ichocab' ta' scutej co xajanan eb' quetcreyenteal, ta syala' b'ecanocab' co c'ool co cham yuj eb'. ¹⁷ Q'uinaloc ay tas ay d'ayoñ, axo squilan junoc quetcreyenteal te meb'a, tato malaj jab'oc tas scac' d'ay, mañ xajanoc co Mam Dios cuuj syal chi'. ¹⁸ Ex xajanab'il vuuj, mañ toñejoc scal yed' co ti' to sco xajanej co b'a. Yovalil tzoñ colvaj d'a eb' quetcreyenteal. Icha chi' scutej co ch'oxaneli to d'a val yel sco xajanej co b'a.

Mañxa co xivc'olal d'a yichañ Dios

¹⁹ Tato sco xajanej co b'a, cojtac to yic oñxo jun c'ayb'ub'al te yel. Tato icha chi', mañxa co xivc'olal d'a yichañ Dios ²⁰ ayic sco naani to ay co mul yuj junoc tas chuclaj ix co c'ulej. A Dios ec'to yojtac d'a quichañ. Val yel, A' tz'ojtacaneli yujto yojtac smasanil. ²¹ Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, tato cojtac to vach' co b'eyb'al d'a yichañ Dios, max oñ xiv co lesalvi d'ay. ²² Tato icha chi', yalñej tas sco c'an d'ay, ol yac' d'ayoñ, yujto sco c'anab'ajej schecnab'il, van co c'ulanpax icha tas scha sc'ool. ²³ Syal schecnab'il icha tic to scac'och Yuninal d'a co c'ool, aton Jesucristo. Sco xajanej pax co b'a junjun oñ icha ix yutej yalan d'ayoñ. ²⁴ Tato sco c'anab'ajej juntzañ schecnab'il chi', junñej caj yed'oc, junñej pax yaj qued'oc. Cojtac to ayñejoch d'ayoñ, yujto yac'nac Yespíritu d'ayoñ.

4

A eb' yic Dios yed' eb' mañ yicoc

¹ Ex xajanab'il vuuj, tato ay eb' tz'alani to a yic Dios jun syalel eb', mañ e cha eyab' d'a eb' d'a elañchamel. Yovalil tze b'ab'laj aq'uej proval eb' tato yel a slolonel Dios tz'ec' yalel eb'. Yujto tzijtum eb' tz'esan van yec' d'a jun yolyib'añq'uinal tic, stz'acan yaloch sb'a eb' schecab'oc Dios. ² Palta ol val d'ayex chajtil tz'aj cojtacaneli tato yel ayoch Yespíritu Dios d'a eb'. Tato syal eb': A Jesucristo ul yac'nacoch sb'a animail, tato xchi eb', aton

eb' chi' ayoch Yespíritu Dios d'ay. ³ Palta a pax eb' mañ ichoc ta' yalan yuj Jesús, malaj Yespíritu Dios ayoch d'a eb' syal chi', yujto lajan spensar eb' yed' jun ayoch ajc'olal d'a Cristo. Eyab'nacxo to a jun ajc'ool chi' d'ay, yovalil ol pitzvoc chaañ. A ticnaic, ayxo eb' lajan spensar icha ol yutoc sb'a chi'.

⁴ Ex xajanab'il vuuj, yic oñxo Dios ticnaic. Ayxocan eb' tz'esan chi' d'a yalañ cuuj, yujto a Yespíritu Dios ayoch d'ayoñ, ec'to spoder d'a jun ayoch d'a eb' yic yolyib'añq'uinal tic. ⁵ A eb' tz'esan chi', yic yolyib'añq'uinal tic yaj eb'. Yuj chi' añej juntzañ yic yolyib'añq'uinal tic syal eb'. Axo eb' yic yolyib'añq'uinal tic scha yab' eb' d'a eb'. ⁶ Palta a oñxo tic, yic oñxo Dios. Yuj chi' a eb' yicxo Dios qued'oc, syac'och schiquin eb' d'a tas scala'. Axo eb' mañ yicoc Dios jun, max yac'ochlaj schiquin eb' yab'an d'ayoñ. Icha chi' scutej cojtacaneli, mach eb' ayoch Espíritu yel syal d'ay, mach pax eb' to a espíritu tz'esan ayoch d'ay.

Xajanab'il oñ yuj Dios

⁷ Ex xajanab'il vuuj, co xajanejec co b'a junjun oñ, yujto a b'aj sco xajanej co b'a chi', a d'a Dios scoti. Tato sco xajanej co b'a, yuninal oñxo Dios. Tato icha chi', val yel cojtacxo Dios chi' syal chi'. ⁸ Tato max co xajanej co b'a, val yel manto cojtacoc Dios chi' syal chi', yujto a Dios chi' sxajanan taxon anima. ⁹ Ix sch'ox Dios to xajanab'il oñ yuuj, yujto ix scheccot jun pitañ Yuninal, ix ul yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel d'a yolyib'añq'uinal tic, yuj yac'an co q'uinal d'a junelñej. ¹⁰ Icha tic tz'aj scheclajeli to d'a val yel xajan oñ yuj Dios: Mañoc oñ ix co b'ab'laj xajanej Dios, palta to A' ix oñ xajanani ayic ix schecancot Yuninal ul yac'cham sb'a stojoloc co mul.

¹¹ Ex xajanab'il vuuj, tato icha chi' ix aj oñ xajanan Dios chi', yovalil sco xajanej co b'a junjun oñ. ¹² Vach'chom malaj junoc mach ix ilan Dios juneloc, palta tato sco xajanej co b'a, ayñejoch Dios chi' d'ayoñ syal chi', yuj chi' jab'jab'il scheclajel sc'olb'al Dios chi' d'ayoñ ¹³ Yuj Yespíritu ix yac'och cajan d'ayoñ, yuj chi' cojtac to ayori och d'ay, ayñejpaxoch d'ayoñ junjun oñ. ¹⁴ A oñ tic quilnac val Yuninal Dios, yuj chi' scac' val testigoal yuuj to a co Mam Dios checjinaccot Yuninal chi' yic tzul scolel eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic. ¹⁵ Tato a oñ scala': A Jesús Yuninal ton Dios, tato xco chi, a Dios ayoch d'ayoñ, ayñej oñ pax och d'ay.

¹⁶ Scac'anoch d'a co c'ool to a Dios xajan oñ yuuj. Cojtac val jun tic sic'lab'il yujto a Dios chi' sxajanan taxon anima. Yuj chi' tato sco xajanej co b'a a oñ tic, ay oñ ton och d'ay syal chi', ayñejpaxoch d'ayoñ. ¹⁷ Icha chi' tz'aj svach' tz'acvi co xajanan co b'a, yic vach' ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj yaj eb' anima, mañ ol oñ xivlaj d'a yichañ Dios, yujto icha sb'eyb'al, icha chi' scutej co b'eyb'al d'a yolyib'añq'uinal tic. ¹⁸ Tato yel sco xajanej Dios, maxtzac oñ xivlaj, yujto ayic sco xajanan Dios chi', tz'ic'jiel co xivc'olal. Tato tzoñ xivi, syalelc'ochi to xivnac oñ d'a jun yaelal ol cot yuj yoval sc'ool Dios. Yuj chi' a eb' tzato xivi, ayto palta stz'acvi xajanan Dios chi' eb'.

¹⁹ Sco xajanej Dios ticnaic, yujto A' ix oñ b'ab'laj xajanani. ²⁰ Q'uinaloc tato scala' to xajan Dios cuuj, palta schichonpaxoch co c'ool d'a junoc quetanimail, quesñej syal chi'. Tato max co xajanej eb' quetanimail squiloch chi', ¿tas val ol cutoc co xajanan Dios max quilochlaj? ²¹ Yuj chi' yac'naccan jun schenab'il d'ayoñ tz'alan icha tic: A mach xajanan Dios, yovalil xajanej eb' yetanimail, xchi.

5

Syal scan juntzañ chucal d'a yalañ cuuj

¹Tato scac'och d'a co c'ool to a Jesús aton Cristo, yuninal oñxo Dios syal chi'. Tato sco xajanej junoc anima, añejtona' sco xajanej eb' yuninal jun anima chi'. ²Yuj chi' cojtac to sco xajanej co b'a a oñ yuninal oñ Dios tic, tato sco xajanej Dios, sco c'anab'ajanpax tas syala'. ³Tato d'a val yel sco xajanej Dios, sco c'anab'ajej schecnab'il. A juntzañ schecnab'il chi', mañ ajaltacoc co c'anab'ajani. ⁴A juntzañ chucal ay d'a yolyib'añq'uinal tic, cannacxo d'a yalañ cuj a oñ yuninal oñxo Dios tic. Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' scan juntzañ chi' d'a yalañ cuuj. ⁵Añej eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool to a Jesús Yuninal ton Dios, añej eb' chi', syal scan jun chucal chi' d'a yalañ yuuj.

Syac' testigoal sb'a Dios yuj Yuninal

⁶A Jesucristo ulnaquec' d'a yolyib'añq'uinal tic. Ul yac'annac bautizar sb'a. Elnac pax schiq'uil. Mañ toñejoc ul yac'nac bautizar sb'a, elnac pax schiq'uil. A Yespíritu Dios syac' testigoal sb'a yuuj, to Yuninal ton Dios. A Yespíritu chi', te yelñej syala'. ⁷⁻⁸Syac' testigoal sb'a Espiritu yuuj. Ay pax chab'xo syac' testigoal sb'a yuuj, aton sbautismo yed' schiq'uil ix eli.^{5.7-8} A oxe' tic junlajan schaan sb'a yalani to a Jesucristo Yuninal ton Dios. ⁹Sco cha tax cab' tas syal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, ocxom val tas syal Dios ec'alxo yelc'ochi. A val lac'an ix ac'an testigoal to Yuninal. ¹⁰A oñ scac'och Yuninal Dios d'a co c'ool, cojtac sic'lab'il to yel syal Dios yuj Yuninal chi'. Axo eb' max ac'anoch Yuninal chi' d'a sc'ool, van yalan eb' to syesej Dios, yujto max yac'och eb' d'a sc'ool tas syal yuj Yuninal chi'. ¹¹Aton jun tic yalnaccan Dios to syac' co q'uinal d'a junelñej. Yujñej Yuninal syac' jun co q'uinal chi'. ¹²Yuj chi', tato ayxo och Yuninal Dios d'ayorí, ayxo co q'uinal d'a junelñej. Axo eb' malaj Yuninal Dios chi' d'ay, malaj sq'uinal eb' d'a junelñej.

Ay co q'uinal d'a junelñej

¹³Tzin tz'ib'ejb'at jun tic d'ayex, a ex ix eyac'och Yuninal Dios d'a e c'ool, yic vach' ol nachajel eyuuj to ay e q'uinal d'a junelñej qued'oc.

¹⁴Yuj chi' junc'olal tzoñ lesalvi d'a Dios, yujto cojtac to yalñej tas sco c'an d'ay, ol yab'i, tato sco c'an icha sgana. ¹⁵Cojtac to a' tz'ab'an co lesal. Yuj chi' cojtac paxi to a' tz'ac'an tas sco c'an d'ay. ¹⁶Q'uinaloc tato tzeyil junoc quetcreyenteal van sc'ulan junoc chucal, palta mañ yicoclej chamel jun chucal chi', tato tzex lesalvi yuuj, axo Dios ol ac'an sq'uinal. Palta ay chucal tojorñej co cham yuuj. Max val-laj d'ayex tato tzex lesalvi yuj juntzañ eb' sc'ulan jun chucal chi'. ¹⁷Masanil juntzañ chucal, mul d'a sat Dios. Palta ay juntzañ chucal max oñ chamlaj yuuj.

¹⁸Cojtac tato yel yuninal oñxo Dios, maxtzac co b'eyb'alej chucal, yujto a Yuninal Dios tzoñ tarivani. Yuj chi' max yal oñ yixtan viñ diablo.

¹⁹Cojtac to yic oñxo Dios. Axo masanil eb' yicto yolyib'añq'uinal tic, aytooch eb' d'a yol sc'ab' viñ diablo.

²⁰Añejtona', cojtac to ulnaquec' Yuninal Dios d'a yolyib'añq'uinal tic. A ix ac'an jacvoc co pensar, yic vach' scojtaquejel Dios te yel. Yuj chi' a

5.7-8 **5:7-8** Ay juntzañxoc copia b'aj syal icha tic: Ay oxvañ mach syac' testigoal sb'a d'a satchaari, aton co Mam Dios, jun Slolonel Dios sb'i yed' Espiritu Santo. A jun tic max ilchajlaj d'a juntzañ b'ab'el copia, syalelc'ochi to max ilchajlaj d'a juntzañ copia tz'ib'ab'il d'a yalanto ab'il 1600 ayic toxo ix ulec' Jesucristo. Yuj chi' maj cac'och d'a tic.

ticnaic, ayorixooch yed' jun te yel, aton Jesucristo Yuninal. A jun Yuninal chi', aton Dios te yel. A tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej. ²¹ Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, mañ eyac'och e pensar d'a juntzañ comon dios.

A Schab'il Carta SAN JUAN

Schab'il Juan sb'i jun carta tic, aton schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Juan d'a jayvañ eb' creyente sic'b'il el yuj Dios, palta ichato a d'a junoc ix creyente yed' yune' d'a yol spat b'aj stz'ib'ejb'at viñ. Syac'b'at stec'anil spensar eb' viñ, yic xajanej sb'a eb', syac'lan stec'anil eb', yic max scha yab' juntzañ comon c'ayb'ub'al eb', aton juntzañ tzec' yal juntzañxo eb' comon c'ayb'um.

Sco xajanej co b'a

¹ A in icham vinac in tic, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vanab' yed' d'a eb' une'. A ex to sic'b'il exxo el yuj Dios ved'oc. Val yel tzex in xajanej. Mañoc inñej, palta tzex xajanej pax smasanil eb' ojtannac jun ab'ix te yel. ² Tzex co xajanej, yujto a jun ab'ix te yel tic, ayxo och d'ayori d'a junelñej. ³ Tzin nib'ej to a co Mam Dios yed' Yuninal aton Jesucristo tz'oc' sc'ool d'ayex, syac'anpax svach'c'olal d'ayex ta', yujto ayoch co pensar d'a jun c'ayb'ub'al to yel, sco xajanan pax co b'a.

⁴ Ix te ja val in tzalajc'olal, ayic ix vab'ani to ay eb' une' van sb'eyb'alan jun c'ayb'ub'al te yel, icha yaj yalancan co Mam Dios d'ayori. ⁵ A ticnaic tzin c'an d'ayex ta' to slaj co xajanej co b'a co masanil. A jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, mañ b'ab'elocto eyab'an tic. Yujto atax ix cac'anoch Dios d'a co c'ool ix cab'ani. ⁶ Tato van co b'eyb'alan schecnab'il Dios, sco xajanej co b'a syal chi'. A jun checnab'il cab'nacxo atax cochnac yicoc Dios, a tz'alani to sco xajanejcreñej co b'a.

A eb' tzec' ac'an es

⁷ A ticnaic, mañ jantacoc eb' esalvum tz'ec' d'a yolyib'añg'uinal tic, tzec' yalan eb' icha tic: Ayic yulnaquec' Jesucristo, mañ ul yac'nacoc ochlaj sb'a animail, xchi eb'. A eb' tz'alan icha chi', yes eb', ajc'ool eb' d'a Cristo. ⁸ A exxo, tzeyil val e b'a d'a eb' yic mañ nab'añejoc e munlajel ta'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, tz'acan ol e cha spac tas ol yac' Dios d'ayex.

⁹ A mach tz'actancan c'ayb'ub'al yalnaccan Cristo, syac'anoch stz'acub' jun c'ayb'ub'al chi', mañ ayocochlaj Dios d'ay syal chi'. Palta tato ayñejoch spensar d'a sc'ayb'ub'al Cristo chi', ayoch co Mam Dios d'ay, ay paxoch Yuninal d'ay. ¹⁰ Tato ay eb' sc'och d'ayex, palta ch'oc c'ayb'ub'al tzec' yal eb', mañ e chaoch eb' d'a yol e pat. Mañ ex tzalaj yed' eb' ayic sc'och eb' chi' d'ayex. ¹¹ Tato vach' tzeyab'i ayic sc'och eb' chi' d'ayex, locan ex yed' eb' d'a jun yic chuc chi' syal chi'.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

¹² Tzajtumto tas in gana sval d'ayex, palta malaj in gana tzin tz'ib'ejb'at d'a jun in carta tic, yujto tzin na' ta icha chi' ol b'at ex vila'. Ato ta' ol in vach' alejcan juntzañxo tic d'ayex, yic vach' ol ja co tzalajc'olal ta'.

¹³ A eb' yune' jun ix a nulej d'a tic, aton ix sic'b'ilxoe el yuj Dios, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'.

A Yoxil Carta SAN JUAN

Yoxil Juan sb'i jun carta tic, aton jun yoxil carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Juan d'a jun viñ cuchb'um d'a jun iglesia, aton viñaj Gayo. Ay eb' tz'alani to ichato a junoc anciano tz'ib'annac jun carta tic, palta tecan a viñaj apóstol Juan. Tz'alji viñaj Gayo tic vach'il, yujto xajanej val eb' creyente viñ. Syalpaxb'at viñ to sya'ilej sb'a viñaj Gayo chi' d'a schucal sb'eyb'al viñaj Diótfefes. Slajvi chi', sb'at stzatzil sc'ool viñaj Demetrio.

Vach' lolonel tz'alji d'a viñaj Gayo

¹ A in icham vinac in tic, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vuc'tac Gayo. A ach tic, tzach in xajanej val d'a smasanil in c'ool.

² Ach xajanab'il vuuj, tzin c'an d'a co Mam Dios to ichocab' svach'il aj d'a yic Dios chi', ichocab' chi' svach'il pax yec' uu, ayocab' pax a q'uinal.

³ Ayic ix ul yalan eb' cuc'tac uu, ix in te tzalaj val d'a tic yujto ix yal eb' to ay val och a pensar d'a jun c'ayb'ub'al te yel, tza c'anab'ajejñej paxi.

⁴ Ayic svab'ani to arñej' sc'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel eb' ochnac creyenteal vuuj, malaj junocxo b'aj scot in tzalajc'olal icha jun chi'.

⁵ Ach xajanab'il vuuj, te vach' tzutej a pensar svab'i. Tzach colvaj d'a eb' quetcreyenteal, vach'chom ay eb' mañ ojtacoc. ⁶ Ay eb' ix alan d'a yichañ eb' creyente smolb'ej sb'a d'a tic to tza xajanej a b'a yed' eb' ta'. Tzach colvaj val d'a eb' b'aj sb'eyeq'ui. Smoj ichañej chi' tzutej a b'a d'a eb', yujto icha chi' sgana Dios. ⁷ A eb' chi', yujñej yac'an servil Jesucristo eb' tz'ec' eb'. Malaj junoc tas scha eb' d'a eb' mañ ojtannacoc Dios. ⁸ Yuj chi', yovalil a oñ tic tzoñ colvaj d'a eb'. Tato icha chi', ichato van co munlaj pax yed' eb' ayic tz'ec' eb' yalal jun c'ayb'ub'al te yel.

A sb'eyb'al viñaj Diótfefes

⁹ In tz'ib'ejnacb'at jun in carta d'ayex a ex tze molb'ej e b'a ta'. Palta a viñaj Diótfefes, sgana viñ arñej viñ tzex ac'an mandar ta'. Yuj chi' syal viñ to malaj yelc'och tas scal d'ayex. ¹⁰ Yuj chi', tato ol in c'och d'ayex ta', ol vala' tas smul viñ, yujto toñej syesej co muloc viñ d'ayex. Mañocñej juntzañ chi' sc'ulej viñ. Max schapax juntzañ eb' quetcreyenteal viñ sc'och d'ayex ta'. Vach'chom ayex e gana tze cha eb', axo viñ sq'ue yoval. Tzex spechpaxel viñ d'a scal eb' quetcreyenteal ta'.

¹¹ Ach xajanab'il vuuj, mañ a b'eyb'alej sb'eyb'al eb' chuc sc'ulej. Arñej tas sc'ulej eb' vach', a tza c'ulej. Tato vach' scutej co b'a, yic oñxo ton Dios. Palta a eb' chuc syutej sb'a, mañ yojtacoc Dios eb'.

A svach' b'eyb'al viñaj Demetrio

¹² Axo viñ cuc'tac Demetrio, van yalan eb' smasanil yuj svach'il viñ, chequel to sc'anab'ajej jun ab'ix te yel viñ. Arñejtona' oñ tic, scal pax viñ vach'il. Eyojtac, a tas scala, te yel.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

¹³ Tzizjuntmo tas in gana svalb'at d'ayach ta', palta maj in tz'ib'ejb'atljaj d'a jun in carta tic. ¹⁴ Yujto tzin na' talaj ol in b'at ach vila', yic ato ta' ol in vach' alejan juntzañxo tic d'ayach.

¹⁵ Ayocab' a junc'olal ta'. A eb' a vach'c'ool d'a tic, syac'b'at stzatzil a c'ool eb'. Scac'b'at stzatzil sc'ool junjun eb' co vach'c'ool ta'.

A Ch'añ Scarta Viñaj JUDAS

Judas sb'i jun carta tic, aton jun carta tic stz'ib'ejnacb'at viñaj Judas d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. Syalanb'at viñ to tec'an syutej sb'a eb' d'a juntzañxo eb' tz'ec' yal juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al. Lajan tas syal jun carta tic yed' tas syal jun schab'il carta viñaj Pedro. Syalan viñ d'a eb' ol ilan juntzañ slajvub' c'ual chi' to tec'an syutej sb'a eb' d'a jun tas te yel, aton jun ay d'a junelñej.

Tz'el yich scarta viñaj Judas

¹ A in Judas in tic, yac'umal in servil Jesucristo. Vuc'tac in b'a yed' viñaj Jacobo. Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex avtab'il exxo yuj co Mam Dios, xajan ex yuuj, tañvab'il ex yuj Jesucristo. ² Oc'ocab' val sc'ol Dios d'ayex, yac'ocab' pax sjunc'olal yed' svach'c'olal d'ayex ta.

A eb' chuc sb'eyb'al d'a scal eb' creyente

(2P 2.1-7)

³ Ex xajanab'il vuuj, ijan in tz'ib'ejnacb'at jun in carta yic svalb'at d'ayex yuj co colnab'il. Axo ticnaic, ay jun más yovalil svalb'at d'ayex. Svalb'ati to tzeyac' val eyip yic max juvi juntzañ co c'ayb'ub'al ac'b'il d'ayoñ d'a junelñej a oñ yic oñxo Dios tic. ⁴ Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto ay eb' tz'och d'a co cal d'a elc'altac. A eb' chi' te chuc eb'. Syal eb' icha tic:

—Colchajnac oñxo yuj svach'c'olal Dios. Yuj chi', yalñej tas chucal co gana, syalñej co c'ulani, xchi eb'. Spatiquejcanel Jesucristo eb', añejton Cajal yaji. Aton eb' chi' tz'ib'ab'ilcan yab'ixal d'a Slolonel Dios d'a peca', syalani to ol b'atcan eb' d'a syaelal.

⁵ A jun svalb'at tic d'ayex, eyojtacxo, palta in gana tze nacot jab'oc ved'oc. A eb' vetchoñab' israel d'a peca', colchajnac el eb' smasanil d'a Egipto yuj Dios Cajal. Palta slajvi chi' tziytum eb' yac'nac chamoc, yujto maj yac'och sc'ool eb' d'ay. ⁶ Añejtona' tze nacot tas ajnac juntzañ eb' ángel d'a peca', yujto yactejnaccan yopisio eb', yactannacpaxcan scajñub' eb'. Yuj chi' tze c'b'ilcan c'otan eb' d'a q'uen cadena d'a junelñej. A ticnaic preso yaj eb' d'a scal q'uc'alc'uinal yuj Dios. Icha chi' yajcan eb' masanto ol ja jun c'ual te nivan yelc'ochi. Ato ta' ol ch'olb'itaj eb'. ⁷ Añejtona' tze nacot tas ajnac eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra yed' juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil. Añej ajmulal sc'ulejnac eb'. Sc'ulannac pax ajmulal eb' yed' eb' yetvinaquil. Icha yutejnac sb'a eb' ángel chi', icha chi' yutejnac pax sb'a eb'. A eb' chi', ch'oxnab'il yaj eb' d'a masanil anima ticnaic, yujto van yab'an syail eb' d'a cal c'ac' d'a junelñej.

⁸ Axo eb' ayoch d'a co cal ticnaic, añej chucal naan yuj eb', yuj chi' syac'b'at sb'a eb' d'a scal. Malaj yelc'och spoder Dios d'a eb'. Toñej sb'uchvaj eb' d'a eb' te nivac yelc'ochi. ⁹ Sco nacot jun sat ángel scuchan Miguel. Ayic junel yac'nac oval yed' viñ diablo, ayic stelannac sb'a yed' viñ diablo chi' yuj snivanil viñaj Moisés. A jun ángel chi', vach'chom te nivan spoder, palta maj ste c'b'ejlaj sb'a sb'uchvaj d'a viñ diablo chi', maj scatab'ej paxlaj viñ. Toñej yalnac icha tic: Aocab' Dios Cajal tzach cachani, xchiñej d'a viñ. ¹⁰ Palta a eb' chi', toñej scomon b'uchvaj eb' d'a junoc tas mañ yojtacoc. Ay juntzañ tas yojtac eb' icha snaan junoc noc'

noc' malaj spensar. A d'a juntzañ tic toñej svach' juejel sb'a eb'. ¹¹ Ob'iltac eb', yujto lajan syutej sb'a eb' icha yutejncac sb'a viñaj Caín. Yujñej q'uen tumín schoñel sb'a eb', icha yutejncac sb'a viñaj Balaam.¹¹ Icha viñaj Coré,¹¹ satnac el viñ, yujto yac'nac oval viñ d'a spatic Dios, icha chi' ol aj satel eb' yuj spitalil. ¹² Q'uixvelal tz'ajoch eb' d'a e cal ayic tzex mol va'i yic tze ch'oxani to tze xajanej e b'a. Yujto comonñej tz'och eb' vael d'a e cal, max xiv jab'oc eb'. Icha junoc tarivum calnel añej stañvej sb'a, icha chi' syutej sb'a eb'. Icha taquirñ asun toñej sb'eyec' yuj ic', icha chi' yaj eb'. Lajan eb' icha junoc te te' max satanlaj d'a stiempoal. Toñej stacjieli, schamel te'. Slajvi chi', stoc'jiq'ueta te' smasanil yed' sch'añal yib'. Svach' satel te' d'a junelñej. ¹³ Icha val yovaj a' mar sq'ue chulan, icha chi' yaj eb', yujto max yal scachjioch vaan eb'. Icha juntzañ svom a a' tz'elcan d'a stitac, jantac chucal yed'nac, icha chi' eb' yuj juntzañ tas q'uixvelal sc'ulej chi'. Icha junoc q'uen c'anal satb'at d'a sb'e, icha chi' yaj eb'. Lista yaj q'uc'alq'uinal b'aj yovalil ol c'ochcan eb' d'a junelñej.

¹⁴ A viñaj Enoc, yuquixlo yirñtilal viñaj Adán yaj viñ. A viñ aljinaccan yab'ixal eb' ayec' d'a co cal tic icha tic: Ol jax Cajalil, mañ jantacoc smilal eb' yicxo yed'nac ayic ol jaxoc. ¹⁵ Ato ta' ol ch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. Jantacñej eb' chuc, ol ochcan yaenal d'a yib'añ eb' yuj smul, yujto chuc sc'ulej eb'. Syalanpax chucal eb' d'a spatic Dios Cajal, yujto te chuc spensar eb', xchinaccan viñaj Enoc chi'. ¹⁶ A eb' ay d'a co cal tic, malaj tas scha sc'ol eb', alum pecal eb'. Añej tas snib'ej snivanil eb' sc'ulej. Toñej ste iq'uejchañ sb'a eb'. Yalxoñej mach syal eb' vach'il yujñej to sgana eb' syac' ganar jab'oc tas d'a spatic eb'.

Checñab'il d'a eb' yicxo Dios

¹⁷ Ex xajanab'il vuuj, naeccot juntzañ yalnab'at eb' schecab' Cajal Jesús d'ayex icha tic: ¹⁸ A d'a jun slajvub' tiempool, ay eb' comonñej ol b'uchvajoc. Añej juntzañ chucal sgana eb', a ol sb'eyb'alej eb', xchi eb'. ¹⁹ Yuj eb' chi' ol spoj sb'a eb' yicxo Dios. Añej d'a yic yolyib'añq'uinal tic ayoch spensar eb'. Malaj Yespíritu Dios ayoch d'a eb'.

²⁰ Palta a ex xajanab'il ex vuuj, tec'an tzeyutej e b'a d'a juntzañ c'ayb'ub'al eyac'nacoch d'a e c'ool to yicñej Dios yaji. Tzex lesalvi yed' spoder Yespíritu Dios. ²¹ Naanñejocab' eyuuj to xajan ex yuj Dios yach'an sco tañvejec sja jun c'ual yic ol yac'an co q'uinal Cajal Jesucristo d'a junelñej, yujto tz'oc' sc'ool d'ayoñ.

²² Co montejec eb' ay schab'c'olal, yic ol stec'b'ejxi sb'a eb'. ²³ Yed' pax eb' ichato ayb'at d'a cal c'ac', co colequelta eb'. Ichato van co ñeranelta eb' d'a cal c'ac' chi'. Ay juntzañxo eb' yovalil tz'oc' co c'ool yuuj, palta xivoc orñec d'a eb', yujto ay smay co juviel yuj eb'. Axo juntzañ chucal sc'ulej eb' chi', co yajequel smasanil icha co yajanel junoc pichul mictac.

Aljocab' vach' lolonel d'a Dios

²⁴⁻²⁵ Junñej ton Dios, aton co Columal. A tzoñ tarivani yic vach' A' ol orñ ic'anb'at d'a yichañ, malaj co paltañ ayic ol orñ c'och d'a svach'ilal. Ol orñ te tzalaj yed' ta'. Yuj Cajal Jesucristo, yuj chi' calec to a Dios te nivan svach'il, te nivan yelc'ochi, te ay spoder. Añej Yajal d'a Smasanil. Ichataxon chi' yaji, ayic manto b'o yolyib'añq'uinal tic. Añeja' icha pax chi' ticnaic. Añeja' icha pax chi' d'a b'aq'uiñ. Amén.

11 1:11 Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Balaam tic d'a Números capítulos 22 masanto d'a 25.

11 1:11 Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Coré tic d'a Números 16.

A Tas Ch'oxb'il Yuj Jesucristo d'a San Juan APOCALIPSIS

Apocalipsis sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan tas ch'oxb'il d'a viñaj apóstol Juan ayic preso yaj viñ d'a Patmos, aton jun lum luum ay d'a snañal a' mar. Ix tz'ib'chaj jun libro tic ayic van spechji b'eyec' eb' creyente yujto syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. A tas nab'il yuj viñaj Juan chi', to sc'ayb'ej eb' creyente viñ yic tec'an syutej sb'a eb' yac'anoch Cristo d'a sc'ool, yic tec'anpax syutej sb'a eb' d'a scal yaelal van yab'an eb' chi'. A jun libro tic tz'alancot yuj tas ix ch'oxji yil viñaj Juan icha vayich, yic snachajel yuj eb' creyente tz'avtan jun libro tic, vach'chom max nachajel yuj anima smasanil.

Añej jun libro tic tz'alan yuj juntzañ tastac satub'tac ol ujoc. Tzijtun juntzañ yechel ol checlaj d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic. Syalanpaxcot yuj jun tas nivan yelc'ochi, aton tas ol aj sjax Jesucristo d'a schaelal, tas pax ol aj satel eb' mañ ol ac'anoch Cristo chi' d'a sc'ool yuj Dios yed' pax tas ol aj syamchaj viñ diablo ayic ol emcan viñ mil ab'il d'a jun xab' olan yed' pax yic ol b'atcan viñ d'a cal c'ac' d'a junelñej yed' eb' ol och tzac'an yed' viñ. Syalanpaxi to ol yac' yajalil Cristo yed' yiglesia mil ab'il, yed' tas ol aj yac'an spac Dios d'a eb' yuninal, aton eb' sc'anab'ajan Dios chi', yed' tas ol aj sch'olb'itaj masanil anima d'a slajvub' c'ual yuj Dios. Syalanpax yuj tas ol aj satancanel jun yolyib'añq'uinal tic Dios yed' satchaañ. Syalanpaxcot yuj jun ac' satchaañ yed' jun ac' yolyib'añq'uinal.

A juntzañ syac' Cristo cojtaquejeli

¹ A jun libro tic tz'alan yuj juntzañ tas ac'b'il entregar d'a Jesucristo yuj Dios yic scojtaquejel a oñ schecab' oñ tic. A juntzañ syal tic toxo ol ujoc. A Jesús chi' ix checancot jun yángel yal juntzañ tic d'ayin a in Juan in schecab' in tic. ² Svac' testigoal in b'a yuj tas ix vila' yed' yuj tas ix yal Dios yed' pax yuj tas ix yal Jesucristo.

³ A jun libro tic, a Dios ix ac'an tz'ib'chajoc. Yuj chi' a eb' tz'avtani yed' eb' tz'ab'ani, tato sc'anab'ajej eb' tas syala', te vach' yic eb', yujto toxo ol ujoc juntzañ syal tic.

A juntzañ scarta viñaj Juan d'a uque' iglesia

⁴ A in Juan in tic, tzin tz'ib'ejb'at d'ayex ex yicxo Dios d'a uque' iglesia d'a yol yic Asia. Yac'ocab' svach'c'olal Dios yed' sjunc'olal d'ayex. A Dios ayec' ticnaic, aytaxoneq'ui, toto pax ol javoc. Yac'ocab' svach'c'olal ucvarñ eb' espíritu ayec' d'a yichañ b'aj c'ojanem Dios d'ayex. ⁵ Axo Jesucristo, aton testigo te yelñej syala', yac'ocab' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex. A b'ab'laj pitzvinac pax d'a scal eb' chamnac. A Yajal yaj d'a eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic. Te xajan oñ yuuj. Ix yic'canel co mul yed' schiq'uil, ⁶ oñ yac'anoch schoñab'oc yic tzoñ och sacerdoteal, yic scac' servil Dios, aton Smam. Calec to te nivan yelc'och Jesucristo, te ay spider d'a masanil q'uinal. Amén.

⁷ A Cristo toxo ol javoc d'a scal asun. Masanil eb' anima ol ilan sjavi. Yed' pax eb' tecjinacchamoc, ol yil eb' sjavi. Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic, ayic ol yilan eb', ol laj oc' eb'. Val yel icha chi' ol ajoc. Amén.

⁸ A in ton tic b'ab'el in d'a smasanil, ańeja' slajvub' in paxi. Icha chab' letra, A yed' Zeta, icha chi' vaji, xchi Dios Cajal, aton syal yuj smasanil. Ayec' ticnaic, aytaxoneq'ui, toto pax ol javoc.

A tas yilnac vińtaj Juan icha vayichal

⁹ A in Juan in tic, cuc'tac co b'a eyed'oc. Quetb'eyum co b'a cab'an syail. Ańejtona' quetb'eyum pax co b'a d'a yol sc'ab' Dios. Junxońej scutej co chaan co tec'anil syac' Jesucristo d'ayoń. A junel, preso vaj d'a jun lugar scuchan Patmos, d'a snańal a' mar; yujńej to svalet slolonel Dios, svac'anpax testigoal in b'a yuj Jesucristo. ¹⁰ Axo d'a sc'ual Cajal, ix javi spoder Yespíritu Dios d'a vib'arı. Ix vab'ani, ay jun te chaarı ix avaj d'a in patic, icha yoc' junoc q'uen trompeta. ¹¹ Ix yalan d'ayin:

A tas van ilan tic, tz'ib'ejcan d'a ch'arı uum. Tzac'anb'at d'a eb' creyente d'a uque' iglesia: Aton d'a Éfeso, d'a Esmirna, d'a Pérgamo, d'a Tiatira, d'a Sardis, d'a Filadelfia yed' d'a Laodicea, xchi d'ayin.

¹² Ix lajvi chi', ix in b'at q'uelnaj d'a in patic, ix vilani mach jun tz'avaj chi' d'ayin. Axo ix vilani, ay uque' sb'achnub' candil nab'a oro. ¹³ Axo d'a snańal juntzań b'achnub' chi', ay jun icha anima yilji. Ayoch jun spichul jucan, ayemc'och d'a yib'arı yoc. Ayoch jun tzec'ul nab'a oro levan sat d'a sńi' sc'ool. ¹⁴ Axo xil sjolom, icha noc' sacsac lana, icha pax saquil q'uen sacb'at. Axo yol sat, lajan yilji icha te' c'ac'. ¹⁵ Axo yoc, toxońej sveei yilji icha q'uen bronce sńusji d'a yol horno, sńicjipaxel smical. Toxońej sńilili sjaj sloloni, icha sc'arı yem a' nivac pajav. ¹⁶ Yed'nacq'ue uque' c'anal d'a svach' c'ab'. A d'a yol sti' ayelta jun espada jay ye d'a schab'il pac'arı. A sat, copopi yilji icha yoc c'u stup yoc co sat quilani.

¹⁷ Ayic ix vilan chi', in telvi, icha chamnac in aj d'a yichań. Palta ix yac'anq'ue svach' c'ab' d'a vib'arı, ix yalan d'ayin:

—Mań ach xivoc. A in ton tic b'ab'el in d'a smasanil, slajvub' in paxi. ¹⁸ Pitzan in, milb'il in chamoc palta pitzvinaquinxı d'a junelńej. A d'ayin ay sllaveal yic chamel yed' jun lugar b'aj ay eb' chamnac. ¹⁹ Tz'ib'ejcan juntzań ix il tic: Aton juntzań ayec' ticnaic yed' juntzań toto ol ujoc. ²⁰ Ol val d'ayach tas syalelc'och uque' c'anal ix il d'a in vach' c'ab' yed' pax uque' sb'achnub' candil nab'a oro ix ila'. A uque' c'anal chi', aton eb' ucvań in checab' d'a uque' iglesia sch'oxo'. Axo uque' sb'achnub' candil chi', aton uque' iglesia chi' sch'oxo'.

2

A ch'arı carta d'a eb' creyente d'a Éfeso

¹ Ix yalan Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a chońab' Éfeso icha tic. A jun yamjinacq'ue uque' c'anal d'a svach' c'ab', aton jun sb'eyec' d'a scal uque' sb'achnub' candil nab'a oro, a tz'alan d'ayex: ² Vojtac masanil tas tze c'ulej. Vojtac to tzeyac' val och d'a e c'ol e munlaj d'a yic Dios, te nivan pax tzeyutej e c'ol eyac'an techajoc, max e chapaxoch eb' mań vach'oc d'a e cal. Vojtac paxi to ix laj eyac' proval eb' syaloch sb'a in checab'oc. Ix ilchajelta eyuuj to yes eb'. ³ Vuujńej te nivan yaelal sjavi d'a eyib'arı, palta tzeyac' techajoc, max eyac'paxlaj chab'ax e c'ool. ⁴ Palta ay val syal janic' in c'ool d'ayex, yujto maxtzac in e xajanej icha d'a sb'ab'elal. ⁵ Yuj chi' naeccoti, chajtil eyaji ayic manto chab'ax e c'ool. Naec e b'a, b'oecxi e b'a icha d'a yalańtaxo. Tato max e na e b'a, elarıchamel ol in javoc d'ayex, ol vic'anel sb'achnub'

e candil d'a yed'tal. ⁶Palta ay jun vach'tze c'ulej svila', yujto a sb'eyb'al eb' nicolaíta tze chaqueli, icha svutej in chacanpaxel a in tic. ⁷Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, ol vac' sat jun te te' yic q'uinal d'a junelrnej slo eb'. A jun te te' chi', a d'a svach'ilal Dios ayec' te', xchi Jesús d'ayin.

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Esmirna

⁸Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choñab' Esmirna icha tic: A jun mach b'ab'el d'a yichañ smasanil, slajvub' paxi, aton jun chamnac, palta pitzvinacxi, a tz'alan d'ayex icha tic: ⁹Vojtac jantac syaelal sjavi d'a eyib'añ. Te meb'a' ex, palta val yel te b'eyum ex. Vojtac paxi chajtil tz'aj e b'uchji yuj eb' syaloch sb'a israelal, palta a smolanil eb' chi' yic viñ Satanás yaji. ¹⁰Mañ ex xiv yuj juntzañ yaelal ol javoc d'a eyib'añ. Yujto ayex ol ex ac'joc och d'a preso yuj viñ diablo yuj eyac'ji proval. Lajuñe' c'u ol ex och d'a syaelal. Palta c'anab'ajumrnej tzeyutej e b'a masanto d'a chamel. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol vac' spac d'ayex, aton e q'uinal d'a junelrnej. ¹¹Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, mañxo ol yab'laj syail eb' d'a junxo schab'il chamel, xchi Jesús d'ayin.

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Pérgamo

¹²Ix yalanpax Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a Pérgamo icha tic: A jun ay yespada te jay ye d'a schab'il pac'añ, a tz'alan d'ayex: ¹³Vojtac b'ajtil ayex eq'ui. Ay ex ec' d'a jun choñab' b'aj syac' yajalil viñ Satanás, palta añeja' tzin e c'anab'ajej. A viñaj Antipas, yac'nac val testigoal sb'a viñ vuuj. Milb'ilcham viñ d'a e cal b'aj ayec' viñ Satanás chi', palta añeja' tec'an ix eyutej e b'a d'ayin. ¹⁴Palta ayto juntzañ e paltail svila', yujto ayex tzato eyac'och e chiquin d'a sc'ayb'ub'al viñaj Balaam.^{2.14} A viñ ac'jinac sc'ool viñaj Balac ayic yac'annac juvoquel eb' israel viñ. Yuj viñaj Balac chi', schinac juntzañ noc' eb', juntzañ noc' tz'ac'ji d'a scomon diosal eb'. Emnac pax eb' ajmual. ¹⁵Añeja' ayex pax tzeyac'och e pensar d'a sc'ayb'ub'al eb' nicolaíta. ¹⁶Yuj chi', naec e b'a ticnaic, tato maay, elañchamel ol in javoc d'ayex, ol vac'an oval yed' eb' icha chi' sc'ulej. A jun espada ayelta d'a yol in ti', a ol vac'lab'ej. ¹⁷Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, ol vac' jun maná sva eb', aton jun c'ub'aneli. Ol vac'anpax junjunoc q'uen q'ueen saccac d'a eb'. A d'a jun q'ueen chi' tz'ib'ab'ilocho jun ac' b'i malaj mach ojtannac. A eb' ol chaan yico', añej eb' ol ojtacaneloc, xchi Jesús d'ayin.

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Tiatira

¹⁸Ix yalanxi Jesús d'ayin: Icha tic tzutej a tz'ib'amb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choñab' Tiatira: A Yuninal Dios icha c'ac' yol sat, axo yoc toxoñej sveei icha q'uen bronce, a tz'alan jun tic d'ayex: ¹⁹Vojtac masanil tas tze c'ulej. Tzin e xajanej. Tzin eyac'anoch d'a e c'ool. Tzin eyac'anpax servil. Tec'an val tzeyutej e b'a eyac'an techajoc. Vojtac to ec'alto tzex munlaj ticnaic icha d'a yalaritaxo. ²⁰Palta ay janic' tas tzin na d'a e patic, yujto tze chaoch ix Jezabel d'a e cal. A jun ix chi', syaloch sb'a ix schecab'oc Dios, palta toñej syac' musansatil eb' in

2.14 **2:14** Tz'ilchaj pax jun ab'ix tic d'a Números 25.1-3 yed' pax d'a 31.16.

checab' ix. Yujto a ix tz'ac'an sc'ool eb' yic tz'em eb' ajmulal, scuchb'an pax eb' ix schi juntzañ noc' noc' tz'ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios.²¹ Nivan ix vutej in c'ool d'a ix, talaj sna sb'a ix yuj jun yajmulal chi', palta malaj sgana ix sna sb'a d'a smul chi'.²² Yuj chi' ol vac'och syaelal ix, ol b'atcan ix d'a sat ch'at. Yed' pax eb' sc'ulan ajmulal chi' yed' ix, tato mañ ol sna sb'a eb', tato max yactejean eb' sc'ulan icha sc'ulej ix chi', ol vac'pax val och syaelal eb'.²³ Añejtona' ol vac'pax miljoccham eb' yune' ix. Icha chi' ol aj in yojtacanel eb' creyente d'a junjun iglesia to a in tic vojttac masanil tas ay d'a spensar eb' yed' tastac sna eb'. Ol yojtaquejpaxel eb' to a in tic ol vac' spac d'ayex junjun ex ato syala' tas tze c'ulej.²⁴⁻²⁵ Palta a exxo aj Tiatira ex chi', a ex ton max eyac'och e pensar d'a sc'ayb'ub'al jun ix chi', aton juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' to yic viñ Satanás yaji, mañ comonoc tz'ojtacajeli. Palta a exxo max eyac'och e b'a yed' eb', añej jun tic svalb'at d'ayex: Vach'ñej tzeyutej e b'a masanto ol in jaxoc, mañxa junocxo checnab'il syal valanb'at d'ayex.²⁶ A eb' ol ac'an techaj sc'ulan icha in gana masanto d'a slajvub', aton eb' ol vac'och yopisio yac'an yajalil d'a juntzañ nación.²⁷ Icha yutejnac in Mam yac'an vopisio, icha chi' ol vutoc vac'an yopisio eb'. Yuj chi' ol yac' yajalil eb', mañxo ol oc'laj sc'ool eb'. Ol satel juntzañ nivac nación chi' eb', icha tz'aj smac'jipoj junoc lum chen yed' junoc q'uen c'ococh.²⁸ Añejtona' ol vac'pax jun q'uen nit c'anal d'a eb'.²⁹ Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

3

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Sardis

¹ Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a Sardis icha tic: A jun ayoch ucvañ Yespíritu Dios d'ay, aypaxec' uque' c'anal d'ay, a tz'alan d'ayex: Vojttac masanil tas tze c'ulej. A d'a sat eb' eyetanimail pitzan ex val, palta axo d'a in sat, chamnac ex eli.² Yuj chi' naec val e b'a. Vach'chom ayto val jab'xo e vach' b'eyb'al svila', palta ijan val slajvieli. Yuj chi' tzeyac' val eyip e c'ulan juntzañ chi' yic mañ ol vach' sateloc. Svalb'at juntzañ tic d'ayex yujto a juntzañ van e c'ulani, mañ vach'oc d'a yichañ in Diosal.³ Yuj chi' naecot juntzañ c'ayb'ub'al b'aj eyac'nac och e pensar d'a yalañtaxo, naecpax e b'a. Aq'uecxi och e pensar d'ay. Macvajañec, tato maay, ol in javoc d'ayex icha junoc elc'um malaj mach ojtannac jantac hora sc'ochi.⁴ Palta ay jayvañ ex d'a Sardis chi', manto ex juviel-laj. Icha junoc mach malaj b'aj smicax jab'oc spichul, icha chi' eyaji. Yuj chi' ol ac'joc och junjun e pichul te sac. Ol ex b'eyec' ved'oc, yujto smoj icha chi' tzex aji.⁵ A eb' ol ac'an ganar, ol ac'jococh jun pichul te sac d'a eb'. Malaj b'aq'uin ol in suc sat sb'i eb' d'a jun libro yic q'uinal d'a junelñej. Ol valan d'a yichañ in Mam yed' d'a yichañ eb' yángel to vic eb'.⁶ Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Filadelfia

⁷ Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choñab' Filadelfia icha tic: A jun te vach'ñej, jun te yelñej syala', jun ed'jinac sllave viñaj rey David. Ayic sjacani, malaj mach syal smacaxi. Ayic smacani, malaj mach syal sjacaxi. A tz'alan d'ayex:⁸ Vojttac masanil tas tze c'ulej. Ay jun puerta ix in jac d'a eyichañ.

Malaj mach syal smacanzi. Vach'chom quenñej val e tec'anil, palta tze c'anab'ajej in lolonel. Malaj b'aj ix eyala' to mañ in eyojtacoc. ⁹ Yuj chi' a eb' tz'ac'an servil viñ Satanás, eb' stz'ac yaloch sb'a israelal, ol vac'b'at eb' d'ayex, ol em cuman eb' d'a sat lum d'a eyichañ. Icha chi' ol vutoc eb' yic ol nachajel yuj eb' to xajan ex vuuj. ¹⁰ Yujto tze c'anab'ajej in checnab'il, tec'an val tzeyutej e b'a d'a scal syaelal. Yuj chi' ol ex in tañvej d'a scal jun nivan yaelal ol javoc yic syac'an proval masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. ¹¹ Toxo ol in javoc, yuj chi' vach' tzeyutej e b'eyb'al ichataxon eyaji, yic malaj mach ol yal yic'anec' spac eyic junjun ex. ¹² A eb' ol ac'an techajoc, icha juntzañ yoyal stemplo in Diosal, icha chi' ol aj eb' vuuj, yujto malaj b'aq'uiñ ol elta eb' ta'. Ol in tz'ib'ejoch sb'i in Diosal d'a eb' yed' sb'i schoñab', aton jun ac' Jerusalén ol emta d'a satchaañ b'aj ay in Diosal. Añejtona' ol in tz'ib'ejpaxoch in b'i ac'to d'a eb'. ¹³ Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Laodicea

¹⁴ Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choñab' Laodicea icha tic: A jun yelñej syala', vach'ñej syutej sb'a yac'an testigoal, a' b'ojinac masanil tas yed' Dios, a' tz'alan d'ayex: ¹⁵ Vojtac masanil tas tze c'ulej. Lajan ex icha junoc tas tz'uc'ji, mantoc te siic, mantoc te c'ac'. Octom siic ex, ma te c'ac' ex paxi. ¹⁶ Palta lajan ex icha junoc tas namq'uixin, malaj vach' yochi. Yuj chi', ichato ol ex in puch'ejeli. ¹⁷ Yujto tzeyala': A oñ tic b'eyum oñ, vach' oñ, malaj jab'oc co paltail, nivanoc xe chi. Palta mañ jab'oc snachajel eyuuj tato malaj jab'oc e vach'il, malaj jab'oc eyel'ochi. Icha yaj junoc mach malaj tas ay d'ay, max uji yilani, b'eraneli, icha chi' eyaji. ¹⁸ Yuj chi' sval d'ayex, b'oec val e b'eyb'al. Tato icha chi', ichato ol e man jun oro b'ob'il d'a scal c'ac' d'ayin, yic ol e cha e b'eyumal d'a val yel. Ichato ol e man jun e pichul te sac d'ayin, yuj chi' mañxo ol ex q'uixvoclaj, ina to b'eranexeli. Añejtona', ichato ol e man yañal yol e sat d'ayin, yic ol yal eyilani. ¹⁹ Jantacñej eb' xajan vuuj, tzin cachoch vaan eb', svac'anpaxoch syaelal eb'. Yuj chi', naec val e b'a, tzeyac'paxoch e pensar d'ayin. ²⁰ Ab'ec val, ichato van vavajoch d'a ti' pat. Tato ay mach tz'ab'an in jaj, sjacan te' d'ayin, ol in och yed'oc. Ol in va yed'oc, ol va pax ved'oc. ²¹ A eb' ol ac'an techajoc, ol vaq'uem c'ojan eb' b'aj ay in despacho, icha ix aj vem c'ojan yed' in Mam b'aj ay sdespacho, yujto vac'nac techajoc. ²² Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

4

A jun sdespacho Dios ayec' d'a satchaañ

¹ Ix lajvi chi' ix vilani ay jun puerta jacan d'a satchaañ. Axo jun lajan yoch sjaj icha q'uen trompeta, aton jun ix b'ab'laj alan d'ayin d'a sb'ab'elal, a' ix alanxiemta d'ayin icha tic:

—Q'ueañcot d'a tic. Ol in ch'ox d'ayach juntzañ tastac yovalil ol ujoc ayic ol lajvoc juntzañ tic, xchi d'ayin.

² Ix javi spider Yespíritu Dios d'a vib'añ, ix vilan jun despacho d'a satchaañ, ay jun mach c'ojanem d'ay. ³ A jun c'ojanem chi', lajan yilji icha q'uen jaspe, ma q'uen cornalina, veei yilji. Axo d'a jun c'ojob' chi'

oyanoch jun chacpan toxoñej stziquiqui, icha q'uen esmeralda. ⁴ Axo d'a spatic yichañ, oyanoch 24 xila icha yic eb' yajal. Ata' c'ojob'em 24 eb' ichamtac vinac, te sac spichul eb'. Ayq'ue junjun corona oro d'a sjolom junjun eb'. ⁵ Tz'el copoljoc c'ac' d'a jun c'ojob' chi' yed' juntzarixo tas ix laj ñilili, ñilili sc'añ pax c'u. Ay uque^{4.5} nivac candil ayoch sc'ac'al d'a yichañ c'ojob' chi', aton Yespíritu Dios yucvañil. ⁶ Aypaxec' junxo tas d'a yichañ, yaxd'ujinac icha junoc ñajab', ma icha q'uen nen.

Axo d'a snañal jun despacho chi' yed' d'a stz'ey, ay chañvañ querubín,^{4.6} ayñej yol sat eb' d'a spatic yichañ. ⁷ A jun b'ab'el querubín lajan icha noc' choj. A schab'il, lajan icha noc' quelem vacax. A yoxil, lajan yilji sat yed' sat anima. Axo schañil, lajan icha noc' d'iv sjeñvi. ⁸ A chañvañ eb' chi', vactac sc'axil junjun eb'. Ayñej yol sat eb' d'a spatic yed' d'a yool. C'ual d'ac'val yalan eb' icha tic:

A Cajal co Diosal, Axoñej val, masanil tas syal yuuj. Ayñejtaxon ec' d'a yichb'anil, aypaxec' ticnaic, toto pax ol javoc, xchi eb'.

⁹ A eb' querubín chi' schañvañil syal eb' to a Dios c'ojanem d'a yol jun despacho ayñej ec' d'a masanil q'uinal, te nivan spoder, te nivan pax yelc'ochi, syac'anpax yuj diosalil eb' d'ay. ¹⁰ Juntac el syal eb' icha chi', tz'em ñojjab' eb' 24 ichamtac vinac chi' d'a yichañ Dios ayñej ec' d'a masanil q'uinal, syac'anpaxem sb'a eb' d'ay. Syac'anem scorona eb' d'a yichañ sdespacho chi', syalan eb' icha tic d'ay:

¹¹ Ach Cajal, co Diosal, smoj tz'alji d'ayach to nivan a vach'il, nivan elc'ochi, nivan pax a poder. Yujto a ach a b'onac masanil tas. Ayñejec' masanil tastac yujto icha chi' a gana, yuj chi' b'ob'il uuj, xchi eb'.

5

A jun Calnel sb'i yed' pax jun uum

¹ Ix vila' to a d'a svach' c'ab' jun c'ojanec' d'a sc'ojob', ay jun ch'añ uum chulb'il. Tz'ib'ab'il d'a yool yed' d'a spatic. Ay uque' spixul^{5.1} ayoch d'a spatictac, yuj chi' max yal-laj xuyjib'ati. ² Ix vilan pax jun ángel te ay spoder, te chañ ix sc'anb'ej:

—¿Mach val junoc smoj sd'iñchitan juntzañ spixul chi' yic xuyjib'at ch'añ uum chi'? xchi.

³ Palta a d'a satchaari, d'a sat luum yed' pax d'a yalañ lum luum, malaj junoc mach smoj xuyanb'ati yed' yavtan yol ch'añ. ⁴ Ix el val veq'uec'oc vav voq'ui, yujto malaj junoc mach smoj xuyan jun uum chi' yic syavtan tas syala'. ⁵ Palta ay junoc eb' ichamtac vinac ix alan d'ayin:

—Mañ ach oc'oc. D'a scal eb' yñtilal viñaj Judá, a jun Choj sb'i, aton jun yñtilalcan viñaj rey David, a ac'jinac ganar. A smoj sd'iñchitan uque' spixul chi', añaña' ol xuyanb'at ch'añ uum chi', xchi d'ayin.

⁶ Axo d'a snañal jun despacho chi', d'a scal chañvañ querubín, d'a scal eb' ichamtac vinac, ata' ix vil jun Calnel sb'i. Liñaneq'ui, chequel to milb'ilxo chamoc. Uque' sch'aac, uque' pax yol sat. Axo yol sat chi', aton Yespíritu Dios yucvañil checb'ilb'at d'a masanil yolyib'añq'uinal tic

^{4.5} **4:5** A d'a sat eb' israel, a jun número 7 sch'oxcoto to te tz'acan. Syal ucvañ espíritu d'a tic yuj sch'oxaneli to te tz'acan Espíritu Santo d'a smasanil. ^{4.6} **4:6** A d'a tic syala', "juntzañ tastac pitzan". Ayic sco lajb'an juntzañ pasaje tic yed' juntzañ pasaje d'a Ezequiel, sco na'a to querubín juntzañ sb'inaj chi' d'a tic. ^{5.1} **5:1** A d'a castilla "sello" xchi. A yopisio sello ayoch chi' yic malaj junoc mach scomon jacan ch'añ uum chi'.

sch'oxo'. ⁷ A jun Calnel sb'i chi', a' ix b'at chaanelta jun uum chi' d'a svach' c'ab' jun c'ojanem d'a sc'ojob' chi'. ⁸ Ix lajvi schaanelta jun uum chi', axo eb' querubín scharivañil yed' eb' 24 ichamtac vinac, ix em cuman eb' d'a yichañ jun Calnel sb'i chi'. Ay yarpa junjun eb', yed'nacpax junjun yuc'ab' eb' nab'a oro, b'ud'an d'a incienso. A incienso chi', a slesal eb' yicxo Dios sch'oxo'. ⁹ Ix sb'itan jun ac' b'it eb' icha tic:

A ach tic, a moj tza chaec' jun ch'añ uum chi' yic tza d'irichitanel spixul. Yujto ach miljichamoc, yuj chi' ix a manel eb' anima yed' a chiq'uul yic tz'och eb' yicoc Dios. Tzigtum eb' d'a junjun irtilal, d'a junjun ti'al, d'a junjun choñab' yed' d'a junjun nación ix a mancaneli.

¹⁰ Yujto a ach ix ac'och jun choñab'il eb' d'a sacerdoteal yic syac'an servil co Diosal eb'. Ol yac' yajalil eb' d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi eb'.

¹¹ Ix lajvi chi', ix vilani, tzigtum eb' ángel d'a spatic yichañ jun sdespacho chi' yed' eb' querubín chi' yed' eb' ichamtac vinac chi'. Ix vab'an yoch sjaj eb'. Mañ jantacoc sb'isul eb', mañxo b'ischajb'enoc. ¹² Te chaañ ix yal eb': A jun Calnel sb'i, aton milb'ilchamoc, smoj scala' to ay spoder, ay sb'eyumal, ay sjelanil, ay pax yip. Te nivan yelc'ochi, te nivan svach'ilal. Smojton val calan vach' lolonel d'ay, xchi eb'.

¹³ Ix vab' pax sjaj masanil tas b'ob'il yuj Dios d'a satchaañ, d'a yolyib'añq'uinal tic, d'a yalañ lum luum yed' d'a yol a' mar. Masanil tas ay d'a juntzañ lugar chi' ix laj yala':

Calec vach' lolonel d'a jun c'ojanem d'a sc'ojob' yed' d'a jun Calnel sb'i. Calec d'a masanil tiempo to te nivan yelc'ochi, te nivan stziquiquial, añej Yajal yaji, xchi eb'.

¹⁴ Axo eb' querubín scharivañil ix alani:

—Ichaton chi', xchi eb'.

Axo eb' 24 ichamtac vinac, ix em cuman eb', ix laj yac'anem sb'a eb' d'ay.

6

A uque' spixul ch'añ uum

¹ Ix vilani a jun Calnel sb'i ix d'irichitanel juntzañ spixul ch'añ uum chi'. Ayic ix sd'irichitan jun b'ab'el spixul, ix vab'an yalan junoc eb' d'a scal eb' chañvañ querubín, icha val srñilili sc'añ c'u icha chi' yoch sjaj, ix yalan icha tic:

—Cotañ, xchi.

² Axo ix vilani, ay jun noc' saccac chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'añ noc', ay jun jul-lab' yed'nac. Ix ac'jipax jun scorona. Ix lajvi chi' ix b'at yac'an oval yic syac'an ganar.

³ Ayic ix sd'irichitan schab'il spixul chi', ix vab'an yalan jun schab'il querubín:

—Cotañ, xchi.

⁴ Axo ix vilani, ix elta junxo noc' chacchac chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'añ noc', ix ac'ji jun q'uen nivan machit d'ay, ix och yopisio yic'anel junc'olal d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, yic slaj smil-lancham sb'a eb' anima.

⁵ Ayic ix sd'irichitanel jun yoxil spixul chi', ix vab'an yalan junxo yoxil querubín:

—Cotañ, xchi.

Axo ix vilani, ayec' junxo noc' q'uiq'ueic' chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'añ noc' yed'q'ue jun libra. ⁶ Ix vab'an yoch sjaj jun d'a snañal eb' querubín chi' scharivañil, ix yalan icha tic:

—Chab'ñej libra ixim trigo d'a jun denario, vaqueñej pax libra ixim cebada d'a jun denario. Mañ eyixtej aceite yed' vino, xchi.

⁷ Ayic ix sd'iñchitanel jun scharil spixul chi', ix vab'an yalan junxo scharil querubín:

—Cotañ, xchi.

⁸ Axo ix vilani ayec' junxo noc' c'anc'an chej. A jun ayq'ue d'a yib'añ noc', Chamel sb'i. Axo jun lugar b'aj ayec' spixan eb' chamnac, tzac'anoch yuuj. A jun Chamel sb'i chi', ix ac'ji spoder smilancham junjun anima d'a scal chañtacvañ eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Ay eb' ol miljoccham d'a oval, ay eb' ol cham yuj vejel, ay eb' ol cham yuj yab'il, ay eb' ol cham yuj juntzañ noc' chium noc'.

⁹ Ayic ix sd'iñchitanel jun yoil spixul chi', ix vilan spixan eb' milb'ilcham yuj slolonel Dios, yujto yac'nac testigoal sb'a eb' yuuj. A d'a yalañ jun altar ayec' eb'. ¹⁰ A eb' chi' te chaañ ix yal eb' icha tic:

—Ach Cajal, vach' achñej toni. Yelton val tzala'. ¿B'aq'uiñ val ol a ch'olb'itej tas yaj eb' ay d'a yolyib'añq'uinal yic tzac'anec' co pac d'a eb' yujto smilnac oñ cham eb'? xchi eb'.

¹¹ Ichato chi' b'ian, ix ac'ji junjun spichul eb' sacsac. Ix alji d'a eb' to syic' jab'ocxo yip eb', masanto ol tz'acvoc sb'isul eb' yetcreyenteal eb', aton eb' d'iñan smiljicham icha eb' chi', aton eb' tz'ac'an servil Cristo icha eb' chi'.

¹² Ix vilani, ayic ix sd'iñchitanel jun svaquil spixul chi', ix vab'ani, ix ec' jun nivan quixcab'. Axo c'u, ix q'ueic'b'iel icha noc' lopil. Axo q'uen uj chac ix aj q'ueen icha chic'. ¹³ Axo q'uen c'anal, ix laj emta rañaljoc q'ueen d'a yolyib'añq'uinal tic. Icha tz'aj yemta sat te' higo vanxo slajvieq'ui a tz'ib'xi te' yuj ic', icha chi' ix aj yemta q'ueen. ¹⁴ Icha tz'aj schulji junocuum, icha chi' ix aj satjiel satchañ. Axo masanil lum vitz yed' juntzañ lum luum ay d'a snañal a a', ix laj ic'jiel lum d'a yed'tal. ¹⁵ Axo eb' rey d'a yolyib'añq'uinal tic, ix laj sc'ub'ejel sb'a eb' d'a yoltac q'uen nivac ñaq'ueen yed' d'a caltac q'ueen d'a tzalquixtac. Icha pax chi' ix yutej sb'a masanil eb' nivac vinac, eb' b'eyum, eb' yajal yed' eb' ay yelc'ochi. Vach'chom eb' checab' yaji, vach'chom pax eb' yic sb'a, ix laj b'at eb' smasanil elelal. ¹⁶ Ix laj yalan eb' icha tic:

—Comonoc scot lum nivac vitz tic yed' q'uen nivac tenam tic d'a quib'añ tzoñ sc'ub'anel d'a jun c'ojanem d'a sc'ojnub', tzoñ scolan pax el d'a yoval sc'ol jun Canel sb'i chi'. ¹⁷ Yujto ix javi jun c'ual te nivan yelc'ochi yic syac'ancot yoval sc'ol Dios d'a quib'añ. Malaj junoc mach ol techaj jun c'ual chi' yuuj, xchi eb'.

7

A eb' israel ix och sello d'ay

¹ Ix lajvi chi', ix vilani, ay chañvañ ángel liñjab'ec' d'a junjun yesquinail yolyib'añq'uinal tic. Syamoch vaan chañe' ic' eb' tz'ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' mañxalaj ic' ix ec' d'a sat luum yed' d'a yib'añ a' mar. Mañxa val junoc te te' ix ib'xi. ² Ix vilani, ix javi junxo ángel b'aj sjavi c'u. Yed'nac jun sello yic Dios pitzan. Te chañ ix avaj d'a chañvañ

eb' ángel chi'. Aton eb' chařvař chi' ac'b'il spoder yixtan sat luum tic yed' a' mar. Ix yalan d'a eb' icha tic:

³—Manto eyixtejb'at tastac ay d'a sat luum, tastac ay d'a yol a' mar yed' te te', masanto ol cac'och sello d'a snařal sat eb' tz'ac'an servil co Diosal, xchi d'a eb'.

⁴Axo ix vab'ani, a eb' ix och sello chi' d'ay, ay 144 mil sb'isul eb'. A eb' chi', vetisraelal eb'. Ayřej eb' d'a junjun macař iřtilal. ⁵⁻⁸Ay 12 mil eb' d'a junjun iřtilal ix och sello d'ay: Aton eb' yic Judá, eb' yic Rubén, eb' yic Gad, eb' yic Aser, eb' yic Neftalí, eb' yic Manasés, eb' yic Simeón, eb' yic Leví, eb' yic Isacar, eb' yic Zabulón, eb' yic José yed' eb' yic Benjamín.

Eb' anima sacsac spichul

⁹Ix lajvi chi' ix vilani, mařixo jantacoc anima ayec' d'a yichař Dios b'aj c'ojanemi yed' d'a yichař jun Calnel sb'i. A eb' chi', cotnac eb' d'a junjun nación, d'a junjun iřtilal, d'a junjun chořab' yed' d'a junjun ti'al. Mařixo jantacoc sb'isul eb'. Te sacřej spichul junjun eb'. Yed'nacq'ue xil yapac' junjun eb'. ¹⁰Ix laj yalan eb' smasanil icha tic:

A co colnab'il, scot d'a co Diosal c'ojanem d'a sc'ojnub' yed' d'a jun Calnel sb'i chi', xchi eb'.

¹¹Axo eb' ángel smasanil, liřjab'ec' eb'. Oyanpaxoch eb' d'a jun c'ojnub' chi' yed' eb' ichamtac vinac yed' pax chařvař eb' querubín. Ix em cumnaj eb' d'a sat luum d'a yichař Dios b'aj c'ojanem chi', ix yac'anem sb'a eb' d'ay. ¹²Ix yalan eb' icha tic:

Ujocab'i. Alchajocab' vach' lolonel d'a Dios d'a masanil q'uinal. Alchajocab'i to a Dios te ay stziquiquial, te jelan paxi. Smojton val tz'ac'ji yuj diosal d'ay. Te nivan yelc'ochi, te b'inajnac, te ay pax spoder. Ujocab'i, xchi eb'.

¹³Ix lajvi chi' ay jun icham vinac ix alan d'ayin:

—¿Mach eb' sacsac spichul tic tza na'a? ¿B'ajtil cotnac eb' tza na'a? xchi d'ayin.

¹⁴—Mamin, a ach ojtac. Xal in tic, mař vojtcoc, xin chi d'ay.

Yuj chi' ix yalanxi d'ayin:

—Aton eb' tic ec'nac val d'a jun nivan yaelal. Ix ic'jiel smul eb' yuj schiq'uil jun Calnel sb'i. Ichato ix juc'ji spichul eb', te sac ix ajcan yuj schiq'uil chi'.

¹⁵Yuj chi' ayec' eb' d'a yichař Dios d'a scajnub'. D'a c'ual d'ac'val syac' servil eb' ta'. Axo jun c'ojanem d'a sc'ojnub' chi', a tz'ilan eb' yujto ayřejec' yed' eb'.

¹⁶Mařixo ol yac'laj vejel, ma taquiřtial eb'. Mařixo ol tz'a eb' yuj yoc c'u. Mařxa c'ac' ol yab' eb'.

¹⁷Yujto a jun Calnel sb'i ayec' d'a snařal jun despacho, a' stařvan eb' icha junoc tařvum calnel. A' tz'ic' anb'at eb' d'a jun a' yic q'uinal d'a junelřej. Axo Dios ol sucanel yal sat eb' smasanil, xchi d'ayin.

8

A jun yuquil spixul

¹Ayic ix sřic'anel jun yuquil spixul ch'ař uum jun Calnel sb'i chi', ay am nařaloc hora ix tz'inc'aj masanil tas d'a satchař. ²Axo ix vilani, liřanec' ucvař ángel d'a yichař Dios. Ix ac'ji strompeta junjun eb'. ³Ix lajvi chi', ix ja junxo ángel yed'nac jun schaynub' yic incienso nab'a oro. Ix och liřan d'a yichař jun altar nab'a oro, ajun slesal eb' yicxo Dios yed'oc. Nivan

jun suc'uq'ui sjab' ix ac'ji d'ay yic sñusantz'a d'a yib'arı jun altar ayec' d'a yichař Dios b'aj c'ojanem chi'. Ayic ix b'at numumoc stab'il jun suc'uq'ui sjab' chi', ix b'atpax slesal eb' yicxo Dios chi' yed'oc. ⁴A d'a yol sc'ab' jun ángel chi' ix q'ue numumoc stab'il jun suc'uq'ui sjab' chi' yed' slesal eb' yicxo Dios d'a yichař. ⁵Ix lajvi chi' b'ian, ix yac'an b'ud'joc schaynub' chi' d'a te' tzac'ac' ayq'ue d'a yib'arı jun altar chi'. Ix spoc'anem d'a sat luum. Ix lajvi chi', ix och ijan sñilili sc'arı c'u yed' juntzařxo tas ix laj řilili. Ix laj ec'pax copoljoc leb'lon. Ix ec' pax jun quixcab'.

Ix puji juntzař q'uen trompeta

⁶Axo eb' ángel yucvařil, ix yac' lista sb'a junjun eb' yic spu'an strompeta.

⁷Axo ix spu'an yic jun b'ab'el ángel chi', yed'řej chi' ix secchajcot q'uen sach'at yed' c'ac' calan yaj yed' chic' d'a sat luum tic. Yuj chi' quen mař nařaloc ix tz'ab'ati. Ařejtona' te te' smasanil, quen mař nařaloc te' ix laj tz'ab'ati. Axo ař ař c'ultac, ix stz'ab'at ař smasanil.

⁸Axo ix spu'an yic jun schab'il ángel chi', yed'řej chi' ix yumchajb'at jun icha nivan vitz ayoch sc'ac'al d'a yol a' mar. Yuj chi' quen mař nařaloc a' mar chi' ix och chic'al. ⁹Axo noc' noc' ay d'a yol a', quen mař nařaloc noc' ix chami. Yed' juntzař barco, quen mař nařaloc ix lajvieli.

¹⁰Axo ix spu'an yic jun yoxil ángel chi', yed'řej chi' ix emta jun nivan c'anal. Ix q'ue copnaj yoc icha c'ac'. Jab'xořej mař nařaloc a' nivac a' yed' sjaj a' b'ajtil ix laj emi. ¹¹A jun c'anal chi', scuch Ixaj. A juntzař a a' b'aj ix laj em chi', lajan ix aj a' icha ař ixaj. Tzijtum anima ix cham yuj a', yujto te c'a' ix aj a'.

¹²Axo ix spu'an yic jun schařil ángel chi', yed'řej chi' quen mař nařaloc ix aj yixtax c'u, q'uen uj yed' q'uen c'anal. Quen mař nařaloc ix aj sq'uic'b'ieli. Yuj chi' junjun c'u, junjun ac'val, quen mař nařaloc ix aj sq'uic'b'ib'at q'uinal.

¹³Ix lajvi chi', ix vilani, ay jun ángel tz'ec' jeřeřioc d'a nařal chaař. Ix vab'ani, te chaař ix avaji:

—Ay, Ay, Ay. Ob'iltac eb' anima d'a yolyib'arıq'uinal, yujto ayic ol spu'an strompeta oxvařxo eb' ángel, oxeto nivac yaelal ol javoc, xchi.

9

¹Axo ix spu'an yic jun yoil ángel chi', yed'řej chi' ix vilani, ay jun c'anal ix cot d'a satchaař, ix emul d'a sat luum tic. Ix ac'ji sllaveal jun xab' olan d'ay. ²Elařchamel ix sjac jun olan chi'. Axo ta' ix q'ueul jun nivan tab' icha stab'il junoc nivan horno. Ix te q'uic'b'iel yoc c'u yuj jun tab' chi'. ³Axo d'a scal jun tab' chi', ix elta noc' c'ulub'. A noc' chi' mařxo b'ischajb'enoc noc'. Ix laj pucaxb'at noc' d'a yolyib'arıq'uinal tic, ix ac'ji spoder noc' schivaj icha schivaj noc' sinaan. ⁴Ix alji d'a noc' to max slajel-laj ařc'ultac noc' ay d'a yolyib'arıq'uinal tic. Toxon malaj junoc te te' syal syaman noc'. Ařej val eb' anima malaj sello Dios d'a snařal sat, ařej eb' ix chiji yuj noc'. ⁵Maj chajilaj smilcham anima chi' noc', palta oye' ujal ix ac'ji yic tz'ac'jioch syaelal eb' yuj noc'. A jun yaelal syac' noc' chi', icha val syail schivaj noc' sinaan. ⁶A d'a jun tiempoal chi', ol laj sayec' eb' anima tas tz'aj schami, palta mař ol chaxlaj yuj eb', vach'chom ol snib'ej cham sb'a eb', palta mař ol chamlaj eb'.

⁷A noc' c'ulub' chi', lajan yilji noc' icha noc' chej lista yaj sb'at d'a oval. A d'a sjolom noc' ayq'ue jun icha corona oro. Axo sat noc', lajan yilji icha

sat anima. ⁸ Axo xil noc', lajan icha xil sjolom eb' ix ix. Axo pax ye noc', lajan icha ye noc' choj. ⁹ Ay jun ayoch d'a snivanil noc', lajan yilji icha sq'uen pichul eb' soldado. Axo sc'añ sc'axil noc', lajan icha sc'añ tzijtupal carreta yed' sc'añ yoc tzijtupal chej sñieranb'at carreta sb'at yac' oval. ¹⁰ Ay sjis noc' d'a sñe icha sjis noc' sinaan. A sjis noc' chi' syac'lab'ej yixtan eb' anima d'a oye' ujal chi'. ¹¹ Axo d'a jun xab' olan chi' ix q'ueta jun ángel. Aton yajal noc'. A jun chi', Abadón sb'i d'a ti' hebreo. Axo d'a ti' griego, Apolión sb'i. Syalelc'ochi, Satumeli.

¹² Ichaton chi' ix aj yec' jun b'ab'el yaelal, palta ayto val chab'xo ol javoc.

¹³ Axo ix spu'an yic jun svaquil ángel chi', yed'riej chi' ix vab'an yoch jun av d'a scal sñañal chañe' q'uen sch'aac jun altar nab'a oro ayec' d'a yichañ Dios. ¹⁴ A d'a jun av chi' ix alji d'a jun svaquil ángel chi':

—Tijel chañvañ ángel tzec'b'il d'a sti' a' nivan Éufrates, xchi d'ay.

¹⁵ Yuj chi' ix b'at stijel chañvañ ángel chi', yic sb'at eb' milojcham anima. Quenxoñej mañ nañaloc anima ix cham yuj eb' d'a sat luum tic. Chequelxo yaj yorail, sc'ual, yujal yed' yab'ilal yic tz'och eb' d'a milojcham anima chi'. ¹⁶ Axo ix vab'an sb'isul eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ chej chi', chab' ciento millón sb'isul eb'.

¹⁷ Icha d'a vayichal ix aj vilan noc' schej eb'. A sjolom noc' lajan yed' sjolom noc' choj. Axo eb' ayq'ue d'a yib'añ chej chi', ayoch q'ueen smaculoc sñi' sc'ool junjun eb', chacchac icha yilji sq'ue yoc te' c'ac', yaax, c'anc'an yilji q'ueen. Axo d'a yol sti' noc' chej chi', ix elta c'ac', tab' yed' azufre. ¹⁸ Axo eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, quenxoñej mañ nañaloc eb' ix cham yuj ox'e' yaelal ix elta d'a yol sti' noc' chi', aton c'ac', tab' yed' azufre. ¹⁹ Yujto a juntzañ noc' chi', ay spoder noc' yixtan anima d'a sti' yed' d'a sñe. A sñe noc' chi' lajan yed' noc' chan, ay sjolom, yuj chi' yed'oc syixtej anima chi' noc'.

²⁰ Palta axo eb' anima maj cham yuj juntzañ yaelal chi', mañ jab'oc ix sna sb'a eb', añaña' yac'anem sb'a eb' d'a tas b'ob'il yuuj. Maj yactej eb' yac'anem sb'a d'a eb' enemigo. Maj yactej eb' yac'anpaxem sb'a d'a juntzañ comon dios, aton juntzañ b'ob'il d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce, d'a q'uen q'ueen yed' pax d'a te te'. A juntzañ chi', max yil-laj, max yab'laj, max b'eylaj. ²¹ A d'a scal eb' anima chi', ay eb' mac'umcham anima, ay eb' ajb'aal, ay eb' ajmul, ay pax eb' elc'um. Palta max snalaj jab'oc sb'a eb' yuj smul chi'.

10

Ch'añ yune' uum yed' jun ángel

¹ Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel d'a satchaañ, te nivan spoder. Ix emta d'a yolyib'añq'uinal. Moyanoch jun asun d'ay, ichato a' ayoch spichuloc. Axo d'a sjolom, ayq'ue jun chacpan. Axo sat, toxoñej sveei icha yoc c'u. Axo yoc, lajan icha yoc c'ac' sq'ue ñilñonoc. ² Ay jun ch'añ yune' uum d'a yol sc'ab', jacan ch'añ. Axo jun yoc d'a svach' ix yaq'uem tec'tec' d'a sat a' mar. Axo sq'uexañ ix yaq'uem tec'tec' d'a sat luum. ³ Ix lajvi chi' ix avaji. Te chañ ix avaj icha yel yav noc' choj. Ayic ix avaj chi', uquel ix c'añ c'u ix loloni. ⁴ Ayic ix lajvi slolon jun c'u sc'añ chi' d'a yuquelal, ijan ix in tz'ib'ej tas ix vab' chi', palta ay jun ix lolonemta d'ayin d'a satchaañ:

—Ichñejoc'ba scan tas ix yal jun c'u uquel ix c'añ chi'. Mañ a tz'ib'ejcani, xchi d'ayin.

⁵ Axo jun ángel tec'teq'uem yoc d'a sat a' mar yed' d'a sat luum chi', ix yic'chaari svach'c'ab'. ⁶ Ayic ix loloni, ix sloc sb'i Dios pitzan d'a junelñej, aton jun b'oannac satchaari yed' sat luum, a' mar yed' masanil tas ay d'a junjun. Ix yalan jun ángel chi':

⁷ —Mañxo ol ec'laj tiempo yelc'och tas nab'ilcan yuj Dios. Ayic ol schanel yich jun yuquíl ángel spu'an strompeta, axo yelc'och tas nab'ilcan yuj chi', alb'ilxo yuuj d'a eb' yac'umal servil, aton eb' schecab', xchi jun ángel chi'.

⁸ A jun jaj ix vab' yoch d'a satchaari chi', ix lolonpax d'ayin junelxo:

—Ixíc. Ix b'at cha jun ch'ari yune' uum jacan, aton jun ch'ari ayec' d'a yol sc'ab' jun ángel tec'teq'uem yoc d'a sat a' mar yed' d'a sat luum, xchi.

⁹ Yuj chi' ix in b'at d'a jun ángel chi', ix in c'ananec' jun ch'ari uum chi' d'ay. Axo ix yalan d'ayin:

—Ina ch'ari tic. C'uxb'at ch'ari. Te chi' ol aj yol a ti' yuj ch'ari icha noc' yal chab', axo yol a c'ool, te c'a' ol aj yuj ch'ari, xchi d'ayin.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix in chaanec' ch'ari d'ay. Ix in c'uxan ch'ari. Chi' julinac yoche'och ch'ari d'a yol in ti' icha yal chab', palta axo yol in c'ool te c'a' ix aj yuj ch'ari. ¹¹ Ix lajvi chi', ix aljipax d'ayin:

—Yovalil ol al junelxo tastac ol ja d'a yib'ari juntzari anima, d'a yib'ari juntzari naci6n, d'a yib'ari junjun macari ti'al yed' d'a yib'ari eb' rey, xchi d'ayin.

11

A chavaari eb' testigo

¹ Ix ac'ji jun te' aj d'ayin, icha junoc echlab'. Ix lajvi chi', ix alji d'ayin:

—Ixíc, ix echtej stemplo Dios yed' jun altar. Tza b'isan eb' syal sb'a d'a Dios ayec' d'a yool. ² Axo yamaq'uul sti', mañ echtejlaj, yujto a jun chi', ac'b'ilxo d'a eb' mañ israeloc. ⁴² ujal ol stec'canem schoñab' Dios eb'. ³ A chavaari eb' in testigo, ol vac' yopisio eb' yalanel in lolonel d'a mil 260 c'ual. Ol yac'och jun spichul eb' ya sva'i, yic chequel to cusc'olal yaj eb', xchi.

⁴ A chavaari testigo chi', aton chab' snun te' olivo alb'ilcan yuj virñaj Zacarias yed' pax chab' b'achnub' candil ayec' d'a yichari Dios Yajalil yolyib'ariq'uinal tic. ⁵ Tato ay mach sgana yixtan eb', ol elta c'ac' d'a yol sti' eb'. Axo eb' schichonoch sc'ool d'a eb' chi', junelñej ol tz'ab'at eb' yuuj. Icha chi' ol aj scham masanil eb' sgana tz'ixtan eb'. ⁶ A eb' testigo chi', ay spoder eb' smacanoch vaan ñab', yic maxtzac yac'a', yach'an tz'ec' eb' yalél slolonel Dios. Ay pax spoder eb' yac'an meltzajoch a' chic'al. Syal yac'anoch yalñej tas yaelal eb' d'a yolyib'ariq'uinal tic, ato syala' jayel sgana eb' yac'anochi. ⁷ Palta ayic ol lajvoc yalanel slolonel Dios eb', a jun Noc' sb'i, aton jun ol q'ueul d'a yol jun xab' olan, a' ol b'at jucnaj d'a eb', ol yac'an oval yed' eb'. Ol yal yuj jun Noc' sb'i chi' smilancham eb'. ⁸ Axo snivanil eb' chavaari chi' ol can teljab' d'a yol scalleal jun nivan choñab', aton jun b'aj chamnac Cajal d'a te' culus. A jun choñab' chi', scuch Sodoma, scuchan pax Egipto, yic sch'oxo' tas yaji. ⁹ Nañal schaari c'ual mañxo jantacoc anima ol ilan snivanil eb', tzijtum choñab', tzijtum naci6n ol laj ilanoc. Ch'occh'oc ti'al syal junjun macari eb' anima chi'. Mañ ol chajoclaj mucjoc snivanil eb' chavaari chi' yuj eb'. ¹⁰ Ol laj q'uechaari eb' anima ay d'a yolyib'ariq'uinal yujto ix cham eb'. Ol laj yac'pax silab' eb' d'a scal anima chi'. Ol te q'uechaari eb' yujto ix ste

ab'ej syail eb' yuj eb' chavañ ix ec' yalel Slolonel Dios chi'. ¹¹ Palta a val slajvi nañal scharñil c'ual ol ac'jocxi pitzvoc eb' yuj Dios, ol q'uex liñan eb'. Ol te xiv jantac eb' ol ilanoc. ¹² Ol lajvoc chi' ol och jun av d'a satchaari. Te chaari ol yal d'a eb' chavañ chi':

—Q'ueañecot d'a satchaari tic, xcham d'a eb'.

Yuj chi' ol b'at eb' d'a scal jun asun d'a satchaari. Axo eb' ix chichonoch sc'ool chi' d'a eb', toxoñej ol och q'ueljab' eb'. ¹³ Junanto rato chi' ol ec' jun quixcab'. Te ov ol yutej sb'a. D'a jun nivan choñab' chi', a b'aj ay lajlajuñeoc pat, jun ol lañchajoc. Uque' pax mil anima ol cham yuuj. Axo juntzañxo eb' anima, ol te xiv chaari eb', yuj chi' ol yal eb' to te nivan yelc'och co Mam Dios aj satchaari.

¹⁴ Icha chi' ol aj yec'b'at jun schab'il yaelal, palta ayto val junxo ol ja d'a elañchamel.

A jun yuquil trompeta ix oq'ui

¹⁵ Axo ix spu'an strompeta jun yuquil ángel, ix och juntzañ av d'a satchaari. Te chaari ix alji:

A eb' yajal d'a yolyib'arñq'uinal, toxo ix can yopisio eb' d'a yol sc'ab' Dios Cajal yed' d'a yol sc'ab' Cristo, aton jun ac'b'il yopisio yuj Dios. A ol ac'an yajalil d'a masanil tiempo, xchi eb'.

¹⁶ Axo eb' 24 ichamtac vinac, c'ojjab'em eb' d'a junjun xila d'a yichari Dios, ix em cumjab' eb', ix yac'anem sb'a eb' d'a Dios chi'. ¹⁷ Ix yalan eb' icha tic:

Ach Dios Cajalil, masanil tas syal uuj. Ay ach ec' ticnaic, ay achtaxon eq'ui. Scac' yuj diosal d'ayach ach Cajalil, yujto ix a ch'oxo' to te nivan a poder ayic ix a chaanel yich ac'an mandar d'a yolyib'arñq'uinal.

¹⁸ A juntzañ naciòn, ix laj cot yoval, palta ix ja sc'ual ac'an syaelal. Ix ja pax stiempoal a ch'olb'itan tas yaj eb' chamnac. Ol ac'an spac d'a junjun eb' tzach ac'an servil, aton eb' tz'alanel a lolonel yed' eb' icxo yaji yed' pax eb' tzach c'anab'ajani. Vach'chom eb' nivac yelc'ochi, ma eb' malaj yelc'ochi ol ac'ñej spac d'a junjun eb'. Añeja', ix ja pax stiempoal a satanel eb' satanel lum luum, xchi eb'.

¹⁹ Ix lajvi chi', ix jacvi stemplo Dios d'a satchaari. Axo ta' ix checlaj scaxail strato Dios. Ix laj ec' copoljoc leb'lon, ay juntzañ tas ix laj c'aari, ix laj c'añ c'u, ix ec' pax jun quixcab', ix ja pax q'uen nivac sacb'at.

12

A jun ix ix yed' jun dragón

¹ Ix lajvi chi', ix checlaj jun yechel d'a satchaari te nivan yelc'ochi. Ay jun ix ix, a c'u ayoch spichuloc ix, axo q'uen uj ayoch sc'añoc yoc ix, aypaxq'ue lajchave' q'uen c'anal scronaoc ix. ² Yab'ix ix, ayxocot syail yune' ix. Ix el val yav ix, yujto sgana ix scolchaji. ³ Añejtona' d'a jun rato chi', ay junxo yechel ix checlaj d'a satchaari chi'. Ay jun nivan dragón chacchac. Uque' sjolom, lajuñe' sch'aac. Axo d'a junjun sjolom chi', ayq'ue scrona. ⁴ Quenxoñej mañ nañaloc q'uen c'anal ix sloccot yed' sñe d'a satchaari chi', ix syumanem d'a sat luum. Ix lajvi chi' ix c'och liñan d'a yichari ix yab'ix chi', yic schib'at jun unin chi' yalani, ayic ol ajoc. ⁵ Axo ix alji jun yune' ix chi', vinac unin. Aton jun chi' ol ac'an mandar masanil naciòn, ichato a jun q'uen c'ococh ol scha'a. Ato val yalji, ix ic'jib'at d'a

Dios b'aj ay sdespacho. ⁶ Axo jun ix ix chi', ix b'at ix elenal d'a tz'inan lum. Ata' ay jun lugar lista yaj yuj Dios. Mil 260 c'ual ix ac'ji va ix ta'.

⁷ Ix yamchajoch oval d'a satchaari. Ay jun sat angel scuch Miguel yed' eb' yetangelal, ix yac' oval eb' yed' jun dragon chi'. Añeja' jun dragon chi' yed' eb' yangel, ix yac'pax oval yed' eb'. ⁸ Palta maj yac'laj ganar jun dragon chi'. Yuj chi' marjalaj slugar eb' ix ac'chaj d'a satchaari chi'. ⁹ Ichaton chi' ix aj symchajcanel jun nivan dragon chi', aton jun yac'nacoch sb'a chanil d'a peca', aton viñ diablo, viñ Satanás. Aton viñ tz'ac'an musansatil masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal. A viñ chi', ix yumjicanemta viñ d'a yolyib'añq'uinal yed' eb' yangel.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun av d'a satchaari. Te chaari ix yala': A ticnaic ix checlajel jun colnab'il syac' co Diosal. Scheclaj spoder to Yajal yaji. Ix checlajpaxi to a Cristo Ac'b'il Yopisio yuuj, a ix ch'oxaneli to a' scuchb'an masanil. Yujto a viñ tz'ac'anoch d'a yib'añ eb' yicxo Dios, ix yumjicanel viñ. A viñ chi', d'a c'ual d'ac'val ix yac' sc'ool co Diosal viñ d'a spatic eb'. ¹¹ A eb' chi', ix yac' techaj eb', yujto yujñej eb' chamnac jun Calnel sb'i elnac schiq'uil. Ix yac' val ganar eb', yujto tec'an ix yutej val sb'a eb' yac'an testigoal sb'a yuuj. Mañ jab'oc ix xiv eb' schami, yujto tec'tec' ix yutej sb'a eb'. ¹² Yuj chi', ayocab' tzalajc'olal d'a satchaari yed' masanil eb' ayec' ta'. Palta te chuc eyic a ex ayex ec' d'a sat lum yed' ex tzex b'eyec' d'a sat a' mar. Yujto ix emc'och viñ diablo b'aj ayex ec' chi'. Te yoval viñ, yujto yojtac viñ to quenxoñej tiempo ayec' viñ.

¹³ Axo yic ix yilan viñ dragon chi' to ix yumjicancot eb' d'a yolyib'añq'uinal, ix b'at yac'lej yac'anoch yaelal d'a yib'añ jun ix ix aj yune' chi'. ¹⁴ Palta ix ac'jioch sc'axil ix te nivac, lajan yed' sc'axil noc' d'iv. Yuj chi' ix b'at jeteriñoc ix d'a slugar listaxo yaj d'a tz'inan lum, yic max yamchaj ix yuj jun Chan sb'i chi'. Ata' ix ac'ji va ix nañal schañil ab'il. ¹⁵ Axo jun Chan sb'i ayoch d'a spatic ix chi', ay val jun nivan a' ix elta d'a yol sti', sgana a jun a' chi' tzec' leman ix. ¹⁶ Palta axo lum lum ix colvaj yed' ix. Ix jacvi jun nivan xab' d'a lum. Axo ta' ix satcanem jun nivan a' chi'. ¹⁷ Ichato chi' b'ian, ix vach'cot yoval jun dragon chi' d'a ix. Yuj chi' ix b'at yac' oval yed' juntzañxo eb' yinñilal ix, aton eb' sc'anab'ajan tas syal schecnab'il Dios, eb' tec'an syutej yac'anoch spensar d'a slolonel Jesucristo. ¹⁸ Ix lajvi chi', ix aj tec'tec' jun dragon chi' d'a yarenail sti' a' mar.

13

A chavañ nivac noc'

¹ Ix vilani, ix q'ueta jun Noc' sb'i d'a yol a' mar. Uque' sjolom, lajuñe' sch'aac. Axo d'a junjun sch'ac chi', ayq'ue scorona. Axo d'a juntzañ sjolom chi', tz'ib'ab'ilocho junjun b'i sb'uchvaj d'a Dios. ² A jun Noc' sb'i chi', lajan yilji icha junoc noc' tz'ib'choj. Axo yoc, lajan icha yoc noc' oso. Axo sti', lajan icha sti' noc' choj. Axo jun dragon chi' ix yac' spoder d'ay. Ix och yajalil yuuj. Ix yac' jantac sb'inajnaquil d'ay. ³ Axo jun Noc' sb'i chi', ay jun sjolom lajvinac. Ichato chamnac jun sjolom chi' yuj yechen chi'. Palta ix b'oxi. Yuj chi', ix te sat val sc'ool eb' anima d'a masanil yolyib'añq'uinal yuuj. Ix yac'anoch sb'a eb' yed'oc. ⁴ Ix yaq'uem sb'a eb' d'a jun dragon chi', yujto ix yac'b'at sb'inajnaquil d'a jun Noc' sb'i chi'. Ix yac'anpaxem sb'a eb' d'a jun Noc' sb'i chi'. Ix laj yalan eb':

—¿Toc ay junocxo stzac'van d'a jun Noc' sb'i tic? ¿Tom ay junoc syal yac'an oval yed'oc? xchi eb'.

⁵ Ix chajipax lolon jun Noc' sb'i chi', yic syic'anchari sb'a, sb'uchvaj pax d'a Dios. 42 ujal ix chaji yac' yajalil. ⁶ Ix och ijan sb'uchvaj d'a Dios yed' d'a scajnuv'. Ix b'uchvajpax d'a jantac eb' cajan d'a satchaari. ⁷ Ix chajipax yac' oval yed' eb' yicxo Dios, masanto ix can eb' d'a yalari yuuj. Ix ac'ji yopisio yac'an mandar masanil anima d'a junjun choriab', d'a junjun naci6n, junjun iñtilal yed' d'a junjun ti'al, ix ac'ji mandar eb' yuuj. ⁸ Masanil eb' ay d'a yolyib'ariq'uinal ix yaqu'em sb'a d'a jun Noc' sb'i chi', aton eb' mari tz'ib'ab'iloccan sb'i d'a jun libro yic q'uinal yictax manto b'o yolyib'ariq'uinal. A jun libro chi', yic jun Calnel sb'i, aton jun ix miljichamoc.

⁹ Masanil eb' tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin eb' d'a juntzari tic.

¹⁰ A mach yic yaj yic'jib'at preso, ol ic'jocb'atoc. A mach yic yaj stecjicham d'a q'uen espada, a d'a q'uen ol chamoc.

Yuj chi' a ori yic oriño Dios, tec'anocab' scutej co b'a cab'an syail, scac'anpaxoch Dios d'a co c'ool.

¹¹ Ix lajvi chi' ix vilanxi, ay junxo Schab'il Noc' sb'i ix q'ueta d'a yol lum. A jun chi', chab' sch'aac icha sch'ac noc' calnel. Palta lajan slolon icha slolon junoc drag6n. ¹² A jun b'ab'el Noc' sb'i chi' ix ac'an masanil sb'inajnaquil d'a jun schab'il Noc' chi' yic tz'ac'ji servil yuuj. Ix yac'an pural masanil eb' anima d'a yolyib'ariq'uinal yic syac'anem sb'a eb' d'a jun b'ab'el Noc' sb'i chi', aton jun lajvinac jun sjolom, palta b'onacxi.

¹³ Ay juntzari milagro te nivan yelc'och ix sch'oxo'. Ato d'a satchari ix yic'cot jun c'ac' ix emul d'a yolyib'ariq'uinal yil eb' anima. ¹⁴ Ix chaji sch'ox juntzari milagro chi' d'a yichari jun b'ab'el Noc' sb'i chi'. Icha chi' ix aj smusan sat eb' anima ay d'a yolyib'ariq'uinal. Ix yalanxi d'a eb' to yovalil sb'o junoc yechel eb' d'a q'uen q'ueen, aton yechel jun b'ab'el Noc' sb'i chi', aton jun lajvinac yuj q'uen espada, palta arija' pitzan.

¹⁵ Axo jun schab'il Noc' sb'i chi', ix chaji yac'och spixan jun yechel chi'. Yuj chi' ix och ijan slolonq'uei, ix yalani to smiljicham masanil eb' max yaqu'em sb'a d'ay. ¹⁶ Ix yac'anpax pural masanil eb' anima to schaoch junoc yechel eb' d'a sc'ab' d'a svach', ma to d'a snañal sat. Vach'chom unin, ma icham anima, vach'chom b'eyum, ma meb'a, vach'chom yic sb'a, ma checab' yaji, ix laj och yechel junjun. ¹⁷ A jun yechel chi', aton sb'i jun Noc' sb'i chi', ma jun snumeroal sb'i. Axo eb' malaj jun yechel chi' d'ay, max chajilaj manvaj eb', ma schoñvaj eb'. ¹⁸ Tato ayex jelan ex, tato snachajel eyuuj, ol yal e naaneli tas syalelc'och jun snumeroal jun Noc' sb'i chi'. Yujto a jun n6mero chi' sch'oxan sb'i jun anima, aton 666.

14

A eb' sb'itan jun ac' b'it

¹ Ix lajvi chi' ix vilani, a jun Calnel sb'i, liñanec' d'a sjolom lum tzalan Sion. Ayec' pax 144 mil eb' anima yed'oc. Axo d'a snañal sat junjun eb', tz'ib'ab'ilocho sb'i jun Calnel sb'i chi' yed' sb'i Smam. ² Axo ix vab'ani, sc'añ juntzari tas d'a satchaari. Nilili sc'añ icha sc'añ a' nivac pajav. Arija' nilili sc'añxi c'u. A jun chi', ichato mari jantacoc anima van sonan yed' juntzari arpa. ³ Ay eb' sb'itan jun ac' b'it d'a yichari b'aj c'ojanem Dios yed' d'a yichari eb' chañvari querubin yed' pax d'a yichari eb' 24 ichamtac vinac. Malaj junoc mach syal sc'ayb'an jun b'it chi'. Arije eb'

144 mil colchajnaquel d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal, añej eb' syal sb'itani. ⁴ A eb' chi', maj saylaj yix eb'. Malaj b'aj ix och schucal eb'. Tzac'anřej och eb' yuj jun Calnel sb'i chi' d'a b'ajtac tz'eq'ui. Ix colchajel eb' d'a scal eb' anima. Yuj chi', lajan eb' icha junoc b'ab'el sat aval iñiat tz'ac'ji d'a Dios yed' d'a jun Calnel sb'i chi'. ⁵ Malaj juneloc ix yesej eb'. Malaj junoc schucal eb' ix ilchaji.

A tas ol yal oxvari eb' ángel

⁶ Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel jeñeri yec' d'a nañal satchaari. A jun vach' ab'ix ay d'a junelřej, a yed'nac yuj yalanel d'a scal eb' anima d'a junjun nación, d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal, vach'chom ch'oc'h'oc sti' eb'. ⁷ Te chaañ ix yal d'a eb' icha tic:

—Xivañec d'a Dios. Alec vach' lolonel d'ay, ujyto toxo ix ja stiempoal yic ol ex sch'olb'itej. Aq'uec em e b'a d'ay, ujyto a b'ojinac satchaari, sat luum, a' mar yed' juntzañ sjaj a a', xchi.

⁸ Ay pax junxo ángel tzac'an sja yuuj. Ix yalan icha tic:

—Toxo ix ac'ji ganar jun choñab' Babilonia. Nivan ton val yelc'ochi, palta ix can d'a yalañ. A jun chi' ix ac'an juvoquel masanil nación yuj smontan eb' anima yic syac'anem sb'a eb' d'a juntzañ comon dios malaj b'aj sc'anab'ajaxi, yuj chi' ichato ix em d'a ajmulal. Ichato ix laj och junjun nación uc'umañil yuuj, xchi.

⁹ Ix lajvi chi', ay pax junxo yoxil ángel tzac'an yuuj. Te chaañ ix yala':

—A eb' ix laj yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i yed' d'a yechel, aton eb' ix laj schaoch yechel d'a snañal sat, ma d'a sc'ab', ¹⁰ yovalil ol ja jun nivan yaelal d'a yib'añ eb' yuj Dios. Icha junoc vino ov, malaj jab'oc a a' ayb'at d'a scal, icha val chi' jun yoval sc'ool Dios ol javoc chi' d'a yib'añ eb'. Te ov sic'lab'il. Ol yab' val syail eb' d'a scal c'ac' yed' azufre d'a yichañ eb' yánel Dios yed' d'a yichañ eb' jun Calnel sb'i chi'. ¹¹ A jun b'aj ol yab' syail eb' chi', ol q'ue stab'il d'a junelřej, c'ual d'ac'val, mañxa b'ac'uiñ ol yic' yip eb'. A eb' ayec' ta', aton eb' slaj yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i yed' d'a yechel, eb' ix laj schaoch jun yechel sb'i d'ay, xchi jun ángel chi'.

¹² Yuj chi', a ex yic exxo Dios, a ex tze c'anab'ajej tas syal schecnab'il, tec'an val tzeyutej e b'a d'a scal syaelal. Tec'an tzeyutej eyac'anoch e c'ool d'a Jesús.

¹³ Ix lajvi chi' ix vab'ani, ix och jun av d'a satchaari. Ix yalan d'ayin:

—Tz'ib'ej junxo ol val tic: A ticnaic, te vach' yic mach ayoch d'a yol sc'ab' Cajal ayic ol chamoc.

Yel, icha tic ix yal Yespíritu Dios, ujyto ol yic' yip eb' d'a smunlajel. A jun icha uum b'aj tz'ib'ab'il tastac vach'il ix sc'ulej eb', ol c'och yed' eb' d'a satchaari chi', xchi jun av chi'.

Sic'nab'ilel eb' anima

¹⁴ Ix vilanxi, ay jun asun sacsac. Ay jun lajan val yilji icha anima c'ojanem d'a yib'añ jun asun chi'. Ayq'ue jun corona oro d'a sjolom, yed'nacpaxq'ue jun jochlab' trigo te jay ye. ¹⁵ Axo d'a yol stemplo Dios ix elta junxo ángel. Chaañ ix yal d'a jun c'ojanem d'a yib'añ jun asun chi' icha tic:

—Ac'lab'ej a jochlab' chi' yic tza molb'an eb' anima to vach'xo yaji, ujyto stiempoalxo smolchajq'ue vaan eb', xchi d'ay.

¹⁶ Elañchamel ix yac'och jun sjochlab' jun c'ojanem d'a yib'añ jun asun chi'. Ix laj sic'ancanq'ue vaan eb' anima icha yaj ixim trigo.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix elta junxo ángel d'a yol stemplo Dios ay d'a satchaari. Yed'nacpax junxo sjochlab' trigo, jay ye. ¹⁸ Ix elta pax junxo ángel b'aj ayoch jun altar. Aton jun chi' ay yopisio yac'an mandar jun c'ac'. Te chaari ix yal d'a junxo ángel yamb'il jun sjochlab' chi' yuu:

—Ac'och a jochlab' jay ye chi', yujto a juntzari uva d'a yolyib'ariq'uinal, te stiempxoxo, xchi.

¹⁹ Yuj chi', ix sjochoch sjochlab' jun ángel chi' d'a yolyib'ariq'uinal. Ix yic'anq'ue vaan juntzari uva chi' smasanil. Ix yac'anem d'a yol jun nivan tec'lab'el sat uva. A jun chi', syalelc'ochi, aton yoval sc'ool Dios ol cot d'a yib'ari eb' anima. ²⁰ A jun tec'lab'el yal sat uva chi', d'a stiel choñab' ay. Icha tz'aj stec'ji sat uva sic'lab'il, icha chi' ix utaj eb' anima chi'. Axo schiq'uil eb' ix eli, ix q'ue spimal masanto d'a schaaril yalari sti' noc' chej. Axo snajatil ix el yoc schiq'uil eb' chi', 72 legua. Icha val junoc nivan ñajab' ix ajq'uei.

15

A ucvari ángel yed' uque' yaelal

¹ Ix vilan junxo yechel te nivan yelc'och d'a satchaari. Ix te sat in c'ool vilani. Ay ucvari ángel ol ic'ancot uque' slajvub' yaelal. Yuj uque' yaelal chi' ol tz'acvoquelc'och yoval sc'ool Dios.

² Ix vilanpax jun icha a' mar yilji calan yaj yed' c'ac'. Axo d'a stz'ey jun chi' ay juntzari linjab' eq'ui, aton eb' ix stec'b'ej sb'a d'a yichari jun Noc' sb'i chi', maj yac'paxemlaj sb'a eb' d'a yechel. Maj schaochlaj snumeroal sb'i eb' d'ay. Van sonan eb' yed' juntzari yarpa ix ac'ji yuj Dios. ³ Ix sb'itan jun b'it eb' sb'itejnac viñaj Moisés, aton viñ schecab' Dios yed' pax jun b'it yic jun Canel sb'i. Icha tic syal jun b'it chi':

Ach Cajal, ach co Diosal, masanil tas syal uuj. Te nivan yelc'och masanil tas ix a c'ulej. Ste sat co c'ool quilani. Te yel, tojolñej pax a b'eyb'al, A ach sReyal ach junjun nación.

⁴ ¿Tocval ay junoc mach max xiv d'ayach Mamin? ¿Toc ay junoc mach max alan vach' lolonel d'ayach, yujto a achñej te vach' ach? Ol cot eb' anima d'a junjun nación, ol ul em cuman eb' d'ayach, yujto chequelxo yaji to te tojolñej tzutej a ch'olb'itan yaji, xchi eb'.

⁵ Ix lajvi chi' ix vilan sjacvi stemplo Dios d'a satchaari, aton scajnum' yic strato Dios. ⁶ Ata' ix elta ucvari eb' ángel ol ic'ancot uque' yaelal, junjun yic junjun eb'. Ayoch junjun saccac pichul yuj eb' te tziquiqui. Ay junjun tzec'ul nab'a oro ayoch d'a sñi' sc'ool junjun eb'. ⁷ Ay jun d'a scal eb' chañvari querubin chi' ix ac'an junjun uc'ab' nab'a oro d'a junjun eb' ángel chi'. A junjun uc'ab' ix ac'ji chi' d'a eb', b'ud'an d'a juntzari nivac yaelal yuj yoval sc'ool Dios, aton Dios ayñejec' d'a junelñej. ⁸ Ix te em numan tab' d'a yol stemplo Dios chi' yuj stab'il stziquiquial yed' spoder. Malaj junoc mach syal scomon och ta', masanto ix lajviec' uque' yaelal yed'nac eb' ángel chi' yucvariil.

16

A juntzari uc'ab' yic syaelal

¹ Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun av d'a templo chi'. Te chaari ix yal d'a eb' ángel chi'.

—Ixiquec, tze secanem yoval sc'ool Dios ayem d'a yol uque' uc'ab' chi' d'a yolyib'ariq'uinal, xchi.

² Yuj chi' ix b'at jun b'ab'el ángel, ix b'at secanem yol yuc'ab' chi' d'a sat lum luum smasanil. Axo masanil eb' b'aj ayoch snumeroal jun Noc' sb'i chi', aton eb' ix laj yaq'uem sb'a d'a yechel, ix laj q'ue juntzañ yab'il nivac mal te chuc mañxo jantacoc syail d'a snivanil eb'.

³ Ix lajvi chi', axo jun schab'il ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'añ a' mar. Axo a' mar chi', ix och a' chic'al icha schiq'uil junoc anima schami. Yuj chi' ix cham masanil tas ay d'a yol a'.

⁴ Ix lajvi chi', axo jun yoxil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'añ a' nivac a' yed' b'aj ay sjaj a a'. Yuj chi', ix och a' masanil chic'al.

⁵ Axo ix vab'an yalan jun ángel ix ixtanb'at a a' chi':

Mamin, ach Dios, a achñej ton vach' ach. Ay ach ec' ticnaic, ay achñej taxon eq'ui. Vach'ñej ix utej ac'an syaelal eb'. ⁶ Yujto a eb' anima ix laj mac'anelta schiq'uil eb' icxo yed' eb' ix alanel a lolonel, a chic' tzac' yuc' eb' ticnaic. Smoj ton icha chi' tzutej eb', xchi.

⁷ Axo ix vab'ani, ix alchajelta jun lolonel b'aj ay altar, ix yalan icha tic: Yel Mamin, ach Dios Cajal. Syalñej smasanil uuuj. Tojloñej ix utej ac'an syaelal eb' icha val d'a smojal, xchi.

⁸ Ix lajvi chi', axo jun schañil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a c'u. Yuj chi' ix ac'ji spoder c'u chi' sñusantz'a eb' anima yuj sc'ac'al.

⁹ Ix laj tz'a eb' anima yuuj sic'lab'il, palta añeja' maj snalaj sb'a eb'. Maj yaq'uemlaj sb'a eb' d'a Dios. Toñej ix b'ajvaj eb' d'ay, yujto A' tz'ac'ancot juntzañ yaelal chi'.

¹⁰ Ix lajvi chi', axo jun yoil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'añ sdespacho jun Noc' sb'i chi', yuj chi' ix te q'uc'b'iq'uinal d'a masanil yol smach'en. Axo eb' anima chi', ix ste cach'ej yac' eb' yab'an syail. ¹¹ Palta añeja' mañ jab'oc ix sna sb'a eb'. Toñej ix te q'uechaañ eb' sb'ajvaj d'a Dios aj satchañañ yuj juntzañ syaelal eb' yed' juntzañ yab'il ayq'ue d'a snivanil eb'.

¹² Ix lajvi chi', axo jun svaquil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'añ a' nivan Éufrates. Ix tupb'at a a' chi', taquirñorñinac ix ajcan smelemal a' yic sjacvi b'e b'aj ol ec'ta eb' yajal ol cot b'aj sja c'u.

¹³ Axo ix vilani, ayec' jun dragón yed' jun Noc' sb'i yed' jun ix stz'ac yac'och sb'a yalanel slolonel Dios. Axo d'a yol sti' junjun eb', ata' ix elta junjun espíritu chuc. Icha yilji noc' pajtza' yilji oxvañ espíritu chi'. ¹⁴ A juntzañ chi', aton yepíritu eb' enemigo, sch'ox juntzañ milagro eb'. Ix b'at eb' yac' smolb'ej sb'a masanil eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal, yic syac' oval eb' d'a jun c'ual nivan yelc'och yic Dios, aton Dios Masanil syal yuuj.

¹⁵ Ix yalan Cajal Jesús icha tic: Ab'ec nab'i, icha sc'och junoc elc'um, icha chi' ol aj in c'och lemnajoc. A ex maclab'il eyuuj, te vach' eyico'. Tzeyil val e b'a yed' e pichul, tato maay axo talaj tz'aji b'eran ex el d'a yichañ eb' anima smasanil. Ol eyac'an q'uixvelal e b'a, xchi. ¹⁶ Ix laj molchaj eb' nivac yajal yuj eb' espíritu chuc d'a jun lugar scuch Armagedón d'a ti' hebreo.

¹⁷ Ix lajvi chi', axo jun yuquil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a scal ic'. Axo ix elta jun lolonel d'a sdespacho Dios d'a yol templo, te chaañ ix yala': Toxo ix yic' sb'a, xchi.

¹⁸ Junanton rato chi', ix ec' copoljoc leb'lon. Ay pax juntzañ tas ix laj c'añi. Ix laj c'añ c'u. Ix ec' val jun nivan quixcab'. A jun quixcab' ix ec' chi', yictax ix pitzvi anima d'a yolyib'añq'uinal mantalaj b'aj ix ec' junoc icha

chi'. ¹⁹ Axo jun nivan choñab' scuch Babilonia, ox poj ix ajelc'ochi, axo masanil choñab' ay d'a yolyib'arñq'uinal, ix laj lañchaji. Ix najicot schucal Babilonia chi' yuj Dios. Ix yac'anb'at jun nivan yaelal d'a yib'arñ yuj yoval sc'ool. Ichato ix ac'ji vino te ov yuc' eb' yuj Dios. ²⁰ Masanil juntzañ lum lum oyquixtac ay d'a snañal a a' yed' masanil lum vitz, ix laj satem lum smasanil. ²¹ Ix emta juntzañ sach'at te nivac. Ay am junjunoc quintal yalil junjun. Ix laj b'ajvajq'ue eb' anima d'a Dios yuj juntzañ sach'at chi', yujto te nivan jun yaelal chi'.

17

A jun ix yajal ajmul

¹ Axo junoc eb' ucvañ ángel ay yuc'ab' chi', ix ja yal d'ayin icha tic: Cotañ ved'oc. Ol in ch'ox jun nivan yaelal d'ayach, aton jun ol em d'a yib'arñ jun ix yajal ajmul, jun ix c'ojanem d'a sat juntzañ a a'. ² A eb' nivac yajal d'a yolyib'arñq'uinal ix laj em eb' d'a ajmulal yed' ix smasanil. Axo eb' anima d'a yolyib'arñq'uinal ix laj juviel eb' yuj ix. Icha uc'umañ ix aj eb' yuj jun icha vino ix yac' ix d'a eb', aton yajmulal ix, xchi jun ángel chi' d'ayin.

³ Ix lajvi chi' ix sch'oxan junxo tas Yespíritu Dios d'ayin, ichato ix in yic'b'at jun ángel chi' d'a tz'inan luum. Axo ta' ix vil jun ix ix, ayq'ue d'a yib'arñ jun Noc' sb'i chacchac quilani. Axo d'a snivanil jun Noc' sb'i chi', tzijtum sb'i tz'ib'ab'ilocho. A juntzañ b'i chi' sb'uchvaj d'a Dios. Uque' sjolom Noc'. Lajuñe' sch'aac Noc'. ⁴ Axo spichul jun ix ix chi', q'uic'mutz'inac yed' chacchac. Tzijtum juntzañ q'uen q'ueen tziqiqui ayoch d'ay. Ay q'uen oro, q'uen perla yed' juntzañxo q'uen te caro stojol ayoch d'ay. Yed'nacq'ue jun vaso oro ix. B'ud'an jun vaso chi' yuj juntzañ tas yajb'entac d'a Dios yed' pax schucal yajmulal ix. ⁵ Axo d'a snañal sat ix, ata' ayoch jun sb'i ix c'ub'eltac yelc'ochi, aton jun tz'alan icha tic: Aton jun nivan Babilonia, snun eb' ix ajmul ix smasanil. Snun pax masanil chucal d'a yolyib'arñq'uinal, xchi. ⁶ Axo ix vilani, uc'umañ ix yuj schiq'uil eb' yicxo Dios, aton eb' milb'ilcham yuj ix, yujñej to ix yac' testigoal sb'a eb' yuj Jesús.

Ix te sat in c'ool vilan ix. ⁷ Yuj chi' ix yal jun ángel chi' d'ayin icha tic: ¿Tas yuj sat a c'ool ilan jun ix ix tic? Ol val d'ayach tas syalelc'och ix yed' jun scuch Noc' uque' sjolom, lajuñe' pax sch'aac b'aj ayq'ue ix d'a yib'arñ chi'. ⁸ A jun Noc' sb'i ix il tic, pecatax ayeq'ui, palta mañxo ayoquec'laj ticnaic. Palta ol q'uexul junelxo d'a yol jun xab' ayic manto b'at b'aj ol satel d'a junelñej. Axo eb' anima, aton eb' mañ tz'ib'ab'illoccan sb'i d'a jun libro yic q'uinal ayic manto b'o yolyib'arñq'uinal, ol sat val sc'ool eb' yilan jun Noc' sb'i chi', yujto vach'chom aytax ec' d'a pecatax chi', axo ticnaic mañxo ayoquec'laj, palta val yel ol jax junelxo.

⁹ A mach jelan, ol nachajel juntzañxo tic yuuj. A uque' sjolom jun Noc' sb'i chi', a uque' tzalan b'aj c'ojanem ix ajmul ix chi' syalelc'ochi. ¹⁰ Añejtona' uque' sjolom chi', a ucvañ nivac yajal syalpaxelc'ochi. Ovañ eb' yajal chi' toxo ix ec'b'ati. Ay jun aytooch yajalil ticnaic. Ayto pax junxo toto ol javoc. Ayic ol ja junxo chi', mañxo nivanoc tiempo ol yac' yajalil. ¹¹ Axo jun Noc' sb'i aytax ec' d'a pecatax chi', palta mañxo ayoquec'laj ticnaic, aton svajxaquil yajal, palta aton junoc eb' ucvañ chi'. Ol lajvoc chi', axo yaj sb'atcan b'aj ol satel d'a junelñej.

¹² Axo lajuñe' sch'aac jun Noc' sb'i chi', syalelc'ochi, a lajuñvañ anima toto ol och yajalil. Palta quenñej tiempo ol yac' yajalil eb' yed' jun Noc'

sb'i chi'. ¹³ A eb' lajuñvañ chi', ol scha sb'a spensar eb', ol yac'anb'at yopisio eb' d'a jun Noc' sb'i chi'. ¹⁴ Ol yac'lej eb' yac'an oval yed' jun Calnel sb'i, palta ol ac'joc ganar eb' yuuj. Yujto A' Yajal yaj d'a eb' yajal, Rey pax yaj d'a eb' rey. Axo eb' tzac'anoch yuuj, avtab'il eb' yuj Dios, sic'b'ilel eb' yuuj, aton eb' sc'anab'ajani, xchi jun ángel chi' d'ayin.

¹⁵ Ix lajvi chi', ix yalanpax d'ayin:

—A juntzañ a a' b'aj c'ojanem ix ajmul ix ix il chi', syalelc'ochi aton juntzañ choñab', juntzañ nación yed' eb' anima d'a junjun ch'occh'oc ti'al. ¹⁶ Axo lajuñe' sch'aac jun Noc' sb'i ix il chi', ol meltzajoch eb' ajc'olal d'a jun ix ajmul ix chi'. Ol yiq'uec' eb' masanil tas ay d'a ix. Ol elcan b'eran ix. Ol chijocb'at schib'ejal ix yuj eb'. Ol sñusantz'a eb'. ¹⁷ Yujto a Dios ix ac'an sc'ulej eb' d'a tas sgana. Yuj chi' junxoñej ix aj schaan sb'a spensar eb' yac'anb'at yopisio d'a jun Noc' sb'i chi' masanto ol elc'och tas alb'ilcan yuj Dios. ¹⁸ A jun ix ix, ix il chi', aton jun nivan choñab' tz'ac'an mandar eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal, xchi jun ángel chi' d'ayin.

18

Satnaquel choñab' Babilonia

¹ Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel ix cot d'a satchaari ix em d'a yolyib'añq'uinal. Te ay yopisio. Ix sacb'i yolyib'añq'uinal yuj stz-iqiquial. ² Te chaari ix yala':

Ix satel choñab' Babilonia. Malaj junocxo icha chi', palta ix lajvieli. Ix ochcan schoñab'oc eb' enemigo. Toxo ix ochcan scajñub'oc eb' espíritu chuc. Ix ochcan so'oc noc' much yajb'entac.

³ Yujto masanil nación ix och uc'umañil yuj svinoal te ov, aton yajmulal. Axo eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal, ix em eb' d'a ajmulal yed'oc. Axo masanil eb' choñvajum, ix och eb' ricoal yuuj, yujto mañox jantacoc tas ix sman eb' aj choñab' chi' yic syac'an sgana eb', xchi jun ángel chi'.

⁴ Ix lajvi chi', ix vab'an yoch junxo av d'a satchaari. Ix yalani: A exxo ex in choñab', elañec ta', yic vach' mañ ol ex och locan d'a masanil tas mañ vach'oc tz'el sc'ulani, yic mañ ol ex tz'ab'at eyab'an syail yed'oc.

⁵ Yujto a juntzañ smul chi', ix te molchaji, masanto ix q'ueul d'a satchaari, yuj chi' ix najicoc schucal chi' yuj Dios.

⁶ Icha ix yutej sb'a d'a juntzañxo, icha chi' tzeyutej eyac'an spac d'ay. Tz'acan tzeyutej eyac'an spac d'ay. A jun yuc'ab' ix yac'lab'ej yac'an d'a juntzañxo choñab', ec'alocab'to tzeyutej eyac'anxi d'ay.

⁷ Yujto ix yic'chaari sb'a sic'lab'il, añej d'a b'eyumal ix yac'och spensar, yuj chi' icha chi' tzeyutej eyac'anoch syaelal yed' scusc'olal. Ina to ix sna' icha tic: A in tic, reina in. C'ojan in em d'a in c'oñub'. Mañ in lajanoc icha junoc ix ix chamnac yetb'eyum. Malaj b'aq'uiri ol vil jab'oc syaelal, xchi.

⁸ Yuj chi', junñej c'ual ol aj sja yaelal d'a yib'añ, chamel, oq'uel yed' vejel. Ol ñusjoctz'a d'a scal c'ac', axo slajviel chi'. Icha chi' ol aj sja d'a yib'añ, yujto ol ch'olb'itaj yuj jun te nivan spoder, aton Dios Cajal, xchi jun av chi'.

⁹ A eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal, ix em eb' ajmulal yed' jun ix ix chi'. Locan eb' d'a sb'eyumal. Axo ol yilan eb' sq'ue stab'il stz'ai, ol laj

oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoc' yuj ix. ¹⁰ Najatto ol cotcan linjab' eb' yuj xivelal yuj jun yaelal chi'. Ol yalan eb' icha tic:

Ay..., ob'iltac jun nivan choñab' Babilonia tic. Te ay yip, te nivan yelc'ochi, palta d'a val jun rato ix ja syaelal, xchamxoñej eb'.

¹¹ Ol cus masanil eb' choñvajum yuuj, ol oc' eb' yujto mañxalaj mach ol manan schoñ eb' chi'. ¹² A tastac ix schoñ eb' d'ay: Aton q'uen oro, q'uen plata, juntzañ q'uen caro stojol, q'uen perla, juntzañ c'apac lino te vach' yed' c'apac sera, juntzañ c'apac q'uic'mutz'inac, masanil te te' suc'uq'ui sjab', masanil juntzañ tas sb'o yed' marfil, te te' te ay stojol, q'uen bronce, q'uen hierro yed' q'uen mármol. ¹³ Ay pax canela yed' juntzañxo sumumi svaji, ma yuc'ji yed' pax juntzañ suc'uq'ui sjab' sñusji, mirra yed' yal suc'uq'ui sjab'. Ay pax vino, yaceiteal te' olivo yed' juntzañ harina te vach' yed' ixim trigo. Ay noc' cuchum icatz, ay pax noc' calnel yed' noc' chej. Ay carreta. Ay pax eb' checab' yaji. Vach'chom anima eb', palta schoñjiel eb'. ¹⁴ Ol yal eb' choñvajum chi' yuj jun choñab' chi' icha tic:

A val masanil tas te nib'ab'il yuuj ix sateli. Masanil sb'eyumal yed' juntzañxo tas vach' ix laj satpaxel smasanil d'a junelñej, xchi eb'.

¹⁵ A eb' ix choñan juntzañ chi', aton eb' ix laj och b'eyumal d'a spatic jun choñab' chi', najatto ol cotcan eb' yuj xivelal yuj jun syaelal chi'. Ol laj oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui. ¹⁶ Ol laj yal eb' icha tic:

Ay..., ob'iltac val jun nivan choñab' tic. Lajan icha junoc ix ix a lino pichul ayoch yuuj. Ay q'uic'mutz'inac. Ay chacchac. Nab'a oro, q'uen q'ueen sveei ayoch d'ay. Aypaxoch juntzañxo q'uen q'ueen caro stojol yed' juntzañ perla.

¹⁷ Palta junñej rato ix lajviel masanil sb'eyumal jun choñab' chi', xcham eb'.

Masanil eb' yajal te' barco yed' eb' ayoch d'a yol te' yed' eb' smunlaj yed' syamc'ab'il te', aton masanil eb' smunlaj d'a a' mar, najatto ol cotcan eb' smasanil. ¹⁸ Ayic ol yilan eb' sq'ue stab'il jun choñab' chi' stz'ai, ol avaj chaañ eb': Malaj b'aj ay junoc choñab' stzac'van icha jun nivan choñab' tic, xcham eb'. ¹⁹ Ol laj slañanq'ue pococ eb' d'a sjolom yuj scusc'olal. Ol laj te oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui. Ol avaj chaañ eb':

Ay..., ob'iltac val jun nivan choñab' tic. Masanil eb' ay sbarco d'a a' mar, ix laj och eb' b'eyumal yuj masanil tastac ay d'ay, palta junñej rato ix lajvieli, xcham eb'.

²⁰ Ix vab'an yalchaji: Ex aj satchaari, tzalajañec yuj tas ix utaj jun choñab' tic, yed' ex schecab' Jesucristo yed' ex yalumalel slolonel Dios yed' ex yic exxo Dios e masanil, tzalajañec. Yujto icha ix ex yutej, icha chi' ix yutej Dios yac'an spac d'ay, xchi.

²¹ Ix lajvi chi', ay jun ángel te ay spider. Ix yic'anchañ jun nivan q'ueen, icha yaj suyan junoc q'uen smolinoal trigo. Ix syumanb'at jun q'uen chi' d'a yol a' mar. Ix yalani:

Añejtona', ichaton tic ol aj syumchajel jun nivan choñab' Babilonia. Mañxa b'aq'uiñ ol ilchaj junelxo.

²² Mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj eb' ac'um son, mañxo ol ab'chaj yoch junoc arpa, ma yoc' junoc te' amay, ma q'uen trompeta. Mañxalaj junoc mach ol munlaj ta'. Mañxa b'aj ol ab'chaj sc'añ junoc q'uen molino.

²³ Mañxalaj b'aj ol checlaj yoc junoc lámpara, mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj yoch junoc q'uiñ yic nupñajel. Icha chi' ol utaj jun choñab' chi'. A eb' choñvajum d'a yalañtata, te nivan yelc'och eb' d'a

yolyib'arıq'uinal. Ix ac'ji musansatil junjun nación yuj yajchumal jun choñab' chi'.

²⁴ A d'a jun choñab' chi', ata' ix ilchaj schiq'uıl eb' ix alanel slolonel Dios yed' schiq'uıl juntzarıxo eb' yıcxo Dios chi', yed' schiq'uıl masanıl eb' milb'ilcham d'a yolyib'arıq'uinal. Ol ochcan schiq'uıl eb' smasanıl d'a yib'arıñ jun choñab' chi', xchi jun ángel chi'.

19

¹ Ix lajvi chi', ix vab'ani ichato ix och sjaj jun nıvan rılarıñ anima d'a satchaarı. Te chaarı ix yal eb':

Aleluya. A co Diosal ix ac'an ganar. Te nıvan yelc'ochi, te ay spoder.

² Tojolrıñej ix yutej spensar sch'olb'ıtan yaj ıcha val d'a smojal. Yujto ix yac' syaelal jun ix yajal ajmulal chi', aton ix ix juanel eb' anima d'a yolyib'arıq'uinal yuj yajmulal. A Dios ix ac'anec' spac d'a jun ix chi', yujto ix miljicham eb' tz'ac'an servıl Dios chi' yuj ix, xchi eb'.

³ Ix lajvi chi', ix laj yalanxi eb':

Aleluya. Mañxa b'aq'uirıñ ol lajvoc sq'ue stab'il jun ix ajmul ix chi' stz'ai, xchi eb'.

⁴ Axo eb' ²⁴ ıchamtac vinac yed' eb' chařıvař querubın, ix em cuman eb' d'a yıcharı Dios. Ix yac'anem sb'a eb' d'ay, aton jun c'ojanem d'a sc'ojnub'. Ix yalan eb': Amén. Aleluya, xchi eb'.

⁵ Ix lajvi chi' ix vab'an yoch jun av b'aj ay sdespacho Dios, ix yalani: Masanıl ex tzeyac' servıl co Diosal, ex xıvnac ex d'ay, ex malaj eyelc'ochi yed' ex nivac eyelc'ochi, calec vach' lolonel d'ay, xchi eb'.

A q'uirıñ nupnajel yic jun Calnel sb'i

⁶ Axo ix vab'an junxo ıcha val yoch sjaj tzıjtımal anima. Nilili sc'añ sjaj eb' ıcha sc'añ sb'ey a' nivac a'. Icha sc'añ c'u te chaarı sc'añı, ıcha chi' sc'añ sjaj eb'. Ix yalan eb':

Aleluya. Yujto a Cajal co Diosal Masanıl Syal Yuuj ix el yich yac'an Yajalıl.

⁷ Tzoñ q'uechaarı. Ayocab' co tzalajc'olal. Calec vach' lolonel d'ay. Yujto ix c'och yorail yoch jun Calnel sb'i chi' d'a nupnajel. Axo ix ol och yetb'eyumoc, toxo ix yac' lista sb'a ix.

⁸ Toxo ix ac'ji yac'och jun pıchul te vach'. Te sac, sveei, xchi eb'.

(A jun spıchul sac chi', syalelc'ochi, a svach'il ix ac'ji d'a eb' yıcxo Dios.)

⁹ Ix yalanxi jun ángel chi' d'ayın: Tza tz'ıb'ej juntzarıñ ol val tic: A eb' avtab'il d'a jun q'uirıñ nupnajel yic jun Calnel sb'i chi', te vach' yic eb', ıcha chi' tzutej a tz'ıb'ani, xchi. Ix yalanxi d'ayın: A juntzarıñ lolonel tic, te yel tonı, yic ton Dios, xchi d'ayın.

¹⁰ Ix lajviñej chi', ix in em cuman d'a yıcharı jun ángel chi', yic svalan in b'a d'ay. Palta ix yalan d'ayın: Mañ utoc a b'a ıcha tic, yujto a in tic ed'oc, quetchecab'vumal co b'a yed' pax eb' yıcxo Dios tec'an syutej sb'a yac'an testigoal sb'a yuj Jesús. Añej val d'a Dios tzaq'uem a b'a. Yujto a yab'ıxal Jesús, a tz'ıptzitan eb' schecab' Dios, xchi.

A jun ayq'ue d'a yib'arıñ jun sacsac chej

¹¹ Axo ix vilanı, jacan satchaarı. Ix vilan jun chej sacsac. Axo jun ayq'ue d'a yib'arıñ, Tz'elrıñej C'och Tas Syala', ıcha chi' sb'i. Scuchanpax Yelrıñej. Yujto d'a stojalol sch'olb'ıtej yaj eb' anima, syac'anpax oval. ¹² Axo yol sat, lajan ıcha yoc te' c'ac'. Tzıjtım corona ayq'ue d'a sjolom. Ay jun b'i tz'ıb'ab'ıloch d'ay to añej val ojtannac. ¹³ Axo spıchul ayochi, ix b'orıchaj yuj chic'. Axo sb'i, aton Slolonel Dios. ¹⁴ Tzac'anoch eb' soldado aj

satchaari yuuj. Te vach' spichul eb' ayochi, te sacpax yilji. Malaj jab'oc miic ayoch d'ay. Ayq'ue eb' yib'ari junjun schejal sacsac quilani. ¹⁵ Axo d'a yol sti' jun b'aj tzac'anoch eb' chi', ayelta jun espada te jay ye, yic steclab'an d'a junjun naci6n. A ol och yajalil d'a eb' yed' jun sq'uen c'ococh. Icha stec'jiel yal sat te' uva, icha chi' ol aj yoch syaelal eb' yuuj. Ol ac'joc val syaelal eb' sic'lab'il yuj yoval sc'ool Dios, aton masanil tas syal yuuj. ¹⁶ Axo d'a spichul d'a sat xub' tz'ib'ab'ilocho jun sb'i tic: Sreyal eb' rey, Yajalil eb' yajal, xchi.

¹⁷ Axo ix vilani, ay jun 6ngel liñanec' d'a yib'ari yoc c'u. Te chaari ix yal d'a noc' much tz'ec' jeñeñoc d'a satchaari: Cotañec, ul molb'ejec e b'a yuj jun nivan vael ol yac' Dios. ¹⁸ Cotañec e chi schib'ejal eb' rey, eb' yajal soldado yed' eb' soldado jelan. Ol e chi schib'ejal noc' chej yed' schib'ejal eb' ayq'ue d'a yib'ari noc'. Ol e chiñej schib'ejal eb' smasanil, eb' yic sb'a, ma eb' checab' yaji, eb' malaj yelc'ochi, ma eb' nivac yelc'ochi, xchi d'a noc'.

¹⁹ Ix lajvi chi', ix vilani, ayec' jun Noc' sb'i chi'. Aypaxec' eb' rey yic yolyib'ariq'uinal yed' eb' soldado eb'. Ix laj smolb'an sb'a eb' smasanil yic syac'an oval eb' yed' jun ayq'ue d'a yib'ari chej yed' eb' soldado tzac'anoch yuuj chi'. ²⁰ Axo jun Noc' sb'i chi' ix b'ab'laj yamchaji. Ix yamchajpax junxo stz'ac yaloch sb'a schecab'oc Dios. Aton jun ch'oxjinac juntzari milagro d'a yichari Noc'. Yuj juntzari milagro chi' ix ac'ji musansatil eb' chajinacoch yechel jun Noc' sb'i chi' d'ay, eb' yac'naquem sb'a d'a jun yechel Noc' chi'. Aton eb' chavari tic pitzanto ix yumjib'at d'a yol jun c'ac' icha ñajab' sq'ue niñon yoc calan yaj yed' azufre. ²¹ Axo juntzariño, masanil eb' ix miljicham yed' jun espada ayelta d'a sti' jun ayq'ue d'a yib'ari chej chi'. Axo noc' much smasanil, ix laj b'ud'ji noc' yuj schib'ejal eb' chi'.

20

A jun mil ab'il

¹ Ix lajvi chi', ix vilani, ay jun 6ngel ix emta d'a satchaari. Yed'nac sllaveal jun xab' olan yed' jun nivan cadena. ² Ix syaman jun drag6n. A jun drag6n chi', aton jun yac'nacoch sb'a chanil d'a peca', aton jun scuch diablo, ma Satan6s. Mil ab'il ix tzec'chajcan yuj jun 6ngel chi'. ³ Ix yumjicanb'at d'a yol jun xab' chi'. Ix lajvi chi', ix macjican sti' jun xab' chi' yuj jun 6ngel chi'. Ix ochcan jun sello d'ay, yic max elta viñi Satan6s chi' yic vach' max yal yac'ji musansatil eb' anima d'a junjun naci6n yuuj, masanto ol tz'acvoc mil ab'il chi'. Ayic ol lajvoc mil ab'il chi', ol jacchajq'ueta viñi Satan6s chi' jab'ocxo tiempoal.

⁴ Axo ix vilani, ay juntzari c'ojnub'. Ata' c'ojjab'em juntzari eb' ac'b'il yopisio sch'olb'itan tas yaj eb' anima. Ix vilanxi spixan juntzari eb' tzezb'ilel sjolom, yujto yac'nac testigoal sb'a eb' yuj Jes6s, yalannacpaxel slolonel Dios eb'. Aton eb' chi' maj yaq'uemlaj sb'a d'a jun Noc' sb'i chi' yed' d'a jun yechel Noc' chi'. Maj schaochlaj snumeroal sb'i Noc' eb' d'a snañal sat, ma d'a sc'ab'. Axo ix vilani, ix pitzvixi eb', ix och eb' yajalil yed' Cristo mil ab'il. ⁵ A juntzari eb' tic ix b'ab'laj pitzvixi. Axo pax juntzariño eb' chamnac, majto pitzvocxilaj eb' masanto ix tz'acvi mil ab'il chi'. ⁶ Te vach' yic eb' ol b'ab'laj pitzvocxi, yujto yicñejton Dios yaj eb'. Mañalaj yalan yic jun schab'il chamel d'a yib'ari eb'. Ol ac'joc yopisio eb' yoch sacerdotéal d'a Dios yed' d'a Cristo. Mil ab'il ol yac' yajalil eb' yed'oc.

Ix ac'ji ganar viñ Satanás d'a junelñej

⁷ Ayic ol tz'acvoc mil ab'il chi', axo sjacvixiq'ueta viñ Satanás b'aj macancanem chi'. ⁸ Ol ac'joc musansatil eb' anima d'a masanil nación d'a yolyib'arñq'uinal yuj viñ. Ol ac'joc pax musansatil jun scuch Gog yed' jun scuch Magog yuj viñ, ol smolb'ancot eb' viñ yac' oval. Axo eb' soldado chi', te nivan sb'isul eb' icha val yarenail sti' a' mar. ⁹ Ayic ol b'at eb' yac' oval chi', ol macchajel sat lum luum yuj eb'. Ol c'och oyan eb' d'a jun slugar eb' yic Dios mach'ilxo yuuj, aton jun choñab' te xajan yuj Dios. Axo d'a satchaari ol emta jun c'ac' d'a yib'arñ eb' soldado chi'. Ol tz'ab'at eb' smasanil. ¹⁰ Axo viñ diablo, viñ ix ac'an musansatil eb' chi', ol yumjocanb'at viñ d'a yol jun c'ac' icha ñajab' sq'ue ñilñon yoc calan yaj yed' azufre, aton b'aj yumb'ilcanb'at jun Noc' sb'i chi' yed' jun stz'ac yalnacoch sb'a schecab'oc Dios. C'ual d'ac'val ol yab' syail eb' ta' d'a masanil tiempo.

Ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil

¹¹ Ix lajvi chi', ix vilan jun nivan c'ojnub' te sac, c'ojanem Dios ta'. Axo d'a yichari chi', ix satel yolyib'arñq'uinal yed' satchaari. Mañxa b'aj ix ilchaj jab'oc. ¹² Ix vil eb' chamnac smasanil, liñjab'ec' eb' d'a yichari Dios, eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi. Ix lajvi chi', ix jacvi juntzari ch'arñ libro. Ay junxo ch'arñ ix jacvi, aton ch'arñ yic q'uinal d'a junelñej. Ix ch'olb'itaj tastac yaj junjun eb' icha tas sc'ulej junjun, icha yaj pax stz'ib'chaj d'a juntzari ch'arñ libro chi'. ¹³ A a' mar, ix yac' entregar masanil eb' chamnac ayec' d'a yol a'. Icha pax chi' jun chamel yed' jun b'aj ayec' eb' chamnac, ix laj yac' entregar jantacñej eb' chamnac ayec' d'ay. Ix laj ch'olb'itaj yaj eb' smasanil, ato syala' tastac sc'ulejnac junjun eb'. ¹⁴ A jun chamel chi' yed' jun b'aj ayec' eb' chamnac, ix yumjicanb'at d'a scal jun c'ac' icha ñajab' sq'ue ñilñon yoc. Aton jun c'ac' chi' scuch schab'il chamel. ¹⁵ Masanil eb' mañ tz'ib'ab'iloc sb'i d'a jun ch'arñ libro yic q'uinal d'a junelñej chi', ix yumjicanb'at eb' d'a scal c'ac' chi'.

21

Jun ac' satchaari yed' jun ac' yolyib'arñq'uinal

¹ Ix lajvi chi', ix vilan jun ac' satchaari yed' jun ac' yolyib'arñq'uinal. Yujto a jun b'ab'el satchaari yed' jun b'ab'el yolyib'arñq'uinal, toxo ix sateli. Yed' a' mar, mañxalaj a'. ² A in Juan in tic, ix vil jun schoñab' Dios yicñej yaji, aton jun ac' Jerusalén. Ix el d'a yichari Dios d'a satchaari, ix emuli. Vach'xo yaj icha junoc ix ix vach'xo spichul ayochi, yujto vanxo sb'at d'a yetb'eyum. ³ Axo ix vab'an yoch jun av d'a satchaari, te chaari ix yala': Inai, a Dios ayec' yed' eb' anima ticnaic. A' ol canñej yed' eb'. Aton eb' chi' schoñab' yaji. A val lac'an Dios chi' ol cajnaj d'a scal eb', aton val jun sDiosal eb'. ⁴ Axo ol sucanel yal sat eb'. Ata' mañxalaj chamel, ma oq'uel, mañxalaj cusc'olal, mañxa paxlaj yaelal. Yujto a masanil tas ay d'a yalaari, toxo ix ec'b'ati, xchi.

⁵ A jun c'ojanem d'a sc'ojnub' ix alan icha tic: Inai, tzin b'o masanil tas ac'to, xchi. Ix yalanpax d'ayin: Tz'ib'ejcan juntzari van ab'an tic, yujto a juntzari lolonel tic, te yel. Smojton val ac'anoch yipoc a c'ool, xchi.

⁶ Ix lajvi chi' ix yalanpax d'ayin: Toxo ix yic' sb'a. A in tic, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi. Icha chab' letra A yed' Zeta, icha chi' vaji. A eb' stacji sti', ol vac' jun a a' tz'elta d'a sjaj tz'ac'an q'uinal d'a junelñej yuq'uej eb'. Nab'artej ol vac' a' d'a eb'. ⁷ A eb' tz'ac'an techajoc, ol scha

masanil juntzañ tic eb' d'ayin. Yujto a in tic, sDiosal in eb'. Axo eb', vuninal yaj eb'. ⁸ Palta ay eb' scomon xivi yed' eb' max yac'och sc'ool d'ayin, eb' chuc sc'ulej, eb' milumcham anima, eb' tz'em d'a ajmulal, eb' ajb'aal yed' eb' ajchum, eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon Dios yed' masanil eb' tz'esani, a d'a yol jun c'ac' icha rñajab' sq'ue rñlñon yoc calan yaj yed' azufre ol scha spac eb', aton jun schab'il chamel, xchi Dios.

Jun ac' Jerusalén

⁹ A junoc eb' ucvañ ángel ed'jinacq'ue uque' uc'ab' b'ud'an yuj juntzañ slajvub' yaelal ix alan d'ayin icha tic:

—Coñ ved'oc. Ol in ch'ox jun ix ix d'ayach, aton jun ix ol nupnaj yed' jun Calnel sb'i, xchi.

¹⁰ Ix lajvi chi' ix sch'oxan junxo tas Yespíritu Dios d'ayin, ichato ix in yic'b'at jun ángel chi' d'a jun jolom vitz te chaañ. Ata' ix sch'ox jun nivan choñab' Jerusalén d'ayin, aton jun yic Dios, van yemta d'a satchaañ d'a yichañ Dios. ¹¹ Toxoñej sveei jun choñab' chi' yuj stziquiquial Dios. Toxoñej scopopi icha junoc q'uen q'ueen caro stojol, icha q'uen jaspe. Lajan yilji icha q'uen nen, sc'axpajec' co sat d'a spatic. ¹² Axo d'a stitac jun choñab' chi' oyanoch smuroal te chaañ yajq'uei, lajchave' spuertail. Junjun ángel ayec' d'a junjun spuertail chi', tz'ib'ab' ilpaxoch sb'i lajchave' macañ eb' yitñilal Israel d'a junjun puerta chi'. ¹³ Ay oxo' puerta b'aj sjavi c'u, ay oxo' d'a svach', ay oxo' d'a sq'uexañ, ay pax oxo' b'aj tz'em c'u. ¹⁴ A smuroal chi', aycanem lajchave' nivac q'ueen yipumaloc. Axo d'a sat junjun q'uen q'ueen chi', tz'ib'ab' iloch sb'i lajchavañ schecab' jun Calnel sb'i chi'.

¹⁵ A jun ángel van slolon ved'oc chi' yed'nacq'ue jun ehlab' nab'a oro yic syechtej jun choñab' chi' yed' spuertail yed' pax smuroal. ¹⁶ A jun choñab' chi', lajanñej spac'ul scharñil. Ix yechtan jun ángel chi' yed' jun yechlab' chi'. Lajchave' mil estadio ix elc'och junjun spac'ul. Ichapax chi' sb'isul scharñil steel. ¹⁷ Ix lajvi chi', ix yechtan jun smuroal chi'. ¹⁴⁴ codos ix elc'ochi. A jun yechlab' jun ángel chi', lajan yed' yechlab' anima sc'ana'.

¹⁸ A smuroal chi', nab'a jaspe. A jun choñab' chi', nab'a oro, lajan yilji yed' q'uen nen sc'axpajec' co sat d'a spatic. ¹⁹ Axo juntzañ nivac q'ueen aycanem yipumaloc yich chi', tzijtum juntzañ q'uen q'ueen caro stojol ayoch yelavoc. A jun q'uen b'ab'el, nab'a jaspe q'ueen. Axo q'uen schab'il, nab'a zafiro q'ueen. Axo q'uen yoxil, nab'a ágata q'ueen. Axo q'uen scharñil, nab'a esmeralda q'ueen. ²⁰ Axo q'uen yoil, nab'a ónice q'ueen. Axo q'uen svaquil, nab'a cornalina q'ueen. Axo q'uen yuquil, nab'a crisólito q'ueen. Axo q'uen svajxaquil, nab'a berilo q'ueen. Axo q'uen sb'aluñil, nab'a topacio q'ueen. Axo q'uen slajuñil, nab'a crisoprasa q'ueen. Axo q'uen yuxluchil, nab'a jacinto q'ueen. Axo q'uen slajchavil, nab'a amatista q'ueen. ²¹ Axo spuertail, perlañej slajchavil. Junjun puerta junñej perlañil yaji. A scalleal jun choñab' chi', nab'a oro, icha yilji junoc nen sc'axpajec' co sat d'a spatic.

²² Maj vil-laj junoc stemplo Dios d'a jun choñab' chi', yujto a Dios Cajal Syal yuj Smasanil yed' jun Calnel sb'i chi' ayñejec' d'a jun choñab' chi'. ²³ A d'a jun choñab' chi', malaj tz'och yoc c'u, malaj pax tz'och yoc q'uen uj, yujto a Dios yed' jun Calnel sb'i tz'ac'an saquilq'uinal d'ay. ²⁴ Axo eb' anima d'a junjun nación, ol b'eyec' eb' d'a saquilq'uinal jun choñab' chi'. Ol laj ja eb' nivac yajal ta', ol laj yic'cot sb'eyumal eb'

yofrendaoc. ²⁵ Axo spuertail jun choñab' chi', mañxalaj b'aq'uiñ ol macchajoc, yujto c'ualilñej d'a masanil tiempo. Mañxalaj d'ac'valil. ²⁶ A eb' ol cot d'a junjun nación, ol laj yic'cot sb'eyumal eb' ta'. ²⁷ Malaj junoc chucal ol c'och d'a jun choñab' chi'. Malaj junoc eb' sc'ulan juntzañ tas q'uixvub'tac ol c'och ta'. Yed' eb' tz'esani, toton malaj junoc eb' ol c'och ta'. Añej eb' tz'ib'ab'il sb'i d'a jun libro yic q'uinal d'a junelñej, añej eb' ol c'ochoc. A jun libro chi', a jun Calnel sb'i ay yico'.

22

¹ Ix lajvi chi', axo jun ángel chi' ix ch'oxan jun nivan a' te yaax d'ayin. Aton jun a' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. Yaxd'urinac a' icha yilji cristal. A d'a sdespacho Dios yed' jun Calnel sb'i, ata' tz'elta a'. ² A d'a snañal scalleal jun choñab' chi', ata' tz'el yoc a'. Axo d'a stitac a', ay te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. A te' chi', lajchavel satan te' d'a jun ab'il. Junjun ujal satan te'. Axo xil te', a remeyo yaj d'a junjun nación. ³ Malaj junoc tas, malaj pax junoc mach ayoch scatab' Dios d'a yib'añ ol och ta'. A d'a jun choñab' chi', ata' ayec' sdespacho Dios yed' jun Calnel sb'i chi'. Axo masanil eb' tz'ac'an servil, ol laj yal sb'a eb' d'ay. ⁴ Ol yil-lajoch sat eb' yed'oc. Ol laj och sb'i d'a snañal sat eb'. ⁵ Ata', mañxalaj d'ac'valil. Axo eb' ol aj ta', mañxalaj tz'och junoc lámpara yuj eb'. Mañxalaj tz'och yoc c'u, yujto a Dios Cajal ol ac'an saquilq'uinal d'a eb'. Axo eb' chi', ol ochcan eb' yajalil d'a junelñej.

Toxo ol ja Jesucristo

⁶ Ix lajvi chi', ix yalan jun ángel chi' d'ayin: A juntzañ lolonel tic, yel ton val. Smojton val tzac'och yipoc a c'ool. A Cajal, aton Dios ac'jinac lolon eb' ix alanel slolonel. Aton checjinaccot jun yáñgel, ul yac'annac yojtaquejel eb' tz'ac'an servil, tas juntzañ ol ja d'a elañchamel, xchi.

⁷ Ix yalan Jesucristo: Toxo val ol in javoc. Te vach' yic eb' sc'anab'ajan tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro tic, yujto a Dios ix ac'an ojtacajeli tas syala', xchi.

⁸ A in Juan in tic ix vab'i, ix vilan juntzañ tic. Axo yic ix lajvi vab'ani yed' vilan juntzañ tic, ix in em cuman valan in b'a d'a jun ángel ix ac'an vojtaquejel chi'. ⁹ Palta ix yalan d'ayin: Mañ utoc a b'a icha tic, yujto a in tic ed'oc, quetchecab'vumal co b'a yed' pax eb' yicxo Dios ed'oc, aton eb' schecab' yed' jantacñej eb' sc'anab'ajan tas tz'ib'yajcan d'a jun libro tic. Añej d'a Dios tzaq'uem a b'a, xchi.

¹⁰ Ix yalanxi: Mañ a c'ub'ejel juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro yic Dios tic, yujto toxo ol elc'och tas syala'. ¹¹ A ticnaic, a eb' añeja' sc'ulan chucal, svach' c'ulejocab' chucal chi' eb'. Yed' eb' q'uixvub'tac sc'ulej, svach' c'ulejocab' eb'. Axo eb' vach' sc'ulej jun, svach' c'ulejocab' vach'il chi' eb'. Yed' eb' ayoch spensar d'a Dios, svach' aq'uejocab' och spensar eb' d'ay, xchi jun ángel chi'.

¹² Ix yalan Jesucristo: Ab'ec, toxo ol in jaxoc. Ved'nac spac yic junjun, ato syala' tas ix sc'ulej, xchi. ¹³ A in tic, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi. Icha yaj chab' letra A yed' Zeta vaji. A in b'ab'el in d'a masanil tastac, slajvub' in paxi.

¹⁴ A eb' tz'ic'jiel smul, ichato sjuc'jiel spichul eb', te vach' yic eb', yujto ay yalan yic eb' sloan sat te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. Ol yal yoch eb' d'a spuertail jun choñab' chi'. ¹⁵ Palta mañ ol ochlaj eb' sc'ulan chucal icha noc' tz'i', aton eb' ajb'aal, eb' ajchum, eb' tz'em d'a ajmulal,

eb' milumcham anima, eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios yed' jantacñej eb' ayoch spensar d'a juntzañ es, syesejñejpax eb'. Aton eb' tic mañ ol ochlaj.

¹⁶ A in Jesús in, ix in checb'at jun vángel yal juntzañ tic d'ayach, yic vach' ol laj aljoc d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. A in tic, yirñtil in can virñaj David. Lajan in icha q'uen nitc'anal, sveei, xchi.

¹⁷ A Yespíritu Dios yed' eb' ol och yetb'eyumoc jun Calnel sb'i, syal eb': Cotañ, xchi eb'. A eb' tz'ab'an tas syal jun Uum tic, yalocab'pax eb': Cotañ, xchiocab' eb'. A eb' stacji sti', tato sgana eb', cotocab' eb'. Yuc'ocab' jun a a' eb', aton a' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. Aton jun a' nab'añej tz'ac'ji.

¹⁸ A exxo e masanil tzeyab' tas syal jun Uum yic Dios tic, ol valb'at junxo tic d'ayex: Tato ay mach tz'ac'anoch xicul juntzañ tic, a juntzañ yaelal tz'ib'ab'il d'ay, ol yac'och Dios d'a yib'añ. ¹⁹ Tato ay mach ol ic'anel junoc tas tz'ib'ab'il d'a jun Uum yic Dios tic, axo Dios chi' ol ic'anel sderecho d'a te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej yed' d'a schoñab', aton juntzañ tic aycan yab'ixal d'a jun Uum tic.

²⁰ A jun ix alan juntzañ tic, ix yalxi: Val yel, toxo ol in jaxoc, xchi. Ichocab' ta'. Cotañ ach Cajal Jesús.

²¹ Yac'ocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex e masanil. Amén.

A Ch'añ Libro SALMOS

Salmos sb'i jun libro tic, syalelc'ochi to tz'och b'it yed' juntzañ yamc'ab' yic b'it ay sch'añal. Yuj chi' icha chi' ix sb'iejan jun libro tic. Himnario yaji, slibroal pax lesal yaji. Tzijtum eb' anima tz'ib'jinac jun libro tic, najtil tiempo yic'nac yic tz'ib'chajnac chi'.

C'ojanc'olal ajnac yil-lan sb'a juntzañ b'it chi'. Axo ix aji a' sc'an eb' israel yic sb'itan eb' ayic tz'och eb' ejmelal d'a Dios. Axo yic ix b'eyriej tiempo, ix och yed' juntzañxo libro ojtacab'il yuj eb' israel to a slolonel Dios tz'ib'ab'il d'ay.

A jun libro Salmo tic ch'occh'oc tastac ay d'ay: Ay b'it, ay aloj vach' lolonel d'a Dios, ay lesal yuj sc'anchaj scolval Dios, ay lesal yuj sc'anchaj nivanc'olal, ay b'it yic ac'oj yuj diosal yuj svach'c'olal Dios, ay pax lesal yuj sc'anchaj yaelal d'a yib'añ eb' ajc'ool. A juntzañ lesal tic ay b'aj junriej mach slesalvi yuj tas snib'ej d'a yol yico', ay pax juntzañxo lesal yuj eb' schoñab' Dios.

Ix yac' b'inaj jun libro Salmo tic Jesús. Tzijtum b'aj sb'inaj d'a yol ch'añ Nuevo Testamento. Sc'annac pax jun libro tic eb' b'ab'el creyente ayic sb'itan eb' d'a sculto, ayic yelnac yich Iglesia.

A jun libro tic oye' macañ yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a Salmo 1 masanto d'a 41. Schab'il macañ, tz'el yich d'a Salmo 42 masanto d'a 72. Yoxil macañ, tz'el yich d'a Salmo 73 masanto d'a 89. Schar'il macañ, tz'el yich d'a Salmo 90 masanto d'a 106. Yoil macañ, tz'el yich d'a Salmo 107 masanto d'a 150, aton d'a tic slajvican jun libro tic.

LIBRO 1

1

(SALMOS 1–41)

Eb' tojolyed' eb' chuc

- ¹ Te vach' yic eb' max c'anab'ajan tas syal eb' sc'ulan chucal, max b'at eb' d'a sb'e eb' mañ vach'oc sb'eyb'al, max yac'och sb'a eb' d'a scal eb' b'uchumtac d'a Dios.
- ² Palta d'a smasanil sc'ol eb' sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al Jehová, snaub'tañ eb' d'a c'ual d'ac'val.
- ³ Masanil tas sc'ulej eb', vach'ñej tz'aj yelc'ochi. Lajan yaj eb' icha junoc te te' ay d'a sti' a a', syac' sat te' d'a stiempoal, malaj b'aq'uirñ stacjiel xil te'.
- ⁴ Axo pax eb' chuc sb'eyb'al jun, mañ ichocta eb'. Lajan yaj eb' icha smatz'il ixim trigo tz'ic'jib'at yuj ic'.
- ⁵ Yuj chi' mañxo ol yal-laj scolan sb'a eb' chuc chi' ayic ol ch'olb'itaj eb' d'a yichañ eb' anima tojol sb'eyb'al.
- ⁶ Te xajan eb' anima tojol sb'eyb'al yuj Jehová. Axo eb' anima ayb'at d'a chucal, van sb'atcan eb' d'a syaelal.

2

A viñ rey sic'b'ilelyuj Jehová

- ¹ ¿Tas val yuj tz'el veq'uec'oc yav eb' ch'oc choñab'il sq'uechañ? ¿Tas val yuj slajtiej sb'a eb' d'a junoc tas mañ ol tzac'van eb' sb'oani?

- 2 A eb' viři rey yed' eb' yajal d'a juntzař chořab' chi', schichonoch sc'ool eb', junlajanxořej syutej slajtian sb'a eb' yoch ajc'olal d'a Jehová yed' d'a Viři Rey Sic'b'ilel yuuj.
- 3 Slaj yalan eb' icha tic: Quiq'uequel co b'a d'a yol sc'ab' Dios yic mařixalaj yalan yic d'ayoř, xchi eb'.
- 4 A Jehová Yajal d'a satchaari tořej szetzaj val eb' yuuj, sb'uchji eb' yuuj.
- 5 Scot yoval d'a eb', xib'taj eb' yuuj. Yed' yoval sc'ool ol yalan d'a eb' icha tic:
- 6 Toxo ix vac'och yopisio Viři Rey d'a tzalan Sion, aton jun tzalan sic'b'ilel vuuj, xcham Jehová chi'.
- 7 Axo Viři Rey Sic'b'ilel chi' tz'alani: Svalcanel tastac ix sna Jehová. Ix yal d'ayin: A d'a jun c'u tic, tzin ch'oxeli to Vuninal ach.
- 8 C'an d'ayin, ol vac'an juntzař nivac chořab' yed' masanil yolyib'ařiq'uinal tic d'ayach.
- 9 Ol ac' yajalil d'a yib'ař eb' yed' val a poder. Ol a satel eb' icha tz'aj smac'jipoj junoc lum chen d'a junoc q'uen c'ococh, xchi d'ayin, xchi Viři Uninab'il chi'.
- 10 A ticaic jun, ex sreyal, ex yajalil juntzař chořab', jelanocab' tzeyutej e pensar, scham val e c'ayb'an tas svala'.
- 11 Aq'uequem e b'a d'a Jehová d'a tzalajc'olal, ayocab' yelc'och d'a yol e sat.
- 12 Emnaquil tzeyutej pax e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool, yic max cot yoval d'ayex. Tato maay, ol ex satel yuuj, yujto elaričamel scot yoval. Te tzalajc'olal yic masanil eb' scol sb'a d'a Jehová.

3

A scolval Dios sc'anchaji

Sb'it jun tic viřtaj David ayic ix el viř elelal d'a viřtaj Absalón, aton yuninal.

- 1 Mamin Jehová, tziytum eb' anima ayoch ajc'olal d'ayin, tziytum eb' smeltzajoch vajc'ooloc.
- 2 Tziytum eb' tz'alani to mař ol in a colo'.
- 3 A achxo Mamin, in Columal ach, uuj tzin tzalaji. A ach tzac' in tec'anil.
- 4 A tzin avaj d'ayach, tzin a tac'vej d'a jun tzalan b'aj syal sb'a eb' anima d'ayach.
- 5 Tzin ec' jichan, tzin vayb'ati, te vach' tz'aj yel in vayař, yujto a ach tzin a tařvej.
- 6 Mař ol in xivlaj yuj jantac anima ac'um oval molaneq'ui, yuj eb' oyanec' d'a in patic vichař tic.
- 7 Mamin Jehová, ochař ved'oc. Ach in Diosal, colinřej. A ach ol a mac'poj sti' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Mařixalaj jab'oc ol elc'och spider eb' sc'ulan chucal chi'.
- 8 Mamin Jehová, a ačhton tzach colvajřej. Ac' a nivan vach'c'olal d'a quib'ař a oř a chořab' oř tic.

4

A Viři Cajal ayoch yipoc co c'ool

Ayic sb'itan jun b'it tic viři cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'ařal sc'anchaji. Sb'it jun tic viřtaj David.

- ¹ Ach in Diosal, a ach tza b'o yaj in lolonel, tac'vej in ayic tzin avaj d'ayach. Ayic ay in och d'a syaelal ix in a colani. Oc'ocab' a c'ool d'ayin ticnaic, ab' tas sval d'a in lesal tic.
- ² Ex vetanimail, ¿b'aq'uiñ ol eyactejan eyalan in pecal? ¿B'aq'uiñ ol eyactejan eyalan lolonel malaj yelc'ochi? ¿B'aq'uiñ ol eyactejan e sayan tas mañ yeloc?
- ³ Ab'ec, a Jehová ix sic'ancanel eb' anima ayoch spensar d'ay, yic vach' tz'och eb' yicoc. Ayic tzin avaj d'ay, stac'vi d'ayin.
- ⁴ Xivañec d'a Dios, yic mañxo ol och e mul. Ayic jichan ex eq'ui, a val yic te numan, tze b'eyc'olan e b'a.
- ⁵ Aq'uec och Jehová yipoc e c'ool, aq'uec e silab' d'ay icha val d'a smojal.
- ⁶ Tziztum eb' tz'alani: ¿Mach ol ch'oxan svach'il d'ayoñ? xchi eb'. Mamin Jehová, ch'ox a vach'c'olal d'ayoñ.
- ⁷ A ach ix ac'cot tzalajc'olal d'ayin, ec'to d'a yichañ tzalajc'olal eb' nivan tas syic' d'a smunlajel.
- ⁸ Malaj tas tzin na' ayic tzin ec' jichan, te junc'olal tzin vayi. Mamin Jehová, a ach ton ayach och ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin ic'ani.

5

Sc'anchaj scolval Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a flauta sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, cham val ab'an tas svala'. Ochañ q'uelan d'ayin ayic sja sic'son in c'ool.
- ² Scham val ab'ani a svalan in b'a d'ayach. In reyal ach, in Diosal ach, yuj chi' a d'ayach ol in lesalvoc.
- ³ Mamin Jehová, d'a junjun q'uiñib'alil tzin avaj d'ayach. A sq'uiñib'i svalan in b'a d'ayach, tzin tañvan a pactzitan d'ayin.
- ⁴ Val yel Mamin, malaj a gana d'a chucal, max yal-laj yaj eb' chuc d'a a tz'ey.
- ⁵ A eb' syic'chañ sb'a, mañ ol aj eb' d'a ichañ, max schalaj a c'ool eb' sc'ulan chucal.
- ⁶ Ol a satel eb' tz'esani. Tza chacancanel eb' ixtum anima yed' eb' milumcham anima.
- ⁷ A inxo ol in c'och d'a a cajnub' yuj a nivan vach'c'olal d'ayin. Ol val vach' lolonel d'ayach d'a emnaquil d'a a cajnub' icreñ yaji.
- ⁸ Mamin Jehová tojol ach toni, yuj chi' cuchb'ej in d'a a b'eal, checlitej a b'eal d'a vichañ yujñej eb' ajc'ool tzin maclani.
- ⁹ Malaj val lolonel yel syal eb', añej tas chuc sna eb'. Yuj tas syal eb' chi' sb'atcan eb' anima d'a chamel, syal vach' lolonel eb' d'a chab'satil.
- ¹⁰ Ach in Diosal, ac' val cot yaelal d'a yib'añ eb'. Cotocab' d'a yib'añ eb' yuj juntzañ chucal sna eb' d'a yib'añ eb' yetanimail. Yujto mañ jantacoc schucal eb', ic'canel eb' d'a scal a choñab', ina to spitej val sb'a eb' d'ayach.
- ¹¹ Axo pax masanil eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool jun, tzalajocab' sc'ool eb'. Elocab' yav eb' d'a tzalajc'olal d'a masanil tiempo, yujto tza colel eb'. A eb' tzach xajanani, tzalajocab' eb' uuj.
- ¹² Yujto a ach Jehová, tzac' a vach'c'olal d'a eb' vach' syutej sb'a. Tza colanel eb' yed' a vach'c'olal.

6

Lesal ayic ay nivan ilc'olal

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' vajxaque' sch'arıal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, mañ in a tumej yed' yoval a c'ool. Mañ ac' in yaelal ayic scot oval d'ayin.
- ² Mamin, oc'oc val a c'ool d'ayin, yujto mañxalaj vip svab'i. Mamin, ac'xi b'ox in c'ool yujto a in nivanil tic sluclon yuj mañ ipal.
- ³ Te somchajnac in c'ool. A achxo Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñ ol ach och ved'oc?
- ⁴ Mamin Jehová, ochañ val q'uelan d'ayin, colinel yed' val a nivan vach'c'olal.
- ⁵ ¿Tom ay mach olto ach naancotoc ayic toxo ix chami? Malaj junoc mach ol b'itan d'ayach d'a scal eb' yetchamnaquil chi'.
- ⁶ Ste el vip voq'ui. Mañ jantacoc voc' d'a junjun ac'val. Sch'ayxiel in c'arı jolom yuj yal in sat.
- ⁷ Maxtzac yal-laj vilani, yujto ix mal in sat voq'ui yujñej eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
- ⁸ Elañec d'a in tz'ey a ex to añej chucal tze c'ulej. Toxo ix yab' Jehová in sic'sic'an voq'ui.
- ⁹ Toxo ix yab' in tevi d'ay. Toxo ix scha in lesal.
- ¹⁰ A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol can eb' d'a q'uixvelal. Torñej ol somchaj-canel eb'. D'a junñej mutz'satil ol can eb' d'a q'uixvelc'olal.

7

Sc'anchaj b'eyc'olal d'a tojolal

Aton jun b'it tic ix sb'itej viñaj rey David d'a Jehová yuj tas ix yal viñaj Cus, yirtilal Benjamín d'a viñ.

- ¹ Mamin Jehová, ach in Diosal, a d'a yol a c'ab' van in sayan in colnab'il. Colinel d'a yol sc'ab' eb' tzin pechan b'eyec'oc.
- ² Tato maay, ol in scotac jecchitejb'at eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin, icha syutej schib'ej noc' choj, yujto mañxalaj mach ol yal in scolani.
- ³ Ach Jehová in Diosal, ¿tocval ix in c'ulej icha juntzañ tas syal eb' d'a in patic? ¿Tocval ay in mul d'a jun chi'?
- ⁴ Malaj b'aj chuc ix vutej in c'ool d'a eb' vach' syutej sc'ool d'ayin. Malaj b'aj ix vixtej viñ ayoch ajc'olal d'ayin vach'chom malaj in mul.
- ⁵ Tato ix vixtej viñ, yac'ocab' sgana viñ in spechan b'eyec'oc. In yamchajocab' yuj viñ, tzin stec'ub'tañan viñ masanto satel in b'inajnaquil.
- ⁶ Mamin Jehová, q'ueañ liñan yed' yoval a c'ool. Elañcot d'a yichañ yoval sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin. B'o yaj d'ayin icha val a gana d'a stojolal.
- ⁷ Ochocab' oyan juntzañ nación d'a ichañ, tza ch'olb'itan yaj eb' masanto d'a satchaañ b'aj ay a despacho.
- ⁸ Mamin Jehová, a achton ol a ch'olb'itej juntzañ nación. B'o yaj d'ayin icha val in vach' b'eyb'al yed' in tojolal.
- ⁹ Ach Dios te tojol, tzil spensar yed' tas tz'ec' d'a sc'ol junjun anima. C'ocb'ilxo Mamin, satocab'el eb' te chuc sb'eyb'al chi', tzac'anpax stec'anil eb' vach' sb'eyb'al.
- ¹⁰ A Dios in Cumal yaji, aton ec'to d'a yib'arı smasanil, a scolan eb' vach' spensar.

- 11 A Dios Juez tojol toni, yuj chi' aycot yoval d'a eb' chuc d'a junjun c'u.
 12 Tato max snalaj sb'a sc'ool eb', a Dios ol yac'och ye yespada. Vach'xo yaj sjul-lab' b'aj ol sjul eb'.
 13 Vanxo sq'ue sc'ac'al yol sjul-lab' chi'. Vach'xo yaj syamc'ab' to ol och chamel yuuj.
 14 Ilec'nab' val tas sna eb' chuc d'a eb' yetanimail, ańej ixtoj anima syac' eb'.
 15 Ichato sb'o jun olan eb' te jul yich yic syamchaj eb' yetanimail eb', palta a' eb' ol b'atcan d'a jun olan ix sb'o chi'.
 16 A schucal eb' comonńej sc'ulej, a ol cotcan d'a yib'ań eb'.
 17 Svac' yuj diosal d'a Jehová yuj stojolal. Tzin b'itej Dios ec'to d'a yib'ań smasanil.

8

A stziquiquial Dios yed' yopisio eb' anima

Sb'itaj jun b'it tic icha sjajil b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva. Sb'it jun tic vińaj David.

- 1 Mamin Jehová, Cajalil ach. Te b'inajnac ach, te nivan elc'och d'a sat lum tic. Icha pax chi' tz'aj yalchaj vach' lolonel d'ayach d'a satchaarı.
 2 A eb' unin yed' eb' tzato chuni tzac'lab'ej yic syalan ipalil eb', yic vach' tz'em numnaj eb' pit, eb' ajc'ool yajoch d'ayach.
 3 A val yic tzin q'ue q'uelan d'a satchaarı b'ob'il uuj, b'aj ay q'uen uj yed' q'uen c'anal a b'onac,
 4 tzin naan d'a yol vico': ¿Tas val jab'oc quelc'och a oń anima oń tic, yuj chi' tzoń a nacoti, tzoń a tańvan yuj co vach'iloc?
 5 Ejminac ix oń utejcan janic' d'a yichań eb' ángel ayic ix oń a b'oani, palta nivan quelc'och yuj copisio ix ac'a'.
 6 Ix ac' copisio d'a yib'ań tas ix a b'o'o. Ix ac'anoch masanil tastac b'ob'il uuj d'a yol co c'ab'.
 7 Ix ac'canoch masanil macańil noc' noc' d'a yol co c'ab': Noc' calnel, noc' vacax, noc' c'ultraquil noc',
 8 noc' much tz'ec' jeńeńoc d'a satchaarı, noc' chay ay d'a yol a' mar yed' masanil noc' tz'ec' d'a yol a' chi'.
 9 Mamin Jehová, Cajalil ach. Te b'inajnac ach, te nivan elc'och d'a sat lum tic.

9

Aloj vach' lolonel d'a Dios yuj svach'c'olal

Sb'itaj jun b'it tic icha sjajil b'it sb'itaji ayic tz'och chamel. Sb'it jun tic vińaj David.

- 1 Mamin Jehová, d'a smasanil in c'ool tzin nib'ej sval vach' lolonel d'ayach, svalanel yab'ixal masanil tastac satub'tac ix a c'ulej.
 2 Ach Dios, te ec' ach to d'a yib'ań smasanil, uuj val tzin avaj d'a nivan tzalajc'olal. In gana tzach in b'itej.
 3 D'a val ichań ix b'atcan eb' ayoch ajc'olal d'ayin lelel. Ix telvi eb', ix cham eb'.
 4 Yajal ach d'a stojolal. C'ojan ach em d'a a despacho, ix a b'oan yaj tas ix in c'an d'ayach.

- ⁵ Ix ac'an oval yed' juntzañ eb' ch'oc choñab'il. Ix ac' telvoc eb' sc'ulan chucal. Ix a sucsat sb'i eb' yic vach' maxtzac nachajcot eb' d'a b'aq'uiñ.
- ⁶ Toxo ix cham eb' ajc'ool, ix satel schoñab' eb' d'a junelñej. A ach ix a sateli, mañxalaj junoc ix cani, yic vach' maxtzac nachajcoti.
- ⁷ A achxo ach Jehová, toxonton rey ach d'a masanil tiempo. C'ojan ach em d'a a despacho yic tza ch'olb'itan eb' anima.
- ⁸ Ol a ch'olb'itej yolyib'añq'uinal tic d'a vach'il. Ol ach och yajalil d'a masanil choñab' d'a stojolal.
- ⁹ Ach Jehová, tza col eb' tz'ixtaji, tzac' yip eb' ayic ayoch eb' d'a nivac yaelal.
- ¹⁰ Mamin Jehová, yipc'olal aj yuj eb' ojtannac ach, yujto malaj b'aj tzachtejcan eb' ayic syalan sb'a eb' d'ayach.
- ¹¹ B'itanañec d'a Jehová Cajal d'a Sion, alec yab' eb' choñab' tastac ix sc'ulej.
- ¹² Mañ toñejoc tz'iljioch eb' milumcham anima yuj Dios, max b'atcanlaj satc'olal syaelal eb' ayoch d'a ilc'olal yuuj.
- ¹³ Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayin, il in emta, te ya tzin ec' yuj eb' tzin chacaneli. Colinel d'a chamel.
- ¹⁴ Ichato val chi' b'ian, ol valan vach' lolonel d'ayach d'a yichañ eb' anima d'a spuertail Jerusalén. Tzin tzalaji, yujto ix in a colcaneli.
- ¹⁵ A juntzañ ch'oc choñab'il chi', ix telviem eb' d'a yol jun olan ix sb'o'o. A yoc eb' syamchaj yuj ch'añ yaal ix yaq'uem chi'.
- ¹⁶ Ojtacab'il Jehová yujto tojol syutej spactzitan tas sc'ulej anima. Munil syic'cot yaelal eb' sc'ulan chucal d'a yib'añ.
- ¹⁷ A eb' sc'ulan chucal yed' eb' sb'atcan Dios satc'olal yuuj, ol b'atcan eb' d'a chamel.
- ¹⁸ Mañ masaniloch tiempo ol b'atcan eb' meb'a' satc'olal yuj Dios. Ol javoc sc'ual ol elc'och tastac ayoch yipoc sc'ool eb'.
- ¹⁹ Mamin Jehová, ch'oxel ipalil. Mocab' yic'chaañ sb'a eb' anima d'ayach. Ic'cot juntzañ choñab' d'a ichañ, tzac'an syaelal eb'.
- ²⁰ Ac'och eb' d'a xivc'olal. Ac' yojtaquejel eb' to animañej eb'.

10

Sc'anchaj scolval Dios

- ¹ Mamin Jehová, ¿tas yuj najat tzach elcani? ¿Tas yuj ichato tza c'ub'ejel a b'a ayic ay in och d'a syaelal?
- ² Syic'chaañ sb'a eb' sc'ulan chucal, tz'och eb' ajc'olal d'a eb' meb'a', palta munil a eb' ol can d'a yol ch'añ yaal ix sb'oem chi'.
- ³ A eb' sc'ulan chucal, syic'chaañ sb'a eb' yed' tas snib'ejochi. Syal vach' lolonel eb' d'a eb' snib'anoch smasanil tastac, axo d'ayach Mamin, toñej sb'uchvaj eb'.
- ⁴ A eb' chuc chi', max ach snalaj jab'oc eb' yuj yac'umtaquil. A snaan eb' to max il-laj tas van sc'ulan eb' chi'.
- ⁵ Vach'ñej tz'elc'och masanil tas sc'ulej eb' chi'. Malaj yelc'och jab'oc a c'ayb'ub'al d'a eb'. Malaj tz'och eb' yajc'ol eb' chi' d'ay.
- ⁶ Snaan eb' d'a yol yico' to malaj b'aq'uiñ ol telvoc eb'. Malaj b'aq'uiñ ol somchajeb' yalannaji.
- ⁷ Añej catab' lolonel syal eb', slaj yalan es eb' yed' tas syutej xib'tan eb' anima. Elarichamel slolon eb' yed' yoval sc'ool yed' chucal.

- 8 D'a stitac choñab' tz'em c'ojan eb' smaclan yila' mach tz'ec'ta. D'a elc'altac smilcham eb' malaj smul eb'. Ayñejoch sat eb' d'a eb' max uji scolan sb'a.
- 9 Icha noc' choj ayoch d'a yol sñaq'ueen, icha chi' syutej sb'a eb'. Sc'ub'ejel sb'a eb', smaclan eb' ilb'ajc'ool eb'. Stañvej val eb' janic' val ol yac' ganar eb'. Ayic syamchaj eb', tz'ic'jib'at eb' yuj eb'.
- 10 Tz'em votz'an eb', sq'ue jucnaj eb' icha noc' choj chi'. A eb' max yal-laj scolan sb'a d'a yol sc'ab' eb', syamchaj eb' yuj eb'.
- 11 A snaan eb' sc'ulan chucal chi' to sb'atcan satc'olal uuj. Macan a sat yalan eb', max ujilaj ilan snaan eb'.
- 12 Mamin Jehová, cotañ, ac' ip ac'an syaelal eb' sc'ulan chucal chi'. Mocab' sat a c'ool d'a eb' ayoch d'a cusc'olal.
- 13 ¿Tas yuj tza cha ach spatiquejel eb' sc'ulan chucal chi'? A snaan eb' to mañ ol a ch'olb'itejlaj yaj eb'.
- 14 A ach val tzil schucal eb'. A ach ix ila', yuj chi' ol ac' syaelal eb' icha val smojal, icha tas sc'ulej eb'. A d'ayach syal sb'a eb' max yal-laj scolan sb'a. A ach tzach colvaj d'a eb' unin mañxalaj smam.
- 15 Mac' q'uichaj sc'ab' eb' sc'ulan chucal chi'. Ac' yovalil chucal sc'ulej eb' chi'. Tz'acancab' tz'aj stupan smul eb' chi'.
- 16 Ach Jehová, Yajal ach d'a masanil tiempo. A eb' ch'oc choñab'il, ol iq'uel eb' d'a sat lum a luum.
- 17-18 Mamin Jehová, a ach ton val tzab' slesal eb' anima emnaquil, a ach ton val tzac' yip eb'. A ach ton val tzab' yalan sb'a eb' tz'ixtaji yed' eb' unin mañxalaj smam. A achton ol il tas ol ajcan eb' chuc chamelb'a yaji, yic vach' mañxo ol xib'tejlaj eb' emnaquil eb'.

11

A viñ Yajal yipc'olal yaji

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 A Jehová svac'och yipoc in c'ool, yuj chi' nab'añej tzeyal d'ayin: Ixic, c'ub'ejel a b'a d'a caltac te' icha syutej sb'a noc' much.
- 2 Ina val eb' viñ chuc, syac' lista sjul-lab' eb' viñ yic sjulvaji, ijanxocan eb' viñ yed' sjul-lab' chi'. D'a c'ub'eltac sjulji eb' anima vach' yuj eb' viñ.
- 3 Tato a eb' yajal axoñej chucal ay d'a spensar, ¿tasto val ol yutoc sb'a eb' vach' sb'eyb'al? xe chi d'ayin.
- 4 Palta ayec' Jehová d'a stemplo to añej ay yico'. A d'a satchaañ, ata' ay sdespacho, scham val sc'ool yilani, sch'olb'itan sb'eyb'al eb' anima.
- 5 A Jehová sch'olb'itan yaj eb' anima vach' yed' eb' chuc. Te yajb'ilel eb' anima comonñej smac'vaj yuuj.
- 6 A ol ac'anemta c'ac' icha val yax'ñab' yed' azufre ayoch sc'ac'al d'a yib'añ eb' chuc. Ol yac'anemta jun nivan ic' yic stacjuel masanil tas yuuj. A ol pactzitan d'a eb' anima, ato syala' tastac sc'ulej eb'.
- 7 A Jehová tojol toni, scham val sc'ool yed' tojola. Yuj chi', a eb' anima tojol sb'eyb'al, ol yil val Dios eb'.

12

Sc'anchaj scolval Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' vajxaque' sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, colorñ, yujto mañxalaj eb' ay elc'och d'a sat, van satel eb' tzach c'anab'ajan d'a scal eb' anima.
- ² Syesej eb' d'ay junjun. D'a chab'satil slolon eb' d'ay junjun yic slaj yixtan sb'a eb'.
- ³ Mamin Jehová, satcanel juntzañ anima ayoch d'a chab'satil chi' yed' eb' syic'chaañ sb'a.
- ⁴ Aton eb' tz'alani: Añej tato syal co loloni, c'ocb'ilñej chi'. A co ti' tic ol oñ colanoc. ¿Machto val ol yal oñ schecani? xchi eb'.
- ⁵ Axo Jehová tz'alani: Tz'ixtaj val eb' malaj tas syal yuuju. A eb' meb'a' tz'el yav eb' yuj syail. Yuj chi', yovalil ol in colcanel eb' stañvan in colval, xchi Jehová.
- ⁶ A tas yalnaccan Jehová te vach'ñej. Icha val q'uen plata sic'lab'il stz'ai, mañxalaj jab'oc smical, uquel sñusji d'a yol c'ac', icha chi' yaj tas yalnaccani.
- ⁷ Mamin Jehová, a ach ton val tzoñ a tañvej. Toxonton tzoñ a colñej d'a juntzañ anima tic.
- ⁸ Ayic schaan yab' chucal eb' anima, masanil b'aj tz'ic'jichañ eb' chuc chi'.

13

Sc'anchaj colval

Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñ val ol in a nacoti? ¿Tocval ol in b'atcan satc'olal uuj d'a masanil tiempo? ¿B'aq'uiñ val ol a ch'ox a vach'c'olal d'ayin?
- ² ¿Jantacto tiempo ol in te cus d'a junjun c'u? ¿Jantacto tiempo ay in ec' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool?
- ³ Mamin Jehová in Diosal, cotañ q'uelan d'ayin, tac'vañ d'ayin, ac' a vach'c'olal d'ayin, yic vach' mañ ol in pet chamoc,
- ⁴ yic mañ ol yal viñ ayoch ajc'olal d'ayin: Toxo ix vac' ganar, xchi talaj viñ. Malaj in gana stzalaj sc'ool viñ, tato tzin yac' ganar viñ.
- ⁵ A a vach'c'olal ayoch yipoc in c'ool, stzalajb'i in c'ool yuj a colval.
- ⁶ Mamin Jehová, tzach in b'itej yuj a vach'il d'ayin.

14

A schucalil eb' anima

(*Sal 53*)

Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ A eb' chuc spensar sna eb' to malaj Dios. Junlajanxorej ix aj sjuanel spensar eb'. Yelxo val te chuc sc'ulej eb'. Malaj mach sc'ulan vach'il.
- ² Ato d'a satchañ q'uelanemta Jehová d'a anima, yic syila' tato ay eb' syac'och spensar d'ay, yic sylpaxi tato naan yuj eb'.
- ³ A juntzañ b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxorej tz'aj sjuvib'at eb'. Malaj junoc mach b'oan vach' b'eyb'al. Toton malaj val junoc mach.
- ⁴ Icha val to malaj spensar eb' sc'ulan chucal chi'. A eb' chi' satanel eb' yetchoñab', icha val to svael eb' yaj eb', max yal-laj sb'a eb' d'a Jehová.
- ⁵ Ste ib'xi eb' yuj xivelal, yujto a Dios ayec' yed' eb' vach' sb'eyb'al.
- ⁶ Snib'ej eb' syixtejb'at tas nab'il yuj eb' emnaquil, palta a Jehová scolan eb' emnaquil chi'.

⁷ Comonoc a d'a tzalan Sion scot co colnab'il a oñ israel oñ tic. Ayic ol yac'anxi svach'c'olal Dios d'a quib'arı, ol tzalaj val co c'ool a oñ yĩntil oñ viñaj Jacob tic. Ol el lenaj ol quila'.

15

A tas snib'ej Dios d'a eb' anima

Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, ¿mach eb' syal scajnajec' d'a a cajnub'? ¿Mach pax eb' syal yaj ed' d'a jun tzalan b'aj syaq'uem sb'a anima d'ayach?
- ² Aton eb' vach' sb'eyb'al yed' eb' sb'oan tojolal, eb' arñej lolonel yel syal d'a smasanil sc'ool.
- ³ Eb' max naanq'ue esal lolonel, max yixtejlaj yamigo, max yal-laj specal eb' cajan d'a slac'anil.
- ⁴ Eb' spaticanel eb' paticab'ilel uuj, palta stzalaj sc'ool eb' yed' eb' ay elc'och d'a sat. Eb' max q'uexan tas syala', tz'elrñejc'och tas syal eb' chi', vach'chom scan eb' d'a yalañ yuuj.
- ⁵ Eb' tz'ac'an stumin majanil, palta max sc'anlaj yune' stumin eb' chi'. Eb' max schoñlaj sb'a d'a es testigoal d'a spatic eb' malaj smul. A eb' icha chi' sb'eyb'al, val yel malaj b'aq'uiñ ol ac'joc ganar eb'.

16

Lesalyic scac'och Dios yipoc co c'ool

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Ach in Diosal, tañvej in val, arñej d'ayach tzin col in b'a.
- ² Mamin Jehová, sval d'ayach to Vajal ach. Masanil vach'il ay d'ayin, a d'ayach scoti.
- ³ Te vach' yic eb' tzach c'anab'ajan d'a scal eb' a choñab'. In gana tzin aj d'a scal eb'.
- ⁴ Ol te q'uib'chaarı syaelal eb' sb'atcan d'a spatic junoc comon dios. Max vac'ochlaj in b'a vac'an schiq'uil noc' silab' yed' eb' d'a scomon dios chi'. Max val-laj in b'a d'a sdiosal eb' chi'.
- ⁵ Mamin Jehová, arñej d'ayach svic' masanil vach'il. A achton tzac' masanil tas snib'ej in c'ool. D'a yol a c'ab' ayec' in q'uinal.
- ⁶ A val b'aj ix echtejcan in mach'en, yelxo te vach'. Mañxo jantacoc svach'il tas ix ac'can chi' d'ayin.
- ⁷ Mamin Jehová, sval vach' lolonel d'ayach yujto a ach tzac' in razón, tza c'ayb'an pax in pensar d'ac'valil.
- ⁸ Masanil tiempo naan achrñej vuuj. Yujto ayachrñej ec' ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin ic'ani.
- ⁹ Yuj chi' ste tzalaj in c'ool tzin b'itani. Malaj tas tzin na'a, yujto tzach vac'och yipoc in c'ool.
- ¹⁰ Mañ ol in actejcanlaj d'a scal eb' chamnac, mañ ol a cha c'ab'at in nivanil tic, a in c'anab'ajum in tic d'ayach.
- ¹¹ Tzac' vojtaquejel sb'eal q'uinal, tzac'an tzalajb'oc in c'ool ayic ayinec' ed'oc. Ayñej tzalajc'olal d'a a tz'ey d'a masanil q'uinal.

17

C'anoj vach'c'olal d'a Dios

Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, ab' in lolonel te yel tic, cotañ q'uelan d'ayin ayic svalan in b'a d'ayach. Ac'cot tz'eyan a chiquin d'a in lesal tic, yujto mañ in c'ajanoc valan esal lolonel.
- ² A ach ton tzala' to malaj in mul, ojtac val to tojol in pensar.
- ³⁻⁴ Ojtac masanil tas tzin na'a, vach'chom d'ac'valil. Ix in a b'eyc'olej, palta malaj jab'oc chucal ix ilchaj uuj d'ayin. Toxo ix in na' to malaj tas chuc ol vala'. Icha syal a lolonel, najat ix in elcan d'a sb'eal eb' comonxořej smac'an eb' yetanimail.
- ⁵ Tec'tec' svutej in b'a in b'at d'a yol a b'e. Malaj b'aj ix in el b'esnaj d'ay.
- ⁶ Ach in Diosal, sval in b'a d'ayach, yujto tzab'řej tas svala'. Mamin ac'cot tz'eyan a chiquin d'ayin d'a tas sval tic.
- ⁷ A eb' sayanec' a colval, tza col eb' d'a eb' yajc'ool, tzin nib'ej to tza ch'ox a vach'c'olal d'ayin, aton juntzañ satub'tac.
- ⁸ Ya'ilej in, icha syutej junoc mach syailan yol sat, icha chi' tzin utej. C'ub'ej in el icha val syutej noc' caxlañ smoyanq'ue yune'.
- ⁹ Colinel d'a eb' chuc scot d'ayin. Colin d'a eb' milumcham anima tz'och oyan d'a in patic chi'.
- ¹⁰ Max oc'laj sc'ol eb' chuc chi' d'a eb' yetanimail, te ac'umtacrěj slolon eb'.
- ¹¹ Lac'an tzac'an eb' d'a in patic, ix oymaj eb' d'a in patic vichañ, toxořej stañvej eb' in yecan telvoc d'a sat luum.
- ¹² Lajan eb' icha junoc noc' choj votz'anemi, ayic tz'elta jucnaj noc' syam schib'ej.
- ¹³ Mamin Jehová, ochañ ved'oc, mac sat eb' ayoch ajc'olal d'ayin yic stelvi eb'. Ac'lab'ej q'uen espada tzin a colanel d'a yol sc'ab' eb' chuc chi'.
- ¹⁴ Mamin Jehová, colinel yed' a poder d'a yol sc'ab' eb' anima ařej tastac ay d'a yolyib'arñq'uinal tic sgana syic'cani. Ac'cot syaelal eb', jun yaelal yictaxon eb' yaji. Ochocab' locan eb' yuninal eb' yed' yixchiquin eb' yed'oc.
- ¹⁵ A inxo jun, yujto tojol in pensar, yuj chi' ol ach vila'. Ayic ol in pitzvocq'ue vaan, mañxalaj tas ol snib'ej in c'ool, yujto ol in tzalaj val d'a ichañ.

18

B'it ayic tz'ac'ji ganar eb' ajc'ool

- A viñaj David schecab' Jehová ix b'itan jun b'it tic d'a Jehová ayic ix colchajel viñ d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yed' d'a yol sc'ab' viñaj rey Saúl.
- ¹ Mamin Jehová, tzach in xajanej, a ach tzac' ipal d'ayin.
- ² Mamin Jehová, ichato ñaq'ueen aj d'ayin, ichato in cuartel aji, yujto in Columal ach. Ach in Diosal, a d'ayach scot vip, a d'ayach tzin col in b'a, in Tarivumal aji. In Columal ach, te ay a poder. Uuj max in yamchajlaj yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
- ³ Smojton val a b'itaji. Ayic svalan in b'a d'ayach, d'a val elañchamel tzin a colanel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol yajoch d'ayin.
- ⁴ A smay chamel ix oymaj d'a in patic. Mañ jantacoc yaelal ix javi d'a vib'añ yic tzin sateli.
- ⁵ A chamel, ichato toxo ix spixoch slasu d'ayin, ichato ix sb'o in yaalil b'aj ol in telvoc.

- 6 Mamin Jehová, ix val in b'a d'ayach ayic ayinec' d'a scal in somc'olal. Ach in Diosal, ix in c'an a colval. A d'a a templo ix ab' tas ix vala'. Ix c'och vav d'a a chiquin.
- 7 Ichato chi' ix ec' jun nivan quixcab'. Yelc'olal ix ib'xi yib' lum nivac vitz. Ix tzicub'tariñaj val yuj yoval a c'ool ach in Diosal.
- 8 Ichato ix elta tab' d'a yol a riñi', axo d'a yol a ti' ichato ix elta jun c'ac' te ov. Ichato ix elta tzipipoc tzac'ac' d'a yol a ti' chi'.
- 9 Ix a jac satchaari, ix ach emuli. Ayoch nivac q'uic'al asun d'a yalañ oc ayic ach emul chi'.
- 10 Ay ach q'ue d'a yib'ariñ jun querubín, ix ach b'at jeñeñoc, ix ach b'at b'achachoc d'a yib'ariñ ic'.
- 11 C'ub'an ach el b'aj te q'uic'q'uinal. Ix a c'ub'ejel a b'a d'a scal q'uic'al asun b'ud'jinaquel yuj a a'.
- 12 Ay c'ac' ix laj elta copnaj d'a ichaari icha val leb'lon. Ix cot sacb'at d'a scal asun yed' tzac'ac'.
- 13 Mamin Jehová, ec' achto d'a yib'ariñ smasanil, ix el av, icha val sc'ariñ c'u d'a satchaari. Ix cot sacb'at yed' tzac'ac'.
- 14 Ix ac'anb'at a jul-lab' chi', axo eb' ajc'ool ix saclemcanb'at eb' yuuj. Ix a julanb'at jun c'ac' tz'ec' copnaj d'a scal eb', ix pechchaj eb' yuuj.
- 15 Mamin Jehová, yuj schaarñil ix ach avaji, yuj pax jun ic' te ov ix aq'uelta, ix checlaj yich a' mar. Yuj pax chi' ix checlaj yich yolyib'ariñq'uinal tic.
- 16 Ach in Diosal, masanto d'a satchaari ix ac'cot a colval d'ayin, ichato ix in ic'q'ueta d'a yol jun a a' te jul yich.
- 17 Ix in a colan d'a eb' ajc'ool te ay yip, malaj tzin och d'a eb', yelxo val te tec'an eb' d'a vichariñ.
- 18 Ix och b'ulñaj eb' d'ayin ayic ay in och d'a ilc'olal, a achxo Jehová ix ach och ved'oc.
- 19 Ix in ic'anelta b'aj lod'an, ix in ac'ancanoch b'aj levan. Ix in a colo' yujto xajan in uuuj.
- 20 Mamin Jehová, ix ac' spac d'ayin, yujto tojol ix vutej in b'a. Ix ac' a vach'c'olal d'ayin, yujto malaj in mul,
- 21 yujto ix in c'anab'ajej a b'eyb'al. Ach in Diosal, maj in c'ulejlaj chucal yic svic'canel in b'a d'ayach.
- 22 Masanil a c'ayb'ub'al, naanñej vuuj, malaj b'aq'uiñiñ sb'at a lolonel satc'olal vuuj.
- 23 Vach'ñej in b'eyb'al d'a ichaari. Ix in ya'ilej in b'a yic max in b'at d'a chucal.
- 24 Yujñejton chi' ix ac' spac d'ayin yujto tojol svutej in b'a, malaj pax in mul d'a yol a sat ach Jehová.
- 25 Mamin, a eb' tzach c'anab'ajani, ol elc'och syal a lolonel d'a eb'. A eb' vach' spensar, vach' pax tzutej a pensar d'a eb'.
- 26 Vach' tzutej a b'a d'a eb' vach' sb'eyb'al, palta tza ch'ox a jelanil a tenanec' spensar eb' ixtum anima.
- 27 Tza col eb' emnaquil, axo eb' syic'chaariñ sb'a, tziq'uemta eb'.
- 28 Mamin Jehová, a achton tzac' saquilq'uinal d'ayin. Ach in Diosal, a achton tziac'canel q'uic'alq'uinal d'ayin.
- 29 Yuj a colval ix in saclemejb'at eb' soldado, ix in c'axpajec' d'a yib'ariñ smuroal juntzaari choñab'.

- 30 Ach Jehová Dios, yelxo val te vach' a b'eyb'al. A a lolonel ix ac'cani, smoj ton val malaj co chab'c'olal d'ay. Tza colel masanil mach yipc'olal aj yuuj.
- 31 Mamin Jehová, malaj junocxo Dios, a achrëj. ¿Tocval ay junocxo colvajum icha ach tic?
- 32 Ach Dios, a ach tzac'rëj vip. A ach tzin a cuchb'ej d'a jun b'e te vach'.
- 33 Icha val sb'ey junoc noc' c'ultaquil chej, icha val chi' tz'aj in b'ey uuj. D'a sattac vitz yeq'ui, tec'tec' vaj uuj.
- 34 A ach tzin a c'ayb'ej d'a oval, tzac'anpax vip yic tzin pacchitan junoc jul-lab' nab'a bronce.
- 35 Mamin, a ach tzin a tañvej, tzin a colani. A a vach' c'ab' tzin yamanq'ue liñan. Yujrëj a vach'c'olal ix in ic'chaafi.
- 36 Vach' ix utej in b'e a b'oani yic vach' max in el-laj ñernajoc.
- 37 Ix in pech eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix yamchaj eb' vuuj. Maj in ochlaj vaan masanto ix cham eb' vuuj.
- 38 Choc' ix vutejcan eb' yic vach' mañxo ol q'ue vaan eb'. Ix telvi eb' d'a scal voc.
- 39 A achton tzac' vip yic svac'an oval. A eb' schichon sc'ol d'ayin, tzac' yaq'uem sb'a eb' d'ayin.
- 40 A ach tza pechel eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Yuj chi' syal in satanel eb' malaj tzin och d'ay.
- 41 Sc'an colval eb', palta malaj mach scolan eb'. Stevi eb' d'ayach Jehová, palta max ach tac'vilaj d'a eb'.
- 42 Choc' tz'aj eb' vuuj icha val pococ tz'ic'chajq'ue vaan yuj ic'. Tzin tec'anem eb' icha val stec'chajem lum soc'om d'a yoltac b'e.
- 43 Tzin a colel d'a yoval eb' ch'oc choñab'il, tzin ac'ancanoch yajaliloc juntzañ nivac choñab'. A eb' anima mañ vojtaocolaj, a eb' tzin ac'an servil.
- 44 Añej syab'an vab'ixal eb', tzin sc'anab'ajan eb'. A eb' ch'oc choñab'il chi', syac'och sb'a eb' d'a yol in c'ab'.
- 45 Tz'ib'xiq'ue eb' yuj xivelal ayic tz'elta eb' d'a yol scuartel.
- 46 Ach Jehová pitzan ach. Ach in Columal, alchajocab' vach' lolonel d'ayach. Ach Dios in Columal, ic'jocab' chaafi a b'i.
- 47 A ach tzac' vojtaquejel eb' tzin ixtani to ayach och ved'oc. Tzic'ancot eb' ch'oc choñab'il d'a yalañ in mandar.
- 48 A ach tzin a colel d'a yoval sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' schichon sc'ool d'ayin. Mamin, tzin a colanpax d'a eb' comonrëj smac'an anima.
- 49 Yuj chi' jun, sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzañ nivac choñab', tzin b'itan pax a b'i.
- 50 Uuj val, svac' ganar nivac oval a in rey in tic, a in sic'b'il in el uuj. D'a masanil tiempo tza ch'ox a vach'c'olal d'ayin a in David in tic yed' d'a eb' virñtilal icha ajnac alani.

19

A snivanil yelc'och Dios

Sb'it jun tic viñaj David.

1 A satchaafi yed' masanil tas ay d'ay, a sch'oxanel sb'inajnaquil Dios, sch'oxanel svach'il smunlajel.

2 Junjun c'u, junjun ac'val sch'oxjiel sjelanil yuj tastac ay d'a satchaafi.

- ³ Vach'chom malaj junoc lolonel tz'ab'chaji, malaj pax junoc jaj tz'ab'chaj yochi,
- ⁴ palta sb'eyb'at yab'ixal Dios d'a masanil sat luum tic, masanto b'aj slajvic'och masanil yolyib'arŋq'uinal tic.
A d'a satchaari, ata' ay c'u yuj Dios.
- ⁵ Icha val junoc viři quelem ato val snupnaji, stzalaji tz'elta d'a yol scuarto, icha chi' sjavi c'u. Ma icha junoc vinac te ay yip stzalaj sc'ool ayic sb'at d'a smunlajel.
- ⁶ Sq'ueul yoc c'u d'a yichchaari, sb'atxican d'a b'aj tz'emxicani, malaj junoc tas syal scolan sb'a d'a sc'ac'al.
- ⁷ A val sc'ayb'ub'al Jehová malaj jab'oc spaltail, tz'ac'ji quip yuuj. A schecnab'il te yel, syac'an sjelanil eb' mantalaj spensar.
- ⁸ A tas syal Jehová, te vach'rijej yaji, stzalajb'i co c'ool yuuj. A sley Jehová, tojol toni, sjacvi co pensar yuuj.
- ⁹ A emnaquilal d'a Jehová te vach'rijej, ayriječec' d'a junelrijej. A tas nab'il yuj Jehová te yel, tojol toni.
- ¹⁰ Yelxo val te nib'ab'il d'a yichaari q'uen oro te vach'. Yelxo val te chi' d'a yichaari noc' yal chab' ayoch d'a yed'tal.
- ¹¹ Cachnab'il pax yaj d'ayin a in a checab' in tic. Tato tzin c'anab'ajej a lolonel chi', vach' ol in elc'och yuuj.
- ¹² ¿Tom ay junoc mach syal yilan sb'a d'a spaltail? Mamin Jehová, ac' in nivanc'olal yuj juntzarixco in paltail max vil in c'ulani.
- ¹³ Maari a cha vac'och in b'a d'a scal chucal. Maari a cha yac' yajalil chucal chi' d'ayin. Icha chi' max och in mul, malaj junoc in chucal d'a yol a sat.
- ¹⁴ Mamin Jehová in Columal ach, in Tarivumal ach, chab'ilocab' uuj tas svala' yed' tas tzin na'a.

20

Lesal yuj sc'anchaj scolval Dios d'a oval

Sb'it jun tic viřaj David.

- ¹ Mamin rey, yab'ocab' Jehová co Diosal a ori viřtil ori viřaj Jacob a lesalvi. Aocab' tzach colani ayic ayach och d'a ilc'olal.
- ² Yac'ocab'cot scolval d'ayach masanto d'a stemplo d'a Sion.
- ³ Snaocab'cot masanil ofrenda ix ac'a'. Schaocab' sc'ool a silab' tza riustz'aoc.
- ⁴ Aocab' ol ac'an elc'och icha a gana yed' masanil tastac nab'il uuj.
- ⁵ Ol el cav yuj tzalajc'olal ayic ol ac'an ganar eb' ajc'ool. Ol quic'chaari co bandera yuj quic'anchaari co Diosal. Aocab' Jehová tz'ac'an masanil tas c'anb'il uuj.
- ⁶ Cojtacxo ticnaic to a Jehová ol colan viři co reyal sic'b'ilel yuuj. Masanto d'a satchaari to arijej ay yico', ol tac'voccot d'ay. Yuj spoder Jehová chi' ol yac' ganar nivac oval viři co reyal.
- ⁷ Ay eb' tz'ac'anoch scarruaje yic oval yipoc sc'ool, ay pax juntzarixco eb', a noc' schej eb' syac'och yipoc sc'ool. A oriico pax tic, a Jehová co Diosal scac'och yipoc co c'ool.
- ⁸ A eb' chi' spax yip yoc eb', stelvi eb', a oriico pax tic jun, tec'tec' caji, liřanrijej ori q'uei.
- ⁹ Mamin Jehová, col viři co reyal. Tac'vari d'ayori ayic tzach cavtani.

21

A jun b'it yujto ix lajvi oval

Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, a in rey in tic, tzin tzalaji, yujto syal uuj smasanil. Yelxo val tzin te tzalaji, yujto uuj val ix vac' ganar.
- ² Ix a b'o tas snib'ej in c'ool, maj a tenec'laj tas ix in c'ana'.
- ³ Te nivan vach'il ix ac' d'ayin, ix ac'ang'ue jun corona oro d'a in jolom.
- ⁴ Ix in c'an d'ayach to tzac' najatb'oc in q'uinal, a achxo ix ac' d'ayin.
- ⁵ Te b'inajnac in yuj a colval. Uuj val syal vuuj, ay pax in tziquiquial.
- ⁶ Mañ jantacoc a vach'c'olal ix ac' d'ayin d'a masanil tiempo. Ste tzalaj in c'ool d'a ichañ.
- ⁷ Mamin Jehová, ec'al ach d'a yib'añ masanil, yujto a a vach'c'olal ayoch yipoc in c'ool, yuj chi' malaj b'aq'uirñ ol in ac'joc ganar.
- ⁸ Mamin rey, ol a yam masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' malaj sgana tzach yila'.
- ⁹ Ayic ol a ch'oxan a b'a d'a scal eb', ol a satancanel eb', icha val tz'aj junoc tas slajviel yuj c'ac'. A Jehová ol satanel eb' yed' yoval sc'ool, axo c'ac' ol ac'an lajvoquel eb'.
- ¹⁰ A yuninal eb' ajc'ool chi' yed' eb' yirñtilal eb', ol a satcanel eb' d'a scal anima d'a sat luum tic.
- ¹¹ Vach'chom ix snib'ej eb' ix ach yixtej, ix say val modo eb' tas tz'aj ach yac'an ganar, palta maj yal-laj yuj eb',
- ¹² yujto a ach tic ix a pechcanb'at eb' ayic ix och ijan a jul-lab' d'a eb'.
- ¹³ Mamin Jehová, ach ic'jocab'chaañ yujto masanil syal uuj. Ol co b'itej ipalil.

22

Avuy ilc'olal yed' b'it d'a aloj vach' lolonel

Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan noc' c'ultraquil chej d'a q'uirñib'alil.

- ¹ Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas val yuj tzin actejcani? ¿tas val yuj max in a colo' ayic tz'el vav d'a scal in yaelal?
- ² Ach in Diosal, c'ual d'ac'val vavaj d'ayach, palta max ach tac'vilaj d'ayin, mañxa b'aj syal vic'an vip.
- ³ A achxo pax jun, a achxoñejochi, tzach sb'itej eb' vetisraelal.
- ⁴⁻⁵ A eb' co mam quicham, yac'nac ach och eb' yipoc sc'ool, yalnac sb'a eb' d'ayach, yuj chi' a colnaccanel eb'. Yac'annac ach och eb' d'a sc'ool, yuj chi' maj q'uixvoquel-laj eb'.
- ⁶ A inxo jun, mañxo in animaoc svab'i, icha val junoc noc' a'ay vaj svab'i. Tzeb'ajtac in yilanoch eb' vetanimail, patcab'il in caneli.
- ⁷ A eb' tzin ilani, sb'uchvaj eb' d'ayin, syed'tej in sat eb', syac'an ib'xoc sjolom eb'.
- ⁸ Syalan eb': A jun viñ tic, a Jehová ix yac'och viñ yipoc sc'ool yalani, yuj chi' coljocab'el viñ yuj Jehová chi'. Tato stzalaj sc'ol Dios yed' viñ, ac'jocab' el viñ d'a libre yuuj, xchi eb'.
- ⁹ Yel toni, a ach ix in ac' aljoc. Ayic vanto in chuni d'a in nun, ix in a tañvej.
- ¹⁰ Atax ix in alji ix in ochcan d'a yol a c'ab'. Atax ay in ec' d'a yol sc'ool in nun, in Diosal achtaxoni.
- ¹¹ Yuj chi' jun, mañ a b'esel a b'a d'ayin. Ay in och d'a nivac yaelal, malaj pax mach tz'och ved'oc.

- 12 Toxo ix oymaj eb' ajc'olal d'a in patic, icha val juntzañ oval vacax d'a yol yic Basán, icha val chi' eb'.
- 13 Toxoñej sjalali sjaj eb' icha val junoc noc' choj. Sjac sti' eb', sjavi jucnaj eb' d'ayin.
- 14 Van yelcan vip, icha val tz'aj stob'b'at a a'. Toxo ix yactej sb'a in b'aquil, a val in pixan, toxo ix ulaxb'at d'a yol in c'ool icha val noc' chaq'uib'.
- 15 Toxo ix tacji yol in jaj, icha val junoc taquiñ luum. Toxo ix q'ue lotzan vac' stacji, ix in ac'anem d'a scal pococ icha val junoc chamnac.
- 16 Jun val ñilañ eb' chuc ix och b'uyan d'ayin icha val noc' tz'i', ix yol in c'ab' eb' yed' voc.
- 17 Syal in b'isan masanil in b'aquil. Yacb'an van vab'an syail chi', axo eb' chuc chi', q'uelanñej och eb' d'ayin.
- 18 A in pichul, ix spuquéc' eb' d'a spatic. Axo d'a in pichul jucan, ix yac' suerte eb'.
- 19 A achxo Mamin Jehová, Vipumal aji. Mañ ach najatb'ocb'at d'ayin. Colin, cotañ elañchamel d'ayin.
- 20 Colin, mañ in a cha xicjocchamoc, mañ in a cha smilcham eb' anima icha noc' tz'i'.
- 21 Colinel d'a sti' juntzañ eb' icha noc' choj chi', colinel d'a sch'aac juntzañ icha val noc' c'ultraquil vacax chi'.
- 22 Ol valanel ab'ixal d'a eb' vetchoñab'. Ayic ol smolb'an sb'a eb', ol ach in b'itej d'a scal eb', ol valan icha tic:
- 23 Mach oñ ay yelc'och Jehová d'a co sat, calec vach' lolonel d'ay. B'inajnacocab' cuuj masanil oñ yirñtilal oñ viñaj Jacob. Masanil oñ yirñtilal oñ Israel, caq'uequem co b'a d'ay.
- 24 A Jehová maj yactejcanlaj eb' ayoch syaelal. Mañ toñejoc ix yilochi, maj sc'ub'ejel-laj sb'a. Ayic ix sc'anab'ajej Jehová chi' yab'ani, xin cham d'a eb'.
- 25 Mamin Jehová, ol ach in b'itej d'a yichañ junoc snivan molchajelal eb' a choñab' yed' d'a yichañ eb' tzach xajanani. Ol vaq'ucl'och in ti' ix vac' d'ayach.
- 26 Ol va eb' meb'a', ol b'ud'joccan sc'ool eb'. Ol och eb' ejmelal d'a Jehová, ol yal vach' lolonel eb' d'ay, pitzanñej eb' d'a masanil tiempo.
- 27 Masanil juntzañ ch'oc nacional yed' yirñtilal cajan d'a slajvub'c'och sat luum tic, ol nachajcot Jehová yuj eb', ol ja eb' d'ay, ol em cuman eb' d'a yichañ.
- 28 Yujto a Jehová ay yic masanil opisio, a Yajal yaj d'a masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic.
- 29 Masanil eb' b'eyum ol va eb', ol yac'anem sb'a eb' ejmelal d'a Jehová. Masanil eb' chamelb'a yaji, ol em cuman eb' d'a yichañ yujto malaj mach syal scolan sb'a d'a chamel.
- 30 A eb' ichiquinab'il d'a yic b'aq'uiri, ol yaq'uem sb'a eb' d'a Jehová. Ol alchajel yab'ixal viñ Yajal d'a eb' anima toto ol aljoc.
- 31 A yab'ixal stojolal yed' svach'il tas sb'onac, ol alchaj d'a eb' toto ol aljoc chi'.

23

A Jehová Quilumal
Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová Vilumal aji. Icha junoc tařvum calnel aj d'ayin, yuj chi' malaj tas syac' palta d'ayin.
- ² Ichato a b'aj yax ař ařic'ultac tzac' vic' vip. Ichato a d'a a' malali sb'eyi, ata' tzin ic'b'ati.
- ³ Tzac'an vip d'a junjun c'u, tzin ic'anb'at d'a yoltac b'e vach', icha yaj alannaccani.
- ⁴ Mamin, vach'chom tzin ec' d'a ch'olquixtac b'aj te q'uic'q'uinal, max in xivlaj yuj junoc tas ay smay, yujto ayach ec' ved'oc. Icha junoc viři tařvum calnel yed'nac te' sc'ococh yed' pax jun te' ay sch'ocal, icha chi' tzutej in a tařvani, yuj chi' max in xivlaj.
- ⁵ Tza b'o in vael d'a yichař eb' vaje'ool. Tzac'q'ue aceite d'a in jolom, tzac'an b'ud'joc in vaso masanto tz'el malnaj d'a sti'.
- ⁶ A a vach'c'olal yed' b'aj tzin a xajanej ayřejec' ved'oc yacb'an pitzan in. Mamin Jehová, ol in aj cajan b'aj ayach d'a masanil tiempo.

24

A jun Rey b'inajnac

Sb'it jun tic viřaj David.

- ¹ A Jehová ay yic lum lum tic. A ay pax yic masanil tastac ay d'a sat lum.
- ² Yujto a ix b'oanem yich lum lum tic d'a yich a' mar yed' d'a yich a' nivac a'.
- ³ ¿Mach eb' syal sq'uec'och d'a jun tzalan to yic Jehová? ¿Mach eb' syal yajec' b'aj syal sb'a eb' anima d'a Jehová chi'?
- ⁴ Aton eb' tic syal sq'uec'ochi: Eb' malaj chucal sc'ulej, eb' te vach' spensar, eb' max yaq'uem sb'a d'a juntzař comon dios, eb' max scomon aq'uej sti' yuj yac'an musansatil junocxo anima.
- ⁵ A Jehová Dios Scolumal eb', a tz'ac'an vach'ilal d'a eb'. Syac'anpax spac d'a eb' icha smojal yuj svach'il eb' chi'.
- ⁶ Icha chi' sb'eyb'al eb' sgana yoch d'a yichař Dios Cajalil a oř yiřtilal oř can Jacob.
- ⁷ Ex aj Jerusalén, jaquec jun snivan puertail e chořab' aytaxon d'a peca'. Jaquec te' sic'lab'il yic vach' tze cha val jun Rey d'a tzalajc'olal, aton jun Te B'inajnac.
- ⁸ ¿Mach jun Rey Te B'inajnac chi'? Aton Jehová, te ay yip, te ay spoder. A Jehová syac'ņej ganar oval.
- ⁹ Ex aj Jerusalén, jaquec jun snivan puertail e chořab' aytaxon d'a peca'. Jaquec te' sic'lab'il yic vach' tze cha val jun Rey d'a tzalajc'olal, aton jun Te B'inajnac.
- ¹⁰ ¿Mach jun Rey Te B'inajnac chi'? A Jehová Yajal d'a smasanil, aton Rey Te B'inajnac.

25

Sc'an scolval Dios viřaj David

Sb'it jun tic viřaj David.

- ¹ Mamin Jehová, tic val sval in b'a d'ayach.
- ² Ach in Diosal, a achņej tzach vac'och yipoc in c'ool. Mař in actejan d'a scal nivac q'uixvelal. Mař in a cha yac' ganar eb' ajc'ool yajoch d'ayin yic max tzalaj eb' in stzetzani.

- 3 Vojtac val to a masanil eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, mañ ol q'uixvoquel-laj eb'. A eb' schichon sc'ol d'ayach d'a nab'añej, q'uixvocab'el eb'.
- 4 Mamin Jehová, ch'ox a b'e d'ayin. D'a juntzañ a b'e chi' tzin ic' b'eyoc.
- 5 C'ayb'ej in d'a a lolonel te yel, yic vach' tzin b'ey d'a vach'il, yujto in Diosal ach, in Columal ach. A achñej tzach vac'och yipoc in c'ool d'a masanil tiempo.
- 6 Mamin Jehová, nacot a chamc'olal yed' a vach'c'olal, jun toxonton ix ac' quila'.
- 7 Axo pax juntzañ in mul jun, mañxo a nacoti. Mañxoocab' a nacot in chucal d'a yictax ix vac'an quelemal. Mamin, tzin a nacot yed' a nivan chamc'olal yed' a vach'c'olal.
- 8 Mamin Jehová, vach' ach toni, tojol ach toni. Yuj chi' tza tojlob'itej sb'eyb'al eb' sc'ulan chucal.
- 9 Tza ch'oxan pax eb' emnaquil d'a sb'eal tojolal, aton b'eyb'al tza nib'ej.
- 10 Yuj a vach'c'olal, yujto tza c'anab'ajej pax tas tzala', yuj chi' tza cuchb'ej eb' sc'anab'ajan a checnab'il icha syal atrato.
- 11 Mamin Jehová, te nivan in chucal. Ac' in nivanc'olal icha val ix utej alani.
- 12 A mach tzach c'anab'ajani, tza c'ayb'ej eb'. D'a jun b'e vach' tzic'b'at eb'.
- 13 Toxonton tzic'chañ eb'. A eb' yuninal eb' ol icancan lum lum tic.
- 14 A eb' ay elc'och d'a sat, aton eb' ay xivc'olal d'ayach, tzac' razón d'a eb', tzac'an pax elc'och atrato d'a eb'.
- 15 Mamin Jehová, añej d'ayach ayoch in pensar. A ach ol in a colel d'a ch'añ yaal.
- 16 Mamin, ilincoti, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ina to in ch'ocojil, te ay in och d'a ilc'olal.
- 17 Ix te nivanb'i vilc'olal tic, colinel d'a in somc'olal.
- 18 Ilincot d'a in cusc'olal yed' d'a in yaelal, tzac'ancan nivanc'olal in chucal.
- 19 Il tonab'i, mañ jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ste chichonoch sc'ol eb' d'ayin.
- 20 Tañvej in, mañ in a cha chamoc, mañ in a chab'at d'a nivac q'uixvelal, yujto a d'ayach tzin col in b'a.
- 21 Comonoc tzin a colo', yujto vach' in b'eyb'al, malaj in mul. A ach ayachoch yipoc in c'ool.
- 22 Ach in Diosal, coloricanel a oñ israel oñ tic d'a co cusc'olal yuj masanil syaelal.

26

A slesal eb' anima vach'

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Mamin Jehová, ch'oxcaneli to malaj in mul, yujto añej tas vach' ayoch d'a in pensar in c'ulani. Mamin, ayach och yipoc in c'ool, malaj in chab'c'olal d'ayach.
- 2 Mamin, ilin, b'eytzej in pensar yed' tas tzin nib'ej.
- 3 Yujto max b'atcanlaj a vach'c'olal satc'olal vuuj, tzach in c'anab'ajejñej.
- 4 Mañ junñejoclay tzin ec' yed' eb' ixtum anima. Malaj b'aj junñej tzin ec' yed' eb' chab' sat.
- 5 Tzin yajcanel smolchajelal eb' chuc chi'. Val yel malaj b'aj vach' vac'an yed' eb' tz'ixtanb'at vach' b'eyb'al.

- 6 Tzin b'iquel in c'ab' yuj in ch'oxaneli to malaj in chucal. Ichato chi' b'ian tzin ec' oyoyoc d'a spatic yichañ altar,
 7 svalan vach' lolonel d'a b'ital, svalanel masanil tas satub'tac tza b'o'o.
 8 Mamin Jehová, tzin xajanej a templo b'aj cajan ach eq'ui. Ata' tz'alchajel snivanil elc'ochi.
 9 Mañ iq'uel in q'uinal yed' eb' sc'ulan chucal. Mañ in a satel yed' eb' milum anima,
 10 yujto añej chucal snib'ej eb' sc'ulej, b'ecan sc'ol eb' schaan q'uen tumin yic smontaji.
 11 A inxo jun, tzin nib'ej tzin b'eyñej d'a in vach'ilal, yuj chi' colinel Mamin, oc'oc val a c'ool d'ayin,
 12 yic tec'anñej vaj d'a b'eyb'al vach'. Mamin Jehová, ol val vach' lolonel d'ayach d'a scal eb' molanec' d'a ichañ.

27

A Jehová tz'ac'an saquilq'uinal d'ayin

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 A Jehová tz'ac'an saquilq'uinal d'ayin, in Columal paxi. ¿Machto val b'aj syal in xivi? A tzin colani, yuj chi' malaj b'aj tzin xivi.
 2 A eb' chuc smol sb'a d'a in patic yic tzin satanel eb' yalani, palta a eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin, ol lajvoquel eb'.
 3 Vach'chom junoc b'ulan soldado tz'och oyan d'a in patic vichañ, val yel, mañ ol in xivlaj. Vach'chom sq'ue vaan eb' yac' oval ved'oc, añejaj vac'anoch Dios yipoc in c'ool.
 4 Junñej val tas tzin c'an d'a Jehová, aton jun tic tzin nib'ej: To tzin ec' d'a stemplo Dios yach'an pitzan in yic svil snivanil yelc'och Dios chi', svac'anpaxem in b'a d'ay.
 5 Ayic ol javoc yaelal d'a vib'añ, a ol in c'ub'aneloc. A d'a scajnum', ata' ol in sc'ub'ejeli. Ol in yic'q'ue d'a yib'añ junoc q'ueen yic tzin colchajcaneli.
 6 Ichaton val chi' ol aj in scolancanel d'a eb' ajc'ool oyanoch d'a in patic vichañ. D'a scal av yed' tzalajc'olal ol vac' in silab' d'a Jehová d'a yol stemplo. Ol val vach' lolonel d'a b'ital d'ay.
 7 Mamin, a d'ayach tzin avaji, cha ab' d'ayin. Oc'oc val a c'ool d'ayin, tac'vañ d'ayin.
 8 Mamin Jehová, a in pensar ix alan d'ayin to tzin nitzcot in b'a d'a a tz'ey. Yuj chi' svac' vip in nitzanoch in b'a d'a a tz'ey chi'.
 9 Mañ a c'ub'ejel a b'a d'ayin. Mañ in a chec meltzaj yed' yoval a c'ool. A achtaxon tzin a colo'. Ach in Diosal in Columal ach, mañ in actejan in ch'ocoj.
 10 Mamin Jehová, vach'chom tzin yactejan eb' in mam in nun, palta a ach ol in a tañvej.
 11 Mamin, ch'ox a b'e d'ayin, ic' in b'at d'a yol b'e tojol, yuj eb' ajc'ool snib'an in yac'an telvoc.
 12 Mañ in ac'canoch d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Sq'ue vaan eb' d'a in patic, syesan in muloc eb'. Sgana eb' tzin yac' chamoc.
 13 Mamin Jehová, svac'och d'a in c'ool to ol a ch'ox a vach'c'olal d'ayin yach'an pitzan into, tato maay, toxom ix pax vip naic.

14 Ex vetchořiab', aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool. Tec'tec' tzeyutej e b'a, mař eyac' chab'ax e c'ool. Val yel, aq'uecřejoch Jehová yipoc e c'ool.

28

Syab' Jehová ayic scalan co b'a d'ay

Sb'it jun tic viřaj David.

- 1 Mamin Jehová, ařej d'ayach sval in b'a, icha řaq'ueen aj d'ayin, mař ach b'at mican d'ayin. Tato max ach colvaj d'ayin, aton val in b'at d'a scal eb' chamnac chi' b'ian.
- 2 Mamin, snib'ej in c'ool tza b'i ayic svalan in b'a d'ayach. Svic'q'ue in cab' d'a yol a templo, tzin c'anan a colval.
- 3 Mař ac' in yaelal icha tzutej eb' sc'ulan chucal, aton eb' stz'acan yal vach' lolonel d'a eb' yetanimail, palta ařej chucal sna eb' d'a spatic eb' anima chi'.
- 4 Ac' spac d'a eb', icha syal tastac sc'ulej eb', icha syal tas chucal sc'ulej eb', ichato chi' b'ian, tzac'anoch syaelal eb'.
- 5 Malaj yelc'och juntzař tastac ix a b'o d'a yol sat eb'. A eb' chi' ol a satcanel eb', mařixo ol ic'chajq'ue vaan eb'.
- 6 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto ix yab' tas ix val d'a scal in yaelal.
- 7 A Jehová Vipumal, a' tzin colan icha junoc q'uen q'ueen tz'och veřuloc. A svac'och yipoc in c'ool, tz'ochřej ved'oc, yuj chi' mař jantacoc stzalaj in c'ool. Tzin b'itani, svac'an pax yuj diosal d'ay.
- 8 A Jehová ayoch yipumaloc eb' schořiab', scolvajpax d'ayin, to sreyal in eb', sic'b'il in el yuuj.
- 9 Mamin Jehová, colcanel a chořiab', ac'cot a vach'c'olal d'a yib'ař eb' ictaxoni. Tařvej eb' d'a masanił tiempo.

29

A spoder yol sjaj Jehová

Sb'it jun tic viřaj David.

- 1 Ex aj satchaã, alec vach' lolonel d'a Jehová. Alec vach' lolonel d'ay to syal yuj smasanil, te b'inajnac.
- 2 Alec vach' lolonel d'a Jehová icha d'a smojal. Aq'uequem e b'a d'ay d'a stemplo te vach' yilji.
- 3 A Jehová Dios te nivan yelc'ochi, tz'ab'chaj sjaj d'a yib'ař a' mar. A tz'ac'an c'ař c'u, a tz'ac'an mandar d'a yib'ař a' oval mar chi'.
- 4 A sjaj Jehová tz'ab'chaji, mař jantacoc spoder. Yuj sjaj chi' scheclaji to te nivan yelc'ochi.
- 5 Yuj yav Jehová sjećhajcanb'at te' c'ute'. Yuj Jehová spojcan juntzař te' nivac c'ute' d'a Líbano.
- 6 A juntzař lum nivac vitz yic Líbano yed' lum yic Sirión, tz'ib'xi lum yuj Jehová. Sq'ue b'achnaj lum vitz chi', icha sq'ue chennaj junoc noc' quelem vacax.
- 7 A yav Jehová, a tz'ac'ancot copnaj leb'lon.
- 8 A yav Jehová tz'ac'an ib'xoc lum tz'inan luum. A' tz'ac'an ib'xoc lum tz'inan luum yic Cades.
- 9 A yuj yav Jehová tz'el jequeljoc sc'ab'tac te' ji, axořej yib' te' scan d'a sat lum vitz. Axo d'a stemplo tz'alchaj vach' lolonel d'ay yuj eb' anima smasanil.

- 10 A Jehová ac'annac yajalil d'a jun a' oval a' mucvajum. Yajal yaj d'a masanil tiempo.
- 11 A tz'ac'an yip eb' schořab'. Yuj svach'il sc'ool Jehová, syac' junc'olal d'ayori a ori schořab' ori tic.

30

B'it yic ac'oj yuj diosal d'a Jehová

- Sb'itaj jun b'it tic ayic tz'och yopisio jun templo. Sb'it jun tic viřaj David.
- 1 Mamin Jehová, tzach in b'itej yed' in vach' lolonel, yujto ix in a sic'q'ue vaan d'a scal in nivan yaelal, maj in a cha b'uchjoc yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
- 2 Mamin, in Diosal ach, ix in c'an a colval, ix ac'an b'oxoc in c'ool.
- 3 Mamin, a ach ton ix in a colel d'a chamel. Ix ac' in q'uinal, maj in a chab'atljaj d'a scal eb' chamnac.
- 4 B'itanařec d'a Jehová, mach ex to schořab' ex, b'itejec yujto ařej Te Nivan Yelc'ochi.
- 5 Yujto junřej rato ay yoval sc'ool, axo svach'c'olal ayřejec' d'a masanil tiempo. Vach'chom tzoř oc' d'ac'valil, axo yic sq'uiřib'i sja co tzalajc'olal.
- 6 Ayic te vach' vaji, ix in na' icha tic: Malaj b'aq'uiř ol in telvoc yuj junoc tas, xin chi.
- 7 Mamin Jehová, yuj val svach'il a c'ool, ix in ac'canoch b'aj malaj tas tzin ic'ani. Palta ayic ix ic'anel a b'a d'ayin, ix somchajcanel in c'ool.
- 8 Mamin, ix ach vavtej, ix valan in b'a d'ayach:
- 9 ¿Tasto a ganar d'ayin, q'uinaloc tato tzin chami, tzin mucchaji? Mařixo ol yal-laj ach sb'itan eb' toxo ix och pococal. Mař ol yal pax laj yalan vach' lolonel eb' d'ayach yuj svach'il tas ix a b'o'o, xin chi.
- 10 Mamin Jehová, ab' val tas svala', oc'oc val a c'ool d'ayin. Mamin, ochařřej ved'oc.
- 11 Ix ac'an q'uexmaj in yaelal d'a tzalajc'olal. Ix ic'anel in cusc'olal, ix ac'ancanoch c'apac pichul yic q'uiř in pichuloc.
- 12 Yuj val chi' jun, ach Jehová in Diosal, max yal-laj vem numan. Tzin b'itan d'ayach d'a aloj vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal d'ayach d'a masanil tiempo.

31

Ařej Jehová ayoch yipoc in c'ool

- Sb'it jun tic viřaj David.
- 1 Mamin Jehová, ařej d'ayach tzin col in b'a. Malajocab' b'aq'uiř tzin a cha somchajeli. Colinel yuj a tojolal.
- 2 Ac'cot tz'eyan a chiquin d'ayin, tzin a colan d'a elařchamel. Ochař in řaq'ueenoc b'aj ol in col in b'a.
- 3 Yujto in řaq'ueen ach, in cuartel ach, yuj chi' ochař veřuloc. Ic' in b'eyoc yic mař ol ach alchaj chucal.
- 4 Colin d'a jun yaal ix em d'a vichař, yujto in Columal ach.
- 5 Mamin Jehová, ach in Diosal, svac'canoch in b'a d'a yol a c'ab'. A ach tzin a colcaneli, to tz'elc'och syal a lolonel.
- 6 Tzin chaquel eb' anima syaq'uem sb'a d'a juntzař comon dios malaj yelc'ochi. A inxo Mamin Jehová, tzach vac'och yipoc in c'ool.

- 7 Tzin tzalaj val yuj a vach'c'olal. A ach ix iq'uel in cusc'olal, ojtac pax in yaelal.
- 8 Maj in ac'canoch d'a yol sc'ab' eb' vajc'ool. Te levan b'aj ix in can uuj.
- 9 Mamin Jehová, oc'ocab' val a c'ool d'ayin, yujto ay in och d'a ilc'olal. Ix te chab'i in sat voq'ui, mařxalaj yip in pixan yed' in nivanil.
- 10 A in q'uinal slajviem d'a scal in yaelal. A vab'ilal slajviel yuj in c'acvi. A cusc'olal tz'ic'anel vip, c'ununi yel yip in nivanil tic svab'i.
- 11 Tzetzab'il in yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, b'uchb'il in yuj eb' cajan d'a in lac'anil. Yajb'il in canel yuj eb' ojtannac in. A eb' tzin ilan d'a yoltac b'e, tz'el eb' d'ayin.
- 12 Junelřej ix in b'atcan satc'olal yuj eb'. Icha val to mařxo in animaoc svab'i, icha val junoc lum xalu pojnac, icha chi' vaji.
- 13 Svab' sajson eb' vetchorřab' d'a in patic. Yalxořej b'ajtiil, ay xivc'olal sja d'ayin. Junlajanxořej snaan eb' d'a in patic. Nanon yec' sc'ool eb' tas syutej in yac'anchamoc.
- 14 A inxo jun Mamin Jehová, a achřej ayachoch yipoc in c'ool. Toxonton svala': A ach val tic, in Diosal ach, xin chi.
- 15 Yol val a c'ab' ay in q'uinal. Colinel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' tzac'anoch vuuj.
- 16 Il in val och a in a checab' in tic yuj svach'il a c'ool, tzin a colanel yuj a vach'c'olal.
- 17 Mamin, van valan in b'a d'ayach. Mař in ac'b'at d'a nivac q'uixvelal. A eb' chuc tzac'canb'at d'a nivac q'uixvelal chi', tzac'ancanb'at eb' b'aj tz'inan, b'aj ay eb' chamnac.
- 18 A eb' snaanq'ue lolonel, numc'ajocab' eb', yujto syal lolonel eb' ya d'a eb' anima vach'. Spatiquejel eb' vach' spensar eb', sb'uchvaj eb' d'a eb' vach' chi'.
- 19 Yel ton val nivan a vach'c'olal tzac' d'a eb' tzach ic'anchaari. D'a yichaři eb' anima tzac' a vach'ilal d'a eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool.
- 20 A d'a a tz'ey tza c'ub'ejel eb' d'a chucal sna eb' puch vinac. A b'aj ay ach tza colel eb' d'a schucal lolonel eb' ajc'olal yajoch d'a eb'.
- 21 Alchajocab' vach' lolonel d'ayach Mamin Jehová, yujto satub'tac tas ix a b'o d'ayin yuj a vach'c'olal, ayic oyanoch eb' ajc'ool d'a in patic vichaři.
- 22 A val yic mařxo animaoc in c'ool, ix in na' to ix in ic'anel d'a ichaři, axo val yic ix in c'anan a colval, ix ab' in tevi.
- 23 Xajanejec Jehová, masanil ex yiquexxo yujto a' stařvan eb' sc'anab'ajani, palta tz'acan syutej yac'an yaelal d'a yib'aři eb' syic'chaari sb'a.
- 24 Tec'b'ejec e b'a mach ex tzeyac'och Jehová yipoc e c'ool.

32

Vach'yic mach such'il sat schucal

Jun b'it tzoři c'ayb'ani. Sb'it jun tic viřaj David.

¹ Te vach' yic eb' tz'ac'chaj lajvoc smul, succhaj sat schucal eb'.

² Te vach' yic eb' syal Jehová to mařxalaj smul eb' d'a yichaři, aton eb' maxtzac c'ub'anel smul d'a eb' yetanimail.

³ Ayic manto valq'uetalaj in mul, yelxo val ijan ix lajviel in nivanil ix vab'i, yujto ix in te c'acvi.

- 4 Ach in Diosal, c'ual d'ac'val yelc'olal ix ac'och in yaelal. Icha val añ taquiñ añc'ultac stacjiel yuj varesma, ichinta ix vab'i.
- 5 Ichato chi' ix valanq'ueta in mul chi' d'ayach, malaj tas ix in c'ub'ejeli. Ix el val d'a in c'ool valan in b'a d'ayach. A achxo Mamin Jehová ix in ac' nivanc'olal.
- 6 Yuj val chi' jun, yalocab' sb'a eb' tzach c'anab'ajani yacb'an tzato yala'. Vach'chom sja yaelal icha a' eluma', palta max yamchajlaj eb' yuuj.
- 7 A ach ay ach och veñuloc, a ach ol in a colel d'a yaelal. Tzach in b'itej yujto ix in a coledi.
- 8 Ix yal Jehová d'ayin: Ol ach in c'ayb'ej d'a tas ol a c'ulej. Ol in ch'ox d'ayach b'ajtil ol ach b'atoc, ol ach in tarívej.
- 9 Mañ utej a b'a icha noc' chej ma icha junoc noc' mula, a juntzañ noc' chi' max nachajel-laj yuj noc'. Yovalil syamchajoch vaan noc' yed' q'uen freno. Tato mañ ichocta tz'utaj noc', max sc'anab'ajejlaj noc', xchi Jehová d'ayin.
- 10 A eb' chuc sb'eyb'al, mañ jantacoc yaelal ol cot d'a yib'añ eb'. Axo eb' ayoch Dios yipoc sc'ool, a svach'c'olal Dios chi' ol moyanq'ue eb'.
- 11 Aq'uec tzalajb'oc e c'ool d'a Jehová ex anima vach' e pensar. B'itanaríec d'a tzalajc'olal e masanil ex ayex och d'a stojolal.

33

A vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal

- 1 Ex anima vach' e pensar, b'itejec Jehová d'a tzalajc'olal. Yujto a eb' anima tojol sb'eyb'al, smojton val sb'itan eb' d'a Jehová chi'.
- 2 Alec vach' lolonel d'a Jehová yed' te' arpa. B'itanaríec d'ay yed' salterio lajuñe' sch'añal.
- 3 B'itanaríec d'a Jehová yed' ac' b'it. Vach' tzeyutej e b'itan d'ay d'a tzalajc'olal.
- 4 Yujto a slolonel Jehová yel toni. A tas sb'o'o, a sch'oxaneli to syaq'uelc'och tas syala'.
- 5 A Jehová, a tojolal yed' vach' b'eyb'al snib'ej. Sch'oxel sb'a svach'c'olal d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
- 6 Toñej ix yal Jehová, ix b'o satchaari yed' masanil tastac ay d'ay.
- 7 A' ix molb'ancan a a'. A a' mar toñej malanec' a' d'a yed'tal yuuj.
- 8 Ayocab' yelc'och Jehová d'a masanil tastac ay d'a sat luum tic. E masanil cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic, ayocab' e xivc'olal d'a Jehová.
- 9 Yujto a' ix alani, ix b'o smasanil. A' ix alani, vach' ix ajcan masanil tas.
- 10 A Jehová smac'an lajvoc spensar juntzañ ch'oc nacional.
- 11 Axo tas sna'a, ayñej ec' d'a masanil tiempo.
- 12 Tzalajc'olal yic junoc nación to a Jehová ayoch sDiosaloc, to sic'b'ilel yuuj yic tz'och yicoc.
- 13 A d'a satchaari q'uelanemta Jehová, syilanemta masanil anima.
- 14 A b'aj cajanec' Jehová syilcot masanil eb' cajan d'a sat luum tic.
- 15 A' ix b'oan spensar eb' smasanil. Aríeja' pax smaclan yila' tas sc'ulej eb'.
- 16 Mañ yujoc to te nivan sb'isul soldado ol colchajel junoc yajal. Mañ yujoc to te ay yip junoc soldado, ol colchajoc.
- 17 A noc' chej, malaj yopisio noc' scolan eb' anima. Vach'chom te ay yip noc', palta max yal-laj scolvaj noc'.
- 18 A Jehová q'uelanoch d'a eb' ay xivc'olal d'ay, aton eb' ayoch svach'c'olal yipoc sc'ool.

- 19 Scoljicanel eb' yuuj d'a chamel, tz'ac'ji va eb' yuuj d'a stiempoal vejel.
 20 A oñ tic, a Jehová scac'och yipoc co c'ool. A' tzoñ colani, tzoñ stařvan paxi.
 21 Yuj chi' stzalajb'i co c'ool yuuj. Scac'anoch yipoc co c'ool, yujto Axoñejochi.
 22 Mamin Jehová, ayocab'och a vach'c'olal d'ayori, yujto tzach cac'och yipoc co c'ool.

34

Aloj vach' lolonel yuj svach'c'olal Dios

- Sb'it jun tic viřaj David ayic ix yac'anoch sb'a viři quistalil d'a yichař viřaj rey Abimelec, yuj chi' ix pechjielta viři.
 1 Svic'chaari Jehová d'a masanil tiempo, svalřej vach' lolonel d'ay.
 2 A d'ay stzalaj in c'ool. Ab'ec ex anima emnaquil, tzalajařec.
 3 Alequel yab'ixal sb'inajnaquil Jehová ved'oc, junřej scutej quic'anec chaari.
 4 Ix in avaj d'a Jehová, ix tac'vi d'ayin, ix yic'canel masanil in xivc'olal.
 5 A eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, stzetzon sat eb' yuj tzalajc'olal, malaj b'aj sq'uixvi eb'.
 6 Ix val in b'a d'a Jehová, vach'chom te malaj velc'ochi, axo ix ab'ani, ix in scolanel d'a masanil vilc'olal.
 7 A eb' ay yelc'och Jehová d'a sat, a yánel tzoymaj d'a spatic yichař eb', axo scolchaj eb' chi' yuuj.
 8 Ac'lejec eyila', ol eyilani to te ay svach'c'olal Jehová. Te vach' yic eb' scol sb'a d'a Jehová chi'.
 9 Mach ex yiquex Jehová, ayocab' yelc'och d'a e sat. Malaj tas ol yac' palta d'a eb' ay yelc'och Dios d'ay.
 10 A noc' choj, tz'el yip noc' yuj vejel, axo pax eb' syaq'uem sb'a d'a Jehová, malaj b'aq'uiři ol yac' palta junoc tas vach' d'a eb'.
 11 Ex unin, cotarřec, ab'ec tas svala', ol ex in c'ayb'ej yic tzeyac'och e pensar d'a Jehová.
 12 Tato syal e c'ol snajath'i e q'uinal, e gana pax tzalajc'olal tz'ec' junjun c'u eyuuj,
 13 mařxo eyal chucal lolonel, mařxo eyesej.
 14 Iq'uequel e b'a d'a chucal, mařxo eyac' oval, axo vach'il tze c'ulej, tze b'eyb'alan junc'olal.
 15 A Jehová stařvan eb' anima vach' sb'eyb'al, smaclan val yab'i ayic syalan sb'a eb' d'ay.
 16 A Jehová, aycot yoval sc'ol d'a eb' sc'ulan chucal yic satel eb', yic mařxa mach ol naan eb'.
 17 Syab' Jehová ayic syalan sb'a eb' anima vach' spensar d'ay, scolchaj-canel eb' d'a masanil yilc'olal.
 18 A Jehová ayec' d'a stz'ey eb' anima mařxo animaoc yed'nac syab'i, scolancanel eb' somchajel sc'ool yuj cuselal.
 19 A eb' anima vach' spensar, vach'chom tzijum tas tz'ic'an eb', axo Jehová scolanel eb' d'a masanil juntzař syaelal chi'.
 20 A' stařvan eb', malaj junoc sb'aquil eb' ol q'uichajoc.
 21 Axo pax eb' sc'ulan chucal jun, a yuj schucal eb' chi' ol chamoc. A eb' schichon sc'ol d'a eb' vach' sb'eyb'al, ol cotcan d'a yib'aři eb'.

22 Axo Jehová ol colan eb' schecab'. A eb' scol sb'a d'ay, mañ ol cotcanlaj d'a yib'añ eb'.

35

Sc'anchaj scolval Jehová

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Mamin Jehová, telaj a b'a yed' eb' stelaj sb'a ved'oc, ac' oval yed' eb' tz'ac'an oval ved'oc.
- 2 Iq'uelta a yamc'ab' yic oval, tzul in a colani.
- 3 Iq'uelta a lanza tza macan sat eb' tzin pechan b'eyec'oc. Al d'ayin to in Columal ach.
- 4 A eb' sgana in chami, somchajocab'b'at eb' yuj q'uixvelal. A eb' snib'ej ay tas scot d'a vib'añ, meltzajocab'b'at eb' d'a spatic.
- 5 Ichocab' smatz'il ixim trigo syic'b'at ic', ichocab' ta tz'aj eb'. Pechjocab'b'at eb' yuj ángel.
- 6 Q'uc'olinacocab'i, riereriocab' sb'e eb', axo ángel spechan eb'.
- 7 Vach'chom malaj in mul, palta ix yaq'uem in yaalil eb'. Malaj in mul, palta ix sjoy jun olan eb' yic vach' tzin b'at d'a yool snaan eb'.
- 8 Yuj chi', mocab' naanoc yuj eb' ayic sjavi nivac yaelal d'a yib'añ eb'. Canocab' eb' d'a syaalil ix yaq'uem chi'. B'atocab'can eb' d'a yol jun olan ix sb'o chí'.
- 9 Ichato chi' ol vac'an tzalajb'oc in c'ol d'ayach Jehová. Ol el lenaj ol vil yuj a colval.
- 10 D'a smasanil in c'ool ol val icha tic: Mamin Jehová, ¿macto val junoc icha ach tic? A eb' meb'a' yed' eb' ayoch d'a tzapan majanil, tza colel eb' d'a yol sc'ab' eb' te ay yip, to syiq'uec' eb' tastac ay d'a eb', xin chama.
- 11 Scot eb' testigo esum, axo tas mañ vojtaoc sc'anb'ej eb' d'ayin.
- 12 A in vach'colal chuc ix yutej eb' spactzitan d'ayin, ix in stzuntzej cus eb'.
- 13 A inxo, ayic ya'ay eb', ix vac'och pichul yic cusc'olal, maxtzac in valaj yuj cusc'olal, ya svab'i. Max vactejcanlaj in lesalvi d'a in pixan yuj eb'.
- 14 Cusnac in c'ool ix in b'eyeq'ui, icha val to a yuj junoc vamigo, ma vuc'tac, ma icha in nun tzin cus yuuj.
- 15 Ayic ix in telvi, ix q'ue umnaj eb' smasanil in stzetzani. Ichato ch'oc animail in d'a eb', ichato mañ in vojtaoc eb'. Max yactejcanlaj eb' in ste b'ajani.
- 16 Te ya ix in ec' yuj eb', ix in sb'uch eb', ix cot q'uelan eb' d'ayin yed' schichonc'olal.
- 17 Mamin Jehová, ¿tom tornej ol ach och q'uelan yuj jun tic? Colinel d'a yol sc'ab' eb' icha noc' choj, tz'el yav, scot d'ayin.
- 18 Ol valel yab'ixal a vach'colal d'a yichañ eb' tziytumal anima molaneq'ui. Ol val vach' lolonel d'ayach d'a yichañ eb' a choñab'.
- 19 Mocab' tzalaj sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Mocab' reprepan sat eb' schichon sc'ol d'ayin, vach'chom malaj in mul d'a eb'.
- 20 Malaj sgana eb' d'a junc'olal. Sgana eb' snaq'ue esal lolonel d'a spatic eb' munil ayeq'ui.
- 21 Te chaañ tz'el yav eb' d'ayin, syalan eb': Ix quil tas ix a c'ulej chi', toxo ix quila', xchi eb'.

- 22 Mamin, ix il val. Ac' yovalil d'a eb', mañ ach najatb'ocb'ati, mañ ach el d'a in tz'ey.
- 23 Mamin ach Vajal, in Diosal ach, cotañ, colin, b'o yaj tas sval tic. Ochañ ved'oc.
- 24 Ach Jehová in Diosal ach, b'o yaj d'ayin ato syal a tojolal, in gana to max in tzetzej yuj eb'.
- 25 Mocab' yal eb' d'ayin icha tic: Ix elc'och icha co gana. Junelñej ix quixtejcanb'at viñ, mocab' xchioc eb'.
- 26 A eb' stzalaj yuj in yaelal, q'uixvocab'can eb', somchajocab'el sc'ool eb'. Q'uixvocab'el eb' nivac vinac syutej sb'a d'a vichañ.
- 27 Axo eb' sgana to vach' tzin elc'ochi, tzalajocab' sc'ool eb'. Elocab' yav eb' yuj tzalajc'olal. Yalocab' eb' d'a masanil tiempo: A Jehová, te nivan ton yelc'ochi, stzalaj val yuj svach'il jun schecab' tic, xchiocab' eb'.
- 28 Mamin, ol valel a tojolal, ol valñej vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo.

36

A schucal anima yed' svach'c'olal Dios

- A viñ cuchb'um d'a b'it scuchb'an jun b'it syal yuj tas ol aj eb' sc'ulan chucal. Sb'it jun tic viñaj David schecab' Jehová.
- 1 A eb' sc'ulan chucal, añej chucal chi' ayoch d'a spensar eb' sc'ulani. Malaj jab'oc yelc'och Dios d'a sat eb'.
- 2 Yujto syaloch sb'a eb' vach'il, mañ ojtacab'iloc smul eb' chi' snaani. Max snalaj eb' yactejean schucal chi'.
- 3 Añej chucal lolonel syal eb', naumq'ue lolonel eb'. Syactejean vach' pensaril eb', max sb'olaj vach'il eb'.
- 4 Ayic vaynac eb' d'a sat sch'at, toxoñej snanonec' sc'ool eb' sc'ulan chucal. Mañ vach'oc sb'eyb'al eb', max yal-laj sc'ol eb' syiq'uel sb'a d'a chucal.
- 5 A achxo Mamin Jehová, te nivanxo pax a vach'c'olal, masanto d'a satchaañ sq'uec'ochi, tzac'ñejelc'och tas tzala'.
- 6 Ec'al a vach'ilal d'a yichañ lum nivac vitz. A a tojolal, ec'al d'a sjulal yich a' nivac mar. Mamin Jehová, ilb'il eb' anima yed' masanil noc' noc' uuj.
- 7 Ach Dios, satub'tacxoñej a vach'c'olal, yuj chi' sco col co b'a d'ayach, icha noc' yunetac caxlañ tz'och d'a yalañ snun.
- 8 Tzoñ b'ud'ji yuj jun nivan vael tzac' d'ayoñ. A a a' mañxo jantacoc svach'il yuc'ji tzac' cuq'uej.
- 9 Yujto a d'ayach scot co q'uinal icha yaj sjaj a a'. Yujñej a saquilq'uinal ay co q'uinal.
- 10 A oñ cojtac achxo, ayocab' a vach'c'olal d'ayoñ. A oñ vach' co pensar, coloricaneli.
- 11 Mañ a cha yac' chucal eb' syic'chaañ sb'a d'ayin. Mañ a cha in spech b'eyec' eb' sc'ulan chucal.
- 12 Ilecñab' b'ajtil ix telvi eb' sc'ulan chucal. Ix telvi eb', mañxa b'aq'uirñ ol q'uex vaan eb'.

37

Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Mocab' somchajel co c'ool yuj eb' sc'ulan chucal. Mocab' co nib'ejoch sb'eyumal eb'.
- 2 Yujto elarichamel ol satel eb', icha stacji añ ac sjochhajeli, ma icha staciel añ arič'ultac.
- 3 Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool, co b'oec tas vach'. Coñ canecñej cajan d'a lum luum tic, ol oñ ac'joc va d'a ac'anc'olal.
- 4 Caq'uec tzalajb'oc co c'ool d'a Jehová, a ol ac'an tas sco nib'ej.
- 5 Scab'enejoch co b'a d'a yol sc'ab' Jehová, scac'anoch yipoc co c'ool, a ol colvaj qued'oc.
- 6 Axo ol ac'an checlaj svach'il co b'eyb'al icha val tz'aj scheclaj yoc c'u d'a chimc'ualil.
- 7 Numan scutejec co b'a d'a yichañ Jehová. Nivan scutejec co c'ool co tañvan scolvaj qued'oc. Mañ caq'uec somchajel co c'ool yuj eb' te vach' tz'elc'och yuj chucal sc'ulej.
- 8 Co satequel coval, caq'uec tup co c'ac'alc'olal. Mocab' te chichon co c'ool, ta maay, chucñej tas ol oñ ajelc'ochoc.
- 9 D'a val yel ol satel eb' sc'ulan chucal, a oñxo pax scac'och Jehová yipoc co c'ool jun, ol co cha co macb'en yic b'aj ol oñ cajnaj d'a lum luum tic.
- 10 Ayic jaye' c'ual tic, mañxalaj eb' sc'ulan chucal chi'. Vach'chom ol co sayec' eb', palta mañxo ol ilchajlaj eb' cuuj.
- 11 Axo eb' anima emnaquil, ol aj eb' d'a sat lum luum tic, ol yac'an val sgana eb' yajec' d'a junc'olal.
- 12 A eb' sc'ulan chucal, nanon yec' sc'ool eb' yac'an chucal chi' d'a anima vach' sb'eyb'al. Juch'uch'i sc'uxan ye eb' d'a eb' yuj chichonc'olal.
- 13 Axo Jehová toñej stzevaj yuj eb', yujto yojtac to lac'anxo sja yaelal d'a yib'añ eb'.
- 14 A eb' sc'ulan chucal, syiq'uelta yespada eb', sb'oan sjul-lab' eb' yic vach' slajviel eb' emnaquil anima meb'a', to smilcham eb' vach' sb'eyb'al eb' yalani.
- 15 A q'uen yespada eb' chuc chi', añeja' q'uen ol ec' d'a spixan eb'. Axo sjul-lab' eb' chi', ol cañchajcanb'at te'.
- 16 Yelxo val te vach' jab'oc tas ay d'a eb' anima vach' spensar, d'a yichañ sb'eyumal jantac eb' sc'ulan chucal.
- 17 Ol satel sb'eyumal eb' anima chuc chi' yuj Jehová, axo eb' anima vach' spensar, ol coljoc eb' yuuj.
- 18 A Jehová stañvan eb' malaj spaltail, axo tas ay d'a eb', malaj b'aq'uiñ ol sateloc.
- 19 Ayic te chuc tiempo yujto te ay vejel, mañ ol ec'laj eb' q'uexab', ayñej tas ol sva eb'.
- 20 A eb' sc'ulan chucal, ol satel eb' icha val stacji añ xumac ay d'a caltac te'. A eb' ayoch ajc'olal d'a Jehová, ol satcanel eb' icha val satem te' tab'.
- 21 A eb' sc'ulan chucal, tz'och eb' majan, maxtzac yac' meltzaj smajan eb' chi'. Axo eb' anima vach' spensar, ay yoq'uelc'olal eb', elb'enñej yel yuj eb'.
- 22 A eb' schaan svach'c'olal Jehová, a eb' ol cajan lum luum, axo pax eb' chuc catab'il yuuj, ol ic'chajel eb' d'a sat lum.
- 23 A Jehová scuchb'an b'ey eb' anima vach' spensar ayic van sb'ey eb' d'a tojolal.

- 24 Vach'chom stelvi eb', palta max ec'laj tiempo sq'uexvan eb', yujto yamb'il sc'ab' eb' yuj Jehová.
- 25 Atax d'a in quelemal masanto yic icham vinac inxo tic, malaj b'aj ix vil yactajcan junoc anima vach' spensar yuj Jehová yic tz'ec' d'a syaelal. Malaj pax b'aj ix vil yuninal eb' vach' sb'eyb'al chi' sc'anan va sb'a d'a titac pat.
- 26 Tz'oc'riej sc'ool eb' vach' pensar chi' d'a eb' yetanimail, ayñej tas syac' eb' majanil. Axo yuninal eb' chi', syic'cot yaxilal eb' d'a scal eb' yetanimail.
- 27 Yuj chi', cactejeccan chucal, sco c'ulan vach'il, ichato val chi' vach' ol oñ aj d'a masanil tiempo.
- 28 Yujto stzalaj Jehová yed' tojolal, malaj b'aq'uiñ syactejeccan eb' sc'anab'ajan d'ay. D'a masanil tiempo scolchajel eb'. Axo yiñtilal eb' sc'ulan chucal, satjiel eb' yuj Jehová chi'.
- 29 A eb' anima vach' spensar chi' ol ic'ancan lum luum tic, ol cajnajec' eb' d'a lum d'a masanil tiempo.
- 30 A eb' vach' sb'eyb'al, slolon eb' d'a jelanil, vach'riej tas syal eb'.
- 31 A sc'ayb'ub'al Dios yed'nac eb', yuj chi' malaj b'aj ol em eb' d'a chucal.
- 32 A eb' sc'ulan chucal, ayñejoch sat eb' d'a eb' anima vach' sb'eyb'al, snib'ej eb' smilcham eb'.
- 33 Palta mañ ol ac'chajcanlaj eb' vach' d'a yol sc'ab' eb' chuc chi' yuj Jehová. Mañ ol stac'laj Dios scotcan d'a yib'añ eb' vach' d'a yichañ ley.
- 34 Caq'uecoch Jehová d'a co c'ool, sco c'anab'ajanec. A' ol oñ ic'anchañ. Ol yac' lum luum tic d'ayoñ. Ol quil val satel eb' sc'ulan chucal.
- 35 A eb' sc'ulan chucal, ix vil val yixtan eb' yetanimail eb', ix yic'chañ sb'a eb', nivaquil syutej sb'a eb' icha junoc te te' mañ jantacoc sc'ab', te yax xiil.
- 36 Palta ix satel eb', mañxalaj mach ix cani. Ix in say eb', palta majxo ilchajlaj eb' vuuj.
- 37 Scham val quilan eb' vach' spensar max c'ulanlaj chucal chi', te vach'riej ol elc'och eb' yujto a junc'olal sayec' eb'.
- 38 Axo eb' pit, ol satjoquel eb'. Ol satjocpaxel yiñtilal eb' b'aq'uiñ.
- 39 A Jehová scolanel eb' anima vach' spensar. A' ayoch yeñuloc eb' ayic sja yaelal.
- 40 A' ol colanel eb' d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal, yujto a' ayoch yipoc sc'ool eb'.

38

Sc'anchaj scolval Dios

A jun b'it tic sb'itaj yuj viñ cuchb'um d'a b'it, yic snaancot Dios tastac tzoñ ic'ani. Sb'it jun tic viñtaj David.

1 Mamin Jehová, mañ ac' in yaelal yuj yoval a c'ool. Mañ ac' in yaelal yach'an aycot a c'ac'alc'olal.

2 Toxo ix och tzolan a jul-lab' d'ayin, ix ac'och in yaelal.

3 A yuj yoval a c'ool chi', masanil in nivanil tic te ya' ay svab'i, yujñej to ix och in mul d'ayach.

4 A in chucal ichato c'ojanq'ue d'a vib'añ icha icatz, maxtzac techajlaj vuuj.

5 Yujñej in pital, vanxo sq'ue sja b' vechen yujto van sc'ab'ati.

- 6 Nojan in emi tzin b'eyi. Junelr̄ej lachan vaji. Maxtzac och vaan jab'oc in cusc'olal.
- 7 Van in cham yuj q'uixvelal svab'i. Masanil in nivanil te ya ay svab'i.
- 8 Ix te b'uychaj in nivanil tic, mařxalaj jab'oc yip. Tzin c'acvi yuj vilc'olal.
- 9 Mamin Vajalil, ojtac masanil tas tzin nib'ej. Ayic sic'son sja in c'ool, ichař yaj jun tic.
- 10 Toxořej ste tiřtiřan in pixan yab'an syail. Numumi yel vip, maxtzac yal-laj vilani.
- 11 A eb' anima vach' vac'an yed'oc yed' eb' junr̄ej tzin ec' yed'oc, najat sb'esel sb'a eb' d'ayin. A eb' cajan d'a in lac'anil, najat sb'esel sb'a eb' d'ayin yuj in yaelal.
- 12 A eb' sgana in smilanchamoc, van yac'anem in yaalil eb'. A eb' snib'an yac' chucal d'ayin, ařej chucal syal eb' d'a in patic. Max ochlaj vaan eb' snaub'tařan tas ol in yutoc d'a elc'altac.
- 13 A inxo pax jun, ichato macan in chiquin, max vab'laj tas syal eb', ichato max ujilaj in loloni, malaj tas tz'el'ta d'a in ti'.
- 14 Lajan in icha junoc mach max yab'laj, max yal-laj yalan sb'a.
- 15 Mamin Jehová in Diosal, a achr̄ej tzach vac'och yipoc in c'ool, a ach ol in a tac'vej.
- 16 A jun tic tzin c'an d'ayach: Mocab' in stzetzaj eb' ajc'ol chi'. Mocab' b'itan eb' yuj tzalajc'olal tato tzin ac'ji ganar.
- 17 Palta ijanxo val tzin ac'ji ganar svab'i. Max och vaan jab'oc in yaelal tic.
- 18 Ol valq'ueta in mul. Mařxo in animaoc svab' yuj in chucal.
- 19 A eb' ajc'ol sgana in chami, toxo ix te q'uib' sb'isul eb'. Mařxo jantacoc ix te aj eb' tzin chacani, vach'chom malaj in mul d'a eb'.
- 20 Chucr̄ej syutej sb'a eb' d'ayin yuj in vach'c'olal d'a eb'. Yujr̄ej to tzin b'eyb'alej vach'il, tz'och eb' ajc'olal d'ayin.
- 21 Mamin Jehová, mař in actejanı. Ach in Diosal, mař a b'esel a b'a d'ayin.
- 22 Ach Vajalil, ach in Columal, cotař d'a elařchamel tzin a colani.

39

Te quenr̄ej sq'uinal eb' anima

A jun b'it tic ix b'oji yic sb'itej viřaj Jedutún, viř cuchb'um d'a b'it. Sb'it jun tic viřaj David.

- 1 Ix vac' pensar to ol in ya'ilej in b'eyb'al, yic max och in mul yuj tas svala'. Tzin yamoch vaan in ti' yacb'an ayec' eb' anima chuc spensar d'a vichař.
- 2 Ix in em numnajoc, majxo valpaxlaj vach' lolonel. Palta axo in yaelal ix te nıvtaji.
- 3 Vanxo stz'a in pixan ix vab'i. Yacb'an van in te naub'tařani, ix vach' och pitz'an d'a in pixan. Yuj chi' chař ix in avaji, ix valani:
- 4 Mamin Jehová, ac' val vojtaquejeli to chamel b'a vaji, to jayer̄ej ab'il in q'uinal. In gana snachajel vuuj to elařchamel tz'ec'b'at in q'uinal.
- 5 Quenr̄ej in q'uinal ix ac'a'. Mař nıvanoclay in q'uinal d'a ichař. A oř anima oř tic, icha val quic'an jab'oc quic', icha chi' co q'uinal.
- 6 Icha veven caj co masanil. Nab'ařej sco mac' c'unb'oc co b'a. ¿Tocval scac' co gana yed' co b'eyumal sco molb'ejq'ue b'ulan? Mař cojtacoc mach ol ic'ancanb'atoc.

- 7 Mamin Vajal, axo ticnaic, ¿tas vach' svac'och yipoc in c'ool? A ach ton ayach och yipoc in c'ool.
- 8 Colinel d'a masanil in chucal. Mañ in a cha b'uchjoc yuj eb' chuc spensar.
- 9 Icha val eb' max ujilaj sloloni, icha chi' ix vutej in b'a. Mañxalaj tas ix elta d'a in ti', yujto a ach tic ix ac'och juntzañ tic d'ayin.
- 10 Iq'uel in yaelal ix ac'ochi. Vanxo in lajviel svab' yuj b'aj ix in a mac'a'.
- 11 A ach tzac'och co yaelal a oñ anima oñ tic. Tzac'anoch co tz'uumal yuj co mul. A ach tzac' lajvoc tas nib'ab'il cuuj, ichato tz'ijaxb'ati. Co masanil, icha val quic'an quic', icha chi' yec' co q'uinal.
- 12 Mamin Jehová, ab' in lesal tic, cotañ q'uelan d'ayin ayic svalan in b'a d'ayach. Mañ ac' sat a c'ool d'a yal in sat tic. Mamin, a d'ayach, eq'uelb'arnej vec' d'a sat luum tic icha eb' in mam vicham.
- 13 Mamin, mañ ac'cot a c'ac'alc'olal d'ayin, yic vach' tzin tzalaj junoc rato, yach'an manto el-laj in c'ool.

40

Ac'oj yuj diosal yuj scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Ix in tañvejñej scolval Jehová, axo ix ab'ani ayic ix in tevi d'ay.
- 2 Ix in yic'q'ueta d'a jun olan te ay smay. Ix in scol b'aj sitz'atac. Ix in yac'anq'ue d'a yib'arñ jun q'uen q'ueen yic tzin tec'b'ej in b'a.
- 3 Ix yac' val jun b'it ac'to d'ayin, b'it yic aloj vach' lolonel d'a co Diosal. Comonoc sat sc'ol jantac eb' tz'ilan jun tic, yic syac'och Jehová eb' yipoc sc'ool.
- 4 Te vach' yic eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, max yac'och spensar eb' d'a eb' syic'chaarñ sb'a, aton eb' tz'och tzac'an d'a spatic juntzañ comon dios.
- 5 Mamin Jehová in Diosal, mañ jantacoc juntzañ tas satub'tac ix a b'o'o yed' jantac a vach'c'olal ix ac' d'ayoñ. Malaj junoc mach syal slajb'an sb'a ed'oc. In gana svalel masanil a vach'c'olal chi', palta max in tzac'vanlaj, yujto mañxo b'ischajb'enoc.
- 6 Max a nib'ejlaj noc' noc' yed' ixim trigo silab'il. Malaj noc' noc' tza c'ana' yic sñusji silab'il d'ayach, ma silab' yic stupcanel co mul. Palta ix a jac in chiquin yic tzin cha vab' tas tzala'.
- 7 Yuj chi' ix vala': Tic tzin ja'i, xin chi. A tas tz'ib'ab'ilcan d'a a lolonel, a vab'ixal syala'.
- 8 Ach in Diosal, snib'ej in c'ool tzin c'ulej icha a gana. Ayoch a c'ayb'ub'al d'a in pensar.
- 9 Mamin Jehová, ix valcanel yab'ixal a tojolal d'a scal eb' a choñab'. Ojtac val to malaj b'aj ix vactejcan valaneli.
- 10 Malaj b'aj max valed a tojolal. Ix valed yab'ixal to tz'elñejc'och tas tzala', tzac'anpax colnab'il. Malaj b'aj ix in c'ub'ejel d'a yichañ eb' a choñab' molaneq'ui, to te nivan a vach'c'olal, yelñej pax tzala'.
- 11 Mamin Jehová, ayocab'ñej oq'uelc'olal d'ayin. Ilinñej yed' a vach'c'olal icha ix aj alani.
- 12 Yujto te ay tas sjavi d'a vib'arñ, maxtzac b'ischajlaj vuuj. In yamchajelta yuj in chucal. Ichato maxtzac yal-laj vilani. Ec'b'al in chucal chi' d'a yichañ sb'isul xil in jolom. Vanxo somchajel in c'ool.

- 13 Mamin, cotari val q'uelan d'ayin, cotari, colineli. Cotari elarichamel, tzach och ved'oc.
- 14 A eb' sgana in smilanchamoc, javocab' q'uixvelal yed' somc'olal d'a yib'ari eb'. B'atocab' eb' elal d'a scal nivac q'uixvelal, yujto sgana eb' yac'an chucal d'ayin.
- 15 A eb' tzin b'uchani, canocab' eb' d'a mari pensaril yuj somc'olal.
- 16 Axo masanil eb' ayoch spensar d'ayach, tzalajocab' eb' d'ayach. Te nivan elc'och ach Jehová, xchiocab' eb' snib'an a colval.
- 17 A inxo jun, ob'iltac in, ay in och d'a ilc'olal. Mamin, mocab' in b'atcan satc'olal uuj. A ach tzach ochtaxon ved'oc yic tzin a colani. Ach Jehová in Diosal, mari iq'uec' tiempo in a colani.

41

A slesal jun ya' ay

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Vach' yic eb' scolvaj d'a eb' meb'a', a Jehová ol colanel eb' d'a scal syaelal.
- 2 A' ol tarivan eb', ol ac'joc sq'uinal eb' yed' stzalajc'olal yuuj d'a sat luum tic. Mari ol ac'joc ochlaj eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yuuj.
- 3 Ol ac'joc yip eb' d'a scal syaelal yuj Jehová, ol b'oxoc sc'ool eb'.
- 4 A in ix vala': Mamin Jehová, oc'oc a c'ool d'ayin. Aritej in, yel toni ay in mul d'ayach, xin chi.
- 5 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, syal chuc eb' d'ayin: Comonoc spet chami yic mariño ol nachajcotoc, xchi eb'.
- 6 Sja eb' yac' in paxyal, palta mariño d'a svach'il sc'ol eb' tzul in yila'. Masanil tas syilb'at eb' d'ayin, sic'can eb' d'a spensar, axo d'a voltac b'e syal in pecal eb'.
- 7 A eb' tzin chacaneli, smolb'ej sb'a eb', syalan in pecal eb'. Chuc tas sna eb' d'a in patic.
- 8 Syalan eb': A syaelal jun tic, mariña yañal. Toxo ix b'atcan d'a sat sch'at, mariño ol b'oxlaj sc'ool, xchi eb'.
- 9 A jun vamigo junñej tzin va yed'oc, yip in c'ool valani, a' ix och ajc'olal d'ayin.
- 10 A achxo Mamin Jehová, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ic' in q'ue vaan yic ol vac'anec' in pac d'a eb'.
- 11 Tato mari ol tzalaj sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ichato chi' ol nachajel vuuj to tzach tzalaj ved'oc.
- 12 A inxo pax jun, malaj in mul d'a ichari, yuj chi' ix in a quetz yed' a c'ab'. Ayinñejocab' ec' d'a ichari d'a masanil tiempo.
- 13 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a ori israel ori tic, ticnaic yed' d'a masanil tiempo. Ujocab'i.

LIBRO 2

42

(SALMOS 42–72)

A Dios ayoch yipoc in c'ool

Jun b'it tzoñ c'ayb'ani. Sb'it jun tic eb' yirñtilal viñaj Coré.

- 1 Ach in Diosal, tzach in nib'ej val icha junoc noc' c'ultaquil chej tz'ec' sayoj a' yuj taquirñtal.
- 2 Ach Dios pitzan, a val in pensar tzach nib'anochi, ¿b'aq'uiñ ol in c'och d'a ichari junelxo?

- ³ C'ual d'ac'val voq'ui. Axoñej voq'uel tic ayoch in vaeloc, yach'an sb'uchvaj eb' anima d'ayin sc'anb'ejñej eb': ¿B'ajtil ay jun a Diosal chi? xchi eb'.
- ⁴ Ayic tzin naan juntzañ tic, ste och pitz'an d'a in c'ool. Tzin naancoti ayic ay in ec' d'a scal eb' anima, yic tzin cuchb'an eb', yic tzoñ b'at d'a a templo. Mañixo jantacoc yel yav eb' yuj tzalajc'olal yed' ac'oj yuj diosal. Nivan q'uiñ ton val jun chi'.
- ⁵ ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal, ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.
- ⁶ Ach in Diosal te cusc'olal vaj ticnaic, yuj chi', mañ jantacoc ach in naancot d'a yol yic a' Jordán yed' d'a yol yic svitzal Hermón yed' svitzal Mizar.
- ⁷ Icha sc'añ yem poñoljoc a a' d'a nivac pajav, icha val chi' juntzañ nivac cusc'olal tz'ec' d'a vib'añ uuj.
- ⁸ Ach Jehová, a d'a c'ualil tza ch'oxñej a vach'c'olal d'ayin, axo d'ac'valil, max in och vaan ach in b'itani, max in och pax vaan in lesalvi d'ayach, yujto a ach tzac' in q'uinal.
- ⁹ Svalan icha tic d'ayach: Ach in Columal, ¿tas yuj tzin b'atcan satc'olal uuj? Yuj chi' cusnac in c'ool ayic tzin b'eyeq'ui, yujto tzin yixtej val eb' ayoch ajc'olal d'ayin, xin chi'.
- ¹⁰ Svab' val syail, icha val to smac'jipoj in b'aquil b'aj tzin yixtej eb' ajc'ool chi'. Junjun rato sb'uchvaj eb' d'ayin sc'anb'an eb': ¿B'ajtil ay jun a Diosal chi'? xchi eb'.
- ¹¹ ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal, ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.

43

- ¹ Ach in Diosal, ch'oxeli to malaj in mul. Ochañ valumaloc d'a juntzañ anima malaj elc'och d'a yol sat tic. Colinel d'a eb' naumq'ue lolonel yed' d'a eb' chuc sb'eyb'al.
- ² Ach in Diosal, in Columal ach, ¿tas val yuj najat tzin ic'canel d'a ichañ? ¿Tas val yuj cusnac in c'ool tzin b'eyeq'ui, tzin yixtan eb' ayoch ajc'olal d'ayin?
- ³ Ch'ox a saquilk'uinal d'ayin yed' a lolonel te yel, yic vach' ol in sch'ox d'a sb'eal jun tzalan yic ejmelal b'aj cajan ach eq'ui.
- ⁴ Ach in Diosal, ol in c'och d'a altar, ata' ol ach in b'itejñej yed' te' arpa, yujto a ach tzac' in tzalajc'olal.
- ⁵ ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.

44

Sc'anchaj scolval Dios

Jun b'it tzoñ c'ayb'ani. Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré.

- ¹ Ach co Diosal, ix cab' a poder yujto a eb' co mam quicham ix alan d'ayori tas utejnac eb' d'a peca'.
- ² Yed' a poder ix a pechel juntzañ eb' ch'oc choñab'il, ix a satancanel eb' d'a juntzañ nivac choñab' chi', axo eb' co mam quicham chi' ix ac' cajnaj d'a tic.

- 3 Mañoc yed' yip eb', mañoc pax q'uen yespada eb' ix yac'lab'ej ayic ix yic'an jun luum tic eb'. Maj yic'laj jun luum tic eb' d'a ac'oj ovalil, palta yuj a poder, yuj ipalil yed' yuj a vach'c'olal ix yac' ganar jun oval chi' eb', yujto xajan eb' uuj.
- 4 Ach co Diosal, co Rey al ach, a ach alnac, yuj chi' cac'nac ganar a ori yirtilal ori can viriaj Jacob tic.
- 5 A ach ton tzach och qued'oc, yuj chi' scac' ganar eb' ajc'ool chi'. Yuj ipalil scan eb' ajc'ool chi' d'a yalañ cuuj.
- 6 Mañoc laj yamc'ab' yic oval scac'och yipoc co c'ool, mañocpax laj yuj q'uen quespada ol cac' ganar oval.
- 7 A eb' cajc'ool schichonoch sc'ool d'ayori, tzoñ a col d'a yol sc'ab' eb', q'uixvelal tz'ajcan eb' uuj.
- 8 Añej d'ayach ol cac'ñej tzalajb'oc co c'ool, a achñej ol ach co b'itej.
- 9 Palta a ticnaic Mamin, ix ori a patiquejeli, ix ori ac'anoch d'a q'uixvelal, maxtzac yal-laj a c'ool tzach b'at yed' eb' co soldado.
- 10 A ach ix ori actejcani, yuj chi' ix ori el lemnaj d'a eb' cajc'ool. A eb' schichon sc'ool d'ayori, ix yic'b'at eb' tastac ay d'ayori.
- 11 Ix ori ac'anoch d'a yol sc'ab' eb', icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj smiljichamoc. Ix ori a saclemejcanb'at d'a scal juntzañ naciòn.
- 12 Te yechel ix ori a choñcanel a ori a choñab' ori tic. Malaj jab'oc tas ix ac' ganar yuj b'aj ix ori a choñel chi'.
- 13 Ix ori ac'an b'uchjoc yuj eb' anima cajan d'a juntzañ choñab' d'a co lac'anil. Tzoñ stzuntzan eb', malaj quelc'och d'a eb'.
- 14 Ix ori ac'an b'uchjoc yuj eb' ch'oc choñab'il. Añej val yic tzoñ yilan eb', tzoñ ste tzetzan eb'.
- 15 Junjun c'u, toxoñej tzoñ te em ñojan yuj q'uixvelal.
- 16 Tzoñ stzuntzan eb' cajc'ool snib'ej ori yixtani. Malaj quelc'och d'a eb'.
- 17 Aton juntzañ tic scot d'a quib'añ, vach'chom maj ach b'atcan satc'olal cuuj. Ina to sco c'anab'ajejñej a trato ac'nac d'ayori.
- 18 Max co nalaj ach co patiquejeli. Malaj a c'ayb'ub'al ix cactejcani.
- 19 Vach'chom icha chi', palta ichato tzoñ actejcan d'a scal noc' noc' ay smay, ichato ori a macchejem b'aj te q'uic'q'uinal.
- 20 Ach co Diosal, q'uinaloc ach b'atcan satc'olal cuuj, axo d'a comon dios ix caq'uem co b'a,
- 21 ix am ila', yujto malaj junoc tas c'ub'eltac mañ ojtacoc.
- 22 Palta uuj junjun rato ijan ori smilancham eb' ajc'ol chi', icha noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj schami, icha chi' tzoñ yutej eb'.
- 23 Mamin, ¿tas yuj ichato vaynac ach b'ati? Iloñcoti, mañ ori a patiquej-canel d'a junelñej.
- 24 ¿Tas yuj tzach b'at mican d'ayori? ¿Tas val yuj tzoñ b'atcan satc'olal uuj d'a scal co nivan yaelal tic?
- 25 Toxo van yel quip, maxtzac yal-laj co loloni, toxoñej tzoñ ec' telton d'a sat luum.
- 26 Pil ip. Cotañ. Coloñ eli yujto te xajan ori uuj.

45

A b'it yuj snupnajel viri rey

Sb'itej jun b'it tic viri cuchb'um d'a b'it ayic ay nupnajel yed' sjajil jun b'it suchan te' xumaac. Sb'it jun tic eb' yirtilal viriaj Coré.

- 1 Ay val ec' vach' lolonel d'a in pensar. Ol in b'itan d'a viñ rey yed' juntzañ in lolonel chi'. A in ti' lajan icha stz'ib'lab' junoc mach te jelan stz'ib'ani.
- 2 Ach rey, a achñej vach' ilji d'a yichañ masanil eb' viñ vinac. Te vach'ñej tas tzala', te jelan a loloni yujto syac'ñej svach'c'olal Dios d'a ib'añ.
- 3 Ac'och jachan q'uen espada d'a a nañal, ach vinac te ac'um oval, te b'inajnac ach, te ay val elc'ochi.
- 4 Ixic d'a yib'añ noc' a chej yed' a poder yic tzac'an ganar oval, yic sb'oji yaj lolonel d'a stojolal d'a eb' emnaquil. Nivan tastac satub'tac ol a c'ulej yed' ipalil.
- 5 Ach co reyal, a jul-lab' te jay sñi' ol b'at ch'apnaj d'a sñi' sc'ool eb' ajc'ool. Yuj chi' ol telvoc eb' anima yic juntzañ choriab' d'a scal oc.
- 6 Ach co Diosal, yajal ach d'a smasanil tiempo. Yajal ach, vach'ñej tz'aj a ch'olb'itan tastac.
- 7 A val tojalal scha a c'ool, max schalaj a c'ool chucal. Yuj chi' ix ach siq'uel Dios, aton a Diosal. Ix yac' nivan tzalajc'olal d'ayach d'a yichañ juntzañxo eb' ay yopisio ed'oc.
- 8 Tz'el sjab' sperfumeal mirra, áloes yed' te' canela ayoch d'a a pichul. A son ay sch'añal ol ac'an tzalaj a c'ool d'a a pat marfilñej ayoch yelvanub'oc.
- 9 Ay eb' ix yisil eb' viñ rey d'a scal eb' avtab'il uuuj. A d'a a tz'ey d'a a vach', ata' ayec' ix reina. A q'uen oro yelxo val vach' ayoch d'a spichul ix.
- 10 Ach yisil rey, maclej val ab'i, scham val ab'an tas ol val d'ayach. Mañxo a na eb' a c'ab' oc yed' eb' etchoñab',
- 11 yujto a viñ rey chi' snib'an svach'il ilji, aton viñ ajalil. Aq'uem a b'a d'a viñ.
- 12 Ol yac' silab' eb' aj Tiro d'ayach. A eb' nivac b'eyum, ol snib'ej eb' yoch amigoooc.
- 13 Tic sja ix ix van yoch yetb'eyumoc viñ rey, vach'ñej yilji ix, yisil pax ix junocxo viñ rey. Oro ayoch yelvanub'oc spichul ix.
- 14 Vach'ñej yaj sb'o ix yed' spichul, tz'ic'jib'at ix d'a viñ rey. Tzac'anoch eb' ix cob'estac yuc'levoc ix, aton eb' ix yamiga ix.
- 15 Stzalaj eb' ix sb'at eb' ix, masanto sc'och eb' ix d'a spat viñ rey chi'.
- 16 Ach rey, a eb' uninal ol em c'ojan b'aj tz'emtaxon c'ojan eb' a mam icham. Ol ac'anoch yopisio eb' yic syilan masanil yol a mach'en tic eb'.
- 17 A in ol vac' nachajcot a b'i yuj masanil anima toto ol aljoc d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol yal vach' lolonel junjun choriab' d'ayach d'a masanil tiempo.

46

A viñ Yajal ayec' qued'oc

Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan sb'it eb' ix cob'estac. Sb'it jun tic eb' yññtilal viñaj Coré.

1 A Dios ayoch queruloc, añaña' pax ayoch quipumaloc. A tz'och qued'oc ayic ayon d'a scal yaenal.

2 Yuj chi' max on xivlaj. Vach'chom stzicub'tañaj lum lum tic, scot juyuljoc juntzañ vitz d'a yol a' mar,

3 vach'chom sc'añ a' mar chi', sq'uepax chulnaj sat a', vach'chom stzicub'tañaj jolomtac vitz yuj yoval a', palta max on xivlaj.

- ⁴ Ay jun a' nivan a' tz'ac'an tzalaj sc'ol eb' cajan d'a schoñab' Dios, aton b'aj cajan Dios ec'to d'a yib'añ smasanil.
- ⁵ A Dios ayec' d'a schoñab' chi', yuj chi' mañ ol satel-laj. A tz'och yed' schoñab' chi' ayic van sacb'i.
- ⁶ Tz'el yav juntzañ nivac choñab' yuj oval. Ol satel juntzañ nación chi'. Ol ulaxb'at lum luum tic ayic ol ab'chaj sjaj Dios.
- ⁷ A Jehová Yajal d'a Smasanil, ayec' qued'oc. A sDiosal co mam quicham Jacob, a ayoch qued'oc, ay paxoch queñuloc.
- ⁸ Ul ilec satub'taquil tas ix aj satjiel eb' ajc'ol d'a sat luum tic yuj Jehová.
- ⁹ Slajviec' oval yuuj masanto d'a slajvub' yolyib'añq'uinal tic. Scañchajcanb'at sjul-lab' eb' yuuj. A q'uen lanza, choc' tz'aj q'uen yuuj. Syac'anoch sc'ac'al carruaje yic oval chi'.
- ¹⁰ Syalan Dios chi' d'a juntzañ nación: Actejec eyac'an oval. Nachajocab'el eyuuj to a in ton Dios in. Ol alchajel in poder d'a scal masanil nación d'a sat luum tic, xchi Dios.
- ¹¹ A Jehová Yajal d'a Smasanil, ayec' qued'oc. A sDiosal co mam quicham Jacob, a ayoch qued'oc, ay paxoch queñuloc.

47

A Dios Yajal d'a smasanil lum luum tic

Sb'it jun tic eb' yirñtilal viñaj Coré.

- ¹ Tz'itec e c'ab' e masanil ex nación. Avajañtec d'a Dios d'a tzalajc'olal.
- ² Yujto a Jehová, ec'to d'a yib'añ smasanil, sat co c'ool yuj stziquiquial. Aton Yajalil d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic.
- ³ Ix laj can juntzañ nación d'a yalañ yuuj, ix yac'ancanoch d'a yol co c'ab'.
- ⁴ A' ix sic'anel lum luum b'aj stzalajb'i co c'ool a oñ yirñtilal oñ viñaj Jacob tic, a oñ ton te xajan oñ yuuj.
- ⁵ A Jehová Dios toxo ix q'uec'och d'a sc'oynub' d'a scal av yic tzalajc'olal yed' d'a scal yic van yoc' q'uen trompeta.
- ⁶ Coñ b'itanec, coñ b'itanec d'a co Diosal. Coñ b'itanec, coñ b'itanec d'a co Rey.
- ⁷ Coñ b'itanec d'a aloj vach' lolonel d'a Dios, yujto a' Yajal yaj d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic.
- ⁸ A Dios ayoch Yajalil d'a smasanil nación. C'ojanem d'a sc'oynub' to añej ay yico'.
- ⁹ Ix smolb'ej sb'a eb' anima nivac yopisio d'a scal nación. Ix och eb' co tz'acub'oc a oñ schoñab' oñ sDiosal co mam quicham Abraham.
- A Dios ay yic eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic. A' te nivan yelc'och d'a yib'añ smasanil.

48

A svach'ilal Sion schoñab' Dios

Sb'it jun tic eb' yirñtilal viñaj Coré.

- ¹ A Jehová co Diosal, yelxo val nivan yelc'ochi, smoj val yalchaj vach' lolonel d'ay d'a yol schoñab', aton tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ay.
- ² Mañxo jantacoc svach'il yilji jun tzalan tic, chañ ayq'uei. A d'a chon tzalan Sion tic, b'aj cajan Dios, a tic ay val stzalajc'olal masanil eb' cajan d'a yolyib'añq'uinal tic. A Sion tic schoñab' Viñ Rey yelxo val nivan yelc'ochi.

- 3 A Dios ayec' d'a juntzañ palacio d'a tzalan Sion tic. Ojtacab'il to a Dios ayoch co columaloc.
- 4 Ix smolb'ej sb'a eb' viñ rey, ix cot ñililoc eb' viñ yac' oval d'a choñab' Sion tic.
- 5 Palta ayic ix yilan jun choñab' tic eb' viñ, ix sat sc'ool eb' viñ. Ix somchajel sc'ool eb' viñ, ix b'at eb' viñ elelal.
- 6 Ix yamchaj eb' viñ yuj xivelal, tz'ib'xi eb' viñ yuj yaelal, icha junoc ix ix van yalji yune'.
- 7 Icha tz'aj spoj'b'at te' barco yic choñab' Tarsis yuj oval ic' scot d'a b'aj sjavi c'u, icha chi' ix aj satel eb' viñ yuj Dios.
- 8 A d'a schoñab' Jehová co Diosal Yajal d'a Smasanil, ix quil val yelc'och icha val alb'ilcan d'ayoñ. A Dios ol yac'ñej stec'anil Jerusalén.
- 9 Ach co Diosal, ayic ayoñec' d'a a templo, sco nacot a nivan vach'c'olal.
- 10 Ach co Diosal, te b'inajnac ach d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' tz'alchaj vach' lolonel d'ayach. Tza b'o yaj masanil tas d'a stojolal yed' a poder.
- 11 Ay szalajc'olal eb' aj Sion. Te tzalajocab' eb' aj Judá yujto d'a stojolal ix a b'o yaj smasanil.
- 12 Ec'añec oyoyoc d'a spatic yichañ Sion, tze b'isani jaye' storreal.
- 13 Scham val e sayan eyil smuroal. Schampax eyilan spat eb' yajal, yic vach' ol yal eyalanel yab'ixal d'a eb' unin manto aljoclay.
- 14 A sDiosal Sion, aton co Diosal d'a junelñej. A tzoñ ic'anñej b'eyoc masanto d'a slajvub'.

49

A smañ pensaril eb' tz'ac'anoch'R'q'uen tumin yipoc sc'ool

Sb'it jun tic eb' yĩntilal viñaj Coré.

- 1 Ex anima ay d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, scham val eyab'an jun lolonel tic.
- 2 Ab'ec ex b'eyum yed' ex meb'a', mach ex ay eyelc'ochi yed' ex comon anima ex.
- 3 Ol in lolon d'a jelanil, ol val juntzañ pensar ajaltac snachajeli.
- 4 Ol in maclej val vab' slolonel eb' jelan. Ol in b'itej tas ix in c'ayb'ej chi' yed' sonal te' arpa.
- 5 ¿Tas yuj ol in xivoc ayic ol ja juntzañ sc'ual yaelal d'ayin, ayic ol c'och oyan eb' ajc'ool d'ayin?
- 6 A eb' ajc'ol chi', a sb'eyumal eb' syac'och yipoc sc'ool, syic'anchari sb'a eb' yujto mañ jantacoc tas ay d'a eb'.
- 7 Palta malaj junoc mach syal scolan yetanimail d'a yol yico', ma smananel sq'uinal d'a Dios.
- 8-9 Max yal-laj co mananel co q'uinal yic vach' ayoññej eq'ui, yic max oñ chami, yujto max techajlay co tupani.
- 10 Ina squila' to junlajan scham anima smasanil. Scham eb' jelan, schampax eb' man jelanoc, axo sb'eyumal eb', ch'oc mach b'aj scani.
- 11 Vach'chom mañ jantacoc co luum, palta nab'añej. A b'aj tzoñ mucchaji, ata' ayoññejec' d'a masanil tiempo. Junelñej ol oñ canñej ta'.
- 12 A oñ anima oñ tic, mañ masaniloc tiempo ayoñec' d'a yolyib'añq'uinal tic. Vach'chom yel te b'eyum oñ, palta tzoñ chamñej icha scham noc' noc'.
- 13 Icha pax chi' tz'aj satel eb' syipc'olej sb'a, aton eb' syaloch sb'a vach'il.

- 14 A juntzañ anima chi', a chamel ayoch yilumaloc eb'. A tz'ic'anb'at eb' b'aj smucchaj chamnac. Ayic ol sacb'oc, d'a sc'ual yic ol oñ ch'olb'itajoc, a eb' anima vach' spensar ol ac'an ganar d'a yichañ eb'. C'ojanc'olal ol satem snivanil eb', axo b'aj smucchaj chamnac ol och scajñub'oc eb'.
- 15 A in xo jun, a Dios ol in ic'ancanel d'a yol sc'ab' chamel, ol in yic'anb'at yed'oc.
- 16 Ex vetanimail, mañ eyac' pensar yuj eb' tz'och b'eyumal, eb' ste q'uechañ sb'eyumal d'a spat.
- 17 Yuj chi' mañ e na'a, yujto ayic ol cham eb', malaj jab'oc tas ol yic'b'at eb' yed'oc, mañ ol b'atljaj sb'eyumal eb' chi' yed'oc.
- 18 Vach'chom te tzalajc'olal yic eb' ayic pitzan eb', ma tz'alji pax vach' lolonel d'a eb' yuj eb' yetanimail yuj sb'eyumal chi',
- 19 ol ja sc'ual scham eb', icha ix aj scham eb' smam yicham eb', mañxo ol yil-laj saquilq'uinal eb'.
- 20 A eb' anima b'eyum, tato max nachajel yuj eb' to eq'uelb'añej yec' masanil tas, lajan ol aj scham eb' icha tz'aj scham noc' noc'.

50

A Dios juez te tojol

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

- 1 A Jehová, Dios Axoñejochi, a ix loloni. Ix yavtej eb' cajan d'a yolyib'añq'uinal tic, b'aj sjavi c'u masanto b'aj tz'em c'u.
- 2 A d'a tzalan Sion, aton choñab' te vach' yilji, ata' sch'ox saquilq'uinal Dios.
- 3 Tic sja co Diosal, palta mañ ichñejoctalaj ol javoc. A d'a spatic yichañ ay jun c'ac' to satumeli yed' jun chacxuxum ic'.
- 4 Ato d'a chañ tz'avtaj eb' aj satchañ yed' eb' cajan d'a sat lum luum tic yuj Dios, yic vach' syil eb' sch'olb'itaj schoñab'.
- 5 Syal Dios icha tic: Molb'ejec e b'a ex vicxo, a ex eyac'nac jun silab' d'ayin, ayic eyac'annac e trato ved'oc, xchi.
- 6 A satchañ sch'oxani to a Dios Juez ton d'a stojolal.
- 7 Syalanpax Dios icha tic: Ex in choñab' Israel, ab'ecñab'i, jichan ol vutej valanoch e paltail d'a e sat. A in Dios in, e Diosal in.
- 8 Maj ex in tumejlaj yuj eyofrenda tzeyac'taxon d'ayin yed' noc' noc' tzeñus silab'il d'ayin d'a valtar.
- 9 Max in c'anlaj noc' quelemtac vacax molb'il eyuuj. Malaj noc' mam chiva d'a yol e macte' tzin c'an d'ayex.
- 10 Vicñej masanil noc' caltacte'al noc', vic pax noc' molb'etzal noc' ay d'a jolomtac vitz.
- 11 Vic masanil noc' much ay d'a caltac te' yed' masanil tas tz'ec' d'a cal vayuntac.
- 12 Q'uinaloc ay in vejel, mañ ol val-laj d'ayex, yujto vic jun yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay.
- 13 ¿Tocval a sb'ac'chil noc' vacax tzin chi'a? ¿Tocval a pax schiq'uil noc' mam chiva svuq'uej?
- 14 A silab' tzin nib'ej, to tzeyac' yuj diosal d'ayin, tzeyaq'uelc'och tas tzevaltej d'ayin, a in ton ec' in to d'a yib'añ smasanil.
- 15 Ayic ay eyaelal, avtejinec, ol ex in colo', a exxo ol in eyic'chañ, xchi Dios.

- 16 Axo d'a eb' chuc sb'eyb'al, syal Dios icha tic: ¿Toc ay eyalan eyic eyalanel in c'ayb'ub'al, ma eyalanel yab'ixal in trato?
- 17 Ina to max yal-laj e c'ool tzex in cacha', malaj yelc'och in lolonel d'ayex.
- 18 Ayic sja viñ elc'umtaxoni, tzex q'ue urnaj e b'at yed' viñ. Te vach' eyac'anpax yed' eb' sc'ulan ajmulal.
- 19 Palta a tas tze c'ulej, to tze naq'ue lolonel, max ex och vaan eyesani.
- 20 A d'a eb' eyuc'tac junřej e nun yed'oc, tzeyal chucal lolonel d'a spatic eb'.
- 21 Ayic ix e c'ulan juntzañ chucal tic, malaj tas svala'. Yuj chi' tze na' to lajan in eyed'oc, palta ol valoch e mul chi' d'a e sat, ol vil-lajoch in sat eyed'oc.
- 22 A ex tzin b'at satc'olal eyuuj tic, vach'ocab' tz'aj snachajel jun tic eyuuj, axo talaj tz'aji, ol ex in jatchitejb'ati, mařxalaj mach ol ex colan d'ayin.
- 23 A mach tz'ac'an yuj diosal d'ayin, ay velc'och d'a yol sat. A mach tzin c'anab'ajani, ol in colcaneli, xchi Dios.

51

Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin

Aton sb'it viñaj David ix sb'itej ayic ix tumaj viñ yuj viñaj Natán schecab' Dios, yujto ix yic' ix Betsabé viñ yetb'eyumoc.

- 1 Ach in Diosal yujto tzin a xajanej, oc'oc val a c'ool d'ayin. A yuj a nivan oq'uelc'olal, succat in mul.
- 2 B'ic in el d'a masanil in mul, tzin a sach'itani.
- 3 Yel toni ix och in mul, ix in ec' d'a yib'añ, max b'atlaj satc'olal junoc rato in mul chi' vuuj.
- 4 Ix och val in mul chi' d'ayach. Ix in c'ulej chucal d'a yol a sat. Yuj chi' smoj val ac'an in yaelal. Max yal-laj yalchaj chucal d'ayach ayic tzin a ch'olb'itani.
- 5 Val yel, yictax valjub'al chuc in. Toxonton chuc in atax yic cuchb'il into och yuj ix in nun.
- 6 Val yel tza xajanej mach sgana tojolal d'a smasanil sc'ool. Yuj chi' ac' a jelanil d'ayin.
- 7 Niccanel in mul yic tzin sach'icaneli. B'ic in eli, yic vach' sacxořej tzin ajcan icha q'uen sach'acom.
- 8 Ac'xi in tzalajc'olal in c'ana' yic tz'el in cusc'olal yuj b'aj ix ac' in yaelal sic'lab'il.
- 9 Mařxo a nacot in mul chi', tza sucas sat masanil in chucal.
- 10 Ach in Diosal, tojlb'itej in pensar. A junoc ac' b'eyb'al tzac' d'ayin yic tzin c'anab'ajej yed' smasanil in c'ool.
- 11 Mař in ic'canel d'a ichañ, mař ic'paxel a Santo Espiritu d'ayin.
- 12 Ac'xi in tzalajc'olal yuj in colnab'il. Ac' vip yic b'ecan in c'ool ach in c'anab'ajani,
- 13 yic vach' tzin c'ayb'ej eb' chuc yic sb'eyb'alej a b'eyb'al eb' yic smeltzajoch eb' d'a yol a c'ab'.
- 14 Ach in Diosal, ix ac' in colnab'il, mařxo a cha in mil anima, colinel d'a in mul yic ol valan a tojolal d'a b'italil.
- 15 Mamin, jac in ti' yic ol ach in b'itani.
- 16 Tato a ofrenda, ma silab' řusb'il tza nib'ej, tzam vac'laj, ocxo jun, max a nib'ej paxlaj.

- 17 A tas a gana, aton eb' scus sc'ol yuj smul. Ach in Diosal, max a patiquejel-laj anima syiq'uem sb'a yujto sna sb'a yuj smul.
- 18 Ac' a vach'c'olal d'a Sion. Yuj svach'il a c'ool, b'oxiq'ue smuroal Jerusalén.
- 19 Ichato val chi' d'a tzalajc'olal ol aj a chaan silab' a gana tz'ac'ji d'ayach, aton noc' noc' s'riusji. Ichato chi' ol ac'joc noc' vacax silab'il d'ayach d'a altar.

52

A eb' anima chuc sb'eyb'al

Aton sb'it viñaj David sb'itej ayic ix c'och viñaj Doeg aj Edom yal d'a viñaj Saúl to ix ec' viñaj David d'a spat viñaj sacerdote Abimelec. A jun b'it tic tzoñ c'ayb'ani, sc'an viñ cuchb'um d'a b'it.

- 1 Ach to jelan ach d'a oval, ¿tas yuj tzic'chaañ a b'a d'a a chucal? A svach'c'olal Dios ayñejec' d'a smasanil tiempo.
- 2 Añej chucal a gana tza c'ulej. A a ti' tzac'lab'ej d'a lolonel mañ yeloc, icha val junoc q'uen cuchilub' te jay ye syac'lab'ej junoc anima smil-lab'oc.
- 3 A chucal a gana d'a yichañ vach'il. A lolonel es a gana d'a yichañ lolonel yel.
- 4 Ach anima chab' sat, a val lolonel yic tz'ixtan anima a gana.
- 5 Palta a Dios ol ach satanel d'a junelñej. Ol och yub'naj d'ayach, ol ach yic'ancanel d'a a pat, ol yic'anel a q'uinal.
- 6 A eb' sc'anab'ajan Dios ol yil jun tic eb', ol xiv eb' d'ay, palta ol b'uchvaj eb' d'a jun viñ chuc chi'.
- 7 Ol yalan eb': Ilec val viñ maj ac'anoch Dios yipoc sc'ool. Añej val d'a nivac b'eyumal ix yac'och sc'ol viñ, ayñejoch spensar viñ sc'ulan chucal, xcham eb'.
- 8 A inxo tic, lajan in icha junoc te' olivo te yaax, vach' sq'uib' d'a yamaq'uil stemplo Dios. Añej svach'c'olal Dios ol vac'och yipoc in c'ool.
- 9 Ach in Diosal, ol vac'ñej yuj diosal yuj a vach'c'olal d'ayin. Tzach vac'ñejoch yipoc in c'ool yujto vach' ach. Ol valel ab'ixal d'a yichañ eb' icxo, to toxonton vach' ach.

53

A schucalil eb' anima

(Sal 14)

Sb'it jun tic viñaj David, yic tzoñ sc'ayb'ej. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it ayic ay cusc'olal.

- 1 A eb' chuc spensar sna eb' to malaj Dios. Junlajanxoñej ix aj sjuanel spensar eb'. Yelxo val te chuc sc'ulej eb'. Mañxalaj mach sc'ulan vach'il.
- 2 Ato d'a satchañ q'uelanemta Dios d'a anima, yic syila' tato ay eb' syac'och spensar d'ay, yic sylpaxi tato naan yuj eb'.
- 3 A juntzañ b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoñej tz'aj sjuvib'at eb'. Mañxalaj junoc mach tzato b'eyb'alan vach' b'eyb'al. Toton mañxa val junoc.
- 4 Icha val to malaj spensar eb' sc'ulan chucal chi'. A eb' chi' satanel eb' yetchoriab', icha val to svael eb' yaj eb', max yal-laj sb'a eb' d'a Dios.

- 5 Tz'ib'xi eb' yuj xivelal vach'chom malaj tas xib'tan eb'. A Dios ix saclemancanb'at sb'aquil eb' ajc'ool, q'uixvelal ix ajcan eb' yujto ix paticajel eb' yuj Dios.
- 6 Comonoc a d'a tzalan Sion scot co colnab'il a oñ israel oñ tic. Ayic ol yac'anxi svach'c'olal Dios d'a quib'añ, ol tzalaj co c'ool a oñ yirítíl oñ viñaj Jacob tic. Ol el lenaj ol quila'.

54

A scolval Dios sc'anchaji

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David, ayic ix c'och eb' aj Zif, ix yalan eb' d'a viñaj Saúl: A d'a sat co luum sc'ub'ejel sb'a viñaj David, xchi eb'.

- 1 Ach in Diosal, colin icha ajnac alan d'ayin. Colin yujto syal uuj smasanil.
- 2 Ach in Diosal, ab' in lesal tic. Ac'cot tz'eyan a chiquin d'a tas svala'.
- 3 Yujto a eb' anima mañ vojtaoc tz'och ajc'olal d'ayin, aton eb' comonrej tz'ac'an chucal d'a yetanimail. Sgana eb' to tzin chami. Malaj elc'och d'a eb'.
- 4 Palta jun, tic val a ach ayachoch ved'oc. Tic val uuj pitzan in.
- 5 A schucal eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin ol meltzajoch d'a yib'añ uuj. Mamin, satcanel eb' yujto tzac'ñejelc'och tas tzala'.
- 6 Mamin Jehová, ol vac' in silab' d'ayach d'a yol vico', ol ach in b'itani yujto vach' ach,
- 7 yujto ix in a coles d'a smasanil vilc'olal. Ix vilan scan eb' ajc'ool d'ayin d'a yalañ uuj.

55

A slesal jun viñ saychajeq'ui

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David yic tzoñ sc'ayb'ani.

- 1 Ach in Diosal, ab' in lesal, mañ a patiquejel tas tzin c'an d'ayach.
- 2 Cotañ q'uelan d'ayin, tac'vañ d'ayin in c'ana. D'a scal in yaelal sval in b'a d'ayach.
- 3 Tzin ib'xiq'ue yuj xivelal yuj eb' chuc ayoch ajc'olal d'ayin. Tz'el yav eb' yuj yajc'olal. Te nivan in yaelal ix yac'cot eb' d'a vib'añ. Yed' val yoval sc'ol eb' tzin spechan b'eyec' eb'.
- 4 Syab' val syail in pixan yuj eb'. Toxo ix javi smay chamel d'a vib'añ.
- 5 Ix javi jun nivan xivc'olal d'ayin, van vib'xiq'ue yuuj.
- 6 Tzin naani, comonoc ay in c'axil icha noc' uch, tzam in b'at jeñeñoc, tato icha chi' junc'olal am tzin aji.
- 7 Tzam in b'at jeñeñoc d'a najat, a am laj d'a tz'inan luum tzin cajnaji.
- 8 Tzam in b'at in col in b'a yuj yoval junoc anima icha oval ic'ñab' yaji, xñ chi.
- 9 Mamin, satcanel eb' chuc, jub'at tas syal eb'. Añej oval svil d'a yol choñab' tic, malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb'.
- 10 C'ual d'ac'val yec' eb' yoymitej choñab' d'a yib'añ muro. Ay val chucal d'a yol choñab' yed' naoj chaañ es. Ix te juviel choñab' yuj eb'.
- 11 Comonxoñej sc'ulej chucal eb' d'a yoltac calle yed' ac'oj musansatil.
- 12 Tato a eb' comon ajc'ool tzin ixtani, tzam techajlaj vuuj. Tato a mach schichonoch sc'ol d'ayin icha chi' tzin utani, tzam in c'ub'ejel in b'a d'ay.

- 13 Ocxo ticnaic, a mach vuc'lev yaji, in vach' c'ol yaji, a' tzin utan icha tic.
- 14 Junřej ix b'at ved' d'a stemplo Dios. Ix oñ lolon d'a amigoal. Junřej ix ec' ved' d'a scal eb' anima d'a templo chi'.
- 15 Jaocab' jucnaj chamel d'a eb' ajc'ool yajoch d'ayin. Pitzanocab' eb' tz'emcan eb' b'aj smucjiem eb' chamnac, yujto ay val och chucal d'a spensar eb' yed' d'a yol spat eb'.
- 16 A in tic, a d'a Jehová Dios ol val in b'a. A' ol in colanoc.
- 17 D'a q'uiñib'alil, d'a chimc'ualil yed' d'a yemc'ualil, ol val in b'a d'ay d'a scal yal in sat, axo ol ab'an tas ol vala'.
- 18 A' ol in colanel d'a scal oval. Mañ ol in chajoclay cham yuuj, vach'chom tziytum eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
- 19 A Dios Yajal d'a masanil tiempo, a' ol ab'an tas svala', emnaquil ol ajcan eb' ajc'ol chi' yuuj, yujto max sq'uexlaj jab'oc sb'eyb'al eb', max xivpaxlaj eb' d'ay.
- 20 A viñ vuc'lev chi', ix yic'chaañ sc'ab' viñ d'ayin, vach'chom in vach' c'ol in b'a yed' viñ. Max sc'anab'ajejlaj b'aj ix yac' sti' viñ yoch vamigooc.
- 21 C'ununi slolon viñ, palta axo d'a spensar viñ, añej oval sgana viñ. Te c'ununi syutej viñ sloloni, palta icha q'uen espada te jay ye, icha chi' yaj slolonel viñ chi'.
- 22 Masanil tas tzin na'a, ol vac'b'at d'a yol sc'ab' Jehová, a' ol ac'an in tec'anil. Tato c'anab'ajum svutej in b'a d'ay, malaj b'aq'uiñ ol in scha telvoc.
- 23 Ach in Diosal, a eb' mac'umcham anima yed' eb' naumq'ue es, tzapan ol aj sq'uinal eb', mañ ol yil-laj nañalb'oc sq'uinal eb'. A ach ton ol ac'b'at eb' b'aj smucchaj eb' chamnac. Palta a in tic, tzach vac'och yipoc in c'ool.

56

A Dios svac'och yipoc in c'ool

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic virtaj David ayic ix yamchaj viñ yuj eb' filisteo d'a choñab' Gat. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan noc' cuvajte' numan yaji.

- 1 Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, ay eb' anima tzin pechaneq'ui. Añejoch eb' yac'an oval d'ayin, mañxo animaoc tzin ajcan yuj eb'.
- 2 A eb' ajc'ol d'ayin, mañxo jantacoc eb', max yacteje eb' in spechanb'eyec'oc. Yuj yac'umtaquil eb' syac' oval eb' ved'oc.
- 3 Ayic tzin xivi, a ach tzach vac'och yipoc in c'ool.
- 4 Ach in Diosal, tzach vac'och yipoc in c'ool, svalan vach' lolonel yuj tas alb'ilcan uuj. Tzach vac'och yipoc in c'ool, yuj chi' max in xivlaj yuj tas sna eb' anima in yutej.
- 5 Max yacteje eb' yalan lolonel te ya d'ayin. Añej tas tz'aj in yixtan eb', a nab'il yuj eb'.
- 6 Yalxoñej b'ajtil sc'ub'ejel sb'a eb' yic tzin smaclani. Starivan eb' janic' ol in smilcham eb'.
- 7 Ach in Diosal, ac'can juntzañ anima chi' d'a yalañ yuj yoval a c'ool. Mañ a cha scol sb'a eb' d'a yalañ yaelal yuj schucal chi'.
- 8 Ojtac jantacxo sb'isul tzin eleq'ui. Ojtac jantac yal in sat ix eli. Vojtac to tz'ib'ab'il juntzañ tic uuj.

- ⁹ A eb' vajt'ool, ol el eb' ayic ol in c'anan a colval. A in tic vojttac val to ay ach och ved'oc.
- ¹⁰ Ach Jehová Dios, tzach vac'och yipoc in c'ool, svalan pax vach' lolonel yuj tas alb'ilcan uuj.
- ¹¹ Ach Dios, tzach vac' val och yipoc in c'ool, yuj chi' max in xivlaj yuj tas sna eb' anima in yutej.
- ¹² Ach in Diosal, ol vac' silab' yic ac'oj yuj diosal d'ayach icha ix aj vac'an in ti' d'ayach.
- ¹³ Yujto ix in a col d'a chamel, ix in a colani yic maj in telvoc. Yuj chi' tzin b'eyec' d'a ichañ d'a jun saquilq'uinal tzac' d'a eb' pitzan.

57

Lesal yic sc'anji scolval Dios

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viñaj David ayic ix sc'ub'anel sb'a viñ d'a viñaj Saúl d'a yol q'uen ñaq'ueen. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Mañ a Sateli.

- ¹ Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, a d'ayach tzin say in colnab'il. In gana tzin col in b'a d'ayach icha tz'aj scolan sb'a noc' yunetac caxlañ d'a yalañ sc'axil snun, masanto ol lajvoquec' jun yaelal tic.
- ² Ach in Diosal te nivan elc'ochi, tzin avaj d'ayach, yujto a achñej tzach colvajñej ved'oc.
- ³ A yuj a vach'colal, yuj pax to tz'elc'och tas tzala', yuj chi' masanto d'a satchaañ tzac'cot in colnab'il. Ol in a colel d'a yol sc'ab' eb' tzin ixtan chi'.
- ⁴ Ichato d'a scal noc' choj schi'an anima ayin eq'ui. A q'uen ye eb' lajan icha q'uen lanza yed' te' jul-lab'. A tas syal eb', lajan icha q'uen espada te jay ye.
- ⁵ Ach in Diosal, tz'ec'b'at snivanil elc'och d'a satchaañ. A snivanil elc'och chi', chequel d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
- ⁶ A eb' ajc'ol yajoch d'ayin, ix yaq'uem in yaalil eb', mañxo animaoc vaj yuj eb', ix sb'oan jun olan eb' d'a yol in b'e, palta añaña' eb' ix b'at d'a yool.
- ⁷ Ach in Diosal, b'ecan in c'ool, in gana tzach in b'itej yed' vach' lolonel.
- ⁸ Yuj chi' ol vaq'uel in vayañ, ol ach in b'itej yed' te' arpa yed' salterio. Ayic van sach'i, ol el in vayañ, ol ach in b'itani.
- ⁹ Mamin, ol val vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzañ choñab'. Ol ach in b'itej d'a scal juntzañ nación.
- ¹⁰ Nivan ton a vach'colal, masanto d'a satchaañ sc'ochi. Tz'elñejc'och tas tzala'.
- ¹¹ Ach in Diosal, tz'ec'b'at snivanil elc'och d'a satchaañ. A snivanil elc'och chi', chequel d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.

58

Sc'anji yoval sc'ol Dios d'a yib'añ'R'eb' chuc sb'eyb'al

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Mañ a Sateli.

- ¹ A ex val juez ex tic, ¿tojol am val tzeyutej e ch'olb'itan yaj junoc tasi? ¿Yel am val to d'a smojalil tze b'o yaj oval?
- ² Palta jun, chuc tzeyutej e b'oani. Cuchb'um ex d'a elc'al yed' d'a mac'val d'a yol choñab' tic.

- ³ A eb' sc'ulan chucal, atax manto alji eb', chuctaxon eb'. Esalvumtaxon eb' atax yic yaljinac eb'.
- ⁴ Lajan eb' yed' noc' chan ay svenenoal. Lajan eb' yed' noc' ajavchan max ab'anlaj.
- ⁵ Max yab'laj sonal eb' viři mago noc', aton eb' viři jelan syal yac'an quistalax noc'.
- ⁶ Mamin Jehová, ach in Diosal, iq'uel yip eb'. Utejcan eb' icha junoc noc' choj mac'b'ilpoj yalař sti'.
- ⁷ Satocab'em eb' icha tz'aj satem a a' stob'b'ati. Ayic sjulvaj eb', malajocab' srii' te' sjul-lab' eb' chi'.
- ⁸ Ulaxocab'b'at eb' icha noc' unin. Ichaocab' junoc unin mař tz'acanoc yujal a tz'alji, max yil-laj saquilq'uinal, ichocab' ta' tz'ajcanb'at eb'.
- ⁹ Icha te' taquiř q'uiix, smolchajoch spayuloc lum chen, stup sc'ac'al te' ayic manto xejq'ue lum chen chi', ichocab' ta' tzutej ic'ancanel eb' chuc sb'eyb'al chi', ayic pitzanto eb'.
- ¹⁰ A eb' sc'anab'ajan Dios, ol tzalaj eb' ayic ol ec' spac eb' d'a eb' chuc chi'. Ol sb'ořanb'at yoc eb' d'a scal schiq'uil eb'.
- ¹¹ Yuj chi' ol yal eb' anima icha tic: Vach' yic eb' sc'anab'ajan slolonel Dios. Ayton jun Dios sch'olb'itan eb' cajan d'a yolyib'ařq'uinal tic, xcham eb'.

59

A Jehová tzin colani

- Aton jun b'it namami sb'itaji. Aton tic sb'it viřaj David ayic ix yac'anb'at eb' soldado viřaj Saúl d'a spat viř yic smiljicham viř. Sb'itej jun b'it tic viř cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Mař a Sateli.
- ¹ Ach in Diosal, colinel d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Colinel d'a eb' scot d'ayin yuj yajc'olal.
- ² Colinel d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal. Colinel d'a eb' mac'umcham anima.
- ³ Mamin Jehová, tzin smaclej eb' anima te ov yic tzin smac'ancham eb', palta mař yujoc in chucal, malaj tas ix vutej eb'.
- ⁴ Mamin, malaj in mul d'a eb'. Malaj tas chuc ix in c'ulej. Palta snanonec' sc'ol eb' yac'an chucal d'ayin. Mamin, il in coti, cotari, tzul in a colani.
- ⁵ Mamin Jehová, Yajal ach d'a smasanil, co Diosal ach a oř israel oř tic, cotari elaričamel, tzac'anoch syaelal juntzař naci3n. Mocab' oc' a c'ool d'a eb' smeltzajoch yac'an chucal d'ayin.
- ⁶ Ayic sq'uc'b'i sjavi eb', tz'el yav eb' icha noc' tz'i', slajvi chi' slaj ec' eb' d'a cal chořiab'.
- ⁷ Svoman sti' eb' tz'ec' eb', axo lolonel te ya syal eb'. Malaj mach tzab'an calani, xchamlaj eb'.
- ⁸ A achxo Mamin Jehová, tzaton ach tzevaj yuj eb'. Tzach b'uchvaj d'a juntzař naci3n chi'.
- ⁹ Ach in Diosal, a d'ayach ipan in colan in b'a, yujto a ach ay ach och vipumaloc yed' veřuloc.
- ¹⁰ Ach in Diosal, xajan in uuj, a ach ol ul in a colo'. Ol a ch'ox d'ayin tas val ol aj scan eb' vaje'ol chi' d'a yalař uuj.
- ¹¹ Ach Jehová co Columal, tzicub'tařej eb' yed' a poder. Emnaquilocab' tzutejcan eb', palta mař a mac'chamlaj eb' yic a syaelal eb' chi' mař ol b'atlj satc'olal yuj eb' vetchořiab'.

- 12 Tz'och smul eb' yuj masanil tas syala'. Canocab' eb' d'a yalañ yuj yac'umtaquil, yuj yesalvumal yed' yuj scatab'vumal eb'.
- 13 Satel eb' yed' yoval a c'ool. ¿Tasto val yuj pitzan eb'? Ach Dios Cajal a oñ yĩñtiloñcan viñaj Jacob, elocab' a pecal masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic.
- 14-15 Sjavi eb' d'ac'valil, tz'el yav eb' icha noc' tz'i', slaj ec' eb' d'a cal choñab' say svael, tz'avaj eb' icha yoc' noc' tz'i', yujto max yab'laj sc'ool svael eb'.
- 16 A in xo pax jun, ol ach in b'itej d'a q'uiñib'alil. Ol valel snivanil elc'ochi yed' a vach'c'olal d'a b'ital, yujto ayachñejoch veñuloc. In Columal ach d'a stiempoal yaelal.
- 17 Ach in Diosal, ol val vach' lolonel d'ayach d'a b'ital. In Columal ach, in Diosal ach, xajanab'il in uuj.

60

Lesalyic sc'anchaj scolval Dios

A jun b'it tic namami sb'itaji. Aton jun b'it tic yic viñtaj David yic tzoñ sc'ayb'ej. Ix stz'ib'ej viñ ayic ix yac'an oval viñ yed' eb' sirio aj Naharaim yed' eb' aj Soba. Ix b'atpax viñaj Joab smilcham 12,000 eb' soldado aj Edom d'a sch'olanil b'aj ay atz'am atz'am. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan, Añ Xumaac.

- 1 Ach co Diosal yed' val yoval a c'ool ix oñ actancani. Ix oñ actejcani, oñ ac'ji ganar. Mamin, ac'xicot quip ticnaic.
- 2 Ix ac' ib'xoc jun lum tic, ix jatcanb'at luum. A ticnaic, macxi sjatelal lum chi', yic mantzac ib'xilaj luum.
- 3 A oñ a choñab' oñ tic, nivan yaelal ix ac' quila'. Ichato te nivan vino ix ac' d'ayori, ix q'ue d'a co jolom.
- 4 Ix ac' jun ch'oxnab'il d'a eb' nivan elc'och d'a yichañ yic vach' max yamchaj eb' yuj sjul-lab' eb' ajc'ool.
- 5 Tac'vañ d'ayori, colorñeli, yujto masanil syal uuj. Colorñicanel a oñ xajanab'il oñ tic uuj.
- 6 Ix loloncot Dios masanto d'a scajnub', ix yalan icha tic: Ol tzalaj in c'ool ayic ol in cotac pojanb'at lum Siquem yed' yac'lical lum Sucot.
- 7 Axo lum Galaad yed' lum Manasés vic yaj luum. A Efraín icha in q'uen xumpil yaji. Axo Judá icha sc'ocochal vopisio yaji.
- 8 A Moab, icha yed'tal b'aj tzin b'ic in b'a yaji. A d'a yib'añ Edom ol vac'canb'at in xañab'. D'a tzalajc'olal ol in avajoc yujto ol vac' ganar eb' filisteo, xchi Dios.
- 9 Ach in Diosal ¿mach tzin ic'anb'at d'a jun choñab' ayoch smuroal d'a spatic yichañ? ¿Mach tzin ic'anb'at d'a Edom?
- 10 Ach co Diosal, ix oñ a patiquejeli. Maxtzac yal-laj a c'ol tzach b'at yed' eb' co soldado d'a oval.
- 11 Ochañ qued'oc, colorñel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayori. A scolval eb' quetanimail d'ayori, malaj yalani.
- 12 Ach co Diosal, a yed' a colval ol cac' ganar oval. A ach ol a tec'canem eb' ayoch ajc'olal d'ayori.

61

A scolval Dios yipc'olal toni

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Ach in Diosal, il in coti. Tz'el vav yuj yaelal tzin ic'ani. Cha ab' in lesal.
- ² Ato b'aj slajvic'och sti' lum luum tic tzin avaj d'ayach, tz'el yip in pixan svab'i. Ic' in q'ue d'a yib'añ junoc nivan q'ueen yic tzin colchaji.
- ³ A ach ayachoch in colnab'iloc. Icha junoc cuartel aj d'ayin, tzin a col d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
- ⁴ In gana tzin cajnaj d'a a cajnub' d'a masanil tiempo. In gana tzin c'ub'ej in b'a d'a yalañ a vach'c'olal, icha noc' yunetac caxlañ d'a yalañ sc'axil snun.
- ⁵ Ach in Diosal, ab'nac tas in ti' vac'nac d'ayach, ix ac' in mach'en yed' eb' ay elc'och d'ay.
- ⁶ Najatocab' tzutej in q'uinal a in rey in tic. Nivanocab' ab'il svila'
- ⁷ yic svac'an yajalil d'a ichañ. Tañvej in yed' a vach'c'olal, yujto tz'elñejc'och tas tzala'.
- ⁸ Icha chi' ol ach in b'itej d'a masanil tiempo. Junjun c'u ol in c'anab'ajan b'aj vac'nac in ti' chi' d'ayach.

62

Añejton Dios b'aj sco col co b'a

Sb'it jun tic viñaj David. Sc'an viñaj Jedutún cuchb'um b'it.

- ¹ Añejton d'a Dios tz'ilchaj junc'olal vuuj. A d'ay scot in colnab'il.
- ² Añej tzin colaneli, a tz'ochpax veñuloc. Malaj b'aq'uiñ ol in ac'joc ganar yujto a' ayoch in colnab'iloc.
- ³ ¿B'aq'uiñ ol eyactej eyoch b'ulan d'ayin yic ol in e tec'ancanem eyalani? Ichato toxo val tzin telvi icha junoc pat c'axo, ma icha junoc macte' toxo tz'ec' lecnajoc.
- ⁴ Axoñej tas tz'aj yixtaxel in b'inajnaquil tze naub'tañej. E q'uinalxoñej e naanq'ue es. Tze tz'ac eyal vach' lolonel d'ayin, palta axo d'a e pensar, tzin e catab'ej.
- ⁵ Añej d'a Dios tz'ilchaj junc'olal vuuj. Añej ayoch yipoc in c'ool.
- ⁶ Añej tzin colaneli, tz'ochpax veñuloc. Mañ ol in telvocljaj. A' ayoch in colnab'iloc.
- ⁷ A d'a Dios scot in colnab'il, yuj chi' ay velc'ochi. A' ayoch veñuloc yed' in colnab'iloc.
- ⁸ Ex vetchoñab', añej Dios tzeyac'och yipoc e c'ool. D'a smasanil e c'ool, tzex lesalvi d'ay, yujto a co colnab'il yaji.
- ⁹ A eb' anima, junelñej malaj jab'oc yelc'och eb', vach'chom meb'a' eb', ma b'eyum eb'. Q'uinaloc tz'echtaj yalil eb' d'a junoc echlab' smasanil, toton max checlajlaj jab'oc yalil eb' chi', yuj chi' mañ caq'uec ochlaj co pensar d'a eb'.
- ¹⁰ Mañ eyac'och ixtoj anima, ma elc'al yipoc e c'ool. Tato tzex och b'eyumal, mañ eyac'och e b'eyumal chi' yipoc e c'ool.
- ¹¹⁻¹² Mañ jantacoc vab'an yalchaji to a Dios aljinaccan icha tic: A in Dios Yajal in tic, masanil syal vuuj, ayñej pax in vach'c'olal. Tzin pactzitej d'a junjun anima icha syal tas tz'el sc'ulani, xchi Dios.

63

Sco xajanej Dios yed' smasanil co c'ool

Sb'it jun tic viňaj David ayic ayec' viň d'a tz'inan luum d'a yol yic Judá.

¹ Ach in Diosal, toxonton in Diosal ach. Tzach in nib'ej d'a smasanil in c'ool, tzach snib'ej in pixan icha tz'aj snib'an řiab' lum luum taquři.

² In gana tzach viloch d'a a templo, ol cham val in c'ool vilan a poder yed' a tziqiuqial.

³ Te nivan yelc'och a vach'c'olal d'a yichař b'aj pitzan in d'a yolyib'ařq'uinal tic. Yuj chi', ol ach in b'itej.

⁴ Yacb'an pitzan in, ol val vach' lolonel d'ayach. Ol in mojb'ejq'ue in c'ab' d'ayach d'a in lesal.

⁵ Vach'xořej ol ajcan in c'ool uuj, icha junoc mach syac' val sgana yed' junoc vael te vach'. Yed' in tzalajc'olal ol ach in b'itej.

⁶ A d'ac'valil ayic jichan inxo eq'ui, tzach in naub'tařiani, ayřejoch in pensar d'ayach.

⁷ A ach ton tzach colvaj ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin na' icha noc' yunetac caxlař d'a yalař sc'axil snun.

⁸ Junřej vaj ed'oc sic'lab'il. Max in actejel-laj yed' a vach' c'ab'.

⁹ A eb' sgana in smilanchamoc, ol b'atcan eb' d'a yol sjulal b'aj smucchaj eb' chamnac.

¹⁰ Ol miljoccham eb' d'a q'uen espada, axo noc' oques ol chianb'at eb'.

¹¹ A inxo pax rey in tic jun, ol vac' tzalajb'oc in c'ool ed'oc ach in Diosal. Masanil eb' tzach ac'an b'inaj b'aj syac' sti', ol tzalaj eb'. Axo pax eb' tz'esan jun, ol queecaxcan eb' uuj.

64

Sc'anchaj scolval Dios

Sb'it jun tic viňaj David. Sc'an jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it.

¹ Ach in Diosal, tic val sval in b'a d'ayach, ab' in lesal. C'ub'ejel in q'uinal d'a eb' ajc'ol yajoch d'ayin.

² C'ub'ejinel d'a eb' sc'ulan chucal. Colinel d'a eb' snaan yac' chucal d'ayin d'a elc'altac.

³ Ste c'asanb'i sti' eb', icha sřicchajoch ye junoc q'uen espada. A tas syal eb' d'ayin te ya, lajan icha junoc jul-lab'.

⁴ D'a c'ub'eltaquil sjulvajb'at eb' d'a eb' malaj smul. Max xivlaj eb' sjulvajb'ati ayic mař naanoc.

⁵ Munil syiptzitej sb'a eb' sc'ulan chucal. Snanonec' sc'ol eb' yac'anem yaal d'a elc'altac. Malaj mach tz'ilan eb' yalani.

⁶ Scham val snaan eb' tas syutej sb'oan chucal. Vach'xořej syutej eb' yac'an spensaril. A tas sna eb' chi', c'ub'eltac yaj d'a spensar eb'.

⁷ A Dios ol ac'an echnaj eb' yed' sjul-lab'. Satc'olal yaj eb' ol satjoquel eb'.

⁸ A tas syal eb' chi' ol ac'an telvoc. Masanil eb' ol ilan eb', ol ib'xoc eb' yuj xivelal.

⁹ Ichato chi', masanil eb' anima, ol xiv eb' d'a Dios. Masanil tas b'ob'il yuj Dios chi' ol yalel eb'. Masanil tastac sc'ulejnac Dios chi', ol snaub'tařej eb'.

¹⁰ A eb' anima vach' sb'eyb'al, ol tzalaj eb' yed' Jehová, ol sayan pax colval eb' d'ay. Masanil eb' anima vach', junc'olalxořej ol aj eb'.

65

Smoj val yalji vach' lolonel d'a Dios

Sb'it jun tic viñaj David. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.

- ¹ Ach co Diosal, smoj val yalji vach' lolonel d'ayach d'a Sion. A moj val scaq'uelc'och tas scaltej d'ayach.
- ² Masanil eb' anima sja d'ayach yujto tzab'ñej slesal eb'.
- ³ A jantac co chucal tz'ac'an yajalil d'a quib'añ, palta a achxo tza suc sat co mul chi'.
- ⁴ Te vach' quico', yujto a ach ix ori a sic'caneli yic vach' ayorñec' d'a a templo. Vach' caj yuj svach'il tas ay d'a a cajnub', aton a templo te nivan yelc'ochi.
- ⁵ Ach Dios co Columal, tza pactzitej co lesal yed' tas satub'tac tza c'ulej d'a stojolal. Masanil anima cajan d'a yolyib'añq'uinal tic, aton eb' cajan d'a tic yed' eb' cajan d'a sc'axepal a' mar, ol ach yac'och eb' yipoc sc'ool.
- ⁶ Te tzatz ix utejcan juntzañ lum nivac vitz yuj a poder yed' ipalil.
- ⁷ A ach tzac' numc'aj sat a' mar. Ayic sq'ue somnaj juntzañ nivac choñab', a ach tzac' pax numc'ajoc.
- ⁸ A eb' cajan d'a juntzañ najatil luum, tz'ib'xiq'ue eb' d'a yichañ tas satub'tac tza c'ulej. Uuj val ay tzalajc'olal b'aj sjavi c'u, masanto b'aj tz'em c'u.
- ⁹ Ayachñejoch ilan lum luum, tzac' sñab'il luum, tzac'anpax q'uib' tas tz'avchaj d'a luum. Tzac' q'uib' ixim trigo yuj a a' tz'el yoc. Ichaton val chi', tzutej a b'oan lum luum tic.
- ¹⁰ A ach tzac' yaxb'oc sat luum, tzac' ch'ayxoc sch'olquiltaquil luum, tzac'an c'unb'oc lum yuj yax ñab', tzac'an pax a vach'c'olal yic satan tas tz'avchaj d'a sat luum.
- ¹¹ Mañ jantacoc sat avb'en syac' d'a junjun ab'il yuj ñab' tzac'coti.
- ¹² Syaxb'i añ añc'ultac d'a tz'inan luum b'aj sva noc' canel. Axo tzalquix-tac vach' tz'aj yilji yuj avb'en.
- ¹³ Sb'ud'jiel tzalquixtac yuj noc' canel. Axo opquixtac, sb'ud'jicanel yuj ixim trigo. Yuj chi' sb'itan eb' anima smasanil, tz'el yav eb' yuj tzalajc'olal.

66

Satub'tac yilji smunlajel Dios

A jun b'it tic sc'an viñ cuchb'um d'a b'it.

- ¹ E masanil ex cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic, b'itanarñec d'a Dios d'a tzalajc'olal.
- ² B'itejec sb'inajnaquil. B'itanarñec d'ay yed' juntzañ b'it mañxo jantacoc svach'il.
- ³ Alec d'a Dios icha tic: Mamin a tas tza b'o'o, te satub'tac. A val d'a ichañ stelvican eb' ayoch ajc'olal d'ayach, yujto te nivan a poder.
- ⁴ Masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic syaq'uem sb'a d'ayach, tzach sb'itan eb', xe chi d'ay.
- ⁵ Cotañec, ilec val tas sb'onac Dios. Satub'tac tas sc'ulej yuj co vach'iloc a ori anima ori tic.
- ⁶ Taquirñ luum ajnac a' mar yed' a' nivac a' yuuj, axo ta' ec'naccot eb' co mam quicham. Tzalajocab' co c'ool d'a Dios.

- 7 A yed' spoder syac' yajalil d'a masanil tiempo. Ayñejoch sat d'a junjun nación, yic vach' max och eb' syic'chaañ sb'a ajc'olal d'ay.
- 8 Ex junjun nación, alec vach' lolonel d'a co Diosal. Ab'chajocab' e b'itan d'ay d'a vach' lolonelal.
- 9 Yujto a' tz'ac'an co q'uinal, max oñ schalaj telvoc.
- 10 Ach Dios, tic val ix il co pensar. Icha val sacb'itaj q'uen plata, icha val chi' ix aj oñ a sacb'itani.
- 11 Ix oñ ac'can d'a te' yaal. Yelxo val te al icatz ix ac' co cuchu'.
- 12 A eb' comon anima ix ac'lab'ej oñ stec'ani. Ix oñ ac' ec' d'a scal te' c'ac' yed' d'a yol a' nivac a'. Ix lajvi chi' ix oñ ic'anb'at b'aj junc'olal tzoñ aji.
- 13 Ol in och d'a yol a templo yuj vac'an in silab' d'ayach. Ichato val chi' ol vac'anelc'och in ti' vac'nac d'ayach,
- 14 aton tas valnac ayic ay in och d'a ilc'olal.
- 15 A noc' noc' b'aq'uech ol in ñustz'a d'a altar. Ol vac' noc' vacax, noc' mam chiva yed' pax noc' ch'ac calnel in silab'oc d'ayach, aton tic scha a c'ool.
- 16 Cotañec e masanil, mach ex ay yelc'och Dios d'a e sat. Maclejec eyab' d'ayin, ol val d'ayex jantac svach'c'olal d'ayin.
- 17 Ix in c'an scolval ved'oc, ix valan vach' lolonel d'ay.
- 18 Q'uinaloc tato a chucal ix in nib'ej in c'ulej, maj am schalaj yab' Dios Yajal d'a Smasanil tas ix in c'an d'ay.
- 19 Palta ix yab'i tas ix in c'an chi' d'ay, ix sc'anab'ajej in lesal.
- 20 Alchajocab' vach' lolonel d'a Dios, yujto max spatiquejel in lesal, mañ puraloclaj ix yac' svach'c'olal d'ayin.

67

B'itanocab' junjun choñab' d'a Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'arñal sc'anchaji.

- 1 Ach co Diosal, ac' a vach'c'olal d'ayori. Oc'oc val a c'ool d'ayori, ach tzalajocab' qued'oc
- 2 yic syojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic tas snib'ej a c'ool yed' colnab'il tzac'a'.
- 3 Ach Dios, b'itanocab' junjun choñab' d'ayach. Masanilocab' choñab' sb'itan d'ayach.
- 4 Avajocab' junjun nación d'a tzalajc'olal, yujto tza ch'olb'itej yaj junjun choñab' d'a stojolal. A ach ton tza cuchb'ej junjun nación d'a yolyib'añq'uinal tic.
- 5 Ach Dios, b'itanocab' junjun choñab' d'ayach. Masanilocab' choñab' sb'itan d'ayach.
- 6 Axo lum lum, ol yac' sat avb'en d'a lum, ol yac' svach'c'olal Dios d'ayori.
- 7 Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayori. Nivanocab' yelc'och Dios d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.

68

B'it yujto ix yac' ganar eb' israel

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Ayic syac'an oval Dios, saclemnac tz'aj yel eb' ayoch ajc'olal d'ay. A eb' schichonoch sc'ol d'ay, tz'el lemnaj eb' d'a yichaři.
- 2 Icha val tz'aj satem te' tab' d'a scal ic', icha chi' tz'aj satem eb'. Icha val yulaxb'at noc' chaq'uib' d'a scal te' c'ac', icha chi' tz'aj satel eb' sc'ulan chucal d'a yichaři Dios.
- 3 Axo eb' vach' sb'eyb'al jun, ste tzalaj sc'ol eb' d'a yichaři Dios. Sq'ue val chennaj eb' yuj tzalajc'olal.
- 4 Coři b'itanec d'a Dios yuj snivanil yelc'ochi. Calec vach' lolonel d'a Jehová, aton tz'ec' d'a yib'aři asun. Coři tzalajec d'a Jehová, coři tzalajec d'a yichaři.
- 5 A Dios, cajanec' d'a scajnumb', aton b'aj tz'och ejmelal d'ay. Mamab'il yaj d'a eb' mařxalaj smam, Scolumal yaj pax d'a eb' ix ix chamnaxco yetb'eyum.
- 6 A eb' meb'a', a Dios tz'ac'an b'aj scajnaj eb'. A eb' ayoch d'a preso, tz'el eb' d'a libre yuuj, slajvi chi' tz'ic'jichaři eb'. Axo eb' pit syutej sb'a d'ay, a d'a tz'inan lum ol cajnaj eb'.
- 7 Ach co Diosal, ayic ix ach b'ey d'a yichaři a chořiab' d'a tz'inan lum,
8 ix ib'xiq'ue lum lum, ix cot yaxřiab' d'a satchaři, ix ib'xiq'ue tzalan Sinaí d'a ichaři. A oři israel oři tic, co Diosal ach.
- 9 Ach co Diosal, mař jantacoc řab' ix ac'coti yic syaxb'ixi sat lum a mach'en tacjinac sat.
- 10 Ach co Diosal, aton ta' ix aj eb' a chořiab'. Yuj a vach'c'olal, ix ac' svael eb' meb'a'.
- 11 Ach Cajalil, ayic alannac to toxo ix ac'ji ganar eb' ajc'ool, mařxo jantacoc eb' ix ix, ix alaneli.
- 12 Vanxo yel lemnaj eb' viři rey yed' eb' viři soldado. A tas ix toc'jiec' d'a eb' ajc'ool, ix puchajec' d'a eb' ix ix d'a caltac pat,
13 aton juntzaři yechel noc' uch uc'nac sc'axil d'a q'uen plata yed' d'a q'uen oro. ¿Tas yuj ix ex can jayvaři ex tic d'a scal noc' calnel yic max ex b'at d'a oval?
- 14 Ayic ix el lemnaj eb' viři rey yuj Dios Syal Yuj Smasanil, ix cot q'uen sacb'acom d'a yib'aři lum vitzal Salmón.
- 15 Yelxo val te chaři steel lum vitzal Basán. Mař jantacoc yunetac vitz d'a sjolomtac lum.
- 16 Mach ex cajan ex d'a jolomtac vitz chi', ¿tas yuj yed' e chichonc'olal tzeyilcot jun vitz sic'b'ilel yuj Jehová Dios yic tz'och yicoc? Ata' ol cajnaj Dios chi' d'a junelřej.
- 17 A Dios, mař b'ischajb'enoc scarruaje yic oval. A d'a Sinaí ix cot yed' scarruaje chi', ix javi d'a scajnumb'.
- 18 Ach Dios, ix ach q'uecan d'a satchaři, ix ic'انب'at eb' ix yamchaj uuj. Ix a chaan silab' d'a eb' anima, ajun pax eb' pit syutej sb'a d'ayach ix yac' yico'. Ach Jehová co Diosal, ix ach q'uec'och cajan ta'.
- 19 Calec vach' lolonel d'a Cajal co Diosal, aton co Columal. A tzoři tařivan d'a junjun c'u.
- 20 A co Diosal, Colvajum toni. A Jehová Cajalil tzoři scolel d'a chamel.
- 21 A Dios ol mac'anpoj sjolom eb' ayoch ajc'olal d'ay, aton sjolom eb' ařeja' sc'ulan chucal.
- 22 A Dios Cajal tz'alan d'ayoři: A eb' ajc'ol d'ayex ay d'a jolom vitz Basán, ol vic'xicot eb' d'ayex. Ol vic'anpaxcot eb' ay d'a sjulal yich a' mar,
23 yic vach' ol e b'oři eyoc d'a schiq'uil eb', ol slec'anpaxq'ue noc' e tz'i', xchi.

- 24 Ach Dios, co Diosal ach, masanil anima tz'ılan a c'och d'a a cajnub'. Ach co Reyala, b'ab'el ach yuj anima van sb'at ñililoc yic tzach yic'anchaari eb'.
- 25 B'ab'el eb' sb'itani, axo eb' ac'um son, tzac'an eb'. Axo d'a spatictac eb' ayoch eb' ix cob'estac tz'ac'an c'ari pandereta.
- 26 Calec vach' lolonel d'a Dios Cajal. Ex vetisraelal, calec vach' lolonel d'ay b'aj molanoñec' tic.
- 27 B'ab'el sb'at eb' yiñtilal viñaj Benjamín, viñ tzac'an unin. Tzac'an eb' yajal yic Judá, eb' yajal yic Zabulón yed' eb' yic Neftalí.
- 28 Ach co Diosal, icha ajnac a ch'oxanel a poder d'a yalañtaxo, icha chi' tzutej a ch'oxanpaxel d'ayoñ ticnaic,
- 29 yuj svach'iloc a templo d'a Jerusalén, aton b'aj sjavi eb' viñ rey yac' silab' d'ayach.
- 30 Cachoch vaan eb' anima icha noc' oval noc' ay d'a scaltac te' aj. Cachoch vaan jun ñilari oval vacax yed' noc' yune', aton juntzari nivac choñab' stec'b'ej sb'a d'a oval, yujto añej b'eyumal snib'ej eb'. Pech saclem eb' nivac choñab' to sgana syac' oval.
- 31 Ol cot eb' aj Egipto stup alcabar d'ayach. Ol smojb'ejq'ue sc'ab' eb' aj Etiopía d'ayach ach co Diosal.
- 32 Ex yajal d'a juntzari choñab', b'itanañec' d'a Dios. B'itej b'it d'a Cajalil,
- 33 aton sb'eyec' d'a satchaari, aton satchaari aytaxon ec' d'a yichb'anil. Ab'ec yel yav, aton yav te ay spoder.
- 34 Scham val eyalanel spoder Dios. A a ayoch co Reyaloc a ori israel ori tic. A spoder sq'uec'och d'a satchaari.
- 35 Ach co Diosal, te satub'tac ilji d'a a cajnub'. Tzac' a poder d'ayoñ a ori israel a choñab' ori tic. Alchajocab' vach' lolonel d'ayach ach co Diosal.

69

Jun av yuj ilc'olal

Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Ari Xumaac.

- 1 Ach in Diosal, colineli yujto ichato van in b'atcan d'a yich a a'.
- 2 Van in b'atcan d'a yich jun te sitz'atac te jul yich svab'i, mañxa b'aj tz'emc'och tec'tec' voc. Ichato toxo ix in emc'och d'a sjulal yich a', vanxo in scuchanb'at a'.
- 3 Toxo ix te tzap in jaj vavaji, ix te q'ue syail. Toxo ix q'ue syail yol in sat yuj in maclan vil a javi ach in Diosal.
- 4 Ix ec'b'at sb'isul eb' tzin chacanel d'a xil in jolom, vach'chom malaj in mul d'a eb'. Toxo ix te q'uechaari sb'isul eb' sgana in smilanchamoc. Sgana eb' svac' meltzaj tastac to mañ velc'aloc.
- 5 Ach in Diosal, ojtac val in pital. Max yal-laj in c'ub'anel juntzari in mul chi' d'ayach.
- 6 Mamin Jehová, Yajal ach d'a smasanil, a eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, mocab' q'uixvoc eb' yuj in mul. Ach co Diosal a ori israel ori tic, a eb' syaq'uem sb'a d'ayach d'a smasanil sc'ool, mocab' taccanq'ue sc'ol eb' yuj in chucal.
- 7 Uuj val, ix techaj yec' juntzari jixjon lolonel vuuj. Maxtzac yal-laj in c'ol tzin ch'ox in sat yuj q'uixvelal.
- 8 Ichato mañ in ojtacab'iloc yuj eb' vuc'tac, a na to junñej in nun yed' eb'.

- 9 Te pitz'anoch in c'ool in ya'ılan a cajnuv'. Ayic sb'uchvaj eb' d'ayach, a in jun svab' pax syail.
- 10 Ayic tzin oq'ui, tzin och d'a tze'ojc'olal, sb'uchvaj eb' d'ayin.
- 11 Tato a pichul yic tzin ch'oxanel in cusc'olal svac'ochi, sq'ue umnaj eb' in stzetzani.
- 12 A inñej tzin yal eb' tz'em c'ojan d'a spuertail choñab'. A eb' uc'um añ, tzin yac' b'inaj eb' d'a sb'it.
- 13 A inxo pax Mamin Jehová, a d'ayach tzin avaji. Ach in Diosal, ochañ ved' ticnaic. Yuj a nivan vach'c'olal, tac'vañ d'ayin. Yujto tzach colvajñej ved'oc, yuj chi' ochañ ved'oc.
- 14 Colinel d'a yol sc'ab' eb' tzin chacaneli. Ichato van in b'at d'a scal lum soc'om, ma d'a scal a a' jul yich, yuj chi' mañ in actejb'ati.
- 15 Mañ in a cha yic'b'at a a'. Mañ in a cha b'atcan d'a sjulal yich a', in sattacanemlaj ta'.
- 16 Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin. Vach' ach a ach tic, ayñej a vach'c'olal. Cotañ q'uelan d'ayin yed' a nivan oq'uelc'olal.
- 17 Mañ in a patiquejel a in a checab' in tic, tac'vañ d'ayin d'a elañchamel yujto ay smay b'aj ay in ec' tic.
- 18 Colineli, nitzcot a b'a d'a in tz'ey. Colinel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
- 19 Tic val ojtac eb' tz'alan lolonel ya d'ayin. Ix in ixtaxel yuj eb', q'uixavc'olal vaji, mañxo in animaoc d'a sat eb'. Ojtac val mach eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
- 20 Ix ixtaxb'at in pensar yuj b'uchval lolonel. Mañxo animaoc vaji, mañxalaj vip svab'i. Nab'añej ix in say mach tz'ac'an snivanil in c'ool yed' mach tz'oc' sc'ool d'ayin.
- 21 Ix yac'b'at veneno eb' d'a scal in vael. Ayic ix tacji in ti', a vinagre ix yac' eb' vuq'uej.
- 22 Ochocab' jun sq'uiñ eb' chi' syaaliloc. Telvocab' eb' yuj jun sq'uiñ chi'.
- 23 Mocxob' yal-laj yılan eb' uuj. Luclonocab' xub' eb' yuj mañ ipal d'a masanil tiempo.
- 24 Ac'cot yoval a c'ol d'a yib'añ eb'. Yamchajocab' eb' yuj a c'ac'alc'olal.
- 25 Canocab' tz'ınan b'aj cajan eb'. Mañxaocab' mach ol cajnaj d'ay.
- 26 Yujto tzin spech b'eyec' eb' a in tzin ac' cus tic. Sb'uchvajpax eb' d'ayin a in tzin ac' echnaj tic.
- 27 Tz'acan tzutej ac'ancot yaelal d'a yib'añ eb' icha smojal yuj chucal sc'ulej eb'. Mañxaocab' yalan yic eb' d'a colnab'il tzac'a'.
- 28 Sucsat sb'i eb' d'a yol ch'añ libro yic q'uinal. Mañ ac'canem sb'i eb' d'a yol ch'añ libro yic eb' tojol sb'eyb'al d'a ichañ.
- 29 A inxo pax tic jun, penaay in, ayin och d'a cusc'olal. Ach in Diosal, ic' in q'ue vaan, colin.
- 30 Ach in Diosal, ol ach in b'itej yed' vach' lolonel. Ol ach in b'itej d'a ac'oj yuj diosal.
- 31 Mamin Jehová, ol ach te tzalaj yuj in b'it chi' d'a yichañ pax to a junoc noc' ec'um vacax svac' in silab'oc d'ayach.
- 32 Ayic ol yılan eb' tz'ixtaj yuj eb' anima to ix in a colo', ol tzalajb'oc sc'ool eb'. Añejtona' ol tzalajpax eb' syaq'uem sb'a d'ayach ach in Diosal.
- 33 Ach Jehová, tzab' tas syal eb' meb'a'. Max a patiquejel-laj eb' a choñab' ayoch d'a preso.
- 34 Masanil tas pitzan d'a satchañ, d'a sat luum yed' d'a yol a' mar, b'itanocab' d'ayach.

35-36 Ach co Diosal, a ach ol a colel chořab' Sion, ol a b'oanxi b'aj ixtaxnac juntzař chořab' d'a yol yic Judá. A eb' yuninal eb' a checab' ol cajnaj d'a juntzař chořab' chi'. Ata' ol cajnaj eb', ol och eb' aj chořab'il. A eb' tzach xajanani, ol cajnaj eb' d'ay.

70

Ochař ved'oc d'a elarřchamel
(Sal 40.13-17)

A jun b'it tic sb'itaj yuj viř cuchb'um d'a b'it, yic snaancot Dios tastac tzoř ic'ani. Aton jun tic sb'it viřtaj David.

¹ Ach in Diosal, ul colineli. Mamin Jehová, cotař elarřchamel yic tzin a colani.

² A eb' snib'an in smilanchamoc, q'uixvocab' el eb', somchajocab' el eb'. A eb' sgana yac'an chucal d'ayin, b'atocab' eb' elelal yuj q'uixvelal.

³ A eb' tzin b'uchani, aton eb' tz'el stzub' d'ayin, b'atocab' eb' elelal yuj q'uixvelal.

⁴ Axo masanil eb' syaq'uem sb'a d'ayach, tzalajocab' sc'ol eb'. A eb' snib'an a colval, yalocab' eb' to te nivan elc'ochi.

⁵ A in pax tic jun, ilb'aj in c'ool, cusc'olal vaji. Axo svalani: Ach in Diosal, cotař d'a elarřchamel yic tzin a colani. A achřej tzin a coltaxoni. Cotař d'a elarřchamel, Mamin Jehová, xin chi.

71

A slesal jun viř icham vinac

¹ Mamin Jehová, a d'ayach tzin col in b'a, mocab' in can d'a q'uixvelal uuj.

² Colin, colinel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yajoch d'ayin, yujto tojol ach. Ab' val tas svala', tzin a colani.

³ Ochař veřuloc icha junoc řaq'ueen b'aj syal in colan in b'a. Ala' to tzin colchaji yujto icha in cuartel aji, icha in řaq'ueen aji.

⁴ Ach in Diosal, colinel d'a eb' chuc, d'a eb' milumcham anima yed' d'a eb' ixtum anima.

⁵ Mamin Jehová Vajalil, toxonton yip ach in c'ool yictax d'a in quelemal.

⁶ Yictax ix in alji d'a ix in nun, a d'ayach svic' vip. A ach ix in ac' aljoc. Ol ach in b'itejřej.

⁷ Tzijtum mach sat sc'ol yilan tas tzin ic'ani, palta ach in Diosal, ařej d'ayach tzin col in b'a.

⁸ Masanil tiempo, sval vach' lolonel d'ayach yuj snivanil elc'ochi.

⁹ Mař in a patiquejeli, yujto icham vinaquinxo. Mař in acteřcani yujto mařxalaj vip.

¹⁰ A eb' ayoch ajc'olal d'ayin sgana in smilanchamoc, smol yetb'eyum eb', slajtian sb'a eb' d'a in patic.

¹¹ Syalan eb': Pechec, yamec. Mařxo ayococh Dios yed'oc, mařxalaj mach ol colanel ticnaic, xchi eb'.

¹² Ach in Diosal, mař najatoc tzach el d'a in tz'ey. Cotař d'a elarřchamel, ochař ved'oc.

¹³ A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, chamocab' eb' yuj q'uixvelal. A eb' tz'alan tas chuc d'a in patic yic tzin yixtan eb' yalani, malajocab' tz'ajcan yelc'och eb'.

¹⁴ Palta, a inxo tic ach in Diosal, ayachřej och yipoc in c'ol d'a junjun rato. Ol ach in b'itej yed' in tzalajc'olal.

- 15 Masanil tiempo ol vael yab'ixal a tojolal yed' a colval, vach'chom max nachaj vuuj smasanil.
- 16 Mamin Jehová Cajalil, a juntzañ tastac te satub'tac ix a c'ulej, a' ol in b'itej. Ol vael ab'ixal to a achñej tojol ach.
- 17 Ach in Diosal, yictax in quelemal, ix in a c'ayb'ani. Añejtona' valanel juntzañ tastac nivac b'ob'ilcan uuj ticnaic.
- 18 Ach in Diosal, vach'chom icham inxo, sacxo xil in jolom, palta mañ in actejanic yic ol yal valanel yab'ixal a poder d'a eb' toto ol aljoc.
- 19 Ach in Diosal, yelxo val te nivan a tojolal icha snajatil satchaañ. Nivan tastac ix a c'ulej. Malaj junoc mach icha ach tic.
- 20 Vach'chom tzijtum tas ix in ic'ani yed' yaelal ix ac' d'ayin, palta ol in ac'xi pitzvoc. Ol in ic'xiq'ueta d'a sjulal lum lum.
- 21 Te nivan ol aj velc'och uuj, ol ac'anpax snivanil in c'ool.
- 22 A inxo tic, ol ach in b'itej yujto tzaq'uelc'och tas tzala'. Ol vac'an yuj diosal d'ayach yed' te' arpa yed' te' chiñb'il. Ach in Diosal, co Diosal ach a oñ aj israel oñ tic.
- 23 Ol ach in b'itej d'a tzalajc'olal, yujto ix in a colo'.
- 24 Ol vael a tojolal d'a masanil q'uinal. A eb' ix nib'an to ay tas ix in ic'ani, ix telvi eb', ix te q'uixvicanel eb'.

72

Lesal yuj viñ rey

B'it d'a viñaj Salomón.

- 1 Ach in Diosal, ac' a tojolal yed' a vach' pensaril d'a viñ rey tic, aton yuninal viñ rey sic'b'ilel uuj,
- 2 yic vach' d'a stojolal yed' d'a svach'ilal syac' yajalil viñ d'a a choñab' yed' d'a eb' meb'a'.
- 3 Yuj chi', ol aj junc'olal yed' tojolal d'a scal eb' a choñab' cajan d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac.
- 4 Tojol ol yutoc viñ rey tic sb'oan yaj d'a eb' meb'a'. Ol coljoc eb' ayoch d'a yalañ meb'ail yuj viñ. Axo eb' ixtum anima, ol ac'joc syaelal eb' yuj viñ.
- 5 Yac'ocab'em sb'a eb' a choñab' d'ayach, yacb'an ayto ec' c'u yed' q'uen uj d'a masanil tiempo.
- 6 Yac'ocab' svach'c'olal viñ rey icha ñab', ma icha yal ac'val tz'ac'anoch yaal lum lum yed' añ añc'ultac.
- 7 Ayocab' vach'ilal yed' tojolal d'a yol stiempoal viñ, masanto ol satel q'uen uj.
- 8 Yac'ocab' yajalil viñ d'a yib'añ masanil, schael yich d'a sti' a' mar, masanto d'a sti' junxo a' mar chi'. D'a sti' a' nivan Éufrates, masanto b'aj slajvic'och lum lum tic.
- 9 A eb' ayoch ajc'olal d'a viñ, aton eb' cajan d'a tz'inan lum, yac'ocab'em sb'a eb' d'a viñ d'a emnaquilal masanto tz'emc'och tenan sti' eb' d'a sat lum.
- 10 Masanil eb' viñ sreyal juntzañ choñab', aton Tarsis, juntzañ ay d'a stitac a' mar, Sabá yed' Seba, yac'ocab' silab' eb' yed' yalcabar d'a viñ.
- 11 Emocab' cuman eb' rey smasanil d'a viñ. Ac'jocab' servil viñ yuj masanil nación.
- 12 Yujto a viñ ol colanel eb' meb'a' syal sb'a d'ay, aton eb' ayoch d'a tzapan majanil malaj mach scolani.

- 13 Ol oc' sc'ol viñ yuj eb' meb'a' ilb'aj c'ool. Ol coljoquel eb' d'a yol sc'ab' chamel yuj viñ.
- 14 Ol coljoquel eb' d'a yol sc'ab' eb' ixtum anima yed' d'a yol sc'ab' eb' comonñej sb'at d'a yib'añ eb' yetanimail, yujto nivan yelc'och sq'uinal eb' meb'a' chi' d'a yichañ viñ.
- 15 Ayñejocab' sq'uinal viñ rey chi'. Ac'jocab' q'uen oro yic Sabá d'a viñ. C'anjocab' sq'uinal viñ d'a Dios. Alchajñejocab' vach' lolonel d'a viñ.
- 16 Te vach'ocab' tz'aj ixim trigo d'a sat lum co luum tic. Yac'ocab' ixim d'a jolomtac vitz. Q'uib'ocab' ixim trigo icha tz'aj sq'uib' te te' d'a Líbano. Q'uib'ocab' sb'isul anima d'a co choñab' tic icha añ añic'ultac d'a sat luum.
- 17 Nachajocab'cot viñ rey d'a masanil tiempo. Ayñejocab' sb'inajnaquil viñ icha c'u. Masanilocab' nación schaan vach'ilal yuj viñ. Yalocab' eb' to te vach' yic viñ.
- 18 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová Dios, aton co Diosal a oñ israel oñ tic. Añej syal sc'ulan juntzañ tas sat co c'ool quilani.
- 19 Alchajocab' vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. Ojtacajocab'el sb'inajnaquil d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Yic'ocab' icha chi'.
- 20 Aton d'a tic ix lajvican slesal viñaj David, yuninal viñaj Isaí.

LIBRO 3

73

(SALMOS 73—89)

A svach'c'olal Dios

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

- 1 Ayton val svach'c'olal Dios d'ayoñ a oñ israel oñ tic, mach oñ tojol yaj co pensar.
- 2 Ixocto val yac' jab'ocxo, in telvi. Jab'xoñej maj in b'atcan d'a scal chucal,
- 3 yujto ix viloch in c'ol d'a eb' ac'umtac yed' eb' anima chuc ayic ix vilani to te vach'ñej yaj eb'.
- 4 Malaj chamel sja d'a yib'añ eb' svila'. Tec'an yaj eb', malaj syab' syail snivanil eb'.
- 5 Malaj yaelal sja d'a yib'añ eb'. Malaj stzapan majanil eb' sja d'a yib'añ.
- 6 Yuj chi' te vach' syutej eb' sb'oan sb'a yuj sch'oxanel yac'umtaquil yed' pax yixtan anima.
- 7 Ijan val maxtzac checlaj yol sat eb' yuj sb'aq'uechal. Yelxo val te chuc pensar eb'.
- 8 B'uchumtac slolon eb', syic'chañ sb'a eb'. Malaj jab'oc sq'uixvelal eb' yac'an oval, syixtan anima eb'.
- 9 Añej b'uchval lolonel syal eb' d'a Dios aj satchañ. Syalanpax chuc eb' d'a anima d'a sat luum tic.
- 10 Yuj chi' tz'och tzac'an eb' anima yuj eb', schaan yab' eb' anima chi' jantac chucal syal eb'.
- 11 Snaan eb' icha tic: ¿Tas ol yutoc Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil yojtacanel tas sco c'ulej tic? ¿Tocval syil tas tzuji tic? xchi eb'.
- 12 Ilecnañ val juntzañ anima chuc tic, malaj tas tz'ic'an eb', ste q'uib'ñej chañ sb'eyumal eb'.
- 13 Palta a inxo tic, malaj tas ix vac' ganar vach'chom ix in yamoch vaan in pensar d'a chucal, vach'chom vach' ix vutej in b'eyb'al.

- 14 Cotac scal tz'ac'ji in yaelal, ichato tzin mac'ji. Junjun q'uiñib'alil svic'an tz'uum.
- 15 Mamin, q'uinaloc ix val icha syal eb' chi', ix am vixtej eb' vetchorñab', a oñ ton a choñab' oñ tic.
- 16 Ix snib'ej in c'ool to snachajel jun tic vuuj, palta torñej ix somchaj in pensar yuuj.
- 17 Ato val yic ix in och d'a a cajñub', ichato chi' ix nachajel vuuj tas ol cotcan d'a yib'añ eb' chuc chi'.
- 18 Toxo ix aq'uem liñan eb' d'a yax ñelec'tac yic stelvi eb'. Tzecancanb'at eb' b'aj ol ixtaxoc.
- 19 Elañchamel ol aj satel eb'. D'a scal xivc'olal ol lajvoccanel eb'.
- 20 Ach Mamin Vajalil, icha tz'aj sat svayich junoc mach d'a sc'ool ayic tz'el svayañ, icha chi' ol aj a paticanel eb' chuc chi' ayic ol a naanq'ue tas ol aj eb'.
- 21 Ayic manto nachajel-laj jun tic vuuj, ix in te cusi, ix och pitz'an syail d'a in pixan.
- 22 A yuj in quistalil maj nachajel-laj vuuj, yuj chi' lajan ix vutej in b'a d'a ichañ icha junoc noc' noc' malaj spensar.
- 23 Palta jun, ayinñej ec' ed'oc, quetz'b'il in uuuj.
- 24 Tzin a c'ayb'an d'a tas svutej in b'a. Axo d'a slajvub', ol in a cha d'a a vach'ilal.
- 25 Malaj junocxo mach ayec' d'a satchaañ b'aj svac'och in pensar, a achñej toni. Ayic snachajel vuuj to ayach ec' ved'oc, mañxalaj tas tzin nib'ejoch d'a sat luum tic.
- 26 Vach'chom spax yip in nivanil tic, stacpax in c'ool, palta a achxo ach Dios, Vipumal aji, añej d'ayach ay masanil tas snib'ej in c'ool.
- 27 A eb' syiq'uel sb'a d'ayach, ol cham eb'. Ol a satel masanil eb' syiq'uel sb'a chi'.
- 28 Palta a in val tic Mamin Jehová Vajalil, tzin nitzoch in b'a d'a a tz'ey yujto añej jun chi' nivan yelc'och d'ayin. Tzach vac'och yipoc in c'ool yic svalel jantac tas ix a c'ulej.

74

Lesalyic scolchajel eb' choñab'

Sb'it jun tic viñaj Asaf yic tzoñ sc'ayb'ej.

- 1 Ach co Diosal, ¿tas val yuj ix oñ actejcan d'a junelñej? ¿Tas yuj ix te cot yoval a c'ool d'a quib'añ a oñ a choñab' oñ tic?
- 2 Naorñoc a oñ oñ a mannaquel d'a peca'. A oñ oñ a colannaqueli yic tzoñ och a choñab'oc. Nacot tzalan Sion b'aj cajan achtaxon eq'ui.
- 3 Cotañ, tzul ilan tas ix aj yixtaxb'at a choñab' tic d'a junelñej yuj eb' ajc'ool. Ul il tas ix aj yixtaxb'at a cajñub' yuj eb'.
- 4 A eb' ayoch ajc'olal d'ayach, ix el yav eb' yuj yoval d'a yol a cajñub' b'aj scaq'uem co b'a d'ayach. Ix yac'anq'ue sbandera eb' ta', yic scheclaji to ix yac' ganar eb'.
- 5 Ichato c'atzitzvum eb' d'a caltac te'.
- 6 A q'uen sch'acab' eb' yed' q'uen smartillo ix yac'lab'ej d'a juntzañ chemte' ayoch d'a yol a cajñub' chi'. Ix lajviel svach'il yilji yuj eb'.
- 7 Ix yac'och sc'ac'al a cajñub' chi' eb'. Ix ixtaxb'at b'aj tz'och ejmelal d'ayach yuj eb', ix emcan lañaj d'a sat luum.
- 8 Ix sna eb' oñ sataneli. Masanil b'aj scaq'uem co b'a d'ayach d'a yol co nación tic, ix laj yac'och sc'ac'al eb'.

- 9 Mañixo chequeloc junoc sch'oxnab'il to a choñab' oñ. Mañixa junoc a checab' d'a co cal, mañ cojtacoc paxi jantacto tiempo ol yac' jun tic.
- 10 Ach co Diosal, ¿jantacto tiempo ol oñ stzuntzej eb' ajc'ool tic? ¿B'aq'uiñ ol yactejcan eb' yalan chucal lolonel d'ayach?
- 11 ¿Tas val yuj max a ch'oxel a poder yic tza satel eb'?
- 12 Atax d'a peca' co Reyah achñej. Ach co Diosal, tzijtum b'aj ix cac' ganar oval yuj a colval.
- 13 A ach ix a poj snañal a' mar yuj a poder. Ix a mac'poj juntzañ sjolom noc' nivac noc' d'a yol a' mar chi'.
- 14 Ix a tec'an vecchaj juntzañ sjolom noc' nivan leviatán, ix ac'an noc' schib'at noc' chium noc' d'a tz'inan luum.
- 15 A ach ix ac' q'ueul sjaj a a' sb'eyi. Ix ac'an pax tup a' nivac a' malaj taxon b'aj stupi.
- 16 A ach ay ic c'ualil yed' d'ac'valil. A ach ix a b'o c'u yed' q'uen uj.
- 17 A ach a b'onac b'aj sc'ochcan c'aman yolyib'añq'uinal. A ach a b'onac varesma yed' ñab'ilq'uinal.
- 18 Mamin Jehová, nacoti, to a eb' ajc'ol sb'uchvaj eb' d'ayach. Te quistal eb', yuj chi' tzach spatiquejel eb'.
- 19 Mamin, mañ oñ ac' sat d'a a c'ool. Mañ oñ ac' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, icha junoc syac'b'at junoc yalac' cuvajte' d'a noc' ch'acb'a.
- 20 Mocab' b'atcan satc'olal atrato qued'oc, yujto a d'a masanil b'aj d'a yol co choñab', b'aj mañixo chequeloc, ix te pimb'i eb' viñ mañixa yoq'uelc'olal yixtan eb' a choñab'.
- 21 Mañ a cha ixtax eb' ilb'ajc'ool. B'itanocab' eb' meb'a' yed' eb' ilb'ajc'ol chi' d'ayach.
- 22 Ach co Diosal, ochañ qued'oc, colorñ a oñ icoñ tic. Nacoti to a eb' sc'ulan chucal, max yactej eb' sb'uchvaj d'ayach.
- 23 Mocab' ac'b'at satc'olal b'aj ste el yav eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' tz'el val yav yuj spitan sb'a d'ayach.

75

A Dios sb'o yaj tas d'a stojolal

Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Mañ a Sateli.

- 1 Ach co Diosal, scac' yuj diosal d'ayach, yujto chequel to ayach ec' qued'oc yuj tas satub'tac tza c'ulej, aton chi' scaleli ayic tzach cac'an b'inajoc.
- 2 Ach Cajal, a ach tzal icha tic: Ayic ol c'och stiempoal tas nab'il vuuj, d'a val stojolal ol vutej in ch'olb'itan yaj eb' anima.
- 3 Vach'chom tz'ib'xi lum luum yed' masanil tas cajan d'a sat, palta a in ol in yamoch vaan yipumal luum.
- 4 A d'a eb' ac'umtac yed' d'a eb' chuc syutej sb'a, svala': Mañixo eyic'chaañ e b'a,
- 5 mañixo eyalub'tañej to syal eyuuj eyalani. Mañixo ex lolon d'a ac'umtaquil, xin chi, xa chi ach Cajal.
- 6 Ex vetanimail, ayic tz'ic'jichaañ junoc anima, mañoc d'a eb' anima d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u, mañoc d'a eb' ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u, mañoc pax d'a eb' ay d'a tz'inan luum scoti.

- 7 Palta aton Dios sch'olb'itan tas caji. Ay mach syiq'uemi. Ay mach syic'chaari.
- 8 A yoval sc'ol Jehovah, lajan yed' vino te paj ayem d'a yol junoc vaso. Ayic ol secanemta d'a yib'ari masanil eb' sc'ulan chucal d'a sat luum tic, ichato ol yuc'b'at eb' smasanil.
- 9 A in pax tic, ol valriejel yab'ixal co Diosal a ori yirtil ori Jacob tic, ol val vach' lolonel d'a b'ital d'ay.
- 10 A' ol satanel spoder eb' sc'ulan chucal, palta ol yic'chaari yipalil eb' anima vach'.

76

A Dios syal yuuj

- Ayic sb'itan jun b'it tic viri cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'arial sc'anchaji. Sb'it jun tic viriaj Asaf.
- 1 Ojtacab'il Dios d'a yol yic Judá. Te nivan pax yelc'och sb'i d'a yol yic Israel.
- 2 A d'a tzalan Sion, ata' ay scajnub'. A d'a Jerusalén smacvaj icha noc' choj.76.2
- 3 Ata' ix satcanel syamc'ab' eb' ajc'ol yuuj, aton jul-lab', q'uen espada yed' maclab' jul-lab'.
- 4 Ach co Diosal, te nivan a poder. Yelxo val te ec'b'al snivanil elc'och d'a lum jolomtac vitz aytaxon d'a peca'.
- 5 A eb' soldado te jelan d'a oval, ix ic'chajec' syamc'ab' eb'. A eb' te ay yip, marixa tas ix yal eb', ix vayb'at eb' d'a junelnej.
- 6 Ach sDioal viriaj Jacob, ayic ix el av yuj oval, majxo ib'xocljaj eb', majxo ib'xocpaxljaj scarruaje eb' yed' noc' schej.
- 7 Te ay a may. ¿Mach val ol yal yoch liñan d'a ichari ayic aycot oval?
- 8 Ato d'a satchaari ix alel tas ol utej a ch'olb'itan eb' anima. Ix xivb'at eb' anima chi', ix emcan numan eb'
- 9 ayic ix ach q'ue vaan a ch'olb'itan chi' yic tza colcanel eb' te ilb'ajc'ool yaj d'a yolyib'arig'ual tic.
- 10 A yoval sc'ol eb' anima, ol ac'can meltzajoch d'a aloj vach' lolonel d'ayach. A jab'ocxo yoval sc'ol eb' chi', ol a cachoch vaan.
- 11 Caq'uec co ti' d'a Jehovah co Diosal, sco c'anab'ajan tas scal chi' d'ay. A exxo nacion ex ayex d'a slac'anil schoñab' Dios te nivan yelc'ochi, iq'ueccot e silab' d'ay.
- 12 Yujto a' tz'ic'anel sq'ual eb' yajal. A' eb' rey d'a yolyib'arig'ual tic, xivpax eb' d'ay.

77

Sco nacot tas sc'ulejnac co Mam Dios

- Sb'it jun tic viriaj Asaf. Sc'an jun b'it tic viri cuchb'um d'a b'it, aton viriaj Jedutun.
- 1 Te chaari sval in b'a d'a Dios, yic vach' syab' tas svala'.
- 2 Ix in lesalvi d'a Cajal ayic ay in cusc'olal. Maj vactejcan in mojb'an in c'ab' d'ay d'a junjun ac'val, palta malaj tas syal yac'an snivanil in c'ool.

76.2 76:2 A jun versiculo tic a d'a hebreo ay chab' lolonel, syal yuj svaynub' ma junoc sñaq'ueen junoc noc' noc' ay smay. Yuj chi', ix cac'och sb'i noc' choj d'a tic, yic max satel jun pensar chi'.

- 3 Ayic tzin naancot Dios, tzin oq'ui. Ayic tzin te ac'an pensar, schab'axq'ue in c'ool.
- 4 Mamin, maj in a cha vayb'atoc. Mañxo animaoc vaj svab'i, maxtzac yal-laj in loloni.
- 5 Tzin nacot juntzañ c'ual yed' juntzañ ab'il ec'nac d'a peca'.
- 6 Tzin nacot ticnaic atax yic tzin b'itan d'ac'valil. Tzin naub'tañej, tzin c'anb'an d'ayin:
- 7 ¿Tocval ayñejcot yoval sc'ol Dios Cajal d'ayoñ? ¿Tom mañxo ol oñ xajanej?
- 8 ¿Tom ix lajviel svach'c'olal? ¿Tom junelñej ix lajvi b'aj yac'naccan sti'?
- 9 ¿Tom ix sat sc'ol Dios d'a svach'c'olal? ¿Yel am val te aycot yoval sc'ool, mañxo am ol oc' sc'ol d'ayoñ?
- 10 Ay tas yelxo val ya svab' ticnaic, svalan d'a yol vico': A Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil, mantzac colvajlaj d'ayoñ, icha ix aj scolvaj d'a yalaritaxo, xin chi.
- 11 Ach in Diosal, a ticnaic ol in nacot juntzañ tas satub'tac a b'onac d'a peca'.
- 12 Ol in nacot masanil tas a b'onac.
- 13 Ach in Diosal, te vach'ñej masanil tastac tza b'o'o. Malaj junocxo dios nivan yelc'och icha ach tic ach co Diosal.
- 14 A ach tic, Dios ach, sb'oumal ach tastac satub'tac. Ix a ch'oxel a poder d'a masanil nación.
- 15 A yed' a poder a colnaccanel a choñab', aton eb' yirñtilal viñaj Jacob yed' viñaj José.
- 16 Ach co Diosal, ayic ix ach yilan a' mar, ix xivq'ue a'. Ix ib'xiq'ue a' masanto d'a sjulal yich.
- 17 A asun ix yaq'uemta sñab'il. Ix c'añ c'u d'a satchaari, tzijtum b'aj ix checlaj leb'lon d'a sat luum tic.
- 18 Ix ib'xi lum luum tic yuuj. Ix ab'chaj sc'añ c'u d'a scal chachuxum ic'. A a leb'lon, ix yac' saquilq'uinal d'a yolyib'arñq'uinal tic.
- 19 A d'a yol a' mar ix a jac a b'e, tzijtum a a' b'aj ix ach c'axpaji, palta malaj mach ix ilan yechel oblem.
- 20 Ix ic' b'ey a choñab' icha noc' calnel. Ix a yamc'ab'ej viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yic scuchb'an a choñab' eb' viñ.

78

Ay scolval Dios d'a schoñab'

Sb'it jun tic viñaj Asaf yic tzoñ sc'ayb'ej.

- 1 Ex vetchoñab', ab'ec in c'ayb'ub'al, aq'uecoch e chiquin d'a tas svala'.
- 2 Ol val juntzañ lolonel nivan yelc'och d'ayex. A juntzañ tas c'ub'eltac yajcan d'a peca', a ol vala', aton juntzañ manta b'aj tz'alchajeli.
- 3 Ol val juntzañ tas cab'nac, aton tas cojtac, a eb' co mam quicham alannac cab'i.
- 4 Yovalil ol cal d'a eb' cuninal. A juntzañ tas satub'tac sb'onac Jehová yed' spoder, ol cal d'a eb' toto ol aljoc.
- 5 A Dios ix b'oancan jun b'eyb'al d'ayoñ a oñ yirñtil oñ viñaj Jacob tic. Ix yac'ancan jun c'ayb'ub'al d'ayoñ israel oñ tic. Yalannaccan d'a eb' co mam quicham to sc'ayb'ej yuninal eb', a oñ ton tic. A oñxo pax tic ol co c'ayb'ej eb' cuninal
- 6 yic vach' ay yab'ix eb' anima d'a b'aq'uirñ, eb' mantzac alji. Axo eb' chi' ol alan pax d'a eb' yuninal.

- 7 Yic vach' a Dios syac'och eb' yipoc sc'ool. Yic a tas sb'onac Dios max b'atcan satc'olal yuj eb'. Yic sc'anab'ajej pax schecnab'il Dios chi' eb'.
- 8 Yic vach' mañ ol yutej sb'a eb' icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, mañ schanacoc yab' sc'ayb'ub'al Dios eb', spitejnac sb'a eb'. Mañ tec'anoc yutejnac spensar eb', mañ sc'anab'ajejnacoc Dios eb'.
- 9 A eb' soldado yic Efraín, ay syamc'ab' eb' yic oval. Palta ayic ix och oval chi', ix b'at eb' elelal.
- 10 Malaj yelc'och strato Dios d'a eb'. Max yal-laj sc'ol eb' sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al Dios chi'.
- 11 A tas ix sb'o Dios, aton juntzañ sat co c'ool quilani, ix b'atcan satc'olal yuj eb'.
- 12 A Dios ix b'oan tas satub'tac d'a yichañ eb' co mam quicham d'a Zoán d'a yol yic Egipto.
- 13 Ix spoj sb'a a' mar yuuj, ix schecanec' eb' d'a snañal a' chi'. Ix syamoch vaan jun a' mar chi', icha muro ix ajcan a' yuuj.
- 14 D'a c'ualil ix ic'ji b'ey eb' yuuj d'a yalañ jun asun. Axo d'ac'valil, ix ic'ji b'ey eb' yed' saquilq'uinal jun c'ac'.
- 15 Ix jat q'uen nivac q'ueen yuuj d'a taquiñ luum, mañ jantacoc a a' ix elta, ix yuc'an a' eb'.
- 16 A d'a yol q'uen nivan q'ueen ix elul a' nivac a' yuuj.
- 17 Vach'chom ix yil jun chi' eb', palta arteja' ix och smul eb' d'a Dios d'a tz'inan luum chi'. Ix chichon sc'ol eb' d'a Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil.
- 18 Ix yac' proval Dios eb', ix sc'anan svael eb' icha val d'a sgana.
- 19 Ix yalan specal Dios eb' icha tic: ¿Maxto ol yal-laj yac'ji co vael yuj Dios d'a tz'inan luum tic?
- 20 Yel toni, ix jat q'uen nivac q'ueen yuuj. A d'a yol q'ueen ix elul a' nivac a', ix ch'ayxi lum luum yuj a', ¿ol am yal pax yac'an co vael ticnaic? ¿Ol am yal yac'an chib'ej d'ayoñ a oñ schoñab' oñ tic? xchi eb'.
- 21 Ix cot yoval Jehová ayic ix yab'an jun slolonel eb' chi'. Icha val te' c'ac' ix aj scot yoval, ix ja copnaj d'a eb' yirñilal virñaj Jacob,
- 22 yujto maj yac'och sc'ool eb' d'ay. Maj yac'paxoch scolval Dios chi' eb' yipoc sc'ool.
- 23 Vach'chom icha chi' ix yutej sb'a eb', palta ix ac'chajemta asun yuj Dios, ix sjacan spuertail satchaañ.
- 24 Ix emul maná d'a yib'añ eb' schoñab' icha sja yax ñab'. Satchaañil trigo ix sva eb'.
- 25 A svael eb' ángel ix sva eb'. Cham ix va eb' yuj Dios.
- 26 A ic' ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' d'a sur, ix cot xumumoc d'a satchaañ, yuj spoder Dios ix javi.
- 27 A ic' chi' ix ic'ancot noc' chib'ej d'a yib'añ schoñab' Dios chi'. Mañxo jantacoc noc' much ix emuli, icha lum pococ, ma icha yarenail sti' a' mar ix aj sjavi noc'.
- 28 A b'aj ayec' choñab' chi', ata' ix ja b'ulan noc' yed' d'a spatic yichañ smantiado eb'.
- 29 Yuj spec'al eb', a Dios ix ac'an tas ix snib'ej eb' chi'. Ix yac' val sgana eb' schi'an noc'.
- 30 Palta ayic manto tzactzajlaj eb' schi'an noc', ayic aytooch noc' chib'ej chi' d'a yol sti' eb',

- 31 ix cot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'. Axo ix ac'an cham eb' vinac ay yip, aton eb' vinac ch'oc yel d'a scal eb' quetisraelal chi'.
- 32 Palta mañoc yuj chi' ix sb'o sb'eyb'al eb'. Añeja' yoch smul eb'. Maj yac'laj pensar eb' yuj tas satub'tac ix sc'ulej Dios chi', maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool.
- 33 Yuj chi' ix satjiel eb' yuj Dios chi' d'a scal nivac xivc'olal. Junñej mutz'satil, ma icha quic'an quic', icha chi' ix aj satel eb'.
- 34 Ayic ix cham jayvañ eb' chi' yuj Dios, ix sna sb'a sc'ol juntzañox eb', ix c'och eb' d'a yichañ Dios, ix lesalvi eb' d'ay d'a smasanil sc'ool.
- 35 Ichato chi' ix najicot Dios Ec'to d'a yib'añ Smasanil yuj eb', yujto a' stañvan eb', a' scolan pax eb'.
- 36 Añej yed' sti' eb' stz'ac yal vach' lolonel d'a Dios chi'.
- 37 Malaj b'aj vach' ix yutej sb'a eb' d'ay. Maj sc'anab'ajej pax strato eb' yed'oc.
- 38 Palta ix te oc' sc'ol d'a eb', yuj chi' ix succhaj sat schucal eb' yuuj. Maj ac'joc cham eb'. Tzijtum el ix och vaan yoval, majxo yaq'uelc'ochlaj yoval chi' d'a eb'.
- 39 Ix snacoti to animañej eb'. Lajan eb' icha ic' toñej tz'ec'b'ati, maxtzac meltzajlaj.
- 40 Tzijtum el ix spitej sb'a eb' d'ay, ix yab' syail d'a tz'inan luum yuj eb'.
- 41 Palta añeja' yac'ji proval yuj eb'. Ix tzuntzajcot yoval sc'ol co Diosal Axoñejoch chi' yuj eb'.
- 42 Max snacotlaj jun c'ual eb' ayic ix coljiel eb' yuj spoder d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool.
- 43 Maj snapaxcot juntzañ milagro yilnac eb' d'a Zoán d'a yol yic Egipto.
- 44 Ix yac'och a nivac a' chic'al d'a Egipto, axo eb' aj Egipto chi', majxo yal-laj yuc'an a' eb'.
- 45 Ix yac'anpaxcot noc' us d'a scal eb' aj Egipto chi', icha val asun yec' noc', ix te ixtaj eb' yuj noc'. Ix yac'anpaxcot noc' tzijtumal pajtza' d'a scal eb', yic tz'ixtaxel schoñab' eb' yuj noc'.
- 46 Masanil sat tastac avab'il yuj eb' ix yac'och d'a yol sc'ab' noc' c'ulub'. Ix lajviel sat yavb'en eb' yuj noc'.
- 47 A q'uen sacb'at yed' q'uen cheev ix lajanel te' higo yed' te' uva avab'il yuj eb'.
- 48 Ix cham noc' svacax eb' yed' noc' scalnel eb' yuj q'uen sacb'at, yuj pax b'aj ix mac'vaj c'u.
- 49 Ix yac'cot yaelal Dios d'a yib'añ eb', yuj yoval sc'ol mañxa yalb'anil. Mañ jantacoc eb' ángel ix scheccoti yic tzul satjiel eb' aj Egipto chi'.
- 50 Junelñej ix te cot yoval, majxo oc'laj jab'oc sc'ol d'a eb'. Ix ac'jib'at eb' d'a yol sc'ab' chamel yuuj.
- 51 Masanil eb' vinac b'ab'el tz'alji d'a snun d'a yol yic Egipto chi' ix smilchamoc. D'a junjun patil eb' aj Egipto chi', jun mach ix chami.
- 52 Ix ic'ji b'ey eb' co mam quicham chi' yuj Dios d'a tz'inan luum, icha yic'ji b'ey noc' calnel, icha chi' ix utaj eb'.
- 53 Vach' ix aj yic'ji b'ey eb' yuuj, yic vach' max xiv eb'. Axo eb' ayoch ajc'olal d'a eb', ix b'atcan eb' d'a yol a' mar.
- 54 Ix ic'jicot eb' yuj Dios d'a jun luum sic'b'ilel tic yuuj, d'a juntzañ vitz ix yic'canec' tic d'a scal oval.

- 55 Ix yic'anel juntzañ nación d'a yichañ eb'. Ix spojancanec' lum luum chi'. Macquiltac ix yutej d'a junjun yirtilal. Ix cajnaj eb' d'a schoñab' eb' ajc'ool chi'.
- 56 Palta axo eb' co mam chi', ix ac'ji proval Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil yuj eb'. Ix tzuntzajcot yoval sc'ol yuj eb'. Maj sc'anab'ajej eb' tas ix yal Dios chi'.
- 57 Icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, icha chi' ix yutej sb'a eb' d'a yichañ Dios. Maj sc'anab'ajejlaj eb' d'ay. Ix el eb' d'a yol sb'e icha junoc jul-lab' coxo.
- 58 Ix stzuntzejcot yoval Dios chi' eb', yujto b'at lesalvoc eb' d'a jolomtac vitz, b'at yac'anem sb'a eb' d'a juntzañ yechel comon dios.
- 59 Ix cot yoval Dios chi' ayic ix yilan jun chi', ix paticajcanel eb' yuuj.
- 60 Ix yactancan scajnum' d'a Silo, aton jun spat yaj d'a co cal.
- 61 Toñej ix yila' ix ic'jib'at scaxail strato yuj eb' ajc'ool, aton sch'oxnab'il stziquiquial yed' spoder.
- 62 Ix te cot val yoval Dios chi' d'a eb', yuj chi' ix actajcan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi' yic smiljicham eb'.
- 63 A eb' quelemtac, ix cham eb' d'a scal oval, ichato ix tz'ab'at eb'. Mañxalaj b'it yic nupnajel ix och d'a eb' ix cob'estac.
- 64 A eb' viñ sacerdote, ix miljicham eb' viñ d'a q'uen espada. Maj oc'laj eb' ix yetb'eyum eb' viñ ix cham chi'.
- 65 Ix lajvi chi', ix q'ue jucnaj Dios Cajal, icha tz'aj yel svayañ anima, icha junoc soldado jelan d'a oval tz'el yav yuj añ añ.
- 66 Ix ac'ji ganar eb' ajc'ool yuuj, ix b'at eb' elelal. Ix q'uixvicanel eb' d'a masanil tiempo.
- 67 Ayic ix sayanxi Dios b'ajtil ol ajxoc scajnum', ix spatiquejcanel smach'en eb' yirtilal José. Mañocljaj smach'en eb' yirtilal Efraín ix siq'uelta.
- 68 Palta a d'a smach'en eb' yirtilal Judá ix sic'jielta yuuj, aton tzalan Sion to xajan yuuj.
- 69 Ix sb'oq'ue scajnum' Dios yic scan d'a junelñej icha satchaañ. Ix yaq'uem yich yic ayñejec' d'a masanil tiempo icha lum luum.
- 70 Ix sic'anel jun schecab', aton viñaj David, viñ tañvum calnel.
- 71 Ix ic'jiel viñ yuj Dios chi' d'a spatic noc' nun calnel ay yune', yic vach' a viñ stañvan eb' israel yirtilal viñaj Jacob chi'. Ix ochcan schoñab' Dios chi' icha scalneloc viñ.
- 72 Ix tañvaj schoñab' Dios yuj viñaj David chi'. D'a smasanil sc'ol viñ yed' sjelanil ix stañvej.

79

Cusc'olal yuj Jerusalén

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

- 1 Ach co Diosal, ix och eb' ch'oc choñab'il d'a lum a mach'en. Ix yixtanb'at a templo eb'. Ix smaqu'em lañnaj Jerusalén eb'.
- 2 A eb' a checab' c'anab'ajum d'ayach, ix miljicham eb' yuj eb'. A noc' ostoc yed' noc' chium noc' ix chianb'at snivanil eb' a checab' chi'.
- 3 Icha a a' ix aj stob'can schiq'uil eb' a checab' chi' d'a masanil Jerusalén. Malaj mach ix mucan snivanil eb'.
- 4 Tzori b'uchji yuj eb' anima cajan d'a co lac'anil. Tzeb'ajtac quilji d'a eb'.

- 5 Mamin Jehová, ¿jantacto val tiempo ol ac'cot oval d'ayoñ? ¿Añej ama yajcot a c'ac'alc'olal d'ayoñ icha sq'ue ñilñon yoc te' c'ac'?
- 6 Ac'cot yoval a c'ol d'a eb' ch'oc choñab'il mañ ach ojtannacoc, aton eb' max yaq'uem sb'a d'ayach.
- 7 Yujto a eb' ix oñ satanel a oñ yirñtilal oñ viñaj Jacob tic, ix yixtanb'at co choñab' eb'.
- 8 Mañ ac' co tupel smul eb' co mam quicham. Ac'cot a vach'c'olal d'a quib'añ d'a elañchamel, yujto mañxo animaoc caj scab'i.
- 9 Ach Dios, co Columal ach. Ochañ qued'oc, colvajañ qued'oc. Sucsat co mul yic max b'uchji a b'i yuj eb' anima.
- 10 Tato maay, ol yal eb' ch'oc choñab'il chi' icha tic: ¿Tocval ay yelc'och jun sDiosal eb' chi? xcham eb'. Ac' quil a pactzitan d'a eb' yuj eb' a checab' ix smilcham eb'. Yab'ocab' jun chi' eb' ch'oc choñab'il.
- 11 A eb' ayoch preso, van yalan sb'a eb' d'ayach, cotañ q'uelan d'a eb'. A eb' yicxo chamel yaji, colel eb' yed' a poder.
- 12 Mamin Jehová, aq'uec' uqueloc a pac d'a juntzañ nación ay d'a co lac'anil, yujto b'uchumtac eb' d'ayach.
- 13 A oñxo a choñab' oñ tic, icha a calnel caji. Ol cac'ñej yuj diosal d'ayach. Ol co b'itej vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo.

80

Sc'anji scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viñi cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Añ Xumaac.

- 1 Maclej ab' ach quilumal a oñ israel oñ tic. Tarñvej oñ a oñ yirñtilal oñ can viñaj José. Ach c'ojan ach em d'a scal eb' querubín,
- 2 ac' checlaj a tziquiquial d'ayoñ, a oñ ton yirñtilal oñ can viñaj Efraín, viñaj Benjamín yed' viñaj Manasés. Ac'lab'ej a poder yic tzoñ a colaneli.
- 3 Ach co Diosal, b'oxi caj icha d'a yalañtaxo. Ac'cot a vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a colancaneli.
- 4 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, ¿Tom añeja' mañ ol ab' slesal eb' a choñab' yuj yoval a c'ool?
- 5 A co cusc'olal ix ac' co vaeloc. A yal co sat ix ac' cuq'uemoc.
- 6 Ix oñ ac'anoch sb'uchlab'ejoc eb' cajc'ool ay d'a co lac'anil. Ste q'uechañ eb' oñ stzetzani.
- 7 Ach Dios Yajal d'a Smasanil, b'oxi caj icha d'a yalañtaxo. Ac'cot a vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a colancaneli.
- 8 A d'a Egipto ic'naquelta jun sc'ab' te' uva, ic'annaquel juntzañ ch'oc nacional d'a sat lum tic, axo te' uva chi' avejnaccanem d'a sat lum tic.
- 9 Ix aq'uenan te'. Ix b'at sch'añal yib' te'. Ix q'uib' te'. Ix majel sat luum tic yuj te'.
- 10 Ix q'uec'och yeñul te' d'a jolomtac vitz. Ix muschajpax te' nivac c'ute' chañ steel yuj te'.
- 11 Ix c'och te' sñi' d'a stitac a' mar, ix c'ochpax te' svol d'a a' nivan Éufrates.
- 12 ¿Tas yuj ix eccan lañchaj q'uen smacte'al te' latz'b'ilq'uei, yuj chi' tz'ic'jiel sat te' yuj eb' tz'ec' ta'?
- 13 Van slajviel te' yuj noc' c'ultaquil chitam. Van sc'uxanb'at te' noc' c'ultaquil noc'.

- 14 Ach co Diosal, Yajal ach d'a Smasanil, meltzajarixicot q'uelan d'ayoñ co c'ana'. Ilcot masanto d'a satchaari chi', tza naan cot te' uva tic,
 15 aton te' a ach val lac'an avejnac, a te' svol a ach val ix ac' yaxb'oc, a ori ton a choñab' ori tic.
 16 A yed' yoval a c'ool, ac'cham eb' ix ori ixtani, eb' ix ñusantz'a co choñab'.
 17 Palta ochari qued'oc a ori sic'b'il ori el tic uuj, a ori ton a choñab' ori ix ac' co tec'anil yic tzoñ och icoc.
 18 Malaj b'aq'uiñ ol quic'canel co b'a d'ayach. Ac' co q'uinal, añej d'ayach ol cal co b'a.
 19 Ach Jehová Dios, Yajal ach d'a Smasanil, b'oxi caj junelxo icha d'a yalañtaxo. Ac'cot a vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a colancaneli.

81

A svach'c'olal Dios yed' spital eb' israel

- Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva.
 1 Coñ b'itanec d'a tzalajc'olal d'a Dios tz'ac'an quip. Coñ avajec d'a tzalajc'olal sco b'itan co Diosal a ori yinñtilal ori viñaj Jacob tic.
 2 Coñ b'itanec yed' pandereta yed' te' arpa vach' sc'añi yed' pax salterio.
 3 Co puec q'uen trompeta ayic tz'alji q'uen uj. Co puec pax q'ueen ayic sc'oñaj q'uen uj chi', yujto nivan q'uiñ jun chi' d'ayoñ.
 4 Aton jun checnab'il ix yac' Dios d'ayoñ a ori israel ori tic, a ori yinñtilal ori viñaj Jacob.
 5 Ix alchaj d'ayoñ yinñtilal ori viñaj José tic, ayic ix b'at Dios oval d'a Egipto. Ata' ix cab' jun lolonel, palta mañ cojtacoc mach ix lolon chi'.
 6 Ix yalan d'ayoñ: Toxo ix vic'canel eyicatz d'a yich e patic. Toxo ix vic'canel jun munlajel te ya d'a eyib'añ.
 7 Ix in eyavtejcoti ayic ayex och d'a syaelal, a inxo ix ex in colo'. Ix ex in tac'vej d'a scal asun ayic sc'añ c'u. Ix ex vac' proval d'a a' yic Meriba.
 8 Ex in choñab', ab'ec tas svala', a in van in lolon d'ayex. Ex israel, octom tzin e c'anab'ajej.
 9 Malajocab' sdiosal eb' ch'oc choñab'il ayec' d'ayex. Mañ eyaq'uem e b'a d'a juntzañ comon dios chi'.
 10 A in Jehová e Diosal in, a in ix ex viq'uelta d'a yol yic Egipto. Jaquéc e ti', ol ex in vatžitej.
 11 Palta maj yal e c'ol ix in e c'anab'ajej a ex in choñab' Israel ex tic.
 12 Yuj chi' ix ex vactejan yuj e pital, ix eyac'an e gana icha snib'ej e c'ool.
 13 Ex in choñab' Israel, octom ix eyab' tas ix vala'. Octom ix e b'eyb'alej in checnab'il.
 14 Ix am vac'och yaelal d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayex. Junñej am mutz'satil ix aj in satanel eb'.
 15 A eb' tzin yajaneli, toxoñej am ñojoji yec' eb' yuj xivelal d'ayin. Axo syaelal eb', scan d'a yib'añ eb' d'a junelñej.
 16 Palta a exxo tic, ix am ex in vätzlichej. A am val ixim trigo te vach' ix vac' d'ayex. Ix am vac' noc' yalchab' tz'elta d'a sattac q'uen q'ueen eyuq'uej yic tzex tzalaji, xchi Jehová.

82

A Dios Sat yaj d'a eb' Juez

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

- 1 C'ojanec' Dios b'aj molanec' eb' dios.82.1 Van sch'olb'itaj eb' dios chi' yuuj.
- 2 Syalan icha tic d'a eb': ¿B'aq'uiñ ol eyactejan e ch'olb'itan d'a esal, yed' eyac'anoch e b'a yed' eb' sc'ulan chucal?
- 3 Colvajañec d'a eb' mantalaj yip yed' d'a eb' mañxalaj smam. Tojol tzeyutej e b'oan yaj yoval eb' ñlc'olal yaji yed' eb' ayoch d'a stzapan majanil.
- 4 Colequel eb' mantalaj yip yed' eb' meb'a' d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal.
- 5 Palta a ex tic, mañ eyojtacoc. Max nachajel-laj eyuuj. Ichato d'a scal q'uiç'alq'uinal tzex b'eyi. Yuj e chucal chi', van yixtaxel anima d'a sat luum tic.
- 6 Ix vala' to dios ex a ex tic. E masanil vuninal ex, a in eq'uinto d'a yib'añ smasanil.
- 7 Palta a ex tic ol ex chamoc, icha tz'aj scham masanil eb' anima. Ol ex satel icha juntzañxo eb' yajal, xchi Dios.
- 8 Ach co Diosal, cotañ, yamoch a ch'olb'itan yaj eb' cajanec' d'a sat luum tic. A ach ay ic masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic.

83

Lesal yic sc'anchaj syaelal eb' ajc'ool

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

- 1 Ach in Diosal, mocab' toñejoc tzach matz'ani. Colvajañ d'ayori.
- 2 Ilcot eb' ayoch ajc'olal d'ayach, sq'ue val somnaj eb' ach spaticaneli, schichon sc'ol eb' d'ayach.
- 3 C'ub'eltac sna eb' to ol sc'u lej chucal eb' d'a co patic, a ori a choñab' ori tañvab'il ori tic uuj.
- 4 Sna eb' to ol ja eb' ori sateli yic vach' mañxo nacionoc ol ori ajcanoc. Sgana eb' to maxtzac ori nachajcot a ori israel ori tic.
- 5 Ix smol naan eb' yac'an chucal d'ayach, junxoñej ix aj spensar eb'.
- 6 Ix smolb'ej sb'a eb' aj Edom, eb' yirñtilal Ismael, eb' aj Agar, eb' aj Moab, eb' aj Gebal, eb' aj Amón, eb' aj Amalec, eb' filisteo yed' eb' cajan d'a Tiro.
- 8 Yamanpax ix aj eb' aj Asiria yed' eb' yic scolvaj eb' d'a eb' yirñtilalcan viñaj Lot chi'.
- 9 Icha utejñac eb' aj Madián, icha chi' tzutej eb'. Icha utejñac viñaj Sísara yed' viñaj Jabín d'a sti' a' Cisón, aton
- 10 eb' chamnac d'a Endor, icha chi' tzutej eb'. A eb' chi' ochnaccan snivanil eb' yabonoaloc añ añc'ultac.
- 11 Icha utejñac viñaj Oreb yed' viñaj Zeeb, icha chi' tzutej masanil eb' nivac vinac d'a scal eb'. Icha utejñac viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna, icha chi' tzutej eb' yajalil eb',
- 12 yujto sgana eb' syiquejcan lum a mach'en.
- 13 Ach in Diosal, icha c'alem tz'ic'jib'at yuj chacxuxum ic', ma icha te' taquñ xil te' scuchjib'at yuj ic', icha chi' tzutejcan eb'.
- 14 Icha tz'aj sb'at c'ac' d'a caltac vayumtac, masanil yaxluum stz'ab'at yuuj,
- 15 ichocab'ta' tzutej a satanel eb' yed' yoval a c'ool. Xib'tejcanb'at eb', pech b'eyec' eb' icha yic'jib'at tastac yuj oval ic'.

82.1 82:1 A jun lolonel "dios" syal d'a tic, mañ junñejoc tas syalelc'ochi. Ay b'aj a eb' ángel syala', mato a eb' nivac vinac ay yopisio icha eb' juez. Tecan a eb' juez syal d'a tic.

- 16 Mamin Jehová, ac' q'uixvelal eb' yic vach' syojtaquejel eb' to a achñej Dios ach.
 17 Q'uixvocab'canq'ue sc'ool eb' d'a masanil tiempo. Chamocab' eb' yuj q'uixvelal,
 18 yic vach' masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic tz'ojtacaneli to a ach Jehová ach, a achñej ec'achto d'a yib'añ smasanil.

84

A scajnub' Dios snib'ej in c'ool

Sb'it jun tic eb' yirtilal viñaj Coré. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva.

- ¹ Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, yelxo val te nib'ab'il a cajnub'.
² Mañ jantacoc snib'ej in c'ol tzin aj d'a yamaq'uil a cajnub' chi'. Ach Dios pitzan, tzin b'itan d'ayach d'a tzalajc'olal d'a smasanil in c'ool.
³ A noc' tz'unun yed' noc' sañcapech, tz'ilchaj b'aj tz'aj noc', sb'oan so' noc' b'aj tz'aj yune' d'a slac'anil altar, ach Jehová Yajal d'a Smasanil, in Reyal ach, in Diosal ach.
⁴ Vach' yic eb' cajanec' d'a a cajnub'. Max yactejlaj eb' sb'itan d'ayach.
⁵ Te vach' yic eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, aton eb' snib'ej spet javi sc'ual q'uirñ, yic sb'at eb' d'a a cajnub' d'a tzalan Sion.
⁶ Ayic tz'ec' eb' d'a lum ch'olan b'aj sq'uib' te' bálamo, icha sjaj a' cotac melem tz'ajcan jun ch'olan chi'. Axo b'ab'el ñab' tz'ac'an yaxb'oc lum ch'olan chi'.^{84.6}
⁷ Tz'ochñej stec'anil eb' sic'lab'il, axo d'a Sion tzach yil eb' ach in Diosal Axoñej Ochi.
⁸ Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ach sDiosal viñaj Jacob, ab' co lesal tic.
⁹ Ach Dios, ilcot viñ co reyal tzoñ tañvani, aton viñ a sic'naquetla. Ac' a vach'c'olal d'a yib'añ viñ.
¹⁰ Yelxo val te vach' tzin aj junoc c'ual d'a slac'anil a cajnub', d'a yichañ pax mil c'ual najat ay in eli. In gana to tzin aj in tañvej spuertail a cajnub' chi' d'a yichañ to tzin aj d'a spat eb' sc'ulan chucal.
¹¹ Ach Jehová co Diosal, a ach tzac' saquilq'uinal d'ayoñ, tzoñ a tañvani. Tzac' a vach'c'olal d'a yib'añ eb' sb'eyb'alan tojolal, tzic'ancharñ eb'. Tzac'ñej masanil tastac vach' d'a eb' yujto ay elc'och d'a sat eb'.
¹² Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, te vach' yic eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool.

85

Coloñel junelxo

Sb'it jun tic eb' yirtilal viñaj Coré. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.

- ¹ Mamin Jehová, yelxo val te vach' ach d'ayoñ a oñ a choñab' oñ tic. Ix oñ ic'xi meltzaj b'aj sacleminac cajcanb'at a oñ yirtil oñ viñaj Jacob tic.
² Ix a sucsat co chucal a oñ a choñab' oñ tic. Ix ac' lajvoc masanil co mul.
³ Ix a yamoch vaan yoval a c'ool yed' a c'ac'alc'olal.
⁴ Ach co Diosal, co Columal, ocharñ qued'oc junelxo, yechelocxob' ste cot yoval a c'ol d'ayoñ.

- 5 ¿Tom ańeja' ol cotńiej oval d'ayoń d'a masanil tiempo?
- 6 ¿Tom mańixo ol ac'xi co tec'anil yic vach' tzoń tzalaj ed'oc a oń a chońab' oń tic?
- 7 Ach Jehová, ch'oxcan a vach'c'olal d'ayoń, tzoń a colanpaxeli.
- 8 Ol vab' tas ol yal Jehová Dios d'ayoń. Ol yac' junc'olal d'ayoń schońab' oń tic, tato mantzac co c'ulej mań pensaril.
- 9 Yeltoni, b'ecan sc'ol Dios scolvaj d'a eb' ay tz'och emnaquil d'ay, yic vach' scheclaj stziquiquial d'a co cal.
- 10 Ol yac' svach'c'olal Dios d'a eb' schońab', axo eb' ol c'anab'ajan d'ay. A eb' anima tojol sb'eyb'al, ol ac'joc sjunc'olal eb' yuj Dios.
- 11 C'anab'ajum ol aj eb' anima d'a sat lum tic. Axo Dios, ato d'a satchaari ol yac'cot scolval.
- 12 Ol yac'cot svach'c'olal Jehová, ol yac'an sat jantac tas scavej d'a sat co lum tic.
- 13 A tojolal ol b'ab'laj cot yuj Jehová, a' ol tojolib'tan b'e b'aj ol javoc.

86

Sc'anchaj scolval Dios

Sb'it jun tic vińaj David.

- 1 Mamin Jehová, schaocab' a c'ol ab'an tas svala', yujto ilb'aj in c'ool, te malaj pax vip svab'i.
- 2 Colineli, yujto c'anab'ajum in d'ayach. Mamin, colin a in a checab' in tic, yujto a ach tzach vac'och yipoc in c'ool.
- 3 Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayin. Masanil c'u sval in b'a d'ayach.
- 4 Mamin, ac' tzalajb'oc in c'ol a in a checab' in tic, yujto a d'ayach tzin lesalvi.
- 5 Mamin, te vach' ach, ac'um ach lajvoc chucal. Te nivan a vach'c'olal aycot d'a yib'ań eb' syal sb'a d'ayach.
- 6 Mamin Jehová, ab' in lesal, maclej ab' tas tzin c'an d'ayach.
- 7 Ayic ayin och d'a syaelal sval in b'a d'ayach, yujto tzach tac'vitaxon d'a in lesal.
- 8 Mamin Cajalil, malaj junocxo Dios icha val ach tic. Mamin, malaj junoc mach syal sb'oan icha tas tza b'o tic.
- 9 Mamin, a ach ix a b'o masanil nivac chońab'. Ol ja eb' yaq'uem sb'a d'ayach, ol yalan vach' lolonel eb' d'ayach,
- 10 yujto a achńej val Dios ach. Nivan elc'ochi, satub'tac tas tza c'ulej.
- 11 Mamin Jehová, ch'ox a b'e d'ayin yic vach' tzin b'eyb'alej tas tza nib'ej d'a smasanil in c'ool. Ac' stec'anil in pensar tic yic vach' naanachńej vuuj.
- 12 Ach Vajalil, ach in Diosal, ol valńej vach' lolonel d'ayach d'a smasanil in c'ool. Ol ach vic'ńejchaari d'a masanil tiempo.
- 13 Yelxo val te nivan a vach'c'olal d'ayin. Maj in a chab'atlaj d'a yed'tal eb' chamnac.
- 14 Ach in Diosal, jun val b'ulań eb' ac'umtac scot d'ayin. Malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb', sgana eb' in smilanchamoc. Malaj elc'och d'a sat eb'.
- 15 A ach xo tic ach Dios Vajalil, te ay a vach'c'olal, te ay oq'uelc'olal. Mań c'unoc scot yoval a c'ool, tzaq'uelc'och tas tzala'.
- 16 Oc'oc val a c'ol d'ayin, ilincoti. Ac' val vip, tzin a colanel a in a checab' in tic.

17 Ac' a vach'c'olal d'ayin d'a sjichanil, yic a ol yilan eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol q'uixvoc eb', yujto a ach Jehová ach tzach colvaj ved'oc, tzac'an snivanil in c'ool.

87

Aloj vach' lolonel d'a Jerusalén

Sb'it jun tic eb' yirñtilal viñaj Coré.

1 A Jehová ix sb'o schoñab' d'a jun tzalan yicñej yaji.

2 Yelxo val te xajan choñab' Sion yuj Jehová d'a yichañ juntzañxo co choñab' a oñ yirñtilal oñ viñaj Jacob.

3 Mañ jantacoc lolonel vach' tz'alji d'a schoñab' Dios.

4 Syal Jehová icha tic: Ajun eb' aj Egipto yed' eb' aj Babilonia ayoch d'a scal eb' choñab' syaq'uem sb'a d'ayin. Icha eb' aljinac d'a Sion, icha chi' ol aj eb' filisteo, eb' aj Tiro yed' eb' aj Etiopía d'a vichañ, xchi.

5 Ol alchaj d'a choñab' Sion icha tic: A jun anima tic yed' junxo chi', a d'a Sion ix alji eb', xchama. A Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil ol ac'an stec'anil jun choñab' tic.

6 Ayic ol tz'ib'aj sb'i eb' anima ay d'a junjun choñab' d'a ch'añ uum yuj Jehová, ol stz'ib'ejem icha tic: D'a Sion ix alji jun tic.

7 A eb' cajan d'a Sion ol b'itan eb', ol q'ue chennaj eb' yuj tzalajc'olal, ol yalan eb': A d'a Sion tic scot masanil svach'c'olal Dios d'ayoñ, xcham eb'.

88

Mamin, ac'cot a chiquin d'a tas tzin c'an tic

Sb'it jun tic eb' yirñtilal viñaj Coré, tz'ib'ab'il yuj viñaj Hemán Ezrahita yic tzoñ sc'ayb'ej. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it ayic ay cusc'olal.

1 Ach Jehová, in Diosal ach, in Columal aji. C'ual d'ac'val in c'anana colval d'a vib'añ.

2 Cha in lesal, ac'cot a chiquin d'a tas tzin c'an tic.

3 Mañxo jantacoc tas sja d'a vib'añ, ichato ayinxo och d'a yol sc'ab' chamel, svab'i.

4 Ichato ayinxo och sb'isuloc eb' chamnac, mañxalaj vip svab'i.

5 Ichato ix in actajcanb'at d'a scal eb' chamnac svab'i. Icha eb' chamnac d'a oval, to much'ilxo eb' ticnaic, icha val chi' vaj svab'i. Icha eb' ix b'atcan satc'olal uuj, mañxalaj a colval d'a eb', icha chi' vaj svab'i.

6 Ichato d'a yich jun olan b'aj smucchaj eb' chamnac, b'aj te q'uic'q'uinal ix in ac'canem svab'i.

7 Ix smol sb'a yoval a c'ol d'a vib'añ. B'elb'on sjavi juntzañ yaelal d'a vib'añ uuj.

8 Ix ic'canel eb' vamigo d'ayin, yajb'entac ix in utejcan d'a eb'. Lajan in icha junoc presovum max yal-laj yeli.

9 Maxtzac yal-laj vilan yuj b'aj tzin te oq'ui. Mamin Jehová, junjun c'u sval in b'a d'ayach, tzin mojb'an in c'ab' d'ayach.

10 ¿Tocval tzato a ch'ox a poder d'a scal eb' chamnac? ¿Tocval syal vach' lolonel eb' chamnac chi' d'ayach?

11 A b'aj mucan eb' chamnac chi', maxtzac b'inajlaj a vach'c'olal. Maxtzac alji paxi to a ach tic tzaq'uelc'och tas tzala'.

12 ¿Tocval ay mach d'a scal b'aj ay sq'uic'alq'uinalil chamel ol ilancot a tojoral yed' tas satub'tac tza c'ulej? A d'a scal eb' chamnac chi' sb'atcan satc'olal smasanil.

- 13 A inxo pax Mamin Jehová, a d'ayach sval in b'a. A d'a q'uiñib'alil tzin lesalvi d'ayach.
- 14 Mamin Jehová, ¿tas val yuj tzin a patiquejeli? ¿Tas val yuj tza c'ub'ejel a b'a d'ayin?
- 15 Yictax in quelema masanto ticnaic, yicxo max in chami, yujto ayñejoj in yaelal uu, yuj chi' maxtzac techajlaj vuuj.
- 16 A yoval a c'ol tz'ec' d'a vib'añ, vanxo vac'ji ganar yuuj.
- 17 Icha val yoval a' eluma' yajoch oyan yoval a c'ol d'ayin d'a junelñej.
- 18 Ix ic'canel eb' vamigo yed' eb' vetanimail d'a in tz'ey. A ticnaic añej q'uiç'alq'uinal oyanoch d'a in patic.

89

A strato Dios yed' viñaj David

Sb'it jun tic viñaj Etam Ezrahitá yic tzoñ sc'ayb'ej.

- 1 Mamin Jehová, ol valñej d'a in b'it to toxonton ay a vach'c'olal. D'a masanil tiempo ol valeli to yel tzaq'uelc'och tas tzala'.
- 2 A yab'ixal a vach'c'olal ay d'a masanil tiempo ol valeli. Ol valanpaxeli to max q'uexmaj tas tzala', icha yaj juntzañ tas ay d'a satchaari.
- 3 Alnac: Ay jun in trato yed' viñaj David in checab' ix in siq'ueli, ix vac'can in ti' d'a viñ, ix valan d'a viñ icha tic:
- 4 A eb' iñtilal, ol vac'ñejcanoch eb' reyal a q'uexuloc d'a masanil tiempo, xin chi.
- 5 Mamin Jehová, masanil eb' molanec' d'a satchaari, ol sb'itej eb' tas satub'tac tza c'ulej. Ol yalpaxel eb' to tzaq'uelc'och tas tzala'.
- 6 Mamin Jehová, malaj junocxo mach d'a satchaari syal slajb'an sb'a ed'oc. Malaj junoc eb' lajan ed'oc.
- 7 Te nivan elc'och d'a scal eb' ángel. Te ay a poder d'a yichañ eb' oyanoch d'a a patic ichaari.
- 8 Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ¿mach val junocxo lajan ed'oc? Masanil tas syalñej uu. Tzaq'uelc'och masanil tas tzala'.
- 9 Yol a c'ab' ayec' a' mar ayic ste ovaj a'. A achxo tzac'och vaan a' ayic ste c'aari a'.
- 10 A noc' noc' ay smay d'a yol a' mar, ix ach q'ue tec'tec' d'a yib'añ noc', ix a tec'ancham noc'. Ix a saclemej eb' ayoch ajc'olal d'ayach yuj a poder.
- 11 A satchaari yed' sat lum tic, ic toni. A ach a b'onac yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tastac ay d'ay.
- 12 A norte masanto sc'och d'a sur, a ach ix a b'o'o. A lum vitzal Tabor yed' lum vitzal Hermón, sb'itan lum d'ayach.
- 13 A a c'ab' te ay yip. A a vach' c'ab', masanil syal yuuj.
- 14 A a despacho te tec'an yaj yuj a vach'il yed' a tojolar. A d'a masanil scheclajel a vach'c'olal, tzac'an elc'och tas tzala'.
- 15 Mamin Jehová, te vach' yic eb' anima tzach b'itani. Tzalajc'olalñej yic eb' yuj a vach'c'olal.
- 16 A val d'ayach syac' tzalajb'oc sc'ol eb'. Yuj a tojolar tz'ic'jichaari eb'.
- 17 D'a val yel, te nivan ipalil tzac' d'ayori. Yuj a vach'c'olal syalñej cuuj.
- 18 Mamin Jehová, co Columal aji. Ach co Diosal a ori israel ori tic, co Reyál ach.

- 19 A d'a peca', ix ach lolon d'a vayichal, ix alan d'a eb' a checab' tzach c'anab'ajan icha tic: Ix in och yed' jun soldado te tec'an, aton jun mach sic'b'ilel vuj d'a scal in choñab', ix vac'an yopisio.
- 20 Ix ilchaj viñaj David in checab' vuuj, a yed' vaceite yic sic'val ix in ch'oxo' to reyxoyaj viñ.
- 21 Mañ ol in och vaan in colvaj d'a viñ, yujto a in poder ol ac'an yip viñ.
- 22 A eb' ayoch ajc'olal d'a viñ, mañ ol yal-laj yoch sc'ab' eb' d'a viñ. A eb' sc'ulan chucal, mañ ol tzac'vanlaj eb' d'a viñ.
- 23 Ol in tec'canem eb' ayoch ajc'olal d'a viñ. Ol in milancham eb' schichonoch sc'ol d'a viñ.
- 24 Ayinñej ec' yed' viñ yujto xajan viñ vuuj. Ol vac' elc'och tas svala'. Vuujñej ol yalñej yuj viñ.
- 25 Ol vac' nivanb'oc smach'en viñ. Ol schael yich d'a a' mar Mediterráneo masanto sc'och d'a a' nivan Éufrates.
- 26 Ol yalan viñ d'ayin: In Mam ach, in Diosal ach, a d'ayach tzin col in b'a, xcham viñ.
- 27 A inxo ol vac' snivanil yelc'och viñ, icha junoc b'ab'el unin. Yelxo val ec'alto snivanil ol aj yelc'och viñ d'a yichañ masanil eb' rey.
- 28 Ol in xajanej viñ d'a junelñej. A in trato yed' viñ, mañ ol q'uexmajlaj.
- 29 A eb' yinñtilal viñ ol ac'an reyal sq'uexuloc, ol b'eyñejb'atoc yacb'an ayto ec' satchaañ tic.
- 30 Palta tato ol yactejan in c'ayb'ub'al eb' yinñtilal viñ chi', tato mañ ol sc'anab'ajej eb' tas svala',
- 31 tato mañ ol sb'eyb'alej in b'eyb'al eb', tato mañ ol sc'anab'ajej in lolonel eb' svac' sc'ulej,
- 32 ol vac'och syaelal eb' yed' te' jixc'ab'te' yuj spital. Ol in mac' eb' yed' noc' tz'um yuj schucal.
- 33 Axo pax viñaj David jun, mañ ol vactejan in xajanan viñ, ol vac'ñejelc'och in ti' ix vac' d'a viñ.
- 34 Mañ ol ec'b'atlaj in trato yed' viñ. Ol vac'ñejelc'och tas ix valcan d'a viñ.
- 35 D'a junelñej ix vac'can in ti' d'a viñaj David chi', a in ix vac' testigoal in b'a to mañ ol in q'uexa'.
- 36 A eb' yinñtilal viñ ol ac'an reyal sq'uexuloc d'a vichañ d'a masanil tiempo icha yaj yoc c'u tic.
- 37 Tec'anñej ol ajec' eb' yac'an yajalil, icha yaj q'uen uj d'a satchaañ, xa chi.
- 38 Axo ticnaic Mamin, ix a chaccanel viñ rey a sic'naccanelta, ix a patiquejcanel viñ. Ix cot oval d'a viñ.
- 39 Maj aq'uelc'och a trato d'a viñ a checab' chi'. Ix a yumcanel scorona viñ d'a sat lum.
- 40 Man jantacoc ix aj yolani masanil smuroal schoñab' viñ. Ix ac' juvoquem schoñab' viñ.
- 41 A eb' anima tz'ec' ta', masanil tas ay d'a choñab' chi', syelq'uejb'at eb'. A eb' ay d'a slac'anil viñ, sb'uchvaj eb' d'a viñ.
- 42 A ach ix ac' sc'ulej eb' ayoch ajc'olal d'a viñ, syic'ancharañ sc'ab' eb' yuj tzalajc'olal.
- 43 Ix iq'uel ye q'uen yespada viñ. Maj ach ochlaj yed' viñ ayic ix och oval.
- 44 Ix ac' lajvoc sb'inajnaquil viñ. Ix a yumancanem sdespacho viñ d'a sat lum.
- 45 Ix pet ichamax viñ uuj, nivan ix aj ac'an q'uixvelal viñ.

- 46 Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñ ol actej a c'ub'anel a b'a? ¿Ichañej am tic ol ajcot yoval a c'ol icha junoc oval c'ac'?
- 47 Mamin, nacoti to a co q'uinal tzapan toni. A oñ anima oñ tic, tzapan ix utejcan co q'uinal.
- 48 Malaj junoc anima to malaj b'aq'uiñ ol chamoc. Malaj mach syal scolan sb'a d'a yol sc'ab' chamel.
- 49 Mamin, ¿b'ajtil ay a vach'c'olal a ch'oxnac d'a peca', aton ac'annac a ti' d'a viñaj David, to ol ac' elc'och tas ix ala'?
- 50 Mamin, nacoti to mañ jantacoc oñ stzuntzan eb' anima a oñ a checab' oñ tic. Pitz'anoch tas tzoñ yutej eb' chi' d'a in pixan.
- 51 Mamin Jehová, a eb' ayoch ajc'olal d'ayach tic, d'a junjun rato sb'uchvaj eb' d'a viñ a checab' sic'b'ilel uuñ.
- 52 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová d'a masanil tiempo. Ujocab'i.

LIBRO 4

90

(SALMOS 90—106)

A Dios ayec' d'a junelñej

Aton tic slesal viñaj Moisés schecab' Dios.

- 1 Mamin, yictax yichb'anil, a ach tzoñ a coltaxoni.
- 2 Yictax manto a b'olaj juntzañ vitz yed' yolyib'añq'uinal tic, masanto d'a slajvub', Dios ach taxoni.
- 3 A ach tzoñ ac' meltzajxioch pococal, ayic tzalani: Ex anima, meltzajañecxioch pococal, xa chi.
- 4 A jun mil ab'il, icha yaj junoc c'ual yaj d'a yol a sat. Icha yaj jayeoc hora d'ac'valil icha chi' yaj d'ayach.
- 5 Elañchamel tzic' b'ey co q'uinal. Icha val yec'b'at junoc vayich, icha val chi' caj a oñ tic.
- 6 Lajan oñ icha añ añc'ultac sq'ueuli. Scot xumaquil añ d'a q'uiñib'alil, axo yic tz'emcan c'u, stacjeli, schamxicanem añ.
- 7 Yel toni, a yoval a c'ool tzoñ ac'an lajvoqueli. Mañxo animaoc tzoñ ajcan yuuj.
- 8 A co mul yed' co chucal, vach'chom te c'ub'eltac yaji, palta chequel yaj d'a ichañ.
- 9 Yel ton val, a yuj yoval a c'ol satel co q'uinal. Elañchamel tz'ec'b'at co q'uinal chi', ichañej sja sic'son co c'ool.
- 10 Añej 70 ab'il co q'uinal. Axo eb' tec'an jun, sc'och eb' d'a 80 ab'il. Palta te yaxo yec' c'u ac'val yuj eb'. Elañchamel tz'ec'b'at co q'uinal, tzoñ sateli.
- 11 ¿Mach val ojtannac spoder yoval a c'ool? ¿Mach ay xivc'olal d'ayach icha smojal yoval a c'ool chi'?
- 12 Ac' cojtaquejeli to tzapan co q'uinal, yic vach' snachajel cuuj, yic tzoñ b'ey d'a jelanil.
- 13 Mamin Jehová, ochaññej qued'oc. ¿Jantacto val tiempo ol co tañvej yic tzoñ a colani? Oc'oc val a c'ol d'ayori a oñ a checab' oñ tic.
- 14 Ac' tzalajb'oc co c'ool d'a junjun q'uiñib'alil yuj a vach'c'olal, yic tzoñ b'itan d'a tzalajc'olal yacb'an pitzan oñto.
- 15 Sco nib'ej tzijtum ab'ilal co tzalajc'olal tzac'a', icha val sb'isul yab'ilal co yaelal.

- 16 Elocab' d'a a c'ool to a oñ a checab' oñ tic yed' eb' quiñtilal, to squil tas satub'tac tza c'ulej yed' a poder.
- 17 Mamin ach co Diosal, ayocab' a vach'c'olal d'a quib'añ. Ac' najtilb'oc co munlajel, checlajocab' d'a junelñej. Yel ton Mamin, checlajocab' co munlajel chi' d'a junelñej.

91

A Viñ Yajal b'aj sco col co b'a

- 1 A ex mach ex tzeyac'och Dios Ec'to d'a Yib'añ Smasanil yipoc e c'ool, tañvab'il ex yuuj, aton Dios Masanil syal yuuj.
- 2 Ol eyal icha tic: Ach Jehová, a d'ayach vach' co colan co b'a, a ach tzach och queñuloc, co Diosal ach, yip co c'ol aji, xe chama.
- 3 Añejton Dios chi' ol oñ colanel d'a yaal c'ub'eltac yajemi yed' d'a ilya ed'jinac chamel.
- 4 Ol oñ moyjocq'ue yuuj, ichato ay sc'axil, malaj tas ol oñ ic'anoc. Yujto syaq'uelc'och sti', a' ol oñ colanoc, icha tz'aj scolchaj junoc anima yuj smaclab' jul-lab'.
- 5 Mañ ol oñ xivlaj d'a junoc tas ay smay tz'ec' d'ac'valil. Mañ ol oñ xivpaxlaj d'a jul-lab' sjulchaj d'a c'ualil.
- 6 Mañ ol oñ xivlaj d'a ilya sja d'a scal q'uic'alc'uinal. Mañ ol oñ xivpaxlaj d'a tas tz'ac'an lajvoquel anima d'a c'ualil.
- 7 Mil anima ol cham d'a co q'uexañ. Lajuñe' mil d'a co vach', a oñxo jun, malaj tas ol oñ ic'anoc.
- 8 Añej to ol quila' tas spac ol scha eb' sc'ulan chucal.
- 9 Yujto ix co col co b'a d'a Jehová Ec'to d'a Yib'añ Smasanil, a' ix cac'och yipoc co c'ool,
- 10 yuj chi' mañ ol schacot chucal d'a quib'añ, mañ ol c'ochlaj ilya d'a co pat.
- 11 Ol yal d'a eb' yángel to tzoñ stañvej eb' yalñej b'aj tzoñ b'ati.
- 12 Ol oñ quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol co tenoch coc d'a q'uen q'ueen.
- 13 Ol yal co b'eyec' d'a scal noc' choj, ma d'a scal noc' chan. Vach'chom te ov noc' chan chi', ma te nivac noc' choj chi', palta malaj tas ol oñ ic'anoc.
- 14 Yalnaccan Jehová d'ayorñ: Ol ex in colo' yujto tzin e xajanej. Ichato ol in och eyerñuloc, yujto tzin eyal e Yajaloc.
- 15 Ayic ol in eyavtani, ol in tac'voc d'ayex. A in ol in cajnaj eyed'oc, ol ex in colanel d'a syaelal, ol ex vic'ancharñ.
- 16 Nivan e q'uinal ol vac'a'. Ol vac' eyil in colval, xchi Dios.

92

B'it yic vach' lolonel

B'it yic sc'ual ic'oj ip.

- 1 Mamin Jehová, mañ jantacoc svach'il cac'an yuj diosal d'ayach yed' co b'itan d'ayach yic tzach quic'ancharñ yujto ec'achto d'a yib'añ smasanil.
- 2 Mañ jantacoc svach'il calanel jantac a vach'c'olal d'a junjun q'uiñib'alil yed' calanpaxel d'a junjun d'ac'valil to tz'elñejc'och tas tzala'.
- 3 Mañ jantacoc svach'il ach co b'itan yed' masanil juntzañ chiñb'il yed' pax te' arpa to vach' yoch sjaj.

- 4 Mamin Jehová, a ach ix in ac'och d'a tzalajc'olal yuj tas b'ob'il uuj. Tzin b'itan d'a tzalajc'olal yuj tas ix a c'ulej chi'.
- 5 Mamin Jehová, te satub'tac tas ix a c'ulej. Malaj junocxo stzac'van spensar d'ayach.
- 6 A eb' malaj spensar, max nachajel-laj juntzañ tic yuj eb':
- 7 Vach'chom tz'och eb' ixtum anima b'eyumal, ma sq'uechaañ eb' chucal anima icha tz'aj sq'uib' añ añc'ultac, palta junrñej rato syac' sgana eb', slajvi chi' satixcanel eb' d'a junelrñej.
- 8 A achxo Mamin Jehová, masanil tiempo te nivan elc'ochtaxoni.
- 9 Yel ton Mamin, ol ac' satjoquel eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Masanil eb' sc'ulan chucal, ol ac' saclemcanb'at eb'.
- 10 Van ac'an vip icha yip junoc noc' caltacte'al toro. Tzin te tzalaji yujto xajan in uuj.
- 11 Yovalil ol vil yac'ji ganar eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Ol vab'anpax sc'acvi eb' sc'ulan chucal chi'.
- 12 A eb' anima vach' spensar, ol q'uechaañ eb' icha xumaquil te' palma. Ol q'uib'chaañ eb' icha val te' c'ute' d'a Líbano,
- 13 yujto ayñejec' eb' d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ol q'uechaañ eb' yujto ayec' eb' d'a slac'anil co Diosal.
- 14 Vach'chom icham animaxo eb', palta lajanto val eb' icha junoc te te' tzato satani, tec'anto val yip eb'.
- 15 Ol sch'oxanel eb' to a Jehová co Columal, tojol toni, malaj jab'oc chucal d'ay.

93

A Jehová Rey toni

- 1 Mamin Jehová, Rey ach toni. Nivan chequel a b'inajnaquil yed' a poder. Tzatz ix utej em c'ojan yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' max ib'xilaj.
- 2 Mamin Jehová, atax d'a yichb'anil Yajal achtaxoni. Toxonton ayach eq'ui.
- 3 Mamin Jehová, a a' mar tz'ib'xi a', sq'uepax chulnaj a'.
- 4 A achxo pax Mamin Jehová, Yajal ach d'a satchaañ, ec'al ach d'a juntzañ a a' chi'. Ec'to a poder d'a a' mar chi'.
- 5 Mamin Jehová, a a checnab'il ayñej ec' d'a junelrñej. A a cajnub' nivan yelc'ochi yujto icrñej yaj d'a masanil tiempo.

94

A Jehová Juez yaji

- 1 Mamin Jehová, ch'oxel a b'a to Dios ach, to tza pactzitej tas malaj svach'il.
- 2 Ach Sjuezal yolyib'añq'uinal tic, cotañ, pactzitej d'a smojal d'a eb' syic'chaañ sb'a.
- 3 Mamin Jehová, ¿jantacto val tiempo ol tzalajrñej eb' sc'ulan chucal?
- 4 Masanil eb' chuc chi', ac'umtac syutej sb'a eb', syic'chaañ sb'a eb' yed' schucal chi'.
- 5 Ay, Mamin Jehová, syixtejb'at a choñab' eb'. Mañxa tas syal eb' a choñab' chi' yuj eb'.
- 6 Smiljicham eb' ix chamnaxo yetb'eyum yuj eb'. Smilpaxcham eb' ch'oc choñab'il eb' yed' pax eb' unin mañxalaj smam.

- 7 Syalan eb' icha tic: Max yil-laj Jehová sDiosal viřtaj Jacob tas sco c'ulej tic. Mař yojtacocpaxlaj, xchi eb'.
- 8 Ex anima te pit, ex malaj jab'oc e pensar, ab'ec, ¿b'aq'uiñ ol nachajel eyuuj?
- 9 A Dios ix b'oan co chiquin, ¿tocval max yab'i tas tz'alchaji? A' ix b'oan yol co sat, ¿tocval max yila' tas tze c'ulej chi'?
- 10 A' tz'ac'an syaelal juntzař nivac naci3n, ¿tom mař ol yac' eyaelal? A' tz'ac'an sjelanil co pensar a oř anima oř tic, ¿tocval mař yojtacoc tas tze c'ulej chi'?
- 11 A Jehová yojtac to malaj yelc'och tas sco na' a oř anima oř tic.
- 12 Mamin Jehová, te vach' yic mach tzac' scachnab'il. Tzac'an pax a c'ayb'ub'al d'ay,
- 13 yic vach' malaj tas sna'a ayic sjavi yaelal, yacb'an stařivej sb'oji olan b'aj tz'emcan eb' sc'ulan chucal.
- 14 Mamin Jehová, mař ol oř a patiquejcanel-laj a oř a chořab' oř tic. Mař ol oř actejcanlaj co ch'ocoj.
- 15 Yuj chi', a eb' yajal, a tojolal ol sb'eyb'alej eb'. Axo eb' anima vach' spensar, ol yac'och eb' yajal chi' eb' yipoc sc'ool.
- 16 Mamin ¿mach tzin colan d'a yol sc'ab' eb' ixtum anima yed' eb' sc'ulan tas malaj svach'il?
- 17 Mamin Jehová, tato mařoc ach tzin a colo', ayin xom ec' b'aj numan yaj eb' chamnac.
- 18 Mamin Jehová, ayic ix in naani to vanxo in telvi, axo val a vach'c'olal ix in yamanoch vaan.
- 19 Ayic mař jantacoc tas tzin na'a, tzac' in tzalajc'olal, tza nivanan in c'ool.
- 20 Mamin, malaj a gana to vach' ac'an yed' eb' juez chuc syutej yilan yopisio, to mař ichaoc yalan a ley syutej eb' sb'oan yaj junoc tas.
- 21 A eb' malaj smul syixtej eb'. Syac'anoch chamel eb' d'a yib'ař eb' vach' sb'eyb'al.
- 22 A ořxo Mamin Jehová, a ach ayach och co colnab'iloc. Ach co Diosal, icha queřul aji.
- 23 A ach ol a pactzitej schucal eb' chuc. Ol satel eb' yuj smul. Ach co Diosal, ol ac'can lajvoquel eb'.

95

Coř b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal

- 1 Cotařec, coř b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal. Coř b'itanec d'a co Columal.
- 2 Ochocořec d'a yichař d'a ac'oj yuj diosal. Coř b'itanec d'ay, yujto te nivan yelc'ochi.
- 3 Yujto a Jehová te nivan yelc'ochi. Aton Rey yaj d'a yib'ař smasanil eb' dios.
- 4 D'a yol sc'ab' ay juntzař xab' olan d'a yich lum luum tic. A' ay yic juntzař vitz te chaař yajq'uei.
- 5 A' ay yic a' mar, a' b'ojnac a'. A' b'oannacpax lum luum tic.
- 6 Cotařec, caq'uequem co b'a d'a Jehová, coř emec cuman d'a yichař. A' d'ay tzoř emec cuman yujto a' ix oř b'oani.
- 7 Aton co Diosal, a ořxo tic, schořab' oř. Icha scalnel caji, yuj chi' tařivab'il oř yuuj.
- Syal Dios icha tic: Tato tzeyab' tas sval ticnaic,

- 8 mañ e pitej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham d'a Meriba. Mañ eyutej e b'a icha yutejnac pax sb'a eb' d'a Masah d'a taquiñ luum.
- 9 Aton ta' yac'nac in provál eb' e mam eyicham chi', vach'chom yilnac eb' juntzañ tas satub'tac in b'onac.
- 10 40 ab'il te ov vutejnac in b'a d'a eb', valannac icha tic: A juntzañ anima tic, ch'ocrñej b'aj ayoch spensar eb', max nachajel-laj yuj eb' tas tzin nib'ej sb'eyb'alej eb', xin chi.
- 11 Yuj chi' yed' val yoval in c'ool, vac'nac in ti' to max ochlaj eb' d'a lum luum b'aj ijan vac'nac yic' yip eb', xchi Dios.

96

Squic'chaañ sb'i Jehová d'a b'ital
(1Cr 16.23-33)

- 1 Aocab' junoc ac' b'it sco b'itej d'a Jehová. Coñ b'itanec d'ay co masanil cajan oñ d'a yolyib'añq'uinal tic.
- 2 Coñ b'itanec d'a Jehová, calec vach' lolonel d'ay. Junjun c'u scalanec el co colnab'il syac'a'.
- 3 Calequel yab'ixal sb'inajnaquil yed' tas satub'tac ix sc'ulej. Calequel d'a smasanil choñab' yed' d'a junjun nación.
- 4 Yujto nivan yel'och Jehová, smoj tz'alchaj vach' lolonel d'ay. Yelxo val te ay smay d'a yichañ masanil eb' dios.
- 5 Axo pax sdiosal juntzañxo ch'oc choñab'il jun, malaj yalani yujto yechelñej yaji. Palta axo pax Jehová, a' b'oannac satchañañ.
- 6 Te nivan yel'ochi, te ay pax spoder. Scheclaj spoder yed' svach'il yilji d'a scajñub'.
- 7 Ex anima d'a juntzañ choñab', alec vach' lolonel d'a Jehová yujto te nivan yel'ochi, te ay pax spoder.
- 8 Alec vach' lolonel d'ay icha val smojal. Ocharñec yed' e silab' d'a yamaq'uil stemplo.
- 9 Aq'uequem e b'a d'a Jehová d'a scajñub' vach' yilji. E masanil ex anima, ayocab' e xivc'olal d'a yichañ.
- 10 Alec d'a juntzañxo nación to a Jehová Rey toni. Tzatz ix yutej em c'ojan yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' max ib'xilaj. Junlajanñej syutej sch'olb'itan juntzañ choñab'.
- 11 Tzalajocab' satchañañ yed' lum luum tic. Elocab' yav a' mar yed' masanil tas ay d'a yol a'.
- 12 Ayocab' tzalajc'olal d'a scal lum jacb'en yed' masanil tastac ay d'ay. Elocab' yav masanil te' nivac te' d'a tzalajc'olal,
- 13 yujto van sjavi Jehová. Tic val sjavi. Ol ul yac'an Yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol sch'olb'itan d'a vach'il yed' d'a stojolal.

97

A Jehová Rey toni

- 1 Tzalajocab' masanil lum luum tic yed' masanil choñab' d'a stitac a' mar, yujto a Jehová Rey toni.
- 2 Oyanoch q'uic'al asun d'a spatic yichañ. Te tec'an yaj yopisio yujto tojol syutej sch'olb'itani.
- 3 Van sb'at jun c'ac' d'a yichañ, ol tz'ab'at eb' ayoch ajc'olal d'ay.
- 4 Sach'b' yolyib'añq'uinal tic yuj c'ac' tz'ec' copnaj yuuj, tz'ib'xi lum luum a tz'eq'ui.

- ⁵ Tz'ulaxb'at lum nivac vitz icha noc' chaq'uib' d'a yichañ Jehová Yajal d'a Smanil yolyib'añq'uinal tic.
- ⁶ A satchaañ sch'oxanel stojolal, axo eb' choñab', syil stziquiquial eb'.
- ⁷ Ol q'uixvoccan eb' syaq'uem sb'a d'a juntzañ comon dios, eb' syic'chaañ sb'a yed' juntzañ yechel chi', yujto masanil juntzañ dios chi' ol yaq'uem sb'a d'a yichañ Jehová.
- ⁸ Mamin Jehová, a yab'ixal tas ix utej ac'an syaelal eb' ajc'ool, ol yab' eb' aj Sion yed' juntzañchoñab' d'a yol yic Judá, yuj chi' ol tzalaj eb'.
- ⁹ Mamin Jehová, Yajal ach d'a yib'añ masanil yolyib'añq'uinal tic. Ec'al ach d'a yib'añ masanil comon dios.
- ¹⁰ A ex mach ex tze xajanej Jehová, chaquec el chucal. Yujto a eb' sc'anab'ajani, tañvab'il eb' yuuj. Scolji eb' yuuj d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal.
- ¹¹ Tz'ac'ji saquilq'uinal d'a eb' anima vach' spensar yuuj, syac'an tzalajc'olal d'a eb' tojol sb'eyb'al.
- ¹² E masanil ex anima to vach' e pensar, tzalajañec yuj tas vach' ix sc'ulej Jehová. Alec vach' lolonel d'ay.

98

Ix yac' ganar oval Jehová

- ¹ B'itejec ac' b'it d'a Jehová. Ilecnab' tas satub'tac ix sc'ulej. A' ix oñ colan a oñ schoñab' oñ tic yed' yipalil axoñej ochi.
- ² Ix sch'oxel scolval Jehová, ix sch'oxan yil juntzañ nivac naciòn to tojol syutej spactzitan d'a eb' ajc'ol yajoch d'ay.
- ³ Ix elñejc'och tas ix yal d'ayoñ a oñ schoñab' Israel oñ tic. Ix yac'cot svach'c'olal d'ayoñ. Masanto d'a slajvub' yolyib'añq'uinal tic ix ilchaji to ix oñ colchaj yuj co Diosal.
- ⁴ Ex cajan ex d'a masanil sat luum tic, b'itanañec d'a Jehová d'a tzalajc'olal. Aq'uec eyip e b'itan d'ay d'a tzalajc'olal.
- ⁵ B'itejec b'it d'a Jehová yed' te' arpa yed' te' ay sch'añal.
- ⁶ B'itanañec d'a Jehová co Rey al d'a tzalajc'olal. B'itanañec, tze pu'an q'uen trompeta, tze pu'anpax noc' ch'aac.
- ⁷ B'itanocab' a' mar yed' masanil noc' noc' ay d'a yol a'. B'itanocab'pax yolyib'añq'uinal tic yed' eb' cajan d'ay.
- ⁸ C'añocab' a' nivac a' yuj tzalajc'olal. Junlajanocab' tz'aj yavaj lum nivac vitz d'a tzalajc'olal d'a yichañ Jehová,
- ⁹ yujto ol javoc, ol ul yac'an Yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. A' ol ac'an Yajalil, junlajan ol yutoc sch'olb'itan juntzañ choñab' d'a stojolal.

99

A Jehová Yajal d'a eb' rey

- ¹ A Jehová Rey toni, a d'a yib'añ eb' querubín ayq'ue sc'oñjub'. Tz'ib'xi nivac choñab' yuj xivelal, tz'ib'xi pax masanil lum luum.
- ² Nivan ton yelc'och Jehová d'a tzalan Sion. A' ay yopisio d'a yib'añ masanil choñab'.
- ³ Alchajocab' vach' lolonel d'ay, yujto nivan ton yelc'ochi, te ay smay, Axoñej Ochi.
- ⁴ Mamin, a ach tic Rey ach toni, masanil syal uuj, tza xajanej tojolal. A ach a b'onaccani to lajanñej tz'aj sch'olb'itaj junjun anima. A d'ayoñ yitñtilal oñ can viñaj Jacob tic ix ac' tojolal yed' vach'ilal.

- ⁵ Ex vetchořab', quiq'uecchař sb'i Jehová co Diosal. Coř emec cuman d'a yichař yujto Axoņej Ochi.
- ⁶ A viřaj Moisés yed' viřaj Aarón, ec'nac eb' viř d'a scal eb' sacerdote Dios chi'. A viřaj Samuel ec'nac viř d'a scal eb' lesalvinac d'a Jehová. Ix tac'vi d'a eb' ayic ix sc'anac scolval eb'.
- ⁷ D'a scal jun topař asun ix lolon Dios yed' eb'. A sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il ix yac' d'a eb', ix sc'anab'ajej eb'.
- ⁸ Mamin Jehová co Diosal, ix ach tac'vi d'a a chořab'. Ix ac' nivanc'olal smul eb', palta ix ac' pax syaelal eb' yuj schucal.
- ⁹ Ex vetchořab', quiq'uecchař sb'i Jehová co Diosal. Coř emec cuman d'a yichař d'a tzalan yic ejmelal, yujto a Jehová co Diosal chi' Axoņej Ochi.

100

Sb'ital ac'oj yuj diosal

- ¹ Co masanił cajan oř d'a yolyib'ařiq'uinal tic, coř b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal.
- ² Caq'uequem co b'a d'ay d'a tzalajc'olal. Cotařec d'a yichař yed' av yic tzalajc'olal.
- ³ Cham val cojtacaneli to a Jehová Dios toni. A' ix oř b'oani, yuj chi' yicoř. A oř schořab' oř tic, icha val scalnel caji.
- ⁴ Coř ochec d'a puerta yic tzoř och d'a yol yamaq'uil scajnub' yic scalec vach' lolonel d'ay. Caq'uec yuj diosal d'ay, scalanec vach' lolonel d'ay.
- ⁵ Yujto a Jehová vach' toni. A svach'c'olal ayņejec' d'a junelņiej, malaj b'aj max yaq'uelc'och tas syala'.

101

Syac' sti' viř rey d'a Dios

Sb'it jun tic viřaj David.

- ¹ A vach'ilal yed' tojolal ol in b'itej. Mamin Jehová in gana tzin b'itan d'ayach.
- ² Snib'ej in c'ol tzin b'eyb'alej tojolal. ¿B'aq'uiřtax val ol ach och ved'oc? Malaj mach ol alan jab'oc chucal d'ayin yuj in b'eyb'al d'a in palacio.
- ³ Malaj b'aq'uiř ol in b'at q'uelan d'a chuc pensaril. Ach in Diosal, max yal-laj in c'ol sb'eyb'al eb' tzach paticaneli. Malaj b'aq'uiř ol in cha ja eb' d'a in tz'ey.
- ⁴ Najat ol vic'canel chucal d'a in pensar. Malaj valan vic yed' eb' sc'ulan chucal chi'.
- ⁵ Ol in satel eb' c'ub'eltac tz'alan specal eb' anima. A eb' ac'umtac yed' eb' syic'chař sb'a, mař ol techajlaj eb' vuuj.
- ⁶ Ol vila' mach eb' c'anab'ajum d'a sat lum lum tic, a eb' ol munlaj ved'oc. Aņej eb' vach' sb'eyb'al ol och in checab'oc.
- ⁷ Mař ol in cha ajlaj eb' ixtum anima d'a in palacio. A eb' naumchař lolonel, mař ol in cha ajlaj eb' d'a vichař.
- ⁸ Mamin Jehová, d'a junjun c'u ol in satel eb' chuc cajan d'a sat co lum tic. Ol in satel masanił eb' sc'ulan chucal d'a yol a chořab'.

102*Slesal junoc mach ilc'olal yaji*

A junoc mach ayoch d'a syaelal yuj ilc'olal, axo d'a Jehová syal sb'a.

¹ Mamin Jehová, ab' val jun in lesal tic. In gana to sc'och vav d'ayach.

² Mañ ach b'at mican d'ayin ayic ay in och ilc'olal. Elocab' d'a a c'ool ab'an in lesal. Comonoc elañchamel tzach tac'vi d'ayin ayic tzach vavtani.

³ Van slajviem in q'uinal icha val satem te' tab'. Van stz'ab'at in b'aquil icha te' cuxc'ac' svab'i.

⁴ Mañxalaj yip in pixan svab'i, icha val taquiñ añc'ultac in ticnaic. Maxzac ochlaj in vejel.

⁵ Ix och lotzan in tz'umal d'a in b'aquil yuj b'aj tzin te oq'ui.

⁶ Lajan in icha junoc noc' cujub' d'a tz'inan luum, ma icha noc' xoch' b'aj ay te' c'atac pat.

⁷ Max ochlaj in vayañ. Lajan in yed' noc' much tz'ec' sch'ocojil d'a chontac pat.

⁸ A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, junjun c'u stzuntzej cus in c'ool eb'. Tzin yac'anpax b'inaj eb' d'a scatab'.

⁹ Ichato tic'aq'uil taañ in vael tzin va'a. Scalej sb'a yal in sat yed' tas svuq'uej.

¹⁰ Yujñej a c'ac'alc'olal yed' yoval a c'ol d'ayin, ix in ic'anq'ue vaan, ix lajvi chi' ix in a yumancanb'at d'a najat.

¹¹ Icha junoc eñul vanxo satemi, icha val chi' in q'uinal. Van in tacjiem icha val añ añc'ultac svab'i.

¹² A achxo Mamin Jehová, Yajal ach d'a masanil tiempo. Ol ach nachajñejcot d'a masanil q'uinal.

¹³ Cotañ, oc'ocab' a c'ol d'a Sion. Toxo ix ja stiempoal to tzac'xi a vach'c'olal d'ay.

¹⁴ A oñ a checab' oñ tic xajan Sion cuuj, vach'chom lañchajnac emi. Tzoñ oq'ui yujto ix jujiemi.

¹⁵ Masanil nación yed' eb' viñ sreyal yolyib'añq'uinal tic, ol xiv eb' d'a stziquiquial Jehová te b'inajnac.

¹⁶ Ayic ol b'oxiq'ue Sion, ol sch'oxan sb'a d'a scal stziquiquial ta'.

¹⁷ A' ol chaan slesal eb' malaj mach scolvaj yed'oc. Mañ ol spatiquejel-laj eb', ayic ol yalan sb'a eb' d'ay.

¹⁸ Tz'ib'chajocab'can d'a yol ch'añ uum tas ol sc'uloc Jehová yic vach' a eb' manto aljocljaj, ol yal vach' lolonel eb' d'ay.

¹⁹ Ato d'a sc'oynub' Jehová d'a satchaari ol yilanemta lum luum tic,

²⁰ yic vach' ol b'o yaj b'aj stevi eb' presovum. Ol scolancanel eb' viñ preso yaji, eb' ayoch chamel d'a yib'añ,

²¹ yic ol aljoquel yab'ixal d'a Sion, yic tz'alchajpax vach' lolonel d'ay d'a Jerusalén.

²² Yuj chi' ol ja masanil nación ul yaq'uem sb'a d'a Jehová chi'.

²³ Ix yic'anel vip Jehová ayic ayto in q'uinal, ix tzap in q'uinal yuuj.

²⁴ Ix valan d'ay: Ach in Diosal, mañ ac' tzap in q'uinal. A val a q'uinal a ach tic, malaj slajvub'.

²⁵ Atax d'a yichb'anil a b'onaccanem yich yolyib'añq'uinal tic, a ach pax a b'onaccan satchaari.

²⁶ Ol satel masanil juntzañ tic, a achxo jun, ayachñejeq'ui. A juntzañ tic ol ixtaxoc, icha sc'ab'ic'och junoc c'apac, ol a q'uexcaneli, icha val sq'uexanel junoc sc'a pichul eb' anima, syumancaneli.

27 A achxo jun, aņeja' aji, malaj b'aq'uiř ol ach sateloc.

28 A eb' cuninal a oř a checab' oř tic, junc'olal ol aj eb' d'a ichař. Yuj a colval, malaj tas ol ic'an eb'.

103

Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová

Sb'it jun tic viřaj David.

1 D'a smasanil in c'ool yed' smasanil in pixan, sval vach' lolonel d'a Jehová.

2 D'a smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'ay. Mař ol sat in c'ol d'a masanil svach'c'olal.

3 A' val sucan sat masanil in mul. A' tz'ac'an b'oxoc in c'ool d'a masanil ilya.

4 A' tzin colanel d'a yol sc'ab' chamel. Syac'riej svach'c'olal d'ayin, tz'oc' pax sc'ool d'ayin.

5 A' tz'ac'an masanil tas vach' d'ayin yacb'an pitzan into, yuj chi' ichato tzin ochxi quelemal icha noc' nivac ch'acb'a.

6 A Jehová sb'oan yaj d'a stojolal d'a eb' tz'ixtaj yuj eb' ixtum anima.

7 Ix sch'ox sb'eyb'al yed' tas sc'ulej d'a viřaj Moisés yed' d'ayoř a oř israel oř tic.

8 A Jehová, xajan oř yuuj, te c'un yoc' sc'ol d'ayoř. Mař c'unoc scot yoval, te ay pax svach'c'olal.

9 Mař cotacoc scal tzoř stumani. Max chichonochlaj sc'ol d'ayoř d'a masanil tiempo.

10 Max yac'laj co yaelal icha d'a smojal yuj co chucal. Max spactzitejlaj d'ayoř icha smojal yuj co mul chi'.

11 Te nivan svach'c'olal d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Icha val schaařil satchaař d'a yib'ař lum luum tic, icha chi' svach'c'olal chi' d'a eb'.

12 Najat ix yac'canb'at co chucal d'ayoř, icha snajatil scal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'emxi.

13 Icha junoc mamab'il tz'oc' sc'ol d'a yuninal, icha chi' yoc' sc'ol Jehová d'a eb' ay xivc'olal d'ay,

14 yujto yojtac tas ix aj co b'oi, yojtac sic'lab'il to pococ oř.

15 Icha yaj sq'uinal ař ařc'ultac, icha chi' yaj co q'uinal a oř anima oř tic. Sq'ueul ař, xumacan ař,

16 ayic sjavi junoc ic' te ov d'a ař, stacji ař yuuj. Malaj mach tz'ab'an specal tas ix aj ař.

17 Palta axo svach'c'olal Jehová, malaj slajvub', aytaxonec' d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Tz'elc'och sti' d'a yiřtilal eb' anima sc'anab'ajan strato,

18 aton eb' max yactejan sc'anab'ajan schecnab'il.

19 A d'a satchaař ix sb'o sdespacho Jehová. Ata' ayoch Yajalil d'a yib'ař smasanil.

20 Ex yáňel Jehová, ex tec'an ex d'a e poder, Alec vach' lolonel d'a Jehová, a ex ton c'anab'ajum ex d'a slolonel.

21 Masanil ex satchaař checab', alequel vach' lolonel d'a Jehová, a ex ton tze c'anab'ajej tas snib'ej tze c'ulej.

22 Masanil tas b'ob'il yuj Jehová d'a yol smacb'en, yalocab' vach' lolonel d'a Jehová chi'. D'a smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová.

104

A Dios starivan tas sb'onac

- ¹ D'a smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'a Jehová. Ach Jehová in Diosal, yelxo val te nivan elc'ochi. A a tziquiquial yed' a poder, a ayoch a pichuloc.
- ² A saquilq'uinal tzach pichani. A ach ix ac'b'at jeñan satchaari icha junoc mantiado.
- ³ A ach ix a b'oq'ue a pat d'a yib'ari a a'. A asun tz'och a carruajeoc. Icha sb'ey ic' a b'eyeq'ui.
- ⁴ A ic' tzac' och a checab'oc, axo yoc c'ac' tzac'och ac'umaloc servil.
- ⁵ Ix a b'ocanem lum luum tic d'a yib'ari sb'achnub'al. Malaj b'aq'uiiri ol ib'xoc lum d'a yed'tal chi'.
- ⁶ Ix a muc sat lum luum tic yed' a' nivan mar, ichato a a' ix och spichuloc luum. A a' ix musan lum nivac vitz.
- ⁷ Palta a ach ix a cachoch vaan a', yuj chi' ix b'at a' elelal. Elarichamel ix b'atcan a' ayic ix yab'an a jaj a' icha sc'ari c'u.
- ⁸ Ix q'uib' lum jolomtac vitz, ix emcan lum ch'olquixtac, masanto ix c'ochcan a' b'aj ix a ch'oxcani.
- ⁹ Ix ac'canem stz'acariil b'aj sc'ochcan a', max ec'b'atlaj a' d'a jun tz'acari chi'. Marixo ol smuclaj lum luum chi' a'.
- ¹⁰ A ach ix ac'cot a a' ay sjaj yed' a' nivac a' tz'ec' d'a scal lum nivac vitz.
- ¹¹ Aton a' chi' syuc' noc' c'ultraquil noc'. A a' syuc' pax noc' caltacte'al b'uru yic tz'ec' staquiñal sti' noc'.
- ¹² D'a sc'ab'tac te te' d'a stitac a' nivac a' chi' sb'o so' noc' much, ata' tz'oc' noc'.
- ¹³ Ato d'a a cajnub' d'a satchaari tzac'cot riab' d'a yib'ari lum vitz. Tz'ac'anemta nivac riab' yic satan tastac tz'avchaj d'a sat lum luum.
- ¹⁴ Tzac' q'uib' ari ari'ultac yic vach' sc'ux ari noc' noc'. Tzac'pax q'uib' juntzari tas scavej yic scablej:
- ¹⁵ Aton vino tz'ac'an tzalajb'oc co c'ool, aceite tz'ic'an copopi tz'aj co sat yed' pax ixim ixim tz'ac'an quip.
- ¹⁶ Tzac' yaxb'oc masanil te te' yuj riab' yed' te' c'ute' ix avej d'a yol yic Libano.
- ¹⁷ Ata' sb'o so' noc' cotac much. Axo noc' julumchay, a d'a scaltac te' taj cajanec' noc'.
- ¹⁸ A d'a lum nivac vitz scajnaj noc' c'ultraquil chiva. Axo d'a yoltac riag'ueen scajnaj noc' chich.
- ¹⁹ A ach ix a b'o q'uen uj yic tz'och sb'isuloc tiempoal. Yojtac c'u janic' ol b'atixcanoc.
- ²⁰ A ach tzac' ja q'uic'alq'uinal, axo tz'och d'ac'valilal. Axo d'ac'valil chi' tz'elta noc' c'ultraquil noc'.
- ²¹ Tz'oc' noc' choj yuj schib'ej, sc'anan svael noc' d'ayach.
- ²² Axo yic sjavi c'u jun, sc'ub'anxicanel sb'a noc'. Axo d'a sriag'ueen noc' tz'em cutzan svayi.
- ²³ A oriño anima ori tic, tzoñ elta, tzoñ b'at munlajel. Tzoñ munlaji tz'ec' c'u.
- ²⁴ Mamin Jehová, marixo b'ischajb'enoc jantac tas ix a b'ocani. Masanil tas ix a b'ocan yed' a jelanil. Majnaquel sat lum luum tic yuj tas ix a b'ocan chi'.

- 25 Ina a' mar, te nivan sat a', mañ chequeloclay stitac a'. Mañxo b'ischajb'enoc noc' noc' ay d'a yol a': Ay noc' nivac, ay pax noc' cotac.
- 26 A d'a sat a' tz'ec' te' barco. A d'a yol a' ay noc' nivan leviatán, ix a b'o noc' yic tzach tzalaj yed' noc' ta'.
- 27 Masanil juntzañ noc' noc' chi', ayñejoch sat noc' d'ayach yic tzac' svael noc' d'a yorail.
- 28 A ach tzac' svael noc' chi', axo noc' sic'anq'ue vaan. Elb'en yel uuj yic a tastac vach' sva noc'.
- 29 Tato tz'el a sat d'a noc', xivq'ue noc'. Tato tziq'uec' yic' noc', scham noc', tz'ochxican noc' pococal.
- 30 Tato tzac'xi yic' noc' jun, sq'uib' sb'isul noc'. Vach' tz'aj yiljixi sat lum luum tic a b'oani.
- 31 Mamin Jehová, ayñej ec' a tziquiquial d'a masanil q'uinal. Tzach tzalaj val yed' tas ix a b'ocani.
- 32 Tz'ib'xiq'ue lum luum tic ayic tzach och q'uelan d'a lum. Sq'ue stab'il lum vitz ayic tza yaman lum.
- 33 Mamin Jehová, ol in b'itan d'ayach yacb'an ayinto eq'ui. Yacb'an pitzan into, ol in b'itan d'ayach ach in Diosal.
- 34 Mamin, comonoc val stzalaj a c'ool yed' tas tzin na tic. Añej d'ayach ay in tzalajc'olal.
- 35 Satocab' el eb' chuc sb'eyb'al yed' eb' tzach paticanel d'a sat lum luum tic.
- A in tic yed' smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová. Calec vach' lolonel d'a Jehová chi'.

105

*A tas ix sc'ulej Dios yuj svach'iloc Israel
(1Cr 16.7-22)*

- 1 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová. Calec co b'a d'ay. Calec d'a junjun choñab' yuj tas ix sc'ulej.
- 2 Coñ b'itañec d'ay. Calequel tas satub'tac ix sc'ulej.
- 3 Coñ tzalajec yuj Jehová. Ayocab' pax stzalajc'olal eb' emnaquil d'ay.
- 4 Co c'anec scolval Jehová. Caq'uequem co b'a d'ay d'a masanil tiempo.
- 5-6 A oñ yinñil oñ viñaj Jacob yixchiquin viñaj Abraham schecab' Jehová, sic'b'il oñ el yuj Jehová. Co naecot tas satub'tac ix sc'ulej co Diosal yed' juntzañ sley ix yalcani.
- 7 A Jehová co Diosal ayoch Yajalil d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
- 8 Syac'ñejelc'och strato. Tz'elñejc'och tas syal d'a jantac smilal macañil anima tz'eq'ui.
- 9 Ix elc'och sti' yac'nac d'a viñaj Abraham. Ix elpaxc'och tas yalnaccan d'a viñaj Isaac.
- 10 Ix can tas yalnaccan chi' d'a viñaj Jacob. Ayñejec' jun sti' yac'nac chi' d'ayori a oñ israel oñ tic d'a masanil q'uinal.
- 11 A Jehová chi' alannaccan d'a junjun eb' icha tic: Ol vac' lum Canaán d'ayach, ol ochcan lum icoc, xchi.
- 12 Ayic chi' jayvañanto eb', b'eyum animañej yajec' eb' d'a sat lum luum chi'.
- 13 Toñej tz'ec' cajan eb' d'a junjun choñab' yed' d'a smacb'en eb' rey.
- 14 Palta maj yal sc'ool Dios ix ixtaj eb', yuj chi' ix cachji eb' rey chi' yuuj, ix yalani:

- 15 Mañ eyixtej eb' vic sic'b'ileli. Mañ e tzuntzej eb' in checab', xchi.
- 16 Ix yac'cot jun nivan vejel d'a jun lugar chi', ix yic'canec' masanil tas sva eb'.
- 17 Palta ayic manto jalaj jun vejel chi', ix b'ab'laj checjib'at viñaj José d'a Egipto yuj Dios, aton viñ ix schoñb'at eb' checab'vumal.
- 18 Ix lajvi yoc viñ yuj q'uen cadena, ix ochpax q'uen d'a sjaj viñ,
- 19 masanto ix elc'och masanil tas yalnac Dios d'a viñ, ix sch'oxanel Dios chi' to yelton tas ix yalel viñ chi'.
- 20 A viñ rey, yajal yaj viñ d'a yib'añ jantac anima ix jacanelta viñaj José chi' d'a preso.
- 21 Ix ac'jioch viñ yilumaloc spalacio viñ rey chi'. Ix ac'jipaxoch viñ yajalil d'a yib'añ masanil smach'en viñ rey chi'.
- 22 Ix sc'ayb'ej eb' yetyajalil viñ. Ix ac'jipax sjelanil eb' ichamtac vinac yuj viñ.
- 23 Axo d'a stzac'anilxo ix c'och viñaj Israel, aton viñaj Jacob b'aj ayec' viñaj José. A d'a Egipto chi' ix cajnaj viñ, aton lum sluum eb' yirñtilal viñaj Cam.
- 24 A Dios ix ac'an q'uib' sb'isul yirñtilal viñaj Jacob chi', yelxo val tec'an ix aj eb' d'a yichañ eb' aj Egipto chi'.
- 25 Palta a Dios ix ac'an sc'ulej eb' aj Egipto chi', ix och eb' ajc'olal d'a schoñab' chi', ix ixtaj eb' schecab' yuj eb'.
- 26 Ix schecancot viñ schecab' Dios chi', aton viñaj Moisés. Ix schecanpax-cot viñaj Aarón, viñ sic'b'ilel yuuj.
- 27 A eb' viñ ix ch'oxan smilagro Dios d'a eb' aj Egipto chi'. A tas satub'tac ix sc'ulej eb' viñ d'a yol smach'en eb' yirñtilal viñaj Cam.
- 28 Ix ac'jicot q'uic'alg'uinal yuj Dios chi' d'a smasanil smach'en eb'. Maj spitejlaj sb'a eb' viñ chavañ schecab' chi' d'a slolonel.
- 29 Ix och masanil a a' chic'al yuj Dios chi'. Masanil noc' chay ix chami.
- 30 Ix yac'an b'ud'joquel masanil choñab' d'a yol smach'en Egipto yuj noc' pajtza'. Ix laj q'ue noc' d'a sat sch'at viñ rey.
- 31 A Dios ix alani, ix q'uic'b'i q'uinal sc'och noc' cach. Ix pitzvipaxchaañ noc' cotac us d'a masanil yol smach'en Egipto chi'.
- 32 Ix yac'cot q'uen nivac sacb'at d'a satchaañ sq'uexuloc ñab'. Jantac ix mac'vaj c'u d'a yol smach'en eb' chi'.
- 33 Ix lajviem te' uva yed' te' higo, aton yavb'en te' eb'. Ix laj jecchaj sc'ab'tac te te' d'a yol smach'en eb' chi'.
- 34 Ix yalanxi Dios, ix c'och noc' c'ulub'. Mañxo jantacoc noc' ix c'ochi.
- 35 Ix lajviel masanil añ arñc'ultac yuj noc'. Masanil tastac sq'uib' chi' ta', ix lajviel yuj noc'.
- 36 Ix miljicham masanil eb' sb'ab'el unin eb' aj Egipto chi'. Ix laj cham junjun b'ab'el unin d'a junjun pat.
- 37 Ix lajvi chi', ix yic'anelta eb' schoñab'. Nivan q'uen oro yed' q'uen plata ix scuchcot eb', malaj junoc mach tz'ontac d'a scal eb'.
- 38 Ix tzalaj eb' aj Egipto chi' ayic ix yilan eb' yelta eb' aj Israel chi' yujto te xivnac eb' yuj eb'.
- 39 A Dios ix ac'ancot jun asun yerñuloc eb' schoñab' chi'. Axo d'ac'valil, a jun c'ac' tz'ac'an saquilq'uinal d'a yol sb'e eb'.
- 40 Ix sc'anan schib'ej eb' d'a Dios, ix yac'cot noc' ub' d'a eb'. Aton vael ix cot d'a satchaañ ix ac'an b'ud'joc eb'.

- 41 Ix jat q'uen nivan q'ueen yuj Dios chi', ix elta secnaj a nivac a'. Ix b'ey a' d'a lum taquiñ luum chi' icha sb'ey a' nivac eluma'.
- 42 Ix snacot slolonel nivan yelc'och yalnaccan d'a viñaj Abraham, aton schecab'.
- 43 Ichaton chi' ajnac yic'anelta eb' schoñab' Dios sic'b'ilel yuuj yed' nivan tzalajc'olal.
- 44 A sluum juntzañixo choñab' ix yac'canoch d'a yol sc'ab' eb' yed' masanil tas b'ob'il yuj juntzañ choñab' chi'.
- 45 Ichaton chi' ix yutej Dios d'a eb' schoñab' yic c'anab'ajum syutej sb'a eb' d'a schecnab'il yed' d'a sc'ayb'ub'al.
- Calec vach' lolonel d'a Jehová.

106

A spitalil eb' israel

- 1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Caq'uec yuj diosal d'ay, yujto vach'. Malaj b'aq'uiñ slajvi svach'c'olal.
- 2 ¿Mach ol tzac'van yalanel jantac tas satub'tac ix sc'ulej Jehová? ¿Mach ol yal sb'itan d'ay icha val d'a smojal?
- 3 Te vach' yic eb' c'anab'ajum d'ay, eb' sb'eyb'alan tojolal d'a masanil tiempo.
- 4 Mamin Jehová, tzin a nacoti ayic ol ac'an a vach'c'olal d'a eb' a choñab'.
Tzin a nacoti ayic ol ach javoc colval,
- 5 yic vach' ol vil a vach'c'olal d'a a choñab' sic'b'ilel uuuj, yic ol in tzalaj yed' eb', ol in q'uepaxchaañ yed' eb'.
- 6 Lajan ix aj co mul yed' eb' co mam quicham. Ix co pitej co b'a, ix co c'ulej chucal.
- 7 Ayic yec'nac eb' co mam quicham d'a Egipto, malaj ix elc'och smilagro Jehová d'a eb'. Ix b'atcan satc'olal snivan vach'c'olal yuj eb'. Ix och eb' ajc'olal d'ay d'a sti' a' Chacchac Mar.
- 8 Axo ix colanel eb', ix sch'oxanel spoder, yic vach' malaj tas tz'alchaj d'a spatic.
- 9 Ix tumaj a' Chacchac Mar chi' yuuj, ix tacjiem a' yic tz'ec'ta eb' schoñab' d'a snañal a' mar chi'. Ichato taquiñal luum b'aj ix ec'ta eb'.
- 10 Icha chi' ix aj scolchajel eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, aton eb' schichon sc'ol d'a eb'.
- 11 A a' mar ix mucancan eb' ajc'ol yajoch chi' d'a eb', mañxa junoc eb' ix eli.
- 12 Yuj chi' ix yac'och sc'ool eb' d'a tas alb'il yuj Dios. Ix yalan vach' lolonel eb' d'ay d'a b'ital.
- 13 Palta elañchamel ix b'atcan satc'olal tas ix sc'ulej Dios yuj eb'. Maj stañvejlay yil eb' tas sna Dios chi' d'a yib'añ eb'.
- 14 Axo d'a tz'inan luum chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Dios eb'. Yuj spec'al eb' ix yac' proval Dios chi' eb'.
- 15 Ix ton yac' Dios chi' tas snib'ej sc'ol eb', palta ix yac'cot jun nivan yaelal d'a scal eb' yic scham eb'.
- 16 A d'a yol smantiado eb', chuc tas ix sna eb' d'a spatic viñaj Moisés yed' viñaj Aarón sic'b'ilel yuj Jehová.
- 17 Yuj chi, ix sjac sb'a lum luum, ix turjib'at viñaj Datán, viñaj Abiram yed' eb' ajun yed' eb' viñ.
- 18 Ix b'at jun c'ac' d'a scal eb' smasanil, ix laj tz'ab'at eb' sc'ulan chucal chi'.

- 19 A d'a tzalan Horeb ix sb'o jun yechel vacax eb' d'a q'uen oro, ix yac'anem sb'a eb' d'ay.
- 20 A Dios Nivan Yelc'ochi ix yactejan eb', axo d'a jun yechel vacax c'uxum ańic'ultac ix yaq'uem sb'a eb'.
- 21 Ix b'at satc'olal Dios Scolumal eb' yuuj, aton ix b'oan jantac tas satub'tac d'a Egipto.
- 22 A d'a smacb'en eb' yirńtilal vińaj Cam, satub'tac tas ix sb'o'o. Ch'ocxoval tas ix sc'ulej d'a a' Chacchac Mar chi'.
- 23 A Dios ix sna to satel eb', palta axo vińaj Moisés, viń sic'b'ilel yuuj, ix tevi yuj eb', yuj chi' ix ec'canb'at yoval sc'ol Dios, majxo satel-laj eb'.
- 24 Axo ix ec' janic'xo tiempo, ix spaticanel jun luum yax sat eb'. Maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool tas ix yal Dios.
- 25 A d'a yoltac smantiado eb' ix yalub'tańej d'a spatic Jehová. A tas ix yal Dios, maj sc'anab'ajejlaj eb'.
- 26 Yuj chi' ix yac' sti' Dios d'a eb', ix yalani to ol cham eb' yuuj d'a tz'inan luum,
- 27 to ol saclemcanb'at eb' yirńtilal eb' d'a scal juntzań ch'oc chońab'il, axo ta' ol miljoccham eb'.
- 28 Ix yac'anem sb'a eb' d'a Baal-peor. Ix schi'an noc' silab' eb' tz'ac'ji d'a juntzań dios mań pitzanoc.
- 29 A yuj chucal sc'ulej eb', ix stzuntzejcot yoval sc'ol Dios eb', yuj chi' ix javi yab'il d'a scal eb', ix cham eb' yuuj.
- 30 Axo ix q'ue vaan vińaj Finees, ix smilancham jun viń ay smul chi' viń, ix och vaan chamel chi'.
- 31 Ix och tas ix sc'ulej viń chi' svach'iloc, to malaj b'aq'uiń ol b'at satc'olal yuj Dios.
- 32 Ańeja' d'a a' yic Meriba, ix tzuntzajcot yoval sc'ool Jehová yuj eb'. Chuc ix elc'och vińaj Moisés yuj tas ix sc'ulej eb' chi'.
- 33 Ix tzuntzaj tac sc'ol viń yuj eb', yuj chi' comonńej ix lolon viń d'a eb'.
- 34 Maj satel-laj juntzań chońab' eb' icha ix yutej Jehová yalani.
- 35 Palta axo tas ix sc'ulej eb', to ix yic'laj sb'a eb' yed' eb' ch'oc chońab'il chi', ix sb'eyb'alan sb'eyb'al eb' chi' eb'.
- 36 Ix yac'anem sb'a eb' d'a juntzań sdiosal eb' ch'oc chońab'il chi'. A val yuj jun chi' ix ixtaxel eb'.
- 37 Ix laj sńus yal yuninal eb' d'a eb' demonio silab'il.
- 38 A schiq'uil eb' unin malaj smul ix yiq'uel eb', aton schiq'uil eb' yuninal eb' yed' eb' yisil eb', axo d'a sdiosal eb' aj Canaán ix yac' eb' silab'il. Axo lum luum, ix ixtaxb'at luum yuj schamel eb' chi'.
- 39 Ix ixtaxb'at eb' yuj chucal ix sc'ulej chi', ix och eb' ajmulal d'a yol sat Jehová.
- 40 Ix tzactzaj Jehová, ix cot yoval d'a eb' schońab',
- 41 yuj chi' ix actajcan eb' d'a yol sc'ab' eb' ch'oc chońab'il, ix can eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool chi'.
- 42 Ix ixtaj eb' yuj eb' ajc'ool chi', ix can eb' d'a yalań smandar eb'.
- 43 Tzijtum el ix colchajel eb' yuj Dios, palta ix och eb' ajc'olal d'a tas nab'il yuj Dios chi'. Yuj chi' ix te juvib'at eb' ste c'ulan chucal chi'.
- 44 Palta ayic ix yilan syaelal eb' chi' Jehová, ix yab'angepax stevi eb' d'ay,
- 45 ix snacot strato yed' eb', ix sq'uexan spensar chi' d'a eb', yujto yel te nivan svach'c'olal.

- 46 A' ix ac'an sc'ulej eb' ajc'ool chi' yic vach' syutej spensar eb' d'a eb'.
 47 Ach Mamin Jehová co Diosal, colorieli. Ic'oñelta d'a scal juntzañ naciòn yic vach' scal vach' lolonel d'ayach, yic tzach co b'itej d'a tzalajc'olal.
 48 Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic d'a masanil tiempo. Ujocab'i, xchiocab' masanil eb' choñab'.
 Calec vach' lolonel d'a Jehová.

LIBRO 5

107

(SALMOS 107–150)

Ayñejec' svach'c'olal Jehová

- 1 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto vach', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
 2 A oñ colb'il oñ xo yuuj, calec to toxo ix oñ colchajel d'a yol sc'ab' eb' cajn'ool.
 3 A' ix oñ molb'ancot d'a juntzañ choñab', b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u yed' d'a norte yed' d'a sur.
 4 Ay mach sb'eyec' d'a tz'inan luum b'aj malaj b'e, max ilchajlaj sb'eal junoc choñab' yuj eb' b'aj syal scajnaji.
 5 Ay svejel eb', ay staquĩntial eb', toxo val scham eb'.
 6 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb'.
 7 A' ix ic'anb'at eb' b'aj tojol sb'at sb'eal jun choñab' b'aj syal scajnaj eb'.
 8 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoñ a oñ anima oñ tic.
 9 A' tz'ic'anec' staquĩntial mach stacj sti'. Tzijtum pax tas svaji syac' d'a mach ay svejel.
 10 Ay mach cajanec' d'a scal q'uic'alg'uinal b'aj ay smay chamel. Ichato ayoch eb' preso yuj scusc'olal, ichato ay paxoch q'uen cadena d'a eb',
 11 yujto max sc'anab'ajej slolonel Jehová eb'. Ix spatiquejcanel eb' tas nab'il yuj Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil.
 12 Ix ac'chajoch eb' d'a munlajel ya. Ix telvi eb', mañxalaj mach ix colvaj d'a eb'.
 13 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
 14 A' ix ñancot eb' d'a scal q'uic'alg'uinal, ix yic'anel q'uen cadena ayoch d'a eb'.
 15 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoñ a oñ anima oñ tic.
 16 A ix jecchitan q'uen puerta bronce, ix sc'occhitan q'uen yipumal spuertail chi'.
 17 A eb' chuc spensar, ix laj och syaelal eb'. Ayoch eb' d'a ilc'olal yuj schucal.
 18 Ix syajcanel svael eb'. Toxo val scham eb' syutej yab'ani.
 19 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
 20 A' ix alani, ix b'oxi sc'ool eb'. Ix colchaj eb' yuuj d'a yol sc'ab' chamel.
 21 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoñ a oñ anima oñ tic.

- 22 Yac'ocab' silab' eb' d'ay d'a ac'oj yuj diosal. Yalocab' eb' d'a tzalajc'olal tas ix sc'ulej Jehová.
- 23 Ay juntzañ eb' choñvajum ix b'at d'a yib'añ a' mar, ix ec' eb' yed' sbarco d'a yib'añ a'.
- 24 Ata' ix yil eb' tas satub'tac ix sc'ulej Jehová.
- 25 A Jehová ix alani, ix te ovaj a', ix q'ue chulnaj a' d'a chaañ.
- 26 Ix ic'jichañ eb', ix ic'jixiem eb' yuj a', ix somchaj sc'ol eb' yuj smay a'.
- 27 Ix te xiv eb', ix ec' quetcon eb' icha val uc'um añ, mañxalaj ix aj yelc'och sjelanil eb'.
- 28 A yuj syaelal eb' chi' ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
- 29 A' ix ic'anel chacxuxum ic', ichato chi' ix och numnaj a'.
- 30 Ix tzalaj eb' ayic ix yilan eb' snumc'aj a'. Axo Dios ix ic'amb'at eb' d'a puerto b'aj d'iñan sc'och eb' chi'.
- 31 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoñ a oñ anima oñ tic.
- 32 Yic'ocab' chaañ Jehová eb' b'aj smolb'ej sb'a eb' choñab'. Yic'ocab' chaañ Dios eb' b'aj smolb'ej sb'a eb' ichamtac vinac.
- 33 A b'aj tz'ec' a nivac a' yed' b'aj sq'ueul sjaj a', smeltzajoch taquiñ lumal yuj Jehová.
- 34 A' sq'uevan lum luum yax sat yic mañxalaj tas sq'uib' d'a luum. Yuj val smul eb' anima cajanec' ta, yuj chi' icha chi' tz'aji.
- 35 A d'a lum taquiñ luum, scheclaj a' cotac ñajab' yuj Jehová. Sq'uepaxul sjaj a a' d'a lum yuuj.
- 36 Ata' syac' cajnaj eb' anima ay svejel, sb'oan nivac choñab' eb' ta'.
- 37 Tz'avvi trigo eb' yed' uva d'a sat sluum. Te nivan sat yavb'en eb' chi' syic'a'.
- 38 A' Jehová chi' tz'ac'an svach'c'olal d'a eb', yuj chi' sq'uib' sb'isul eb'. Max emta sb'isul noc' smolb'etzal noc' eb'.
- 39 Tato tz'emta sb'isul eb', emnaquilal, ilc'olal yed' yaelal sja d'a yib'añ eb' yuj eb' ajc'ool.
- 40 Palta a eb' nivac vinac ajc'ool chi', a Jehová tz'ac'an satb'at eb' d'a tz'inan luum b'aj mañxalaj b'e. Mañxalaj tz'ajcan yelc'och eb'.
- 41 Añeja' tz'ic'anel cusc'olal d'a eb' meb'a', syic'anhaañ sb'isul yuninal eb' icha val sq'uib' sb'isul noc' calnel.
- 42 Ayic syilan jun tic eb' anima vach' spensar, stzalaj sc'ol eb', axo eb' anima chuc spensar jun, mañxalaj tas syal eb'.
- 43 A eb' jalan, snaocab' juntzañ tic eb'. Nachajocab'el svach'c'olal Jehová yuj eb'.

108

Sc'anchaj scolval Dios yuj eb' ajc'ool

Sb'it jun tic viñaj David.

(Sal 57.7-11; 60.5-12)

- 1 Ach in Diosal, te b'ecan in c'ool in b'itan d'ayach. D'a smasanil in c'ool ol in b'itej vach' lolonel d'ayach yujto nivan elc'ochi.
- 2 Ayic sacb'iq'uinal tzin b'itan d'ayach yed' te' arpa yed' pax salterio.
- 3 Mamin Jehová, ol in b'itej vach' lolonel d'ayach d'a scal anima d'a juntzañxo nación.

- 4 A val a vach'c'olal te nivan, tz'ec'b'at d'a yib'añ satchaari. Malaj b'aq'uiñ max aq'uelc'och tas tzala'.
- 5 Ach in Diosal, checlajocab' a b'inajnaquil d'a satchaari. Checlajocab' a poder d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
- 6 Coloñel yed' a poder. Tac'vej ori yic vach' tzoñ colchaj a ori xajanab'il ori tic uuj.
- 7 Ix loloncot Dios masanto d'a scaj nub', ix yalan icha tic: Ol tzalaj in c'ool ayic ol in cotac pojanb'at lum Siquem yed' yac'lical lum Sucot.
- 8 Axo lum Galaad yed' lum Manasés vic yaj luum. A Efraín icha in q'uen xumpil yaji. Axo Judá icha sc'ocochal vopisio yaji.
- 9 A Moab, icha yed'tal b'aj tzin b'ic in b'a yaji. A d'a yib'añ Edom ol vac'canb'at in xañab'. D'a tzalajc'olal ol in avajoc yujto ol can eb' filisteo d'a yalañ vuuj, xchi Dios.
- 10 Ach in Diosal, ¿mach tzin ic'anb'at d'a jun choñab' ayoch smuroal d'a spatic yichañ? ¿Mach tzin ic'anb'at d'a Edom?
- 11 Ach co Diosal, ix ori a patiquejeli. Maxtzac yal-laj a c'ol tzach b'at yed' eb' co soldado d'a oval.
- 12 Ochañ qued'oc, coloñel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayori. A scolval eb' quetanmail d'ayori, malaj yalani.
- 13 Ach co Diosal, a yed' a colval ol cac' ganar oval. A' ach ol a tec'canem eb' ayoch ajc'olal d'ayori.

109

A d'a Dios sval in yaelal

- Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.
- 1 Ach in Diosal, sval vach' lolonel d'ayach, mañ ach b'at mican d'a in lesal.
- 2 Yujto a eb' sc'ulan chucal yed' eb' tz'ac'an musansatil anima, chuc syal eb' d'a in patic. Esñej tas syal eb' chi' d'a in patic.
- 3 A schichonc'olal eb' ste oymaj d'a in patic. Tz'och chi'an sc'ol eb' d'ayin, palta malaj in mul d'a eb'.
- 4 A spac in vach'c'olal d'a eb', to tz'och eb' ajc'olal d'ayin. A inxo jun, van in lesalvi yuj eb'.
- 5 A in vach' pensaril d'a eb', chuc syutej eb' spactzitan d'ayin. Axo spac in vach'c'olal d'a eb', to schichon sc'ol eb' d'ayin.
- 6 A junoc viñ chuc spensar tzac'och juezal d'a yib'añ viñ. Aocab' junoc yajc'ool viñ tz'ac'ancanb'at d'a yib'añ.
- 7 Ayic sch'olb'itaj viñ, alchajocab'i to ay smul viñ. Ochocab' pax slesal viñ smuloc.
- 8 Tzapanocab' tzutej sq'uinal viñ. Ch'ococab' pax mach tz'ochcan d'a yopisio viñ.
- 9 Meb'a' uninocab' tz'ajcan eb' yuninal viñ. Axo ix yetb'eyum viñ, canocab' ix d'a mañ etb'eyumal.
- 10 Ec'ocab' eb' yuninal viñ sc'an va sb'a d'a titac pat. Pechhajocab'el eb' b'aj ec'nac spat.
- 11 Ic'chajocab' ec' masanil tastac ay d'a eb' yuj viñ tz'ac'an tumin majanil. Ic'chajocab'b'at smunlajel viñ yuj eb' ch'oc animail.
- 12 Malajocab' mach tz'oc' sc'ool d'a viñ. Malajocab' pax mach tz'oc' sc'ol d'a eb' yuninal viñ meb'axo.
- 13 Satocab'el yirtlilal viñ, satocab'el sb'i viñ d'a junelñej.

- 14 Mamin Jehová, nacot smul eb' smam yicham viři. Mocab' a suc sat smul snun viři.
- 15 Naanocab' smul eb' uuj. Moxob' nachajcot eb' d'a sat luum tic.
- 16 Yujto maři naanoc yac'an vach'c'olal viři. Palta to ix och viři ajc'olal d'a eb' meb'a', d'a eb' anima emnaquil yeq'ui yed' d'a eb' ayoch d'a ilc'olal, masanto smilcham eb' viři.
- 17 Scatab'ej anima viři, cotocab' catab' d'a yib'aři viři. Malajocab' b'aq'uiři scha vach'c'olal viři yujto maj yac'laj svach'c'olal viři d'a eb' anima chi'.
- 18 Axořeť catab' syal viři, ichato a catab' chi' spichul viři yaji. A catab' chi', icha a' siquil a' scug'uej, ma icha aceite sco suquec' d'ayoři, icha chi' yaj d'a viři.
- 19 Cotocab' yaelal d'a yib'aři snivanil viři yuj scatab'an eb' anima chi', icha smuschaj co nivanil yed' co pichul. Ochocab'can sud'an yaelal chi' d'a viři d'a masanil tiempo icha junoc tzec'ul.
- 20 Mamin Jehová, ichaocab' tic tzutej eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' tz'alan in pecal.
- 21 A achxo pax ach Jehová Vajalil, ac'cot a vach'c'olal d'a vib'aři yic ol ach ic'jocchaři. Yuj a vach'c'olal d'ayin, colineli.
- 22 Te meb'a' in, mařišo animaoc ved'nac svutej vab'ani, icha val to lajvinac in svab'i.
- 23 Van in satel icha junoc eřul. Van vic'jib'at yuj ic' ichoc noc' c'ulub'.
- 24 Van yib'xi sjolom in penec, mařixalaj vip yujto maxtzac in valaj. Van in b'ach'i.
- 25 Tzeb'ajtac vilji d'a eb' anima. Ayic tzin yilan eb', sb'uchvaj eb' d'ayin.
- 26 Mamin Jehová, ochaři ved'oc. Ach in Diosal, colinel yuj a vach'c'olal.
- 27 Mamin Jehová, vojtaquejocab'el eb' anima to a ach ix in utej icha tic.
- 28 Malaj yelc'och in scatab'an eb' tato a ach tzac'cot a vach'c'olal d'ayin. Q'uixvocab' eb' yach'an van szalaj in c'ol a in a checab' in tic.
- 29 A eb' tz'alan in pecal, chamocab' eb' yuj q'uixvelal. Toxořeťjocab' sat sc'ol eb' yuj q'uixvelal.
- 30 Mamin Jehová, ol vac' yuj diosal d'ayach d'a masanil tiempo. D'a scal tzijtumal anima ol val vach' lolonel d'ayach ach in Diosal,
- 31 yujto Yalumal eb' meb'a' aji. A ach tza colel eb' d'a yol sc'ab' eb' sgana yac'anoch chamel d'a yib'aři eb'.

110

A Jehová tz'ac'an yopisio viři rey

Sb'it jun tic viřaj David.

- 1 A Jehová ix alan d'a Vajalil: Emaři c'ojan d'a in vach' c'ab' tic, masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalaři oc, xchi Jehová.
- 2 Mamin Rey, a Jehová ol ac'an opisio yic tzac' yajalil d'a Sion masanto d'a slajvub' lum luum. Ol ac' yajalil d'a yib'aři eb' ayoch ajc'olal d'ayach.
- 3 Ayic ol ac'an oval yed' eb' ajc'ool, ol ja eb' a chořiab', ol yac'anoch sb'a eb' d'a oval chi' ed'oc. Icha yal ac'val d'a q'uiřiib'alil, icha chi' ol aj sja eb' viři quelemtac d'a jun tzalan to icřeť yaji.
- 4 Yac'nac pax can sti' Jehová, malaj b'aq'uiři ol sq'uexa', yalnac d'ayach icha tic: Sacerdote ach d'a masanil tiempo, icha yopisio viřaj Melquisedec, xchi.

- 5 Mamin Jehová, ayec' viř Rey d'a a vach' c'ab'. A d'a jun c'ual ol te cot
yoval viř, ol satjoquel eb' rey yuj viř.
- 6 A viř ol ac'an syaelal juntzař nivac naci3n, ol cham anima,
b'alb'umb'a ol aj eb' chammac yuj viř. Ol satjoquel eb' yajal
d'a yolyib'ařiq'uinal tic yuj viř.
- 7 A d'a yol b'e ol yuc'a' viř Rey d'a jun a a' sb'eyi, yuj chi' ol och yip viř.

111

A Dios starivan schořab'

- 1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
D'a val smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová, b'aj molanec' eb'
anima vach' sb'eyb'al.
- 2 Yelxo val te satub'tac tas sc'ulejnac Jehová. A mach xajanan tas
sc'ulejnac chi', snaub'tařej eb' d'a yib'ař.
- 3 Te nivan yelc'och tas sc'ulejnac Jehová chi', te vach' pax yilji. A
svach'c'olal ayřejec' d'a masanil tiempo.
- 4 Malaj b'aq'uiř ol b'atcan satc'olal tas satub'tac sc'ulejnac. A Jehová chi'
te nivan svach'c'olal, te ay pax yoq'uelc'olal.
- 5 Syac' tas svaji d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Naanřej strato yuuj.
- 6 A juntzař tas te satub'tac ix sc'ulej svach'iloc eb' schořab'. Ix yac' lum
sluum eb' ch'oc chořab'il yiquej eb'.
- 7 Tz'elřejc'och tas syala', tojol toni. Masanil juntzař schecnab'il, yelřej
syala'.
- 8 Malaj b'aq'uiř sq'uexvi. Te tojol yaji, yelřej pax syala'.
- 9 A Jehová te nivan yelc'ochi, Axořej Ochi, ix scolel schořab', malaj
b'aq'uiř ol sq'uex strato ix yac'cani.
- 10 Tato sco nib'ej jelan tzoř aji, ayocab' yelc'och Jehová d'a co sat. A eb'
sb'eyb'alan schecnab'il, te aj pensar eb'. Alchajocab' vach' lolonel
d'a Jehová d'a masanil q'uinal.

112

Syac' svach'c'olal Dios d'a eb' vach' sb'eyb'al

- 1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.
Te vach' yic junoc mach ay xivc'olal d'a Jehová, d'a smasanil sc'ol
sc'anab'ajej schecnab'il.
- 2 A yirřtilal jun anima vach' chi', vach' yic eb' yuj Dios, tz'ac'ji yopisio eb'
d'a sat luum tic.
- 3 Mař jantacoc sb'eyumal d'a yol spat, axo stojolal, ayřejec' d'a masanil
tiempo.
- 4 Icha val saquilq'uinal d'a scal q'uib'alq'uinal, icha chi' yaj Dios d'a eb'
anima vach' spensar, yujto ay yoq'uelc'olal eb', ay svach'c'olal eb',
tojol pax sb'eyb'al eb'.
- 5 A junoc anima vach' spensar, elb'enřej tas yuuj. Masanil tas sb'o d'a
smunlajel, tojolřej syutej.
- 6 Yuj chi', malaj b'aq'uiř ol can d'a yalař. A anima vach' chi', ol
nachajřejcot d'a masanil tiempo.
- 7 Malaj xivc'olal d'a junoc ab'ix ay smay. Te tec'an syutej yac'anoch
Jehová yipoc sc'ool.
- 8 Max xivlaj jab'oc, tořej stzevaj d'a eb' ayoch ajc'olal d'ay.

- ⁹ Max syaejlaj tastac b'aj scolvaj d'a eb' meb'a'. A svach'c'olal chi' ayñej d'a masanil tiempo, te nivan tz'aj sb'inaj yuj svach'il chi'.
- ¹⁰ A eb' chuc spensar, scot yoval eb' ayic syilan eb' yic'jichaañ eb' anima vach' spensar chi'. Sc'ux val ye eb' scot yoval, ol lajvoccanel eb'. A tas sgana eb' anima chuc chi', mañ ol elc'ochlaj.

113

Calec vach' lolonel d'a Jehová'R'yuj svach'c'olal

- ¹ Calec vach' lolonel d'a Jehová.
A oñ schecab' oñ Jehová, calec vach' lolonel d'ay.
- ² Aljocab' vach' lolonel d'ay ticnaic yed' d'a masanil q'uinal.
- ³ B'itajocab' b'aj sjavi c'u masanto b'aj tz'em c'u.
- ⁴ A Jehová Yajal yaj d'a yib'añ juntzañ nivac choñab'. A stziquiquial tz'ec'b'at d'a schaañil satchaañ.
- ⁵ Malaj mach lajan yed' Jehová co Diosal. Ato d'a yib'añtoq'ue satchaañ syac'cot Yajalil d'a yib'añ smasanil.
- ⁶ Tz'emta q'uelan d'a yib'añ satchaañ yed' d'a sat luum tic.
- ⁷ A tz'ic'anelta eb' meb'a' d'a yalañ smeb'ail, scolvaj pax d'a eb' malaj jab'oc tas d'ay,
- ⁸ yic vach' tz'em c'ojan eb' d'a scal eb' yetanimail ay yelc'och d'a yol schoñab' chi'.
- ⁹ A Jehová tz'ac'an unevi ix ix max unevitaxonlaj. Tz'och ix nunab'ilal, tzalajc'olal tz'ajec' ix d'a spat yed' yune' chi'.
- Calec vach' lolonel d'a Jehová.

114

A tas ajnac yelta eb' israel d'a Egipto

- ¹ Ayic ix elta eb' israel yirñilal viñaj Jacob d'a Egipto, aton jun choñab' ch'oc sti',
- ² a Judá yed' Israel ix ochcan schoñab'oc Jehová. A' ix ac'an Yajalil d'a yib'añ.
- ³ Ayic ix sch'oxan sb'a Jehová d'a a' mar, ix b'at a' elelal. Axo a' nivan Jordán, ix meltzaj a' d'a spatic.
- ⁴ Axo lum vitz yed' lum tzalquixtac ix q'ue cheneljoc luum icha noc' chiva, ma icha noc' yunetac calnel.
- ⁵ ¿Tas ix ic'an a' mar chi', yuj chi' ix el a'? ¿Tas ix ic'an a' Jordán chi', yuj chi' ix meltzaj a'?
- ⁶ ¿Tas ix ic'an lum vitz yed' lum tzalquixtac, yuj chi' ix q'ue cheneljoc luum icha noc' chiva, ma icha noc' yunetac calnel?
- ⁷ Ib'xocab'q'ue lum luum d'a yichañ Jehová sDiosal viñaj Jacob.
- ⁸ Aton ix ic'anelta a a' d'a sat jun q'uen tenam, a d'a yol q'uen ix elta sjaj a a' chi' yuuj, ix smolb'ancan sb'a a'.

115

A d'a satchaañ ayec' co Diosal

- ¹ Mamin Jehová, max yal-laj co c'ol tzoñ ic'jichaañ. Añejocab' d'ayach tz'alchaj vach' lolonel yuj a vach'c'olal, yujto tzaq'uelc'och tas tzala'.
- ² ¿Tas val yuj ol sc'anb'ej eb' anima ch'oc choñab'il d'ayoñ, b'ajtil ay jun e Diosal?

- ³ Ach co Diosal, a d'a satchaari ay ach eq'ui. Masanil tas nab'il uuj, tza b'oriej.
- ⁴ Axo sdiosal eb' ch'oc choñab'il chi', nab'a oro, nab'a plata, a anima sb'oani.
- ⁵ Ay sti' sdiosal eb' chi', palta max lolonlaj. Ay sat, palta max yil-laj.
- ⁶ Ay schiquin, palta max yab'laj. Ay srii' palta max yal-laj suc'lan junoc tasi.
- ⁷ Ay sc'ab', palta max yal-laj syaman junoc tasi. Ay yoc, palta max b'eylaj, max yal-laj secan sjaj.
- ⁸ A eb' sb'oan juntzari yechel chi' yed' eb' tz'ac'anoch sc'ool d'ay, lajan eb' yed'oc.
- ⁹ Ex vetchoñab' Israel, aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoñ colani.
- ¹⁰ Ex sacerdote, aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoñ colani.
- ¹¹ Mach ori ay yelc'och Jehová d'ayori, caq'uecoch yipoc co c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoñ colani.
- ¹² Ix ori snacot Jehová, ol yac' svach'c'olal d'a quib'ari. Ol yac' svach'c'olal d'ayori a ori israel ori tic. Ol yac' svach'c'olal d'a yib'ari eb' sacerdote yirtilal viriaj Aarón.
- ¹³ Mach ori ay yelc'och Jehová d'ayori, ol yac' svach'c'olal d'ayori, vach'chom nivac copisio, vach'chom malaj quelc'ochi.
- ¹⁴ Aocab' Jehová tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' cuninal yed' eb' qui co chiquin.
- ¹⁵ Yac'ocab' svach'c'olal Jehová ix b'oan satchaari yed' lum lum tic d'ayori.
- ¹⁶ Aton Jehová ay yic satchaari, axo lum lum tic, ix yac' lum d'ayori a ori anima ori tic.
- ¹⁷ A eb' toxo ix c'och b'aj ay eb' chamnac, maxtzac yal-laj yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová.
- ¹⁸ A orixo pitzan ori to tic jun, ol cal vach' lolonel d'ay ticnaic yed' d'a masanil q'uinal.
- Calec vach' lolonel d'a Jehová.

116

Lesal d'a ac'oj yuj diosal

- ¹ Tzin xajanej Jehová, yujto ix yab' in lesal ayic ix in tevi d'ay.
- ² Yujto ix yab' tas ix in c'an d'ay, yuj chi' ol val in b'a d'ay yacb'an pitzan into.
- ³ Ijan val ix in yamchaj yuj chamel. Ix ja syaelal chamel d'ayin. A ilc'olal yed' yaelal ix javi d'a vib'ari.
- ⁴ Ichato chi' ix valan in b'a d'a Jehová. Ix in tevi d'ay yic syac'an b'oxoc in c'ool.
- ⁵ A Jehová, tojol toni, tz'oc' sc'ol d'ayori. A co Diosal, yelxo val te nivan svach'c'olal.
- ⁶ A starivan eb' emnaquil yeq'ui. Ayic toxo ix el vip, a ix in colani.
- ⁷ Ayxo in junc'olal ticnaic svab'i, yujto a Jehová vach' ix yutej sc'ol d'ayin.
- ⁸ Maj in scha chamlaj, ix in scol d'a in cusc'olal, maj in schalaj telvoc.
- ⁹ Yacb'an pitzan into ol in c'anab'ajej.
- ¹⁰ Ix vac'och Jehová yipoc in c'ool, d'a scal in nivan yaelal ix valani: Te ya ayin, xin chi.

- 11 Mañxo animaoc vaj svab'i, yuj chi' ix vala' to masanil eb' anima, max yal-laj cac'anoch tas syal eb' yipoc co c'ool.
- 12 ¿Tas ol vutej vac'an spac masanil svach'c'olal Jehová ix yac' d'ayin?
- 13 Ol vic'cot vino ofrendail d'ay yuj vac'an yuj diosal d'ay, yujto ix in scole'.
- 14 A d'a yichañ masanil schoñab' ol vaq'uelc'och tas ix val d'ay.
- 15 Te nivan yelc'och d'a yichañ Jehová ayic scham junoc mach yicxo.
- 16 Mamin Jehová, a in ton tic, a checab' in. A ach ix in a coeli, yuj chi' libre in ticnaic.
- 17 Ol vac' in silab' yuj ac'oj yuj diosal d'ayach yuj spacoc a vach'c'olal. Ol val in b'a d'ayach.
- 18 Mamin Jehová, ol vaq'uelc'och in ti' d'ayach d'a yichañ masanil eb' a choñab',
- 19 d'a yamaq'uil a templo d'a snañal choñab' Jerusalén.
- Scal vach' lolonel d'ayach Jehová.

117

Aloj vach' lolonel d'a Jehová

- 1 Ex anima cajan ex d'a masanil nación yed' choñab', alec vach' lolonel d'a Jehová.
- 2 A svach'c'olal d'ayoñ te nivan. Tz'elñejc'och tas syal d'a masanil tiempo. Calec vach' lolonel d'a Jehová.

118

A spoder Jehová te nivan

- 1 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová yujto vach' spensar. A svach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo.
- 2 Calec a oñ israel oñ tic to a svach'c'olal Jehová ayñejec' d'a masanil tiempo.
- 3 Yalocab' eb' sacerdote to a svach'c'olal Jehová ayñejec' d'a masanil tiempo.
- 4 Calec a oñ ay yelc'och Jehová d'ayoñ to a svach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo.
- 5 Ay in val och d'a in yaelal, ix in avaj d'a Jehová, ix yab' in lesal, ix in scolaneli.
- 6 Ayec' Jehová ved'oc, mañ ol in xivlaj yuj tas ol in yutoc eb' vetanimail.
- 7 Ayec' Jehová ved'oc, yujto a tzin colani, yuj chi' ol vil yac'ji ganar eb' tzin chacaneli.
- 8 Yelxo val te vach' tato scac'och Jehová yipoc co c'ool d'a yichañ to a eb' quetanimail scac'och yipoc co c'ool.
- 9 Yelxo val te vach' tato scac'och Jehová yipoc co c'ool d'a yichañ to a eb' yajal scac'och yipoc co c'ool.
- 10-11 Ix och oyan masanil eb' ch'oc choñab'il d'a in patic vichañ, palta yuj spoder Jehová ix vac' ganar eb'.
- 12 Ix och oyan eb' d'ayin icha val noc' noc'al chab', axo yoval eb' chi' ix tupcanel icha stup te' c'ac' d'a junoc te' taquirñ q'uix. Yuj spoder Jehová ix vac' ganar eb'.
- 13 Tzin yec telvoc eb' d'a smasanil yip snaani, palta axo Jehová sjavi in scole'.
- 14 Tzin b'itan d'a Jehová. A tz'ac'anoch vip, in Columal yaji.

- 15 A d'a spat eb' anima tojol spensar ay b'it yed' tzalajc'olal, yujto ix yac' ganar oval eb' yuj spoder Jehová te satub'tac.
- 16 Yuj spoder Jehová chi' ix ac'ji ganar eb' ajc'ool. Satub'tac yoch spoder chi'.
- 17 Manto ol in chamlaj, palta ayto in q'uinal yic vach' ol valel tas ix sb'o Jehová ved'oc.
- 18 Te nivan in yaelal ix yac'a', palta maj in scha chamlaj.
- 19 Jaquéc spuertail stemplo Dios Tojol. In gana tzin ochi yic svac' yuj diosal d'ay ta'.
- 20 Aton jun tic spuertail b'aj tzoř c'och d'a yichař Jehová. Ata' ol ochc'och eb' tojol sb'eyb'al.
- 21 Svac' yuj diosal d'ayach Jehová yujto ix ach tac'vi d'ayin, in Columal ach.
- 22 A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichař eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.
- 23 Icha chi' ix yutej Jehová. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj.
- 24 Aton d'a jun c'u tic ix yaq'uelc'och Jehová tas nab'ilcan yuuj, yuj chi' tzoř tzalaj ticnaic, tz'el lenaj squila'.
- 25 Mamin Jehová, cotař q'uelan d'ayoř, colorieli, vach'ocab' tzoř ajcan uuj.
- 26 Calec vach' lolonel d'a Jun checb'ilcot yuj Jehová. Scal vach' lolonel d'ayex mach ex molan ex ec' d'a stemplo Jehová.
- 27 A Jehová Dios toni, a tz'ac'an saquilq'uinal d'ayoř. Caq'uecoch q'uiř, squic'ancot scab' te te' ay xiil, tzoř eq'uec oyoyoc d'a spatic altar.
- 28 Scac' yuj diosal d'ayach Mamin, yujto co Diosal ach, scal vach' lolonel d'ayach, tzach quic'anchari.
- 29 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto te vach' spensar. A svach'c'olal ayřejec' d'a masanil tiempo.

119

*A*Aloj vach' lolonel d'a sc'ayb'ub'al Dios

ALEPH

- 1 Mamin Jehová, te vach' yic eb' sc'anab'ajan a c'ayb'ub'al, malaj mach tz'alán eb' chucal.
- 2 Te vach' yic eb' sc'anab'ajan a cachnab'il, d'a smasanil sc'ol eb' tz'och tzac'an uuj.
- 3 Aton eb' max c'ulanlaj chucal, eb' sc'anab'ajan sb'eyb'alan tas tzala'.
- 4 Mamin Jehová, a ach ix ala' to tz'acan tz'aj sc'anab'ajax a checnab'il.
- 5 Comonoc ayřejoch d'a in c'ool in c'anab'ajan a ley.
- 6 ĽTas yuj ol in q'uixvoc tato tzin c'anab'ajej masanil a checnab'il chi'?
- 7 Ol val vach' lolonel d'ayach d'a smasanil in c'ool ayic toxo ix in c'ayb'ej a ley te tojol.
- 8 Ol in c'anab'ajej a ley. Mař in acteican d'a junelřej.

BET

- 9 ĽTas val ol aj eb' quelemtac yic max och smul eb'? Ařej tato sc'anab'ajej a lolonel eb'.
- 10 D'a a smasanil in c'ol tzin och tzac'an uuj. Mař a cha viq'uel in b'a d'a a checnab'il.
- 11 Ix cham val in c'ayb'an a lolonel yic vach' max och in mul d'ayach.

A 119: jun Salmo tic 22 macař yaji, 8 versículo yaj junjun macař. Masanil versículo d'a junjun macař schael yich d'a junjun letra hebrea d'a stzolal. A d'a hebreo ay 22 letra.

- 12 Mamin Jehová, te vach' ach. C'ayb'ej in d'a a ley.
 13 Ol valel masanil a ley, aton juntzañ alb'ilcan uuuj.
 14 Ec'b'al stzalaj in c'ool ayic tzin c'anab'ajan in cachnab'il tzac'a' d'a yichañ pax svic'an masanil macañil b'eyumal.
 15 Ol in naub'tañej a checnab'il ix ac' d'ayoñ. Ol cham val in naub'tañan a c'ayb'ub'al.
 16 Ol vac' tzalajb'oc in c'ool yed' a checnab'il tic, mañ ol b'atcan a lolonel satc'olal vuuj.

GUÍMEL

- 17 Ac' a vach'c'olal d'ayin yic vach' ol in c'anab'ajej a lolonel yach'an pitzan into.
 18 Jac in sat yic vach' snachajel a c'ayb'ub'al vuuj, aton te satub'tac yochi.
 19 Eq'uelb'añej vec' d'a sat luum tic, mañ a c'ub'ejel a checnab'il d'ayin.
 20 Snib'ej val in c'ol svojtaquejel a ley d'a junjun rato.
 21 A ach ton tza cach eb' ac'umtac syutej sb'a, aton eb' catab'il yujto syiq'uel sb'a eb' d'a a checnab'il.
 22 Yujto tzin c'anab'ajej in cachnab'il tzac'a', yuj chi' colinel d'a schucal lolonel eb' tzin paticaneli.
 23 Vach'chom a eb' yajal smol naej eb' in yixtani, a inxo a checab' in tic, a a ley ol in naub'tañej.
 24 Svac' tzalaj in c'ool yuj in cachnab'il, yujto syac' in razón.

DÁLET

- 25 Ijan val tzin cham svab'i, ac' in q'uinal ichataxon alani.
 26 Ix in ch'ox chajtil in b'ey d'a ichañ, ix in a tac'vani. C'ayb'ej in d'a a b'eyb'al.
 27 Ac' nachajel vuuj yic vach' tzin c'anab'ajej a checnab'il. In gana tzin naub'tañej juntzañ tas ix a c'ulej to satub'tac yochi.
 28 Ay in och d'a cusc'olal, tec'an tzin utej in c'ana' icha yaj alancani.
 29 Ochañ ved'oc yic vach' max vesej, tzac'an a vach'c'olal d'ayin yuj a c'ayb'ub'al.
 30 Toxo ix vac'och d'a in c'ool to yelñej tas ol vala', tzin nib'ej a ley.
 31 Mamin Jehová, te naan in cachnab'il ix ac'a', mañ in a cha q'uixvoc.
 32 Van vac'an vip in c'anab'ajan a checnab'il yujto van ac'an in pensar.

HE

- 33 Mamin Jehová, c'ayb'ej in d'a a ley, in gana tzin c'anab'ajej masanto d'a slajvub'.
 34 Ac' nachajel vuuj yic vach' ol in c'anab'ajej a c'ayb'ub'al. D'a val smasanil in c'ool in gana tzin c'anab'ajej a c'ayb'ub'al chi'.
 35 Cuchb'ej in d'a sb'eal a checnab'il, yujto ay in tzalajc'olal d'ay.
 36 Ac' in nib'ejoch in cachnab'il tzac'a, mocab' b'eyumal tzin nib'ejochi.
 37 Mañ a cha vac'och in pensar d'a juntzañ yechel comon dios. Ac' in q'uinal, yic vach' svac'och a c'ayb'ub'al d'a in c'ool.
 38 Aq'uelc'och d'ayin a in a checab' in tic, juntzañ tas alb'ilcan uuuj d'a eb' ay elc'och d'a yol sat.
 39 Te vach' a ley d'a yol in sat, yuj chi' colinel d'a juntzañ lolonel stzuntzancot yoval in c'ool, to tzin xiv d'ay.
 40 Te xajanab'il a checnab'il vuuj, ac' in q'uinal, yujto tojol ach toni.

VAW

- 41 Mamin Jehová, ac' a vach'c'olal yed' a colval d'ayin, ichataxon alani.

42 Icha chi' ol yal in pactzitan eb' tzin tzuntzani, yujto a a lolonel ayoch yipoc in c'ool.

43 Ochañ ved'oc yic svalet a lolonel te yel, yujto yipc'olal yaj a ley vuuj.

44 In gana tzin c'anab'ajej a c'ayb'ub'al, malajocab' b'aq'uiñ svactejcani.

45 Junc'olal ol in ajoc, yujto svac'och a ley d'a in c'ool.

46 A d'a yichañ eb' viñ rey ol valel a checnab'il, mañ ol in q'uixvoclej valani.

47 Te xajan a checnab'il vuuj, ay pax in tzalajc'olal yuuj.

48 Tzin xajanej val a checnab'il, in gana val yaji. Tzin te naub'tañej a ley chi'.

ZÁIN

49 Nacot tas alnaccan d'ayin, a in a checab' in tic, a a lolonel chi' ix vac'och yipoc in c'ool.

50 A lolonel chi' tz'ac'an snivanil in c'ool ayic ilc'olal vaji. A tas alnaccan chi', aton van yac'an in q'uinal.

51 A eb' te ac'umtac, max yactej eb' in stzuntzani, palta max vactejcanlaj a c'ayb'ub'al.

52 Mamin Jehová, tzin nacot juntzañ a ley aytax ec' d'a yichb'anil. A d'a juntzañ chi' svic' snivanil in c'ool.

53 A eb' sc'ulan chucal, syactejcan a c'ayb'ub'al eb', yuj chi' ste cot voval.

54 A a ley ix vac'och in b'itoc d'a sat luum tic, yujto eq'uelb'añej veq'ui.

55 Mamin Jehová, tzach in nacot d'ac'valil, in gana tzin c'anab'ajejñej a c'ayb'ub'al.

56 Sja in tzalajc'olal yujto tzin c'anab'ajej a checnab'il chi'.

CHET

57 Mamin Jehová, a achñej tzach in nib'ej. Toxo ix vac' in ti' to tzin c'anab'ajej tas tzala'.

58 D'a val smasanil in c'ool tzin na'a to svac' tzalajb'oc a c'ool. Oc'oc a c'ool d'ayin, ichataxon alancani.

59 Ix in b'eytzitej in b'eyb'al, ix in yamoch in c'anab'ajan in cachnab'il tzac'a'.

60 D'a elañchamel svac' vip in c'anab'ajan a checnab'il.

61 A eb' sc'ulan chucal ix yaq'uem yaal eb' d'a vichañ, palta max b'atlaj a c'ayb'ub'al satc'olal vuuj.

62 A d'a chimilac'val tzin q'ue vaan svac'an yuj diosal d'ayach yuj a ley, yujto tojol toni.

63 Vach' vac'an yed' eb' syaq'uem sb'a d'ayach yed' eb' sc'anab'ajan a checnab'il.

64 Mamin Jehová, nivan chequel a vach'c'olal d'a yolyib'añq'uinal tic, c'ayb'ej in d'a a ley.

TET

65 Mamin Jehová, vach' ton ix utej a c'ool d'ayin a in a checab' in tic, ichataxon alancani.

66 In gana tzin a c'ayb'ej d'a a jelanil yed' d'a tas scojtaquej, yujto a a checnab'il svac'och yipoc in c'ool.

67 Ayic manto och in yaelal, mañ jantacoc b'aj ix in b'at d'a scal chucal, axo ticnaic jun, tzin c'anab'ajej a lolonel.

68 A ach tic, te vach' ach, vach'ñej tas tza c'ulej. C'ayb'ej in d'a a b'eyb'al.

69 A eb' ac'umtac, syal lolonel eb' mañ yeloc d'a in patic, a inxo jun, tzin c'anab'ajej a checnab'il d'a smasanil in c'ool.

- 70 Ix ixtaxel spensar eb' sc'ulan chucal, xal in jun, svac' tzalajb'oc in c'ool d'a a c'ayb'ub'al.
 71 Te vach' ix in elc'ochi yujto ix och in yaelal. Ichaton val chi' ix aj in c'ayb'an a b'eyb'al.
 72 A a c'ayb'ub'al d'ayin ec'b'al yelc'och d'a yichaři q'uen tziytumal oro yed' q'uen plata.

YOD

- 73 A ach ton val ix in a b'o'o. Ac' in jelanil yic vach' tzin c'ayb'ej a checnab'il.
 74 A eb' ay elc'och d'a yol sat, tzalajocab' sc'ool eb' ayic tzin yilan eb' yujto a a lolonel ix vac'och yipoc in c'ool.
 75 Mamin Jehovah, vojtač to te tojol a ley. Ayic tzin ac'anoč d'a ilc'olal, ayton val yuuj, yuj chi' icha chi' tzutej.
 76 Aocab' a vach'c'olal snivanan in c'ool ichataxon alan d'ayin.
 77 Ch'ox svach'il a c'ool d'ayin, tzac'an pax in q'uinal. Ay val in tzalajc'olal yuj a c'ayb'ub'al.
 78 Q'uixvocab'el eb' ac'umtac syutej sb'a, yujto tzin sb'aj eb' vach'chom malaj in mul d'a eb'. A inxo tic tzin naub'tařej a checnab'il.
 79 A eb' ay elc'och d'a sat, eb' ojtannac cachnab'il tzac'a', smolb'ejocab' sb'a eb' ved'oc.
 80 Vach'ocab'ņej yaj in pensar icha syal a ley, yic vach' malaj b'aj ol in q'uixvoc.

CAF

- 81 Toxoņej nanon yec' in c'ool b'aq'uiř ol in a colo', palta a a lolonel svac'och yipoc in c'ool.
 82 Van yixtax yol in sat yuj in maclani b'aq'uiř ol elc'och tas alnaccani. Tzin naan icha tic: ħB'aq'uiř ol ach ja ac' snivanil in c'ool? xin chi.
 83 Vach'chom mařxalaj vopisio yujto icham inxo, palta max b'atlj a ley satc'olal vuuj.
 84 ħJantacto tiempo ol vil a in a checab' in tic? ħB'aq'uiřito val ol ac'och syaelal eb' ayoch ajc'olal d'ayin?
 85 A eb' ac'umtac syutej sb'a, mař naanoc a c'ayb'ub'al yuj eb'. Toxo ix sjoy olan eb' yic tzin telvi d'ay yalan eb'.
 86 Masanil a checnab'il, yelņej syala'. Očaři ved'oc, ina to malaj in mul, palta mař jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
 87 Toxo ijan tzin cham yuj eb', palta max b'atlj a checnab'il satc'olal vuuj.
 88 Ac' in q'uinal, icha syal jantac a vach'c'olal, icha chi' ol in c'anab'ajej in cachnab'il ix ac'a'.

LAMED

- 89 Mamin Jehovah, a a lolonel max q'uexmajljaj. Ayņejec' d'a masanil q'uinal d'a satchaari.
 90 A ach tic, tz'elņejc'och tas tzal d'a masanil tiempo. A ach a b'onac lum lum tic, yuj chi' aņejaj yaj lum ticnaic.
 91 Masanil tasi, aņejaj yaji ichataxon yaj alannaccani, aņejtona' a' van a c'anan ticnaic.
 92 Tato maj in tzalaj in naub'tařian a c'ayb'ub'al, toxom ix in lajviel yuj cusc'olal.
 93 Malaj b'aq'uiři sb'atcan a checnab'il satc'olal vuuj. A yuj a lolonel tic ix ac' in q'uinal.
 94 Colin yujto ic inņej toni, naanņej a checnab'il vuuj.
 95 A eb' sc'ulan chucal, van stařvan eb' in lajvieli, palta a inxo jun, a val a cachnab'il tzala', a tzin naub'tařej.

96 *Ix vila' to malaj junoc tas tz'ac'an vach'il, axo a checnab'il, mařox jantacoc svach'il.*

MEM

97 *Te xajan a c'ayb'ub'al vuuj. Masanil tiempo tzin naub'tařej.*

98 *Naanřej a checnab'il vuuj, yuj chi' yelxo val jelan in d'a yichař eb' ayoch ajc'olal d'ayin.*

99 *Ec'al in jelanil d'a yichař masanil eb' in c'ayb'umal, yujto naanřej a c'ayb'ub'al vuuj.*

100 *Yelxo val snachajel vuuj d'a yichař eb' ichamtac vinac, yujto tzin c'anab'ajej a checnab'il.*

101 *Max yal-laj in c'ol svac'och in b'a d'a chuc b'eyb'al, yic vach' tzin c'anab'ajejřej a lolonel.*

102 *Maj viq'uel-laj in b'a d'a a c'ayb'ub'al, yujto van in a c'ayb'ani.*

103 *Ec'b'al schi'al a lolonel d'a yichař schi'al noc' yal chab' svab'i.*

104 *Te ay in jelanil ix viq'uelta d'a a checnab'il, yuj chi' tzin chaquel masanil chuc b'eyb'al.*

NUN

105 *A a lolonel sch'oxan vach' b'eyb'al d'ayin ichato a tz'ac'an saquilq'uinal d'a yol in b'e, a' sch'oxan b'e d'ayin.*

106 *Ach in Diosal, ix vac' in ti' d'ayach, yuj chi' yovalil ol in c'anab'ajej. Ol in c'ayb'ej in b'a d'a a ley to te tojol.*

107 *Mamin Jehovahá, yelxo val ste cus in c'ool svab'i. Ac' in q'uinal ichataxon alani.*

108 *Mamin, cha in vach' lolonel sval d'ayach d'a smasanil in c'ool, tzin a c'ayb'an pax d'a a c'ayb'ub'al.*

109 *Junjun c'u sяви tas ay smay d'a vib'ař, palta max b'atcanlaj a c'ayb'ub'al satc'olal vuuj.*

110 *A eb' sc'ulan chucal, syaq'uem in yaalil eb', palta max b'atlaj a checnab'il satc'olal vuuj.*

111 *A a lolonel ix al d'ayin, vicřej yaj d'a masanil tiempo, yujto a' tz'ac'an in tzalajc'olal.*

112 *Toxo ix vac' pensar to ol in c'anab'ajej a ley masanto d'a slajvub'.*

SAMEC

113 *Tzin chaquel eb' anima chab' sat, palta tzin xajanej a c'ayb'ub'al.*

114 *A ach ton ay ach och veřuloc yed' in colnab'iloc. A a lolonel ayoch yipoc in c'ool.*

115 *Elařec d'a in tz'ey a ex tze c'ulej chucal, yujto in gana tzin c'anab'ajej schecnab'il in Diosal.*

116 *Mamin, ac' vip, ichataxon yaj alancani, yic ayřej in q'uinal. Mař ac' lajvoc tas ayoch yipoc in c'ool.*

117 *Ochař ved'oc, yic ol in colchajoc. Ichato chi' ol in c'anab'ajan a ley.*

118 *Ix a tec'canem eb' syiq'uel sb'a d'a a ley, yujto a sjelanil eb' malaj yelc'ochi.*

119 *Icha val c'alem, icha chi' yaj eb' sc'ulan chucal d'a yol a sat, yuj chi' tzin xajanej a lolonel.*

120 *A in nivanil tic, tz'ib'xi yuj in xivc'olal d'ayach, yujto te nivan yelc'och a ley d'ayin.*

'AYIN

121 *A vach'il yed' tojolal tzin b'eyb'alej. Mař in actejan d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin.*

- 122 Ochañ vilumaloc yuj in vach'iloc. Mocab' in yixtej eb' ac'umtac syutej sb'a.
- 123 Van yixtaxel yol in sat yuj in maclan a javi yic tzul in a colani. Van in tañvan in ic'anel d'a libre ichataxon alancani.
- 124 Vach' tzutej a c'ol d'ayin a in a checab' in tic, icha jantac a vach'c'olal. C'ayb'ej in d'a a ley.
- 125 Ac' in jelanil a in a checab' in tic. In gana svojtaquejel a cachnab'il tzala'.
- 126 Mamin Jehová, stiempoalxo ac'an syaelal eb' sc'ulan chucal, yujto ix spitej sb'a eb' d'a a c'ayb'ub'al.
- 127 Ec'b'al tzin nib'ej a checnab'il d'a yichañ q'uen oro te vach',
- 128 yuj chi' tzin c'anab'ajeñej a checnab'il chi', axo pax masanil chuc b'eyb'al, tzin chaccaneli.

PE

- 129 Satub'tac a cachnab'il, yuj val chi' tzin c'anab'ajej d'ay.
- 130 Ayic tz'alchajel tas syalelc'och a lolonel, icha val saquilq'uinal yaj d'ayoñ. Sc'ayb'aj eb' anima emnaquil yuuj.
- 131 Tzin te nib'ej val a checnab'il, icha val snib'an a a' junoc mach yuj taquirñtia.
- 132 Ilincoti, oc'oc val a c'ol d'ayin icha val tzutej a c'ol d'a eb' tzach xajanani.
- 133 Cuchb'ej in d'a a b'eyb'al, icha val yalan a lolonel. Mañ in a cha ac'joc ganar yuj chucal.
- 134 Colinel d'a eb' anima malaj yoq'uelc'olal. In gana tzin c'anab'ajej a checnab'il.
- 135 Tzalajocab' a c'ool vuj a in a checab' in tic, tzin a c'ayb'anpax d'a a ley.
- 136 Tzin te oq'ui, yujto malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'a eb' vetanimail.

TZADE

- 137 Mamin Jehová, tojol ach toni, vach'ñej yelc'och a ley.
- 138 Masanil a cachnab'il, tojol toni, yuj chi' syal cac'anoch d'a co c'ool.
- 139 Te tacnac in c'ool yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, yujto ix b'atcan a lolonel satc'olal yuj eb'.
- 140 A tas tzala' tz'elñej'ochi, yuj chi' tzin xajanej a in a checab' in tic.
- 141 Emnaquil anima in, paticab'il in el yuj eb' vetanimail, palta max b'atcanlaj a checnab'il satc'olal vuuj.
- 142 A a tojolar malaj b'aq'uiñ slajvi. A a c'ayb'ub'al yelñej syala'.
- 143 Mañixo animaoc vaj yuj cusc'olal yed' yaelal, axo a checnab'il tz'ac'an in tzalajc'olal.
- 144 A a cachnab'il tojolñej toni. Ac' ja in pensar yic vach' ayñej in q'uinal.

COF

- 145 Mamin Jehová, d'a val smasanil in c'ool tzin avaj d'ayach, tac'vej in, yujto in gana tzin c'anab'ajej a ley.
- 146 A d'ayach sval in b'a. Ochañ ved'oc yic vach' ol in c'anab'ajej a cachnab'il tzala'.
- 147 Ayic manto sacb'ilaj tzin q'ue vaan, tzin c'anan a colval yujto svac'och a lolonel yipoc in c'ool.
- 148 Pitzan in tz'ec' ac'val, tzin naub'tañan tas alb'ilcan uuuj.
- 149 Mamin Jehová, ab' tas svala' icha jantac a vach'c'olal. Ac' in q'uinal icha val stojolar a b'eyb'al.
- 150 A eb' snaan yac'an chucal d'ayin, ayec' eb' d'a in lac'anil, palta najat yajcan eb' d'a a c'ayb'ub'al.

151 A achxo pax Mamin, te lac'an ayach eq'ui, yelton val syal masanil a checnab'il.

152 Pecatax ix vojtaquejel yuj a cachnab'il tic, a ach ix ac'can d'a junelrrej.

REX

153 Mamin, ilincot yed' in yaelal tic, tzin a colani yujto max b'atcan a c'ayb'ub'al satc'olal vuuj.

154 Colinel d'a yol sc'ab' eb' tz'esanoch d'a vib'arñ. Ac' in q'uinal ichataxon alani.

155 A eb' sc'ulan chucal, malaj yalan yic eb' d'a a colval, yujto max sc'anab'ajejlaj a checnab'il eb'.

156 Mamin Jehová, te nivan tz'oc' a c'ool d'ayoñ. Ac' in q'uinal icha val a tojolal.

157 Mañ jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin yed' eb' tzin ixtani, a inxo jun, max viq'uel-laj in b'a d'a a cachnab'il.

158 Tzin chaquel eb' tz'ec' yib'arñ sc'ulan chucal, aton eb' max c'anab'ajan a lolonel.

159 Mamin Jehová, yelxo val xajan a checnab'il vuuj. Ac' in q'uinal icha val jantac a vach'c'olal.

160 A a lolonel te yel. Tojolton masanil a c'ayb'ub'al, malaj b'aq'uirñ ol lajvoqueloc.

SIN

161 Vach'chom malaj in mul, tzin spech b'eyec' eb' anima nivan yopisio, palta te nivan yelc'och a lolonel d'ayin.

162 Stzalaj in c'ool yuj tas alnaccani, icha junoc mach te nivan sb'eyumal syic'a'.

163 Max yal-laj in c'ool naojq'ue lolonel, ste taccanel in c'ool vuuj, palta tzin xajanej a c'ayb'ub'al.

164 D'a junjun rato svalan vach' lolonel d'ayach, yujto tojol ton a ley.

165 A eb' xajanan a c'ayb'ub'al, junc'olalrrej yaj eb', malaj tas tz'ac'an telvoc eb'.

166 Mamin Jehová, van in tarñvan in a colani, yujto van in c'anab'ajan a checnab'il.

167 Van in c'anab'ajan a cachnab'il te xajan vuuj.

168 Van in c'anab'ajan a checnab'il yed' a cachnab'il. Ojtac masanil in b'eyb'al.

TAV

169 Mamin Jehová, q'ueocab'c'och vav d'a icharñ, ac' ja in pensar ichataxon yalan a lolonel.

170 Axo in lesal jun, q'ueocab'c'och d'a icharñ, colineli, ichataxon yaj alancani.

171 Sval vach' lolonel d'ayach, yujto tzin a c'ayb'ej d'a a b'eyb'al.

172 Ol in b'itej junoc b'it yuj tas alnaccani, yujto masanil a checnab'il tojol yaji.

173 Ayñejocab'cot b'achan a c'ab' d'ayin yic tzin a colani, yujto tzin te nib'ej a checnab'il.

174 Mamin Jehová, snib'ej val in c'ool to tzin a colo'. Ay in tzalajc'olal d'a a c'ayb'ub'al.

175 Tzin nib'ej to pitzaninrrej, yic vach' ol in b'itan d'ayach. Aocab' a tojolal tz'och ved'oc.

176 Ix in satb'at icha noc' calnel sacleminac yajb'ati. Cotañ, say in ec' a in a checab' in tic, yujto max b'atljaj a checnab'il satc'olal vuuj.

120*Lesalyic colval*

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- ¹ Mamin Jehová, ayic ay in och d'a some'olal ix in avaj d'ayach, a achxo ix ach tac'vi d'ayin.
- ² Mamin, colinel d'a lolonel mañ yeloc syal eb' naumq'ue lolonel d'a in patic.
- ³ Ex esalvum, ¿tom mañ ol yac'cot yaelal Dios d'a eyib'añ yujto tze nachaañ lolonel chi'?
- ⁴ Ol javoc nivan yaelal d'a eyib'añ, ichato ol ex juljoc d'a jul-lab' jay sñi', ma ichato ol ex tz'ab'at yuj tzac'ac' chacxililnac.
- ⁵ Ob'iltac in, val schucal juntzañ anima b'aj cajan in tic. Ec'b'al schucal eb' d'a eb' aj Mesec, ma d'a eb' aj Cedar.
- ⁶ Najtilxo cajan in ec' d'a scal eb' malaj sgana d'a junc'olal.
- ⁷ A in tic, malaj in gana d'a oval, ayic svalanel lolonel yic junc'olal d'a scal eb', axo oval sgana eb'.

121*A Jehová in tařvumal*

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- ¹ Ayic svilanb'at lum jolomtac vitz, svalan d'a yol vico': ¿B'ajtil ol cot in colnab'il? xin chi.
- ² A d'a Jehová scot in colnab'il, aton b'oannac satchaañ yed' sat luum tic.
- ³ A Jehová co Diosal, mañ ol ach schalaj telvoc. Malaj b'aj ol och numnaj svayañ ach stařvani.
- ⁴ A co tařvumal a oñ israel oñ tic, max vaylaj, malaj b'aq'uiñ svayi.
- ⁵ A Jehová tzach tařvani, a ayec' d'a a tz'ey yic tz'och eřuloc.
- ⁶ Mañ ol ach tz'alaj yuj yoc c'u d'a c'ualil, mañ ol ach yixtejpxalay yoc q'uen uj d'ac'valil.
- ⁷ A Jehová ol ach colanel d'a masanil tastac ay smay. A' ol ach colanel d'a yol sc'ab' chamel.
- ⁸ A' ol ach tařvanoc ayic tzach b'ati yed' pax ayic tzach jaxi, ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

122*Lesal yuj junc'olal d'a Jerusalén*

Sb'it viñaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- ¹ Mařxo jantacoc ix in tzalaj yed' eb' ix alan d'ayin icha tic: Coñ d'a stemplo Jehová, xchi eb'.
- ² Axo ticnaic ay ořixo ec' d'a yol chořab' Jerusalén tic.
- ³ A Jerusalén, junřej chořab'il yaj sb'oi.
- ⁴ A d'a jun chořab' tic sja junjun macařil eb' schořab' Jehová, yic vach' sb'itaj icha yutejncac yalancan d'a eb' co mam quicham.
- ⁵ A d'a jun chořab' tic ay juntzañ despacho b'aj sch'olb'itaj eb' anima yuj yiřtilal viñaj David d'a stojolal.
- ⁶ C'anec to syac' junc'olal Dios d'a Jerusalén. Junc'olalocab' yaj eb' xajanan jun chořab' tic.
- ⁷ Ayocab' junc'olal d'a yol smuroal yed' d'a yol spat sreyal jun chořab' tic, xe chi.

⁸ Yuj svach'iloc eb' in c'ab' voc yed' eb' vetchořab', yuj chi' svala': Ayocab' junc'olal, xin chi.

⁹ Yujto xajan scajnub' Jehová co Diosal vuuj, yuj chi' ol vac' vip in sayanec' tas tz'och svach'iloc Jerusalén tic.

123

Lesalyic c'anoj vach'c'olal d'a Dios

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

¹ Mamin Jehová, Yajal ach d'a satchaari, tzin q'ue q'uelan d'ayach ayic ay tas snib'ej in c'ool.

² Mamin, a d'ayach tzoř och q'uelan, icha val yoch q'uelan viři checab' d'a spatrón, ma icha val yoch q'uelan ix criada d'a ix spatrona. Ach co Diosal, van co maclan yoc' a c'ool d'ayoři.

³ Mamin Jehová, oc'oc val a c'ool d'ayoři. Oc'ocab' a c'ool d'ayoři, yujto maxtzac techajlaj cuuj b'aj tzoři paticajcaneli.

⁴ Tzoři tzactzaj yuj sb'uchval eb' b'eyum yed' b'aj tzoři spatiquejel eb' ac'umtac syutej sb'a.

124

A Dios Scolumal Israel

Sb'it viřaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

¹ Tato mařoc Jehová ix och qued'oc Źtas am ix oři ajcani? Ex vetisraelal, calec icha tic:

² Tato mařoc Jehová ix och qued'oc ayic ix q'ue vaan eb' anima yac' yoval d'ayoři,

³ ix am oři spitzanchiejb'at eb' ayic ix te cot yoval eb'.

⁴⁻⁵ Icha am tz'aj quic'jib'ey yuj a' eluma' te ov, icham chi' ix aj co satel yuj yoval sc'ool eb' chi'.

⁶ Calec vach' lolonel d'a Jehová, yujto maj yal sc'ool ix oři satjiel yuj eb'.

⁷ Toxořeř ix oři el d'a yol sc'ab' eb'. Icha tz'aj scolchaj junoc noc' much d'a junoc yaal. Ix oři colchaji, ichato ix d'iřichajb'at sch'ařial jun yaal chi'.

⁸ A d'a Jehová scot co colnab'il, aton b'oannac satchaari yed' sat luum tic.

125

A Dios starivan schořab'

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

¹ A eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, lajan eb' icha lum tzalan Sion, max ib'xilaj jab'oc, ayřeřec' d'a masanil tiempo, icha chi' yaj eb'.

² Icha val yajoch oyan lum vitz d'a spatic yichaři Jerusalén, icha chi' yaj Jehová d'a eb' schořab' ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

³ A eb' chuc sb'eyb'al, maři ol yac'laj yajalil eb' d'a yib'aři eb' vach' sb'eyb'al. Tato maay, axo talaj tz'aji, a eb' vach' sb'eyb'al chi', sc'ayb'ej sb'a eb' yac'an chucal.

⁴ Mamin Jehová, ac' a vach'c'olal d'a eb' vach' sb'eyb'al, aton eb' syac' val och sc'ol d'a tojolal.

⁵ Axo eb' tz'elcan d'a a b'eyb'al, ac'canb'at eb' b'aj ol scha syaelal eb' sc'ulan chucal. Ayocab' co junc'olal a oři israel oři tic.

126

Ic'canel co yaelal

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- ¹ Ayic ix oñ yic'anxi meltzaj Jehová b'aj sacleminac cajcanb'ati, ix oñ yic'ancot d'a Sion tic, ichato toñej ix oñ vayichani.
- ² Ichato chi', ix oñ te tzevaji, ix el cav yuj tzalajc'olal. Yuj chi' ix yal eb' ch'oc choñab'il icha tic: A Jehová ix ac'anxi snivan vach'c'olal d'a eb', xchi eb'.
- ³ Yel toni, a Jehová ix ac'an snivan vach'c'olal d'ayoñ, yuj chi' tzoñ te tzalaj ticnaic.
- ⁴ Mamin, ac'ñej a vach'c'olal d'a quib'añ, icha tz'aj syaxb'i sat lum taquirñ luum yuj a' eluma' d'a lum Neguev.
- ⁵ A eb' tz'avvi d'a scal oq'uel, ol smol sat tas syavej eb' chi' d'a tzalajc'olal.
- ⁶ Vach'chom van yoc' eb' ayic syavanem ixim iñiat te nib'ab'il eb'. Palta ayic ol elul ixim trigo chi', axoñej b'it ol yac' eb' yuj tzalajc'olal ayic mec'b'ilxoq'ue ixim yuj eb'.

127

A d'a Jehová scot masanil

B'it d'a viñaj Salomón. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- ¹ Tato mañoc Jehová sb'oan junoc pat, nab'añej am smunlaj eb' munlajjum. Tato mañoc stañvan junoc choñab', nab'añej am stañvaj yuj eb' stañvumal.
- ² Nab'añej syixtej sb'a eb' pilan jun c'u syac' smunlaji, ste och eb' d'a ilc'olal yic tz'ilchaj svael eb', palta axo pax eb' xajan yuj Dios, junc'olal svay eb', a Dios chi' tz'ac'an tas tz'och yuj eb'.
- ³ A eb' cuninal, silab' Jehová yaj eb'. A eb' cuninal yed' ix quetb'eyum, svach'c'olalton Dios yaj eb'.
- ⁴ A eb' cuninal tz'alji ayic quelem anima oñto, icha val juntzañ jul-lab' ay d'a yol sc'ab' junoc ac'um oval yaj eb'.
- ⁵ Te vach' yic mach mañ jantacoc yuninal chi'. Mañ ol q'uixvoquel-laj yuj eb' ayoch ajc'olal d'ay, ayic ol scolan sb'a d'a yichañ eb' yajal.

128

A tastac syac' Jehová

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- ¹ Te vach' yic junoc mach ay xivc'olal d'a Jehová, sb'eyb'alan pax schec-nab'il.
- ² D'a tzalajc'olal ol yab'lej sat tas syavej, te vach'ñej ol elc'ochoc.
- ³ Icha satan te' uva d'a spatic schiquin spat, mañ jantacoc sat syac'a, icha val chi' ol aj ix yetb'eyum. Icha svol te' olivo, icha val chi' ol ajoch oyan eb' yuninal d'a spatic smexa.
- ⁴ Icha val chi' ol aj yac'an svach'c'olal Jehová d'a junoc mach ay xivc'olal d'ay.
- ⁵ Yac'ocab'cot svach'c'olal Jehová d'a quib'añ masanto d'a tzalan Sion. Quilocab' svach'c'olal Jehová d'a Jerusalén d'a junjun c'u yach'an pitzan oñto.
- ⁶ Olto quilec tas ol aj eb' yuninal eb' cuninal. Ayocab' junc'olal d'a quib'añ a oñ israel oñ tic.

129*Tzoñ colchajel yuj Jehová*

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- 1 Yictax yichb'anil, mañ jantacoc yaelal ix yac'och eb' ajc'ol d'a quib'añ a oñ israel oñ tic. Yuj chi' a ticnaic calec icha tic:
- 2 Mañxo jantacoc yaelal ix yac'och eb' ajc'ol d'a quib'añ yictax d'a yichb'anil, palta maj tzac'vanlaj chi' d'ayoñ.
- 3 Ix lajvi yich co patic smac'an eb', te nivan chequel ix aj staji schiq'uil yich co patic chi' yuj eb'.
- 4 Axo Jehová, tojol toni, a' ix oñ colan d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal chi', xco chiocab'i.
- 5 A eb' ayoch ajc'olal d'a Sion, q'uixvocab' eb', b'atocab' eb' elelal.
- 6 Icha tz'aj añ añc'ultac sq'uib' d'a yib'añ pat, jab'ñej sq'uib' steel, elaríhamelel stacjielel, ichocab' ta' tz'aj eb'.
- 7 A añ añc'ultac chi', max co jochlaj añ, max co tzec'paxlaj añ d'a manojail.
- 8 Mañ ol yal-laj eb' anima tz'ec' d'a stz'ey añ añc'ultac chi': Yac'ocab' syaxilal Jehová d'a yib'añ añ. Sco c'an yaxilal d'a yib'añ añ, mañ xchioc eb'.

130*A Jehová yipc'olal yaji*

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- 1 Mamin Jehová, sval in b'a d'ayach yujto ayin och d'a vilc'olal, ichato ay in ec' d'a jun olan te jul yich svab'i.
- 2 Mamin, ab' in jaj ticnaic, ac'cot tz'eyan a chiquin ayic tzin avaj in c'anan a colval.
- 3 Mamin Jehová, q'uinaloc tato tz'ib'ab'il co chucal uuñ ¿mach val ol stec'b'ej sb'a d'a ichañ?
- 4 Palta a d'ayach tz'ilchaj nivanc'olal cuuj, yic vach' ay elc'och d'a co sat.
- 5 Mamin Jehová, d'a val smasanil in c'ool tzin tañvej yic tzach javi in a colo'. Svac'och a lolonel yipoc in c'ool.
- 6 Mamin, ec'al in tañvan a colval d'a yichañ eb' viñ stañvumal choñab' sgana spet sacb'i. Ec'alto in maclan a colval chi' d'a eb' viñ stañvan eb' choñab' chi'.
- 7 Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool a oñ israel oñ tic, yujto ay yoq'uelc'olal, b'ecañej sc'ool scolvaji.
- 8 A' ol oñ colanel d'a yalañ smasanil co mul.

131*Lesal yic scac'och Dios yipoc co c'ool*

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

- 1 Mamin Jehová, mañ ac'umtacoc svutej in b'a, max vic'lajchañ in b'a, max vac'och in b'a d'a tas nivac yelc'ochi, d'a tas max in tzac'vanlaj in b'oani.
- 2 Palta munil ayin eq'ui, malaj tas tzin na'a. Icha val junoc nene' slajvi schuni, chelb'ilq'ue yuj snun, icha chi' vaji.
- 3 Ex vetchoñab', caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

132*A sti' Dios d'a viñaj David*

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1-2 Mamin Jehová Te ay ip, co Diosal ach a oñ yĩñtil oñ viñaj Jacob, nacot viñaj David yed' syaelal. Nacot sti' viñ ix yac' d'ayach ayic ix yalan viñ:

3 Mañ ol in och d'a yol in pat, mañ ol in ec'laj jichan d'a sat in ch'at,

4 mañ ol in mutz'laj in sat, mañ ol ochlaj numnaj jab'oc in vayañ

5 ayic manto in b'o junoc cajnub' b'aj scajnaj Jehová co Diosal Te ay yip a oñ yĩñtil oñ viñaj Jacob, xchican viñ.

6 A d'a Efrata ix cab' yab'ixal te' scaxail strato Dios, axo d'a yol lum smacb'en viñaj Jaar ix ilchaj te' cuuj.

7 Coyec d'a stemplo Jehová, axo ta' tzoñ emec cuman d'a yichañ.

8 Mamin Jehová, cotañ d'a a cajnub' ayñej eq'ui. Cotañ yed' te' scaxail atrato, aton b'aj scheclajel a poder.

9 Aocab' vach'il sb'eyb'alej eb' a sacerdote. Elocab' yav eb' icxo d'a tzalajc'olal.

10 Yuj tas alnaccan d'a viñ a checab' aj David, mañ iq'uel a sat d'a viñ rey sic'b'ilel uuj.

11 Ach Jehová, ix ac'can a ti' d'a viñaj David d'a sjichanil to mañ ol a q'uexlaj tas ix ala', ayic ix alan icha tic: A junoc uninal ol vac'canoch reyal a q'uexuloc.

12 Tato sc'anab'ajej in trato eb' iñtilal yed' tastac ol val d'a eb', ol ochñej eb' d'a a despacho d'a masanil tiempo, xa chi d'a viñ.

13 Mamin Jehová, a ach ix a sic'canel lum tzalan Sion yic tzach cajnaj ta', yujto icha chi' snib'ej a c'ool.

14 Ix alan icha tic: Aton jun tzalan tic b'aj in gana tzin cajnaji. Ol in cajnaj d'a luum yujto icha chi' ix aj schaan in c'ool.

15 Mañ jantacoc vael uq'uel ol vac' d'a eb' ayec' cajan ta', ol vac'an b'ud'joc sc'ool eb' meb'a'.

16 Ol in col eb' sacerdote. Axo eb' ol in c'anab'ajanoc, ol vac' avajq'ue eb' yuj tzalajc'olal.

17 A d'a Sion chi', ol vac'och jun yĩñtilal viñaj David reyal. A viñ sic'b'ilel vuuj, mañxa b'aq'uiñ ol yactej eb' yĩñtilal viñ yac'an reyal.

18 A eb' ayoch ajc'olal d'a viñ ol vac'can q'uixvelal eb'. Axo yopisio viñ, ol vic'chañ, xa chican ach Jehová.

133*Te vach' tato junñej tz'aj co pensar*

Sb'it viñaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Naecnab'i, mañ jantacoc svach'il schaan sb'a yaj eb' sc'ab' yoc sb'a ayic junñej tz'aj spensar eb'.

2 Lajan yed' jun perfume mañ jantacoc svach'il scot jililoc d'a sjolom viñaj sacerdote Aarón, tz'emul d'a xil sti' viñ, tz'emc'och d'a spayual sjaj spichul viñ.

3 Lajan val icha yal ac'val tz'em d'a sjolom lum vitzal Hermón, tz'empax d'a lum tzalan Sion. A b'aj ay junc'olal chi', syac'b'at svach'c'olal Jehová, aton q'uinal d'a junelñej.

134*A svach'c'olal Jehová*

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

¹ Ex schecab' Jehová, alec vach' lolonel d'a Jehová chi'. Alec vach' lolonel d'ay mach ex tze tañvej stemplo tz'ec' ac'val.

² Iq'uecq'ue van e c'ab' d'a stojolal scajnuv' Jehová, tzeyalan vach' lolonel d'ay.

³ A Jehová b'oannac satchaari yed' lum luum tic, aocab' tz'ac'ancot svach'c'olal d'a eyib'ari masanto d'a lum tzalan Sion.

135*Te satub'tac tas sb'o Jehová*

¹ Calec vach' lolonel d'a Jehová.

Ex schecab' ex Jehová, alec vach' lolonel d'ay.

² Mach ex ayex ec' d'a yamaq'uul stemplo Jehová co Diosal,

³ alec vach' lolonel d'ay, yujto vach'. B'itanañec d'ay yujto te ay svach'c'olal d'ayori anima ori tic.

⁴ Ix ori sic'canel a ori israel ori yirtilal ori viñaj Jacob, yic tzoñ och yicoc.

⁵ A in tic vojta val sic'lab'il to a Jehová co Diosal, yelxo val ec'b'al yelc'och d'a yichari masanil comon dios.

⁶ Syalñej sc'ulan masanil tas snib'ej sc'ulej, vach'chom d'a satchaari, ma d'a sat luum tic, ma d'a a' mar, ma pax d'a yich a'.

⁷ A' tz'ac'ancot asun b'aj slajvic'och lum luum tic. A' tz'ac'ane' copnaj leb'lon ayic syac'an riab'. A' sjacanelta ic' b'aj molanec' yuuj.

⁸ A' milannaccham eb' b'ab'el unin d'a junjun patil eb' aj Egipto yed' pax sb'ab'el yune' junjun noc' snoc' eb'.

⁹ A d'a snañal choñab' Egipto chi', ay juntzari tas te satub'tac sc'ulejnac yic syac'an syaelal viñ rey yed' pax eb' schecab' viñ.

¹⁰ Tzijtun juntzari choñab' satnaquel yuuj, smilannaccham eb' rey te nivac yopisio.

¹¹ Smilnaccham viñaj Sehón, sreyal eb' amorreo yed' viñaj Og sreyal Basán yed' masanil eb' rey d'a yol yic Canaán.

¹² Axo lum sluum eb' rey chi' yac'nac d'ayori a ori israel ori tic, yic squiquejcan luum.

¹³ Mamin Jehová, a a b'inajnaquil malaj b'aq'uiri ol sateloc. D'a masanil tiempo ol ach nachajcotoc.

¹⁴ A Jehová sb'oan yaj oval d'a eb' schoñab', tz'oc' sc'ol d'a eb' schecab'.

¹⁵ A sdiosal eb' ch'oc choñab'il, nab'a oro, nab'a plata, anima sb'oani.

¹⁶ Ay sti' sdiosal eb' chi', palta max lolonlaj. Ay sat, palta max yil-laj.

¹⁷ Ay schiquin, palta max yab'laj, max yic'laj yic'.

¹⁸ A eb' sb'oan juntzari yechel chi' yed' eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, lajan eb' yed'oc.

¹⁹ Ex vetisraelal, calec vach' lolonel d'a Jehová. Ex sacerdote, ex yirtilal viñaj Aarón, alec vach' lolonel d'a Jehová.

²⁰ Ex yirtilal viñaj Leví, alec vach' lolonel d'a Jehová. Mach ex ay yelc'och Jehová d'a e sat, alec vach' lolonel d'ay.

²¹ Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová d'a Sion, aton d'a Jerusalén b'aj cajan. Calec vach' lolonel d'a Jehová.

136*A svach'c'olal Dios ayñejeq'ui*

- 1 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto te vach' spensar, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 2 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios, aton sDiosal masanil juntzañ dios, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 3 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios Yajal eb' yajal, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 4 Artej sb'oan tas te satub'tac, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 5 A' b'oannac satchaari yed' sjelanil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 6 A' b'oannacq'ue lum luum d'a yib'ari a' mar te jul yich, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 7 A' b'oannac c'u yed' q'uen uj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 8 A' b'oannac c'u yic ay saquilq'uinal d'a c'ualil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 9 A' b'oannac q'uen uj yed' q'uen c'anal yic ay saquilq'uinal d'ac'valil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 10 A' milannaccham eb' b'ab'el unin d'a junjun pat d'a Egipto, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 11 A' ic'annaquelta eb' israel co mam quicham d'a Egipto chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 12 Yed' val spoder yic'naquelta eb', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 13 A' pojannac em snañal a' Chacchac Mar, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 14 A' ic'annac ec'ta eb' israel d'a snañal a' mar chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 15 Palta axo viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado, b'atnaccan eb' yuuj d'a yol a' mar chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 16 A' ic'annac b'ey eb' schoñab' d'a tz'inan luum, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 17 A' milannaccham eb' nivac rey, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 18 A' ic'annaquel sq'uinal eb' rey te b'inajnac, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 19 Aton viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, ic'jinaquel sq'uinal viñ yuuj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 20 Yed' pax viñaj Og sreyal Basán, ic'jinaquel sq'uinal viñ yuuj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 21 A' ic'annac ec' lum sluum eb' rey chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 22 Yac'naccan luum quicoc a oñ israel schecab' oñ tic, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 23 A' oñ naancoti ayic ayoñec' d'a scal yaelal, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
- 24 Ix oñ scolcanel d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.

²⁵ A' tz'ac'an tas sva eb' anima yed' noc' noc', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.

²⁶ Calec vach' lolonel d'a sDiosal satchaari, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.

137

Sb'italyic cusc'olal

¹ A d'a sti' a a' d'a yol yic Babilonia, ori em c'ojan ayic ix co naancot Sion, ix ori oc' b'ian.

² Ix cac'q'ue locan te' arpa d'a sc'ab' te' tac'u ay d'a sti' a a' chi'.

³ A eb' ix ori ic'anb'at icha d'a preso, ix b'uchvaj eb' d'ayori, ix yalan eb' icha tic: B'itanarrec d'a tzalajc'olal, a sb'ital Sion tze b'itej d'ayori, xchi eb'.

⁴ ¿Tom ol co b'itej b'it yic Jehová d'a lum ch'oc choñab'il? xco chi.

⁵ Tato sb'at satc'olal Jerusalén vuuj, satocab' sjelanil in vach' c'ab' tic in chalan te' varpa.

⁶ Tato mañxo naanoc Jerusalén vuuj, tato mañxa pax in gana d'ay d'a yichari pax tas snib'ej in c'ool, canocab' lotznaj vac' d'a in joom, yic vach' mañxo ol yal-laj in b'itani.

⁷ Mamin Jehová, nacot eb' aj Edom, yujto ayic ix yamchaj choñab' Jerusalén, ix yal eb' icha tic: Pojequemi, pojequemi, masanto scheclaj cimiental yich, xchi eb'.

⁸ Ex aj Babilonia, ol ex satpaxeloc. Te vach' yic mach ol ac'anec' spac chucal tas ix ori eyutej.

⁹ Te vach' yic mach ol yaman eb' eyuninal, ol smac'anpoj sjolom eb' d'a spatictac q'uen q'ueen.

138

Lesal yic ac'oj yuj diosalil

Sb'it jun tic viñaj David.

¹ Mamin Jehová, d'a smasanil in c'ool ol vac' yuj diosal d'ayach, ol ach in b'itej d'a yichari juntzari dios.^{138.1}

² Ol in em cuman d'ayach d'a stojolal a templo to icñej yaji, yuj vac'an yuj diosal d'ayach yuj a vach'c'olal, yujto tzaq'uelc'och tas tzala'. Ix ic'chaari a b'i yed' a lolonel d'a yib'ari masanil tastac.

³ Ix ach tac'vi d'ayin ayic ix in avaj d'ayach, ix ac'an vip.

⁴ Masanil eb' rey d'a yolyib'arñquinal tic, ol yal vach' lolonel eb' d'ayach ayic ol yab'an eb' tas alnaccani.

⁵ Ol yal vach' lolonel eb' d'ayach yuj tastac a b'onac, yujto te nivan yelc'och a b'inajnaquil.

⁶ Vach'chom te nivan elc'ochi, palta tz'oc' a c'ol d'a eb' anima emnaquil yeq'ui, axo eb' syic'chaari sb'a, max ach b'atlay q'uelan d'a eb'.

⁷ Ayic ay in ec' d'a scal tas ay smay, pitzan inñej uuj, tzac'ancot a poder, tzin a colanel d'a yoval eb' ayoch ajc'olal d'ayin.

⁸ Ach Jehová, ol ach och ved'oc yic vach'ñej tzin elc'och d'a tas tza na d'ayin. A a vach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo. A tastac ix iq'uel yich d'ayin, mocab' can xepan.

138.1 **138:1** Il nota d'a Salmo 82.1.

139*Masanil tas yojtac Dios*

Sb'it jun tic viñaj David sb'itej viñi cuchb'um d'a b'it.

¹ Mamin Jehová, ojtac in sic'lab'il, ix in a b'eyc'olej sic'lab'il.

² Ojtac ayic tzin em c'ojan yed' pax yic tzin q'ue vaan. Ayocto tzojtacanel tas tzin na'a.

³ Ojtacxo b'ajtil tzin eq'ui yed' b'ajtil svic' vip. Ojtac pax masanil tas tzin c'ulej.

⁴ Ayic mantzac in na tas ol vala' a achxo pax Mamin, ojtacxo.

⁵ Ayachñejec' d'a in patic vichañ, b'achanb'at a c'ab' d'a vib'añ.

⁶ Satub'tac yoch a jelanil tic, mañ jab'oc snachajel vuuj, te nivan yelc'ochi, ste sat in c'ool yuuj.

⁷ ¿B'ajto val ol in b'at elelal d'a Espíritu? ¿B'ajto val ol in b'at elelal d'a ichañ?

⁸ Tato tzin q'uec'och d'a satchañ, ata' ayach eq'ui. Tato tzin em d'a yol luum, ay ach pax ec'ta.

⁹ Tato tzin b'at d'a yichañb'at b'aj sjavi c'u, ma tzin b'at cajan d'a sc'axepal a' mar b'aj tz'em c'u,

¹⁰ palta sc'och pax a c'ab' d'ayin ta'. Tzin a quetzchañ yed' a vach' c'ab', tzin ic'an b'eyoc.

¹¹ Tato tzin na in c'ub'ejel in b'a d'a scal q'uc'alq'uinal, mato a saquilq'uinal oyanoch d'a in patic tz'och q'uc'alq'uinalil,

¹² a d'ac'valil chi' max yal-laj in sc'ub'anel d'a ichañ. A q'uc'alq'uinal, lajan yed' saquilq'uinal d'a ichañ. Malaj sq'uexañil d'ac'valil d'a ichañ, yujto saquilq'uinalñej masanil d'ayach.

¹³ A ach ton ix a b'o masanil tas d'a in nivanil tic. A ach ix in a b'o d'a yol sc'ool in nun.

¹⁴ Sval vach' lolonel d'ayach, yujto satub'tac tas tza b'o'o. Sat in c'ol in naani, palta yojtac sic'lab'il to icha chi' yaji.

¹⁵ Ayic ix q'uib' in nivanil tic d'a yol sc'ol in nun, vach'chom mañ chequeloc, palta mañ c'ub'eltacoc yaj d'a yol a sat.

¹⁶ A ach ix il in nivanil tic ayic manto in aljilaj. Masanil sb'isul sc'ual in q'uinal, tz'ib'ab'il d'a yol a libro ayic mantalaj junoc c'ual svila'.

¹⁷ Ach in Diosal, max nachajel-laj vuuj tas yaj a pensar d'ayin. Mañxo b'ischajb'enoc a pensar chi'.

¹⁸ Tato tzin och ijan in b'isani, ec'to sb'isul d'a yichañ q'uen arena. Ayic tz'el in vayañ, ayinñej ec' d'a ichañ.

¹⁹ Ach in Diosal, iq'uel sq'uinal eb' sc'ulan chucal. Najat tzic'canel eb' mac'uncham anima d'a in tz'ey.

²⁰ Yujto chuc tas syal eb', tzach yalub'tañej eb' d'a chucal.

²¹ Mamin Jehová, tzin chac eb' tzach chacani, max in nib'ejlaj eb' ayoch ajc'olal d'ayach.

²² Junelñej malaj in gana svil eb', aypaxoch eb' ajc'olal d'ayin valani.

²³ Ach in Diosal, b'eytzitej tas vaji, il pax in pensar.

²⁴ Ila' tato van in b'at d'a chucal b'eyb'al, tzin a cuchb'anb'at d'a sb'eal q'uinal to ayñej d'a masanil tiempo.

140*A lesal yic sc'anji scolval Dios*

Sb'it jun tic viñaj David sb'itej viñi cuchb'um d'a b'it.

- 1 Mamin Jehová, colinel d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal, c'ub'ej in el d'a eb' b'aj malaj yelc'och a c'ayb'ub'al,
- 2 yed' d'a yol sc'ab' eb' naanřej chucal yuuj, yujto ařej oval sna eb' d'a masanil tiempo.
- 3 A sti' eb' icha val sti' noc' chan, a tas syal eb' icha val svenenoal sti' junoc noc' chan smilan anima.
- 4 Mamin Jehová, c'ub'ej in el d'a eb' sc'ulan chucal, eb' malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'ay, eb' naanřej yuuj tas tz'aj in yac'an telvoc.
- 5 A juntzañ eb' anima syic'chaañ sb'a chi', ix yaq'uem yaal eb' d'a yol in b'e.
- 6 Mamin Jehová, a d'ayach ix vala': In Diosal ach, ab' tas svala' ayic tzin avaji svalan in b'a d'ayach.
- 7 Mamin Dios, ach Vajalil, in Columal to syalřej uuj, a ach ton tzin a col d'a scal oval, xin chi.
- 8-9 Mamin Jehová, mañ ac' sgana eb' sc'ulan chucal, mañ ac' sgana spensar eb' yic max yic'chaañ sb'a eb'. A eb' tzoymajoch d'ayin, sna tastac eb', palta aocab' tas sna eb' chi' scot d'a yib'añ.
- 10 Emocab' tzac'ac' chac xilnac d'a yib'añ eb', b'atocab' eb' d'a scal c'ac'. Yumjocab'b'at eb' d'a yol xab' olan, b'aj maxtzac yal-laj sq'ueta eb'.
- 11 Mocxob' cajnajec' eb' alum chucal lolonel d'a sat luum tic. Javocab' yaelal d'a yib'añ eb' malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'ay, satocab'el eb'.
- 12 Vojtac a in tic to a ach tza b'o yaj yoval eb' meb'a', tza colanel eb' d'a yol sc'ab' eb' tz'ic'ancanec' junoc tas d'a eb'.
- 13 A eb' anima vach' spensar, ol yal vach' lolonel eb' d'ayach. A eb' anima tojol sb'eyb'al, ol ajřejec' eb' d'a ichañ.

141

Ay val och Jehová yipoc in c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Mamin Jehová, sval in b'a d'ayach, cotañ d'a elañchamel. Ab' in jaj ayic svalan in b'a d'a ichañ.
- 2 Mamin, vach'ocab' sq'uec'och in lesal icha val sq'ue stab'il incienso d'a ichañ. Axo in c'ab' mojanq'ue d'ayach, lajanocab' val icha ofrenda d'a yemc'ualil d'a yol a sat.
- 3 Mamin Jehová, tañvej in ti', yic vach' mañ ol val chucal lolonel.
- 4 Najat tzic'anel chucal d'a in pensar. Mañ in a cha b'eyec' d'a chucal b'eyb'al. Mañ in a chab'at vael b'aj ay snivac vael eb' sc'ulan chucal.
- 5 Tato a junoc anima vach' tzin mac'ani, vach'ton tzin yutej. Tato tzin stumej, icha val to syac'och perfume d'ayin, yuj chi' scha in c'ool. Palta tzin lesalviřej yic vach' syamchajoch vaan tas sc'ulej eb' chuc.
- 6 A eb' yajalil eb' sc'ulan chucal, ol ecchajb'at eb' d'a sattac tenam, icha chi' ol aj yilan eb' anima to yel ix vala'.
- 7 A sb'aquil eb', saclemnac ol ajcanb'at b'aj smucchaj eb' chamnac, icha tz'ajcanb'at lum luum ayic sb'oji junoc olan.
- 8 Mamin Jehová in Diosal ach, ay val och in pensar d'ayach. A d'ayach tzin say in colnab'il, mañ in acteñani.
- 9 Colinel d'a syaal eb' tz'ac'an chucal d'ayin.
- 10 Canocab' eb' chuc chi' d'a syaal chi', a inxo jun, ol in ec'řej.

142*A d'ayach tzin col in b'a*

Slesal jun tic viñaj David ayic ix sc'ub'anel sb'a viñ d'a yol q'uen ñaq'ueen yic tzoñ sc'ayb'ej.

- ¹ Mamin Jehová, a d'ayach tzin avaji ayic svalan in b'a. Svac' val vip in c'anan d'ayach to tz'oc' a c'ool d'ayin.
- ² D'a ichañ sval in b'a, a val d'a ichañ sval vilc'olal.
- ³ Mamin Jehová, ayic mañxo animaoc vaj svab'i, ojtac val in b'e. A d'a jun b'e b'aj tzin b'ati, ata' ix yaq'uem yaal eb' ajc'ol d'ayin.
- ⁴ Tzin b'at q'uelan d'a in vach', malaj junoc mach sjavi yic tz'och ved'oc. Malaj mach tzin colani. Malaj mach tz'och ilc'olal vuuj, vach'chom tzin chami.
- ⁵ Mamin, a val d'ayach sval in b'a, svalan icha tic: A d'ayach tzin col in b'a, a achñej tzach in nib'ej d'a yichañ masanil tas d'a sat luum tic.
- ⁶ Cotañ q'uelan d'ayin tzin avaj d'ayach, yujto malaj vip. Colinel d'a eb' tzin pechan b'eyec'oc, yujto te ay yip eb' d'a vichañ.
- ⁷ Ic' in elta d'a scal in yaelal in c'ana', yic vach' ol val vach' lolonel d'ayach, axo eb' anima vach' spensar ol och oyan eb' d'a in patic ayic ol ac'an a vach'c'olal d'ayin, xin chi.

143*A ach ayach och yipoc in c'ool*

Sb'it jun tic viñaj David.

- ¹ Mamin Jehová, ab' in lesal, cham val ab'an tas svala'. Tac'vañ d'ayin, ina to te tojol ach, tzac'anñejelc'och tas tzala'.
- ² Mañ a c'anb'ej tas vaj a in a checab' in tic, yujto malaj junoc mach vach' yaj d'a a sat.
- ³ Ix in pechji b'eyec' yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix in stec'anem eb' d'a sat luum. Ix in yac' cajnaj eb' d'a scal q'uic'alq'uinal, icha val yaj eb' chamnacxo.
- ⁴ Mañxo animaoc vaj ticnaic svab'i, te somchajnac in c'ool.
- ⁵ Tzin nacot juntzañ c'ual ec'nac d'a peca', tzin naub'tañan masanil tas a b'onac d'a yalañtax chi'.
- ⁶ A d'ayach tzin mojb'ejq'ue in c'ab', tzach in nib'ej val, icha val junoc lum taquiri luum snib'an a a'.
- ⁷ Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin d'a elañchamel, toxo val tz'el in c'ol svab'i. Mañ a yaej a colval d'ayin. Icha val eb' chamnac smucchajemi, icham chi' ol in ajoc tato tza yaej a colval d'ayin.
- ⁸ Ac' in nacot a vach'c'olal d'a junjun q'uiñib'alil, ina to a ach tzach vac'och yipoc in c'ool. Ch'ox d'ayin tas ol aj in b'eyb'ati, yujto van in lesalvi d'ayach.
- ⁹ Mamin Jehová, colinel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, yujto a d'ayach tzin say in colnab'il.
- ¹⁰ C'ayb'ej in yic tzin b'o icha tas tza nib'ej, yujto in Diosal ach. Aocab' Espiritu vach' tzin ic'an b'ey d'a a vach' b'eyb'al.
- ¹¹ Mamin, mañ in a cha chamoc, yic vach' max alchaj chucal lolonel d'ayach. Ic' in elta d'a scal vilc'olal, yujto vach' ach toni.
- ¹² Yuj a vach'c'olal d'ayin, yuj chi' tza satcanel masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayin, yujto a checab' in.

144*A ac'oj yuj diosal*

Sb'it jun tic viñaj David.

- 1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová, aton tz'ac'an vip. Aton val tzin c'ayb'ani, syac'anpax in jelanil yic vach' svac' oval.
- 2 Aton icha in ñaq'ueen, icha val in cuartel, in Columal paxi. A' tzin c'ub'aneli. A' ayoch veñuloc. A' tz'ac'anoch eb' choñab' d'a yalañ in mandar.
- 3 Mamin Jehová ¿tas val jab'oc quelc'och a oñ anima oñ tic d'a yol a sat, yuj chi' tzoñ a nacoti? ¿Tas val quelc'ochi yuj chi' tzoñ a ya'ilej?
- 4 A oñ anima oñ tic, lajan oñ icha val b'aj squic' quic', axo co q'uinal icha val junoc eñul tz'eq'ui.
- 5 Mamin, jac spuertail satchaari yic tzach emuli. Tzach emul d'a jolomtac vitz yic sq'ue stab'il lum uuj.
- 6 Julemta junoc a jul-lab', aton jun c'ac' tz'ec' copnajoc, tza pechanb'at eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a scal somc'olal.
- 7 Masanto d'a satchaari chi' tzaq'uemta a c'ab' tzin a colanel d'a jun a' mar te nivan, syalelc'ochi, aton eb' ch'oc choñab'il.
- 8 Colinel d'a eb' esalvum chi', aton eb' syic'chaari sc'ab' syac'an sti' d'a tastac mañ yeloc.
- 9 Ach in Diosal, ol in b'itej jun ac' b'it d'ayach. Ol in b'itan yed' sb'ital salterio d'ayach.
- 10 Uuj val, syal yuj eb' rey, a ach ton ix in a col d'a q'uen espada tzoñ milanchamoc, a in David a checab' in tic.
- 11 A ticnaic, colinel d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il, eb' esalvum syac' sti' d'a tastac mañ yeloc syala'.
- 12 Q'uib'ocab' eb' cuninal icha val tas tz'avchaj to ya ilab'il. A eb' ix quisil lajanocab' eb' ix icha junoc yoyal templo tzeyb'il, te vach' yilji.
- 13 A co pat, b'ud'jinacocab'el yuj junjun macari vael. A noc' co calnel, q'uib'ocab' sb'isul noc' d'a smilal. Mañxo b'ischajb'enocab' tz'aj sb'isul noc' co vacax.
- 14 Uneviocab' noc', mocab' toñejoc tz'ec' sti' noc'. Malajocab' mach tz'el yav d'a yol scalleal co choñab' yuj yaelal.
- 15 Yelxo val te vach' yic junoc choñab' to icha chi' yaji. Yelxo val te vach' yic junoc choñab' to a Jehová ayoch sDiosaloc.

145*B'itanocab' masanil anima d'a Jehová*

B'it yic aloj vach' lolonel, yic viñaj David.

- 1 Ach in Diosal, a ach ton in Rey al ach, ol valcanel a b'inajnaquil. D'a masanil tiempo ol vac' yuj diosal d'ayach.
- 2 Junjun c'u ol val vach' lolonel d'ayach. Ol ach vic'anchari d'a masanil tiempo.
- 3 Mamin Jehová, te nivan ton elc'ochi, a moj ton val yalchaj vach' lolonel d'ayach. A a b'inajnaquil, mañxo b'ischajb'enoc.
- 4 A eb' mamab'il, ol yalel yab'ixal tastac tza c'ulej d'a eb' yuninal. Axo eb' uninab'il chi', ol yal pax eb' d'a eb' yixchiquin.
- 5 Ol yalel yab'ixal a tziquiquial eb', aton te nivan yelc'ochi, a inxo jun, ol in naub'tañej tas satub'tac tza c'ulej.

- 6 Ol alchajel yab'ixal tas satub'tac ix a c'ulej, te ay pax smay. A inxo tic, ol valed a b'inajnaquil.
- 7 Ol alchajel yab'ixal jantac a nivan vach'c'olal, te chaari ol aljoc to te vach'ach toni.
- 8 Mamin Jehová, te nivan ton a vach'c'olal, ay pax oq'uelc'olal, mari elarichameloc scot oval, tz'oc'riej a c'ool d'ayoni.
- 9 Mamin Jehová, yelxo val te vach'ach d'a masanil anima. Masanil tas a b'onac, te xajan uuj.
- 10 Mamin Jehová, masanil tastac b'ob'il uuj, yalocab' vach' lolonel d'ayach. Yac'ocab' yuj diosal eb' a choiab' d'ayach.
- 11 Yalocab'el eb' to te vach'ac'an yajalil. Yalocab' vach' lolonel eb' d'a tas ix a c'ulej, a sch'oxanel a nivan poder.
- 12 A yab'ixal a poder yed' a b'inajnaquil d'a opisio, ol yab' eb' anima.
- 13 A opisio ayriej ec' d'a junelriej, Yajal ach d'a masanil tiempo. A ach tic tzac'riejlc'och tas tzala'. Te vach'ach yed' masanil tas a b'onac.
- 14 Mamin Jehová, tzac' yip eb' toxo val stelvi, tzic'an q'ue vaan eb' tz'ixtaxi.
- 15 A masanil eb' anima, stañvej a colval eb', yujto a ach tzac' svael eb' d'a stiempoal.
- 16 Elb'enriej tas uuj d'a smasanil a c'ool, tzac'an svael masanil tas pitzan.
- 17 Mamin Jehová, tojoltan a b'eyb'al, te ay a vach'c'olal d'a tas a b'onaccani.
- 18 B'ecanriej a c'ol a colvaj d'a eb' syal sb'a d'ayach d'a smasanil sc'ool.
- 19 Mamin Jehová, tzac' tas icha sgana eb' ay xivc'olal d'ayach. Ayic sc'anan eb', tzab'i tza colan eb'.
- 20 Mamin Jehová, tzil eb' tzach xajanani. Axo eb' sc'ulan chucal jun, tza satel eb'.
- 21 Mamin Jehová, sval vach' lolonel d'ayach. Axo pax masanil tas b'ob'il uuj, yalocab' vach' lolonel d'ayach ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

146

Aloj vach' lolonel yuj tas sb'onac Dios

- 1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
D'a val smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová.
- 2 Yacb'an pitzan into ol val vach' lolonel d'ay. Yacb'an ayinto eq'ui, ol in b'itan d'a in Diosal.
- 3 Mari eyac'och anima nivan yelc'och yipoc e c'ool, yujto animartej eb', yuj chi' max yal-laj scolvaj eb'.
- 4 Ayic scham eb', tz'ochcan eb' pococal. A d'a jun c'u chi' slajvicanel tastac sna eb' sc'ulej.
- 5 Te vach' yic mach schaan scolval sDiosal viñaj Jacob. Arije Jehová Dios chi' ayoch yipoc sc'ool.
- 6 A Jehová b'oannac satchaari, lum luum, a' mar yed' masanil tastac ay d'a junjun macari chi'. Tz'elriejlc'och tas syala'.
- 7 A' sb'oan yaj b'aj tz'ixtaj eb' anima, syac'anpax svael eb' ay svejel. A' scolanel eb' ayoch d'a preso.
- 8 A Jehová sjacan sat eb' max ujilaj yilani, squetzan q'ue vaan eb' stelvi. Xajan eb' anima vach' spensar yuuj.
- 9 A Jehová scolan eb' anima ch'oc choiab'il. Arijeton pax a' tz'ilan eb' unin chamnac smam yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Palta tz'ac'ji somchaj eb' sc'ulan chucal yuuj.

10 Ex aj Sion, a Jehová ol ac'an Yajalil d'a masanil tiempo. A co Diosal ol och Reyal d'a junelñej.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

147

A svach'c'olal Dios d'a Jerusalén

- 1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Mañxo jantacoc svach'il co b'itan b'it d'a co Diosal. Smojton val co b'itan d'ay yed' juntzañ b'it te vach'.
- 2 A Jehová sb'oanxi Jerusalén, ol smolb'ejxicot eb' quetisraelal saclem-inac yajcanb'ati.
- 3 A tz'ac'an snivanil sc'ol eb' pitz'anoch cuselal d'a spixan. A' tz'añtan syaelal eb' chi'.
- 4 A' na'annac jantac sb'isul q'uen c'anal sb'onac, yac'annacoch sb'i junjun q'ueen.
- 5 Yelxo val te nivan yelc'och co Diosal tic, nivan spoder, malaj slajvub'al sjelanil.
- 6 A' tz'ic'an q'ue vaan eb' anima emnaquil yeq'ui, palta a eb' sc'ulan chucal, tz'ic'chajcanem eb' sic'lab'il yuuj.
- 7 Co b'itejec Jehová yic scac'an yuj diosal yed' te' arpa sco b'itejec.
- 8 A' tz'ac'anoch asun d'a satchaari, slajvi chi' syac'ancot ñab' d'a sat luum tic. A' tz'ac'an q'uib' ari ariñ'ultac d'a tzalquixtac.
- 9 Añejton pax a' tz'ac'an svael noc' noc' yed' noc' yunetac joj ayic tz'el yav noc' yuj vejel.
- 10 A Jehová, max tzalajlaj yed' eb' anima tz'ac'anoch yip noc' chej, ma yipal eb' soldado yipoc sc'ool.
- 11 Palta stzalaj yed' eb' ay xivc'olal d'ay, aton eb' tz'ac'anoch svach'c'olal yipoc sc'ool.
- 12 Ex aj Jerusalén, calec vach' lolonel d'a Jehová. Ex aj Sion, co b'itejec co Diosal.
- 13 A' tz'ac'anoch yip yijchuloc spuertail choñab' Jerusalén, syac'anpax svach'c'olal d'a eb' cuninal.
- 14 A' tz'ac'an junc'olal d'a yol smacb'en co choñab' tic, syac'anpax b'ud'joc yuj ixim trigo te vach'.
- 15 A' tz'ac'ancot slolonel d'a sat luum tic, elañchamel tz'elc'ochi.
- 16 A co Diosal tz'ac'ancot q'uen sacb'acom icha yilji sac lana. A' tz'ac'anoch q'uen cheev pococal, icha q'uen tic'aq'uil taañ tz'ajcan q'ueen.
- 17 A' tz'ac'ancot q'uen sacb'at icha q'uen cotac q'ueen. Axo val sical q'ueen, malaj junoc mach stechaj yuuj.
- 18 Syalanpaxi to tz'ulaxb'at q'ueen, syac'ancot ic', yic sb'ey yalil q'ueen chi'.
- 19 A slolonel yed' sc'ayb'ub'al, ix yac' cojtaquejel a oñ israel yiñtilal oñ viñaj Jacob tic.
- 20 Mañ ichocta' ix yutej d'a junocxo nación. Maj yojtaquejel-laj sc'ayb'ub'al co Diosal juntzañxo choñab' chi'.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

148

Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová'R'yuj tas sb'onac

- ¹ Calec vach' lolonel d'a Jehová.
 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová masanto d'a schaañil satchaari.
² Alec vach' lolonel d'ay masanil ex yángel. Alec vach' lolonel masanil ex soldadoal satchaari.
³ Ic'chajocab' chaari Jehová yuj c'u yed' q'uen uj. Ic'chajocab' chaari yuj q'uen nitc'anal te vach' yilji yoc.
⁴ Ic'chajocab' chaari yuj satchaari, to chaari ay yed' pax yuj a a' ayec' d'a yib'ari satchaari chi'.
⁵ Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto toñej ix yala' ix b'ocan smasanil.
⁶ A' ix b'oancan masanil juntzari chi' d'a yed'tal yic vach' ayec' ta' d'a masanil tiempo, ix yac'ancanoch d'a sleyal to malaj b'ag'uirí ol q'uechajoc.
⁷ Yalocab' vach' lolonel d'a Jehová masanil tastac ay d'a sat lum tic, noc' nivac noc' ay d'a yol a' mar yed' pax noc' ay d'a sjulal yich a',
⁸ yed' leb'lon, q'uen sacb'at, q'uen sacb'acom, q'uic'al asun yed' chacx-uxum ic', c'anab'ajumocab' syutej sb'a d'a slolonel Jehová chi'.
⁹ Yalocab' vach' lolonel lum nivac vitz d'a Jehová, lum tzalquixtac, te te' syac' sat, te' c'ute',
¹⁰ yed' noc' c'ultaquil noc', noc' molb'etzal noc', noc' sñiervi, ma sjachvi yed' pax noc' much.
¹¹ Ex sreyal yolyib'ariq'uinal tic, ex anima d'a junjun choñab', ex yajal yed' ex tze b'o yaj eb' choñab',
¹² ex vinac, ex ix, ex ichamtac anima yed' pax ex unin, alec vach' lolonel d'a Jehová e masanil.
¹³ Alec vach' lolonel d'a Jehová e masanil yujto añej te b'inajnac. A stziquiquial ay masanto d'a yib'ari satchaari yed' d'a yib'ari lum lum tic.
¹⁴ A' ix ac'an quipal a oñ schoñab' oñ tic. Calec vach' lolonel d'ay a oñ israel oñ tic, a oñton te xajanab'il oñ yuuj.
 Calec vach' lolonel d'a Jehová.

149

A Dios b'oannac masanil

- ¹ Calec vach' lolonel d'a Jehová.
 Co b'itejec ac' b'it d'a Jehová. Co b'itejec b'it d'ay b'aj molan oñ ec' a oñ yic oñxo tic.
² Ex vetisraelal, coñ tzalajec yed' co Diosal chaannaquel yich co nación tic. Coñ tzalajec yed' co Rey al a oñ aj choñab' Sion oñ tic.
³ Coñ q'ueec cheneljoc scalanec vach' lolonel d'a Jehová, yic scac'an ejmelal d'ay. Coñ b'itanec d'ay yed' te' arpa yed' pandereta,
⁴ yujto stzalaj qued'oc a oñ schoñab' oñ tic. Ol yac' co tzalajc'olal a oñ emnaquil oñ tic, yujto ol yac' co colnab'il.
⁵ Yuj snivanil yelc'och Jehová, coñ tzalajec a oñ yic oñxo tic. Añejtona' coñ b'itanec d'ay yuj tzalajc'olal ayic tzoñ vaycan ochi.
⁶ Q'ueocab' cav co b'itan d'a Dios, axo jun q'uen espada ay ye d'a schab'il pac'ari yamb'il cuuj,
⁷ yic scac'anec' co pac d'a eb' ch'oc choñab'il, scac'anoch yaelal d'a juntzari nación,
⁸ yic vach' tz'och q'uen cadena d'a sreyal eb' yed' d'a eb' anima ay yopisio d'a scal eb',

⁹ yic scotcan yaelal d'a yib'añ eb', aton tz'ib'yajcani. A jun nivan opisio tic syac' Dios d'a masanil eb' sc'anab'ajan d'ay. Calec vach' lolonel d'a Jehová.

150

Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová

¹ Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.

B'itanañec d'a Dios d'a scajñub'. B'itanañec d'ay yujto te nivan sb'inajñaquil d'a satchaani.

² B'itanañec d'a Dios yuj tas satub'tac sb'o'o. B'itanañec d'ay yuj sb'inajñaquil, malaj junoc mach lajan yed'oc.

³ B'itanañec d'ay yed' q'uen trompeta. B'itanañec d'ay yed' te' arpa yed' pax salterio.

⁴ B'itanañec d'ay yed' pandereta, tzex q'uepax cheneljoc yuj tzalajc'olal. B'itanañec d'ay yed' flauta yed' pax juntzañ yamc'ab' yic b'it ay sch'añal.

⁵ B'itanañec d'ay yed' q'uen platillo tziñiñi sc'añi. B'itanañec d'ay yed' q'uen platillo chaañ sc'añi.

⁶ Masanil tastac syic' yic', b'itanocab' d'a Jehová. Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.